

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kuriens medarbejdere opfordres til en 'synodal omvendelse'

"Lad os evangeliseres af julens ydmyghed, julekrybben og fattigdommen," sagde paven i sin årlige juletale til den romerske kuries medarbejdere.

Tekst: Niels Messerschmidt

JULETALE Paven mødte traditionen tro den 23. december med den romerske kuries medarbejdere for at holde en fælles refleksion op til julefejringen. I sin tale fokuserede paven på vigtigheden af ydmyghed, transparens og evnen til at lytte.

I talen understregede den 85-årige pave, at kurien ikke "bare er et logistisk og bureaukratisk redskab," men at den som Kirkens "første organ [...] er kaldet til at bære vidnesbyrd." Og dens effektivitet, fortsatte paven, hænger nøje sammen med dens evne til at omfavne en synodal "stil", der er mere inkluderende og tryk ved diversitet.

Ydmyghedens styrke

"Når evangeliet forkynder retfærdighed, må vi være de første til at forsøge at leve

på en transparent måde, uden at favorisere eller skabe klikker. Når Kirken følger synodalitetens vej, må vi være de første til at efterstræbe en anden måde at arbejde på, præget af samarbejde og fællesskab. Alt dette er kun muligt ved at følge ydmyghedens vej," sagde paven til kuriens medarbejdere forsamlet i Det apostolske Palads.

"Julens mysterium er Guds mysterium, der kom til verden ad ydmyghedens vej. Vor tid synes helt at have glemt ydmygheden, eller helt enkelt at have gjort den til en form for moralisme og udtømt den for dens sitrende energi."

"Men skal vi udtrykke hele julemysteriet med ét ord, tror jeg, det må være ydmyghed," sagde paven. "Kongernes konger kom

ikke til verden for at tiltrække sig opmærksomhed. Hans indgangsdør, som han opfordrer os til at gå ind gennem, er ydmygheden."

En tjenende og lyttende kultur

I sin tale fremhævede paven, at kuriens arbejdsstil bør være gennemsyret af en evangelisk livsstil og ikke alene virksomhedsdrift. Hans bemærkning kom i kølvandet på, at Den hellige Stol tidligere på året tog hul på sin hidtil mest omfattende retssag om økonomisk korruption, hvor ti personer er under anklage for hvidvask og korruption, herunder kardinal Angelo Becciu, tidligere én af de mest indflydelsesrige personer i den romerske kurie.

Gennem hele sit pontifikat har pave Frans arbejdet for at skabe orden i Den hellige Stols finanser og forsøgt at indføre en anderledes kultur i Vatikanets centraladministration. Paven har tilstræbt at opbygge en mindre hierarkisk kurie, kendetegnet ved et lyttende og tjenende lederskab, hvilket formentlig vil blive fremhævet i den med spænding imødesete konstitution for den romerske kurie, *Praedicate evangelium* (Forkynd evangeliet), der forventes offentliggjort i nær fremtid.

Rødderne og grenene

Pave Frans har gentagne gange fremhævet ydmyghed i sine tale, både fordi det ligger til grund for det kristne budskab og til grund for den toårige synodale proces, som den universelle kirke indledte i efteråret 2021.

"Julen er den tid, hvor vi alle har brug for modet til at afklæde os vort panser, frigøre os fra vore rollers snarer, vor sociale anerkendelse og denne verdens glimmer," sagde paven. "Når vi afklæder os vore klæder, privilegier, positioner og titler, er vi alle som spedalske, der har brug for helbredelse. Julen er en levende påmindelse om denne virkeliggørelse."

"Alt for ofte," fortsatte Frans, "ifører folk i Kirken sig "vor rustnings glimmer" og falder for fristelsen til "åndelig verdslighed", der ligger skjult i "alt det som normalt afstiver os, nemlig vore roller, liturgien, doktrinen og religiøs hengivenhed."

Paven advarede mod faren for at lade sig "indfange af fortiden" og brugte et billede af træet med dets rødder og grene: rødderne forbinder én til tidligere tiders fællesskab, mens grenene rækker ud mod fremtiden.

"Vores levende erindring af traditionen, af vore rødder, er ikke det samme som at tilbede fortiden, men er en indre bevægelse hvormed vi løbende optager alt det i vore hjerter, som er gået forud for os, der har præget vor historie og har ført os til dér, hvor vi er i dag," forklarede han.

"De ydmyge er ikke alene optaget af fortiden, men også af fremtiden, fordi de ved, hvordan de ser fremad ved at sprede deres grene." I modsætning hertil, fortsatte Frans, "gentager de stolte" blot sig selv, stivner og lukker sig inde i gentagelsen, i tryk forvisning om det velkendte, og de frygter for alt det nye, fordi de ikke kan kontrollere det."

Arbejdet som en tjeneste

Pave Frans forklarede, at den synodale proces er tænkt som en *Fortsættes side 4* ▶

Bryllupsfest

Da vand blev til vin.

Læs mere på side

5

Endelig!

Det danske missale klar til trykken.

Læs mere på side

6

Middelalderen

Brian McGuire skriver bog om Danmarks middelalderhelgener.

Læs mere på side

7

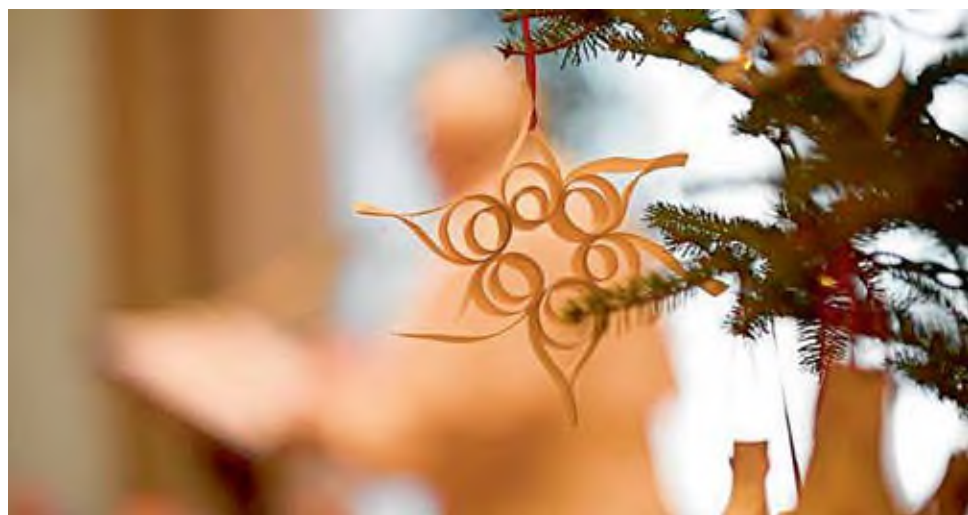
Caritas

Læseklub og madfællesskab i Stenosgade.

Læs mere på side

9

I sin tale til kuriens medarbejdere den 23. december fremhævede paven, at kuriens arbejdsstil bør være gennemsyret af en evangelisk livsstil og ikke alene virksomhedsdrift. Foto: Vatikanets medier.

Orienteringsaften på dit nye gymnasium...

Gymnasiet:

Onsdag den 26. januar kl. 19

10. klasse:

Tirsdag den 1. februar kl. 19

Skønnest er det, vi ikke fatter

Niels Steensen 1638-1686

✚ Faglighed, fællesskab, fordybelse og forankring
✚ Østerbro, 2 min. fra metroen

**Niels Steensens
Gymnasium**

MAX. 25
I KLASSEN

nsg.dk

N S G

KO mener

2022: Tre begivenheder i Rom at glæde sig til

Selv om coronapandemien fortsat vil påvirke samfundslivet verden over en rum tid endnu, er starten på et nyt kalenderår en god anledning til at kigge frem mod en række glædelige begivenheder, som vil finde sted i det nye år.

I Rom har Vatikanet planlagt tre vigtige internationale begivenheder, der styrker ens kristne håb.

Helgenkåringen af Charles de Foucauld den 15. maj. Senest en helgenkåring fandt sted var for to år og syv måneder siden, da John Henry Newmann og fire andre blev helgenkåret i oktober 2019.

Efter sin konversion til den katolske tro ønskede Foucauld, der også er kendt som broder Charles af Jesus, at imitere Jesu liv. Han tilbragte de sidste 13 år af sit liv blandt muslimske tuareg-nomader i Algeriets ørken. Han blev dræbt i 1916, 58 år gammel.

Den 15. maj vil pave Frans også helgenkåre Devasahayam Pillai, en indisk lægmand, der led martyrdøden efter at være konverteret til katolicismen i det 18. århundrede.

Pillai, også kendt under sit dåbsnavn Lazarus, blev saliggåret i 2012. Han bliver den første indiske lægkatolik, som helgenkåres.

To ordenssøstre helgenkåres også samme dag, nemlig den salige Maria Francesca di Gesù, grundlægger af tertiærorden af kapucinerstrene af Loano, og den salige Maria Domenica Mantovani, medgrundlægger og første generalsuperior for Institutet af de små søstre af Den hellige Familie.

Salige César de Bus, salige Luigi Maria Palazzolo og salige Giustino Maria Russo-lillo, tre præster som grundlagde kongregationer og institutter, helgenkåres ligeledes samme dag.

World Meeting of Families. Selv om pandemien betyder, at fysisk deltagelse i Rom vil være begrænset, vil den 10. udgave af det internationale familietræf den 22.-26. juni tilbyde måder hvorpå alle katolske familier får mulighed for at deltage. Arrangørerne har planlagt et miks af personlige og online-møder, og biskopperne opfordres til at holde parallelle begivenheder i deres bispedømmer.

Det er tredje gang, Rom er vært for det internationale møder, der startede i 1994. Omkring 2.000 personer vil fysisk deltage i 2022-udgaven med temaet 'Familiekærlighed: et kald og en vej til hellighed'. Mødet vil også markere afslutningen på det såkaldte 'Amoris Laetitia familieår'.

Saligkåring af pave Johannes Paul I. Den nu ærværdige Johannes Paul I bliver saliggåret 4. september af pave Frans i Peterskirken. Paven, med tilnavnet 'Den smilende pave', døde uventet 28. september 1978 blot 33 dage inde i sit pontifikat. En prioritet i hans korte pontifikat var at føre 2. Vatikankoncilens arbejde ud i livet.

Men allerede inden han blev valgt til pave var Albino Luciani kendt for sin ydmyghed, vægtning af åndelig fattigdom og sin dedikation til at undervise i troen på en forståelig måde.

I oktober sidste år godkendte pave Frans et mirakel sket på Johannes Paul I's forbøn og gav sin godkendelse til, at han kunne blive erklæret for salig. NM

Dikasteriet for menneskelig udvikling får ny prælat

Kardinal Michael Czerny SJ efterfølger afgående kardinal Peter Turkson som prælat for dikasteriet for fremme af integreret menneskelig udvikling.

KURIEN Pave Frans har udnævnt en ny leder for dikasteriet for fremme af integreret menneskelig udvikling efter kardinal Peter Turksons opsigelse kort før jul. I forbindelse med, at paven takkede den ghanesiske kardinal for hans femårige virke som præfekt, udnævnte pave Frans den canadiske kardinal Michael Czerny SJ til hans efterfølger.

Som led i en modernisering af kurien besluttede paven i august 2016 at sammenlægge en række tidligere pavelige råd under navnet 'dikasteriet for fremme af integreret menneskelig udvikling'. Det nye kontor begyndte sit virke i starten af 2017 under statutter, der gjaldt for en femårig forsøgsperiode. Paven bad kardinal Turkson, der havde ledet det pavelige råd for retfærdighed og fred siden 2009, om at lede kontoret i denne forsøgsperiode.

Da den 73-årige kardinal Turkson præsenterede pavens budskab for Verdensfredsdagen 2022 på en pressekonference i Vatikanet medio december, sagde han til de fremmødte journalister, at "alle hverv og udnævnelserne i Den hellige Stol er for en femårs periode, hvorefter det er kutymen, at man overdrager sit mandat til Den hellige Fader."

Kardinal Turkson, der er født i Nsuta-Wassaw, Ghana, er den eneste afrikaner, som den senere tid har ledet et af Vatikanets større kontorer.

Den nye prælat, den 75-årige kardinal Michael Czerny SJ, er født i Tjekkoslaviet men opvokset i Canada. Han har tidligere arbejdet som den ene af to undersekretærer

i dikasteriets afdeling for migranter og flygtninge, siden kontoret blev oprettet. Pave Frans viede ham til biskop og indlemmede ham i kardinalkollegiet i 2019.

I marts sidste år udnævnte paven den italienske ordenssøster og økonom, sr. Smerilli, til undersekretær for dikasteriets afdeling for tro og udvikling. Han udnævnte hende til midlertidig sekretær for dikasteriet i august sidste år efter at mons. Bruno-Marie Duffé, sekretær, og pater Augusto Zampini, adjungeret sekretær, begge fratrådte deres stillinger.

Ændringerne i dikasteriets ledelse sker ikke blot i slutningen af kontorets femårige

forsøgsperiode, men følger også seks måneder efter, at paven bad kardinal Blase Cupich af Chicago om at gennemføre en visitation af dikasteriet "som led i en normal undersøgelse af dikasteriernes aktiviteter og for at få en opdateret status på forholdene på kontorerne." Tilsvarende visitationer er blevet gennemført i præstekongregationen og kongregationen for gudstjenesten og sakramentsordningen, inden de fik nye præfeker. Kardinal Peter Turkson er fortsat medlem af troslekongregationen, kongregationen for katolsk uddannelse, kongregationen for gudstjenesten og sakramentsordningen og kongregationen for folkenes evangelisering, og han sidder også i det pavelige råd for fremme af kristen enhed.

Turkson, der er tidligere ærkebiskop af Cape Coast i Ghana, har arbejdet i Vatikanet siden 2009, da pave Benedikt XVI udnævnte ham til leder af det daværende pavelige råd for retfærdighed og fred.

NM

Den ghanesiske kardinal Peter Turkson overlader pladsen som præfekt for dikasteriet for fremme af integreret menneskelig udvikling til kardinal Michael Czerny SJ. I marts sidste år udnævnte paven den italienske ordenssøster og økonom, sr. Smerilli, til undersekretær for dikasteriets afdeling for tro og udvikling.

Stopper støtte til Moder Teresas hjælpefond

Den hindu-nationalistiske regering i Delhi beskyldes for at undertrykke og chikanere kristne.

CHIKANE Indien har taget skridt til at stoppe udenlandsk støtte til en velgørenhedsfond, som er stiftet af den afdøde katolske nonne Moder Teresa. Kritikere siger, at dette er endnu et udtryk for, at landets hindu-nationalistiske regering forsøger at undertrykke og chikanere kristne.

Den ramte organisation hjælper hjemløse over hele Indien. Ifølge dagbladet Hindu modtog den sidste år et beløb svarende til op mod fem milliarder kroner fra udlandet.

Indiens indenrigsministerium meddelte juledag, at organisationen ikke havde fået fornyet tilladelsen til at modtage penge fra udlandet. Anmodning om fornyelse er "afvist", hedder det. Der er ingen klar begrundelse.

Fonden 'Missionaries of Charity' blev dannet af Moder Teresa i 1950. Nonnen, som

viede sit liv til at hjælpe de fattige i slummen i den østlige storby Kolkata (tidligere Calcutta), fik Nobels fredspris i 1979.

Moder Teresa døde i 1997 og blev helgenkåret af pave Frans i 2016.

Dominic Gomes siger på vegne af ærkebispedømmet i den indiske storby, at meddelelsen fra ministeriet "var en grusom jule-

gave til de fattigste af de fattige".

Beslutningen kommer to uger efter, at politiet i Gujarat, som er premierminister Narendra Modis hjemstat, har indledt en efterforskning af velgørenhedsorganisationen. Den beskyldes for "at omvende hinduer til kristendommen med magt".

Dette er en almindelig beskyldning mod kristne fra militante tilhængere af hinduismen, som er Indiens dominerende religion.

Aktivister klager over, at religiøse mindretal i Indien i stigende grad er blevet udsat for diskrimination og vold. De mener, at det er taget til, siden Modis hindunationalistiske parti, Bharatiya Janata Party (BJP), kom til magten i 2014.

Indien kaldes verdens største demokrati. Landet er med på det amerikanske regerings Kommission for International Religions Friheds liste over lande, "som vækker særlig bekymring".

Den indiske regering har i de seneste år også lagt stigende pres på andre private organisationer, som modtager donationer fra udlandet. Heriblandt er flere menneskerettighedsgrupper. Ifølge AsiaNews befinder næsten 6.000 indiske NGO'er sig i samme situation som Kærlighedens Missionærer.

Kilde: Ritzau/AFP

Søstre fra kærlighedens missionærer uddeler mad til fattige børn i Kolkata. Foto: Ani.

Brugte 20,8 mio. kroner på advokatsalærer m.m.

Afdækningen af overgrebsagerne i ærkebispedømmet Köln har været en bekostelig affære for kardinal Woelki og de tyske katolikker.

UDGIFTER Kardinal Rainer Maria Woelki, for tiden på orlov beordret af pave Frans, brugte 2,8 mio. euro (ca. 20,8 mio. kroner) på finans eksperter, medierjurister og kommunikationsrådgivere i perioden 2019 til 2021.

Til sammenligning brugte ærkebispedømme Köln de sidste 11 år, siden 2010, mindre end halvdelen af ovennævnte beløb, nemlig 1,5 mio. euro (ca. 11,2 mio. kroner), på kompensation til ofre for præsters seksuelle overgreb.

Den apostoliske administrator for ærkebispedømmet i kardinal Woelkis fravær, biskop Rolf Steinhäuser, offentliggjorde disse tal den 4. december. Heraf fremgår også, at den første advokatundersøgelse om præsters seksuelle overgreb i ærkebispedømmet – som kardinal Woelki fortsat nægter at offentliggøre – har kostet den nette sum af 757.000 euro (ca. 5,6 mio. kroner), mens

Kölns ærkebiskop, kardinal Rainer Maria Woelki, er for tiden på orlov efter kritik for at have håndteret offentliggørelsen af rapporter om præsters overgreb i ærkebispedømmet på en dårlig måde. Foto: Wikipedia.

den anden advokatundersøgelse løb op i 516.000 euro. Kardinal Woelki brugte i alt 820.000 euro på kommunikationsrådgivere og yderligere 600.000 euro på advokater til en timeløn på 460 euro (ca. 3.400 kr.). Utilfredsheden med kardinal Woelki tog til, da han i oktober 2020 meddelte, at han ikke havde til hensigt at offentliggøre indholdet af den første advokatundersøgelse.

“Det var en smertefuld og alt for dyr proces,” konstaterede Woelkis generalvikar Markus Hofmann. Gennemførelsen af en uafhængig undersøgelse af præsters overgreb havde brudt nye veje for ærkebispedømmet, der lærte det på den hårde og ”dyrt købte måde”.

Pengene til at dække omkostningerne vil ikke blive taget fra kirkeskatten, forsikrer generalvikaren, men vil dækkes af en ”Fond til Stiftets Behov”, som præsterne indbetaler til. Kompensation til overgrebsofrene vil også blive taget fra denne fond, forklarede Hofmann.

Efter at have beordret en apostolisk visitation af ærkebispedømmet Köln indrømmede pave Frans i sommer, at kardinal Woelki havde ”begået store fejl”, navnlig på det kommunikative område, men at han ikke var skyldig i at dække over overgreb. Kardinal Woelkis orlov slutter askeonsdag i år. NM

Kort nyt

I flyet på vej hjem fra sit besøg i Cypern og Grækenland bekræftede pave Frans, at han snart vil mødes med patriark Kirill af Moskva, Den russisk-ortodokse Kirkes overhoved.

Det er blot anden gang siden oprettelsen af Moskva-patriarkatet i det 15. århundrede, at de højeste religiøse autoriteter for hhv. den romerske katolicisme og den russiske ortodokse kristendom mødes ansigt-til-ansigt. Første gang, det skete, var det historiske møde i 2016, hvor pave Frans havde et kort møde med patriark Kirill i Havanas internationale lufthavn på Cuba.

Fire ud af fem af Hollands 640 katolske sogne er i økonomiske vanskeligheder, skriver avisen *Trouw*. Sognene posterede et samlet tab på 15 mio. euro alene sidste år, hvilket tilskrives især pandemiens følger og sekulariseringen af samfundet.

Omkring 3,7 mio. af Hollands befolkning tilhører Den katolske Kirke, selv om kun 4 % – eller ca. 150.000 personer – går regelmæssigt til messe. Mange sogne lægges nu sammen eller frasælges kirkebygninger som led i at nedbringe omkostningerne, skriver *Trouw*.

Islamistiske unge angriber Mariaprocession udenfor Paris

En katolsk procession, der blev afholdt den 8. december i en af Paris' forstæder, måtte afbrydes, efter at en gruppe unge islamister truede deltagerne.

PARIS Lidt over klokken syv om aftenen forlod godt tredive sognemedlemmer kapellet Saint-Joseph-des-Fontenelles i Nanterre, lidt vest for Paris, for at begive sig ud på den årlige procession til kirken i sognet Sainte-Marie-des-Fontenelles omkring én kilometer væk. Processionen afholdes den 8. december hvert år i forbindelse med festen for Jomfru Marias Uplettede Udfangelse, og også i år havde man ansøgt politiet om tilladelse til at gennemføre processionen.

Jean-Marc Sertillange, den permanente diakon i Sainte-Marie-des-Fontenelles, fortæller, at deltagerne bar fakler ligesom de tidligere år. ”Lige over klokken syv om aftenen, da vi kun havde gået nogle hundrede meter og var nået frem til den første bønstation, dukkede en gruppe unge islamister op og begyndte at råbe ukvemsord efter os.

De kastede vand på os, tog en af vores fakler, som de siden kastede efter os,” fortæller Sertillange.

Politiet ankom kort tid efter, men da var de unge stukket af, og efter den ubehagelige oplevelse valgte processionsdeltagerne at gå direkte til kirken uden at gøre yderligere stop for at bede, hvilket ellers havde været planen.

Frankrigs indenrigsminister Gérald Darmanin fordømte senere episoden og kaldte den ”en uacceptabel handling”.

”Religionsfriheden må gælde for alle i vort land,” skrev han på de sociale medier, og udtalte sin støtte til Frankrigs katolikker.

Det er ikke første gang, at katolske processionsdeltagere i Frankrig bliver angrebet. I maj sidste år blev en procession, som skulle mindes martyrerne, der døde i det 19. århundrede i Paris, angrebet, og to ældre

Statue af Jomfru Maria i en af Frankrigs domkirker. Foto: Wikimedia Commons.

processionsdeltagere blev slået i jorden. Gerningsmændene udtalte senere, at de var anti-fascister.

Kilde: *Catholic News Agency*.

Efter et års pause pga. pandemien er en af verdens største religiøse ceremonier tilbage – og flere millioner valfartede i december til Vor Frue af Guadalupe-basilikaen i Mexico City. Kirken er den mest besøgte katolske helligdom på det amerikanske kontinent.

Vor Frue af Guadalupe fejres den 12. december. På denne dag skulle Jomfru Maria ifølge traditionen have åbenbaret sig for en ung indianer og bedt ham om at opføre et kapel på stedet. Den lokale biskop troede ikke på historien og bad om et bevis, hvorefter hun atter viste sig for den fattige indianer og bad ham indsamle blomster, lægge dem i et forklæde og bringe dem til biskoppen. Da biskoppen pakkede blomsterne ud af forklædet, var et billede af Jomfru Maria printet ind i forklædet – det er dette forklæde, pilgrimme kommer for at se.

Hovedstadens borgmester Claudia Sheinbaum skriver på *Twitter*, at antallet af besøgende i Guadalupe er opgjort til 3,5 mio. alene i december.

Ærkebiskop Tutu hædres af pave Frans

Desmond Tutu var en stærk kritiker af apartheidstyret i Sydafrika og modtog Nobels fredspris i 1984.

SYDAFRIKA Paven hædrer den nyligt afdøde anglikanske ærkebiskop Desmond Tutu for dennes kamp mod racisme. Frans er trist over nyheden om den sydafrikanske ærkebiskops død, hedder det i et kondolence-telegram fra Vatikanets statssekretær kardinal Pietro Parolin. I telegrammet fremhæves ærkebiskoppens utrættelige bestræbelser for fred og forsoning i hjemlandet Sydafrika.

Ærkebiskop Desmond Tutu, der modtog Nobels Fredspris i 1984 for sin kamp mod apartheidstyret i Sydafrika, døde søndag den 26. december i Kapstaden 90 år gammel, oplyste landets præsident Cyril Ramaphosa.

Pave Frans nævner i sin seneste encyklika *Fratelli tutti* (2020) Desmond Tutu som én af en række betydningsfulde ikke-katolikker som nogle af sine inspirationskilder.

NM

Caritas Danmark vil gerne sige en stor tak til alle, der har bidraget til arbejdet for verdens fattigste i 2021!

Vi glæder os til at fejre 75-års jubilæum sammen med jer alle sammen i 2022!

Restriktioner for fejring af 1962-messen

Vatikanet har i et brev tydeliggjort, hvilke regler der gælder for fejringen af messeformen efter 1962-missalet.

Tekst: Niels Messerschmidt og Lisbeth Rütz

LITURGI Den 16. juli sidste år indførte pave Frans med sit motu proprio *Traditionis custodes* (Traditionens vogtere) en række begrænsninger i fejringen af 1962-messen, også kaldet den ekstraordinære messeform efter den latinske ritus. Det skete, efter at Vatikanet i en spørgeskemaundersøgelse til verdens bispedømmer havde bedt om tilbagemeldinger på, hvordan fejringen af 1962-messen fungerede. *Traditionis Custodes* konkluderer blandt andet, at de tidligere liberaliseringer har virket mod hensigten og i stedet for at skabe enhed har bidraget til mere splittelse.

Udviklingen i brugen af 1962-messen

Den nuværende messe – Paul VI's messe, også kaldet *Novus Ordo* – blev gjort til Kirkens ordinære form i 1970-udgaven af det romerske missale. Den 3. oktober 1984 kom der i dokumentet *Quattuor abhinc annos* (For fire år siden) mulighed for fejring af 1962-messen i specielle tilfælde for grupper, der ønskede det. I 1988 blev ærkebiskop Marcel Lefebvre ekskommuniceret, efter at han i Ecône i Schweiz havde bispeviet fire præster i Pius X's selskab på trods af pave Johannes II's udtrykkelige forbud. Samme år udsendte Johannes Paul II dokumentet *Ecclesia Dei* (Guds Kirke) med en yderligere, forsigtig åbning for 1962-messens fejring. I 2007 liberaliserede pave Benedikt XVI med sit motu proprio *Summorum Pontificum* (Pavernes bekymring har det været indtil i dag) yderligere adgangen til denne form for messefejring, sådan at den kunne fejres regelmæssigt der, hvor en stabil gruppe var interesseret i at deltage.

Elleve spørgsmål

Kort før jul offentliggjorde Vatikanets "liturgichef" ærkebiskop Arthur Roche, præfekt for Kongregationen for gudstjenesten og sakramentsordningen, et såkaldt *Responsa ad dubia* (svar på fremsatte tvivlsspørgsmål), og i brevet besvarer han elleve spørgsmål om begrænsningerne for fejringen af denne messeform.

I det første spørgsmål spørges der om, hvorvidt biskoppen kan søge kongregationen for gudstjenestefejring og sakramenterne om tilladelse til fortsat at fejre 1962-messen i en sognekirke, hvis der ikke findes en anden kirke eller et kapel i nærheden. I *Traditionis custodes* har paven nemlig udtrykkeligt bestemt, at denne messeform ikke må udgøre en del af det almindelige menighedsliv i en sognekirke og at 1962-messen ikke må fejres samtidig med

andre menighedsaktiviteter.

Ifølge den nye skrivelse må der kun gives tilladelse "hvis det med sikkerhed er fastslået, at det er umuligt at finde en anden kirke, oratorium eller kapel, og at dette er blevet nøje undersøgt forinden". Der er i *Traditionis custodes* ikke givet mulighed for at danne nye grupper eller personalmenigheder til fejring af 1962-messen.

Rituale Romanum

Kun fejringen af 1962-messen nævnes i *Traditionis Custodes*, der ikke berører fejringen af sakramenter eller sakramentalier efter den ældre form. Der har derfor været tvivl om, hvorvidt de fortsat kan tilbydes, og motu proprio har da også været forvaltet forskelligt i bispedømmerne.

Den 7. oktober sidste år bestemte kardinalvikar Angelo De Donatis i en skrivelse, at påsketriduet efter den gamle ritus ikke mere kan fejres i Santissima Trinità dei Pellegrini og fire andre kirker i Rom, der fejrer 1962-messen. De Donatis præciserede ved samme lejlighed, at andre sakramenter og riter efter den ekstraordinære form ikke måtte fejres.

I ærkebispedømmet Freiburg i Tyskland

har ærkebiskop Stephan Burger i en skrivelse fra den 1.11. sidste år derimod konkluderet, at da *Traditionis Custodes* kun beskæftiger sig med messefejring, anser man stadig Benedikt XVI's *Summorum Pontificum* for gældende, så sakramenterne kan fejres efter den ældre form, hvor det skønnes at gavne de troende.

Nu synes der dog at være kommet en afklaring på dette tvivls punkt. I *Responsa ad dubia* svares der nej på spørgsmålet om muligheden for at tilbyde sakramenter og sakramentalier efter den ældre form. Det gøres med begrundelse i, at liturgien skal være udtryk for enhed i Kirken. Fejringen af sakramenter og sakramentalier efter den ældre form er sidst opdateret 1952 i *Rituale Romanum* (til brug for dåb, skriftemål, velse, de syges salvelse, begravelse) samt *Pontificale Romanum* (firmelse og præstevielse). Biskoppen er kun autoriseret til at give tilladelse til brug af *Rituale Romanum* fra 1952 i kanonisk oprettede personalsogne, der fejrer messen efter *Missale Romanum* fra 1962. Men heller ikke i disse forsamlinger vil firmelse og præstevielse efter den ældre form være tilladt.

Kun tilladelse til koncelebrerende præster

Et bekræftende svar gives på spørgsmålet, om det er muligt at benytte læsningerne fra 1962-messen, som findes i det ældre missale. Spørgsmålet om præster, som ikke ønsker at koncelebrere, fortsat må fejre ekstraordinær messe, besvares også. Svaret er nej. I svaret præciseres, at før biskoppen tilbagekalder præstens tilladelse til at fejre

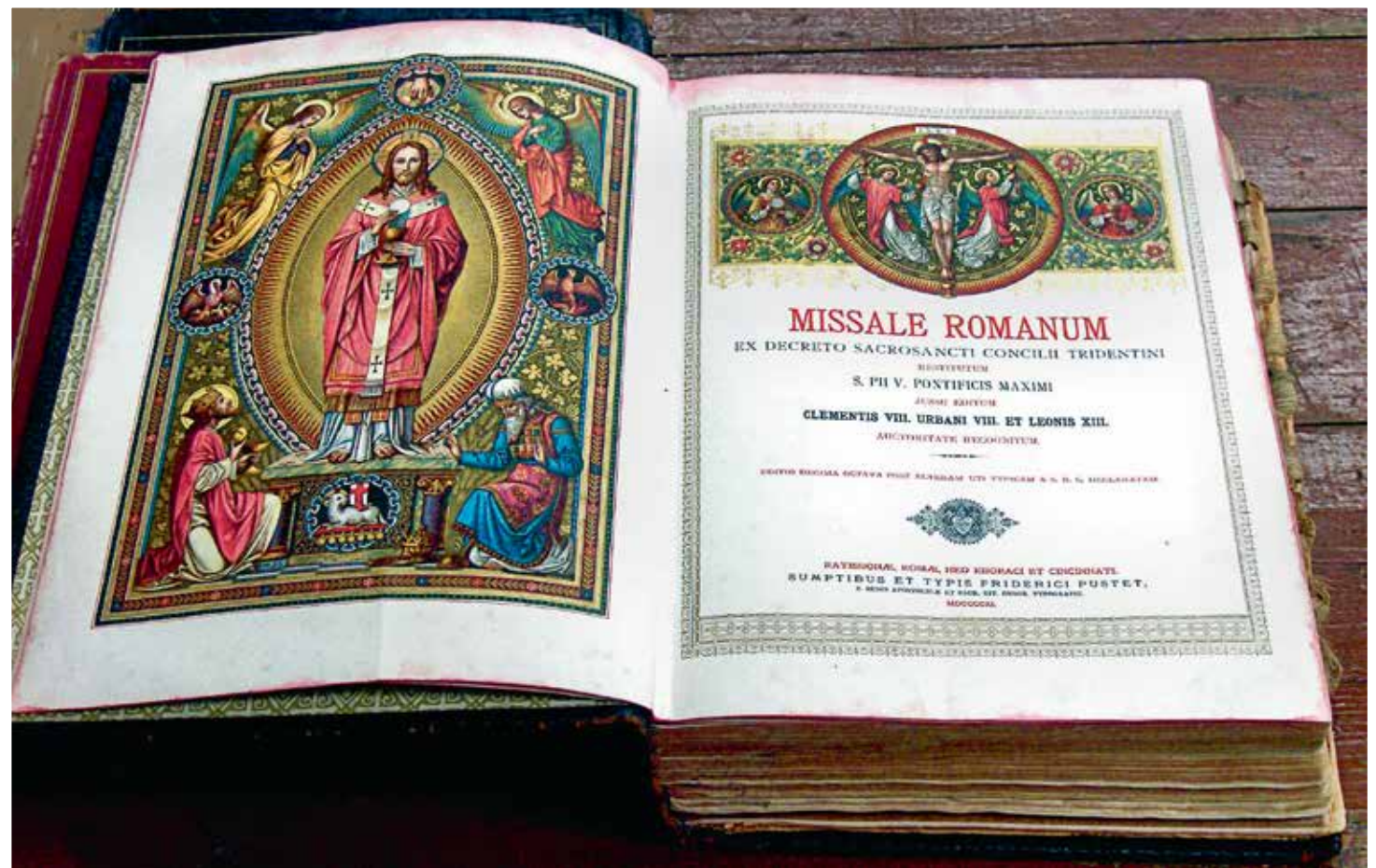
en ekstraordinær messe, skal han have en "broderlig dialog" med præsten for at være sikker på, om vedkommende anerkender gyldigheden af Det andet Vatikankoncil's liturgireformer.

Andre bestemmelser, som tydeliggøres i det nye brev, er, at præster, som vikarierer for en anden, for at fejre 1962-messen også selv skal have tilladelse til at fejre den messeform, og at tilladelse også skal gives til diakoner, som medvirker i messen. Det tydeliggøres også, at en præst på hverdage ikke må fejre både den almindelige messe og 1962-messen på én og samme dag. Det gælder dog ikke på kirkelige højtider, festdage og søndage.

Tilladelse af førkoncilier messefejring til nye præster

Der spørges også, om biskoppen skal have lov fra Den hellige Stol til at tillade præster, der er viede efter *Traditionis custodes*, at fejre messe efter den ekstraordinære ritus. Spørgsmålet besvares bekræftende. Kongregationen for gudstjenester og sakramentedisciplin skal give biskoppen lov, før den pågældende præst kan fejre messe efter *Missale Romanum* fra 1962. Det nye dokument opfordrer også undervisere på præsteseminarieerne til at hjælpe kommende diakoner og præster til at fordybe sig i rigdommen i den nye liturgi, der kom efter Det andet Vatikankoncil.

Kilder: *Vatican News, Catholic News Agency, katholisch.de og vatican.va/roman_curia*

Pius V's missale. Foto: JoJan commons.wikipedia.

► *Fortsat fra forside* modgift mod elitære eller klerikale holdninger i Kirken, og gerne skulle munde ud i en "erfaring i, at vi alle føler os som medlemmer af én større familie," der evner at lytte til de "uransagelige måder", hvorpå Gud åbenbarer sig selv.

"Fristelsen til klerikalisme spreder sig dagligt i vor midte og får os til at tænke på en Gud, der kun taler til nogle få, mens andre alene må lytte og adlyde," advarede paven om.

Frans forklarede, at han fornyelig har

genlæst passager af *Lumen Gentium*, 2. Vatikankoncil's konstitution om Kirken, der beskriver Kirken som "Guds folk". Dette, sagde han, er "som ilt for sjælen."

I overensstemmelse med koncilets vision om Kirken opfordrede pave Frans kuriekardinalerne til at sikre, at der er "plads og rum til enhver, også dem, som hierarkisk set kun synes at fylde lidt," fordi det ofte er herfra, at ny inspiration kommer. Han tilføjede, at "myndighed bliver til en tjeneste, når den deler, involverer og hjælper folk til at vok-

se," og kuriens prælater bør derfor undgå at skabe "splittelse, fraktioner og fjender," men altid have kuriens mission for øje, at tjene de fattige og gudsfolket.

"Når Guds Ord minder hele verden om fattigdommens værdi, må vi, kuriens medarbejdere, være de første til at forpligte os selv til en nøgtern livsstil," sagde paven og sluttede sin tale med at opfordre kuriens medarbejdere til at "lade sig evangelisere af julens og krybbens ydmyghed. [...] Kun ved at tjene og se vores arbejde som

en tjeneste bliver vi virkelig i stand til at hjælpe enhver."

Efter talen modtog medarbejderne tre bøger som julegave af paven: en bog af pater Armando Matteo, medarbejder i Trosælerekongregationen, en bog af pater Luigi Maria Epicoco og en bog af den pavelige diplomat, ærkebiskop Fortunatus Nwachukwu – alle bøger med temaer, som paven berørte i sin tale.

Han gør vand til vin

- i Kana og i dag. Prædiken til 2. søndag i år C, 1. læsning: Es 62, 1-5, 2. læsning: 1. Kor 12, 4-11, Ev.: Joh 2, 1-11.

Tekst: pastor Stephen Holm SMMass, Montfortkommunitet, Sorø

PRÆDIKEN Evangelisten Johannes begynder, – inspireret af skabelsesberetningen i begyndelsen af første Mosebog, – sin evangelieversion med en mesterlig ”afhandling” om Guds evige Ord, der blev kød og tog bolig iblandt os. For derefter at beskrive, hvorledes dette menneskevordne Ord, vor Herre Jesus Kristus, kalder sine første disciple. Så følger, som vi hører det i dagens evangelium, beretningen om brylluppet i Kana, hvor Jesus gør sit første under. Denne begivenhed ”åbner” så at sige Jesu offentlige virke.

Nu er det imidlertid et spørgsmål, om Johannes blot vil referere en stedfunden begivenhed i Jesu liv, eller om han, – i en begivenheds klædedragt, – præsenterer os for noget, der kunne ligne endnu en teologisk afhandling?

Jeg er overbevist om, at det er det sidste, der rent faktisk er tilfældet. Hvis historiens pointe skulle være dén, at Jesus ved brylluppet i Kana ”beviste”, at han var noget særligt, fordi han kunne forvandle masser af vand til masser af vin, så gæsterne, – der på dét tidspunkt for øvrigt havde fået, så hatten passer, – ydermere kunne få en ordentlig kæp i øret, så måtte vores reaktion vel være denne: De var heldige dengang! Gratis vin til festen! Gratis brandert til alle! Men, helt ærligt, hvad hjælper det os i dag? Vi er nødt til at betale vores vin, når vi skal holde fest, og det har ikke reduceret vinpriserne særlig meget, at Danmark blev medlem af EU.

Nej, Johannes vil ikke fortælle os om noget, der skete dengang. Det er ikke en øjensvidneskildring ”fra vor udsendte medarbejder i Kana”, vi har foran os. I en begivenheds klædedragt, i et symbolsk sprog, i et ”tegn”-sprog, fortæller evangelisten os om noget, som har vedvarende betydning, altså om noget, der osse sker i dag!

Allerede beretningens åbningsord burde gøre os opmærksomme: ”Tre dage derefter...” Hvem hører ikke i disse ord trosbekendelsens ord: ”På tredie dag opstanden fra de døde!”? Drejer beretningen sig om den opstandne Kristus? Godt nok hører vi i begyndelsen af Kana-fortællingen Jesu afvisende ord til Maria: ”Min time er endnu ikke kommet!”, – altså timen for hans død og opstandelse. Men i løbet af fortællingen trækker han rent faktisk sin afvisning tilbage og forudgriber så at sige «sin time»!

I hvert fald er det mærkeligt: Der er tale om et bryllup, men vi hører så at sige intet om hovedpersonerne: brudgom og brud. Med mindre vi i overført betydning betragter Kana-fortællingens hovedpersoner som brudgom og brud: nemlig Jesus og Maria. Så genkender vi i Jesus den opstandne Kristus som holder bryllup med det ny gudsfolk kirken, som Maria jo er et billede på.

Når det gamle testaments profeter forkyndte dén frelsens tid, som gudsfolket skulle opleve med Messias’ komme, valgte de ofte brylluppet som billede. Vi hørte det i dag i første læsning fra profeten Esajas’ bog: ”Du, Guds folk, skal kaldes hustru, for Herren elsker dig! Som en mand gifter sig med en kvinde, således ta’r din Forløser dig, – sit folk, – til ægtehustru! Som en brudgom fryder sig over sin brud, således fryder Gud Herren sig over sit folk!”.

Det er lykkelig, aktuel nutid

Altså: Så tæt som brudgom og brud hører sammen, så tæt vil Gud gå i forbindelse med sit folk. For os er det således lykkelig, aktuel nutid: At Gud, i Vor Herre Jesus Kristus, har forbundet sig så inderligt med os, sin kirke, som en brudgom med sin brud!

For en orientaler er brylluppet et billede på den allerstørste glæde. Og bryllupsmåltidet er et glædesmåltid. Derfor skildrede profeterne tiden, hvor den så længe ventede Messias ville komme, som ét langt og lykkeligt festmåltid. Med bryllupsberetningen fra Kana vil evangelisten Johannes dermed sige til os: Med Jesu Kristi komme til vor jord, er den messianske tid begyndt! Men samtidig korrigerer Johannes jødefolkets Messias-forventning, idet han i sin beretning understreger, at Gud virker i det skjulte, – helt anderledes end man havde forestillet sig. Det var jo, siger evangelisten, kun ganske få, der oplevede dét under, der fandt sted i Kana. Johannes lader Marias holdning afspejle, hvilken holdning vi skal indtage, nemlig troens, tillidens og forventningens holdning. Hun, der er kirkens moder, siger til os, Jesu Kristi kirke og brud: ”Alt, hvad Hån siger til jer, dét skal I gøre!”.

Når vi tager alt dette som udgangspunkt, bliver Kana-beretningens vin og vand fyldt med dyb betydning.

Vi er vant til at betragte vand positivt. Vi véd, at vand er en grundlæggende livsbetingelse, vi véd, at alt liv er opstået i vand og at der uden vand ikke er noget liv ... På den anden side kender vi osse til vand som symbol på noget negativt. Det er ikke rosende, hvis man efter en middag om husmoderen siger, at hun havde hældt for meget vand i suppen. En vittighed er ikke særlig god, hvis den får prædikaten ”vandet”, og en tilværelse, der karakteriseres som ”udvandet”, er ikke særlig attråværdig! Vi kan gå endnu videre og se vandet som et tegn på død, altså vand som et dødssymbol.

Tænk på syndfloden på Noas tid, hvor vandet dræbte alt liv på jorden, tænk på ægypternes skæbne, da de forfulgte Israel ud i det røde hav, ja, tænk på dåben! Døbefontene i vore gamle landsbykirker har en anselig dybde, fordi børnene ved dåben skulle helt ned i vandet, symbolsk druknes, dels fordi synden skulle druknes, men først og fremmest fordi den, der blev døbt, blev døbt til at dø med Kristus.

Anderledes med vin! Selv om vin kan sløve, og vi udmærket kender udtrykket om ”at sove rusen ud”, så står vin dog helt og umiskendeligt for liv og glæde! ”Skænk vin, skænk glæde!” lyder et vinhandler-slogan. I modsætning til vand har vin fylde, smag og bouquet. Vin får et dødt og reserveret selskab til at blive levende og varmt. Vinen løfter stemningen og glæden, ”udvider” livet.

Kort sagt: Vandet i Kana-beretningen er døden. Vinen er livet! Når evangelisten erklærer, at Jesus forvandler vand til vin, mener han, at Jesus forvandler død til liv. Og dét er evangelium: glædeligt budskab! Johannes forkynder med andre ord: Uden Jesus Kristus, uden troen på ham, er mennesket overladt til en udvandet tilværelse uden ægte glæde, med udsigt alene til en udslettende død. Men når troen på Jesus Kristus holder sit indtog i et menneske, forvandler Kristus udvandet til dybt og ægte livsindhold, bekymring og tristhed til glæde og jubel, undergang i død til fuldendelse i liv!

Det egentlige Kana-under nævnes således først ved beretningens afslutning, hvor det hedder: ”Og hans disciple troede på ham!” Med andre ord: Kana-beretningen begynder med van(d)tro og slutter med

Når evangelisten erklærer, at Jesus forvandler vand til vin, mener han, at Jesus forvandler død til liv. Og dét er evangelium: glædeligt budskab!

Giotto di Bondone: Brylluppet i Kana. Scrovegnikapellet Padua (1304-06).

”vin”tro! Salmeforfatteren har ret, når han siger: ”Hvor Herren vil dvæle, kan vand vorde vin!” (bryllupssalmen ”Jert hus skal I bygge”, v. 3).

En evig begivenhed

Altså: Brylluppet i Kana er ikke en historisk, men en evig begivenhed. Brylluppet i Kana er et faktum, når mennesker kommer til tro på Jesus Kristus som den menneskevordne Gud og manifesterer denne tro i dåben. I dåben finder ”brylluppet” sted, og livet som døbt er lig med bryllupsfesten. Men tilføjes må det, at dén forbindelse, som den døbte har indgået med Kristus, er stærkere end ægteskab. For i ægteskabet lover man: ”til døden jer skiller!”. Men i dåben forener man sig med Kristus ”i liv, død og opstandelse!”. Bryllupsmåltidet er nadveren, fejringen af den hellige messe. ”Salige er de, som er indbudte til Lammets bryllupsmåltid,” hedder det, – med ordene fra Johannes Åbenbarings bog, – ved fremvisning af nadverelementerne umiddelbart før kommunionen.

”Den ny og evige pagt!” – siger præsten ved messens forvandling, når bryllupsmåltidet tilberedes! I Kana var sten-vandkarrene til brug for gennemførelse af jødisk trospraksis tomme, beretter Johannes. Vil han dermed sige, at den jødiske lovreligion, – stentavlerne, – med Kristi komme er udtømt og har nået sin afslutning? Kunne det være dét tema, Maria berører, når hun siger: ”De har ikke mere vin!”? Ihvertfald fremgår det klart: Nu er Messias kommet, og med ham ér frelsen begyndt! Sagt med Johannes’ ord: ”Og de fyldte de tomme kar med vand”, – dét vand, som Jesus forvandler til vin, billedet på den livgivende frelse, som Messias tilsiger: Syndernes forladelse, Helligåndens glæde og fred, ham selv i altrets sakramente!

Har Johannes i sin Kana-beretning osse villet lede vore tanker hen på den forvandlede vin, som vi nyder i hver messes livgivende måltid? Hvordan det end måtte være, kan vi kristne af i dag ikke lade være med, i Kana-brylluppets vin osse at se et billede på dén vin, i hvilken Kristus skænker sig selv til os, – igen og igen. I messen erfarer vi noget af det messianske glædesmåltid, fordi vi dér på særlig måde fejrer ”ægteskabet” mellem brudgommen Kristus og bruden, vort kirkelige fællesskab. Vi drages ind i mysteriet om Vor Herres død og opstandelse.

Vores lægbroder havde en søndag dén opgave at køre en ældre senil-dement ordenssøster, som var på besøg i vores område, og som ikke længere havde styr på nogetsomhelst, til søndagsmessen. Da hun træder ind ad kirkedøren og ser den til søndagen smukt pyntede kirke, udbryster hun begejstret: ”Ihh!! Skal her være bryllup?”. Og med sandheden i behold kunne min medbroder svare hende: ”Jah, det kan man godt sige!”

Og alt er osse i dag som dengang ledet på vej ved jomfru Marias medvirken, dén Maria, som var méd, da Jesus ved brylluppet i Kana foregreb ”sin time”, dén Maria, som stod under korset, da nævnte ”time” var inde. Vedvarende siger hun til os mennesker: ”Alt, hvad Hån siger til jer, det skal I gøre!” Amen.

Endelig!

Det danske missale er klar til tryk.

LITURGI Så lykkedes det. Den 1. februar går det danske missale endelig i trykken, efter at præsterne i mange år har brugt improviserede hæfter med løsbladssystem og spiral i ryggen. Det norske missale blev trykt i 1982, i 1987 kom 1. udgave og i 2013 kom 2. udgave af det svenske.

“Det har virkelig været et privilegium at arbejde med færdiggørelsen af missalet”, siger Marcelino Gauguin, leder af Pastoral-Centret og formand for den styregruppe, liturgikommissionen har nedsat. Den mødes ugentligt for at følge udgivelsen helt til dørs.

Øvrige medlemmer af gruppen er biskop Czeslaw, generalvikar Niels Engelbrecht, liturgikommissionsmedlem Elisabeth Hansen og Caritas’ generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj, der har mange års erfaring med bogudgivelsesprojekter.

Alle segl er sat til for at søsætte en udgivelse, der både er smuk og slidstærk. Missalet trykkes på 70 g ivory (elfenbensfarvet) mat papir. Det bliver trykt og indbundet i læder i Italien. Produktionen af missalet vil ske med stor omhu efter alle bogkunstens regler så det kan holde i årtier. Trykningen af de 500 eksemplarer kommer samlet set til at koste 700-800.000. Et missale vil komme til at koste omkring 3.000 kr.

Under 2. Vatikankoncil blev det besluttet at reformere liturgien og udarbejde et nyt missale, der skulle afløse Pius V’s mis-

sale fra 1570. I 1970 kom så Paul VI’s missale med den reformerede liturgi – kaldet *Novus Ordo* (den nye messeorden), der blev grundtekst for oversættelser til alle verdens sprog. Siden er der kommet forskellige tilpasninger – for eksempel er der kommet nye helgener til. De fleste helgener fejres lokalt – men nogle fejres af hele Kirken. Når de kommer ind i den universelle kirke, indlemmes de i missalet med en speciel bøn, anbefalet læsning og mindedag. Ligeledes har paven bestemt, at den hellige Josef, jomfru Marias brudgom, skal nævnes lige efter Marias navn i hver eneste messe. I det danske missale er der taget nogle få særhensyn til Grønland og Færøerne. I Danmark er Olav den Hellige martyr; men i Grønland og Færøerne har han højere rang, og her er hans fest en højtid.

Der har været fire korrekturlæsere på missalet. Kirsten Dam har læst nærkorrektur, Elisabeth Hansen har haft et særligt blik på det æstetiske, Michael Stæger har tjekket noder og krydshenvisninger og Finn Arvé har været koblet på som præst.

Tre trykte prøveeksemplarer er blevet testet af tre forskellige præster under deres messefejring. Her er man gået helt ned i detaljerne og har blandt andet været opmærksomme på følgende: er skrifttypen en passende størrelse? Skal der bladres? Det duer ikke, når præsten står med løftede hænder under præfationen.

Marcelino Gauguin, leder af Pastoral Centret, med Paul VI’s missale og det engelske missale. Foto: Lisbeth Rütz.

Kommende ændringer

I det nye missale vil der være flere mindre ændringer, som vi løfter sløret for i næste nummer af KO. Her skal kun omtales én ændring. “*Pro multis effundetur*” oversættes korrekt i det nye missale til “for mange” i stedet for “for alle”, som har været brugt i mange oversættelser indtil Den hellige Stol i 2006 præciserede formuleringen. Den danske oversættelse af Paul VI’s missale

er i meget høj grad Jakob Thomsens for-tjeneste. Jakob Thomsen var cand. mag. i dansk og latin. “Han var meget opmærksom på både tekstnær oversættelse og sproglig skønhed og var fantastisk til at fange essensen af den latinske tekst”, fortæller Marcelino Gauguin.

Den engelske udgave af missalet har været model for selve den fysiske udformning af det nye danske missale. Den danske oversættelse er i overensstemmelse med tredje grundudgave af det romerske missale, der blev udgivet i 2008. Den er stadfæstet 23. september 2021 af Arthur Roche, præfekt for kongregationen for gudstjenesten og sakramentsforvaltningen og indledes med Paul V’s apostoliske konstitution fra 1969, hvori paven redegør for koncilets tanker bag fornyelsen af liturgien.

Missalet indeholder retningslinjerne som der fejres messe efter, en gennemgang af messens struktur, elementer og enkeltdele, en redegørelse for gejstlighedens pligter, gudsfolkets opgaver og de forskellige former for messefejring.

Derefter kommer generelle instruktioner m.h.t. brug af ting – kar, messeklæder m.m., der bruges i fejringen. Det præciseres, hvad der er gejstlighedens pligter og gudsfolkets opgaver. Missalet indeholder endvidere en tabel for de vigtigste datoer i kirkeåret indtil 2047 og retningslinjer for kirkeår og kalender.

LR

Sang til Herrens ære

Lidt om den gregorianske sangs udvikling inden for Den katolske Kirke.

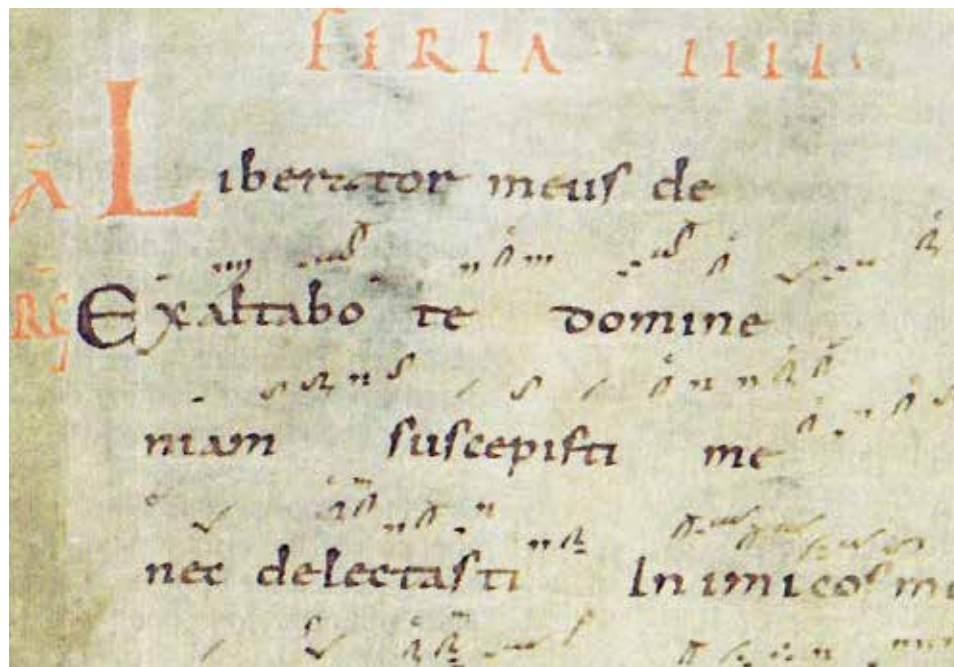
Tekst: Rolf Tönshoff

KIRKESANG Hvad er egentlig gregoriansk sang? Enstemmig, uakkompagneret liturgisk sang findes som fx hindusang, den jødiske sang, den byzantinske, den russiske sang og alle de vesteuropæiske riter med deres enstemmighed som den gammelromerske, den ambrosianske i Milano, den mozarabiske på den Iberiske Halvø under det muslimske styre, den gallikanske i det fransksprogede område og en række mindre såkaldte liturgiske dialekter. Hvordan opstod melodierne?

Den gregorianske sang fik sin spæde udformning i det 3. og 4. århundrede i Rom og fandt vej til Vesteuropas Frankeriget og Vestgermanien. Sangen udviklede sig i fuldt flor i det 7. århundrede ikke mindst i forbindelse med den karolingiske liturgireform – gennem mundtlig overlevering, naturligvis. På det tidspunkt blev den gammelromerske koral mere dominerende end de andre dialekter og dannede således grundlaget for den gregorianske sang, som vi har mange eksempler på i dag. Betegnelsen ”gregoriansk” bruges generelt om kirkens enstemmige sang og refererer til pave Gregor I (590-604), som skal have spillet en betydelig rolle i den afsluttende liturgiske ordning, hvornår hvilke sange synges hvornår – i løbet af kirkeåret. De mest kendte sange fra messen Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus og Agnus Dei er dog alle kommet til efter pave Gregor I. Betegnelsen ”romersk koral” havde måske været bedre?

I de følgende 400 år voksede kilderne sig

store og i Middelalderen – hvor kvadraternoderne med fire nodelinjer blev opfundet – svulmede dette materiale yderligere voldsomt op med en hel del ugræs, der feg ind over det liturgiske hegn – fx de mange troper og sekvenser. En trope er et afsnit af en gregoriansk sang, hvis oprindelig ordløse toneranker (melismer) blev forsynet med en tekst. De blev alle afskaffet i forbindelse med Tridentinerkoncilet i 1500-tallet. To vigtige genrer udviklede sig i Middelal-

Her ses et eksempel på den tidligste notationsform i et nodeblad fra Cantatorium St. Gallen (år 923). Foto: Wikipedia.

ren af tropen: 1) Det liturgiske Drama, som er anskueliggørelse af fx Jesu fødsel, død og genopstandelse; det kunne være krybbe-spil og Helligtrekongersspil.

2) Sekvensen, der allerede omtales i kilder fra klostret Sankt Gallen i året 880, var en tekstunderlægning på de mange toneranker på det sidste ’a’ i Alleluja. Alleluja og sangene var som regel formet som en kæde af kortere eller længere tekstled, der parvis fremførtes på samme melodi. De fleste sekvenser blev ligeledes fjernet ved det nævnte koncil. Tilbage blev kun påskedags *Victimae paschali laudes*, pinsedags *Veni Sancte Spiritus*, Kristi Legems- og Blods Fest *Lauda Sion Salvatorem* og fra Messen for de afdøde *Dies irae* (bortfaldt som sekvens efter 2. Vatikankoncil). I 1727 vandt digtet *Stabat Mater* ind som sekvens

til Festen for Marias Syv Smerter.

Her skal lige nævnes en betydelig ”mod-spiller”, der var en slags afkom af den gregorianske sang, som kom på banen omkring år 1000, og det var gryende flerstemmighed; en yderligere og ligeledes succesrig konkurrent til den enstemmige sang var orglets indtog i 1400-tallet. Før ca. 1600 dannede de såkaldte 8 kirketonearter grundlag for tonaliteten – og ud af disse tonearter voksede uden for kirkerummet dur-mol-skalaerne frem, som er fundamentet for vores tonalitetens fornemmelse i dag.

Tilbage til kirkesangen: Det gregorianske materiale blev gennemset og omarbejdet i det 16. århundrede, hvor melodierne grundlæggende kvaliteter ofte blev forringet til fordel for tidens smag. Siden – nemlig i slutningen af det 19. århundrede – foretog man en gennemgribende revision af det samlede materiale fra den gammelromerske koral; det var først og fremmest den belgiske jesuit og palæograf Louis Lambillotte (1796-1855) og senere munkene i benediktinerklostret i Solesmes, der på videnskabeligt grundlag førte det bestående materiale tilbage til den musik, som de mange kilder for henvend et tusinde år siden vidner om. Man kunne næsten sammenligne det med genopdagelsen af Joh. Seb. Bach, G. B. da Palestrina, Heinrich Schütz el. Claudio Monteverdi: Den gamle tradition blev genopdaget og officielt genoplivet i forbindelse med pave Pius X’s dekret i hans tiltrædelsesår 1903 *Motu proprio Tra le sollecitudini* til højnelse af kirkemusikken og året markerede dermed begyndelsen af den gregorianske sangs 3. årtusinde.

Middelalderhistoriker graver danske helgener frem fra glemslen

Vi har brug for rollemodeller fra fortiden, som kan vise os, hvordan Guds nåde og kraft virker gennem mennesker. Det mener middelalderhistoriker Brian Patrick McGuire, og derfor har han gravet en række danske helgener frem fra glemslen og skrevet en bog om dem.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

KIRKEHISTORIE ”Det er et fantastisk eksempel på, hvordan kristendommen er vokset frem i Danmark som en stærk folkelig kraft,” siger Brian Patrick McGuire.

Vi står en dag i midten af december på Hvilehøj, en bronzealdergravhøj lidt nord for landevejen mellem Korsør og Slagelse. Fra toppen er der udsigt over et gråbrunt landskab, der er dækket af et tyndt lag tåge, men med enkelte solstrefj, som bryder igennem det lette skydække. I det fjerne rejser Storebæltsbroen sig, og til siderne aner vi flere gravhøje fra samme periode som Hvilehøj. Det særlige ved Hvilehøj er imidlertid, at der på toppen af gravhøjen er placeret et vejrbidt trækrucifiks til minde om en dansk præst, Anders af Slagelse, der levede i anden halvdel af 1100-tallet og døde i 1204. Det nuværende kors fra 1952 er en kopi af et kors, der blev rejst af lokale bønder i 1762, men korsets historie går angiveligt meget længere tilbage.

”Her er en høj fra den hedenske fortid, hvor egnens bønder har rejst et kors til minde om en præst, der blev æret og husket som helgen, omend han ikke officielt blev helgenkåret af paven. Selv om vi i det protestantiske, sekulære og materialistisk indstillede danske samfund ikke længere anerkender helgener, bliver Hellig Anders husket. Bønderne udskiftede korset så sent som i 1952. Det siger noget om kraften i den folkelige tro, og det siger noget om vores behov for rollemodeller, som kan vise os vej i troens verden,” siger Brian Patrick McGuire.

Det, der fik lokale bønder til at huske Hellig Anders, var flere forskellige ting, men først og fremmest en forunderlig – mirakuløs – rejse, som Hellig Anders foretog kort før sin død. Det fortælles, at han under pilgrimsrejse til Det Hellige Land gerne ville deltage i påskedagsmessen, før han rejste hjem. Men hans rejselogsagere ville af sted, og da Anders kom ud af kirken i Jaffa, så han skibet med sine rejselogsagere forsvinde i horisonten. Han var nu ladt alene tilbage og anede ikke, hvad han skulle stille op. Han gav sig af sted til fods, og da han tog sig et hvil i vejkanten, kom en rytter forbi og tog ham op på sin hest. Anders faldt i søvn i den fremmedes arme, og da han vågnede igen, lå han i græsset på en høj. Omkring ham var der hyrder, og da han satte sig op, genkendte de ham som deres sognepræst og hilste på ham. I det samme hørte han kirkeklokkerne i Slagelse kalde til aftensang. Han skyndte sig derind og nåede til vesper i Slagelse samme dag, som han havde været til påskemesse i Jaffa.

Ni danske helgener

Hellig Anders er en af i alt ni danske helgener, hvis historier Brian Patrick McGuire har udforsket og genfortæller i sin kommende bog ”Glemte danskere – helgener i fortid og nutid”. Blandt de øvrige er Niels

af Aarhus, Sankt Poppo, kong Erik Plovpenning og Margrethe af Roskilde. Nogle af de ni blev officielt helgenkåret af kirken, andre blev opfattet som helgener og tiltrak pilgrimme i tusindvis, selv om de ikke havde været igennem en officiel helgenkæringsproces. For Brian Patrick McGuire er det afgørende ikke den formelle proces omkring helgenkæringen, men snarere den stærke folkelige tro, som deres popularitet vidner om. Det handlede både om mirakler, der var et vidne om, hvordan Guds nåde virkede gennem mennesker og om et prisværdigt kristent liv, der kunne tjene som forbillede og inspiration, understreger historikeren.

”Efter Anders’ død skete der ifølge beretningerne mange mirakler ved forbøn til ham, og det var afgørende for den folkelige opfattelse af ham som helgen. Vigtigt var også, at han var en omsorgsfuld hyrde for sin menighed. Da kong Valdemar Sejr besøgte Anders for at høre om hans forunderlige hjemrejse fra Det Hellige Land, tilbød kongen ham en gave, og Anders bad om at få et stykke jord med en kilde, som kunne bruges til at forsyne hans sognebørn med øl,” fortæller han.

Brian Patrick McGuire er født på Hawaii og opvokset i en katolsk familie i Californien, er uddannet historiker fra Oxford University i England og kom i 1971 til Danmark, hvor han slog sig ned med sin danske hustru. Han var ansat i en årrække først på Københavns Universitet, hvor han var med til at oprette Center for Europæiske Middelalderstudier, og siden på RUC som professor i middelalderhistorie. Sideløbende med sit universitetsarbejde og efter sin pensionering har han flittigt skrevet og holdt foredrag om middelalderen og dens store skikkelser inden for kirkeliv og teologi. En af hans kongstanker er, at fortiden er mere levende og vedkommende, end vi ofte tror – og at fortidens tro skal tages langt mere

for pålydende, end mange af hans kolleger har for vane.

”Jeg vil ikke krænke mit fag og komme med en trosbekendelse i mine bøger. Men jeg mener, at det rent historiefagligt er på sin plads at tage fortidens mennesker alvorligt, når det gælder troen. Ikke mindst i middelalderen kan vi roligt regne med, at mennesker virkelig troede på det, de troede på. Det gælder også troen på mirakler og helgener,” siger han.

Krucifikset over Hellig Anders

Han og hans kone bor i de to tilbageværende gulkalkede længer af en firlænget gård ikke langt fra Hvilehøj. Men det er ikke kun derfor, middelalderhistorikeren er kørt forbi højen for at vise mig krucifikset over Hellig Anders.

”Vi ved ikke, hvornår det første kors over Anders blev rejst, men dengang gik landevejen tæt forbi højen, så vejfarende kunne stoppe og bede en bøn. På et tidspunkt efter den lutherske reformation lod bønderne korset forfalde. Men så blev egnen ramt af kvægsyge, og den stoppede ifølge overleveringen først, da bønderne rejste et nyt kors til erstatning for det, de havde ladet forfalde. Det nuværende kors fra er ret forfaldent, men mit gæt er, at bønderne nok skal sørge for at rejse et nyt,” siger Brian Patrick McGuire.

Han tilføjer, at H.C. Andersen nævner Hellig Anders i en af sine bøger, og at Johan Ludvig Heiberg har skrevet et digt om ham. Desuden er både en privat grundskole og en vej tæt på stationen i Slagelse opkaldt efter Hellig Anders.

”Han huskes altså til en vis grad lokalt, men der er nok mange indbyggere i Slagelse, der ikke ved, hvem Hellig Anders er. Generelt er de danske helgener blevet glemt og nærmest skrevet ud af historien, og det skete ikke kun efter reformationen. Alle-rede Saxo, der færdiggjorde sin Danmarkskronike omkring 1208, sorterede voldsomt i tingene,” fortæller Brian Patrick McGuire.

Vilhelm af Æbelholt

”Saxo nævner fx stort set ikke Vilhelm af Æbelholt, en fransk munk og abbed, som biskop Absalon hentede fra Paris til Danmark. Absalon bad Vilhelm komme herop, fordi han havde brug for hjælp med nogle kannikker, som langt fra levede efter den regel, de egentlig skulle følge,” uddyber han.

Vilhelm etablerede et kloster ved Æbelholt i Nordsjælland, som trods vanskeligheder og modstand blomstrede. Han fik stor succes og stor politisk betydning – han var

bl.a. involveret i at arrangere ægteskabet mellem kong Knuds søster Ingeborg og den franske kong Filip.

”Efter sin død blev Vilhelm officielt helgenkåret af kirken. Alligevel skrev Saxo ham nærmest ud af historien, og vi kan kun gisne om hvorfor. Det kan skyldes, at han var jaloux på det nære venskab mellem Absalon og Vilhelm, eller at han generelt ikke brød sig om den religiøse magt, der knyttede sig til bestemte personer,” siger Brian Patrick McGuire.

Han tilføjer, at især kvinder med religiøs betydning blev overset af Saxo, og det er ifølge historikeren formodentlig årsagen til, at Danmarks eneste kvindelige helgen, Margrethe af Roskilde (se boks), ikke nævnes af Saxo.

”Historikere – fra Saxo til i dag – har tilsyneladende en vis aversion imod at beskæftige sig med fortidens religiøsitet og tage den tro, kilderne giver udtryk for, alvorligt. Ofte nedtones troen til fordel for magtpolitiske analyser, fordi det antages, at der altid lå egoistiske motiver bag den måde, fortidens store personligheder handlede på. Men det mener jeg er alt for forsimplet at antage,” siger Brian Patrick McGuire.

I sin kommende bog fortæller han fx om kong Erik Plovpenning, der blev dræbt på foranledning af sin bror Abel i 1250. Han blev aldrig formelt helgenkåret, men blev efterfølgende dyrket som martyr og helgen. Erik Plovpenningens lig blev overført til Sankt Bendts Kirke i Ringsted, og over hans grav, i kirkens krydsning, blev der – på foranledning af enken efter kong Erik Klipping (der blev myrdet i Finderup Lade i 1286) – malet en række billeder med motiver af kongens liv og død. Og hans liv indeholdt mere end kongelige magtkampe, fortæller middelalderhistorikeren. *Fortsættes side 10 ▶*

Margrethe af Roskilde – Danmarks eneste kvindelige helgen

Den 25. oktober 1176 blev en adelig kvinde i Danmark dræbt af sin mand, og manden forsøgte at camouflere det som selvmord. Mennesker, der havde taget deres eget liv, måtte dengang ikke blive begravet i indviet jord, og derfor blev hun begravet på stranden nær Øsemagle ved Køge – ved siden af to røvere. Nogen tid efter så flere forbipasserende et stærkt lys omkring kvindens grav, og det førte til, at mandens løgn blev afsløret. Biskop Absalon blev informeret, og han indkaldte manden til et forhør, hvor han tilstod sin forbrydelse.

Kvinden, der blev dræbt, hed Margrethe, og hun var af samme slægt som biskop Absalon. Det var sandsynligvis medvirkende til, at hun ikke blev glemt, men i stedet tværtimod æret og dyrket som martyr og helgen. Hun blev genbegravet i Roskilde i klosterkirken ved Vor Frue Kloster – angiveligt under stor jubel fra de lokale – og hendes grav blev et populært valfartsmål. Man ved meget lidt om hendes liv og efterliv, men sikkert er det, at hun blev dyrket som helgen, formodentlig især fordi hendes liv med den voldelige ægtemand og hendes død blev opfattet som et martyrium og et eksempel på efterfølgelse af Kristus. Margrethe af Roskilde er en af ni glemte danske helgener, som Brian Patrick McGuire behandler i sin kommende bog.

Brian McGuire ved krucifikset over Hellig Anders.

Fuldendt septologi

Så udkom 6. og 7. bind i den katolske forfatter Jon Fosses septologi om kunstmaleren Asle. De 5 første bind er tidligere anmeldt i KO.

ANMELDELSE Alle bind indtil nu er indledt med, at Asle står og ser på sit maleri af to streger, en brun og en lilla, der krydser hinanden i et kors.

På samme måde slutter alle bind med, at han beder Ave Maria.

Dette fortsætter i de 2 sidste bind, dog med en lille variation i 7. bind, hvor korset er sort, og han ser på en samling af malerier.

Som i de foregående bind er fortalt tid også her meget kort, mens det meste af handlingen er flashbacks til Asles liv op til den fortalte tid.

Her sker der imidlertid en lille forskydning i 6. bind, da det meste af handlingen ikke er om hovedpersonen Asles fortid, men i stedet om hans navnebrors - ham som for øvrigt også er kunstmaler.

Denne Asle mødte læseren allerede i 1. bind, hvor Asle fandt ham forkommen i en snedrive og fik ham på hospitalet, hvor han stadig ligger.

Nu ser hovedpersonen tilbage på navnebrorens liv og ved tilsyneladende mere om denne end muligt. Vi hører bl.a. om navnebrorens to forliste ægteskaber, der står i skærende kontrast til hovedpersonens lykkelige ægteskab med sin nu afdøde, men stadig nærværende hustru, Ales.

Asle veksler i tanker mellem sit eget og navnebrorens møder med deres hustruer, og som i de tidligere bind smelter fortællingerne sammen, så man som læser skal holde tungen lige i munden for at

holde sig klart, hvilken Asle det nu er, der fortælles om.

Det forstærkes ved, at både hovedpersonen og navnebroren omtales i tredjeperson i flashbackene, selvom det er hovedpersonen selv, der er fortæller. Dette bevirker - sammenholdt med, at de to personer hedder det samme og begge maler - at man får en fornemmelse af, at de på et eller andet plan er samme person, eller er to mulige udgange af det samme menneskes liv.

For øvrigt understreges dette forbytningsnummer af titlerne på bøgerne. Bind 1 og 2 hedder således "Det andet navn", bind 3 til 5 "Jeg er en anden" og nu bind 6 og 7 "Et nyt navn".

Handlingen afbrydes - som i øvrigt igen ligesom i de foregående bind - af passager, hvor Asle overvejer forskellige tromæsige ting. I bind 6 er der en meget lang passage, hvor han gør sig overvejelser ud fra Trosbekendelsen (s. 72-79). I sådanne passager nærmer Jon Fosse sig en mystisk tænkning, eller han bruger i hvert fald mystikkens sprog, når han taler om Gud som "et lysende mørke" og som "et fravær som er nærvær".

Også i bind 7 bliver man indrulleret i et forbytningsnummer. Her er det mellem de to kvinder ved navn Guro, som har været med i fortællingens periferi fra bind 1.

Den ene Guro mødte Asle i begyndelsen af septologien i forbindelse med den anden Asles indlæggelse på sygehuset i Bjørgvin.

Denne Asle har en hund, Brage, som fortælleren Asle har taget til sig. I 1. bind passede Guro hunden Brage en enkelt nat.

Den anden Guro er søster til Asles nabo, Åsleik.

Julen nærmer sig, og for første gang skal Asle fejre jul sammen med Åsleik hos dennes søster, Guro. Asle har aldrig før mødt denne Guro - eller har han. For hvem var hvem, da han i begyndelsen af septologien mødte en kvinde ved navn Guro?

Denne forvirring bliver nu forstærket, da Asle som julegave til Åsleiks søster, Guro, vil male et portræt af Guro fra Bjørgvin. Men da Guro modtager maleriet, viser det sig at være et præcist billede af hende selv.

Sammensmeltningen af personer og handlinger bliver total mod slutningen af bind 7, hvor Asle i en drøm - eller er det en drøm? - går ind i en forvirret billedstrøm, hvor alt fra hele septologien blandes sammen i én stor, næsten psykotisk sammenblanding. Er pointen, at alt og alle dybest set er forbundne, så den ene ikke kan

skilles fra den anden - vi er ét?

Samtidig sker der på den anden side to dødsfald 7. bind, som på ét plan opløser denne forbytnings, sammensmeltning og splittelse - eller hvad det nu er.

Også i 7. bind foregår det meste af handlingen imidlertid i et flashback. Denne gang følger læseren hovedpersonen Asle og dennes afdøde hustru, Ales, fra de mødes og ved første blik ved de hørte sammen, over Asles konversion til Ales' katolske tro og videre til deres vielse. Flashbacket slutter ved Ales' alt for tidlige død.

Igen i dette sidste bind er der en længere reflekterende, åndelig passage. Denne gang over Fader vor (s. 66-69).

Hele septologien ender, som alle 7 bind i en bøn - i Guds favn.

Jon Fosse har sin helt egen skrivestil, som man kan genkende på lang afstand.

Fortællingen har en bølgende puls, med gentagelse på gentagelse, som et stille bølgende hav der gang på gang trækker sig tilbage, men hvor der altid er en ny bølge på vej.

Der er noget meditativt ved stilen, som trækker læseren ind i et drømmende univers. Dette underbygges af de underlige forbytninger og sammensmeltninger.

Den underliggende åndelige tematik og de gentagende kendte bønner gør samtidig hele læsningen til en meditativ bøn, der efterlader læseren med en oplevelse af Guds nærvær, der ligger hinsides tanken og det skrevne ord. Dermed er septologien en læseoplevelse der går langt ud over det sædvanlige.

*Septologien VI, 114 s, kr. 150,-
Septologien VII, 154 s, kr. 200,-
Batzer & Co.*

Giv næring til din tro

To bøger fra Morten Messerschmidt og Margrethe Auken stiller skarpt på, hvad troen lever af.

TRO "Vi skal sige det fuldstændig åbenlyst, at Danmark som et kristent land skal prioritere og hjælpe forfulgte kristne mere end alle mulige andre, herunder muslimer", sagde Dansk Folkepartis næstformand Morten Messerschmidt, i juli 2020 i et interview i Politiken. Han sagde ved samme lejlighed, at der var for meget religionslighed i Danmark, og det skulle der gøres noget ved. Messerschmidt vil have kristendommen til at fylde meget mere i undervisningen - ikke som forkyndelse, men som kundskaber om det, der er selve fundamentet for vores kultur. Det har vist sig, at omkring halvdelen af danskerne var enige med ham i, at kristendommen skal spille en større rolle i samfundet, viser en opinionsundersøgelse fra 2020 ifølge Kristeligt Dagblad.

I sin bog "Den kristne arv", der er udkommet i serien "Kristendommen ifølge..." på forlaget Eksistensen, fortæller Messerschmidt om sin egen vej til en kristen tro. Som 17-årig bliver han ansat som kirkesanger i Islebjerg Kirke i Frederikssund Kommune, selv om han ungdommeligt åbenmundet siger til ansættelsessamtalen, at han er ateist. Interessen for kirkemusikken sår et frø i ham, og ganske langsomt bliver han nysgerrig efter mere. Studier i både Brandes og luthersk teologi ligger bag det, han kalder sit "umoderne gennembrud".

"Den kristne arv" er et oprør mod det, Messerschmidt kalder individideologien. Her skaber den enkelte sin egen identitet ved at vælge køn, fædreland etc. til eller fra i en frihed uden grænser og uden et personligt ansvar over for næsten. Individideologien ser han som et barn af den kulturradikalisme, som Georg Brandes stod fadder til. Den har kun hån tilovers for troskab mod det, der er givet os som et vilkår - forældre, sprog, fædreland og historiske rødder. Her svæver Søren Krarup over vandene.

Kierkegaard og Grundtvig

Kierkegaard og navnlig Grundtvig er hovedhjørnestenene i Messerschmidts kristendomsforståelse. Med et citat fra teologen Anders Holm taler Messerschmidt

om Kierkegaards teologi som korsets teologi, mens Grundtvigs teologi er opstandelsens. Men kulturradikalerne misbruger Grundtvig og spænder ham for deres egen ideologiske vogn, mener Messerschmidt. Et par eksempler. Grundtvigs meget citerede ord om "Frihed for Loke såvel som for Thor" i "Nordens Mytologi" (1832) er blevet fortolket som en ideologisk hyldelse til ytringsfriheden; men i virkeligheden betyder de noget helt andet. Konteksten viser, at de pligtskabende bånd, dansk sprog og kultur, sætter grænser for friheden, siger han med baggrund i Grundtvigforskeren Flemming Lundgreen-Nielsen. "Til et folk de alle høre, som sig regne selv dertil" (Folkeligheden - 1848) bruges ofte som argument for fri indvandring. Atter viser konteksten noget andet. Kun den der har fædrelandskærlighed, hører med til folket, er meningen i Grundtvigs kontekst.

Hug til Folkekirkens biskopper

I afsnittet "En ny kirkekamp" er der hug til de folkekirkebiskopper, som ifølge Messerschmidt svigter deres præsteløfte ved at deltage i moskeindvielser. Folkekirken bliver mere og mere politisk. Den er domineret af et kulturradikalt og socialdemokratisk livssyn, mener han. Men ret beset bruger han vel selv kristendommen i sit eget politiske ærinde og opgør?

Det er som om det kristne og det danske er to alen ud af ét stykke hos Messerschmidt. Tanken om én kristenhed er totalt fraværende hos ham, og man får det indtryk, at danskerne først med reformationen fandt et sandt udtryk for det at være kristen. Det er en tankegang,

der selvsagt er fremmed for en katolik.

Auken - konservativ teolog

Refleksioner over den vanskelige balancegang mellem kristendom og politik er der også i Margrethe Aukens lille bog: "Det himmelske overskud" i samme serie som Messerschmidts bog. Auken belyser problematikken med et velvalgt citat fra Aarhus-teologen Regin Prenter, der skriver: "Kirkens Gerning består - som altid - først og fremmest i den klare Forkyndelse af Evangeliet". Det skal dog, som Prenter skriver, ikke forstås sådan, at kirken udelukkende skal holde sig inden for det religiøse sjælelivs område, tværtimod skal det kaste lys over alle menneskelige forhold, dvs. at det også indebærer magtkritik og kamp for ret og retfærdighed.

Auken beskriver sig selv som konservativ teolog, der er inderlig skeptisk over for de fleste moderniseringer, og hun betegner de fleste forsøgsgudstjenester, hun var været med til, som pinlige eller komiske. Hun har en i høj grad praktisk, brugsbetonet tilgang til emnet. Hun ved, at troen skal næres, for eksempel ved bøn og salmesang. Med et langt præstelivs erfaringer kommer hun med mange fine overvejelser over, hvad salmer kan. De nye salmer kan måske nok give os kønne billeder og følelser; men de overtrumfes af klassikerne, der kan give os udsigelig indsigt. LR

Morten Messerschmidt: Den kristne arv. 115 sider. Margrethe Auken: Det himmelske overskud. 98 sider. Begge udkommet på forlaget. Eksistensen 2021. Pris per styk: 130 kr.

“Du hører til”

Caritas Læseklub tager hul på et nyt læseår med bøger, der skaber fællesskab. Kom og læs med!

LITTERATUR “Det er noget af det smukke ved litteraturen. Du opdager, at dine længsler er alle menneskers længsler, at du ikke er ensom og isoleret. Du hører til.” Sådan beskriver den amerikanske forfatter Francis Scott Fitzgerald det, som litteraturen kan. Via den får vi et indblik og en forståelse, som selv nok så mange analyser og ekspertudtalelser ikke kan levere.

Bøger kan også være med til at skabe fællesskab. I Caritas Læseklub har du mulighed for at læse skønlitterære værker om flugt, migration og fattigdom og diskutere dem med andre. Gennem bøgerne vil du opdage, hvor meget du har fælles med andre mennesker, selv om de har levet i en helt anden tid eller lever i dag på den anden side af jordkloden.

Caritas Læseklub gik i luften den 6. oktober 2020. Trods Corona-tider og lockdown siden da er det lykkedes at holde engagementet vedlige. Der har blandt andet været onlinemøde med forfatterne Paula Larrain, Rushy Rashid og Siri Ranva Hjelm

Jacobsen om længsel, hjem og hvad vil det sige at høre til, og i juni og juli var der to pop up møder om familie, sorg, glæde, længsel, liv og død i præstegårdshaven i Bredgade. Der er planer om at lave en bogpodcast i det nye år, og når coronabestemmelserne tillader det, vil man prøve at få flere bogklubber op på forskellige biblioteker.

“Vi har ikke en fast plan for, hvordan man griber bøgerne an. Vi ser på, hvad der har grebet læserne, hvilke refleksioner de har over det. For eksempel: Er der noget vi er fælles om her?” siger Nya Guldberg, der er projektstyrer i Læseklubben. Litteratur har fyldt meget i hendes liv – både professionelt og privat. I mere end 30 år har hun arbejdet i forlagsbranchen, blandt andet på Politikens Forlag og Lindhardt og Ringhof.

I bogklubben har man blandt andet læst og diskuteret “I havet er der krokodiller”. Den handler om drengen Enaiatollahs historie og en hverdag med sult, nød og brutalitet. Vi hører om livet som gadedreng i Pakistan før flugten til Italien, hvorfra han fortæller sin historie.

Talebauerne dræber hans far, og moderen tager ham med til Pakistan for at redde hans liv. Det er en usentimental historie om fattigdom og flugt – om en brutalitet, der synes fremmed for en velfærdsdansker. Men vi skal nu ikke så langt tilbage, for vi også havde meget vold i det danske samfund. Det fortæller Martin Andersen Nexøs roman Pelle Erobreren om. Den har læsegruppen også læst.

“Hjem” af Sara Bouchet handler om en families flugt fra Damaskus i Syrien til Danmark, hvor den havner i det kommunale boligbyggeri Solhaverne i en større dansk by. Læseren er med på den farefulde flugt i mørke, kulde og angst over Middelhavet og følger hovedpersonen Arons vanskeligheder med kærligheden og med at skabe sig et nyt liv i en fremmed kultur.

Senere læses “Pariseren” (2019) af den britisk-amerikanske forfatter Isabella Hamad, der har mellemøstlige rødder. Hun er en af litteraturens nye verdensstjerner, og i sin palæstinensiske slægtsroman, der handler om tiden fra 1914 til 1936, fortæller hun om sin oldefar Midhat Kamal fra Nablus. Som ung mand forlader han Palæstina og tager til Montpellier i Frankrig, hvor han skal læse medicin. Senere flytter han til Paris, hvor han bliver en del af det eksilysyriske miljø, men føler sig udenfor. Han rejser

tilbage til Palæstina; men også her føler han sig som en fremmed og får øgenavnet pariseren på grund af sine europæiske vaner.

LR

Caritas Læseklub mødes hver tredje tirsdag i hver måned kl. 10-11.30 i Stenosgade 4A. Næste gang bliver den 18. januar, hvor man diskuterer Hjem af Sara Bouchet.

Gang i de store gryder i Stenosgade

Caritas Madfællesskab laver mad med hjerte for andre.

DIAKONI “Corona har mærket de ældre. Mange af dem er meget bange. Vi prøver at give dem nyt håb og en hjælpende hånd, når vi går ud til dem med hjælp til selvhjælp,” siger Shazia fra Seniormødre, et initiativ under Bydelsmødre. I Bydelsmødre forsøger kvinder med etnisk minoritetsbaggrund at gøre en forskel for andre kvinder med samme baggrund. Bydelsmødrene er uddannede i brobygning mellem forskellige kulturer.

Caritas Madfællesskab startede som et samarbejde mellem Caritas og Vesterbro Mad, der i flere år har arbejdet med maduddeling på Vesterbro. I Caritas Madfællesskab er fokus på at skabe givende og ressourcestyrkende fællesskaber for de ældre etniske kvinder fra Seniormødrene.. Seniormødrene mødes i Madfællesskabet en gang om ugen i Stenosgade. De ved aldrig på forhånd, hvad de har at lave mad af, for råvarerne til dagens måltid er varer doneret af en privat virksomhed fordi de havde dem i overskud. Derfor starter Seniormødrene altid med en brainstorm for at få gode ideer til

dagens ret, og så går de ellers i gang. Efter skoletid kommer en lille gruppe elever fra Rysensteens Gymnasium. De spiser sammen med Seniormødrene og hjælper med oprydning og opvask. Til sidst pakker eleverne den overskydende mad for at bringe den ud til et lokalt center for voldsramte kvinder.

Det har vist sig, at især ældre etniske kvinder ofte lever ret isoleret og ikke rigtig har kendskab til de muligheder, der er i det etablerede system. Ofte bor de alene, og deres alderdom kommer til at udvikle sig på en helt anden måde, end de havde forestillet sig. De har ikke altid daglig kontakt med deres børn og bliver derfor let isolerede.

Seniormødre er et initiativ primært for kvinder på 60+ med etnisk minoritetsbaggrund. De startede i 2016 i samarbejde med Københavns Kommune. I 2019 blev initiativet udvidet, og der blev etableret yderligere to grupper i forbindelse med Frederiksberg Kommune. Man har både en gruppe af urdu- og en af arabisktalende kvinder. Målet er at give kvinderne et kær-

Caritas' madfællesskab i Stenosgade fungerer som brobygning mellem etniske ældre og unge danskere. Foto: Caritas.

ligt puf og gøre dem bevidste om, at de har noget at give tilbage til samfundet.

“Gymnasieeleverne var lidt forsigtige i starten, men siden er det gået rigtig godt. De er positivt nysgerrige. To kulturer mødes, der bliver skabt relationer og åbnet døre til forskellige fællesskaber. Mødet med eleverne giver kvinderne noget at komme hjem til. De lærer nye madvarer at kende og har noget at fortælle til børnebørnene – for eksempel:” I dag har jeg lavet hokkaidosuppe, og det smagte godt.”

For kvinderne på krisecentret er det

også positivt, når de opdager, at nogen har tænkt på dem. Og Seniormødrene får en ahaoplevelse. De tænker måske: Vi er brugbare. Vi kan også give noget i stedet for bare at sidde hjemme og slappe af, fordi vi er ved at være gamle. På den måde opstår der et rigtig smukt fællesskab, for det giver forskellige perspektiver, når etniske ældre og unge danske mødes. Maden fjerner barrierer mellem sprog og kultur. Det skaber dialog og fjerner distancen, når man griner sammen og snakker med hinanden,” siger Shazia.

LR

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00 lovprisning, kl. 18:00 messe;** katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18.45, som optakt til messen. Info: p.

Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

”Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer”

Kvindernes internationale bededag 2022

Tekst: Danmarks Økumeniske Kvindekomite

ØKUMENI Fredag den 4. marts leder kvinder fra England, Wales og Nordirland til bøn via Kvindernes Internationale Bededag. Det sker i Danmark og omkring 170 andre lande, hvor det samme materiale anvendes. Denne gang er materialet udarbejdet af kristne kvinder fra alle kirkesamfund i England, Wales og Nordirland.

Hvert år den første fredag i marts samles kvinder om det samme tema fra solen står op ved datolinjen og til solen går ned. I år er temaet ”Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer”. Det giver en fantastisk enhed og samhørighed sådan et døgn igennem.

”Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer, siger Herren, planer om lykke, ikke om

ulykke, om at give jer en fremtid og et håb”

Dette følges op af velkomsthilsenen i hæftet: Vi glæder os over, at selvom England, Wales og Nordirland har mange ting fælles, er de også forskellige folk. I årenes løb har de Britiske Øer budt folk fra alle verdenshjørner velkommen, nogle har valgt at komme, andre er flygtet dertil fra forfølgelse i eget land. I dag er landet et multietnisk, multikulturelt og multireligiøst samfund.

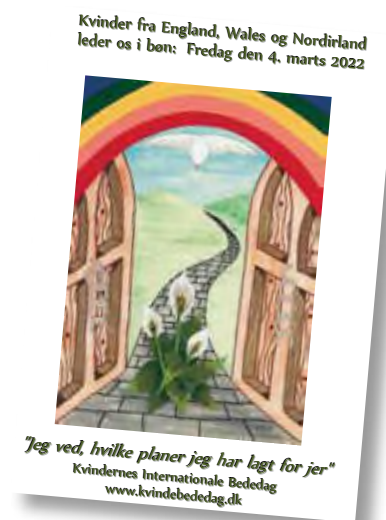
England, Wales og Nordirland er stolte af diversiteten og omhyggelige med at bevare sprog- og kulturforskellene. Vi glæder os over forskelligheden.

Kvindernes Internationale Bededag opfor-

drer os til at stå sammen i bøn og handling med hele befolkningen i England, Wales og Nordirland. Forskellige kvindestemmer fortæller i gudstjenesten om deres land og om de præcise udfordringer, de har i hverdagen.

I Danmark er Bededagen med sikkerhed blevet fejret siden 1928 (sandsynligvis også tidligere) og i 1969 blev Danmarks Økumeniske Bededagskomite dannet. Her ligger ansvaret for oversættelse og videregivelse af materialet til den årlige Bededag. Hvert år er et nyt land i fokus. Bønnekæden jorden rundt er det vigtigste ved dagen, men det er også meget vigtigt at lære om andre lande og få viden fra landets egne folk og dermed en bedre forståelse for landenes befolkninger og deres situation.

På hjemmesiden kvindebededag.dk vil man en lille måneds tid inden Bededagen kunne finde oplysninger om de mange steder i Danmark, hvor dagen markeres.

Bededagen fejres ca. 25 steder geografisk fordelt over hele Danmark samt på Færøerne. Listen kan ses på Kvindebededag.dk fra slutningen af januar 2022.

Det betyder troen for mig

En række kristne danskere fortæller i de kommende numre af KO, hvad troen betyder for dem.

Dus med Vorherre

Historien om Svenning og Britta Ravn.

PORTRÆT Svenning Ravn og Vorherre har været dus, fra Svenning var dreng. Svenning voksede op i et jysk gårdejerhjem og gjorde tidligt Vorherre til sin fortrolige. Senere blev han legekammerat med Kjeld Kirk Christiansen fra Legodynamiet, en dreng med baggrund i Indre Mission.

Da Svenning kom på seminariet i 1965, opdagede han hurtigt den smarteste og kønneste pige i klassen. Britta hed hun, og hende skulle det være. Men Britta var ikke sådan at få fat på, og han måtte kæmpe, før

han så til hans side. Britta var en from katolsk pige, der ikke havde tænkt så meget på det med at gifte sig. Jeg vil være katolik, sagde hun allerede som 6-årig til sine forældre, da hun var kommet på Sankt Norberts Skole i Vejle. Hun fik lov til at gå til katolsk religionsundervisning på skolen, blev katolsk spejder og gik i katolsk ungdomsklub. Og hun blev Mariasøstrenes barn. Så da hun endelig gav sig og sagde ja til Svenning, fik han både et par søde svigerforældre og 17 svigermødre, Mariasøstre, der lige skulle

Svenning og Britta Ravn. Foto: Finn John Carlsson.

se ham an, før han var accepteret.

Mens Svenning forberedte sig på at blive katolik, blev han undervist af pater Wuyts. Han var lidt af en hidsigprop, men havde et fabelagtigt sprogøre og sans for nuancerne i dansk. Hos Wuyts lærte Svenning om bønnens væsen, og abbediet Averbode i Belgien blev hans og Brittias trosmæssige centrum.

Den røde tråd i livet

Den katolske Kirke og den katolske skole har været den røde tråd både i arbejds- og privatlivet for Svenning og for Britta. Efter seminariet fik de job i folkeskolen. Men en dag i 1975 blev de ringet op fra Vejle. Kunne du tænke dig at arbejde her, spurgte Laurits Larsen, konstitueret skoleleder for Sankt Norberts skole. Han manglede en skoleleder, og dengang kun 27-årige Svenning sagde ja til jobbet. Også Britta blev lærer på skolen.

Det blev til livslange venskaber med præmonstratenserne, Mariasøstre og andre katolikker i Vejle. ”Vi beder for dig hele tiden”, sagde Mariasøstre, da Svenning tiltrådte. Sognepræst var Wuyts, som efterfulgte den navnkundige Stappers, der blev abbed på Averbode i Belgien. Han blev på mange måder primus motor i udviklingen af Sankt Norberts Skole. Efter ham fulgte Henri Kerkhofs, der byggede et stort netværk af økumeniske venskaber op med de andre kirker i Vejle. Et af højdepunkterne i Svennings katolske liv var, da han som musiker og uddannet kordirigent var leder for et kor på over 100 mennesker mellem 8 og 70 år til pavens Ømbesøg i 1989.

Livsglæde med dyrekøbte erfaringer

Der har altid været gang i Svenning og Britta. I 1993 blev Svenning valgt til Vejle byråd som spidskandidat for Venstre. Han blev viceborgmester, og i 1995 forlod han skolen sammen med Britta. Svenning gik ind i politik på fuld tid, og Britta startede eget konsulentfirma. Både Svenning og

Britta var glade for at lave god mad, så senere tog de springet ud på dybt vand og blev krovrætter – først på Vedersø Mejerikro, senere på Hotel Bredehus i Bredsten. Men finanskrisen lurede i baggrunden, og så kom nedturen. Efter nogle år måtte de dreje nøglen om.

Svenning var blevet lidt for glad for kromaden. Stor, tung og sløv lå han på sofaen. Han havde udviklet en svær diabetes 2. Men Britta ruskede op i ham. Bøfferne blev skiftet ud med grøntsager og sofaen med 12 måneders UTURN2-forløb hos Chris McDonald. Og han kom i gang igen. Men nogle år senere kom endnu en alvorlig diagnose.

Du har cancer, var beskeden fra lægen. Diagnosen ramte Svenning og Britta som en hammer, og de græd sammen; men under sygdommen mærkede Svenning menighedens forbønner i Sct. Pauls kirke i Taastrup. Han oplevede, hvordan bønnen mere og mere blev til en taksigelse, og at rosenkransen hjalp under kemoterapien. Svenning er ikke bange for at sige, han har oplevet både små og store mirakler i sit liv. I mange år havde Britta voldsomme migræneanfald op til flere gange om ugen. Men i Lourdes blev hun fri for migrænen efter at have mærket en fantastisk intensitet, hvor bønnen, badene og velsignelsen skabte dette lille mirakel.

I dag har Britta og Svenning fået et stort overskud efter de dyrekøbte erfaringer. De holder foredrag i hele Danmark om, at livet ikke altid ligner et glansbillede. Som Svenning siger: ”Det lykkelige liv er ikke nødvendigvis et liv uden smerter. Man mærker Jesu Kristi kærlighed, når man får kraft til at styre uden om klipperne i livets skærgård”. Deres ”andet hjem” er i dag Sct. Pauls kirke, Taastrup, hvor forskellige menighedsrelaterede opgaver styrker troen og glæden ved at give og være Vor Herres tjenere.

LR

► *Fortsat fra side 7* ”Da jeg dykkede ned i kilderne, blev jeg klar over, at Erik Plovpenning tro fyldte meget i hans liv. Det viste sig, at han havde et tæt forhold til den endnu ret unge franciskanerorden. Han havde endda en franciskanerdragt, som han ønskede at blive begravet i. Det er stort

set ikke nævnt i senere biografier om ham, men jeg mener, at det er en central nøgle til at forstå ham,” siger McGuire.

”Jeg har selv mine forbehold angående mirakler. Men beretningerne om dem er vidnesbyrd om, at mennesker har oplevet noget, som de opfattede som guddomme-

lig indgriben. Helgenerne blev formidlere af Guds nåde og vidnesbyrd om en større virkelighed. Det kan vi lade os inspirere af i dag, hvor vi har svært ved at anerkende andet end den rent materielle virkelighed,” siger han.

Brian Patrick McGuires bog ”Glemte danskere – helgener i fortid og nutid” udkommer på forlaget Jensen & Dalgaard senere i år.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue? Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Bønsintentioner 2022: en måde at være kristen på

Sådan beder vi sammen med paven, hvor hver måned i det nye år har sin særlige intention.

BØNSFÆLLESSKAB Paven opfordrer os til hver måned at ofre vore bønner, arbejde, glæder og lidelser for forskellige intentioner. Disse intentioner, som paven personligt vælger, udtrykker nogle af Kirkens behov. Som Kristi stedfortræder på jorden ønsker paven, at vi opmærksomt frembærer vore bønner og ofre for disse intentioner.

Når man frembærer det daglige offer for disse intentioner er man forenet med over 50 millioner mennesker i hele verden som beder for samme intentioner. Dette er en uselvisk bøn velbehagelig for Jesus, som tænker på Kirkens behov overalt i verden.

Januar

For ægte menneskeligt broderskab

Vi beder for alle, der lider under religiøs diskrimination og forfølgelse: at man anerkender deres rettigheder og værdighed, som udspringer af, at de alle er brødre og søstre af samme menneskelige familie.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Finn John Carlsson.,
Pastor Stephen Holm, Kirsten Krog og Rolf Tönshoff.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.

E-mail: redaktion@katolskorientering.dk

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Biskoppens kalender

Januar 2022

9.	kl. 11.00	Messe i Jesu Hjerte Kirke, København
16.	kl. 18.00	Messe i Jesu Hjerte Kirke, København
20.	kl. 18.00	Kirkevandring i København
23.	kl. 17.30	Messe i Sakramentskirken, København
25.	kl. 15.00	Repræsentantskabsmøde i Kristeligt Dagblad
26.	kl. 10.00	Møde i Præsterådet
30.	kl. 10.00	Højmesse i Domkirken i forbindelse med Sankt Ansgars Fest
	kl. 16.30	Vesper i Domkirken i forbindelse med Sankt Ansgars Fest

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 2/2022, som udkommer den 4. februar 2022, skal være KO i hænde senest den 17. januar 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 3/2022, som udkommer den 25. februar 2022, skal være KO i hænde senest den 7. februar 2022.

Bliv synlig med en annonce i KO

Husk du kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Om at følge trop med paven

Fra starten af sit pontifikat har 'outsider-paven' gjort det klart, i hvilken retning han ønsker at føre Kirken. Sidste år satte pave Frans, der fyldte 85 år den 17. december, foden på speederen.

Tekst: Christopher Lamb, Rom-korrespondent for *The Tablet*

TILBAGEBLIK I starten af 2021 skrev jeg, at pave Frans ikke viste tegn på at slække farten, hvormed han forsøger at presse sine reformer igennem. Sidste år holdt han ikke blot tempoet for forandringer oppe – han skiftede til et højere gear. Han synes fast besluttet på ikke at spille, hvad han betragter som et kritisk, epokegørende *Kairos*-øjeblik til at geare Kirken til det 21. århundrede.

De sidste tolv måneder har budt på en strøm af aktiviteter, hvormed pave Frans har iværksat den mest ambitiøse katolske fornyelsesproces i seks årtier; det historiske besøg i Irak, at give grønt lys til den hidtil

uhørte korruptionsretssag i Vatikanet, og hans dristige holdninger til migrantkrisen, klimaforandringerne og social retfærdighed.

Der synes ingen tegn på, at paven ønsker at træde tilbage. Hans tyktarmsoperation i juli var vellykket, og bortset fra lejlighedsvis udbrud af iskias er han ved godt helbred, hans alder taget i betragtning. Folk tæt på pave Frans siger, at han formentlig bliver på posten i hvert fald til oktober 2023, hvor den skelsættende bispesynode om synodalitet afholdes i Rom. Det anses også for højst usandsynligt, at han vil træde tilbage, mens paven emeritus fortsat er i live. En kirkelig kilde har fortalt mig, at

hvis Gud vil det, forbliver paven på posten indtil hans reformer er "irreversible".

Selv om han har skiftet til et højere gear, har frøene til fornyelse, som pave Frans har plantet, behov for omsorg og opmærksomhed, hvis de skal bære frugt. Den verdensomspændende synodale proces, lanceret i oktober sidste år, er en del af pavens bestræbelser på at komme den indlejrede klerikale kultur til livs og "vende pyramiden på hovedet", som han udtrykker det. Processen er skrøbelig og er uundgåeligt nok blevet mødt med mistro og kynisme hos dem, der synes om den hierarkiske pyramide, som den er.

På nogle måder legemliggør paven selv skrøbeligheden ved sit projekt. Han er platfodet, hvilket får ham til at gå på en vaklende måde, og under tiden snubler han. Det skete, da han gik ombord i flyet hjem til Rom fra Athen den 6. december, hvor han snublede over trinene. Men trods sin skrøbelighed evner paven at fortsætte sin kurs. Turen til Cypern og Grækenland

afrundede ikke blot et travlt år; det fremhævede også nogle af de vigtigste temaer i Frans' pontifikat og sendte et budskab om, hvordan en mere synodal kirke vil se ud. Tre kendetegn aftegner sig:

Det første er, at Kirken skal være mere broderlig. Med henvisning til encyklikaen *Fratelli Tutti* (fra 2020) fortalte pave Frans gruppen af præster og ordensfolk på Cypern: "Der findes ikke – og bør heller ikke findes – mure i Den katolske Kirke," og tilføjede: "For Kirken er et fælles hjem, et sted for relationer og sameksistens i mangfoldigheden." Ved at genopdage en dybere forståelse for, hvad det vil sige at være katolik, bliver Kirken "et åbent rum, hvor alle er velkomne". I Cypern forklarede han, at "helhedens mangfoldighed" viser "enhedens rigdom" – én af de ting som synodalitet, med dens vægtning af de lokale kirkers egen skelnen, forsøger at frembringe.

At fremme enhed snarere end ensartethed betyder også at sætte i perspektiv alle

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 1
14. januar 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

stilarter, skikke eller sædvaner, som kan synes vigtige, men som ender med at sløre Kirkens 'levende tradition'. Paven har ofte beklaget, at "vi altid har gjort tingene på denne måde", hvilket besværliggør evangeliseringen og styrker skellene mellem kristne. Frans udtrykte det således, da han henvendte sig til de ortodokse kristne i Cypern: "Lad os ikke tillade at 'traditioner', i flertal og med lille 't', hersker over 'Traditionen', i ental og med stort 'T'".

Det andet kendetegn er ydmyghed. En synodal Kirke evner at lytte og lære af andre kristne, og at indrømme sine fejltagelser. Under mødet med Den hellige Synode i Nicosia sagde Frans, at den ortodokse erfaring af synodalitet "er en stor hjælp for os", og da han mødte ærkebiskop Hieronymus II i Athen, sagde han: "Vi føler, at vi har meget at lære fra jer." Paven bad også om tilgivelse for "fejltagelser begået af mange katolikker" – og henviste til den manglende opbakning, som mange katolikker viste grækerne i deres kamp for uafhængighed, men paven havde også i tankerne mange andre historiske fornærmelser og fejltagelser.

For pave Frans antager en ydmyg Kirke ikke, at den skal være den dominerende kraft i kulturen. I talen til det lille katolske samfund i Grækenlands ledere påpegede han, at da Paulus rejste til Athen, var han alene, uvelkommen og havde ringe udsigt til succes: "At være en minoritet – og glem ikke, at Kirken over hele verden er en minoritet – betyder ikke at være ubetydelig, men tættere på Herrens elskede vej – en liden vej af fornægtelse, fornærdelse og sagsmodighed."

Det tredje kendetegn er, at den synodale kirke er profetisk. De mest emotionelle scener i pave Frans' besøg var, da han mødte flygtninge på Lesbos. Hans konsekvente forsvar for flygtninge og migranter i en tid, hvor europæiske regeringer er stadig hårdere i deres retorik, får ham til at fremstå som en stemme, der råber i ørkenen. Han ønsker en Kirke, der står ved de marginaliseredes side og taler sandheden for magten. Grækenlands præsident beskrev ham som "de fattiges og forfulgtes beskytter; én, der deler deres smerter og agiterer for deres rettigheder."

I Athen talte pave Frans om "demokratiets tilbagetog". Den symbolske betydning af at komme med denne skarpe advarsel midt i demokratiets vugge, bør ikke undervurderes. Paven forsøgte at forankre Kirken mod den voksende populisme og autoritarisme. Hans støtte til demokratiet repræsenterer en bemærkelsesværdig udvikling for pavestolen, der tidligere har flirtet med forskellige former for diktatur og autoritarisme. Mens synoder ikke er parlamenter, åbner de en vej mod en dybere deltagelse af hele Guds folk i ledelsen af Kirken.

De sidste tolv måneder har også en pave, som er blevet mere robust i forhold til dem, der er imod den retning, han forsøger at lede Kirken i. Mens han i sit pontifikats første år søgte at gøre alle tilpas, fx ved at komme med en fremstrakt hånd til det kvasi-skismatiske Pius X broderskab, og udnævne kardinaler som Robert Sarah og George Pell til nøglepositioner, er han nu begyndt at trække en streg i sandet.

Han har sagt, at de, der modsætter sig 2. Vatikankoncilens lære, "står ikke sammen med Kirken"; han har indført skrappe begrænsninger i brugen af den prækonciliære liturgi; og har i en sidebemærkning kaldt

angrebene på hans pontifikat fra det konservative katolske medienetværk *EWTN* for "Djævlens værk". Om liturgien fortæller en kirkelig kilde, at gudstjenestekongregationen i Rom arbejder på mere detaljerede retningslinjer til biskopperne, for at hjælpe dem med at anvende de nye regler, hvilket sandsynligvis ikke vil behage traditionalister. Paven insisterer på, at 2. Vatikankoncil nu endelig skal implementeres.

Hans mere selvsikre standpunkt kom sidste år, da de, der modsætter sig hans pontifikat, skruede op for deres førkonciliære politisering. Dette er til dels drevet af den velstående og højlydte konservative lobby i USA, som åbenlyst modsætter sig pave Frans og underminerer ham offentligt. Måske farligere er visse i Rom bosiddende prælater, der bruger listige manøvrer til at blokere for reformer og påvirke udnævnelser. Ifølge Frans selv "forberedte nogle af dem sig til konklavet", mens han lå på hospitalet hen over sommeren.

Tag fx *Amazon Ecclesial Conference*, anbefalet af Amazonassynoden; et nyt organ, der er oprettet for at fremme synodalitet i regionen, og som består af lægfolk, præster og biskopper. Det tog mere end ét år, før det blev formelt anerkendt i Rom. På samme måde er den længe ventede nye forfatning for den romerske kurie blevet forsinket af passivitet. Mens pave Frans selvsikkert sætter kursen for Kirken, må han nogle gange besinde sig på tålmodighed.

Hvor han ikke har holdt sig tilbage, er i radikalt at omforme det organ, der skal vælge hans efterfølger. Pave Frans er i stigende grad tilbøjelig til kun at give en rød biretta til én, der deler hans vision. Det er stadig en mulighed, at der kan vælges en mere forsigtig efterfølger til pave Frans, eller endda en kandidat, der har modtaget

implicitte opbakning fra kardinaler, der er utilfredse med det nuværende pontifikats kurs. Skulle det ske, kan hans reformer vakle eller blive rullet tilbage.

"Han behøver yderligere to konsistorier," siger en Vatikan-kilde til mig. Bergoglio har allerede valgt næsten 60 procent af det nuværende kardinalkollegium, og i første halvdel af 2022 forventes han at tilføje flere. I juni i år er antallet af valgbare (kardinaler under 80 år) 116, lidt under grænsen på 120, fastsat af pave Paul VI. Men pave Frans behøver ikke at holde sig til dette tal. Han siges også at overveje en opdatering af reglerne for et konklave, og en arbejdsgruppe i Vatikanet skulle være ved at undersøge sagen.

Indeværende år bliver sandsynligvis lige så dramatisk. Synodeprocessen forventes at komme op i højere gear og paverejser til Indien, den koreanske halvø, Congo, Papua Ny Guinea, Østtimor og Canada er på tegnebrættet. Den 13. marts markerer Jorge Mario Bergoglio, "outsideren", der aldrig har boet eller arbejdet i Rom, inden han blev pave, sit 9. år i embedet. Hold øje med flere overraskelser!

Oversættelse: Niels Messerschmidt

Biskoppen skyder den synodale proces i gang

Høringen om synodalitet i vort bispedømme tager udgangspunkt i de tre nøgleord fællesskab, deltagelse og mission.

Tekst: Niels Messerschmidt

HØRING ”Siden pave Frans sidste år lancerede den synodale proces som forberedelse til bispesynoden i 2023, er tiden gået med at spore sig nærmere ind på emnet med de tre nøgleord: Fællesskab, deltagelse og mission. Vi har skullet finde frem til, hvordan vi i vort bispedømme bedst kan følge de forslag og den inspiration, som projektet lægger op til”, skriver biskoppen i et brev til alle troende i bispedømmet den 12. januar.

”Nu er vi så vidt, at vi kan komme konkret i gang. Koordinationsudvalget har arbejdet grundigt og flittigt og kan nu forelægge en vejledning til, hvordan den synodale proces skal omsættes i menighederne og ordenskommuniteterne”.

Materialet fra det romerske synodesekretariats side kunne ved første blik virke for lidt konkret samtidigt med, at de foreslåede ti konkrete emnekredse kunne forekomme uoverskuelige. Fra koordinationsudvalgets side har man lagt op til at bruge de tre nøgleord, fællesskab, deltagelse og mission som grundlag for arbejdet med den synodale proces i vort bispedømme, hvilket dog ikke udelukker, at man finder andre tilgange til en frugtbar og inspirerende drøftelse.

”Selv om det skulle være første gang, at man ser de tre nøgleord i sammenhæng, er det nemt at se, hvordan de forudsætter

hinanden, og mange oplever dem nok også som en vigtig del af vor måde at være kirke på, måske endda uden at tænke særligt over det”, skriver biskoppen videre.

Om de tre nøgleord

Fællesskab: Kirken er i sit væsen et fællesskab, hvor alle skal føle, at de hører til og oplever, at Kirken er alles fælles hjem.

Deltagelse: Der er ikke langt fra fællesskab til deltagelse. At være en del af et fællesskab indebærer både retten og forpligtelsen til at være med til at repræsentere det og præge det med sit engagement, til at føle medansvar for dets vækst og trivsel.

Mission: Fællesskabet er ikke til for sin egen skyld. Vi har lov til at føle os hjemme i det, opleve vort engagement i det som noget, der giver mening; men man skal altid være opmærksom på både at være åbne over for alle, der gerne vil være en del af det, og ivrige efter at gøre det kendt for dem, der mener ikke at have behov for det.

På hjemmesiden www.synode.dk finder du alle de relevante dokumenter til brug for at facilitere den synodale høring i din menighed, eller hvis du ønsker at komme med dit eget input til høringen i vort bispedømme.

Fra den officielle åbning af den synodale proces i Vatikanet i oktober sidste år. Nu er høringen også begyndt i vort bispedømme. Foto: Vatikanets medier.

Køreplan for den synodale proces i vort bispedømme

For at inddrage så mange som muligt i den første fase af den synodale vej vil der være forskellige måder at deltage i den. En af grundpillerne i den er, at alle menigheder/pastorale enheder modtager et oplæg til en høringsproces, som de enkelte menigheder selv tilrettelægger. Der vil blive udnævnt en kontaktperson for hver menighed, som får ansvaret for at samle resultaterne af høringsprocessen i ét dokument på højst tre sider, som indsendes til koordinatorkommissionen.

Det samme vil gøre sig gældende for de forskellige grupper i den udenlandske sjælesorg samt for blandt andet ordenssamfundene og katolske lægmandsbevægelser.

De katolske institutioner vil modtage en række spørgsmål, som de inviteres til at besvare kollektivt, mens andre grupper vil blive inddraget ved hjælp af et spørgeskema. Det gælder blandt andet de katolikker, der i deres hverdag på den ene eller den anden måde befinder sig langt fra Kirken.

Endelig vil de andre kirkesamfund i Danmark blive bedt om at besvare nogle spørgsmål om den lokale katolske Kirke.

Eventuelle spørgsmål til høringsprocessen kan rettes til koordinationsgruppen på e-mail til: synode@katolsk.dk.

Tidsplan for processen

Følgende datoer indgår i høringsprocessen i bispedømmet:

- November 2021: På pastoralrådsmødet den 20.-21. november i Middelfart var der afsat to sessioner til drøftelse af fire af de i alt ti temaer, som forberedelsesdokumentet foreslår kan udforskes i synodeprocessen.
- Januar 2022: Oplæg til den synodale proces og vejledning klar til udsendelse til forskellige grupper og pastorale enheder.
- Marts 2022: Online-spørgeskemaer bliver tilgængelige.
- Den 1. maj 2022: Deadline for tilbagemelding fra menigheder, ordenssamfund m.v.

Rapport om ærkebispedømmet München og Freising offentliggjort

Tysk advokatundersøgelse vil blive gransket nøje i Vatikanet, oplyser pavens pressetalsmand.

Tekst: Niels Messerschmidt

TYSKLAND Torsdag den 20. januar offentliggjordes den længe ventede advokatundersøgelse om, hvordan ærkebispedømmet München og Freising har håndteret seksuelle overgreb begået i Kirken i perioden 1945-2019.

Den omfangsrige rapport beskriver, at mindst 497 personer har været udsat for seksuelle overgreb i det tyske ærkebispedømme i en periode på 74 år. De fleste af dem var unge; 247 er mandlige ofre og 182 er kvinder. 60 procent af ofrene var mellem

8-14 år. Rapporten identificerer 235 overgrebsmænd, hvoraf 173 er præster, ni diakoner, fem pastorale medarbejdere, 48 personer fra skolemiljøet. Disse oplysninger fremgår af rapporten om overgreb i Kirken i ærkebispedømmet München-Freising, udarbejdet af advokatfirmaet Westpfahl Spilker Wastl på bestilling af ærkebispedømmet i februar 2020.

Undersøgelsen kritiserer blandt andet den tidligere pave Benedikt XVI (Joseph Ratzinger, ærkebiskop i München 1977-82) og den nuværende ærkebiskop Reinhard Marx for forskellige mangler i deres håndtering af overgrebsager i *Fortsættes side 4* ▶

Et lykkeligt møde

Da Simeon mødte Jesusbarnet.

Læs mere på side

5

Portugal

Katolske organisationer støtter flygtninge og migranter.

Læs mere på side

6

På flugt

Linh skriver om bådflygtninge i ny bog.

Læs mere på side

13

Italien

Orvietos domkirke fortæller Bibelen.

Læs mere på side

16

KO mener

Ytringskamp i Finland

En meget omtalt retssag om hadtale i Finland vil måske betyde, at kristne ytringer kan blive bandlyst fra det offentlige rum. Det mangeårige parlamentsmedlem og tidligere indenrigsminister Päivi Räsänen står anklaget for hadsk tale mod homoseksuelle.

Hendes forseelse er et tweet, hun sendte i 2019 til sin kirkes ledelse for dets støtte til et arrangement organiseret af Helsinki Pride, et årligt LGBT-Pride i Finland.

Efter langvarig efterforskning har landets statsanklager nu rejst tre sigtelser mod Räsänen – om indholdet i en pjece, hun skrev i 2004, om hendes kommentarer i et radioprogram i 2019, og hendes tweet, der citerer Romerbrevet (1,24-27) hvor Paulus fordømmer homoseksualitet.

Den evangeliske-lutherske biskop Juhan Pohjola er også anklaget sammen med hende for en pjece, han udsendte til sin menighed og hvori henvises til, hvad Räsänen skrev om emnet for over 17 år siden.

I en video fortæller Räsänen, der er læge, gift med en evangelisk præst og mor til fem børn, om sin kamp for ytringsfriheden forud for retssagen.

”Vinder jeg sagen, tror jeg, at det er et vigtigt skridt for ytrings- og religionsfriheden, ikke kun for Finland, men også for Europa og andre lande [...] Bliver jeg dømt tror jeg, at den værste konsekvens for mig ikke så meget bliver bøden eller endda en fængselsstraf, men selve censuren”.

Den finske statsanklager har sammenlignet Bibelen med Hitlers ’Mein Kampf’.

Retssagen ses af iagttagere som et forsøg på at bandlyse kristne kommentarer til LGBT-praksis fra det offentlige rum i Finland. For selv om anklagemyndigheden ikke får held til at overbevise retten, kan kristne fremover føle sig tvunget til at holde deres meninger for sig selv med udsigten til efterforskning og eventuel retsforfølgelse.

Den finske grundlov garanterer tydeligt borgernes trosfrihed (artikel 11) og ytringsfriheden (artikel 12). Men anklagerne hævder, at Päivi Räsänen har gjort sig skyldig i ”etnisk agitation” og fremme forestillingen om, at homoseksuelle skulle være mindre værdige end heteroseksuelle. Selv benægter hun det og skriver på sin hjemmeside:

”Disse udsagn er helt i strid med mine overbevisninger. Jeg anser dette for at være helt ubegrundet og desuden meget offensivt mod homoseksuelle. Jeg har understreget mange gange, at alle mennesker er skabt i Guds billede og at de nyder samme værdighed og menneskerettigheder. Vi er alle syndere, som gennem Jesu frelsegerning er blevet tilgivet vore synder”.

Räsänen forklarer, at politiets forhør af hende giver mindelser om sovjettiden.

”Jeg havde aldrig forestillet mig, dengang jeg var indenrigsminister og politiets øverste chef, at jeg engang skulle forhøres og udsørges om denne slags spørgsmål på en politistation”.

Men hun tilføjer med et smil, at det også var et privilegium for hende ved samme lejlighed at have mulighed for at give politifolkene et lille bibelstudie.

”Nu er det tid til at ytre sig”, siger Päivi Räsänen op til retssagen. ”For jo mere vi tier, jo mindre plads får ytringsfriheden og religiøse overbevisninger”. NM

Intern kritik af den synodale vej

Flere tusinde tyske katolikker har underskrevet et manifest, der kritiserer ’den synodale vej’, som et flertal af landets biskopper har engageret sig i.

TYSKLAND Pave Frans modtog efter den 5. januar et manifest underskrevet af op imod 6.000 tusind tyske katolikker, der tager afstand fra den version af ’den synodale vej,’ som Den tyske Bispekonference har indladt sig på.

Paven fik overrakt det otte sider lange brev med titlen ’*Neuer Anfang: Ein Reform-Manifest*’ (Ny begyndelse: Et reformmanifest) af en delegation tyske katolikker efter sin ugentlige generalaudiens på Peterspladsen.

Manifestet anklager ’den synodale vej’, som foreslår radikale ændringer i Kirkens lære og disciplin, for ”at skabe splittelse i menighederne, at forlade enhedens vej med Den universelle Kirke, at skade Kirkens trossubstans og at bane vejen for et skisma”.

Tegn på Vatikanets støtte

Det faktum, at pave Frans offentligt tog imod en delegation af de tyske katolikker, som er medunderskrivere af manifestet, synes at antyde en høj grad af pavelig støtte til initiativet, vurderer det katolske nyhedsbureau *KNA*. Dette indtryk forstærkes af, tilføjer *KNA*, at kardinal Kurt Koch, præsident for det pavelige råd for fremme af kristen enhed, efterfølgende fejrede messe for den tyske delegation sammen med ærkebiskop Georg Gänswein, pave emeritus Benedikt XVI’s privatsekretær.

Pave Frans skrev i november 2020 et brev til Kirkens ledelse i Tyskland, hvori han udtrykte sin bekymring over flere af de radikale forslag, som den tyske synodale vej har foreslået. Men de tyske biskopper har ufortrødent fortsat deres drøftelser, og ma-

nifestet bemærker, at pavens indvendinger er ”ganske enkelt blevet ignoreret”.

Kapring af ægte reformer?

Reform-manifestet afviser flere af de forslag, som støttes af et flertal af de tyske biskopper, og insisterer på, at bispekonferencen ”ikke taler på vegne af alle katolikker i Tyskland og kan træffe bindende beslutninger for dem”. Manifestet protesterer specifikt mod udtalelser, der er indarbejdet i den tyske synodale vej om kvinders ordination, skilsmisser og gengiftning, præsteembedet og anerkendelse af homoseksuelle forhold.

Fortalere for den synodale vej hævder ellers, at processen er et nødvendigt svar på den korruption i Kirken, som de mange seksuelle overgrebsager har kastet lys over. Men det afviser manifestet ved at sige, at ”hvad der rent faktisk skete, var en instrumentalisering af overgrebskrisen, så man kunne gennemføre en velkendt kirkepolitisk agenda [...] en liberal kirkelig dagsorden”.

Desuden udtrykker underskriverne af manifestet, at den synodale vej i Tyskland ”kun kan afstedkomme en ægte og dyb fornyelse af Kirken gennem omvendelse og genopdagelsen af evangeliets livsforandrende kraft”. NM

Ingen mirakuløse helbredelser i Medjugorje

Offentliggørelse af undersøgelseskommissions konklusioner kaster nyt lys på Medjugorje-fænomenet.

VALFARTSSTED Tilbage i 2010 gav daværende pave Benedikt XVI en kommission til opgave at foretage en nærmere undersøgelse af de påståede Maria-åbenbaringer, som skulle have fundet sted i byen Medjugorje i Bosnien-Hercegovina i tidsrummet 24. juni til 3. juli 1981. Kommissionens konklusioner blev dog aldrig offentliggjort i sin helhed, skriver det svenske katolske netmedie *signum.se*. Men i en artikel på deres hjemmeside rapporterer den franske katolske avis *La Croix*, at store dele af rapporten nu er blevet publiceret i en bog, som udkom i Italien i december sidste år.

Ifølge de oplysninger, som bogens forfatter, den italienske journalist David

Muriga, har fået indsigt i, anerkender den pavelige kommission ingen af de påståede mirakuløse helbredelser, som skulle have fundet sted i Medjugorje. Af de ti tilfælde, som kommissionen har fået forelagt, blev fem afvist umiddelbart, fordi der manglede tilstrækkelig dokumentation. Kun i to af de fem resterende tilfælde forelå der tilstrækkelig medicinsk dokumentation, og disse to tilfælde blev undersøgt nærmere af et hold eksperter, læger og teologer. Men ifølge *La Croix* var konklusionen altså negativ – der var ingen garanti for, at en ægte guddommelig helbredelse skulle have fundet sted.

Men den pavelige kommission, hvis konklusioner David Muriga har fået indsigt

i, udtaler sig også om Maria-åbenbaringerne, som Medjugorje især er kendt for. Efter at have interviewet de personer, hvis visioner det drejer sig om, og efter at have besøgt det pågældende sted, kunne de ”med rimelig sikkerhed bekræfte, at disse åbenbaringer forekom troværdige, fordi de pågældende personer fik et nyt trosliv, ændrede livsstil og fik en stærkere følelse af at tilhøre Kirken”.

Kommissionens medlemmer afviser tanken om, at åbenbaringerne skulle have dæmonisk oprindelse. De begrundet det med, at frugterne af de påståede åbenbaringer har været af positiv art, skriver *signum.se*.

Kommissionens rapport forelå i 2014, og selv om den aldrig er blevet offentliggjort, var den ifølge *La Croix* formentlig det, der fik paven til at godkende, at bispedømmerne fortsat måtte arrangere pilgrimsrejser til Medjugorje. I den forbindelse understregede man dog, at de nu tilladte pilgrimsrejser ikke måtte opfattes som en anerkendelse af visionerne i sommeren 1981. I dag er Medjugorje et af verdens mest populære valfartssteder. NM

Døbte babyer i al hemmelighed

Den albanske ordenssøster, som inspirerede pave Frans med sit modige trosvidnesbyrd under det kommunistiske styre i landet, er død 92 år gammel.

ALBANIEN Søster Marije Kaleta risikerede ikke alene sit liv ved at bringe den hellige kommunion ud til syge og døende under diktator Enver Hoxha, hvis kommunistiske styre fra 1940’erne til 1992 systematisk forsøgte at ødelægge kirker og forfølge katolikker med målet at skabe en ateistisk stat. Under et møde med pave Frans i Albanien i 2014 (*billedet*) fortalte hun også, at hun i al hemmelighed havde døbt babyer.

”Jeg døbt ikke alene børn ude i landsbyerne, men også hvis deres forældre kom og bankede på min dør”, fortalte hun paven i Tiranas katedral.

Frans var så berørt af hendes vidnesbyrd,

at han omtalte det i en prædiken fire år senere som ”et smukt eksempel på Kirken som en moder”.

Søster Kaleta blev født i Nënshat, i det

nordlige Albanien, den 10. november 1929, og fik i en ung alder et religiøst kald, og gennem hendes onkel, der var præst, fik hun kontakt til Stigmata Søstre. Hun indtrådte i deres konvent i 1940’erne uden at vide, at der skulle gå næsten 50 år, inden hun kunne aflægge de evige løfter. Kommuniststyret tvang hende nemlig, syv år efter at hun indtrådte i konventet, til at vende hjem til sine forældre. Først efter styrets sammenbrud var søster Kaleta i 1991 i stand til at aflægge de evige løfter.

Hun sov stille ind den 2. januar i søstrenes konvent i Shkodër. NM

Ændringer af Troslærekongregationen i sigte

Pave Frans' udnævnelse af Troslærekongregationens sekretær til at lede et italiensk bispedømme signalerer måske en omorganisering af et af Vatikanets allervigtigste kontorer i nær fremtid.

VATIKANET Den 56-årige ærkebiskop Giacomo Morandi, som paven den 10. januar har bedt om at lede bispedømmet Reggio Emilia-Guastalla i den italienske Emilia-Romagna region, har haft sit virke i Troslærekongregationen siden 2015, først som undersekretær og siden som den næsthøjest placerede medarbejder under præfekt kardinal Luis Ladaria.

Kardinal Luis Ladaria har med sine 77 år overskredet Vatikanets traditionelle

pensionsalder på 75 år, og i juli i år vil den spanskfødte jesuit afslutte den femårige mandatperiode, som gælder for Vatikanets kontorchefer.

Giacomo Morandi har tidligere været generalvikar for Modena-Nonantola ærkebispedømme og været ansat som professor på Modenas institut for religionsvidenskab.

Senere i år forventes pave Frans at godkende og offentliggøre den længe ventede nye apostoliske konstitution, der vil omor-

ganisere Vatikanets centraladministration og sandsynligvis resultere i et vagtskifte i mange af kuriens afdelinger.

Den nye konstitution forventes at ville resultere i oprettelsen af et nyt dikasteri for evangelisering, der formentlig vil blive prioriteret højere end det engang så almægtige doktrinære kontor, som indtil 1968 blev ledet direkte af en pave, skriver *National Catholic Reporter*. Med ærkebiskop Morandis afgang og Ladaria, der snart afslutter sin femårige mandatperiode, får Frans altså mulighed for at besætte troslærekontorets to øverste lederstillinger med håndplukkede medarbejdere.

I Troslærekongregationen arbejder i øjeblikket også to adjungerende sekretærer, ærkebiskop Augustine Di Noia fra USA og ærkebiskop Charles Scicluna fra Malta.

NM

Må atter modtage udenlandske donationer

Men hvorfor blev Kærlighedens Missionærers indiske licens inddraget i første omgang?

Tekst: Niels Messerschmidt

INDIEN Den indiske regering har efter stor international opmærksomhed fornyet Kærlighedens Missionærers licens, så den katolske nonneorden atter må modtage udenlandske donationer. Licensen blev ellers inddraget 25. december, efter at regeringen oplyste, at søstrenes oprindelige ansøgning om fornyelse af licensen indeholdt uspecificerede "ufordelagtige input".

Den manglende fornyelse af Kærlighedens Missionærers licens truede med at lukke de sundhedsklinikker, børnehjem, hospicer, internater og fødevareredistribution, som søstrene driver i flere indiske delstater, og ordenen var allerede i gang med at rationalisere maduddelingen på flere af de centre, der betjener fattige.

Indiens indenrigsministerium oplyste så den 7. januar, at man havde fornyet ordenens licens.

Kærlighedens Missionærer er afhængig af udenlandske donationer til at finansiere dens arbejde i Indien, og de seneste fem år har den indiske ordensprovincs modtaget mere end 50 mio. dollar i udenlandsk støtte, ifølge indiske medier.

Mange organisationer ramt

Den indiske regering er blevet kritiseret for beslutningen om ikke at forny tusindvis af

internationale nødhjælpsorganisationers licens, så de ikke fremover vil kunne modtage udenlandske donationer.

At Kærlighedens Missionærer i første omgang ikke fik fornyet deres licens, mener det indiske nyhedsbureau *News18.com* kommer efter en sag, hvor en medarbejder på et af deres børnehjem i 2018 blev anklaget for at have solgt babyer til barnløse par. Ordenen udtrykte dengang "forfærdelse" over denne medarbejders handlinger, at det stred imod deres "moraliske overbevisninger", og at man straks ville indføre foranstaltninger for at forhindre, at noget lignende kunne gentage sig.

Det er fortsat uvist, om andre ramte nødhjælpsorganisationer, fx Oxfam India og Indian Medical Association, har fået fornyet deres licenser: tusindvis af ngo-organisationer, de fleste kristne eller muslimske grupper, fik nemlig også inddraget deres licens i december.

Flere indenlandske iagttagere mener, at premierminister Narendra Modis regering har brugt godkendelsesprocessen til at ramme kritikere – især dem, der modsætter sig Modis hindu-nationalistiske agenda. Således har kristne over hele Indien været udsat for forfølgelse under de såkaldte anti-konversionslove, og i visse dele af landet

må dåb finde sted i det skjulte. Også muslimer er udsat for vold og forfølgelse i visse dele af landet.

Mulige motiver

I begyndelsen af december blev den katolske nonneorden efterforsket for at have tvangskonverteret hinduer – noget, der regnes for en forbrydelse i mange dele af landet. Politiet har bl.a. efterforsket anklager om, at ordenen i det nordvestlige Indien skulle have krævet, at hinduistiske piger på et af deres børnehjem blev tvunget til at læse kristne tekster og fremsige kristne bønner.

Kærlighedens Missionærer afviser selv anklagerne, men myndighederne i delstaten Gujarat ser meget alvorligt på spørgsmålet, idet en omstridt lov kræver at religiøse konversioner først skal godkendes af de lokale myndigheder. Således blev næsten halvdel af ansøgningerne om at konvertere fra hinduismen til en anden religion afvist af delstatens regionale myndigheder.

Der er ingen beviser for, at denne efterforskning har medvirket til, at Kærlighedens Missionærer i første omgang fik inddraget deres licens. Men flere iagttagere finder det sandsynligt i lyset af de antikristne udtalelser, som visse medlemmer af Modis hindu-nationalistiske regering er kommet med.

Kærlighedens Missionærers nye licens gælder frem til 2026.

Kort nyt

Ved årsskiftet udkom den første komplette svenske version af tidebogen. Den nye udgave hedder *Timmarnas liturgi* og fylder fire bind. Tidebogen, der er udkommet på Veritas Förlag, bygger på det latinske forlæg *Liturgia horarum* og erstattede fra årsskiftet den tidligere svenske udgave af tidebogen.

Tidebønnen er Kirkens officielle bøn og bygger på en løbende repetition af Davidssalmerne fra Det gamle Testamente. Den nye tidebog er på 7.500 sider og koster 1.395 SEK.

Den seneste opgørelse fra Vatikanets informationstjeneste Fides viser, at 22 missionærer blev dræbt i tjenesten sidste år – tretten præster, en ordensbroder, to ordenssøstre og seks lægmænd satte livet til i 2021. Elleve af dem blev dræbt alene i Afrika i forbindelse med forskellige voldshandlinger.

Året forinden, i 2020, blev der ifølge *Fides* dræbt 20 missionærer i aktiv tjeneste. I perioden 2000-2020 blev der dræbt i alt 535 personer i pastoral tjeneste, hvilket vil sige i gennemsnit 27 hvert år. Fem af dem var biskopper.

Apropos døde: Mere end 21% af Irlands samlede antal præster og ordensbrødre – både dem i tjeneste og de pensionerede – er døde inden for de seneste tre år.

Antallet af verdenspræster i tjeneste i Irland blev opgjort til ca. 2.067 i 2014. I slutningen af 2018 var der ca. 1.800 præster i aktiv tjeneste og ca. 720 pensionerede præster, der kunne træde til i forbindelse med ferie og sygdom.

Ifølge statistikkerne døde 174 søstre og 166 præster og brødre i 2019. Dertil skal lægges, at 191 søstre og 223 præster og brødre døde i 2020. Indtil september 2021 er yderligere 131 søstre og 131 præster og brødre døde.

Disse tal er imidlertid konservativt opgjort, idet ikke alle ordenssamfund eller bispedømmer rapporterer deres gejstlige dødsfald til *Veritas*. Ifølge *rip.ie* er yderligere mindst 35 præster og fire ordensbrødre døde mellem oktober 2021 og 4. januar i år.

Moder Teresas hjælpeorganisation, der hjælper Indiens fattigste, har fået fornyet sin licens og er derved i stand til igen at modtage udenlandske donationer.

Foto: Bikas Das, AP.

Har du brug for juridisk bistand?

Drop in rådgivning
Hver onsdag
kl. 17.00 - 19.30

Caritas Retshjælp
Stenosgade 4A, 1616 København V.

“Håbets pilgrimme” – mottoet for jubelåret 2025

Pave Frans godkendte i starten af året temaet for det kommende jubelår. Det oplyser formanden for det pavelige råd for nyevangelisering.

JUBELÅR Forberedelserne til det næste jubelår i 2025 er indledt. Arrangøren er det pavelige råd for nyevangelisering, og i et interview til det italienske nyhedsbureau *Telepac* sagde dets formand, ærkebiskop Rino Fisichella, at han under en privataudien- dens den 3. januar fik pavelig godkendelse af jubelårets tema, 'Håbets pilgrimme'.

Jubelåret i 2025 bliver Kirkens første ordinære jubelår, siden Johannes Paul II åbnede det store jubelår i 2000. Barmhjertighedens år, som pave Frans åbnede i 2015, var derimod et ekstraordinært jubelår.

Det kommende jubelår vil inkludere åbningen af Den hellige Dør i Peterskirken. Pilgrimme, der passerer gennem døren (som kun er åben under jubelårene, normalt hvert 25. år eller når en pave udråber et ekstraordinært jubelår), vil kunne modtage fuldkommen aflad i henhold til de normale forskrifter.

De fire store basilikaer i Rom har alle hellige døre. Under det ekstraordinære

jubelår i 2015 gav pave Frans også domkirker verden over mulighed for at etablere og åbne en hellig dør.

At viske tavlen ren

Idéen med at udråbe et jubelår har rødder helt tilbage til jødisk tid. Særligt i 3. Mosebog, kap. 25, står der klart beskrevet, hvordan der skulle udråbes et jubelår hvert 50. år, og at dette år skulle være særlig helligt. I jubelåret skulle fanges sættes fri og enhver gæld slettes. Således blev israelitterne sat fri og kunne trygt vende hjem til deres land og familier.

Jubelåret var et udtryk for, at Gud både ville 'viske tavlen ren' og at vise os, at alt det skabte i sidste ende tilhører Gud snarere end menneskeheden. Særligt blev jubelåret en måde at vise, at vi mennesker ikke kan klare os særligt længe uden Guds nåde og barmhjertighed.

I kristendommen var det først sent i middelalderen, at det første jubelår, som

"At gå gennem den hellige dør vil sige at genopdage den uendelige barmhjertighed hos Faderen, der tager imod alle og personligt går enhver i møde. Det er Ham, der søger os! Det er ham, der kommer os i møde", sagde pave Frans, da han åbnede den hellige dør i Peterskirken den 8. december 2015 i anledning af Barmhjertighedens år.
Foto: Vatikanets medier.

vi kender dem i dag, blev udråbt. Det skete den 22. februar 1300, da pave Bonifatius VIII udråbte et jubelår. Det betød blandt andet, at de, der tog til Rom for at besøge apostlene Peters og Paulus' grave, ville modtage en særlig aflad. Jubelåret i år 1300 blev en så stor succes, at det hurtigt blev starten på en ny tradition i Kirken. Den store succes i Rom tilskrives historikerne delvist de mange pilgrimmes interesse i at

opnå aflad for deres synder.

Siden år 1300 er jubelårene med jævne mellemrum blevet udråbt, og til trods for interessen i at opnå aflad, var det dog ikke nødvendigvis det eneste, der betød noget for de mange pilgrimme, som tog hele vejen til Rom fra store dele af Europa.

NM

► *Fortsat fra side 1* ærkebispedømmet München og Freising.

Kritik af bispedømmets ledelse

I rapporten kritiseres Joseph Ratzinger for sin håndtering som ærkebiskop af fire overgrebsager, som offentligheden allerede har haft kendskab til i flere år. Den nu 94-årige har skrevet et 82-sider langt notat med svar til efterforskerne, hvori han afviser, at han skulle have gjort noget forkert i de fire sager.

Efterforskerne hæfter sig især ved en sag fra 1980 med en præst, der blev flyttet fra bispedømmet Essen til ærkebispedømmet München og Freising, og som på trods af, at han var blevet kendt skyldig i at have begået overgreb alligevel fik lov at fortsætte med at være præst i ærkebispedømmet. Ratzinger mindes ikke at have deltaget i mødet, hvilket efterforskerne stiller spørgsmålstejn ved, og Ratzinger har siden indrømmet, at han deltog i det førnævnte møde, men at det ved en fejl var blevet gengivet i teksten til efterforskerne.

Efterforskerne kritiserer også den tidligere ærkebiskop for ikke at have indledt en intern kirkeretlig proces mod to andre præster, som af en domstol var blevet dømt for at have begået seksuelle overgreb.

Hvad angår Reinhard Marx, der har været ærkebiskop for München og Freising siden 2008, så mener efterforskerne, at han under sine første ti år som ærkebiskop kun udviste ringe interesse for at beskæftige sig med overgrebspørgsmålet i Kirken. Først fra 2018 kan man konstatere en ændret holdning til disse spørgsmål hos ham, skriver de. Efterforskerne peger på to overgrebsager, som de mener, Reinhard Marx ikke har håndteret på korrekt vis. Sidste år tog Reinhard Marx selv initiativet til at tilbyde at træde tilbage som ærkebiskop, hvilket dog hurtigt blev afvist af pave Frans.

I en første kommentar til rapporten siger den nuværende ærkebiskop, at han og hans stab nu vil granske rapporten. Han forklarer også, at møderne med overgrebsofrene

har forandret hans måde at anskue disse spørgsmål på, og at ofrene nu er i fokus for bispedømmets måde at reagere på.

"Mine første tanker i dag går til alle dem, der har været udsat for seksuelle overgreb og har oplevet forfærdelige lidelser begået af præster, repræsentanter for Kirken og andre medarbejdere, og i et omfang som er svært at forstå tilstrækkeligt", sagde han og tilføjede:

"Jeg har tidligere givet udtryk for, at jeg som ærkebiskop af München og Freising føler mig medansvarlig for det, der er sket i Kirken de sidste årtier. Som ærkebiskop beder jeg på vegne af ærkebispedømmet om en uforbeholden undskyldning for de lidelser, som disse mennesker de sidste årtier har været udsat for i kirkelige

miljøer".

Andre reaktioner

Den 1.200 sider store rapport viser, at hovedparten af overgrebene er foregået i 1960'erne og 1970'erne. Gennem den 75-årige periode, som rapporten dækker, har efterforskerne fundet i alt 18 tilfælde, hvor præster har fået lov til at fortsætte med at virke som præster selv om de af en domstol er blevet dømt for at have begået seksuelle overgreb. Hvad efterforskerne også særligt fremhæver er, at det først var fra år 2002 at ærkebispedømmets ledelse aktivt begyndte at signalere en villighed til at yde støtte til overgrebsofrene. Af de undersøgte tilfælde er 42 i dag genstand for igangværende retssager.

Den katolske domkirke Dom zu Unserer Lieben Frau i München. Foto: Wikipedia.

Ledelsen af ærkebispedømmet kendte ikke til indholdet i rapporten inden den blev offentliggjort den 20. januar, på nær nogle få brudstykker og konklusioner gengivet i tyske medier. Kirken i München oplyser, at de vil kommentere rapportens indhold "efter en første granskning" den 27. januar, desværre efter deadline for dette nummer af KO.

Også Vatikanet har udtalt sig om overgrebsrapporten, og pavens talsmand Matteo Bruni forklarede samme dag som rapportens offentliggørelse, at "Den hellige Stol mener, at man bør skænke rapporten, hvis indhold for nærværende er ukendt, passende opmærksomhed. I de kommende dage efter dens offentliggørelse vil Den hellige Stol granske rapporten nøje og i detaljer".

Talsmanden tilføjede, at "Den hellige Stol gentager sin skam og anger over præsters seksuelle overgreb på mindreårige, og udtrykker sin nærhed med alle ofrene og bekræfter de anstrengelser, som bliver gjort for at beskytte mindreårige og oprette sikre miljøer for dem".

I en kommentar til rapporten skriver det tyske dagblad *Frankfurter Allgemeine Zeitung* på sin hjemmeside, at "rapporten fra München ikke kommer med nogle helt nye oplysninger, hverken om omfanget af seksuel vold i kirkelige miljøer eller om kirkeledelsen måde at reagere på overfor ofrene og gerningsmændene. Derimod vidner den om et meningsløst svigt fra kirkeledelsens side".

Skønt anklagerne mod Joseph Ratzinger synes at bygge på indicier og formodninger, er de alvorlige til at skæmme hans eftermæle som pave. Som biskop Czeslaw Kozon udtrykker det i *Kristeligt Dagblad* den 20. januar, mener biskoppen fortsat, at "han [Benedikt] var en god pave, men at disse fejl kommer nok i nogen grad til at sløre det positive billede".

Kilder: *VaticanNews*, *Kathpress* og *signum.se*.

Om at gribe efter Jesus

Prædiken om Simeon og jesusbarnet i templet, søndag den 6. februar.

Tekst: Pastor Sigurd Sverre Stangeland, andenpræst, Sct. Albani kirke, Odense

PRÆDIKEN Pave Frans protesterer hver gang nogen siger, at de unge er Kirkens fremtid. ”Nej”, siger paven: ”De er Kirkens nutid”. På samme måde protesterer han, når nogle hævder, at de gamle er Kirkens fortid. ”Nej”, siger han da: ”Også de er Kirkens nutid!”

Den gamle mand Simeon blev nok af de fleste opfattet som ’en mand af i går’, da han for over 2.000 år siden – drevet af Helligånden – begav sig afsted til templet. Hans liv nærmede sig sin afslutning. Men en af hans sidste gerninger her på jorden skulle være at tage Jesus-barnet i sine arme og holde det fast.

Vi behøver ikke at tvivle; den dag vi engang skal få Jesus at se ansigt-til-ansigt vil vi også få Simeons ansigt at se. Han, som lod Jesusbarnet hvile i sine arme, hviler nu selv i Jesu arme. Og en dag skal Simeon på ny få Jesus at se. Og Jesus kommer til at genkende ham.

Et forbillede for os alle

Den gamle Simeon er et af de lykkeligste mennesker som nogensinde har levet. For det blev ham forundt at holde Guds Søn i sine arme. Men den gamle Simeon er et forbillede for os alle. For denne gamle mand, som jo er død for længe siden, tilhører ikke Kirkens fortid. Han, som tilhører den sejrende Kirke i Himmelen, er en del af Kirkens nutid. Så vil vi da, fulde af tillid, henvende os til ham og bede: ”Hellige Simeon, du som holdt Jesus i dine arme, hjælp os!”

At holde Jesus i vore arme er et kald for

alle os, som gerne vil være hans disciple. At Maria og Josef gjorde det, bør ikke overraske nogen. Det var deres soleklare forpligtelse. Men med Simeon er det anderledes. For gamle Simeon, med det ene ben i graven, har da vel ingen forpligtelse overfor det lille Jesusbarn. Alligevel strækker han armene ud og opbyder sine sidste kræfter for at få lov til at holde Jesusbarnet fast i sine hænder.

For alle kristne er gamle Simeon et evigt forbillede. For der er kun en vej til frelse. Og det er at holde Jesus i sine hænder. At gribe efter ham, og holde ham fast.

Et hjerteligt møde

Gennem de sidste to år har det, at holde afstand til sine medmennesker i rent bogstavelig forstand været god tone. Da Dronning Margrethe i efteråret mødte den daværende tyske forbundskansler Angela Merkel opstod en noget akavet situation, da den danske majestæt naturlig nok ikke ønskede at hilse med knyttet næve på den tyske regeringschef. I stedet lagde dronningen hånden på hjertet; en nydelig gestus.

Har man under pandemien haft gæster på besøg, har man mærket, hvorledes

mange i hilserunden har valgt at holde en vis epidemisikker afstand. Men det går ikke altid. For nogle er så gode venner, at de simpelthen bliver nødt til at kramme hinanden; de har behov for denne nærhed og vil for alt i verden ikke give slip på den.

Med gamle Simeon er det ligesådan. Det er ikke nok for ham at hylde Jesusbarnet på afstand. Han er nødt til at holde det i sine arme. Først da, når han holder Jesusbarnet i sine arme, er han rede til at prise Gud med al sin veltalende. Det er sandt; Simeon er veltalende og ikke mindst derfor er hans lovprisning blevet oplæst i Kirkens liturgi gennem to årtusinder. Men det er en veltalende, der kommer fra hjertet. Det er en lovprisning, som udspringer fra mødet mellem to hjerter. For i mødet mellem Simeon og Jesus er vi vidne til det fysiske møde mellem Simeons hjerte og Jesu hjerte.

Det er derfor at vi skal være personlige i vort forhold til Jesus. I mødet med Jesus er det høflige buk på afstand højst upassende. Overfor Jesus er heller ikke den knyttede nævehilsen på sin plads. I mødet med Jesus skal man gribe fat i Ham og holde Ham fast, på samme måde som man gør det med en god ven.

Dette er vor opgave

Simeon og Anna er et forbillede for mænd og kvinder i alle aldre til alle tider. Men på en speciel måde er de et forbillede for ældre mennesker. For den lovprisning, som kommer fra et menneskes mund når det nærmer sig døden, kan forstås som et livstestamente. I Frankrig er det ikke

usædvanligt, at præster hjælper dødeligt syge med åndeligt at forberede sig på døden. For når man har modtaget en meget alvorlig prognose, som peger i retning af en snarlig død, behøver man ikke nødvendigvis et ’medmenneske’, der gør din mirakuløse overlevelse til sit personlige bønneprojekt. Ofte behøver man snarere et menneske, som kan hjælpe én med at forberede sig på mødet med sin Skaber.

Idet Simeon tager Jesusbarnet i sine arme er dette samtidigt en del af hans egen dødsforberedelse. For lige i dette øjeblik siger Simeon de bevingede ord, som Kirken aldrig nogensinde vil glemme, og som alle præster og ordensfolk er hellig forpligtede til at læse hver eneste aften: ”Herre, nu lader du din tjener gå bort med fred efter dit ord. For mine øjne har set din frelse”.

Simeon har ikke kun set Guds frelse. Han har holdt Guds frelse i sine hænder.

Dette er vor opgave. At gribe efter Jesus. Og holde ham fast. I såvel Matthæus- som i Markus-evangeliet møder vi en anden person, der minder os om den gamle Simeon. Det er en ikke navngivet kvinde, der i tolv år havde lidt af blødninger. Hun nærmede sig Jesus bagfra for at røre ved kvasten på hans kappe. Jesus svarer hende: ”Vær frimodig, datter, din tro har frelst dig”.

Den, som griber efter Jesus, vil altid blive modtaget af Ham med åbne arme. For der er kun en vej til frelse. Og det er at holde Jesus i sine hænder. At gribe efter ham og holde ham fast.

Amen.

Foto: Wikipedia.

Dette er vor opgave. At gribe efter Jesus. Og holde ham fast.

Simeon og jesusbarnet

Da deres renselsedage i henhold til Moseloven var gået, tog de ham med op til Jerusalem for at bære ham frem for Herren – som der står skrevet i Herrens lov: ”Alt det første af mandkøn, der kommer ud af moderlivet, skal helliges Herren” – og for at bringe offer, sådan som det er foreskrevet i Herrens lov, et par turtelduer eller to dueunger.

I Jerusalem var der en mand ved navn Simeon; han var retfærdig og from og ventede Israels trøst. Helligånden var over

ham, og den havde åbenbaret for ham, at han ikke skulle se døden, før han havde set Herrens salvede. Tilskyndet af Ånden kom han til templet, og da forældrene kom ind med barnet Jesus for at gøre med ham, som det var sædvane efter loven, tog han barnet i sine arme og lovpriste Gud:

Herre, nu lader du din tjener gå bort med fred efter dit ord.

For mine øjne har set din frelse, som du har beredt for alle folk:

Et lys til åbenbaring for hedninger

og en herlighed for dit folk Israel.

Hans far og mor undrede sig over det, der blev sagt om ham. Og Simeon velsignede dem og sagde til Maria, hans mor: ”Se, dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange i Israel og til at være et tegn, som modsiges – ja, også din egen sjæl skal et sværd gennemtrænge – for at mange hjerters tanker kan komme for en dag”.

Der var også en profetinde ved navn Anna, en datter af Fanuel, af Ashers stamme. Hun var højt oppe i årene; som ung jomfru var hun blevet gift og havde

levet syv år med sin mand, og hun var nu en enke på fireogfirs. Hun forlod aldrig templet, men tjente Gud nat og dag med faste og bøn. Hun trådte frem i samme stund, priste Gud og talte om barnet til alle, der ventede Jerusalems forløsning.

Da de havde udført alt i overensstemmelse med Herrens lov, vendte de tilbage til Galilæa, til deres egen by Nazaret. Og drengen voksede op, blev stærk og fyldt med visdom, og Guds nåde var over ham.

(Luk 2,22-40)

Portugal: katolske organisationer er i frontlinjen med støtte til flygtninge

Flygtningestrømme er et vedvarende fænomen i vores skrøbelige verden, og det er nødvendigt at tage hånd om migranterne. I Portugal står katolske organisationer for en stor del af landets flygtninge- og migrantarbejde.

Tekst: Ann-Britt Sternfeldt

FLYGTNINGE De portugisiske myndigheder har gennem længere tid samarbejdet med katolske organisationer om at løse forskellige sociale opgaver, for eksempel børnepasning og ældrepleje. Organisationerne har tilbudt institutioner og service til lave priser, så når der var stor tilstrømning af flygtninge, søgte landets regering hjælp hos Den katolske Kirke. Det siger Alina Esteves, Portugals landskoordinator for det europæiske website om integration (EWSI). Både lokalt og nationalt stoler de portugisiske myndigheder på, at de religiøse organisationer står for et godt hjælpearbejde, og de støttes til en vis grad.

Alina Esteves fortæller, at myndighederne i Portugal længe har været villige til at tage sig af flygtninge. Det handler dels om, at man har fået støtte fra EU, dels om en aldrende og skrumpende befolkning. Men hun påpeger, at selv om både myndigheder og organisationer hilser flygtninge og migranter velkomne i Portugal, så findes der mange problemer.

Mange afrikanske migranter

Der findes også andre religiøse organisationer, der arbejder med at støtte migranter; men de fleste er katolske, og de er gået sammen i Forum for Katolske Organisationer

for Immigration og Asyl (FORCIM) og er blevet en vigtig aktør med hensyn til at give flygtninge og migranter i Portugal en stemme inden for Kirken og i samfundet i al almindelighed.

For at få mere at vide om katolsk flygtninge- og migrantarbejde tager jeg kontakt til CEPAC, en non-profit institution. CEPAC er en forkortelse for *Centro Padre Alves Correia* (1886-1951), en missionær, der viede sit liv til at forsvare og fremme menneskerettigheder og social retfærdighed.

Mariana Hancock, som er CEPAC's kommunikationsansvarlige, fortæller, at organisationen er en frugt af Spiritanernes indsats i 1970'erne (*se faktaboks*). Med flere og flere indvandrere og tilstrømning af migranter efter afkoloniseringsprocesserne i tidligere portugisiske kolonier i Afrika skabte Spiritanernes kongregation en institution for bedre at kunne støtte migranter. I 1992 blev det bestemt, at CEPAC skulle blive en del af det almindelige sociale system, og CEPAC blev registreret som en civil, juridisk person med den portugisiske kongregation Espirito Santo som ansvarlig for driften.

"Det betyder at vi i 2022 kan fejre, at vi har tjent samfundet i 30 år", siger Mariana Hancock.

Der udleveres diplomer til migranter. Foto: CEPAC.

At prioritere

Jeg beder Marina Hancock om at fortælle lidt i al almindelighed om hvordan de arbejder, og hun siger, at når de indleder et støtteforløb, møder migranterne en af deres socialarbejdere og de laver sammen det, man kalder en livsplan med det formål, at migranterne skal integreres i samfundet og blive autonome. Under processen kan CEPAC afhængigt af situationen sørge for forskellige former for støtte som for eksempel mad, tøj, lægebesøg, adgang til medicin, papirarbejde og hjælp til at søge integration på arbejdsmarkedet.

"Professionel vejledning, uddannelse og støtte til at finde arbejde er søjlerne i vores arbejde", siger Marina Hancock.

Hun påpeger, at CEPAC forsøger at sikre støtte til alle migranter, og gennem nationale programmer og netværk forsøger man at øge beskæftigelsesgraden for udsatte grupper som migranter.

"Blandt dem vi støtter vil jeg især fremhæve dem, der kommer fra portugisisktalende lande og har krav på medicinsk behandling. For dem kan situationen blive vældig svær. Vores skrøbelige nationale sundhedssektor, der selvfølgelig er blevet udsat for pres under pandemien og bristende kommunikation med sundhedspersonalet i patienternes hjemlande fører ofte til forlænget behandlingstid her i Portugal, hvilket indebærer, at den sociale og psykologiske situation forværres".

Marina Hancock siger, at midler til mad, medicin, transport og indkvarteringsomkostninger, som skal dækkes af de forskellige landes ambassader, når det gælder medicinske aftaler med tredjelande af og til er meget små og sommetider udebliver helt og holdent.

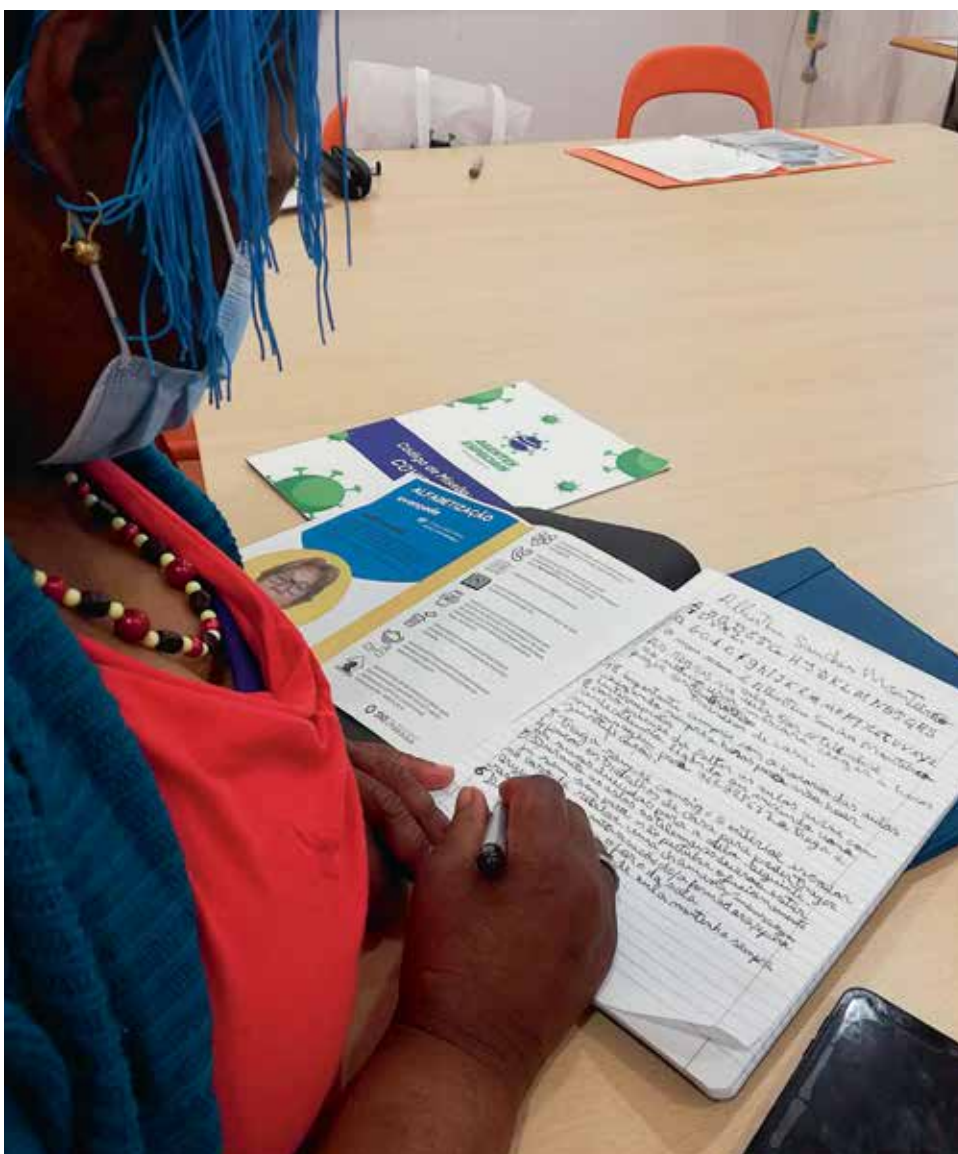
"Så selv om vi er villige til at støtte alle migranter, så prioriterer vi de allermest udsatte".

Fremtiden

Jeg spørger Alina Esteves og Mariana Hancock om, hvordan de ser på fremtiden hvad angår flygtninge og migranter. Mariana Hancock mener, at migrationsstrømmene kan spille en vigtig rolle i at løse problemet med en aldrende befolkning i Portugal og i Europa i almindelighed.

"Indenfor visse sektorer ser jeg migration som afgørende for at hjælpe på manglen på arbejdskraft og bidrage til landets økonomiske udvikling; men for at det kan ske, er det nødvendigt at lette anerkendelsen af kvalifikationer og investere i aftaler om arbejdskraftens frie bevægelighed med tredjelande. For at Portugal skal kunne ses som en destination, man kan flytte til, bør det prioriteres at investere i integration af migranter og mere fleksible bureaukratiske processer, der gør det muligt for alle at få adgang til grundlæggende rettigheder og service som alle andre medborgere".

Alina Esteves ser *Fortsættes side 7* ►

En migrant er ved at lære portugisisk. Foto: CEPAC.

CEPAC's arbejdsteam. Foto: CEPAC.

Fra mund til øre og per gehør

Lidt om gregoriansk sang fra starten og til i dag.

Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Hvordan udførte man den gregorianske sang? Der er blevet forsket og gransket, og selv om vi har talløse forslag på indspilninger til udførelse af gregoriansk sang: vi ved det ikke med sikkerhed. Den enstemmige melodi slynger sig med trinvis melodiføring frit uden at skulle tage hensyn til andre stemmer – der er jo ikke noget akkompagnement. Hensynet er snarere til teksten, hvor højdepunktet også markeres i melodiføringen.

Lad os tage et teksteksempel ”*Gaudeamus omnes in Dómino*” (Lad os alle glæde os i Herren): vi synger 6 toner på firstavelsesordet *Gaudeamus* – men hele 11 på ordet *Dómino*, der kun er på tre stavelser. Læg også mærke til den lille accent på ”ó”, som angiver betoningen i ordet – og fordi sangerne dengang forstod hvert eneste ord i den latinske tekst, blev fremførelsen snart i store, snart i små musikalske buer, som smyger sig om teksten og fremhæver nøgleordene i sætningen.

Hvor den moderne notation angiver taktart, har de gregorianske noder ingen taktinddeling: nogle toner er længere og nogle kortere; taktstreger ville i øvrigt modarbejde det flydende melodibillede. Man kan sige, at alle noder har samme værdi, selv om her ikke skal være tale om metronomisk nøjagtighed. Melodien skal synges i et tempo, der svarer til melodien og tekstens karakter. I det hele taget bør man sigte på, at man opfatter fraser og buer i overensstemmelse med teksten og at scholaen slutter sangen stille og roligt af. Der er slet ikke noget fx dramatisk over gregoriansk sang. Til gengæld er det svært at synge – dels fordi det gerne skulle klinge enstemmigt og dels fordi det for et kor tager tid at komme ind i et tempo og en rytme, som er lidt flydende.

Efter første tone fanger bordet!

Heller ikke tonehøjden i den gregorianske sang er absolut; nogle kor synger fx en antifon i et lysere leje, andre i et mørkere – det afhænger af korets beskaffenhed, om der er udpræget tenorer/sopraner el. basser/alter i koret. Her er begyndelsestonen den vigtige, ud fra hvilken den efterfølgende melodi har et fast forløb. Sagt med andre ord: efter den første tone fanger bordet! Den gregorianske melodi, som økonomiserer med spring opad eller nedad, er righoldig og farverig – og alt andet end monoton; især klangfulde er de lange *melismer*, hvor

en stavelse kan bære mange toner, som fx i de stykker, som vi kalder *graduale*, *alleluja* og *offertorium*. Den *syllabiske* karakter findes i de melodier, hvor der hovedsageligt kun er en meloditone til hver tekststavelse, som fx i antifonerne til tidebønnerne og i salmodien. Afsyngelse af Davidssalmer – oftest fremført mellem en forsanger og koret kaldes den *responsoriale* syngemåde. Metoden kan hænge sammen med den måde, som Davidssalmen er opbygget på: to sammenhængende sætningsled som en slags spørgsmål/svar-teknik? I messen er *graduale* og *alleluja* *responsoriant*. En anden måde at fremføre fx hymner på er den antifonale metode, hvor koret er delt i to og de skiftes til at synge melodien. Tidebønnerne synges overvejende antifonalt – dog forefindes i den ældste del af officiet, matutinen, hovedsagelig den *responsoriale* syngemåde.

Hvordan foregik selve sangen i klostrene eller kirkerne? De første mange hundrede år lærte man repertoiret per gehør. Der var ingen noder og kantor var forsanger og de mere erfarne sangere lærte novicerne det omfattende repertoire. Altså fra mund til øre! Kantor dirigerede ikke, som man gør i dag; man ser forbavsende mange korbilleder fra Middelalderen og frem, hvor forsangeren nede ved skoene har en lille fold i bukserne, der af ikonografiske specialister udlægges som kantors vuggende bevægelse, der skulle angive tempo og betoning.

Nodeskriftens opfindelse

Allerede i det 9. århundrede blev der gjort adskillige forsøg på at notere musikken ved at angive tonernes stigen eller falden: nogle toner blev skrevet højere over den latinske tekst og andre lavere – alt efter hvor stor toneafstanden, altså intervallet, var. Det var en aldeles upræcis melodiangivelse og først i det 11. århundrede fandt man på at farve fire linjer, der repræsenterede hver sin tonehøjde. Så satte man meloditonerne ind – under, over og mellem linjerne – og på den måde kom man tilnærmelsesvist til en korrekt notation. Det var dyrt at få kopieret et sådant overdimensioneret Antifonale og i klostre og kirker fandtes derfor kun én stor håndkoloreret bog med den liturgiske musik, som sangerne stod omkring. Nodeskriftens opfindelse betød en voldsom aflastning for den menneskelige hukommelse og der blev mere tid til kreative udfoldelser i klostrene som fx se-

► *Fortsat* på spørgsmålet ud fra en lidt anden synsvinkel og siger, at hun desværre ikke er særlig optimistisk hvad angår fremtiden.

”Jeg er urolig over det voksende højreekstremistiske parti *Chega*, der kan oversættes med nok og deres udtalelser mod migranter. Det er desværre sådan, at en voksende del af befolkningen er begyndt at blive negativt indstillet over for migranter – ikke mod ”rige” pensionister og andre der flytter herhen, men kun mod fattige flygtninge”.

Ifølge Alina Esteves anklager man migranterne for at det halter med sundhedssektoren, at der mangler jobs, at der er lave lønninger og flere andre ting.

”Noget jeg selv genkender fra migrati-

onsfjendtlige grupper i Sverige er, at man slår ned på udsatte grupper i stedet for at man kræver, politikerne tager ansvar for bristerne i samfundet”.

Alina Esteves afslutter med at sige, at Portugals arv fra kolonitiden lever videre og derfor er det afrikanere, der er mest udsatte for den forfejlede kritik. Det lyder helt klart både sørgeligt og urovækkende; men vi må sætte vores håb til de organisationer, der arbejder med at støtte migranter i Portugal. Her er CEPAC blandt dem, der støtter de mest udsatte med afrikanere som den synligste gruppe.

Kantor og sangere i middelalderligt kloster.

kvensdigtning, der blussede voldsomt op i Højmiddelalderen. De fire nodelinjer og den såkaldte kvadratnodeskrift anvendes fortsat i Kirkens udgaver den dag i dag. Hvor finder man så den musik? Pladsen her tillader ikke at nævne alle udgivelser og her kommer kun de tre vægtigste: *Graduale Romanum* er Kirkens centrale bog, når det gælder dens musik. Den blev udgivet i 1908 og tilpasset liturgireformen efter 2. Vatikanconcil og udgivet 1973. Den indeholder samtlige melodier i firelinjet kvadratnotation inden for den gregorianske sang, der bruges af kantor og kor til fejringen af Messen. Det gælder både de ”løse” messedele, *proprium* – med skiftende tekst – i de tre læseår, og særlige dedikerede messer – herunder messen for de afdøde. Endvidere indeholder GR *propriet* for helgenerne

angivet med dato og endelig kyrialet, hvori de 18 messers ”faste” led, *ordinarium*, nemlig: Kyrie, Gloria, Sanctus og Agnus Dei, og seks credoer samt en række løse satser står. Den tilsvarende bog for fejringen af tidebønnerne, officiet, hedder *Antifonale Romanum*. Fordi sangene ikke står i den orden, de bruges i, kan det være besværligt at finde rundt i de to bøger og derfor har Vatikanet udgivet endnu en liturgisk bog, *Liber Usualis*. I denne digre bog findes de mest almindelige gregorianske sange – både til messen og officiet – herunder mere end 200 sider alene til brug i påskeugen – endvidere indeholder *Liber Usualis* litanier, hymner og sange til andagter m.m.

Spiritaneerne – også kaldet Helligåndsfædrene – er en fransk missionskongregation, der blev grundlagt i Paris i 1703 og først og fremmest har været dedikerede til at evangelisere blandt de fattige. Ordenen mødte hård modstand under den franske revolution og var tæt på at blive opløst, men fik nyt liv i 1800-tallet, da en abbed ved navn Francis Liebermann startede ordenen igen.

Liebermann grundlagde ligeledes Marias hellige Hjertes Selskab, der missionerede blandt tidligere slaver. I 1948 blev de to organisationer slået sammen til en og udviklede sig til en fremgangsrig missionsorganisation, særligt i Vestafrika.

Spiritaneerne spredtes siden ud over Europa og Amerika.

I Portugal er det i dag Spiritanernes mission at bo og virke blandt de fattige og engagere sig i at kæmpe for retfærdighed og fred, at stå til tjeneste for lokalkirker og at være i dialog med andre religioner.

Den nye messes teologi

Pastor Lars Messerschmidt beskriver i to artikler teologien bag den nye messeritus ud fra Det nye Testaments tekster.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

INDLEDNING: Baggrunden for denne artikel er min læsning af katolske indlæg om eukaristien efter 2. Vatikankoncil i internationale medier. Et gennemgående træk i mange af disse indlæg er anklagen om, at den aktuelle messe ikke er katolsk, ja endda kættersk. Hvis uenigheden om messens liturgi når det højdepunkt, er der kun et lille skridt før Den katolske Kirke igen bliver splittet.

Jeg har derfor sat mig for ganske enkelt at gennemgå teologien bag den nye messeritus på baggrund af teksterne selv. Min oplevelse af katolikkers opfattelse er, at ikke ret mange for alvor har sat sig ind i liturgien, men bedømmer tingene overfladisk. Alle de fornyede ritualer vedrørende de liturgiske handlinger har altid en meget grundig fremstilling af det pågældende rituals idégrundlag, dvs. man forklarer ritualets bibelske baggrund og betydningen af de enkelte handlinger. Det gælder ikke mindst for messens vedkommende. Jeg vil derfor på denne baggrund redegøre for, hvad teksterne selv siger. Jeg bruger den danske tekst fra 2003.

Når vi samles som kristne

1. "Ved messen eller Herrens nadver samles Guds folk under ledelse af præsten, som optræder på Kristi vegne, for at fejre Herrens ihukommelse eller det eukaristiske offer. For en sådan lokal forsamling af den hellige Kirke gælder i særlig grad Kristi løfte: "Hvor to eller tre er forsamlede om mit navn, dér er jeg midt blandt dem" (Matt 18,20) (27). Messen defineres som en forsamling af Guds folk. Bag denne beskrivelse ligger det græske ord *koinonia* (latin: *communio*), som betyder fællesskab og beskriver modermenigheden i Jerusalem (ApG 2,42). Kirken er således til stede, når en messe fejres. Man kan sige, at Kirken i denne forbindelse defineres som den menighed, der her og nu fejrer messe. Hvor mange katolikker, både de, der foretrækker den ekstraordinære ritus, og de, der følger den nye, forstår, at det er hele den universelle Kirke, der substantielt er til stede i messen? Teksten henviser til Jesu løfte om altid at være blandt os, når vi samles som kristne.

Hvornår bliver menigheden en 'kirke'?

2. "I messen, som gør korsofferet nærværende, er Kristus nemlig virkelig til stede både i menigheden, som er samlet i hans navn, i præstens person, i Herrens ord og ganske særlig i Eukaristiens skikkelser, hvor han er substantielt og vedvarende til stede" (27). Teksten slår altså fast, hvad Tridentinerkonciliet (o. 1550) gjorde til et dogme, at korsofferet er nærværende – ordret: foreviges – i messen. Teologerne har gennem tiderne ikke altid forstået at forklare dette, hvorfor det også blev det helt store strids spørgsmål på reformationstiden. I dette afsnit nævnes, at Kristus er virkelig til stede på følgende måder: a) i de troendes forsamling, b) i præstens embede, c) i forkyndelsen af Guds ord, d) og i brødets og vinens skikkelser. De fleste katolikker hæfter sig specielt ved det sidste: Kristi

nærvær under brødets og vinens skikkelse. Uden overdrivelse kan man sige, at det er koncilets fortjeneste også at have peget på de tre andre måder, hvorpå Kristus er reelt til stede i messen. Men er denne lære trængt ind i os (inklusive os præster)?

Jeg kan ikke forestille mig, at nogen vil hævde, at dette ikke er katolsk lære gennem alle tider, selvom Kirken i praksis snart har understreget det ene og så det andet. Med koncilet er det hele slået fast som Kirkens teologi om messen. Som katolikker skal vi altså tilegne os alle de fire sandheder om messen, hvis vi skal deltage i den på værdig og frugtbar vis. Jeg vil i denne forbindelse forklare helt konkret, hvordan Jesus er til stede i "de troendes forsamling". Han er ikke bare til stede, når så og så mange kommer i kirke. De troende skal "forsamles". De skal blive til noget, de ikke er, når de kommer ind i kirken til messe. Det svarer fuldstændig til, hvis vi er indbudte til et selskab. Først når værten hilser alle og byder dem velkomne, udgør de et selskab med hinanden. Jesus selv bruger dette billede.

Jesus stifter eukaristien ved den sidste nadver, men under et fælles måltid, hvor han har indbudt de tolv disciple til at deltage – og kun dem. Nu er de et særligt fællesskab med Jesus som vært. På samme måde med messen. Men hvordan sker det liturgisk? I det nye messeritual åbnes messen med præstens hilsen. De troende bliver i kraft af denne hilsen til en forsamling, dvs. til Kirke. Nu er de ikke et vist antal troende, men Guds folk og Kirke. Hele liturgien understreger, at det er Kirken, der fejrer eukaristien og ikke kun præsten. Præsten siger i alle vigtige bønner: 'vi' og ikke 'jeg'. Han taler på de troendes vegne, og de tilslutter sig hans bønner med 'Amen'. Kirken som forsamling opløses, når præsten eller diakonen efter velsignelsen siger 'Ite missa est', som skal gengives med 'gå bort herfra med Kristi fred'. Der er tale om en bortsendelse: Nu er eukaristien afsluttet. Jeg har gjort lidt ud af dette første punkt, da det er overset. Selvom den tridentinske messe i princippet fejres på samme måde, så kommer det ikke tydeligt frem i liturgien.

Derfor har koncilet rettet op på ritualen, så det er klart, hvornår de troendes forsamling konkret bliver til Kirken.

Den, der repræsenterer Kristus som vært, er præsten (biskoppen). Men præsten er ikke Kristi stedfortræder, men synliggørelse af Kristus. I kraft af ordinationen gør han Kristus nærværende i de kirkelige handlinger og i forkyndelsen. De troende skal derfor fokusere på Kristus som vært, brudgom og ypperstepræst og ikke på præsten.

Om læsningerne

3. "Messen består på en måde af to dele: Ordets Liturgi og Nadverliturgien; men de er så nøje forbundet med hverandre, at de udgør én kulthandling. I messen dækkes nemlig et bord med Guds ord og med Kristi Legeme" (28). Teksten går nu et skridt videre og beskriver, hvordan messen er delt op i to hovedafsnit. Det er Kristus, der er hovedpersonen i begge afsnit, idet det nemlig i det første afsnit er ham, der taler til os. For hvad er Guds ord om ikke Kristus selv? (Guds) ordet blev kød og tog bolig blandt os, står der i Johannes 1,14. Vi kan kort slå fast som Kirkens lære, at hele Bibelen er Guds ord. Derfor slutter hver læsning i messen med: "Dette er Guds ord", og menigheden skulle gerne svare: "Guds ske tak og lov", hvilket er de troendes tilslutning til Guds ord, altså en kort trosbekendelse.

Pave Benedikt XVI har i en postsynodal skrivelse af 2010 med megen autoritet slået fast, at Bibelen, som Guds ord, skal genfinde sin oprindelige plads både i den enkeltes trosliv og i Kirkens gudstjenester. Hvis man teologisk skal uddybe dette punkt, så handler det om tro. Sakramenterne, herunder også eukaristien, i sig selv skaber ikke tro, bare fordi de modtages. Det gør Guds ord fremført af Helligånden, når man lytter til det. Paulus uddyber dette i brevet til romerne (10,17): "Troen kommer af det, der høres, det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord". Man skal først have en personlig tro, før man kan modtage sakramenternes nådegaver på en frugtbar måde. Denne teologiske sandhed har bevæget koncilet til at udbygge Ordets tjeneste i messen (og i øvrigt i alle sakramenterne).

Ved en søndagsmesse kan der læses to tekster fra Bibelen plus evangeliet. Den første læsning er stort set altid taget fra Det gamle Testamente og den anden fra Det nye Testamente uden for evangelierne. Den første læsning er så vidt muligt en forbedring til evangeliet med det formål, at vi

skal se, at der er et sammenhæng mellem Det gamle og Det nye Testamente. Tekstrækkerne er fordelt på en treårig cyklus for søndagene og en supplerende toårig cyklus for hverdagsmesserne. Prædikenen har også fået en anden funktion end tidligere (det har nok varieret fra præst til præst). Prædikenen skal forklare og aktualisere Guds ord. Derfor skal der altid prædikes ved officielle messer og også meget gerne ved messer med en begrænset deltagelse.

Det er derfor en naturlig sag, at læsningerne skal fremføres på modersmålet og på en måde, så læsemåden vidner om, at det er Guds ord, der fremføres. Det kræver, at vi udvikler en helt ny genre for oplæsning, som vi i 1000 år ikke har haft brug for, da læsningerne var på latin og derfor ikke kunne (skulle) forstås. Intet under, at begrebet Ordets gudstjeneste var mere eller mindre forsvundet.

Teksten siger: "Når den Hellige Skrift læses i Kirken, taler Gud selv til sit folk, og Kristus, som er til stede i sit ord, forkynder Evangeliet. Alle skal derfor lytte med ærefrygt til læsningerne af Guds ord" (29).

Et teologisk problem

Er det tilstrækkeligt at følge med i en messebog eller på en smartphone, eller skal læsningerne høres? De skal primært høres, fordi det drejer sig om kommunikation mellem en, der læser teksterne, og andre, der tager imod budskabet. Men naturligvis er der intet til hinder for, at man kan supplere med at læse samtidig med, at man hører, hvis man enten ikke kender sproget eller har problemer med hørelsen. Men oplæsningen må ikke erstattes. Vi lever i en læsekultur og ikke i en hørekultur, og det kan gå ud over fællesskabet i messen.

Vi har brug for at arbejde med problematikken omkring forkyndelsen af Guds ord. Det er en helt ny problemstilling, som er vigtig at fordybe sig i og finde praktiske måder at udføre denne del af liturgien på. Det har vi efter min vurdering langtfra løst. Det er ikke primært præstens opgave at læse Guds ord, men nogle fra de troende, men de skal oplæres til det (ligesom også vi præster måske skal opøve en talemåde, der formidler liturgien).

Menighedens forbønner

4. Ordets gudstjeneste afsluttes (om søndagen) med trosbekendelsen og menighedens forbønner. De sidste er genindført i liturgien inspireret af oldkirken. Forbindelsen til Ordets gudstjeneste er, at menigheden gennem Guds ord bliver inspireret til at bede for konkrete og personlige anliggender under denne messe, uden at de generelle bønser bliver negligeret. I den tridentinske messe var der kun plads til at bede for ens afdøde. Men også i denne forbindelse må deltagerne finde en form, så menighedens forbønner virkelig er den lokale menigheds. Det kniber med at gøre forbønnerne relevante for de tilstedeværende.

Frembærelse af gaverne

5. Eukaristien indledes med frembærelse af gaverne. I den tridentinske messe kaldes dette messeled for Offertorium. Det har koncilets liturgi fravalgt, fordi det kunne forstås således, at dette led var offerhandlingen i messen, hvilket ikke er tilfældet. Selve bønnerne under Offertoriet var tvetydige, fordi de var "offerbønner" og syntes

Foto: Winfried Hollmann, Pfarrbriefservice.de.

at understrege handlingens offerkarakter. Således lød fx præstens henvendelse til menigheden: ”Bed brødre, at mit og jeres offer må blive modtaget af Gud, den almægtige Fader”. Det næverende messeled drejer sig alene om frembærelse af brød og vin og menighedens gaver, samt at dække alteret til den forestående eukaristi. Præstens bønner er i stedet for blevet til ”bordbønner” inspireret af de jødiske bordbønner.

Præfationen

6. Derefter følger ritualen i den nye messe stort set modellen fra den tridentinske liturgi med præfation, selvom der er tilføjet nye præfationer. Præfationernes klassiske indledning er værd at understrege, idet præsten opfordrer den forsamlede Kirke til at lovprise Gud sammen med ham, det vil helt konkret sige, at nu fortsætter præsten (biskoppen) med at henvende sig til Faderen i den forsamlede Kirkes navn. Det er altså ikke præsten, der nu frembærer lovsang og bønner, men hele menigheden. Derfor siger han hele vejen igennem ’Vi’.

Den første eukaristiske bøn er den gamle ’romerske canon’. Også i den taler præsten ikke i eget navn, men i menighedens navn. Den nye liturgi har dog ændret på selve indstiftelsesordene, for at gøre dem mere klare ved at citere *hele* Jesu sætning og ikke kun selve forløbet af forvandlingsordene: ”Dette er mit legeme [...] dette er mit blod”. I den gamle ritus var ordene ’*mysterium fidei*’ (troens mysterium) indflettet, som Jesus jo ikke har sagt. Disse ord er derfor taget ud af det gamle sammenhæng og hæftet efter forvandlingsordene som opfordring til menigheden om at tilslutte sig handlingen: ”Herre, vi forkynder din død ...” Men det drejer sig jo ikke om en substantiel ændring af messens centrale handling, men om justering. Det er tankevækkende, at den tridentinske udgave af selve forvandlingsordene ikke direkte medtager Jesu ord: ”Tag det og spis alle deraf” og ”Tag den og drik alle deraf”. Det afspejler sikkert, at messen officielt ikke længere havde karakter af et offermåltid, men ’blot’ af en forvandling af brød og vin til Jesu legeme og blod.

I Middelalderen var det faktisk således, at kommunionen normalt aldrig blev uddelt til kirkefolket under selve messen. Derfor måtte det 4. Laterankoncil (år 1215) understrege, at de troende mindst én gang om året skulle gå til Kommunion, da mange efterhånden ikke gik til kommunion. Den praksis at uddele kommunionen udenfor messen fortsatte nogle steder helt op til vor tid.

De eukaristiske bønner og epiklesen

7. I den konciliære messeliturgi findes der udover den romerske canon tre andre eukaristiske bønner. Den anden afspejler den af Hippolyt (200-tallet) udarbejdede messeform, som blev vidt udbredt i den daværende Kirke, i Øst og i Vest. Den konciliære reform har altså villet givet os en smag på, hvordan messen kan have lydt, også i Rom i 3. årh. De to andre eukaristiske bønner er helt nye, men grundstrukturen fra de første århundreder genfindes. Det, der er karakteristisk for disse tre sidste eukaristiske bønner er Helligåndens rolle, den såkaldte *epiklesis*, som også findes i de østkirkelige riter. Inden præsten (biskoppen) udtaler Jesu ord, beder han Faderen sende Helligånden over brødet og vinen og forvandle det til Kristi legeme og blod. Det er altså ikke præstens gentagelse af Jesu ord, der forvandler brødet og vinen, men Helligånden, der giver

”Hvor to eller tre er forsamlede om mit navn, dér er jeg midt blandt dem” (Matt 18,20) (27).

præstens ord denne guddommelige kraft. Efter forvandlingen gentager præsten bønnen til Faderen om, at Helligånden nu må komme og forvandle de troende til Kristi legeme, som er Kirken. Brød og vin bliver til den opstandne Herres legeme og blod, som skal forvandle os til hans kirkelegeme, alt sammen ved Helligånden.

8. Alle de eukaristiske bønner starter ens med lovprisning af Faderen, på græsk eukaristi. Og de ender alle med igen at lovprise Faderen med en særlig formel: ”Ved ham (Kristus) og med ham og i ham, tilkommer dig, Gud Fader, den Almægtige, i Helligåndens enhed al herlighed og ære fra evighed til evighed”. Denne treenhedsformel er dybere end ”Ære være Faderen ...”, fordi de tre guddommelige personer nævnes i deres særlige relationer til hinanden. Mere specifik kan vores kristne tro på Den treenige Gud ikke være.

Liturgien som fælles handling

9. Amen er et nøgleord fra liturgiens begyndelse i Øst og Vest. Det er hebræisk og er en stærk bekræftelse af en bøn: ’Ja, det er sandt’. Ordet er overtaget fra jødedommen. Nu må jeg åbent indrømme, at det ord, der skulle understrege menighedens stærke tilslutning til præstens bønner, nærmest har fået karakter af et antiklimaks. Læg selv mærke til, hvordan det lyder i messen. Og det stiller virkeligt spørgsmålet, om de enkelte deltagere har forstået, at liturgien er en fælles handling, hvor opgaverne ganske vist er fordelt, men at vi alle tilsammen udgør Kristi Kirke, der sammen med ham lovpriser Faderen i Helligåndens enhed.

Naturligvis skal Kristi nærvær under brøds og vins skikkelse fremhæves. Jesus siger selv i Johannes kapitel 6, at han er livets brød og sigter direkte til eukaristien. Og det forklarer, hvorfor han er nærværende som føde i form af brød og vin. Under brødet og vinens skikkelse gør Jesus sit ofrede legeme og blod nærværende. Det er i dette øjeblik, at messen bliver et offer. Den teologiske begrundelse for dette mysterium finder vi i Johannes Åbenbaring kapitel 5,6: ”Jeg så midt for tronen og de fire levende væsener og midt for de ældste et lam stående ligesom slagtet ...” Vi befinder os i den himmelske helligdom. Lammet er Jesus Kristus; men han er også i Himmelen i en permanent tilstand af at være slagtet. Hvis Jesus er det slagtede lam i Himmelen, må han også være det på jorden i messen. Derfor siger præsten lige før menighedens kommunion, når han løfter det indviede brød og vin: ”Se Guds lam, som borttager verdens synd. Salige er de, der er indbudte til lammets bord”.

I den tridentinske messe siger præsten ikke

den sidste sætning: ”Salige er de ...”. I det nye konciliære ritual indbydes de troende direkte til at komme frem til lammets bord. Det er også her tankevækkende at konstatere, at meget få rejser sig op og går frem til kommunion, efter at de direkte er blevet indbudte. De venter, på hvad? En ny invitation? De troendes kommunion er altså en vigtig bestanddel af messen, fordi messen er et måltid, som Kristus har indbudt os til.

Det er og bliver et endnu uafklaret problem, om også de troende har ’ret’ til at modtage Kristi blod. Den nye liturgi afviser det ikke, men begrænser det til særlige lejligheder. Uden at benægte, at Kristus er fuldt og helt tilstede i hver af de eukaristiske skikkelser, så er Jesu ord dog helt klare: ”Tag og drik”. Og den teologiske begrundelse er ganske enkelt: Han er her tilstede som vores åndelige føde, der består både af Kristi legeme under brødets skikkelse og hans blod under vinens skikkelse. Disse to skikkelser er jo selve sakramentets *tegn* og kan ikke adskilles (jeg undlader at kommentere coronaproblematikken). En messe ville fx ikke være gyldig, hvis præsten kun konsekreerede brødet (det er klar katolsk lære). Og så skal det tilføjes, at i oldkirken modtog alle Kristus både under brødets og vinens skikkelse.

For alle/for mange

10. Vi i Danmark er vandt til at høre præsten sige, når han gengiver forvandlingsordene: ”... som udgydes for jer og for *alle*. I den sidste udgave af messen, som er på trapperne, er ’for alle’ blevet ændret til ’for mange’ efter ønske fra de romerske myndigheder. På latin står jo ’*pro multis*’, som ordret gengiver Jesu ord: ’for mange’ (Matt 26,28). Kirken ønsker nu, at der i alle oversættelser skal stå ’mange’ og ikke ’alle’. Hvad er den teologiske forskel på de to udtryk? Og kommer det ikke ud på samme? Ja og nej. Da Jesus fejrer den sidste nadver med de 12 apostle, der repræsenterer Guds nye folk, altså os, indgår han den nye pagt. Det er grunden til, at han bruger ordet ’mange’, nemlig alle dem, der er kommet til tro på ham og tilhører Guds folk. Det udelukker selvfølgelig ikke, at Jesus er død for alle menneskers frelse, men messen er i første omgang den nye pagts måltid – bryllupsmåltidet, hvor han rækker os sit legeme og blod. Denne ændring til den originale form viser, hvor svært det er at oversætte fra de oprindelige tekster, så den nøjagtige mening gengives. Men det ville være en fejl at regne den latinske tekst for den originale tekst. Det er og bliver den græske. Pointen er, at vi som er samlet til messe, når vi hører, at Jesu blod er udgydt ’for mange’, skal tænke på *os*, som er

forsamlet ligesom apostlene ved den sidste nadver.

11. To gange i 1. Petersbrev (2,5.9) og tre gange i Johannes Åbenbaring (1,6. 5,10. 20,6) bruges udtrykket om de troende, at Kristus har gjort dem til konger og til præster. Dvs. han har ligedannet dem med sig i hans universelle konge- og præstedømme. Her er ikke tale, om det vi kalder præster og biskopper. Det er de troende, Guds folk, der har del i Kristi præstedømme. Dette er en dyb og ikke særlig godt forstået sandhed om det at være kristen, idet man forbinder udtrykket præst med et embede i Kirken. En del af problemet består i, at man bruger det samme ord i to forskellige betydninger: Liturgisk tjeneste (i templet) og menighedens leder(e), som på græsk hedder presbyter = ældste. Præst, som bruges på flere af vore moderne sprog, betyder ikke ”præst” men ældste. Selve ordet præst viser, at det kommer af presbyter. Præst i betydning en liturgisk tjener i templet hedder noget helt andet på græsk og latin (*sacerdos*). Så mærkeligt det lyder, så er det de troende (alle), der betegnes med ordet *sacerdos* (”præst”). Pointen er, at i Den nye Pagt er der kun én ypperstepræst: Jesus Kristus. Han har gjort hele Kirken og alle dens medlemmer til offerpræst sammen med ham i hans offer til Faderen. Det er dette, der kommer til udtryk i messen: Jesus og hans Kirke, der er tilstede i denne handling, frembærer hans evige offer til Faderen i Helligånden. Men dette kan kun ske, når forsamlingen ledes af en person, der synligt repræsenterer Kristus. Det er ham, vi med et tvetydigt ord kalder præst, altså leder/ældste. Jeg kan udmærket godt forstå, hvis mine læsere ikke rigtigt kan fatte dette problem – det kunne man heller ikke på reformationstiden. Hvem var præst: alle troende (det almindelige præstedømme) eller særlige embedsbærere (det ministerielle præstedømme)? Det samme ord, præst, bruges således på vore sprog om to forskellige ting og skaber forvirring.

Konklusion

Jeg har forsøgt på basis af de liturgiske tekster at klargøre, at det nye ritual så sandelig er i forlængelse af Kirkens to tusindårige tradition og tro og på flere væsentlige områder har suppleret den tridentinske messe uden at ændre messens substans. I de første tusind år og mere var der ikke en ensartet romersk ritus. Den kom først under Tridentinerkoncilet, da man ville reformere gudstjenesten, ligesom senere paver og til sidst 2. Vatikankoncil har gjort. Men det betyder, at den nye messeliturgi også godt kan reformeres i fremtiden, hvis behovet opstår. Man kunne godt pege på det ene og det andet, som kunne have været bedre. Men vi må stole på, at Helligånden leder Kirken også på det liturgiske område, så Guds folk altid på værdig og sand måde kan lovprise Faderen i Jesu navn. Eukaristien må ikke være det, der splitter de troende!

Jubilæum

75 år er der gået, siden Caritas Danmark blev grundlagt af pastor Knud Ballin. K.O. markerer i den anledning jubilæet med i hvert nummer at fortælle om organisationens historie og aktiviteter – både i udlandet og i Danmark. Knud Kluge lægger ud med at fortælle om sin egen tid på Caritas og om Knud Ballins betydning som sognepræst.

'Man kunne tydeligt mærke Knud Ballins ånd'

Knud Kluge voksede op i en katolsk familie i Brønshøj, hvor Caritas Danmarks grundlægger Knud Ballin var sognepræst. Hans omsorg for næsten prægede Knud Kluge, og da han som voksen – efter Ballins død – blev ansat i Caritas, kunne han tydeligt mærke Ballins ånd i organisationens arbejde.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

CARITAS Da Knud Kluge var omkring syv år, kom han op at slås med en nabodreng hjemme i Brønshøj, hvor han voksede op.

"Vi var begyndt at diskutere tyskere. Han sagde, at tyskerne var dumme, og jeg sagde, at det var ikke alle tyskere, der havde været sådan. Til sidst kom vi op at slås. Jeg var helt klart drevet af en eller anden retfærdighedssans, og den har jeg bibeholdt siden," fortæller han.

Knud Kluge er født i januar 1946 og er altså vokset op i efterkrigstiden, hvor det i mange danske familier var småt med penge, og hvor stemningen mod tyskere ofte var meget fjendtlig.

"Der blev talt rigtig grimt om tyskere i de år, og man kan jo godt sige, at det ikke er så underligt, fordi erfaringerne fra Anden Verdenskrig var så tæt på. Men det stod meget klart for mig, at de tyske flygtninge, der kom til Danmark, var mennesker, der var i nød, og derfor skulle de selvfølgelig hjælpes. Den holdning tror jeg, at jeg fik med hjemmefra, selv om mine forældre egentlig aldrig sagde noget om det direkte, og så havde jeg den helt klart også fra Ballin," siger Knud Kluge med henvisning til pastor Knud Ballin, der var sognepræst i Sankt Antoni Kirke i Brønshøj i hele Knud Kluges barndom, og som stiftede Caritas Danmark i 1947.

Nødhjælpsspakker og sjælesorg

Inspirationen til at stifte Caritas kom netop fra arbejdet med flygtninge, først i Sverige, hvor pastor Ballin på grund af sine jødiske aner selv var flygtning under Anden Verdenskrig, siden i Danmark. Under sin eksiltilværelse i Sverige organiserede han nødhjælpsspakker til gamle bekendte fra studieårene i Innsbruck, Strasbourg og Tübingen, som nu var flygtninge i Østrig og Tyskland. Efter hjemkomsten til Danmark fortsatte han med dette arbejde, nu i endnu større omfang – og med fødevarefabrikation i Sydslesvig – ligesom han på biskop Theodors Suhrs opfordring organiserede tilbud om sjælesorg til mere end 200.000 flygtninge, der var kommet til Danmark efter krigens afslutning.

"Knud Ballin forstod jo på egen krop – også på grund af sin familiehistorie – hvad det vil sige at være flygtning, og jeg tror, at det var med til at give hans budskab om næstekærlighed som praktisk og åndelig omsorg for medmennesket en særlig styrke. Det var i hvert fald tydeligt, at han brændte igennem og fik folk til at bidrage til Caritas lige fra begyndelsen," siger Knud Kluge.

Knud Kluge blev født i en katolsk familie og fik med tiden syv søskende, hvoraf to –

et sæt tvillinger – døde som små. Han og hans tvillingsøster blev født på Sankt Josefs Hospital på Nørrebro, og da de skulle i skole, blev han sendt i den katolske Skt. Knuds Skole i Stenosgade på Vesterbro og fortsatte herefter på det ligeledes katolske Niels Steensens Gymnasium. I Knud Kluges barndom boede familien i Brønshøj og var en del af menigheden i Sankt Antoni Kirke, hvor Knud Ballin var en markant, energisk og meget afholdt præst.

"Vi gik altid i kirke om søndagen. Der var et par kilometer, og vi gik af sted i vores søndagstøj med hinanden i hånden," husker Knud Kluge.

Om pastor Ballin siger han: "Han var meget markant og ikke sådan én, man sagde imod. Han kunne virkelig få os til at

lytte efter. Jeg kan huske, at han talte om flygtningene i mange af sine prædikener, og det gik i hvert fald klart igennem til mig, at man skulle hjælpe dem, der var i nød, uanset om de var katolikker eller ikke-katolikker, eller hvilken nationalitet de havde. Han talte også om, at man ikke skulle bære nag efter krigen."

Sommermarkeder og spejderliv

Pastor Ballin engagerede sig også i de ungarske flygtninge efter opstanden i Ungarn i november 1956 og var i den forbindelse med til at stifte Dansk Flygtningehjælp. I mellemtiden havde han i 1950 været med til at danne *Caritas Internationalis* i Rom, og han sørgede også for, at Caritas Danmark blev medlem af International *Catholic Migration Commission* (ICMC), som koordinerer hjælpearbejde for emigranter og flygtninge og var i en periode præsident for denne organisation.

"Vi så meget op til ham for det arbejde, og vi støttede op om det. Han organiserede sommermarkeder hvert år, hvor en del af overskuddet gik til menighedsarbejdet, og en anden del gik til Caritas. Derudover var der også specielle Caritas-indsamlinger, og som barn var jeg også med til at samle penge ind," husker Knud Kluge.

Til trods for sit internationale engagement og megen rejseaktivitet var Knud Ballin meget synlig i menigheden i Brønshøj, hvor han også startede en spejdertrup, som Knud Kluge blev medlem af.

"Jeg var ulveunge i nogle år og var glad for det. Men så holdt jeg pause i nogle år, fordi jeg syntes, at det var flovt at gå rundt i korte bukser. Det er jo lidt fjollet, men som barn har man ikke lyst til at skille sig ud, og

i forvejen syntes jeg ikke, at det var så let hjemme i kvarteret, at jeg var anderledes, fordi jeg var katolik og ikke gik på den lokale kommuneskole ligesom de andre," siger han.

"Heldigvis blev jeg med tiden ligeglad med, hvad andre tænkte om den slags, og jeg har aldrig fortrudt, at jeg har gået på katolske skoler. Jeg har jo også fortsat mit engagement i den katolske kirke og i det arbejde, som Knud Ballin satte i gang omkring flygtninge og fattige," siger han.

Artikler skæppede i kassen hos Caritas

I 1976 blev Knud Kluge ansat som redaktionssekretær på Katolsk Orientering, hvor han hurtigt fik den idé, at Caritas' arbejde skulle have større omtale. Han skrev en række artikler om Caritas' arbejde, og det havde en meget mærkbar effekt på Caritas' indtægter.

"Knud Ballin var meget begejstret og fortalte mig, at hver gang der havde været en artikel i Katolsk Orientering om Caritas' arbejde, så strømmede det ind med penge. Så vi indledte et rigtig godt samarbejde, hvor jeg sørgede for, at Caritas' arbejde blev grundigt omtalt," fortæller han.

Efter 23 år som redaktionssekretær og en kort periode som konstitueret redaktør besluttede Knud Kluge at stoppe på Katolsk Orientering for at prøve noget nyt. Han rykkede til Caritas Danmark, hvor han blev ansat i en nyoprettet stilling som kommunikationskonsulent.

"Jeg kom på en del rejser og så den virkelige verden – hvordan fattigdommen så ud, og hvordan Caritas kunne gøre en stor forskel med ret enkle midler. Det var meget spændende og gav inspiration til mange forskellige måder at fortælle om Caritas' projekter på," siger han.

Om stemningen i Caritas Danmark siger han: "Man kunne tydeligt mærke Knud Ballins ånd i organisationen, selv om han var død på det tidspunkt. Ånden i det var først og fremmest kærligheden til næsten. Som det blev sagt ved hans begravelse i 1982, så var næstekærligheden for Knud Ballin umulig at afgrænse geografisk, politisk eller etnisk. For ham var 'caritas' Jesu kærlighed, og den ville han lade menneskene erfare. Det var den ånd, der drev arbejdet i Caritas, og det stemte helt overens med den forståelse, jeg var opdraget med."

Computerbøvl og rejser til Bolivia og Indien

Professionaliseringen af arbejdet betød, at Caritas Danmark i de år, hvor Knud Kluge var ansat i organisationen, i stigende grad arbejdede med at beskrive og dokumentere sit arbejde i form af strategi- og projektbeskrivelser og afrapporteringer.

"Men kernen i arbejdet og drivkraften bag det, vi foretog os, var den samme, selv om der kom lidt flere fine ord omkring det. Den entusiasme, man kunne oparbejde, når man gik i gang med en opgave, var det bedste ved min tid i Caritas. At man havde nogle opgaver, man virkelig holdt af, og samtidig kunne hjælpe mennesker. Det var pragtfuldt," siger han.

It-teknologien havde også gjort sit indtog i Caritas, og fordi Knud Kluge havde stået for introduktionen af it på Katolsk Orientering, fik han ansvar for at hjælpe sine kolleger i Caritas, når der var bøvl med deres computere.

"Det brugte jeg en del tid på, og det var ikke altid, at generalsekretæren havde forståelse for, hvor *Fortsættes side 11* ►

Knud Kluge. Foto: Malene Fenger-Grøndahl.

Ad multos annos!

En af den katolske kirkemusiks grand old men fylder rundt.

PORTRÆT Erling svinger sig adræt op i sadlen og giver den fuld gas på den frederiksborgske cykelsti. Kun det hvide hår fortæller, at han den 11. februar runder et skarpt hjørne og fylder 80. Selv om navnet Erling Elmark Rasmussen måske ikke siger dig noget, har du alligevel mødt ham mange gange i kirken, for han er den suverænt mest brugte komponist i bispedømmet.

I 1961 mødte han Christel på kursus-ejendommen Sonnenberg i Harzen. Han var protestant, og hun kom fra en katolsk familie. De lovede hinanden at sætte sig grundigt ind i den andens tro, og derfor begyndte Erling at gå til undervisning hos pastor Bjørn Højbo. Snart fandt han ud af, at han i grunden altid havde været katolik. Efter at være konverteret begyndte han at studere musik. Af og til afløste han John Lundorf på orglet i Sakramentskirken, og en dag spurgte pastor Kjeld Geertz-Hansen ham så, om han ikke havde lyst til at blive kantor og organist i Sankt Ansgars kirke. Der var akut brug for ham.

Nu kom Erling virkelig på en ildprøve. Han var helt grøn konvertit og havde slet ingen føling med messens liturgi. Dengang var der majandagter hver eneste dag i måneden med sakramental velsignelse, rosenkransbøn, salmer og indgangs- og udgangsspil. Månedens efter døde Johannes XXIII den 3. juni 1963, og Erling stod nu med ansvaret for at arrangere en kæmpe requiemsmesse med repræsentanter for kongehuset, regeringen og diplomatiet. At han slap fra det med skindet på næsen skyldes i høj grad daværende sognepræst ved Sankt Ansgars Kirke, Kjeld Geertz-Hansen, der var en stor liturg. Han kendte til alle detaljerne i den latinske messes liturgi og blev hans faderlige mentor.

Syng dansk blev slagordet, efter at Det andet Vatikankoncil havde vedtaget sin store liturgiske reform. I 1965 kom der påbud om, at nu skulle messen synges på dansk. Ordinariumsleddene dvs. kyrie, gloria, credo, sanctus og agnus dei blev sammen med bønner, vekselsange m.m. oversat til dansk, og dermed opstod der pludselig et kæmpebehov for nye melodier til liturgien. Allerede i 1966 kom Erlings første danske messe i et lille rødt hæfte produceret til menigheden i Sankt Ansgars Kirke. I et par år kørte man kun med dansk, indtil dansk og latin blev kørt sideløbende. Erling kom på dobbeltarbejde. Han måtte starte en helt ny musikkultur i domkirken samtidig med, at han også skulle fortsætte den latinske musiktradition, som jo havde været der hele tiden. Mange af Folkekirkens salmer blev med de nye tider en fast del af repertoiret i de katolske kirker. Erling var havnet på øre-

Erling Rasmussen foran flygelet med yndlingskomponisten Wagners noder.
Foto: Jakob Elmark-Nandfred.

tævernes holdeplads med mange utilfredse konvertitter, for hvorfor skulle de nu til at synges danske salmer? Debatterne om kirkemusik var heftige – både i Katolsk Orientering og Kristeligt Dagblad.

I 1970 kom Erlings anden messe – nummer 105 i Lovsang. Den er siden blevet den mest brugte og anvendes for eksempel til diakon- og præstevielser. Han har skrevet tre højmesser, en rytmisk messe, Johannesmessen og en børnemesse, der blev uropført af børnene Susanne og Bjørn. Han har også lavet musik til samtlige 150 davidssalmer.

Af særlig prægnante værker fra Erlings hånd kan nævnes et klangfuldt og flot julehalleluja, det lange credo fra den første messe, og fra liturgien i den stille uge kan nævnes Salme 23 ”Herren er min hyrde”, Salme 22 ”Min Gud min Gud hvorfor har du forladt mig” og Salme 30 ”Fader, i dine hænder befaler jeg min ånd”.

Erling opfatter sig som liturgisk organist og betegner messens musik som funktionsmusik, hvor musikken skal tjene teksten. I de seneste år har han komponeret orgelfor-

spil til samtlige salmer i Den danske Salmebog. Det er blevet til mere end 2.600 forspil – nogle gange med flere melodier til hver af salmerne. Forspillene bruges af mange af Folkekirkens organister. Organistforeningens blad kaldte dem: ”en guldgrube af høj håndværksmæssig standard. Det fornemmes hurtigt at vi har at gøre med en komponist, der har musikteorien i orden. Sagt med andre ord er forspillene lige til et 12-tal ved en af kirkemusikskolernes prøver i orgelforspil”.

Erling har med klare og kontante udmeldinger jævnlig deltaget i debatter omkring kirkemusikkens vilkår i Danmarks katolske kirker. Han mener, at der sættes for lidt penge af til at pleje den talentmasse vi har og at der skal være mere støtte til dem, der uden at have de store forudsætninger påtager sig at være organister.

Sideløbende med sit organistembede har han i mere end 40 år arbejdet på Christianshavns Gymnasium, som lærer i idræt, musik og dansk. Her brugte han også sin musikalske kunnen til at skrive revymusik til gymnasiet. Efter i 1980 at være stoppet som kantor og organist i domkirken har han gennem mange år trofast deltaget i domkirkens påskeliturgi, ofte sammen med børnebørnene Felix og Theodor, datteren Susanne, der er internationalt kendt operasanger og sønnen Bjørn, der er organist ved Timotheuskirken i Valby. Påskemat i domkirken synger han altid vekselsangen til den 3. obligatoriske læsning 2 Mos 15 med antifonen ”Lad os synges for Herren, for han er højt ophøjet”. Erling er stadig i fuldt vigør som organistafløser i Folkekirken og spiller også af og til i Sankt Nikolaj Kirke i Hvidovre.

LR

Et interview med Erling Rasmussen kan ses på websitet /katolskliv.dk/

Stenosgade og bispedømmet siger tak

Ole Kongsted dekoreret med ridderkorset af Sylvesterordenen.

KIRKEMUSIK I forbindelse med højmessens den 9. januar i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade overrakte biskop Czeslaw ridderkorset af den pavelige sylvesterorden til en meget overrasket og glad Ole Kongsted. I 1982 blev han kantor ved Jesu Hjerter Kirke og året efter organist. I næsten fire årtier fortsatte han de rige musiktraditioner i kir-

ken, hvor han plejede den gregorianske arv og lod koret synges den renæssancemusik, han som et led i sin forskning havde fundet i arkiver over hele Europa. Særlig kan fremhæves hans indsats for at forskønne liturgien til de store højtider, hvor Roskildedepassionen blev sunget Langfredag, *Victimæ* påskemorgen, *Paschali Laudes* og til

pinse *Veni sancte Spiritus*. Ole fratrådte sit embede søndag den 15. august sidste år på festen for Guds Moders optagelse i Himlen.

Det lykkedes ham efter mange måneders hårdt arbejde at rejse midler til en restaurering af hovedorglet i Jesu Hjerter Kirke samt til et lille kororgel.

Selv om han nu i adskillige år har boet på Fyn, har Ole været særdeles trofast over for Jesu Hjerter Kirke og fortsat sit arbejde der.

LR

Ole Kongsted med Sylvesterordenen.
Foto: Lisbeth Rütz

► *Fortsat fra side 10* – meget tid det tog,” tilføjer han med et smil.

Han husker dog først og fremmest sin tid i Caritas for det store engagement, som prægede hele organisationen, og så sine møder med fattige mennesker i udviklingslande – fra Bolivia til det nordøstlige Indien.

”I begge lande havde Caritas landbrugsprojekter og projekter med børn, som ofte blev drevet af de lokale katolske kirker. Det var meget imponerende at se, hvor stor en forskel det gjorde, at der blev organiseret noget undervisning, og at bønderne fik hjælp til at udvikle deres landbrug,” siger han.

”Jeg skulle jo interviewe og fotografere, så jeg blev selvfølgelig meget populær, især blandt børnene, som fik lov at kigge

gennem kameraet og prøve at tage billeder. I det hele taget var det bevægende at opleve den glæde, som selv en lille hjælp bragte frem,” tilføjer han.

Efterløn og frivilligt arbejde

Knud Kluge stoppede i Caritas i 2008 og gik på efterløn. Dog havde han i nogle år herefter stadig nogle rejseopgaver for Caritas og producerede skolehæfter, dokumentarfilm, sansekasser og fotoudstillinger, som han rejste rundt med til menigheder over hele Danmark.

Og helt arbejdsløs blev han da heller ikke, for et halvt års tid efter, at han var stoppet i Caritas, blev han kontaktet af Sankt Vincent Grupperne i Danmark, en lille katolsk organisation, der støtter

udviklingsprojekter i en række forskellige lande. Organisationen bad ham om at hjælpe med at få sat skik på formalia omkring deres projekter, blandt andet ved at lave projektbeskrivelser og sikre, at projekterne levede op til beskrivelserne.

”Jeg kunne se, at de trængte til hjælp og tænkte, at det var fint, hvis jeg kunne gøre en forskel,” siger Knud Kluge, der siden 2009 har arbejdet frivilligt i Sankt Vincent Grupperne, blandt andet som koordinator på projekter i Peru og i den indiske delstat Manipur, som redaktør af organisationens pjece og som medlem af bestyrelsen.

De senere år har Knud Kluge og hans hustru dog været ramt af sygdom, og kræfterne rækker ikke længere til helt det samme aktivitetsniveau. Men det katolske udvik-

lings- og nødhjælpsarbejde – og Caritas som organisation – står stadig hans hjerte nært, og det er en selvfølge for ham, at han jævnligt giver et beløb til Caritas.

”Jeg er vokset op i en tid, hvor man klarede sig for meget lidt og godt kunne afse penge til dem, der trængte mere end en selv. Som barn var jeg lykkelig, bare jeg kunne få en tyk humpel rugbrød med fedt og salt. Selv da min far i en periode var arbejdsløs, husker jeg ikke, at vi børn bekymrede os eller fik at vide, at der ikke var råd til at hjælpe andre,” siger han.

”Heldigvis tror jeg stadig, at folk forstår, hvorfor Caritas er vigtig. Det hører med til vores kirkelige engagement som katolikker, at vi hjælper andre i nød,” tilføjer han.

Han tænker og prædiker i billeder

Adolf Meister – billedkunstner og tidligere sognepræst – er fyldt 90.

Tekst: Lisbeth Rütz.

PORTRÆT “Kunsten giver mig begejstring, for den sætter ting på plads og i perspektiv. Så kunsten gør mig til et lykkeligt menneske”, sagde pater Adolf Meister, tidligere sognepræst ved Vor Frue Kirke i Aarhus, i et interview til sit 50-års præstebilæum. Den 17. december sidste år fyldte han 90 år.

At Meister skulle ende som katolsk præst i Danmark lå på ingen måde i kortene. Han blev født i Hannover i 1931 og voksede op i en helt almindelig tysk familie med far, mor og tre børn. I de hårde krigsåre blev han som stor dreng i 1943 evakueret ud på landet i Harzen sammen med hele sin skole. Der levede de, indtil krigen var slut i evig angst for bombardementer af de underjordiske våbenlagre. Efter skolen blev han kontoruddannet. Hver dag stemplede han ind på arbejdet på den store kiksefabrik Bahlsen. I fritiden var han aktiv i jesuiternes ungdomsarbejde. Pludselig en dag kom tanken til ham – hvorfor bliver du ikke selv jesuit? Men kun studenter kunne blive jesuitter. Så kom tre hårde år. Om dagen stod han ved maskinerne på fabrikken. Om aftenen sad han bøjet over bøgerne på studenterkurset. Som 25-årig trådte han ind i jesuiternes noviciat og havnede på et hold, hvor de fleste kom lige efter gymnasiet som 19-20-årige.

På præsteseminariet kom han på hold med Knud Aage Nielsen, der var begyndt på teologien som 33-årig efter at have afsluttet sit jurastudium, og Bernhard Kiel, der senere kom til Aarhus og blev sognepræst i Grenaa.

Seminariet betød tung og tør faglighed med masser af svære og abstrakte problemstillinger. For bedre at kunne huske, hvad han lærte, begyndte han at tegne sine noter. En hånd betød Gud Fader, en fisk Jesus og en ørn Helligånden. I 1965 – det år hvor konciliet sluttede – blev han præsteviet. Året efter kom han til København sammen med Knud Aage Nielsen og blev blandt andet præst for den tyske menighed, mens Knud Aage Nielsen blev sognepræst i Stenosgade. Han følte sig med det samme godt tilpas i Danmark og blev hurtigt flydende i dansk.

Koncilets nye vinde

Der blæste nye vinde i Kirken, og i Stenosgade arbejdede han sammen med Knud Aage Nielsen på at tilpasse kirkerummet til koncilets ideer. I 1971 kom han til Aarhus. Her var pater Dekkers, superior i kommunetetet, også i gang med ændringer. Prædikestolen kom væk, og der kom fritstående alter oppe i koret. Senere i midten af firserne blev de gamle kirkebænke fjernet, og der blev anskaffet katolske stole med knæbænke fra Tyskland. I 1999 kom den nuværende indretning med stole stillet op overfor hinanden. Nu sad kirkegængerne ikke længere og kikkede hinanden i nakken som i bussen – men sad overfor hinanden og så hinanden forfra. Bag ved opstillingen ligger den tanke, at vi møder Gud i de andre og fejrer messen som et fællesskab.

Struktureret og kreativ

I Aarhus har Meister altid brugt både den strukturerede og den mere kreative side af sig selv. Der var ingen slinger i valsen, og der blev holdt snor i katekesen, når han hver fredag samledes med kateketerne i præstegården og gennemgik det, der skulle undervises i dagen efter. Meister engagerede sig helhjertet i Sankt Knuds Skole og fulgte med i stort og småt på skolen. Han er et meget kreativt menneske med mange talenter. Hvis der manglede en organist tog han guitaren frem. Onsdagen var fridag – for så skulle der males i atelieret. Og der skete hele tiden noget nyt i Aarhus. En besøgsgruppe på omkring 10 mennesker begyndte at tage ud og besøge de gamle i menigheden, og der kom Minikuk – en klub for 6-7-årige.

Hver år fra 1986 til 2011 var der messe for den hellige Hubertus – jagtens skytshelgen. Rytterne kom i røde jakker ridende gennem Ryesgade til kirken, der var pyntet med ting fra skoven. Det blev så stor en succes, at man skulle have billet for at komme ind i kirken.

Meister er aktiv billedkunstner og har i mange år været medlem af danske billedkunstneres forbund. Han holder stadig billedmeditationer i Peter Fabers sal i præstegården.

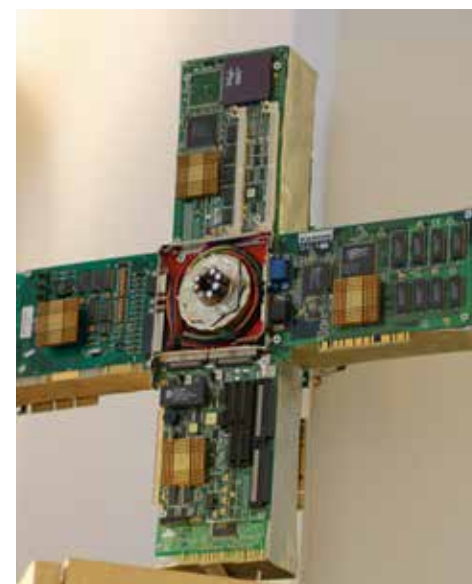
P. Adolf Meister S.J. Arkivfoto.

Kunst til pavebesøget

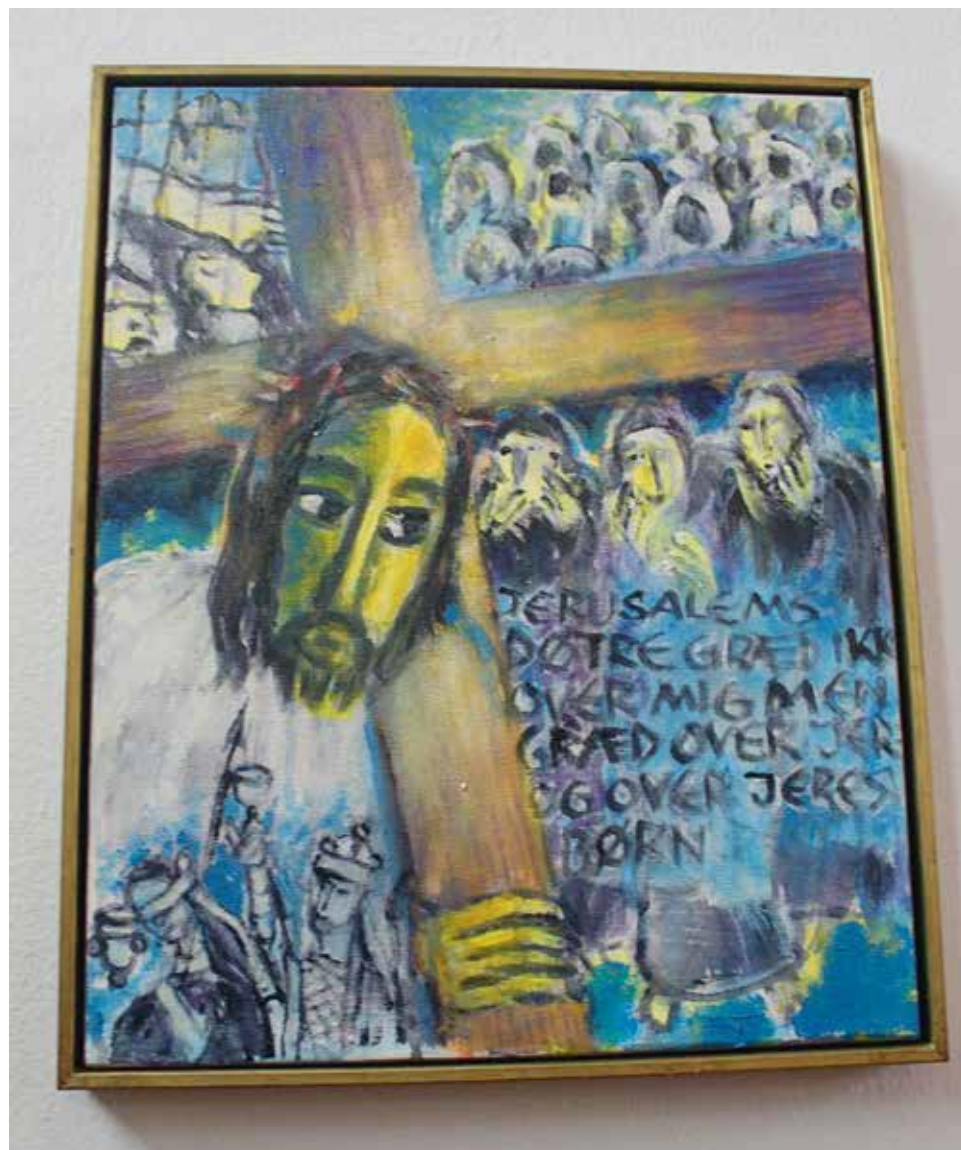
Under pavebesøget i 1989 havde han det kunstneriske ansvar for rammerne omkring pavemessen i Øm. Til valfartskirken malede han et stort dagmarkors med den korsfæstede på forsiden og bagpå jomfru Maria med Jesusbarnet, omgivet af danske helgener. Alteret udsmykkede han med kopier af middelalderkunst fra kirker i Jylland. Et andet eksempel på hans kirkekunst kan ses i Vejle, hvor hans korsvej hænger i Sankt Norberts Kirke. Meister føler sig medansvarlig for samfundet og tænker evangeliet ind i det, der sker ude i verden. Tit maler han billeder af hjemløse, stofmisbrugere og andre marginaliserede mennesker – de mennesker, vi andre egentlig ikke rigtig gider. Han har en sprælsk fantasi og ser muligheder der, hvor andre kun ser skrald. Pc-skrot, marmeladedåseblik og en juletræs fod

blev i 2009 til et græsk kors med resterne af en harddisk på den ene side og på den anden side en 3,7 milliarder år gammel sten fra Grønland. Korset symboliserer ifølge Meister kosmos, fordi det rækker ud i alle himmelretninger og bringer et budskab om, at frelsen gælder alle, mens den grønlandske sten symboliserer skaberværkets storhed. I barndomshjemmet var der ikke penge til de dyre modeltog fra legetøjsbutikken – men så byggede faderen dem af genbrugsmaterialer. Senere har han selv bygget en stor samling modeller af lokomotiver og togvogne fra 1800-tallet af genbrugsmaterialer. De har været udstillet på jernbanemuseet i Odense.

Trods sin høje alder er Meister stadig frisk og har bevaret en enormt nysgerrig og legende tilgang til verden. Det gælder ikke mindst hans livsvarige fascination af teknik og naturvidenskab.

Et kors som Meister har lavet af PC-skrot, marmeladedåseblik og en juletræs fod. Foto: Lisbeth Rütz.

En station i den korsvej Meister har lavet til Sankt Norberts Kirke i Vejle. Foto: Lisbeth Rütz.

Tillykke!

Sognebarn i Sankt Knud Lavard fylder 100 år.

FØDSELSDAG Da Eleanor Langkjær i Kongens Lyngby den 4. december fyldte 100 år, ventede der hende en stor overraskelse. Ikke blot dronning Margrethe sendte hende en lykønskning (som hun jo plejer). Men også Norges kong Harald. Eleanor er nemlig født i Oslo, men flyttede i 1946 til Danmark. Blev gift og fik 4 børn.

For 60 år siden konverterede hun og blev katolik. I alle årene har hun været medlem af Knud Lavard menigheden. I mange år med forskellige frivillige opgaver. Ikke mindst som oplæser under søndagsmessen. Med tydelig, distinkt norsk accent!

Tekst og foto: Jan Kozon.

Vores flugt

Linh Nguyen fortæller stilfærdigt og lavmælt om vietnamesiske bådflugtninges skæbner i "Vores flugt".

BÅDFLYGTNINGE Lidt vietnamesiske penge, en dunk vand, lidt instantnudler og lidt praktisk tøj. Det var hvad Linhs mor havde med til sig selv og sine otte børn, da hun den 30. april 1975 valgte at flygte fra Saigon. Det hele tegnede ellers så godt. Moderen havde fast arbejde. Hun var enke, men klarede sig godt og havde lige købt et hus til hele sin store familie. Hun var selv flygtet fra Nordvietnam 21 år tidligere, men turde ikke blive i Vietnam efter at Saigon var faldet. Moderen tog sine otte børn med til havnen, og de kom ombord på skibet Truong Xuan. I samme øjeblik som det nordvietnamesiske flag blev hejst over præsidentpaladset, sejlede de ud af havnen i Saigon, fortæller Linh Nguyen i bogen "Vores flugt".

Linh har tidligere tilbage i 2015 i bogen "Rejsen til frihed. En vietnamesisk bådflugtning". (Katolsk Forlag 2015) fortalt om sin families flugt fra Saigon og om hvordan 3.600 vietnamesiske flygtninge blev reddet af det danske fragtskib Clara Mærsk i verdens største redningsaktion. Den flugt lykkedes. Men mellem 300.000 og 400.000 andre – børn, kvinder og mænd mistede livet på havet i forsøget på at flygte fra Vietnam.

"Vores flugt" udvider perspektivet fra Linhs personlige beretning og fortæller i syv forskellige kapitler om bådflugtninge, der havnede i Danmark. Vi hører blandt andet om nyligt afdøde journalist Lars Beckers redningsaktion for Ninh's Family og montagnardbørnene. Becker reddede over 200 børn ud af Vietnam. I "Vores flugt" finder man også Kims beretning – en fantastisk historie om en ung

kvinde, der trods lange fængselsophold, mislykkede flugtforsøg, konstant chikane fra regimet og en tilværelse på flugt gennem Cambodia og Thailand formår at holde fast i troen på, at Guds Mor beskytter hende.

Hoang Duc Do og Le Lhi Hoa blev begge chikaneret pga. deres katolske tro og fortæller om udbredt korruption og genopdragelsesleje med brutale afstraffelsesmetoder efter Saigons fald.

Mangel på drikkevand, brændende hede, skibsmotorer der bryder sammen og skipskompasser, der ikke duer, er en del af den barske virkelighed under flugten.

Bogen fortæller, hvordan bådflugtningene dyrker deres tro og kultur efter at være kommet til Danmark og organiserer støtteprojekter for at hjælpe børn i Vietnam.

Linhs bog er også historien om livsvarige og varme venskaber mellem vietnameserne, de danske søfolk og andre hjælpere. Vi har sidst set det ved Lars Beckers begravelse. Børnene blev hans familie, og han havde forbindelse til mange af dem lige til sin død.

Bogen er forsynet med et historisk kapitel af forfatteren og historikeren Sebastian Olden-Jørgensen. Her får vi nogle brikker til at forstå Vietnams komplicerede historie, der i høj grad defineres af forholdet til Kina, som Vietnam rev sig løs fra efter Tangdynastiets fald i 939. Her læser man også om kolonitiden og Den katolske Kirkes historie i Vietnam og får en forståelse af krigen i Vietnam som en stedfortræderkrig mellem USA og allierede på den ene side og den sovjetisk-kinesiske blok på den anden.

Set på overfladen er historien om vietnameserne i Danmark en succeshistorie om integration. De fleste har klaret sig rigtig godt. Mange af efterkommerne har fået høje uddannelser eller har haft succes med at drive egen virksomhed. Hvad er grunden til de gode resultater? Det kommer der forskellige bud på i bogen.

Olden-Jørgensen nævner deres evne til klog brug af de muligheder, der ligger i den danske velfærdsstat mht.

uddannelse og job. Linh betegner vietnameserne som rolige, stilfærdige, flittige og ambitiøse mennesker, der fungerer bedst i fællesskab. Der er lav kriminalitet i den vietnamesiske gruppe i Danmark, og i folkeskolen ligger vietnamesere, som er født her i landet, et helt karaktertrin over landsgennemsnittet.

Men der er også meget smerte i fortællingen om livet i Danmark, for den handler også om at savne sit land og om den store afstand mellem danske og vietnamesiske værdier. Her nævnes den katolske kirke i Esbjerg som et sted, hvor flygtningene finder sammen og styrkes i deres tro.

Linhs bog handler om et brandvarmt emne. Stilfærdigt og lavmælt fortæller hun om de store omkostninger, der trods vellykket integration er ved at være flygtning. Her er Linhs alvorlige budskab: "Jeg er født vietnamesisk, men jeg har været i Danmark to tredjedele af mit liv. Jeg føler mig vietnamesisk, men jeg føler mig også hjemme i Danmark. Det er nok min skæbne og min kamp. Vi har alle vores egne kampe her i livet, nogle hårdere end andre. Lidt overbærenhed og næstekærlighed til dem, der er på flugt, vil gøre livet smukkere for alle parter." LR

Linh Nguyen: *Vores flugt. Vietnamesiske bådflugtninge fortæller. Katolsk Forlag 2022. 132 sider. Indbundet. 150 kr.*

Læsere skriver

Der er mennesker, som ikke vil Kirken det godt

Marek Lisinski, tidligere talsmand for foreningen for pædofile ofre "Lad være med at være bange", har fortalt, at han har været seksuelt misbrugt af en præst fra sit sogn Korzen, da han var 13 år gammel. Misbruget fandt angiveligt sted, da han var ministrant og overnattede hos præsten. I 2013 var Marek Lisinski som ofrenes talsmand medstifter af foreningen "Lad være med at være bange". Sammen med to velvillige polske venstrefløjsaktivister og medlemmer af parlamentet, Joanna Schering Wielgus, og Warszawa rådsmedlemmet, Agata Diduszko Zygleska, udarbejdede man en rapport om seksuel misbrug af mindreårige i den polske, katolske kirke. Under pompøs frembrusen var de med til audiens hos pave Frans. Under audiensen kyssede paven Marek Lisinskis hånd, og billedet af den kyssende pave blev spredt i mediernes verden over.

På baggrund af Marek Lisinskis beretning, som han aflagde hos biskoppen i byen Plock, blev det i 2014 besluttet at dispensere præsten fra hans embede som præst i tre år, og man forbød ham samtidig for livstid at have med børn at gøre. Marek Lisinski forlangte fra bispedømmet en

kompensation på 200.000 polske zloty for tort. Pengene skulle ifølge Marek Lisinski bruges til terapi. Da han fik afslag på dette, indgav han sagen for retten ved de civile domstole i Plock, hvor han forhøjede kravet til 1 mio. polske zloty. Domstolen dømte præsten skyldig på baggrund af biskoppens udtalelse og pålagde præsten at fremkomme med en offentlig undskyldning. Præsten appellerede herefter sagen til Højesteret.

I oktober 2021 offentliggjorde Højesteret deres dom, som frifandt præsten med følgende begrundelse; Marek Lisinski havde fremsat tre forskellige versioner af hændelsesforløbet, hvilket Højesteret fandt for utroværdigt. Vidnerne havde derudover udtalt, at Marek Lisinski aldrig havde været ministrant i det pågældende sogn. Journalister fra avisen "Gazeta Wyborcza" var kommet til lignende konklusion efter at have undersøgt sagen. Det kom bl.a. frem, at Marek Lisinski havde lånt 20.000 polske Zloty fra præsten til brug for behandling af sin kræftsyste kone. Præsten fik senere nys om, at konen ikke var syg og forlangte det lånte beløb tilbagebetalt. Marek Lisinski sendte herefter et brev til biskoppen, hvori han beskyldte præsten for at have seksuelt misbrugt ham som 13-årig. Biskoppen reagerede som sagt på beskyldningen og fjernede den pågældende præst fra sit embede. Senere kom det frem, at Marek Lisinski også

prøvede at franarre et andet medlem fra sin forening 30.000 polske zloty til brug for behandling af kræft. Det kom dog frem, at Marek Lisinski ikke led af kræft, og ofret forlangede tilbagebetaling af beløbet. Marek Lisinski forlod herefter foreningen; men sagen er dog ikke slut.

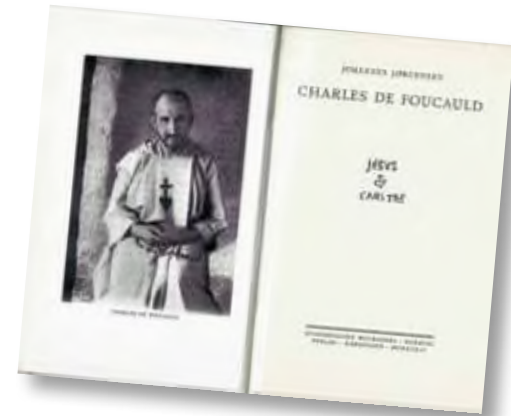
Hvem giver en godtgørelse for det helvede, som den anklagede præst har været igennem? Hvem siger undskyld til ham? Den vestlige presse er tavs om sagen. Biskoppen, som er underlagt en "nul tolerance"-politik og som handlede forhastet, siger han undskyld? Det betyder ikke, at der ikke findes eller har fandtes seksuelt misbrug af mindreårige i den katolske kirke, og man skal bekæmpe den med alle tænkelige midler; men man skal samtidig ikke fortie de falsk beskyldte præster, som bliver stigmatiserede på livstid akkurat, som de ofre, man vil værne om, bliver. Og hvad er mediernes rolle i alt det her? I et interview om emnet seksuel misbrug af mindreårige i den katolske kirke udtalte en jesuit og medarbejder hos pave Frans, Hanz Zollner: "Hvorfor offentliggør FN så mange rapporter om emnet uden at nævne alt det, som Den katolske Kirke gør for at bekæmpe seksuelt misbrug af mindreårige? Fordi i FN er der mennesker, som ikke vil Den katolske Kirke det godt". Kristof Lubowiecki, 4960 Holeby

Charles de Foucauld og Johannes Jørgensen

Ifølge KO nr. 15 2021 vil den franske missionær Charles de Foucauld blive kanoniseret til næste år den 15. maj. Charles de Foucauld døde i 1916 som en troens martyr i den Algeriske ørken efter et omtumlet liv, der i visse træk kan minde om Frans af Assisis livshistorie. I 1934 udgav Johannes Jørgensen en illustreret biografi over den kommende helgen, sin vane tro en meget personlig beskrivelse af et særpræget levnedsløb, hvori Jørgensen i store træk har kunnet spejle sig selv. Bogen er tilegnet: "Mindet om den, der med mig i Det Hellige Land og i Frankrig vandrede Charles de Foucaulds Veje vies disse Blade". Det var hans franske veninde, malerinden Andrée

Carof, som var død pludselig året før på hospitalet i Foligno, og med hvem han havde foretaget adskillige rejser siden de mødtes i Paris i 1914. Bl.a. havde de i 1920 foretaget en rejse gennem Palæstina, hvortil Johannes Jørgensen var sendt som korrespondent for en række danske og svenske blade bl.a. Berlingske Tidende og Svenska Dagbladet. Indtrykkene herfra udgav han i 1822 i to-bindsværket *Jorsala-færd*, og hvor han også beskriver Charles de Foucaulds år som havemand ved et Klarisserkloster i Nazareth.

Johannes Jørgensens bog, som blev oversat til fransk i 1940, indeholder en omfattende litteraturliste, som også nævner en bog af René Bazin, nævnt i artiklen i KO med udgivelsesåret 1921 – hos Jørgensen dog anmærket 1923 som udgivelsesår. hans bog kan anbefales interesserede, der ikke kan fransk og den kan erhverves gennem Johannes Jørgensen Selskabet. Stig Holsting, 1902 Frb C.

Opslag på Johannes Jørgensens bog om Charles de Foucauld.

Februar

1. *grøn*. Tirsdag i 4.alm.uge. (IV Ps).
 V. Sl 86,1-2.3-4.5-6.
 R. Vend dit øre mod mig, Herre, og svar mig.
 L.: 2 Sam 18,9-10.14b.24-25a.30—19,3.
 Ev.: Mark 5,21-43.
2. *grøn*. Onsdag i 4.alm.uge. (IV Ps).
 V. Sl 32,1-2.5.6.7.
 R. Tilgiv mig min syndeskyld, Herre.
 L.: 2 Sam 24,2.9-17. Ev.: Mark 6,1-6.
3. *grøn*. Torsdag i 4.alm.uge. (IV Ps).
 V. 1 Krøn 29,10cd.11ab.11c-12a.12b-13
 R. Herre, du hersker over alt.
 L.: 1 Kong 2,1-4.10-12. Ev.: Mark 6,7-13.
4. *grøn*. Fredag i 4.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *rød*. **Blasius**, biskop og martyr (†316)
 V. Sl 18,31.47+50.51.
 R. Ophøjet være min frelses Gud!
 L.: Sir 47,2-11. Ev.: Mark 6,14-29.
Blasiusvelsignelse
5. *rød*. Lørdag i 4.alm.uge. (IV Ps).
Agathe, jomfru og martyr (†251) (m)
 V. Sl 119,9.10.11.12.13.14.
 R. Lær mig, Herre, dine love.
 L.: 1 Kong 3,4-13. Ev.: Mark 6,30-34.
Bededag for præste- og ordenskald.
6. *hvid*. HERRENS FREMSTILLING I TEMPLET. (f)
 (5. ALM. SØNDAG)
 ✠ *Gl. Cr. Sær. pf*
 1.L.: Mal 3,1-4
 V. Sl 24,7.8.9.10
 R. Hærskarers Herre, han er ærens konge!
 2.L.: Hebr 2,14-18
 Ev.: Luk 2,22-40 eller 2,22-32
(Paul Miki og lidelsesfæller, martyrer (†1597) fejres ikke)
7. *grøn*. Mandag i 5.alm.uge. (I Ps).
 V. Sl 132,6-7.8-10.
 R. Herre, bryd op til dit hvilested!
 L.: 1 Kong 8,1-7.9-13. Ev.: Mark 6,53-56.
8. *grøn*. Tirsdag i 5.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Hieronimus Æmiliani**, præst (†1537)
 Eller *hvid*. **Josephina Bakhita**, jomfru (†1947)
 V. Sl 84,3.4.5+10.11.
 R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
 L.: 1 Kong 8,22-23.27-30. Ev.: Mark 7,1-13.
9. *grøn*. Onsdag i 5.alm.uge. (I Ps).
 V. Sl 37,5-6.30-31.39-40.
 R. Den retfærdiges mund forkynder visdom.
 L.: 1 Kong 10,1-10. Ev.: Mark 7,14-23.
10. *hvid*. Torsdag i 5.alm.uge. (I Ps).
Scholastica, jomfru (†543) (m)
 V. Sl 106,3-4.35-36.37+40.
 R. Husk os, Herre, i nåde mod dit folk.
 L.: 1 Kong 11,4-13. Ev.: Mark 7,24-30.
11. *grøn*. Fredag i 5.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Den salige Jomfru Maria af Lourdes**
 V. Sl 81,10-11b.12-13.14-15.
 R. Jeg er Herren din Gud; hør mig!
 L.: 1 Kong 11,29-32; 12,19. Ev.: Mark 7,31-37.
12. *grøn*. Lørdag i 5.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 106,6-7a.19-20.21-22.
 R. Husk os, Herre, i nåde mod dit folk!
 L.: 1 Kong 12,26-32; 13,33-34. Ev.: Mark 8,1-10.
13. *grøn*. **6. ALM. SØNDAG**.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf*
 1.L.: Jer 17,5-8;
 V. Sl 1,1-2.3.4+6.
 R. Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
 2.L.: 1 Kor 15,12.16-20.
 Ev.: Luk 6,17.20-26.
14. *hvid*. Mandag. **CYRILLUS**, munk (†869) og **MET-HODIUS**, biskop (†885), værnehelgener for Europa (f)
Gl. Hyrdernes pf
 L.: ApG 13,46-49
 V. Sl 117,1.2
 R. Gå ud i alverden og forkynd Evangeliet!
 Eller: Halleluja!
 Ev.: Luk 10,1-9
15. *grøn*. Tirsdag i 6.alm.uge. (II Ps).
 V. Sl 94,12-13a.14-15.18-19.
 R. Lykkelig den mand, du tugter, Herre.
 L.: Jak 1,12-18. Ev.: Mark 8,14-21.
16. *grøn*. Onsdag i 6.alm.uge. (II Ps).
 V. Sl 15,2-3ab.3cd-4b.5.
 R. Herre, hvem kan bo på dit hellige bjerg?
 L.: Jak 1,19-27. Ev.: Mark 8,22-26.
17. *grøn*. Torsdag i 6.alm.uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Servitterordenen af den salige Jomfru Marias 7 hellige grundlæggere** (†13. årh.)
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.
 R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
 L.: Jak 2,1-9. Ev.: Mark 8,27-33.
18. *grøn*. Fredag i 6.alm.uge. (II Ps).
 V. Sl 112,1-2.3-4.5-6.
 R. Lykkelig den, der elsker Herrens bud.
 L.: Jak 2,14-24.26. Ev.: Mark 8,34—9,1.
19. *grøn*. Lørdag i 6.alm.uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 12,2-3.4-5.7-8.
 R. Du beskytter os, Herre.
 L.: Jak 3,1-10. Ev.: Mark 9,2-13.
20. *grøn*. **7. ALM. SØNDAG**.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf*
 1.L.: 1 Sam 26,2.7-9.12-13.22-23;
 V. Sl 103,1-2.3-4.8+10.12-13.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 2.L.: 1 Kor 15, 45-49.
 Ev.: Luk 6,27-38.
21. *grøn*. Mandag i 7.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Damian**, biskop og kirkelærer (†1072)
 V. Sl 19,8.9.10.15.
 R. Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
 L.: Jak 3,13-18. Ev.: Mark 9,14-29.
22. *hvid*. Tirsdag. **APOSTLEN PETERS STOL** (f)
Gl. Ap. pf
 L.: 1 Pet 5,1-4
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 Ev.: Matt 16,13-19
23. *rød*. Onsdag i 7.alm.uge. (III Ps).
Polycarp, biskop og martyr (†166) (m)
 V. Sl 49,2-3.6-7.8-10.11.
 R. Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres.
 L.: Jak 4,13-17. Ev.: Mark 9,38-40.
24. *grøn*. Torsdag i 7.alm.uge. (III Ps).
 V. Sl 49,14-15ab.15cd-16.17-18.19-20.
 R. Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres.
 L.: Jak 5,1-6. Ev.: Mark 9,41-50.
25. *grøn*. Fredag i 7.alm.uge. (III Ps).
 V. Sl 103,1-2.3-4.8-9.11-12.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: Jak 5,9-12. Ev.: Mark 10,1-12.
26. *grøn*. Lørdag i 7.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 141,1-2.3+8.
 R. Herre tag imod min bøn som et røgelsesoffer.
 L.: Jak 5,13-20. Ev.: Mark 10,13-16.
27. *grøn*. **8. ALM. SØNDAG**.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf*
 1.L.: Sir 27,4-7;
 V. Sl 92,2-3.13-14.15-16.
 R. Det er godt at takke Herren.
 2.L.: 1 Kor 15,54-58.
 Ev.: Luk 6,39-45.
Gregor Narek, abbed og kirkelærer, († ca. 1003/1011) fejres ikke.
28. *grøn*. Mandag i 8.alm.uge. (IV Ps).
 V. Sl 111,1-2.5-6.9+10c.
 R. Herren husker på sin pagt for evigt
 eller R. Halleluja!
 L.: 1 Pet 1,3-9. Ev.: Mark 10,17-27.

Husk du også kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (tefontid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00 lovprisning, kl. 18:00 messe;** katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19-20:00 i kirken. Inden er der tilbudelse af Det Allerheligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45 som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ,

tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning
Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -
Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Martin Ryom
- en katolsk bedemand
T 39 29 60 08
Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Informationschef:
Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Malene Fenger-Grøndahl,
Jesper Storgaard Jense, pastor Lars Messerschmidt,
Jakob Elmark- Nanfred, pastor Sigurd Sverre
Stangeland, Ann-Britt Sternfeldt og Rolf Tönshoff.

Redaktion og annoncer:
Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15,
1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.
E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.
Giro 205-7042
Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

**Nogle oplevelser behøver
du ikke at rejse efter**

Spis godt – spis vietnamesisk!
Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske
specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*,
inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.
Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?
Så kontakt vores køkkenchef.
Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe
Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89
En del af Vietfood Catering Est.

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor
Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Biskoppens kalender

Februar 2022

3.-4. Deltagelse i Synodaler Weg
i Tyskland

5. kl. 13.00 Ordensdag, Sankt Lioba kloster,
Frederiksberg

16. Præsidiemøde i Nordisk
Bispekonference

17. Foredrag for konvertitholdet, KBH

21.-25. Præsteretræte, Maribo

Bønnens apostolat

Februar
For ordenssøstre og gudviede kvinder
Vi beder for ordenssøstre og gudviede
kvinder; vi takker dem for deres mission
og deres mod; må de fortsat finde nye
svar på vor tids udfordringer.
*Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens
Apostolat.*

**Bliv synlig
med en annonce i KO**

Katolsk Orientering
Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 3/2022**,
som udkommer den **25. februar 2022**, skal være KO
i hænde senest den **7. februar 2022**.

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 4/2022**,
som udkommer den **18. marts 2022**, skal være KO
i hænde senest den **28. februar 2022**.

Annoncer
For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail:
annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther
KO's annonsekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.

Kastrup Begravelsesforretning
Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt
Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

Empty space for an advertisement.

De hellige skrifers facade

Mosaikker, basrelieffer, kapitæler, søjler, spidsgavle og stræbepiller. Alle arkitektoniske elementer samlet på Orvietos domkirke for at fortælle historien om et af litteraturens hovedværker, Biblen.

Af Jesper Storgaard Jensen – Fotos: JSJ og PR.

KIRKEBYGNING De, der har besøgt den mellemitalienske by Orvieto og gået langs den centrale Via Lorenzo Maitani, kan formentlig genkende den følelse af overraskelse og storhed, man oplever, når man for enden af den smalle gade uvægerligt løfter blikket for at finde ud af, hvad der forårsager den lange skygge ved ens fødder.

Et kort øjeblik senere vil ens øjne falde på det, som nogle – mange! – betragter som en af Europas allermest betagende kirker. Orvietos domkirke, og i særdeleshed dens storslåede og farverige facade, fremstår i sandhed som en pludselig skønhedsåbenba-

ring, en arkitektonisk juvel, der glimter ved højlys dag, når den – som den har for vane – uden varsel ”rammer” ens synsnerve.

Facadens tre portaler er nærmest dybe som huler. Stiller man sig eksempelvis ind i den midterste, er det muligt at tælle hele ni på hinanden følgende niveauer, indefra og ud, af forskellige ornamentter.

Højere oppe ses tre mosaikudmykkede spidsgavle omgivet af fire såkaldte stræbepiller, der forekommer at tage sigte mod himlen. Måske derfor har den kendte italienske kunsthistoriker, Cesare Brandi, sammenlignet dem med missiler, der er klar til at blive skudt ud i rummet.

Facadens religiøse centrum domineres af en roset, der er lige så imponerende, som den er fuld af kristne symboler. Frelseren er placeret i rosettens centrum, hvilket gør ham til det religiøse omdrejningspunkt i en helt særlig historie, der med et væld af nuancer og detaljer starter i fodhøjde og ender godt 52 meter højere oppe.

Mod Rom for at styrke troen

Opførelsen af Orvietos domkirke startede i 1290. Beslutningen om at lade arbejdet påbegynde skal imidlertid findes tilbage i 1263-64, da den italienske præst Pietro da Praga grundet sin vantro over for kirkens transsubstantiation – dvs. den katolske tros beretning om forvandlingen af brød og vin til Kristi legeme og blod ved konsekrationen – begav sig til Rom i håbet om at kunne styrke sin tro.

På vej tilbage fra Rom gjorde han ophold i Bolsena, og da han i den lokale kirke celebrerede messe, opdagede han, hvorledes en rød væske – angiveligt Jesus’

blod – dryppede fra kirkens oblater i sådanne mængder, at messedugen blev helt gennemblødt.

Pave Urban IV hørte om denne forunderlige hændelse og beordrede herefter den nu hellige messedug bragt til Orvieto, hvor paven havde hjemsted. Ligeledes besluttedes, at der måtte opføres et tilpas imponerende værk til glæde for den samlede kristne verden, hvor det hellige klæde efterfølgende kunne anbringes.

Planlægningen af opførelsen af domkirken indledtes angiveligt under ledelse af den lokale arkitekt Arnolfo di Cambio. Få år senere overgik ledelsen imidlertid til en anden arkitekt, Giovanni Ugucione, der føjede de første gotiske elementer til den eksisterende romanske struktur. Det var dog først fra 1308, med ansættelsen af den tredje byggeleder, den sienesiske skulptør og arkitekt Lorenzo Maitani, at der for alvor kom fremdrift i byggeriet. Maitani var egentlig blevet hidkaldt for at løse problemer, der vedrørte den bærende strukturs manglende

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 2
 4. februar 2022 · 48. årgang

PP
 DANMARK

stabilitet, men snart overtog han det fulde ansvar for det samlede projekt.

Det lykkedes ham, gennem opførelsen af de fire stræbepiller, at opnå den ønskede stabilisering. Samtidig tog Maitani endnu et skridt væk fra den romanske stil i retning af stadigt flere gotiske elementer, særligt med inspiration fra de store franske katedraler, Notre Dame i Paris og i Amiens.

Skønt inspirationen kom fra den anden side af Alperne, lykkedes det alligevel Maitani at ”italienisere” den franske gotiks abstrakte og geometriske udtryk. Det gjorde han især gennem en stort anlagt brug af mosaikker, hvis glødende farver virkelig kunne ses i det stærke mellemitalienske lys. En sand hær af mejslere og gravører blev hidkaldt til Orvieto fra alle hjørner af Italien, og den lille mellemitalienske by udviklede sig snart til et sandt kunstnerisk centrum på et betydeligt niveau. Alle disse kunstnere og håndværkeres kunnen og snilde og æstetiske sans syntes at gå op i en højere enhed og kom med tiden til udtryk i et værk, hvis skønhed voksede fra dag til dag.

En eksplosion af farver

Maitanis største inspirationskilde var imidlertid ikke en bestemt stilart. Inspirationen til det, der senere skulle blive et religiøst mesterværk, kom snarere fra litteraturen, eller helt præcist fra Biblens hellige skrifter.

Den arkitektoniske lovprisning af den kristne tro starter fra grunden. De fire nedre basrelieffer, der udgør facadens bærende elementer, er af en usædvanlig detaljerigdom. Alene det første basrelief yderst til venstre beretter historien om skabelsen af verden, mennesket og dyrene. Basrelieffets i alt seks forskellige historier, der alle har udgangspunkt i Bibelen, holdes

sammen af en efeu, hvis grene snor sig rundt i værket. Således også med de resterende tre basrelieffer: alle beretter de om bibelske hændelser, og alle har de et væld af detaljer og nuancer, der gennem tiden har hensat mangan en kunst- og religionsstuderende i en tilstand af beundrende trance. Facadens basrelieffer dækker et areal på ca. 112 m².

Facadens grundniveau består desuden af tre bronzeporte med den centrale som den mest betydningsfulde. Den er udført af Emilio Greco og illustrerer i seks forskellige episoder Guds nåde.

Et niveau højere oppe, oven på hver af de fire basrelieffer, ses fra venstre mod højre en engel, en løve, en ørn og en okse, der

som bekendt symboliserer apostlene Skt. Matthæus, Skt. Markus, Skt. Johannes og Skt. Lukas. Disse dyresymboler blev udført i 1329, angiveligt af Maitani selv.

Videre opad begynder så facadens imponerende og smukke i alt 12 centrale og laterale mosaikker samt en række ”mindre” mosaikker, der har fundet vej til flere kunstfærdigt snoede søjler. At gennemgå disse mosaikværker et for et vil formentlig føre for vidt. Blot skal nævnes facadens – i mere end én forstand – hovedværk, dvs. kroningen af Maria, allerøverst oppe, udført i 1842-47.

Facadens mosaikker er i udpræget grad medvirkende til at understrege hele værkets utrolige æstetik, den eksplosion af farver – særligt de gyldne og blålige – der både fanger og fastholder øjet, og som breder sig over ca. 1.200 m². Skønheden har dog krævet sin tid, og de sidste mosaikker blev først færdiggjort mod slutningen af det 17. århundrede.

Den religiøse prik over i’et udgøres af Andrea di Cionos gigantiske og raffinerede roset fra 1354-1380. Jesus ses i midten omgivet af den katolske kirkes fire mosaikafbildede såkaldte kirkefædre Skt. Augustin, Skt. Gregor den Store, Skt. Jeronimus og Skt. Ambrosius. De har fornemt selskab af hele 52 hoveder af betydningsfulde helgener fra det 13. århundrede. Omkring disse helgener ses endnu et niveau af religiøse figurer. Det drejer sig om statuer i fuld fi-

gur, der repræsenterer i alt 12 profeter og 12 apostle.

Så god som ny

Hvis den besøgende finder, at den gamle facade holder sig utroligt godt, er det ikke et optisk bedrag. En gennemgribende restaurering, der varede i over tre år, blev tilendebragt mod slutningen af 2004. Under den proces fjernede man bl.a. over 300 kg dueekskremitter, der havde akkumuleret sig i facadens mange nicher. Ligeledes blev store arealer af facaden rensset for skadelige algevækster samt forskellige former for naturfrembragte skorpedannelser.

Nogle af facadens statuer var så porøse og hvilede på et så usikkert fundament, at det ifølge de tilfornordnede formentlig kun havde været et spørgsmål om tid, før en af dem var styrtet mod jorden. Nogle af de statuer, der efterfølgende blev nedtaget og bragt til laboratorierne, afslørede ganske overraskende, at guldbelægningen på visse steder fortsat var intakt. Eller sagt med andre ord: hverken elementernes rasen eller duernes efterladenskaber havde over en periode på 650 år formået at ødelægge det, som Maitani og hans folk i sin tid havde skabt.

Er man førstegangsbesøgende i Via Maitani, og løfter man ved gadens udmunding i Piazza Duomo blikket opad, har man en overvejende sikkerhed for at bliver overvældet.

Er man ikke førstegangsbesøgende, vil man formentlig blive overvældet alligevel, da man næppe noget andet sted ser Biblens historier så smukt fortalt.

Se mere her: www.orvietoviva.com/en/

Pave emeritus beder overgrebsofrene om tilgivelse

”Jeg kan kun udtrykke min dybe skam overfor alle ofre for seksuelt overgreb”, skriver pave emeritus i et brev efter rapporten om overgreb i ærkebispedømmet München og Freising.

Tekst: Niels Messerschmidt

UNDSKYLDNING Pave emeritus har udsendt en erklæring, hvori han personligt undskylder for ”meget alvorlige fejl” i håndteringen af seksuelle overgrebssager. Samtidig takker han dem, der har forsvaret ham mod anklagerne om, at han som ærkebiskop af München bevidst skulle have ignoreret overgrebsanklager – hvilket han fortsat benægter.

Videre skriver Ratzinger: ”Jeg har bestridt store ansvarsområder i Kirken. Så meget desto større er min smerte over de overgreb og fejl, der er begået på forskellige tidspunkter af mit mandat. Hvert ene-

ste overgrebstilfælde er forfærdeligt og har medført uoprettelig skade. Ofrene for seksuelle overgreb har min dybeste sympati, og jeg føler stor sorg over hvert eneste tilfælde”.

Med henvisning til sine møder med overgrebsofre skriver pave emeritus:

”Jeg er nået til den erkendelse, at vi selv bliver trukket ind i denne alvorlige fejl, når vi forsømmer den eller undlader at konfrontere den med den fornødne beslutsomhed og ansvarlighed, således som det ofte er sket og fortsat vil ske. Som jeg har udtrykt det på mine møder, vil jeg også over for alle

overgrebsofre udtrykke min dybe skam, min dybe sorg og mit dybtføjte ønske om tilgivelse”.

Joseph Ratzinger tjente som ærkebiskop af München fra 1977-82 i en tid, hvor Kirken – ligesom mange organisationer og professioner – ofte fejlhåndterede overgrebssager. I sin tid som præfekt for Trosælærekongregationen og senere som pave tog Benedikt XVI skridt til at rykke overgrebsfænomenet op med rode, herunder at fjerne overgrebspræster, og han var den første pave, der mødte overgrebsofre.

”Om kort tid står jeg foran mit livs endelige dom”, skriver pave emeritus, som snart fylder 95 år. I brevet udtrykker han sorg og beklager, at han ligesom mange andre kirkeledere ikke handlede resolut nok. Det var en ”alvorlig fejl”, skriver han.

Præciseringer

I samme brev forsvarer Ratzinger dog sig selv mod anklager om, at han bevidst skulle have vildledt efterforskerne i det 82-sider lange notat om sin tid som ærkebiskop af München. Notatet med titlen ’Analyse af fakta’ var han ”ikke selv i stand til at skrive”. Det blev udfærdiget af en gruppe advokater på Ratzingers vegne, og her stod der fejlagtigt, at Ratzinger ikke deltog i et møde, hvor man drøftede en anklaget overgrebspræsts sag – hvilket ellers stod at læse i advokatundersøgelsen om overgreb i ærkebispedømmet München og Freising.

Men Ratzinger deltog i nævnte møde – hvilket han også siden har præciseret; men advokaterne bag Ratzingers notat har efterfølgende udtalt, at han ikke var klar over, at pågældende præst havde begået overgreb, ligesom man på mødet besluttede, at præsten fortsat skulle forblive ude af tjeneste. Det, der blev drøftet var, om en anden præst skulle overføres til ærkebispedømmet i München med henblik på at modtage terapeutisk behandling. I de andre tre tilfælde, nævnt i advokatundersøgelsen, hvor Ratzinger som ærkebiskop af München skulle have fejlbehandlet overgrebssager, understreger hans rådgivere igen, at Ratzinger ikke havde været vidende om, at disse præster havde begået eller var mistænkt for at have begået overgreb. Ratzingers rådgivere benægter også, at han bevidst skulle have forsøgt at mørklægge disse sager.

Fæstner lid til Vorherre

Pave emeritus afslutter sit brev med ordene: ”Om kort tid står jeg foran mit livs endelige dom. Selv om jeg, når jeg ser tilbage på mit lange liv, kan have god grund til frygt og bæven, er jeg alligevel fortrøstningsfuld, idet jeg fæstner lid til, at Vorherre ikke blot er en retfærdig dommer, men også en ven og broder, der allerede har lidt for mine fejl og dermed også er min advokat, min ’Paraclete’.

I lyset af dommens time bliver den kristne nåde desto mere tydelig for mig. Den giver mig kundskab og sandt venskab med mit livs dommer, og tillader mig tillidsfuld at gå ind gennem dødens mørke dør”.

Læs også side 3 i dette nummer, hvor chefredaktør for VaticanNews opremser pave Benedikt XVI’s meritter på overgrebsområdet.

Pave emeritus Benedikt XVI. Foto: Vatikanets medier.

Vi søger en empatisk og visionær leder til at udvikle og lede indskolingen på en fri grundskole midt i Aarhus

Til en nyoprettet stilling søger vi pr. 1. juni eller snarest derefter en leder, der sammen med engagerede og kompetente pædagoger og lærere kan udvikle og lede indskolingen på Skt. Knuds Skole.

Se hele stillingsopslaget på sanktknudsskole.dk/job
Heraf fremgår det også, hvordan du søger – samt datoer for ansættelsesprocessen.

Skt. Knuds Skole

Den synodale vej

Tysk ordenskvinde: Afgørende forandring i gang.

Læs mere på side

4

Engle

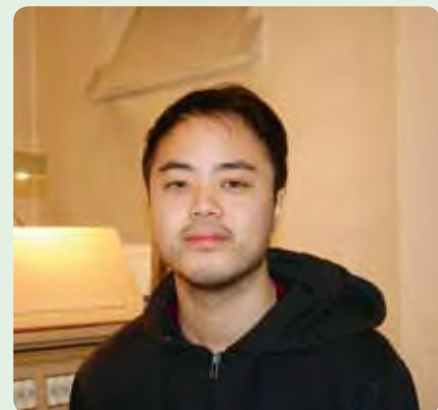

Sr. Siluana skriver om engle og maler dem.

Læs mere på side

8

Kirkemusik

For Tony Nguyen hænger troen og musikken sammen.

Læs mere på side

9

Kirken i Danmark

August Ziggelaar død, fastbestemmelser, Caritas Retshjælp, og meget mere.

Læs mere på side

11-13

KO mener

Pige med Downs blev drillet – men så tog præsidenten affære

11-årige Embla Ademi fra Nordmakedonien bliver drillet fordi hun har Downs syndrom, og et lokalt medie skrev, at andre børn udeblev fra de timer pigen deltog i. Embla sad derfor ofte alene i klasselokalet.

Den tragiske historie kom landets præsident Stevo Pendarovski for øre. Han besluttede at møde op i Embla Ademis hjemby Gostivar for personligt at tage Embla i hånden og følge hende i skole.

På præsidentens officielle hjemmeside blev der efterfølgende lagt en pressemeddelelse og billeder af turen til skolen. Af pressemeddelelsen fremgår, at præsidenten også talte med pigens forældre om de udfordringer, hun og familien møder i hverdagen.

”Præsidenten forklarede, at adfærden hos dem, der truer børns rettigheder, er uacceptabel, især når det drejer sig om personer med en atypisk udvikling”.

”De skal ikke blot nyde de rettigheder, de fortjener, men også føle sig ligeværdige og velkomne i klasselokalerne og skolegården. Det er vores ansvar som stat og som individer, at kerneelementet i denne fælles mission er empati”, siger præsidenten i pressemeddelelsen. ”Det vil ikke kun hjælpe børn som Embla, men også hjælpe os til at lære af dem, hvordan man oprigtigt kan glæde sig, dele og være solidariske”.

Ifølge *Daily Mail* skulle nogle forældre have klaget over, at Embla gik på skolen, og deres børn deltog derfor ikke i de timer, pigen gik til. Det engelske medie skriver, at andre børn har boykottet de timer, pigen har været til, siden 1. februar, så hun har siddet alene til timerne.

”Vi er alle lige i det her samfund. Jeg kom for at give min støtte og for at skabe opmærksomhed om at inklusion er et basalt princip”, siger den nordmakedoniske præsident til *Daily Mail*, og ”opmuntrede og støttede” Emblas forældre i deres kamp for at beskytte rettighederne for børn som deres datter.

”Fordomme i denne sammenhæng er den største hindring for at opbygge et ligeværdigt og retfærdigt samfund for alle”, sagde præsidenten og understregede, at der findes ”en juridisk og moralsk forpligtelse til at tilbyde inkluderende undervisning, hvor hovedfokus er på at udvikle færdigheder og evner hos børn med forskellige udviklingsprocesser”.

Vidste du for øvrigt, at hvert 5. barn i Danmark også bliver udsat for mobning? Og at mobning blandt børn har store konsekvenser – både for det enkelte barn og for samfundet? Alle børn, der lever i en mobbekultur, tager erfaringerne med sig videre i livet. Og de børn, der bliver udsat for mobning, risikerer at få varige mén. Utryghed ved at gå i skole, angst og lavt selvværd kan præge et barns udvikling. Det kan have store sociale og psykiske konsekvenser i livet senere hen.

Børn har brug for voksnes hjælp og støtte til at løse konflikterne, både i skolegården og på nettet. Den hjælp har vi hver især et medansvar for at give dem. Og her udgør velmenende ord og gode intentioner det ikke alene. NM

Handlede i det skjulte

Tyske historiker kaster nyt lys over Pius XII's ageren under 2. Verdenskrig.

FORSKNING Pave Pius XII reddede personligt mindst 15.000 jøder og havde allerede tidligt kendskab til Holocaust. Det siger den tyske historiker Michael Feldkamp efter at have haft adgang til Vatikanets arkiver i et interview med *Vatikanradioen*. For eksempel sendte Pius XII allerede i marts 1942 – to måneder efter Wannsee-konferencen, der vedtog *Endlösung*, nazisterne plan for at fjerne alle jøder i Europa – en meddelelse til USA's præsident Roosevelt, hvor paven advarede ham om hvad der foregik i de krigsramte områder i Europa. Amerikanerne anså dog ikke disse oplysninger for pålidelige.

I dag ved man “at det ikke er nogen overdrivelse at påstå, at Pius XII næsten dagligt blev konfronteret med jødeforfølgelserne”, siger Feldkamp: “Han havde adgang til alle rapporter, og han havde oprettet et kontor under Statssekretariatets anden sektion med medarbejdere, som udelukkende tog sig af disse sager”.

Blandt medarbejderne var Monsignore Dominico Tardini og Monsignore Dell'Acqua, begge senere kardinaler og spillede en vigtig rolle under 2. Vatikankoncil. Disse personer var under krigen i tæt kontakt med Pius XII og informerede ham dagligt om jødeforfølgelser og massedeportationer, ligesom de individers skæbne, der havde henvendt sig til dem, oplyser den tyske historiker. “Det spændende er nu, at vi i dag kan glæde os over, at Pius XII reddede omkring 15.000 jøder gennem sin personlige indsats. Det skete, da han valgte at åbne klostre og ophævede klausurer,

så disse mennesker kunne skjule sig dér. Ifølge Feldkamp viser fundene i Vatikanets arkiver, hvor detaljeret Pius XII blev underrettet.

Spillede på flere strenge

Feldkamp har også offentliggjort information om Nuntiaturet i Köln og det pavelige diplomati, og er kommet med sit bidrag til forholdet mellem Den katolske Kirke og nationalsocialismen. Hans bog *Pius XII und Deutschland* fra 2000 havde til formål at gøre den komplekse forskning tilgængelig for en bredere læserkreds, men også tænkt som et modsvar på John Cornwells bog *Pius XII: Hitler's Pope*.

Ifølge Feldkamp kan de nye tilgængelige dokumenter kaste lys over flere hidtidige usikre formodninger eller antagelser: navnlig anklagerne om, at Pius XII ikke gjorde noget og forholdt sig tavs. I interviewet med *Vatikanradioen* siger den tyske historiker:

“Problemet med tavshed eksisterer naturligvis fortsat. Men det må anses for fornuftigt i lyset af, at han [paven] gennem hemmelige operationer sørgede for at mennesker kunne skjule sig. Og det resulterede blandt andet i, at de pavelige paladsvagter [...] kom i slagsmål med bevæbnede SS-styrker og Wehrmachtssoldater, da de forsøgte at gemme jøder i den romerske basilika Santa Maria Maggiore”.

Paven forsøgte også at øge offentlighedens opmærksomhed “ved at organisere protester eller gennem protestskrivelser, men som en afledende manøvre forhandlede han rent faktisk med den tyske ambassade

Den tyske historiker Michael Feldkamps adgang til Vatikanets arkiver om Pius XII viser, ifølge ham selv, at pavens personlige indsats reddede ca. 15.000 jøder fra de tyske styrker under 2. verdenskrig. Foto: Wikipedia.

og den italienske politistyrke, ja, endda med Mussolini og det italienske udenrigsministerium”. Pave Pius XII “forsøgte altid at opnå mest muligt gennem forhandlinger”.

Historiker Michael Feldkamp fremhæver i interviewet også det nære venskab mellem Eugenio Pacelli (Pius XII) og Roosevelt, og med Konrad Adenauer, den senere tyske forbundskansler – et vigtigt venskab efter 2. Verdenskrig. NM

Kilde: *Kathpress*.

Stil op til menighedsrådsvalget

Den 3. april er der igen valg til menighedsrådene med efterfølgende udpegelse af medlemmerne til pastoralrådet.

BISPEDØMMET I mere end 50 år har de to råd været en integreret del af vort bispedømmes struktur og udtryk for lægfolkets medansvar for Kirkens liv. Selv om der gennem årene indimellem har været udfordringer i enkelte menigheder vedrørende menighedsrådets status og selvforståelse, så er den overordnede erfaring i vort bispedømme, at rådene er en berigelse, ja noget uundværligt, og også en stor støtte for sognepræsten.

Dette års valg falder sammen med den synodale proces, som allerede er lanceret i vort bispedømme. Synodalitet er mere end deltagelse i menigheds- og pastoralråd; men de erfaringer vi gennem de mange årtier har gjort med rådernes virksomhed er et godt grundlag for den synodale proces, der jo handler om at lytte og inddrage. Samtidig kan den synodale proces bidrage til at optimere rådernes betydning og effektivitet.

Samtidigt med, at vi med interesse engagerer os i den synodale proces og tager menighedsråd og pastoralråd for givet, så ser vi også mange steder en afmatning. Interessen for rådernes arbejde svinder, og det er vanskeligt – selv i store menigheder – at finde kandidater til menighedsrådet. Derfor er mit anliggende med denne appel at opfordre til, at flest muligt overvejer at

kandidere og engagere sig.

En menigheds vitalitet afhænger af mange ting. Sognepræstens engagement er af afgørende betydning; men han har både brug for hjælp i konkrete opgaver og for inspiration fra kompetente og kirkeligt sindede lægfolk, således, at man både afspejler Kirken som et fællesskab og finder frem til, hvordan man bedst kan løse opgaverne. Et menighedsråd skal afspejle en aktiv menighed, mennesker, der med de evner og karismer, de har, kan bidrage til, at menigheden vokser som fællesskab, at bevidstheden om troen styrkes og kommer til at præge den enkeltes liv, at der bliver rakt ud til dem i periferien og genereret overskud til at virke appellerende på omverdenen.

Der er brug for alle

Det giver god mening, at menighedsrådene er sammensat ved demokratiske valg. Det sikrer, at alle har lige muligheder for at være med. Selv om de, der bliver valgt, får et mandat, skal de ikke føle, at de kun repræsenterer en bestemt gruppe eller opfattelse. På samme måde, skal de, der vælger, pege på personer, der har særlige talenter, og dermed opmuntre dem til at stille disse talenter i fællesskabets tjeneste.

Vore menigheder har for manges vedkommende en bred sammensætning, først og fremmest nationalt, nogle steder også socialt og aldersmæssigt, med mennesker i forskellige livssituationer, med baggrund i bestemte fromhedsformer og bevægelser og nogle gange med divergerende opfattelse af, hvad det vil sige at være kirke. Den synodale proces lægger op til, hvordan alle disse grupper af mennesker kan blive hørt og indbyrdes lytte til hinanden. Pave Frans understreger, at det ikke drejer sig om en demokratisk proces, som civilsamfundet ser det, men om, at alle bliver inddraget. Derfor skal de, der stiller op, ikke primært gøre det for at fremme deres egne eller en gruppes rettigheder og interesse, men for at dele deres glæde ved Kirken med andre og derved give ny inspiration til gavn for fællesskabet.

Derfor opfordrer jeg så mange som muligt til at kandidere til det kommende menighedsrådsvalg og melde jer senest den 6. marts. De, der allerede sidder i rådet, må gerne tage en tårn til, men især appellerer jeg til nye potentielle kandidater: Repræsentanter for de udenlandske grupper, for de unge, alle, der har glæde ved deres tro og vil Kirken. Der er brug for jer og det, I har at byde ind med.

+Czeslaw

Münchenrapporten og Ratzingers kamp mod overgreb

Benedikt XVI's kamp mod pædofili må ikke glemmes eller fornægtes, understreger Andrea Torielli, chefredaktør for *VaticanNews*, i en kommentar til offentliggørelsen af overgrebsrapporten for ærkebispedømmet München-Freising.

Tekst: Andrea Torielli

KOMMENTAR Ordene, som blev udtalt i forbindelse med offentliggørelsen af rapporten om overgrebene i bispedømmet München-Freising, og de 72 sider af rapporten, som er viet til Ratzingers korte tid som ærkebiskop, har den sidste uge fyldt mange avisspalter og fremkaldt til dels stærke kommentarer. Pave emeritus har, hjulpet af sine medarbejdere, ikke undvejet spørgsmålene fra de advokater, som Münchens bispedømme havde bestilt til at udarbejde rapporten. De efterforskede et meget langt tidsrum; fra da kardinal Michael von Faulhaber var biskop og frem til den nuværende kardinal Reinhard Marx. Efter at have fået lejlighed til at sætte sig ind i en del af bispedømmets arkiver, sendte Benedikt XVI et 82 sider langt svar. Og som forventet har de fire og et halvt år, Ratzinger ledede det bayerske bispedømme, fyldt godt i kommentarerne.

Nogle af anklagerne har været kendt i over ti år, og har allerede været offentliggjort i vigtige internationale medier. Fire tilfælde bestrides i dag af Ratzinger. Hans privatsekretær, ærkebiskop Georg Gänswein, har meddelt, at pave emeritus vil komme med en detaljeret erklæring, når han har gennemlæst rapporten. I mellemtiden kan man eftertrykkeligt gentage Benedikt XVI's stadige fordømmelser af disse forbrydelser og minde om, hvad der er blevet gjort i Kirken de seneste år, fra hans pontifikat og frem til i dag.

Overgreb på børn er en frygtelig forbry-

delse. Overgreb på mindreårige begået af gejstlige er – om muligt – en endnu mere oprørende forbrydelse, og dette har de to seneste paver utrætteligt gentaget: at børn udsættes for vold af præster eller ordensfolk, der har opdraget dem i troen, er en kriminel handling som skrider til himlen efter hævn. Det er på ingen måde acceptabelt, at de er blevet ofre for seksualforbrydere, der skjuler sig bag præstekjoler. De mest sigende ord om dette kommer fortsat fra Jesus: ”Men den, der bringer en af disse små, som tror på mig, til fald, var bedre tjent med at få en møllesten hængt om halsen og blive sænket i havets dyb” (Matt 18,6).

Billedet på en bodfærdig kirke

Som en nær medarbejder af Johannes Paul II, bekæmpede Ratzinger allerede som præfekt for Trosælverkongregationen dette fænomen mod slutningen af Johannes Paul II's pontifikat. Og man må ikke glemme, at da han selv blev pave, offentliggjorde han meget strenge bestemmelser mod gejstlige overgrebsmænd, særligt for at modvirke pædofili

Desuden fremstod Benedikt XVI som eksempel på den mentalitetsændring, som er så tvingende nødvendig for at modvirke overgrebsfænomenet: at lytte til ofrene, stå dem nær og bede dem om tilgivelse. Alt for længe blev misbrugte børn og deres pårørende holdt på afstand i stedet for at blive betragtet som ofre, man skal komme i møde og ledsage under helingsprocessen.

Desværre er de ofte blevet stødt bort og endda udpeget som 'fjender' af Kirken og dens gode navn.

Joseph Ratzinger var den første pave, som flere gange mødtes med overgrebsofferne under sine apostoliske rejser. Det var Benedikt XVI, som midt under skandalestormen i Irland og Tyskland, og i strid med mange selvudnævnte Ratzinger-tilhængeres overbevisning, fastholdt den bodfærdige Kirke, der ydmygt beder om tilgivelse, der føler bestyrtelse, anger, smerte, medfølelse og nærhed.

Det er netop i dette bodsbillede, at kernen i Benedikt XVI's budskab ligger: Kirken er ingen virksomhed, den kan ikke bjerge sig udelukkende ved hjælp af gode procedurer eller ved at anvende strenge og effektive – om end uundværlige – bestemmelser. Kirken har brug for at bede om tilgivelse, hjælp og frelse af Den eneste, som kan give det: den korsfæstede, som altid har stået på ofrenes side og aldrig på bødlernes side.

Med et usædvanligt klarsyn erkendte Benedikt, på flyet hjem fra Lissabon i maj 2010, at ”Kirkens lidelse kommer indefra, fra den synd som eksisterer i Kirken. Også dette har vi altid været klar over, men i dag slår synet os på en virkelig uhyggelig måde: Den største forfølgelse af Kirken kommer ikke fra ydre fjender, men opstår af synden i Kirken, og Kirken har derfor et dybt behov for atter at lære at gøre bod, at tage imod renselse, at lære både tilgivelse og nødvendigheden af retfærdighed. Tilgivelse erstatter ikke retfærdighed”. Disse ord foregreb og blev efterfulgt af konkrete initiativer i kampen mod gejstlig pædofili. Alt dette må vi hverken glemme eller slå en streg over.

Rekonstruktionerne i München-rapporten, som vel at mærke hverken er en retslig udredning eller en endelig dom, kan være en hjælp i kampen mod pædofili i Kirken, hvis den ikke reduceres til en jagt på lette syndebukke og summariske domme. Kun ved at undgå disse farer kan de bidrage til en søgen efter retfærdighed i sandheden og til en kollektiv ransagning af fortidens fejl i vores samvittighed.

Kort nyt

Noget så usædvanligt som en ny helligdag indføres i Irland fra næste år, nemlig helligdagen for Skt. Brigida.

Skt. Brigida af Kildare er sammen med Skt. Patrick og Skt. Columba Irlands værnehelgener. Hun levede ca. 454-524 og grundlagde klostret Kildare, der fik stor betydning for Irlands tidlige kristning.

Irlands regering har besluttet at indføre helligdagen i anledning af Brigidasminde-dag den 1. februar, hvilket falder ca. en måned før Irlands store nationaldag Skt. Patricks dag, den 17. marts. Den nye helligdag indføres op til 1.500-året for hendes død.

Eksegeten Sabino Chiala er “med at stort flertal” valgt til ny prior for det økumeniske fællesskab Bose i Norditalien. Hendes valg markerer afslutningen på en årelang konflikt, udløst af valget i 2017 af den nye prior Luciano Manicardi som afløser for Boses omdiskuterede grundlægger Enzo Bianchi. De interne spændinger betød, at Vatikanet iværksatte en visitation.

I maj 2020 opfordrede Vatikanet Bianchi til at forlade klosterområdet. Det skete først i juni 2021 og først efter pavelig anmodning.

Bianchi grundlagde fællesskabet i 1965. Det består af både mænd og kvinder og ses som en fornyelse af det katolske klostervæsen ved at kombinere traditioner fra vestligt og østligt klosterliv, og er i dag et økumenisk center.

Endnu et kapitel i historien om Kirkens omgang med mindreårige skrives. En ny rapport om overgreb i New Zealand viser, at 182 katolske præster – eller ca. hver 7. præst (!) – har været anklaget for overgreb på mindreårige fra 1950 og frem. Rapporten bygger på 1.680 vidneudsagn fra 1.122 personer, hvoraf cirka halvdelen handler om seksuelle overgreb.

Rapporten bygger på registrerede anklager, og dens resultater kan derfor blot være et krads i overfladen. Det mener offeret Steve Goodlass og henviser i en udtalelse i mediet *Stuff* til, at kun 6% af dem, der har været udsat for præsters overgreb, har anmeldt det til politiet.

Næsten 150 mio. kroner er indsamlet

Den katolske Kirke i Frankrig har indsamlet 20 millioner euro i kølvandet på overgrebsrapport.

FRANKRIG En del af beløbet skal bruge til at kompensere overgrebsofferne økonomisk. Fundraising-kampagnen blev lanceret efter offentliggørelsen af en omfattende overgrebsrapport i oktober 2021, hvoraf det fremgik, at 216.000 mindreårige var blevet udsat for overgreb i Den katolske Kirke i Frankrig de seneste 70 år.

Overgrebene skete ”systematisk” og

”bevidst”, hedder det i rapporten, og ”langt de fleste” af ofrene var drenge, som blev misbrugt inden de nåede teenageårene. Det fremgår også, at nogle overgrebsmænd nåede at forgrube sig på mere end 150 ofrene hver.

Advokater har angiveligt krævet store beløb i compensation på vegne af deres klienter, og det vil formentlig kunne ende med at koste Kirken i Frankrig op til titusinder af millioner af euro.

De 20 millioner euro er blevet indsamlet på forskellig vis: mange bispedømmer landet over har bidraget til fonden ligesom sognebørn er blevet opfordret til at spytte i kassen.

Den katolske Kirke i Frankrig har tidligere udtalt, at de ikke ønsker at frasælge fast ejendom eller optage banklån for at kunne rejse det påkrævede beløb.

NM

Bliv synlig med en annonce i KO

Del din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Hvis du beslutter dig for at betænke Caritas, dækker vi omkostningerne ved oprettelsen af testamentet. Caritas kan henvise dig til en advokat.

Kontakt indsamlingskoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på: ssm@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas Danmark

Biskoppen interviewes om den tyske synodale proces

For lidt fokus på nyevangelisering, mener biskop Kozon.

DEBAT ”Det seneste plenarmøde i den synodale vej i Tyskland har styrket min skepsis”, siger biskop Czeslaw Kozon ifølge den tyske avis *Die Tagespost*. ”Den synodale vej fokuserer for lidt på nyevangelisering”, siger han.

Som formand for Den nordiske Bispekonference deltog biskop Czeslaw Kozon som observatør på mødet, der blev afholdt i Frankfurt den 3.-4. februar. Biskoppen forholder sig kritisk til det tredje møde i den tyske synodale vej og de reformbeslutninger, der blev vedtaget på mødet. Han har fra starten fulgt den tyske synodale vej med en vis bekymring, fortæller han i et interview

med den katolske radiostation Radio Horeb, og denne skepsis blev yderligere forstærket af det seneste plenarmøde.

Biskop Czeslaw vurderer at den seneste udvikling ”ikke er i pave Frans’ ånd”.

Ikke desto mindre er biskoppen fortsat overbevist om, at den tyske proces ”ikke vil ende med en splittelse”. Men han advarer samtidig om den frustration og skuffelse, som fortalene for forandringer i Kirken vil føle, hvis deres krav ikke bliver hørt i Rom. Denne skuffelse, frygter biskoppen, vil munde ud i, at stadig flere melder sig ud af Den katolske Kirke.

Nyevangelisering og forkyndelse

Med hensyn til den synodale vejs ønske om at revurdere Kirkens lære om homoseksualitet samt muligheden for at give homoseksuelle par en kirkelig velsignelse, mener biskop Czeslaw, at den synodale vejs holdning til spørgsmålet må betegnes som lidt af et ”paradigmeskift”. Uanset hvad den tyske proces munder ud i må det grundlæggende fortsat gælde, ”at homoseksuelle mennesker skal føle sig velkomne i Kirken”. Hvad der tidligere er blevet begået af uret mod homoseksuelle og udelukkelse af dem, må der naturligvis rettes op på, understreger biskoppen.

Ifølge biskoppens synspunkt er der intet teologisk belæg for fornævnte krav. ”Ægteskab og hvad man forbinder dermed, det intime liv, er grundlæggende allerede bestemt gennem skabelse af mand og kvinde. Og dette kan man ikke give køb på”.

Biskop Czeslaw henviser i interviewet til

den polske pave Johannes Paul II og dennes ”kroppens teologi” som eksempel på, at der i Kirken ”ikke findes nogen kropsforskrækelse og at seksualitet altid betragtes som noget positivt, men samtidig også er noget, der må indordnes rigtigt”. Og dette kan kun ske i det klassisk definerede ægteskab mellem mand og kvinde.

Hvad der derimod er brug for, ifølge biskop Czeslaw, er ”en styrkelse af troslivet”. Den synodale vej i Tyskland kritiserer han for at have alt for lidt fokus på evangeliseringen og forkyndelsen. Ikke siden overgrebskrisen har troslivet og kaldene haft så vanskelige vilkår.

Kirken må ikke afgrænses fra verden, og ”vi må ikke være bange for” at betragte den som ”et missionsområde”, siger biskop Czeslaw Kozon.

NM

”Vi må væk fra denne hierarkiske kirke”

”En afgørende forandring er på vej i Kirken i Tyskland”, siger tysk benediktinerinde.

KALD ”Det drejer sig om deltagelse og om at være sammen undervejs. Vi må væk fra den hierarkiske Kirke. Tiden har længe været moden til det”. Det siger sr. Philippa Rath, benediktinerinde fra den hellige Hildegards kloster i Rudesheim-Eibingen. Sr. Philippa var delegeret for sammenslutningen af tyske ordensfolk på den tredje samling for Den synodale Vej, hvor hun var medlem af Den synodale Vejs forum ”Kvinder i Kirkens tjenester og embeder”.

Ifølge Philippa Rath er ”en afgørende forandring” i gang i Den katolske Kirke i Tyskland. Udtalelserne stammer fra de østrigske kirkebladets fællesredaktion. Philippa Rath mener også, der trænges til et nyt syn på kvinders adgang til embeder i Kirken, på seksualmoral og på kvinders indflydelse i Kirken. Hun erklærer sig ”forbavset” over, at et gammelt ønske om at genindføre diakonatet for kvinder sammen med en tekst

om kvinders adgang til kirkelige embeder er blevet vedtaget med stort flertal. Det er dog for tidligt at betegne dette som ”historisk”, for temaet om kvinders diakonat har ”i mere end 50 år ligget på bordet”, erklærer hun i interviewet. Her siger hun også, at der også trænges til en ny vurdering af temaerne seksualmoral og homoseksualitet. Hun mener, at Den katolske Kirkes katekismus må korrigeres de steder, hvor den er ”udgrænsende og diskriminerende”.

Rath erklærer sig som ordenssøster tilfreds med, at den tredje synodalsamling fremhævede cølibatets høje værdi, men erklærede sig for en ophævelse af pligt-cølibatet.

Ifølge Rath vil de tyske beslutninger kunne få indflydelse på verdenskirken: ”jo flere delkirker der ytrer sig om temaet ’Kvinder i kirkelige tjenester og embeder i Kirken’ eller ytrer sig om magt og deling af

Søster Philippa Rath. Foto: KNA.

indflydelse i Kirken, jo større bliver presset for, at Rom ændrer noget”.

Philippa Rath modtog i 2019 *Bundesverdienstkreuz* for sit engagement i Kirken og i det tyske samfund. For et år siden udgav Rath bogen ”*Weil Gott es so will*” (Fordi Gud vil det). Her er der vidnesbyrd fra 150 kvinder, der føler sig kaldede til at blive præst eller diakon, men ikke kan udleve disse kald, fordi disse embeder er for-

beholdt mænd i Den katolske Kirke. Rath har sammen med Burkhard Hose, præst i Würzburg, i år udgivet ”*Frauen ins Amt! Männer der Kirche solidarisieren sich*”. (Kvinder ind i embedet! Kirkens mænd er solidariske) med 102 tekster fra teologer, ordensfolk, præster og nogle biskopper fra Tyskland og hele verden.

Kilde: KNA.

LR

Der skal findes decentrale løsninger og åbnes for en ny fremtid i Tyskland

Tredje samling for Den synodale Vej i Tyskland er afsluttet.

STATUS Samlingen for Den synodale Vej i Frankfurt am Main er slut. Fra den 3. til den 5. februar blev 14 tekster diskuteret. Den synodale Vej er et fælles initiativ fra Den tyske Bispekonference og ZdK (Centralkomiteen for tyske katolikker). Initiativet vil arbejde med seksuelt misbrug af mindreårige og systemiske årsager hertil.

”Jeg forventer mig af biskopperne, at de omsætter det til praksis, som pave Frans allerede ved begyndelsen af sit pontifikat tog fat på. at finde decentrale løsninger og dermed åbne veje for en kraftfuld fremtid for Kirken i Tyskland”, sagde præsidenten for Den synodale Vej, Irme Stetter-Karp. Præsidenten for ZdK tilføjede: ”At forvente,

at verdenskirken løser problemer, som man selv må tage initiativ til at løse på stedet – det er ikke vores forventning som ZdK. Vi må handle her hos os. Det kan ingen tage fra os. Heller ikke paven”.

Biskop Georg Bätzing, formand for den tyske bispekonference og præsident for Den synodale Vej, vurderede, at synodalsamlingen havde været en succes: ”atmosfæren var tillidsfuld, uden angst, konstruktiv”. Bätzing tilføjede: ”Vi vil, at de troende i et bispedømme – stærkere end det hidtil har været tilfældet – tager del i valget af deres biskop. Vi vil ikke se til, mens Kirkens livsårer – sakramenterne – tørrer mere og mere ind, fordi der er for få præster. Vi

Kommentarer fra en af de unge synodeltægtere. Foto: Synodaler Weg/Max von Lachner.

vil, at kvinder i Kirken på grund af deres lige værdighed får adgang til tjenester og embeder”.

Biskop Franz-Josef Bode, vicepræsident for den synodale vej og stedfortrædende

leder af den tyske bispekonference vurderede, at synodalsamlingen var et vigtigt tegn: ”Nu er der lagt afgørende grundlag for udviklingen af en levende fremtid på vigtige områder”.

Især det forum, der beskæftigede sig med ”Kvinder i tjenester og embeder i Kirken”, så han som særligt opmuntrende: ”For den teologiske argumentation og de pastorale erfaringer har taget modige skridt fremad, for eksempel angående diakonatet for kvinder og åbning for yderligere sakramentale tjenester og embeder”, sagde biskop Bode, der tilføjede: ”Synodalsamlingen i Frankfurt giver kvinder i Kirken en god vind i ryggen på vejen ind i et ægte og retfærdigt fællesskab af kvinder og mænd i Kirken”.

Biskop Bode betonede, at resultaterne som en enestående chance for ”at bringe vores erfaringer med til verdenssynoden i Rom, nu må udnyttes gennem en kontinuerlig dialog med Rom”.

Kilde: *Pressemeldung Der Synodale Weg 037*.

LR

At fælde dom er Guds sag

Med et billede fra den rabbiniske litteratur fortæller Jesus i dagens tekst om, hvad vi kan gøre for at tilrettevise en bror eller søster i menigheden.

Tekst: Pastor Minh Quang Nguyen, Sankt Therese og Andreas menighed.

PRÆDIKEN Dagens evangelium er en del af Jesus store prædiken, som hos Matthæus finder sted på et bjerg og derfor er blevet kaldt 'bjerg-prædiken'. Hos Lukas finder denne prædiken sted på en slette, og derfor kaldes den 'mark-prædiken'. At Matthæus placerer denne prædiken på et bjerg, kan have sammenhæng med, at det for jøder ville give associationer til Horeb og Jerusalem, de steder, hvor Gud åbenbarede sig. For ikke-jøder ville det ikke have samme betydning. Begge evangelister har haft adgang til samme kildemateriale, men har anvendt materialet meget forskelligt. For Lukas' vedkommende har han udeladt alt det, som hans ikke-jødiske læsere ikke har haft mulighed for at forstå. Meget af det, som Matthæus har samlet i kap. 5-7, har Lukas placeret andet steds i sit evangelium og ikke i 'mark-prædiken'.

Det følgende billede med 'splinten' og 'bjælken' er kendt fra den rabbiniske litteratur. Den normale menneskelige holdning er den, at ens egne fejltrin og synder er småting (splinter), der kan undskyldes og forklares, og at andres fejltrin og synder er uundskyldelige og store som bjælker. Jesus vender det hele om. Ens egne synder er bjælken, de andres synd er splinten. Lukas har her anvendt dette gængse billede for yderligere at kommentere de indbyrdes forhold i urkirkens hedninge-kristne menigheder. En broderlig tilrettevisning kan være nødvendig og på sin plads, men det bærende princip skal være kærlighedens omsorg for hinanden. Skal man tilrettevise andre, må man selv først og fremmest kende sine egne fejl og være parat til at korrigere og rette sine fejl. Selvkritik gør et menneske mere forsigtigt og mere overvejet om sine handlinger.

Mennesker har let ved at dømme og fordømme og tilsvarende vanskeligt ved at tilgive andre mennesker. Mennesket har begrænsede muligheder, og dertil kommer den onde drift, som forårsager, at det vil prøve at leve livet uden at være afhængig af Gud. Mennesket forsøger at dække sig ind, foregive at være bedre, end det er. Denne holdning kommer især til udtryk, når mennesket kommer ud for at skulle give noget til andre.

Der er stor forskel på at dømme og bedømme. Rabbinerne var meget opmærksomme på, at man ikke skulle fælde for hurtige domme. 'Døm ikke din næste, før du er kommet i hans situation'. At fælde dom er i øvrigt Guds sag, og mennesker skal heller ikke på dette område spille Gud. Derimod skal mennesket bedømme, om alle, der f. eks. påstår at være sendt af Gud, nu også er det. En sådan bedømmelse er yderst nødvendig og påkrævet.

Metaforen med 'den blinde, der leder en blind' var udbredt i datidens verden. I evangeliets sammenhæng har den været adresseret til folkets religiøse ledere (yp-perstepræsterne og saddukæerne og dem af farisæernes gruppe, som levede legalistisk). Det er hyrdens opgave at lede sin hjord til vand og gode græsgange, så hjorden kan trives og have gode livsbetingelser. Hjorden er som sådan blind for de eksisterende muligheder; den lader sig lede. Men når hyrden er blind, hvordan vil han så kunne sørge for sin hjord? Når Israels folks religiøse ledere er blinde for Guds budskab, hvordan kan de så føre folket til Gud, hvordan kan de så formidle Guds liv til folket? Skønt metaforen oprindeligt har været rettet mod de religiøse ledere, så var den lige så aktuel for urkirken. Er kirkens ledere ikke fuldt og helt engagerede i Guds rige og optaget af – i alt,

hvad de tænker og foretager sig – at gøre Guds vilje, så er de blinde og kan ikke lede deres menighed til Guds liv.

Jesu ord om splinten og bjælken minder mig om, at vi ofte anser andres fejl for store, og vore egne store fejl for små. Det synes at ligge dybt i os. Jesus spørger: 'Hvorfor ser du splinten hos din broder, men lægger ikke mærke til din egen bjælke?' Det formaner mig til at se ærligt på mine egne svagheder og fejl og ikke forudindtaget styrte mig over andres svagheder og fejl. Men det betyder ikke, at man skal acceptere al mulig adfærd. Det drejer sig om, hvorvidt jeg anmassende giver mig af med at dømme andre eller, om jeg er bevidst om min egen ufuldkommenhed og har en grundholdning, der består i at tilgive andre og at hjælpe dem til nyt liv. En sådan grundholdning er mulig, når man tror på Guds uendelige barmhjertighed.

Jesu ord minder mig også om den tjeneste i den kristne menighed, som består i at tilrettevise hinanden. Mange opfatter det som et ubilligt forlangende. Evangeliet taler om det. Hos Matthæus berettes om en sådan tilrettevisning. 'Hvis din broder forsynder sig imod dig, så gå hen til ham og drag ham til ansvar på tomandshånd'. Det er det første skridt. 'Hører han dig, så har du vundet din broder. Hører han dig ikke,

så tag én eller to med dig, for på to eller tre vidners udsagn skal enhver sag afgøres. Hører han heller ikke dem, så sig det til menigheden ...'. En fornuftig fremgangsmåde. Formålet er tydeligt: Det drejer sig om at vinde vedkommende tilbage i menigheden. Vedkommendes fejl og skyld, som ofte gør et menneske ensom, skal ikke skille ham fra menigheden.

Broderlig tilrettevisning har brug for kærlighed. I evangeliet hedder det: 'Der er intet godt træ, som bærer dårlig frugt, heller ikke noget dårligt træ, som bærer god frugt. For ethvert træ kendes på sin frugt. Man plukker jo ikke figner af tjørn, høster heller ikke druer af en tornebusk'. I vor sammenhæng betyder det, at man ikke kan tilrettevise en broder eller søster i menigheden, hvis man ikke holder af vedkommende. Kun når vort hjerte er opfyldt af oprigtig kærlighed til næsten, kan denne kærlighed fortælle os, hvad der virkelig er godt og virkelig gør godt. Det er Guds kærlighed til menneskene og Guds godhed, vi skal gøre synlige i vor verden.

Domenico Fetti: Om splinten og bjælken. (omkring 1619). Hænger på Metropolitan Museum of Art.

Jesus spørger: 'Hvorfor ser du splinten hos din broder, men lægger ikke mærke til din egen bjælke?' Det formaner mig til at se ærligt på mine egne svagheder og fejl og ikke forudindtaget styrte mig over andres svagheder og fejl. Men det betyder ikke, at man skal acceptere al mulig adfærd.

Lukas 6, 39-45:

Han fortalte dem også en lignelse: "Kan en blind lede en blind? Vil de ikke begge falde i grøften? En discipel står ikke over sin mester; men enhver, der er udlært, skal være som sin mester.

Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men lægger ikke mærke til bjælken i dit eget øje? Hvordan kan du sige til din broder: Broder, lad mig tage den splint ud, som er i dit øje! når du ikke ser bjælken i dit eget øje? Hykler, tag først bjælken ud

af dit eget øje; så kan du se klart nok til at tage den splint ud, som er i din broders øje. Træet og dets frugt

Der er intet godt træ, som bærer dårlig frugt, heller ikke noget dårligt træ, som bærer god frugt. For ethvert træ kendes på sin frugt. Man plukker jo ikke figner

af tjørn, høster heller ikke druer af en tornebusk. Et godt menneske tager gode ting frem af sit hjertes gode forråd, og et ondt menneske tager onde ting frem af sit onde forråd. For hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med".

En hengemt, lidt falmet liturgisk perle ...

Om vand bibelsk set og i liturgien.

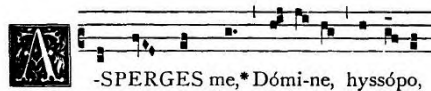
Tekst: Rolf Tönshoff

LITURGI Vand er et livsbevarende, men også et livstruende element. I Det gamle Testamente bliver vandets betydning tydelig ved fx den rituelle renselse eller ved præstevielsen (2 Mos 40f; 2 Mos 29,4). Vand kan være et symbol på retfærdighed som i Amos' Bog 5,24 og vise sine truende egenskaber (1 Mos 7,10 f) og livgivende (5 Mos 11,14) og vandet, der som en hellig flod strømmer fra templet hos profeten Ezekiel 47,1. I Det nye Testamente spiller vand ligeledes en betydelig rolle fx Mark 4, 35f – her den farefulde storm på søen. Beretningen om den samaritanske kvinde og det levende vand Joh 4,7-15; men for de troende er forestillingen om vand i tilknytning til Kirken og liturgien først og fremmest knyttet til dåben Matt 3,6, Joh 3,23. I Joh. Åbenbaring 22, 17 skal den, der tørster, komme og den, som vil, skal modtage livets vand uforskyldt. Fordi vand muliggør liv, renselse og redning ved fare, har det efter den gammel-romerske såkaldte lustration – renselse og soning – været kirkeskik – også i Den anglikanske Kirke – at indvie det ved en særlig ritus med efterfølgende bestækning af celebranter og menighed. *Asperges me* er ledsagesangen til bestækningen. I oversættelsen ”Herre, bestæk mig med isop ...”. Isop er en plante med buskede kviste, der i det gamle Israel blev brugt til at bestænke fx spedalske og deres huse i en syvfold renselse (3 Mos 14,7). Denne ritus blev optaget i tillægget til *Rituale Romanum* (1570) hvor bønningen om

velsignelse af vandet skal jage ”hver fjendtlighed fra urene ånder, rædslen ved den giftige slange bort og påkalde Helligåndens bistand.” Ved denne velsignelsesbøn knyttes der an til Exodus – altså israelitterne overgang over Det røde Hav og – som ovenfor nævnt – til Jesu dåb i Jordanfloden. På samme måde tjener de troendes korstegn med vievand ved indtræden i kirken det formål at mindes dåben. Bestækningen i forbindelse med begravelsesritualet er ligeledes et dåbsmotiv.

Fabeldyr på katedralerne spy vandet ud

Et arkitektonisk kuriosum, når det gælder vand, er de såkaldte Gargoiler (eller vandspyere), som på mange af de gamle gotiske katedraler (og i øvrigt også på mange andre bygninger) er udformet som fabeldyr, løvehoveder eller hundehoveder, der spy vand ud; dermed får de en apotropæisk funktion – altså hvor det onde holdes væk eller jages bort. Vandspyerne befandt sig aldrig indenfor, men udelukkende uden for kirkebygningen – og skulle lede regnvandet fra taget i en stor bue væk fra murværket. På den måde markerede disse ofte uhyggelige vogtere grænsen mellem

-SPERGES me,*Dómi-ne, hyssópo,

det ondes fristelser på jorden og den himmelske renhed inden for kirkerummet. Tilbage til dåbsvandet: I begyndelsen indviede man dåbsvandet Påske- og Pinselørdag; men efterhånden blev det hver søndag som indledning til højmesse. I øvrigt kunne de troende få lidt vievand med hjem til bestækning af hus og hjem, kvæg og marker osv. Fra det 8. årh blev det skik, at man hver søndag gik over kirkegården i procession efter at have indviet vandet; man bestænkede gravene og på vej ind i kirken bestænkede præsten menigheden – og dette indvielsesritual til messens begyndelse førte så til, at man sang salme 51,9 med antifonen *Asperges me*. Bestækningen var en naturlig optakt til højmesse om søndagen før Vatikan II – i dag bruges dette ”præludium” til højmesse desværre kun alt for sjældent; men vi finder det som fast bestanddel i påskens liturgi, hvor den højtidelige indvielse med

en række bønner finder sted ved at påskelyset sænkes ned i beholderen med vand – og dernæst bestæktes celebranter og menighed med det nyviede vand. I påsketiden erstattes *asperges me* af det klangfyldige og mere melodiose *vidi aquam*. Her benyttes i hele påsketiden det vand, der blev indviet påsknat. Teksten til denne antifon relaterer – som ovenfor nævnt – til profeten Ezekiel 47,1, der opfatter vandet fra templet som en hellig flod. I nogle sogne finder man også denne liturgiske skik julenat og – til minde om vores dåb og vore dåbsløfter – i forbindelse med messen ved fejringen af Herrens Dåb. Om vandets konkrete rolle under messen skal det nævnes, at det har en liturgisk funktion i forbindelse med offertoriet, hvor det iblandes den eukaristiske vin og ved purificationen efter kommunionen, hvor fingrene skylles og alterkalkene renses.

Der henvises til nr. 113-114 og nr. 101-102 i Lovsang.

Pave Frans' fastebudskab 2022

”Lad os ikke blive trætte af at gøre det, som er ret; vi skal til sin tid høste, blot vi ikke giver op. Så lad os da gøre godt mod alle, så længe der er tid” (Gal 6,9-10)

FASTETIDEN Kære brødre og søstre. Fastetiden er en gunstig tid til personlig fornyelse og fornyelse af fællesskabet, da den leder os til påskemysteriet om Jesu Kristi død og opstandelse. Til brug for vor fasterejse i år kan vi med fordel reflektere over Paulus' formaning til Galaterne: ”Lad os ikke blive trætte af at gøre det, som er ret; vi skal til sin tid høste, blot vi ikke giver op. Så lad os da gøre godt mod alle, så længe der er tid (*kairós*)” (Gal 6,9-10).

1. Såning og høstning

Apostlen bruger et billede, Jesus elskede, nemlig at så og at høste (jf Matt 13). Paulus taler til os om et *kairós*: et gunstigt øjeblik til at så godhed med henblik på en fremtidig høst. Hvad er dette ”gunstige øjeblik” for os? Fastetiden er uden tvivl et sådan gunstigt øjeblik, men også hele vores eksistens, som fastetiden på en eller anden måde er et billede på (1). Alt for ofte har grådighed, stolthed og ønsket om at besidde, akkumulere og forbruge taget overhånd i vort liv, sådan som vi ser det i lignelsen om den rige bonde, der troede sig sikker og tryk takket være alt det korn og

alt det gods, han havde opmagasineret i sine lader (jf Luk 12,16-21). Fastetiden indbyder os til at omvende os, til at tænke på en ny måde, så livets sandhed og skønhed ikke så meget skal findes i at besidde som i at give, ikke så meget i at akkumulere som i at så og dele godhed.

Den første til at så er Gud selv, der med stor generøsitet fortsætter ”med at sprede gode frø til mennesker” (*Fratelli Tutti*, 54). I fastetiden kaldes vi til at besvare Guds gave ved at tage imod hans Ord, der er ”levende og virksomt” (*Hebr 4,12*). Regelmæssigt at lytte til Guds ord gør os åbne og føjelige over for hans virke (jf *Jak 1,21*) og bærer frugt i vort liv. Det giver os stor glæde, men i højere grad kalder det os til at blive hans medarbejdere (jf *1 Kor 3,9*). Ved at udnytte den nuværende tid godt (jf *Ef 5,16*) kan vi også så godhedens frø. Kaldet til at så godhed bør ikke ses som en byrde, men en nåde hvormed Skaberen ønsker at vi aktivt forenes med hans gavmilde godhed.

Hvad så med høsten? Sår vi ikke frø for at kunne høste? Selvfølgelig! Paulus fremhæver den tætte relation mellem at så og at høste, når han siger: ”For husk, at den,

der sår sparsomt, skal også høste sparsomt, og den, der sår rigeligt, skal også høste rigeligt” (2 Kor 9,6). Men hvilken slags høst taler vi om? Førstegrøden af den godhed, vi sår, viser sig i os selv og vor hverdag, men også i vore små kærlighedsgerninger. I Gud går ingen kærlig handling, uanset hvor lille den end måtte være, og ingen ”frugtbar indsats” nogensinde tabt (jf *Evangelii Gaudium*, 279). Ligesom vi kender et træ på dets frugter (jf *Matt 7,16,20*), således udstråler et liv fuld af gode gerninger lys (jf *Matt 5,14-16*) og bærer Kristi duft til verden (jf *2 Kor 2,15*). At tjene Gud i frihed fra synd frembringer frugt af helliggørelse til frelse for alle (jf *Rom 6,22*).

I virkeligheden ser vi selv kun en lille

Pave Frans. Wikipedia.

del af frugterne af det, vi sår. Som der står i evangeliet: ”én sår, og en anden høster” (*Joh 4,37*). Når vi sår til gavn for andre, har vi del i Guds egen gavmilde kærlighed: Det er ”meget ædelt at kunne sætte gang i processer, hvis frugter vil blive plukket af andre, og håbe på den hemmelige kraft i det gode, der bliver sået” (*Fratelli Tutti*, 196). At så godhed til gavn for andre frigør os fra snævre egeninteresser og indgyder vore handlinger en bred ånd af fri given og gør os derved til en del af Guds generøse plans strålende horisont.

Guds ord udvider og ophøjer vores vision: det fortæller os, at den sande høst er eskatologisk, den sidste evige dags høst. Vort livs og vore handlingers modne frugter er ”afgrøde til evigt liv” (*Joh 4,36*), vores ”skat i himlene” (*Luk 12,33; 18,22*). Jesus selv bruger billedet på hvedekornet, der falder i jorden og dør for at kunne bære mangefold, som et symbol på sin egen døds og opstandelses mysterium (*Joh 12,24*), mens Paulus bruger det samme billede til at tale om vort legemes genopstandelse: ”Hvad der bliver sået i forgængelighed, opstår i uforgængelighed. Hvad der bliver sået i vanære, opstår i herlighed. Hvad der bliver sået i svaghed, opstår i kraft. Der bliver sået et sjæleligt legeme, der opstår et åndeligt legeme” (*1 Kor 15,42-44*). Opstandelsens håb er det store lys, som den opstandne Kristus bringer til verden, for ”har vi alene i dette liv sat vort håb til Kristus, er vi de ynkverdige af alle mennesker. Men nu er Kristus opstået fra de døde som førstegrøden af dem, der er sovet” *Fortsættes side 16* ►

Hvorfor skal vi ind i en synodal proces?

Tolv argumenter for hvorfor processen er nødvendig.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

SYNODALITET Det spørgsmål har jeg stillet mig selv mange gange siden i sommer. Måske har også mange katolikker spurgt sig selv om det. Jeg vil her forsøge at svare på spørgsmålet. Det gør jeg ikke som privatperson, men som præst og derfor medansvarlig for Kirken i Danmark.

1. En synode er en konkret måde at reformere de forhold i Kirken, som der er brug for. Et gammel princip fra oldkirken lyder: *Ecclesia semper reformanda est*, Kirken har altid brug for reform!

2. Det stiller derfor det næste spørgsmål: Hvad skal reformeres i Kirken i den aktuelle situation? Det er netop sagen. Vores egne opfattelser af, hvad Kirke egentlig er, skal justeres, ja muligvis korrigeres. Her vil alle katolikker principielt få mulighed for at pege på forhold, der skal bedømmes og eventuelt ændres, så Kirken kan blive autentisk.

5. Men hvordan skal vi finde ud af det og træffe beslutning om det? Svaret er for så vidt både enkelt og klassisk: Vi skal hver for sig og i fællesskab på alle niveauer finde ud af, hvad det egentlig vil sige at være Kristi Kirke. Og på denne baggrund kan vi korrigere vores konkrete måde at være Kirke på.

6. De fleste vil nok synes, at det er da paven og biskopperne, der skal finde ud af det. Men nu har altså paven besluttet at involvere os alle sammen i processen. Det er naturligvis et aktuelt spørgsmål,

hvordan Kirkens ledere vil reagere på vore bemærkninger. Det lader til, at det er paven og en bispesynode, der i sidste ende skal finde ud af de reformer, der måtte være nødvendige.

7. Men hvordan finder du og jeg ud af, hvad det vil sige at være Kristi Kirke? I denne forbindelse vil jeg undgå at tale om 'katolsk' og 'katolikker' og i stedet bruge betegnelsen 'kristen', som er den første betegnelse, brugt i den tidlige Kirke i Antiokia ifølge Apostlenes Gerninger 11,26. 'Katolsk' er i teologisk forstand det samme som 'kristen'. Dette er for mig en vigtig bemærkning, når vi vil undersøge vores sprogbrug, som jo er en del af Kirkens problem: Kalder vi tingene ved deres rette navn?

8. Mit svar – og jeg håber at alle teologer vil give mig ret – er: Svaret står i Bibelen, især i Det nye Testamente. Dette kan jeg sige med megen stor sikkerhed, fordi pave Benedikt XVI i 2010 (bemærk tidspunktet) udsendte en såkaldt postsynodal skrivelse med et helt klart budskab, som han også teologisk begrundede: Bibelen er Guds Ord, hvilket betyder, at det primært er gennem Bibelen, at Kristus kommunikerer med os individuelt og kollektivt som Kirke. Paven drager derfor den konkrete konklusion, at Bibelen skal have førsteplads i vort eget og Kirkens forhold til Kristus. Først derefter kommer fx sakramenterne. Denne måde at udtrykke tingene på er

radikal og revolutionerende og lægger op til en helt ny måde at arbejde på som kristen.

9. Helt konkret betyder det derfor, at enhver af os kristne hver for sig og i fællesskab skal åbne Den hellige Skrift og lytte til, hvad Kristus vil sige til os i den situation, vi befinder os i her og nu. Et vigtigt ord, som Jesus selv direkte har sagt til apostlene den sidste aften inden sin død lyder: "Jeg har endnu meget mere at sige jer, men I kan ikke bære mere; men når han kommer, sandhedens Ånd, vil han vejlede jer til hele sandheden ..." (Joh 16,12-13). Dette ord er nøglen til at opfatte Kirken som værende i en lang læreproces: Ingen af os – heller ikke Kirken – er færdig med at tage Guds åbenbaring til sig. Vi er altså ikke færdige med at forstå, hvad vi er som Kirke. Det er Jesu Ånd, Helligånden, der skal åbenbare det for os på grundlag af vores konkrete virkelighed. Derfor skal Kirken gennem hele sin historie åbne sig for Helligåndens fortsatte belæring, ikke mindst gennem Bibelen.

10. Har Jesus og Helligånden givet os nogle grundelementer i forståelsen af at være Kirke? Ja, nemlig Lukas' beskrivelse i Apostlenes Gerninger af den første menighed: "De [de første, der blev kristne på Pinsedag, ca. 3.000] var udholdende i apostlenes undervisning og i fællesskabet, i brødets brydelse og i bønnerne" (2,42). Kirkens grundelementer kan altså sammenfattes i fire elementer: a) Systematisk undervisning i Jesu lære (Bibelen); b) fællesskabet, som på latin hedder *communio* ('Kommunion'), som er vort konkrete forhold til hinanden; c) fælles måltider i hjemmene, og d) et systematisk bønsliv, som både indeholder lovprisning af Gud og forbøn. Man kan uden stor vanskelighed identificere disse grundelementer i Kirkens historie. Det aktuelle spørgsmål er derfor: Hvordan fungerer

disse elementer i dag både i vort eget og i Kirkens liv? Det er det, synodalprocessen skal tage stilling til.

11. Helt konkret er min opfordring derfor, at enhver, der er interesseret i Kirkens ve og vel, begynder at læse Bibelen og lytte til Helligåndens konkrete vejledning, især i Apostlenes Gerninger, og deler med hinanden (= synodalprocessen), hvad man føler er Guds konkrete vejledning til at være Kirke i vort årtusinde – også i Danmark.

12. Denne fremgangsmåde vil gøre det muligt også at dele med vores ikke-katolske medkristne, hvad Gud ønsker af os. Det er den eneste måde, Kirkens enhed effektivt kan genoprettes på. Og er det ikke det, der er Kirkens hovedproblem?: At vi kristne er splittede, helt i modstrid med Jesu utrykkelige bøn: "Ikke kun for dem (apostlene) beder jeg, men også for dem, der kommer til tro på mig gennem deres ord, for at alle må være ét, ligesom du, Far, i mig og jeg i dig, for at de også må blive ét i os, for at verden kan tro, at du har sendt mig". (Joh 17,20-21)?

Her har jeg skitseret nogle grundelementer i vores katolske kirkeforståelse, som vi må uddybe og forsøge at virkeliggøre sammen, begyndende nedefra, på græsrodsniveau. Det handler i sidste ende om at forstå, hvad Kirken er i sit væsen og leve op til det, efter bedste evne. Det er alles ansvar ikke kun gejstlighedens.

Til slut: Hvis man læser i internationale kirkelige skrifter, får man klart det indtryk, at Den katolske Kirke er dybt splittet på baggrund af 2. Vatikankoncil og den efterfølgende udvikling. Derfor er der en bydende grund til, at vi sammen besinder os på, hvad det dybest set betyder at være katolsk Kirke.

Fem skarpe om høringsfasen

KO har spurgt Stine Rørbæk Møller, leder af koordinationsgruppen for den synodale høring i bispedømmet, om hendes tanker om processen, dens formål og opfølgningen på den.

HØRING *Hvordan er den synodale proces indeholdt i de tre ord: fællesskab, deltagelse, mission?*

"Den synodale proces handler om at give nyt liv til de tre begreber, som er grundlæggende for det at være en synodal kirke. Det handler om, at alle Kirkens medlemmer vandrer sammen. Fællesskabet er vigtigt, fordi uden et åndeligt og menneskeligt fællesskab i Kristus er der ikke nogen Kirke. Deltagelse handler om, at hver af os har noget unikt at tilføje, og det er vigtigt, at der er plads til, at alle kan byde ind med noget. Missionen handler om at dele fællesskabet og glæden ved troen på Kristus med alle andre".

Hvordan tænkes høringen bredt ud, så vi også når dem, der lever i Kirkens periferi?

"Jeg vil gerne understrege, at det er et vigtigt – men også svært – aspekt for os. Vi benytter os grundlæggende af to greb. Det første er, at vi opfordrer alle katolikker til at række ud til én, de kender, som er på kant med Kirken og invitere dem til at deltage i processen. Det andet greb er, at vi skriver ud til alle registrerede katolske husstande, ca. 28.000, og opfordrer dem til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen".

Er der et 'succes-kriterie' for høringsprocessen, og i så fald hvilken?

"Vi har faktisk ikke opstillet nogle kon-

krete mål; men hvis jeg skal svare personligt er det vigtigt for mig, at frugten af det, vi får tilbage fra arbejdet med den synodale proces på menighedsplan, er, at vi ud af det kan aflæse samarbejdet mellem alle de deltagende, gejstlige såvel som lægfolk. Jeg ser også gerne, at så mange som muligt svarer. I forhold til spørgeskemaundersøgelsen vil vi være meget glade hvis ca. 500 personer besvarede undersøgelsen".

Er der efter høringsfasen på bispedømmeniveau planer om en opfølgning?

"Ja, der er planer om at afholde et online-møde, som forhåbentlig vil finde sted i juni, hvor alle dem, som ønsker det, kan deltage. Link til mødet kommer på hjemmesiden. På mødet vil vi præsentere de foreløbige resultater af undersøgelsen, og her har man mulighed for at byde ind med nuancer eller kommentarer. Så har vi også det håb at arrangere et fællesmøde for hele Kirken i Danmark inden bispesynoden i oktober 2023. Det vil være en form for opsamling og samtidig være med til at puste nyt liv til det synodale liv i Kirken".

Har du et bud på, hvordan den synodale proces kan forankres, så den bliver en fast rutine i bispedømmets liv?

"Jeg vil opfordre menighederne til at tænke dette grundigt igennem. Man kunne fx mødes én gang om året og stille sig de

Stine Rørbæk Møller, leder af koordinationsgruppen for den synodale høring i bispedømmet. Privatfoto.

samme spørgsmål som dem, vi har udsendt: 'Hvad siger Helligånden til os?' 'Hvilken vej skal vi gå?' – og foretage en årlig evaluering af disse spørgsmål. Og måske gøre det samme på bispedømmeniveau, hvor

man alvorligt stiller sig selv spørgsmålet: "Hvad har Helligånden sagt til os i det år, der er gået og hvilken vej skal vi gå i det kommende år?"

Sr. Siluana har til kapellet på Stiftsgården Marielund uden for Stockholm malet en kopi af andrej Rublovs ikon af Treenigheden. Foto: sr. Barbara.

Et vindue for det guddommelige lys

For sr. Siluana er engle en levende virkelighed. Hun både skriver om dem og maler dem.

Tekst: Lisbeth Rütz

KUNST Du er vel nok en engel, siger man nogle gange til en, man er særlig glad for. Vi pynter op med engle på juletræet eller sender måske et postkort med Rafaels engle – de to buttede og englevingedede småbørn, der kikker skælmisk ud på os nede fra bunden af maleriet med den sixtinske Madonna. Børn samler på glansbilleder med engle. Ja, engle er søde og dekorative, men for de fleste af os er de ikke andet end hyggelige tegneseriefigurer.

Men engle findes. De er en del af den usynlige, åndelige virkelighed, der omgiver os og hører til i grænsefladen mellem den sanselige og usanselige virkelighed, siger forfatter og ikonmaler søster Siluana Tengberg. Sidste år udgav hun bogen *Ånglorna* – en gennemgang af, hvad Bibelen og kirkefædrene siger om englene og en samling vidnesbyrd fra mennesker, der har mødt engle i deres liv. *Ånglorna* beskriver nøjternt, hvad den kirkelige tradition gennem 2.000 år har at sige om emnet, men er også en øjenåbner for den rolle, de har spillet i helgeners, og mystikers liv. Som sr. Siluana siger det: ”Din verden bliver større og rigere, når du ved, der findes engle”.

Sr. Siluana voksede op i et almindeligt svensk hjem, hvor kristendommen ikke spillede den store rolle; men meget tidligt begyndte hun at søge Gud. I gymnasiet skrev hun en opgave om engle, og efter sin studentereksamen begyndte hun at studere teologi i Lund, hvor hun mødte dominikanerinderne fra klosteret i Röggle. Under et sabbatår i Frankrig blev hun mere og mere draget af tanken om at gå i kloster. Tilbage i Sverige tog hun med på nogle udflugter til benediktinerklosteret Mariavall, der ligger nord for Ystad. Det er her jeg hører til, tænkte hun, da hun første gang mødte dette sted, hvor atmosfæren var gennemtrængt af

bøn. I 2002 trådte hun ind, og hun har været der lige siden.

For sr. Siluana er engle en usynlig realitet. Hun beder englene hjælpe sig, når hun arbejder – specielt når hun synger, skriver eller maler ikoner. Hun har aldrig selv set en engel, men har mødt andre, der har set dem. Hun malede en ikon af en engel til en ung pige, og som skik og brug er bad hun for pigen, mens hun malede. Pigen var meget urolig og havde svært ved at sove om natten. Derfor bad sr. Siluana om, at den unge kvinde kunne få sin skytsengel at se. Pigen var meget mørkerød; men oplevede så til sin store glæde, at to engle viste sig for hende og ledte hende igennem et mørkt rum. Et andet eksempel er en enorm engel med meget tydelige vinger. En dag viste den sig pludseligt for en af klosterets gæster, der sad fordybet i bøn inde i klosterkirken.

Renæssance for engle

Engle er på mode, og New Age bevægelsen har taget dem til sig. Man skal bare være klar over, at New Age-folkene bruger dem på en helt anden måde end i den kristne tradition. New Age løfter visse aspekter frem af englene og gør dem til en slags sagnvæsener på linje med feer. Men i den kristne tradition er de altid Guds sendebud og handler på Hans vegne. ”De er vores rejsekammerater gennem livet, og hver eneste af os har en engel, der følger os og ønsker at vise Guds omsorg for os”, siger sr. Siluana.

”Engle er lige fra Mosebøgerne til Johannes Åbenbaring med i 60 af de 66 bøger i vores fælles bibel. For at forstå deres rolle er det vigtigt at kende Bibelens skrifter og den kristne tradition, især kirkefædrene”, siger sr. Siluana.

Johannes Åbenbaring – det sidste skrift i Bibelen – fortæller om englenes rangorden.

Nærmest Guds trone står de syv ærkeengle. Kun Mikael, Rafael og Gabriel kender vi med navn. Ærkeenglen Gabriel er koblet sammen med Messias – og nævnes ved navn allerede i Daniels Bog. Hans navn betyder Guds kraft, og han får den største og fornemste opgave, en engel kan få, da han viser sig for den unge pige Maria og fortæller hende det glade budskab om, at hun skal føde verdens frelser. Det er også ham, der ifølge traditionen trøster i Getsemanes Have, da Jesus sveder blod og det er ham, der forkynder, at Frelseren er opstanden.

Ærkeenglen Mikael skubber ifølge traditionen Abrahams hånd væk, da han vil ofre Isak på Morias Bjerg. Da Faraos hær følger israelitterne, deler han Det røde Hav, så israelitterne kan komme tørskoede over på den anden side. Og Rafael fører i Tobits Bog den unge Tobias tilbage fra en farefuld rejse til et fremmed land. Da Tobias rejser til Medien for at hente penge for sin far, får han brug for en fører til den farefulde rejse. Føreren hjælper Tobias, da han angribes af en stor fisk og han hjælper ham igen, da Tobias gifter sig med Sara og er tæt på at blive dræbt af en dæmon. Da han vil betale føreren for hans hjælp, viser han sig at være selveste ærkeenglen Rafael.

Englene lytter til vores bønner – også selv om vi ikke er kristne. Som eksempel nævner sr. Siluana Cornelius i Apostlenes Gerninger. Mens han beder, kommer en engel sendt fra Gud ind i rummet for at fortælle ham at hans bønner er blevet hørt og at han skal sende bud efter Simon Peter, så han kan blive døbt (ApG 10,1 ff).

”Der hvor der er bøn er der også engle. Englene er også en del af messens liturgi. De står rundt om altret, når vi fejrer messe, og vi synger englenes sang sammen med dem”, siger søster Siluana.

Kirkehistorien er fuld af eksempler på mennesker, der ser engle. For eksempel viste en engel sig for den hellige Birgitta, mens hun opholdt sig i et rum vendt mod alteret i San Lorenzo in Damaso. Her dikterede den hendes himmelske åbenbarelser til hende.

Men også i moderne tid fortælles der om

engle. For pater Pio (1887-1968) var skytsenglen lige så tydelig som et menneske. Han kommunikerede ikke bare med sin egen, men også med sine skriftebørns engle. Hans samtidige Gemma Galgani brugte sin skytsengel som postbud. Mystikeren Mechthild Thaller-Schönwerth (1868-1919) var åndelig vejleder for mange mennesker og sendte sin skytsengel Archangelus ud til de mange mennesker, hun var åndelig vejleder for. Archangelus var også meget praktisk, og i en periode, hvor hun var overanstrengt hjalp han til med husarbejdet. Den hellige Giovanni Bosco havde en helt speciel form for skytsengel. Han måtte tit færdes i meget belastede og farlige kvarterer. Her blev han altid fulgt af Grigio – en enorm, grå hund, der fulgte ham trofast.

Skytsenglene

Skytsenglene er et tegn på Guds omsorg for skaberværket. Vi er svage mennesker, og derfor har vi brug for en engel ved vor side til at ledsage os på den jordiske pilgrimsvandring. Så meget elsker han os mennesker, at han har givet hver og én en skytsengel. Det sker ifølge Anselm af Canterbury (1033-1109) i moders liv i befrugtningøjeblikket.

Sr. Siluana er vokset op i et meget kunstinteresseret hjem. Som ung malede hun mange akvareller, og i klosteret har hun de sidste ti år malet ikoner. Som ikonmaler går hun ind i traditionen; men samtidig er der plads til en vis kreativitet. Hun er især inspireret af den russiske tradition, som hun finder har den smukkeste form og farvesætning. Hun har udviklet sin egen svensk-katolske stil og gjort skikkelserne på ikonerne mere naturligt proportionerede end i den russiske tradition, hvor man ikke maler naturalistisk.

I Vesten er ikoner ofte blot dekoration; men i virkeligheden fungerer de som en form for vindue. Det guddommelige lys strømmer gennem det, og man føler sig set af de personer, der er på ikonen. Ikoner er ret kostbare at fremstille, for det tager mange timer og materialekravene er strenge. Det er derfor mest troende mennesker med et aktivt gudsforhold, der bestiller en ikon. Under hele den lange proces, hvor der males i mange lag, beder ikonmaleren for bestilleren og til sidst velsignes ikonen ved en messe med bøn for bestilleren, før den til sidst bliver sendt afsted fra klosteret.

Sr. Siluana i atelieret på Mariavall. Foto: sr. Barbara.

Ny organist i katolsk kirke i Aarhus: Tro og musik hænger tæt sammen for mig

29-årige Tony Nguyen er vokset op som katolik og er uddannet klassisk pianist. Fra årsskiftet er han ansat som organist i Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus. Når han sidder ved klaveret eller orglet, kan han finde ind i et rum, hvor tro og musik går i ét.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

PORTRÆT ”Musik og tro kan næsten være det samme. Når jeg spiller, især hvis det er musik, som er skabt til kirken, er komponeret i en kirkelig sammenhæng eller inspireret af tro, så kan der opstå noget helligt – noget, som er på lige fod med at bede og gå i kirke.”

Sådan siger 29-årige Tony Nguyen, da jeg spørger ham, hvilken sammenhæng der for ham er mellem tro og musik.

”Jeg beder også og går til messe; men musikken er også et sted, en form for rum, hvor jeg kan træde ind og erfare noget, som minder om det, man kan opleve under bøn. Som musiker sender jeg lydbølger ud i rummet, og det er ligesom troen eller Helligånden noget, man ikke kan se, men som publikum kan modtage. Musikken er en usynlig kraft, man sender ud i rummet. Så jo, jeg synes godt, at man kan sammenligne tro og musik; for mig hænger det tæt sammen,” uddyber han.

Tony Nguyen er ny organist i Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus. Han blev ansat fra årsskiftet og spiller nu til alle højmesser og til kirkelige handlinger som begravelser, dåb og vielser. Det er ikke ukendt for ham, for han har tidligere været til knyttet som organistafløser ved kirken. I det hele taget har han et solidt musikalsk og trosmæssigt fundament for sin nye tjeneste. Han voksede i en katolsk familie med vietnamesisk baggrund, og kirkegang har været en del af hans opvækst. Han er desuden uddannet klassisk pianist fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København og studerer nu på Solistklassen på Det Jyske Musikkonservatorium i Aarhus. Desuden er han uddannet organist fra Vestervig Kirkemusikskole.

”Kirken og troen er vigtig for mig, og jeg har jo et forhold til kirken i Aarhus fra min barndom. Nu er jeg vendt tilbage til min barndomsby for at gøre min uddannelse helt færdig, og derfor føltes det nærmest som noget, der var ”meant to be”, da jeg fik

”

Musikken er også et sted, en form for rum, hvor jeg kan træde ind og erfare noget, som minder om det, man kan opleve under bøn. Som musiker sender jeg lydbølger ud i rummet, og det er ligesom troen eller Helligånden noget, man ikke kan se, men som publikum kan modtage.

tilbudt jobbet som organist her,” siger han.

Tony Nguyens forældre kom til Danmark som flygtninge fra Vietnam, og han blev født kort efter ankomsten, i 1992. De første år boede familien i Esbjerg, men herefter flyttede de til Aarhus, hvor hans forældre uddannede sig på universitetet i økonomi og datalogi. Hans farmor og farfar var meget troende, og alle deres ni børn var aktive i Den katolske Kirke i Vietnam og Danmark. Hans forældre tog ofte ham og hans storesøster med til messe i Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus, ligesom familien ofte samledes til bøn og sang i hjemmet i Skejby og Tilst, hvor han voksede op.

I en del af sin barndom var han også ministrant.

Gud er min ven

”Når man er født ind i Kirken, er der nogle ting, man automatisk lærer og bliver fortrolig med, og jeg tænker, at det er en styrke, at jeg som katolik kender liturgien og dens rytme og opbygning. Det betyder også noget, at jeg faktisk tror på det, der finder sted under liturgien. For mig ville det ikke være det samme at spille i folkekirken, selv om jeg også sætter pris på nogle af de mere eksperimenterende former, også musikalsk, som man kan støde på i folkekirken,” siger han.

Som barn og ung oplevede han sine farforældres og farbrødres og fastres engagement i Kirken som inspirerende, uden at han blot ’kopierede’ deres tilgang til den katolske tro.

”Allerede som ret ung reflekterede jeg over troen, og jeg fik et personligt forhold til Kirken og til Gud. Jeg gik ikke kun i kirke, fordi det var noget, jeg skulle, men

fordi det føltes rart. Mit forhold til Gud udviklede sig, så det ikke bare afspejlede, hvad mine forældre fortalte mig. Jeg fik en erfaring af, at Gud er til stede i alt, og at Gud er min ven – noget jordnært og en, som altid vil være der for mig,” siger han.

”Det billede af Gud har jeg forsøgt at holde fast i, og det gør, at jeg den dag i dag har en oplevelse af Gud som noget nært og trygt snarere end noget abstrakt og fjært.”

Hans forhold til musikken udviklede sig for alvor, da han som syvårig begyndte på Aarhus Musikskole. Ingen i hans familie er professionelle musikere eller spiller instrumenter, men hans far kan lidt noder, og hele familien holder af at synge.

”Da jeg begyndte på musikskolen, skete der noget, fordi jeg opdagede, at jeg kunne noget med musikken. Jeg fik en lærer, som virkelig var i stand til at guide mig ind i det her håndværk og det univers, som musikken er. Desuden var jeg meget disciplineret, så jeg øvede hver dag, og min far sad sammen med mig og hjalp mig, så godt han kunne. På den måde rykkede jeg ret hurtigt og mærkede, at der skete noget,” husker han.

Tony Nguyens talent og ihærdighed blev belønnet, da han som 11-årig i 2003 blev nummer et i sin aldersgruppe ved en landsdækkende Steinway Klaverfestival. I et interview samme år med *Morgenavisen Jyllands-Posten* fortalte det unge klavertalent: ”Jeg er ikke så meget til hverken pop, rock eller techno. Hvis jeg skal slappe af med at høre musik, så er det altid klassisk, f.eks. Beethoven eller Mozart.”

Et svært valg

Senere kom Tony Nguyen på Aarhus MGK, en offentlig uddannelse med optagelsesprøve, der forbereder unge musikalske talenter på at søge ind på musikkonservatoriet. Samtidig med at han begyndte på MGK, startede han også i gymnasiet. Men ret hurtigt blev det klart for ham, at han ikke kunne satse på både musikken og gymnasiet.

”Jeg kunne mærke, at jeg ikke kunne gøre det så godt, som jeg gerne ville med musikken, hvis jeg også skulle passe gymnasiet. Det var et svært valg, men jeg kunne mærke, at jeg var nødt til at prøve musikken af helhertet. Så jeg besluttede at gå ud af gymnasiet, selv om mine forældre var imod det og var bekymrede over, at jeg

”

Allerede som ret ung reflekterede jeg over troen, og jeg fik et personligt forhold til Kirken og til Gud. Jeg gik ikke kun i kirke, fordi det var noget, jeg skulle, men fordi det føltes rart. Mit forhold til Gud udviklede sig, så det ikke bare afspejlede, hvad mine forældre fortalte mig. Jeg fik en erfaring af, at Gud er til stede i alt, og at Gud er min ven – noget jordnært og en, som altid vil være der for mig,” siger han

valgte den traditionelle studievej fra. Det var en hård periode, men heldigvis gik det jo godt, og med tiden kunne mine forældre se, at det jo faktisk gik godt med klaveret,” fortæller Tony Nguyen.

Tony Nguyen blev optaget på musikkonservatoriet, hvor han uddannede sig til klassisk pianist, med studieophold undervejs i både Litauen og Sverige. I studieårene vandt han også en række nationale og internationale konkurrencer, ligesom han har modtaget Dansk Musiker Forbunds talentpris. I juni 2019 afsluttede han sin kandidatsamen ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København, og samme år lancerede han en ny kammermusikfestival i Aarhus, som er blevet en årligt tilbagevendende begivenhed, hvor unge musikere fra flere lande holder en række koncerter i Musikhuset over to-tre dage.

”Jeg syntes, at der manglede en kammermusikfestival i Aarhus og ville også gerne give noget tilbage til den by, hvor jeg har fået min musikalske opdragelse,” siger han.

”På samme måde vil jeg også gerne give noget tilbage til kirken ved at spille som organist. Jeg håber også, at jeg understøtter det musikalske miljø i kirken, fx i samarbejde med nogle af de musikere, der findes i menigheden, og med de kor, der er knyttet til kirken”, tilføjer han.

Og på spørgsmålet om, hvad det bedste ved at spille musik er, svarer han: ”Det vigtigste for mig er det øjeblik, hvor jeg – alene eller med andre – skaber musikken, og der opstår en forbindelse mellem musikere og publikum. For mig er det største, når jeg med min musik kan røre andre og give dem noget. Det er det ultimative. Det gælder både ved en koncert og ved de kirkelige handlinger, hvor musikken jo ikke skal spille hovedrollen, men hvor min opgave er at understøtte det, der sker i kirken. Der skal musikken ikke stikke ud, men på skønneste vis understøtte det, der sker i kirken. Og det er også en fornem og vigtig opgave, som jeg er taknemlig for, at jeg har fået.”

Tony Nguyen tiltrådte som organist ved Katolsk Vor Frue Kirke den 1. januar 2022, efter at kirkens mangeårige organist Olav K. Jepsen gik på pension.

Debutroman i særklasse

Dybde og kvalitet i Ingrid Nymos toman om et ortodoks nonnekloster.

Tekst: Kirsten Krog

ANMELDELSE Ingrid Nymo har med sin debutroman "Kloster" skrevet en bog, der både handlingmæssigt, tematisk og sprogligt er skruet forbløffende godt sammen.

I bogen møder vi den unge hovedperson, Linea, der efter sin fars død mister fodfæste i livet. Hun kommer fra et areligiøst hjem og har levet et liv som de fleste unge piger på hendes alder med interesse for mode, fester og rejser.

Da hun efter farens død rejser til Rumænien, tager hendes liv imidlertid en markant drejning i en anden retning. Efter en tid ender hun i et ortodokst nonnekloster, og langsomt ændres hendes syn på livet. Hun beskriver selv denne forandring således: "[Nonnerne] kan ikke prædike som de danske præster, de kan ikke udgyde velsigelser over menigheden, og de skal være lydige hele deres liv. Jeg forstår dem ikke. Alligevel går jeg rundt imellem dem og forvandles" (s. 111).

Selvom der ikke er tale om et egentlig trosgennembrud, men en stille, progressiv og skjult forandring, når hun i sin tid hos nonnerne frem til at blive døbt og modtage kommunionen.

Hun overvejer da også seriøst, om hun

skal blive i Rumænien og blive nonne, da hun oplever en fred og samhørighed med nonnerne. Men da hendes mor og hendes gamle kæreste fra Danmark kommer på besøg, ender det alligevel med, at hun vender tilbage til Danmark.

Romanen ender åbent og kan gå i alle retninger. Linea har fået en berøring af Gud, men er stadig på vej. Man kan således tale om en åndelig udviklingsroman.

Udover at have en gripende handling, har romanen flere virkelig fine åndelige passager, der siger noget både om tros- og klosterliv. Det er f.eks. tilfældet, når Linea siger: "Bønnerne reder sindets filtrede knuder ud, så det vender sig mod Kristus" (s. 157f), eller når hun beder: "Jesus. Lad mig gro ind i min alderdom, som disse træer, altid søgende lyset" (s. 170).

Romanens opbygning nærmer sig det geniale. De to adskilte verdener: Lineas gamle areligiøse og hendes nye trosmæssige verden, bindes således sammen af et gennemgående tema om Coco Chanel. Det lyder måske underligt. Men Coco Chanel, der klart hører til i Lineas gamle verden, forenkler samtidig kvindemoden, ligesom nonnerne i klostret lever et enkelt liv.

Hun voksede op i en klosteskole og

Ingrid Nymo. Foto: Peer-Jon Ørsted.

skabte senere den enkle sorte kjole, der i bogen stilles op som en parallel til nonnernes sorte dragt. Samtidig bliver Coco Chanel et modbillede på Linea selv.

Som romandebutant forbløffer Ingrid Nymo med et særdeles sikkert og billedrigt sprog. Det er således en æstetisk nydelse at læse bogen. Blot bliver hendes sprog indimellem lidt for bramfrit til min smag, og jeg kunne have ønsket mig lidt større blufærdighed, når det kommer til beskrivelser af menneskelivets mere intime sider.

Normalt er jeg ikke så meget til moderne, ny dansk litteratur. Jeg synes i mange tilfælde, at den enten mangler dybde eller

kvalitet.

Med "Kloster" får man imidlertid begge dele, og jeg kan varmt anbefale romanen til den, der på den ene side ikke vil lade sig nøje med "en god historie" eller på den anden side ikke kan stilles med flagrende modernistiske sprogøvelser.

Her er i hvert fald en debutforfatter, der med sin helstøbte skrivestil bør have en lys livsbane som forfatter foran sig, og det bliver spændende at se, om de trosmæssige toner, som er anslået i "Kloster", vil fortsætte og modnes i kommende værker.

Ingrid Nymo: Kloster. Forlag: Kronstork 2021 298 s. kr. 249,-

Danske kirker og kristne

I Kristi Himmelfartsferien lanceres en ny bog om kirkesamfund og kristne i Danmark – fortalt af dem selv.

KIRKESAMFUND Bogen med titlen "Kirken den er... om kirker og kristne i Danmark – fortalt af dem selv" afspejler den brede kirkelighed i Danmark både i indhold og udtryk. Hvad kendetegner de forskellige kirkesamfund, hvordan er det at være kirke i Danmark, hvad er særligt for deres gudstjenesteliv, hvordan ser de deres rolle i samfundet, og hvad er deres

forhold til andre kirker? Det er nogle af de spørgsmål, de enkelte kapitler forholder sig til. Forfatterne har haft frie hænder til at skrive, hvad der er vigtigt for dem. Blandt bidragsyderne er biskop Czeslaw Kozon.

Kirkesamfundene i bogen er alle med i Danske Kirkers Råd velvidende, at kirkelivet herhjemme er langt bredere. Bogens indledende kapitler præsenterer

kort det kirkelige landskab, der rækker ud over det, de udvalgte kirkesamfund selv præsenterer samt nogle af de generelle tendenser, vi ser i samfundet angående tro og trossamfund. Desuden drøftes det, hvad økumenien overhovedet er for en størrelse i 2022. Endelig kommer bogen også ind på den flerkulturelle virkelighed, der i stigende grad præger kirkelivet herhjemme, og endelig kommer bogen med nogle bud på nogle af de økumeniske udfordringer, vi står overfor i nærmeste fremtid.

Det religiøse landskab er under stadig forandring – også hvad angår de økume-

niske relationer og de forskellige kirkesamfund i Danmark. Det er ganske enkelt spændende at læse om de forskellige kirker og det kirkelige landskab fortalt sådan som forfatterne selv ønsker at fremstille netop deres kirkelige virkelighed.

Bogen lanceres på Himmelske Dage hos Forlaget Eksistensen den 28. maj. Den udgives sammen med Danske Kirkers Råd og Teologi for Lægfolk.

Salgsprisen forventes at blive kr. 230,-.

NM

Salmen i blodet

Erindringsbilleder og refleksioner om svære familierelationer fra Elisabeth Gjerluff Nielsen.

FORLAGET Eksistensen har gennem de seneste to år udgivet serien "Kristendommen ifølge...", hvor kendte kulturpersonligheder, kunstnere og politikere skriver om, hvad kristendommen betyder for dem.

Sidste nye bidrag er "Salmen i blodet" af Elisabeth Gjerluff Nielsen, en af landets kendteste musikere, oprindelig producerassistent på DR og medlem af gruppen Vox-pop fra 1980-83. Senere har hun skrevet sangtekster til nogle af Danmarks kendteste sangere, blandt andet Søs Fenger, Sanne Salomonsen og Lis Sørensen. Hun har skrevet klummer i Berlingske, udgivet flere børnebøger og den meget omtalte erindringsbog "Store børn", hvor hun fortæller om et kompliceret forhold til sine ældre søskende, Peter Andreas Gjerluff Nielsen - kendt som Peter A.G. – og Jens G. Nielsen. Peter A.G., der er sangskriver og komponist, stiftede bandet Gnags sammen med sin storebror, trommeslager Jens G. Nielsen i 1966.

Elisabeth Gjerluff Nielsen er vokset op i en kirkeligt aktiv slægt med rødder i både grundtvigianismen og Indre Mission. Kristendommen har hun haft med sig i livsbagagen lige fra hun blev døbt i slægtens dåbskjole syet af luksusbatist fra Johan Nielsen A/S, den indremissionske farfars manufakturhandlerimperium i Skjern. "Salmen i blodet" er skrevet som en række atmosfæremættede erindringsbilleder og meget personlige refleksioner over den nedarvede tro.

Gennem barnets øjne oplever vi den uendelige Langfredag, hvor hun på kirkebænken ved siden af sin far ser op på krucifikset og grubler over, hvor længe det tog at slå naglerne gennem Jesu fædder. Vi mærker trygheden ved at besøge den lidt uhyggelige kirkegård pinsedag med mormor i hånden og vi er med til juleafslutning sidste skoledag.

Dagligdagen bygger på den nedarvede tro

og familielivets faste rammer; men nye tider er på vej. Børnene bliver konfirmeret i et outfit, der ligner popidolernes. Efterhånden kommer alt til diskussion - også om der kommer en voldelig revolution i Skjern og omegn i 70'erne, hvor religion bliver afvist som "opium for folket". Kirken glider i baggrunden; men den fortsætter som den selvfølgelig ramme om store familiebegivenheder, og kristentroen sidder så dybt i hende, at hun bærer sit barn til dåben i slægtens dåbskjole og synger aftensalmer for sine børn. Elisabeth tager imod det overleverede og hun "har tillid til det ukontrollerbare, Guds kærlighed, min enfoldige barnetro og mine små menneskelige evner til forsøgsvis at tage imod og forvalte. Og få det til at hænge lidt sammen". (s.59)

Kristentroen og slægten var fundamentet i generationer; men da de fire søskende i 1997 mister deres forældre i løbet af kort tid, kan de ikke finde ud af at holde sammen og føre familiens traditioner videre. Elisabeth opdager om sig selv, at hun har svært ved at tilgive, og de fire søskende glider fra hinanden. Pludselig opdager hun sin bror på kirkebænken bagved, da hun den

22. søndag efter trinitatis hører teksten om de 77 ganges tilgivelse. Endnu en gang skal de prøve at finde sammen igen, beslutter hun; men da hun vil invitere ham på kaffe efter gudstjenesten, er han forsvundet. Læs "Salmen i blodet" for at nyde tidsbillederne fra 70'erne og 80'erne, men også for at høre om, hvor svært det kan være at tage kristentroen ind i en ny tid. LR

Elisabeth Gjerluff Nielsen: Salmen i blodet. 92 sider. Pris: 130 kroner. Forlaget Eksistensen. Udkommer den 3. marts.

Fastebestemmelser

Meddelelse i forbindelse med fastetiden og påsketiden 2022.

BESTEMMELSER Fastetiden er en nådens tid til aktiv næstekærlighed, intens bøn, gensidig tilgivelse, faste og omsorg for de nærmeste og for dem i nød. I sit budskab til fastetiden i år opfordrer pave Frans særligt til at vise kærlighed og omsorg for dem, som er mest ramt af coronapandemien, de som er forladte og bange.

For at vi alle skal blive forenet med Kristus – i mindet om hans egen faste, lidelse og død - og for at blive forenet med hinanden i en fælles bodspraksis, fastsætter Kirken visse bodsdage, *askeonsdag* den 2. marts og *langfredag* den 15. april: Disse to dage er *forpligtende* faste- og abstinensdage, dvs. på disse dage skal man faste og afholde sig helt fra kødspiser.

Alle årets fredage, hvor der ikke fejres en højtid, er bodsdage. I bispedømmet kan

man om fredagen i stedet for at afholde sig fra kød (abstinens) vælge andre former for at markere fredagen som bodsdag, fx ved at afholde sig fra anden føde, fra bestemte drikke eller fra andet, fx fornøjelser, eller ved at øve særlige kærlighedsgerninger, bede mere og lignende.

Personer fra *14 år og opefter* er forpligtet af bestemmelsen om, at fredage er bodsdage og askeonsdag og langfredag er abstinensdage (kødløse dage); fra man er *fylt 18, til man er fylt 59 år* er man også forpligtet til at faste. Ved sygdom og under andre særlige omstændigheder kan gives dispensation fra disse bestemmelser.

At faste betyder, at man højst spiser ét fuldt, men enkelt måltid om dagen og lader de øvrige måltider være et minimum, hvis ikke man helt undlader dem.

Modtagelse af den hellige kommunion

Alle, der har modtaget den første hellige kommunion, er forpligtet til at modtage Alterets Sakramente mindst én gang om året. Har man i årets løb ikke været til kommunion, bør forpligtelsen opfyldes i påsketiden, hvor vi fejrer Kristi død og opstandelse og hans stadige nærvær blandt os, medmindre der er en rimelig grund til at opfylde den på et andet tidspunkt. Påsketiden strækker sig fra påskentil og med pinsedag.

Er man sig bevidst at have begået en alvorlig synd, er man forpligtet til at skrifte den inden modtagelsen af kommunionen. Man er i øvrigt forpligtet til at skrifte inden for et år, hvis man har begået alvorlige synder. Der er ingen forpligtelse til en gang om året at skrifte de mindre alvorlige synder; men Kirken opfordrer os til regelmæssigt at gøre brug af bodens sakramente for at blive åndeligt helbredt og vokse i nådens liv.

Fastebidrag m.m.

Faste, bøn og åndelig fordybelse er vigtige elementer i fastetiden. Vor fordybelse i troen skal dog altid være ledsaget af vilje til håndgribelige udtryk for næstekærlighed. Derfor er der til fastetiden også knyttet en formaning til at give et konkret bidrag til nødlidende. Det kan ske ved at deltage i Caritas Danmarks' fasteaktion eller ved på anden måde at bidrage materielt til mennesker i nød.

Messen, i hvilken de hellige olier indvies, som bl.a. bruges til dåb, firmelse og de syges salvelse, finder sted **tirsdag den 12. april** i Sankt Ansgars Domkirke. Alle, der har mulighed for det, opfordres til at deltage i denne messe, som på en særlig festlig måde afspejler fællesskabet i bispedømmet.

Kollekten til Det hellige Land indsamles traditionelt **langfredag, i år den 15. april**. De kristne i Det hellige Land er alvorligt trængt og har brug for vor solidaritet. Pengene går til opretholdelsen af Kirkens aktiviteter i Det hellige Land.

Pater August Ziggelaar SJ 1928-2022

Som præst og videnskabsmand var pater Ziggelaar stærkt engageret i at fremme andagten og kendskabet til Salige Niels Steensen.

DØDSFALD Natten til den 13. februar 2022 døde pater August Ziggelaar SJ på sin ordens plejehjem i 'Aqua Viva' i Nijmegen i Nederlandene. Næsten ti år er gået, siden han forlod vort bispedømme. Kontakten blev dog ikke afbrudt, og gennem disse år modtog han næsten årligt besøg fra Danmark. Men forud for disse ti år ligger et langt og engageret liv som præst her i landet, og derfor er pater Ziggelaar heller ikke på noget tidspunkt gledet ud af vor erindring.

Pater Ziggelaar blev født den 17. januar

1928 i Amsterdam. I 1946 indtrådte han i jesuiterordenen i Mariendaal, Grave i Nederlandene. Herefter studerede han filosofi og teologi i hhv. Nijmegen og Maastricht og blev præsteviet den 31. juli 1961.

I 1964 kom pater Ziggelaar til Danmark og begyndte som lærer ved Sct. Knuds Skole og universitetet i Aarhus, hvor han virkede til 1968. I 1963 var han blevet doktor i fysik ved universitetet i Amsterdam; men i 1971 blev han yderligere doktor i fysik ved Københavns universitet på en afhandling om den franske jesuit og fysiker, Ignace

Pater August Ziggelaar. Foto: Lisbeth Rütz.

Gaston Pardies (1636-1673).

Fra 1971 til 1974 var pater Ziggelaar præst ved Vor Frue Kloster, Åsebakken. De følgende mange år var primært optaget af undervisning: 1975-1976 ved universitetet i Nairobi, Kenya og indtil pensioneringen ved Danmarks Lærerhøjskole. Fra 1977 var han knyttet til kommunetet ved Jesu Hjerter Kirke i København. Fra 1996 indtil 2003 var han konstitueret som sognepræst

i Tórshavn.

Ved siden af sin undervisningsvirksomhed og konkrete pastorale aktiviteter var pater Ziggelaar stærkt engageret i at fremme andagten og kendskabet til Salige Niels Steensen, en opgave i pater Gustav Scherz' og pater Pierre Gregoires fodspor. Som præst og videnskabsmand havde pater Ziggelaar den dobbelte tilgang til Salige Niels Steensens liv og virke. Derudover videreførte pater Ziggelaar det lille værk til støtte af missionen, som pater Paul Keller havde grundlagt, og dets organ 'Fra Kirkens missionsmark'.

Pater Ziggelaar var på én gang beskeden og viljestærk, og bag begge karaktertræk lå en stor iver for Guds riges udbredelse både gennem videnskabelig virksomhed og omsorg for mennesker. Må Gud give ham den evige hvile og den gode tjeners løn.

+Czeslaw Kozon

Det betyder troen for mig

En række kristne danskere fortæller i de kommende numre af KO, hvad troen betyder for dem.

Vi er alle ét i Kristus

Økumenisk kvindearbejde er Inge-Lises kristne ståsted.

ØKUMENI Kommer du ikke lige herover til en kop kaffe, spurgte den venlige stemme i telefonen. Året var 1977, og Inge-Lise Lollike – dengang præstekone i Nakskov – sagde ja tak. En kvinde fra Baptistkirken i byen ringede rundt til andre kristne kvinder i byen for at invitere dem på eftermiddagskaffe og fortælle om Kvindernes internationale Bededag. Lige siden har Inge-Lise været aktiv i bededagen.

Inge-Lise er vokset op med en stærk folkekirkelig baggrund. "Frygt ikke. Tro kun" står der broderet med fine små sting på en af puderne i hendes sofa. Det bibelord valgte hun sig til sin konfirmation, og troen har været med hende lige siden. Der kommer varme og glød i Inge-Lises stemme, når hun taler om kvindebededagen. "Det er en stærk fornemmelse, at vi er ét i Kristus. I min ungdom var jeg ked af, at der var så mange kirker; men vi er nu engang ikke

ens. Vi skal have evangeliet på forskellige måder. Vi er meget forskellige; men vi skal respektere at vi alle er et i Kristus.

"Kvindebededagen har gjort min verden meget større", siger Inge-Lise, der har rejst meget – især i Østeuropa – i forbindelse med sit internationale arbejde for bededagen. Her fik hun stærke minder og veninder for livet. I Kiev blev hun indkvarteret i en lille, nedslidt lejlighed hos Wanda, der boede sammen med sin søn og sin svigerdatter. Her var det småt med plads; men til gengæld var der masser af hjerterum. At komme ind i hendes lille værelse var som at komme ind i en katedral. Kommoden var hendes hellige sted, fortæller Inge-Lise. Kvinder fra hele Ukraine kom rejsende til Kiev for at være med til økumenisk kvindetraf – én af dem havde rejst 28 timer for at være med. En ortodoks kvinde – Valentina – var fantastisk udholdende. Hun skulle have et stempel fra

patriarkatet for at få de ortodokse kvinder med. Tålmodigt ventede hun i fire dage før det endelig lykkedes hende at få foretræde for patriarken og fremføre sit ærinde.

Mange folkekirkekristne ser ikke ud over deres egen næsetip, mener Inge-Lise. Hun oplever selv, at bededagen har givet hende et kæmpe internationalt udsyn. Her har hun mødt mange stærke, målrettede kvinder. En af dem var Emily fra Sydafrika. Hun var en meget elskelig kvinde, der trods svære tider

Inge-Lise Lollika. Privatfoto.

blev ved med at have et sind der var tilgivende og parat til forsoning.

"Jeg er stadig lige så glad for bevægelsen som da jeg mødte den første gang. Vi er sammen på tværs af alle grænser og alligevel et. Når jeg går i seng torsdag aften begynder bededagen ovre på den anden side af jordkloden.

Er der noget der bærer så er det vidnesbyrdet og ordet. Det er vi ikke altid så gode til her i Danmark. Men vi er blevet mere bevidste om at stå sammen om det kristne", siger Inge-Lise, der håber, at yngre kvinder også får øjnene op for styrken i det økumeniske fællesskab.

Pt er der en ret spinkel interesse hos katolske kvinder for bededagen; men tidligere var Vivian Tiedemann og andre fra det nu nedlagte katolske kvindeforbund meget aktive. I år holder bededagen cirka 25 forskellige arrangementer over hele Danmark. LR

Kvindebededagen er altid den første fredag i marts – i år den 4. marts. Årets motto er: Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer. Tid og sted for de forskellige arrangementer kan findes på kvindebededag.dk. Her kan inspirationsmaterialet med bønner og tekster også downloades.

Caritas Retshjælp

”Vi skal støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer.” (Mål 16, FNs Verdensmål).

RÅDGIVNING Retssikkerhed er en grundsten i at sikre at alle mennesker i Danmark, har de samme muligheder og adgang til fællesskaber. Men for nyankomne – flygtninge og migranter – er denne sikkerhed ikke en selvfølge. Reglerne og adgangen til permanent opholdstilladelse, arbejdstilladelse eller statsborgerskab er komplicerede og under konstant forandring. For at arbejde for retfærdighed og give nyankomne en større indflydelse på egen situation åbner Caritas Danmark en Retshjælpsrådgivning, hvor frivillige rådgivere sidder klar til at svare på spørgsmål og vejlede i sager og henvendelser angående udlændingelovgivning.

Juridisk rådgivning

Caritas Retshjælp er et nystartet projekt, der tilbyder juridisk rådgivning indenfor det udlændingeretlige område. Rådgivningen er gratis og kræver ikke tidsbestilling. Rådgivningen er åben for alle med et behov for retshjælp – og som ikke har ressourcer til at opsøge rådgivning. Vi ønsker at sikre, at udlændinges rettigheder bliver mødt samt at sikre lige adgang til information og viden om eget opholdsgrundlag, status og muligheder indenfor opholdstilladelse, uddannelse, EU-borgerskab m.m.

En del af Caritas' nationale indsats

Projektet er organiseret under Caritas Danmark og samarbejder med Caritas' øvrige

nationale indsatser samt med andre organisationer, der arbejder med målgruppen. Retshjælpen er også en indgang til de øvrige indsatser, der allerede er eksisterende i Caritas og samarbejdspartneres projekter for migranter. En henvendelse til retshjælpen kan føre til et engagement i netværksaktiviteter i Center Stenosgade, social rådgivning i Åben Rådgivning, kendskab til sundhedstilbuddet Caritas Klinik eller rådgivning i Au Pair Network.

Hjælp til selvhjælp

Projektets formål er at forbedre brugernes situation i Danmark. Ved at få rådgivning og støtte i forbindelse med ophold og juridisk stilling som udlænding får brugerne redskaber og rådgivning til at ændre og forbedre deres tilværelse, arbejdssituation, uddannelsesmuligheder m.m. At få støtte og vejledning til at bekæmpe tvivl om opholdsgrundlag og udlændingeretlige udfordringer er grundlæggende nødvendigt for at kunne tackle andre udfordringer eller problemer og kan også være en mulighed for at tage imod hjælp til andre områder af ens situation.

At modtage juridisk rådgivning kan sikre tryghed og ro i egen situation, ro i familielivet, arbejdslivet og forbedre integrationspotentiale, adgang til arbejdsmarkedet eller studiemuligheder.

Frivillige, der kender til udfordringerne

Rådgivningen drives af frivillige jurister med viden indenfor det udlændingeretlige område. En del af de frivillige har selv migrantbaggrund, og har oplevet systemet og lovgivningen på nærmeste hold.

De frivillige er drevet af en lyst til at bidrage til, at andre migranter, der står i samme situation, får hjælp og støtte til at kende egne rettigheder og vejledning i at forfølge deres drømme om eks. at studere

i Danmark.

Og de frivillige ønsker, at projektet er en mulighed for at få kompetent rådgivning og viden om lovgivning og praksis på et kompliceret område. Det udlændingeretlige område er der, hvor der kommer mest ny lovgivning til, og det er derfor et komplekst system af regler og praksis som kræver indgående og professionelt kendskab. Med rådgivningen er det også formålet at nedbringe risikoen for, at i forvejen sårbare mennesker får forkert eller upræcis rådgivning ved at konferere med bekendte eller sociale medier.

Rådgivningens betydning

For brugerne af rådgivningen er det at få juridisk bistand en vigtig støtte ved tvivlsspørgsmål og en mulighed for at få hjælp til at forstå komplicerede regler. Men det er samtidig en grundlæggende sikkerhed for at alle får adgang til juridisk bistand – uanset situation. Det at kende egne rettigheder er et grundlæggende element for at opnå retfærdighed – også for nyankomne. Og retfærdighed er grundstenen for at sikre retssikkerhed og understøtte det 16. Verdensmål.

Fakta:

Rådgivningen åbnede 23. februar 2022. Caritas Retshjælp vil have åbent for fremmøde en aften om ugen – onsdag fra kl. 17-19.30 i Stenosgade 4A, 1616 København V.

Det er på drop-in basis og uden tidsbestilling. Man kan også ringe til rådgivningen eller kontakte via mail.

Læs mere på www.caritas.dk/caritas-retshjaelp/

Mogens Blichert-Toft in memoriam

MINDEORD Mogens Blichert-Toft gik bort den 11. januar i år efter lang tids heroisk kamp mod canceren.

Mogens blev født i 1936 på Spøttrup Borg – Viborg-bispernes gamle middelalderfæstning – midt i Sallings grønne enge. Herfra drev familien egnens største landbrug. Det gennemsunde jyske, konservative miljø kom til at præge Mogens for livet.

Jeg lærte Mogens at kende, da han kom ind i 1. gymnasieklasse på ”Herlufsholm Kostskole og Opdragelsesanstalt”, som blev stiftet i 1565 af Birgitte Gøye og Herluf Trolle. Skolens motto var Gud, Konge og Fædreland, og medlemskab af vores lille militærkorps blev betragtet som noget nær

en selvfølge. Dagen begyndte med lovsang i kirken, og vi blev indprentet, at vi var forpligtede til at leve op til de privilegier, vi ufortjent havde fået.

Det gjorde Mogens: i særlig grad og livet igennem.

I 1956 forlod han Herlufsholm med studentereksamen, som den bedste i sin årgang. Herefter genså jeg først Mogens mange år senere: i år 2000 i Sankt Mariae Kirke på Frederiksberg, Jesper Fich og Liobasøstrenes menighed.

Han og hans kone Birthe havde deres faste holdepunkt her.

I de forløbne år havde Mogens og Birthe været igennem et rigt livsforløb som hospi-

talslæger og forskere. Mogens havde specialiseret sig inden for cancerforskning og var blevet kendt og højt respekteret også i internationale forskerkredse og med en imponerende produktion i form af bøger og videnskabelige afhandlinger. Han havde bag sig ansættelser som professor først ved Odense Universitet/SDU og senere Panum-Institutet-Københavns Universitet parallelt med, at han var kirurgisk overlæge på henholdsvis Odense Universitetshospital og Riget og indenfor områderne endokrinologi og brystkræftbehandling/mammakirurgi. Ikke mindst med stor vægt på det menneskelige aspekt af lægegerningen.

Da vi gik på kostsskolen, var ingen af os endnu medlem af Moderkirken. Det kom senere – og ad forskellige veje ...

Mogens blev optaget i Kirken af pastor Jesper Fich i 2004 og nok også inspireret af menighedsfællesskabet. Skulle vi driste

os til at give en slags karakteristik af Mogens' katolske væsen, kunne det blive med ordene ”katolsk grundtviganer”: en menneskevenlig og jordnær gudstro med levende interesse for de kulturelle aspekter af religionen.

Mogens efterlader sig sin hustru Birthe og datteren Janne, som i dag er professor, forskningsdirektør Ved École Normale Supérieure de Lyon og en internationalt anerkendt forsker inden for geologi (geokemi).

Han vil blive savnet af alle, der kendte ham, derunder også af fagfæller.

Mogens var trofast medlem af Academicum Catholicum.

Ursula & Niels-Henrik Assing

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefondt kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted

for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17.00 lovprisning, kl. 18:00 messe;** katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20.00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-

18.45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Medalje og hæder til Eva Christensen

Omsorg for menigheden gennemsyrrer alt det som Eva rører ved, uanset om tjenesten er åndelig eller handler om konkrete arbejdsopgaver. Det hædres nu med medaljen 'Pro Ecclesia et Pontifice'.

NORDJYLLAND På mange arbejdspladser hænger der et skilt – nogle gange suppleret af en sjov tegning – hvor der står: 'Din mor arbejder her ikke'. Det er et skilt, der skal minde medarbejderne om at opvasken ikke bliver ren af sig selv, og affald ikke uden videre hopper ned i skraldespanden. Selv må man gøre en indsats. Kirken er ingen undtagelse. Også her må vi vende os om og se, om vi har efterladt lokalene i orden, så der er klar til de næste. Den slags oprydning er dog ikke altid nok. Der må knofedt og en ustoppelig indsats til for at holde det mest basale i orden.

Med en kirke, hvor et utal af frivillige engagerer sig i højt og lavt, og småt og stort, kunne man måske tro, at det kører helt af sig selv. Men virkeligheden er jo nok ofte en anden. Eva Christensen har år efter år utrætteligt engageret sig i alt det, der manglede, når andre har slukket lyset efter at have ordnet de store linjer. Sct. Mariæ Kirke i Aalborg har utvivlsomt de reneste blomstervaser nord for Vatikanstaten, for slet ikke at tale om de ministrantdragter, som er ofret allermost kærlighed på for at gøre dem stearin- og makeupfrie. Dertil kommer arbejdet med støv i hjørnerne, vasketøj, alderduge, vedligeholdelse af marialys og meget andet.

På daglig basis afkalkes der elkedler, vandes blomster, støvsuges løbere og

pudses messing. Der er ikke den plet i kirken, som Eva ikke har overvejet hvordan skal gribes an. Alt dette arbejde sker i pauserne mellem messer og rosenkransbøn samt engagementet i den franciskanske sekularorden.

Den måde, som Eva er et forbillede i menigheden, er unikt. Enhver kan nok fjerne kalk i en vase, og de fleste kan føre en støvsuger. Rosenkransen kender vi også perlerne på, så det er ikke de enkelte punkter på Evas lange liste af gøremål, der fik menighedsrådet til at indstille hende til at modtage medaljen 'Pro Ecclesia et Pontifice'. Det er et samlet billede af et menneske, som på en måde, der kan inspirere os alle, vier sit liv til kirken, langt væk fra talerstolen eller de røde snore, der skal klippes, men nede i de små ting, der tilsammen danner de bedste rammer for, at et fællesskab blandt troende kan blomstre. Omsorg for menigheden gennemsyrrer alt det, som Eva rører ved, uanset om tjenesten er åndelig eller handler om konkrete arbejdsopgaver.

Himlen som sin horisont

Glæden i menigheden var derfor stor søndag den 12. december, da biskop Czeslaw Kozon kunne overrække Eva Christensen medaljen 'Pro Ecclesia et Pontifice' ved en festlig messe i Sct. Mariæ Kirke i Aalborg.

Eva Christensen og biskop Czeslaw efter søndagsmessen den 12. december 2021.

Vi stod på daværende tidspunkt et sted i coronapandemien, hvor det både var tilladt at samles og synge, og da den velkendte salme lød: 'Til himlene rækker din miskundhed Gud, din trofasthed når dine skyer' så måtte jeg løfte mit blik og kigge på dagens lidt utilpasse hovedperson på første række – for strofen indrammede det hele så fint.

Det langstrakte gode, som salmen så flot udtrykker, gælder også Evas tjeneste for Gud. Hendes barmhjertighed, miskundhed og tålmodighed med mennesker har kun Himlen som sin horisont, mens trofasthedens og vedholdenhedens overligger er at finde i skyerne.

Vi må evigt og altid huske på at 'Din mor arbejder her ikke'. Du må selv rydde op, for ellers hører alting op, og så kan endda Evas tålmodighed sættes på prøve. Udover selv at gøre en indsats for kirken

og for fællesskabet, må vi også værdsætte dem, der holder hånden under de små ting, som skaber den store helhed. Vi har alle mulige gode grunde til at lade os inspirere af hinandens tjeneste, og være hinandens forbilleder i kirkens fællesskab. Tak til Eva for altid at svæve over vandene, under skyerne med miskundhed og trofasthed og i bøn for os alle!

På vegne af menighedsrådet, Nordjyllands sogn. Line Bøgehund Nielsen, formand.

Fra folkemusiker til Guds mand

Musik, druk, kvinder og Greyhound-busser. Sådan var hverdagen for Terry Murphy, da han levede det vilde 'rock-star' liv, vi andre kun læser om eller ser på film.

Tekst og foto: Susanne Debora Madsen

INSPIRATION Født ind i børneflokk på otte i Irland, startede Terry Murphy ikke ud med en vision om det vilde musikerliv. Familien var katolsk og bad sammen hver dag. Børnene blev undervist af nonner og søndagen indeholdt altid en messe.

Som nyuddannet snedker blev 19-årige Terry ramt af eventyrlyst og rejste til en Kibbutz i Israel. Der mødte han en dansk kvinde, som han endte med at følge tilbage med til Danmark. Selv om forholdet ikke blev til noget, så tog musikken fart og efter kort tid blev Terry eftertragtet i musikbranchen. Så eftertragtet, at han blev inviteret til Amerika, hvor han fortsatte eventyret med mange turnéer og optagelser i indspilningsstudier.

Tomhed i rampelyset

"Jeg var i rampelyset, og dér var der ikke plads til Gud", fortæller Terry. "Jeg mistede fuldstændigt forbindelsen til Gud".

"Vi var hele tiden på farten, og jeg følte mig som en sigøjner. Til sidst virkede det hele tomt og meningsløst. Jeg var træt. Jeg savnede noget inde i mig selv".

Efter lang overvejelse valgte Terry som 40-årig at droppe musikkarrieren og

uddanne sig til sygehjælper. "Gud har nogle gange andre planer", smiler Terry.

Midt i sin nye rolige og stabile tilværelse fandt Terry den kvinde, som han senere skulle følges med i livet og få to børn med. "Da jeg skulle giftes skulle det jo være i en katolsk kirke. Min kone er ikke troende, men hun respekterer, at jeg er det. Det var gennem bryllupsforberedelserne, at jeg begyndte at betale kirkeskat.

Det gjorde, at jeg kom tættere på Kirken igen".

Gavmildhed som den røde tråd

"Jeg har altid været givende. Jeg har samlet ind til hjemløse og Moder Teresas arbejde. Det ligger i mig. Jeg støtter gerne når nogle har brug for det".

"For eksempel kunne man for noget tid siden købe T-shirts gennem Danmarks Unge Katolikker. Jeg kan virkelig godt lide den organisation. Så jeg købte hundrede T-shirts for at støtte dem, og så gav jeg dem til hjemløse".

Terry smiler. Så nu går der en masse folk rundt på gaden og reklamerer for DUK.

Glæde over det, som er

Nogle gange har Gud andre planer end dem man selv går og har. I sommeren 2019 fik Terry en hjerneblødning, som betyder, at tankestrømmen og sætningerne ikke altid hænger sammen, som de skal.

"Jeg tænker meget på Beatles sangen: 'Yesterday, I'm not half the man I used to be'. Jeg føler mig som en halv mand. Men jeg bliver også hele tiden mindet om at være glad for den halve del, som jeg har endnu".

Trods de begrænsninger, hjerneblødningen har sat for Terrys virke fremover, fortsætter han med at være en inspiration for andre. Han må ikke længere køre bil. "Jeg har givet min bil til nogle flygtninge, som ingenting havde, og jeg satte min kirkeskat op, fordi jeg ikke længere har udgifter til bilen".

Terry Murphy går til messe hver dag i forskellige kirker i københavnsområdet. "Troen er det bedste i mit liv", siger han.

"Jeg var i rampelyset, og dér var der ikke plads til Gud. Jeg mistede fuldstændigt forbindelsen til Gud", siger Terry Murphy om sit tidligere liv i musikbranchen.

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning
Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -
Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Martin Ryom
- en katolsk bedemand
T 39 29 60 08
Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor
Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Informationschef:
Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Ursula og Niels-henrik Assing, Ditte Dandanell, Malene Fenger-Grøndahl, Kirsten Krog, pastor Lars Messerschmidt, Susanne Debora Madsen, pastor Minh Quang Nguyen, Line Bøgelund Nielsen og Rolf Tönshoff, .

Redaktion og annoncer:
Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag.
E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.
Giro 205-7042
Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue? Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe
Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89
En del af Vietfood Catering Est.

Kastrup Begravelsesforretning
Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt
Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Bønnens apostolat

Marts
For et kristent svar på de bioetiske udfordringer
Vi beder for kristne, der står over for nye bioetiske udfordringer; at de fortsat må forsvare alt menneskeligt livs værdighed gennem bøn og handling.
Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Fonden Hoffmanns Minde

Hermed indkaldes ansøgninger til Fonden Hoffmanns Minde. Fonden yder støtte til Den katolske Kirkes liv og virke gennem de tre vedtægtsbestemte formål:

- Karitativ virksomhed primært for ældre og sårbare,
- Katolsk kirkebyggeri og
- Økonomisk støtte til præstelønninger

Fonden støtter primært formål i Danmark og ønsker fortrinsvis at uddele donationer til katolske institutioner godkendt efter Ligningslovens §8A. Der ydes ikke støtte til daglig driftsopgaver, ligesom der ikke gives støtte til enkeltpersoner.

Ansøgningsskema kan rekvireres på tjl@hoffmannsminde.dk eller ved at skrive til nedenstående adresse bilagt frankeret svarkuvert. Ansøgning skal være legatbestyrelsen i hænde senest 19. april 2022.

Fonden Hoffmanns Minde
c/o Ansgarstiftelsen
Att. Thomas Jacob Larsen
Gammel Kongevej 15 A
1610 København V

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

VELKOMMEN TIL MIT CATERINGFIRMA

Jeg laver rigtig flotte receptionsbuffeter også til mindehøjtideligheder. Jeg sørger gerne for hjælp til opdækning af borde med lys, blomster og frugtdekorationer. Øl, vin, vand og kaffe. Servering og afrydning.

- Ring gerne for et uforpligtende tilbud
- Personlig betjening fra start til slut

Karin Falck's Køkken & Catering
Jagtvej 183A, 2100 Kbh Ø. Tlf. 40 63 41 40
karinfalckskoekken.dk

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther
KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

hen" (*1 Kor 15,19-20*). Dem, som er tæt forbundet med ham i kærlighed "ved en død, der ligner hans" (*Rom 6,5*), vil også være forenet i hans opstandelse til evigt liv (jf *Joh 5,29*). "Da skal de retfærdige skinne som solen i deres faders rige" (*Matt 13,43*).

2. "Lad os ikke blive trætte af at gøre det, som er ret"

Kristi opstandelse sætter liv i det jordiske håb med det evige livs "store håb" ved at så frelsens frø i vor tid (jf Benedikt XVI, *Spe Salvi*, 3,7). Bitter skuffelse over knuste drømme, dyb ængstelse over de udfordringer, der ligger foran os, og modløsheden over vore ringe ressourcer kan friste os til at søge tilflugt i egoisme og ligegyldighed over for andres lidelse. Faktisk har selv vore bedste ressourcer deres begrænsninger: "Drenge bliver trætte og udmattede, unge mænd snubler og falder" (*Es 40,30*). Alligevel giver Gud "den udmattede kraft, den kraftsløse giver han ny styrke [...] Men de, der håber på Herren,

får nye kræfter, de får vinger som ørne. De løber uden at blive trætte, de vandrer uden at udmattes" (*Es 40,29,31*). Fastetiden opfordrer os til at sætte vor tro og håb til Herren (jf *1 Pet 1,21*) da vi kun ved at rette vort blik mod den opstandne Kristus (jf *Hebr 12,2*) kan besvare apostlenes appel: "lad os ikke blive trætte af at gøre det, som er ret" (*Gal 6,9*).

Lad os aldrig blive trætte af at bede. Jesus lærte os "altid at bede og ikke blive trætte" (*Luk 18,1*). Vi skal bede fordi vi har brug for Gud. At tro, at vi ikke har brug for andre end os selv er en farlig illusion. Har pandemien styrket bevidstheden om vores egen personlige og sociale skrøbelighed, må denne fastetid da lade os erfare den trøst, troen på Gud giver, uden hvem vi ikke kan stå fast (jf *Es 7,9*). Ingen opnår frelse alene, idet vi alle befinder os i samme båd midt i historiens storme (2) – og helt bestemt kan ingen frelse sig selv uden Gud, fordi alene Jesu påskemysterium har besejret dødens mørke vande. Troen skåner os ikke fra livets

byrder og trængsler, men giver os mulighed for at imødegå dem forenet med Gud i Kristus, det store håb, der aldrig skuffer og hvis løfte er den kærlighed Gud har udgydt i vore hjerter gennem Helligånden (jf *Rom 5,1-5*).

Lad os aldrig blive trætte af at udrydde det onde fra vort liv. Må den legemlige afholdenhed, som fastetiden kalder os til, styrke vor ånd i kampen mod synd. *Lad os aldrig blive trætte om at bede om tilgivelse i Forsoningens Sakramente* ihukommende, at Gud aldrig bliver træt af at tilgive (3). *Lad os aldrig blive trætte af at kæmpe mod begæret*, den svaghed som leder til egoisme og alle synder, og som i tidens løb har antaget forskellige former at for lede mænd og kvinder i synd (jf *Fratelli Tutti*, 166). En af disse er afhængigheden af de digitale medier, som svækker vore menneskelige relationer. Fastetiden er en gunstig tid til at modstå disse fristelser og i stedet opdyrke en mere integreret form for menneskelig kommunikation (ibid., 43), bestående af

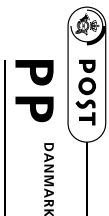
"autentiske møder" (ibid., 50) ansigt-til-ansigt og personligt.

Lad os aldrig blive trætte af at gøre godt i aktiv velgørelse mod vor næste. Lad os i denne tid praktisere almissegiven ved at give med hjertet (jf *2 Kor 9,7*). Gud, der "forsyner sædemanden med udsæd og med brød til at spise" (jf *2 Kor 9,10*) gør det muligt for enhver af os ikke kun at have mad at spise, men også at være generøse i at gøre godt mod andre. Men det er rigtigt, at vi har hele livet til at så godhed; lad os derfor på særlig vis udnytte fastetiden til at drage omsorg for dem i vor nærhed og at nå ud til de af vore brødre og søstre, som ligger sårede langs livets vej (jf *Luk 10,25-37*). Fastetiden er en god anledning til at søge ud mod – og ikke at undgå – de *nødlidende*; at række ud mod – og ikke at ignorere – dem, der har brug for et lyttende øre og et godt ord; og at besøge – og ikke at opgive – de ensomme. Lad os omsætte vort kald i praksis ved at gøre godt mod alle, og finde tid til at elske de fattige og de trængende, de

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 3
25. februar 2022 · 48. årgang

opgivne og de afviste, de diskriminerede og de marginaliserede (jf *Fratelli Tutti*, 193).

3. "Vi skal til sin tid høste blot vi ikke giver op"

Hvert år under fastetiden bliver vi mindet om, at "det gode, ligesom også kærlighed, retfærdighed og solidaritet, opnås ikke en gang for alle; det skal vindes hver dag" (ibid., 11). Lad os derfor bede Gud om at give os landmandens tålmodighed (jf *Jak 5,7*) og udholdenheden til at gøre det gode, skridt for skridt. Falder vi, så lad os række hænderne ud mod Faderen, der altid rejser os op igen. Farer vi vild, når vi vildledes af den ondes tillokkelser, så lad os uden tøven vende tilbage til Gud, der er "rig på tilgivelse" (*Es 55,7*). Lad os i denne omvendelsestid, støttet af Guds nåde og Kirkens fællesskab, aldrig blive trætte af at gøre det gode. Jorden gødes gennem faste,

vandes af bøn og næres af velgørelse. Lad os tro fast på, at "vi skal til sin tid høste blot vi ikke giver op" og at vi med udholdenhedens gave kan opnå det, vi er blevet lovet (jf *Hebr 10,36*) for vor egen og andres frelse (jf *1 Tim 4,16*). Ved at opdyrke en broderlig kærlighed mod enhver er vi forenet i Kristus, der gav sit liv for vor skyld (jf *2 Kor 5,14-15*), og vi er blevet lovet en forsmag på glæden i himmeriget, hvor Gud vil være "alt i alle" (*1 Kor 15,28*).

Må jomfru Maria, der bar Frelseren i sit skød og "gemte alle disse ord i sit hjerte" (*Luk 2,19*), opnå tålmodighedens gave for os. Må hun ledsage os med sin moderlige tilstedeværelse, så denne omvendelsestid må frembringe frugter til evig frelse.

Givet i Rom, i Laterankirken, den 11. november 2021 på festdagen for Martin af Tours, biskop.

FRANS

1 Jf Augustin, *Sermons* 243, 9,8; 270, 3; *En. in Ps.* 110, 1.

2 Jf *Ekstraordinær bønsvigilie præsideret af pave Frans* (den 27. marts 2020).

3 Jf *Angelus*, den 17. marts 2013.

Pave Frans ved onsdagsaudiensen. DeDe 454 Wikipedia.

”
Lad os aldrig blive trætte af at udrydde det onde fra vort liv. Må den egentlige afholdenhed, som fastetiden kalder os til, styrke vor ånd i kampen mod synd. Lad os aldrig blive trætte af at bede om tilgivelse i Forsoningens Sakramente ihukommende, at Gud aldrig bliver træt af at tilgive.

SOS FORBØN

VI BEDER SAMMEN - VI BEDER FOR DIG

missio | Caritas

Ring på 53 60 38 18

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller: annonce@katolskoriering.dk.

Krigen i Ukraine vil forandre det globale religiøse landskab

På mindst tre områder vil den igangværende krig omforme det religiøse landskab, mener den amerikanske journalist og skribent John L. Allen Jr.

Tekst: John L. Allen Jr., cruxnow.com

ANALYSE Krig har altid haft uforudsigelige konsekvenser, har rokket ved status quo og har voldsomt skabt nye realiteter. Mens de fleste analytikere grubler over de geopolitiske, diplomatiske og militære konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine, synes Putins krig også at have vigtige konsekvenser for det religiøse landskab.

Lige nu kan det synes umuligt at beskrive disse konsekvenser; men det er bestemt værd at overveje mulighederne.

Til at begynde med er der mindst tre åbenlyse religiøse aspekter af denne konflikt, som hidtil stort set er blevet ignoreret i de fleste analyser.

Moskva eller Konstantinopel?

For det første kan krigen påvirke forholdet mellem verdens ortodokse kirker.

Der er næsten 300 mio. ortodokse kristne i verden, fordelt på 15 autokefale (selvstændige) kirker og andre forgreninger, heraf ca. 100 mio. i Rusland og 40 mio. i Ukraine. Den russisk-ortodokse Kirke betragter Ukraine som sin tros vugge og sin 'kanoniske territorium', mens de ortodokse i Ukraine er opdelt i tre separate kirker, hvoraf kun den ene er under direkte indflydelse af Moskva.

Et resultat af krigen kan være at skabe en ny følelse hos de ortodokse i Ukraine af at have en fælles sag og kan dermed svække Moskvas greb ved at skabe en ny stærk modpol i den ortodokse verden. I krigens begyndelse fordømte den Moskva-ledede gren af Den ortodokse Kirke i Ukraine i stærke vendinger invasionen; men erklæringen er siden fjernet fra dens hjemmeside.

Derudover har der i nogen tid udspillet sig en konkurrence om lederskabet i den ortodokse verden mellem Moskva og patriarkatet af Konstantinopel, ledet af patriark Bartholomæus. Generelt set anses Konstantinopel for at være mere progressiv og pro-vestlig – Bartholomæus er fx en økumenisk figur, der er engageret i flere partnerskaber med pave Frans – mens Moskva anses for mere konservativ og konfronterende.

Generelt set har Konstantinopel et stærkere krav om forrang, forankret i den traditionelle opfattelse af Konstantinopel som "den første blandt ligestillede" i den ortodokse tradition. Moskva har på sin side flere troende, flere økonomiske midler og nyder den russiske stats opbakning.

Skulle de ortodokse rundt om i verden se sig sure på russerne, kan nettoeffekten være at styrke Konstantinopels position.

Religionshistoriker Diana Butler Bass [amerikansk historiker med speciale i kristendom, red.] udtrykker det således:

"Konflikten i Ukraine handler om reli-

gion og om, hvilken slags ortodoksi der skal forme Østeuropa og andre ortodokse samfund rundt om i verden (især i Afrika)", skriver hun. "Dette er et korstog, der skal generobre den russiske ortodoksis Hellige Land og besejre de vestlige (og dekadente) kættere, som ikke gør knæfald for Moskvas åndelige autoritet".

"Hvis du ikke fatter det, ja, så forstår du det ikke. Hvem skal kontrollere den russiske kirkes geografiske territorium, dets 'Jerusalem'? Moskva eller Konstantinopel? Og hvad betyder territoriekravet for ortodoksien rundt om i verden? Vil den globale ortodoksi læne sig mod en mere pluralistisk og åben fremtid, eller vil den være en del af et autoritært neokristent triumvirat?"

Vatikanet og ortodoksien

For det andet kan krigen i Ukraine også få vigtige konsekvenser for de katolske-ortodokse relationer, især hvad angår Den græsk-katolske Kirkes skæbne i Ukraine, den største af verdens 23 østlige kirker uenret med Rom.

De græskkatolske i Ukraine har længe spillet en vigtig rolle i landets nationale anliggender ved at have frembragt generationer af lærde og aktivister, der arbejder for at samle og skabe et uafhængigt kristent samfund i landet. Græskkatolske er generelt stærkt pro-vestlige og modvillige overfor Moskva, og har spillet vigtige roller i landets uafhængighedsopstande og befinder sig netop derfor formentlig i stor fare under den russiske offensiv.

Helt tilbage til Paul VI har Vatikanets politik overfor den russiske ortodoksi budt på afspænding og er gået langt for at undgå konfrontationer. Denne 'fløjshandske' politik blev bekræftet under pave Johannes Paul II og hans længe nærrede drøm om en kristenhed, som ville "ånde med begge lunger", øst og vest. Den polske pave var

en ubønhørlig modstander af kommunismen og var medvirkende til Sovjetunionens sammenbrud, men havde tendens til ærbødighed og takt, hvad angik den russiske ortodoksi.

Til frustration for mange katolikker under den kolde krig, men også i dag, har paven endnu ikke offentligt navngivet Rusland som aggressoren og har ej heller fordømt Putins handlinger sådan som mange verdensledere har gjort det.

Den nuværende konflikt synes at have potentiale til at forandre denne nøgterne kalkule. Selv om fredagens [den 25. februar] hidtil uhorste og spontane pavelige visit på den russiske ambassade tæt på Vatikanstaten ikke blev ledsaget af offentlig kritik af Moskva, så lad os se det i øjnene: en pave går ikke ned ad Via della Conciliazione til en udenlandsk ambassade alene fordi han er tilfreds.

Måske vil krigens konsekvens være at skabe en ny økumenisk tilgang fra Vatikanets side – én, der bliver bedre til at sige fra.

Den brede kristne scene

For det tredje kan den nuværende konflikt også påvirke de konservative katolske og kristne kredse i Vesten, der længe har betragtet Putin som en allieret i kampen mod islamisk radikalisme, især i beskyttelsen af forfulgte kristne i Mellemøsten, og i at fremme traditionelle kristne værdier som et bolværk mod sekularisme.

Hvis nogle af disse konservative katolikker og kristne vender ryggen til Putin, kan det udløse en søgen efter andre måder at fremme deres mål på.

Det er i øvrigt også værd at bemærke, at Putins billede af sig selv som troens store forsvarer ikke blot er tom snak på den globale scene. På kritiske tidspunkter i Mellemøsten har han brugt russisk magt på måder, der rent faktisk har gavnet kristne befolkningsgrupper, især i kampen mod IS i Syrien og Irak.

Ifølge loven om utilsigtede konsekvenser kan en svækket og distraheret Putin ende med at udsætte disse kristne for større fare – noget, som fremadskuende vestlige ledere gør klogt i at forudse, da Putin ellers frit ville kunne propagandere for deres fejltrin.

Kort sagt: På den anden side af krigen vil det globale religiøse landskab være dømt til at se anderledes ud. Hvad disse forskelle består i vil bestemmes af de valg, de religiøse ledere træffer netop nu.

Oversættelse: Niels Messerschmidt

Patriark Filaret, overhovedet for Den ukrainske-ortodokse Kirke af patriarkatet Kyiv, deltager i en taksigelsesmesse i anledning af Den ukrainske Kirkes autokefali foran St. Sophia-katedralen. Foto: Getty Images.

Dominikanere

Broder Andreas og broder Filip Maria om klosterliv i Lyon.

Læs mere på side

4-5

Frugtbar faste

Interview med biskop Erik Varden.

Læs mere på side

6

Fasteindsamling 2022

Hjælp mødre i Niger.

Læs mere om Caritas på side

7-10

Kirken i Danmark

Synodalmøde i Aarhus. Personalia.

Læs mere på side

11-13

KO mener

'Floder af blod og tårer'

Efter Angelusbønnen søndag den 6. marts tog paven bladet fra munden, da han kommenterede situationen i Ukraine.

Han sagde, at "i Ukraine flyder der floder af blod og tårer. Der er ikke kun tale om en militæroperation, men om en krig, der bringer død, ødelæggelse og elendighed med sig; stadig flere ofre og mennesker er på flugt, især mødre og børn. I dette hårdt prøvede land vokser behovet for humanitær hjælp dramatisk fra time til time.

Jeg appellerede derfor inderligt til, at der skabes sikre, humanitære korridorer og at der garanteres hjælp og adgang til de belejrede områder, så vore brødre og søstre, der lider under bomber og frygt, kan modtage livsvigtig hjælp".

Paven takkede alle, der nu tager imod flygtninge, og bad om, at de væbnede angreb må bringes til ophør, "at man vælger forhandlingens og den sunde fornufts vej, og at folkeretten igen må respekteres!"

I en kommentar til krigen i Ukraine spørger den franske katolske avis *La Croix*, om den russiske præsident Vladimir Putin er blevet narret af sin egen propaganda, da han besluttede sig for at invadere Ukraine. For ved at nedgøre den europæiske konstruktion begik Putin en alvorlig fejl: han undervurderede solidariteten og lydhørheden blandt EU's medlemslande.

Vendepunktet den 27. februar vil ifølge *La Croix* gå over i historien. For på den dag reagerede EU's medlemslande enstemmigt på invasionen i Ukraine, og på to fronter på samme tid.

For det første på det økonomiske område, hvilket var forventeligt. Sanktionerne kom hurtigt, de var hårde og indførtes med øjeblikkelig virkning, hvilket blandt andet kan aflæses på rublens kursfald.

For det andet på det militære område, hvilket var uden fortilfælde. Den europæiske Union, der i sin konstruktion er fredelig, besluttede for første gang nogensinde at finansiere indkøb af våben i en konflikt, der involverer et tredjeland.

Ikke alle bifaldt disse beslutninger, og de vil formentlig få smertelige konsekvenser for de europæiske borgere. De indebærer også en vis risiko og derfor også et vist mod, idet EU flirter med rollen som en med-krigsførende aktør.

Ingen ved på nuværende tidspunkt, om det vil ændre krigens udfald, skriver *La Croix*. Men det har allerede nu ændret karakteren af de bånd, der binder de 27 medlemsstater sammen, og beslutningen vil danne præcedens.

EU har vist, at det ikke er en klub af tilbagelænedede og dekadente lande, sådan som autokrater som Putin længe har karikeret det. EU har vist, at når væsentlige værdier som demokrati og territorial integritet er på spil, ved unionen også hvordan den bruger sin magt.

Man kan dog frygte, at denne tilkendegivelse af europæisk magt kommer for sent. Men det ville omvendt have været værre, hvis EU havde tøvet og indtaget en afventende holdning.

I stedet er det modsatte sket. Stillet overfor Putins brutalitet har EU endelig taget skæbnen i sin egen hånd, konkluderer *La Croix*.

NM

Petersbroderskabet får tilladelse

Pave Frans fritager Petersbroderskabet for restriktionerne i forbindelse med fejring af latinsk messe efter den ekstraordinære form.

Tekst: Niels Messerschmidt

LITURGI På trods af de seneste tiltag for at regulere brugen af den traditionelle latinske messe, udsendte paven i februar et dekret, der fritager medlemmerne af Petersbroderskabet, som har en særlig tilknytning til den traditionelle liturgi, fra restriktionerne i fejringen af messen efter den ekstraordinære form som angivet i motu proprio 'et *Traditionis custodes*.

Petersbroderskab (FSSP) har hovedsæde i Schweiz og har status som et selskab for apostolisk liv med pavelig godkendelse. Det blev grundlagt i 1988, da tolv præster fra Sct. Pius X præstebroderskabet brød med bevægelsen, da dets grundlægger, ærkebiskop Marcel Lefebvre, i strid med kirkeretten valgte at vie fire biskopper uden pavelig godkendelse.

Selv om fejring af latinsk messe efter den ekstraordinære form ligger indlejret i FSSP's karisma og nedfældet i dets statutter, er præstebroderskabet forblevet tro mod Rom og Peterembedet.

Ifølge et kommuniké fra FSSP den 21.

februar havde to af dets repræsentanter, pater Benoît Paul-Joseph, superior for det franske distrikt, og pater Vincent Ribeton, rektor for dets seminar i Wigratzbad, et timelangt møde med pave Frans, hvor de diskuterede de seneste restriktioner i fejringen af den traditionelle liturgi.

Sidste år strammede paven tilladelsen til at

Fra pavens audiens med repræsentanter fra Petersbroderskabet. Pater Benoît Paul-Joseph (til venstre) og pater Vincent Ribeton sammen med pave Frans. Foto: Petersbroderskabet.

Tyske kardinal ønsker at træder tilbage

Kardinal Rainier Maria Woelki af Köln har indsendt sin afskedsansøgning for anden gang.

TYSKLAND Kardinalen tilbød allerede at træde tilbage sidste år; men da paven sagde 'nej' valgte Woelki at tage orlov. Efter at være vendt tilbage til embedet 2. marts tilbød han atter at træde tilbage. Pave Frans har bedt den tyske prælat om at blive i embedet, mens han beslutter

sig for, om han vil imødekomme Woelkis afskedsansøgning eller ej.

Kardinal Woelki var genstand for kritik, da han valgte ikke at offentliggøre en rapport om håndteringen af overgrebssager i ærkebispedømmet Köln. Han bestilte derimod en ny rapport, der blev offentliggjort

Eritreisk patriark død efter 16 års husarrest

Patriark Abune Antonios af Den eritreisk-ortodokse Kirke døde i sit hjem i Asmara den 9. februar efter at have siddet i husarrest i 16 år. Han blev 94 år.

AFRIKA Patriark Antonios' død udstiller den manglende religionsfrihed i landet under diktator Isaias Afwerki, ifølge det katolske tidsskrift *The Tablet*.

Efter at være valgt som Den eritreisk-ortodokse Kirkes tredje patriark i 2004 kom Antonios hurtigt på kant med Afwerkis styre efter at have kritiseret statens indblandinger i internt kirkelige anliggende og fængslingen af præster, som havde demonstreret mod menneskerettighedskrænkelser.

To måneder efter sine protester blev Antonios sat i husarrest og sad der indtil sin død seksten år senere. I den periode planlagde regimet valget af hans efterfølger, som dog ikke anerkendes af de andre kirkesamfund i landet eller flertallet af Eritreas kristne.

Menneskerettighedsobservatoriet for Eritrea, beliggende i London, betegner patriark Antonios som "en modig og

samvittighedsfuld mand, en religiøs leder af højeste kaliber, aldrig bange for at indtage et standpunkt for den sande og ægte kristne tro", og observatoriet udtrykker bekymring for, at "Kirken efter hans død bliver mere sårbar over for statslig indblanding, og at regeringsudnævnte tilhængere ikke vil forsvare Kirkens religiøse uafhængighed".

Religion er stærkt kontrolleret i landet med ca. seks millioner indbyggere, hvoraf godt halvdelen er kristne. De fleste tilhører Den eritreisk-ortodokse Kirke, der blev autokefal efter Eritreas løsrivelse fra Etiopien. Kirken danner fællesskab med de østlig-ortodokse kirker og de etiopiske, armenske og de koptisk-ortodokse kirker.

Kun fire religioner er anerkendt i Eritrea: Den ortodokse Kirke, Den katolske Kirke, Den luthersk-evangeliske Kirke samt Sunni-islam. Tusindvis sidder i fængsel for at tilhøre andre trosretninger eller for at have

fejre latinsk messe efter den ekstraordinære form, hvis brug ellers var blevet liberaliseret under hans forgænger, pave Benedikt XVI.

Ifølge pave Frans' motu proprio *Traditionis custodes* skal præster, der ønsker at fejre messe efter de liturgiske bøger fra 1962, nu have tilladelse fra deres biskop til fortsat at gøre det. Enhver præst, som er ordineret efter udstedelsen af de nye normer, og som ønsker at fejre latinsk messe efter den ekstraordinære form, skal anmode om det hos sin biskop, og biskoppen skal herefter rådføre sig hos Vatikanet, inden han giver tilladelse til det.

Efter mødet med FSSP's repræsentanter udsendte pave Frans et dekret, dateret 11. februar, hvori han giver præstebroderskabet tilladelse til at fejre traditionelle latinske messer og forvalte alle sakramenter i henhold til missalet, ritualbogen, det pavelige og det romerske breviar fra 1962.

Denne tilladelse begrænser sig til Petersbroderskabets egne kirker og oratorier og private messer – medmindre det sker efter samtykke med den lokale biskop.

Dekretet tilføjer: "Uden at forringe, hvad der ovenstående er sagt, foreslår Den hellige Fader, at bestemmelserne i motu proprio 'et *Traditionis custodes* i videst muligt omfang tages med i betragtning".

Ifølge oplysninger havde Petersbroderskabet ved udgangen af november 2020 i alt 330 præster – en tredobling siden 2001 – og 162 seminarister.

i marts 2021, og denne indeholdte beviser på, at medarbejdere i ærkebispedømmet – herunder tidligere ærkebiskopper – havde forsøgt at skjule overgrebssager.

Rapporten kritiserede blandt andet kardinalerne Joseph Höffner og Joachim Meisner. Selv om efterforskerne ikke fandt bevis for, at kardinal Woelki havde forsøgt at skjule noget, blev det konkluderet, at ærkebiskoppen havde "bidraget væsentligt til en tillidskrise" blandt de troende.

NM

kritiseret regimet. Der findes ca. 150.000 katolikker i Eritrea, og Den katolske Kirke driver et vigtigt socialt netværk. I 2019 blev dets sundhedsfaciliteter konfiskeret af regeringen som et forsøg på at have enekontrol med sundhedsvæsenet.

NM

Patriark Antonios fastholdt igennem alle årene sin kritik af regeringens handlinger, inklusive hans egen fjernelse fra embedet og husarresten, også da han i 2019 blev anklaget for kætteri af fem regeringstro biskopper og samtidig ekskommuniceret fra Den ortodokse Kirke.

Pilgrimme strømmer atter til Lourdes

Efter to års coronanedlukning er pilgrimmene ved at vende tilbage til valfartsstedet i Sydvestfrankrig.

Tekst: Niels Messerschmidt

LOURDES Omkring 4.000 pilgrimme besøgte den 11. februar Massabielle-grotten i centrum af mariahelligdommen i Frankrig, da valfartsstedet genåbnede efter at have været lukket i to år på grund af coronapandemien.

Stedet ved foden af Pyrenæerne, hvor Jomfru Maria viste sig for første af i alt atten gange for Bernadette Soubirous den 11. februar 1858, er i dag ét af verdens største valfartssteder.

Pave Johannes Paul II udråbte i 1992 datoen for den første åbenbaring til en årlig verdensdag for de syge.

”Pilgrimme kan atter drage hertil i komplet sindsro”, fortalte pater Olivier Ribadeau-Dumas, rektor for stedet i forbindelse med genåbningen: ”Vi har nu næsten lagt sundhedskrisen bag os”, tilføjede han ifølge den franske katolske avis *La Croix*.

Nationale valfarter har måttet aflyses

Den 51-hektar store valfartssted lukkede for besøgende i to måneder under den første

coronanedlukning i 2020 og genåbnede siden gradvist for bøn og processioner. Men den berømte grotte, hvor klippevæggen under statuen af Jomfru Maria er blevet slidt glat af de mange besøgende, forblev lukket af sundhedsmæssige grunde.

Billede fra Den nordiske Lourdesvalfart i 2019, den seneste fællesnordiske valfart til mariahelligdommen, som de sidste to år har været lukket for besøgende pga. coronapandemien: Foto: Martin Ryom.

Troslærekongregationen omorganiseres

Der oprettes en ny afdeling til at tage sig af disciplinære sager, fx seksuelle overgreb.

KURIEN Pave Frans har med et nyt motu proprio *Fidem servare* (’At bevare troen’), fra den 14. februar, omorganiseret Troslærekongregationen, så der skabes en uafhængig afdeling til at tage sig af disciplinære sager vedrørende seksuelle overgreb på mindreårige.

Med den nye struktur vil Troslærekongregationen have to selvstændige hhv. doktrinære og disciplinære afdelinger, som hver ledes af en sekretær og en undersekretær, og som begge rapporterer direkte til trospræfekten.

Troslærekongregationen har hidtil også haft en afdeling til at tage sig af ægteskabssager, men med motu proprio’et lægges dette ansvarsområde ind under den disciplinære afdeling.

Den nye lovgivning udgør den vigtigste organisatoriske ændring i Troslærekongregationen i mere end 30 år, og ændringerne

trådte i kraft med øjeblikkelig virkning.

Personaleudskiftninger

Den 56-årige ærkebiskop Giacomo Morandi, som paven den 10. januar har bedt om at lede bispeddømmet Reggio Emilia-Guastalla i den italienske Emilia-Romagna region, har haft sit virke i Troslærekongregationen siden 2015, først som undersekretær og siden som den næsthøjeste placerede medarbejder under præfekt kardinal Luis Ladaria.

Kardinal Luis Ladaria har med sine 77 år overskredet Vatikanets traditionelle pensionsalder på 75 år, og i juli i år vil den spanske jesuit afslutte den femårige mandatperiode, som gælder for Vatikanets kontorchefer.

Giacomo Morandi har tidligere været generalvikar for Modena-Nonantola ærkebispeddømme og været ansat som professor på Modenas institut for religionsvidenskab.

Kontoret er også p.t. bemanded med to undersekretærer, ærkebiskop Augustine Di Noia fra USA og ærkebiskop Charles Scicluna fra Malta.

Resortområder

Ifølge motu proprio får den doktrinære afdeling ansvaret for spørgsmål ”i relation til at fremme og beskytte troslæren og moralske spørgsmål” samt ægteskabelige spørgsmål. Det omfatter også at fremme studier om troens videregivelse ”i evangeliseringens tjeneste, så dens lys bliver kriteriet for at forstå livets mening, navnlig i lyset af

Pilgrimme, som fortsat skal bære mundbind på helligdommens område, må stå i kø i over en time for at besøge grotten.

Pandemien har betydet, at mange nationale Lourdesvalfarter har måttet aflyses de to seneste år. Det gjaldt også den nordiske valfart til Lourdes, som traditionelt er foregået om sommeren. Med genåbningen af valfartsstedet bliver årets valfart, som ifølge kilder allerede er overtegnet, gennemført.

Genåbningen glæder mange

Genåbningen glæder ikke kun pilgrimmene, men også de mange hoteller og forretninger på de omkringliggende gader. Pandemien har nemlig gjort et stort indhug i den kommercielle omsætning i byen Lourdes, der næstefter Paris har den største hotelkapacitet i Frankrig, og som årligt tiltrækker over 3,5 mio. pilgrimme, hvoraf to tredjedele kommer fra udlandet.

Under den første coronapandemi var det årlige antal pilgrimme nede på ca. 800.000 i 2020, men begyndte sidste år at stige igen.

Hotelejer Hervé Jeanson siger ifølge *La Croix*, at turistsektoren forventer problemer med at skaffe den fornødne arbejdskraft i år. ”Inden pandemien havde vi 2.500 sæsonbetonede jobs. I 2021 kunne vi konstatere, at 1.500 af disse jobs var forsvundet. Så vi har med andre ord en beskæftigelsessituation, som vi må tackle”.

spørgsmål, som rejses af videnskabelige fremskridt og samfundsudviklingen”.

Kontorets disciplinære afdeling vil behandle sager om seksuelle overgreb på mindreårige og andre ”alvorlige” forbrydelser.

Offentliggørelsen af motu proprio kommer forud for den længe ventede nye apostoliske konstitution for Vatikanets centraladministration, Den romerske Kurie. Den nye konstitution forventes at ville resultere i oprettelsen af et nyt dikasteri for evangelisering, der formentlig vil blive prioriteret højere end det engang så almægtige doktrinære kontor, som indtil 1968 blev ledet direkte af en pave, skriver *National Catholic Reporter*.

Pavens seneste motu proprio *Fidem servare* er 46. gang, Frans har modificeret dele af centraladministrationens lovgivning.

NM

Kort nyt

Den første kristne kopter er blevet taget i ed som Egyptens nye højesteretspræsident. Den 65-årige dommer Bolis Fahmy blev udpeget til hvervet af præsident El-Sisi i midten af februar efter at hans forgænger måtte træde tilbage af helbredsmæssige grunde. Fahmy har siden 2014 været vicepræsident for retsinstanten, hvis opgave er at overvåge lovenes konstitutionalitet og fortolkningen af lovttekster. Kristne udgør ca. ti procent af befolkningen, men har tidligere været underrepræsenteret eller forfulgte.

Den europæiske Union kan ikke erklære abort som en grundlæggende rettighed i henhold til EU-lovgivningen. Det siger de katolske biskopper om den franske præsident Emmanuel Macrons opfordring til at gøre det. Kommissionen for de europæiske bispekonferencer i EU, *COMECE*, siger i en erklæring, underskrevet af dets formand kardinal Jean-Claude Hollerich og fire andre biskopper, at Macrons forslag ”går imod grundlæggende europæiske overbevisninger og værdier”, og kan skabe konflikt blandt EU’s borgere.

Et dusin katolske sammenslutninger i Italien har opfordret til en uafhængig undersøgelse af præsters overgreb i landet under overskriften *’Oltre il Grande Silenzio’* (Bag den store stilhed). Ifølge *Daily Telegraph* vil de lancere en kampagne under hashtag’et *#ItalyChurchToo* på de sociale medier for at bryde årtiers ”fornægtelse, tilsløring og omerta”. *Omerta* er det sicilianske ord for tavshed og ære, og forbindes typisk med mafiaen. Initiativet er taget af overgrebsfret Francesco Zannardi. Biskoppen i den nordlige havneby Savona skulle have kendt til disse overgreb og endda skrevet til Vatikanet for råd til at håndtere sagen, uden at noget skete.

Det tyske ærkebispeddømme Paderborn planlægger at involvere katolske lægfolk i fremtidige bispeddømmelser. I en erklæring fra 11. februar forklarer ærkebispeddømmet, at det anvender en anbefaling fra det seneste plenarmøde i den tyske synodale vej, hvor lægfolks involvering i bispeddømmelser blev drøftet. Plenarmødet foreslog, at alle bispeddømmer oprette en rådgivende komité bestående af lægkatolikker og præster fra domkapitlet, og at komitéen udarbejder en liste med mulige kandidater, som sendes til Rom.

Palazzo del Sant'Uffizio, Troslærekongregationens hovedsæde. Foto Wikipedia.

Har du brug for
juridisk bistand?

Drop in rådgivning
Hver onsdag
kl. 17.00 - 19.30

Caritas Retshjælp
Stenosgade 4A, 1616 København V.

Academicum Catholicums aktiviteter marts 2022

Bestyrelsen indkalder hermed til AC's årlige generalforsamling (jf. AC's vedtægter § 10).

Tid: Torsdag den 31. marts 2022 kl. 18:00 præcis. Forventet afslutning: kl. 19:00.

Sted: Jagtvej 183B, 2100 København Ø.

(Englesalen – indgang ad trappen i gården ved St. Augustin).

Dagsorden: (jf. vedtægterne § 10, stk. 4):

- Valg af dirigent.
- Beretning om foreningens virksomhed i foreningsåret 2021 (skriftlig beretning vil blive udsendt til medlemmerne, indlagt på hjemmesiden og evt. omdelt).
- Aflæggelse af regnskab for regnskabsåret 2021, jf. vedtægter § 9) og fastsættelse af kontingent. Bestyrelsen indstiller, at kontingentet fastsættes til 200,- kr. for medlemmer, 300,- kr. i alt for ægtefæller, 100,- kr. for studentermedlemmer og medlemmer med bopæl uden for Storkøbenhavn.
- Eventuelle indsendte forslag. Der gøres særligt opmærksom på følgende:
  - vedtægternes frister for indsendelse af forslag, som ønskes behandlet på den ordinære generalforsamling, samt
  - at forslag kun kan stilles af stemmeberettigede medlemmer. Bestyrelsen kan dog i særlige tilfælde dispensere fra fristkravet.
- Valg af bestyrelse for 2022. De nuværende bestyrelsesmedlemmer: Niels-Henrik Assing (fg. formand), Carsten Michael Günther (kasserer), Paul Amberg, Nik Bredholt og Julio Hans Casado Jensen. forventes at fortsætte. Miriam Russell har, pga. andre opgaver, ikke ønsket at genopstille.
Da der ikke på nuværende tidspunkt er modtaget forslag til yderligere bestyrelsesmedlemmer, indstilles det til generalforsamlingen, at der gives bemyndigelse til bestyrelsen til efter behov på et senere tidspunkt at supplere sig med yderligere medlemmer.
- Valg af revisor for regnskabsåret 2022.
- Eventuelt

Foredrag: Martyrium og mission ved pastor emeritus, generalsekretær Henrik Ertner Rasmussen.

Umiddelbart efter generalforsamlingen vil der være mulighed for at opleve et foredrag ved Henrik Ertner Rasmussen om Martyrium og mission.

Henrik Ertner blev – efter en begyndende karriere som luth-spiller og underviser på musikkonservatoriet – “§2-uddannet” præst i folkekirken. Han blev efter tre år udsendt som missionær til Cairo, med to års forberedende studier ved Det pavelige institut for arabiske og islamiske Studier. Efter syv år i Cairo og en kort tid i Albanien blev han bedt om at blive generalsekretær i Dansk Europa-mission, der fra 1964 hjalp forfulgte kristne, først bag Jerntæppet, siden i mange muslimske lande. Konverterede til Den Katolske Kirke 2010.

Om aftenens emne skriver foredragsholderen:

Martyrium og mission er to begreber som i kirkens historie har hængt nøje sammen, men som relativt sjældent teologisk er blevet behandlet sammen som to sider af samme sag, nemlig udbredelsen af Guds Rige, der sker gennem vidnesbyrdet om Kristi lidelse, død og opstandelse. Dette vidnesbyrd har ofte vakt modstand, ja, direkte had mod den kristne tro, med forfølgelser og martyrier til følge. Det lykkedes som bekendt ikke de romerske magthavere frem til 300-tallet at udrydde “det kristne uvæsen” med vold og fængslinger og drab. Tværtimod kunne kirkefaderen Tertullian konstatere at “martyrernes blod er Kirkens udsæd”.

Uddybende om foredraget: se AC's hjemmeside www.academicumcatholicum.dk.

Fastetiden markeres i år med en fasteretræte lørdag den 26. marts kl. 15:00. Pater Martin Chase, SJ vil være retrætimester.

Tidsplan:

- 15:00-15:45 Oplæg (v. p. Martin)
- 15:45-16:30: Meditation
- 16:30-17:15: Relevant samtale og spørgsmål
- 17:30: Vigiliemesse

Der vil være lejlighed til skriftemål.

Kl. 17:30, altså i direkte tilslutning til retræten, vil man kunne deltage i vigiliemesse i huskapellet med pater Martin Chase som celebrant.

Indholdsmæssigt vil retræten forme sig som skriftbetragtning, meditation og med tid afsat til personlig meditation og bøn i stilhed.

Tilmelding og nærmere oplysninger:

Martin Chase (mc@jesuitterne.org) eller Niels-Henrik Assing (acatholicum@gmail.com).

Sted: Huskapellet ved Sankt Augustin (indgang fra gården ved kirken Jagtvej 183D). Huskapellet og Murstenslokalet vil blive anvendt til selve retræten og den efterfølgende vigiliemesse.

Med venlige hilsener,
På vegne af bestyrelsen,
Niels Henrik Assing, fg. formand

Fra Angelico, St Peter Martyr, 1340-45, Tempera on wood Royal Collection Hampton Court

DUCCIO di Buoninsegna Temptation on the Mountain (scene 3) 1308-11 Tempera on wood, 43 x 46 cm Frick Collection, New York.

Dominikanerbroder: 'Ordenslivet intensiverer min stræben efter hellighed'

I et dominikanerkloster i Frankrigs tredjestørste by Lyon bor 24 brødre, heraf to skandinaver, en dansker og en svensker. Katolsk Orientering har mødt broder Andreas Riis og broder Filip Maria til en samtale om ordensskald, fællesskab og forkyndelse.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

ORDENSLIV I en nygotisk kirke i et af den franske by Lyons moderne kvarterer er aftenbønnen i gang. Omkring 20 dominikanerbrødre i deres hvide dragter med sorte kutter over står i koret og synger en Davidsalme. Nede i kirkerummet sidder 5-10 personer, som denne aften er kommet for at deltage i brødrenes vesper. Kirken er brødrenes klosterkirke, men fungerer samtidig som sognekirke for et ganske stort sogn i Frankrigs tredjestørste by. Der er næsten altid en et par håndfulde deltagere eller mere i brødrenes morgenmesse, og til aftenbønnen er der også en trofast flok. Til søndagsmessen er der godt fyldt.

”Det giver noget særligt, at vi har en kirke, hvor vi kan prædike og i det hele taget forkynde ved vores tilstedeværelse. Det kan selvfølgelig siges at være en stor luksus, at der er en stor gruppe præster ved én og samme kirke, når der er præstemangel andre steder i Frankrig og i verden. Men omvendt er det helt klart, at vores fælles liv i klosteret er med til at udvikle forkyndelsen,” siger broder Andreas Riis.

Han er danskfødt katolik og 39 år, og han indtrådte i dominikanerordenen i 2018. I første omgang rejste han til Strasbourg, hvor noviceerne i den franske provins, som også dækker Skandinavien, har deres første års studier og liv i ordensfællesskabet. Herefter aflægger de midlertidige løfter, hvorefter de typisk flytter til Lyon og indgår i fællesskabet i klosteret Couvent du Saint-Nom de Jésus. For tiden bor der 23 brødre i klosteret, hvoraf en mindre gruppe – heriblandt Andreas Riis og hans svenske medbroder Filip Maria – er såkaldte ”studiebrødre”. De går

på det katolske universitet i byen og læser teologi og filosofi og forbereder sig til at aflægge evige løfter. For Andreas Riis’ vedkommende er det planen, at han aflægger løfter senere i år, hvorefter han skal til Fribourg i Schweiz for at fortsætte sine teologiske studier og herefter præstevies. Langt de fleste dominikanerbrødre er præsteviet og fungerer som præster, undervisere, forskere og lignende. Andre laver mere sociale aktiviteter, fx i et sogn. Men forkyndelsen er helt central for dominikanerne, der også er kendt som prædikebrødre.

Forkyndelse med hele livet

”Prædikenen står naturligvis helt centralt for os, og det fylder bestemt meget i vores ordens historie og tradition, at vi uddanner os til at prædike bedst muligt. Men prædikenen er kun en del af forkyndelsen, og som ordensbrødre forsøger vi at forkynde med hele vores liv – ved at leve i fattigdom og fællesskab og ved at være til stede i livet i en by som Lyon, hvor ganske mange mennesker ikke har noget særlig aktivt forhold til Kirken,” siger Andreas Riis.

Han er født og opvokset i en katolsk familie; hans far er Torben Riis, som mange vil kende som tidligere redaktør af Katolsk Orientering og derudover aktiv på en lang række fronter i katolsk menighedsliv og intellektuelt liv i Danmark. Hans mor er Ingegerd Riis, som i mange år har været formand for foreningen Respekt for Menneskeliv.

”Jeg er vokset op med katolsk tro og kirkegang og tog troen meget naturligt til mig som barn. Jeg husker ikke for alvor at have

Broder Filip Maria.

tvivlet på Guds eksistens eller på Kirkens lære som barn eller i de første ungdomsår. Men derefter kom en periode, hvor jeg fjernede mig fra Kirken, og først efter en årække fandt jeg tilbage. Jeg stillede mig selv spørgsmålet, om jeg virkelig troede på opstandelsen, og da svaret var ja, begyndte jeg skridt for skridt at forsøge at finde ud af, hvad det skulle have af konsekvenser i mit liv,” siger Andreas Riis.

Han er uddannet cand.mag. i dansk med sidefag i lingvistik samt filosofi, som han efterfølgende tog kurser i, inden han indtrådte hos dominikanerne. Desuden havde han, inden han indtrådte, læst en del teologi på egen hånd. Hans beslutning om at indtræde kom gradvist og forsigtigt, og vejen dertil var lang og til tider lidt kringlet. Til gengæld har han, siden han indtrådte, ikke været i tvivl om, at han er det rigtige sted.

”Det var vigtigt for mig både at stille de intellektuelle spørgsmål til troen og samtidig få hjertet med. Jeg ville også gerne forkynde, men turde i begyndelsen ikke tænke tanken om at blive præst til ende. Jeg var ikke sikker på, at jeg kunne se mig selv som kvalificeret til det på alle måder. Derfor tog jeg små skridt ad gangen,” fortæller han.

”På et tidspunkt blev det klart for mig, at jeg længtes efter ordenslivet – gerne i en form, der både har det kontemplative element og samtidig en udadvendt og aktiv side. Præcis den kombination fandt jeg hos dominikanerne,” siger han.

En udadvendt og mobil klosterorden

Der findes ikke længere dominikanerklostre i Danmark; men i Sverige og Norge er der klostre for både dominikanerbrødre og -søstre.

Andreas Riis blev via Jesper Fich, sognepræst på Frederiksberg og tilknyttet en et fællesskab af præster i dominikanerordenen, som ikke lever i klostre, henvist til en svensk dominikanerbroder, Björn Engdahl, der står for kontakten med potentielle novicer i Skandinavien. Efter nogle besøg og samtaler hos ham var Andreas Riis klar til at tage til Frankrig og indtræde i klostret i Lyon.

”Jeg er blevet overrasket over, hvor meget fællesskabet fylder og betyder, også i forhold til forkyndelsen. Vi udveksler og udvikler os sammen, så vores forståelse af Bibelen bliver både større og dybere, fordi vi lever i et fællesskab,” siger han.

Brødrene beder morgen-, middags- og aftenbøn og fejrer messen hver dag sammen og beder derudover selv de øvrige tidebønner og en rosenkrans dagligt. Fra de har aflagt de midlertidige løfter, forventes brødrene at bede samtlige tidebønner, men kun laudes og vesper er obligatorisk, så man kan undlade de andre tidebønner, hvis man har en gyldig grund, som fx studier uden for klostret. Når man har aflagt de permanente løfter, er alle tidebønner obligatoriske.

”Vi er en klosterorden, men er samtidig udadvendte og ret mobile. Vi aflægger heller ikke noget løfte om stedbundethed, og vores lydighedsløfte aflægger vi ikke til prioren i et bestemt kloster men til vores ordens leder. Han kan sende os derhen, hvor der er mest brug for os, og hvor vi kan gøre størst gavn,” forklarer Andreas Riis.

Selv kunne han godt tænke sig at komme til Skandinavien; men han klarer sig uden problemer på fransk både i sine universitetsstudier og i hverdagen i klostret, så en fremtid i Frankrig eller et tredje land kan han sagtens forestille sig.

Det samme gælder broder Filip Maria, der inden sin indtræden i dominikanerorde-

nen var kendt under navnet Benjamin Ekman. Han er født i Sverige af forældre, som var aktive i en frikirke, og var selv meget aktiv i frikirkemiljøet i sin ungdom. Dengang havde han næppe troet det, hvis nogen fortalte ham, at han ville blive iklædt dominikanernes dragt i september 2019. Men vejen hen mod dette skridt begyndte dog for mange år siden, fortæller han. Som ung var han frustreret over, at han ikke havde en ”Damaskusoplevelse”, altså en stærk og umisforståelig omvendelseserfaring, som samtidig gjorde det klart, hvad hans kald som kristen var. I frikirkemiljøet mødte han nemlig jævnligt mennesker, der var vokset op uden tro og først efter en voldsom omvendelsesoplevelse havde bekendt sig som kristne.

”Den udeblevne Damaskusoplevelse var længe en kilde til frustration og tvivl for mig. Hvad betyder det egentlig at tro på og følge Jesus, når troen er et altomsluttende vand, man svømmer i allerede fra sin tidligste barndom?” siger han.

Det spørgsmål ledte ham bl.a. til det økumeniske kommunitet i Bjärka-Säby – og miljøet omkring tidsskriftet Pilgrim. Her begyndte han, som han siger, at ”forstå, hvad det betyder at have en tro, som er et vand, man svømmer i, en tro som er noget at hvile i, eftersom den kan tage forskellige udtryk i former, liturgi, åndelige øvelser og vaner til sig.” Han oplevede i mødet med det økumeniske miljø – og ikke mindst oldkirkens traditioner – at former, vaner og liturgier, som han slet ikke havde kendt til i frikirkemiljøet, kan ”bære mig og nære min længsel, selv når troen synes langt fra indlysende.”

En læsende og samtalende livsform

Da han blev introduceret til en af 300-tallets betydeligste teologer og forfatter Abba Evagrius, blev dette en yderligere åbning ind til en verden af tro og fællesskab: ”Der lærte jeg, hvordan mit hjerte og den skabte natur taler ét fælles sprog. Og dette sprog er noget, vi både kan drøvtygge i ensomhed, men som også kan blive et sprog for en samtale i den monastiske skoles fællesskab, brødre imellem,” siger han og uddyber: ”Evagrius gav mig en måde at tænke om og forstå mine lidelser og mig selv. Men han gav mig også en positiv beskrivelse af, hvordan et monastisk liv også kan indeholde en pragmatisk udforskende og intellektuel aktivitet. Og at denne læsende og samtalende livsform kan være en kontekst for og en forberedelse til det mystiske møde med Gud, som fører os langt ned under alt sprog og alle billeder.”

Benjamin Ekman studerede teologi i Lund og skrev afhandling om Evagrius. Via et par dominikanske brødre i Lund fik han mulighed for at tage til Rom på et studie- og skriveophold, og her fik han lov at bo og være en del af det daglige liv i et lille kommunitet af dominikanerbrødre i tilknytning til ordenens universitet Angelicum. Allehelgensdag 2017 oplevede han dels at fejre messe med en dominikanerbroder i et lille kapel på Angelicum, dels at spise frokost og samtale med kommunitetets åndelige vejleder, som han oplevede som en sand ordets tjener, der forkyndte sandhed i ord og gerning. Fra den dag mærkede han ”en stille tydelighed i min vilje i min længsel – jeg ville være prædikebroder, dominikaner”.

Det er han nu blevet, og når han skal beskrive, hvad dominikanernes kendetegn er, bruger han betegnelsen ”kontemplative missionærer”. Om den dominikanske spiritualitet siger han: ”Den er i og for sig umu-

Broder Andreas.

lig. Den søger at forene et monastisk, kontemplativt liv med det omkringvandrede forkyndende apostolat.”

Valget om at leve som døbt

Den beskrivelse nikker Andreas Riis genkendende til. Det kan lyde noget nær umuligt, erkender han. Men for ham er ordenslivet netop et forsøg at skabe nogle gode rammer om sit liv som kristen, der – som alle andre kristne – er kaldet til hellighed.

”For mig kom valget om at leve et kristent liv først. Det var meget afgørende og grundlæggende for mig at sige, at jeg vælger at leve som døbt og som en, der tro på Kristi opstandelse. Det konkrete måtte så komme derefter. At gå ind i et ordensliv er for mig en måde at konkretisere det på. Hos dominikanerne har jeg fundet en ordensregel, der over tid har vist sit værd. Den in-

deholder nogle elementer, der intensiverer min stræben efter hellighed. Ordenen giver nogle konkrete metoder til, hvordan man kan rette op på sine fejl og skabe mulighed for at gøre og vise små kærlighedsgerninger i dagligdagen. Ordenslivet sætter en ramme for det,” siger han og tilføjer: ”Og ikke mindst får man en stor foræring: brødrene og søstrene! Man kan ikke være kristen alene, og som dominikaner bliver man en del af en familie med mange forskellige personligheder.”

Dominikanerordenen

Dominikanerordenens officielle navn er *Ordo Fratres Praedicatorum*, prædikenbrødrenes orden.

Det er en tiggerorden stiftet i 1216 af den hellige Domingo de Guzman, Sankt Dominikus.

Dominikanerne lever efter Augustins regel og bor typisk i klostre i byerne.

Ordenen fik allerede i Dominikus’ levetid fodfæste i de tre vigtige universitetsbyer Paris, Rom og Bologna og bredte sig herefter hurtigt til de fleste europæiske lande. Ved Dominikus’ død i 1221 fandtes der allerede 60 ordenshuse, og året efter blev det første dominikanerkloster i Skandinavien etableret i Lund.

Ved Reformationen havde dominikanerordenen 15 klostre i Danmark, både mande- og kvindeklostre, hvorfra de blev fordrevet. Fra 1953 og et par årtier frem fandtes der dominikanere i Danmark i Sankt Andreas Kloster i Charlottenlund. Der findes ikke længere dominikanerklostre i Danmark; men der findes dominikanere både i Sverige, Norge og Finland.

Den dominikanske ordensfamilie rummer både brødre og søstre, herunder både kontemplative og apostolske søstre, samt lægfolk. Desuden findes sammenslutninger af dominikanerbrødre, der ikke bor i fællesskab i klostre.

I middelalderen fik dominikanerordenen ansvar for trosgranskningen ved inkquisitionen og fik heraf ”Herrens hunde” (latin: *Domini canes*), og et af ordenens symboler er en hund med en fakkel i munden. Symbolet stammer ifølge en legende fra et syn, som Dominikus’ mor havde i forbindelse med hans fødsel. Faklen er en henvisning til Lukas 12,49 om at tænde evangeliets ild i verden (”Ild er jeg kommet for at kaste på jorden, og hvor ville jeg ønske, at den allerede havde fænget”).

Dominikanerne er kendt som dygtige prædikanter og undervisere, og adskillige dominikanere har haft stor indflydelse i teologien, bl.a. Thomas Aquinas. Andre kendte dominikanere er Katarina af Siena og Meister Eckhart.

Fasten handler ikke om at lykkes

Biskop Erik Varden af Trondheim kommer her med gode råd til hvordan vi bruger fastetiden på en frugtbar måde og hvordan vi "genopdager os selv som skrøbelige væsener".

Tekst og foto: Linda Therese Utstølt

FASTETIDEN Fælles for alle katolikker er abstinensdagene askeonsdag og langfredag, hvor det kun er tilladt at indtage et lille hovedmåltid og to små mellemmåltider. Derudover opfordres katolikkerne, i tiden frem til påske, til at faste, bede og give almisser.

Bispedømmet Oslos informationstjeneste har spurgt biskop Erik Varden om gode råd til at gøre ens fastetid vellykket og frugtbar.

At glæde sig

Er det ikke rigtigt, at vi ser fasten som praksis blive stadig mere og mere trendy i ikke-kristne sammenhænge, og at den bliver en form for selvhjælpværktøj med det formål at opbygge viljestyrken?

"Man behøver nu ikke at sætte det sådan på spidsen. For er der ikke altid en fare for, at asketiske øvelser ikke bringer een nærmere Gud, sådan som det ellers var formålet, men at de i stedet bliver en måde til at mennesker kan fremstå stærke, disciplinerede og uafhængige af Gud?", forklarer biskop Varden og tilføjer:

"Uden at have det rette billede af, hvem vi er og hvordan vi bør leve, er der fare for at vi genskaber os i vores eget selv-billede".

"Det helt grundlæggende ved fasten er, at den ikke er målet i sig selv. Hensigten med fasten er, at forberede os åndeligt, mentalt og fysisk på erkendelsen af Kristi opstandelse fra de døde. Det væsentlige i fastetiden er, at vi trænger dybt ned i Kristusmysteriet. Derfor må al fastemæssig praksis høre ind under dette, da den ellers risikerer at blive målet snarere end midlet".

Biskop Erik Varden forklarer, at det er vigtigt at vi fokuserer på påsken og på det

grundlæggende og epokegørende, der skete dengang og så lader os påvirke af det. Og at enhver stor livsforandring forudsætter en forberedelsestid.

"Dengang vi var børn var det, at have fødselsdag en stor begivenhed. Og at holde fødselsdag er ikke noget man lige improviserede om morgenen. Den er noget, man forbereder og glæder sig til; endda så meget, at man kan få sommerfugle i maven alene på grund af ventetiden. Og måske er man først nødt til at gøre nogle besværlige ting såsom at rydde op inden fødselsdagen kan fejres. Vores iver afhænger, hvad enten vi er små eller store, af vores opfattelse af begivenhedens betydning".

Påsketro

"Påsken er meget mere end blot noget, som foregår hen over et vist antal dage i løbet af kirkeåret. Hvis vi indser hvad påsken betyder", forklarer biskop Varden, "hvilket er den store udfordring for os kristne, vil vi også kunne forstå at den er noget, vi bliver nødt til at forberede os til på en ganske særlig måde".

Så hvordan får vi en fastetid hvor vi kan fordybe os i påsken?

"Kirkens vigtigste pædagogiske instrument er liturgien. Jeg tror, at noget af det vigtigste man kan gøre som katolik er at lære at bruge messebogen – ikke blot for at følge med i læsningerne, men også for at lære bønnerne, præfationerne og ritualerne at kende. Det er således Kirken – som vores Moder – tager os i hånden og leder os dybere ind i mysteriet".

Man kan få indblik i påskens enorme kraft gennem bibellæsning eller ved at trænge

dybere ned i påskens beretninger, men biskop Erik Varden opfordrer os til ikke at glemme de konkrete barmhjertighedsgerninger, som er med til at legemliggøre påskens budskab.

Give, invitere og gøre sig tilgængelig

"At give almisser har altid været noget grundlæggende ved fastetiden, hvad enten der er tale om noget materielt eller om man bruger mere tid på at fordybe sig i andres behov. En kristen faste handler ikke om at få mere tid til sig selv, så man kan finpudse sine egne selvrealiseringsprojekter, men om at gøre sig selv tilgængelig for andre".

Og hvordan gør vi så det?

"For at kunne være tilgængelig og besvare andres behov, vi møder på vor vej, må vi være i stand til at bevæge os frit og ikke være tynget af unødvendige ting, der nemt optager en central plads i vort liv. Biskop Erik Varden opfordrer os derfor til at kigge nøje på vort eget liv og spørge os selv: 'Ønsker jeg at leve således?', 'Hvor er jeg ufri?' og 'Hvad er jeg afhængig af?', og siden prøve at gøre noget ved det. Dette kan alle gøre uanset ens alder og livssituation.

Kontinuitet

Men når vi skal være konkrete i vores planlægning af fasten, hvad gør vi så? Måske når vi frem til, at hvis valget står mellem at elske sin næste eller den daglige kop kaffe, ville vi måske have valgt kaffen, især tidligt om morgenen! Eller at vi har svært ved at "føle os gode nok" uden sminke, smart tøj og likes på de sociale medier. Måske skulle vi bare droppe det hele og vende alle bekvemmeligheder ryggen? Det formår nogle måske, men biskop Varden advarer os om, at det vigtigste med fasten er ikke at vi lykkes med vores fasteprojekter eller træffer store og dramatiske valg. Men vores valg må godt kunne mærkes, da de ellers ikke ville have været ting som gjorde os ufrie i udgangspunktet. Det vigtigste er at vi udlever disse valg konsekvent. De må også være så enkle, at vi kan give dem tid til at forandre os: på tilsvarende måde bliver vi ikke stærkere blot ved at følge et ambitiøst træningsprogram. Derimod kommer vi i lidt

Påsken i centrum. Biskop Varden har tidligere reflekteret om påske og pandemi. Han siger, at bogen 'Påsketro i pesttid' også er nyttig læsning i fastetiden, fordi den er en nyttig indføring i påskemysteriet.

bedre form gennem et program, vi rent faktisk følger.

"Det findes ingen universel opskrift på fasten, men alle bør give lidt ekstra eller afstå fra dette eller hint. Det kan fx også være klogt at planlægge sin fastepraksis i samråd med en åndelig vejleder – det for at modvirke faren for forfængelighed og tydeliggøre, at det ikke er noget vi gør alene, men noget vi gør sammen som Kirke; at vi går samme vej mod et fælles mål. Desuden har den, der rejser alene, ingen til at samle een op hvis man falder.

At leve fra dybet af sit hjerte

Fasten kan virke paradoksal fordi den forener tilsyneladende modsætninger. Den er en særlig påmindelse om døden, hvilket også gør den til en særlig påmindelse om livet. Og den minder os om vor kristne tros tidløshed. De liturgiske rammer med tekster, læsninger og bønner forener det nutidige med det bibelske. Det minder os om, at den virkelighed, vi lever i nu, er som efterfølgere til Israels folk. Påskens fortælling, der når sit højdepunkt i Jesu Kristi frelsesgerning, er en virkelighed vi selv må udleve.

"Fasten hjælper os til at leve fra vort hjertes dyb", siger biskop Erik Varden. "Med bevidstheden forankret i Guds evige kærlighed til os samtidig med, at vi konfronteres med vor manglende evne til at gennemføre vore ambitiøse fasteplan. En konsekvens af fasten bør – uden at være tilskyndet af morbid selvpineri – derfor være at blive sig selv bevidst som et skrøbeligt menneske, som oprigtigt kan bede: Herre, forbarm dig over mig". Linda Therese Utstøjt, journalist i Oslo katolske bispedømme, redaktør i Mentsch Magazine og forfatter.

Biskop Erik Varden

- Doktorgrad i kirkehistorie fra St. John's College, Cambridge
- Indtrådte 2002 i Mount Saint Bernard Abbey, England (Cistercienserne), præsteviet 2011 og fra 2015 til 2019 abbed for Mount Saint Bernard Abbey
- Udnævnt til biskop af Trondheim, Norge, 2019
- Forfatter til flere bøger: 'The Shattering of Loneliness' (2018), 'Påsketro i pesttid – en provokasjon' (2021) og 'Entering the Twofold Mystery' (2022).

Salig er tørsten. Hensigten med fasten er at forberede sig åndeligt, mentalt og fysisk på erkendelsen af Kristi opstandelse fra de døde, siger biskop Erik Varden.

Hjælp mødre i Niger med at brødføde deres børn

I Niger er ét ud af to børn under- og fejlernærende. Børn som ikke får mad nok, har et svagere immunforsvar og er i øget risiko for at dø inden de fylder fem år. Under- og fejlnæring kan føre til indlæringsvanskeligheder og koncentrationsbesvær. Mangel på nærende mad hæmmer også børns vækst og udvikling.

Årets fasteindsamling går derfor til at hjælpe mødre i to udsatte kvarterer i Nigers hovedstad Niamey, så de kan give deres børn en god start på livet.

Undervisning i ernæring

Kvinderne vil modtage undervisning i ernæring og vil få mulighed for at være med til at dyrke fælleshaver som giver dem adgang til afgrøder, de kan bruge i madlavningen. Derudover vil de også blive tilknyttet en såkaldt lysmor, som fungerer som en sundhedsplejerske.

Lysmødrene aflægger hjemmebesøg hvor de måler og vejer børnene og hjælper kvinder med hvordan de kan give deres børn en sund og varieret kost på et begrænset budget.

Byhaver skal sikre kvinderne en indkomst

Mange af familierne i de to udsatte kvarterer har ingen eller en meget begrænset indkomst og derfor vil projektet hjælpe kvinderne med at dyrke byhaver. Haverne skal både sikre kvinderne en indkomst og sørge for at de har frugt og grønt, så de kan give deres børn en sund og varieret kost.

Projektet skaber på den måde et sikkerhedsnet for kvinderne og er med til at styrke deres autonomi. Haverne bidrager desuden til at mindske byens klimaaftryk og forureningen i Niamey.

Af Sidse Helene Surel Mogensen.

"Først og fremmest tak til baglandet for den enorme solidaritet med den ukrainske befolkning. Caritas Danmark er i tæt kontakt med Caritas Ukraine. Indsatsen i Ukraine er stærk og koordineret, og solidariteten fra alle lande i Caritas Europa er imponerende. Nu går vi ind i fastetiden, og i Caritas sætter vi en ære i at støtte de allerfattigste. Derfor går indsamlingen i år til mødre i Niger, hvis børn lider af under- og fejlnæring. Deres lidelser er på ingen måde formindsket, uanset at der er udbrudt krig i Europa, og vi beder derfor i år om jeres solidaritet med begge grupper"

- Maria Krabbe Hammershøj, generalsekretær for Caritas Danmark

Foto: Ryan Worms/Caritas Internationalis

Sådan kan du hjælpe mødre i Niger med at brødføde deres børn

Giv et have-kit bestående af en spade, frø, spand og vandkande til én mor = **200 kr.**

Træn én mor i klimavenlige dyrkningsteknikker og kompostering = **230 kr.**

STØT

Støt via **MobilePay 61100**

Støt via netbank:
Reg.nr. 2191
Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage
 via www.caritas.dk

Foto: CADEV

Ismail bliver undersøgt af familiens lysmor mens Haoua og Sidse Holm Nielsen fra Caritas Danmark følger med.

Ismail led af svær underernæring ved fødslen

Haoua Yacouba bor i Niamey i Niger. Hun er 34 år og har seks børn. Hendes søn Ismael på 8 måneder led af svær underernæring ved fødslen. Haoua er derfor blevet tildelt en "lysmor" af den lokale sundhedsklinik.

En lysmor kan bedst sammenlignes med en sundhedsplejerske. Lysmødrene vælges af den lokale sundhedsklinik blandt de mest dynamiske, vellidte og kompetente kvinder i lokalsamfundet. De arbejder 3 timer om dagen fra mandag til fredag. Deres arbejde består i at tage på hjemmebesøg hos familier med underernærede børn. De laver desuden madlavningsworkshops og informerer omkring

amning, god ernæring, hygiejne og general sundhed for børn og voksne.

Haoua fortæller: "Jeg sætter pris på de råd jeg får fra lysmoren, da det ikke kun er begrænset til ernæring, men også hygiejnespørgsmål og mit og mit barns generelle sundhed. Jeg går til sundhedsklinikken hver anden uge nu, og lysmoren besøger mig 3 gange om ugen. Hun giver mig råd om god ernæring og viser mig, hvor jeg kan finde produkter til en god pris på markedet".

Lysmødrenes arbejde værdsættes af sundhedsmyndighederne, der rapporterer, at der

er færre tilfælde af underernæring i distrikter med en lysmor end i distrikter uden. Lysmødrene er også med til at styrke vaccinationsprogrammerne, da de er højt respekterede i lokalsamfundet. Lysmødrene er begejstrede for deres rolle med at hjælpe familier i lokalsamfundet. En lysmor siger: "Det giver mig en masse at kunne hjælpe mit samfund".

Ved at støtte fasteindsamlingen kan du bidrage til at uddanne flere lysmødre, så endnu flere børn som Ismail kan få hjælp.

Af Sidse Helene Surel Mogensen.

Fakta om Niger

Niger er et af de fattigste lande i verden. To tredjedel af landet er dækket af ørken eller halvørken. Vandmangel er et stort problem, hvilket b.la. skyldes klimaforandringer. Kvinder føder i gennemsnit 6,5 børn og børnedødeligheden er høj. 8 % af de børn der fødes i Niger, når ikke at fylde fem år.

Befolkningstal: 24,8 mio. (2021)

Hovedstad: Niamey

Sprog: Fransk (officielt), hausa, djerma

Religion: Muslimer 99,3%, andre (herunder urfolkets tro og kristendom) 0,6%

Etniske grupper: Hausaer 53%, djermaer/songhaier 21%, tuareger 11 %, fulanier 7%, kanurier 6%, andre (inklusive gurmaer, arabere og tubuer) 2% (2006)

Kilde: Globalis

"I 75 år har Caritas Danmark været en vigtig del af bispeddømmets struktur. Stort tillykke med jubilæet! Siden den tid har vi lært Caritas at kende fra mange aktiviteter. Caritas tegner den væsentligste del af det velgørende arbejde i vort bispeddømme. Caritas er Kirkens store karitative ansigt udadtil. Også i år står Caritas Danmark for fasteindsamlingen som i år går til mødre i Niger og som sædvanlig kan jeg kun anbefale at man støtter op om fasteindsamlingen. Lad det være en jubilæumsgave. Ikke til Caritas Danmark, men til de mennesker som Caritas Danmark gerne vil hjælpe".

- Biskop Czeslaw Kozon

Sådan kan du hjælpe!

Et hjemmebesøg fra en lysmoder til en familie til en underernæret barn = **114 kr.**

Materiale til en lysmor (målebånd, vægt, informationsmateriale) = **400 kr.**

Komplet uddannelse af én lysmor = **1.700 kr.**

Haoua Yacouba og hendes søn Ismail på 8 måneder som led af svær underernæring ved fødslen.

Foto: Marlijn Fijder/Caritas Internationalis

Sofia flygtede med sin datter efter en bombe eksploderede i familiens have i Odessa. "Mange bomber sprang og jeg så folk dø" fortæller hun.

Katastrofefonden støtter Ukraines befolkning

Efter måneder med mislykkede diplomatiske forhandlinger invaderede Rusland d. 24. februar Ukraine. Civile har mistet livet og infrastruktur er blevet ødelagt. Der er fødevaremangel, mere end ½ mio. mennesker er flygtet ud af Ukraine mens 100.000 er fordrevet internt. Det er lige nu bidende koldt i Ukraine og den ukrainsk befolkning har hårdt brug for hjælp.

Blot få dage efter krigen i Ukraine begyndte, sendte Caritas Danmark penge afsted til at hjælpe Ukraines befolkning igennem vores partner Caritas Ukraine. Det kunne vi takket været katastrofefonden, som blev oprettet af Caritas Danmarks bestyrelse i 2008.

Formålet med fonden er at sikre, at Caritas Danmark lynhurtigt kan reagere i katastrofesituationer, uden at vi behøver at iværksætte en indsamling først.

Der er tradition for, at en del af de indsamlede midler fra fasteindsamlingen, går til at fylde katastrofefonden op. I år er det besluttet, at pengene fra fasteindsamlingen som går til katastrofefonden, vil blive brugt på hjælpe Ukraines befolkning.

Ved at støtte året fasteindsamling hjælper du ofrene for krigen i Ukraine.

STØT

Støt via **MobilePay 61100**

Støt via netbank:
Reg.nr. 2191
Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage via **www.caritas.dk**

Ved 100-året for biskop Johannes von Euchs død

Den 17. marts 1922 døde biskop Johannes von Euch, højt respekteret og aktiv til det sidste, 88 år gammel og efter i 30 år som biskop at have ledet Kirken i Danmark og Island.

Tekst: Biskop Czeslaw Kozon

KIRKEHISTORIE Indtil for nogle år siden kunne man endnu træffe ældre katolikker, der som børn havde mødt biskop von Euch, og måske tænker nogle også over, hvem der ligger under den store gravsten med bisperelieffet på Vestre Kirkegård i København, men ellers vil han for de fleste være ukendt.

Dog fortjener biskop von Euch absolut at blive husket. Han var den første residerende katolske biskop i Danmark efter reformationen, og store dele af hans virke præger fortsat vort bispedømme eller har indtil for nylig gjort det. Vort net af menigheder bygger stort set på de strukturer, som han grundlagde, og de fleste af de ordener, som har virket i bispedømmet langt op i vor tid, var inviteret af ham. Von Euchs lange tid som biskop blev virkelig en blomstringstid, også efter hans død, så vi har lov til at tro, at Gud lagde sin velsignelse i biskoppens sidste ord: ”Jeg velsigner fremtiden”.

Johannes Theodor Joseph von Euch blev født den 21. januar 1834 i Meppen i Emsland i grænseområdet mellem Tyskland og Holland. Efter sin studentereksamen i 1852 begyndte han prærestudierne i Mainz. Da han efter studierne afslutning var for ung til at blive præsteviet, tilbragte han de næste år som huslærer hos greve Joseph von Stolberg-Stolberg, en slags praktikperiode, der var med til at præge den unge teolog. Den 18. januar 1860 blev han præsteviet for bispedømmet Osnabrück.

Efter reformationen var ansvaret for katolikkerne i Danmark vandret mellem bl.a. flere nordtyske biskopper for til sidst at komme til at ligge hos biskoppen af Osnabrück. Blot få uger efter sin præstevielse blev den unge præst sendt til Danmark som kapellan ved Sct. Ansgars kirke i København hos pastor Hermann Grüder.

I 1864 blev pastor von Euch udnævnt til sognepræst i Fredericia ved den anden af de dengang to eneste katolske kirker i Danmark. Menigheden talte 70 medlemmer, hvortil kom de ca. 150 katolikker, der boede spredt på Fyn og i Jylland. Gennem sine 20 år i byen skulle von Euch se dens antal forøget med næsten 30 personer, konvertitter med deres børn, som blev ført til Kirken pga. af hans virke.

Pastor von Euch havde fra sin barndom ønsket at blive missionær, og dette ønske fik han nu rig lejlighed til at udleve. I mange år var han den eneste katolske præst i Jylland og foretog mange og lange rejser til jyske og fynske byer. Med tiden kunne han etablere centre i Odense og Randers. Senere fulgte Horsens, Aarhus, Kolding og Svendborg.

I 1869 blev Danmark med Island et apostolisk præfektur, hvormed Kirken i Danmark igen blev et selvstændigt kirkeligt område. Den første præfekt blev pastor Hermann Grüder. I 1883 blev von Euch overraskende kaldt tilbage for at overtage en plads i domkapitlet i Osnabrück. Denne

stilling kom han dog aldrig til at indtage. I december 1883 døde præfekt Grüder i en alder af kun 55 år, og der var ingen anden oplagt efterfølger end pastor von Euch, som dermed blev den øverste leder for Kirken i Danmark. Med et nu større ansvar fortsatte han sit velsignelsesrige virke.

I 1892 blev præfekturet ophøjet til et apostolisk vikariat. Med stillingen som vikar fulgte også bispevielsen, som fandt sted den 8. september samme år i domkirken i Osnabrück.

I løbet af de næste 30 år skulle biskop von Euch præge Kirken i vort land. 19 menigheder fik han oprettet (enkelte af dem er nu sammenlagt med andre), 9 mandlige og 9 kvindelige ordener fik han kaldt til landet udover jesuitterne og Sct. Josephsøstrene, som allerede var der. Ikke mindst med ordenernes virke fulgte forøgelsen af skoler,

Biskop Johannes von Euch (1834-1922).
Foto: Katolsk Historisk Arkiv.

hospitaller, børnehjem og andre karitative institutioner.

Vi kan stadig imponeres over, hvad han fik udrettet, selv om han havde lang tid til det. Ud over de ovenfor nævnte tiltag med menigheder og ordenssamfund, og ikke mindst med det omfattende byggeri af kirker og institutioner, er også tilvæksten af katolikker forbavsende. Da pastor von Euch kom til Danmark i 1860, var der 1.240 katolikker i landet. Ved hans 50-års præstestjubilæum i 1910 var tallet steget til 7.871, en vækst på 61 %. Endnu var den eneste større gruppe indvandrere de polske sæsonarbejdere, som tilsyneladende ikke er en del af ovenstående tal, så den stærke vækst skyldtes konversioner, som i begyndelsen af 1900-tallet til tider udgjorde 200 personer årligt. I 1923 var der 20 verdens- og 51 ordenspræster i vikariatet.

Meget har forandret sig siden von Euchs bispetid, og epokerne, og hverken tider eller tal kan uden videre sammenlignes. Antallet af katolikker er vokset til næsten 52.000 og med en langt bredere etnisk sammensætning. Antallet af præster er det samme, om end det på et tidspunkt senere udgjorde 120. Alle hospitaller og de fleste karitative institutioner er lukket, og ikke mindst er antallet af søstre faldet drastisk. De fleste skoler består endnu.

Der er i anledning af 100-året for biskop von Euchs død absolut grund til at se tilbage på hans virke med stor taknemmelighed, også selv om meget af det, han var med til at sætte i gang, ikke eksisterer længere. Det betyder ikke, at der ikke under hans efterfølgere er taget vigtige initiativer og nye ting vokset frem. Alligevel har vi i høj grad bygget videre på det, som biskop von Euch lagde grunden til, samtidig med, at vi ikke har kunnet erstatte de dele af hans værk, som har måttet ophøre, så derfor vil han længe stå som den største katolske biskop i Danmark i nyere tid.

Vi mindes Ingeborg Lowsen

NEKROLOG Ingeborg sov stille ind lørdag den 19. februar 2022 og blev begravet fredag den 25. februar fra Dalum Klosterkirke. Hun blev 94 år gammel efter et frugtbart liv.

I vores Kirke har Ingeborg især sat sig spor gennem tidsskriftet Ave Maria og som medarrangør af valfarter til Lourdes. Desuden har hun været et aktivt medlem af De uskoede karmeliteres sekularorden i Danmark, hvor hun i en årrække fungerede som præses.

De unge år

Ingeborg blev født og voksede op i Nordsjælland. Familien var ikke katolsk. Søskendebørnene fortæller: Ingeborgs far døde, da hun kun var 3-4 år gammel. På det tidspunkt havde hun en lillesøster og endnu en lillesøster på vej. Efter faderens død tilbragte hun megen tid hos en moster i Svendborg. Hendes mor blev senere gift med en tysk katolik, som sørgede for, at Ingeborg fik en katolsk opdragelse. Ingeborg gik bl.a. på den Franske Skole i København. Hun talte tysk, fransk og hollandsk og bad senere tidebøn på fransk.

Ingeborg uddannede sig til børnehavelærerinde og ville gerne læse psykologi. Derfor skulle hun også have en studentereksamen. Hun gik på studenterkursus om aftenen og arbejdede halvtids om dagen.

Ave Maria

Da Ingeborg var 22 år gammel skete der noget afgørende i hendes liv. Med studentertue på deltog hun i en valfart til Lourdes, arrangeret af montfortanerpræsten Mesters. Da p. Mesters ville starte et pilgrimsblad til deltagerne på valfarten besluttede hun at hjælpe ham med det. Hun flyttede til Holbæk, hvor p. Mesters havde et sekretariat for pilgrimsrejser til Lourdes og til Rom. De drog på valfart tre gange om året med et stort antal deltagere. Pilgrimsbladet udviklede sig til tidsskriftet Ave Maria og havde snart 600 abonnenter. Sekretariatet flyttede til Kalundborg og Ingeborg fulgte med. Samtidig med at hun hjalp p. Mesters, arbejdede hun som tysklærer på en friskole i byen. Efter p. Mesters død flyttede hun til Helsingør, hvor hun var tæt knyttet til Sct. Vincent-søstrene. Ingeborg fortsatte med at udgive tidsskriftet Ave Maria. Hun har fortalt, at hun ønskede at formidle Maria også til dem i Kirken, som ikke havde taget imod Maria i deres liv. Maria som den, der fører os til Jesus. Selvom hun havde været katolik siden hun var 7 år, havde hun aldrig set en rosenkrans, før hun kom til Lourdes. Hun har altid understreget, at tidsskriftet ikke kun er et blad, men også et bønshælskab. På et tidspunkt satte helbredet en stopper for det apostolat. Ved et arrangement omkring Jomfru Maria – en såkaldt Mariadag – i Tåstrup bad hun om,

at nogen kunne overtage bladet. Der blev dannet en redaktionsgruppe, men Ingeborg var stadig med på sidelinien med artikler og gode råd. Da Sct. Vincent-søstrene flyttede fra Helsingør, flyttede Ingeborg til Dalum Kloster.

Karmel

Da Ingeborg nærmede sig fyrrer års alderen mødte hun den karmelitiske spiritualitet. Gennem en bekendt fra Kirken blev hun inviteret til nytårsretræte i Karmelitklostret i Norraby i Skåne. Hun begyndte at mødes med andre, der var interesserede i Karmel. De holdt jævnligt retræte hos Karmelitbrødrene og havde et tæt forhold til br. Wilfrid Stinissen. Efterhånden fik de oprettet en sekulargruppe i Danmark under vejledning af brødrene og især br. Wilfrid Stinissen. Her aflagde Ingeborg sine løfter til sekularordenen. På et tidspunkt blev Ingeborg valgt til præses for De uskoede karmeliteres sekularorden i Danmark. Med sine udtalte lederegenskaber og sit glade, forsonende væsen kom hun til at betyde meget for sekularordenen. Hun var oftest den, der sad tilbage i kapellet og bad for os andre, når vi gik til ro ved retræterne. Desværre betød Ingeborgs skrantede helbred, at hun kun kunne have det hverv i få år.

Hun rummede alle

Man fik en fornemmelse af, at Ingeborg rummede alle. Hendes levende tro, hendes tolerance og elskværdighed har sat sine

spor hos alle, der har mødt hende. Ingeborg havde en særlig evne til at være til stede her og nu. Da hun boede i Dalum kloster havde hun en naturlig omsorg for sine medboere. Da hun på grund af svigtende syn og helbred kom på plejehjem blev det hendes fællesskab.

Igennem hele sit liv har Ingeborg haft et nært forhold til sine søskendebørn. Flere af dem deltog ved hendes begravelse sammen med tidligere lærerkolleger, repræsentanter fra De uskoede karmeliteres sekularorden, tidsskriftet Ave Maria og søstre fra Dalum kloster.

Må Ingeborg hvile i Guds glæde.

Anne Balleby, OCDS

Ingeborg Lowsen. Foto: Kuno Arnkilde.

Tillykke!

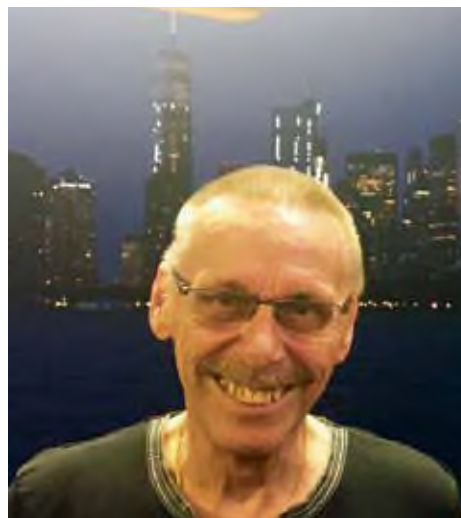
Broder Poul-Erik Jensen SMMass 75 år.

FØDSELSDAG Louis-Marie de Montfort havde været præst i fem år, da han i en kirke stødte på en ung mand, kun 17 år gammel. Montfort følte sig tilskyndet til at tale med ham. Den unge mand havde planer om at blive kapucinermunk, men vidste ikke rigtigt ... Montfort sagde til ham: ”Jeg er overbevist om, at dit kald ér, at du skal hjælpe mig med at prædike missioner!” Den unge mand accepterede og blev hos Montfort til hans død, ja fortsatte under hans efterfølger René Mulo. Den unge mand hed Mathurin Rangedard. Han aflagde aldrig ordensløfter, men regnes som den første montfortaner, og vores kongregation betragter sig selv som grundlagt i 1705, – dét år, hvor Mathurin sagde ja til at følge Montfort.

Uden nogensomhelst yderligere sammenligning: Gennem hele mit præsteliv har br. Poul-Erik været min br. Mathurin. Været mig en enestående støtte. Hvor jeg kom og kommer til kort, har han taget over. Ikke bare har han stået for det praktiske,

først i vores kloster i Slagelse gennem 26 år, hvor han stod på pinde for menigheden, – nu over 10 år i Sorø. Hans madkunst er kendt. Han sørger for dén hygge, som folk, der kom og kommer hos os, taler om. På grund af ham og hans kommunikationstalent har vores dør, sådan som vores regel i øvrigt foreskriver det, altid været åben. Folk gik ud og ind, og antallet af samtaler med mange mennesker over en kop kaffe eller dét, der var stærkere til dém, der kom med tyndslidte nerver, kan ikke optælles. Hertil kommer så, udover at lave mad, alt det trivielle arbejde som f.eks. indkøb, borddækning, opvask, alm. vask og stryging, renholdelse af huset. Alt dét har han gennem de mange år så trofast klaret.

Men vigtigst vær og er det daglige, åndelige liv. Og hvor er det dog velsignet at være minimum to ved hverdagsmesser, tidebøn og rosenkrans. Vores ordensliv igennem har vi holdt hinanden fast på de ’åndelige øvelser’, fordi vi fra andre véd, hvordan en ’laissez-faire’ nemt kan snige

Poul-Erik Jensen. Privatfoto.

sig ind, når man er alene.

På alle mærkedage synger montfortanerne en fransk slagsang: ”Animés de l’Amour”. I dén lyder omkvædet således:

Opflam os ved den kærlighed, som findes mellem brødre.

Hvor er det godt, hvor er det skønt at leve under samme tag, når vi midt i vores elendighed med forenede hjerter kan lovprise Gud!

Ikke alle fællesskaber oplever dette, men

vi gør. I det sidste vers af sangen hedder det: *’Nous serons séparés, ah quel jour de souffrance’.*

(Når vi skal skilles fra hinanden, oh hvilken smertelig dag).

Det hår, kære br. Poul-Erik, gennem årene i Sorø, flere gange set ud, som om Vorherre ville fremskynde denne dag, men han har – gudskelov – ikke gjort alvor af det, blot på det seneste frataget dig en del af dine tidligere kræfter, hvilket medfører, at vi har måttet ’drosle lidt ned’. Det lever vi så udmærket med og glæder os over alt dét, du vedblivende er for os!

Jeg véd, at mange slutter sig til mig, først og fremmest vores medbror p. Thomas Birkheuser og dine nærmeste, når jeg af hjertet ønsker dig tillykke på din 75-års-dag tirsdag den 5. april.

Man kan på dagen ønske br. Poul-Erik tillykke ved en reception i Maison Montfort i Sorø mellem kl. 16 og 19, hvor vi afslutter med vesper i Skt. Montforts kapel. Gerne tilmelding på vores ordens-mail smmass@montfort.dk eller tlf. 59 59 66 45.

I Jesus, Maria og Montfort.

p. Stephen Holm SMMass

Bente Nygaard Hansen – 100 år

De døde rider hurtigt. Alligevel er der nogen, som forbliver i vores erindring.

ILDSJÆL En af disse personer er Bente Nygaard Hansen, som erindres for sit lange og trofaste virke for Katolsk Menighedspleje (KM). Bente konverterede sammen med sin mand til katolicismen i 1958. Kort efter fik p. Geertz-Hansen involveret Bente i KM, som dengang blev ledet af sr. Franciska OSB. Bente beskrev sr. Franciska som en meget dygtig læremester, men læretiden blev kort, for allerede i 1960 trak Sr. Franciska sig tilbage fra KM, og efter endnu nogle år blev Bente så formand. Den post bestred hun indtil 2004.

Da Bente startede i KM var den som ’NGO’ et fuldt integreret element i dansk social forsyning. Med 70’ernes socialreform blev private initiativer imidlertid faset ud, og Bentes opgave blev da at videreføre KM i den form organisationen kendes i dag, nemlig at kunne yde katolikker en økonomisk håndsrækning som led i præsternes pastorale arbejde. I denne transformation stillede Bente sin store erfaring til rådighed både med indsamling gennem Børnehjælpsdagen og opnåelse af tipsmidler. Her spillede Bentes netværk både

Bente Nygaard Hansen. Privatfoto.

indenfor andre hjælpeorganisationer såvel som offentlige instanser en stor rolle. Bente kunne gennem årene findes på KMs kontor i Bredgade to gange om ugen og ydede

rådgivning til dem, som havde behov. Dertil også det årlige julemarked, som mange husker som legendarisk i den periode, hvor det foregik på Niels Steensens Gymnasium.

En fast bestanddel af Bentes virke var også den årlige børnelejr på Klitborg. Bente havde næse for familier med problemer. Disse børnelejre var for mange børn en mulighed for sommerferie. Disse børn er nu voksne, men vil med stor sandsynlighed skænke Bente en venlig tanke for den indsats, hun også dér ydede.

I december 2006 blev Bente i anerkendelse for sit virke optaget i den pavelige Silvesterorden. Bente døde den 25. januar 2009, 86 år gammel.

Den 19. marts i år ville Bente være blevet 100 år. Biskop Czeslaw læser i den anledning et requiem mandag den 28. marts kl. 19 i Skt. Ansgars Kirke i Bredgade.

Jacob Schwartz

Beskeden, viljestærk, trofast i hele sin gerning

Dr. August Ziggelaar SJ (1928-2022)

MINDEORD Undertegnede ønsker ikke her at berette om p. August Ziggelaars akademiske løbebane og virke som videnskabsmand i Danmark og udlandet. Dette har biskop Czeslaw allerede på udmærket vis tangeret.

Mit ærinde er udelukkende at bringe en dybfølt tak for et mangeårigt venskab og åndelig ledelse.

P. Ziggelaar var en af de store skikkelser inden for Jesuiterordenen, som til hjælp og velsignelse for mange størstedelen af sit liv virkede i vort bispedømme og land.

Just læste jeg på ny den opbyggelige Helligåndsprædiken, August Ziggelaar holdt i Jesu Hjerter Kirke til min primitivmesse pinsedag, den 7. juni 1981. Deri fremhævede og takkede han især min åndelige mor Else Mobeck (1907-1982), som var det menneske, der mere end alle andre på jorden stod bag min præstevielse. Ziggelaar henvendte

sig bl.a. også til de omkring 20 kammerater fra Niels-Stensen-Kolleg i Münster, der sammen med rektor, senere (1995-2016) hjælpebiskop i ærkebispedømmet Hamburg, dr. Hans Jochen Jaschke, var kommet til deltagelse i den store begivenhed lørdag, den 6. juni.

August Ziggelaar ledsagede mig både før og efter ordinationen. Således besøgte han mig ikke sjældent under min embedstid som sogneprest i Haderslev (1982-1991) og vikarierede gerne, når der skulle holdes ferie. Desuden holdt August festprædikener i Sankt Ansgars Kirke til min 60-års fødselsdag 15. september 1995 og mit 25-års præstebubilæum 6. juni 2006.

Tandlæge Mai-Britt Popp Matzen, som i mange år holdt hus for mig, og med hvem jeg siden september 1996 har været samboende i Eremitageparken, Kongens Lyngby, stiftede efter sin optagelse i Kirkens fulde

fællesskab under midnatsmessen i Haderslev den 24. december 1990 bekendtskab med p. Ziggelaar, hvilket udviklede sig til et solidt venskab. Engang var de begge på besøg hos mig og tog sammen i bil tilbage til København. Undervejs modtog den forholdsvist ”nybagte” konvertit både åndelig og fysisk næring: August fortalte hende om sin orden og indbød på frokost på færgen!

I Eremitageparken var August ofte gæst. Vi nød uforglemmelige og hyggelige timer

August Ziggelaar. Foto: Lisbeth Rütz.

sammen. For konvertitter er skriftemål mestendels uvant og kan volde vanskeligheder. Mai-Britt fortæller mig, at hun med denne præst aldrig havde følt det svært. Hun kunne tale med ham om alt. Af egen erfaring kan jeg tale med om dette.

August følte sig af hjertet tilknyttet Danmark og ønskede at blive her resten af sit liv. Det fik han som vides ikke mulighed for, men måtte modvilligt i lydighed rejse tilbage til Holland. Længe korresponderede vi, men så indtraf apopleksien (blodprop eller hjerneblødning). Engang ringede jeg for at lykønske August til fødselsdagen den 17. januar, men var ude af stand til at forstå et ord af det, han sagde. Åbenbart var tabet af dansk en følgeeffekt af det skete.

Biskop Czeslaw omtalte p. Ziggelaars to væsentlige karaktertræk, beskedenhed og viljestyrke. Dertil må absolut føjes sans for god humor, et velbehag for andre i samvær med ham, evnen til at lytte samt ikke mindst dette: præcision. Forelå et aftalt tidspunkt for f.eks. frokost kl. 13, lød dørklokken på minuttet, ej før eller efter!

Pastor Erling Brodersen

”I dag tager vi det første af mange skridt”

Bekymringer og håbstegn i den synodale proces.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

AARHUS I de kommende måneder vil der blive holdt møder om den synodale proces over hele verden. Hele den globale kirke skal involveres i en høringsproces, og det er meningen, at alle – måske især dem der tit bliver overset – skal høres.

”I dag tager vi det første af mange skridt”, sagde mødekoordinator Anemone Samy, da menigheden i Aarhus lørdag den 19. februar holdt sit første møde om den synodale proces.

Omkring 50 forventningsfulde sognebørn var mødt op i Vor Frue Kirke for at arbejde med spørgsmålene: Hvordan kan vi sørge for at inkludere alle – også dem der føler sig udenfor?

Hvordan kan vi deltage i gode beslutningsprocesser? Hvordan kan vi bedst give vidnesbyrd om evangeliet? ”Jeg ved ikke, hvor vi bliver ført hen; men det vil jo vise sig”, sagde et af menighedens medlemmer, før man fordelte sig på grupper.

Før deltagerne blev delt ind i grupper, blev der bedt en bøn og salmen ”Nu bede

vi den Helligånd” blev sunget. Hver gruppe havde en mødeleder til at sikre, at taletiden blev overholdt og at alle på skift fik mulighed for at udtale sig. Efter en kort pause fremlagde en repræsentant fra hver gruppe gruppens konklusioner.

Der var meget fokus på bekymringer, men også om de håbstegn, man ser. Det er problematisk, hvordan troen skal fortsætte, og hvordan den kan brede sig ud. Det er ikke nemt at undervise firmander, for mange af de unge har ikke rigtig en fornemmelse for Gud. De har simpelthen ikke en grundlæggende tro på og tillid til Ham, mente en mødedeltager med erfaring i katekese for unge.

Glæden ved fællesskabet og at man har et sted, hvor man hører hjemme var tydelig hos mange. Det kirkelige fællesskab opleves som godt for de fleste af dem, der kommer i kirken. Men det er svært at komme ud med budskabet til samfundet omkring os,

fordi kirken ofte kan virke som et fællesskab, der lukker sig om sig selv. Så hvordan får vi et åbent og inkluderende fællesskab? Hvordan inkluderer man alle de forskellige grupper i processen? Det er en stor og spændende udfordring, at der er 90 forskellige nationaliteter i Aarhus menighed. Hvordan sikrer vi menighedens sammenhængskraft og hvordan udfoldes de store potentialer, der ligger gemt i de forskellige grupper?

Katolsk kommer af katholos og betyder ”almindelig” eller ”for alle”, og Jesus selv indbyder alle til sit bordfællesskab, hvor han deler sig selv ud. Men nogle kan ikke deltage i kommunionen p.g.a. deres seksualitet eller fordi de er fraskilte og gengifte. Flere grupper nævnte det smertelige i at have oplevet folk, der måtte forlade fællesskabet, fordi de følte sig stigmatiserede.

Nogle mente, at kvinder skal spille en større rolle i Kirken. De anså det for noget historisk betinget, at vi ikke har kvindelige præster og ønskede sig en ændring på dette område.

Samtidig var der også hos flere et ønske om, at vi skal være mere ambitiøse og autentiske i vores tro. Vi skal ikke undskylde, at vi er katolikker, og vi skal være parate til at aflægge et tydeligt vidnesbyrd,

”

Det er positivt, at paven har taget initiativ til at lytte til Kirken. Vi bliver bevidstgjort om, at vi har et stærkt fællesskab, med også bevidste om, at det fællesskab kan være ekskluderende. Når det er sagt, synes jeg også, det er svært at forstå, hvordan vi skal komme videre med synoden. Meget af materialet er indforstået og teologisk tungt”

*Victor Nguyen
Johannesen*

Koordinator Anemone Samy indledte mødet i Vor Frue Kirke.

”

Jeg synes, det er et fantastisk initiativ, paven har taget med den synodale vej, og jeg er sikker på, det kan komme til at udvikle vores menighed. Vi er meget forskellige; men vi kommer her, fordi det er her, vi finder styrke i kommunionen og har et unikt fællesskab”,
Peter Reiter

der bygger på Kirkens lære. Vi har brug for et solidt kendskab til den katolske lære om sakramenterne og derfor er det nødvendigt med en bedre katekese, hvor sakramenterne forklares.

Det blev foreslået at have en årlig dag med et tjek af ”virksomheden”, hvor man kunne snakke om, hvordan vi gør fællesskabet bedre. Dagen kunne afsluttes med en fællesmiddag.

Om søndagen tog en ungdomsgruppe fra sognet fat på den synodale proces ved et dialogmøde. Den synodale proces vil også blive behandlet på en dag for menighedens engelsktalende medlemmer på engelsk og ved retræter for menighedens vietnamesiske og polske grupper.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 5/2022, som udkommer den **8. april 2022**, skal være KO i hænde senest den **21. marts 2022**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 6/2022, som udkommer den **6. maj 2022**, skal være KO i hænde senest den **19. april 2022**.

Bønnens apostolat

April

For sundhedsmedarbejderne

Vi beder for sundhedsmedarbejderne, der betjener de syge og ældre, især i de fattigste lande; må de modtage den nødvendige støtte fra deres regeringer og lokalsamfund.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Biskoppens kalender

Marts 2022

17.-20. 3rd Catholic Social Days i Bratislava
21.-25. Rom
29. kl. 14.00 Møde i Økonomisk Råd
31. Færøerne

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejds-

værksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbudelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk. Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

April

1. *viol.* Fredag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V. Sl 34,17-18.19-20.21+23
R. Herren er nær ved dem, hvis hjerte er knust.
L.: Visd 2,1a.12-22. Ev.: Joh 7,1-2.10.25-30.
2. *viol.* Lørdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V. Sl 7,2-3.9b-10.11-12
R. Herre min Gud, hos dig søger jeg tilflugt.
L.: Jer 11,18-20. Ev.: Joh 7,40-53.
(Frans af Paola, eneboer (†1507) kan ihukømmes)
Bededag for præste- og ordenskald.
3. *viol.* **5. SØNDAG I FASTEN.**
✕ Cr. Faste pf.
1.L.: Es 43,16-21;
V. Sl 126,1-2ab.2cd.3.4-5.6.
R. Herren har gjort store ting imod os, og vi blev glade.
2.L.: Fil 3,8-14.
Ev.: Joh 8,1-11.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger.
I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
4. *viol.* Mandag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
L.: Tilf. A Dan,1-9.15-17.19-30.33-62 eller 1-3. 41c-62.
V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
R. Selv om jeg går i mørkets dal,
frygter jeg intet ondt, for du er hos mig.
Ev.: Joh 8,1-11 eller, hvis denne tekst er læst om søndagen,
8,12-20.
(Isidor, biskop og kirkelærer (†636) kan ihukømmes)
I 5. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af
dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 5. søndag i
fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
5. *viol.* Tirsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V. Sl 102,2-3.16-18.19-21
R. Herre, lyt til min bøn, lad mit råk komme til dig.
L.: 4 Mos 21,4-9. Ev.: Joh 8,21-30.
(Vincent Ferrer, præst (†1419) kan ihukømmes)
6. *viol.* Onsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V. TilfDan B 29a.30a.31a.32a.33a
R. Lovprist og ophøjet til evig tid.
L.: Dan 3,14-21. TilfDan B 26. Dan 3,24-25.28
Ev.: Joh 8,31-42.
7. *viol.* Torsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V. Sl 105,4-5.6-7.8-9
R. Evtigt husker Herren på sin pagt.
L.: 1 Mos 17,3-9. Ev.: Joh 8,51-59.
(Johannes Baptista de la Salle, præst (†1519) kan ihukømmes)
8. *viol.* Fredag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V. Sl 18,2-3a.3b-4.5-6.7
R. I min nød råbte jeg til Herren og han hørte mig.
L.: Jer 20,10-13. Ev.: Joh 10,31-42.
9. *viol.* Lørdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V. Jer 31,10.11-12b.13
R. Han vogter os som hyrden sin hjord.
L.: Ez 37,21-28. Ev.: Joh 11,45-57.
10. *rød.* **PALMESØNDAG.**
✕ Cr. Særl. pf.
Palmeprocessionen:
Ev.: Luk 19,28-40.
Messen:
1.L.: Es 50,4-7;
V. Sl 22,8-9.17-18a.19-20.23-24.
R. Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?
2.L.: Fil 2,6-11.
Ev.: Luk 22,14-23,56 eller 23,1-49.
11. *viol.* **MANDAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Pass. pf. II.
V. Sl 27,1.2.3.13-14
R. Herren er mit lys og min frelse.
L.: Es 42,1-7. Ev.: Joh 12,1-11.
(Stanislaus, biskop og martyr (†1079) fejres ikke)
12. *viol.* **TIRSDAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Pass. pf. II.
V. Sl 71,1-2.3-4a.5-6b.15+17
R. Min mund skal forkynde din retfærdighed
L.: Es 49,1-6. Ev.: Joh 13,21-33.36-38.
I Domkirken: *hvid.* **Fornyelse af præsteløfterne,
indvielse af de hellige olier.**
Gl. Særl. pf.
1.L.: Es 61,1-3a.6a.8b-9
V. Sl 89, 21-22. 25+27.
R. Om din nåde, Herre, vil jeg evigt synge.
2.L.: Åb 1,5-8
Ev.: Luk 4,16-21.
13. *viol.* **ONSDAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Pass. pf. II.
V. Sl 69,8-10.21-22.31+33-34
R. I nådens tid, Herre, svar mig i din store miskundhed, Gud!
L.: Es 50,4-9a. Ev.: Matt 26,14-25.
14. *viol.* **TORS DAG I DEN STILLE UGE.** (II Ps).
Fastetiden afsluttes skærtorsdag inden aftenmessen.
- PÅSKEHØJTIDEN**
(TRIDUUM PASCALE)
14. *hvid.* **SKÆRTORS DAG AFTEN.**
Påskehøjtiden indledes med aftenmessen, som træder i stedet
for vesper, og varer til og med 1. påskedags 2. vesper.
Gl. Euk. pf. I.
1.L.: 2 Mos 12,1-8.11-14;
V. Sl 116,12-13.15-16.17-18.
R. Velsignelsens bæger er fællesskab med Kristi blod.
2.L.: 1 Kor 11,23-26.
Ev.: Joh 13,1-15.
15. *rød.* **LANGFREDAG.**
1.L.: Es 52,13-53,12;
V. Sl 31,2+6.12-13.15-16.17+25.
R. Fader, i dine hænder betror jeg min ånd.
2.L.: Hebr. 4,14-16; 5,7-9.
Ev.: Joh 18,1-19,42.
Faste- og abstinensdag.
Kollekt for Det Hellige Land.
16. *viol.* Lørdag. **PÅSKELØRDAG.**
Aften. hvid. PÅSKEVIGILIE. (h).
Gl. Påskens pf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja!
Halleluja! Påskelyset står tændt ved alle messer til og med
Pinsedag.
Af det Gamle Testaments læsninger skal læses mindst 3.
GT:
1: 1 Mos 1,1-2,2 eller 1,1.26-31a;
V. Sl 104,1-2a.5-6.10+12.13-15a.24+35c.
R. Herre, send din ånd og skab liv, gør jorden ny!
eller: 1 Sl 33,4-5.6-7.12-13.20+22
R. Herrens godhed fylder jorden.
2: 1 Mos 22,1-18 eller 22,1-2.9a.10-13.15-18;
V. Sl 16,5+8.9-10.11
R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
3: 2 Mos 14,15-15,1a (obligatorisk);
V. 2 Mos 15, 1b.2.3-4.5-6.17-18
R. Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.
4: Es 54,5-14;
V. Sl 30,2+4.5-6.11+12a+13b
R. Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
5: Es 55,1-11;
V. Es 12,2.3+4bcd.5-6
R. I skal øse vand med glæde af frelsens kilder.
6: Bar 3,9-15.32-4,4;
V. Sl 19, 8.9.10.11
R. Herre, du har det evige livs ord.
7: Ez 36,16-17a.18-28;
V. Sl 42,5bcd; 43,3.4
R. Som hjorten skriger ved det udtørrede vandløb,
sådan skriger min sjæl efter dig, Gud.
I tilfælde af dåb: Vekselsang nr. 5
eller 1 Sl 51,12-13.14-15.18-19
R. Skab et rent hjerte i mig, Gud.
NT: Rom 6,3-11;
V. Sl 118,1-2.16-17.22-23.
R. Halleluja! Halleluja! Halleluja!
Ev.: Luk 24,1-12.
17. *hvid.* **PÅSKEDAG. HERRENS OPSTANDELSE.** (h).
✕ Gl. Sekvens. Cr. Påskens pf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
1.L.: ApG 10,34a.37-43;
V. Sl 118,1-2.16-17.22-23.
R. Denne dag har Herren skabt,
lad os juble og glæde os på den.
Eller: Halleluja! Halleluja! Halleluja!
2.L.: Kol 3,1-4 eller 1 Kor 5,6b-8.
Ev.: Joh 20,1-9 eller Luk 24,1-12. eller ved aftenmesse Luk
24,13-35.

PÅSKETIDEN

18. hvid. MANDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. (Cr.). Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 2,14.22-33;

V. Sl 16,1-2a+5.7-8.9-10.11.

R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.

Eller: Halleluja!

Ev.: Matt 28,8-15.

19. hvid. TIRSDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 2,36-41;

V. Sl 33,4-5.18-19.20+22.

R. Herrens godhed fylder jorden.

Eller: Halleluja!

Ev.: Joh 20,11-18.

20. hvid. ONSDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 3,1-10;

V. Sl 105,1-2.3-4.6-7.8-9.

R. Jeres hjerte glæde sig, I, som søger Herren.

Eller: Halleluja!

Ev.: Luk 24,13-35.

21. hvid. TORS DAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 3,11-26;

V. Sl 8,2a+5.6-7.8-9.

R. Herre, vor Herre! Hvor herligt er dit navn over hele jorden.

Eller: Halleluja!

Ev.: Luk 24,35-48.

22. hvid. FREDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 4,1-12;

V. Sl 118,1-2+4.22-24.25-27a.

R. Den sten, bygmestrene vragede, er blevet hovedhjørnesten.

Eller: Halleluja!

Ev.: Joh 21,1-14.

23. hvid. LØRDAG I PÅSKEUGEN.

Gl. Evt.sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

L.: ApG 4,13-21;

V. Sl 118,1+14-15.16-18.19-21.

R. Jeg takker dig, for du svarede mig.

Eller: Halleluja!

Ev.: Mark 16,9-15.

24. hvid. 2. SØNDAG I PÅSKEN. Guds Barmhjertigheds søndag.

✕ Gl. Evt.sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes: Halleluja! Halleluja!

1.L.: 1.L.: Ap.G 5,12-16;

V. Sl 118,2-4.22-24.25-27a.

R. Tak Herren, for han er god, hans trofasthed varer til evig tid.

Eller: Halleluja!

2.L.: Åb 1,9-11a.12-13.17-19.

Ev.: Joh 20,19-31.

25. rød. Mandag. MARKUS, evangelist (f)

Gl. Ap. pf

L.: 1 Pet 5,5b-14

V. Sl 89,2-3.6-7.16-17

R. Om din nåde, Herre, vil jeg evigt synge.

Eller: Halleluja!

Ev.: Mark 16,15-20

26. hvid. Tirsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

V. Sl 93,1ab.1c-2.5

R. Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 4,32-37. Ev.: Joh 3,7-15.

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue? Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Tove Maria Pedersen

født Prüser

☆ 8/4-1921

sov stille ind den 23/2-2022

Louise og Simone

Begravelsen har fundet sted.

Ingeborg Lowsen

f. 26. februar 1927

d. 19 februar 2022

Familien

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

27.hvid. Onsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

☞ Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9

☞ Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.

Eller: ☞ Halleluja!

L.: Ap.G 5,17-26. Ev.: Joh 3,16-21.

28.hvid. Torsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Eller rød. Peter Chanel, præst og martyr (†1841)

Eller hvid. Ludvig Maria Grignon de Montfort, præst (†1716)

Påskepf.

☞ Sl 34,2+9.17-18.19-20

☞ Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.

Eller: ☞ Halleluja!

L.: Ap.G 5,27-33. Ev.: Joh 3,31-36.

29.hvid. Fredag. KATARINA AF SIENA, jomfru og kirkelærer, værnehelgen for Europa (†1380) (I)

Gl. Helg.pf. ell. pf. for jomfruer

L.: 1 Joh 1,5—2,2

☞ Sl 103,1-2.3-4.8-9.10-11.13-14.17-18a.

☞ Min sjæl, pris Herren.

Ev.: Matt 11,25-30

30.hvid. Lørdag i 2. uge i påsken. (II Ps).

Eller hvid. Pius V, pave (†1572)

Påskepf.

☞ Sl 33,1-2.4-5.18-19

☞ Lad din godhed komme over os, Herre for vi venter på dig.

L.: Ap.G 6,1-7. Ev.: Joh 6,16

Guds hjælpetropper

Om engles plads i Guds plan.

Tekst: Lisbeth Rütz

TROSLÆRE Da Adam og Eva måtte forlade Paradiset, begyndte Guds frelseshistorie, og den slutter først ved verdens ende, når Kristus kommer tilbage for at dømme de levende og de døde. Den historie spiller vi alle sammen en rolle i, for hvert menneskes sjæl er en kamplads, hvor gode og onde kræfter hver evig eneste dag slås om at få magten, som det beskrives i Efeserbrevet 6,12: "Thi for os står kampen ikke mod kød og blod, men mod myndigheder og magter, mod verdensherskerne i dette mørke, mod ondskabens åndemagter i himmelrummet."

New Age bevægelserne har taget englens til sig. "Giv hovedet fri og få engle, mestre og stjerneenergi helt tæt på med dette nye kortsæt. Et kortsæt der vækker det galak-

tiske lys i dig", lover en dansk New Age shop. Den norske prinsesse Märtha Louise tjente i mange år millioner på en engleskole med kurser i selvudvikling. I bogen "Mød din skytsengel" giver hun sammen med Elisabeth Samnøy gode råd om, hvordan man "med bevidsthedsskabende meditationsteknikker kan skabe lydighed i forhold til sig selv og hjertets sprog."

Men disse New Age figurer eller de nuttede juleengle har ikke ret meget med klassisk, katolsk tradition at gøre. Skal vi kunne skelne mellem skidt og kanel, må vi derfor vide lidt om englens rolle i Bibel og tradition. Engle er nævnt mere end 300 steder – både i Det gamle og Det nye Testamente. Forfatteren og foredragsholderen Kirsten Kjærulff fortæller, at der alle-

rede i den tidlige kirke opstod en tradition og lære om engle. De er åndelige væsener og usynlige for os; men viser sig af og til i særlige situationer, fortæller Bibelen. Det er især Dionysios Areopagiten, der i 400-tallet har udbygget læren om englens. Han havde tætte kontakter til teologerne på koncilet i Konstantinopel 381, hvor den nikæno-konstantinopolitanske trosbekendelse blev udformet. Her bekendes troen på Gud – "alle synlige og usynlige tings skaber". Kirsten Kjærulff har skrevet flere bøger om middelaldermystikeren Hildegard af Bingen, der i det 11. århundrede beskrev englens hierarkiske orden. I et af sine teologiske værker *Scivias* (kend vejene) øser hun af sine åndelige åbenbaringer og beskriver de ni englekors placering i det guddommelige kosmos.

Centrum for kosmos er Gud, og de ni englekor omgiver ham i ni cirkler. Inderst står tronenglens (troner) sammen med serafim og keruber i evig lovsang og tilbedelse omkring Guds trone. Keruber og serafim beskrives af Hildegard som øjne og røde

vinger, der symboliserer, at de er forenede med Gud i flammende kærlighed. Seraferne har seks vinger og er beskrevet af Esajas i kapitel 6, hvor de står for Guds trone. Keruberne vogter efter syndefaldet indgangen til Edens Have med "lynende flammesværd" (1. Mos.3,24) De tre næste kor er herredømmer, magter og myndigheder. De styrer naturkræfterne og spiller for eksempel en stor rolle i forbindelse med Kristi genkomst og den endelige dom, som den beskrives i Johannes Åbenbaring. Her fortælles om fire engle, der står i verdenshjørnerne og holder vindene tilbage.

Kræfter (dyder), ærkeengle og engle (skytsengle) findes i de næste kredse. Dyderne er vigtige i det kristne liv og er menneskets våben i kampen mod Satan. De teologale dyder er tro, håb og kærlighed, mens kardinaldyderne – 35 i alt – blandt andet er barmhjertighed, kyskhed, fromhed og gudsfrygt. Den fornemste dyd er ydmygheden, for det onde begynder med hovmodet – og derfor kaldes ydmygheden også dydernes

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 4
18. marts 2022 · 48. årgang
POST
PP
DANMARK

dronning. Ærkeenglens er budbringere mellem Gud og mennesker. Tre af dem – Mikael, Rafael og Gabriel har et navn – alle andre engle er anonyme. Bibelen fortæller om, hvordan englens optræder som Guds sendebud i forskellige farefulde situationer. Midjanitterne terroriserer Israel i syv år; men en engel sender Gideon i krig mod dem og han vinder, selvom midjanitterne er mange flere.

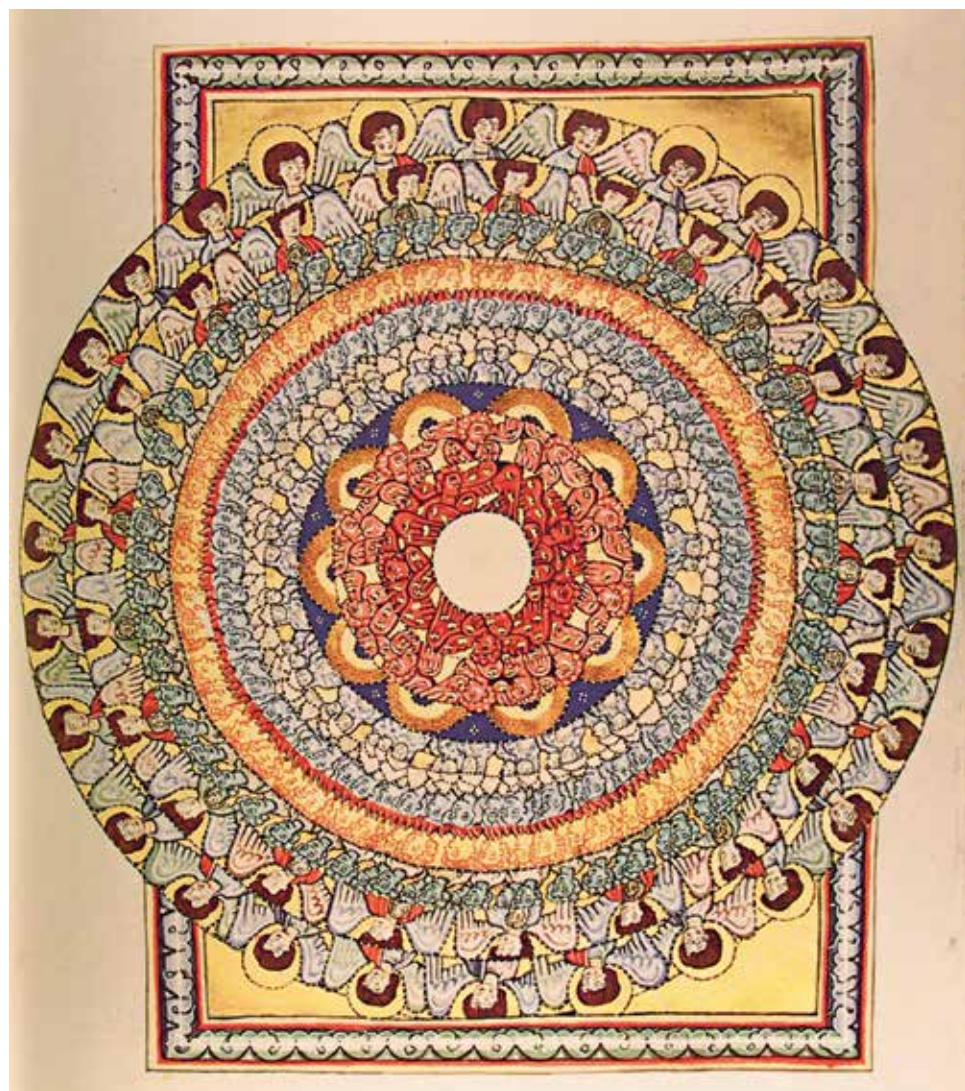
Lænkerne falder af Peter, og fængslets porte åbner sig af sig selv, da en engel i et natligt syn viser sig for ham i det mameritinske fængsel. Senere fortæller Apostlenes Gerninger om, hvordan en engel viser sig for Paulus i en voldsom storm og fortæller ham, at besætningen vil strande på en ø.

I den yderste kreds findes menneskenes skytsengle. Almindelige mennesker kommer kun i kontakt med skytsenglens. Selv kan Kirsten Kjærulff fortælle om,

hvordan hun for mange år siden måtte til Canada for at hjælpe en nær slægtning. Det var lykkedes hende at skaffe penge til billigste billet; men ved mellemlandingen i Gatwick viste det sig, at hun umuligt ville kunne nå flyet til Canada. Hun bad som en rasende. Pludselig dukkede en ung pige med lys hestehale og cowboybukser op og hjalp hende til Heathrow, hvor flyet var to timer forsinket. Det var englehjælp!

Kilde: Kirsten Kjærulff og Hans Jørgen Frederiksen: *Det levende lys. Billeder af Hildegards visioner.* Forlaget Anis 1998.

Kirsten Kjærulff: *Englens.* Katolsk Forlag 2015.

De ni englekor som Hildegard af Bingen ser dem i sit værk *Scivias* (kend vejene). Inderst i et blændende hvidt lys er Gud, lysets kilde. I de to yderste kredse er menneskenes skytsengle og ærkeenglens. Derefter fem kredse der repræsenterer foreningen mellem det menneskelige og det guddommelige. De to inderste kor repræsenterer keruberne og serafim. Illustration fra bogen "Det levende lys" (1998).

SOS FORBØN

VI BEDER SAMMEN - VI BEDER FOR DIG

missio | Caritas

Ring på 53 60 38 18

Kirken vil gerne høre din stemme

I disse dage modtager mere end 25.000 katolske husstande og alle gejstlige i bispedømmet hver et brev med opfordring til at deltage i en spørgeundersøgelse.

SYNODALITET Som det vil være KO's læsere bekendt, har pave Frans indbudt hele Kirken til at udtrykke, hvor vi ser Kirkens styrker og udfordringer fremover. Paven ønsker at lytte til hver enkelt – både dem, som bruger Kirken regelmæssigt, men især dem, der af den ene eller den anden grund befinder sig i Kirkens periferi.

Derfor har koordinationsgruppen for den synodale høring i bispedømmet udformet en kort spørgeundersøgelse, som alle – unge som gamle, lægfolk som gejstlige – opfordres til at besvare. Spørgeundersøgelsen er blot én af flere aktiviteter, der foregår i sognene dette forår for at indsamle viden og holdninger til fremtidens Kirke, og hvordan den synodale proces bliver en lyttende fælles vandring.

Til formålet er udarbejdet spørgeskemaer til henholdsvis lægfolk og gejstlige/ordenfolk. Men også børn og unges stemme skal høres, og der er lavet et særligt spørgeskema

til dem. Hvis du har hjemmeboende børn og unge, så bed dem besvare undersøgelsen eller hjælp dem til at komme i gang.

Resultatet af undersøgelserne i bispedømmet vil blive samlet i ét fælles dokument, som overdrages til de nordiske biskopper. Biskopkonferencen vil siden bruge det som led i deres input til den internationale bispesynode, der afholdes i Rom i 2023. Derfor er det vigtigt, at hver især giver sin mening tilkende, så dokumentet kommer til at afspejle de holdninger og ønsker til Kirkens fremtid, som vi har i bispedømmet.

Du kan deltage i undersøgelsen på www.besvar.synode.dk. Undersøgelsen for børn og unge finder man på www.barn-ung.synode.dk. I et særligt brev stilet til præsterne er angivet link til det spørgeskema, de skal benytte.

På www.synode.dk kan du finde mere information om undersøgelsen. Der vil du også kunne finde et sammenfattende

I disse dage modtager bispedømmets katolikker et brev med link til en spørgeundersøgelse, som alle opfordres til at besvare. Svarene skal indgå i det fælles dokument, som overdrages til de nordiske biskopper og siden vil indgå i bispesynoden om synodalitet i Rom næste år.

resultatet af undersøgelsen senere på året. Det sammenfattende referat for den synodale høring i bispedømmet skrives af synodegruppen (Stine Rørbæk-Møller (formand), pastor Christian Noval, Nik Bredholt og Niels Messerschmidt).

NM

Kuriereform introduceret

Med ny konstitution for Vatikanets centraladministration, den romerske kurie, skal ni års arbejde til at bære frugt.

Tekst: Niels Messerschmidt

KURIEN Den længe ventede nye konstitution for Vatikanets centraladministration med titlen *Praedicate Evangelium* (Forkynd evangeliet) blev offentliggjort på italiensk den 19. marts. Det 54 sider store dokument udstikker en missionærisk kurs for kurien og introducerer flere markante ændringer i forhold til Johannes Paul II's konstitution *Pastor Bonus* (Den gode Hyrde, 1988), som den erstatter, når den træder i kraft 5. juni i år.

Selvom en del af reformerne allerede er velkendte og er trådt i kraft, byder *Praedicate Evangelium* på flere vigtige reformer: lægfolk – mænd som kvinder – vil fremover kunne lede et dikasterium (afdeling i kurien); paven vil lede trosrærekontoret; pavens sociale arbejde bliver opprioriteret, og fremover skal alle kuriemedarbejdere gå på pension senest som 80-årige.

Godt 2.500 personer, som arbejder i kurien og i Vatikanstaten, hvoraf hovedparten er præster, bliver berørt af den nye konstitution. Men også Verdenskirken berøres, idet flere lægfolk, i deres egenskab af bedre uddannede eksperter, fremover vil kunne indtage centrale kirkelige ledelsesfunktioner, ligesom den romerske kurie i højere grad bliver et organ for samarbejdet mellem paven og de lokale biskopper.

Kun sket få gange i løbet af 500 år Med *Praedicate Evangelium* får forkyndelsen af evangeliet og Kirkens mission

hovedprioritet i kurien. Desuden får beskyttelsen af mindreårige en central plads i kuriens struktur. Konstitutionen fremhæver desuden synodalitetens betydning for Kirkens liv i det 21. århundrede og fremmer en decentralisering af Kirkens centrale ledelse ved at fremhæve de nationale og de kontinentale bispekonferencers rolle heri.

En modernisering af Vatikanets centraladministration blev efterspurgt af kardinalerne på flere formøder til konklavet i marts 2013, og straks efter at være tiltrådt Petersembedet tog Frans fat på denne enorme opgave. Som han skriver i forordet, er det blot 5. gang i løbet af 500 år, at en sådan opgave er blevet gennemført. Sixtus V reformerede kurien i 1588, Pius X gjorde det i 1908, Paul VI reformerede den efter 2. Vatikankoncil i 1967, og Johannes Paul II introducerede den seneste reform i 1988.

Frans præsenterer *Praedicate Evangelium* som værende i kontinuitet med de to sidste. Med konstitutionen gøres der op med de traditionelle hierarkier blandt myndighedsområderne: alle kontorerne vil fremover hedde 'dikasterier' og altså ikke længere 'kongregationer' eller 'pavelige råd'. Om det vil få nogen betydning for, i hvilken orden de nævnes, må fremtiden vise. Men at det nye dikasterium for evangelisering fx nævnes før Trosrækekongregation i indholdsfortegnelsen er måske et hint herom.

En 'nyhed' er, at paven fremover selv

vil lede trosræredikasteriet. At et kuriekontor personligt ledes af en pave er ikke noget nyt: Pius XII (1939-1958) var i mange år sin egen kardinalstatssekretær. Og længere tilbage i tiden havde paver også trosrækekongregationen – eller den hellige romerske inkvisition, som den hed dengang – direkte under sig. Nyt er, at den pavelige børnebeskyttelseskommission nu lægges ind under trosræredikasteriet. Kommissionen bibeholder dog sin egen ledelse. Dens leder, kardinal Sean O'Malley, kommenterede det ved at udtale til *Catholic News Service*: "For første gang har pave Frans gjort sikring og beskyttelse af mindreårige til en grundlæggende del af Kirkens centrale ledelsesstruktur". Dette udgør, sagde han, "et væsentligt skridt fremad ved at opgradere kommissionens placering og mandat, hvilket kun kan resultere i en stærkere sikrings- og beskyttelseskultur i hele kurien og i hele Kirken".

I konstitutionens indholdsfortegnelse står det nye dikasterium for næstekærlighedens tjeneste opført efter trosræredikasteriet. Først herefter følger (i indholdsfortegnelsen) dikasteriet med ansvaret for biskopper, ordener og klerus. Om det har nogen betydning i praksis er for tiden uvist, men er alligevel et tydeligt vink til en traditionsbevidst kurie.

Sammenlægninger og nye afdelinger *Praedicate Evangelium* fastslår, at Vatikanets centraladministration ikke er et organ "placeret mellem paven og biskopperne, men snarere står til begges tjeneste", og Frans fremhæver den rolle, de nationale og kontinentale bispekonferencer samt patriarkaterne spiller ved "at udtrykke det kollegiale aspekt af det biskoppelige embede og herigennem *Fortsættes side 2* ▶

Ukraine

Reportage om krigen, Caritas' indsats i landet.

[Læs mere på side](#)

4, 6 og 16

Magtmisbrug

Ny bog om Knutbysekten.

[Læs mere på side](#)

7

Synoden

Processen i Danmark. Den synodale vej i Tyskland.

[Læs mere på side](#)

8-9

Kirken i Danmark

Caritas i Kolding, jesuitterne, Sankt Andreas Bibliotek.

[Læs mere på side](#)

11-12

KO mener

Ni års arbejde ved vejs ende

Pave Frans' nye konstitution udstikker ikke kun en ny kurs for Vatikanets centraladministration, men afspejler også hans dybereliggende vision for Kirken, inspireret af 2. Vatikankoncil tanken – dåben som det grundlæggende sakramente, der definerer en kristen, samt billedet af Kirken som 'Guds folk'. Paven har længe talt for at gøre op med den hidtidige opfattelse af lægfolkets perifere rolle i forhold til det ordinerede hierarki og med de kirkelige strukturer, som – modsat koncilets intentioner – fortsat afspejler det gamle tanke-mønster om, at Kirken ledes oppefra og ned og med biskopperne og præsterne som de vigtigste embedsindehavere.

Med *Praedicate Evangelium* bringes den romerske kurie i samklang med koncilets grundlæggende vision om Kirken som *communio*, et helligt fællesskab af de døbte. Kirken er naturligvis nødt til at have en vis struktur, der kan hjælpe og understøtte pavens tjeneste som gudsfolkets tjener. De fleste af den romerske kuries kontorer får derfor nye navne og ændrede funktioner, fordi de i pavens optik også skal tjene lokalkirkerne og ikke kun være Vatikanets centrale, administrative organ. Bemandingen og ledelsen af de nye kurieafdelinger vil for de flestes vedkommende være åben for alle døbte mænd og kvinder, mens de af kuriens organer, der har med biskopper og præster at gøre, fortsat vil ledes af en gejstlig præfekt. Men der er ifølge konstitutionen intet til hinder for, at lægfolk også ville kunne lede dem.

Den vigtigste teologiske forandring, introduceret med konstitutionen er formentlig en ændring der vil nå ud til alle Kirkens afkroge – adskillelsen af ledelse fra ordination. Det har tidligere nærmest været implicit, at for at udøve magt og autoritet i Den katolske Kirke skulle man være præst og allerhelst biskop. Pave Frans insisterer derimod på, at Kirkens grundlæggende funktion, nemlig forkyndelsen af det glade budskab i verden, er en pligt og et privilegium, som påhviler enhver kristen, ordineret såvel som lægmand, i kraft af deres dåb.

Adskillelsen af ledelse fra ordination vil med tiden kunne ændre opfattelsen af, hvordan autoritet udøves i Kirken, og af hvem. Det rejser fx spørgsmål om bispekonferencernes funktion og deres sammensætning. De latinamerikanske biskopper oprettede for nylig en 'kirkelig konference' for Amazonasområdet, der inkluderer lægfolk. Hvorfor ikke kopiere denne innovative model? I betragtning af, at lægfolk af begge køn allerede er involverede i sognes og bispedømmers drift, kan udviklingen af en lægmandstjeneste tænkes fremover at få større prioritet i Kirken. Dette ville harmonere med Frans' vision om en synodal Kirke, som lytter til alle røster. Selve idéen om præsten som en mand vil afkoblet fra spørgsmålet om magt og autoritet kunne være en styrke idéen om præstegerningen som en tjeneste, der udøves inden for – og ikke fra ovenfra i – det kristne fællesskab. En sådan tanke ville være en modgift mod klerikalismen, kilden til mange af Kirkens problemer, som Frans har forsøgt at rykke op med rode siden han kom til Rom for ni år siden.

NM

Pave Frans udveksler julehilsner med medlemmer af den romerske kurie under en audiens i Vatikanet den 22. december 2014. Foto: CNS, Paul Haring.

► *Fortsat fra side 1* indirekte styrke det kirkelige fællesskab”.

Da Frans tiltrådte Peterembedet, udgjordes den romerske kurie af Statssekretariatet (med to sektioner), ni kongregationer, tolv pavelige råd, tre tribunaler og en række andre kontorer. Igennem sit pontifikat har Frans ikke blot gennemført flere strukturelle forandringer ved at sammenlægge flere kontorer (som det fx er tilfældet med dikasteriet for integreret menneskelig udvikling samt kommunikationsdikasteriet); han har også oprettet en tredje afdeling i Statssekretariatet, som tager sig af det diplomatiske personale under Den hellige Stol. Under den nye konstitution udgøres kurien af 16 dikasterier, der tilsyneladende nyder samme kirkeretlige status.

Hvor trosælverkongregationen tidligere var det mest indflydelsesrige kontor i kurien, synes dette nu at være dikasteriet for evangelisering, for at fremhæve kuriens og Kirkens missionale natur. Sidstnævnte får to afdelinger: én for grundlæggende

spørgsmål om evangelisering i verden og én for nyevangelisering. Hvert kontor får sin egen pro-præfekt.

Nye dikasterier

Frans har gennem hele sit pontifikat givet de fattige en central plads i Kirkens liv, og han bekræfter dette i sin reform ved at opgradere det pavelige almissekontor til dikasteriet for næstekærlighedens tjeneste, og rangerer det som nummer tre i indholdsfortegnelsen.

Et andet stort bekymringspunkt, som kardinalerne gav udtryk for på deres formøder op til konklavet i 2013, var ønsket om at reformere Vatikanets økonomi. Med *Praedicate Evangelium* inkorporeres alle de væsentligste reformer, der er blevet gjort med etablering af et økonomisk råd og et økonomisekretariat. Konstitutionen understreger, at økonomisekretariatet varetager funktionen som paveligt sekretariat i økonomiske og finansielle anliggender. Det fører tilsyn med de administrative, økonomiske og finansielle anliggender i de forskellige

Lange fængselsstraffe for mordet på præsten Jacques Hamel

To af gerningsmændene takkede for den venlighed, de mødte under retssagen, og bad ofrene om tilgivelse.

STRAFUDMÅLING Tre af de fire mænd, der stod tiltalt for det islamistisk inspirerede mord på den franske præst Jacques Hamel, blev den 9. marts idømt henholdsvis otte, ti og tretten års fængsel. Mændene blev dømt for at have dannet en terrorcelle og for deres involvering i mordet. Manden, der menes at have været hjernen bag forbrydelsen, Rachid K, havde tidligere rekrutteret islamister i Frankrig og blev idømt livsvarigt (22 års) fængsel *in absentia*. Han menes at være blevet dræbt i Irak eller Syrien engang i 2017. De andre anklagede, som er respektivt 25, 27 og 36 år, har siddet varetægtsfængslet i næsten fem og et halvt år.

Den 85-årige præst Jacques Hamel fik halsen skåret over, da unge islamister trængte ind i hans kirke i Saint-Etienne-du-Rouvray den 26. juli 2016 under en morgenmesse. Gerningsmændene, der sympatiserede med Islamisk Stat, blev dræbt af politiet, da de forsøgte at flygte ud af kirken. Mordet på præsten gav genlyd over hele verden.

Ved domsafsigelsen takkede to af de til-

talte for den venlighed, de havde mødt under retssagen og bad ofrene om tilgivelse. En af mændene forklarede, at han ville bede for søster Daniele. Ordenssøsteren, som var den, der alarmerede politiet, havde valgt at

udeblive fra selve domsafsigelsen, men rettede gennem sin juridiske repræsentant en personlig meddelelse til hver af de anklagede. Hun forklarede blandt andet, at hun bad for dem.

Under angrebet blev et 87-årigt sognebarn, der deltog i messen den pågældende dag, tvunget til at optage mordet via en mobiltelefon, inden han selv blev stukket ned. Pave Frans kaldte efterfølgende Hamel for "en martyr" og gav grønt lys til at indlede en saligkåningsproces. Siden 2019 har dokumenterne til brug for saligkåningsprocessen, indsamlet af ærkebispedømmet Rouen, befundet sig hos de ansvarlige myndigheder i Rom. NM

Foto: The Tablet.

Ødelagte biler og et sygehus efter et luftangreb i byen Mariupol i Ukraine.
Foto: Ukraines nationale politi/Reuters.

Stop denne uretfærdige krig!

De nordiske biskopper, der var forsamlet til deres forårsplenarmøde i Tromsø i uge 10, udsendte følgende erklæring om situationen i Ukraine.

ERKLÆRING Den nordiske Bispekonference, som er forsamlet i Tromsø, ønsker at udtrykke sin dybe sympati med det ukrainske folk og sin forfærdelse over en aggressiv krig, hvorved Den russiske Føderation foragter Ukraines suverænitet og forårsager ufattelige lidelser blandt millioner

af uskyldige mennesker.

“Angrebet i denne uge på et børne- og barselsygehus i Mariupol, fjernt fra ethvert militært mål, står som et forfærdeligt symbol på denne krig. Børns og mødres blod råber til himlen fra jorden. Vi har ingen ret til at vende blikket væk og spørge: ”Er jeg

min brors vogter?” (jf 1 Mos 4,9-10). Derfor retter vi en appel til Ruslands præsident: Stop denne uretfærdige krig! Vi retter vores appel til det russiske folk: Tillad ikke, at en sådan uret begås i jeres navn!

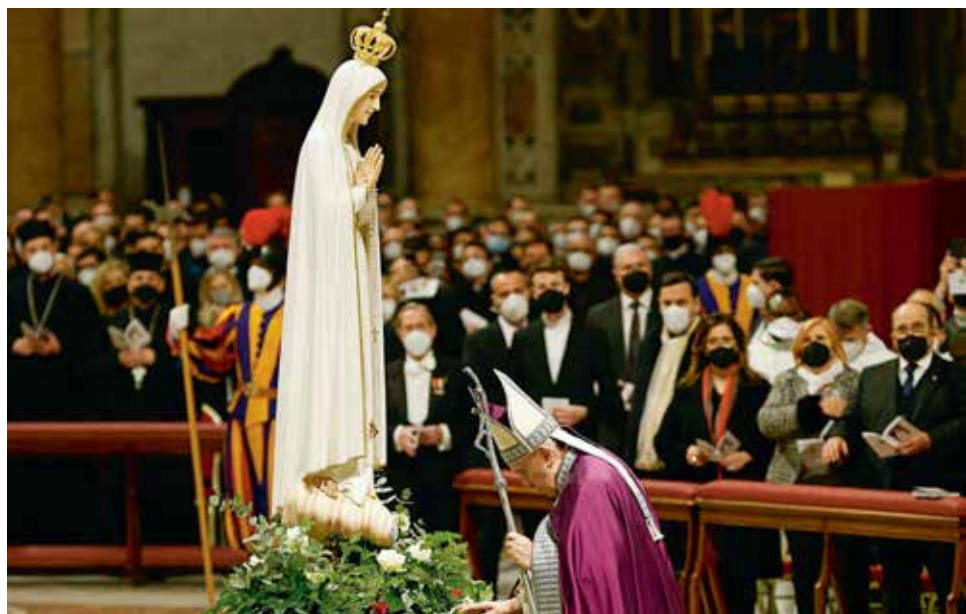
Vi oplever sorg over nylige udtalelser fra visse dele af Ruslands Kirke, der fremstiller en åbenlyst aggressiv krig som en kamp for kristne værdier. At tale ud fra sådanne præmisser er noget rent retorisk og at tage moralske værdier som gidsel for en politisk agenda.

Nogle af vore nordiske lande deler grænse med Rusland. Vi har stærke historiske bånd med Ukraine. Denne krig berører os dybt. Vi beder om, at hjemløse må finde ly, de frygtomme finde trøst, de syge og sårede lindring, at de døde må hvile i fred, og at de mægtiges hjerte må åbne sig for Fredsfyrstens kald, for at følge fredens vej i retfærdighed.

Her i fastetiden berøres vi af Kristi kald til omvendelse. Vi forkynder det fra hus-tagene. Det henvender sig naturligvis først og fremmest til os selv, vore Kirker og vore lande; men det angår også hele vort elskede Europa. Måtte det forhindre en brodermordskrig i at antage stadig mere frygtelige dimensioner.

Herren siger til os: ”Salige er de, som stifter fred” (Matt 5,9). Må sandheden, som ligger i saligprisningen, blive bekræftet i handling i de kommende dage, mens der endnu er tid”.

Biskop Czeslaw Kozon, København, formand
Anders Kardinal Arborelius OCD, Stockholm, næstformand
Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg, Oslo
Biskop David Tencer OFMCap, Reykjavik
Bispeprælat Berislav Grgic, Tromsø
Bispeprælat Erik Varden OCSO, Trondheim
P. Marco Pasinato, administrator for bispedømmet Helsinki
Biskop Peter Bürcher, biskop emeritus af Reykjavik
Biskop Teemu Sippo SCI, biskop emeritus af Helsinki
Sr. Anna Mirijam Kaschner CPS, generalsekretær

Pave Frans indviede den 25. marts i Peterskirken hele menneskeheden, og særligt Rusland og Ukraine, til Marias rene hjerte. Indvielsesbønnen blev bedt sammen med de katolske biskopper verden over: Indvielsen skete som reaktion på krigen i Ukraine og blev på Jomfru Marias anmodning fremsat i Fatima den 13. juli 1917. Foto: Catholic News Service, Paul Haring.

Tak fordi du støtter KO!

Dit økonomiske bidrag rækker langt.

AVISDRIFT Som så mange gode ting og oplevelser her i livet er det heller ikke gratis at producere og distribuere Katolsk Orientering, der udsendes til godt 13.000 modtagere seksten gange årligt.

Udgifterne til at layoute, trykke og distribuere avisen løber årligt op i ca. 1,3 mio. kroner (heri er ikke medregnet lønudgifter), men heldigvis har avisen også en række indtægter, ca. 1,7 mio. kroner om året, som i det væsentlige stammer fra abonnemeter, annoncesalg, distributions-tilskud og frivillige bidrag.

Især de sidstnævnte, de frivillige bidrag fra avisens trofaste og generøse læsere, skæpper godt i kassen. Det er grunden til, at Katolsk Orientering to gange om året – i henholdsvis april og september – udsender en opfordring til katolske husstande og

avisens læsere om et frivilligt bidrag til avisens drift.

I den kommende tid udsendes en sådan opfordring via indbetalingskort eller betalings-service. Vi håber, at mange vil tage godt imod opfordringen. Store såvel som små bidrag er lige velkomne! På opfordringen er anført beløbet 255 kroner, men du bestemmer naturligvis selv, hvor meget du vil give – og om du i det hele taget vil give noget!

Husk, at du altid kan støtte Katolsk Orientering ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen – og hvis har vi dit cpr-nummer er beløbet ydermere fradragsberettiget!

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små!

Kort nyt

Vatikanets pressekontor oplyser, at pave Frans vil besøge Den demokratiske republik Congo (DRC) og Sydsudan i juli. Han vil besøge byerne Kinshasa og Goma i DRC 2.-5. juli, og besøge Juba i Sydsudan 5.-7. juli.

Mere end 20.000 præster, ordensfolk og lægfolk dannede 2. marts en menneskekæde i Karnataka, Sydindien, i protest mod de stigende angreb på kristne og en ny anti-konversionlov. ”Folk bad sammen og udtrykte kravet om at beskytte sekularismen i landet,” sagde en talsmand for Karnatakas katolske bispekonference.

Søndag 5. marts afholdtes en **kvindesynode** i det maronitiske patriarkats hovedkvarter i Bkerké nordøst for Beirut, med deltagelse af den maronitiske patriark Béchara Boutros Raï og flere biskopper fra den maronitiske synode. Den udtalte, at det kirkelige liv i Mellemøsten må frigøre sig ”fra en praksis, der reducerer kvinder til andenrangs borgere – en praksis i strid med evangeliets ånd”.

Et manifest, offentliggjort i Chile, af det internationale netværk af kvindelige katolske ledere – en del af det latinamerikanske akademi for katolske ledere med base i byen Santiago – erklærer: ”Kvinder ønsker og kræver fred.” Erklæringen, foranlediget af den russiske invasion af Ukraine, siger, at under konflikten bliver kvinder ”udsat for de mest varierede former for vold, hvilket gør dem til den mest sårbare befolkningsgruppe”.

Hyldest i anledning af 11-årsdagen for mordet på den katolske politiker og Pakistans tidligere føderale mindretals minister, Shahbaz Bhatti. I Karachi og andre byer blev der afholdt bønsvigilier, og et online-event 2. marts havde *Christian Solidarity Worldwide* som vært. Blandt deltagerne var Asia Bibi, som Shahbaz Bhatti besøgte, da hun sad fængslet for anklager om blasfemi. Bhatti blev myrdet i Islamabad 2. marts 2011 for sit udtalte kritik af landets blasfemilovgivning.

Liget af pastor Enrique Vasquez, 48 år, sognepræst i San José, bispedømmet San Pedro Sula i Honduras, og landechef for de pavelige missionselskaber, blev fundet skuddræbt i hans bil 2. marts. ”Endnu engang bader vort land i martyrnernes blod,” sagde biskop Ángel Garachana Pérez af San Pedro Sula.

SØNDAG D. 1. MAJ

Kom til Caritas-dag!

i Sct. Mariæ Kirke og på Sct. Mariæ Skole i Aalborg
Hver onsdag kl. 17.00 - 19.30

Vi fejrer Caritas Danmarks 75-års jubilæums med dans, mad, taler og underholdning for børn.

Læs det fulde program på www.caritas.dk

Krigens første uge

For lidt over en måned siden invaderede Rusland nabolandet Ukraine. Det blev starten på en krig, som vil forandre Europa for altid. Journalist Martin Bjørck tilbragte første uge af krigen på grænsen mellem Ukraine og Polen, hvor de første flygtninge søgte hen. Her stod Caritas i Polen for at organisere det vigtige nødhjælpsarbejde.

Tekst & fotos: Martin Bjørck

REPORTAGE ”Tog fra Kyiv ankommer om få minutter!”

Stemmen på polsk skærer igennem det skrattende højtaleranlæg i den overfyldte banegårdshal, hvor larmen i forvejen er øredøvende. Og kort efter trænger braget fra toghornet ind på perronen. De skarpe metallyde fra de mange vogne, der ruller hen over skinnerne, følger lige efter.

Vi er på Przemyśl banegård i det sydøstlige Polen. Den første stationsby efter togskinnerne har krydset over grænsen fra Ukraine. Det er søndag formiddag. Tre døgn efter Rusland invaderede sit naboland mod vest. En udvikling, der sendte chokbølger gennem Europa. Naturligvis er ingen mere chokerede end ukrainerne selv. Usikkerheden og frygten sendte på krigens første par døgn i omegnen af 200.000 mennesker på flugt. For hvert sekund stiger tallet, og i løbet af fire uger vil det vokse til mere end 3,5 millioner. Det er den største menneskeflugt i europæisk historie. Og Polen er det land, som de fleste ukrainere søger imod. De flygter til fods og går over landegrænsen eller i biler, hvor de sidder i 20 kilometer lange køer, og de flygter med tog.

Det propfyldte tog, der ankommer til Przemyśl station nu, er et af cirka tre daglige ankomster fra Ukraine. De ankommer ikke overraskende på fuldstændigt uforudsigelige tidspunkter. Egentlig er det lidt af et mirakel, at de overhovedet kører.

”Alle vil med det tog. På hver station på ruten igennem Ukraine står folk på nakken af hinanden for at komme ombord. Det er vejen væk fra krig,” siger en politimand på stationen.

Dørene åbnes og i de næste 15 minutter stiger omkring tusind passagerer ud i vinterkulden. De har været 15 timer undervejs fra Kyiv via Lviv, viser det sig. Og mange af passagerne har været på flugt fra deres eget hjem i flere dage.

”Vi er fra Kharkiv. Og vi har ligget og hørt bomberne og mærket rystelserne. Så tog vi afsted mod Kyiv, hvor vi opholdt os under jorden på en metrostation. Vi har ikke

haft noget mad, og for første gang har min søn prøvet at være tørstig, uden at jeg har kunnet give ham nok vand. Det har været virkelig uhyggeligt,” fortæller den 34-årige kvinde Jahan, som er flygtet med sin 9-årige søn Osman.

Mor og søn er begge meget trætte og står nu klatøjede på perronen og venter på, at en polsk hjælpeorganisation kører dem til et midlertidigt overnatningssted.

”Jeg kunne ikke sove på grund af sirenerne. De kørte hele tiden,” siger Osman og klør sig i håret.

Når man ser sig rundt på perronen er det slående, at det næsten udelukkende er kvinder og børn og ældre mennesker, der stiger af toget. Det er på grund af den krigslov, den ukrainske regering netop har indført, som forbyder raske mænd i alderen 18-60 år at rejse ud af landet. De skal blive og kæmpe. Og med den tanke i baghovedet er det svært ikke at tænke på de mange splittede familier, man er vidne til, når den ene mor efter den anden stiger ud med sit barn i hånden eller i favnen.

Jahanas mand og Osmans stedfar er i kamp i Kharkiv, fortæller hun. Han arbejder normalt som chauffør, men meldte sig hos en lokal hær enhed, da krigen brød ud. Nu har han fået våben udleveret.

”Sidste gang, jeg talte med ham var i går, og der stod han og kastede molotovcocktails ud af vinduet mod en russisk tank. Jeg har ikke haft kontakt til ham siden. Måske er han død,” siger hun, uden at hendes søn overhører det.

Maria på 50 år er flygtet fra Kyiv med sin 13-årige søn Kiril. Nu står de på perronen med to store kufferter. Hun får tårer i øjnene, da jeg spørger, hvor hendes mand er.

”Han kørte os fra Kyiv. Det var meningen, at han ville have afleveret os på grænsen, så vi lige kunne gå over, men der var bilkø i 20 kilometer ved Medyka-overgangen. Så han satte os af i Lviv, hvor vi kunne tage toget fra. Vi kyssede hinanden farvel. Og så vendte han bilen og kørte tilbage mod Kyiv. Vi har ingen idé om, hvornår vi kommer til

På en tilstødende gang til banegårdshallen i Przemyśl, sidder en mor i tyverne og våger over sin søn, som sover på det kolde og beskidte gulv.

at se hinanden igen,” siger Maria og lægger armen om sin søn.

Caritas er på plads

Der bor i forvejen omkring én million ukrainere i Polen. Mange af disse ankom på grund af krigen i Østukraine. Derfor har mange af dem, der er på flugt nu, venner og familie her. De står og venter med længsel på deres kære ved banegårdens parkeringsplads. Utallige gensynsscener fremstår som følelsesladede øjebliksbilleder præget både af lettelse, men i den grad også af chok, sorg og frygt.

En cirka 40-årig kvinde løber henover banegårdshallens gulv, da hun får øje på en jævnaldrende kvinde med to små børn. De står længe og omfavner hinanden midt i virvaret af mennesker.

Men mange har ikke nogen, der står og venter på dem, og de har ingen steder at tage hen. Heldigvis har polske hjælpeorganisationer hurtigt formået at organisere sig. Den største velgørenhedsorganisation i Polen er Caritas. Og her på Przemyśl banegård er de stærkt repræsenteret med omkring hundrede frivillige, der arbejder på skift i døgn drift.

”Vi tilbyder mad, tæpper, soveposer og tøj i vores hjælpecentre. Caritas i Przemyśl-regionen distribuerer omkring 30.000 sandwich hver dag,” siger Maciej Dubicki fra Caritas Polen.

På banegården har Caritas skabt et rum kun for kvinder med små børn. Her kan de

Ukrainske Elena, 53 år, på banegården i den polske stationsby Przemyśl. Hun har taget sine mest skattede ejendele med: En kaktusplante og et billede af helgen Skt. Nikolau.

hvile efter den vanskelige rejse.

De to søstre Natalya og Sofia på 28 og 34 år overnatter her med hver deres barn. I det store rum er der sat 60 feltsejle op. De giver en form for ro midt i kaosset, og børnene får også legetøj til at underholde sig selv med.

”Vi er meget taknemmelige for den varme modtagelse, vi har fået,” siger Sofia.

Polens 130 Caritas *Fortsættes side 6* ▶

En dreng leger med biler på togperronen. Han er lige ankommet til Polen fra Kyiv sammen med sin mor.

Jahan, 34 år, og hendes søn Osman, 9 år, flygtede fra Kharkiv i det nordøstlige Ukraine. Jahanas mand og Osmans stedfar er blevet tilhage for at kæmpe mod den russiske hær.

”Dette er jeres time og mørket har magten”

Prædiken til palmesøndag 2022.

Tekst: Pater Hans Clemens Caesarius Cavallin O.S.B., Vor Frue Kloster

PRÆDIKEN Kun Lukas gengiver disse ord af Jesus til politipatrujen, der skal anholde ham. Det er Lukas’ passion, der læses Palmesøndag i år. Vi vil nu se nærmere på nogle ting, som han alene fortæller. En evangeliessynopsis, som opstiller teksterne i parallelle spalter, hjælper os at se.

Og først: disse ord som i disse måneder kommer efter et forbryderregimes hensynsløse bombardement over sygehuse, boligkvarter, indkøbscentraler i et naboland – og dette med støtte af den øverste kirkelige ledelse for 150 millioner trosfæller til så mange af dem under bomberne – svarer vel til det, vi måske ville råbe til dem, der har våben nok til at ødelægge både dette land og hele Europa eller hele planeten.

Og så lader Jesus faktisk en tilhænger gribe til våben, ligesom at han, kun ifølge Lukas, til sidst i nadversalen anbefaler våbenindkøb. Men de to sværd ”er nok.” Og ”lad det være nok” siger Han igen ved forsvarsforsøget. Det var nok for at kunne regne ham blandt forbrydere, for at Skriften skulle opfyldes, billedet af Tjeneren fra Es 53,12 blive genkendt, selvom det vi hører om ham, som tager imod overgreb og krænkelser i Palmesøndags første læsning, Es 50,4-7, ellers dominerer det. Det er i øvrigt det billede, der genkendes i Boris og Gleb, på utallige russiske ikoner, de som lod deres bror Svjatopolk dræbe dem hellere end at de skulle svare på vold med vold.

Ja, våben, så meget dygtigere end disse sværd til at dræbe og skade mennesker, så overlegne og på alle måder raffinerede, de hører til i mørkets og dets magters time.

Dog lige før, denne aften, var disciplene selv grebet af denne krigsmørkets magt i følge Lukas: De var i strid om ”hvem af dem, der skulle regnes som den største ...som folkenes konger og dem som udøver magt over dem”. Som det fortsatte i en uheldig apostolisk/patriarkalsk succession indtil dagens krig i Ukraine.

Mens kvinderne græder, nu over sig selv og deres børn, på flugt eller i kældere, beskyttelsesrum eller metro-stationer.

Af disciplene er én forræder med et kys, en anden tredobbelt fornægter. Som disse magtens profeter og kirkefyrster som forkynder krig eller fred og velgang efter ønsket hos dem med magten i mørket. En af dem, som kun Lukas har med her, den lokale satellit-fyrste, som måske har mulighed for at afgøre om liv eller død, prøver at stille sin lyst til sensation og få lidt sjov og kan ikke overtage ansvaret, som den egentlige repræsentant for magten håber, at han skal. Men så bliver Herodes og Pilatus venner i ynkelighedens fællesskab.

Folket, som nogle dage tidligere har kastet deres tøj ud som tæppe for deres salvede på det kongelige æsel (hos Lukas ikke nogle kviste eller grene), er nu manipuleret af dem, som har den højeste åndelige autoritet – det går vel endnu bedre med fjernsyn og alle de moderne medier, men går også meget godt uden dem – vælger så den dømt terrorist og Pilatus – den bekvemme vej i en for ham måske ømtålig situation som Johannesevangeliet antyder.

Men Lukas, lægen, har vel set så mange sår hos mennesker, så meget som gør ondt,

han tier om det, som de andre evangelister beskriver af ekstra krænkelser og mishandling og som de andre evangelister fortæller om. Måske kunde man tale om et palliativt træk i hans beskrivelse: engelens trøst i bønnens blodsved på Oliebjerget (ifølge de fleste om end ikke nogle af de ældste manuskripter, i det mindste) og måske de grædende kvinder. Og så viser han alligevel på sin måde det lys som bryder mørkets magt, på den time som ikke er deres som har våbenmagten.

Det fandtes der i blikket som mødte fornægterens fra ypperstepræstens hus ud i gården, blikket som fik ham at græde bitterligt. Fangen vender sig om, og i gråden sker den omvendelse, som er forudsætningen for, at Simon siden kan styrke sine brødre i menneskefiskeriet. Det er jo det som sker, når omvendelse trækker mennesker op af dybet i tårernes hav. Dåben er sakramentet.

Det første eksempel efter fornægteren er forbryderen, som med at irettesætte sin kammerat bekender sin synd og med sin henvendelse til Jesus bekender sin tro på ham: Jesus, husk mig, når du kommer i dit rige. Og svaret bekræfter bekendelsen, ja, fører den et skridt videre. Jesus er allerede den, som har den endelige magt, midt i sin magtesløshed, naglet til korset. Dér på Korset er sejren, det sande livets træ i Paradis.: Dér bliver det evigheds i dag, opstandelsens, dommens, salighedens, herlighedens dag

Og den åbner sig for bødlerne: ”Fader, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør”. Som for så mange andre soldater i imperiers og diktatorers tjeneste, vel indoktrinerede med fake news og alle mulige løgne om dem, de skal plage og myrde. For den endelige Suveræn ser gennem dem ind i det allerinderste hos dem med samme kærligheds blik som mødte fornægteren, han som

elsker ethvert menneske som det eneste, det nærmeste. Og der er den egentlige sejr over mørkets magt sammen med ham, som sagde sit ”Det er nok” om de ynkelige to sværd, som var der på hans side. Den sejr som de ukrainsk-russiske martyrbrodre, Boris og Gleb, vandt over deres morderiske bror Svjatopolk.

Råbet ind i mørket med Davids salme 22 *Eloi, eloi, lema sabachthani* som Markus har bevaret på det sprog Jesus talte, aramæisk, ikke det liturgiske, hellige sprog hebraisk, er hos Lukas erstattet med ord fra Davids salme 31, v 6, dog med Jesu karakteristiske Fader, Abba, ord af fortrosthed, ikke fortvivlelse. Er det den palliative læge igen, som prøver på at gøre også det værste lidt mildere? Det er vel mere end sandsynligt, at Han kan have brugt flere af de ord, han kunde udenad fra sin og sit folks bønnebog. Man kan forestille sig en udvikling i bønnens kamp som den, Lukas beskriver med at svede blod, Markus med Hans gentagne først ”Abba, fader, alt er muligt for dig. Tag dette bæger fra mig” og siden: Dog, ikke hvad jeg vil, men hvad du vil”. Overgivelsen til Far, Abba, findes hos Lukas i Sønnens brug af salmeordene på korset. Og den ligger jo allerede i klagen, protestens, fortvivlede råb som vi også sikkert nu hører dem hos os selv sammen med dem under bombardementer i Ukraine eller hvor det må være, i Jobs udfordring til den Gud som hans venner forkynder. Så langt er han med os som menneske efter ordene i den klassiske Palmesøndagsepistel, bestandig gentaget i de hellige tre påskedage, på bunden af alt mørke, al skuffelse, al fortvivlelse overfor den Gud, som synes have overgivet magten til mørket, til brutale, onde mennesker i deres tjeneste med alle djævelske våben til deres disposition. Og så tager han råbet med sig ind i Treenighedens mysterium, hvor Han giver sin Ånd til Faderen, ikke som i Johannes til Kirken, med moderen og sin discipel, ved korsets fod, men som i hele historiens afslutning ifølge Paulus (1 Kor 15:24,28), når han overgiver Riget til Gud Fader...for at Gud kan være alt i alle..

Jesus i Getsemane Have. Pietro Perugino (1483-1495 cirka). Uffizierne Firenze.

Jesus er allerede den, som har den endelige magt, midt i sin magtesløshed, naglet til korset. Dér på Korset er sejren, det sande livets træ i Paradis: Dér bliver det evigheds i dag, opstandelsens, dommens, salighedens, herlighedens dag

I år bruges Lukaspasjonen (Luk kap. 22-23) i Palmesøndags liturgi. Her et uddrag fra Luk 22,39-53

Jesus i Getsemane

Så brød han op og gik, som han plejede, ud til Oliebjerget, og disciplene fulgte med. Da han kom derud, sagde han til dem: ”Bed om ikke at falde i fristelse!” Og han fjernede sig et stenkast fra dem, faldt på knæ og bad: ”Fader, hvis du vil, så tag dette bæger fra mig. Dog, ske ikke min vilje, men din.” Da viste en engel fra himlen sig for ham og styrkede ham. I sin angst bad han endnu mere indtrængende, og hans sved blev som bloddåber, der faldt på jorden. Da han havde rejst sig fra bønnen og var kommet tilbage til disciplene, fandt han dem sovende, overvældede af sorg, og han sagde til dem:

”Hvorfor sover I? Rejs jer, og bed om ikke at falde i fristelse”.

Tilfangetagelsen

Endnu mens han talte, kom der en skare; og han, som hed Judas, en af de tolv, gik foran, og han gik helt hen til Jesus for at kysse ham. Jesus sagde til ham: ”Judas, forråder du Menneskesønnen med et kys?” De, som var sammen med Jesus, så, hvad der ville ske, og spurgte: ”Herre, skal vi gribe til sværd?” En af dem slog efter ypperstepræstens tjener og huggede højre øre af ham. Jesus sagde: ”Lad det være nok!” Og han rørte ved mandens øre og helbredte ham.

Så tog Jesus til orde og sagde til ypperstepræsterne og anførerne for tempelvagten og de ældste, som var kommet ud mod ham: ”I er rykket ud med sværd og knipler, som om jeg var en røver. Dag efter dag har jeg været sammen med jer på tempelpladsen, uden at I løftede en hånd imod mig; men dette er jeres time, og mørket har magten.”

Med Gud i koncentrationslejr

Refleksioner om baggrunden for den nye krig i Europa, som vi også på en eller anden måde er berørt af.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

EFTERTANKE Overskriften er titlen på en bog, der udkom efter 2. Verdenskrig. Bogen indeholder flere vidnesbyrd om, hvordan Gud var med i helvedet under krigen. Vi befinder os i dag i en lignende situation, ganske særligt i Ukraine. Hvad skal det ende med? En 3. Verdenskrig?

Formålet med denne artikel er at prøve på at se situationen med troens øjne. Et standardspørgsmål, som er helt legitimt, er: Hvor er Gud, og hvorfor tillader Han det onde? En del af svaret ligger i overskriften. Mange kristne oplevede virkelig, at Gud var med dem og gjorde 'mirakler'. Vi kan bare nævne to af vore helgener: Maximilian Kolbe og Edith Stein.

Men det er i Bibelen, at vi skal finde det fulde svar. Fra side 3 og resten af Bibelen handler det om denne problematik. Det er den røde tråd i Bibelen: Kampen mellem Gud og det onde, hvor det onde i dets forskellige skikkelser synes at få overtaget. Klimaks er da Guds Søn, Jesus, bukkes under for det onde på korset: Gud bliver dræbt. Selv siger han forinden i Getsemane Have: "Min sjæl er fortvivlet til døden. Bliv her og våg sammen med mig! Min fader, hvis det er muligt, så lad dette bæger gå forbi. Dog ikke som jeg vil, men som du

vil" (Matt 26,38-39).

Og læser vi den mystiske og sidste bog i Bibelen, Johannes' Åbenbaring, er det det samme grundtema, men denne gang for Kirkens vedkommende. Også Kirken, de troende, vil skulle gennemgå det samme for at være tro mod Kristus, altså dele hans skæbne, men også menneskeheds skæbne. Og så kommer igen spørgsmålet, hvorfor det skal være sådan. Er Gud da ikke kærlighed, og er han ikke Den Almægtige? Disse meget menneskelige og legitime spørgsmål er spørgsmål til vor tro. Har troen et rigtigt svar?

Gud og det ondes problem

Tilbage til overskriften og til 2. Verdenskrig, som måske var noget af det mest onde, menneskeheden i sin helhed har oplevet siden begyndelsen. Selve navnet 'verdenskrig' siger alt. Den dybe årsag til det ondes forfærdelige magt skyldes, at mennesket hele tiden har vendt sig væk fra Gud, der netop er kærlighed og dyrket sit eget ego. Det er det, fortællingen om vores stamforældres oprør mod Gud handler om (1 Mos 3,3). Den første konsekvens var Kains mord på sin bror Abel. Siden har menneskeheden fulgt dette spor.

Hvor kommer så den kærlige Gud ind i billedet? Han havde fra begyndelsen en frelsesplan; men først skulle mennesket forstå, at det kun er Gud, der kan frelse mennesket, og vende sig til Ham igen og give Ham plads i sit liv, altså lade Hans kærlighed fylde det hele. Det var det, Guds Søn skulle vise os i praksis og ikke blot tale teoretisk om.

Det er det, Kirken skulle opleve i praksis i de første århundreder, hvor de kristnes blod flød i store strømme. Det var det, de kristne i koncentrationslejrene skulle opleve: Det ondes altoverskyggende og dræbende magt, men også Guds almægtige kærlighed, der kan overvinde det onde og give livet – det evige liv – tilbage.

Kristendommens sandhed

Det er åbenbart også det, vi og først og fremmest Ukraine nu skal opleve, nemlig, at det onde tilsyneladende kan sejre. Hvis vi ikke har troen på Guds Kærlighed, der har det sidste ord, bliver også vores åndelige liv nedbrudt af fortvivlelse og sorg. Det er kristendommens grundlæggende sandhed, at Gud har al magt og at Han er kærlighed, og at det onde ikke har det sidste ord.

Men Bibelen, og det er nu Det nye Testamente, kan fortælle os om den dybeste problematik. Det er menneskets ondskab, som opstår, når man fravælger Gud, der er drivkraften i menneskets historie. Men det er ikke den allersidste forklaring. Bag menneskets ondskab, og især vedr. dens omfang, står Djævelen, som er Guds fjende nr. ét. Hvor mange ved, at Hitler og de ledende nazister var satanister? Hitler var i sin ungdom endog en god ministrant. Det er også tankevækkende, at Stalin startede som præstestuderende i Den russisk ortodokse Kirke. Hvem er Satan? Han var en af de øverste engle hos Gud, der selv fravalgte Guds kærligheds herredømme og drog mange andre engle med sig i deres oprør mod Gud. Således opstod der en åndelig hær med det ene formål at ødelægge Guds skaberværk og især mennesket. Denne forklaring kan man naturligvis ikke tænke sig frem til. Vi befinder os helt på et åndeligt plan. Der er tale om en direkte åbenbaring. Men denne forklaring kommer tydeligt frem i selve evangelierne, i mange

af brevene i Det nye Testamente og ikke mindst i Johannes' Åbenbaring.

Djævlens største sejr

Nogle har i vor tid sagt, at djævlens største sejr er, at folk ikke længere tror på, at han eksisterer, for så kan han arbejde anonymt og derfor meget mere effektivt på at vende os bort fra Gud og dermed ødelægge os mennesker. Det gælder også mange kristne og teologer.

Også i den sidste krise mellem Rusland og Ukraine kan vi se, at djævelen har en finger med i spillet. Hvis ikke vi tør se det i øjnene, vil vi mangle troens kraft til at gennemleve krisen, så har vi kun vor egne kræfter at stole på, og de rækker ikke langt. Det handler ikke om at identificere djævelen med den og den person eller gruppe, men om at opdage, at der er en ond medaktør i dramaet. En sådan konstatering vil lægge op til, at vi også bruger åndelige våben til at forsvare os: bøn, faste, gode gerninger over for hinanden og ikke mindst vore gudstjenester. Men så mærkeligt, det måtte lyde, også viljen til tilgivelse og forsoning. Det er just det, djævelen vil hindre os i: forsoning, så freden mellem mennesker kan genopstå. Det er Jesu kernebudskab: "Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske Fars børn" (Matt 5,44-45). Det er den eneste måde, den sande og vedvarende fred kan opstå på.

Men til slut vil jeg nævne endnu en faktor: Kristus bad ved den sidste nadver Gud, hans Far, om at bevare enheden mellem alle hans disciple ned gennem alle århundreder, for at Kirken på en troværdig måde kunne forkynde Kristi herredømme, der skal forsones alle mennesker. Hvor er den enhed i Kirken i dag, ja de sidste tusind år? Kirken er ligeså splittet og af samme grund som fx Europa – øst-vest, nord-syd. I stedet for at skabe fred og forsoning i Europa har Kirken bidraget til at splitte de europæiske folkeslag og bekrige hinanden. Det kan vist ikke benægtes historisk. Men så må Kirken altså være medansvarlig, ja måske hovedansvarlig for den aktuelle krig mellem to 'ortodokse' lande! Er det Kristi dom over Kirken, der nu lyder?

Job. Udsnit af maleri af Gonzalo Carrasco, 1881.

► *Fortsat fra side 4* centre uddeler op mod 60.000 varme måltider om dagen. Et tal, der vil vokse i takt med, at flygtningestrømmen fra Ukraine tager til.

Den polske ærkebiskop Stanislaw Gadecki har opfordret polakker til at byde ukrainske flygtninge velkommen og til at donere, hvad de kan.

"Alle har ret til at leve i fred og sikkerhed. Enhver har ret til for sig selv og deres kære at søge trygge levevilkår," skrev han i en offentlig appel til det polske folk.

Og appellen er tilsyneladende blevet hørt. Alene i byen Przemysl, der har knap 100.000 indbyggere, har flere hundrede personer skrevet sig op for at tilbyde et sted at bo til ukrainere på flugt. Ægteparret Daniel og Olivia, som i forvejen har tre børn, har hørt opfordringen og er mødt op på banegården, hvor de håber at kunne hente en familie hjem til deres tomme gæsteværelser.

"Det er det eneste rigtige at gøre. Vi kan ikke bare lade som ingenting, når vores nabo bliver invaderet," siger Daniel.

Caritas støtter flygtninge, som er blevet taget imod af polske familier. Og i samarbejde med sogne i Polen tager de børn med handicap og forældreløse børn

ind. Indtil videre har 900 af disse børn fået bolig, oplyser Caritas Polen.

Flygtningepresset er for enormt

På blot en uge siden krigens start er situationen i Ukraine blevet forværret dag for dag, og stemningen på banegården i Przemysl er blevet mere og mere anspændt. På trods af den store hjælp fra lokalbefolkningen er flygtningepresset for enormt til at undgå kaos. På sidegangene til den overfyldte banegårdshal ligger folk på gulvet og på bænke og sover. Små børn ligger side om side med ældre mennesker, og bekymrede mødre sidder med et håbløst ansigtsudtryk, mens de nervedirrende knuger deres mobiltelefoner i hånden. Overalt er kufferter, plastikposer og bure med kæledyr og andre ejendele, som folk har skønnet er vigtige for dem.

Midt i al larmen sidder en kvinde ved navn Elena. Hun er 53 år og iført strikhue med påskriften 'Lucky'. Hun sidder på hug i et mindre hav af plastikposer og stofnet og holder en lille kaktusplante i hånden.

"Den gav mine børn til mig og min mand for mange år siden. Vi har altid passet

Ved grænseovergangen til den polske by Medyka er det strømmet ind med ukrainere på flugt fra deres krigsramte hjemland siden 24. februar.

særligt på den. Min mand døde af corona i november. Og nu det her," siger hun og græder højlydt, mens tårerne triller ned ad hendes kinder.

I hendes skød ligger en ituslået glasramme af et gammelt familiefotografi. Og under rammen er et billede af helgenen Sankt Nikolaus.

"Han skal passe på mig," siger Elena.

Som millioner af ukrainere – og europæere med – aner Elena ikke, hvordan den nuværende situation vil udspille sig. Og hun ved slet ikke, hvordan den vil ende. Men én ting ved hun, og det er, at Europa aldrig bliver det samme igen.

Skræmmende og håbefuld læsning om psykisk og fysisk vold i svensk sekt

Skandinaviens mest berømte og berygtede sekt, Knutby-sekten, gik så småt i opløsning i 2016. Historien om en pinsemenighed, der udviklede sig til en lukket sekt, hvis ledere misbrugte medlemmerne fysisk og psykisk, har været emne for utallige artikler og flere dokumentarfilm. Nu har et af medlemmerne af inderkredsen skrevet en både skræmmende og håbefuld bog om sit liv som sektmedlem og sin vej ud igen

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

BIOGRAFI I foråret 2016 fortæller Josefine Frankners 17-årige datter hende, at pastoren i den lille kristne sekt i Knutby i Sverige, som familien tilhører den absolutte inderkreds af, har misbrugt hende seksuelt. Josefine Frankner tror på, hvad datteren fortæller. Men samtidig er hun bange for, at datteren skal falde i unåde hos den lille menigheds ubestridte leder, Åsa Waldau. For Josefine Frankner ved af mangeårig erfaring, at sker det, bliver man straffet fysisk og psykisk. Åsa Waldau er nemlig Kristi Bud; hun er udvalgt til at være den kvinde, som Jesus skal forene sig med, når han kommer tilbage. Sætter man sig op mod hende, irriterer eller generer hende, forhindrer eller udsætter man Jesu genkomst og risikerer at blive dømt til evig fortabelse.

Da Åsa Waldau og sektens pastor Urban Fält forklarer overgrebene med, at datteren med Djævelens mellemkomst har forledt præsten, tør Josefine Frankner derfor i første omgang ikke protestere. Men datterens beretning har fået noget i Josefine Frankner til at vågne, og det bliver begyndelsen på enden for Knutby-sekten, Skandinaviens mest berygtede kristne sekt, der udviklede sig i en lille svensk by med afsæt i en pinsemenighed.

Manipulation, mord, mordforsøg

Den næsten utrolige historie om Knutby-sekten, der også omfatter mord og mordforsøg, har været grundigt og detaljeret

beskrevet især i svenske medier og har været genstand for flere dokumentarserier. Man kan derfor tænke, at der ikke er mere at komme efter. Alligevel vil jeg ikke tøve med at anbefale en ny bog, skrevet af et mangeårige medlem af sektens inderkreds, den ovenfor nævnte Josefine Frankner. I bogen, som netop er udkommet på dansk under titlen "Mit liv i Knutby-sektens hjerte" (oversat fra svensk: "Kristi Bruds slav", 2021), beskriver Josefine Frankner detaljeret sin vej ind i sekten, sit liv som ydmyg og selvudslettende tjener og sin vej ud på den anden side. Det er gruopvækkende læsning, ikke mindst fordi man undervejs tæt følger Josefine Frankners forvandling fra selvstændig, søgende, men ganske stærk teenager med smag for flirt, musik og modetøj til underdanig, uselvstændig, nedbøjet og nedgjort kvinde, som ikke engang sætter spørgsmålstegn ved, at hun som mor og hustru stort set ikke deler liv og hverdag med sin mand og sine to børn. Josefine Frankner er vokset op i en familie, der i bogen beskrives som sund og velfungerende – med to forældre, der er engageret i pinsekirken og giver en stærk, åben og positiv kristen tro videre til deres datter. Da familien flytter fra Falun til den noget større by Uppsala, er Josefine Frankner 14 år og så småt i gang med at løsrive sig fra sine forældre, samtidig med at hun søger efter en selvstændig identitet som ung kvinde og troende kristen. Hun

er tørstig efter fællesskab og personlige trosoplevelser, og i byens stærke og aktive pinsemenighed finder hun begge dele, især efter at hun er blevet introduceret til den unge og karismatiske Åsa Waldau, der er en anerkendt leder af store børne- og ungdomskonferencer i kirken, har været sanger i et rockband og nu børnepastor, korleder og forfatter til lovsangstekster.

Josefine Frankner føler sig udvalgt af Åsa, og når man læser beskrivelsen af det forhold, der udvikler sig mellem dem, får man fornemmelsen af, at den unge pige gradvist kommer til at hænge både sin identitet, sine fremtidsdrømme og sin gudsrelation op på den karismatiske leder. Da hun får de første advarsler fra andre ledere i menigheden, affejer hun dem. Hendes loyalitet ligger allerede hos Åsa Waldau.

I de næste år bliver hun inddraget i mere og mere af Åsa Waldaus arbejde, og samtidig begynder lederen at manipulere med hende ved at tale dårligt om hendes venner og familie. Som næsten 18-årig beslutter hun – på Åsa Waldaus opfordring – at gå ud af gymnasiet og flytte til Knutby sammen med sin kæreste. Mange andre unge og familier flytter ligeledes til Knutby for at være med i den åbenlyse succes, som Åsa Waldau skaber med den voksende pinsemenighed, som hun fortæller de nytilkomne skal være et forbillede for alle menigheder i landet.

"Kristi brud" styrede alt

Josefine Frankner og hendes kæreste undrer sig ganske vist snart over den måde, Åsa Waldau blander sig i deres privatliv på – hun vil fx bestemme, hvem de skal invitere til deres bryllup, og hvordan festen skal foregå. Men deres ønske om at være en del af noget særligt, som giver mening og mål, er stærkere end deres intuitive modstand mod det begyndende magtmisbrug. I de næste 25 år har Josefine Frankner kun stærkt kontrolleret kontakt med sine forældre og ingen kontakt med sine tidligere venner. I stedet dedikerer hun og hendes mand deres tid til menigheden og arbejdet for Åsa Waldau. Især efter at Åsa Waldau lancerer ideen om, at hun er Kristi Brud, bliver forholdene i menigheden – som nu

efterhånden med rette kan kaldes en sekt – mere og mere ekstreme.

I bogen, som er skrevet i samarbejde med journalist Cecilia Gustavsson, beskriver Josefine Frankner, hvordan hendes hverdag var totalt styret af Åsa Waldaus ønsker og behov. Hun havde konstant sin mobiltelefon på sig og satte sine egne og sin families behov til side for at tjene 'Kristi brud'. Når Josefine Frankner og de andre kvinder, der servicerede Åsa Waldau, faldt i unåde, blev de slået og frosset ude, og en gang blev Josefine Frankner beordret til at sove i en bivak i skoven. Åsa Waldau slog kvinderne eller hev dem voldsomt i håret. Det skete, at medlemmer af sekten blev sendt ind i et lagerrum, hvor de skulle sidde, indtil de følte sig parate til at undskylde. De blev desuden beordret til at opdrage og straffe hinanden. Og netop dette – at hun har været med til at nedgøre og presse andre – er det, Josefine Frankner, har det sværest med i dag. Også smerten over at have svigtet sine børn lyser ud af siderne, ligesom sorgen over de mange spildte år er mærkbar.

Det kan være vanskeligt at forstå, hvordan Åsa Waldau kunne opretholde sin magt over inderkredsen i så mange år. Men Josefine Frankners detaljerede beretninger giver en fornemmelse af, at det kunne ske også for mange andre.

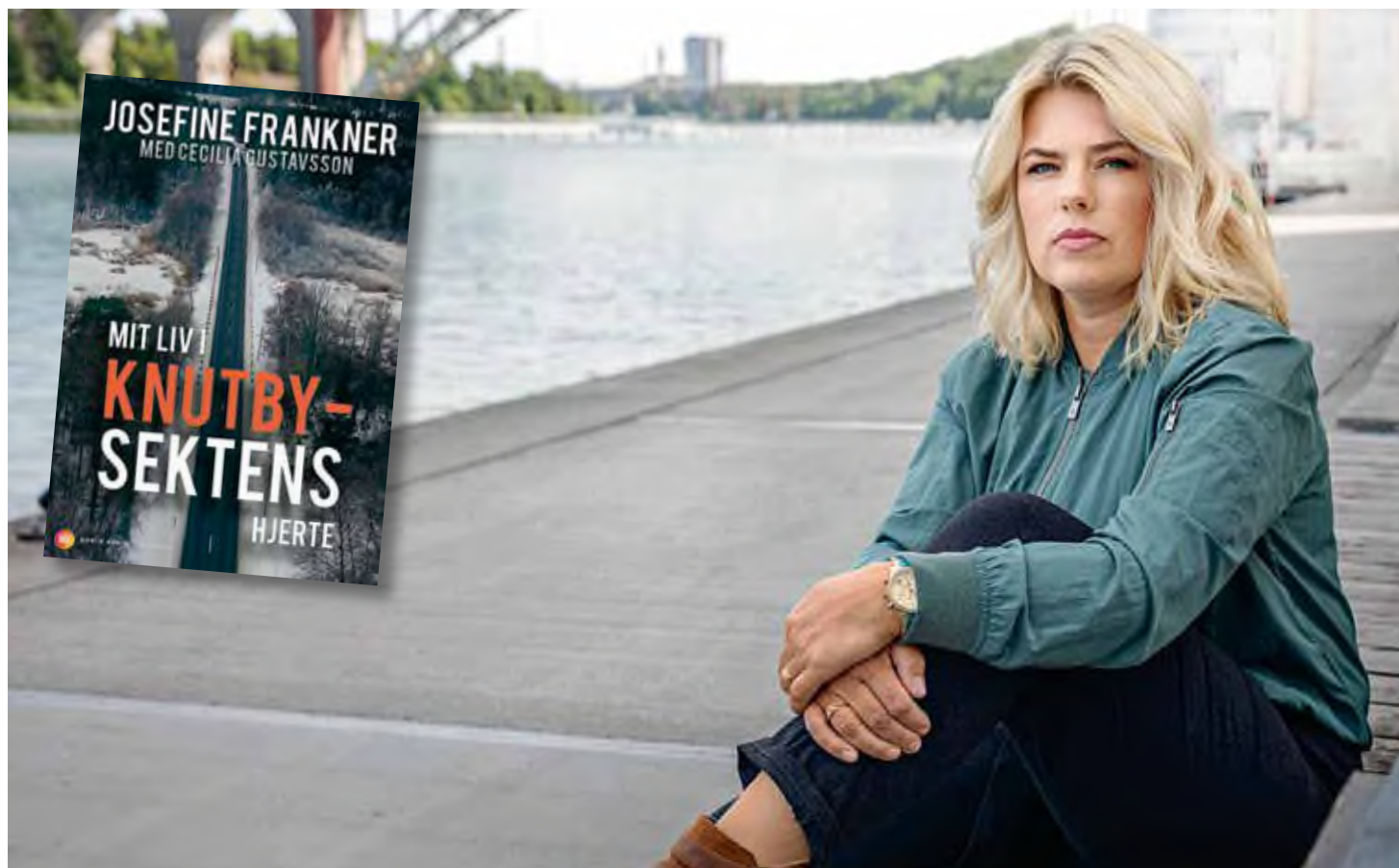
Barnetroen intakt

Man kan overveje, om det overhovedet er en bog om en historie, der handler om teologi. De teologiske overvejelser glimter næsten ved deres fravær, og man får som læser et billede af, at den teologiske refleksion har været meget begrænset, både hos Josefine Frankner og i sekten som helhed. Det håbefulde ligger også i, at det til slut i bogen fremgår, at Josefine Frankner – trods posttraumatisk stress og dybe sår efter de mange års fysisk og psykisk misbrug – har sin barnetro på en god og kærlig Gud intakt.

Det er, som om årene i sekten ikke har formået at forurene eller udslette det inderste rum i hende, hvor den tillidsfulde tro på Gud har hjemme. Hun skriver kærligt om sine forældre og deres vedholdende forsøg på at holde kontakt med hende og klandrer dem på ingen måde. Heller ikke pinsebevægelsen som sådan anklager hun for noget. Hendes budskab er snarere, at i et hvert (religiøst) fællesskab, hvor der er rum til, at en leder kan tiltage sig så stor magt, som det blev tilfældet med Åsa Waldau, er der noget galt. Ikke nødvendigvis med teologien eller intentionerne, men med forståelsen af fællesskabets dynamikker.

Det er med andre ord en skræmmende bog om et offer for en sektleders magtmisbrug og om religiøse vanvidsforestillinger. Men det er samtidig en håbefuld bog, fordi den også indirekte viser, at sund religiøsitet kan overleve selv de mest brutale omstændigheder – og at der altid er mulighed for, at et forvrænget verdensbillede kan krakelere, så sandhedens lys kan trænge ind. Fortællingen maner til eftertanke. Den giver ingen klare svar på, hvordan man kan forhindre noget lignende i at ske igen. Men det er alt for vigtig en fortælling til, at man blot kan afvise den som historien om en enkelt sårbar teenager eller en bestemt (frikirkelig) menighedstypes svagheder.

Josefine Frankner (med Cecilia Gustavsson). Mit liv i Knutbysektens hjerte. På dansk ved Line Beck Rasmussen. North Publishing, 2022. 326 sider. Pris hæftet: 130 kr. Fås også som e-bog og lydbog.

Josefine Frankner. Foto: Joel Nielsson.

Helt nede på jorden samtaler i Sankt Paul i Taastrup!

Den synodale samtaleproces i menigheden.

Tekst. Svenning Ravn, Synodal kontaktperson.

SYNODALITET Pave Frans har kaldet alle troende til at udgøre første fase i næste års Bispesynode i Rom! – Vi har fået en unik opfordring til at lytte og være i dialog på lokalt plan ud fra emnet: ”For en synodal Kirke: Fællesskab, Deltagelse, Mission!”

Som vores synodale sognereferent, Bjørn Hansen, udtrykker det. ”Det er en helt ny virkelighed, Paven kalder os til, nemlig at den levende samtale mellem menighedens medlemmer går forud og danner grundlag for de traditionelle institutioner og rådsudtalelser og anbefalinger til Paven!”

Denne proces, hvor alles tanker, erfaringer og ønsker er ligeværdige og indiskutable skal gerne fremme vores lokale menigheds synodalitet/sendelse! Der er ikke tale om en begivenhed eller et slogan, men en ændret livsstil, en måde at være undervejs på i fællesskab som Guds Folk!

Virkeligheden for den synodale proces i Sankt Pauls menighed er knap 2.000 medlemmer spredt ud over et stort geografisk område, kun 250 aktive og endnu færre, som betaler kirkeskat. Vi er dog beriget med en katolsk skole med en aktiv katolsk skoleleder, så mange af de katolske børn er knyttet til kirken på en eller anden måde.

Vi er velsignet med 2 præster, der naturligvis også har tjenester i andre sogne. Vi har dygtige kateketer og en del frivillige hjælpere. Dertil kommer en bygningsmasse af nyere dato og yderst velholdt.

Menigheden består i dag af ganske få etniske danskere, en stor, aktiv gruppe vietnamesere og mange andre etniske, mindre grupperinger. Det betyder store udfordringer for at opleve menigheden som ét fæl-

lesskab, der samles som én familie, som et Guds folk!

Med denne virkelighed i tankerne, kan fremtiden som et fælles Guds folk virke en anelse forskrækkende. MEN – vi må bede Helligånden om kraft til at genfinde den fælles synodale vandring – båret af kærlighed, tilgivelse, respekt, vilje og frivilligt engagement.

Derfor dannede vi i januar 2022 en synodal ledelsesgruppe, som formulerede et procesforløb med 3 samtalesøndage – begyndende efter messen og et forløb over 2,5 time med oplæg, gruppesamtaler over dagens tema, noget godt at spise og afslutning med aflevering af gruppens referat til vores sognereferent. Tilslutningen har gennemsnitligt været på 17 deltagere, der med glæde og engagement er kommet med værdifulde erfaringer, bekymringer og ønsker til den videre bearbejdning.

Vores ældregruppe, KÆK, har også været samlet og delt af deres livserfaringer i menigheden og ønsker for fremtidens Kirke.

Forventninger

Midt i processen spurgte jeg vor sognepræst, pastor Fabrizio, om hans syn på den igangsatte proces og hans forventninger til virkeliggørelsen af samtalerne resultater:

”Det er godt for menigheden at få talt sammen på tværs af de etablerede grupper. Ret hurtigt oplever man tryk i sin gruppe. Det betyder, at man overvinder blufærdigheden, og ubevidste holdninger og meninger kommer frem. Vi føler os trygge ved at sætte ord på svigt, sorg og savn. Vi bliver

Livlig diskussion om den synodale proces i KÆK i Høje Taastrup.

måske begejstret og inspireret til at gå med i udviklingen af den synodale virkelighed.”

”Når vi ikke kun er i kirken for hyggen skyld, men lader Helligånden tale til os, så styrkes vi i fællesskabet, men missionen kan vi ikke lægge en plan for, og vi har ikke magt til egenrådigt at udøve missionen i praksis. Gud skal åbne døren gennem fællesskabet!”

”Lad os måske blive inspireret af Den Hellige Antonius den Stores liv, stifteren af munkesystemet!”

Jeg spurgte også vores synodale sognereferent, Bjørn Hansen, om han ved samlæsning af alle referaterne fra 3 af 4 synodale samtalemøder ser aktiviteter i vor menighed, som har særlig betydning for menigheden, eller aktiviteter, som er savnet. Endelig spurgte jeg, om vi ud af referaterne fornemmer en vilje til at omsætte ord til handling.

”Ud fra utroligt mange gode udsagn og mange ønsker til fremtiden kan jeg på po-

sitivsiden fremhæve messen og de kirkelige aktiviteter, herunder undervisningen af børnene og de unge. Også KÆK og kirkekaffe fremhæves som særligt vigtige og fællesskabsfremmende tiltag.”

”Mange af de etablerede aktiviteter er forsvundet i Coronatiden og ønskes vækket til live igen, men den frivillige flok af medhjælpere er også reduceret! Der er derfor store ønsker om at finde frivillige til bibelgrupper, bønnegrupper, grupper til udvikling af børnemesser og andre aktiviteter for børn og deres forældre. Endelig kan vi her også fremhæve manges ønsker om årtidsbestemte fester i kirken, fællesspisning mm.”

”Jeg tror, der er en vilje til handling, men vi må bede Helligånden om kraft og styrke til at vide, hvornår og hvorledes ord bliver til handling!”

Synodal høring i Esbjerg

Med afsæt i erfaringsoplevelser og samtale i grupper og i plenum.

SYNODALITET ”Jeg synes faktisk det var ret flot og ganske repræsentativt for menigheden”.

Sådan kommenterer menighedsrådsformand og mødeleder Maria Truelsen Skt. Nikolaj menigheds synodale møde søndag den 6. marts. Godt 70 personer deltog, hvilket ifølge mødelederen var meget tilfredsstillende, og de repræsenterede et meget fint udsnit af de etniske grupper og sproggrupper i menigheden.

”Menigheden var af flere omgange blevet adviseret om den synodale proces for at varme dem op til mødet”, siger Maria Truelsen, der også har arbejdet meget med det i menighedsrådet, hvor man vedtog at inddrage alle de etniske grupper og sproggrupper i menigheden.

På dagen blev deltagerne placeret omkring borde i grupper på op til seks personer. Der var henholdsvis danske grupper, to vietnamesiske grupper, en polsk, en for de engelsktalende, en for irakerne og så en ungdomsgruppe

Maria Truelsen, der var mødeleder, indledte mødet med at gennemgå dagens program, mens deltagerne fik kaffe og brunch. Herefter forklarede hun, hvad opgaven gik ud på og hvordan det skulle forløbe. Hun

havde i forvejen ophængt det anvendte materiale op ude i våbenhuset, så deltagerne i grove træk var bekendt med materialet.

Drøftelserne i grupperne kredsede over de tre temaer: fællesskab, deltagelse og mission, og Maria Truelsen havde i oplægget understreget, at målet ikke var en diskussion, men en udveksling af ”erfaringsoplevelser og en samtale, vi skulle føre”.

Godt 70 personer – et fint udsnit af de etniske grupper og sproggrupper i menigheden – deltog i den synodale høring i Sct. Nikolaj Kirkes menighedssal i Esbjerg.

Mere tidskrævende end først planlagt

Deltagerne fik hver udleveret et lille kladdehæfte, som de skulle skrive i. Efter mødet blev de indsamlet af mødelederen til brug for et sammenfattende referat. ”Vi er endnu ikke begyndt at gennemgå dem”, forklarer Maria Truelsen. ”Jeg kan allerede nu se, at noget af det vil kræve lidt mere bearbejdning end først planlagt, fordi mange af dem, der skrev referatet i deres gruppe, ikke er danskere og fordi nogle af grupperne kun har nedfældet det som stikord.

”Vi havde et rimeligt stramt program for

at vi skulle kunne nå det og for at folk ikke skulle falde af, så jeg havde lagt et temmelig disciplineret program, der ikke gav plads til så mange udskjelser (læs: diskussioner). Men jeg synes, at folk var ret optaget af det i grupperne. De var glade for det og syntes, det havde været en god og velstruktureret dag. Så de gik glade hjem med en følelse af, at de havde bidraget med noget. Det var min fornemmelse”, siger mødelederen.

En anke har Maria Truelsen dog – tidsaspektet: Grupperne nåede ikke at diskutere, hvordan den synodale proces kan forankres i sognets fremtidige liv, da tiden var knap og derfor ikke ”var til større armbevægelser”.

”Hvis vi skal gå dybere ind i det, hvilket jeg godt kunne have ønsket mig, så skal man måske tage ét tema ad gangen. Men det kræver også, at man har længere tid, for du får ikke folk til at troppe op flere søndage i træk. Ellers skal det være spredt over længere tid”, mener Maria Truelsen, der synes, at det største problem med den synodale høring har været, at der ikke har været så meget tid til det.

”Men jeg synes det har været vigtigt, at menigheden brugte tid på det, og at de var blevet informeret om det flere gange, så det ikke var et abstrakt begreb, da vi mødtes til drøftelserne. På den måde udnyttede vi tiden på den mest konstruktive måde”.

Gode ting, frustrationer samt drømme og ønsker

Om synodeprocessen i Vor Frue og Skt. Antoni menighed.

SYNODALITET Vores sogn er delt op i to kirker, Vor Frue i Herlev og Skt. Antoni i Brønshøj. Vi har en stor engelsktalende menighed, og sognepræsten pater Allen er præst for Tro og Lys, som bringer evangeliet ud til udviklingshæmmede og handicappede. En Gudviet Jomfru er medlem af sognet.

Vi arbejder med processen med at bede til Helligånden ved alle søndagsmesser og afholdelse af seks dialogmøder: to møder for dansktalende i Vor Frue, ét for engelsktalende i Vor Frue, ét for dansktalende i Skt. Antoni, ét for Tro og Lys samt ét møde for ungdomsgruppen.

Foreløbig har vi afholdt fire møder som

en del af kirkekaffe med godt fremmøde og stor talelyst og engagement. Vi har fulgt mødeguiden og andre materialer sendt fra koordinatorgruppen. Det har fungeret fint med et fælles oplæg om processen i begyndelsen af møderne. Derefter foregik dialogen i mindre grupper á 3-4 personer med de tre nøgleord: fællesskab, deltagelse og mission. Til sidst har vi i fællesskab samlet op på gruppernes input.

Foreløbig tegner der sig nogle emner:

Gode ting: Forskellige aktiviteter i sognet så som kirkekaffe, sommerfest, familiemesser; sammensætningen i sognet er god. Sognet er god til at favne børnefamilier og er positiv over for indsats fra unge; Kirken

i Danmark opleves fordomsfri, åben for andres kultur og måde at vise tro på og viser gensidig respekt for andre kirker.

Ting, der skaber vrede, sorg og savn: Det føles som et stort savn, at 'gamle' ansigter og en del af sognets aktiviteter forsvandt under coronatiden og at der derfor er et stort ønske om at genetablere aktiviteterne; at man som gengift ikke kan være en del af nadverfællesskabet. Pga. præstemangel er der et ønske om at involvere lægfolk og gudstjenesteledere; menigheden er meget lukket inde sig selv og man er ikke gode nok til at komme ud og fortælle om sin tro.

Drømme og ønsker: Et stort fokus på at bringe børn, specielt unge og deres forældre, tættere på Kirken; muligheden for studiegrupper, retræter i sognet med hjælp udefra (fx en gruppeleder fra bispedømmet); bodsandagt og mulighed for fælles absolution i stedet for skriftemål, at tage eller byde en ven med i kirke, som sjældent kommer eller måske er holdt op med at

komme i kirke; et ønske om ordets gudstjeneste og et rigere ritual; samt at Kirken er mere åben i forhold til nadverfællesskab, velsignelse af par af samme køn, kvinders rolle som fx diakon og muligheden for at præster kan vælge ikke at leve i cølibat.

Generelt blev der på møderne udtrykt stor glæde ved menighedsfællesskabet og stor taknemmelighed over pave Frans, som har indbudt os i Kirken til at tale sammen om vore oplevelser og drømme.

Vi er klar over, at vore ønsker og drømme kun realiseres, hvis vi gør noget ved det, vi selv kan ændre. Vi vil snart lave aktiviteter i sognet, som det ønskes, ligesom vi vil tænke meget over, hvordan vi kan arbejde med voksenkatekese, som der også blev udtrykt ønske om.

På vegne af Vor Frue og Skt. Antoni sogn, Chau Do og Helle Bjerre, som koordinerer synodeprocessen.

Blandede reaktioner på de nordiske biskoppers åbne brev

Den tyske synodale vej afviser brevet. Tilfredshed fra kardinal Pell.

SYNODALITET Som bekendt udtrykte de nordiske biskopper den 10.3. i et åbent brev stilet til lederen af den tyske bispekonference, Georg Bätzing deres betænkeligheder ved den synodale vej i Tyskland. De var bekymrede over "retning, metodik og indhold" i den synodale vej og var af den opfattelse, at reformplanerne skulle standse ved de temaer, "der vedrører uforanderlige dele af Kirkens lære". Sande kirkelige reformer måtte bestå i "at forsvare den katolske lære, der er funderet på guddommelig åbenbaring og autentisk tradition" – ikke i at bøje sig for tidsånden, skrev de nordiske biskopper.

"Det drejer sig ikke om at følge en tidsånd, men om det spørgsmål, hvordan evangeliet kan oversættes til verden i dag på en tidssvarende måde", siger mons. Georg Asten, generalsekretær for Bonifatiuswerk, i en foreløbig reaktion. Han anerkender, at de nordiske biskopper "selvfølgelig har ret til at ytre deres mening om og deres betænkeligheder ved den synodale vej i Tyskland". Videre siger han, at den synodale vej skal forstås som en åndelig fornyelsesproces, hvor det drejer sig om at bevare enheden i

mangfoldigheden. Han definerer den synodale vej som en "gensidig dialog- og læreproces".

Det drejer sig ikke bare om, at vi har nogle moderne debatter, siger Irme Stetter-Karp, præsident for de tyske katolikkers centralkomite. Hun afviser, at man forsøger at undertrykke kritik og kalder de nordiske biskoppers kritik for "kortsynet". Hun forstår ikke de nordiske biskoppers advarsel om, at der sker en forarmelse af trosindholdet i den tyske synodale proces. For hende drejer det sig meget om, hvordan troen kan gives videre til unge mennesker og unge familier. "Vi fortvivler ved denne stivhed, og vi behøver andre svar, for at vi kan give troen videre til næste generation", siger hun.

Hun afviser også en kritik fra søster Anna Mirijam Kaschner, generalsekretær for Den nordiske Bispekonference, der har bebrejdet de synodale forsamlinger, at de har buhøret kritikerne ud. Som de to præsidenter for den synodale vej, biskop Bätzing og Stetter-Karp ser det, var det biskop Vorderholzer og en repræsentant for bevægelsen Maria 1.0, der brugte misbrugssager til egne formål.

De nordiske biskopper møder til gengæld

forståelse bl.a. hos kardinal Pell, tidligere leder af Vatikanets økonomisekretariat.

"Der bør ikke findes en speciel, tysk version af de ti bud", siger kardinal Pell i den tyske avis *Die Tagespost*. I et interview med den katolske station *K-TV* har han opfordret Troslærekongregationen til at gribe ind over for ærkebiskoppen af Luxemburg, kardinal Jean-Claude Hollerichs og biskop Georg Bätzing's udtalelser om, at en ændring af Kirkens lære om homoseksualitet er påkrævet. Ingen af de ti bud står til forhandling, siger Pell.

Stanislaw Gadecki, leder af den polske bispekonference, har over for de tyske kirkeledere tidligere udtrykt "broderlig bekymring" over den synodale vej i Tyskland. Den polske prælæt, der har været ærkebiskop af Poznan siden 2002, var især bekymret over forslagene om præstevielse af kvinder og velsignelse af homoseksuelle par.

I et ikke-offentligt svar fra den 16. marts til Den polske Bispekonference afviser Georg Bätzing ifølge det katolske nyhedsbureau *KNA*, at den synodale vej skulle have gjort sig afhængig af aktuelle udviklinger i psykologi og socialvidenskab. Tværtimod har den synodale vej Den helige Skrift som ledetråd ifølge Bätzing.

Både de polske og de nordiske biskopper har lagt deres kritiske argumenter mod den synodale vej i Tyskland frem på bordet, og det er en fordel med mere åben snak. "I Kirken regnes det for ufint at bispebrødre offentligt er kritiske over for hinanden.

Men det er en form for klerikalisme. Den offentlige strid, som man kender den i demokratier, ser en forskel mellem frie systemer og autoritære og monarkiske med deres baglokaler og deres antichambren i magtens forkamre", skriver Felix Neumann, redaktør på websiden *katholisch.de*.

En af deltagerne, Finja Miriam Weber, interviewes af den tyske tv-station ARD. Foto: Der Synodaler Weg/Max von Lachner.

Her kan du få mere at vide

Den synodale vej startede 1. december 2019. Pga. coronapandemien er den forlænget til foråret 2023.

Det første synodalmøde fandt sted den 30. januar-1. februar 2020 med regionskonferencer og en online-konference den 4.-5. februar. 2. forsamling fulgte 30. september-2. oktober 2020. 3. forsamling var 3.-5. februar 2022, 4. forsamling kommer 8.-10. september 2022 og 5. forsamling 9.-11. marts 2023.

Man kan løbende følge med i hvad der sker på www.synodalerweg.de, på den synodale vejs Facebookside og på Twitter.

To partnere arbejder sammen – den tyske bispekonference og de tyske katolikkers centralkomitee ZdK.

Centrale organer i processen er synodalforsamlingen, forskellige synodalfora og et synodalpræsidium. Den synodale vej ledes af et præsidium, der er sammensat af lige mange medlemmer fra den tyske bispekonference og ZdK. I fire synodalfora behandles flg. temaer: 1) Magt og magtdeling i Kirken 2) Præstelig tilstedeværelse i dag 3) Kvinder i Kirkens tjenester og embeder og 4) at leve kærligheden i seksualitet og partnerskab.

Alle interesserede kan udtrykke mening om projektet eller sende spørgsmål til kontakt@synodalerweg.de

Synodalforsamlingerne livestreames både på tysk og engelsk, og optagelserne bliver senere tilgængelige på YouTube.

Kilde: synodalerweg.de

Tredje synodale møde på den synodale vej. Gruppebillede af synodegruppe 1, om 'Magt og magtdeling i Kirken'. Foto: Der Synodaler Weg/Max von Lachner.

Forfatter og teolog: Den bibelske Djævel er mindre magtfuld, end vi tror

Ny bog af teolog og sognepræst Henrik Winther Nielsen undersøger, hvilket billede de bibelske beretninger giver af Djævelen – og opfordrer til at stole mere på Jesu sejr over Djævelen og være mindre optaget af sit eget indre sjæle- og trosliv

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

TEOLOGI ”Vi har ikke samme alvorlige samtale om Djævelen, som vi har om Gud,” står der i det indledende kapitel til bogen *Djævelen*, en lille udgivelse i Bibelselskabets håndbibliotek, som udkom i begyndelsen af marts måned. I bogen beskriver teolog og sognepræst ved Fredensborg Slotssogn Henrik Winther Nielsen, hvordan Djævelen optræder i mange variationer i populærkulturen, ikke mindst i film, der tematiserer dæmoniske besættelser og eksorcisme. Med afsæt i disse ofte meget dramatiske, uhyggelige og kulørte fremstillinger af Djævelen går forfatteren til de bibelske tekster for at undersøge, hvordan Djævelen egentlig fremstilles her. Er der en sammenhæng mellem de populærkulturelle fremstillinger af Djævelen og så de bibelske beskrivelser af Djævelens natur og virkemåde? Konklusionen – kan det godt

afsløres her – er: nej, stort set ikke. Mens de fleste film og sange, der har Djævelen som omdrejningspunkt, beskriver Djævelen som et væsen, der konstant er på ødelæggelsestogt for at indtage nogle af de vigtigste bastioner i vores tilværelse: familie, seksualitet, politisk magt, den enkeltes sjæl. Som forfatteren opsummerer: ”Filmene sætter fokus på de fæstninger, som vi forestiller os, vi kan og bør værne mod det onde, hvis alt skal bestå. De er uhyggelige, fordi familie, børn, seksualitet og magten er det skrøbeligste, vi har, og det er hér, Djævelen er på ødelæggelsestogt.”

Bibelsk belæg for kulørte forestillinger mangler

Går man til de bibelske tekster, er der imidlertid ikke ret godt belæg for de ofte meget kulørte films beskrivelse af

Djævelen, mener Henrik Winther Nielsen. Han analyserer en række tekster fra både Gamle og Nye Testamente, hvor Djævelen bl.a. fremstilles som en løgnagtig, slesk, teologisk vidende frister, der formår at forvirre og skabe kaos, hvor der burde herske enhed og fred. Han gennemgår både syndefaldsbeskrivelsen, Jobs lidelser, flere beskrivelser af Jesu dæmonuddrivelser og naturligvis også fortællingen om Jesu fristelse i ørkenen, som jo står helt centralt her i fastetiden.

En vigtig pointe hos forfatteren er, at Djævelen ifølge de bibelske beretninger ikke er kilde til synden, der snarere – som det har været hævdet siden oldkirken – er sit eget ophav. Djævelen er heller ikke – ifølge Henrik Winther Nielsen – særligt optaget af at indtage det enkelte menneskes sjæl, selv om vi nok kan tænke sådan, når vi læser historien om Jesu fristelse i ørkenen og læser os selv og vores svagheder og syndige tilbøjeligheder ind i fortællingen. Ifølge forfatteren retter Djævelen sin energi og sit virke imod Gud selv, fordi hans højeste mål er at forpurre den pagt mellem Gud og menneske, som Gud med Jesu liv, død og opstandelse genetablerer.

Relationen mellem menneske og Gud, som blev brudt med syndefaldet, genopretter Gud med Henrik Winther Niensens ord ved at påtage sig ”at udgøre begge parter i pagten” og ”blive det menneske, mennesket skulle have været”. Det er den pagt, Djævelen ønsker at forpurre, og derfor frister han Jesus i ørkenen. Han gør det listigt og skræmmende dygtigt, og skulle vi som enkeltindivider stå i samme kampe, ville vi formodentlig alle som én tabe. Derfor er det heller ikke underligt, at dem, der tror, at deres sjæl konstant er skueplads for denne kampe mellem Gud og Djævelen, må blive frygteligt bange og forfalde til det, forfatteren opfatter som et selvoptaget, navlebeskuende forsøg på at præstere den stærkeste mulige tro og ruste sig selv moralsk. Men, hævder forfatteren, det er forfejlet, for beretningen fristelsen i ørkenen ”er primært en kristologisk beretning. En fortælling om, hvordan den nye pagt blev indgået, og hvad den går ud på. Hans fristelse er ikke vores. (...)”

Med andre ord, de fristelser, Jesus afviser,

har mennesket med ham som stedfortræder også afvist.”

Det er ifølge forfatteren også forkert at opfatte al den menneskelige ondskab i verden som Djævelens værk, for den ondskab, der fx udspillede sig i Auschwitz, eller som udspiller sig i nutidens krige og i menneskers brutalitet og manglende omsorg over for hinanden i hverdagen, er typisk mere synlig og banal og mindre udspekuleret end Djævelens virkemåde. Med andre ord: Der er nok af synd og ondskab i verden at bekymre sig om. Men Djævelen har – hvis vi tager Bibelens tekster og evangeliets budskab for pålydende – mindre magt, end mange nok forestiller sig, hævder Henrik Winther Nielsen.

Går i rette med den protestantiske kultur

Hans bog er skrevet ud fra et folkekirkeligt, evangelisk-luthersk afsæt, og det er da også den protestantisk prægede kultur, han går i rette med, når han anklager den for at have et alt for stærkt fokus på det enkelte menneskes personlige, lidenskabelige tro, som han hævder har sin rod i især

Martin Luther og reformationen samt 1700-tallets pietistiske inderlighed, Søren Kierkegaards eksistenstænkning samt og eksistensteologien fra 1940'erne og 50'erne. ”Denne 500-årige tradition er levende i dagens folkekirkelige liv,” konkluderer han.

Jeg er ikke velbevandret nok i (katolsk) teologi til at vurdere, hvor han placerer sig i forhold til dæmonologien i øvrigt. Men jeg tør godt anbefale bogen som et provokerende og tankevækkende indspark til den enkelte og som en opfordring til fælles, mere systematiske overvejelser over, hvem Djævelen er, og hvad vores opfattelse af Djævelen siger om vores opfattelse af Gud. Som Henrik Winther Nielsen skriver: ”Opfattelsen af Djævelen afspejler opfattelsen af, hvad Gud har udvirket (...) Vores teologi er afhængig af vores dæmonologi. Hvad vi siger om Djævelen, afslører indirekte vores opfattelse af Gud.”

Henrik Winther Nielsen: Djævelen. Bibelselskabets håndbibliotek. Udkommet marts 2022. 128 sider. Pris: 109,95 kr. Fås også som e-bog.

Henrik Winther Nielsen. Foto: Bibelselskabet.

Hun opdagede den lille vej

Thérèse af Lisieux's breve udgivet på dansk.

Tekst: Eva Maria Nielsen

SPIRITUALITET Thérèse af Lisieux (1873-1897), bedre kendt som Thérèse af Jesusbarnet og det hellige ansigt, eller ganske enkelt, næsten ømt: *Lille Thérèse*. Denne kvinde var måske nok lille af vækst, men hun er en af den katolske kirkes åndelige koryfæer. I 1997 blev hun ophøjet til kirkelærer, en ære hun deler med nogle få kvinder – Caterina af Siena, Hildegard af Bingen og grundlæggeren af karmeliterordenen Teresa af Jesus, også kaldt *den store Teresa*.

Også på andre måder er Thérèse en kvinde med mange facetter.

Hun boede i et lukket Karmelkloster, som hun ikke forlad, drømte om at rejse til Vietnam som missionær - og døde af tuberkulose som 24-årig. Ikke desto mindre blev hun af pave Pius XI gjort til værnehelgen for verdensmissionen i 1927.

Thérèse er en af de første helgener, som blev fotograferet, hendes ansigt blev kendt

verden over, selv om hun levede tilbage trukket i et kontemplativt kloster. Hun havde store drømme, men følte sig svag og utilstrækkelig. Hun var drevet af ønsket om at give sin kærlighed til Jesus og vinde mennesker for ham. Hun ønskede at lede mennesker til tro, men havde selv svært ved at tro, fordi hun kendte til de udfordringer, som mange mennesker i dag står med: Er der en Gud? Og hvorfor føles han er så langt væk fra mit liv?

For hende blev denne oplevelse af forladthed et udtryk for kærlighed og solidaritet: Solidaritet med Jesus Kristus, som på korset ikke kunne føle Guds nærhed og som netop i denne forladthed var ét med Gud, som befriede ham fra døden og kaldte ham tilbage til livet. Thérèse følte sig solidarisk med sin tids gudssøgende og ateister.

Thérèse blev ofte misforstået – i klostret og senere også i kirken. Bag de nærmest sukkersøde udtryk i hendes skrifter gemmer

sig hendes kamp for troen, en længsel efter evangeliets uforfalskede budskab. Hun var et menneske med stor kærlighed: til Jesus, til kirken og til mennesker. Hun gentog igen og igen: Vi er elsket som dem, vi er, og vi kan tjene Gud som dem, vi er. Det var hendes livs hemmelighed, som hun fortalte til sine mest fortrolige, som blev til Thérèses såkaldte lille vej. Mange oplevede denne lille vej som et befriende budskab i en tid, hvor jansenismen med gerningsfromheden var den fremherskende spiritualitet, både i kirken og i de franske karmelklostre.

Thérèse så længere og dybere, og det er derfor, hun blev erklæret til kirkelærer. Netop fordi hun fandt nye ord til at tale evangeliets budskab krystallklart: Du, menneske, du er dyrebar i Guds øjne, og du, menneske, er elsket af ham. Hendes tro var tillid til denne kærlige Gud Fader, selv i den mørkeste nat. Hun opdagede

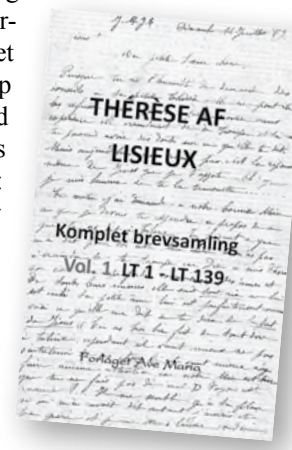
for sig selv – og for kirken – den lille vej i tillid og kærlighed til Gud.

Thérèse var en flittig brevscriber. Hendes 266 breve foreligger nu på dansk. Lissie Lundh har oversat dem fra fransk til dansk. Thérèse skrev de første breve, da hun var fire år gammel, og de sidste tyve år senere, kort før hun døde. De to bind er forsynet med originale fotos og forklarende noter. Lissi Lundh har udført et værdifuldt stykke arbejde. For gennem brevene oplever læseren ikke kun Thérèses udvikling som menneske, men også en helgens liv. Ligesom med hendes ordensgrundlægger, den store

Teresa af Jesus (Avila), lærer man Thérèse især at kende gennem hendes breve.

Her viser mennesket sig i alle sine facetter og relationer. En stor tak til Lissie Lundh for dette vidunderlige værk, som bringer os tættere på en helgen, som stadig har meget at sige i vores tid. For det, hun siger, er evangeliets budskab.

Thérèse af Lisieux, Komplet brevsamling I+II, 318 sider i hvert bind. Pris per bind: 269 kr. Forlag Ave Maria.

Vi er alle lærlinge

Lavmælt italiensk roman om glæden ved at lære at tjene andre.

ROMAN Tilsyneladende sker der ikke ret meget i romanen "Lærlingen". Hovedpersonerne er to gamle mænd, Tilio på 72 og Fredi på 80. Tilio kommer "i lære" som sakristan hos Fredi i en gammel kirke med et stort billede af Tizian. Vi er i en lille provinsby i Friuli-provinsen i Norditalien. Romanens handling foregår mellem maj og september, hvor de to gamle mænd hver eneste dag mødes i kirken. Knoglerne værker, der er iskoldt og fugtigt i kirken og fyret vil ikke starte om morgenen. De faste rutiner inddeler dagen. Tilio ordner lysene ved altret, samler kollekt og lægger præstens tøj i orden efter messen, overvåget af Fredi. De to mænd passer hver deres, hakker lidt på hinanden og småskændes som et ældre ægtepar. De kan se tilbage på helt forskellige liv. Tilio har lige mistet sin kone efter et langt og kompliceret kræftforløb. Sønnen Paolo kommer på besøg, men sidder og kikker på uret imens.

Tilio har aldrig boet andre steder, mens Fredi forlod kæresten Simona og i mange år var missionær i Japan, før han vendte tilbage til barndomsbyen.

Tiden står stille i den lille by. De unge forsvinder ind til storbyerne, og butikkerne lukker én efter én. Indvandrere fra Østeuropa og Nordafrika rykker ind i de huse, der står tomme, og eneste større begivenhed er det årlige cykelløb. Men kirken står der som altid: "Kirken lukker ikke så længe der er døde, der skal begraves. Nyfødte bliver der stadig færre af. Men døde vil der altid være".

Den tredje hovedperson i bogen er kirken, centrum for byens liv – der hvor de alle mødes før eller senere. De to mænds forhold til Kirken og til Gud er meget forskelligt. For Fredi er det vigtigt, at "maskineriet kører som det skal", at alt afvikles i den rigtige rækkefølge, mens Tilio hele tiden grunder over det, der siges i prædikenerne og har

sine egne, højst uortodokse udlægninger af evangelieteksterne.

Der bruges ikke store ord og der er ingen indviklede trosbekendelser – højst en anelse om at det er her i Kirken, at man møder *das ganz andere*: "Men sikke en ro her er. Det er det dejlige ved at være her. Det er som om, der ikke kan ske en noget ondt". Lidt efter lidt begynder de to mænd at åbne sig for hinanden og udvikle en slags broderskab. Langsomt går det op for Tilio at: "Man kan ikke leve uden at tjene noget eller nogen". Den, han kommer til at tjene, er Fredi, som mangler "hertets glæde" (*la letizia del cuore*) – et franciskansk præget begreb. Tilio vil vise både Paolo og Fredi, hvor meget glæde han føler ved deres selskab, og det lykkes faktisk til sidst efter mange tilløb.

Lærlingen kan læses som et kammerpil – en lavmælt og fascinerende fortælling om udviklingen i et venskab, om alle de ting, der ikke blev sagt og om den hjertets glæde, der opleves i at tjene andre. LR

Gian Mario Villalta: Lærlingen. Roman. 270 sider, Forlaget Jensen & Dalgaard. Udkommet 8. april

Forlagsleder Sebastian Olden-Jørgensen sammen med det meste af holdet bag "Vores flugt". Linh Nguyen måtte følge med via en zoom-forbindelse. Foto: Lisbeth Rütz.

redigeret af Linh Nguyen. I bogen fortæller syv vietnamesiske bådflugtninge om deres flugt og hvordan de havnede i Danmark.

De fleste af fortællerne var den 19. marts samlede sammen med venner og familie i Sankt Pauls Kirke i Taastrup for at fejre udgivelsen – dog uden idékvinden bag projektet – den coronaramte Linh, der måtte følge med i festlighederne fra en zoom-forbindelse. Men som hun sagde: the show must go on.

Vi mødte bl.a. Ngoc. Han flygtede som stor dreng sammen med sin mor og tre søskende fra Vietnam og blev reddet af et Mærsk-skib. Efter mange års hårdt arbejde kom han i mål med sin drøm – at blive kaptajn på et Mærsk-skib. Kim fortalte om sine mange flugtforsøg og det nye liv i Danmark. Günther Petersen, daværende overstyrmand på ØK-skibet Selandia, fortalte om livslange venskaber efter en

Nguyen Ngoc fortæller om hans og familiens flugt i 1981. Foto: Lisbeth Rütz.

redningsaktion.

Det nye liv i Danmark var ikke altid let. Men som Linh sagde: overbærenhed og næstekærlighed gør livet smukkere for alle parter.

LR

En nødvendig udgivelse

Udgivelse om vietnamesiske bådflugtninge fejret i Sankt Pauls Kirke.

UDGIVELSE Det var nu eller aldrig, hvis historien skulle fortælles. Vores børn og børnebørn har krav på at vide, hvorfor vi

kom til Danmark. Dette var den væsentligste begrundelse for at udgive "Vores flugt" – en bog fra Katolsk Forlag (anmeldt i KO nr. 2),

Fællesskabets dag i Kolding

Caritasgruppen i Sankt Michaels Menighed samlede ind til Niger.

CARITAS Det er dybt uretfærdigt; men nogle historier rammer desværre aldrig avisernes forsider. Situationen i Niger er én af disse glemte historier om den stille nød, der findes ude i verden. I år går bispedømmets fasteindsamling til et Caritas-projekt i Nigers hovedstad Niamey.

Niger er et af verdens fattigste lande. Her er hvert andet barn under- eller fejlerenæret. Projektet er målrettet mødre med under- og fejlerenærede børn. Gennem kostvejledning og et køkkenhaveprojekt vil kvinder i to af Niameys mest udsatte kvarterer få vejledning i, hvilken kost deres børn har brug for, og de vil lære, hvordan de selv kan dyrke grøntsager for på den måde at sikre sig en stabil indtægt og sund mad til deres børn.

Stemningen var i top, da de dynamiske og meget kreative Caritas-græsrodder i

Kolding søndag den 27. marts holdt et støttearrangement for Niger. Der blev varmet op med sangen "Hamba nathi Mkhululi wthu" – "Go with us, Lord, and set us all free", som efterhånden gik over i en festlig kanon, der i den grad løftede stemningen. Man nød den lækre buffet med Joffe ris og salater fra det nigerske køkken. Joan fra sognets Caritas-gruppe fortalte med powerpoint show om Niger-projektet, og efter oplægget var der kaffe med cupcakes pyntet med små Niger-flag.

"Det var helt tydeligt, at folk nød hinandens selskab efter en lang og streng corona-isolation. Dejligt at se når folk slutter op om Caritas", siger Lisbeth Wilger fra sognets Caritas-gruppe.

LR

Folk nød hinandens selskab til Caritas-arrangementet. Privatfoto.

Til højre: Buffet med lækre specialiteter fra Niger.

To jubilæer på Jagtvejen

Jesu Selskab fejrer sin grundlæggelse og de første 150 år i Danmark.

IGNATIANSK Den 12. marts blev 400 – års dagen for kanoniseringen af to af jesuiterordenens grundlæggere, Ignatius af Loyola og Frans Xavier, markeret med en festlig messe fejret af biskop Czeslaw i Sankt Augustins Kirke på Jagtvejen. Samtidig kunne man fejre Jesu Selskabs første 150 år i Danmark. Det ignatianske år startede sidste år den 21. maj, hvor man fejrede 500-året for Sankt Ignatius omvendelse.

Sankt Ignatius og Frans Xavier er to af de syv mænd, der sammen grundlagde Jesu Selskab.

Mens Frans Xavier (død 1552) var aktiv i missionen i Østen, arbejdede Sankt Ignatius (død 1556) intensivt i Rom med at opbygge den nye orden og skrive dens konstitutioner. I 1622 blev de begge kanoniseret i Rom af Gregor XV sammen med Teresa af Avila, Filip Neri og Isidor arbejderen.

Biskop Czeslaw fremhævede i sin prædiken, at de fem repræsenterer vidt forskellige aspekter af det kristne liv. Ignatius grundlagde en ny skole inden for spiritualiteten, mens Teresa var en stor mystiker, sagde biskoppen. Han udtrykte sit håb om, at vi kan blive inspirerede af Ignatius og der blev bedt for pave Frans, der som bekendt selv er jesuit.

“Vi er kaldede til at være gode hyrder, ikke advokater eller forretningsfolk”, sagde superior Martin Chase, i en tale efter messen. Her takkede han Lars Lorensen, medlem af bestyrelsen for Vor Frue Kloster, for hjælp til en række administrative aspekter

Biskop Czeslaw indvier Dawid og Justyna Poplawskis kopi af Åby-korset med bøn og røgelse. Foto: Lisbeth Rütz

af jesuitternes virke på Jagtvejen. Her er der sket mange ændringer gennem de seneste 10 år. Blandt andet hører jesuitterne i Danmark nu ind under den tyske provins.

I de seneste år har jesuitterne i stigende grad sat deres præg på den historiske bygning på Jagtvejen. Ved messen den 12. marts indviede biskop Czeslaw en kopi af det middelalderlige Åby-kors. Korset, der skal hænge over alteret, er udført af Dawid og Justyna Poplawski. I Kresten Skikkilds gyldne alter hænger der nu et rødt

panel med typiske jesuittersymboler. Under monogrammet IHS minder tre nagler og Jesu hellige Hjerter om Jesu Hjerter Kirke i Stenogsgade, som jesuitterne betjente indtil 2015. Panelet er designet af Dawid og Justyna Poplawski. Tidligere er der i 2018 ophængt to ikoner af Monika Walendziak med Ignatius og Frans Xavier som motiv.

Martin Chase er superior for kommunetet på Jagtvejen. Her bor også Gerhard Sanders, der i mange år var sognepræst i Jesu Hjerter Kirke, Pawel Ben, filosofilærer, skolepræst og studenterpræst, Joseph Do Dai Nghia, der er skolastiker (præstestuderende) Filip Beben, der er i praktik, og Roman Groszewski, der er minister og rektor for Sankt Augustins Kirke. “Minister” betyder i jesuittersproget, at han er ansvarlig for alt det praktiske vedrørende ejendommens vedligeholdelse og chef for de forskellige ansatte. Som kirkerektor er han ansvarlig for Sankt Augustins Kirkes administration.

LR

Jubilæumsåret markeres ved, at enhver, der besøger en af jesuitternes kirker og dér modtager bodens sakramente, den hellige kommunion og beder i pavens intention, kan vinde fuld aflad. Det ignatianske år slutter den 31. juli.

Tredje gang lykkedes det for biblioteket

Bispedømmets ældste institution fylder 374 år men summer af liv.

BIBLIOTEK Coronaen spændte både sidste og forrige år ben for, at Sankt Andreas Bibliotek kunne fejre sin årlige, traditionsrige fødselsdagsfest med bibliotekets venner; men i år lykkedes det. Biblioteket blev grundlagt 1648, da den spanske diplomat, Bernardino de Rebolledo, ankom til København med sin store samling af katolsk, teologisk litteratur og er med sine 374 år bispedømmets ældste institution.

Den 24. marts samledes bibliotekets venedforening til foredrag og hyggeligt samvær. I år sørgede kunstneren og forfatteren

Stig Holsting for det kulturelle input med personlige refleksioner om maleren Birgitte West (1901-79) og hendes tid. Stig Holsting skrev i 2001 i Ælnoths skriftserie hæftet “Albert Küchler og Birgitte West. To danske katolske malere”. Han præsenterede også Max Bendixens nye bog “Malermunken i Rom” om Albert Küchler, der tog på dannelsesrejse til Rom og endte dernede som franciskaner. Hans Jørgen Frederiksen har skrevet forordet.

Portræt af en stærk kvinde

Birgitte Wests selvportræt, der er fra ca. 1930 og nu hænger i biblioteket, viser en viljestærk, koncentreret og målrettet ung kvinde. Det er for nylig blevet restaureret med gavmild støtte fra Sankt Benedikts Stiftelse og hænger nu på biblioteket.

Birgitte West havde ikke sit talent fra fremmede. Hendes far, arkivar Fritz Jürgensen West, var på mødrene side barnebarn af satiretegneren Fritz Jürgensen. West ville egentlig slet ikke være maler; men hendes interesse for malerkunsten blev vakt af Joakim Skovgaard, som hun mødte, da han var i gang med udsmykningen af domkirken i Lund. Stig Holsting lagde i sit foredrag vægt på, at Birgitte West er en katolsk, liturgisk kunstner, der tænker i helheder, hvor alt hvad der er af udsmykning i en katolsk kirke bruges på at fremhæve sakramentet.

Trekløveret i Rudkøbing

Fra 1921-1924 var hun elev af Kresten Skikkild, som vandt mange unge, danske kunstnere for Den katolske Kirke. I 1924 fik hun sammen med Skikkild og Aksel

Stig Holsting (tv) og Sebastian Olden-Jørgensen (th) diskuterer Birgitte Wests portræt af hendes kunstneriske mentor, Peter Schindler. Portrættet hang i mange år på bispedømmets kursusejendom Magleås, men befinder sig p.t. i bispearkivet på Gammel Kongevej. Foto: Lisbeth Rütz.

Theilmann opgaven at udsmykke Sankt Bendts Kapel i Rudkøbing (indviet 1925), hvor et gammelt byhus yderst vellykket blev ombygget til en lille basilika.

Senere fik Schindler overtalt Birgitte West til fra 1925-1927 at udsmykke Sankt Franciscus Kirke i Nakskov.

Hendes sidste store opgave var i Aarhus, hvor hun i begyndelsen af 1940'erne malede en række store kalkmalerier, der nu er kalket over. Hendes storhedstid var mens den belgiske præmonstratenser Josef Brems var apostolisk vikar i Danmark (1922-1938). Næste begivenhed i Sankt Andreas Bibliotek bliver et bogudsalg den 30. april. Følg med på bibliotekets hjemmeside www.sanktandreasbibliotek.dk

LR

Støt Sankt Andreas Bibliotek

Der er plads til mange flere medlemmer i Sankt Andreas Biblioteks venner. Det koster 300 kroner at være med. Biblioteket laver et fornemt stykke oplysningsarbejde af uvurderlig betydning for Den katolske Kirke i Danmark. Det sidder husleje frit, men modtager ikke driftstilskud fra bispedømmet og er derfor helt afhængigt af privates velvilje.

Hør nærmere om SABs venner på biblioteket, per tlf.: 33 55 60 90, på mail: bibliotek@katolsk.dk eller ved personlig henvendelse.

Birgitte Wests selvportræt fra ca. 1930. Foto: Lisbeth Rütz.

Rådgivning, vievand og rosenkranse

Når Stella Maris rykker ud.

SØFART Det kan være ensomt, og to søfolk, der går dag ud og dag ind op af hinanden på et skib, kommer let til at gå hinanden på nerverne, fortæller diakon David Noval fra Stella Maris. I flere måneder har han regelmæssigt besøgt to filippinske søfolk i Assens Havn. Her har de gået og passet på en ældre trawler, der ventede på en køber og lavet småreparationer ombord.

De to mænd er både kolleger og naboer derhjemme på Filippinerne og havde problemer med en ulovlig kontrakt og billetten hjem. Til sidst betalte rederiet dog billetten. I hele den lange periode, hvor søfolkene ikke vidste om de var købt eller solgt, er David jævnligt kommet forbi Assens Havn for at støtte de to søfolk og give den hjælp, de havde brug for. Der har også været besøg fra Stella Maris frivillige, og pastor Sigurd Sverre Stangeland kom forbi for at fejre messe ombord på skibet sammen med dem.

Nu er den ene af dem rejst hjem, men den anden bliver der, til der kommer en afløser engang i april. Når David er på havnebesøg, har han som regel en kasse med nogle me-

get efterspurgte varer under armen. Det er nemlig rygtedes efterhånden, at David er leveringsdygtig i vievand og rosenkranse.

Den ene af de to søfolk havde tatooveringer med skriftsteder på armen og et kors på ryggen. Troen betyder meget for dem og mange filippinske søfolk. David hjalp derfor med rosenkranse og bibler på tagalog, det mest talte sprog på Filippinerne.

Med midler indsamlet ved Caritaskollekten i 2019 er der blevet sørget for transport til Kastrup Lufthavn og søfolkene har fået lomme penge til mad under den flere dage lange flyvetur tilbage til Filippinerne. Havneagenten i Assens ser frem til et fortsat godt samarbejde.

De to filippinske søfolk er bare et af mange eksempler på, hvordan Stella Maris går ind og hjælper søfolk i en trængt situation. David har i månedsvis arbejdet systematisk sammen med en flok frivillige fra Stella Maris på at skabe et netværk af kontakter til større danske havne. Senest har han blandt andet besøgt havnen i Randers, hvor man lige nu forsøger at skaffe frivillige og

De to søfolk i Assens sammen med David Noval og venner fra Vissenbjerg og Fredericia. Privatfoto.

træne dem til at gå på skibsbesøg.

Sidste nyt er, at Stella Maris har lejet den tidligere katolske præstebolig i Køge, hvor der skal indrettes kontor og mødelokaler for de frivillige. Det er planen, at Stella Maris på længere sigt også vil arbejde med andre transportarbejdere – blandt andet langturs-

chauffører, der tit lever under meget kummerlige forhold. Døgnet rundt fungerer lastbilen som deres arbejdsplads, soveværelse og dagligstue. De er henvist til rastepladsernes toiletter og arbejder ofte under slavelignende forhold på dårlige kontrakter.

LR

Hvornår kommer vi hjem?

Historien om hvordan Stella Maris hjalp en gruppe søfolk fra Kiribati videre.

SØFART ”Jeg har kun set mit yngste barn på mobiltelefonen”, siger Teetara Abakuka. I kufferten har han julegaver, der er over et år gamle. Teetara forlod sammen med en gruppe kollegaer sit hjemland Kiribati i slutningen af september 2019 og var ombord på skibet i 18 måneder.

KO mødte ham og en lille gruppe landsmænd i København i januar, hvor de opholdt sig et par uger for at blive vaccineret. Dengang var de forventningsfulde og glædede sig til snart at komme hjem efter et par dages karantæne på Fiji-øerne. Men sådan gik det desværre ikke. Her – flere måneder efter – sidder de stadig på Fiji-øerne kun to timers rejse fra Kiribati. Grænserne til Kiribati er hermetisk lukkede, fordi der er konstateret mange nye tilfælde af Covid-19.

”Materielt set mangler de ingenting, for de får fuld løn og hotelophold betalt; men uvisheden om hvornår de kan komme hjem er en voldsom psykisk belastning”, siger diakon David Noval, leder af den nordiske afdeling af Stella Maris, Den katolske Kirkes verdensomspændende arbejde for søfarende. Her er der hjælp til sømænd og fiskere med rådgivning og bistand både af praktisk og mere åndelig karakter.

Et iskoldt København var en meget fremmedartet oplevelse for Teetara og kollegaerne, der kom i sommertøj efter at

have været strandet i Jakarta i 8 måneder. Her så de sne for første gang. Frivillige fra Stella Maris viste dem rundt i København og dagen før afrejsen fejrede biskop Czeslaw messe sammen med dem i Jesu Hjerter Kirke. Det var dejligt at møde folk som interesserede sig for os. I Jakarta så vi bare en mand fra rederiet en gang imellem, sagde Teetara til mig.

Kort før søfolkene fløj til Fiji Øerne fejrede de messe i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade sammen med biskop Czeslaw samt Christine Riegels Læssøe og Maria Hammershøj fra Caritas. Foto: Lisbeth Rütz.

David Noval har været i jævnlig kontakt med gruppen, siden den forlod København. De er deprimerede og modløse, for det er en ekstrem belastning når man ikke ved hvornår man kan komme hjem, siger han.

”I længden kan man ikke holde et familieliv kørende over whatsapp og facetime, og flere af Teetaras kolleger er ’da også blevet skilt. Det er hårdt når du hører dine børn sige: Jeg har brug for dig. Men jeg er trods alt heldig. Jeg er stadig gift”, siger Teetara.

Internationalt kom over 400.000 søfolk i klemme i bureaukratiet under Covid-pandemien. De sad over hele verden på hoteller, vandrerhjem, søfartscentre m.m., hvor de for det meste var helt overladt til sig selv. Stella Maris har samarbejdet med andre lignende organisationer verden over for at hjælpe”, siger David. Stella Maris har hjulpet mange af dem. Kiribati som Teetara og hans kollegaer gruppen kommer fra, er et ørige bestående af tre forskellige øgrupper. Landet var tidligere en engelsk koloni, men blev selvstændigt i 1979. Hovederhvervene er søfart og fiskeri.

LR

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejds-

værksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbudelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk. Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Maj

1. *hvid. 3. SØNDAG I PÅSKEN.*
✘ Gl. Cr. Påskepf.
1.L.: Ap.G 5,27b-32.40b-41;
 V: SI 30,2+4.5-6.11-12a+13b.
 R: Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
 Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 5,11-14.
Ev.: Joh 21,1-19 eller 21,1-14.
(Josef Arbejderen fejres ikke)
Kirketælling.
2. *hvid. Mandag i 3. uge i påsken.*
Athanasius, biskop og kirkelærer (†373)
Påskepf.
 V: SI 119,23-24.26-27.29-30
 R: Lykkelig den der vandrer efter Herrens lov.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 6,8-15. **Ev.:** Joh 6,22-29.
3. *rød. Tirsdag. FILIP OG JAKOB, apostle (f)*
Gl.Ap.pf
L.: 1 Kor 15,1-8
 V: SI 19,2-3. 4-5ab
 R: Deres røst når ud over hele jorden.
 Eller: Halleluja!
Ev.: Joh 14,6-14
4. *hvid. Onsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).*
Påskepf.
 V: SI 66,1-3a.4-5.6-7a
 R: Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 8,1b-8. **Ev.:** Joh 6,35-40.
5. *hvid. Torsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).*
Påskepf.
 V: SI 66,8-9.16-17.20
 R: Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.
 Eller: Halleluja!
L.: Ap.G 8,26-40. **Ev.:** Joh 6,44-51.
6. *hvid. Fredag i 3. uge i påsken. (III Ps).*
Påskepf.
 V: SI 117,1.2
 R: Gå ud i al verden og forkynd evangeliet.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 9,1-20. **Ev.:** Joh 6,52-59.
7. *hvid. Lørdag i 3. uge i påsken. (III Ps).*
Påskepf.
 V: SI 116,12-13.14-15.16-17
 R: Hvorledes kan jeg gengælde Herren alle hans velgerninger mod mig?
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 9,31-42. **Ev.:** Joh 6,60-69.
Bededag for præste- og ordenskald
27-årsdagen for biskop Czeslaw Kozons bispevielse
(1995) Mindes i menighedens forbønner
8. *hvid. 4. SØNDAG I PÅSKEN.*
✘ Gl. Cr. Påskepf.
1.L.: Ap.G 13,14.43-52;
 V: SI 100,1-2.3.5.
 R: Vi er hans folk og den hjord, han vogter.
 Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 7,9.14b-17
Ev.: Joh 10,27-30.
Kollekt til bispedømmets teologistuderende.
9. *hvid. Mandag i 4. uge i påsken. (IV Ps).*
Påskepf.
 V: SI 42,2-3;43,3.4
 R: Min sjæl tørster efter Gud, den levende Gud.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 11,1-18. **Ev.:** Joh 10,1-10.
10. *hvid. Tirsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).*
Påskepf.
 Eller *hvid. Johannes de Ávila*, præst og kirkelærer (†1569)
 V: SI 87,1-3.4-5.6-7
 R: Lovsyng Herren, alle I folk. Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 11,19-26. **Ev.:** Joh 10,22-30.
11. *hvid. Onsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).*
Påskepf.
 V: SI 67,2-3.5.6.+8
 R: Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 12,24-13,5. **Ev.:** Joh 12,44-50.
12. *hvid. Torsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).*
 Eller *rød. Nereus og Achilleus*, martyrer (†1. årh.)
 Eller *rød. Pancratius*, martyr (†304)
Påskepf.
 V: SI 89,2-3.21-22.25+27
 R: Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 13,13-25. **Ev.:** Joh 13,16-20.
13. *hvid. Fredag i 4. uge i påsken. (IV Ps).*
 Eller *hvid. Den salige Jomfru Maria af Fatima*
Påskepf.
 V: SI 2,6-7.8-9.10-11
 R: Du er min søn, jeg har født dig i dag!
 Eller: R: Halleluja, halleluja!
L.: Ap.G 13,26-33. **Ev.:** Joh 14,1-6.
(Store Bededag)
14. *rød. Lørdag. MATTIAS, apostel (f)*
Gl.Ap.pf
L.: Ap.G 1,15-17, 20-26
 V: SI 113,1-2.3-4.5-6.7-8
 R: Herren sætter ham blandt sit folks fyrster.
 Eller: R: Halleluja!
Ev.: Joh 15,9-17
15. *hvid. 5. SØNDAG I PÅSKEN.*
✘ Gl. Cr. Påskepf.
1.L.: Ap.G 14,21b-27;
 V: SI 145,8-9.10-11.12-13
 R: Jeg vil lovprise dit navn for evigt og altid, min Gud og konge.
 Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 21,1-5a.
Ev.: Joh 13,31-33a.34-35.
16. *hvid. Mandag i 5. uge i påsken. (I Ps).*
Påskepf.
 V: SI 115,1-2.3-4.15-16
 R: Ikke os, Herre, ikke os, men dit navn skal du give ære.
 Eller: R: Halleluja, halleluja!
L.: Ap.G 14,5-18. **Ev.:** Joh 14,21-26.
17. *hvid. Tirsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).*
Påskepf.
 V: SI 145,10-11.12-13.21
 R: Dine venner, Herre, skal kundgøre dit kongedømmes prægtige herlighed.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 14,19-28. **Ev.:** Joh 14,27-31a.
18. *rød. Onsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).*
Erik, martyr (†1160)(m)
Påskepf.
 V: SI 122,1-2.3-4a.4b-5
 R: Lad os drage til Herrens hus. Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 15,1-6. **Ev.:** Joh 15,1-8.
19. *hvid. Torsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).*
 Eller *hvid. Johannes I*, pave og martyr (†526)
Påskepf.
 V: SI 96,1-2a.2b-3.10
 R: Fortæl om Herrens herlighed blandt alle folkene.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 15,7-21. **Ev.:** Joh 15,9-11.
20. *hvid. Fredag i 5. uge i påsken. (I Ps).*
 Eller *hvid. Bernardin af Siena*, præst (†1444)
Påskepf.
 V: SI 57,8-9.10-12
 R: Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 15,22-31. **Ev.:** Joh 15,12-17.
21. *hvid. Lørdag i 5. uge i påsken. (I Ps).*
 Eller *rød. Kristoffer Magallanes*, præst (†1927),
og lidelsesfæller, martyrer (†1915-1937)
Påskepf.
 V: SI 100,1b-2.3.5
 R: Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden!
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 16,1-10. **Ev.:** Joh 15,18-21.
(Eugène de Mazenod (†1861) kan fejres)
22. *hvid. 6. SØNDAG I PÅSKEN.*
✘ Gl. Cr. Påskepf.
1.L.: Ap.G 15,1-2.22-29;
 V: SI 67,2-3.5.6.+8.
 R: Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
 Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 21,10-14.22-23.
Ev.: Joh 14,23-29.
23. *hvid. Mandag i 6. uge i påsken. (II Ps).*
Påskepf.
 V: SI 149,1-2.3-4.5+6a+9b
 R: Herren glæder sig over sit folk.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 16,11-15. **Ev.:** Joh 15,26-16,4a.
24. *hvid. Tirsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).*
Påskepf.
 V: SI 138,1-2a.2bc-3.7c-8
 R: Herre, din højre hånd frelser mig.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 16,22-34. **Ev.:** Joh 16,5-11.
25. *hvid. Onsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).*
 Eller *hvid. Beda den Ærværdige*, præst og kirkelærer (†735)
 Eller *hvid. Gregor VII*, pave (†1085)
 Eller *hvid. Maria Magdalene af Pazzi*, jomfru (†1607)
Påskepf.
 V: SI 148,1-2.11-12.13.14
 R: Himmel og jord er opfyldt af din herlighed.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 17,15.22-18,1. **Ev.:** Joh 16,12-15.
Vigiliemesse til Kristi Himmelfart. Læsninger som på dagen.
26. *hvid. Torsdag KRISTI HIMMELFART (h).*
✘ Gl. Cr. Hf.pf. Påskelyset står fremme til og med pinsedag.
1.L.: Ap.G 1,1-11;
 V: SI 47,2-3.6-7.8-9.
 R: Gud drager op under jubelråb, Herren drager op til hornets klang.
 Eller: R: Halleluja!
2.L.: Ef 1,17-23 eller Hebr 9,24-28; 10,19-23.
Ev.: Luk 24,46-53.
(Filip Neri, præst (†1595) fejres ikke)
27. *hvid. Fredag i 6. uge i påsken. (II Ps).*
 Eller *hvid. Augustin af Canterbury*, biskop (†605)
Påske- el. Hf.pf.
 V: SI 47,2-3.4-5.6-7
 R: Gud er hele jordens konge.
 Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 18,9-18. **Ev.:** Joh 16,20-23a.
28. *hvid. Lørdag i 6. uge i påsken. (II Ps).*
Påske- el. Hf.pf.
 V: SI 47,2-3.8-9.10
 R: Gud er hele jordens konge. Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 18,23-28. **Ev.:** Joh 16,23b-28.
29. *hvid. 7. SØNDAG I PÅSKEN.*
✘ Gl. Cr. Hf. pf.
1.L.: Ap.G 7,55-60;
 V: SI 97,1+2b.6+7c.9.
 R: Herren er konge; den højeste over hele jorden.
 Eller: R: Halleluja!
2.L.: Åb 22,12-14.16-17.20.
Ev.: Joh 17,20-26.
Paul VI fejres ikke.
Valfart til Åsebakken
30. *hvid. Mandag i 7. uge i påsken. (III Ps).*
Påske- el. Hf.pf.
 V: SI 68,2-3.4-5ac.6-7b
 R: I jordens riger, syng for Gud. Eller: R: Halleluja!
L.: Ap.G 19,1-8. **Ev.:** Joh 16,29-33.
31. *hvid. Tirsdag. DEN SALIGE JOMFRU MARIAS BESØG HOS ELISABETH (f)*
Gl. Jomfru Marias pf.
L.: Sef 3,14-18 eller Rom 12,9-16a
 V: Es 12,2-3.4bcd.5-6
 R: Israels Hellige er stor iblandt jer.
Ev.: Luk 1,39-56

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?
Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Bønnens apostolat

April

For sundhedsmedarbejderne

Vi beder for sundhedsmedarbejderne, der betjener de syge og ældre, især i de fattigste lande; må de modtage den nødvendige støtte fra deres regeringer og lokalsamfund.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 6/2022, som udkommer den 6. maj 2022, skal være KO i hænde senest den 19. april 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 7/2022, som udkommer den 27. maj 2022, skal være KO i hænde senest den 9. maj 2022.

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

SOS FORBØN
VI BEDER SAMMEN - VI BEDER FOR DIG

Sådan hjælper Caritas-netværket Ukraines befolkning

Tekst: Sidse Helene Surel Mogensen/Caritas Danmark

HJÆLPEINDSATS Godt og vel en måned efter Ruslands invasion af Ukraine er over 10 mio. mennesker i følge FN enten flygtet ud af Ukraine eller fordrevet internt. Det svarer til, at omkring 23 % af landets befolkning har måttet forlade deres hjem.

Antallet af civile ofre for krigen i Ukraine er steget, da der har været et stigende antal angreb på civile områder.

12 mio. mennesker er strandede og kan ikke flygte ud af landet pga. kampe. De befinder sig i en ekstremt usikker og sårbar situation og har ikke adgang til basale ydelser herunder vand, mad og medicin.

Caritas-netværket har hjulpet fra første dag. Caritas-netværket hjælper både mennesker som er flygtet fra Ukraine til nabolandene og dem, som stadig befinder sig inde i Ukraine og for hvem det ikke er muligt at flygte ud af landet.

Inde i Ukraine er hjælpen organiseret igennem mere end 60 centre, som bliver drevet af de to Caritas-organisationer i Ukraine, Caritas Ukraine og Caritas Spes. Hjælpen består bl.a. i at assistere internt fordrevne, hjælpe dem som venter ved grænserne og tilbyde hjælp til dem, der befinder sig i områder, som er under angreb.

Helt konkret består hjælpen i at oprette nødherberg til internt fordrevne herunder bl.a. børn fra børnehjem og enlige kvinder med børn. Caritas uddeler også mad, hygiejne-kits, bleer, babymad, tæpper, sengetøj og medicin. I alt er der indtil videre uddelt over 300 tons nødhjælp.

Deres hjem er ødelagt

To af dem som har fået hjælp af Caritas er Olena og Larysa. Det er to ældre damer som er flygtet fra Kharkiv til Chernivtsi hvor de nu befinder sig på et Caritas-center sammen deres børn og børnebørn. Det område af Kharkiv hvor de boede, er ødelagt af bombardementer og det hus, de boede i, er næsten jævnet med jorden. De har boet i Chernivtsi hos en ven på et lille værelse i en uge. Nu forsøger de med hjælp fra en frivillig fra Caritas at finde et mere permanent hjem. De kommer dagligt på Caritas-centeret for at få mad og varmt tøj.

Stor vilje til at hjælpe

I øjeblikket oplever Caritas Danmark en hidtil uset lyst og vilje til at hjælpe krigens ofre. Vi får dagligt henvendelser fra både menigheder, skoler og privatpersoner som vil høre hvad de kan gøre for at hjælpe ukrainere på flugt.

Flere skoler og menigheder har taget initiativ til at lave støtte arrangementer, hvilket er fantastisk at opleve!

Fra vores partnere i Ukraine har vi fået besked på, at det, de allermost har brug for, er økonomiske bidrag, så de bl.a. kan købe de nødhjælpsartikler, som bliver uddelt i øjeblikket. Caritas Danmark har allerede sendt de første bidrag afsted til Caritas Ukraine. Alle bidrag, som Caritas Danmark modtager fremadrettet, bliver sendt videre til Caritas Ukraine, Caritas Spes, Caritas Rumænien og Caritas Moldova. Caritas Polen har ikke i samme grad behov for støtte, da de økonomisk er bedre rustet til at klare flygtningekrisen.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 5
8. april 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

Hvordan kan jeg hjælpe ukrainske flygtninge i Danmark?

Caritas Danmark har allerede erfaring med at hjælpe migranter og udlændinge i Danmark gennem rådgivning og lægehjælp, og disse tilbud kan være en stor hjælp for de mange ukrainere, som lige nu kommer til Danmark uden nogen form for viden om, hvordan de kan få den hjælp de har brug for. Du kan hjælpe ved at sprede budskabet om disse 3 tilbud:

Caritas Klinik, Amerikavej 15 A, 1. sal, 1756 København V. Åben hver tirsdag fra 17-20. Klinikken kan hjælpe ukrainere med at få lægehjælp. Klinikken rykker gerne ud, hvis der er behov for det. Ingen tidsbestilling.

Caritas Retshjælp, Stenosgade 4A, 1616 København V. Åben hver onsdag fra 17-19.30. Retshjælpen er klar til at hjælpe ukrainere med at få deres rettigheder mødt. Frivillige jurister sidder klar med råd og vejledning. Ingen tidsbestilling.

Åben Rådgivning, Stenosgade 4A, 1616 København V. Åben hver onsdag fra 17-

19.30. Rådgivning hvor frivillige socialrådgivere yder rådgivning omkring økonomi, sociale forhold. Ingen tidsbestilling.

Læs mere om Caritas' tilbud til ukrainske flygtninge på www.caritas.dk

Hvis du vil lave et støttearrangement eller organisere en indsamling, kan du kontakte indsamlingskoordinator Sidse Surel Mogensen på 38180028 eller på ssm@caritas.dk.

Du kan støtte Caritas netværkets indsats for Ukraines befolkning:

MobilePay: 14903
Bankoverførsel: 2191-3487254516
www.caritas.dk

Krisen i tal:

2.421 civile har mistet livet
3.557.245 er flygtet ud af Ukraine
6.480.000 er internt fordrevet
12.000.000 har brug for humanitær assistance

Caritas uddeler mad på banegården i Odessa i Ukraine. Foto: Caritas Ukraine.

Fakta om Caritas' hjælpearbejde i Ukraine

Status pr. 26. marts for Caritas-netværkets hjælpearbejde i det krigshærgede Ukraine:

- Mere end 10.150 doser medicin er blevet omdelt via Caritas-netværket,
- Mere end 18.170 nødlidende folk har fået rent sengelinned,
- Caritas har modtaget 540 tons humanitær hjælp, hvoraf de mere end

300 tons er blevet distribueret til steder ramt af igangværende krigshandlinger,

- Mere end 260.000 personer har modtaget hjælp fra Caritas,
- Der er blevet uddelt godt 100.000 fødevarerpakker og mere end 50.000 hygiejnesæt,
- 1.400 personer overnatter dagligt i Caritas' shelters.

Kilde: @Caritasukraine

Kuriekardinal: Et pavebesøg i Kyiv kan måske have "en stor effekt"

På flyet hjem fra et kort besøg på Malta antydede paven muligheden for at acceptere en invitation fra den ukrainske præsident til i nær fremtid at besøge landets hovedstad Kyiv.

UKRAINE Pave Frans har antydet, at han måske vil besøge Ukraines hovedstad Kyiv. Men for at det vil kunne ske, kræves der ifølge kuriekardinal Michael Czerny først, at de nødvendige skridt mod indgåelse af en våbenhvile er opfyldt. Kun da vil et sådant initiativ have "stor effekt". Det har den tjekkisk-canadiske kardinal Czerny udtalt til den italienske avis *Il Giornale* og tilføjede, at det ikke kun gjaldt den politiske og militære situation, men også den økumeniske dialog, sagde den fungerende leder af Vatikanets udenrigsafdeling, ifølge *signum.se*.

De frygtelige billeder fra Kyiv-forstaden Butja, hvor russiske soldater formodes at have myrdet snesevis af civile, har "fyldt ham med sorg, forfærdelse og dyb nedtrykthed over, hvor dyb den menneskelige ondskab kan være". Czerny ønskede ikke at svare på spørgsmålet, om der var tale om

folkedrab eller ej.

"Det spørgsmål hører ind under den internationale menneskerettighedslovgivning og vil også være genstand for historiens dom på et senere tidspunkt. Vigtigere end specifikke definitioner er nu, at alle på deres respektive områder gør alt, hvad der er muligt for at stoppe volden".

Kardinal Czerny udtrykte i interviewet, hvor imponeret han var over den måde, hvorpå folk ved den ungarske og den slovakiske grænse tager imod de mange flygtninge. De er "en ægte fredshær, der selv organiserer modtagelses- og solidaritetsinitiativer".

Pave Frans har to gange udsendt de to kuriekardinaler Michael Czerny og polske Konrad Krajewski, den pavelige almisseuddeleer, til Ukraine, Polen, Ungarn og Slovakiet. Deres opgave har dels været at udtrykke pavens solidaritet og at vurdere

Pave Frans holdt under onsdagsaudiensen den 6. april i Paul VI's audienshal i Vatikanet et krigsmærket ukrainsk flag, som han har fået tilsendt fra Kyiv-forstaden Butja, hvor russiske soldater formodes at have myrdet snesevis af civile. Foto: Vatikanets medier.

situationen samt koordinere yderligere mulige hjælpeindsatser.

Shevchuk: Paven burde komme så hurtigt som muligt

Kyivs græsk-katolske storærkebiskop Sviatoslav Shevchuk er også én af dem, der håber, at pave Frans vil aflægge den ukrainske hovedstad et besøg. "Vi håber, at paven hurtigst muligt kommer til Ukraine", hedder det i en udtalelse den 4. april fra overhovedet for Den ukrainske græsk-katolske Kirke, og man arbejder på at "sikre, at Den hellige Faders besøg kan finde sted".

"Den katolske Kirkes overhoved vil være meget ventet", er storærkebiskop Shevchuk blevet citeret for at have sagt på ukrainsk tv, ifølge *signum.se*. Et pavebesøg "kunne være en gestus for freden".

Under sin flyrejse til Malta lørdag den 2. april gav pave Frans udtryk for, at muligheden for at acceptere en invitation til at besøge Kyiv fra Ukraines præsident Volodymyr Zelenskyj "er på bordet". Men det er kun én af flere muligheder, sagde paven på vej hjem fra Malta om søndagen. En anden mulighed er et paveligt besøg ved den polsk-ukrainske grænse.

Ifølge paven bør man overveje, om et sådant besøg vil være meningsfuldt og konstruktivt på nuværende tidspunkt. "Jeg ved ikke, om det er muligt at gennemføre det, om det vil være meningsfuldt og det bedste at gøre", udtalte han til de medrejsende journalister. Der er endnu ikke truffet nogen beslutning, men paven ønsker at gøre alt, hvad der kan tjene freden.

Kilde: *signum.se* og *Kathpress*.

NM

"At de alle må være eet" (Joh 17,21)

Kom igen med på bispedømmets valfarter til Aasebakken og Øm!

VALFARTER Selv om genåbningen af samfundet efter coronapandemien har stået på et stykke tid, var dette års påskehelligdage er særlig oplevelse af den fornyede mulighed for at fejre. Påskens gudstjenester var præget af god deltagelse, hvilket lover godt for tiden fremover, da vi ellers har været bekymret for, om tingene igen ville blive, som vi har været vant til.

Det betyder også, at vi fra i år igen kan tage på valfart, både de to store valfarter til Aasebakken og Øm, hhv. den 29. maj og 12. juni, samt de nationale arrangementer. Jeg håber, at de gode erfaringer med påskedagene også må vise sig på valfarterne: at rigtig mange vil møde op og være med.

Jeg understreger ekstra dette ønske, fordi vore valfarter de sidste år inden pandemien syntes at have mistet folks interesse, og man da kunne være bekymret for, om det ville være noget, man efterhånden havde lært at undvære. Jeg håber, at det ikke er sådan, det forholder sig, men at man tværtimod vil se vore valfarter som en fornyet mulighed for at kunne glæde os over og fejre vor tro i fællesskab, sammen tilbede Gud og bede til Jomfru Maria og glæde os over Kirken som vor familie.

Selv om det katolske liv primært leves i menighederne, at det er dér, man kirkeligt set har hjemme, er der også brug for at udtrykke, at vi er et bispedømme,

og at Kirken er større og mere end den lokale menighed. Det giver valfarterne os mulighed for at erfare, også fordi rammen om vor fejring her er større og mere festlig. Der er dog også en dybere mening med at tage på valfart. Det hører med til vor tro og vort gudsforhold at bryde op, at begive sig på vandring. Det har vi gjort én gang for alle ved at være kommet til tro på Gud og blevet medlemmer af hans Kirke. Men også det etablerede og vante trosliv og ikke mindst det vanepregede og måske lidt svækkede har ind imellem brug for opbrud og fornyet målrettethed. Et sådant åndeligt opbrud er selvfølgelig ikke gjort med en valfart, men en valfart er et godt billede på det.

Ydermere er vi i hele Kirken i gang med den synodale proces. Synode betyder jo fælles vej, at være sammen undervejs, også efter et opbrud. Den synodale proces skal netop hjælpe os til større bevidstgørelse, øget engagement og afdækning af skjulte talenter og behov. *Fortsættes side 12* ▶

Menighedsrådsvalg

Valgresultater og status. Læs mere på side

4-5

Synoden

Fem forskellige menigheder fortæller. Læs mere på side

8-10

SOS Forbøn

Et tilbud når livet gør ondt. Læs mere på side

13

SEGL

Årets udgave har fokus på østkirkerne. Læs mere på side

16

KO mener

Lad os være fredens redskaber

I dagene efter at sin opstandelse viste Jesus sig for disciplene med ordene: 'Fred være med jer'. Disciplene havde skjult sig bag lukkede døre af frygt, forvirring og tvivl, da han viste sig for dem og fyldte dem med trost og håb. De nærmede sig Jesus, så og berørte hans sår og opfyldtes af trost over atter at se ham og føle hans fred.

Jesus, der netop havde lidt og var blevet fornæret, kom ikke med en budskab om hævn, men om fred, kærlighed og enhed. Hans fred skulle danne grundlag for disciplenes tjeneste, der under Helligåndens vejledning blev udsendt for at forkynde Kristus for jordens folkeslag.

To tusind år senere længes verden fortsat efter Kristi fred, i lyset af krigen i Ukraine og verdens uroligheder; at vi må blive det folk, som Jesus mere end noget andet ønskede skulle udgøre Hans mystiske legeme.

I denne påsketid fyldes også vi tit af frygt, usikkerhed og tvivl. Mere end vi nok selv vil stå ved, længes vi også efter en fred, der synes udenfor vores rækkevidde. I 'urbi et orbi' påskemorgen opfordrede pave Frans til at "lade os overvinde af Kristi fred" og at freden er "alles grundlæggende ansvar".

Men hvordan bidrager vi selv til en mere fredelig tilværelse? Nok kan vi hver især ikke skabe fred i Østeuropa, Mellemøsten eller andre steder; men vi kan så afgjort være fredsmagere i vore egne sammenhænge. Uanset om det er på arbejdspladsen, hvor interne stridigheder og sladder måske fylder, eller hjemme, når skænderier får overtaget; eller på de sociale medier, når vi måske fristes til at afspore en diskussion, eller alle de steder i ens nære omgivelser, hvor der hersker ufred. Ligesom disciplene må vi vende os mod Kristus og huske, at Han gik i døden for os og at Hans opstandelse bringer os håb om fred i dette liv, og forvisning om det i det næste.

Johannes Paul XXIII skrev i sin rundskrivelse *Pacem in Terris*, at freden på jorden "kan kun grundfæstes og sikres, hvis man følger den orden, Gud har bestemt". Indtil Gud hersker i vore hjerter, og ikke overskygges af vor stræben efter magt, prestige eller personlig vinding, forbliver freden flygtig.

Nu, hvor vi træder ind i maj måned – en måned, hvor vi særligt ærer Vor Frue og mindes den hellige Josef, Den hellige Families overhoved – lad os da bede om deres forbøn og sammen med dem bede om den sande fred, som kun Jesus Kristus kan give. Lad os lægge splittelse bag os og bestræbe os på enhed. Lad os opsøge kompromiser, hvor vi kan, uden at gå på kompromis med sandheden. Lad os arbejde sammen i harmoni til gavn for vore familier, menigheder, nationer og verden. Lad os vende os mod den opstandne Herre og ihukomme Hans offer og lad os finde trost i Hans nærvær. Lad os helhjertet forene os med Ham i Hans sendelse som Fredsfyrsten.

NM

Vinder retssag om ytringsfrihed

Anklagerne mod det finske parlamentsmedlem Päivi Räsänen og den lutherske biskop Pohjola blev afvist i en retssag om ytringsfrihed. Den tidligere indenrigsminister stod anklaget for tre strafbare forhold om hadefulde ytringer.

Tekst: Niels Messerschmidt

HELSINKI En finsk domstol har stadfæstet retten til ytringsfrihed ved at afvise alle anklager mod det finske parlamentsmedlem Päivi Räsänen og biskop Juhana Pohjola. I en enstemmig afgørelse konkluderede retten, at "det ikke er op til distriktsdomstolen at fortolke bibelske begreber". Anklagemyndigheden blev dømt til at betale mere end 60.000 euro i sagsomkostninger.

Den tidligere indenrigsminister var anklaget for "hadefuld tale" i et tweet fra 2019, hvor hun udtrykte sit kristne syn på ægteskab og seksualmoral, i en radiodebat i 2019 og i en pjece fra 2004. Biskoppen var anklaget for at have omdelt Räsänens pjece til sin menighed for over 17 år siden. Deres retssag fik international opmærksomhed, fordi menneskeretsekspertes havde udtrykt bekymring over den trussel, som retssagen udgjorde for ytringsfriheden i Finland.

International støtte til ytringsfriheden

På begge dage af retssagen (24. januar og 14. februar) samledes folkemængder uden for retsbygningen i Helsinki for at udtrykke deres støtte til politikerne og biskoppen. I

Ungarn samledes over 3.000 mennesker foran den finske ambassade i Budapest for at demonstrere mod anklagerne, inden de afsluttende procedurer fandt sted.

Räsänen modtog også støttebreve fra mange trossamfund, herunder Det internationale lutherske Råd med biskopper og synodefornænder fra hele verden, Den europæiske evangeliske Alliance, Den katolske

Den tidligere finske indenrigsminister Päivi Räsänen gjorde ikke noget strafbart, da hun i et tweet kritiserede sin kirkes holdning til LGBT-arrangementet 'Pride 2019' i Helsinki. Det har retten nu fastslået. Foto: Kristendemokraterne.

Kardinal kørte selv ambulancen til Ukraine

Vatikanet har doneret den til den nødlidende befolkning. Senere fulgte én til.

NØDHJÆLP Pavens almisseuddelel, den polske kardinal Konrad Krajewski, tog turen fra Vatikanet til storbyen Lviv i det vestlige Ukraine i den ambulance, som pave Frans har doneret til den ukrainske befolkning.

Krajewski kørte ambulancen, som er doneret og velsignet af paven, til Lviv, hvor anslået op imod en halv million mennesker har søgt tilflugt for krigshandlingerne i den østlige del af landet. Byen har normalt godt 700.000 indbyggere.

"Vi ønsker at hjælpe og håber, at ambulancen kan betjene Lvivs borgere, fordi de fleste andre ambulancer er blevet sendt til fronten", sagde kardinalen til nyhedstjenesten *Crux*, inden han tog ud på den flere tusind kilometer lange køretur til Ukraine.

Bliver der så længe der er brug for den

Den pavelige almisseuddelel var dog ikke alene under den lange køretur, men havde selskab det meste af vejen; blandt andet af en hjemløs mand fra Polen, som hjalp med at tage sin tårn bag rettet og siden stod af i den polske by Krakow. Da kardinal Krajewski var velkommet til Ukraine uddelte han også penge, hvor der var brug for det: blandt andet havde det pavelige arkæologiske institut sendt penge til at støtte arbejdet med at beskytte særlige arkitektoniske skatte i Lviv.

"Dette er hvad Jesus gjorde: han velsignede, han lægede og han tilgav synder. Han arrangerede ikke konferencer og kongresser, og det har jeg heller ikke tænkt mig at

Hvad vil det sige at være katolsk skole?

Ny instruks fra Vatikanet: De katolske skolers identitet skal respekteres af lærere og elever

IDENTITET Vatikanet ønsker at tydeliggøre de katolske skolers profil og identitet, og derfor har den ansvarlige myndighed for uddannelse udsendt et 20-siders dokument. Anledningen er såvel samfundsmæssige

forandringer som forespørgsler, konflikter og klager over hvordan begrebet 'katolsk identitet' skal forstås.

Instruksen med titlen 'Den katolske skoles identitet – hen imod en dialogkultur' er

Kirke og pinsekirker i Litauen, repræsentanter for de evangeliske, katolske, baptistiske, pentekostale, reformerte og unitariske kirker i Rumænien samt Den evangeliske Kirke i Makedonien, kristne ngo'er i Letland og enkeltpersoner.

I retten for ét tweet

Politiets efterforskning mod Räsänen begyndte i juni 2019. Som aktivt medlem af Den finske lutherske Kirke havde hun henvendt sig til Kirkens ledelse via Twitter og sat spørgsmålstegn ved dens officielle støtte til LGBT-arrangementet 'Pride 2019', og hun ledsagede sit tweet med et billede af et bibelvers fra Romerbrevet i Det nye Testamente. Efter dette tweet blev der indledt yderligere undersøgelser mod Räsänen, der inkluderede en pjece som Räsänen havde skrevet for næsten tyve år siden.

I de seneste to år er Räsänen blevet afhørt af politiet flere gange om sin kristne tro, hvor hun ofte blev bedt om at forklare sit bibelsyn.

I april 2021 rejste Finlands statsadvokat tre straffesager mod Räsänen. To af anklagerne mod hende kom, efter at politiet ellers stærkt havde frarådet at fortsætte retsforfølgelse af hende. Räsänens udtalelser var heller ikke i strid med Twitters eller de finske nationale tv-stationers politikker, hvorfor hendes ytringer fortsat findes frit tilgængeligt på deres respektive platforme.

Den 62-årige Päivi Räsänen har været medlem af det finske parlament siden 1995. Fra 2004-2015 var hun formand for Kristendemokraterne og fra 2011-2015 indenrigsminister. I denne periode havde hun ansvaret for kirkelige anliggender i Finland.

Den polske kardinal Konrad Krajewski, pavens almisseuddelel, viser for pave Frans hvad ambulancen indeholder, inden han afleverede den til den trængende befolkning i Lviv i Ukraine. Foto: Vatikanets medier.

gøre", sagde almisseuddelelren

Også tidligere i marts var kardinal Krajewski i Ukraine på et seks dage langt ophold, men det seneste besøg bliver han der så længe der er brug for ham. Desuden blev der sendt yderligere en anden ambulance fra Vatikanet til Ukraine, der blev leveret under den stille uge. NM

opdelt i tre afsnit: først beskrives Kirkens evangeliserende mission, dvs. den kristne forkyndelse i ord og gerning. Dernæst beskrives den opgave og det ansvar, som alle de involverede har i at fremme og sikre en 'katolsk identitet'. Endelig analyseres 'kritiske spørgsmål' i lyset af nutidens globaliserede og multikulturelle verden.

Ganske ofte er der "en modstridende opfattelse af den katolske identitet med hensyn til uddannelsesretningen". Kongregationen advarer derfor mod en utydelig eller ofte for snæver fortolkning af, hvad 'det katolske'

Fattigdom temaet for pavens nye bog

Skal man finde en overskrift for pave Frans' pontifikat indtil nu, vil nøgleordet sikkert være 'fattigdom'.

NYUDGIVELSE Pave Frans har gentagne gange kritiseret den ulige fordeling af rigdom i verden: han har løbende opfordret verdens ledere, ja os alle til at gøre en indsats for de fattige og er fortaler for en fattig Kirke. Allerede navnet 'Frans', som den argentinske ærkebiskop Jorge Mario Bergoglio valgte, da han blev pave i 2013, henviser til de fattige, nærmere bestemt Frans af Assisi, der levede og prædikede fattigdom.

Fattigdom er også hovedtemaet for Frans' nye bog 'Ich trage euch in meinem Herzen' (Jeg bærer jer i mit hjerte), der netop er udkommet på tysk, engelsk og fransk. Her besvarer den 86-årige pave en række spørgsmål fra fattige verden over. Bogprojektet er resultatet af et samarbejde med den franske organisation Association Lazare, som hjælper hjemløse.

"En rig præst er en selvmodsigelse"

Bogens særlige styrke er de spørgsmål, der drejer sig om fattigdom og rigdom. På spørgsmålet fra en chilensk mand om "hvordan ender pengene i Vatikanet?" svarer pave Frans blandt andet: "Det gør mig ondt når Kirkens mænd – præster, biskopper og kardinaler – kører rundt i luksusbiler i stedet for at være et godt eksempel og leve i fattigdom". Et andet sted siger han, at "en rig præst er en selvmodsigelse".

På en polsk spørgsmål om "hvordan lader Gud mig være hjemløs?" svarer pave Frans: "Hvordan lader du Gud være hjemløs? Gud har brug for at bo i dit hjerte". Et andet sted kritiserer han de sociale forhold og opfordrer til forandringer: "De mange, som lever i samfundets udkant, må organisere sig og begynde at stille krav og opfinde nye

former for arbejde".

Pave Frans selv tjener i øvrigt ingenting, sådan som han forklarer det i et svar til en indisk kvinde. Han "forsørges helt og holdent", og når han har brug for noget, må han bede om det. Denne situation betragter han som "lidt absurd", fordi det gør ham mindre selvstændig når han altid skal bede om dette eller hint.

Paven om Kirkens fremtid

Ellers indeholder bogen et væld af spørgsmål – alt fra Frans' kost (letfordøjelig ris, kartofler, fisk og grillet kylling), til pavevalget ("Jeg følte en fred"), eller om hans skriftefar og hans største ønske ("at være en god præst"), men også om hans tanker om livet efter døden ("Vi vil have det samme legeme, men i en forvandlet

skikkelse. Så du behøver med andre ord ikke længere at bruge make-up!").

Paven ser Kirkens fremtid som en slags mellemvej mellem bevarelse og fremskridt. "Traditionalismens synd er at ville forhindre vækst og modenhed, mens progressivismens synd er at ville lade Kirken modnes uden tradition og rødder", forklarer han.

Her ville læsere af begge køn sikkert gerne afbryde og stille ham et supplerende spørgsmål – også efter hans svar på spørgsmålet om homoseksualitet, hvor Frans siger: "Gud elsker alle mænd og kvinder, uanset deres seksuelle orientering". Læserne vil sikkert gerne vide, hvad det konkret vil betyde for katolsk praksis, fx med hensyn til velsignelse af homoseksuelle par.

Honoraret går til hjælpeorganisationer

På den anden side er bogens emne ikke kirkereformer, men fattigdommen – eller rettere sagt de spørgsmål, som interesserer de fattige i samtale med paven. Derfor tjener paven intet på bogen, der udgives af Bonifatius Verlag i Paderborn for de tysksprogede læsere. Frans har besluttet, at honoraret skal tilfalde hjælpeorganisationer, skriver Association Lazare i forordet.

I forordet overdrives der lidt, når der står, at bogen indeholder spørgsmål "som igen hidtil har vovet at stille paven". Faktisk er der stort set igen spørgsmål, som Frans ikke tidligere har besvaret i en eller anden sammenhæng. Omvendt emmer bogen af en begejstring, der udspringer af møder i øjenhøjde. Evnen til personlig kontakt er sandsynligvis en af denne paves største styrker: eller som én i gruppen udtrykker det: "Vi kom til ham med så mange spørgsmål i hovedet, og han besvarede dem med sit hjerte".

NM

Pave Frans: Ich trage euch in meinem Herzen. Meine Antworten auf die Fragen der Armen dieser Welt, Bonifatius Verlag, Paderborn, 144 sider, 16,50 euro.

indebærer. "Den katolske tros væsentlige principper, dimensioner og krav" må ikke udelukkes af den grund ligesom de personer, der ikke passer ind i eller lever op til en snæver fortolkning af det katolske heller ikke må udelukkes.

Starten på dialog

Begrebet 'katolsk identitet' skal forstås som noget proaktivt, dvs. "at vi har bestemte værdier, som vi tilbyder men ikke påtvinger nogen, ligesom vi jo heller ikke vælger eleverne til vore skoler og universiteter, men at det er eleverne og deres familier, som vælger vore skoler".

Ifølge instruksen er katolske skoler ikke øer for 'fuldblods-katolikker', hvilket også

strider imod Kirken som åben og missionerende. Der er derimod brug for at være i dialog med den multikulturelle og multireligiøse verden, og i denne forbindelse fx sikre, at eleverne "modtager en positiv og fornuftig seksualundervisning efterhånden som de bliver ældre".

Brug for forbilleder og adfærdskodeks Instruksen fremhæver også, at de katolske skoler har brug for et forbillede eller adfærdskodeks som "værktøj for en institutionel og professionel kvalitetssikring", fx retsligt sikret gennem ansættelsesaftaler eller overenskomster. I de tilfælde, hvor statslig "lovgivning forbyder diskriminering på grund af religion, seksuel orientering og andre aspekter af privatlivet", og hvor undervisningen har et specifikt sigte, sit eget værdigrundlag og adfærdskodeks, kræver Vatikanet konstruktive løsninger.

Hvis en pågældende person ikke respekterer de katolske værdier og holdninger på trods af indgåede aftaler, kan vedkommende blive pålagt sanktioner på grund af manglende faglig ærlighed.

Skoler, der drives privat eller af lægfolk, må ifølge Vatikanets retningslinjer kun kaldes 'katolske', hvis de er anerkendte af den lokale katolske biskop.

De grundlæggende principper, som er formuleret af Vatikanets undervisningsinstans,

skal ses i sammenhæng med den "globale aftale om uddannelse" som pave Frans har foreslået.

Det nye dokument fra Vatikanet om de katolske skolars identitet er i første omgang tilgængeligt på fem sprog, og kan downloades fra Vatikanets hjemmeside, www.vatican.va.

NM

Kort nyt

Den amerikanske delstat West Virginia har vedtaget en lov, der forbyder abort på grund af Downs syndrom eller andre handicaps. Loven træder i kraft 10. juni. Lægen skal herefter spørge kvinden om hun ønsker at få foretaget en abort pga. et eventuelt handicap og herefter indsende sin vurdering til delstaten, som bekræfter at det ikke er årsagen. Læger, der bryder loven, kan miste deres autorisation, hvorimod pågældende kvinder ikke bliver straffet.

Et andet lovforslag om abort blev ikke vedtaget. Den ville have forbudt abort i 15 graviditetsuge – fem uger tidligere end den nuværende 20-ugers grænse i lighed med en lov i Mississippi, der forbyder abort efter 15. uge og som nu venter på højesteretten i USA's afgørelse.

Pave Frans har udnævnt kardinal Peter Turkson til ny leder af både det pavelige videnskaberne akademi og det pavelige akademi for samfundsvidenskaberne. I december accepterede paven den 73-årige ghanesiske kardinals afsked som leder af Vatikanets dikasterium for integreret menneskelig udvikling. Turkson afløser den argentinske biskop Marcelo Sánchez Sorondo, 79 år, der har været kansler for begge akademier siden 1998.

Turkson har arbejdet i Rom i over ti år og har været præfekt for dikasteriet for fremme af integreret menneskelig udvikling siden dets oprettelse i januar 2017. Fra 2009 til 2016 var han leder af det pavelige råd Justitia et Pax indtil det nye dikasterium blev oprettet i 2017.

Kanoniseringsprocessen for de irakiske martyrer, herunder den kaldæiske ærkebiskop Paulos Faraj Rahho, forløber "gnidningsløst" ifølge den irakiske kardinal Louis Raphael Sako. I en tale den 14. maj, i forbindelse med en prædiken i patriarkatets kapel i Baghdad i anledning af 14-årsdagen for drabet på ærkebiskop Rahho, sagde Sako, at martyrerne historier har parallelle træk med de oprindelige kristne samfunds historie i Mesopotamien.

Paulos Rahho, den daværende ærkebiskop af Mosul, blev kidnappet og dræbt i 2008. Blandt de andre martyrer er sr. Cecilia Moshi Hanna, der blev dræbt i Baghdad i 2002.

Foto: sanktjoseph.dk.

Del din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Hvis du beslutter dig for at betænke Caritas, dækker vi omkostningerne ved oprettelsen af testamentet. Caritas kan henvise dig til en advokat.

Kontakt indsamlingskoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på: ssm@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas
Danmark

Status over menighedsrådsvalget 2022

I de fleste sogne er valget forløbet tilfredsstillende, men der har været mange fredsvalg.

Tekst: Niels Messerschmidt, medlem af bispedømmets centrale valgstyrelse

VALG Menighedsrådsvalget 2022 er afholdt. De nye menighedsråd har konstitueret sig, og kan nu trække i arbejdstøjet for en periode på fire år. Kun i ét sogn blev der ikke afholdt valg, nemlig i Kristi Konges menighed i Nuuk, Grønland, der traditionelt ledes af et forvaltningsråd.

I 26 sogne blev der afholdt fredsvalg. Det vil sige, at her var ikke var opstillet flere kandidater end størrelsen på det menighedsråd, som den lokale valgstyrelse havde tilkendegivet forud for valget. Med andre ord blev kandidaterne i disse sogne indvalgt i det nye menighedsråd uden

forudgående afstemning. I de øvrige 13 sogne var der opstillet flere kandidater end der var pladser, og her blev rådene valgt ved afstemning.

Som det også har været tilfældet ved tidligere menighedsrådsvalg har der også denne gang de fleste steder været en ret beskedent valgdeltagelse. Der hvor der er gennemført valghandling, har stemmeprocenten i gennemsnit ligget på 10,7% (baseret på tal fra sognene selv), mens største og mindste valgprocent har været på henholdsvis 28% (mod 28,7% i 2018) og 6,2% (mod 5,7% i 2018).

Som ved tidligere menighedsrådsvalg er stemmeprocenten udtryk for en fortsat begrænset interesse i at vælge de personer, der skal drive menighedsarbejdet. Det kunne være ønskeligt, om det store frivillige arbejde, som gøres ud i sognene, i højere grad udmøntede sig i form af en stigende valgdeltagelse. En større stemmeprocent ville desuden give menighedsrådene et stærkere mandat til det vigtige ansvar, de varetager.

Bispedømmets centrale valgstyrelse vil gerne takke de lokale valgstyrelser og deres indsats med at tilrettelægge og gennemføre valghandlinger i deres respektive menigheder. Den centrale valgstyrelse kan med glæde konstatere, at der denne gang ingen klager har været over selve valghandlingen og at valget overordnet er forløbet tilfredsstillende, selv om der er mange komplicerede regler og procedurer, der skal overholdes for at valget kan foregå reglementeret. Det tilskriver valgstyrelsen de lokale valgstyrelses samlede fortjeneste.

Oversigten over de nye menigheds-

Stockfoto.

råd findes på bispedømmets hjemmeside, www.katolsk.dk/mr22/. Kontaktoplysninger til de respektive menighedsrådsformænd/-kvinder findes under de respektive sognes kontaktside samme sted.

Efter redaktionens deadline udestår udpegningen af kandidaterne til det kommende Pastoralråd, der vil holde sit første møde i weekenden 25.-26. juni i Middelfart.

Resultaterne af menighedsrådsvalget

Resultatet af menighedsrådsvalget 3. april i bispedømmets sogne, inklusive Færøerne, kan ses herunder.

Bemærk, at der er ikke blevet afholdt valg i Kristi Konge (Nuuk/Godthåb).

Kontaktoplysningerne til de nye menighedsrådsformænd/-kvinder findes under de respektive sognes kontaktsider her på katolsk.dk.

Ikke alle menighedsråd har ved redaktionens afslutning nået at konstituere sig. I det følgende er anvendt forkortelserne: (F) for formand, (NF) for næstformand og (S) for sekretær. Oplysningerne baserer sig på sognenes indberetninger til bispkontoret.

DOMKIRKEN

Sankt Ansgars, København (02)
Fredsvalg
Adam Schwartz
Estrid Ryom (S)
Frantina Olivo
Nik Bredholt (F)

Nora Carolina Palacios
Parminder Singh
Petter Becker-Jostes (NF)
Roch Rutondiyi

STORKØBENHAVN

Sankt Annæ, Amager (40)
Fredsvalg
Carsten Sole (NF)
Paul Jørgensen
Judyta Bozena Butkiewicz
Jan Siekierski (F)
Edna Sode
Paulito Midaflares Castillo

Sankt Mariæ, Frederiksberg (05)

Fredsvalg
Damian Arguimbau
Jacob Bjerregaard
Lise Bloch
Rose Frank
Simon Grum Thomsen
Anders Christian Gundelach

Christel Helleshøj
Sr. Benedikte Nielsen

Sankt Andreas/Sankt Therese, Hellerup (08)

Antal afgivne stemmer: 123
Stemmeprocent: 12,8
Frode Lundsteen Hansen (F)
Michala Therese Lange Baerentsen
Gertrud Kristin Messerschmidt (S)
Ninfa Rangel Pedersen
Leszek Cegielski
Astrid Margrethe Buhl Andresen
Paul Niklas Amberg (NF)
• Kim Ørtved (suppleant)
• Adrienne Natwali Mulumbi (suppleant)
• Ole Due Jakobsen (suppleant)
• Peter Thoai Ha (Suppleant)
• Juan Arturo Pacheco Guevara (suppleant)
• Grazyna S. Ebbesen (suppleant)
• Peter Danø (suppleant)

Vor Frue/Sankt Antoni, Herlev (44)

Fredsvalg
Roshanie Frances Andersen
Helle Bjerre
Olav Franz Julius Csiky
Bao Chau Do
Jette Svane Hansen
Yvonne Heinemeier
Franz Igwebuik (F)
Lemlem Kifle-Jensen
Ann Marie Vinter Fox Maule (NF)
Julietta Nielsen

Sankt Nikolaj, Hvidovre (06)

Antal afgivne stemmer: 71
Stemmeprocent: 9,79
Jette Kromayer (F)
Huu Hoang Nguyen (NF)
Catherine Uyen Pham
Gitte Mohrsen
Thao Van Nguyen
Marek Rogowski
• Francine Mosso Sjelborg (suppleant)
• An Kim Pham (suppleant)
• Annemarie Kær Olsen (suppleant)

Sankt Knud Lavard, Lyngby (04)

Fredsvalg
Martin Ebert
Sebastian Horch
Gunnar Lorentzen (S)
Lieng Ly (NF)
Eric Maillet (F)
Michèle Marques Fejø
Ingrid Petersen

Jan Schou

Sakraments, Nørrebro (07)

Fredsvalg
Kate Madsen
William Nielsen (S)
Signe Engelhardt
Anette Macko (F)
Bellen Quinto
Clarice Scott
Alexander Vergara
Sylvie Dauzat (NF)
Paul Moinel
Herman Kouassi

Sankt Pauls, Taastrup (54)

Antal afgivne stemmer: 89
Stemmeprocent: 6,2
Preben Jensen (F)
Thi Kim Ngoc Hoang (NF)
Tu Tuan Trung Nguyen
Thuy Hoang Dinh (S)
Diana El-Naaman
• Cathrine Jensen (suppleant)
• Mona Nasri (suppleant)
• Emily Határo Skøtt (suppleant)

Jesu Hjerte, Vesterbro (41)

Antal afgivne stemmer: 106
Stemmeprocent: 7,3
Rasmus Kaare Frederiksen (F)
Maria Guiditta Rasmussen
Carsten Günther (NF)
Jacob Hansen-Schwartz
Ulf Becker (S)
Maria Sundgaard Ertner
Lillesøster Agnes Deprez
Ursula Ljungquist
Ivan Jajcevic
• Anna Siekierska (suppleant)
• Giovanni Pantuso (suppleant)
• Marie Storm (suppleant)
• Rosemarie Alonzo Christensen (suppleant)

SJÆLLAND, LOLLAND-FALSTER OG BORNHOLM

Sankt Vincent, Helsingør (43)

Antal afgivne stemmer: 55
Stemmeprocent: 8,5
Beata Kardanska Israelsen
Brigitte Bardo Sørensen
Jens Oluf Brandorff (F)
Hans Jensen
Maria Kirsten Schmidt
Grzegorz Wilczek
Colette Feza Kitupa Feruzi

FÆRØERNE En veloplagt færøsk menighed samledes den 3. april i Mariukirkjan i Tórshavn til MR-valg. En overdådighed af filippinsk mad fyldte bordene i menighedslokalet, og stemningen var høj, for det var menighedens første større sammenkomst siden begyndelsen af COVID-pandemien, fortæller konst. sognepræst Peter Fleetwood. Menighedsråd

hedder ”kirkjurað” på færøsk, og til valget valgte menighedens medlemmer fire rådsmedlemmer. Normalt deltager otte medlemmer i menighedsrådets møder – de fire valgte sammen med kassereren, en søster, diakonen og præsten. P.t. er der 321 medlemmer af Den katolske Kirke på Færøerne. Foto: Peter Fleetwood.

► • *Christopher Kempson-Hopkins*
(suppleant)

Sankt Vilhelms, Hillerød (16)
Fredsvalg

Claus Bønnelycke (F)
Susanne Jørgensen (NF)
Kirsten Holm
Georg Høhling
Virginia Høhling
Krystyna Petersen

Sankt Elisabeths, Holbæk (46)

Antal afgivne stemmer: 61
Stemmeprocent: 18
Marymalar Elden (F)
Sebastian van der Meer (NF)
Jeniton Soosaithas
Mieczyslaw Wozniak
Birgit Bidstrup Jørgensen
Anders Ravn Jensen
Charbel Saab
• *Zdzislaw Socinski* (suppleant)

Sankt Mariæ, Kalundborg (47)

Fredsvalg
Helene Hakiziman (F)
Erzsrbet Dolmanyos
Lyrette Munk
Sabine Seidler-Egdal
Mirjam Sarp

Sankt Hans, Køge (20)

Fredsvalg
Joseph Nyamadi
Mary Jensen
Chris Veng
Tommy Rasmussen
Jan Rønne
Lisbeth Rønne
Dolly Kazoka Sørensen
Agnieszka Joanna Wolska

Sankt Josef Sogn (21)

(*Maribo, Nakskov og Nykøbing Falster*)
Fredsvalg
Janina Sarna
Eva Strømberg
Anne Marie Raft
Marek Kocuba
Michal Dziubek
Mafalda A. Gouveia

Vor Frue, Næstved (49)

Fredsvalg
Patrick Elm
Christian Elias Elm
Bruna Jørgensen
Sarmad Mowalak Fateuhi
Torben Riis (F)
Louay Gabbou
Gabriella Katalin Szirmai (NF)

Sankt Knuds, Ringsted (51)

Fredsvalg
Lars Grunnet
Margrethe Sønderby Hansen
Bede Ndinzemensi
Hanne K. Lauridsen (F)

Sankt Laurentii, Roskilde (52)

Fredsvalg
Pia Mærsk (F)
John Munro (NF)
Katia Veronica Soza Paz (S)
Anna Elzbieta Kotiuszko Jørgensen
Annelise Nielsen
Ellen Margrethe Birgitta Nelth
Maria Regina Banilla Laursen

Vor Frue, Slagelse (53)

Fredsvalg
Peter Dybdal Larsen (F)

Lars Bo Jensen (NF)
Margrethe Louise Juulsgaard
Delima Sebamalairashan
Sahlee C. Dieu

Rosenkranskirken, Aakirkeby (35)

Fredsvalg
Hans Peter Pedersen (F)
John Otto Qvist Krüger
Poul Erik Bertelsen
Pernille Wedel (NF)

FYN

Sankt Albani, Odense (50)

Fredsvalg
Niels Christian Hvidt (NF/S)
Jan Erik Schousboe
Jaime Morales
Marianne Larsen (F)

Sankt Knuds, Svendborg (28)

Fredsvalg
Cuu Van Nguyen (NF)
Duc Do Hoang (S)
Flemming Tang Jespersen
Grethe Thygesen Rasmussen (F)
Huy Minh Hoang
Mary Anestina Kannikkai

JYLLAND

Sankt Nikolaj, Esbjerg (12)

Antal afgivne stemmer: 100
Stemmeprocent: 7,4
Mlena Hashem (NF)
Kevin Kjeldsen (S)
Birthe Weilkiens
Bjarke Kjær Ejler (F)
James Kwasi Owuso
Thanh Vu
Maria Truelsen
Magdalene R. Hansen
• *Alicja Teresa Grodzka* (suppleant)
• *Henrik Jørgensen* (suppleant)

Sankt Knuds, Fredericia (13)

Fredsvalg
Klaus Ginnerup (F)
Christian Gisler (NF)
Natalia Kuk
Artur Grzych
Franklin Sabesh Ariyanayagam

Sankt Marie, Haderslev (15)

Fredsvalg
Anne-Mette Brun Jensen (NF)
Storm Flemming Warberg Clausen
Luc Tan Le (F)

Sankt Peters, Herning (45)

Fredsvalg
Jagoda Bialkowska (F)
Peter Antony (NF)
Steffan Mülle Markussen
Bartlomiej Bialkowski
Gerard N. Rajanayagam
Ngoc Phat Pham

Sankt Josefs, Horsens (17)

Fredsvalg
Ruth Nabasiry
Kirsten Holdt Jørgensen (F)
Anton Fernando
Mihael Schütt (NF)
Jan Bisgaard Jensen

Sankt Michaels, Kolding (19)

Antal afgivne stemmer: 71
Stemmeprocent: 10,21
Lisbeth Wilger (F)
Dragana Budes
Filip Bekic Bladt (S)
Henrik Henriksen
Helle F. Bartelsen (NF)

Samara de M. Lima
• *Than Binh Nguyen* (suppleant)
• *Patricia S. Castanheira* (suppleant)
• *Alexander Wilger* (suppleant)
• *Roderick G. Holt* (suppleant)

Jesu Hjerter, Randers (24)

Fredsvalg
Veronson Benjamin (NF)
Anne Marie Gulmann
Samuel Peter Kilsholm (F)
Piet Birch Ridderstrøm Pihl
Jeffrey Allan Shanmuganathan
Maria Shannel Shanmuganathan (S)
Esben Skipper

Vor Frue, Silkeborg (27)

Fredsvalg
Susanne Hytting (F)
Annie Sisse Lunøe
Marianne McDonald (NF)
Hoa Thi Tran
Lillesøster Marie Gisèle Tricart
Marie Overgaard
Christian Hæsum (S)

Sankt Pauls, Sønderborg (29)

Fredsvalg
Carlo Bernardi (F)
Deborah Zell Damgaard-Hansen (NF)
Joanna Lupian Ignacio (S)

Hellig Kors, Tønder (31)

Fredsvalg
Pia Benedikte Wolden Petersen (NF)
Joanna Beata Damberg Nissen (S)
Aegidius Petrus Johannes van der Meer
Erik Vibe Egholm Sørensen (F)

Sankt Norberts, Vejle (55)

Antal afgivne stemmer: 61
Stemmeprocent: 6,2
Stephan Hoyos (F)
Tenna Mikkelsen (NF)
Birgitta Balsløv (S)
Magdalena Szelag-Dall
Kayetan Balaban
Benedicte Knudsen
• *Peer Aarestrup* (suppleant)
• *Marianne Kofman* (suppleant)

Sankt Kjelds, Viborg (32)

Antal afgivne stemmer: 29
Stemmeprocent: 7,6
Asbjørn H. J. Nordam (F)
Hai Van Tran
Ann-Lise Aasesdatter Hansen (NF/S)
Huu Chi Nguyen
Tri Dung Nguyen
• *Sen Thi Tran Jakobsen* (suppleant)

Sankt Ansgars, Aabenraa (34)

Antal afgivne stemmer: 36
Stemmeprocent: 14,0
Hong Nguyen Haugaard
Jette Marie Paulsen
Phuong Nguyen
Phuong Van Nguyen
Joakim Møller Andersen

• *suppleant(ers) navne ej oplyst*

Sankt Mariæ (56)
(*Aalborg, Frederikshavn, Hjørring og Thisted*)

Antal afgivne stemmer: 294
Stemmeprocent: 9,97
Line Bøgelund Nielsen (F)
Farida Marcus
Mikael Blicher Breidy (NF)
Maryla Tuszewska
Anton Alvision Arulanantham
Helen Pau Khan Niang
Kenneth Okey Godwin-Okika
Mai Thi Nguyen
Krzystof Artur Zbroja
• *Henrik Lundbæk Grahl* (suppleant, *Aalborg menighed*)
• *Rasmus Hende Svenson* (suppleant, *Aalborg menighed*)
• *Lilian Kristensen* (suppleant, *Thisted menighed*)

Vor Frue, Aarhus (57)

Fredsvalg
Tomasz Cieploch
Anne Mette Frey (F)
Jacob Georg Naur
Linh Thanh Thuy Nguyen
Tri Nguyen
Ole Nielsen (NF)
Jan Rahbek

FÆRØERNE

Mariukirkjan, Tórshavn (36)
Antal afgivne stemmer: 72
Stemmeprocent: 28,0
Marisa Louisa Cremona Spiteri (F)
Jon Sigurd Hansen
Jean De la Cruz Gudjonsson (NF)
Winda Petersen
• *Eilif Brimheim* (suppleant)
• *Gunnleig Arge* (suppleant)

GRØNLAND

Krist Konge, Nuuk (58)
Der blev ikke afholdt menighedsrådsvalg

Statistik om menighedsrådsvalget

Menighedsrådsvalget i	2010*	2014*	2018	2022
Antal sogne:	47	47	40	40
Kampvalg (antal sogne):	20	27	22	13
Fredsvalg (antal sogne)	24	16	16	26
Ikke afholdt valg i:	Nuuk	Nuuk, Amager	Nuuk, Aabenraa	Nuuk
Stemmeprocent (gennemsnit):	-	ca. 15-20%	ca. 13,5%	ca. 10,7%
Største valgprocent:	35%	36%	28,7%	28% (Færøerne)
Mindste valgprocent:	9%	6%	5,7%	6,2 (Vejle/Taastrup)

* Før sognesammenlægningen som følge af 'Det nye katolske danmarkskort' i 2015

Tidligere biskop i Folkekirken: Dommedag er en glædens dag

Som kristen frygter jeg ikke dommedag, men ser med glæde og forventning frem til den evaluering, der venter mig, siger Steen Skovsgaard, tidligere biskop over Lolland-Falsters Stift og ph.d. på en afhandling om dommedag i islam og kristendom.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

TEOLOGI ”Gud ser alt”, står der på et korsstingsbroderi, som Steen Skovsgaard har hængende i sit arbejdsværelse i villaen i udkanten af Brabrand, hvor han bor med sin hustru og parrets hund. Her har han boet, siden han i 2017 valgte at gå af efter 12 år som biskop i Lolland-Falsters Stift. Han var glad for hvervet som biskop, men han havde på forhånd besluttet, at han ikke ville blive siddende i embedet til sin pensionering. I stedet ville han kaste sig over grundige studier af et tema, som har optaget ham siden ungdommen: Dommedag.

”Med tiden er det gået op for mig, at jeg nok har et mere positivt billede af dommedag end mange andre. For mig har dommedag aldrig været forbundet med frygt for fortabelse, men snarere med en forventning om noget glædeligt og en tiltro til Gud som kærlig og barmhjertig. Men jeg har også set på dommedag med alvor og har haft svært ved helt at finde ud af, hvad der ligger i dommedag i relation til begreber som frelse og fortabelse,” siger han.

Han har aldrig opfattet Gud som en streng og straffende Gud, der på dommedag vil slå mennesker i hovedet med alle de fejl og synder, de har begået, for derefter at lade dem ’dumpe’ til den store eksamen og ende i Helvede. Derfor har tanken om ’Gud ser alt’ heller ikke skræmt ham, for han har stolet på, at Gud ser på os mennesker med et solidarisk og kærligt blik. Gennem hans karriere som præst, provst og biskop har det også hjulpet ham at minde sig selv om, at han i sidste ende stod til regnskab for Gud og skulle dømmes af ham, ikke af sig selv eller af andre mennesker.

”Da jeg blev præst i Gellerup ved Aarhus i 1979, gav den daværende domprovst, som indsatte mig, et ord fra Første Korintherbrev kapitel 4, vers 3-4, hvor Paulus skriver: ”Men mig er det ligegyldigt, om jeg bliver bedømt af jer eller af nogen menneskelig domstol, ja, jeg bedømmer ikke engang mig selv; for jeg er mig ikke noget bevidst, men dermed er jeg ikke frikendt. Den, der bedømmer mig, er Herren.” Bevidstheden om, det er Gud, der dømmer mig, satte mig fri,” siger Steen Skovsgaard.

Imamens frygt satte tanker i gang

Hans interesse for dommedag blev gødet af mødet med islam og muslimer i Gellerup. Særligt et møde med en ung imam i 1996 satte tanker i gang hos ham.

”I samtalen løb kom vi ind på dommedag, og på et tidspunkt sagde han: ”Der går ikke en time, hvor jeg ikke tænker på dommedag”. Han frygtede, hvad der ville ske ham på dommedag. Om Gud ville tilgive ham, og om han havde gjort de gerninger, der skulle til for at kunne bestå på dommens dag. Jeg fortalte ham, at sådan havde jeg det ikke: ”Jeg går slet ikke og bekymrer mig om dommedag, for som kristne tror vi på, at Jesus frelser os på dommedagen. Jeg glæder mig faktisk til dommedag.”

Siden tænkte jeg ofte på den samtale.”

Steen Skovsgaard har gennem årene blandt andet spurgt sig selv, om det er generelt for muslimer at nære en sådan frygt for dommedag? Og han har spekuleret på, om det var et helt ærligt svar, han gav, da han sagde, at man som kristen slet ikke bør frygte eller bekymre sig for dommedag? Han var nysgerrig på, hvad andre kristne og muslimer i dagens Danmark tænkte om dommedag. Og på, om kristen forståelse af dommedag kunne beriges i mødet med islam – og omvendt?

I 2017 begyndte han mere systematisk at undersøge disse spørgsmål, og hans arbejde mandede ud i en ph.d.-afhandling, som han forsvarede i begyndelsen af marts i år. Han har endnu ikke fået sit ph.d.-bevis, men glæder sig til at hænge det op i arbejdsværelset – ved siden af korsstingsbroderiet med påmindelsen om, at ”Gud ser alt”.

”Det er en stor ting for mig at have lavet min afhandling og fået den godkendt, og det var en stor og glædelig, men også krævende og spændende dag for mig, da jeg skulle forsvare den. I min indledning ved forsvarshandlingen sammenlignede jeg faktisk det, der skulle foregå den dag, med det, der venter os ved dommedag: Det er en evaluering, hvor både det gode og det dårlige bliver påpeget og lagt frem, og vi får en vurdering, som omfatter helheden af, hvem vi er, og hvad vi har gjort. Vi bliver stillet til ansvar,” siger han.

Vi kan stole på frelsen

Men der er også en tryghed, understreger den tidligere biskop. For ligesom når man har fået sin ph.d.-afhandling indstillet og derfor kan regne med, at den bliver godkendt, er det hans overbevisning, at man som kristen kan stole på, at dommen ikke medfører fortabelse.

Steen Skovsgaard.

”Som kristne behøver vi ikke at frygte fortabelsen. Vi bliver vurderet og evalueret, men vi bliver ikke dømt til fortabelse,” siger han.

Det er en af de pointer, han understreger i sin ph.d.-afhandling ’Mellem frygt og glæde. En samtidsteologisk undersøgelse og komparativ teologisk analyse af dommedagsforståelsen i islam og kristendom’. I afhandlingen undersøger han via dansk-muslimske og dansk-kristne hjemmesider samt værker af fire kristne og fire muslimske teologer, hvordan det står til med dommedagsforståelsen i henholdsvis islam og (luthersk-evangelisk) kristendom i dag. Afhandlingen indeholder desuden en komparativ teologisk analyse af begreber, som er centrale for forståelsen af dommedag, nemlig synd, retfærdighed, straf, tilgivelse, fortabelse, frelse, frygt og glæde.

Netop frygt og glæde er kodeord for den forståelse af dommedag, som Steen Skovsgaard har afdækket i henholdsvis kristendom og islam.

”Den forskel, der viste sig i samtalen mellem den unge imam og mig for over 25 år siden, genfandt jeg i mit materiale til afhandlingen. Især på muslimske hjemmesider fylder frygten for dommedag meget, mens glæden fylder meget lidt og især er knyttet til beskrivelser af paradiset. Omvendt fandt jeg på de kristne hjemmesider en del beskrivelser af glæden ved dommedag, mens frygten fyldte meget lidt,” siger han.

Han understreger dog, at der er nuancer i det generelle billede, især hos nutidige muslimske teologer.

”Flere af dem læser Koranen allegorisk og opfatter ikke beskrivelserne af dommedag og helvede som konkrete beskrivelser af den virkelighed, der møder mennesker på dommens dag,” siger han.

Usikkerhed og ubehag

Steen Skovsgaard fandt også eksempler på muslimske teologer, der opererede med en mulighed for, at også ikke-muslimer kan blive frelst, mens det perspektiv til gengæld var stort set fraværende på de muslimske hjemmesider. På kristne hjemmesider og hos kristne teologer fandt han også begge syn på frelse og fortabelse.

”En del opererer med ’den dobbelte udgang’, altså forståelsen af, at nogle bliver frelst, mens andre går fortabt. Det er ikke noget, ret mange præster i folkekirken bryder sig om at tale om i dag, og i det hele taget fylder dommedag meget lidt i folkekirkelige prædikener. Det er, som om der er en usikkerhed eller et ubehag ved at beskæftige sig med det,” siger han.

Han peger dog samtidig på, at der i de senere år er flere teologer, salmedigtere og præster, der er begyndt at beskæftige sig med dommedag – formodentlig i et forsøg på at afdække, hvad man kan sige om emnet i en nutidig kontekst.

”Jeg tror, at det er vigtigt, at vi beskæftiger os med dommedag, og jeg tror, at den komparative teologi, hvor vi lader os udfordre og inspirere af fx islam, er en frugtbar vej, hvis vi vil nå en dybere forståelse af begreber som dommedag, frelse og fortabelse i vores egen tro,” siger han.

I den indledende fase i arbejdet med afhandlingen var han tre uger på universitetet i Paderborn i Tyskland, som ledes af den katolske teolog Klaus von Stosch. Her samarbejder kristne og muslimske forskere – hver med et klart konfessionelt afsæt i deres egen religion. Den tilgang inspirerede Steen Skovsgaard og gjorde det muligt for ham at

udfordre sig selv i mødet med de muslimske forståelser af dommedag.

”Jeg lavede bl.a. et interview med en hospitalsimam, som sagde, at han synes, at vi kristne har det for let, fordi vi tror, at vi er frelst på forhånd. Han mente, at det tog noget af alvoren og ansvarligheden ud af livet. Den udfordring førte til, at jeg fik en dybere forståelse af begreberne dom og frelse,” siger Steen Skovsgaard.

Han henviser til Andet Korintherbrev 5,1-10 som et bibelsted, der tydeliggør, at dommedag er der, hvor de troendes gerninger bedømmes og evalueres og ikke er et sted for fortabelse.

”Denne forståelse af dommedag kan være en trøst for de kristne, som frygter fortabelsen og ikke mener at kunne bestå på dommens dag. Kristustroende kan ifølge dette tekststed frimodigt stå frem for domstolen på dommens dag, fordi det ikke er en fortabelsesdomstol,” siger Steen Skovsgaard og uddyber: ”Beskrivelsen af Kristi domstol som et sted for evaluering kan samtidig være et svar til de muslimer og andre, der spørger, om man som kristen bare kan gøre og leve, som man vil. Hertil er svaret hos Paulus, at det har konsekvenser, hvordan man som kristen lever sit liv. Der vil nemlig blive en dom, hvor de Kristustroendes gerninger skal vurderes, evalueres, forkastes eller belønnes.”

Jeg kan se frem til dommedag med glæde

Blandt muslimske teologer og lægfolk er det almindeligt at tale om dommedag som en dag, hvor man både bliver straffet for sine dårlige gerninger og belønnet for de gode. Mødet med den islamiske tankegang har fået Steen Skovsgaard til at læse Paulus på en ny måde: ”Det ord, som Paulus bruger om domstolen, er det græske ord for en tribune i Korinth, som var en talerstol og et dommersæde, men også kunne være et præmieudleveringssted. Paulus taler også om at vinde en sejrskrans. Så måske kan vi som kristne – i mødet med islam – lade os inspirere til at tænke mere på dommedag som en dag, hvor vi også belønnes,” siger han.

Arbejdet med afhandlingen har nuanceret og uddybet Steen Skovsgaards forståelse af dommedag. Men hans grundlæggende tiltro til frelsen har ikke rokket sig.

”Det er helt afgørende, at det er Jesus, der skal dømme mig. Gud har så at sige uddelegeret opgaven til Jesus, fordi en far ikke kan dømme sine egne børn. Dermed er Jesus både forsvarer og dommer. Når jeg står foran domstolen, er jeg altså ikke alene, men er ikklædt Jesu retfærdighed. Det er den afgørende forskel, som betyder, at jeg kan se frem til dommedag som en glædens dag.”

Steen Skovsgaard: Mellem frygt og glæde. Dommedag i islam og kristendom. ProRex Forlag. 336 sider. Udkommet 4. marts 2022. Vejl. udsalgspris: 399,95 kr.

Kom til orgelfest i Jesu Hjerter Kirke

Oplev en af Danmarks dygtigste organister.

STENOSGADE Det er med stor glæde, at Jesu Hjerter Kirke mandag den 23. maj kl. 19.30 kan invitere til orgelkoncert, hvor kirkens nyrenoverede hovedorgel samt det nybyggede kororgel vil blive præsenteret i deres fulde udfoldelse ved orgelprofessor ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium: Sven-Ingvar Mikkelsen.

Kirkens hovedorgel har længe trængt til istandsættelse, og da orglet i høj grad er et vidunderligt instrument, har Johan Otto Wroblewskis fond ydet en værdifuld støtte på 4,5 millioner kr til dette formål. Dette har betydet, at man har kunnet totalistandsætte orglet og føre det tilbage med sine 24 stemmer i sin oprindelige form fra 1899.

Derfor har man også fjernet det senere tilføjede rygpositiv, hvorfra tre af stemmerne er anvendt i det nye mindre kororgel, som er placeret på gulvet i kirken tæt ved alteret. Således har det til slut også været nødvendigt at ordne pulpiturebalustraden ved hovedorglet. Orgelbyggerfirmaet Marcussen & Søn har stået for istandsættelsen samt bygningen af kororglet.

Præsentationsprogrammet indledes på hovedorglet med den dansk-katolske komponist Peter Møllers orgelværk "Forvandling", som er tre fantastiske musikalske meditationer over bibeltekster. Herefter spilles på kororglet ligeledes Peter Møllers Partita "Af dybsens nød" samt to postludier af

Professor for orgel og kirkemusik Sven-Ingvar Mikkelsen.

H. Matthison-Hansen. Endelig afsluttes fra hovedorglet med H. Matthison-Hansens

Fantasi over folkevisen "Dronning Dagmar" samt César Francks skønne "Cantabile" og Choral No 3.

Jeg har nu været organist i Jesu Hjerter Kirke i 8 måneder, og jeg glædes og forundres sammen med kirkens 10 sangere og den øvrige menighed stadig over rigdommen i orgelklangen til søndagens messer og andre tjenester. Med præsentationskoncerten mandag den 23. maj kl. 19.30 er der således lagt op til en usædvanlig musikalsk orgelfest, hvor de velklingende instrumenter, kirkens fremragende akustik og en af landets dygtigste organister i en skøn forening vil lade musikken udfolde sig. Jeg vil opfordre alle interesserede til at kigge forbi og få en oplevelse. Der er gratis adgang.

Klaus Munk-Nielsen, organist og kantor ved Jesu Hjerter Kirke.

De kommer med bud fra det høje

Om englens rolle i musikkulturen.

Tekst: Rolf Tönshoff

MUSIK Nogle kalder englene for Guds hjælpetropper, og andre kalder dem tidløse formidlere mellem Gud og menneske; for de har jo været undervejs længe mellem himmel og jord. Det græske *angelos* betyder netop sendebud. Vi finder endeløse eksempler i musikkulturen på, hvilken rolle englens spiller som budbringere.

Inden for salmedigtningen nævner vi blot ganske få: „Himlens engle fryde sig“, i Store Gud, vi love dig. "Dér skal håbet evig bygge under kerubvings skygge" i laetare-salmen Glæd dig, Zion, glæd dig Jord! I Sov sødt barnlille står engle på vagt og i 3. vers kvæder englens, og må det lille Guds ord omfavne Guds engle med glæde. I Ingemanns Dejlig er jorden (Luk 2,13) lovpriser englens og en himmelsk herskare Gud: "Englens sang den, først for markens hyrder". I Jakobs drøm (1 Mos 28) ser han en stige, der rækker op til himlen, og hvor englens vandrer op og ned. Det billede kender vi alle fra Grundtvigs Velkommen igen, Guds engle små. Selv om det vrirler med engle i salmelitteraturen, så er englesangen mest repræsenteret i julesalmerne. Blandt de fremmedsprogede julesalmer er Angels from the Realms of Glory nok den, der kommer tættest på de himmelske herskars lovsang.

Undertiden kaldes september for englemåned, fordi vi fejrer ærkeenglene Gabriel, Rafael og Michael den 29. september. Så skal musikken jo også klinge på englevis og her kommer nogle få eksempler fra kor- og orkesterlitteraturen:

Mendelssohn-Bartholdys engle, Bachs kioskbasker og Humperdincks Hans og Grete

I betragtning af sit relativt korte liv – han blev kun 38 år – har Felix Mendelssohn-Bartholdy – ham med "Bryllupsmarchen" – en omfattende produktion af orkester- og kammermusik samt vokal og orgelværker bag sig. Han fik aldrig skrevet en opera, men der er så meget dramatik i profeten Elias' liv, at Mendelssohn skrev oratoriet Elias. Det nok kendteste "englestykke" fra

dette klangfulde mesterværk (1845) er terzetten "Hebe deine Augen auf" og den meget smukke dobbeltkvartet "Denn er hat seinen Engeln befohlen", som siden er blevet selvstændige satser, løsrevet fra oratoriet og fremført ikke mindst af talrige dygtige amatørkor. Her afløses kampklar og højlydt sang af sagte og blide toner – ikke mindst, når englens viser sig. De trøster og styrker profeten fra Det Gamle Testamente; de hjælper og viser ham vej – en flot musikalsk fremstilling af englens rolle. Mendelssohn, som var særdeles bibelstærk og få år forinden havde skrevet sit første oratorium Paulus, har ikke hentet teksten fra beretningen om profeten Elias, men fra Davidssalme 91, 11-12: "Thi han byder sine engle at vogte dig på alle dine veje". Salmen synger om, hvordan Gud vil beskytte mennesket med englens fjer, og at det skal finde ly under Guds vinger – derfor sender Gud englens, som skal lade mennesket føle Guds nærhed – jo, de er en slags hjælpetropper.

Prøv selv at læse Davidssalme 91 og hør den smukke "Denn er hat seinen Engeln befohlen" på Youtube med Kammerchor Stuttgart.

Musikken i Johann Sebastian Bachs Juleoratorium (1734) er ligeledes en kioskbasker ikke mindst, når det gælder englesang: "Ære være Gud i det højeste og på jorden! Fred til mennesker med Guds velbehag" (Luk 2,14) I hele dette oratorium findes kun seks tekststeder med selvstændig, direkte tale og de himmelske herskars lovsang er et af dem. De tre kor – "Ehre sei Gott", "Lasset uns nun gehen" og "Wo ist der neugeborene König" er af enestående skønhed. Bach har i øvrigt selv givet værket betegnelsen "oratorium", som egentlig er en vildfarelse: Der hører handling til et oratorium; men en sådan findes ikke her fra Bachs hånd: Her er lyriske betragtninger, som bliver kædet sammen af recitativer på baggrund af evangelieberetningerne hos Matthæus og Lukas.

Den schweiziske reformteolog, Karl Barth siger: "Jeg er ikke sikker på, om englens, når de er i færd med at lovprise Herren, ligefrem spiller Bach – men jeg er sikker på, at de – når de har samvær – spiller Mozart for sig selv, og at den kære Gud så alligevel gerne vil lytte til dem".

På billedlige fremstillinger synger og jubler englens i kor oppe i himlen – og undertiden også på jorden. I Tobias' Bog 12, 6-7 siger ærkeenglen Rafael således: "Pris Gud, og tak ham for det gode, han har gjort mod jer, mens alle levende hører på, så de kan prise ham og lovsynge hans navn. Med ærefrygt skal I forkynde Guds ord for alle mennesker og ikke tøve med at takke ham". Og det er netop det, der

sker i juleoratoriet på dette sted. Det er fremragende og farverig musik og dejligt at lytte til recitativ og kor – for slet ikke at tale om, at det er endnu bedre selv at deltage i denne storslåede lovprisning af Herren. Hør den på Youtube med Orchester Academia Stettin og Herz-Jesu-Chor Berlin.

En anden "engleperle" er Aftenbønnen fra 2. akt, duetten "Abends, will ich schlafen gehen" fra Engelbert Humperdincks eventyropera Hans og Grete (1892). Med forlæg i folkeeventyret om Hans og Grete er teksten her skrevet af Humperdincks søster, Adelheid Wette. Hans og Grete kan ikke finde hjem, efter at de selv er kommet til at spise de bær, der skulle lede dem hjem. Skoven, som før havde vist sig fra sin smukke og varme side, er nu ved aftenstide kold og mørk. Inden de lægger sig på skovbunden for at sove, beder de deres aftenbøn, hvor englens står vagt ved børnenes seng. I oversættelse lyder den: "Ved aftenstide, når jeg går til hvile, står fjorten engle omkring mig: to ved mit hoved, to ved mine fødder, to til højre og to til venstre, to dækker mig til, to vækker mig og to viser mig vejen til det himmelske paradis". Denne ypperlige melodi findes i mange arrangementer lige fra den enkle solosang over duetten mellem Hans og Grete til kor- og orkesterarrangement Hør den på Youtube som duet med Brigitte Fassbaender som Hänsel og Edita Gruberová som Gretel i operafilmen *Hänsel und Gretel*.

Englens i messen

I paradiset er den antifon, der fremføres efter messen for den afdøde, mens kisten ledsages til graven. Teksten beretter om, hvordan englens bærer den stakkels Lazarus til Abrahams skød (Luk 16,22). I Rituale Romanum fra 1614 bliver den kædet sammen med antifonen Chorus angelorum. Inden for kunstmusikken er Gabriel Faurés (1845-1924) "In paradiset" fra Requiem (1887) oftest fremført af omkring 20-25 drenge- og 8-10 herrestemmer, netop fordi de skal illudere englekore, og denne sørgemusik er et batteri af klanglig vellyd og harmoni for ørerne. Drengestemmerne har en slank og lidt skrøbelig, men lysende klang og med de brudte treklange i orkesteret bevæger vokalstemmerne sig blidt op til seksstemmighed på det sidste "Jerusalem". Jo, det er de himmelske engleskare, der her synger. Gabriel Fauré skrev dette mesterværk – hans eneste større værk med religiøs tekst – efter fade- **Fortsættes side 12** ▶

Hans og Grete sammen med englekoret i Humperdincks opera. Opførelse med børn fra operaskolen ved Wiener Staatsoper. Foto: Wikipedia.

Mors Dag – blomsterdag

Et kristent udtryk for taknemmelighed, anerkendelse og kærlighed

Tekst: Pastor Gregor Pahl O.Præm., sognepræst i Fredericia og Vejle.

PRÆDIKEN Den anden søndag i maj fejres mors dag i Danmark ligesom i Tyskland, som jeg kommer fra. Denne mindedag har bestemt ikke kirkelig oprindelse, og den kritiseres ofte netop på grund af dens kommercielle baggrund – i Tyskland siges det, at den blev indført i 1920'erne af blomsterhandlerforeningen. Men dette synes ikke at mindske dens popularitet; år efter år boomer blomsterbutikkerne på mors dag (trods beviseligt højere priser), og i min familie ville det f.eks. være utænkeligt ikke at sende en blomsterhilsen til mor den anden søndag i maj. Mors dag kritiseres som pengemaskine, men elskes også som et udtryk for kærlighed og taknemmelighed for

alle aspekter af moderskabet. Faktisk fører blomsten som mindedagens centrale objekt mig til tanker, som jeg tror, at jeg godt kan forbinde med den katolske tro.

Hvis vi ser nøje på kristendommens billedkunst, arkitektur og folkeskikke, er det nærmest umuligt at undgå blomster: Kirker, billeder og vægmalerier vrirler med florale motiver, og den rigtige, passende kirke- og især alterudsmykning i løbet af året er et vigtigt emne i stort set alle sogne i verden, som bør behandles med stor følsomhed.

Kærligheden til blomster i kristen kunst og liturgi har rod i selve Bibelen, der gentagne gange bruger blomster og planter som symboler på sit budskab om frelse: fra livets træ i Edens have (!), der opfattes som en antydning af Kristi kors, over de mange plantermotiver i Salmerne og Højsangen i Det Gamle Testamente til Kristi lignelser, der bl.a. præsenterer liljer som et eksempel på Guds skabelses pragt og advarer mod overdreven jordisk bekymring (jf. Mt 6,28ff). I en klassisk smuk prædiken (nr. 304) af kirkefaderen St. Augustin på Laurentiusfesten anvendes billedet af de forskellige blomster, som i deres mangfoldige skønhed beriger verden, på de kristnes forskellige kald og karismer i Guds Kirke: "I Herrens have er der alle

slags blomster: ikke kun martyrernes roser, men også jomfruernes liljer, ægtefællernes vedbend og enkernes violer. Ingen behøver at tvivle på sit kald, mine kære, for Herren har lidt for alle". I lyset af disse ord husker man hurtigt, at Kristi lidelser i kunsten ofte er udtrykt i blomstermotivet, først og fremmest passionsblomsten, og man forstår bedre, hvorfor Guds Moder Maria, dronning og forbillede for alle helgener, så ofte er forbundet med blomster i sine dyder, især med det berømte motiv af den "mystiske rose", en rose uden torne.

Ganske vist ville jeg foretrække, at mors dag i Danmark blev fejret som "Mothering Day" i England, nemlig på den 4. søndag i fasten (Lætare) i forlængelse af en middelalderlig helligdag til ære for "Moder Kirke" (en dag, hvor den såkaldte "gyldne rose" traditionelt blev uddelt af den romerske pave til fremtrædende trosforkæmpere); på den måde ville forbindelsen til den kristne tro helt sikkert stå stærkere frem. Men måske kan allerede disse korte bemærkninger lidt afsløre, at blomstens billedsprog og dens brug som gave til at udtrykke taknemmelighed, anerkendelse og kærlighed er dybt forankret i vores tros skrifter, gudstjeneste og kultur, uanset hvad nutidens økonomi gør ved det. Der er ingen tvivl om, at blomster – især på mors dag – er en dyr, flygtig og i sidste ende "overflødig" fornøjelse; men selv i denne forstand peger de på Guds anderledeshed, liturgiernes skønhed og den menneskelige persons værdighed, som er adskilt fra (og bør beskyttes mod) kold

Martin Schongarten: Maria i Rosenhaven. Malet 1473. Tempera på træ. Dominikanerkirken i Colmar, Frankrig. Foto: Wikipedia.

økonomisk beregning. Så lad os gerne fejre vores mødre på mors dag med blomstergaver – og lad os ære Jomfru Maria og vores kirker med værdig blomsterkunst, der udtrykker vores mangfoldige værdighed som kristne.

Min Frue! (O Domina mea)

Min Frue! Min moder!
Jeg giver mig helt til dig,
og for at vise dig min hengivenhed,
helliger jeg dig i dag mine øjne,
mine ører, min mund, mit hjerte,
ja hele mig selv. For da er jeg din, gode moder, bevar mig, forsvar mig
som din lod og ejendom.
Amen.
Nicolas Zucchi SJ (1586-1670)

Gud er en velbevaret hemmelighed for mange

Men hvordan når vi ud med det gode budskab om ham?

STENOSGADE Ved tre møder i dette forår har menigheden i Jesu Hjerter Kirke efter søndagsmessen drøftet temaerne fællesskab, deltagelse og mission. Mellem 20 og 30 er mødt op hver gang, og det har givet gode og engagerede diskussioner. Kirken er indgangsporten til et fællesskab med omsorg for andre, og der er plads til forskellige slags fællesskaber i den. Både rosenkransgrupper og studiegrupper er vigtige.

Der er mange forskellige slags interessegrupper i Jesu Hjerter Kirke og det er godt, for vi er meget forskellige som mennesker. Vi har forskellige spiritualiteter og forskellige veje at nå Gud på. Omvendt skaber mangfoldigheden også behovet for at have en stærk fællesnævner. De mange mindre fællesskaber omkring sproglige og liturgiske interesser gør det sværere at samles i det store fællesskab. Der kom derfor forslag om flere samlende aktiviteter. Fællesskabet kunne en gang om måneden markeres ved messer på dansk, som alle kunne deltage i. Det kunne styrke det store fællesskab. Troen skaber fælles fodslag, mål og forpligtelser. Heraf kommer menneskeligt og åndeligt fællesskab.

Der er desværre ikke nær så mange familier i kirken som tidligere, og vi er heller ikke så levende en menighed, som vi kunne ønske. Det er smerteligt at opleve, at mange børn og unge ikke har så meget fornemmelse for Gud. Vi skal være en stærk menighed for børn og unge, og vi skal være opmærksomme på, at vi har et fælles ansvar både for de fraværende, for praktisk-organi-

satoriske opgaver og for at betale kirkeskat. Der var ønske om en bedre kommunikation mellem menighed og menighedsråd og opmærksomhed på, at saglig kritik kan være startskud til en forandring.

Hvorfor bliver folk væk fra kirken? Af frygt? Skam? Ligegyldighed? Fordi de ikke kan stille sig tilrette? Eller måske fordi de

er blevet vant til en søndag uden kirkegang under coronanedlukningen? Ville de have forladt kirken alligevel? Var det bare et spørgsmål om tid, før det skete? Spørgsmålet er, om vi er gode nok til at rumme anderledes og forskellige mennesker? Det er vigtigt, at vi møder kærlighed og bliver set i kirken. Det er trosstyrkende, at vi kan mødes efter messen og dele troserfaringer med hinanden eller mødes i de bønsgupper, der er tilknyttet kirken. Udstillingen af det hellige sakramente i kirken giver styrke og håb.

Messen er udgangspunkt for, at vi forstår det ansvar, vi har over for Kirken og hin-

anden. Vi skal kere os om hinanden, bede for hinanden – også dem, vi ikke bryder os om. Vi skal også have omsorg for dem, der ikke kan komme til kirken – for eksempel syge og gamle. Der bør også være større opmærksomhed over for den/de efterladte ved dødsfald og opmærksomhed over for dem, der ikke kommer der mere. Men den danske mentalitet er, at man passer sig selv og ikke blander sig.

I tredje og sidste møde lå fokus på mission. Gud er en velbevaret hemmelighed for mange mennesker i dagens Danmark. Vi er kaldede til at være vidner om Ham; men hvordan lever vi Kristi sendelse? Det er svært at være vidne om Kristus i samfundet, og mange er fjendtlige over for åben bekendelse af Kristus, mente nogle. Flere havde dog også den erfaring, at de oplevede nysgerrighed og interesse for troen. Jo mere man selv er afslappet omkring det, jo mere afslappede er folk også. Vi skal bruge de naturlige anledninger der er til at tale om troen. Der er stor blufærdighed og mangel på viden om tro ude i samfundet; men der er også en stor længsel efter tro. Og vi skal i tillid til Helligånden være opmærksomme på, når der er en åbning. Vi skal også række ud mod de mange medlemmer af vores menighed, som vi ikke ser til daglig. Uanset velbefindende/stemningsleje skal vi vidne om evangeliet, ikke ved utilbørlig prædiken eller forsøg på omvendelse. Kritisk dømmekraft er nødvendig, for evangeliet giver ikke enkle svar på noget som helst. Men vi skal også vide, at som kristne er vi kaldede til nogle gange at sætte foden ned og sige – det er forkert. For eksempel ved abort eller ved den stærke pornificering af samfundet. Her har Benny Blumensaat og Esbjerg menighed sat et godt eksempel.

Hvordan styrker vi fællesskabet på tværs af interessegrupperne i Jesu Hjerter Kirke? Det blev diskuteret på det første af tre møder om synodalitet. Foto: Lisbeth Rütz.

Inspiration til fornyelse på tværs af alder og etnicitet

Synodal proces i Skt. Kjelds kirke i Viborg.

Tekst og fotos: Ann-Lise Aasesdatter

VIBORG Weekend 9.-10. april 2022 afviklede menigheden i Skt. Kjelds kirke den af pave Frans indkaldte synodale proces om den synodale kirke. Det viste sig at blive en opløftende erfaring at mødes omkring konkrete spørgsmål om vores fælles tro og ansigt til ansigt sætte ord på individuel og fælles erfaring og refleksion omkring fællesskab, deltagelse og mission.

Weekenden var kulminationen på længere tids forberedelse. Først på foråret blev der af menighedsrådet nedsat en lille arbejdsgruppe, som udarbejdede en køreplan for processen i menigheden. Vores præster pastor Stefano og pastor Davide tog sig af selve dialogen blandt kirkens voksne og undertegnede af processen blandt vores unge og kommende firmander. Hele den praktiske forberedelse og gennemførelse påtog en gruppe unge fra vores ungdomsklub sig.

Det første dialogmøde afholdtes lørdag den 9. april. Det var en del af undervisningen for kirkens 17 kommende firmander. Efter en grundig introduktion blev alle fordelt i 3 grupper med hver en forkvind. I dagens anledning havde holdet besøg af 'gamle firmander', som fordeltes i hver gruppe med den opgave at understøtte dialogen og samle op på gruppernes gennemgang af spørgsmål og refleksioner. Vores 'interne spilleregler' var således, at alle skulle udtale sig, så der kom rigtig mange facetter på bordet. Ikke mindst opsamlingerne af de enkelte gruppers samtale var en berigelse for alle. Flere unge udtrykte forundring over det mærkelige, at selv om alle har de samme spørgsmål, kan gruppernes samtaler være endog meget forskellige. Det var en god erkendelse for vores unge, hvor berigende det kan være at skulle lytte til andres tanker og refleksioner uden at gå ind i en kritisk diskussion eller forholde sig til det efterfølgende i en dialog, men blot stilfærdigt modtage andres tanker. Det var en meget, meget fin formiddag.

Et par nedslag fra vores unges udtalelser

Alle grupper pegede på den konkrete erfaring af kirkens fællesskab som en ekstra familie og flere fortalte, at de særligt mærker det under messerne, fordi "alle er sammen"; små børn, familier, præster, gamle og unge. "Messens bønner og salmer binder os sammen og når det hele går op i en højere enhed, er vi virkelig en kirkelig familie samlet i fælles tro". På den anden side kan det som ung også være svært med fællesskabet i kirken, fordi vores unge kommer fra et meget stort geografisk område, hvor ikke alle dukker konsekvent op til søndagens messer ligesom nogle primært deltager i den danske messe, andre i den polske.

De unge fortæller, at de finder gode troende venner i undervisningens kontekst og ikke mindst på DUK's lejre på Æm-borgen. For vores unge er det af stor betydning at møde nye unge, der er katolikker, og det er stort for den enkelte at erfare, hvor mange andre unge der er katolikker og aktive i troen. Flere af vores unge fremhævede også tiden før corona, hvor vi var ret aktive bl.a. med loppemarked, hvor vi i samarbejde med Caritas samlede ind til fordel for en gruppe

unge i Uganda, ligesom vi havde mange andre aktiviteter, der samlede vores unge omkring troen. De unge fremhævede, at det er motiverende for troen, når man føler man kan gøre en forskel for andre og samtidig selv have det sjovt. Det behøver ikke være stort. Flere huskede med glæde, hvor dejligt det var, da de havde bagt småkager, de selv solgte til fordel for Caritas' indsamling.

En gruppe udtrykte ærgrelse over, at de ikke kan deltage så meget som de gerne vil i kirken, fordi de eller deres forældre skal arbejde om søndagen eller deres forældre ikke har mulighed for at køre og der er alt for lang afstand til, at de selv kan tage af sted.

Begyndelsen til en ny start i vores menighed?

10. april efter søndagsmesse blev synodemødet for menighedens voksne afviklet. Flere af de unge, der havde deltaget lørdag, var også med her. De unges opgave søndag var at tage notater og samle op på gruppernes arbejde og om nødvendigt trække på gårsdagens erfaringer med forklaring og betydning af arbejdsopgøvelserne. Vores menighed er, som så mange andre katolske menigheder, etnisk blandet, og mange har svært ved dansk, ikke mindst skriftligt. Her var de unge en stor hjælp.

Efter messe og frokost indledtes mødet smukt af sognepræst pastor Stefano med bøn, læsning fra udvalgte passager fra Apostlenes Gerninger samt påmindelse om pave Frans' ord om, at han og hele kirkens ledelse oprigtigt er interesseret i at høre, hvad Guds folk har på hjerte. Dermed var grundtonen lagt for en eftermiddag med god stemning, bøn, håb om Helligåndens ledelse og en fornemmelse af meget konkret at være deltagende i kirkens levende fællesskab, som et lem på Kristi legeme, for at dele ord, tanker og erfaringer om troen og livet som troende i Den katolske Kirke. Omkring 20 personer deltog i mødet.

Flere udtrykte på forskellig vis glæden ved at deltage i kirkens liv i form af messer, bibelkreds og andre aktiviteter i kirkens hverdag. En formulering fra opsamlingen lyder eksempelvis: "Fejring i kirken skaber fællesskab som alle troende/ døbte er en del af. Fællesskabet om troen er anledning til at samles og styrke vores tro og lære af hinanden i forening med Jesus og mennesker både åndeligt og menneskeligt". En udtrykte hvordan bispedømmet er et sted, hvor man kan føle sig hjemme i og med vedkommende har forladt sig eget hjemland. "Fællesskabet ses tydeligt ved eksempelvis valfarter". En anden betoner, hvordan fællesskabet erfares først og fremmest, fordi troen er til stede og man derfor virkelig kan leve og være bror sammen med brødre og søstre, fordi troen på Gud bærer igennem.

Menighedens fællesskab blev italesat som noget, man konkret erfarer både styrker og er opbyggeligt, men som også kan være udfordrende i en mere mellem menneskelig forstand, fordi vi kulturelt og etnisk er en meget broget flok. Omvendt erfarer vi i vores kirke et endda meget stærkt fællesskab omkring forbøn, når der virkelig

En del af forberedelserne til selve afholdelse af møderne var, at vi sendte breve ud til 440 unge og voksne registrerede medlemmer i menigheden. Herover nogle eftermiddage mødtes den praktiske arbejdsgruppe for at pakke brevene i kuverter, som blev sendt ud nogle uger før dialogmødet. Brevet var en opfordring og invitation til at deltage, også selv om man af forskellige årsager har været væk fra kirken i længere tid.

er brug for det. Det har vi senest erfaret ved alvorlig sygdom i menigheden, hvor vi har mødtes ekstraordinært til rosenkrans og bøn for brødre og søstre i særlig vanskelige situationer. Vi har for et par år siden oplevet et mirakel med en lille pige, som før fødslen var diagnosticeret med en alvorlig hjertefejl. Vi mødtes, bad rosenkrans og bad om forbøn ved Carlo Acutis og pigen blev født rask. Lægerne har efterfølgende ikke kunne give en forklaring på helbredelsen, som nu er beskrevet, dokumenteret og indberettet med henblik på anerkendelse som mirakel. En kvinde i vores menighed er alvorlig syg af cancer og oplevede forbedring i forlængelse af forbøn.

Gennem corona-perioden oplevede vi, som de fleste andre troende, stor lidelse fordi vi ikke kunne mødes, ikke kunne bede sammen og ikke kunne modtage sakramenter. Da vi igen kunne mødes og bl.a. kunne bede sammen til Gud om at afvende pandemien, mærkede vi fællesskabets styrke, som fornyede os og gav kraft og mod til at bære igennem pandemiens prøvelser.

Flere var tydeligt berørte, da vi atter kunne mødes og forenes med Kristus under mere normale former i kirken og ikke mindst, da restriktionerne lidt efter lidt blev fjernet og en normaliseret adgang til eukaristien igen blev mulig.

Fællesskab med Kristus og kirken hjælper os at til ikke at være bange eller alene foran døden. Vi erfarer at blive styrket foran smerte og gennem lidelse, fordi vi har et fællesskab med brødre og søstre, der støtter os.

Flere udtrykte interesse for at mødes igen for at tale om vores fælles tro. Måske, som en afslutningsvis udtrykte det, kunne denne proces være begyndelsen til en ny start i vores menighed.

Således nedslag i erfaringerne fra Skt. Kjelds kirke og vores bidrag til den synodale proces. Alt i alt en dejlig og berigende weekend med synodens spørgsmål som krumtap for en, håber vi, fornyet spirende og frugtbar dialog i vores lokale kirkelige fællesskab på tværs af alder og etnicitet. Kristus er opstanden. Halleluja!

Vores ungdomsklub SVUK organiserede meget professionelt søndag formiddag at få smurt en masse sandwich og gjort menighedslokalet klart til de voksnes møde.

Den synodale kirke – eller den fælles rejse

Drøftelserne fortsætter på Frederiksberg.

Tekst og foto: Anders Kaare

FREDERIKSBERG Menighedsrådet i Skt. Mariæ Sogn på Frederiksberg valgte som udgangspunkt 3 emner til drøftelsen: Fællesskab, Deltagelse og Mission. Alle troende rejser sammen og lytter til hinanden i en fælles rejse, der gerne skulle blive til en gave og en opgave.

Det indledende møde startede med en fælles andagt i kirken, hvorefter der var drøftelse i menighedssalen i grupper på 6-8 personer. Mødet sondrede ikke mellem fællesskab og deltagelse, det er i princippet to sider af samme sag, det er svært at forestille sig fællesskab uden deltagelse eller deltagelse uden fællesskab. De to emner er derfor slået sammen i besvarelsen.

Store og små emner kom på bordet mellem hinanden. Sådan skal det også være, når det gælder om at viderebringe det, som er mest på sinde.

Den positive og glædelige side viste ud-sagn om fællesskabet i messen og de utro-

Diskussioner om den synodale proces i menighedssalen.

ligt mange aktiviteter i forbindelse hermed samt undervisning og aktiviteter, som de frivillige i menigheden er fælles om: klubber for unge og ældre, sognefester, kirkekaffe og markeder. Delagtighed giver en konkret følelse af en Verdenskirke.

På den negative side vejede emner om lukkethed, udelukkelse og Kirkens fortidige samfundssyn tungt. Kirken er ikke i øjen-

Dagen blev startet med en fælles andagt i kirken.

højde med de unge, og ægteskabskurserne er meget langt fra virkeligheden.

Fællesskaber og deltagelse giver glæde – vel at mærke åbne fællesskaber. Dogmatiske og ekskluderende fællesskaber duer ikke.

Direkte mission er hæmmet af den katolske kirkes omdømme i forbindelse med misbrugssagerne. Der peges på indirekte mission gennem væremåde over for andre.

Sognets Benediktiner-søstre er fyrtårne, de er omvandrende missionærer.

Som opsamling pegedes på større medindflydelse fra lægfolket, en mere vedkommende kirke for de unge. Stive regler f.eks. om cølibat skal afløses af frivillighed og kvinder skal have nye muligheder i Kirken, gerne som præster.

Det foreløbige notat er til fortsat drøftelse og kommentering i april måned.

Cølibatet, kvinders adgang til embede og ungdomsarbejde

Tredje møde på Amager om verdenssynoden.

Tekst: Paul Jørgensen. Foto: Bjarne Akey

AMAGER Skt. Annæ menighed afholdt den 23. april 2022 sit tredje møde om Verdenssynoden. De to første møder behandlede de spørgsmål, som bispedømmets koordinationsgruppe tidligere har udsendt til menighederne. Vort tredje møde var optaget af Kirkens muligheder i fremtiden. På verdensplan kan vi se et faldende antal katolske præster, og i mange lande er antallet af katolikker også faldende.

Første drøftelse havde overskriften 'Kan kun mænd fortælle, hvad Gud mener?' Her handlede det om mulighederne for at Kirken indfører muligheden for kvindelige diakoner og præster. Der var enighed om, at det burde være muligt, og om få år bliver det måske nødvendigt – hvis/når der bliver kun få mandlige præster. En mulig anden løsning kan være, at cølibatet ikke i frem-

tiden skal være obligatorisk for verdenspræster, at vi får gifte præster, se 1 Tim 3,2 (den latinske tekst skriver episcopus) For evt. at lette arbejdspresset for præsterne, bør det være muligt for lægfolk at prædike. En del katolikker er religionslærere på både grundskole- og gymnasieniveau, og nogle katolikker er lærere også på videregående uddannelser, alle har de erfaring med formidling. Der var bred enighed om, at de troende bør være med til at vælge biskopperne.

Anden drøftelse havde overskriften 'Ca. 40% af alle ægteskaber i Danmark opløses'. For katolikker er antallet måske lidt lavere. Nogle af disse optager samliv med en ny partner, en del bliver måske gifte igen; Jesus har det lidt afslappet med gengifte, se Joh 4,16ff. Vi ved, at nogle af disse er blevet udelukket fra at modtage nadveren i

Hvad bliver Kirkens fremtid? Blandt andet var familiens krise og menighedernes ungdomsarbejde på tapetet, da man mødtes til tredje møde på Amager.

deres sognekirke. Går de til messe i en anden kirke, bliver de ikke udelukket. Derfor var der flertal for, at modtagelse af nadveren bør være et samvittighedsspørgsmål for den enkelte.

Emnet for tredje drøftelse var synodens officielle 'Fællesskab, deltagelse og mission'. Her var ungdomsarbejdet centralt. For år tilbage havde de fleste menigheder levende KUK'er (Katolsk ungdomsklub), og DUK's lejr på Ømborgen var fuldt be-

lagte, sådan er det desværre ikke mere. Det bør der gøres noget ved, ungdommen er Kirkens fremtid! Mange menigheder har en del aktivitetsgrupper – kor, ældregrupper, studiegrupper m.fl. Bliver disse annonceret på menighedernes hjemmesider? Hvis menighederne har en Facebookgruppe, er den så tilgængelig for alle menighedens medlemmer?

Inddragelse og engagement

Synodedrøftelser i Domkirken.

DOMKIRKEN Snakken gik livligt rundt om bordene den 3. april, da menigheden samledes i Sankt Ansgars Kirke for at arbejde med spørgsmål om den synodale proces. Deltagerne fandt naturligt sammen i grupper på 4, 5 eller 6 personer, og planen var at diskutere spørgsmålene om fællesskab, deltagelse og mission og derefter tage nogle enkle noter, der ville kunne bruges som udgangspunkt for et senere opsamlingsmøde.

I Skt. Ansgar sogn har pastor Marcos også opfordret menighedens familier til

at invitere venner eller bekendte, som ikke kommer i kirke så ofte, hjem til sig selv. Tanken var at afholde synodemøder i hjemmene for at tale om Kirkens fremtid ved hjælp af synodespørgsmålene. Desværre lader det til at kun få tog imod denne invitation.

Om aftenen, torsdag den 21. april mødtes man igen i menighedssalen for at samle op på det tidligere arbejde. Selvom der kunne have været større deltagelse, deltog de fremmødte i diskussionen med stort engagement.

“Der blev talt om liturgi og at nogle kunne ønske sig en større variation i det meget grundtvigianske danske repertoire til søndagsmessen. Et emne, der kom på banen flere gange, var, at børnefamilier ikke altid føler sig velkomne, når der bliver set skævt til de mindre børn, der endnu ikke har lært at sidde stille. Stort set alle var enige om, at overgrebssagerne i Kirken har bragt stor smerte”, fortæller en deltager, der også fandt det meget tydeligt, at det sociale fællesskab udenfor messen har stor betydning. Der blev talt om, hvordan der kan sikres kontinuitet, og at mange deltager i de sociale arrangementer, som fx kirkekaffen efter søndagsmessen. Skt. Ansgar er en stor og mangfoldig menighed. Det er en stor styrke; men samtidig skal

man også vide, at ikke alle 'bruger' kirken på samme måde.

Et gennemgående tema var ønsket om at blive inddraget i menighedens liv og prioriteringer. Der blev talt om, at man under meddelelserne sidst i søndagsmessen kunne bede de lægfolk, der står for forskellige arrangementer selv give meddelelsen om dette, for at sikre en god kommunikation om arrangementet.

Mange andre emner blev drøftet. Som en af deltagerne sagde efterfølgende: “det gode ved at arbejde med synodespørgsmålene er, at det giver en struktur for samtalen, som samtidig er meget fri; hver enkelt kan bringe det på banen, som han eller hun personligt lægger vægt på”.

Dorothea Olbrich in memoriam

Som katolik i Norden har man på én eller anden måde nydt godt af hendes engagement for Kirken i vore lande.

DØDSFALD Dorothea Olbrich er den 29. marts afgang ved døden på St. Klara-plejehjemmet i Osnabrück i en alder af 93 år. Hun var i mange år leder af Ansgarwerk Osnabrück, dette bispedømmes organisation til formidling af støtte til Den katolske Kirke i Norden, og blev i denne egenskab kendt af og med mange katolikker i de nordiske lande.

Dorothea Olbrich, altid respektfuldt kaldet 'Frau Olbrich', blev født den 26. februar 1929 og stammede fra Ratibor i Øvre Schlesien. I slutningen af 2. Verdenskrig måtte hun som millioner af andre tyskere flygte vestpå og kom sammen med sin mor til den anden ende af Tyskland, hvor bispedømmet Osnabrück blev hendes nye hjemegn og senere virkefelt. I bispedømmet uddannede hun sig til pastoralreferent og blev aktiv i den katolske kvindebevægelse. I 1967 grundlagde biskop Helmuth Wittler Ansgarwerk Osnabrück, som fru Olbrich hurtigt blev en del af og senere formand for. Udover rent praktisk at fordele de midler, som tyske katolikker samlede ind til Ansgarwerk, blev fru Olbrich også en sand ven af Kirken i de nordiske lande, hvis virke hun fulgte levende med i. Hun deltog i utallige indvielser, ordinationer og jubilæer eller kom blot for at tilbringe

nogle dage i ét af landene. Hun lagde stor vægt på at knytte personlige kontakter og ledsagede med stor omsorg de mennesker, hun havde lært at kende. Det gjaldt ikke mindst de præstestuderende, som Ansgarwerk støttede, og som hun fulgte gennem deres uddannelse og i deres senere virke. Med stor interesse og gavmildhed organiserede hun og deltog gerne i møderne i PSP, sammenslutningen af nordiske præstestuderende og ordenskandidater.

Fru Olbrich var også med til at organisere den årlige studieuge for præster, søstre og lægfolk fra Norden i Haus Ohrbeck uden for Osnabrück. Her blev der arrangeret foredrag om teologi og andre kirkerellevante emner. Der blev altid inviteret kompetente og fagligt dygtige foredragsholdere, så udover at være en mulighed for fordybelse og videreuddannelse blev studieugerne også et forum, ja, nærmest den eneste mulighed for, at katolikker fra de enkelte nordiske lande kunne møde hinanden; noget, der ellers ikke er megen lejlighed til. Studieugerne blev ligeledes en mulighed for at stifte bekendtskab med lokalkirken i Tyskland, og man var altid velkommen i hendes hjem, når man kom forbi Osnabrück.

Allerede for flere år siden udtrådte fru Olbrich af Ansgarwerks bestyrelse, men

Biskop Czeslaw hilser på Dorothea Olbrich, medgrundlæggeren af Ansgarwerk i Osnabrück. Foto: Ærkebispedømmet Hamburg.

fortsatte med at følge med i dens virke og kirkelivet i Norden. Ansgarwerk, der nu også omfatter ærkebispedømmet Hamburg, fortsætter sin virksomhed, og også fru Olbrichs efterfølgere fører ivrigt hendes arbejde videre. Fru Olbrich vil dog blive savnet for sit på én gang myndige og venlige engagement. Hun opnåede at blive en institution, også i bispedømmet Osnabrück. Mange skylder hende stor tak, som nu også vil give sig udtryk i forbøn.

Hun hvile i fred.

+Czeslaw

Biskop Czeslaw talte ved Dorothea Olbrichs bisættelse.

Dorothea Olbrich

En livslang ven af den nordiske diaspora.

Tekst: Ansgar Lüttel, dekan ved domkapitlet i Osnabrück

MINDEORD Fru Dorothea Olbrich døde sent om aftenen den 27. marts i sin lejlighed i Osnabrück. Hun blev 93 år gammel. Sine sidste år levede hun på plejehjemmet St. Clara i nærheden af Domkirken og Herz-Jesu-Kirche i Osnabrück.

Dorothea Olbrich stammede fra Ratibor i Oberschlesien. På grund af krigen kom hun i 1946 til Vesttyskland. I 1951

begyndte hun på sin uddannelse som assistent i den pastorale sjælesorg. Det første sted, hun arbejdede, var i Verden an der Aller i bispedømmet Hildesheim. Fra 1959 arbejdede hun i bispedømmet Osnabrück inden for forskellige områder. Først var hun ansvarlig for arbejdet med unge kvinder, hvor hun arbejdede sammen med den senere biskop af Stockholm,

Hubertus Brandenburg. 1966-82 arbejdede hun med uddannelse af voksne. Samtidig overtog hun ledelsen af den store gruppe pastoralassistenter i bispedømmet. Efter at hun var blevet pensioneret, arbejdede hun intensivt med sjælesorg for sine pensionerede, kvindelige kollger.

Hun havde stor kærlighed til den katolske diaspora i de nordeuropæiske lande. Efter grundlæggelsen af Ansgarwerk overtog hun i det andet formandsskab i 1967 ledelsen af denne hjælpeorganisation. Ansgarwerk lever af katolikkernes gaver. Derfor gjorde hun denne organisations arbejde kendt i hele bispedømmet, der dengang gik til

den danske grænse. Frem for alt hentede hun hvert år præster og ordenssøstre til videreuddannelse og exercitier i Osnabrück. Mange af dem kom jo dengang fra Tyskland.

Med en stor arbejdsindsats fulgte hun præstekandidaterne og de unge ordensfolk, der har sluttet sig sammen i PSP. Mange af dem fulgte hun i livslange venskaber. Ansgarwerk og Kirken i Norden takker fru Olbrich. Hendes indsats og trofasthed vil ikke blive glemt. Requiem blev fejret den 9. april i Osnabrück. Urnen nedsættes i Rhinlandet tæt på hendes slægtninges gravsted.

R.I.P.

Pater Leo Michael Kertz OMI 1936-2022 in memoriam

Lørdag den 9. april 2022 døde pater Leo Kertz efter længere tids svaghed og tiltagende sygdom på plejehjemmet Klostersvænget i Randers.

NEKROLOG Pater Kertz blev født den 24. februar 1936 i Ste. Genevieve i Missouri, USA. I 1957 indtrådte han hos oblatfædre og gennemførte sine studier i Pass Christian i Missouri, hvor han også blev præsteviet den 30. marts 1963.

Den 29. september 1963 kom pater Kertz til Danmark, hvor han begyndte sit virke ved Vor Frue Kirke i Herlev. Fra 1968 til 1976 var han sognepræst ved Jesu Hjerter kirke i Randers. Herefter var han indtil 1981 sognepræst ved Vor Frue Kirke i Herlev og Sct. Antoni kirke i Brønshøj. Siden var pater Kertz i ét år sognepræst ved Krist Konges menighed i Nuuk, Grønland,

for i 1984 at vende tilbage til Danmark og blive konstitueret sognepræst i Viborg og Randers.

Efter at kamillianerne måtte opgive deres mangeårige engagement i Nordjylland blev pater Kertz udnævnt til sognepræst ved Sct. Mariæ kirke i Aalborg, hvor han virkede indtil 1992, hvorefter han vendte tilbage som sognepræst i Viborg og Randers, afbrudt i 1994-95 af ét år i Aalborg.

I 1999 blev pater Kertz atter sognepræst ved Vor Frue kirke i Herlev, hvor han virkede indtil sin pensionering i 2013. I denne tid var han i kortere perioder også konstitueret sognepræst i henholdsvis Taastrup og

Pater Leo Kertz prædiker i Sankt Kjelds Kirke i Viborg i anledning af sin 80-års fødselsdag i 2016. Foto: Anne K. Nielsen.

Lyngby,

Efter sin pensionering i 2013 ønskede pater Kertz at vende tilbage til Jylland, hvor han fandt en bolig i landsbyen Sinding lige nord for Silkeborg. I tiden herefter var pater Kertz en beredvillig vikar, ikke mindst i Silkeborg og hos Jesu små Søstre i Øm. I 2020 satte et fald en brat stopper for pater Kertz' virke, og den følgende tid var præget

af hospitalsindlæggelser og genoptræning. Samme år flyttede han til plejehjemmet Klostersvænget i Randers, hvor han blev meget glad for at være. Han boede nu i en menighed, hvor han stadig havde mange trofaste bekendte, og hvor pastor Stefano og pastor Davide tog sig godt af ham. Der blev også sørget for, at han indtil for et par måneder siden hver søndag blev bragt til messe i Jesu Hjerter kirke i Randers.

Den 22. februar i år blev pater Kertz indlagt med en hjerneblødning. Selv om han en kort overgang fik det lidt bedre, var hans tilstand grundlæggende forværret. Den 8. april modtog han ved fuld bevidsthed de syges salvelse af pastor Stefano og døde dagen efter.

I alle sine menigheder var pater Kertz en afholdt sognepræst, som hans sognebørn hele tiden bevarede et nært og omsorgsfuldt forhold til. På bispedømmets vegne takker vi ham for, at han tilbragte hele sit liv som præst hos os. Må Gud give ham den evige hvile og den gode tjeners løn.

+Czeslaw

A.C. i fremgang

Spændende nye arrangementer på vej

FORENINGSLIV Foreningen Academicum Catholicum (A.C.) har de seneste år været i vækst efter en længere periode med tilbagegang, hvor lukning blev overvejet. Det kunne konstateres ved foreningens generalforsamling den 31. marts. Man er således langt fremme med planlægningen af det nye års program. Lige nu planlægges der et stort jubilæumsprogram med fejring af 400-året for helgenkåringen af Teresa af Avila, Ignatius af Loyola og Frans Xavier. Arrangementet vil ske i samarbejde med den spanske ambassade og der vil muligvis blive arrangeret nogle studiedage i karmelitisk spiritualitet i Avila. Henrik Ertner Rasmussen, tidligere generalsekretær ved Dansk Europamission gennem 20 år og medlem af Tænketanken for de forfulgte kristne talte ved generalforsamlingen om martyriet både i Den katolske og de reformatoriske kirker

og præsenterede kirken i Pakistan som eksempel på en forfulgt kirke.

I skrivende stund har foreningen omkring 70 medlemmer. Der har været holdt udvidede bestyrelsesmøder med input fra katolske skole- og foreningsfolk, hvor AC's rolle i et kommende katolsk evangeliseringsarbejde har været diskuteret. Fokuspunkter i foreningens kommende arbejde vil fortsat være katolsk oplysningsarbejde, spiritualitet og korte retræter, oplyser fungerende formand Niels Henrik Assing.

A.C. vil i den kommende sæson i endnu højere grad forsøge at komme med arrangementer om aktuelle emner ude i samfundet. Et arrangement om den synodale proces i Danmark og i verdenskirken er på vej i og vil blive afviklet i maj. Coronapandemien har præget foreningens to seneste år. De arrangementer, man havde planlagt, blev

stærkt forsinkede, men har generelt været velbesøgte, som det fremgår af bestyrelsens årsberetning. Generalforsamlingen blev afholdt den 25. august sidste år med mange måneders forsinkelse. Den blev ekstra festlig ved vinsmagning kombineret med et at kulturhistorisk foredrag af den meget kyn-dige Carsten Günther om vin og kristendom. Der var koncert med klassisk musik og jazz spillet af duoen Maria Teresa Assing (klaver) og Thomas Hass (saxofon)

Ved en mindeaften i anledning af 150-

året for Mogens Francesco Ballins fødsel fortalte oldebarnet Nik Bredholt om Ballins korte, men rige liv. Pastor Sigurd Sverre Stangeland, tidligere militærmand og genocidforsker, og dr. phil Jon Gissel belyste ved et andet arrangement forholdet mellem kristendommen og Islam. Stangeland, der har skrevet Phd om folkemordet på armenere, analyserede, hvad der skete, mens Jon Gissel med afsæt i Bysanz' historie fortalte om, hvad der ligger bag omdannelsen af Hagia Sofia til moske. Generalvikar. I november sidste år fortalte Niels Engelbrecht, der selv er dimittend fra NSG, om jesuiternes betydning for det højere skolevæsen i Danmark.

LR

Deltagelse i foreningens arrangementer er gratis, men bliv medlem og støt en forening, der sætter barren højt! Du kan læse meget mere om foreningen A.C. og dens aktiviteter på foreningens hjemmeside academicumcatholicum.dk

► *Fortsat fra side 1.* Det kan den fysiske valfart, hvor vi netop er sammen undervejs, være med til at tydeliggøre.

Valfarten til Aasebakken falder den 7. søndag i påsken og den til Øm på Den hellige Treenigheds fest. I evangeliet den 7. søndag i påsken beder Jesus om, at "de alle må være eet," og Treenighedens mysterium er det fornemmeste og dybeste billede på enhed. "At de alle må være eet" er temaet for dette år store valfarter. Vi har haft dette tema før, og fordi vi er så vant til det fra økumeniske sammenhænge, kan det undertiden virke forslid. Ikke desto mindre er enhed noget, vi virkelig har brug for i disse år: I Kirken, i verden og de enkelte samfund. Alle disse sammenhænge er præget af uenighed og ufred, lige fra opslidende og polariserende debat til direkte krig, som vi oplever det i Ukraine. Derfor er der brug for både at bede for enhed og for at styrke de miljøer, ikke mindst i Kirken, som skal være forbilleder på enhed.

Lad vore valfarter således være en ny begyndelse, ikke bare en genoptagelse af en gammel tradition, men også et led i den synodale proces, som skal hjælpe os internt til større enhed og til at udnytte den enhed,

Valfartsdeltagere går syngende og bedende gennem Rude Skov. Foto: Lisbeth Rütz.

vi allerede har til at fremme Guds rige.

Lad dette års valfarte endeligt også være en taksigelse: en tak for, at pandemien herhjemme har været forholdsvis mild, uden at

bagatellisere de savn og udfordringer, nogle har oplevet mere end andre. Derudover en tak for, at vi igen kan samles for at fejre vor tro, gøre det mange sammen og med stor

Vor Frue af Øm – klar til processionen. Foto: Anna Bohn Smitshuysen.

højtidelighed.

Således opfordrer jeg alle til at slutte godt op om valfarterne den 29. maj og 12. juni.

+Czeslaw

► *Fortsat fra side 7* rens (1885) og inden moderens død. Måske kender læseren en anden perle fra dette Requiem: 'Pie Jesu' for solosopran? Fauré fortæller selv, at værket ikke er skrevet til minde om en bestemt person, men som han siger "til glæden ved selve musikken". Kritikere har kaldt hans Requiem for 'dødens vuggeviser' på grund af dets blide karakter; komponisten har derfor også udeladt den dramatiske sekvens 'dies irae', som ellers er et af de faste led i et Requiem. Se den på Youtube med La Chapelle Royale – Herreweghe

Sanctus er netop englenes sang: Esajas fortæller (Es 6,3) om en vision, som profeten engang havde: han så Gud sidde højt hævet på en trone, og omkring tronen stod eller fløj de himmelske serafim, og de sang ganske lige det, som vi synger til hver højmesse: Hellig, hellig, hellig er Herren, herskerens Gud. Himmel og jord er opfyldt af din herlighed. Lige fra 1100-tallet finder vi talrige flerstemmige udsættelser af de faste led i messen, og Sanctus-delen er på den måde igennem århundrederne iklædt en lang række forskellige klange lige fra

den blide engleagtige klang hos fx renæssancens Palestrina eller "Heilig, heilig" i Schuberts Deutsche Messe til mastodonten blandt alle sanctus-udsættelser: det voldsomme, men ikke desto mindre bragende flotte dobbeltkor i Verdis Requiem.

Vi kan anbefale endnu et velklingende englekor, der lovpriser Herren: W.A.Mozarts 'Sanctus' fra Missa Brevis F-dur, der ikke er sværere end, at det også kan fremføres af gode amatører. Den rolige Sanctus-del starter i dæmpet styrke og arbejder sig roligt op til et forte, og Hosanna klinger fyldigt i et frisk tempo; Benedictus-delen er igen i en blid tone fremført af fire solister. Satsen rundes af med det fyldige og friske Hosanna.

Dette Sanctus er nok tættere på englesang end fx Verdis voldsomt dramatiske orkester- og korklang Missa brevis F-dur KV 192 (186f): Sanctus Kölner Kammerchor/Collegium Cartusianum Köln med Peer Neumann som dirigent.

Englene lovpriser Gud, trøster, styrker og beskytter mennesker

Englene kan være trøstende og styrkende, som hos Mendelssohn. Naturligvis er englene budbringere og lovpriser Gud, vor Herre, som Bachs Juleoratorium er et eksempel på, og de kan ledsage menneskene på jorden og beskytte dem som hos Humperdinck. Eksemplet fra Fauré viser englekorret, der fører den døde til den evige hvile. Hos Mozart er englenes lovsang forbundet med klangæstetik og udramatiske harmonier.

Skulle vi lige nævne bare et eksempel til på englen i ledsagerrollen i kunstmusikken, selv om der er mange, må det efter det store slutkor i sidste del af J. S. Bachs Johannespassion (1723) "Ruhet wohl, ihr heiligen Gebeine" være den personlige og inderlige koral, der henvender sig til hele menigheden og til hver enkelt. Efter hele 16 og undertiden temmeligt komplicerede større eller mindre korsatser – foruden de 10 flotte 4-stemmige koraler – lader komponisten i denne udprægede korpassion dette storværk munde ud i en inderlig og indtrængende korsats, hvor teksten i oversættelse lyder:

"Ak Herre, lad din lille engel på min sidste dag bære min sjæl til Abrahams skød! Lad mit legeme uden kval og pine hvile i sit lille kammer til dommedag! Væk mig da fra de døde, at mine øjne må se dig i al glæde, o du Guds Søn, min Frelser, og se nådens trone! Herre Jesus Kristus, hør mig, jeg vil lovprise dig i al evighed". Hør den på Youtube i 'Ach Herr, lass dein lieb Engelein' fra Dresden Frauenkirche.

Når livet gør ondt

SOS Forbøn – et tilbud til alle der ønsker forbøn.

FORBØN Et familiemedlem er død, eller man er selv alvorligt syg. Det kniber med pengene, eller man er blevet skilt. Der er problemer i familien – eller marsvinet er lige død. Der tales om både stort og småt, når telefonen ringer i SOS Forbønstjeneste. Den startede i 2001 i Esbjerg efter inspiration fra Catholic Bible School i England. Pionerne var pastor Benny Blumensaat, Maria Truelsen og Grete Sand Nielsen. I næsten 20 år skiftedes de til at sidde ved telefonen torsdag, fredag og lørdag og bede sammen med folk, der ringede ind. Et lille havehus var blevet indrettet til kapel, og her sad de og bad forbøn foran det udstillede sakramente. Åbningsdatoen den 22. maj var velvalgt. Det er den hellige Rita af Cascias dag. I Italien kaldes hun "La Santa Dei Casi Impossibili" – Helgenen for de Umulige Tilfælde.

November 2020 overgik forbønstjenesten til Caritas og Missio, og p.t. passer Stine Riegels Læsøe tjenesten sammen med Lisbeth Poulsen torsdag, og pastor Quang fra Missio passer den om søndagen fra kl. 19-21.

"Jeg er selv vokset op i en ikke-troende familie. Men en dag mødte jeg nogen, der bad for mig og fik mig selv i gang med at bede. Det kom til at betyde meget for mig,

og derfor vil jeg gerne prøve at nå ud til de, der ikke har nogle at bede sammen med eller nogle til at bede for dem. Mange af de mennesker, jeg kender, kender, – så vidt de ved – kun mig, der beder for dem. Det er ofte mennesker, der ikke selv beder, men ikke desto mindre er glade for at vide at jeg gør det", siger Stine.

Baggrunden for forbønstjenesten er Jesu løfte om, at hvor der er to eller tre til stede, der vil Han være midt iblandt dem. Forbønslinjen er ikke et terapitilbud. Som forbøder skal man være klar over, at samtalen måske ikke umiddelbart bærer frugt, siger Stine.

SOS Forbøn er så vidt vides, det eneste landsdækkende tilbud om telefonisk forbøn. Den der ringer ind til SOS Forbøn skal opleve, at der bliver lyttet. Måske bliver der stillet uddybende spørgsmål, hvis noget er uklart. Nogle har kun få ord, så man må spørge om lidt mere, mens andre snakker meget, så man på et tidspunkt må spørge: "Hvad er det, vi nu skal lægge frem for Gud?" Nogle gange føler mennesker sig selv som en byrde for andre, og så må vi minde dem om, at det er først og fremmest Gud, der har valgt dem – og samtidig givet dem Gudstroen. Så beder vi om, at de må få styrke til at bære det, de kæmper med, og til

Foto: Pfarbriefservice.de

sidst beder vi altid om, at vi må kunne give Guds kærlighed videre til andre, der trænger. Dette også for at bryde den selvoptagethed, der ofte tynger, når man selv kæmper med noget svært, siger Stine.

Som sygeplejerske og kandidat i socialt arbejde, har hun i mange år arbejdet på Københavns Kommunes Afdeling for Lindring, og hun har stor erfaring i at tale med folk i pressede situationer. "Jeg tror jo, at bønnerne også hjælper os mentalt til at kunne rumme det hav af informationer og indtryk, de fleste af os får hver dag. Og hjælper os til at rumme afmagten", siger

Stine Riegels Læsøe.

Man vil gerne have flere med i SOS Forbøn. Man skal helst være to om hver vagt, da der jo kan være svære samtaler. Man skal selv være praktiserende katolik og kunne hente styrke i sin tro for at kunne passe telefonen. Og vi er meget taknemmelige for alle, der beder for SOS forbøns arbejde, siger Stine, tak!

LR

Kunne du selv tænke dig at blive forbøder i SOS forbøn? Ring og hør nærmere hos aktivitetsleder Stine Riegels Læsøe tlf. 26 43 19 08.

Læserne skriver

Uvidenhed – det største problem

En ven og kollega ved Kiels universitet fortalte mig for nogle år siden, at da han havde lagt mærke til studenternes begrænsede viden om kirkelige forhold, gennemgik han med dem den middelalderlige kirke i den forstad, hvor han selv boede. Han fortalte, hvorledes kirken var indrettet, og hvorledes messen fandt sted. Da han så spurgte, hvorfor kirken var orienteret øst-vest, varede det noget, før en student vovede en forklaring: "Jamen, er det ikke retningen mod Mekka?"

Heller ikke i Danmark er viden om kir-

kelige forhold udbredt. En historikerkollega og ven ved Københavns Universitet fortalte mig for et par uger siden, at han engang havde spurgt sit studenterhold, hvor mange der var blevet konfirmeret; det var kun tilfældet for to. En anden gang havde de set et krucifiks, og en af studenterne havde spurgt "hvem det var, der hang der?"

Det er klart, at udbredelse af kirkelig viden bør have høj prioritet blandt de forholdsregler, der skal blive resultatet af den synodale proces; var det ikke Johannes Paul II, der konstaterede, at genevangelisering i Europa var blevet nødvendig?

Thomas Riis, 2000 Frederiksberg

Rettelse

I artiklen "To jubilæer på Jagtvejen" side 12 i KO nummer 6 står, at jesuitterne i Danmark er overgået til den tyske provins. Jesuitterne i Danmark hørte under den tyske provins fra deres ankomst til Danmark for 150 år siden, indtil de per

31. juli 2016 overgik til den nordpolske provins. Vi beklager.

Redaktionen.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 7/2022, som udkommer den 27. maj 2022, skal være KO i hænde senest den 9. maj 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 8/2022, som udkommer den 17. juni 2022, skal være KO i hænde senest den 30. maj 2022.

Bønnens apostolat

Maj

For unge fulde af tro

Vi beder for alle de unge, der er kaldet til at leve livet i dets fylde; må de i Marias liv se måden at lytte på, dybden af dømmekraft, det mod, som troen giver, og dedikationen til at tjene.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Informationschef:

Niels Messerschmidt
(ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Bjarne Ackey, Malene Fenger-Grøndahl, Paul Jørgensen, Anders Kaare, Klaus Munk-Nielsen, pastor Gregor Pahl O. Præm., Rolf Tönshoff, og Ann-Lise Aasesdatter.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk. - Giro 205-7042
Abonnementspris 510 kr. helårligt.
Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejds-

værksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 17:00 lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19-20:00 i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk. Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Maj

1. hvid. 3. SØNDAG I PÅSKEN.

✠ *Gl. Cr. Påskepf.***1.L.:** Ap.G 5,27b-32.40b-41;

V. Sl 30,2+4.5-6.11-12a+13b.

R. Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.

Eller: Halleluja!

2.L.: Åb 5,11-14.**Ev.:** Joh 21,1-19 eller 21,1-14.*(Josef Arbejderen fejres ikke)**Kirketælling.*

2. hvid. Mandag i 3. uge i påsken.

Athanasius, biskop og kirkelærer (†373)*Påskepf.*

V. Sl 119,23-24.26-27.29-30

R. Lykkelig den der vandrer efter Herrens lov.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 6,8-15. **Ev.:** Joh 6,22-29.

3. rød. Tirsdag. FILIP OG JAKOB, apostle (f)

*Gl. Ap. pf.***L.:** 1 Kor 15,1-8

V. Sl 19,2-3. 4-5ab

R. Deres røst når ud over hele jorden.

Eller: Halleluja!

Ev.: Joh 14,6-14

4. hvid. Onsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

V. Sl 66,1-3a.4-5.6-7a

R. Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 8,1b-8. **Ev.:** Joh 6,35-40.

5. hvid. Torsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

V. Sl 66,8-9.16-17.20

R. Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.

Eller: Halleluja!

L.: Ap.G 8,26-40. **Ev.:** Joh 6,44-51.

6. hvid. Fredag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

V. Sl 117,1,2

R. Gå ud i al verden og forkynd evangeliet.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 9,1-20. **Ev.:** Joh 6,52-59.

7. hvid. Lørdag i 3. uge i påsken. (III Ps).

Påskepf.

V. Sl 116,12-13.14-15.16-17

R. Hvorledes kan jeg gengælde Herren alle hans velgerninger mod mig?

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 9,31-42. **Ev.:** Joh 6,60-69.*Bededag for præste- og ordenskald**27-årsdagen for biskop Czeslaw Kozons bispevielse (1995) Mindes i menighedens forbønner*

8. hvid. 4. SØNDAG I PÅSKEN.

✠ *Gl. Cr. Påskepf.***1.L.:** Ap.G 13,14.43-52;

V. Sl 100,1-2.3.5.

R. Vi er hans folk og den hjord, han vogter.

Eller: Halleluja!

2.L.: Åb 7,9.14b-17**Ev.:** Joh 10,27-30.*Kollekt til bispedømmets teologistuderende.*

9. hvid. Mandag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Påskepf.

V. Sl 42,2-3;43,3,4

R. Min sjæl tørster efter Gud, den levende Gud.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 11,1-18. **Ev.:** Joh 10,1-10.

10. hvid. Tirsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

*Påskepf.*Eller *hvid. Johannes de Ávila*, præst og kirkelærer (†1569)

V. Sl 87,1-3.4-5.6-7

R. Lovsyng Herren, alle I folk. Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 11,19-26. **Ev.:** Joh 10,22-30.

11. hvid. Onsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Påskepf.

V. Sl 67,2-3.5.6.+8

R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 12,24-13,5. **Ev.:** Joh 12,44-50.

12. hvid. Torsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Eller *rød. Nereus og Achilleus*, martyrer (†1. årh.)Eller *rød. Pancratius*, martyr (†304)*Påskepf.*

V. Sl 89,2-3.21-22.25+27

R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 13,13-25. **Ev.:** Joh 13,16-20.

13. hvid. Fredag i 4. uge i påsken. (IV Ps).

Eller *hvid. Den salige Jomfru Maria af Fatima**Påskepf.*

V. Sl 2,6-7.8-9.10-11

R. Du er min søn, jeg har født dig i dag!

Eller: R. Halleluja, halleluja!

L.: Ap.G 13,26-33. **Ev.:** Joh 14,1-6.*(Store Bededag)*

14. rød. Lørdag. MATTIAS, apostel (f)

*Gl. Ap. pf.***L.:** Ap.G 1,15-17, 20-26

V. Sl 113,1-2.3-4.5-6.7-8

R. Herren sætter ham blandt sit folks fyrster.

Eller: R. Halleluja!

Ev.: Joh 15,9-17

15. hvid. 5. SØNDAG I PÅSKEN.

✠ *Gl. Cr. Påskepf.***1.L.:** Ap.G 14,21b-27;

V. Sl 145,8-9.10-11.12-13

R. Jeg vil lovprise dit navn for evigt og altid, min Gud og konge.

Eller: Halleluja!

2.L.: Åb 21,1-5a.**Ev.:** Joh 13,31-33a.34-35.

16. hvid. Mandag i 5. uge i påsken. (I Ps).

Påskepf.

V. Sl 115,1-2.3-4.15-16

R. Ikke os, Herre, ikke os, men dit navn skal du give ære.

Eller: R. Halleluja, halleluja!

L.: Ap.G 14,5-18. **Ev.:** Joh 14,21-26.

17. hvid. Tirsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).

Påskepf.

V. Sl 145,10-11.12-13.21

R. Dine venner, Herre, skal kundgøre dit kongedømmes prægtige herlighed.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 14,19-28. **Ev.:** Joh 14,27-31a.

18. rød. Onsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).

Erik, martyr (†1160)(m)*Påskepf.*

V. Sl 122,1-2.3-4a.4b-5

R. Lad os drage til Herrens hus. Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 15,1-6. **Ev.:** Joh 15,1-8.

19. hvid. Torsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).

Eller *hvid. Johannes I*, pave og martyr (†526)*Påskepf.*

V. Sl 96,1-2a.2b-3.10

R. Fortæl om Herrens herlighed blandt alle folkene.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 15,7-21. **Ev.:** Joh 15,9-11.

20. hvid. Fredag i 5. uge i påsken. (I Ps).

Eller *hvid. Bernardin af Siena*, præst (†1444)*Påskepf.*

V. Sl 57,8-9.10-12

R. Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 15,22-31. **Ev.:** Joh 15,12-17.

21. hvid. Lørdag i 5. uge i påsken. (I Ps).

Eller *rød. Kristoffer Magallanes*, præst (†1927),
og lidelsesfæller, martyrer (†1915-1937)*Påskepf.*

V. Sl 100,1b-2.3.5

R. Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden!

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 16,1-10. **Ev.:** Joh 15,18-21.*(Eugène de Mazenod (†1861) kan fejres)*

22. hvid. 6. SØNDAG I PÅSKEN.

✠ *Gl. Cr. Påskepf.***1.L.:** Ap.G 15,1-2.22-29;

V. Sl 67,2-3.5.6+8.

R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.

Eller: Halleluja!

2.L.: Åb 21,10-14.22-23.**Ev.:** Joh 14,23-29.

23. hvid. Mandag i 6. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

V. Sl 149,1-2.3-4.5+6a+9b

R. Herren glæder sig over sit folk.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 16,11-15. **Ev.:** Joh 15,26-16,4a.

24. hvid. Tirsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).

Påskepf.

V. Sl 138,1-2a.2bc-3.7c-8

R. Herre, din højre hånd frelser mig.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 16,22-34. **Ev.:** Joh 16,5-11.

25. hvid. Onsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).

Eller *hvid. Beda den Ærværdige*, præst og kirkelærer (†735)Eller *hvid. Gregor VII*, pave (†1085)Eller *hvid. Maria Magdalene af Pazzi*, jomfru (†1607)*Påskepf.*

V. Sl 148,1-2.11-12.13.14

R. Himmel og jord er opfyldt af din herlighed.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 17,15.22-18,1. **Ev.:** Joh 16,12-15.*Vigiliemesse til Kristi Himmelfart. Læsninger som på dagen.*

26. hvid. Torsdag KRISTI HIMMELFART (h).

✠ *Gl. Cr. Hf. pf. Påskelyset står fremme til og med pinsedag.***1.L.:** Ap.G 1,1-11;

V. Sl 47,2-3.6-7.8-9.

R. Gud drager op under jubelråb, Herren drager op til hornets klang.

Eller: R. Halleluja!

2.L.: Ef 1,17-23 eller Hebr 9,24-28; 10,19-23.**Ev.:** Luk 24,46-53.*(Filip Neri, præst (†1595) fejres ikke)*

27. hvid. Fredag i 6. uge i påsken. (II Ps).

Eller *hvid. Augustin af Canterbury*, biskop (†605)*Påske- el. Hf. pf.*

V. Sl 47,2-3.4-5.6-7

R. Gud er hele jordens konge.

Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 18,9-18. **Ev.:** Joh 16,20-23a.

28. hvid. Lørdag i 6. uge i påsken. (II Ps).

Påske- el. Hf. pf.

V. Sl 47,2-3.8-9.10

R. Gud er hele jordens konge. Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 18,23-28. **Ev.:** Joh 16,23b-28.

29. hvid. 7. SØNDAG I PÅSKEN.

✠ *Gl. Cr. Hf. pf.***1.L.:** Ap.G 7,55-60;

V. Sl 97,1+2b.6+7c.9.

R. Herren er konge; den højeste over hele jorden.

Eller: R. Halleluja!

2.L.: Åb 22,12-14.16-17.20.**Ev.:** Joh 17,20-26.*Paul VI fejres ikke.**Valfart til Åsebakken*

30. hvid. Mandag i 7. uge i påsken. (III Ps).

Påske- el. Hf. pf.

V. Sl 68,2-3.4-5ac.6-7b

R. I jordens riger, syng for Gud. Eller: R. Halleluja!

L.: Ap.G 19,1-8. **Ev.:** Joh 16,29-33.

31. hvid. Tirsdag. DEN SALIGE JOMFRU

MARIAS BESØG HOS ELISABETH (f)

*Gl. Jomfru Marias pf.***L.:** Sef 3,14-18 eller Rom 12,9-16a

V. Es 12,2-3.4bcd.5-6

R. Israels Hellige er stor iblandt jer.

Ev.: Luk 1,39-56

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Biskoppens kalender

Maj 2022

- kl. 10.00 Dansk firmelse, Sankt Annæ, Kbh. S
- kl. 12.30 Polsk firmelse, Sankt Annæ, Kbh. S
- kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råds Forretningsudvalg
- kl. 9.15 Messe for medarbejderne på Gl. Kongevej
- kl. 16.30 Møde med firmanderne i Sankt Pauls menighed, Taastrup
- kl. 10.00 Firmelse, Vor Frue Kirke, Næstved
- kl. 16.00 Firmelse, Sankt Laurentii Kirke, Roskilde
- kl. 15.00 Jubilæumsmesse i Sankt Joseph Kirke, Horsens i anledning af menighedens 150 års jubilæum og Kirkens 125 års jubilæum
- kl. 10.00 Møde i RESAM (Religion & Samfund)
- kl. 10.00 Møde i Præsterådet
- kl. 14.25 Danske Kirkers Råd møde med kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen
- kl. 7.30 Messe på Redemptoris Mater
- kl. 10.00 Firmelse, Skt. Nikolaj kirke, Esbjerg
- kl. 11.00 Firmelse, Sankt Josefs Kirke, Horsens
- kl. 16.00 Firmelse, Vor Frue Kirke, Aarhus
- kl. 9.30 Firmelse, Sankt Mariæ Kirke, Aalborg
- kl. 11.30 Firmelse, Sankt Mariæ Kirke, Aalborg
- kl. 13.00 Møde i Økonomisk Råd
- kl. 18.00 Firmelse i den fransksprogede gruppe i Sakramentskirken, København N
- kl. 10.00 Firmelse, Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby
- kl. 15.00 Firmelse, Sankt Vilhelms Kirke, Hillerød
- kl. 10.00 Firmelse, Vor Frue Kirke, Slagelse
- kl. 16.00 Firmelse for den engelsksprogede gruppe i Sankt Therese Kirke, Hellerup
- kl. 17.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
- 26.-28. Himmelske Dage i Roskilde
29. Valfart til Vor Frue af Åsebakken

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18
(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

SOS FORBØN
VI BEDEK SAMMEN - VI BEDEK FOR DIG

Requiescat In Pace

Min kære mand,
vor kære far, svigerfar, morfar og farfar

**Ambassadør
Jørgen Michael Behnke**

K, B.M.1*m.inskr., p.p.

★ 14. juli 1931 † 7. april 2022

cursum consummavit - fidem servavit

På familiens vegne

Maria Gabriele (Gaby) Behnke

Rekviem og jordfæstelse har fundet sted

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Martin Ryom
- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Valfart til Vor Frue af Åsebakken
Søndag den 29. maj 2022
7. søndag i Påsken
Vi er tilbage!

Program

Ca. kl. 8:30 - Ankomsttider for togrejsende til Holte st.
8:30 - Fra Kbh. H. mod Holte St.: Afg. 08:13 Ank. 08:41
9:00 - Fra Hillerød St. mod Kbh. H.: Afg. 08:31 Ank. 8:45
Mulighed for at få kørt bagage fra Holte st. fra kl. 8:30 - 9:00
(Ca. 20 min. gåtur fra Holte St. til Rudersdalvej 42)
Bestyrelsen for Vor Frue Kloster har omdannet et område til parkeringsplads til glæde for os alle i forbindelse med valfarten. Der skal ikke parkeres ved det tidligere Mogleås

Kl. 9:15 Valfart gennem Rude skov
Udgår fra Rudersdalvej 41, 2840 Holte (tager ca. 1 ½ time at gå)

Kl. 10:30 Mulighed for skriftemål (polsk, dansk, engelsk, andre sprog) v/Vor Frue Kloster

Kl. 11:30 Bispemesse
Vor Frue kloster, Høsterkøbevej 3, 3460 Birkerød

Kl. 13:00 Pause
Mulighed for spising, samvær, leg.
Salg af vietnamesisk mad, kaffe og vand fra spejderne.
Mød DUK og andre katolske lægmandsorganisationer.

Kl. 15:00 Mariaandagt
Dagens program slutter kl. 15.45, men man er velkommen til at blive på grunden så længe som man vil.
Kontaktperson Valfart til Vor Frue af Åsebakken:
Franz Iqwebuike 26 15 00 13, Franz@iqwe.dk

Bemærk: Henvendelser om fælles bustransport o.l. til eget sogn

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?
Så kontakt vores køkkenchef.
Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe
Nordre Fasanvej 158, 2000
Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

10% MEDBRING DENNE KUPON OG FÅ 10% RABAT PÅ MENU'EN

En god gang lungemedicin

SEGL 2021 stiller skarpt på østkirkerne.

Tekst: Lisbeth Rütz

ÅRBOG Ortodokse kirker er blandt de hurtigst voksende i Norge, fortæller seneste udgave af SEGL, der udkom i efteråret. SEGL kalder sig “katolsk årsskrift for religion og samfund” og er udkommet i omkring 10 år på St. Olav Forlag. Konceptet er følgende: et overordnet emne behandles ud fra forskellige synsvinkler i en række artikler om teologi, historie og kultur. I 2020 var perspektivet kristendommen og jødedommen - i seneste udgave er det østlige kirketraditioner. Det er et godt valg, og med den tragiske krig i Ukraine er det blevet endnu mere nødvendigt med kendskab til østkirkenes tro og kultur. De fleste af de migranter, der er kommet til Skandinavien fra Østeuropa og Mellemøsten, tager deres tro med sig og har et aktivt forhold til den.

Mange skandinaver vil derfor komme til at møde anderledes trospraksisser på tæt hold for eksempel som det er sket nogle steder i Jylland ved at det lokale missionshus er blevet nedlagt og omdannet til ortodoks kirke.

Østkirkerne har haft stor økumenisk betydning, og deres biskopper spillede en afgørende rolle ved Det andet Vatikankoncil. Johannes Paul II brugte ofte metaforen “Kirkens anden lunge”. En krop skal jo som bekendt have to lunger for at fungere optimalt, og Kirken er *ikke* bare latinsk. Østkirkerne og deres traditioner er essentielle for Kirkens enhed, siger Peter K. Solberg, SEGLs redaktør. Kendskabet til de ortodokse kirker har indtil nu været ret begrænset her i Norden – dels af sproglige grunde,

dels på grund af manglende forståelse af deres historiske kontekst. SEGL vil med Solbergs ord nuancere stereotype karakteristika som “Der den vestlige traditionen er intellektualistisk, rasjonalistisk og dogmatisk, sies det, er den østlige opptatt av å feire mysteriet, heller enn å forklare det”. Og det er, mener Solberg, rent ud sagt nødvendigt, at Den katolske Kirke får næring til egen vækst og modning hos østkirkerne. Sigtet er derfor at knytte økumeniske bånd nedefra og fortsætte den samtale, der indtil nu mest er foregået på ekspertniveau i teologiske fora og kommissioner, men for tiden lader til at være gået lidt i stå.

SEGL 2021 rummer en bred vifte af artikler om ortodoks teologi, spiritualitet, historie og kunst – kort sagt med redaktørens ord en god gang kirkelig lungemedicin. I en samtale med liturgi professoren David W. Fagerberg fra Notre Dame University i USA belyser idéhistorikeren Heidi Marie Lindeklei den ortodokse teolog Schmemmanns liturgiske teologi i anledning

af 100-året for hans fødsel. Schmemmann opholdt sig i Paris, mens Frankrig var i centrum for ressourcebevægelsen, der ville vende tilbage till liturgien, Bibelen og kirkefædrene som teologiens kilder. I den klassiske formulering *Lex orandi lex credendi* – som man beder tror man – udtrykkes nødvendigheden af, at bøn og tro integreres i hinanden. Både katolikker og protestanter har placeret teologien i universiteternes elfenbenstårn; men i Vesten og i Østen har den organiske forbindelse mellem teologien og tilbedelse været svag, siger Fagerberg, der ser Schmemmanns og Ratzingers mål som det samme. Liturgien er ikke nogen hobby for specielt interesserede, og den kan ikke skilles fra teologien. Hvis teologi, liturgi og fromhed skilles fra hinanden, så reduceres liturgien til en række mystiske ceremonier, siger Fagerberg, der som den liturgiske bevægelse ser liturgien som “ Sakramenternes organisk udviklede og passende udtryk i tilbedelsens fejring”, Den nyeste udvikling er ifølge artiklens

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks stregkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 6
 6. maj 2022 · 48. årgang

PP
 DANMARK

forfatter, at liturgiske studier i dag er på vej til at løsrive sig fra teologien og blive en slags “teknik for tilbedelse”.

Johannes Johansen, præst og forstander i Helige Nikolai ortodokse menighed i Oslo, skriver i “Den guddommelige liturgi. Et møde mellem himmel og jord”, om, hvorfor den fyrst Vladimir af Kiev valgte kristendommen i den byzantinske form, da han sammen med sine mænd lod sig døbe i 988. I Konstantinopel oplevede de den byzantinske liturgi, hvor himmel og jord mødtes i overjordisk skønhed, og det overbeviste dem. Johansen gennemgår gudstjenestens tre dele og forklarer hvordan ortodoks liturgi overordnet set er en symbolsk fremstilling af frelseshistorien med afsæt i Det gamle Testamente, men med tyngdepunktet i Kristi offerdød.

Ikoner og musik

Særlige aspekter af russisk-ortodoks sangtradition og billedkunst belyses i en serie kapitler om ikonkunst og kirkemusik. I arkæologen Siri Sandes indlæg “Ikonenes vesen og tillblivelse” beskrives ikonens egenart i forhold til anden kristen billedkunst. Her mener Siri Sande, at ikonen har lighedstræk med det sekulære portræt, og at man kan se disse portrætter i lyset af det romerske klient- og patronsystem, hvor de hellige bliver en slags himmelske patroner, der går i forbøn for de trende hos Gud. Man skylder dem derfor ære med lys, røgelse og bekransning.

Men er det tilbørligt, at ikonmaleren efter sine egne ideer maler billeder af hellige personer og Frelseren selv, var billedstormernes indvendinger. Ikonoklasmen (billedstormen) stod en overgang stærkt i den østlige del af kejserriget, mens den ingen betydning fik i den vestlige del. Artiklens

vigtige pointe er, at ikonoklasmen tvang teologerne i østkirken til at definere, hvad der er særligt ved det hellige billede og hvorfor det er rigtigt at ære det. Den stærke platoniske indflydelse viser sig i tanken om, at billedet viser prototypen af det hellige menneske. I kraft af inkarnationens mysterium - at Gud er blevet et menneske af kød og blod i Kristus - kan man lave et portræt af ham, der rummer noget af prototypen i sig. Hvor den vestlige religiøse kunst blev mere mangfoldig, kan den østlige virke statisk og stereotyp, men der er i de østlige traditioner en større intensitet i forholdet mellem billedet og dets betragter, siger Sande.

Flere artikler beskæftiger sig med den russisk – ortodokse sangtradition. Lige som tanken om, at der i himlen er en prototype for ikonerne er der også en ide hos ortodokse teologer om, at der eksisterer en slags prototype for musikken hos Gud. Kunstneren er ifølge denne tankegang selv et medium for det guddommelige, skriver Øivind Varkøy i sine betragtninger over Rachmaninovs vesper. Her betegnes værket som kronen på musiktraditionen fra den “nye russiske koralskole”, der havde stor indflydelse fra 1860’erne frem til den russiske revolution i 1917, og her introduceres begrebet peremennost – at flere tonale centre kan eksistere samtidigt.

I artiklen “Tidens forvandling – om komponisten Sofia Gubaidulina” skriver Bodil Maroni Jensen om Sofia Gubaidulina, der voksede op i et ateistisk miljø, men blev troende gennem musikken. Som kompromisløs, ortodoks troende komponist fulgte hun Sjostakovitsjs råd. Hun valgte at være sig selv og følge sin egen vej, selv om det gjorde hende til persona non grata under sovjetregimet. Perestrojka gav hende muligheder for at komme til Vesten og

gjorde hende internationalt kendt. I “Lyset klinger i mørket” skriver Morten Stene om den estiske komponist Arvo Pärt. Hans musik er økumenisk af natur, dvs. den bærer præg af dyb fortrolighed med den vestlige tradition, men præges i høj grad også af hesychasmen – en åndelig tradition, der går tilbage til 1300-tallet. I denne tradition spiller hjertebønnen en central rolle. Musik og bøn hører sammen. Hjertebønnen renser sjælen og stemmer den som et instrument. Her begynder det hele.

Læs musikartiklerne og hør bagefter for eksempel Rachmaninovs Vesper, Gubaidulinas Sieben Worte auf dem Kreuz og Arvo Pärts “Für Lennart in memoriam” – en komposition for strygeorkester der blev bestilt af Estlands tidligere præsident

Det historiske møde i 1967 mellem Paul VI og den økumeniske patriark Athenagoras i Jerusalem.

Lennat Meri og spillet til hans begravelse i 2006.

Kirker og politik i ortodoks konflikt

I “Konflikt mellem ortodokse i Ukraine” skriver Sofie May Rånes om de heftige stridigheder efter at Bartolomæus, patriark af Konstantinopel, har givet tomos (anerkendelse som autokefal – selvstyrende) til Den Ortodokse Kirke af Ukraine, en udbryderkirke, der er en sammenslutning af dele af den ukrainsk-ortodokse kirke af Moskvapatriarkatet, Kyivpatriarkatet og den ukrainske autokefale ortodokse kirke. Rånes har gennem samtaler med en række ortodokse kirkegængere og præster forsøgt at afdække, hvad der er på spil i en strid mellem Moskva og Konstantinopel, hvor læren nok er fælles, men hvor de ortodokse kirker i høj grad er blevet politiske redskaber for regeringerne i Moskva og Kyiv.

En artikel med analyser af parløbet mellem Moskva-patriarken Kirill og Putin ville have været velanbragt i SEGL 2021 – for også her i Danmark har Putin sine nationalkonservative tilhængere. Vi husker jo, at Kristeligt Dagblad i 2011 lagde spalter til en artikel, hvor Putin blev kaldt “ny, kristen verdensleder”.

Dette er på ingen måde en udtømmende præsentation af SEGL 2021, der som sædvanlig er et overflødigshorn af viden. Det er en kompakt bog i mere end én forstand. Der skal drøvtygges på den, men den er det værd. Prøv det!

SEGL. *Katolsk årsskrift for religion og samfund*. St. Olav Forlag 2021. 318 sider. Pris: 329 norske kroner. Kan lånes på Sankt Andreas Bibliotek.

Lækket dokument: USA's Højesteret vil begrænse retten til abort

Knap 50 års føderal beskyttelse af kvinders ret til abort i USA kan snart være fortid.

LOVGIVNING I en indledende afstemning har landets højesteret nemlig stemt for, at hver enkelt delstat kan indføre lovgivning, der begrænser retten til abort.

Det skriver mediet *Politico*, der er i besiddelse af et lækket dokument, dateret 10. februar. Dokumentet er en såkaldt vedtaget indledende holdning baseret på flertallet – et udkast til en højesteretsafgørelse, hvor flertallet argumenterer for at afskaffe retten til abort.

Beslutningen er ikke endegyldig, og dommere kan – hvilket også er sket tidligere – ændret deres holdning i store sager frem til få dage inden Højesteret skal komme med sin endelige afgørelse, skriver *Politico*.

13 republikanske stater har allerede vedtaget love, som vil gøre alle eller næsten alle aborter ulovlige, så snart 'Roe versus Wade'-dommen annulleres. 16 stater har vedtaget love, der sikrer retten til abort, uanset hvad Højesteret dømmer.

Den amerikanske Højesteret består af ni politisk udpegede dommere. Ifølge *Politico*

vil fem republikansk udpegede dommere annullere abortretten. De tre demokratisk udpegede dommere har stemt imod afgørelsen, men lader altså til at komme i undertal. Det er endnu uvist, hvordan den sidste dommer, den republikansk udpegede chefdommer John Roberts, forholder sig.

Historisk dom fra 1973 står for fald Ifølge *Politico* står Højesteret til at afsige sin endelige afgørelse i løbet af de næste par måneder.

Står den nuværende holdning ved magt, står USA over for en enorm omvæltning, hvad angår kvinders rettigheder. Afgørelsen vil i så fald være en omgørelse af en historisk højesteretsdom fra 1973 i en sag kendt som 'Roe versus Wade', der sikrede retten til abort i USA.

I det lækkede dokument fra Højesteret skriver den republikansk udpegede dommer Samuel Alito, at "Roe versus Wade tog voldsomt fejl lige fra begyndelsen".

"Dens begrundelse var usædvanlig

Højesteretsdommer Samuel Alito skriver i et lækket dokument om den historiske afgørelse 1973 i en sag kendt som 'Roe versus Wade', der sikrede retten til abort i USA, at den tog voldsomt fejl lige fra begyndelsen, og at den har haft "skadelige konsekvenser". Foto: Wikipedia.

svag, og beslutningen har haft skadelige konsekvenser. Og i stedet for at bibringe en national løsning på abortspørgsmålet har Roe og Casey [en højesteretsdom fra 1992, som atter fastslog retten til abort, red.] sat gang i debatten og skabt yderligere splittelse", skriver Alito. **NM**

Kirken har fået ti nye helgener

De nye helgener er eksempler på måder at overvinde selvished på, sagde pave Frans.

Tekst: Niels Messerschmidt

VATIKANET Ceremonien søndag den 15. maj var den første kanonisering siden coronapandemien begyndte. Pave Frans, der for tiden sidder i kørestol pga. problemer med sit højre knæ, rejste sig i begyndelsen af ceremonien for at hilse på de præster, der skulle koncelebrere under den næsten to timer lange ceremoni, ligesom han efter afslutningen atter rejste sig for at hilse på en række kardinaler og biskopper.

I sin prædiken sagde Frans til de mere end 45.000 fremmødte, at de ti personer legemliggjorde hellighed i hverdagen, og tilføjede, at Kirken må omfavne denne idé snarere end et uopnåeligt ideal om personlige præstationer.

"Hellighed består ikke af nogle få heroiske gestusser, men af mange små daglige kærlighedshandlinger", forklarede paven.

Efter ceremonien kørte den 85-årige pave siddende i pavemobilen rundt på Peterspladsen og den tilstødende boulevard for at hilse på nogle af de titusindvis af personer, der var mødt op for at fejre Kirkens nyeste helgener.

Frans har i flere måneder klaget over overbelastede ledbånd i sit højre knæ og er for nylig begyndt at bruge kørestol ved offentlige audienser. Søndagens ceremoni var

et bevis på, at Frans fortsat er i stand til at gå, men at han tilsyneladende tager det så roligt som muligt for ikke at belaste ledbåndene yderligere inden en intens rejseperiode, der begynder i juli: Vatikanet har bekræftet to rejser i den måned, én til Congo og Sydsudan og én til Canada.

Journalistiske meritter

Den italienske præsident, den hollandske udenrigsminister, den franske indenrigsminister og Indiens minister for mindretal samt titusinder af troende fyldte den solrige piazza, som var prydet med hollandske blomster til ære for præsten Titus Brandsma (1881-1942), en af de nye helgener, der blev

Billederne af de ti nye helgener var ophængt ved Peterskirkens indgangsparti søndag den 15. maj.

Foto: Vatikanets medier.

dræbt ved en giftinjektion i koncentrationslejren Dachau i 1942.

I tiden op til kanoniseringen foreslog en gruppe nederlandske og tyske journalister formelt, at Brandsma burde gøres til medskytshelgen for journalister sammen med den hellige Frans af Sales på grund af hans arbejde med at bekæmpe propaganda og falske nyheder under fascismens og nazismens fremmarch i Europa. I et åbent brev, der blev sendt til Frans tidligere denne måned, bemærkede journalisterne, at Brandsma med held argumenterede for et forbud mod at trykke nazistisk propaganda i katolske aviser. Der har ikke været noget umiddelbart svar fra paven.

Den fransk-marokkanske eremit

Den vel nok mest kendte person af de ti nye helgener er Charles de Foucauld (1858-1916), der som fransk soldat levede et udsvævende liv, men oplevede en religiøs omvendelse og indtrådte hos trappisterne i 1890. Kort tid efter blev han efter eget ønske udsendt til et kloster i Syrien og flyttede i 1897 til Palæstina, hvor han gik til hånd som arbejdsmand i et kloster i Nazareth. Efter sin præstevieelse i 1901 rejste han til Sahara, nær Marokko, for at leve som eremit-missionær blandt områdets ikke-kristne. De stedlige tuaregere respekterede ham for hans gæstfrihed og fromhed, og han lod dem have deres tro i fred. Foucauld blev dræbt i 1916 i forbindelse med et røveri.

Efter sin død blev Charles de Foucauld kendt især gennem en biografi skrevet af René Benzin i 1921. Inspireret af denne grundlagde René Voillaume i 1936 fællesskabet Jesu Små **Fortsættes side 2** ▶

Marokko

Brobygning mellem kristne og muslimer.

[Læs mere på side](#)

4

Næstved

Redemptoristerne fejrer 100 års jubilæum.

[Læs mere på side](#)

7

Caritas

Frivilligarbejde, årsmøde og Caritas' dag.

[Læs mere på side](#)

8-9

Horsens

Sankt Josefs menighed fejrer 125 og 150 års jubilæum.

[Læs mere på side](#)

13

KO mener

Pavens retoriske spørgsmål

”Jeg spekulerer på [...] om man virkelig efterstræber fred”. Med sit retoriske spørgsmål udtrykker pave Frans den tvivl, mange er grebet af, og som vokser i takt med oprapningen af krigen i Ukraine. Der er tale om en bekymrende militær udvikling i en stadig mere ødelæggende konflikt, der især rammer den forsvarsløse civilbefolkning, og som går hånd i hånd med de stadig flere verbale trusler, demonisering af modstanderen og spekulationerne om en mulig brug af atomvåben.

Oprapningen af krigen i Ukraine, våbenkapløbet og de manglende internationale fredsinitiativer viser holdningerne hos dem, der fortsat anser væbnede konflikter for uundgåelige.

”Mens vi er vidne til en drastisk tilbagegang for menneskeheden”, siger paven, ”spørger jeg mig selv, sammen med så mange ængstelige mennesker, om man virkelig efterstræber freden; om der findes en vilje til at undgå den militære og verbale eskalering; om man gør alt for at bringe våbnene til tavshed”.

Det er vanskeligt ikke at være enig med paven. ”Alle ønsker fred”, svarer verdens ledere. Men viljen i ord – hvis den altså er tilstede – omsættes ikke til opfindsom beslutsomhed og sand vilje til at forhandle. Nok taler de om fred, men de fortsætter alligevel med at ty til det, paven kalder ”krigens mønster”.

Vatikanets topdiplomat, kardinal Pietro Parolin, har udtrykt håb om en ny Helsinki-freds-konference: ”Når vi ser på, hvad der er sket de seneste årtier, bør det overbevise os om behovet for at have større tillid til de internationale organer og deres udvikling, og styrke indsatsen for at gøre dem til et ’fælles hjem’, hvor alle føler sig repræsenteret. Det bør også overbevise os om nødvendigheden af at opbygge et nyt system af internationale relationer, der ikke længere bygger på afskrækkelse og militærmagt: dette må vi prioritere for hvis vi ikke reflekterer over det, og hvis vi ikke arbejder for det, er vi dømt til at bevæge os mod den totale krigs afgrund”.

To moralske imperativer skal have forrang for at vi i Vesten kan nå til enighed om en fornuftig og retfærdig afslutning på krigen i Ukraine. For det første beskyttelsen af menneskeliv og formindskelse af menneskelig lidelse, for det andet at få rettet op på den alvorlige uretfærdighed, Rusland begik, da det invaderede Ukraine den 24. februar. Med andre ord at genoprette status quo før krigen.

I den forbindelse bør talen om at levere flere og flere våben ikke være det eneste svar på konflikten. Det risikerer at give næring til våbensmugling, og som eksemplerne fra Libyen og Afghanistan desværre har vist, vil det kun sprede deres dødbringende kraft til andre steder. De våben, vi sender til Ukraine, vil ikke nødvendigvis blive brugt mod russerne – men de vil i sidste ende blive brugt. Og som altid vil civilbefolkningen, især børn, være de første ofre ...

På den baggrund beder paven os om ”ikke at overgive os til voldens logik og den perverse våbenspiral”, men betræde dialogens og fredens vej.

NM

Kardinal Zen arresteret i Hong Kong. Den hellige Stol udtrykker bekymring

Den 90-årige kardinal Zen løsladt efter at have været tilbageholdt af sikkerhedspolitiet, der våger over den nationale sikkerhed. Han blev anklaget for ”samarbejde med udenlandske magter” i forbindelse med sin rolle som administrator for 612 Humanitarian Fund.

Tekst: Lisbeth Rütz – Vatican News

HONG KONG Kardinal Zen blev arresteret onsdag af myndighederne i Hong Kong. Han var katolsk biskop af Hong Kong fra 2002 til 2009. Kardinalen blev løsladt samme dag mod kaution, meddelte journalister i Hong Kong, der også offentliggjorde fotos på de sociale medier af kardinal Zen uden for politistationen i Wan Chai. Ved udgangen steg kardinalen straks ind i en privatbil i nærheden uden at kommentere. Fem mennesker ledsagede ham.

Anholdelsen og anklagen

Zen var blevet standset af det kinesiske sikkerhedspoliti og forhørt på en politistation af ordensmagten. Anklagen mod kardinalen var ”samarbejde med udenlandske magter” i forbindelse med hans rolle som administrator for 612 Humanitarian Relief Fund – en fond, der støttede de prodemokratiske demonstranter ved at betale udgifter til advokathjælp eller lægehjælp. ”Den hellige

Stol har med bekymring hørt nyheden om arrestationen af kardinal Zen og følger med stor opmærksomhed, hvordan situationen udvikler sig”, har Matteo Bruni, chef for Vatikanets pressetjeneste, udtalt som svar på journalisternes spørgsmål.

Tre anholdelser mere

Kardinalen, der er medlem af salesianerordenen, var en af organisationens betroede administratorer. Organisationen blev grundlagt i 2019 og opløst i oktober sidste år. Udover Zen har myndighederne også arresteret

Kardinal Zen. Foto: Vatikanets medier.

andre medarbejdere fra fonden. Blandt dem er den kendte advokat Margaret Ng, der er tidligere deputeret for oppositionen, akademikeren Hui Po-keung og sangerinden Denise Ho. Deres arrestation blev bekræftet af kilder i retsvæsenet i Hong Kong. Også de skulle ifølge journalister i Hong Kong være blevet løsladt mod kaution.

Undersøgelsen

De lokale medier har refereret, at ordensmagtens undersøgelse koncentrerer sig om formodet ”samarbejde” i fonden 612 med udenlandske magter, hvilket vil være en krænkelse af den lov om national sikkerhed, som Peking indførte i juni 2020. Den anklage, som de fire arresterede skal svare på, er en af de fire forbrydelser der regnes med i loven om den nationale sikkerhed, og den fordømmes på internationalt niveau. Sigtet med den er at stoppe de prodemokratiske protester i den tidligere koloni. De andre forbrydelser er undergravende virksomhed, splittelse og terrorisme, og de kan medføre lang fængselsstraf.

Allerede for nogle måneder siden anklagede nogle forsideartikler i Hong Kong biskop emeritus for i 2019 at have inspireret studenterne til at gøre oprør mod en række af regeringens bestemmelser. Zen havde også profileret sig ved at have kritiseret det kinesiske kommunistpartis forfølgelser af religiøse fællesskaber.

Oversættelse af ”Arresto del cardinale Zen a Hong Kong, preoccupazione della Santa Sede ved Salvatore Cernuzio” – Vatikanstaten.

Paris har fået ny ærkebiskop

Pave Frans har udnævnt ærkebiskop Laurent Ulrich til ny katolsk ærkebiskop af Paris.

FRANKRIG Laurent Ulrich, ærkebiskop af Lille i Nordfrankrig, afløser ærkebiskop Michel Aupetit, der trådte tilbage i december sidste år.

Den nye ærkebiskop af Paris er født i 1951 og blev præsteviet i Dijons bispedømme i 1979. Han udnævntes til ærkebiskop af Chambéry i det sydøstlige Frankrig af pave Johannes Paul II i år 2000, og blev i 2008 overført til ærkebispedømmet Lille af Benedikt XVI.

Blandt de udfordringer, som den 70-årige ærkebiskop vil stå over for, er at hele de splittelser, som kom til udtryk i ærkebispedømmet Paris under Aupetits embedsperiode fra 2017 til 2021.

Ulrich skal også føre tilsyn med restaureringen af det indre af Notre-Dame-katedralen efter den ødelæggende brand i 2019. Katedralen forventes at genåbne for guds-

tjenester den 16. april 2024, fem år efter branden.

I sit første budskab til sin nye flok, den 25. april, sagde Ulrich: ”Det er en glæde for os at vente på dagen for dens genåbning, så vi stadig kan forkynde den levende Kristus dér, uden at vi naturligvis må forsømme de mange grunde, som tiltrækker folk til den”.

”Jeg er klar over kompleksiteten af de udfordringer, som vi vil stå overfor i de kommende år, men det skal ikke bekymre os, men kræve vort samarbejde: en dybtgående synodal holdning, der netop er denne synodale vej, som Gud forventer af Kirken i det tredje årtusinde’ ifølge pave Frans”.

Aupetit indgav sin afskedsansøgning til pave Frans i november 2021 efter at magasinet Le Point havde offentliggjort en rapport, der portrætterede ærkebiskoppen som en splittet og autoritær figur. Rapporten

rejste også bekymringer om Aupetits kontakter til en kvinde, der gik tilbage til 2012, mens han var generalvikar i ærkebispedømmet. Ærkebiskoppen sagde, at han ikke var i et forhold med kvinden.

Pave Frans accepterede Aupetits tilbage-træden den 2. december 2021, men udtrykte senere tvivl om gyldigheden af kritikken af ærkebiskoppen. Under en pressekonference et par dage senere fortalte paven journalisterne, at han havde accepteret Aupetits afgang ”på hykleriets alter”, fordi ærkebiskoppen havde ”mistet sit offentlige omdømme”.

Aupetit meddelte i februar, at han ville fortsætte som medlem af Vatikanets bispekongregation efter at have modtaget opmuntring fra pave Frans.

Ærkestiftet i Paris, der går tilbage til det 3. århundrede, betjener anslået 1,3 millioner katolikker ud af en samlet befolkning på omkring 2,2 millioner mennesker.

Ulrich blev indsat som den 142. ærkebiskop af Paris den 23. maj kl. 18.30 i Saint-Sulpice-kirken. NM

► *Fortsat fra forsiden* Brødre og tre år senere grundlagde Madeleine Hutin Jesu små søstre. Han blev saligkåret i 2005 af pave Benedikt og i 2020 godkendte pave Frans et mirakel sket på hans forbøn.

Indisk lægkatolik samt ordensgrundlæggere

Ud over Brandsma og Foucault tæller de nyeste helgener også Devasahayam Pillai (1712-52), en indisk lægmand, der led martyrdøden efter at være konverteret til katolske tro. Pillai, der også er kendt under sit dåbsnavn Lazarus, blev saligkåret i 2021

og er den første indiske lægkatolik, der er blevet helgenkåret.

Syv år efter sin konversion blev Devasahayam Pillai dræbt som 40-årig efter fejlagtigt at være blevet anklaget for forræderi, og siden blev han arresteret og tortureret gennem tre år.

Fire ordenssøstre er også blevet helgenkåret, nemlig salige Maria Francesca di Gesù (1844-85), grundlægger af tertiærordenen af kapucinersøstre af Loano; salige Maria Domenica Mantovani (1862-1934), medgrundlægger og første generalsuperior for Institutet af de små søstre af Den hellige

Familie; salige Marie Rivier (1768-1838), fransk ordensgrundlægger af ’Sisters of the Presentation of Mary’ i 1796, og salige Carolina Santocanale, (1852-1923), italiensk ordenssøster og grundlægger af kongregationen af kapucinersøstre af den uplettede Jomfru af Lourdes.

Salige César de Bus (1544-1607), salige Luigi Maria Palazzolo (1827-86) og salige Giustino Maria Russolillo (1891-1955) – tre præster som grundlagde kongregationer og institutter – blev også helgenkåret samme dag.

Apostolisk nuntius for de nordiske lande vender hjem til USA

Pave Frans har accepteret ærkebiskop James Patrick Greens ansøgning om at fratræde sit embede som apostolisk nuntius for Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

NUNTIATURET Den amerikanske prælat James Patrick Green (født 30. maj 1950, i Philadelphia, Pennsylvania) har fra 2006 til 2022 virket som apostolisk nuntius i en række lande, herunder i de nordiske lande 2017 til 2022.

Green studerede til præst og blev præsteviet i ærkebispedømmet Philadelphia den 15. maj 1976. I løbet af sine første år i Pavestolens diplomatiske tjeneste gjorde han tjeneste i Papua Ny Guinea, Sydkorea, Holland, Spanien og Danmark. Derefter tilbragte han et år i Taiwan som chargé d'affaires og arbejdede derefter i Rom fra slutningen af 2002.

Den 17. august 2006 udnævnte pave Benedikt XVI Green til titulær ærkebiskop af Altinum, apostolisk nuntius til Sydafrika og Namibia og apostolisk delegeret til Botswana.

Green blev bispeviet 6. september 2006 af kardinalstatssekretær Angelo Sodano. Samme dag blev Green udnævnt til apostolsk delegat til Lesotho. Den 23. september 2006 blev han udnævnt til apostolsk delegat til Swaziland.

Den 15. oktober 2011 blev han udnævnt som apostolisk nuntius til Peru, og 6. april 2017 til apostolisk nuntius for Sverige og Island, 13. juni for Danmark, 12. oktober for

James Patrick Green. Foto: Keld Dahlwad.

Finland og 18. oktober for Norge.

Pave Frans accepterede hans fratreden fra sine poster som nuntius 30. april 2022. Den 71-årige Green har valgt at lade sig pensionere fire år før den normale pensionsalder på 75 år, og vender hjem til Philadelphia i USA.

Paven: Opret særlige centre for overgrebsofre og deres familier

Frans ønsker fremover også en årlig redegørelse over Kirkens tiltag på overgrebsområdet.

INDSATS Pave Frans har bedt sin overgrebskommission om at udarbejde en årlig redegørelse over de tiltag, Kirken gør for at beskytte mindreårige, hvad der bør ændres, og han opfordrer bispekonferencerne verden over til at oprette særlige centre, hvor overgrebsofrene bliver hørt og ledsaget mod 'helbredelse og retfærdighed'.

Den årlige redegørelse vil være "et tiltag for større gennemsigtighed og ansvarlighed", og – håber paven – give et tydeligt overblik over fremskridtene i denne indsats. Det fortalte han overgrebskommissions medlemmer den 29. april.

"Uden disse fremskridt mister de troende tilliden til præsterne, hvilket vanskeliggør at prædike og vidne om evangeliet".

Paven talte på kommissionens plenarmøde, der drøftede hvordan man bedst bistår paven og lokalkirkerne med at udvikle best practice på området for forebyggelsesstrategier, implementering af retningslinjer og ledsagelse af overgrebsofrene.

En ny begyndelse

Kommissionen drøftede også de fremtidige arbejdsgange, når kommissionen i henhold til pavens nye kurieforfatning lægges ind under Troselærekongregation senere på året.

Som skitseret i *Praedicate Evangelium* vil kommissionen fortsat skulle give paven råd og konsulentbistand, og proaktivt foreslå de mest hensigtsmæssige initiativer til beskyttelse af mindreårige og sårbare personer.

Da dokumentet blev offentliggjort i marts sagde kardinal Seán O'Malley, kommissionens formand og medlem af kardinalrådet, som har udarbejdet forfatningen, at det at knytte kommissionen tættere til troselærekontoret "vil gøre beskyttelse af mindreårige til en grundlæggende del af strukturen i Kirkens centrale ledelse", og "medføre en stærkere beskyttelseskultur i hele kurien og i hele Kirken".

Paven nævnte videre, at antallet af overgrebssager har været faldende i flere år – i det mindste de steder, hvor der findes

pålidelige data og kilder. Disse data er helt afgørende for den videre indsats, så Frans ønsker, at kommissionen fremadrettet udarbejder en årlig redegørelse til ham om Kirkens initiativer på området.

Formålet, sagde han, er give paven "en pålidelig oversigt over hvilke tiltag, der findes her-og-nu, og hvad der skal ændres så de kompetente myndigheder kan handle".

Han roste kommissionen for at have skabt mange muligheder for at mødes med og lytte til overgrebsofre, og at disse møder har været "til stor hjælp i min pastorale mission overfor alle dem, som er kommet til mig med deres smertefulde oplevelser".

"Jeg opfordrer derfor jer indtrængende til at hjælpe bispekonferencerne med at etablere egnede centre, hvor overgrebsofre og deres familier kan finde accept og en opmærksom lytten, og ledsage dem i en helbredelses- og retfærdighedsproces", sådan som det er angivet i pavens motu proprio *Vos Estis Lux Mundi*, der fastlægger procedurer for at indberette anklager om seksuelle overgreb og at holde biskopper og ordensforesatte, der beskytter overgrebsmænd, ansvarlige.

Kort nyt

Næsten 2.700 personer modtog døds-hjælp i Belgien i 2021 ifølge data fra den officielle eutanasiakommission – en stigning på 10% sammenlignet med foregående år.

2.699 tilfælde af døds-hjælp blev indrapporteret i 2021, hovedparten mellem 60 og 89 år. Ingen børn modtog døds-hjælp sidste år. I mere end halvdelen af tilfældene modtog patienten døds-hjælp i hjemmet.

Hovedårsagen til at begære døds-hjælp var enten kræft (63%) eller en kombination af flere sygdomme (18%). Der fandtes 24 tilfælde af døds-hjælp på grund af psykiatriske sygdomme og 26 tilfælde af demenssygdomme.

Vatikanet har afgjort, at den tyske kardinal Rainer Maria Woelki ikke har overtrådt kanonisk ret ved tildelingen af kontrakter i forbindelse med en skelsættende overgrebsrapport.

Ærkebispedømmet Köln meddelte Vatikanets afgørelse den 3. maj, rapporterede den tyske nyhedskanal *CNA Deutsch*.

I løbet af de syv måneders 'åndelig orlovsperiode', som kardinalen tog, gav ærkebispedømmets apostolske administrator to uafhængige kanoniske jurister til at undersøge de kontrakter, som Woelki og generalvikar Markus Hofmann havde tildelt. Kontrakterne vedrørte den 800 sider lange Gercke-rapport, der blev offentliggjort i marts 2021. Undersøgelsen, der er kendt som '*Independent Investigation into the Handling of Sexualized Violence in the Archdiocese of Cologne*', dækkede perioden fra 1975 til 2018.

Den 11. april offentliggjorde en gruppe italienske forskere resultatet af deres datering af ligklædet i Torino. Den franske avis *La Croix* skriver, at ligklædet ifølge forskerne er ca. 2.000 år gammel, det vil sige fra Jesu tid. Dateringen er sket ved hjælp af en ny teknik, hvor røntgenstråler bruges til at bestemme objektets alder.

Forskerne undersøgte et lille stykke af ligklædet og sammenlignede resultatet med tekstilprøver, hvis alder de allerede kendte med sikkerhed – en prøve fra ca. år 0, én fra den tidlige middelalder, ca. 5-600 tallet, og en prøve fra Egypten fra mere end 3.000 år før Jesu fødsel. Dette resulterede i, at prøven fra ligklædet bedst stemte overens med tøjprøven fra ca. år 0.

Medlemmerne af den pavelige overgrebskommission var i audiens hos paven i slutningen af april. Foto: Vatikanets medier.

Pop-up læsemøder

Noget af det litteraturen kan, er at give os indblik i andres liv. Det er afsættet for Caritas Læseklub.

Vær med, når vi hen over sommeren afholder en række pop-up læsemøder. Hver gang læser vi en ny roman og de udvalgte bøger vil på hver deres måde trække tråde til den krig, der foregår i Ukraine. Vi afholder læsemøderne i smukke og fredfyldte omgivelser i

Skt. Ansgar præstehave i Bredgade 64, Kbh. K.

Alle er velkomne!

Datoer for læsemøder:

Torsdag d. 30. juni kl. 16-17

Lørdag d. 16. juli kl. 11-12

Lørdag d. 13. august kl. 11-12

Læs mere og tilmeld dig her:
caritas.dk/laeseklub.dk-popup

Den katolske Kirke bygger broer i Marokko

Den katolske Kirke i Marokko har sammen med Den protestantiske Kirke oprettet det økumeniske teologiske institut Al Mowafaqa. Målet er, som pave Frans har understreget, at bygge broer mellem mennesker og fremme den interreligiøse dialog mellem kristne og muslimer.

Tekst og foto: Ann-Britt Sternfeldt

NORDAFRIKA Det økumeniske teologiske institut, Al Mowafaqa, ligger i byen Rabat i nærheden af den katolske Sankt Peter-katedral, og er et sted for uddannelse, refleksion og styrkelse af den interkulturelle og interreligiøse dialog. En unik institution, hvor pensum omfatter fag som arabisk, studiet af Koranen, islams kilder samt islamisk kultur, historie, love og spiritualitet. Der findes en pragmatisk forklaring på oprettelsen af instituttet, men broder Manuel Corullón, som jeg taler med, ønsker at understrege det, han anser for at have størst vægt.

”Det ægte venskab mellem den daværende ærkebiskop af Rabat, Vincent Landel, og den protestantiske præst Samuel Amédro. Gennem dem kan vi lære, hvor vigtigt kendskabet til den anden og et oprigtigt venskab er for at fremme økumeniens mirakel”.

Manuel Corullón, der oprindeligt kommer fra Spanien, er broder i franciskanerklosteret i Rabat. Han har stor viden og har flere vigtige opgaver. Han er leder af det franciskanske fællesskab, rektor for Sankt Franciskus-kirken og franciskanernes superior i Marokko. Han har studeret teologi samt arabisk og islam, og har udgivet mange artikler om interreligiøs dialog, islam og arabisk kultur. Han samarbejder med forskellige institutioner for interreligiøs dialog såsom Al-Mowafaqa instituttet i Rabat.

En overenskomst

I 1956 blev Marokko uafhængigt af Frankrig og Spanien, og med selvstændigheden begyndte Den katolske og Den protestantiske Kirke at miste medlemmer, som næsten alle var europæere. I slutningen af århundredet så det endda ud til, at de to kirker helt måtte lukke. Men så begyndte unge mennesker fra Afrika syd for Sahara at komme til Marokko for at studere eller for at udvandre til Europa. En del af dem, der kom, var muslimer, mens andre kom fra forskellige kristne kirker, og de gav nyt liv til kirkerne i Marokko. Men der var kun få præster, så katolikker og protestanter besluttede at gå sammen og oprette det økumeniske teologiske institut Al Mowafaqa, der betyder ’enighed’ på arabisk.

”Det var gennem deres regelmæssige samtaler, at biskop Vincent Landel og pastor Samuel Amédro indså, at de delte de samme pastorale udfordringer, og de nåede frem til den konklusion, at et fælles institut ville være det bedste. I 2012 blev Al Mowafaqa-instituttet oprettet og officielt indviet to år senere, så nu fejrer vi vores 10-års jubilæum”, siger Manuel Corullón med et smil.

Instituttet er anerkendt kanonisk set, fordi dets teologiske eksamen er godkendt af det katolske institut i Paris, og af det teologiske fakultet på det protestantiske universitet i Strasbourg. Instituttet har dog endnu ikke fået nogen juridisk og officiel anerkendelse fra de marokkanske myndigheder, og ifølge Manuel Corullón skyldes det sandsynligvis, at det er noget nyt.

”Men det har ikke desto mindre fået en vigtig social anerkendelse som undervisningscenter og interreligiøst mødested”.

Teologisk undervisning

Al Mowafaqa tilbyder et særligt studieprogram, der hjælper de studerende med at komme ind i det muslimske miljø i Marokko, og som ud over teoretiske studier omfatter besøg på forskellige steder af betydning for marokkansk religion og kultur. Hvert år kører instituttet et særligt program i et par måneder, en tværfaglig uddannelse, som omfatter studier i arabisk og emner med relation til islam. Alle, der gennemfører programmet, modtager et særligt certifikat.

”Pave Frans har påpeget vigtigheden af at fremme den interreligiøse dialog mellem kristne og muslimer, og i et miljø, hvor 99% af befolkningen er muslimer, bliver vores institut et unikt sted for en sådan dialog. I disse tider er det meget vigtigt, at vi hjælper folk med at lære hinanden at kende, så de lærer at leve sammen og undgå spændinger”, siger Manuel Corullón.

Manuel Corullón fortæller videre, at instituttet inviterer marokkanske og muslimske lærere, så de kan give de kristne elever vigtige oplysninger om islam.

”På instituttet har vi et godt samarbejde med Rabita Mohammedia des Oulémas, en marokkansk organisation, som er oprettet af den nuværende konge, og hvis hovedformål er at fremme en tolerant og åben islam. Vi har også for nylig indledt et samarbejde med Dar Al-Hadith Al-Hassania, en prestigefyldt skole for islamiske studier”.

Muslimer kan ikke studere på instituttet, men de kan deltage i de konferencer eller forelæsninger, der arrangeres. Manuel Corullón fortæller, at hver lærer, der kommer til instituttet for at undervise på et kursus, også tilbyder en åben forelæsning som alle er inviteret til.

”Nogle gange har disse forelæsninger et socialt eller kulturelt fokus, og andre gange handler de om teologi. Det er virkelig interessant at se, hvordan nogle muslimer ønsker at vide mere om vores tro for at opbygge nye relationer baseret på gensidig viden og venskab”.

Livet som dialog

Da jeg spurgte Manuel Corullón om hvordan de ellers håndterer det, der normalt er en frygt for ’de andre’ og en tro, som de

Broder Manuel Carullón sammen med imam Muhammad Nurch.

Den katolske Kirke i Marokko er ung.

ikke kender, siger han, at Den katolske Kirke i Marokko har en lang historie med respekt og dialog i landet, faktisk hele 800 år.

”Den katolske Kirkes tilstedeværelse i Marokko går tilbage til år 1219, da de første franciskanere ankom til landet og desværre led et frygteligt martyrium. Men brødrene blev ved med at komme, uanset de hårde vilkår, i den overbevisning, at man skal leve sin tro, at hele livet er en dialog og ikke kun nogle få øjeblikke af særlige samtaler”.

Manuel Corullón siger, at det ikke altid er let at tale om den katolske tro og teologi, når folk ikke er særligt vidende. Vi må huske på, at Den katolske Kirke er meget lille i landet, den har omkring 30.000 medlemmer ud af en befolkning på 35 millioner.

”Men hvis vi taler om vores oplevelse af relationen til Gud bliver det lidt lettere. Muslimer har også et forhold til Gud og personlige erfaringer med, hvad det indebærer, og det er hér vi kan mødes”.

Da jeg spørger, om der findes marokkanske katolikker, får jeg at vide, at der ikke findes nogen ’officielle’ marokkanske katolikker.

”Islam er landets statsreligion, men islam er også i høj grad en del af den kulturelle og antropologiske dimension, så det ville være meget vanskeligt for en marokkaner at skifte religion. Men nogle gange hører vi også om marokkanske katolikker, og det er vigtigt at tale mere åbent om dette og anerkende dette ’illegale’ mindretal”, siger Manuel Corullón.

Broer i stedet for mure

Den katolske Kirke i Marokko er grundlæggende afrikansk, da størstedelen af de besøgende er unge universitetsstuderende fra landene syd for Sahara. Men der findes også en stor gruppe af migranter, hvis mål er at nå Europa, og for hvem Marokko er et stop på vejen. Det er mennesker, der er blevet såret, mishandlet, krænket, bestjålet og endda solgt. Situationen har fået Kirken til at ændre sit velgørenhedsarbejde, og man har oprettet Qantara-projektet – et initiativ for at hjælpe de mest sårbare.

”Qantara betyder ’bro’, og gennem projektet omsætter vi i praksis de fire verber, som pave Frans taler om: nemlig at byde velkommen, beskytte, fremme og integrere. Vores Kirke er kaldet til at stille sig til tjeneste for hele den menneskelige familie, og vi må bygge broer i stedet for mure”, siger Manuel Corullón.

Han siger videre, at de kan takke Gud for de eksempler på ydmyghed og enkelhed, som ærkebiskoppen af Rabat, Cristóbal López, ophøjet til kardinal i 2019, og mange af præsterne har givet.

Afslutningsvis siger Manuel Corullón, at Kirken i Marokko har en vigtig profetisk opgave at udføre for Den europæiske Kirke.

”Her lever vi i periferien af verden af i dag; små kristne samfund, fattige mennesker, indvandrere og interreligiøs dialog bliver tegn på, at det er muligt at leve og arbejde sammen for en ny verden. Her kan vi overveje den hellige Frans’ drøm og se ethvert menneske som bror og søster”.

Broder Manuel Carullón, på hug til højre sammen med sine franciskanerbrødre ved statuen af den hellige Frans uden for franciskanerklostret i Rabat.

Han er Frelser og Forløser for alle

Den, der stoler på Gud, har ikke nødvendigvis et lettere liv, men har styrken til at mestre livet med dets opgaver og lidelser.

Tekst: Diakon Kaare Nielsen

PRÆDIKEN Joh 17,20 f er spændende at læse. Det ser ud til at være meget vigtigt for evangelisten Johannes at rette blikket mod målet og Jesu person, før han beretter om Jesu lidelse og død. Johannes understreger: Jesus er Frelseren, Forløser for alle mennesker, både dem der fulgte ham dengang og dem der kommer til tro på ham efter hans jordiske liv som følge af apostlenes arbejde, altså os.

Jesus taler her om den herlighed, der er givet ham, fordi han er ét med Faderen. Sammenlignet med denne herlighed er døden på korset, der fulgte, nok en frygtelig begivenhed, men den er ikke i stand til at skade den herlighed, som Faderen har skænket.

Fra dette perspektiv kan vi mærke, hvorfor Jesus lægger så meget vægt på enhed med Faderen. For hvor enhed med Gud ikke afbrydes, strømmer der i os, som hos Jesus, den kraft, der også giver

os mulighed for at acceptere det svære liv og komme igennem det. Den, der stoler på Gud, har ikke nødvendigvis et lettere liv, men har styrken til at mestre livet med dets opgaver og lidelser.

At være et med Gud er én ting, en vigtig ting for Jesus.

Menneskenes enhed med hinanden er hans anden presserende bekymring. Fordi Gud skabte os mennesker til at være sammen og være der for hinanden.

Enhed har noget at gøre med den indre holdning til andre:

- Der, hvor vi i det skjulte får den andens samtykke gennem gaver, løfter, ros, tildelelse af fordele,
- hvor vi udnytter andres afhængighed af os og derved gør dem føjelige til et ja til vores idéer og koncepter,
- hvor vi opnår godkendelse gennem trusler eller ”tricks”,

i alle disse tilfælde kan der ikke være tale om ægte enhed.

Den enhed, som Jesus forestiller sig og tilskynder os til at vi omfavner:

- at vi søger fred med hinanden,
- at vi respekterer andre i deres forskelligheder,
- at vi skaber fællesskab,
- at vi ”bytter med hinanden” for ikke at gå glip af, hvad der er muligt og gennemførligt sammen.

Den person, der stræber og kæmper for at være det, er frem for alt villig til at se nærmere på sin egen adfærd igen og igen. Målet er at være ét i mangfoldighed. Samtidig at være bevidst og klar: At stræbe efter enhed i Jesu forstand kræver tålmodigt at udholde det, der stadig er uklart, udholde forskellige menneskelige karakterer, fredelig ”brydning” med hinanden. At stå sammen på trods af forskellighed og forskellighed er den opgave, som Jesus beder Faderen om at give os styrke til at udføre.

Vi ønsker alle en enhed i højest mulig grad. Men hverdagen viser os også tydeligt, hvilken enorm energi der skal investeres i denne livsopgave for at opnå det højest mulige niveau af sammenhold. Johannes ønsker at fortælle os gennem Jesu bøn, at vi ikke vil opnå meget alene. Det vil kun lykkes, hvor vi stopper alle former for fjendtlighed mod hinanden.

Bestræbelsen på at blive ét og være ét behøver ikke at undvære argumenter. Nej, der er et retfærdigt, godt argument, der kæmper for, hvad der er rigtigt og almindeligt, men altid med respekt for hinanden og med afkald på enhver form for ydmygelse eller nedgørelse, ”forkertgørelse” af andre.

Med beretningen fra Johannesevangeliet tydeliggøres det, at Jesus ved, hvor meget styrke og indsats vejen til at blive og være ét med hinanden kræver af os. Han beder Faderen om hjælp. Hvis vi er fast besluttet på at arbejde og oprigtigt stræber efter enhed, vil et godt skridt være at efterligne Jesus ved først at bede for og med hinanden. Dette kan være det første skridt, som helt sikkert skal følges op af en stor indsats fra vores side. Men hver af os vil føle: Så snart jeg beder for nogen, møder jeg dem anderledes. Selv når jeg har problemer med nogen, når jeg beder for dem, ændres min holdning til dem. Vores bøn tager ikke vores egen indsats fra os! Men når vi beder for hinanden, kan vi mærke og fornemme, at vi får styrke til at holde ud og være i svære situationer. Derfor: Husk bønnen, når livet bliver svært og livet kræver noget af os. Lige da: Far, hjælp os til at være ét med dig og med hinanden.

Amen!

Joh 17,20-26

”Ikke for dem alene beder jeg, men også for dem, som ved deres ord tror på mig, at de alle må være ét, ligesom du, fader, i mig og jeg i dig, at de også må være i os, for at verden skal tro, at du har udsendt mig. Den herlighed, du har givet mig, har jeg givet dem, for at de skal være ét, ligesom vi er ét, jeg i dem og du i mig, for at de fuldt ud skal blive ét, for at verden skal forstå, at du har udsendt mig og har elsket dem, som du har elsket mig.

Fader, jeg vil, at hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, for at de skal se min herlighed, som du har givet mig, for du har elsket mig, før verden blev grundlagt. Retfærdige fader, verden har ikke kendt dig, men jeg har kendt dig, og de har erkendt, at du har udsendt mig; og jeg har gjort dit navn kendt for dem og vil gøre det kendt, for at den kærlighed, du har elsket mig med, skal være i dem og jeg i dem.”

*I denne gryende morgens stilhed
Herre Jesus, i denne gryende morgens stilhed kommer jeg til dig
og beder ydmygt og tillidsfuld
om din fred, din visdom og din kraft.
Giv at jeg i dag betragter
verden med øjne fulde af kærlighed.
Lad mig forstå, at Kirkens herlighed
udspringer fra dit kors som dens kilde.
Lad mig tage imod min næste som det menneske, du gen
nem mig vil elske.
Giv mig beredvillighed til at tjene ham
og få alt det gode, som du har nedlagt i ham
til at komme til udfoldelse. Måtte mine ord udstråle sagtmødighed
og hele min færd stifte fred.
Lad kun de tanker, som spreder velsignelse,
forblive i mit sind.
Luk mine ører for hvert skadeligt ord og al ondsindet kritik.
Måtte min tunge kun bruges til at fremhæve det gode.
Udvirk, Herre, fremfor alt, at jeg må være
så fuld af glæde og velvilje,
at alle, der møder mig, kan mærke
både dit nærvær og din kærlighed.
Iklæd mig din godheds og skønheds glans,
så jeg i løbet af denne dag kan åbenbare dig.
Amen. Mirjam af Abellin, OCarm (1846-1879)*

*Fra Bønnebog for Den katolske Kirke
Ansgarstiftelsens Forlag, 2013.*

”Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre”. (Joh 15,5). Foto: Pfarbrriefservice.

Mit hjerte er i Polen

Ulla Terkelsen, mangeårig korrespondent på TV2, fortæller i bogen Øst for Paradis medrivende om sine oplevelser i Polen, Tyskland og Ungarn. Og lidt om katolske præster.

Tekst: Jan Kozon

ANMELDELSE Hjertet i Polen. Forstanden i Tyskland. Nysgerrigheden i Ungarn. Det er det overordnede budskab i Ulla Terkelsens odysse over mere end 50 års aktiv journalistik.

Øst for Paradis er en rejse blandt mange af de europæere, som har levet langt fra vores behagelige komfortzone. Og som har måttet kæmpe en kamp, som vi aldrig har prøvet. Øst for Paradis er et udtryk hentet fra beretningen om Kain og Abel. Landet Nod ligger øst for Eden. Nod er hebræisk og betyder 'vandring'.

Her nævner Ulla Terkelsen en samtale i

DR *Deadline* med pastor Jesper Fich, hvor han fortolker, at Kain både blev straffet og beskyttet af Herren. Fredløsheden er straffen. Men mærket beskytter også Kain.

Bogen beskriver med historiske og personlige nedslag detaljeret, hvad det vil sige at være et folk og en nation, hvor intet er givet på forhånd. Bortset fra troen på Gud og ønsket om fred og frihed. Den aktuelle politiske situation i Polen forklares grundigt ud fra landets komplicerede demografi. Land versus by, nord og vest versus syd og øst.

Kontroverserne med EU skal nok falde på plads. Ingen kan undvære den anden. Og

Bruxelles er ikke Moskva. Tyskerne roses for deres rationelle tilgang til det moderne demokrati – med fortidens dybe sår in mente: *Wunde kratzen*.

Og nutidens grænsestridigheder sættes i perspektiv med Ungarns territoriale minimering på 70 procent efter 1. Verdenskrig. Nysgerrigheden for magyarerne forstærkes af landets jødiske historik. Så sent som i oktober 1944 startede udryddelsen af jøderne i Budapest. Svenske Raould Wallenberg nåede at redde 100.000.

Ulla Terkelsen har stor ros til overs for Den katolske Kirke trods alle skandaler og fortællinger.

"Det behagelige ved katolske præster er, at de uden omsvøb kan hoppe ind i en fortolkning af menneskets spirituelle og følelsesmæssige behov. De forstår mennesker på et individuelt niveau. Men kan også vejlede og korreksere", skriver Ulla Terkelsen.

Øst for Paradis, Ulla Terkelsen. Politikens Forlag, 240 sider. ISBN: 9788740051537. Pris kr. 300,-

Pave Frans indstillede den 19. juni sidste år 10 polske ordenssøstre til saligkåring som martyrer. Søstrene, der var mellem 29 og 70 år, er mellem de mere end 100 Sankt Elisabeth Søstre, der blev myrdede under krigen. Saligkåringen er et vidnesbyrd om de lidelser, som mange ordenssøstre i Polen gennemgik under krigen. Elisabeth Søstrenes ordenssamfund blev grundlagt i Nisse (nu Nysa) i midten af 1900-tallet af den saligkårede Maria Merkert og tre andre kvinder for at pleje kolera- og tyfuspatienter. Blandt dem, der skal

saligkåres, er sr. Maria Paschalis Jahn, der gik ind i kongregationen i 1938. Her tog hun sig af ældre og syge medsøstre. Sr. Maria Paschalis blev forsøgt voldtaget af en sovjetisk soldat den 11. maj 1945 og skudt, da hun afviste hans tilnærmelser.

Sr. Dorothea Alex fra Elisabeth Søstrene i Danmark fortæller her om, hvad saligkåringen betyder for hendes ordenssamfund. LR

Kilde: *Global sisters report, a project of National Catholic Reporter*

Saligkåring af Søster Paschalis Jahn og ni medsøstre fra Sankt Elisabeth Søstrenes Kongregation

Et vidnesbyrd for os.

Tekst: Sr. M. Dorothea Alex, Sankt Elisabeth Søstrene

MARTYRER Hvis ikke hvedekornet falder i jorden og dør (...) men hvis det dør, bærer det mange fold. (Joh 12,24)

Søstrene har forberedt sig på det afgørende øjeblik i deres liv idet de trofast opfyldte deres daglige ordens- og kaldspligter. De er blevet udvalgt af det guddommelige forsyn til at bringe den skønneste gave, deres liv, som offer. Angst, usikkerhed, lidelse og kvaler stillede deres tro, deres tillid og deres kærlighed på prøve. Selv om de har mistet deres jordiske liv, tror vi, at Kristus allerede har skænket sine brude den evige herlighed.

I årenes løb og trods vanskelige politiske omstændigheder, er deres usædvanlige vidnesbyrd forblevet i Kirkens erindring. Alle disse søstre blev efter deres død æret som martyrer. Det bevidnede generalpriorinde M. Mathildis Küttner i en rundskrivelse til alle søstre i 1946:

"Sikkert har året 1945 modnet os, skænket os særlig megen nåde, os og hele vores kongregation. Og dog var det det mest lidelsesfulde år i vores historie. Guds nåde var i denne mangefacetterede, tunge sorg,

så stærk med vores søstre, at de er blevet til heltinder af ofret, næstekærligheden og martyriet. Kongregationen, vores moder, kunne sende det første martyrblood til Guds trone, søstrene, som i heltmodige kampe gav deres liv for deres jomfruelighed. De har med et særligt mod, med særlig kraft og udholdenhed lidt og kæmpet, at jeg kun med stor ærefrygt tænker på dem og kan tale om dem." Denne mening blev udtrykt og udbredt i forskellige polske og udenlandske publikationer.

Sankt Elisabeth Søstrene, præster og troende har bedt om deres forbøn og modtaget nåde på forskellig vis. Denne private dyrkelse finder stadig sted. For verden af i dag er søster M. Paschalis Jahn og hendes ni ledsagere først og fremmest et betydeligt tegn på modstanden mod en civilisation af manglende kærlighed. Ligesom de bibelske 'tapre kvinder', fast forankret i Gud, har de opfyldt kvindens kristne rolle i verden. Det giver Kirken håb om det godes sejr og kærlighed for Guds riges skyld.

For Sankt Elisabeth Søstrenes kongrega-

tion er det en ny Åndens vind, der blæser, en ny inspiration til dybere og tydeligere virkeliggørelse af deres stifterinders karisma. Åbningen af saligkåringens processen var allerede i halvtredserne og tresserne planlagt til at finde sted i det 20. århundrede, men blev ikke til noget på grund af den politiske situation i Polen. I 2009 forsøgte Elisabeth Søstrene på ny at søge ærkebispedømmet i Breslau (Wroclaw), som Schlesien hørte under i de år, hvor søstrene havde givet deres liv af kærlighed til Gud.

"Dig priser martyrerne hvidklædte hær"

Saligkåringens processen for de ærværdige Guds tjenerinder, søster M. Paschalis Jahn og ni medsøstre begyndte den 25. november 2011 på ærkebispedømmeplan. Det blev åbnet i Breslau af den daværende Metropolitan af Breslau, ærkebiskop Marian Golebiewski. Efter fire års intensivt arbejde af postulant, søster Miriam Zajac og hendes hjælpere, åbnede Breslauer metropoliten,

ærkebiskop Josef Kupny processen ved en festlig ceremoni den 26. september 2015. Derefter blev procesdokumenterne givet til Kongregationen for salig- og helgenkåring, så den kunne blive videreført fra Rom. Den endelige afslutning fandt sted den 19. juni 2021, da dekretet om søster M. Paschalis Jahn og hendes ni medsøstres martyrium blev underskrevet af pave Frans. Dette dekret tillader deres saligkåring. Efter fastlæggelse af datoen fra sekretariatet for den Hellige Stol meddelte generalledelsen for vores kongregation, at saligkåringen ville finde sted i Breslau (Wroclaw) den 11. juni 2022.

Vi indbyder alle til at deltage i bøn om en værdig fejring og en åndelig frugtbar saligkåring af Sankt Elisabeth Søstrenes Kongregations martyrsøstre. Vi håber, at denne begivenhed vil blive en kilde til Guds velsignelse for hele Kirken.

"Dig priser martyrerne hvidklædte hær" er et citat fra hymnen *Te Deum laudamus*.

Rundt jubilæum i Næstved

Søndag den 12. juni fejrer menigheden i Næstved hundredåret for redemptoristernes ankomst til byen.

Tekst: Pastor Stephen Holm SMMass

BEGYNDELSEN: Ordenssamfund Omkring 1910 havde indvandringen af polske sæsonarbejdere taget sin begyndelse. Også på Næstved-egnen. I flere år måtte de nøjes med periodisk gudstjeneste ved vandrepræster, indtil biskop Johannes von Euch i 1916 oprettede Sydsjælland som et selvstændigt sogn med Næstved som midtpunkt og overdrog det til Præmonstratenserne fra Averbode i Belgien, – med dansk hovedsæde i Vejle.

Da disse præster imidlertid ikke forstod polsk, måtte redemptoristpater Peter Damian Steidl, som havde lært nødtorftigt polsk, fra tid til anden komme fra København og holde gudstjeneste for de polske landarbejdere

Dette var grundlaget for, at redemptoristerne (CSsR) fra den østrigske ordensprovin, der allerede virkede i Odense og på Amager, i januar 1922 også blev betroet sjælesorgen i Næstved. Det var pater Peter Damian Steidl (49), pater Josef Dutschke (46) og broder Lukas (53). Og da det var pater Steidl, som havde banet vej for overdragelsen, blev han udnævnt til første superior og sognepræst.

I 1924 blev de suppleret med pater Karl Harmer (27). Pater Harmer blev i øvrigt sognepræst i Næstved i tre perioder: fra 1933-39, fra 1946-50, fra 1957-62. Resten af sit liv, – han døde i 1974 – forblev han i Næstved som skoleleder og kapellan

Det ny ordenshus i Næstved begyndte i stor fattigdom. Pater Steidl beretter: ”Huset, som vi overtog var fuldstændig tomt. Der fandtes ikke en eneste stol. Pater Superior på Amager købte til os for 300 kr: 3 senge, 4 stole, nogle tallerkener og gryder, 30 hektoliter koks og 4 hektoliter kul. Desuden fik vi 140 kr. kontant. Der var ingen lagner, ingen puder, ingen glas. Ikke engang skeer”

Det første, p. Steidl tog sig af, var kapellet i huset. Ved hjælp af gode venner blev det restaureret og forsynet med et nyt alter, nye bænke og en døbefont, der kom fra Odense. Da menigheden for første gang så det nyindrettede kapel, ville de ikke tro deres egne øjne.

Hans plan var jo at bygge en ny kirke, men det tog tid, og imens kastede han sig over andre problemer. Først oprettede han i lejede lokaler en skole, der på grund af

den store tilgang af elever snart måtte overflyttes til større rum i selve præstehuset, – grundlaget for nuværende Vor Frue skole, som også i år kan fejre 100-års jubilæum. Det lykkedes ham at få Sankt Elisabeth Søstrene fra Amager til at komme til Næstved og skænke byen og menigheden begge dele: et hospital, indviet 1923, og et børnehjem, oprettet samme år.

Et ønske går i opfyldelse

I 1926 gik hans allerstørste ønske i opfyldelse: Han havde fået bygget en kirke. Med Johannes Tiedemann Dal som arkitekt. Store velgørere havde gjort det muligt. Kirken blev konsekret af biskop Brems til ære for Maria, Moder af den stedsevarende Hjælp. Pater Steidl havde stået for byggeriet af ordenens Skt. Albani Kirke i Odense, som blev indviet i 1908, og hér havde han overskredet budgettet med over 100%, hvilket bestemt ikke af ordenen gik upåtalet hen.

Nu, hvor han, mærkeligt nok, igen var blevet ’kirkebygger’ passede han på, – nogle sagde, at han i Næstved havde bygget for småt. Det planlagte kirketårn blev droppet, men, som det havde været tilfældet i Odense, blev også Vor Frue kirkes smukke, gyldne alter og korsvejsstationerne leveret af billedskærer Konrad Martiner fra St. Ulrich i Tirol.

Den nye kirke blev midt- og udgangspunkt for en udstrakt sjælesorg blandt Sydsjællands katolikker, særlig af polsk afstamning. Der blev holdt regelmæssig eller periodisk gudstjeneste flere steder, særligt på herregårde, hvor et større antal af polske arbejdere var beskæftiget.

Den 1. april 1930 begyndte man med regelmæssig gudstjeneste i Vordingborg, og så godt udviklede denne del af menigheden sig, at der i 1934 kunne købes en byggrund lige overfor banegården, og 1939 opføres en kryptkirke med en større kirke for øje og regelmæssig gudstjeneste hver søndag. Denne kirke blev, ved pater Jozef Dudeks indsats til virkelighed i 1994, men fik en kort levetid, idet den i 2015 er blevet nedlagt og frasolgt til andet formål, – til stor sorg og frustration for menigheden op stedet, som efterfølgende er blevet splittet.

Hvor afholdt p. Steidl var, kom til udtryk, da menigheden i 1930 skulle tage

afsked med ham. Det var en rørende afsked med taler, der kom fra hjertet og i ’Katolsk Ugeblad’ kunne man læse

”Pater Steidl har i otte år med enestående kærlighed, klogskab og med Guds velsignelse arbejdet her i Næstved. Da han kom, stod præstegården som nu, udadtil anstændig, men indvendig umulig. Et værelse var kapel. Siden dengang har p. Steidl skaffet menigheden et hospital, et børnehjem, et pensionat for kvinder, alt sammen udmærkede bygninger under Sankt Elisabeth Søstrenes ledelse. Desuden har han bygget den nye kirke af røde mursten. Skolen begyndte han med to elever, nu tæller den 86. På første sal bebor fire præster deres brandfarlige værelser, og under taget har tre lægbrødre deres endnu brandfarligere kamre. Men det allervigtigste er: De gode patres, disse fortræffelige missionærer, har skaffet en levende og enig menighed. Men præsterne giver også ved deres broderlige endrægtighed indbyrdes et lysende eksempel.”

Efterfølger i sognepræsteembedet blev for tre år pater Josef Resch. Pater Steidl havde ofret alt på sine projekter, så følgende er yderst troværdigt: Pater Resch havde et praktisk blik, der straks så, hvad der især manglede og energi nok til at afhjælpe manglerne. Der gives i hele Danmark næppe en præstegård, der er så fattig som den i Næstved. Den ny superior søgte straks at bøde på de værste mangler. Husets værelser blev gjort i stand, og der blev lagt løbere på gangene...

I dag

Mange år senere fik Næstved den smukkeste og mest funktionelle ’klosterbygning’. Men som selvstændigt hus er Næstved blevet nedlagt i 2014 og, sammen med kirken, overdraget til bispedømmet. At 100-års ordensjubilæum kan fejres i Næstved, skyldes alene, at redemptoristpater Julian Bodnar, – som ’juridisk’ nu hører under ordenshuset i Odense, – trofast og arbejdsom, ene mand er forblevet på stedet som sognepræst, og samtidig med festen for 100-års redemptorister i Næstved kan fejre 65-års ordensjubilæum og 60 års præstjubilæum. Julian Bodnar er født i Polen, indtrådte i redemptoristordenen i 1957 og præsteviet 1. juli 1962. I 1973 kom han til Danmark og i 1978 blev han sognepræst i Næstved som efterfølger for p. Josef Völk. Senere blev han et par år afløst af patrene Jozef Dudek, Josef Völk og Kazimierz Przybylowicz, hvorefter pater Julian igen, i 2004, blev sognepræst og har været det siden.

Mange vil ganske sikkert helt særligt ønske pater Julian tillykke med alle tre

Nuværende sognepræst i Næstved Julian Bodnar C.SsR. Foto: Ingegerd Riis.

jubilæer, når man i Næstved den 12. juni fejrer den store dag med festmesse kl. 10.30 og efterfølgende sammenkomst i skolens gymnastiksal.

PS: Samme dag som pater Julian, kan pater Jerzy Kruk, ligeledes hørende under redemptoristhuset i Odense, boende i Nyborg, fejre sit 60-års-præstjubilæum.

Kilde: Peter Franz Klars to bøger: *Redemptorister i det danske vikariat* og *Peter D. Steidl*.

Vor Frue Kirkes arkitekt

Johannes Tidemand-Dal (1882-1961) var som arkitekt primært aktiv i og omkring Næstved, hvor hans bygninger stadig præger bybilledet. Han har tegnet flere bygninger for katolske ordenssamfund. I 1926 byggede han Vor Frue Kirke for redemptoristerne i Næstved og året efter for samme ordenssamfund Vor Frelsers Kirke i Assens. (Nu privatbolig).

Tæt på Vor Frue Kirke tegnede han på Præstøvej for Skt. Elisabeth Søstrene deres hospital (1923 og 1935), hvor Næstved Sundhedscenter nu ligger. Tidemand-Dal har tegnet mange officielle bygninger og villaer i Næstved. Han var med til at starte den indflydelsesrige forening Bedre Byggeskik, der ville forbedre dansk bygningskultur, men efterhånden tabte terræn til funktionalismen. Næstved Museum opbevarer størstedelen af hans tegninger. LR

Det første katolske kapel i Næstved. Foto: Katolsk historisk Arkiv. Udateret.

Katolsk kirke og præstebolig i Næstved. Foto: Katolsk historisk Arkiv. Udateret.

CARITAS DANMARK fejrer i år sit 75 års jubilæum. KO bringer her nogle indtryk fra landsmødet i Aalborg. Om fredagen mødtes græsrodderne, lørdag var der landsmøde. Søndag var der Caritas

dag med messe i Sankt Mariæ Kirke i Aalborg med messe og fællesspisning og taler bagefter i skolens gymnastiksal.

Tekst og fotos: Lisbeth Rütz

En hjælpende hånd til de mest sårbare

Status for Caritas' nye sundhedsklinik.

SUNDHED "Privilegiet er mit". Sådan beskrev praktiserende læge Chi Le sin store glæde ved at bruge sin sundhedsfaglige viden til at udvikle tilbud målrettet sårbare grupper. Chi Le blev født i Vietnam i 1983. Da hun var tre år gammel, valgte hendes far at flygte over havet, fordi han var bange for at komme i en af kommunisternes genopdragelseslejre, som det var sket for så mange andre.

Som ung var Chi Le en stor fan af Moder Teresa og arbejdede i Calcutta. Sammen med andre indsamlede hun 250.000 kr. via DUK og var med til at starte en lægeklinik i et landområde i Cambodia. Klinikken kom

til at gøre en stor forskel for mange af de lokale, der ellers ikke ville have adgang til lægehjælp.

De studerende arbejdede med behandling af meget udbredte helbredsproblemer i området – for eksempel sår og eksemmer. Mange af landsbyernes ældre hjalp de til et helt nyt liv ved at tilbyde dem operation for øjensygdommen katarakt (grå stær) på et af provinsens hospitaler. Der blev samlet et lille team af medicinstuderende, som var afsted flere gange 14 dage ad gangen. Det lille sundhedscenter eksisterer stadig, og det er planen, at man vil ansætte en lokal læge til at arbejde der.

Læge Chi Le fortæller om Caritasklinikken.

Sidste år startede Chi Le som praktiserende læge i Istedgade, og her fik hun den idé at starte en klinik for sårbare og socialt udsatte, der kan have svært ved at benytte sundhedsvæsenets almindelige tilbud. Klinikken åbnede den 14. september sidste år.

P.t. er der omkring 20 frivillige på klinikken og der er ansat en behandlingsansvarlig læge. Klinikken har åbent hver tirsdag fra 17-20. Et nyt tilbud er, at der er mulighed for at tale med en jordemoder en gang om måneden. 95% af brugerne er migranter fordelt på 27 forskellige nationaliteter. Der er også mulighed for samtalerapi på otte forskellige sprog. Mange af brugerne lærer det nye Caritas-tilbud at kende gennem deres lokale netværk eller gennem Caritas' Mobilklinik, der kommer ud på de lokale væresteder. P. t. er der 4,7 patienter/henvendelser per mødegang; men tallet forventes at stige efterhånden som klinikken bliver mere kendt.

Hanne Christensen, speciallæge i neurologi på Bispebjerg Hospital, og frivillig på klinikken fortalte om sine egne erfaringer som frivillig. Hun havde to gange set ret unge østarbejdere, der havde fået hjerneskrader på grund af ubehandlet højt blodtryk. Hun oplevede det som meget tilfredsstillende at være frivillig på Caritas-klinikken, hvor der er god tid til at udrede patienterne. Undervejs tilpasses konceptet brugernes behov. Klinikken fik sidste år Kristeligt Dagblads innovationspris som Danmarks bedste kirkelige initiativ.

Kend dine frivillige

Frivillighedskulturen er under forandring – også i Caritas.

FRIVILLIGHED 40% af danskerne bruger tid på at arbejde frivilligt; men det er gået en lille smule tilbage med engagementet. I 2019 brugte frivillige 14 timer om måneden på frivilligt arbejde mod 17 timer i 2004.

Der kan være mange grunde til at danskerne er frivillige. Indignation – for eksempel over hjemløshed eller flygtninge – og klimakriser kan ligge bag. Måske vil man gøre noget for børnenes fodboldklub, eller man vælger at gøre en indsats for syge eller handicappede medborgere. Men uanset om det er Kirken eller fodboldklubben, man brænder for, er den danske frivillighedskultur i forandring. Det fortalte konsulent Lasse Petersen fra Ingerfair til Caritas græsrodder. Ingerfair er et netværk for frivillig-fagnørdere og henvender sig til alle, der er engagerede i at udvikle frivilligmiljøer.

Foreningen som organisationsramme er næsten 170 år gammel. Men samfundet har forandret sig og vores måde at være frivillige

på forandres også. Før i tiden valgte man én organisation eller sag for livet; men i dag er det mere situationsbestemt. Tidligere var frivillige i høj grad loyale over for organisationen. Det ser man ikke på samme måde i dag. Når man er frivillig i dag – kræver man at kunne se sig selv i opgaven. Opgaven er i højere grad noget, man selv designer. Det er vigtigt, at man er klar over dette, når man vil fastholde frivillige, fortalte Lasse Petersen.

Der er stor forskel på den traditionelle og den nye type frivillighed. De senmoderne frivillige er nemme at rekruttere; men det er svært at holde fast på dem. Omvendt er det svært at få ældre frivillige, til gengæld er de mere trofaste.

En ting har dog ikke forandret sig – mund til mund-metoden er stadig den bedste måde at rekruttere nye frivillige på; men det er vigtigt at bruge forskellige platforme og få sat system i den måde, man hverver og fastholder nye frivillige på. Hvis man vil tiltrække frivillige, må man nødven-

Caritas-græsrodderne summer over, hvordan man tiltrækker og fastholder frivillige. Foto: Jacob Nue Sønderstrup.

digvis være bevidst om, hvilke segmenter man henvender sig til. Frivilligt arbejde er i dag mere situationsbestemt og de frivillige vælger selv til og fra. Men en del af det at være frivillig er stadig at blive set og føle sig anerkendt. Efter Lasses inspirerende og

øjeblikke oplæg kom Caritas-græsrodderne på arbejde. Gruppevis definerede de en opgave, der ønskedes løst, og forsøgte at indkredse, hvilke frivillige, der passede til netop denne opgave.

International buffet og danserytmer

Frivillige i menigheden i Aalborg sørgede for fantastisk afslutning.

CARITASDAG "Pastor Ballin havde selv været flygtning. Caritas Danmark blev stiftet i de år, hvor der var mange uønskede tyske flygtninge i Danmark. Det gælder også i dag, at vi må have flygtnings behov for øje – ligegyldigt om det er vores naboer eller om de har rejst langt. Vi har Guds ubetingede kærlighed, og vi har også pligt til at give den videre", sagde Christa Bonde, bestyrelsesformand for Caritas i sin festtale til deltagerne på årsmødet den 30. april. Pastor Jude Kulas tog dagen efter kærlighedstråden op i sin prædiken for menigheden og

deltagerne i Caritasdagen. Han talte om disciplene i dagens evangelium. De var bange og rådvilde. De havde knoklet hele natten og kunne ikke overskue, hvordan det skulle gå. Men Gud viser sig i, at det umulige bliver muligt. Caritas er først og fremmest Guds kærlighed til os, sagde pastor Kulas under messen.

Festlig afslutning

Efter messen var der fest i skolens gymnastiksal, hvor frivillige fra menigheden havde knoklet med at lave en velsmagende,

Tre glade medlemmer fra menigheden i Aalborg kastede sig på Caritasdagen ud i en dans til heftige, afrikanske rytmer.

international buffet. Da den værste sult var stillet, udfoldede en lille gruppe af menighedens kvinder sig til klapsalver og livsglade, afrikanske danserytmer, før Dolores Bachmann fra Caritas talte om "love in action".

Som festlig afslutning på weekenden overrakte børn fra menigheden to flammende røde hjerter med teksten "Caritas er kærlighed" til Caritas' generalsekretær Maria Hammershøj.

Velorganiseret med et stort netværk

Udviklingsministeren ønsker tillykke med Caritas-jubilæum.

TALE “Verden er Guds værk. Vi skal passe på alle de mennesker, der er en del af den”, sagde udviklingsminister Flemming Møller Mortensen (S), der havde presset et besøg på Caritas årsmøde ind i sin kalender.

“Jeg er utrolig glad for samarbejdet med Caritas som strategisk partner. Jeres indsats gør en stor forskel, og I kan være stolte af jeres arbejde. I har skabt en stærk organisation med en stor kapacitet”, sagde udviklingsministeren, der under sit nylige, kortvarige besøg i Ukraine havde været på besøg i Caritas Centret i Lviv. Ministeren udtrykte stor bekymring over, at der aldrig har været så mange fordrevne som nu. Mange steder er demokratiet under stærkt pres. Caritas blev rost for at være helhedsorienterede og tænke i både et før, nu og efter en krise. Flemming Mortensen nævnte som særlig kompetence ved Caritas det store

netværk og at man er ekstremt velorganiseret.

Caritas’ nye fire års partnerskabsaftale med Udenrigsministeriet betyder, at organisationen de næste fire år får 48 millioner kr. om året. Helt tilbage fra 1995 har Caritas haft partnerskabsaftaler med ministeriet.

Ministeren, der selv er uddannet sygeplejerske, har blandt andet arbejdet blandt spedalske i Sydindien og fortalte, hvordan han dér havde haft et fantastisk samarbejde med de katolske hospitaler, hvor han oplevede, hvordan man tog bønnen med sig ud i hverdagen. Det havde han oplevet som positivt skelsættende i sit liv. Han oplevede det som en stor styrke, at Danmark er et meget økumenisk samfund med plads til religiøs forskellighed. “Størst af alt er kærligheden. Jeg ville ønske, det var det, vi brugte alle døgnets vågne timer på”, sagde ministeren.

Udviklingsminister Flemming Møller Mortensen (S) (nr. 2 fra venstre i nederste række) sammen med nogle af deltagerne i Caritas Danmarks årsmøde. Ved siden af ministeren ses Maria Hammershøj, Caritas’ generalsekretær og Cecilie Winther, international leder i Caritas.

“Vi skal gøre mere af det vi har gjort godt”

Caritas Danmarks internationale arbejde.

STATUS Cecilie Winther, international leder i Caritas Danmark, med mange års erfaring i udviklingsarbejde og katastrofehjælp i Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp, gjorde på landsmødet status over Caritas Danmarks internationale arbejde. “Vi prioriterer det højt at levere kvalitet og bruge pengene rigtigt”, sagde Cecilie Winther.

Caritas er det andet største netværk i verden, og det er derfor nemt at nå ud til de lokale, som skal hjælpes, fordi strukturerne er der i forvejen. Der er behov for fortsat professionalisering, så folk i krise kan få den bedst mulige hjælp. Caritas Danmarks lægger sig derfor tæt op ad Caritas Internationalis mål og kvalitetsstandarder.

“Vi skal gøre mere af det, vi har gjort godt. Agendaen er, at folk på stedet ved bedst, hvordan problemerne kan løses. Når krisen kradser, henvender folk sig til Caritas, som er en organisation, de kender og har tillid til”, sagde Cecilie Winther.

“Den verden, vi lever i, er blevet mere uforudsigelig. Migration, Covid-19, Ukraine-krigen og stigende fødevarerpriser over hele verden er nogle af de helt store udfordringer. Mange steder er der klimaforandringer, voldsomt vejr, tab af afgrøder og ressourcer, skrøbelighed, konflikter og

vold. Grænserne er blevet mere flydende mellem langsigtet udviklingshjælp og nødhjælp”, sagde Cecilie Winther. Det overordnede mål for Caritas Danmark er fortsat at bekæmpe fattigdommen og fremme bæredygtig menneskelig udvikling gennem et konsekvent fortalerskab for fattige og undertrykte.

Caritas har fra dag ét været til stede i Ukraine under krigen og var den eneste organisation, udviklingsministeren besøgte, da han for nylig var i Ukraine. Caritas har indsamlet mere end 1,1 millioner kroner til hjælpearbejdet og har fået 8,7 mio. kroner fra Udenrigsministeriet til Ukraine og nabolande. Via TV-indsamlingen for Ukraine er yderligere ca. 5 mio. kroner kommet ind.

Arbejdet i Ukraine har haft fokus på at sørge for overnatningssteder, tæpper, madrasser, non-food items, hygiejneartikler og hjælp til transport. Programmet tilpasses konstant til ændrede omstændigheder og har fungeret meget effektivt p.g.a. en målrettet koordinationsindsats via Caritas Europa og Caritas Internationalis.

Caritas budget er steget med 20% fra 40 til 48 millioner kroner i den nye rammeaftale med udenrigsministeriet, der løber fra 2022 til 2025.

Cecilie Winthers status på Caritas Danmarks udlandsarbejde var spækket med kompakt viden og statistiske facts. Undervejs blev det nødvendigt med en energizerøvelse.

Planerne for 2022-2025 er fortsat at være med til at hjælpe de omkring 750.000 Rohingya-flygtninge fra Myanmar og værts-samfundet Bangladesh. Det sker blandt andet gennem opgradering af shelters og uddannelse af kvinder. I Burkina Faso hvor der p.t. er omkring 1,4 mio. internt fordrevne, arbejdes der bl.a. med låne-sparegrupper for kvinder og fredsuddannelse for unge. I Uganda arbejdes der bl. a. med landbrugsprojekter, støtte til kooperativer og grønne løsninger ved brug af solcelledrevne komfurer.

Et nyt land på Caritas’ liste er Libanon, hvor der p.t. er 1,5 millioner flygtninge. Her arbejdes der bl.a. med at forebygge ungdomsarbejdsledighed og starte krisecentre for kvinder og børn. I Niger, et af verdens fattigste lande, arbejdes med støtte til internt fordrevne og de omkring 60.000 flygtninge fra Mali, der findes i landet.

Det gælder for alle projekterne at de bygger på Caritas’ Internationalis værdigrundlag og fælles standarder.

Caritas er “love in action”

Veteran fortæller på Caritasdagen.

AFSKED Hun voksede op i små kår i Irland, og engagementet i verden har hun med sig hjemmefra. Dolores Bachmann, programkoordinator for Syrien og Jordan, var i år med til sit sidste årsmøde. Gennem sin lange karriere har hun tjent verdens fattige i mere end 25 lande, og hun har modtaget St. Sylvesterordenen af pave Frans for sit arbejde. På Caritasdagen fortalte Dolores blandt andet om oplevelser fra Banja Luka i Bosnien, hvor hun arbejdede under den

jugoslaviske borgerkrig og om sit arbejde for Caritas ved grænsen mellem Thailand og Myanmar i et område, der er hærget af konstant uro. Dolores har en sjælden evne til at forklare den kontekst, hun arbejder i, og evner at gøre komplicerede politiske og sociale forhold begribelige for andre. På årsmødet fortalte hun om sin glæde ved at arbejde for Caritas, hvor hun oplevede at få tidobbelt tilbage, når hun gav af sig selv i sit arbejde. Hun ser Caritas med dens

162 medlemmer som en kæmpe stor global familie, der er forankret i katolsk sociallære.

Dolores Bachmann fortalte om mange års arbejde for Caritas på Caritasdagen.

Pinsemusik

Som højtid står pinsen måske lidt i skyggen af jul og påske. Men der er skrevet pragtfuld musik til den. Læs om den her og lyt på YouTube.

Tekst: Rolf Tönshoff

KIRKEMUSIK Står musikken til pinsefesten i skyggen af jule- og påskemusikken? Ikke når det gælder de mange metriske Helligåndssalmer i salmebogen; heller ikke når det gælder det righoldige materiale af overleverede gregorianske satser på latin. Sekvensen "Sancte Spiritus" eller hymnen "Veni, Creator Spiritus" har inspireret mange – såvel ældre som yngre – (også rytmiske) komponister til en nyfortolkning af det overleverede gregorianske materiale; men pinsen kan dog ikke hamle op med julens og påskens sværvægtede: oratorier og passioner.

Hvis man leder efter velklingende pinsemusik, kommer her et par forslag:

50 dage efter Kristi Opstandelse kom Helligånden ned over apostlene. Apostlenes gerninger kap. 2: "Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. Og tunger, som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige". Pentecost – den 50. dag – blev i den kristne tradition Kirkens fødselsdag.

Tomás Luis de Victoria (1548-1610)

Sin tids mest fremtrædende spanske komponist, kom til Rom, studerede ved Jesuitterkollegiet og viede i det hele taget sit liv til kirken. Han har udelukkende skrevet kirkemusik – herunder det berømte "Officium Sanctae Hebdomadae," en samling gejstlige satser til Den stille Uge. Han afløste som moderator musicae den navnkundige Giovanni da Palestrina ved kollegiet og blev en af de betydeligste komponister i forbindelse med Modreformationen. Victorias musik minder meget om Palestrinas,

Johann Sebastian Bach. Malet 1746 af E.G. Hausmann. Billedet hænger på Stadtgeschichtliches Museum i Leipzig. Foto fra Wikipedia.

men dens kvalitet består af en mere mystisk intensitet og en stærkere dramatik. Hans femstemmige pinsemotet: "Dum compleretur dies Pentecostes" (Og da pinsedagen oprandt helt), hvor han på fremragende vis skildrer "en lyd fra himlen som af et kraftigt vindstød," blev udgivet i Venedig i 1752

Tomás Luis de Victoria: "Dum compleretur dies Pentecostes" på YouTube.

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Pinsekantaten BWV 68 »Also hat Gott die Welt geliebt« med den underskønne arie "Mein gläubiges Herze frohlocke, sing' scherze".

Bach var mesteren – også når det gjaldt kantateproduktion. Han skrev henvend fem årgange kirkekantater – en til hver eneste søn- og helligdag. Det bliver omtrent 300 kantater, hvis man regner de verdslige med og en tyve stykker, som er bortkommet. De mange kantater, som typisk varer et kvarters tid og beregnet til fremførelse under gudstjenesten, indeholder arier, recitativer, koraler instrumentalmusik ofte kaldet Sinfonia.

Derfor findes også en kantate til pinsefesten, men her anbefales den ovennævnte arie "Mein gläubiges Herze" til 2. pinsedags kantate, opført i Leipzig 1725:

Det er en befriende, ja næsten munter arie, sunget af en drengesopran. I modsætning til de verdslige kantater var der tradition for i kirkerummet, at det var drenge og mænd, der fremførte kirkekantaterne. Arien, som ved alle her nævnte eksempler, kan høres på YouTube, udtrykker glæden hos den troende, for Jesus er nær: flot klingende F-dur i A-stykket afløst af B-stykket, der udtrykker at jammer og klage – selvfølgelig her i mol – er borte, fordi Jesus er nær og arien slutter igen i den festlige og djærve F-dur. Der er en veldrejet arie til i denne kantate "Du bist geboren mir zugute" – og af den musik har Bach lånt noget hos sig selv, nemlig fra den verdslige kantate "Was mir behagt ist nur die muntre Jagd" (1713). I denne (jagt)kantate er der en strålende musikalsk perle, ja nærmest en ørehænger for sopran, to blokfløjter og basso continuo, som læseren måske har hørt – noget af det bedste vokalmusik Bach har skrevet: "Schafe können sich weiden".

Lyt til Johann Sebastian Bach: "Mein gläubiges Herze frohlocke, sing' scherze"

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-91)

Han komponerede i en alder af 12 år satsen "Veni Sancte Spiritus" – Kom Helligånd. Kormotetten (KV 47) er i C-dur for blandet kor, solister, orkester og orgel.

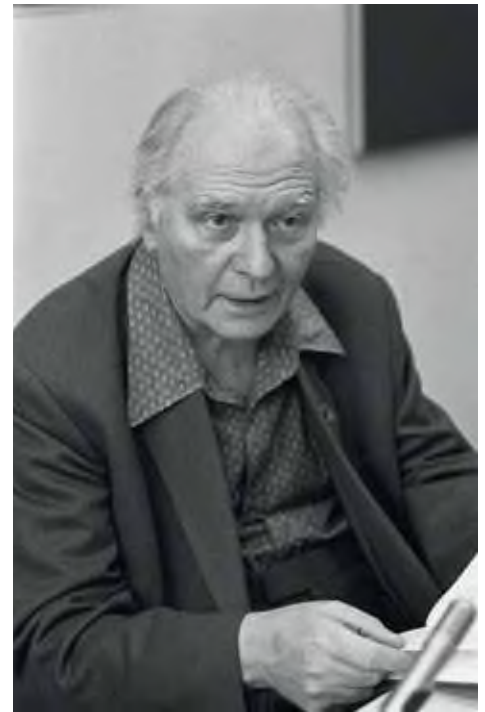
Værket er todelt – dels et sprudlende korarrangement med tekst fra pinseantifonen "Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda

fideliū" en tidligere antifon til tidebønnen Vespers "Magnificat" til Pinsefesten (ikke at forveksle med pinsesekvensen "Veni Sancte Spiritus") og dels det velklingende, svævende alleluia, der afslutter ungdomsværket. Dette Alleluia bliver undertiden opført i messer uden for pinsefesten. Orkestret består af to oboer, to horn, to trompeter, to pauker, strygere og orgel. Motetten er både komponeret i Mozarts ærbødighed over for kapellet i Rennwegstraße i Wien men også som en kompositionsøvelse til "Missa Brevis" (KV 49)

Wolfgang Amadeus Mozart: Veni Sancte Spiritus, KV. 47

Olivier Messiaen (1908-1992)

Før Vatikan II var det sædvane i kirkerne i Paris, at man på hverdage fejrede den såkaldte messe basse, stillemesse, hvor orgelmusikken alene markerede de centrale steder i messen, mens de andagtsøgende kunne forrette deres morgenbøn i ro og fred. Man kan karakterisere det som en orgelcyklus og "Messe de la Pentecôte" af den franske komponist Olivier Messiaen (1908-92) består af fem satser: 1. Entrée: Les langues de feu (indtoget: Ildtungerne – fra Apostlenes Gerninger 2,3), 2. Offertoire: Les choses visibles et invisibles (offertoriet: de synlige og usynlige ting) 3. Consécration: Le don de Sagesse (forvandlingen: Visdommens Gave – Esajas 11,2) 4. Communion: Les oiseaux et les sources (kommunion: Fuglene og kilderne – Davidssalme 104, 10-12) og 5. Sortie: Le vent de l'Esprit (Udtog: Åndens brusen – Apostlenes gerninger 2,2). De fem orgelsatser, som ud over titlen også har et motto taget fra Bibelen, har altså udelukkende liturgisk funktion. Messiaen siger selv, at denne orgelmesse hviler på tyve års improvisation. Fx er kommunionssatsen naturmystik med forskellige fugle i første del; regnskoven med lyden af vanddråber iblandet fuglesang i 2. del. Slutdelen er en storladet lovprisning af Gud. Messen hører sammen med Livre d'Orgue

Olivier Messiaen. Foto af Rob Croes 1986. Nationaal Archief. Foto: Wikipedia.

til den periode i komponistens liv, hvor han fuldt ud behersker polyrytmer, uregelmæssige taktdele og hans harmoniske og modale strukturer har fundet et helt personligt leje, selv om han fortsat er påvirket af kirketonearterne og den gregorianske sang.

Med denne messe begynder en periode på 10 år, hvor han for alvor interesserer sig for fuglesang: han tager ud i naturen, noterer fuglekald og disse noget specielle intervallforbindelser bliver i perioden efter 1950 mere prægnant end tidligere. Senere forklarede Messiaen, at inspirationen fra fuglestemmerne var kommet hans udtømte skabertrang til undsætning.

Olivier Messiaen: Messe de la Pentecôte.

Mein gläubiges Herze (F Maj)
Also hat Gott die Welt geliebt, BWV 68,
2. Arie für Sopran
J.S. Bach

Piano

Sopran

Mein gläu - bi-ges Herz - ze froh - lo - cke, sing' scher - ze,
mein gläu - bi-ges Her - ze froh - lo - cke, sing' scher - ze, dein

Composed 1725 Public Domain
Originally published as part of *Heilige und geistliche Lieder alter Meister* by Offenbach: Johann André, n.d.

Frygt ikke forandringen

Eller – kan Helligånden virke gennem demokrati?

FORENINGER Foreningen A.C. afholdt mandag den 2. maj et medlemsmøde, hvor de fremmødte kom med input til det synodesvar, foreningen har sendt til bispedømmets styregruppe, der består af Nik Bredholt, informationschef Niels Messerschmidt, Stine Rørbæk Møller og pastor Christian Noval. Nik Bredholt fortalte lidt om, hvordan det indtil nu er gået med den synodale proces i bispedømmet. Vatikanet har udsendt to store dokumenter, der ligger oversat til dansk på *synode.dk*. Ved Pastoralrådsmødet 20.-21. november sidste år, blev materialet prøvekørt, og her var erfaringen, at materialet virkede for indviklet og uoverskueligt for mange af medlemmerne. Der var et ønske om at gøre det hele mere klart og forenklet, og derfor fandt man frem til de tre nøgleord – fællesskab, deltagelse og mission. Udover en spørgeskemaundersøgelse på dansk og engelsk er der lavet et særligt spørgeskema til børn og unge.

Nik Bredholt havde deltaget i et arrangement med biskop Czeslaw, biskopper fra Folkekirken og Metodistkirken, generalsekretærene for Frikirkenet og Danske Kirkers Råd, lederen af Frelsens Hær, formanden for Indre Mission og en imam. ”Idéen med den synodale proces er at få hele Kirkens fællesskab til at tale. Synoden er tænkt sydamerikansk, og vi er slet ikke vant til at man tænker på denne måde. Det er ikke meningen, at processen skal være slut, når vi er færdige med at holde synodemøder”, sagde Nik Bredholt.

Paul Jørgensen fra Sankt Annæ Menig-

hed på Amager satte begrebet synode ind i et kirkehistorisk perspektiv. I Kirkens første århundreder var der ikke nogen klar skelnen mellem synode og koncil. Det var meget almindeligt at holde synoder ude i bispedømmerne. Der skal skelnes skarpt mellem dogmatik og mere praktiske kirkeretslige regler, som kan forandres over tid. Efter tridentinerkonciliet kom en lang periode uden konciler indtil 1. Vatikankoncil, hvor læsesætningen om pavens ufejlbarhed blev fastslået. Et nøglebegreb i 2. Vatikankoncil er ”aggiornamento” (ajourføring). En ofte brugt indvending lyder: Kirken er ikke noget demokrati. Men her bør man huske, at en pave vælges ved flertalsvalg, det samme gælder for valg af abbeder m.m. Og hvorfor skulle Helligånden ikke kunne virke gennem demokrati?

En vis skepsis over for synodekonceptet var tydelig. For skal det her bare krydses af som ”afviklet”, før vi fortsætter som sædvanlig, eller vil det føre til noget? Det kan kun blive frugtbar, hvis det virkelig indlejres i vores måde at tænke kirke på. Selve idéen med en synode er god, og det bør blive til noget, der kan revitalisere Kirken; men det er svært at se for sig, hvordan Kirken kan indoptage alle disse forskellige meninger og holdninger, var opfattelsen. Omvendt var der også et håb om, at den synodale proces hen ad vejen vil give os redskaber til at tackle den krise, Kirken er i, og der var forventninger om, at resultatet ville kunne føre til flere myndige kristne, som bedre ville være i stand til at tage ansvar. Det blev konstateret, at Pastoralrådet

er blevet tandløst, efter det blev opgivet, at det skulle have besluttende myndighed. En deltager i mødet fandt, at almindelige medlemmer bør have indflydelse på bispevalg.

Mange steder – både i Europa og Latinamerika – er der opstået basismenigheder, der ikke er så afhængige af en præst. Et dansk eksempel var menigheden i Hørsholm. Det blev kaldt ”en fantastisk velsignelse” for Hørsholm-menigheden, at den var meget uafhængig af præsten. Alt arbejde lå hos menigheden og det gav lægfolket en stor styrke.

En deltager udtrykte skuffelse over den synodale proces som den var forløbet i domkirkemenigheden og over den generelle splittelse i Kirken i Danmark. Flere udtrykte frustration over, at vi i Danmark er så opsplittede i sproggrupper, der ikke rigtig har noget indbyrdes samarbejde. Disse grupper bliver dermed let til en slags hjemstavnsforeninger. Fællesnævneren bliver mindre og mindre.

Det blev set som et stort problem, at unge forsvinder ud af Kirken efter firmelsen og at DUK’s lejrtilbud for nogle ikke længere er så tiltrækkende.

Som et meget vellykket eksempel på mission blev nævnt Den største Dag i 2009 i Odense. Også klosterbevægelsen blev nævnt som et lysende eksempel på et stærkt fællesskab. En styrket pastoralteologi på præsteseminarierne vil være en forudsætning for mission. Man skal også i højere grad bruge de lægfolk ude i menighederne, der har teologisk ballast.

A.C.’s fungerende formand Niels Henrik Assing nævnte klerikalismen som en af de ting, Kirken lider under. Kirken er et legeme – hvis en del lider, lider hele legemet.

Paven advarede mod klerikalismen i sit

brev til Guds folk i august 2018. En deltager sagde, at tavshedens kultur har domineret alt for længe her i Danmark. Der er stor angst for at udtrykke sin mening, og det giver tendens til selvcensur. Men hvad tænker vi, at Helligånden kan sige til os? Måske dette: frygt ikke forandringen. LR

Hvis du vil vide mere

Læs mere om foreningen A. C. på dens hjemmeside *academicumcatholicum.dk*. Har du yderligere spørgsmål til den synodale pres, er du velkommen til at sende styregruppen en mail på *synode@katolsk.dk*. Læs mere om synoden på *synode.dk*.

Bispedømmets synodegruppe vil senere arrangere et online-møde for alle interesserede. Her vil synodegruppen fortælle om resultaterne af gennemlæsningen af besvarelserne. A.C.’s bestyrelse funderer i øjeblikket over et møde til efteråret, hvor det tænkes drøftet, hvordan vi kommer videre herfra med den synodale proces.

Generalforsamling i Sankt Vincent Grupperne

Støtter tre nye projekter.

Tekst: Poul Skallerup

UDVIKLINGSARBEJDE Den 7. maj afholdt Sankt Vincent Grupperne (SVG) sin årlige generalforsamling i menighedssalen i Vor Fru Kirke, Herlevgårdsvej 14, 2730 Herlev. I beretningen blev der bl.a. informeret om, at SVG i 2021 besluttede at støtte tre nye projekter. 1) Det ene projekt drejer sig om hjælp til uddannelse af piger fra fattige og udsatte indianske familier i Guatemala, hvor Jakob Egeris er SVG-repræsentant. 2) Det andet projekt vedrører støtte til et bofællesskab for personer med handicap i Zimbabwe, hvor Inge Switon er SVG-repræsentant. 3) Det tredje projekt vedrører støtte til opførelse af et børnehjem i Vietnam, der tager sig af forældreløse børn, hvor Peter Ha er SVG-repræsentant.

Formanden oplyste, at SVG’s samlede indtægter i 2021 blev 1.144.299 kr. heraf 92.605 kr. til markedsføring og administration. Der blev udbetalt i alt 1.000.797 kr. til projekterne. Regnskab for 2021 og budget for 2022 samt et kontingent på 50 kr. i 2023 blev godkendt. Bestyrelsens forslag om vedtægtsændringer, der gør det muligt at have mellem 2-7 suppleanter, blev godkendt. Formålet med ændringen er at kunne tiltrække flere, der kan deltage i bestyrelsesarbejdet. I forbindelse med planlagte aktiviteter fortalte formanden, at der arbejdes

Årets generalforsamling blev holdt i Vor Frue kirkes menighedssal.

på at forbedre den interne og eksterne kommunikation: bl.a. ved on-line møder med de projektansvarlige og bedre tilbagemelding til de fonde, der støtter os. Vi ønsker også at etablere flere lokalgrupper (bidragsydere, der kontinuerligt støtter specifikke projekter). Ved valg til bestyrelsen blev Stig Gelslev valgt som kasserer, Hans Pedersen og Caroline Loldrup blev valgt som nye medlemmer til bestyrelsen. Mette Gade

blev genvalgt som suppleant, og Melissa Loldrup og Bo Johansson blev valgt som nye suppleanter.

Du kan støtte SVG’s arbejde ved at indbetale et beløb på Reg. nr. 3667, Konto nr. 1097164 eller MobilePay 19379.

Foto: Christian Hummert.
<https://sv.wikipedia.org/>

Himmelske Dage i Roskilde i denne uge

Det tilbagevendende tværkirkelige arrangement afholdes i disse dage, i Kristi Himmelfartsdagene 26.-29. maj, i Roskilde.

TROSFESTIVAL Traditionen tro byder arrangementet på hundredvis af events om tro, samfund, debat og meget mere mellem himmel og jord! Det økumeniske arrangement er et samarbejde mellem forskellige kristne kirke, organisationer og foreninger.

Under overskriften 'Grib fremtiden' sætter arrangementet i år fokus på, hvordan troen kan bruges som en løftestang for en fremtid, som for mange i disse tider tegner sig som usikker og ustabil.

Arrangementet, der også er kendt som Danske Kirkedage, afholdes hvert tredje år rundt omkring i landet – første gang afholdt i Haslev i 1968. Med andre ord en traditionsrig begivenhed, hvor Folkekirken, en række frikirker og Den katolske Kirke sammen med næsten alle de kirkelige organisationer mødes om at sætte tro og kirke på

dagsordenen.

Temaet i år ønsker at belyse, hvordan møder vi fremtiden med håb og hvordan spiller kristentro og kirke en rolle, når vi skal møde klimaforandringer, global ulighed, nye måder at indrette samfundet på, nye menneskesyn.

Arrangementet er også en hyggelig anledning til at mødes om en kop kaffe og hyggeligt samvær i en festlig og inspirerende atmosfære.

Himmelske Dage åbner torsdag den 26. maj kl. 14 med en stor og festlig åbningsgudstjeneste i Byparken. Herefter tages hul på op imod 600 arrangementer rundt omkring i Roskilde by – og pladsen omkring domkirken bliver fyldt med liv og aktiviteter, når 'Mulighedernes Marked' tilbyder et virvar af oplæg, workshops og events.

Den katolske Sct. Laurentii Kirke læg-

ger hus til mere end en håndfuld arrangementer, bl.a. morgenandagter og vespere med kardinalerne Anders Arborelius, Cristóbal Romero og biskop Czeslaw samt diverse oplæg.

De fleste aktiviteter på Himmelske Dage 2022 er med visse undtagelser koncentreret omkring Roskilde centrum med domkirken som det centrale samlingspunkt. En af disse undtagelser er Sankt Hans Have med udsigt over Roskilde Fjord, hvor Himmelske Dages pilgrimslandsby ligger. Her finder vi 'Areopagos-katedralen', som i en årrække har været anvendt ved festivaler og andre events landet over. Dette telt – og hele området – vil danne ramme om mange forskellige aktiviteter som fx workshops om pilgrimsvandring, klimabevidsthed og bæredygtighed, meditationer, bøn i bevægelse, bibelværksteder og meget mere.

Hold dig opdateret om programmet, find mere information og køb billetter på Himmelske Dages hjemmeside: www.himmelskedage.dk. Der er også lanceret en festival-app, der kan downloades fra hjemmesiden.

NM

Himmelske Dage

Danmarks største kirkefestival er en fælleskirkelig begivenhed, der finder sted hvert tredje år i Kristi himmelfartsferien. Her kan man opleve koncerter, talks, debatter, udstillinger, gudstjenester og vandreture mm. I 2022 er Roskilde Stift vært for festivalen, der er forankret i Danske Kirkers Råd.

De første Danske Kirkedage blev afholdt i Haslev i 1968. De sidste tyve år har folkekirkelige stifter været tovholdere på festivalen.

Ny ukrainsk præst i bispedømmet

Fader Baglei skal virke i Jylland.

BISPEDØMMET De ukrainske katolikker i bispedømmet får yderligere en præst, Fader Vasyl Baglei, som skal virke i Jylland og primært betjene de ukrainske menigheder i Vejle og Aalborg.

Fader Vasyl Baglei er født 6. marts 1981 i Ternopil-regionen i Ukraine. Han blev præsteviet den 22. juli 2007, og har virket som præst i førnævnte region. I 2016 modtog han en udnævnelse fra pave Frans med tilladelse til at missionere blandt ukrainske katolikker uden for Ukraine [i diasporaen]. Fader Baglei er gift og har to børn, født i hhv. 2008 og 2009.

Bispedømmets anden ukrainske præst, Fader Vasyl Tykhovych, tilknyttet domkirken i Bredgade, København, vil primært betjene de ukrainske katolikker bosiddende i det østlige Danmark. NM

Fader Vasyl Baglei

ESBJERG Lørdag den 14. maj gik omkring 200 deltagere fra Jylland og Fyn med i en stor procession gennem gågaden i Esbjerg for at fejre Jomfru Maria, fredens dronning. Der blev bedt for fred i verden – særligt i Ukraine og for at mennesker i hele verden omvender sig til evangeliet. I spidsen for processionen var Sankt Nikolaj Kirkes statue af Vor Frue af Fatima. Efter processionen var der spisning i haven med mulighed for skriftemål og messe. LR

Ny skulptur af polske roepiger velsignet

En mangeårig drøm om at sætte en kulturhistorisk og socialrealistisk skulptur foran Museum Polakkasernen på Lolland er gået i opfyldelse.

LOLLAND Den katolske sognepræst på Lolland-Falster, pastor Gilberto Vinciguerra, velsignede og bad en bøn for en ny skulptur af to polske roepiger, som nu bliver vartegn for det unikke Museum Polakkasernen på Sydjylland. Det skete efter at han sammen med Lolland Kommunes borgmester Holger Schou Rasmussen havde afsløret skulpturen, som er fremstillet i vedligeholdelsesfrit corten stål af billedhuggeren Steen B. Langvad, Orø.

"Jeg har i rigtigt mange år drømt om en dag at kunne sætte en kulturhistorisk og socialrealistisk skulptur foran museet,

og den drøm er nu gået i opfyldelse", siger museets formand, redaktør Torsten Elsvor. Han er initiativtager til museet, som fortæller historien om de polske og sæsonarbejdere, som i stort tal kom til Lolland-Falster i årene 1893 til 1929, og han har siden 1984 været formand for den selvejende institution, som står for drift og vedligeholdelse. Polakkasernen i Tågerup på Sydjylland blev opført i 1911 af Godset Lungholm. Året efter husede kasernen 30 polske roepiger og en aufseher.

Med skulpturen markeredes 110-året for ibrugtagningen af kasernen. Bygningen

blev fredet i 1983 og året efter overtaget af den selvejende institution.

Baron Nicolas Bertouch-Lehn fra Lungholm deltog som særlig gæst ved afsløringen af skulpturen. Hans farfar baron Poul Bertouch-Lehn var i sin tid medstifter af Den selvejende Institution Polakkasernen.

Afsløringen blev overværet af repræsentanter fra den polske ambassade og konsulatet. Skulpturen har fået økonomisk støtte af den lokale turistforening, af Sparekassen Rødbys Legat, Varelotteriets Fond, Nakskov Rotary Klub og Maribo-Rødby Rotary Klub, ligesom den selvejende institution selv har bidraget.

Det unikke museum passes af en stab af frivillige og er sæsonåbent i månederne juli, august og september hver dag klokken 14-16 undtagen mandage, ligesom der tages imod grupper i for- og eftersæsonen. Læs mere om museet på www.polakkasernen.dk.

Marek Kocuba/Torsten Elsvor

Den katolske sognepræst på Lolland-Falster, pastor Gilberto Vinciguerra velsignede og bad en bøn for den nye kulturhistoriske skulptur af to polske roepiger foran Museum Polakkasernen på Lolland. Foto: Peter Levinsen Hansen/Folketidende.

Dobbeltjubilæum i Horsens

Menigheden fylder 150 år og kirkebygningen 125.

HORSENS “Gud ser på os som dronninger og konger. Her er der ikke forskel på dronning Margrethe og lille Sofie. Alle kristne har i kraft af dåben del i det almindelige præstedømme. Vi er kaldede til at udgøre et fællesskab, der indebærer inklusion”, sagde sognepræst Thomas Birkheuser, da menigheden i Sankt Josefs Kirke den 8. maj markerede de to jubilæer med en velbesøgt, festlig messe. Raymond Minnaerts, kirkens sognepræst fra 1999 til 2011 var rejst fra sit kloster Averbode i Belgien til Horsens for at være med og deltog sammen med p. Herbert Meister fra Aarhus og diakon Salam Marbin Yakob fra den kaldæiske menighed, der regelmæssigt låner kirken. Fra Folkekirken deltog Hanne Henriksen, sognepræst ved Klosterkirken i Horsens og Leif Nielsen, sognepræst ved Vor Frelsers Kirke i Horsens.

Den beskedne begyndelse

“Der var i en Baggaard i Byen nyligt blevet indrettet et lidet catholsk Kapel; der havde været Snedkerværksted før, og det hele var lavt og uanseligt. Menigheden var jo foreløbig kun ringe: Hele Hjorden, som havde to Hyrder, bestod af fem fattige Familjer, hvis Børn Præsterne underviste gratis”. Sådan beskriver forfatteren Herman Bang i “Haabløse Slægter” den lille katolske menighed i Horsens.

150 år er der gået, siden menigheden blev oprettet og 125 år siden Sankt Josefs Kirke blev taget i brug. Biskop Czeslaw betegede i sin tale ved receptionen efter messen menigheden i Horsens som “en solid, gammel menighed, der blev kendt gennem store skikkelser som pastor Kerff, monsignor Olrik og den elskelige pastor Oppermann.” Horsens var Oppermanns sidste embede,

før han gik på pension. Biskoppen udtrykte glæde ved at se tilbage på menighedens historie og ønskede den fortsat vækst under nye betingelser.

Mennesker fra hele verden har fundet deres åndelige hjem i Sankt Josefs Kirke. Her bruges sang og musik aktivt for at skabe fællesskab og bygge bro mellem de forskellige grupper i menigheden.

En gruppe på 19 vietnamesiske katolikere, som alle havde tilknytning til samme sogn i Vietnam, synger til søndagsmesserne. Det andet af kirkens kor består af filippinske kvinder, der synger i menigheden hver fjerde lørdag i måneden. Medlemmerne i koret kommer langvejs fra for at være med i dette fællesskab. Begge kor var med til jubilæumsmessen.

I de senere år er der kommet et nyt, musikalsk initiativ. Der fejres messe for småbørnsfamilier for at gøre de små mere fortrolige med kirkerummet. Her er messerne meget korte og enkle. Ud over en kort prædiken ved pastor Thomas bliver evangelieteksten nogle gange forklaret af dukken Dagmar. Børnene spiller med på rytmiske instrumenter og menighedsrådsformand Kirsten Holdt Jørgensen spiller guitar.

En lykkelig fejltagelse

Når vi har en menighed i Horsens i dag, skyldes det en lykkelig fejltagelse. Beslutningen om at oprette en katolsk menighed i byen blev taget af præfekt Hermann Grüder på grundlag af et lidt vel optimistisk skøn. Der var nemlig blevet foretaget en folkeoptælling på en markedsdag, hvor en del zigeunere og andre udlændinge var kommet til byen. Den senere biskop von Euch, dengang sognepræst i Fredericia, fik overtalt præfekt Grüder til at

oprette Jyllands anden katolske menighed. Det skete den 15. november 1872, hvor Frederik Brüggemann ved samme lejlighed blev udnævnt til sognepræst. Begyndelsen var ydmyg. Man boede under fattige og meget beskedne forhold i Søndergade 47 hos skræddermester Richtenberg. Skolen begyndte med kun ét barn, og der var søndage, hvor der ikke kom flere end tre mennesker til messe. Men der var grøde i menigheden. Allerede året efter døbte sognepræsten det første barn, og der var nu hele 4 børn i skolen! I dag er menigheden vokset til p.t. 1.237 medlemmer (per 17. maj).

Den 31. januar 1897 blev kirken konsekreret af biskop von Euch, og samme år den 30. oktober indviede pastor Kerff de tre klokker – Sct. Mikael, Sct. Josef og den lille Mariaklokke, der kommer fra det berømte klokkestøberi Otto ved Bremen. I 2016 blev klokkeanlægget renoveret og sat i stand, så vi nu igen kan nyde de dejlige klokker til søndagsmessen.

Skole og kirke ligger dør om dør. Det betyder, at der i det daglige er et meget tæt samarbejde mellem skolen og menigheden. Der er aldersopdelte morgenandagter 8 gange om ugen, så kirken bruges meget flittigt, fortalte skoleleder Dan Jørgensen, der takkede for godt samarbejde med p. Reymen,

Menighedsrådsforkvinde Kirsten Holdt Jørgensen underholdt ved receptionen efter messen på Sankt Ibs Skole.

p. Minnaerts og pastor Birkheuser. LR

Kilde: Sct. Josefs Kirke og menighed i Horsens. Festskrift 2022.

Horsenaes Catholica 1872-1972. November 1972.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Sognepræst Thomas Birkheuser byder velkommen til festmesse i Sankt Josefs Kirke.

Nyheder på Katolsk Webshop
Sølvarmbånd og rosenkrans i sølv www.KatolskWebshop.dk

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejds-

værksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk. Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Juni

1. *rød.* Onsdag i 7. uge i påsken.
Justinus, martyr (†166)(m)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,29-30.33-35a.35b-36bc
 R. I jordens riger, syng for Gud. Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,28-38. Ev.: Joh 17,11b-19.
2. *hvid.* Torsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *rød.* **Marcellinus og Peter**, martyrer (†303)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 16,1-2a+5.7-8.9-10.11
 R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 22,30; 23,6-11.
 Ev.: Joh 17,20-26.
3. *rød.* Fredag i 7. uge i påsken.
Karl Lwanga og lidelsesfæller, martyrer (†1886) (m)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 103,1-2.11-12.19-20b
 R. Herren har grundfæstet sin trone i himlen.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 25,13-21. Ev.: Joh 21,15-19.
4. *hvid.* Lørdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 11,4.5+7
 R. De retskafne skal se dit ansigt, Herre.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 28,16-20.30-31. Ev.: Joh 21,20-25.
Bededag for præste- og ordenskald
4. **Lørdag aften: rød. PINSEVIGILIE** (h).
Gl. Cr. Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes:
 Halleluja! Halleluja!
 1.L.: 1 Mos 11,1-9 eller 2 Mos 19,1a.3-8a.16-20b
 eller Ez 37,1-14 eller Joel 3,1-5;
 V. Sl 104,1-2a.24+35c.27-28.29bc-30.
 R. Herre send din Ånd; gør jordens ny.
 Eller: Halleluja!
 2.L.: Rom 8,22-27.
 Ev.: Joh 7,37-39.
5. *rød.* Søndag. **PINSEDAG**. (h).
 * *Gl. Sekvens. Cr. Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes:* Halleluja! Halleluja!
 1.L.: Ap.G 2,1-11;
 V. Sl 104,1ab-24ac.29bc-30.31+34.
 R. Herre send din Ånd; gør jordens ny.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Kor 12,3b-7.12-13 eller Rom 8,8-17.
 Ev.: Joh 20,19-23 eller Joh 14,15-16.23b-26.
(Bonifatius, biskop og martyr (†754) fejres ikke)
Påsketiden afsluttes efter komplet.
- DET ALMINDELIGE KIRKEÅR**
6. *hvid.* Mandag i 10. alm. uge.
Den salige Jomfru Maria, Kirkens Moder (m)
Særl. pf.
 L.: 1 Mos 3,9-15.20 eller ApG 1,12-14
 V. Sl 87,1-2.3+5.6-7
 R. Herlige ting siges om dig du Guds by.
 Ev.: Joh 19,25-34
7. *grøn.* Tirsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 4,2-3.4-5.7-8.
 R. Løft dit ansigts lys mod os, Herre!
 L.: 1 Kong 17,7-16. Ev.: Matt 5,13-16.
8. *grøn.* Onsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 16,1-2a.4.5+8.11.
 R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig!
 L.: 1 Kong 18,20-39. Ev.: Matt 5,17-19.
9. *hvid.* Torsdag. **JESUS KRISTUS - DEN EVIGE YPPERSTEPRÆST**(f)
Gl.Særl.pf.
 L.: Es 6,1-4. 8 eller Hebr 2,10-18
 V. Sl 23,2-3.5.6
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 Ev.: Joh 17,1-2.9.14-26
10. *grøn.* Fredag i 10. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 27,7-8a.8b-9abc.13-14.
 R. Herre, jeg søger dit ansigt.
 L.: 1 Kong 19,9a.11-16. Ev.: Matt 5,27-32.

11. *rød.* Lørdag i 10. alm. uge.
Barnabas, apostel (m)
 L.: ApG 11,21b-26; 13,1-3
 V. Sl 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret sin retfærdighed.
 Ev.: Matt 10,7-13
12. *hvid.* **DEN ALLERHELLIGSTE TREENIGHEDS FEST** (h)
 (11. ALM. SØNDAG)
 * *Gl.Cr.Særl.pf.*
 1.L.: Ordspr 8,22-31
 V. Sl 8,4-5.6-7a.7b-9
 R. Herre, vor Herre!
 Hvor herligt er dit navn over hele jorden!
 2.L.: Rom 5,1-5
 Ev.: Joh 16,12-15
Valfart til Øm
13. *hvid.* Mandag i 11. alm. uge.
Antonius af Padova, præst og kirkelærer (†1231)(m)
 V. Sl 5,2-3.5-6.7.
 R. Herre, læg mærke til min stønnen!
 L.: 1 Kong 21,1-16. Ev.: Matt 5,38-42.
14. *grøn.* Tirsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 51,3-4.5-6a.11+16.
 R. Gud, vær os nådig, for vi har syndet!
 L.: 1 Kong 21,17-29. Ev.: Matt 5,43-48.
15. *grøn.* Onsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 31,20.21.24.
 R. Vær stærke, fat mod, alle I som venter på Herren.
 L.: 2 Kong 2,1.6-14. Ev.: Matt 6,1-6.16-18.
16. *hvid.* Torsdag i 11. alm. uge.
Vilhelm, abbed (†1203) (m)
 V. Sl 97,1-2.3-4.5-6.7.
 R. I retfærdige, glæd jer i Herren.
 L.: Sir 48,1-14. Ev.: Matt 6,7-15.
17. *grøn.* Fredag i 11. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 132,11.12.13-14.17-18.
 R. Herren har udvalgt Zion til sin bolig.
 L.: 2 Kong 11,1-4.9-18.20. Ev.: Matt 6,19-23.
18. *grøn.* Lørdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. Sl 89,4-5.29-30.31-32.33-34.
 R. Jeg bevarer min troskab mod ham til evig tid.
 L.: 2 Krøn 24,17-25. Ev.: Matt 6,24-34.
19. *hvid.* **KRISTI ALLERHELLIGSTE LEGEMES OG BLODS FEST** (h)
 (12. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Sekvens ad lib. Cr. Euk.pf.*
 1.L.: 1 Mos 14,18-20
 V. Sl 110,1.2-3a.3bc-4
 R. Du er præst for evigt på Melkisedeks vis.
 2.L.: 1 Kor 11,23-26
 Sekv (*ad lib*): Pris, o Sion, din forsoner
 Ev.: Luk 9,11b-17
Kollekt for Bonifatiuswerk
20. *grøn.* Mandag i 12. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 60,3.4-5.12-13.
 R. Giv frelse med din højre hånd, Herre, og hør os.
 L.: 2 Kong 17,5-8.13-15a.18. Ev.: Matt 7,1-5.
21. *hvid.* Tirsdag i 12. alm. uge.
Aloysius Gonzaga, ordensmand (†1591) (m)
 V. Sl 48,2-3a.3b-4.10-11.
 R. Gud lader sin by bestå til evig tid.
 L.: 2 Kong 19,9b-11.14-21.30c-35a.36.
 Ev.: Matt 7,6.12-14.
22. *grøn.* Onsdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid.* **Paulinus af Nola**, biskop (†431)
 Eller *rød.* **John Fisher**, biskop (†1535),
og Thomas More, martyrer (†1535)
 V. Sl 119,33.34.35.36.37.40.
 R. Vis mig, Herre, dine loves vej.
 L.: 2 Kong 22,8-13; 23,1-3. Ev.: Matt 7,15-20.
22. Onsdag aften. **VIGILIEMESSE**
hvid. **JOHANNES DØBERS FØDSEL** (h)
Gl.Cr.Særl.pf
 1.L.: Jer 1.4-10
 V. Sl 71,1-2.3-4a.5-6ab.15ab+17
 R. Fra fødslen har jeg støttet mig til dig.
 2.L.: 1 Pet 1,8-12

Ev.: Luk 1,5-17

I. vesper til Johannes Døber

23. *hvid.* Torsdag. **JOHANNES DØBERS FØDSEL** (h)
Højtidens messe
 * *Gl.Cr.Særl.pf*
 1.L.: Es 49,1-6
 V. Sl 139, 1-3.13-14.15-16a
 R. Jeg takker dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 2.L.: ApG 13,22-26
 Ev.: Luk 1,57-66.80
I. vesper til Jesu Hjerter fest
24. *hvid.* Fredag. **JESU ALLERHELLIGSTE HJERTE** (h)
Gl.Cr.Særl.pf
 1.L.: Ez 34,11-16
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 2.L.: Rom 5,5b-11
 Ev.: Luk 15,3-7
International bededag for præsterne
 2. vesper til Jesu Hjerter fest
25. *hvid.* Lørdag. i 12. alm. uge.
Den salige Jomfru Marias reneste hjerte (m)
 V. 1 Sam 2,1.4-5ab.6-7.8abcd
 R. Mit hjerte jubler over Herren, min Frelser!
 L.: Es 61,9-11 Ev.: Luk 2,41-51
25. Lørdag aften. **VIGILIEMESSE**
rød. **PETER OG PAULUS, APOSTLE** (h)
Gl.Cr.Særl.pf
 1.L.: ApG 3,1-10
 V. Sl 19,2-3.4-5b
 R. Deres røst når ud til verdens ende.
 2.L.: Gal 1,11-20
 Ev.: Joh 21,1.15-19
I. vesper til Peter og Paulus, apostle
26. *rød.* **PETER OG PAULUS, APOSTLE** (h)
 (13. ALM. SØNDAG)
 * *Gl.Cr.Særl.pf*
 1.L.: ApG 12,1-11
 V. Sl 34,2-3.4-5.-6-7.8-9
 R. Herren befriede mig for al min frygt
 2.L.: 2 Tim 4,6-8.17-18
 Ev.: Matt 16,13-19
27. *grøn.* Mandag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid.* **Cyrellus af Alexandria**, biskop og kirkelærer (†444)
 V. Sl 50,16b-17.18-19.20-21.22-23.
 R. Forstå det dog, I som glemmer Gud.
 L.: Am 2,6-10.13-16. Ev.: Matt 8,18-22.
28. *rød.* Tirsdag i 13. alm. uge.
Irenæus, biskop og martyr (†202) (m)
 V. Sl 5,5-6b.6c-7.8.
 R. Herre, led mig i din retfærdighed.
 L.: Am 3,1-8; 4,11-12. Ev.: Matt 8,23-27.
29. *grøn.* Onsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 50,7.8-9.10-11.12-13.16bc-17.
 R. Den der følger vejen, lader jeg se Guds frelse.
 L.: Am 5,14-15.21-24. Ev.: Matt 8,28-34.
30. *grøn.* Torsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *rød.* **De første romerske martyrer**
 V. Sl 19,8.9.10.11
 R. Herrens bud er sandhed, de er alle retfærdige.
 L.: Am 7,10-17 Ev.: Matt 9,1-8.
Ad libitum læsning til De første romerske martyrer:
 Ev.: Matt 24,4-13

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tilid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 8/2022, som udkommer den 17. juni 2022, skal være KO i hænde senest den 30. maj 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 9/2022, som udkommer den 8. juli 2022, skal være KO i hænde senest den 20. juni 2022.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?

Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

10% MEDBRING DENNE KUPON OG FÅ 10% RABAT PÅ MENU'EN

ØMVALFART

Søndag 12. juni 2022

Tema:
"At de alle må være eet"
(Joh 17,21).

Program

Kl. 11:00 - Indledning og valfartsvandring fra Ømborgen.

Kl. 12:30 - Pause - Tilbedelse.

Kl. 13:00 - 14:00 Mulighed for skriftemål i Kirken.

Kl. 13:30 - Biskoppen møder 1. kommunikanter.

Kl. 14:30 - Højmesse med Biskoppen.

Katolsk Lejrcenter

Lindholmvej 11-13, Emborg

8680 Ry

www.omborgen.dk

Biskoppens kalender

Se biskoppens kalender på katolsk.dk under biskoppen.

Bønnens apostolat

Juni

For familierne

Vi beder for de kristne familier verden over; må de legemliggøre og opleve ubetinget kærlighed og fremskridt i hellighed i deres dagligdag.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Emmanuel Mouniers hovedværk om personalismen genudgives på dansk

”Personalismen. Relationer og engageret værdighed” er et møde med en filosof, der har haft indflydelse på samtlige paver i efterkrigstiden.

Tekst: Bjørn Thomassen, professor ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, RUC og Jonas Nørgaard Mortensen, forfatter.

FILOSOFI Personalismen er en af de vigtigste filosofiske strømninger i det 20. århundrede. Den har haft, og har stadig, en særlig betydning for katolikker. Men helt generelt fik personalismen afgørende indflydelse på det politiske og åndelige liv i den vestlige verden i efterkrigstiden. Franskmanden Emmanuel Mounier var en central figur i grundlæggelsen af persona-

lismen. Alligevel er Mounier et forholdsvis ubeskrevet blad i dansk sammenhæng, og personalismen er, uden for katolske kredse, ikke en kendt filosofi i Danmark og store dele af Nordeuropa.

Men det kan måske ændre sig. I samarbejde med tænketanken og forlaget Cura genudgiver Jonas Nørgaard Mortensen og Bjørn Thomassen nemlig Emmanuel Mou-

niers bog, ”Personalismen”. Det sker 70 år efter den for første gang blev oversat til dansk af Bent Jørgensen og udgivet i 1952. Målet med udgivelsen er at udbrede kendskabet til personalismen i Danmark.

Men hvem var Mounier? Hvad sagde han om personalismen? Og hvorfor er det vigtigt i dag? De svar kan man finde i bogen, men lad os kort give et par fingerpeg.

Emmanuel Mounier, en katolsk filosof

Emmanuel Mounier blev født den 1. april 1905 i Grenoble, søn af en apoteker og en hjemmegående mor. Han voksede op i et katolsk miljø, og det kom til at præge hans liv og tænkning. Under studieårene var Mounier aktiv i en katolsk velgørenhedsorganisation, hvor han arbejdede blandt regionens forarmede arbejderklasse. Han fortsatte derefter sine studier ved Sorbonne i Paris og afsluttede sin kandidatgrad i 1929, hvorefter han startede sin karriere som professor i filosofi.

I Paris blev han en del af et sprudlende intellektuelt miljø, som han selv kom til at sætte sit stærke præg på.

Den vestlige civilisation var i 1920’erne og 1930’erne i både økonomisk, politisk og kulturel krise. Mounier udviklede personalismen som et svar på denne civilisatoriske krise. Det officielle organ for den personalistiske bevægelse i Frankrig, tidsskriftet *Esprit* (”Ånd”), udkom første gang i oktober 1932. I vinteren 1933 blev venskabskredsen *Amis L’Esprit* dannet. Den personalistiske bevægelse spredte sig hurtigt. I løbet af 1930’erne opstod der Amis (personalistiske venskabskredse tilknyttet *Esprit*) i alle større byer i Frankrig, Schweiz og Belgien samt sporadiske grupper i franske kolonier, i Canada, Egypten, Spanien, England, Holland, Polen og i Argentina.

I tidsskriftet *Esprit* fordømte personalister de umenneskelige forhold i det industrielle samfund og den kapitalistiske etik, men stod omvendt også i opposition til socialismen, som de mente ofrede den indivi-

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 7
27. maj 2022 · 48. årgang
POST
PP
DANMARK

duelle person til de bureaukratiske nødvendigheder i kollektivismens navn. Mouniers og *Esprits* opråb om en åndelig renæssance sigtede mod at integrere personen fuldt og frit i samfundsfællesskabet. Mounier anså den moderne civilisation som grundlæggende fejlsporet i materialisme, individualisme og kapitalisme. Derfor kaldte Mounier til en ikke-voldelig kulturel revolution, som kunne bane vejen for en ”total rekonstruktion af civilisationen”.

Personalismen, en indkredsning

Mounier opfandt ikke personalismen, men igennem sine skrifter var han i høj grad med til at give begrebet indhold. Personalismen kan være svært at sætte i bås. Mounier indleder bogen med at pointere, at ”Personalismen er en filosofi, ikke blot en holdning. Det er en filosofi, ikke noget system.” Mounier var nemlig yderst meget på vagt over for ideologier som færdige og lukkede ”systemer”, der kan give svaret på alt og endegyldigt placere mennesket i en fastlåst kategori. Mennesket er uudgrundeligt. Som Mounier slår fast: fordi personalismens ”centrale påstand er, at personen er fri og skabende, indfører den noget principielt uforudsigeligt, der gør det af med viljen til at nå et endegyldigt system”.

Personalisme er et menneskesyn, som er udviklet igennem årtusinder ud fra filosofien, teologien og politisk teori i et forsøg på at forstå mennesket og i et forsvar for menneskers værdighed, relationer og engagement. For personalismen er personen ikke bare ét individ, et stykke natur, et objekt eller en ud af mange. Hvis mennesker bliver degraderet til det, anonymiseret til et ”man”, eller objektiveret til et ”det”, bliver det afpersonaliseret.

Personalismen er derfor en radikal fordring om personens:

- unikke værdighed – overfor enhver umenneskeliggørelse eller depersonalisering.
- ånd – overfor enhver ren filosofisk materialisme, som for eksempel gør mennesket til et stykke natur på lige fod med dyr.
- relationer – overfor individualisme.
- natur – overfor enhver utopisme og filosofisk idealisme.
- skabende engagement – overfor marginalisering.

Ud fra overvejelser om disse værdier har personalister afledt organiserings- og styringsprincipper, som skal sikre eller understøtte værdierne i personalismens menneskesyn:

- frihed: overfor enhver totalisering, systematisering eller kollektivisering af personer.
- dialog (kommunikation): fordi mennesker er relationelle og dialogen derfor understøtter relationer.
- anti-systemisk: fordi mennesker er frie og systemer totaliserer.
- magtdeling: fordi systemer, magt og interesser skal afbalanceres og holdes på plads som middel.
- decentralisering: fordi beslutninger skal træffes tættest muligt på menneskers værdighed, relationer og engagement.

Mange af samtidens teologer i det katolske Europa læste Mounier med glubende appetit, ofte sammen med Jacques Maritains skrifter om demokrati og kristendom. Katolske præster og samtlige paver i efterkrigstiden har læst og forholdt sig til Mounier, og de fleste har suget personalismen til sig. Mange af Den katolske Kirkes vigtigste skrifter om samfundsmæssige forhold tager eksplicit udgangspunkt i en relationel ontologi og begrebet om personen, snarere end individet eller kollektivet. Det gælder

for eksempel kirkeskrivelserne fra 1965, *Gaudium et spes*, og *Dignitatis humanae*, udformet i forbindelse med det Andet Vatikanconcil. Pave Frans er, lige som sine forgængere, dybt inspireret af personalismen. I sit skrift om miljøet, *Laudato Si’*, forankrer han for eksempel en kristen tilgang til natur og miljø i begrebet om en ”integral økologi”, hvor det relationelle menneskesyn udvides til naturen der omgiver os, fra det mindste molekyle til galakserne. Personalismen er blevet til en grundsten i den katolske sociallære.

Hvorfor læse Mounier i dag?

”Personalisme” blev Mouniers sidste bog før hans alt for tidlige død i 1950. Den samler op på en række tidligere bøger og artikler og kan derfor læses som en opdatering og re-aktualisering af en række tidligere skrifter. I denne sin sidste bog genbesøger han personalismens grundlæggende principper, samtidig med at han prøver at forstå, hvordan personalismen kan aktiveres i rekonstruktionen af Frankrig, Europa og den internationale orden efter Anden Verdenskrig.

For Mounier står det klart, at personalismen må være i evig bevægelse. Den er ikke en ”færdig modtaget ideologi”, men må diskuteres og revideres sideløbende med de udfordringer, de skiftende tider måtte byde på. Mouniers forsøg på at tænke uden om både individualisme og kollektivismen, liberalisme og socialisme, er ikke blevet mindre relevant i 2022. At man i et land som Kina i dag kan kombinere kommunisme med kapitalisme ville formentlig have fået Mounier til at stivne af rædsel.

Mouniers analyse af kommunikation er skrevet før Facebook og sociale medier, men rammer alligevel noget centralt, som når han kritiserer ”individualismens gift”:

”Kulturen opfører et maskespil over denne dybe isolation, og maskerne vokser lidt efter lidt så fast, at de ikke kan tages af [...] Man tager fast bopæl i en rolle for at undgå den sandhedszone, der opstår, når næstens blik og vort indre blik mødes”. Mouniers analyse af nationens rolle i det internationale samfund er ikke blevet mindre relevant, måske tværtimod. Hans personalistiske magtteori er rettet mod mellemkrigstidens totalitære tendenser, men taler alligevel ind i nutidens populistiske tendenser, som når han insisterer på, at demokratiet må bygge på medierende instanser: ”Den folkelige suverænitæt kan ikke legitimeres af mængdens myndighed”.

Det er blot nogle eksempler. For eftersom personalismen vedrører et syn på menneske og samfund, der rækker ud til alle aspekter af vores eksistens, kan ingen naturligvis definere eller fastlåse nutidsrelevansen. Men måske denne lille bogudgivelse kan være med til at sætte en debat i gang. For som det hævdes på bagsiden af bogen, er der måske også ”politiske, kulturelle og åndelige krisetegn i tiden, der kalder på et genbesøg af Mounier og personalismen”.

Denne artikel bygger på et uddrag af forord og introduktion til bogen, skrevet af Jonas Nørgaard Mortensen og Bjørn Thomassen

Bogen ”Personalismen. Relationer og engageret værdighed” af Emmanuel Mounier udkommer på Forlaget Cura den 2. juni 2022 og koster 195 kr.

Der er bogreception og forelæsning på Det Franske Kulturinstitut, Studiestræde 5, 1455 København, den 2. juni kl 17. Alle er velkomne.

Indkalder til sit ottende konsistorium

Pavens valg af nye kardinaler bekræfter Verdenskirken.

KARDINALER Ved afslutningen på Regina Coeli søndag den 29. maj sagde pave Frans, at han lørdag den 27. august vil holde et konsistorium for at kreere 21 nye kardinaler. "Lad os bede om at de vil bistå mig i min mission som Roms biskop til gavn for hele gudsfolket", sagde paven.

De 16 af de nye kardinaler er under 80 og vil således få stemmeret, mens de sidste 5 modtager birettaen som en æresbevisning. Paven sagde også, at han i løbet af konsistoriet – mandag og torsdag 29.-30. august – vil mødes med alle kardinalerne for at reflektere over den nye apostoliske styrelseskonstitution *Praedicate evangelium*.

Kardinalkollegiet udgøres for tiden af 208 kardinaler, hvoraf 117 er stemmeberettigede (dvs. under 80 år), mens 91 ikke er det. Fra og med den 27. august vil antallet vokse til 229 kardinaler, hvoraf de 131 vil være stemmeberettigede. Tidspunktet for afholdelse af et konsistorium vækker en vis forundring. Et oplagt tidspunkt ville ellers have været slutningen af juni på festen for Peter og Paul.

Otte af de nye kardinaler kommer fra Europa, seks fra Asien, to fra Afrika, én fra Nordamerika og fire fra Syd- og Latinamerika.

Biskop Robert McElroy af San Diego er en af de nye kardinaler. Det liberale *National Catholic Reporter* kalder ham "den nye Newman" og roser ham for at kunne angribe et hvilket som

helst emne med teologisk dybde. McElroy er en flittig bidrager til *National Catholic Reporter*, hvor han blandt andet har skrevet en artikel om synodalitet som arbejdsmetode i Kirken. José Gomez, præsident for den amerikanske bispekonference og leder af det største ærkebispedømme i landet, er overraskende ikke blevet udnævnt til kardinal. Det sender et signal om, hvad det er for en type lederskab, pave Frans ønsker, skriver *National Catholic Reporter*.

"A new era?" skriver Michael Warsaw i en kommentar i *National Catholic Register*, der udgives af det konservative medienetværk EWTN.

Bladet udtrykker forbavselse over, at ærkebiskop Sviatoslav Shevchuk af Kyiv, overhoved for Den græsk-katolske Kirke i Ukraine, ikke er blevet kardinal som et tegn på Vatikanets solidaritet med landet. *National Catholic Register* udtrykker også forbavselse over udnævnelsen af McElroy, der har advaret medbrødre mod "at gøre

eukaristien til et politisk værktøj". Det er en hentydning til Salvatore Cordileone, ærkebiskop af San Francisco, der den 7. april i år bekendtgjorde, at Nancy Pelosi, formand for Repræsentanternes Hus, ikke længere ville kunne modtage kommunion i bispedømmet. Biskop McElroy og ærkebiskop Gomez har offentligt udtrykt uenighed om, hvordan Kirken skal forholde sig til katolikker, der accepterer abort.

En anden ny kardinal, ærkebiskop Leonardo Ulrich Steiner, der var en nøglefigur under Amazonassynoden – støttede gifte præster og kvindelige diakoner; men begge forslag faldt. Nu får han så birettaen som trøst, skriver *National Catholic Register*.

Hidtil yngste kardinal bliver biskop Giorgio Marengo, der ved konsistoriet vil være 48 år gammel. Han har siden sin præstevielse i 2001 været apostolisk præfekt i Ulaanbataar i Mongoliet.

Arthur Roche, præfekt for gudstjenestekongregationen, bliver også kardinal. Roche har bl.a. arbejdet for indskrænkning af brugen af den gamle messe.

De nye udnævnelser viser, at der i stigende grad brydes med den tradition, at gamle ærkebispedømmer automatisk får kardinaler. Det ses i Italien ved, at Torino, Milano og Venezia p.t. er uden kardinal.

Med de nye udnævnelser fortsætter internationaliseringen af kardinalkollegiet; men Europa, der denne gang får fire nye kardinaler under 80, vil med 53 kardinaler med valgret fortsat være det mest dominerende kontinent. Største nationale gruppe vil stadig være Italien, der med to nye kardinaler når op på 20 stemmeberetigede.

LR

Kardinal Angelo Sodano død

Hans død markerer afslutningen på en lang æra.

VATIKANET Den italienske kardinal Angelo Sodano, der virkede både som højre hånd for pave Johannes Paul II og pave Benedikt XVI, døde fredag den 27. maj, 94 år gammel, oplyser Vatikanet.

Kardinal Angelo Sodano tjente i mere end 15 år, fra 1991-2006, som Vatikanets statssekretær eller statsminister. Fra 2005 til 2019 var han dekan for – dvs. leder af – kardinalkollegiet.

Sodano døde i Rom efter den 9. maj at have været indlagt på Columbus Hospital-Gemelli, smittet med Covid-19 og lungebetændelse. Han blev begravet tirsdag den 31. maj fra Peterskirken med blandt andre paven til stede.

Til tjeneste for pavestolen

Pave Frans har i et telegram til Sodanos familie hyldet "denne velrenommerede mand af Kirken, som til tjeneste for pavestolen udøvede sit præsteskab med generøsitet [...]".

Angelo Sodano blev født den 23. november 1927 i landsbyen Isola d'Asti i bispedømmet Asti i Piemonte-regionen

i Italien. Han var det andet af seks børn i en familie, der har frembragt mange fremtrædende personer i Kirken og den italienske stat. Hans far var således medlem af parlamentet i tre perioder.

Den unge Angelo fik den bedste uddannelse og valgte tidligt en gejstlig løbebane. Han studerede filosofi og teologi på seminaret i Asti, og derefter studerede han ved Det pavelige Gregoriana-universitet i Rom, hvor han erhvervede en doktorgrad i teologi, og Det pavelige Lateran-universitet i Rom, hvor han erhvervede en doktorgrad

Kardinal Angelo Sodano og pave Frans, februar 2015. Foto: Andreas Solaro, AFP.

i kirkeret. Han blev præsteviet den 23. september 1950 i Asti, knap 23 år gammel.

Nuntius i Chile

Den 30. november 1977 udnævnte pave Paul VI ham til titulær ærkebiskop af Nova di Cesare og til apostolisk nuntius for Chile. Nogle uger senere, den 15. januar 1978, modtog han bispevielsen af kardinal Antonio Samorè i Chiesa di San Secondo i Asti. Sodano arbejdede i Chile i ti år. Her besøgte han næsten alle bispedømmerne og var aktiv i den vellykkede pavelige mægling i grænsestriden mellem Chile og Argentina, den såkaldte Beagle Channel-strid.

Mange udenlandsrejser

I 1988 kaldte pave Johannes Paul II ham til at erstatte kardinal Achille Silvestrini som sekretær for rådet for Kirkens offentlige anliggender. Den 29. juni 1991 blev han udnævnt til statssekretær – Den hellige Stols vigtigste embede næst efter paven.

Sodano fulgte pave Johannes Paul II på omkring 50 udenlandsrejser. Efter at Benedikt XVI blev valgt til pave i 2005, forblev Sodano i rollen som statssekretær frem til september 2006. Sodano var fra 2005-2009 leder af kardinalkollegiet.

NM

Prædiken

Tusinder blev mætte af fem fisk.

Læs mere på side

5

Himmelske dage

Indtryk fra Roskilde.

Læs mere på side

8-9

Kirken i Danmark

Mindeord, valfart, kirkeskat og meget mere.

Læs mere på side

10-11

Stenosgade

En drøm gik i opfyldelse.

Læs mere på side

13

KO mener

Nyt fra rygtebørsen

Pave Frans har givet næring til rygterne om sit pontifikats fremtid, da han meddelte, at han vil besøge L'Aquila i august til en fest, indstiftet af Celestinus V – én af de få paver, der er abdiceret ligesom Benedikt XVI gjorde det i 2013.

Italienske og katolske medier har spekuleret over, om den 85-årige Frans planlægger at følge i Benedikts fodspor i lyset af de stigende bevægelsesproblemer, der i maj tvang ham til at bruge kørestol.

Rygterne fik ny næring, da han indkaldte til sit 8. konsistorium, der 27. august skal kreere 21 nye kardinaler, hvor de 16 er stemmeberettigede.

Ved meddelelsen om konsistoriet meddelte Frans også, at han er vært for 2-dages drøftelser den efterfølgende uge for at orientere kardinalerne om sin nye kurieforfattning. Forfatningen, der er trådt i kraft, tillader bl.a. kvinder at lede Vatikanets dikasterier, fastsætter tidsbegrænsninger for gejstlige ansættelser i Vatikanet og understreger kuriens rolle som tjenende organ for de lokale kirker.

Frans blev valgt i 2013 på et mandat om at modernisere kurien. Nu, hvor det niårige projekt er blevet udrullet og delvist gennemført, er Frans' vigtigste opgave som pave på en vis måde også udført.

Alt dette har gjort, at den ellers rutineprægede meddelelse om et pastoralbesøg i L'Aquila har fået mere spekulativ vægt end den ellers ville have haft. Og timingen er bemærkelsesværdig: Vatikanet og resten af Italien holder normalt ferie i august til midten af september, hvor det meste er lukket. Indkaldelse til konsistoriet, mødet med kuriens ledere om gennemførelsen af den nye kurieforfattning og det symbolske pastoralbesøg tyder på, at Frans måske har noget ekstraordinært i tankerne.

Dagens nyhed om at @Pontifex tager til L'Aquila midt i august konsistoriet gør det hele endnu mere spændende, tweetede Vatikanisten Robert Mickens og linkede til sin artikel i *La Croix* om de rygter, der svirrer for tiden.

Basilikaen i L'Aquila rummer Celestinus V's grav – eneboerpaven, der abdicerede efter blot fem måneder i 1294. I 2009 besøgte Benedikt XVI byen og bad ved Celestinus' grav og efterlod sit pallium på den. Ingen forstod på dette tidspunkt betydningen af denne gestus; men fire år senere fulgte den 85-årige Benedikt i Celestinus fodspor og abdicerede.

Frans har rost Benedikts beslutning om at abdicere som "en åbning af en dør" for fremtidige paver til at gøre det samme, og han havde oprindeligt forudsagt, at hans pontifikat ville være kortvarigt.

Ni år senere viser Frans dog ingen tegn på at han vil abdicere i nær fremtid, og ud over kommende apostoliske rejser i år til Congo, Sydsudan, Canada og Kasakhstan, har han planlagt det store synodemøde i 2023 i Rom, hvor verdens biskopper skal drøfte synodaliteten i Kirken.

Rygter eller ej forventer de fleste vatikanister, at Frans på et tidspunkt vil træde tilbage; men ikke før Benedikt er død. Den 95-årige pave emeritus er fysisk skrøbelig, men fortsat åndsfrisk og modtager lejlighedsvis besøg i sit hjem i Vatikanets haver.

NM

Præster kritiserer biskops adfærdskodeks

En gruppe præster fra bispedømmet Chur nægter at underskrive et adfærdskodeks udstedt af deres lokale biskop.

SCHWEIZ Churer Priesterkreis skriver i en erklæring, at biskop Bonnemains dokument er i strid med Kirkens lære. Ifølge den franske katolske avis *La Croix* er kontroversen den seneste i rækken af hændelser i det tysksprogede bispedømme, der i en årrække har været præget af dyb intern splittelse. Paven udnævnte i februar 2019 biskop Joseph Bonnemain til at lede bispedømmet i forsøget på at afhjælpe splittelsen.

Bispedømmet Chur har ifølge Vatikanets statistiske årbog 338 verdenspræster og 160 ordenspræster tilknyttet.

Adfærdskodeks mod overgreb

Det nye kodeks er udarbejdet af bispedømmets forebyggelsesafdeling i samarbejde med en række kirkelige medarbejdere og fagspecialister.

Kontorets leder Karin Iten forklarer, at dokumentet er tænkt som et "handlingsværktøj til brug i delikate hverdagsituationer", og siger til det schweiziske katolske nyhedssite *www.cath.ch*, at dokumentet er udarbejdet "i overensstemmelse med andre forebyggelsessystemer, som er oprettet i en række europæiske lande, i ikke-kirkelige sammenhænge".

Biskop Bonnemains tekst, som er bindende og sigter på at forebygge overgreb, skal underskrives af bispedømmets ansatte samt alle præster og lægfolk med pastoralt ansvar. Biskoppen forklarer, at teksten bygger på "respekten for personens værdighed" og en "Kirke uden frygt".

Tekstens indhold er blevet positivt modtaget af offentligheden, skriver *La Croix*.

Indvendinger

I deres erklæring forklarer Churer Priesterkreis, at det nye kodeks lægger bånd på forkyndelsen af visse dele af tros læren og derfor strider mod kanonisk lov. De siger, at de advarede Bonnemain om problemet, inden han underskrev det nye kodeks.

Selv om gruppen støtter 95% af det nye kodeks' anvisninger, kan de ikke underskrive de dele, som angår Kirkens seksualmoral. De er især bekymrede over afsnittet om homoseksualitet, der kræver, at alle præster skal acceptere at "afholde sig fra generelle negative vurderinger af påstået u-bibelsk adfærd baseret på seksuel orientering". De påpeger endvidere, at enhver, der underskriver kodekset, ikke længere vil have lov til at forkynde Kirkens lære om homoseksualitet, der siger, at homoseksuelle handlinger "i intet tilfælde" kan accepteres, sådan som det fremgår af katekismen.

Biskop Joseph Bonnemains nye adfærdskodeks møder kritik af en gruppe af bispedømmet Churs præster. Foto: Christian Merz, *kath.ch*.

Kurierreformen styrker statssekretariatet og den økonomiske kontrol

Det siger pavens højre hånd, Vatikanets statssekretær kardinal Pietro Parolin.

KURIEN Statssekretariatet vil med den nye kurierreform få styrket sine centrale opgaver, men vil også skulle afgive nogle af sine hidtidige kompetencer. Det forklarede statssekretæren kardinal Pietro Parolin på en studiedag i det pavelige Lateran-universitet i Rom, da han kommenterede den nye kirkeforfatning, som trådte i kraft pinedag den 5. juni.

Med den nye kirkeforfatning får statsse-

Den nye kurieforfattning er resultatet af jævnlige møder mellem paven og hans gruppe af rådgivende kardinaler. Foto: Vatikanets medier.

ekretariatet hovedansvaret for at samordne Den hellige Stols ageren, hvad angår internationale og diplomatiske anliggender. Det gælder fx evangeliseringsdikasteriets samarbejde med statssekretariatet i spørgsmål vedrørende religionsfrihed eller med dikasteriet for lægfolk, familien og livet om juridiske spørgsmål vedrørende anerkendelsen af internationale lægassociationer.

Et andet vigtigt område er, at reguleringer af tekster og sprog fra centralt hold er konsekvente, forklarer kardinal Parolin. Derfor får statssekretariatet også afgørende indflydelse på Vatikanets offentlige og medierelaterede arbejde, men vil samtidig skulle afgive sin kompetence angående økonomi og formueforvaltning – noget, som økonomisekretariatet fremover får ansvaret for.

Ifølge kardinal Parolin opdeles det pavelige sekretariat i to forskellige kirkelige institutioner: I økonomiske og finansielle anliggender bliver økonomisekretariatet ansvarlig, mens statssekretariatet har ansvaret på alle andre områder.

Adfærdskodekset kræver også udtrykkeligt, at præster, diakoner og lægmedarbejdere ikke "aktivt tager emner vedrørende seksualitet op" samt afholder sig fra "krænkende spørgsmål om intimsfæren og samlivsrelationer". Dette, skriver Churer Priesterkreis, vil forhindre præster og diakoner i at stille de obligatoriske spørgsmål i forbindelse med ægteskabsforberedelse. Det vil også betyde, at præsten ikke længere kan spørge kommende ægtefæller om de er enige i, at et sakramentalt ægteskab er et livsvarigt bånd mellem en mand og en kvinde med reproduktion for øje.

På den baggrund kan Churer Priesterkreis ikke adlyde deres biskop, fordi de i så fald vil være "illoyale over for Kirken og dens lære", understreges det, og de anklager biskop Bonnemain for at underminere tros læren og at "implantere LGBT-ideologi under dække af forebyggelse af seksuelle overgreb".

Biskop Joseph Bonnemain tager "gruppens erklæring alvorligt", oplyser ledende medarbejdere i bispedømmet, men han kritiserer samtidig måden Churer Priesterkreis fortolker det nye adfærdskodeks på.

NM

Økonomisk centralisering

Etableringen af økonomisekretariatet, som oprindeligt blev ledet af den australske kardinal George Pell, samt tildelingen af opgaver har til tider været præget af "en hel del besværligheder", ifølge kontorets nuværende leder, Juan Antonio Guerrero. Men nu er procedurerne blevet tydeligere: således skal ethvert kontor i Vatikanet fremover indhente økonomisekretariatets godkendelse til udgifter, der overstiger et beløb på 150.000 euro. Dette gælder også for Vatikanets forvaltning.

Det økonomiske råd i Vatikanet, som har det overordnede tilsyn, og som i dag ledes af kardinal Reinhard Marx af München-Freising, godkender de budgetter og regnskaber, som økonomisekretariatet udarbejder, inden de forelægges paven. Blandt planlagte kommende institutioner er det ifølge Juan Antonio Guerrero kun investeringsudvalget, som fortsat mangler at blive endeligt oprettet – noget, som han regner med vil ske i løbet af de kommende uger.

Den apostoliske konstitution *Praedicate evangelium* (Forkynd evangeliet), der blev offentliggjort af paven den 19. marts, er grundteksten i hans reform af Den romerske Kurie, Vatikanets centraladministration. Den skal nu omsættes i praksis, ligesom de enkelte dikasterier skal opdatere deres vedtægter og tilpasse dem den nye kurieforfattning. Kilde: *Signum.se* og *Kathpress.at*

NM

Rapport: 80.000 kristne oplevede forfølgelse i 2020

Ny rapport giver perspektiver på religionsfrihed og forfølgelse af kristne.

OVERBLIK Over hele verden forfølges religiøse minoriteter på grund af deres tro. Det gælder også kristne, som på verdensplan anslås at være den mest forfulgte gruppe. Ny rapport fra Tænketanken for Forfulgte Kristne undersøger forfølgelsens karakter og omfang: Hvilke grunde er der til forfølgelsen? Hvor udbredt er den? Hvor går udviklingen hen?

Rapporten undersøger forfølgelsens omfang med særligt fokus på brugen af teknologi til begrænsning og overvågning af religiøse grupper. På baggrund af troværdig dokumentation belyser rapporten, hvordan det står til med tros- og religionsfriheden i udvalgte lande, og hvad dette betyder for forfølgelsen af kristne. Rapporten fremhæver konkrete eksempler fra Kina, Pakistan, Qatar, Mellemøsten og Rusland.

Forfølgelsens omfang udgives af Tænketanken for Forfulgte Kristne i samarbejde med Bibelselskabet. Den har bidrag af Karsten Nissen, Jonas Adelin Jørgensen, Kathrine Lilleør, Bent Dahl Jensen, Birger Riis-Jørgensen, Synne Garff, Anders Jerichow og Thomas Bjerg Mikkelsen.

For yderligere information om tænketankens arbejde se www.tffk.dk.

NM

Om tænketanken

Tænketanken for Forfulgte Kristne samler mennesker med en særlig viden om internationale og nationale samfundsforhold, teologi og medier til et samarbejde om

at formidle den viden, som er en forudsætning for realiseringen af trosfrihed for alle. Biskop emeritus Karsten Nissen er tænketankens formand.

Spanien: Kirken iværksætter uafhængig overgrebsundersøgelse

Landets bispekonference meddeler, at den vil iværksætte en uafhængig undersøgelse som supplement til Kirkens egen igangværende undersøgelse om seksuelle overgreb på mindreårige i kirkelig sammenhæng.

SPANIEN Undersøgelsen, der er vedtaget af biskopperne, og som skal gennemføres af et advokatfirma, vil ligne de undersøgelser, som allerede er blevet gennemført i Den katolske Kirke i USA, Irland og Frankrig samt i Portugal, hvor arbejdet stadig er i gang. Som optakt til undersøgelsen har bispekonferencen appelleret til ofrene om at stå frem og benytte "de kanaler, de finder nødvendige for at indberette, hvad der er sket", hvad enten det er gennem advokater,

medierne eller ved direkte henvendelse til Den katolske Kirke. Kirken har i nogen tid haft kontorer i samtlige af landets 70 bispedømmer, hvor ofre og "andre med kendskab til overgreb" er blevet opfordret til at henvende sig.

To parallelle undersøgelser

I mellemtiden har landets katolske biskopper meddelt, at de ikke vil deltage i en uafhængig undersøgelse af præsters seksuelle

overgreb, som regeringen har iværksat efter en parlamentsbeslutning tidligere i år. Det skyldes ifølge bispekonferencen, at undersøgelsen kun vil fokusere på overgreb på mindreårige begået i kirkelig sammenhæng og ikke på alle overgreb, som har fundet sted i Spanien.

"Vi synes, det er en overraskende beslutning at gennemføre en undersøgelse om overgreb alene begået i Kirken, når det er tydeligt, at ud af de 15.000 overgrebsager, som fortsat er åbne i Spanien, er 69 sager blevet begået af kirkelige medarbejdere", siger biskop Luis Argüello, talsmand for Den spanske Bispekonference.

Biskop Argüello understreger i et interview, at biskopperne naturligvis vil samarbejde med landets myndigheder inden for rammerne af den statslige undersøgelse, men at Kirkens repræsentanter ikke vil deltage i selve arbejdet. Han påpeger også, at den type af undersøgelse, som den regionale regering i Catalonien i øjeblikket gennemfører, er at foretrække, da den undersøger alle tilfælde af seksuelle overgreb på mindreårige, som er blevet afsløret i regionen.

Kilde: *CruX*

NM

Lægmedlemmer vil fremover kunne lede gejstlige religiøse ordener

ORDENSLIV Pave Frans har ændret en bestemmelse i kanonisk lov, så ikke-ordinerede ordensbrødre får mulighed for at stå i spidsen for deres ordenssamfund efter forudgående tilladelse fra Vatikanet.

I et *rescriptum ex audientia* udstedt den 18. maj skriver paven, at kongregationen for institutter for konsekret liv og selskaber for apostolisk liv i individuelle tilfælde, og efter egen vurdering, kan give tilladelse til, at ikke-ordinerede medlemmer af ordenssamfund kan indtage rollen som fx generalsuperior.

Ændringen omhandler andet afsnit af Canon §588 i kanonisk lov, hvor der står at "gejstlige institutter ledes af ordinerede præster".

Pave Frans skriver, at disse nu kan ud-

nævne eller vælge et "ikke-gejstligt medlem" til generalsuperior efter forudgående skriftlig tilladelse, og at ovennævnte kongregation ifølge *rescriptum* "forbeholder sig ret til at vurdere den enkelte sag og de begrundelser, som øverste moderator eller generalkapitlet har angivet".

Et ikke-ordineret medlem vil kunne udnævnes som lokal overordnet uden Vatikanets forudgående tilladelse.

Ændringen markerer et skift fra kravet om, at kun ordinerede ordensbrødre eller munke kan lede et ordensfællesskab, og afspejler en af pavens nylige indførte ændringer af Den romerske Kurie, hvorefter det ikke kun er gejstlige, men "ethvert troende medlem", der har mulighed for at lede et dikasterium i Den romerske Kurie.

NM

Kort nyt

Paven besøger Canada den 24.-30. juli. Han har ved flere lejligheder udtrykt ønske om at besøge landet, hvor Kirken er engageret i en vigtig forsoningsproces med den oprindelige befolkning.

Besøget bliver Frans' 38. apostoliske rejse og ifølge planen skal han besøge byerne Edmonton, Québec og Iqaluit.

Den 1. april i år mødtes paven med grupper fra Canadas oprindelige befolkninger og undskyldte til repræsentanter for metisser, inuitter og First Nations-samfund for Kirkens rolle i landets omstridte kostskolesystem.

San Franciscos ærkebiskop siger, at formanden for Repræsentanternes Hus, Nancy Pelosi fra Californien, ikke kan modtage kommunion i ærkebispedømmet pga. hendes støtte til legaliseret abort.

Ærkebiskop Cordileone, der flere gange har forsøgt at konfrontere Pelosi om abortspørgsmålet, siger, at indtil hun er villig til "offentligt at afvise" sin holdning til forsvar for "legitim abort", vil hun blive nægtet sakramentet. Cordileone siger, at skridtet er "rent pastoralt, ikke politisk".

"Efter adskillige forsøg på at komme i tale med Pelosi for at hjælpe hende med at forstå den alvorlige ondskab, hun begår, den skandale, hun forårsager, og risikoen for hendes sjæls fortabelse, har jeg besluttet, at hun ikke skal modtage kommunionen".

New South Wales er sjette og sidste australske delstat til at legalisere eutanasi og assisteret selvmord. Lovgivningen tvinger sundheds- og ældreplejeorganisationer med religiøse indvendinger til at tillade denne praksis på deres faciliteter.

"Hvis en civilisation bedømmes på, hvordan den behandler sine svageste medlemmer, har parlamentet i New South Wales fejlet skammeligt og banet en mørk og farlig vej for eftertiden ved at fastlægge en ny og foruroligende definition på, hvad det vil sige at være menneske", siger ærkebiskop Fisher af Sydney.

"Trods vor skuffelse slutter vores kamp for livet ikke med denne afstemning", siger Fisher og henviser til pave Frans: "Vi må fordoble vores indsats for at tage os af dem, der er ofre for 'smid væk-kulturen' og i stedet genopbygge en kultur af liv og kærlighed i delstaten".

Kom med ud at gå og få fælles oplevelser i skøn natur

I **Caritas Gåklub** går vi for at bevæge os, men mest for at være sammen. Vi nyder at se nye ansigter og lære folk at kende.

Vi går lette ture i by, skov og på strand i forskellige områder i Storkøbenhavn hver lørdag kl. 13.

ALLE er velkomne til at gå med.

Se vores program på caritas.dk/ud-at-gaa eller find os på Facebook ved at søge på 'Caritas Gåklub'.

Status på den synodale høring i bispedømmet

Den omfattende proces går ind i sin sidste fase på bispedømmeniveau.

HØRING Ved deadline for besvarelse af online-spørgeskemaet for voksne, den 1. maj, havde 1.207 personer besvaret skemaet.

37 menigheder/ordenssamfund/lægmands kongregationer har besvaret et mere udvi-

det online-spørgeskema, mens ti havde indsendt deres besvarelser via e-mail, primært fordi disse ikke kunne få deres bidrag til at passe ind i det foreliggende skema. Menigheden på Færøerne har fået svarfrist til den 1. juni.

To institutioner har ligeledes indsendt deres besvarelser.

Mht. børne- og ungeundersøgelsen er der pt indkommet 158 besvarelser, mens Danmarks Unge Katolikker (DUK) har fået forlænget svarfristen til udgangen af maj måned.

Til dato har seks præster besvaret det særlige spørgeskema.

Dertil er kommet en besvarelse fra religiøse ledere i den interreligiøse dialoggruppe 'Religion og Samfund' (RESAM) og en besvarelse fra Danske Kirkers Råd, der vægter det økumeniske aspekt.

Nu begynder koordinationsgruppens ar-

bejde med at læse alle svar og lave en sammenfatning af det indsendte materiale til ét dokument på ti sider, der sendes til Den nordiske Bispekonference den 15. august. Dette dokument vil også blive offentliggjort på bispedømmets hjemmeside. Forinden vil koordinationsgruppen have holdt et offentligt online-møde – som holdes den 9. august – hvor man vil fremlægge sine resultater af høringsprocessen i bispedømmet.

Koordinationsgruppen vil gerne takke alle for de mange kloge tanker og refleksioner, de hver især har bidraget med! *NM*

“Jeg er også skuffet over paven”

Reformer skal der til, mener Georg Bätzing – leder af Den tyske Bispekonference. Men den, der vil reformer, skal væbne sig med tålmodighed

KIRKEREFORM Den katolske Kirke kan ændre sig, og det vil også komme til at ske, siger Georg Bätzing, biskop af Limburg siden 2016 og leder af den tyske bispekonference siden 2020, i et interview med *Deutschlandsfunk* den 22. maj, hvor han også fremhæver de positive ting, der allerede er sket. Som et eksempel nævner han, at der er skabt økonomisk transparens efter forgængeren, Peter Teebartz-van Elsts skandaleramte luksusbyggeri af en ny bispebolig. I interviewet fremhæver han, at Kirken i Tyskland er i fuld gang med at indføre nye standarder, og at den viser vilje til at arbejde med de systemiske årsager til misbrug. Han erklærer også, at han ikke genkender billedet af Vatikanet som bagstræberisk eller som modstander af reformer. Men inden for de næste fem år vil der ikke kunne komme præstevielse for kvinder eller afskaffelse af pligtcelibatet. Dertil behøves der konciler, mener Bätzing.

I interviewet indrømmer Bätzing også, at han er skuffet over pave Frans, og at der

i det kirkelige apparat er “en vis cirkulær diskussionskultur”, som også paven er præget af. Han erklærer sig for synodalitet i den forstand, at “biskoppens magt defineres, begrænses og kontrolleres, og at biskoppen står til ansvar”. Biskop Bätzing har tidligere også erklæret sig som tilhænger af ophævelsen af pligtcelibatet.

“Enheden er på en vis måde en fiktion”

”Ved Amazonassynoden (2019) var der flertal for, at gifte mænd i denne region under visse betingelser kunne blive præster. Dette er dog foeløbig ikke blevet til noget. Men spørgsmålet vil ikke miste sin betydning. Der er grænser for, hvad der kan gennemføres nu, også selv om paven er kirkens overhoved og gør, hvad han kan. Men han sætter en proces i gang og lader alle disse ting komme på bordet”, siger Bätzing i interviewet.

Bätzing mener, man ikke kan komme udenom, at også kvinder skal kunne stemme

Biskop Georg Bätzing, biskop af Limburg og leder af den tyske bispekonference. Foto: Bistum Limburg.

med ved verdenssynoden næste år i Vatikanet. Han taler i interviewet om spændingen mellem, at han som biskop må præsentere Kirkens lære, og at denne lære ikke mere mødes med bred accept af de troende.

“Vi ved, at vi er i en så kulturelt anderledes situation i Den katolske Kirke, at enheden på en vis måde er en fiktion. Og vi er i gang med at øve denne kulturelle diversitet

med hinanden. Det er det, paven mener med synodalitet.”

Efter Bätzings opfattelse skyldes presset fra ofrene, at Kirken har gjort op med misbrugskulturen. “Uden ofrene ville vi ikke være der, hvor vi er nu”, siger Bätzing, der tilføjer, at man også stadig har brug for dette pres.

Han erklærer, at det eneste rigtige er at opgive beskyttelsen af Kirken som institution. Men Kirken er nødvendig. Der findes ingen tro uden Kirken siger Bätzing. “Jeg møder jo også mennesker, og der går jeg ind i en samtale med dem og diskuterer heftigt med dem, som siger til mig: ”Det her (misbruget) er det, der rammer mig mest. Jeg forlader Kirken, så jeg kan redde min tro”. Jeg er ikke overbevist om, at denne logik stemmer, at nogen kan tage sin tro med ud og bevare den uden et fællesskab af mennesker, der også har fejl”, siger Bätzing.

Han ser det som en særlig styrke ved Kirken i Tyskland, at man tager modernitetens udfordringer op og tror på, at man kan leve troen i et pluralistisk samfund. I Rom ser de på den tyske synodale vej som “Reformation 2.0”. Problemet med Rom er, at der ikke er mennesker nok dernede, der forstår og kender Tyskland, siger han. *LR*

”Intet skal ligge tilbage under gulvtæppet”

Hele Guds folk er kaldet til at være med i den synodale proces, siger kardinal Grech.

SYNODALITET Reaktionen på den tyske synodale vej har været blandede. Senest har mere end 100 biskopper fra hele verden den 11. april underskrevet et “broderligt åbent brev” - rettet til de tyske biskopper med den hidtil hårdeste og mest direkte kritik. Underskriverne hævder bl.a., at den synodale vej underminerer Kirkens troværdighed, det kristne menneskesyn og Kirkens seksualmoral. Den synodale vej er stort set ikke inspireret af Kirkens skrift og tradition, men af sociologisk analyse og genderideologi, og den har ikke forstået, hvad autentisk frihed i Kirkens betydning er, hævder brevet. Den synodale vej har et tungt og bureaukratisk apparat, og den er indadvendt. Den retter sig mere efter verden end efter evangeliet, lyder anklagerne. Mod dette fremhæver underskriverne, at Kirken ikke er en institution, men et organisk fællesskab, der ikke er egalitært, men

komplementært og hierarkisk. Underskriverne af det seneste åbne brev er flere kendte og profilerede skikkelser fra kirkens højrefløj bl. a. kardinal Arinze fra Nigeria, kardinal Burke fra Saint Louis i U.S.A., kardinal Pell fra Sydney, ærkebiskop af San Francisco, Salvatore Cordileone, og Athanasius Schneider, hjælpebiskop af Astana i Kazakistan. Underskriverne anklager den synodale vej for at skade Kirkens enhed.

Tidligere har de nordiske biskopper den 9. marts i et åbent brev stilet til biskop Georg Bätzing, leder af den tyske bispekonference, skrevet om de store forventninger omkring den synodale proces og dens risici med flg. kommentar: “Risikoen består i, at vi ved at tænke i processer og strukturel forandring gør Kirken til et projekt og objekt for vores handlinger”. Den nordiske bispekonference fremhæver, at det ikke er nok at tænke i systemer og processer, fordi Kirken er også

et mystisk fællesskab med Kristus. Derfor må sande reformer bygge på Kirkens skrift og tradition – og ikke tidsånden, lyder det i brevet.

De nordiske biskoppers åbne brev kom efter et brev fra lederen af den polske bispekonference, ærkebiskoppen af Poznan Stanislaw Gadecki dateret den 22. februar og stilet til Bätzing. Her blev den synodale vej anklaget for at søge sandheden uden for evangeliet og give efter for den moderne kulturs ændrede holdning til seksualitet.

En stedfortræderkrig?

Den hårde kritik bekymrer dog ikke Mario Grech – generalsekretær for bispesynoden. I et interview med Christopher Lamb i det britiske katolske tidsskrift *The Tablet* kalder han den synodale proces for den største kirkelige begivenhed i 60 år. De rapporter, der er i gang med at blive indsamlet, ser han som begyndelsen til en lang vej, og den vil ikke være slut efter synoden i oktober 2023. Den hellige Fader kalder hele Guds folk til at deltage i denne proces.

Ingen kan udelukkes, og også de vanskelige spørgsmål kan diskuteres. “Intet skal ligge tilbage under gulvtæppet”, siger Grech, der taler om nødvendigheden af at arbejde for en mentalitetsændring i Kirken

mht. kvinders stilling, overvejelser om, hvordan magten skal forvaltes og om visse aspekter af Kirkens seksuallære.

Lamb tolker de åbne breve om den synodale vej som et forsøg på at lægge pres på paven gennem de tyske biskopper for at undgå, at den tyske agenda breder sig til andre dele af Kirken. Han ser diskussionen om den synodale vej som en stedfortræderkrig mod pave Frans og den mere synodale kirke, han prøver at skabe.

I seneste åbne brev står der advarende, at Tysklands eksempel “kan lede nogle biskopper og mange ellers trofaste lægfolk til at tabe tilliden til ideen om synodalitet”. Kritikken mod den synodale vej er for det seneste brevs vedkommende blandt andet inspireret af Romerbrevet kapitel 12, 2: “Og tilpas jer ikke denne verden”. I Gadeckis brev fremhæves blandt andet, at Tyskland katolsk set er et toneangivende land, og at indflydelse herfra kan sprede sig til andre lande i Europa. Det er med andre ord frygten for en ny reformation, der ligger bag her. *LR*

Refleksioner over søndagens evangelium: Kristi Legemes og Blods Fest

At spise og mættes i fællesskab – en fortælling, der tæller, og hjælper os i det daglige (Luk 9,11b-17).

Tekst: Diakon Michael Münchow

PRÆDIKEN Festen for Kristi Legeme og Blod fejres verden over med processioner efterfulgt af en højtidelig velsignelse. Vi begiver os ud af vores vante omgivelser med hilsen for øje og for at dele Kristi tilstedeværelse med vores omverden. Samtidig bestyrker festen vores fællesskab i Kirken og i menighederne, hvor vi færdes til daglig.

Dagens evangelium giver os bespisningsunderet ifølge Lukas. De følgende overvejelser vil i det jordnære dreje sig om, hvordan vi kan gøre det forunderlige ved et fællesmåltid til et vidnesbyrd om Kristi kærlighed og nærvær iblandt os. Denne gæstfrihed og gavmildhed er med til at nære vore nærmeste, også uden for kirkeligt regi. Gæstfriheden kan række ud blandt vores næste, som også undertiden ligger os geografisk fjernt og på afstand.

Men lad os for nu zoome ind på teksten og den lille episode. En god måde kan være at sætte sig til rette og indleve sig i situationen. Forestil dig, at du er en af de mange som er fulgt efter Jesus, eller at du er en af disciplene. Lad teksten tale til dig, lige præcis hvor du befinder dig. Du kan læse det følgende som inspiration til bedre at blive forankret i fortællingen og så vende tilbage til selve teksten og din oplevelse med at læse den igen, nok en gang.

Vi følger teksten tæt i håbet om bedst at kunne mættes af Guds ord. Jesus taler til skarerne om Gudsriget. Skaren er en broget flok af nysgerrige, ofte anmassende, folk, som Jesus ved flere lejligheder undviger for at kunne bede i fred eller være sammen med sine disciple. Skarerne er i bevægelse; men Jesus standser op og tiltaler dem. Vi får ikke at vide, hvad han fortæller dem om

Guds rige. I stedet virkeliggør han Guds rige for øjnene af dem og helt ned i deres maver gennem bespisningsunderet. Vi kan spørge os selv, om ikke også vi nogle gange er nysgerrige medløbere og måske kun lejlighedsvis rammes af et strålende Guds nærvær. I al fald er Jesu adfærd den velkendte, han forkynder og så helbreder han dem, som har brug for hjælp eller støtte. Det græske ord for hjælp er *therapeia*, som vi kender fra terapi eller helbredelse, og som også kan betyde at yde omsorg, lindre eller varme. Jesus taler til os, samtidig med at han helbreder os.

Hele optøget, får vi at vide, har været i bevægelse, på vandring. Rejse og bevægelse er et yndlingstema hos Lukas. Men lige nu går dagen på hæld. Dagslyset lægger sig. Disciplene bliver urolige for madsituationen og tilskynder Jesus til at sende skarerne bort og gå ud for at proviantere. Jesus svarer med den direkte befaling, der også taler til os i dag: ”Giv I dem noget at spise!”. Buddet henvender sig direkte til dig og mig og disciplene. De tolv bliver først ramt af magtesløshed og ser alene det mangelfulde i blot at have fem brød og to fisk til rådighed og tænker selv, at de må gå ud at købe ind. Jesus besvarer

”

Bespisningsunderet er undervejs, før nogen overhovedet har fået noget at spise.

deres flugtfantasi med at bede disciplene opfordre skaren, der nu er blevet til et folk, til at sætte sig i grupper.

Der er i denne lille sekvens sket en radikal udvikling fra at være på vandring, på vej, på farten, på indkøb, til, når dagen går på hæld også selv at hælde til at tage plads, falde til ro, finde til bords. Bespisningsunderet er undervejs, før nogen overhovedet har fået noget at spise. Vi har som læsere også fundet os til rette og er indstillet på at lade os nære.

Når alle har fundet sig til rette, velsigner og bryder Jesus fisk og brød. Han giver det fra sig til disciplenes videregivelse – og alle bliver mætte til stor forundring.

En del af underet har med tal at gøre Femtallet optræder på forskellig vis: Der er fem brød til fem tusind mænd, der sætter sig i grupper på 50. Vi kan hver især for os selv fundere over tallenes betydning. Fem er helt konkret en håndfuld båret af fem fingre. En håndsrækning når vidt omkring og mætter tusindfold, hvis vi arrangerer os i overkommelige grupper – 50 ad gangen. Vi taler også om at være ved sine fulde fem. På den måde kan man lade fantasien få spillerum anslået af et ciffer.

For jøder ville fem nok i første række betegne tallet på Mosebøgerne og dermed Loven. Jøderne fejrer desuden en fest, Shavuot, som betyder uger. Den ligger 7 uger (5 brød + 2 fisk) eller 50 dage efter påske. Festen Shavuot mindes, at Moses på den dag modtog Loven på Sinai-bjerget. Desuden er Shavuot en høstfest, så bespisningstemaet ligger også i de 50. På græsk hedder 50 tillige pentekonta og genfindes i Pentecost, pinsefesten, 50 dage efter påske. Og pinsen, som vi netop har fejret, vil evangelisten Lukas berette om i Apostlenes Gerninger, da disse to bøger har samme forfatter. På den måde griber teksterne ind i hinanden.

Det andet gennemgående tal i fortællingen er tallet tolv. Konkret starter episoden med de tolv disciple, og den slutter med tallet 12, antallet af de tiloversblevne kurve. Uddelingen finder sted til et folk, som næret af Jesu kraft måske kunne udgå som tolv nye stammer – et nyt Guds folk. Vi ved det ikke, andet end at der er tale om overskud til

overflod, og at kurvene ligesom venter på at blive uddelt til atter andre hungrende.

Det kan måske for nogle synes verdensfjernt at være så optaget af tal. Men i antikken var tallene ofte dybt symbolske og vigtige. I dag med vores lommeregner og Excel-ark er tallene for mange blevet mere ligegyldige. Alligevel taler vi i dagligsproget om, at vi kan regne med hinanden, at vi sætter pris på anerkendelse, at vi opsummerer det væsentlige. Også denne fortælling gør sig gældende. Den tæller på en særlig måde. Evangeliet indbyder os til ikke at være smålige og nøjeregnende, men til at tænke stort og være åbne for det uventede overskud, hvor sølle fem fisk og to brød bliver til gavn for grupper på 50 og mætter hele 5.000.

Hvor sætter bespisningsunderet os i dag?

Kan vi lære af fortællingen i det daglige? Kan vi tro på, at lidt kan blive til mere, båret af Kristi ånd og gavmildhed?

En lille dagligdags situation kan måske hjælpe på vej. Vi kender næsten alle til at skulle samles til frokost, på arbejde eller i skolen, hvor hver har sin egen madpakke med. Man sørger for sig selv, og der bliver som regel ikke noget til overs, når der er ryddet af. Det er på en måde i orden, for så går der i det mindste ikke noget til spilde. Omvendt kender vi også til arrangementer af sammenskudskaraktet. Hvis hver enkelt af os medbringer mad til deling, så er der gerne mere end nok tilsammen. Måske kan vi få lidt af hinandens retter med hjem og overraske familien. Denne lille hverdagserfaring siger noget væsentligt om bespisning, gæstfrihed og overskud. Kan vi blot i det små være indstillet på at medbringe mere til gruppen end bare lige, hvad vi selv forbruger, ja så åbnes fællesskabet mod omverdenen, som de tolv kurve, der venter på at blive uddelt atter andre. Vi er med til at bringe evangeliet ud i verden.

Lad os derfor frimodigt fejre Kristi Legemes og Blods fest som en uddelingsfest næret af bespisningsunderet. Lad os gå ind i teksten og forestille os virkelig at være tilstede, så vi kan komme ud med fornyet livskraft til næring og glæde for vore omgivelser.

Amen.

Bespisningen af de fem tusinde

Han tog imod dem og talte til dem om Guds rige, og han helbredte dem, der trængte til hjælp. Da dagen var ved at gå på hæld, kom de tolv hen til ham og sagde: ”Send skaren bort, så de kan gå hen til landsbyerne og gårdene heromkring og finde et sted at tage ind og få noget at spise. Her er vi jo på et øde sted”. Men han svarede dem: ”Giv I dem noget at spise!”. De sagde: ”Vi har ikke mere end fem brød og to fisk, hvis vi da ikke skal gå hen og købe mad til alle disse mennesker.” Der var nemlig omkring fem tusind mænd. Men han sagde til sine disciple: ”Få dem til at sætte sig ned i grupper på omkring halvtreds hver”. Det gjorde de og fik alle til at sætte sig. Og han tog de fem brød og de to fisk, så op mod himlen og velsignede dem, brød dem og gav disciplene dem, for at de skulle dele ud til skaren. Og alle spiste og blev mætte, og de stykker, de fik tilovers, blev samlet sammen, tolv kurve i alt. (Luk 9,11b-17)

Foto: Stockphoto.

Historie, kunstnerisk skønhed og en syngende lussing i pavernes by

Anagni, syd for Rom, omtales ofte som et fascinerende 'udendørsmuseum'. Historien ligger på lur med sine skæve og underholdende fortællinger. Arkitekturen er sober, men samtidig tillokkende. Og oven i det hele finder man domkirkens krypt, der går under navnet 'Anagnis Sixtinske Kapel'. Katolsk Orientering har været på besøg for at lade sig overvælde.

Tekst og foto: Jesper Storgaard Jensen

REJSEMÅL Det første, man bemærker efter at man er kommet til Anagni – cirka 70 kilometer sydøst for Rom – er byens snævre middelaldergader. De løber på kryds og tværs i byens centrum og forekommer at danne næsten et arkitektonisk edderkoppespind. Den lille by, der ligger 424 meter over havets overflade, og dens omkring 21.000 indbyggere synes næsten at ligge indhyldet i en slags middelalderlig tidslomme.

Anagnis centrum fremstår først og fremmest som et bemærkelsesværdigt 'udendørsmuseum', hvor den besøgende fortrylles af en sober, men også elegant arkitektur – romanske kirker, idylliske balkoner, klokketårne og piazza'er af forskellig størrelse.

Historisk set har Anagni for længst fundet vej til historiebøgerne. Byen er kendt som la città dei papi, pavernes by, hvilket skyldes, at hele fire paver er født her – Innocenzo III, Alessandro IV, Gregorio IX og Bonifacio VIII (på dansk: Bonifatius)

En stor del af Anagnis berømmelse skyldes først og fremmest Bonifatius, der var ud af en anset aristokratisk familie fra Lombardiet og pave i perioden fra 1294-1303. Bonifatius var en lærd jurist med diplomatisk snilde og herskernatur, ligesom han beskrives som en udpræget bureaukrat. Han foretog et betydeligt reformarbejde for at bringe orden i Vatikanets finanser, arkiv og bibliotek. Og så oprettede han Roms universitet nær Pantheon, hvor det faktisk lå i århundrede, indtil 1935.

Men måske var netop hans herskernatur årsagen til, at han ikke var lige vellidt hos alle. 'En højhjertet synder' blev han kaldt af nogle af sine fjender. Blandt dem fandt man

Dante, efter hvis opfattelse paver og kejser skulle være hinandens lige – paven som den åndelige myndighed og kejseren som den verdslige. Dante måtte dog undgælde for Bonifatius' politiske ambitioner, idet paven sendte den franske prins Charles af Valois til Firenze – officielt som fredsmægler, men i virkeligheden for at lade de sorte welfere (på italiensk: *guelfi*) overmande de hvide welfere, hvis ledere – deriblandt Dante – blev dømt til forvisning. Dante hævnede sig senere på Bonifatius ved i 1300, tre år inden pavens død i 1303, at anvise ham en plads i Den Guddommelige Komædie, vel at mærke i afsnittet om helvede.

Anagnis berømte lussing

Historiebøgerne beretter imidlertid også om en anden berømt hændelse, hvor Bonifatius er hovedperson. Natten til den 7. september 1303 ankom William af Nogaret og Sciarra Colonna – den franske kong Filip IV den Skønnes to udsendinge – til Anagni, hvor paven befandt sig. Med sig havde de to mænd omkring 2.000 bevæbnede soldater. Ved deres ankomst til Anagni fandt de byens porte åbne, højst sandsynligt takket være indbyggernes medvirken.

Da de endelig nåede frem til paven, holdt de ham fanget i episkopet, hvor de, som det hedder i historiebøgerne, "udsatte ham for undertrykkelse og afsavn" i et forsøg på at få ham til at trække den såkaldte pavelige bandbulle, Super Petri Solio, tilbage. Med den pavelige bandbulle havde Bonifatius officielt ekskommunikeret den franske konge.

Det fortælles, at Sciarra Colonna under afhøringen af paven smag ham en syngende

Også selve kirkerummet i Anagnis domkirke er smukt dekoreret med farverige fresker.

lussing. Denne voldsomme gestus er ikke historisk bevist, skønt man i Anagnis annaler ofte kan læse om 'lo schiaffo di Anagni', lussingen fra Anagni. Den påståede lussing – eller i hver fald det verbale overgreb mod Bonifatius – har dog altid været anset som en metafor for afslutningen på den kristne middelalder, som i en vis forstand fandt sted med Bonifatius' død.

Masser af attraktioner

Går man gennem byens snævre gader, kommer man til sidst til den centrale Piazza Innocenza III, hvor man kan besøge Palazzo di Bonifacio VIII – stedet hvor den historiske lussing angiveligt skulle have fundet sted.

Dette palazzo er opført i det 13. århundrede i en gotisk stil og blandt andet dekoreret med en elegant søjlegang med runde hvælvinger. Indvendigt kan man se værdifulde fresker, der kan dateres tilbage til det 13. århundrede.

På Piazza Innocenzo III, der går for at være en af Lazio-regionens mest fascinerende pladser, møder vi en af Anagnis historiske og arkitektoniske juveler – Santa Maria-Katedralen, der blev fuldført i 1104. Katedralen har et massivt udseende, som, den dag jeg er på besøg, bliver blødt op af et varmt vinterlys.

Santa Maria er som mange italienske kirker, dvs. storslået og overvældende, hvilket man som bosiddende i Italien efterhånden vænner sig til. Indvendigt har den tre skibe og gulve, der på mange steder er gjort af smukke mosaikker.

Santa Maria-Katedralen har dog også en hemmelighed, der er i stand til at 'tage vejret fra' de fleste besøgende, nemlig katedralens krypt, La Cripta di San Magno.

'La Cripta della Cattedrale' står der på et skilt, da jeg begiver mig ad de trappetrin, der fører ned til krypten. Jeg kendte ikke i forvejen til dette sted, som bliver kaldt 'Anagnis Sixtinske Kapel'. Så da jeg med tøvende skridt begiver mig ned ad en massiv stentrappe, bliver jeg totalt overvældet, da jeg træder ind i krypten.

En sand farveeksplosion af fresker, i et rum på cirka 540 kvm. møder mig. Sammen med andre besøgende går jeg rundt i stilhed og betragter al denne 'meraviglia', storhed. Tre forskellige kunstnerskoler, hvor diverse kunstnere arbejdede i forskellige perioder, har udsmykket krypten i et tidsrum på omkring 50 år – fra slutningen af det 12. århundrede og frem til 1255. I de runde hvælvinger fortælles blandt andet historien om menneskehedens frelse baseret

Besøget i domkirkens krypt er en intens oplevelse med dens mange farverige fresker.

på filosofisk-videnskabelige teorier.

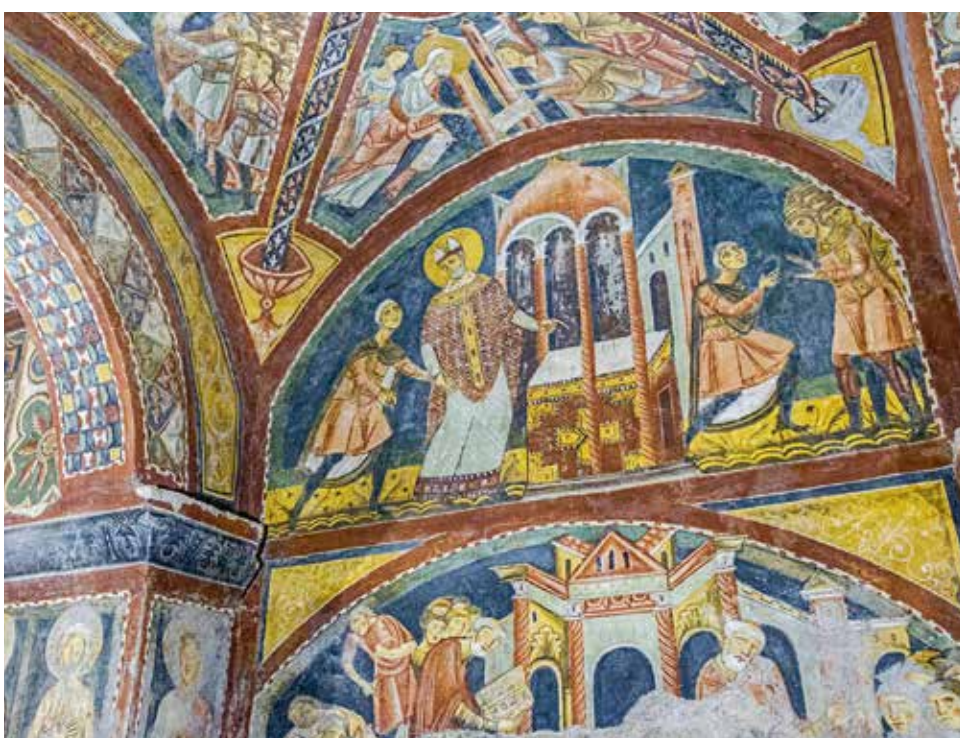
Man er ånde- og målløs. Farver filtreres ind i hinanden, samtidig med at de udfordrer de besøgendes overvældede blikke. Er alt dette overhovedet muligt? Eller er det et optisk bedrag, som mit sind har fundet på? Og hvorfor i alverden havde jeg ikke kendt til dette sted før end nu? Det er nogle af de spørgsmål, jeg instinktivt stiller mig selv, straks jeg er kommet ind i krypten.

Så megen skønhed samlet på et så begrænset areal. En smuk kongebålfarve synes at være allestedsnærværende, og det virker som om den flirter en hel del med den gule farve, der ofte gør den selskab.

Krypten har en magnetisk tiltrækning. Instinktivt forstår man straks, at det ikke er nemt at sige farvel til skønhed. Man har lyst til at gå rundt og rundt for at få øje på nye detaljer, nye farver og nye bibelske personer, der betragter én oppe fra lofterne.

Nej, at gå væk fra skønhed er ikke noget, man gør med et let hjerte. Og da jeg igen tvinger mig tilbage ad de trapper, der fører op til det store kirkerum, står det klart, at tilnavnet 'Anagnis Sixtinske Kapel' slet ikke er overdrevet, som jeg rent faktisk troede. Det er derimod særdeles velvalgt.

Anagnis Sixtinske Kapel giver øget puls. For at få pulsen ned igen, kan tilrådes et afsluttende besøg på byens Casa Barnekow, der er et smukt eksempel på middelalderarkitektur. Barnekow-residensen, der strækker sig over tre etager, er en sand juvel udi 13. århundredes-arkitektur, og besøger man den som sidste punkt på sin historiske-kunstneriske dagsorden, kan man 'trappe ned' efter Anagnis krypt og alligevel rejse fra byen med øjnene fyldt med skønhed.

Krypten i Anagnis domkirke går under navnet "Anagnis Sixtinske Kapel" grundet sin overdådige skønhed.

Familiekirken: En familie stærk i Gud

”Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i” (Mark 10,14).

Tekst: Theresa Nguyen. Fotos: Sct. Annæ Kirkes menighed

FAMILIEKIRKE Bibelcitater betyder, at vi skal aflevere vore børn til Gud. De får en ny familie. De skal følge Jesus og ikke os forældre! Det indebærer, at de aldrig i deres kommende liv kan sætte noget højere end Guds søn.

Vi skal derfor tage os af familier og alle børn, som er en skat for Jesus. Som den salige Edmund Bojanowski, stifter af kongregationen Maria Immaculata Søstre, siger: ”Den åndelige fornyelse af nationen må derfor begynde med barnet”.

Enhver familie er baseret på dybe bånd af kærlighed mellem mor og far til deres børn og børnenes gensidige kærlighed til deres forældre. Et sådant bånd er kun fuldt ud muligt, når det er hentet fra selve kærlighedens kilde, som er Gud.

De, der ønsker at bygge en familie på kristne værdier, står over for mange vanskeligheder og forhindringer.

I dagens verden møder vi mange farer, som ødelægger i første omgang forældrene og dernæst barnet og dermed hele familien. Den største og farligste fare er nemlig forglemmelsen af Gud, og at man i stedet bevidst eller ubevidst begynder at negligere Gud, og i denne forbindelse er vi tilbøjelig til at leve et liv, der er det modsatte af Guds bud og hensigt: et liv i harmoni med Ham.

Med denne sandhed er vi nødt til at erkende, at vi skal overlade os til Gud og bede om hans hjælp. For Gud er det umulige muligt!

Fordi Gud er barmhjertig og elsker os over alt, som vi er, kan vi altid vende tilbage til ham. Han vil aldrig afvise os. Men det kræver vores egen frie vilje, da Gud ikke kan frelse os med magt.

Vi skal derfor reflektere over os selv og holde op med at løbe med strømmen mod Gud, der fører til afgrund. Dette er desværre den største forhindring, da vi ikke kan gøre

dette alene. Det kræver mod og styrke og Guds kraft at vende om og gå mod strømmen. Vi begiver os ud på denne rejse med Maria for at lære af hende at give os selv helt og holdent til Gud og kun ønske at gøre Guds vilje for at styrke vores forhold til Gud og til hinanden. Dette bevidner historien om brylluppet i Kana. Maria lærer os at tro på Jesus, og Jesus kan ikke afvise Maria, fordi han er den perfekte søn, som han er.

Jomfru Marias rolle for børnene

Børn er smukke, enkle, uskyldige, men hjælpeløse og ude af stand til at forsvare sig selv, men de er Jesus skat. Derfor er det vigtigt, at børnene fra en tidlig alder har denne oplevelse, at de er Guds elskede børn. Det er ligeledes vigtigt, at de lærer at forstå, at de kan vende sig til Maria, som er den bedste Moder, der tager dem under sin beskyttelse og i sin favn og fører dem til Jesus. Maria i 'Amen-ikonet' lærer os gennem mange symboler, hvordan vi skal leve i harmoni med Gud som Guds familie.

Vores og børnenes liv skal derfor bestå af daglig forbøn til Maria om, at hun må være vores Mor.

Familiekirken er det bedste og vigtigste redskab, Kirken kan tilbyde til dette formål. Vores liv er en rejse til Faderens hus i Himlen. Et ægte familiehjem er et hjem med kærlighed, hvor alle har det godt. I den hellige families hjem (Familiekirken) vil der være en atmosfære af kærlighed, og deres øjne er rettet mod himlen i fællesskab.

Familiekirke og familiemesse

I Sankt Annæ menighed har vi påbegyndt denne tradition, hvor vi bygger et internationalt familiefællesskab med Gud og med hinanden. Vi danner Familiekirke, hvor alle er velkomne, og vi fejrer familiemesse

Maria Immaculata Søstre Teresa (tv) og Dorota havde lavet små overraskelser til forældrene, som blev overrakt under familiemessen søndag den 15. maj. Efter messen blev sr. Teresa, som fyldte 70 år samme dag, fejret.

kl. 10 en gang om måneden, og der er hver gang et bestemt emne, som er baseret på Ikon Amen symbolik. Børnene kommer også med 'Ikon Amen' T-shirt på, som er vort visitkort og et symbol på fællesskab. Efter messen plejer forældrene og børnene at samles og hygge med musik og mad.

Vi har med god erfaring den anden søndag i maj måned holdt familiemesse i forbindelse med Mors Dag. Messen begyndte med, at børnene gik i procession og ofrede røde roser til Jomfru Maria. Dernæst var der børneliturgi, og børnene læste forbønner. Så læste en dreng overgivelsesbøn til Maria på alle børnenes vegne, mens alle børn stod foran altret. Det var meget højtideligt.

Efter kommunion sang vi takkesang til Gud og bagefter sang et lille børnekor en smuk takkesang til deres forældre, både mor og far, og vi modtog i fællesskab Herrens velsignelse! Så fortsatte festen i salen med sang og musik og hygge med fælles spisning.

Igennem Familiekirken får vi et solidt og godt redskab til at huske Gud. Vigtigst af alt har vi igennem Familiekirken mulighed for

at vise vores børn, at sådan lever vi i harmoni med Gud, og at Maria er den bedste og hurtigste måde at komme til Jesus på. Børnene oplever denne naturlige, solide tradition af fællesskab med hinanden og forbøn til Maria. Ydermere giver Familiekirken os mod og kræfter til at give vidnesbyrd om vor katolske tro og sprede Evangeliet med glæde til alle dem, vi møder på vores vej.

Familiekirken skaber hermed håbet om, at børnene vil komme til Gud som en naturlig ting i deres liv ved hjælp af Maria, og at alle de jordiske prioriteter ikke er det afgørende og vigtigste i deres liv.

Vi er skabt til fællesskab

Med Adam og Eva og med Maria og Josef bevidner vi, at vi er skabt til fællesskab og medansvar over for vores medmennesker, som også er skabt i Guds billede. I fællesskabet motiverer vi hinanden og støtter hinanden til at leve i harmoni med Gud.

I forbindelse med Covid-19 pandemien indså mange af os et behov for fællesskabet. Vi fik muligheden for at minde os om den negative effekt af isolation og ensomhed for vort liv. Dette er Guds nådegave til os, hvorpå han minder os om denne grusomme følelse. Familiekirken er netop motivation til fællesskabet.

Igennem Familiekirken får vi et solidt og godt redskab til at huske Gud. Vigtigst af alt har vi igennem Familiekirken mulighed for at vise vores børn, at sådan lever vi i harmoni med Gud, og at Maria er den bedste og hurtigste måde at komme til Jesus på.

I Sankt Annæ menighed udgør Familiekirken et internationalt familiefællesskab med Gud og med hinanden. Temaet for den månedlige messe er baseret på Ikon Amen symbolik. Børnene kommer også med 'Ikon Amen' T-shirt på, som er Familiekirkens visitkort og et symbol på fællesskab. Efter messen plejer forældrene og børnene at samles og hygges med musik og mad.

Himmelske Dage: Flot program, men for få gæster

Under temaet 'Grib Fremtiden' blev De danske Kirkedage afholdt i Roskilde i Kristi Himmelfartsferien. Det næsten 70 sider store program var spækket med spændende oplæg; men mens der var kø til nogle arrangementer, havde mange af de 400 arrangementer ingen eller for få besøgende.

Tekst og fotos: Niels Messerschmidt

KIRKETRÆF I Danmark er det tit og ofte vejrets skyld, når noget ikke lykkes eller ikke kan gennemføres. Det danske vejr er ustabil og ikke til at stole på – især når det regner og blæser. Det er

derfor nemt at give dårligt vejr skylden for, at Himmelske Dage i Roskilde ikke levede op til forventningerne om at være et bredtfaavnende og folkeligt arrangement. Mens der var lange køer til arrangementer

med fx den katolske kvinde Asia Bibi, der sad i næsten ti år på dødsgangen i pakistansk fængsel, dømt efter landets kontroversielle blasfemilov, eller Svend Brinkmanns samtale med den tyske mediekendte politolog og sociolog Hartmut Rosa – begge indendørsarrangementer, lagde et bagtæppe af regn og blæst en dæmper på mange især 'græsrodsarrangementer', der ofte var henlagt til telte placeret rundt om byens vartegn, Roskilde domkirke.

Nu skal dårligt vejr ikke have skylden for alt. Når arrangørerne bag Himmelske Dage vælger at lægge 400 arrangementer inden for fire dage, er man som besøgende nødt til at fravælge langt det meste af tidsmæssige grunde – og det er en skam, for det næsten 70 sider store trykte program indeholdt mange spændende aktiviteter.

Hertil kom, at en del af arrangementerne ikke var optalt i kataloget. I sagens natur er det fysisk umuligt at deltage i mere end en håndfuld større aktiviteter i løbet af en dag, og afholdes fx tre virkelig interessante samtaler samtidig, kan man jo kun gå til én af dem.

En anden problematik, som blev rejst efterfølgende, er spørgsmålet også om præarbejdet op til kirkedagene har været godt nok. Har man været dygtig nok til at få budskabet ud? Kristeligt Dagblads Kirke & Trosredaktør konstaterede således i sin anmeldelse af Himmelske Dage: "Ikke bare var der usandsynligt få medier til stede, men man må også spørge sig selv, om de interesserede danskere overhovedet har kunnet vide, hvor mange spændende mennesker de kunne møde i Roskilde".

Biskop Thomas og klimaet

Himmelske Dage fik besøg af en egyptisk koptisk-ortodoks biskop, der talte om klimaretfærdighed og skabelsesteologi.

HOLISME "Der er plads til alle i hjertet. Vær velkomne herinde", siger den egyptiske biskop til de gæster, som forsøgte at tilkæmpe sig en plads inde i teltet i Sankt Hans Have, hvor den hyppige gæst i kirkelige sammenhænge i Danmark blev interviewet af radioværten Anders Laugesen.

Biskop Thomas er en vigtig stemme, ikke kun i Egypten, men for kristne i hele Mellemøsten. I ørkenen mellem Kairo og Alexandria har han etableret Anafora, et center for åndeligt liv og menneskeligt fællesskab. Her kommer mennesker både fra Egypten og resten af verden for at søge inspiration, fordybelse og fornyelse.

Biskop Thomas er meget optaget af, hvordan Kirken kan være med til at fremme fred og forsoning og en holistisk livsstil, også i forhold til klimaet. Hans pointe er, at vi sammen må søge efter løsninger, hvor vi anskuer situationen i sin helhed, for vi kan ikke finde holdbare løsninger uden at erkende, hvor tæt klimaet er sammenvævet med social retfærdighed.

Samtalen med Anders Laugesen kom til at handle om 'the big us' og 'the small us' og hvordan den ortodokse forståelse af Gud Skaber og det ortodokse menneskesyn også kan hjælpe vestlige kristne med at anskue livet i et større perspektiv. Forbundetheden med skaberværket er et andet centralt aspekt i den ortodokse tradition.

"Naturen, skaberværket, venter på, at Guds bøn åbenbarer sig og tager vort ansvar

alvorligt. [...] Lige nu tænker vi mest på mig, dig og os, men det er ikke nok", sagde han og pegede på, at "vi er nødt til at forstå 'det store os': Mig, dig, os og alt andet omkring os. Vi må forstå, hvad det vil sige at være skabt i Guds billede. Når vi ikke forstår det, så er det let at dræbe, let at forbruge og let at føre krig. Men vi bør ikke lade os drive af frygt".

På Anders Laugesens spørgsmål om, hvordan går vi fra at leve et liv i frygt til at leve et liv set gennem Guds barmhjertige øjne, svarer biskop Thomas, at vi er nødt til at forstå, at vi lever i en overgangstid. "Vore værdier er ved at ændre sig og en ny tid kommer til. Der bliver plads til spiritualitet, og vi vil forstå, at vi har en ånd, der er forbundet med Gud".

Biskop Thomas hilser på Liobasøster Mikaela Hechinger ude foran Mobilkirken.

Dialog på tværs af religionerne

Kardinal Cristobal Lopez Romero, ærkebiskop af Rabat i Marokko og medlem af det Pavelige Råd for Interreligiøs Dialog, kom med fire gode råd om religionsdialog og fortalte om hvordan religionsdialog kan skabe sammenhængskraft og tolerance i en sund balance mellem identitet og åbenhed.

DIALOG Som leder af et ærkebispedømme, der er større end Italien i udstrækning – og med ca. 30.000 katolikker ud af en muslimsk befolkning på godt 37 mio., sammensat af godt 100 forskellige nationaliteter, hvoraf mange kommer fra landene syd for Sahara, kender den spanskfødte kardinal Cristobal Lopez Romero til vigtigheden af dialogen med de andre kirkesamfund i landet og det omgivende samfund.

"Vi ser muslimerne som vores brødre og søstre og ser os selv som en samaritansk kirke, fordi vi er en Kirke, der hjælper de nødlidende". Her hentyder kardinalen ikke kun til, at Kirken i Marokko trods liden størrelse traditionelt har spillet en vigtig, samfundsbærende rolle blandt andet gennem sine tolv katolske skoler i landet, men også ved at hjælpe den store gruppe af migranter, hvis mål er at nå Europa og for hvem Marokko blot er et stort transitland på vejen. "Det er mennesker, der er blevet mishandlet, krænket eller bestjålet på deres vej mod Europa. Vi har også en langvarig tradition for interreligiøs dialog og økumenisk samarbejde med vore søsterkirker i landet".

Selv om Den katolske Kirke er tålt, blandt andet takket være kong Mohammed VI's moderate islamiske styre, er Kirken

i Marokko, i lyset af radikaliserings af islam i visse lande på det afrikanske kontinent, særligt fokuseret på dialog og religionsmøde.

"Vi ynder at sige, at Kirken har en vigtig profetisk rolle at spille, både for de kristne i Marokko og for Kirken andre steder i verden. Vi lever i periferien i en del af verden, hvor små kristne samfund, fattige mennesker, immigranter og interreligiøs dialog bliver tegn på, at det er muligt at leve og arbejde sammen for en ny verden", forklarede kardinal Romero og kom med fire råd til hvordan vi her i Norden kan udleve vores kristne kald:

"Husk at leve det glade budskab! Husk at være glade for dem, vi er, også selv om vi kun er få. For vi har et underskud af glæde og autencitet her i Europa. Og så skal vi hver især huske at række hånden mod muslimerne. Vi skal tale mindre om dem og mere med dem", forklarede han og kom med yderligere to råd:

"Husk at have Guds rige for øje og vær hinandens brødre og søstre. Og husk vigtigheden af at have autentiske kristne politikere og at man som borgere deltager aktivt i samfundslivet og ikke kun er politisk, når man sætter sit kryds".

Mødet med ærkebiskoppen af Rabat i Marokko, kardinal Cristobal Lopez Romero, var arrangeret i samarbejde med Folkekirke og Religionsmøde. Rosa Ørtved Knudsen fungerede som tolk.

Søstertræf foran Mobilkirken, som var opstillet på pladsen foran domkirken. Diakon Kaare Nielsen flankeret fra venstre af søster Mikaela, søster Teresa, søster Lioba og søster Dorota.

Det store trækplaster

Asia Bibi blev dømt til døden med anklage om at have talt nedsættende om profeten Muhammed. Sagen havde intet på sig, og hun blev frikendt af Pakistans Højesteret ni år efter dødsdommen.

DØDSDØMT Domkirken i Roskilde dannede fredag aften den 27. maj rammen en stor økumenisk gudstjeneste, der med inspiration i den kristne kirkes fælles bøn Fadervor satte fokus for de forfulgte kristne og lidelsen i verden.

Hovednavnet fredag aften var den pakistanske kvinde, katolik og mor til fem børn, Asia Bibi, der i 2009 blev arresteret efter at naboer havde anklaget hende for at komme med nedsættende bemærkninger om profeten Muhammed. Et år efter anholdelsen blev Asia Bibi idømt dødsstraf.

Hendes sag fik stor opmærksomhed fra internationale menneskerettighedsgrupper, men fik også alvorlige konsekvenser i det konservative, muslimske Pakistan. To politikere, som kæmpede for hendes frikendelse, er blandt andet blevet dræbt, og beslutningen om at løslade Asia Bibi blev mødt med store protester fra Pakistans mest yderliggående islamister.

Asia Bibi ankede dødsdommen, men først i oktober 2018 blev den fattige kristne kvinde efter stort internationalt pres fra blandt andet pave Frans og EU frikendt ved Pakistans Højesteret. Alligevel lever Asia Bibi i dag i under beskyttelse med sin

familie i Canada, hvor hun fik asyl i 2019 på grund af de optøjer og den personlige risiko, som hendes frifindelse resulterede i hendes hjemland.

Hun har de seneste år holdt sig uden for rampelyset, men besøgte i 2020 Frankrig, hvor hun også mødte den franske præsident Emmanuel Macron.

Asia Bibi, som er blevet symbol på de forfulgte kristne i vor tid, sagde på Himmelske Dage, at ”europæiske politikere burde tage kristenforfølgelserne mere alvorligt”, og tilføjede, hun troede, at hendes historie med al den opmærksomhed, den har fået, har hjulpet andre forfulgte mennesker.

”Da jeg blev fri, blev mange frie. Det fik stor betydning, at min sag endte med frifindelse. Den blasfemisigtede Shagufta Kausar, der overtog min celle, da jeg blev løsladt, endte også med at komme ud”.

Følte sig aldrig alene

På Himmelske dage var Asia Bibi, der udelukkende taler urdu, ledsaget af den katolske biskop Humphrey Sarfaraz Peters fra Peshawar i Pakistan, der fungerede som hendes tolk.

Sankt Joseph Søstre Susanne Hoyos og Marianne Bode hilser på Asia Bibi efter hendes beretning i Sankt Laurentii menighedssal.

Selv om Asia Bibi tilbragte mere end ni år i fængsel følte hun sig aldrig alene.

”Jeg bad hver dag til Gud. Der var ikke andre i rummet. Men jeg kunne hele vejen igennem mærke, at Gud var der med mig. Og jeg drømte om natten, at jeg var fri. I min drøm stod alle døre åbne, og jeg kunne gå ud. Kristi tilstedeværelse var tydelig”, sagde hun.

Hun bad konstant om ikke at tabe troen i cellen. Det skete heller ikke. Hun bevarede troen på, at Gud var nær: ”Min far har altid lært mig, at Gud kan virke på mange

forskellige måder”.

”Der var ikke mange fugle omkring mit vindue i fængslet. Men gennem tre år kom en spætte næsten dagligt. Den sad der, mens jeg bad. Derefter fløj den væk igen. Jeg bad den fortælle Gud, at jeg ville forblive stærk, og at jeg en dag ville blive fri igen”, fortæller Asia Bibi, der også mener, at andre kristne har hjulpet hende igennem.

”Jeg var glad for, at de lokale kristne gjorde så meget for mig. De bad og fastede for mig. Jeg er også taknemmelig for, at så mange andre bad for mig”.

Katolicisme og kønsidentitet

Hvordan har Den katolske Kirke udviklet sit syn på kønsroller i moderne tid? Hvordan forholder Kirken sig til nye udviklinger indenfor kønsroller og kønsidentitet? Ph.d.-studerende Michael Brixtofte Petersen fortalte om sit igangværende forskningsprojekt.

FORSKNING Roskilde Museum havde inviteret religionssociolog og katolik Michael Brixtofte Petersen fra Roskilde Universitet til at fortælle om ’Kønsroller og ligestilling til forhandling i Den katolske Kirke’. Hans forskning bygger på aktuel religionssociologisk undersøgelse af Den katolske Kirke i Danmark som diasporafællesskab for polske arbejdsmigranter. Han er en del af forskningsprojektet ’The Catholic Ethic and the Spirit of Global Modernities. Global Catholicism in a Danish and Transnational Context’, er uddannet religionssociolog og har især beskæftiget sig med forholdet mellem kristendom, nationalisme, migration og politik i Central- og Østeuropa og de

transnationale forbindelser til Danmark.

I sit indlæg, der handlede om de overordnede overvejelser og metodikker, indledte han med at pointere, at Den katolske Kirke på mange områder har indtaget en progressiv holdning i forhold til omgivne samfund, men at ”dens syn på køn er på mange måder repræsenterer den store kløft mellem Kirken og den sekulære verden”.

”Men selv indenfor Kirken er dens lære ikke altid i overensstemmelse med den generelle opinion blandt katolikker i en vestlig kontekst, og samtidig er synet på køn, ligestilling og kropslig identitet en af de største værdimæssige forandringer i Vesten, og den primære teologiske årsag til, at folk – især kvinder – melder sig ud af kirken”.

Den katolske etik og de globale moderniteters ånd

Velux Fonden har bevilget 6 mio. kroner til projektet og har siden 2008 fokuseret på at støtte grundforskning inden for humaniora på højeste niveau.

Immigration og kulturel integration har i årtier været øverst på den politiske dagsorden med næsten automatisk reference til Islam og muslimer. Men i dagens Danmark er der mindst lige så mange indvandrere med en kristen som en muslimsk baggrund. En stor del af disse indvandrere er katolikker, men der findes meget lidt forskning om katolicisme i Danmark. Projektet afdækker globale netværk og undersøger, hvordan

katolicismen udleveres i Danmark og analyserer, hvordan katolsk tro og praksis hænger sammen med katolsk-inspireret etik, der påvirker holdninger til moral, arbejde, krop og identitet.

Forskningsprojektet indbefatter den første komparative, dybtgående undersøgelse af de voksende katolske befolkningsgrupper i Danmark og deres bånd til den bredere verden. Undersøgelsen tager udgangspunkt i fem casestudier af henholdsvis polske, mellemøstlige, nigerianske, filippinske og spansk/mexicanske minoritetsgrupper og deres nationale og transnationale netværk.

Religionssociologen Michael Brixtofte Petersen er en af fem forskere ansat på Roskilde Universitet, hvis forskningsprojekter vil indbefatte den første komparative, dybdegående undersøgelse af de voksende katolske befolkningsgrupper i Danmark og deres bånd til den bredere verden.

”Overført på danske forhold har Den katolske Kirke udviklet sig til i dag at være en stor migrantkirke kendetegnet af én samlet Kirke, men også mange forskellige ’katolicismer’”.

Han advarede dog mod at forstå Kirken som en grønspættemanuel, hvor den officielle lære giver en ’opskrift’ på, hvad en katolik er, for Kirkens officielle syn på køn og seksualitet stemmer ikke altid overens med den praktiserede katolicisme.

Katolicismen i Danmark er forholdsvis understuderet set fra et religionssociologisk perspektiv, hvilket ifølge Michael Brixtofte Petersen kan overraske, da den er den største organisation i verden og den ældste globale institution i Verden og i Danmark. Men internationalt set er der kommet en ny og stor forskningsinteresse for katolicisme fra især antropologien.

”Mange glemmer, at der i dag er flere kristne – og i høj grad katolske – indvandrede i Danmark end muslimske. Dertil kommer, at Kirken indeholder dynamikker, der berører de store kulturvidenskabelige og samfundsaktuelle spørgsmål: globalisering, migration, kultur møder, religion og politik, religion og nationalisme, de religiøse konsekvenser af EU-udvidelsen og kønsroller til forhandling”, forklarede religionssociolog Michael Brixtofte Petersen.

Som grunde hertil angav han fx Kirkens syn på kvindelige præster, seksuelle orienteringer og seksuel praksis.

”Migrationen indenfor Kirken er med til at skabe nye religiøse praksisser, genstande og teologiske miljøer, og Den katolske Kirke i Danmark er sociologisk set en kompleks blanding af tilhørsforhold, specifikke nationale praksisformer. Kirken er på mange måder et billede på ’globaliseringen’”.

”Når vi skal belyse spørgsmålene, kan vi ikke anskue en given religiøs praksis ud fra en fastlagt institutionel praksis, men må skelne mellem det, man kalder en officiel og en uofficiel – eller en såkaldt ’lived religion’ – tilgang. Sidstnævnte går ud på at undersøge de praksisser og normer, der findes uden for doktrinerne, dogmerne og den officielle lære”, sagde han og forklarede, at religion fungerer både nedenfra og oppefra, og at der især i katolsk sammenhæng – hvor der findes en meget tydelig institutionalisering på globalt plan – findes en ekstremt stor mangfoldighed nedefra.

En invitation til at gå på opdagelse i Danmarks kirkelige mangfoldighed

Ny bog om Danmarks mange kirkesamfund giver overblik, overrasker og inspirerer til at gå på opdagelse både i sit eget kirkesamfunds teologi og praksis og i andre kirkers. Den vidner også om den globalisering, der præger det kirkelige liv i Danmark

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

KIRKEN For nylig talte jeg med en provst i Folkekirken, der fortalte mig, at der i hans sogn i Vestjylland var ganske mange kirkesamfund repræsenteret, bl.a. ortodokse og katolske kristne fra Ukraine og Østeuropa og baptister fra Myanmar. Derfor var lokalsamfundet ikke helt forberedt, da der begyndte at komme flygtninge fra krigen i Ukraine. I forbindelse med den ortodokse påske kom en ukrainsk-ortodoks præst fra Tyskland til Jylland for at fejre påskeliturgi med ukrainerne i området, og de fik lov at låne en folkekirke til formålet – og præsten overnattede hos folkekirkeprovsten.

Som katolikker er vi vant til at være minoritetskirke i Danmark, selv om vi på verdensplan tilhører et meget stort kirkesamfund, og vi deler dermed vilkår med en lang række kirker, der tilsammen udgør en stor mangfoldighed af kirkesamfund i vores lille land. Selv om jeg har besøgt mange forskellige kirkesamfund i forbindelse med mit arbejde som journalist, er det både overraskende og inspirerende at se så mange af dem beskrevet i al deres forskellighed i den nye bog "Kirken den er... Om kirker og kristne i Danmark fortalt af dem selv", som er udgivet af Danske Kirkers Råd og Teologi for Lægfolk.

Bogen rummer et par indledende kapitler, der skitserer baggrunden for den nuværende mangfoldighed af kirkesamfund og den historiske og aktuelle udvikling – både hvad angår indvandring og globalisering og de tendenser på verdensplan – fx den store vækst i karismatiske pentekostale menigheder og kristendommens vækst i det globale syd i det hele taget – som har afsmittende virkning i Danmark. Også udviklingen i det tværkirkelige samarbejde – og den fortsatte nødvendighed heraf – beskrives overbevisende.

Derefter følger 14 kapitler, hvor repræsentanter for lige så mange kirkesamfund i hver deres kapitel beskriver deres kirkes teologi, organisering og praksis, sådan som den ser ud indefra, herunder også overvejelser over deres rolle i samfundet og i forhold til andre kirkesamfund. Kapitlerne er meget forskelligartede, vægten lægges forskelligt, og skrivestilen varierer fra det meget nøjterne og fakta-mættede til det mere engagerede og næsten personlige. Redaktørerne har dog sikret sig, at alle kapitler indeholder både en historisk beskrivelse og en række fakta om medlemstal og lign.

Formen gør, at bogen ikke ligefrem indbyder til at blive læst fra ende til en anden

som en spændende roman, men snarere til at blive læst i mindre bidder og siden fungere som opslagsværk. Men selv om formen ikke i sig selv er meget 'underholdende', er der masser af spændende faktuelle oplysninger og mere eller mindre eksplicite teologiske synspunkter, som man som læser kan lade sig inspirere og udfordre af. I et af de indledende kapitler nævnes det fx, at når unge i dag vælger kirketilhørsforhold, gør de det sjældent på grund af læremæssige spørgsmål, men snarere ud fra gudstjenesteform og menighedspraksis. Et interessant og udfordrende faktum.

Kapitlet om Den katolske Kirke er skrevet af biskop Czeslaw Kozon, der under overskriften "Verdenskirke i mindretal" bl.a. beskriver, hvordan det som mindretalskirke kan synes vanskeligt at være udfarende – både på grund af tilbageholdenhed med at virke missionerende i en sammenhæng, hvor flertallet allerede tilhører et andet kristent trossamfund, og fordi ressourcemangel kan friste til at begrænse aktiviteterne

til egne rækker. Biskoppen understreger dog, at der altid skal være overskud til udadvendthed. Han nævner de katolske skoler som steder præget af økumeni i praksis, ligesom han peger på en række kvindelige katolske ordeners overordentligt store betydning for det danske samfund – og for kendskabet til Den katolske Kirke bredt set i Danmark.

Hvad Kirkens udadvendte aktiviteter og samfundsengagement ellers kan bestå i, kan man hente inspiration til i mange af de øvrige kapitler i bogen, fx i kapitlet om Metodistkirken, hvor det beskrives, at metodisterne i Danmark har været katalysatorer for udviklingen af gospelmusik i Danmark, og at metodisterne er engageret i mange former for socialt arbejde – fra julehjælp og lejre for enlige forsørgere til bofællesskab for hjemløse, cafe for ensomme og misbrugere og ungdomsboliger, som integrerer unge med og uden handicap.

Afslutningsvis kommer bogen ind på den flerkulturelle virkelighed, der – apropos det vestjyske folkekirkesogns mangfoldighed – præger Danmark, og på de økumeniske udfordringer, der tegner sig i fremtiden – bl.a. hvordan kultur- og generationskløfter i migrantkirker og -menigheder – kan overkommes på en konstruktiv måde.

At vi som katolsk kirke har noget at bidrage med er oplagt – qua vores mangeårige erfaring som mindretalskirke i Danmark. At vi har lige så meget at lære og lade os inspirere af er lige så oplagt. Det viser bogen "Kirken den er..." med stor tydelighed.

Mads Christoffersen, Jan Nilsson, Bent Bjerring-Nielsen og Jonas Adelin Jørgensen (i samarbejde med Peter Lodberg) (red.): Kirken den er... Om kirker og kristne i Danmark fortalt af dem selv. Eksistensen. 270 sider.

Vælg den rigtige bog

Refleksioner over to danske udgivelser om søster Faustina.

Tekst: Kirsten Krog

ANMELDELSE Da jeg for et stykke tid siden skulle bestille Birgit Bidstrup Jørgensens bog "Den hellige søster Faustina", opdagede jeg, at der faktisk allerede inden hendes udgivelse fandtes en bog på dansk om Faustina. Således udkom "Faustina. Barmhjertighedens Apostel" af Else Marie Post tilbage i 2016.

Jeg blev nysgerrig efter, hvem denne Else Marie Post var, og hvorfor bogen tilsyneladende ikke var blevet "opdaget" i katolske kredse. Så jeg søgte på hendes navn og kom frem til følgende præsentation af hende hos boghandlerne:

"Hun har i mere end 35 år beskæftiget sig med esoterisk livsforståelse og livsvandring. Esoterisk livsforståelse handler om livets indre dimensioner, sådan som man kan finde det i de store visdomstraditioner, mysterietraditioner og filosofi. Hun har især arbejdet med de kristne mystikere, med teosofi, med den egyptiske esoteriske tradition, med kabbala, med alkymi, med frimureri mm. Hun har været medlem i forskellige loger i en årrække. Else Marie Post holder hjerte-meditation, foredrag, retræter, kurser, yder åndelig vejledning til søgende mennesker og har skrevet bøger om åndelig vandring på Hjertets Vej."

Det var derfor med meget store forbehold og en udpræget vagtsomhed, at jeg begyndte

læsningen af bogen. Jeg var forberedt på en meget alternativ behandling og brug af Faustina og hendes visioner, på samme måde som man gang på gang har set såvel Frans af Assisi, Pater Pio, Jomfru Maria som englenerne blive anvendt i alternative miljøer.

Netop på det felt levede bogen imidlertid ikke op til mine negative forventninger. I indledningen får man indtryk af en forfatter, der er blevet ægte berørt af Faustinas budskab om Guds barmhjertighed og også har haft et autentisk møde med Jesus. Det betyder dog ikke, at hun nødvendigvis er dér, hvor hun er i stand til at skille skidt fra kanel. I hvert fald har jeg ikke kunnet finde indikationer af, at hun har fjernet sig fra sin alternative tilgang til den åndelige verden.

En tvivlsom fornøjelse

Der er imidlertid ikke grund til nogen decideret advarsel mod at læse bogen. Bogen har således ikke en udpræget alternativ drejning, da den primært består af citater fra Faustinas dagbog og dertil nogle mere refererende passager om hendes liv – uden særlig "farvning".

Men når vi nu har en katolsk bog om Faustina, er der på den anden side heller ingen grund til at vælge Else Marie Posts bog, hvis man gerne vil have en dansk

indføring i Faustinas liv og visioner og til andagten til Guds barmhjertighed.

Det viser sig også, at der findes flere andre grunde til at vælge Bidstrup Jørgensen frem for Post. F.eks. lader Posts formuleringer og oversættelser meget tilbage at ønske, ja jeg har fundet flere deciderede fejloversættelser. Bl.a. oversættes "the wrath of My Father" fra den engelske udgave af Faustinas dagbog – der sammen med den tyske danner grundlag for Posts oversættelser – med "Min Faders Vilje" og ikke med "Min Faders Vrede" (s. 27 og 41), og "the souls of priests and religious" bliver oversat til "præsters og religiøses sjæle" (s. 46 og 71) – ikke "præsters og ordensfolks sjæle".

I det hele taget røbes det gang på gang, at man har med en forfatter at gøre, som ikke har insiderekendskab til katolsk tro og praksis. Og selvom der ikke er tale om en new age fremstilling og en egentlig forvrængning af Faustinas budskab, stikker det alternative dog ind mellem sit ansigt frem i selve formuleringerne. Det fornemmes f.eks., når der i hendes oversættelse af novenen står "Må Din Kærligheds lyskraft oplyse sjælenes mørke" (s. 73), mens der til sammenligning i Bidstrup Jørgensens står "Lad din kærligheds lys oplyse sjælene i mørket". Der står heller ikke noget i den engelske udgave, der vil kunne oversættes med ordet "lyskraft".

Er du altså på jagt efter en dansk bog om Faustina, så vær opmærksom på, at der findes to bøger, og vælg Birgit Bidstrup Jørgensens for at få en katolsk indføring og ikke en mere tvivlsom religiøs. Men der

er også andre grunde til dette valg: Få en god oversættelse af passager fra Faustinas dagbog i stedet for en dårlig, og få nydelsen ved en velskrevet bog i stedet for en bog med knudrede sætninger, der gør bogen til en tvivlsom fornøjelse: Vælg altså Bidstrup Jørgensen fremfor Post.

Else Marie Post, Faustina, Barmhjertighedens Apostel. Forlaget Books on Demand. 2016. Pris kr. 169,95. 128 sider.

Vi savner hende

Mindeord om vores kære sr. Ingrid.

NEKROLOG Søster Ingrid blev født den 20. marts 1934 i Alsdorf-Schaufenberg og blev samme dag døbt Anna Maria Frings. Hendes mor døde få dage efter fødslen.

Et år senere giftede faderen sig igen. I 1944 blev familien evakueret til Hannover-Munden. Efter at være færdig med folkeskolen hjalp Anne-Maria sin mor i husholdningen og gik på skolen om eftermiddagen, i Alsdorf-Busch, hos Arme-Schwesteren; sådan lærte hun franciskanersøstrene at kende.

Den 2. oktober 1954 trådte Anna-Maria ind i trossamfundet. Midlertidige løfter blev afgivet den 27. august og evige løfter den 25. august 1962.

Mange år havde sr. Ingrid arbejdet inden for husholdning. I 26 år var hun ansvarlig for spisesalen på Marienhospitalet i Aachen,urtscheid. Ikke nogen nem opgave, men hun påtog sig den med stor omhu og flid. Hun passede sir arbejde stille og roligt og var meget imødekommende, når nogle havde brug for hjælp.

Da den ny afdeling blev grundlagt i Eisenach i 1992, hørte sr. Ingrid med til den

første gruppe af søstre i det nye kloster. Hun tog sig af de huslige pligter i St. Elisabeth.

I 1997 begyndte, som hun selv sagde, den bedste tid i hendes klosterliv for hende, nemlig i Danmark. De første to år boede hun i Aabenraa sammen med søster Lydia. I 1999 flyttede begge søstre til Tønder. De to søstre var meget aktive i kirken. Søster Ingrid tog sig af sakristiet og husholdningen. I 2002 blev hun medlem af menighedsrådet. Hun besøgte familierne og tog sig af de syge og gamle sognebørn. Sammen med søster Lydia var hun med til at bygge en lille, smuk kirke og et meget aktivt menighedsliv.

Den 2. september 2017 fejrede menigheden i Tønder en stor fest: årsagen var Sr. Ingrids diamantjubilæum og 20-års dagen for de to søstres arbejde i Danmark. Sr. Martha Kruszynski og sr. Maria Ange van Londersele kom fra moderhuset, mange gæster, venner og bekendte fra nær og fjern. Nabomenighederne og repræsentanter for andre trossamfund var også repræsenteret. Selv præsten fra den protestantiske kirke deltog i gudstjenesten.

Sr. Ingrid Frings (tv) sammen med sin medsøster Lydia Timmermann (d. 2018) i haven i Tønder. Arkivfoto.

Festen var på alle måder dejlig, sagde sr. Ingrid: "Det var århundredets fest!" – Dengang var der ingen, der tænkte, at det var den sidste store fest og faktisk "afskedsfesten" for søstrenes virke i Tønder.

To måneder senere måtte sr. Ingrid og Sr. Lydia sige farvel til Danmark. Sr. Lydia var blevet syg. Dette hurtige, uplanlagte farvel var bestemt ikke let for nogle af parterne. Et stort savn i menigheden.

Sr. Ingrid kom med sr. Lydia til Lindenplatz, Aachen. Det var ikke nemt for hende, fordi sr. Lydia allerede var alvorligt syg og døde den 15. januar 2018.

Det var ikke let for sr. Ingrid pludselig at bo i et miljø, med så mange mennesker. Hun havde jo levet temmelig isoleret i Danmark. På grund af hendes store høretab var det ofte ikke let at komme i kontakt med hende. Men hendes altid glade og smilende væsen hjalp på det.

Juleaften 2021 blev sr. Ingrid utilpas og indlagt på Marienhospital, Aachen. Hvor hun blev undersøgt og opereret, men blev aldrig rigtig rask. Hun bad om at komme tilbage til Lindenplatz, hvor hun fra sin sygeseng havde udsigt til blomsterne og fuglene i haven.

Hendes meget gode veninde fra Aachen og en kendt dame fra 'Danmarkstiden' holdt tæt kontakt med hende til det sidste. Mange dage og nætter sad medsøstrene og personalet også ved hospitalssengen.

Natten fra lørdag til søndag omkring kl. 01.30 den 13 marts 2022 tog sr. Ingrid til himlen, mens sr. Regina sad ved hendes seng.

*Herren giver hende evigt liv
Må hun hvile i fred.*

Pia Petersen og menigheden i Tønder

Sol over Åsebakken

Søndag den 29. maj tog hovedsagelig katolikker øst for Storebælt på valfart til Åsebakken. Det skete efter to års fravær på grund af Corona.

Tekst & billede: Keld Dahlwad

VALFART "Vi er tilbage". Sådan stod der på de plakater, der var trykt og sendt ud til menighederne forud for årets valfart. Dagene op til valfarten lovede ikke godt med regn og stærk blæst i det østlige Danmark, og jeg er sikker på, at Vorherre har lagt øre til mange bønner om godt vejr fra mange katolikker.

Så der var ikke de store forventninger til årets Åsebakkevalfart. Men heldigvis vågnede de fleste søndag morgen op til delvist overskyet vejr, men uden udsigt til regn og blæst. Det havde en positiv effekt især på deltagerantallet, der faktisk blev ret flot – de forudgående dage taget i betragtning. Ifølge Åsebakkevalfartens ansvarlige deltog anslået 1.2-1.300 deltagere.

Så valfarten blev en stor succes både hvad angår deltagelse, men også forløbet med messen som omdrejningspunkt efterfulgt af hyggeligt socialt samvær, hvor alle havde mulighed for at mødes med bekendte og gode venner fra de øvrige menigheder på hele Sjælland og Lolland-Falster. Valfarten var som sædvanlig veltilrettelagt af Franz Igwebuike, der i mange år – med fast og sikker hånd – har stået for valfarterne og stort set ene mand har planlagt og fået Åsebakkevalfarterne til at forløbe uden problemer.

Årets valfart blev som sædvanligt indledt fra Rudersdalsvej i Holte, hvor de, der ønskede det, vandrede gennem Rude skov anført af vores biskop, mens deltagerne bad

Der lyttes til biskop Czeslavs prædiken.

rosenkrans vekslende med sange til Jomfru Maria og Vorherres ære.

Efter en halvanden timers vandring ankom vi til Åsebakken, hvor der var festlig messe efterfulgt af socialt samvær og spisning. Som noget nyt var der hyret en lille kaffevogn fra firmaet Café Ape, som virkelig

kom på arbejde efter spisningen. Under pauserne havde en række af bispedømmets institutioner små salgs- og oplysningsboder rundt i parken, hvor de informerede om deres virke i bispedømmets tjeneste. Her var DUK (Danmarks Unge Katolikker, Tro og Lys, Ave Maria og Caritas for blot at nævne nogle. Som sædvanlig stod vietnameserne for det kulinariske med de traditionelle forårsruller, mens Benediktinerinderne havde bagt kartoffelbrød og kager, som de solgte oppe ved klosteret.

Klokken 15 var der en kort afslutningshøjtidelighed med eukaristisk tilbedelse efterfulgt af biskop Czeslavs takketales til såvel deltagerne som Vorherre, som havde givet valfarten så gode vilkår med dejligt vejr. Herefter blev Vor Frue af Åsebakken som sædvanligt båret i procession op i søstrenes kloster, hvor alle deltagerne tog afsked med Benediktinerinderne, der generøst hver år stiller park og faciliteter til rådighed for årets valfart.

Eneren Ulla Ryum

Et langt og rigt kunstnerliv er slut.

MINDEORD Forfatter, dramatiker, instruktør og ph.d. i teatervidenskab Ulla Ryum er død den 30. maj. Hun blev født den 4. maj 1937 på Frederiksberg som datter af sekretariatschef Steen Ryum og syerske Elise Kirstine Hammer og voksede op i et hjem, der var katolsk og stærkt politisk bevidst. Faderen var aktiv i modstandsbevægelsen og moderen var medstifter af det kommunistisk dominerede Danmarks Demokratiske Kvindeforbund, som Ulla Ryum senere selv blev landsformand for fra 1975-1978. Hun blev uddannet som smørrebrødsjomfru og arbejdede i nogle år på hoteller sideløbende med at hun slog sit navn fast med romanerne Spejl (1962), Natsangersken

(1963) og Latterfuglen (1965). Den første del af hendes forfatterskab præges udover romanerne af novellesamlingen "Jakelnatten" (1967). Hun startede som et af de store navne inden for det, der er blevet kaldt grotesk modernisme, hvor man også finder navne som Villy Sørensen, Svend Aage Madsen og Peter Seeberg.

Karakteristisk for Ulla Ryums forfatterskab er hendes store spændvidde i genrer. Samtidig med forfatterskabet varetog hun en hel stribe af forskellige tillidshverv, blandt andet som medlem af Statens Kunstfonds litterære udvalg (1977-80) og i Nordisk Teaterkomite' (1981-1985). Hun underviste på Kunsthøjskolen i Holbæk, på Statens Teaterskole fra 1975 og på Filmskolen fra

1980. I en lang årrække underviste Ulla Ryum også på Forfatterskolen, som hun grundlagde i 1987 sammen med Per Aage Brandt og Poul Borum.

Efter fødslen af sønnerne Rasmus (1968) og Martin (1973) valgte hun at satse på dramatikken, hvor arbejdsformen nemmere kunne forenes med at have små børn. I 1985 fik hun opført stykket "Marie Grubbe" på Folketeatret. Her skildres Marie Grubbe som ung, moden og gammel som hun kan tænkes oplevet af Holberg, Blicher, H.C. Andersen og J.P. Jacobsen. Hun fik opført seks høre- og skuespil - samlet udgivet i samlingen Seks skuespil (1990), der handler om den vestlige civilisations selvdestruktive kurs. I 1986 begyndte hun på trilogien "Jeg er den I tror", "Skjulte beretninger" og "Mod begyndelsen", hvor hun undersøger en europæisk familie, hvis værdier begynder at gå i opløsning. Hun kaldte den selv for en triptycon - en trefløjet

altertavle - og så den som afslutningen på sit forfatterarbejde. Et halvt år efter, at hun var blevet færdig med første bind, sprang Tjernobyl i luften. Hermed så hun til sin sorg, at de visioner, hun beskrev i trilogien, gik i opfyldelse.

I ph.d.-afhandlingen "Dramaets fiktive talehandlinger" (1993) studerede hun et alternativ til det aristoteliske drama og søgte det i mundtlige fortælletraditioner bl.a. hos samerne, hvor hun fandt en cirkulær fortælleform.

Ulla Ryum blev i 1999 ramt af en hjerneblødning og mistede taleevnen, men kom tilbage til livet ved en stædig, daglig kamp, hvor venstre arm gradvist blev genoptrænet ved klaverspil, tegning og ved at hugge figurer ud i gasbeton.

Som tak for det liv hun havde fået tilbage lavede hun en gasbetonfigur af Jesus og Jomfru Maria efter en middelaldertegning. "Jeg er troende *Fortsettes side 14* ▶

Vi samler kræfterne for at opnå en endnu større effekt

Kirkeskattearbejdet er vigtigt hele året rundt. Alligevel er der kraft i at samle ressourcerne og løfte i flok.

Tekst og Foto: Susanne Debora Madsen

KAMPAGNE Biskoppen ønsker at sætte fokus på kirkeskat i ugerne 43, 44, 45 og 46. Alle sogne i bispedømmet er inviteret til at deltage i kampagnen.

Det er meget nemt

”Vi har gjort det nemt at skabe resultater med en minimal indsats”, fortæller generalvikar Niels Engelbrecht: Biskopkontoret gør nemlig den største del af arbejdet. Det lokale sogn skal blot godkende kampagnematerialerne eller rette dem til”.

”Det ville være fjollet ikke at hoppe med på vognen. Vi har testet kampagnen i et pilotprojekt i 2021, og det virker”.

Hvad sker der i kirkeskattemåneden?

I kirkeskattemåneden vil der være mulighed for at tale om kirkeskat i sognet, hvor frivillige kan gøre en forskel. Der vil være fire siders temaartikler i Katolsk Orientering. Alle sogne får tilsendt kampagnematerialer, som de kan bruge i deres kampagnearbejde. Derudover får de deltagende sogne løbende statistikker, hvor de kan se, hvordan deres indsats virker.

”Vi kan tydelig se på bispedømmets statistik, hvilke der sogne var med i vores pilotprojekt”, fortæller Niels Engelbrecht. ”Her var der betydelig fremgang i kirkeskat

”Det ville være fjollet ikke at hoppe med på vognen”, siger generalvikar Niels Engelbrecht om den kirkeskatte-kampagne, som rulles ud i alle sognene i ugerne 43, 44, 45 og 46.

i forhold til de sogne, der ikke deltog. Vi håber, at alle sogne vil tage imod denne gave, som kan løfte økonomien i deres eget sogn”.

Synodalitet emne for forårets pastoralrådsmøde

I weekenden 25.-26. juni afholdes pastoralrådsmøde på Milling Park Hotel i Middelfart.

RÅDSMØDE Sommerens samling er pastoralrådets 105. møde og sker i forlængelse af menighedsrådsvalget i april i år med tilhørende udpegning til nyt pastoralråd. Det er med andre ord et goddag til et nyt pastoralråd og forretningsudvalg, som skal tage over efter den nu afgående forsamling.

Den foreløbige dagsorden for mødet er som følger:

Lørdag den 25. juni:

- Kl. 10.00 Velkomst og indledning. Valg af dirigent. Navneoprøb
- Kl. 10.20 Formandens beretning
- Kl. 10.45 Det nye pastoralråd præsenterer sig selv
- Kl. 11.15 Bispedømmets struktur og organisation. Hvad er Pastoralrådets og forretningsudvalgets rolle? Hvordan er valgproceduren? v/generalvikar Niels Engelbrecht
- Kl. 11.45 Valg af formand, næstformand og øvrigt forretningsudvalg

- Kl. 12.30 Valgstyrelsens beretning v/medlem af bispedømmets valgstyrelse Pernille Wedel
- Kl. 12.50 Vi bytter taburetter – afsked med det gamle forretningsudvalg/velkommen til det nye.
- Kl. 15.00 Biskoppens beretning
- Kl. 16.15 Regnskab v/administrationschef Thomas Larsen
- Kl. 17.00 Messe
- Kl. 20.00 Fælles aftenunderholdning

Søndag 26. juni:

- Kl. 08.00 Messe
- Kl. 10.00 Orientering om synodeprocessen v/formand for Bispedømmets synodegruppe Stine Rørbæk Møller
- Kl. 10.30 Det tidligere Pastoralråds evalueringmateriale samt forslag til hvad det nye Pastoralråd gerne vil arbejde med de næste fire år
- Kl. 11.30 Plenum angående forrige punkt
- Kl. 12.15 Eventuelt og afslutning.

Næste weekends pastoralrådsmøde afholdes på Milling Hotel Park, Viaduktvej 28 i Middelfart. Foto: Milling Park Hotel.

Tid til at mødes igen

Med et nyt pastoralråd skal der selvfølgelig bruges en del tid på at se fremad.

Vi skal sammen finde frem til, hvad rådet skal arbejde med de kommende fire år og vi skal også vælge nyt forretningsudvalg.

Derudover skal vi nå at høre lidt om bispedømmets struktur (hvordan passer pastoralrådet ind i det hele), lidt om det

overståede menighedsrådsvalg 2022 og lidt om bispedømmets regnskab for 2021.

Der bliver nok at se til, tage stilling til og finde ud af, men der er selvfølgelig også indlagt tid til åndelig fordybelse og til at vi kan lære hinanden bedre at kende.

Katolsk organist vinder pris

Organisten i Vor Frue Kirke i Aarhus, Tony Nguyen, vinder Léonie Sonning Talentprismodtager 2022.

HÆDER For nogle år tilbage var pianisten Tony Nguyen til en kammermusikfestival i Sverige. Oplevelsen fik ham til at lege med idéen om at skabe noget lignende i Aarhus. Han syntes at byen, der både har Musikkonservatoriet, en musikskole og Musikhuset, havde de ideelle rammer og var et oplagt sted for en festival.

Sammen med sin kæreste og nogle venner tog de kontakt til deres netværk i det århusianske musikmiljø, søgte fondsmidler og fik gennem en 'learning-by-doing' proces stablet en festival på benene, der nu siden 2019 har været afholdt hvert år i september.

Siden da har han været festivalleder af Aarhus Kammermusikfestival.

”Det er super spændende – og også nogle gange lidt hårdt – at navigere rundt i så mange ting. Men det er givende og lærerigt, og jeg føler, at jeg er med til at gøre en forskel for det klassiske musikliv”.

Heldigvis har Tony da også tid til at spille lidt klaver ind imellem, og han planlægger en indspilning og udgivelse af sit debutalbum. En del af pengene fra Sonnings Talentpris skal gå til dette.

Tony Nguyen kommer fra en katolsk familie og har altid haft troen tæt på sig i

Foto: Fonden Léonie Sonnings Musikpris.

sit liv. De mange søndage i Vor Frue Kirke i Aarhus med salmesang og messeled har sat sit præg, og han har også virket som organist i samme kirke.

”Min religion har helt fra starten af været med til at forme mig som menneske, men også som musiker. Jeg føler at de to ting – musik og religion – er så tæt forbundet for mig. Det har gået hånd i hånd. Musikken kan noget større, end vi forstår”.

Debutalbumet skal derfor også indeholde værker med et spirituelt og religiøst præg af blandt andre Rued Langgaard og Franz Liszt.

Kort om Tony

Tony Nguyen er født i Esbjerg i 1992 og opvokset i Aarhus.

Han har studeret på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København med udvekslingsophold i Litauen og Sverige, og gået på solistklassen på Det Jyske Musikkonservatorium.

Han er bestyrelsesmedlem i European Piano Teachers Association (EPTA) og i Århus Musikforening. Finalist ved Rued Langgaard konkurrencen 2021 og Det Jyske Musikkonservatoriums solistkonkurrence 2021.

Et prægtigt og klangskønt instrument

Den 23. maj var der indvielseskoncert af det restaurerede orgel i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade. Dermed gik en mangeårig drøm i opfyldelse. Organist og komponist Knud Erik Kengen fortæller her om overvejelserne under restaureringsprocessen og hvilke muligheder, der ligger i orglet efter restaureringen.

Tekst: organist og komponist Knud-Erik Kengen

KIRKEMUSIK Som det tidligere har været omtalt i dette blad, er Jesu Hjerter Kirkes orgel blevet grundigt restaureret. Den bekostelige istandsættelse havde ikke været mulig uden fondsmidler, for den knapt halve million kroner, som menigheden selv havde samlet sammen, udgjorde jo blot 10% af den nødvendige sum; men takket være Otto Wroblewskis Fond, som generøst har ydet, hvad der manglede, er det lykkedes at komme igennem med projektet. Her har betingelsen været, at orglet skulle føres tilbage til sin oprindelige tilstand, dvs. som det blev leveret i 1899 af fa. G. Stahlhuth fra Aachen; af forskellige grunde – først og fremmest liturgiske – blev det dog accepteret, at man søgte tilbage til den ombygning, som fa. Marcussen & Søn foretog i 1938, hvor spillebordet blev flyttet fra sydsiden til midt på pulpituret, og hvor navnlig svelleværket undergik nogle forandringer, der gav værket et præg af nordtysk barok, som det var kommet på mode dengang, hvor romantikkens idealer blev sat i skammekrogen. Hvor det oprindelige svelleværk (der betjenes af det øverste manual) kun var beregnet til at fungere ved forspil og det helt svage liturgiske spil og derfor var meget spagfærdigt i forhold til hovedværket (det underste manual), kom der nu nogle mere lyse og karsk klingende stemmer til værket, så det nu kunne præstere et mezzoforte i stedet for det piano, som må have været toppen af det oprindelige værks dynamiske formåen. Til gengæld forsvandt den sikkert

meget stemningsfulde røgelsesklang, som det var det oprindelige svelleværks hovedopgave at levere; dog er et par af de gamle stemmer bevarede og giver i dag en idé om, hvad der kan være gået tabt; i øvrigt har man erstattet det mest skingre register (Scharff) fra 1938-ombygningen med en rekonstrueret Vox Humana – en sprød, lidt snerrende tungestemme – som man har kopieret efter en sådan i et eksisterende Stahlhuth-orgel i Luxembourg. Orglet har stået færdigt og været anvendt i adskillige måneder, så det kan synes at være post festum så sent herefter at entrere med en indvielseskoncert; det skyldes, at det samlede projekt først nu er blevet færdigt, idet restaureringen har betydet, at det i 1970 tilføjede rygpositiv (betjent af et tredje manual, anbragt underst) som var indfældet i balustraden, blev fjernet og dermed efterlod et gabende hul i denne; udbedringen heraf, som var omfattet af fondsstøtten, er først nu ført til ende, så på den måde gav det mening at vente med indvielseskoncerten, som så fandt sted mandag den 23. maj.

Suverænt og virtuost spil af Sven-Ingvar Mikkelsen

Den var lagt i hænder og fødder på ingen ringere end Det Kgl. Musikkonservatoriums professor i orgelspil Sven-Ingvar Mikkelsen, der efter sin opsigtsvækkende debut i 1982 fra konservatoriets solistklasse har bestridt prestigefyldte organistembeder som bl.a. omfatter Løgumkloster Kirke og Frederiksborg Slotskirke, og som har spillet

et utal af koncerter i ind- og udland samt udgivet en lang række af CD-indspilninger; hertil kommer hans teoretiske arbejder, hans kursus- og foredragsvirksomhed samt hans virke som arrangør af musik for usædvanlige instrumentkombinationer. Nu sad han her i Jesu Hjerter Kirke for at give de forventningsfulde tilhørere et indtryk af, hvad det nypudsede orgel kan præstere, og hvilken koncert! Suverænt og virtuost lagde han ud med "Forvandling – 3 meditationer for orgel" af Peter Møller, som desværre døde i 1999 i en alder af blot 52 år – en katolsk organist og profileret komponist, som har bidraget med både koncertmusik og liturgisk brugsmusik af meget høj kvalitet (han havde også i en periode været ansat i Løgumkloster). Musikken viste på bedste måde orglets adelsmærke: en bred og fyldig, men ikke buldrende grundklang, som kan tilføjes en glansfuld klangkrone, der ikke skingrer; hertil en kraftfuld bas, hvor selv de allerdybeste toner kan skelnes enkeltvis. Koncerten fortsatte nu ved det nybyggede kororgel, som er anbragt op ad væggen i næstforreste fag i det sydlige sideskib; orgelbyggeriet har fremstillet det på basis af de tre stemmer i det sløjfede rygpositiv, som var hentet fra Sct. Ansgars Kirkes første orgel, bygget af selvsamme firma i 1843. Kororglet har fået tilføjet 2 stemmer, som er kopieret efter et samtidigt, stadig eksisterende orgel. Det utroligt smukt udformede lille instrument viste sig i besiddelse af en imponerende klangfyldte og vitalitet; hvad det kan opbyde af variation på trods af det beskedne antal stemmer blev tydeligt vist i de spillede værker, hvor en række variationer over salmen "Af dybsens nød" af Peter Møller i et moderat moderne tonesprog alternerede med 3 postludier fra en samling af Hans Matthison-Hansen, hvis stil i disse stykker er præget af klassicistiske forbilleder på trods af, at de er blevet til i en periode, hvor romantikken for længst havde holdt sit indtog. De lidt naive og ikke særligt dybsindige stykker klædte dog instrumentet godt og fortæller en historie om, hvad der har været gængs orgelmusik i kirkerne i midten af attenhundretallet.

Afdelingen ved kororglet afsluttedes med solistens egne særdeles velturnerede Variationer og fuga over "Dronning Dagmar", som på flere måder passede ind i det perfekt proportionerede program: dels som en pendant til kollegaens variationsværk og dels ved at vise hen til den efterfølgende fantasi af Matthison-Hansen over samme folkeviser – nu spillet fra hovedorglet. Dette er et meget enkelt, men særdeles effektfuldt stykke musik, som Matthison-Hansen oprindeligt havde improviseret, da han som domorganist i Roskilde havde spillet ved Kong Frederik d. 6's begravelse; det vakte en sådan begejstring blandt de fremmødte, at han blev opfordret til at få improvisationen nedskrevet og udgivet. At det viser ham som en bedre improvisator end komponist har han selv vedkendt sig. Koncerten sluttede med to sværvægtede fra senromantikens tid: "Cantabile" og Choral No. 3 af César Franck – vel den betydeligste orgelkomponist i det 19. årh. – Det er næsten ikke til at forstå, at der kun er en aldersforskel på 15 år mellem disse to komponister, der begge døde i 1890; hvor Matthison-Hansen med sin enkle harmonik og motiviske gestus peger tilbage på klassikken, er César Franck med sine subtile akkordgange og kromatiserende melodier på vej ind i fremtiden. Den genialt udspekulerede og ofte meget komplicerede kompositionsteknik er imidlertid forbundet med en ægte og gribende musikalsk følelse, som ikke kan lade tilhøreren uberørt. De valgte værker kræver egentlig mere end hvad orglet kan yde; men det lykkedes Sven-Ingvar Mikkelsen at indgå nogle overbevisende kompromisser, og med den suveræne teknik og musikalske kvalitet, han besidder, fik han givet sine tilhørere en musikalsk oplevelse, der vil blive husket længe – og han fik vist, hvilket prægtigt og klangskønt instrument, der er kommet ud af det enorme restaureringsarbejde.

Tak til alle gode kræfter

Til lejligheden var en række gæster inviterede, og ved den efterfølgende reception, som kirkens menighedsråd var vært for, blev der anledning til at takke den nys afgående organist og kantor ved kirken Ole Kongsted, som med utrættelig entusiasme har været den drivende kraft i projektet. Han rettede sin tak mod Otto Wroblewskis Fond og dennes konsulent, organist Ole Olesen, der med megen velvilje havde anbefalet projektet overfor fonden, også hvad gjaldt de ændringer, der undervejs viste sig hensigtsmæssige; dernæst den særdeles kyndige orgelkonsulent, tidl. domorganist ved Haderslev Domkirke, Svend Prip (en af orgelsolistens lærere), der med sin energi og sine visioner har haft stor betydning for det gode resultat – og endelig fa. Marcussen & Søn, der bl.a. var repræsenteret ved orgelbyggeriets adm. direktør Claudia Zachariassen, som har været dybt involveret i hele projektet og har været en særdeles positiv samarbejdspartner for alle projektets parter. Den af orgelbyggeriet udfærdigede restaureringsrapport er en fornem dokumentation, som med fyldig redegørelse for de mange detaljer og med et imponerende billedmateriale viser, hvor krævende og omfangsrig en opgave, der hermed forbilledligt er blevet løst. En sidste tak gjaldt menighedsrådet, der ikke gav op under vejs, men bakkede op om projektet fra først til sidst. Nu står det færdige resultat til gavn og glæde for kirkens menighed og dens øvrige besøgende i forhåbentlig mange år.

Disse mennesker har på forskellig vis været involveret i restaureringsprocessen. Fra venstre mod højre: seniorforskerstipendiat Ole Kongsted, orgelhistoriker, medlem af bestyrelsen af Johan Otto Wroblewskis Fond Ole Beuchert Olesen, domorganist emeritus, orgelkonsulent Svend Biering Prip, højesteretsdommer, medlem af bestyrelsen for J.O. W.'s Fond Jens Kruse Mikkelsen, professor ved Det Kongelige danske Musikkonservatorium Sven-Ingvar Mikkelsen, organist emeritus, komponist Knud-Erik Kengen, direktør (Orgelbyggeriet Marcussen & Søn) Claudia Zachariassen, organist og kantor Klaus Munk-Nielsen, orgelbygger Halfdan Oussoren. Fotograf: Birthe Mandrup Christensen.

Juli

1. *grøn*. Fredag i 13.alm.uge. (I Ps).
 V. SI 119,2.10.20.30.40.131.
 R. Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.
 L.: Am 8,4-6.9-12. Ev.: Matt 9,9-13.
2. *grøn*. Lørdag i 13.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 85, 9.11-12.13-14.
 R. Herren taler fred til sit folk.
 L.: Am 9,11-15. Ev.: Matt 9,14-17
Bededag for præste- og ordenskald
3. *grøn*. **14. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Es 66,10-14c;
 V. SI 66,1-3a.4-5.6-7a.16+20.
 R. Bryd ud i jubelråb for Gud, hele jorden.
 2.L.: Gal 6,14-18.
 Ev.: Luk 10,1-12.17-20 eller 10,1-9.
(Thomas, apostel fejres ikke)
4. *grøn*. Mandag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *hvid*. **Elisabeth af Portugal** (†1336)
 V. SI 145,2-3.4-5.6-7.8-9.
 R. Herren er nådig og barmhjertig.
 L.: Hos 2,16.17b-18.21-22. Ev.: Matt 9,18-26.
5. *grøn*. Tirsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *hvid*. **Antonius Maria Zacharia**, præst (†1539)
 V. SI 115,3-4.5-6.7ab+8.9-10.
 R. Israel, stol på Herren! *eller* R. Halleluja!
 L.: Hos 8,4-7.11-13. Ev.: Matt 9,32-38.
6. *grøn*. Onsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød*. **Maria Goretti**, jomfru og martyr (†1902)
 V. SI 105,2-3.4-5.6-7.
 R. Søg altid Herrens ansigt *eller* R. Halleluja!
 L.: Hos 10,1-3.7-8.12. Ev.: Matt 10,1-7.
7. *grøn*. torsdag i 14. alm. uge (II Ps).
 V. SI 80,2ac+3b.15-16.
 R. Lad dit ansigt lyse, Herre, så vi bliver frelst.
 L.: Hos 11,1-4.8c-9. Ev.: Matt 10,7-15.
8. *grøn*. Fredag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød*. **Augustin Zhao Rong**, præst (†1815),
 og **lidelsesfæller**, martyrer (†1648-1939)
 V. SI 51,3-4.8-9.12-13.14+17.
 R. Min mund skal forkynde din pris.
 L.: Hos 14,2-10. Ev.: Matt 10,16-23.
9. *rød*. Lørdag i 14. alm. uge
Villehad, martyr (†1572) (m)
 V. SI 93,1ab.1c-2.5.
 R. Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.
 L.: Es 6,1-8. Ev.: Matt 10,24-33.
10. *grøn*. **15. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 5 Mos 30,10-14;
 V. SI 69,14+17.30-31.33-34.36ab+37.
 R. I som er ydmyge, skal søge Gud, og I skal få nyt mod.
eller
 V. SI 19, 8.9.10.11
 R. Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
 2.L.: Kol 1,15-20.
 Ev.: Luk 10,25-37.
(Knud konge, martyr, kongeriget Danmarks værnehelgen (†1086) fejres ikke)
11. *hvid*. Mandag. **BENEDIKT**, abbed,
 værnehelgen for Europa
 (†547)(f)
Gl.Helg.pf
- L.: Ordspr 2,1-9
 V. SI 34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11.
 R. Jeg vil love Herren til hver en tid.
 Eller: Smag og se, at Herren er god.
 Ev.: Matt 19,27-29
12. *grøn*. Tirsdag i 15.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Kjeld**, præst (†1150)
 V. SI 48,2-3a.3b-4.5-6.7-8.
 R. Gud lader sin by bestå til evig tid.
 L.: Es 7,1-9. Ev.: Matt 11,20-24.
13. *grøn*. Onsdag i 15.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Henrik** (†1024)
 V. SI 94,5-6.7-8.9-10.14-15.
 R. Herren forkaster ikke sit folk.
 L.: Es 10,5-7.13-16. Ev.: Matt 11,25-27.
14. *grøn*. torsdag i 15.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Kamillus af Lellis**, præst (†1614)
 V. SI 102,13-14ab+15.16-18.19-21.
 R. Fra himlen ser Herren ned til jorden.
 L.: Es 26,7-9.12.16-19. Ev.: Matt 11,28-30.
15. *hvid*. Fredag i 15.alm.uge.
Bonaventura, biskop og kirkelærer (†1274) (m)
 V. Es 38,10.11.12abcd.16.
 R. Du, Herre, skåned mig for ødelæggelsens grav.
 L.: Es 38,1-6.21-22.7-8. Ev.: Matt 12,1-8.
16. *grøn*. Lørdag i 15.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Den salige Jomfru Maria af Karmel**
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 10,1-2.3-4.7-8.14.
 R. Herre, glem ikke de hjælpeløse!
 L.: Mika 2,1-5. Ev.: Matt 12,14-21.
17. *grøn*. **16. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 1 Mos 18,1-10a;
 V. SI 15,2-3a.3b-4b.5.
 R. Herre, hvem kan gæste dit telt?
 2.L.: Kol 1,24-28.
 Ev.: Luk 10,38-42.
18. *grøn*. Mandag i 16.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 50,5-6.8-9.16bc-17.21+23.
 R. Den, der ærer mig, lader jeg se Guds frelse.
 L.: Mika 6,1-4.6-8. Ev.: Matt 12,38-42.
19. *grøn*. Tirsdag i 16.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *rød*. **Apollinaris**, biskop og martyr (†75)
 V. SI 85,2-4.5-6.7-8.
 R. Lad os se din godhed, Herre!
 L.: Mika 7,14-15.18-20. Ev.: Matt 12,46-50.
20. *hvid*. Onsdag i 16.alm.uge.
Torlak, biskop (†1193) (m)
 V. SI 71,1-2.3-4a.5-6ab.15ab+17.
 R. Min mund skal forkynde din frelse.
 L.: Jer 1,1.4-10. Ev.: Matt 13,1-9.
21. *grøn*. torsdag i 16.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Laurentius af Brindisi**, biskop og
 kirkelærer (†1619)
 V. SI 36,6-7ab.8-9.10-11.
 R. Hos dig, Herre, er livets kilde.
 L.: Jer 2,1-3.7-8.12-13. Ev.: Matt 13,10-17.
22. *hvid*. Fredag. **MARIA MAGDALENE** (f)
Gl. Særl.pf
 L.: Højs 3, 1-4a *eller* 2 Kor 5,14-17
 V. SI 63,2.3-4.5-6.8-9
 R. Min sjæl tørster efter dig, min Gud.
 Ev.: Joh 20,1-2.11-18.
23. *hvid*. Lørdag. **BIRGITTA**, værnehelgen for
 Europa (†1373)(f)
Gl.Helg.pf
 L.: Gal.2,19-20
- V. SI.34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider.
 Ev.: Joh.15,1-8
24. *grøn*. **17. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 1 Mos 18,20-32;
 V. SI 138,1-2a.2bc-3.6-7ab.7c-8.
 R. Den dag, jeg råbte, svarede du mig.
 2.L.: Kol 2,12-14.
 Ev.: Luk 11,1-13.
25. *rød*. Mandag. **JAKOB**, apostel (f) (I Ps).
Gl.Ap.pf
 L.: 2 Kor 4,7-15
 V. SI 126,1-2ab.2cd-3.4-5.6
 R. De, som sår med gråd, skal høste med jubel.
 Ev.: Matt 20,20-28
26. *hvid*. Tirsdag i 17.alm.uge. (I Ps).
**Den hellige Joakim og den hellige Anna,
 Jomfru Marias forældre** (m)
 V. SI 79,8.9.11+13.
 R. Befri os, Herre, for dit navns æres skyld.
 L.: Jer 14,17b-22. Ev.: Matt 13,36-43.
27. *grøn*. Onsdag i 17.alm.uge. (I Ps).
 V. SI 59,2-3.4-5a.10-11.17.18.
 R. Gud, du er min tilflugt, når jeg er i nød.
 L.: Jer 15,10.16-21. Ev.: Matt 13,44-46.
28. *hvid*. torsdag i 17.alm.uge. (I Ps).
Martha, Maria og Lazarus (m)
 L.: 1 Joh 4,7-16
 V. SI 34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider. *eller*
 Smag og se, at Herren er god!
 Ev.: Joh 11,19-27 *eller* Luk 10,38-42
29. *rød*. Fredag i 17.alm.uge. (I Ps).
Olav, martyr (†1030) (m)
 V. SI 69,5.8-10.14.
 R. Svar mig i din store trofasthed, Gud.
 L.: Jer 26,1-9. Ev.: Matt 13,54-58.
På Færøerne og i Grønland
rød. **OLAV**, martyr (†1030) (h)
Gl.Cr.Mart.pf
 1.L.: Visd 10,10-14
 V. SI 31,2-3a.3bc-4.6+8ab.16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 2.L.: Jak 1,2-4.12
 Ev.: Matt 16,24-28
30. *grøn*. Lørdag i 17.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Chrysologus**, biskop og
 kirkelærer (†451)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 69,15-16.30-31.33-34.
 R. I nådens tid, Herre, svar mig.
 L.: Jer 26,11-16.24. Ev.: Matt 14,1-12.
31. *grøn*. **18. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Præd 1,2; 2,21-23;
 V. SI 90,3-4.5-6.12-13.14+17.
 R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
 2.L.: Kol 3,1-5.9-11.
 Ev.: Luk 12,13-21.
(Ignatius af Loyola, præst (†1556) fejres ikke)

► *Fortsat fra side 11* katolik. Man kan godt leve et moderne, udadvendt liv og så samtidig forholde sig til noget, der er større end én selv. Troen er uafviseligt indbygget i alt, hvad jeg skriver. Den er min livsholdning”, sagde hun i 2000 i et længere interview med Ekstrabladet.

”Det er på tide, at vi som danske katolikker opdager, at vi foruden den mere oplagte katolske forfatter Johannes Jørgensen,

faktisk har endnu en katolsk forfatter, som vi burde kende til, og hvis forfatterskab vi med fordel kan dykke ned i”, skrev Kirsten Krog i 2015 i KO i en analyse af Ryums forfatterskab. LR

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen**Annoncer:** Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk**Medarbejdere i dette nr.:** Birthe Mandrup

Christensen Keld Dahlwad, Jesper Storgaard Jensen, Knud Erik Kengen, Kirsten Krog, diakon Michael Münchow, Sara Loobuyck, Rheresa Nguyen og Pia Petersen.

Redaktion og annoncer: Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V,
tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk. - Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.**Tryk:** Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.**Biskoppens kalender****Juli 2022**

2.	kl. 11.00	Præstevielser af Livio Alloa Casale i Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby
3.	kl. 14.00	Valfart til Haraldsted
15.	kl. 11.00	Messe i Hellig Kors Kirke, Nykøbing Falster
17.	kl. 10.00	Messe i Sankt Michaels Kirke, Kolding
	kl. 14.00	Messe i Sankt Marie Kirke, Haderslev
22.	kl. 8.00	Messe i Karmel
23.		Ungdomsvalfart i Ystad
25.-31.		Den Nordiske Valfart til Lourdes

Vanløse Begravelsesforretning Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 9/2022, som udkommer den 1. juli 2022, skal være KO i hænde senest den 20. juni 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 10/2022, som udkommer den 12. august 2022, skal være KO i hænde senest den 25. juli 2022.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Nogle oplevelser behøver du ikke at rejse efter

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som take away, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?

Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

10% MEDBRING DENNE KUPON OG FÅ 10% RABAT PÅ MENU'EN

Bønnens apostolat**Juli****For de ældre**

Vi beder for de ældre, der udgør et folks rødder og hukommelse; må deres erfaringer og visdom hjælpe de unge med at kigge mod fremtiden med håb og ansvarlighed.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

”Vær den første til at vise kærlighed”

Joseph Konah Koroma voksede op under borgerkrigen i Sierra Leone. Oprørerne tvang ham til at kæmpe på deres side som børnesoldat. Det, der først virkede som en munter leg, blev hurtigt til bitter smerte og lidelse. Konah Koroma overlevede strømmen af vold og har siden været fast besluttet på at gøre sit til at fremme fredelig sameksistens i sit hjemland. Hans drøm? At sprede kærlighed omkring sig som lærer.

Tekst: Sara Loobuyck, journalist

FORSONING “I mine papirer står der, at jeg er født i 1989. Min familie fortalte mig, at jeg i virkeligheden blev født tre år senere. Oprørerne anslog min alder ud fra min størrelse. Borgerkrigen, som herskede i landet fra 1991 til 2002, ændrede alt, selv min identitet. Jeg var knap seks år

gammel, da en gruppe bevæbnede mænd i 1998 invaderede vores hjem. Oprørshæren havde angrebet regeringen syv år tidligere. Magtkampen blev ledsaget af flere år med ekstrem vold. Eksporten af diamanter tjente til at finansiere konflikten. På det tidspunkt boede jeg med min familie i Makeni, en

smuk by i midten af landet. Oprørerne tog penge og mad. En af dem bemærkede mig på vej ud, så mig lige i øjnene og tog mig med sig.

Børnesoldat

Min ubekymrede barndom blev forvandlet til et liv som børnesoldat. Jeg boede sammen med oprørerne i skoven i fem år. Det var mit territorium. I betragtning af min unge alder tog jeg det i første omgang meget legende. Det var først, da jeg så børn blive mishandlet og dø, at jeg forstod situationens alvor. På det tidspunkt gjorde vi, hvad oprørerne bad os om at gøre. Vi bevægede os fra landsby til landsby og satte ild til huse undervejs. Vi tog den mad, vi fandt, med os. Da jeg var omkring elleve år gammel, kom en gruppe civile – på opfordring fra oprørerne – for at bringe mad, og jeg genkendte min mor blandt dem. Hun gjorde sit bedste for at skjule sin overraskelse og glæde, for hun vidste ikke, at jeg stadig var i live. På min dialekt fortalte jeg hende hurtigt, at vi ikke

skulle kende hinanden, og vi aftalte at flygte sammen.

En af vores oprørsledere mistede sin søn i krigen og udtrykte ønske om, at jeg skulle erstatte hans barn. Som følge heraf nød jeg visse privilegier. Jeg bad ham om lov til at gå en tur den dag, fandt min mor, og vi flygtede til den del af landet, hvor den officielle hær havde magten.

Tilgivelsens kraft

Krigen sluttede i 2002, og oprørerne vendte tilbage til byerne. Men der var stadig ikke rigtig fred. Borgerne genkendte oprørerne. Deres smerte og sorg kom op til overfladen, hvilket førte til hævnhandling. En dag henvendte landets præsident sig til en pige, som var blevet mishandlet af oprørerne og ikke havde nogen hænder tilbage. Han spurgte hende, hvad hun ville gøre, hvis hun mødte de mennesker, der havde forårsaget hendes lidelser. ’Jeg skal tilgive oprørerne, for hvis vi ikke tilgiver, vil denne krig aldrig slutte’, svarede barnet. Den pige var

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 8
17. juni 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

et eksempel for os. Hendes ord blev sendt i radioen, og det er takket være hendes tilgivende holdning, at fred blev mulig.

Jeg husker godt alt dét, der skete i min barndom, for man glemmer ikke ondskab så hurtigt. Min barndomshjerne blev påvirket af volden omkring mig, men det er muligt at tilgive, og det er det eneste rigtige at gøre. Selv om vores fremtid syntes håbløs, gik vi forsoningens vej. Min erfaring giver mig håb for vores verden, især for de lande, hvor der ikke er fred i dag. At indrømme, at der er begået fejl, er det første skridt mod tilgivelse.

Focolare

Da jeg var tolv år gammel kunne jeg gå i skole for første gang. På grund af borgerkrigen havde det ikke været muligt at modtage undervisning i årevis. Efter våbenhvilen blev skolerne fyldt op med børn i alle aldre. Jeg længtes efter at studere og senere at gøre noget for unge mennesker, så de ikke skulle ende i en lignende voldelig situation.

I den periode kom jeg i kontakt med udenlandske præster, som gav mit liv en helt anden drejning. Jeg lærte om evangeliet og blev døbt. Takket være Focolare-bevægelsen, som arbejder for enhed og broderskab, fik jeg mulighed for at leve min tro sammen med andre børn. Chiara Lubich grundlagde bevægelsen i 1943 i Trento, en by i det nordlige Italien, på tidspunktet for 2. Verdenskrig. Hendes ord: ’Vær den første til at elske’, gav genlyd i mig. Som børnesoldat lærte jeg at kommandere med andre og få dem til at gøre, hvad jeg ville. Chiara Lubich lærte mig kunsten at lytte og at elske. Hun talte om den forladte Jesus: den korsfæstede Jesus, som accepterer lidelse for at gøre godt mod andre. Dette synspunkt har hjulpet mig til at acceptere min situation og

min smertefulde fortid, til at se fremad og lade mit liv bære frugt.

Studere

I 2011 tog jeg til Montet i Schweiz, en Focolare by, hvor unge fra bevægelsen har mulighed for at tage et års uddannelse. Her fik jeg at vide, at der i Loppiano i Toscana, Italien, findes et universitet ’Sophia’, hvor studerende fra hele verden i en ånd af enhed og broderskab kan opnå en mastergrad. Idéen tiltrak mig, men vejen dertil syntes at være fyldt med forhindringer.

Jeg vendte tilbage til mit land, fik en bachelorgrad i samfundsudvikling og fulgte en læreruddannelse. Jeg startede også med

kristendomsundervisning for børn og hjalp med dåbsforberedelse i sognet. I 2020 nåede pandemien også Sierra Leone, og kirkerne blev lukket. Sammen med andre unge besluttede jeg mig for at blive ved med at engagere mig. Vi gjorde rent i kirken eller organiserede møder for unge mennesker. ’Kirkerne er måske lukkede, men det er vores hjerter ikke’, tænkte vi.

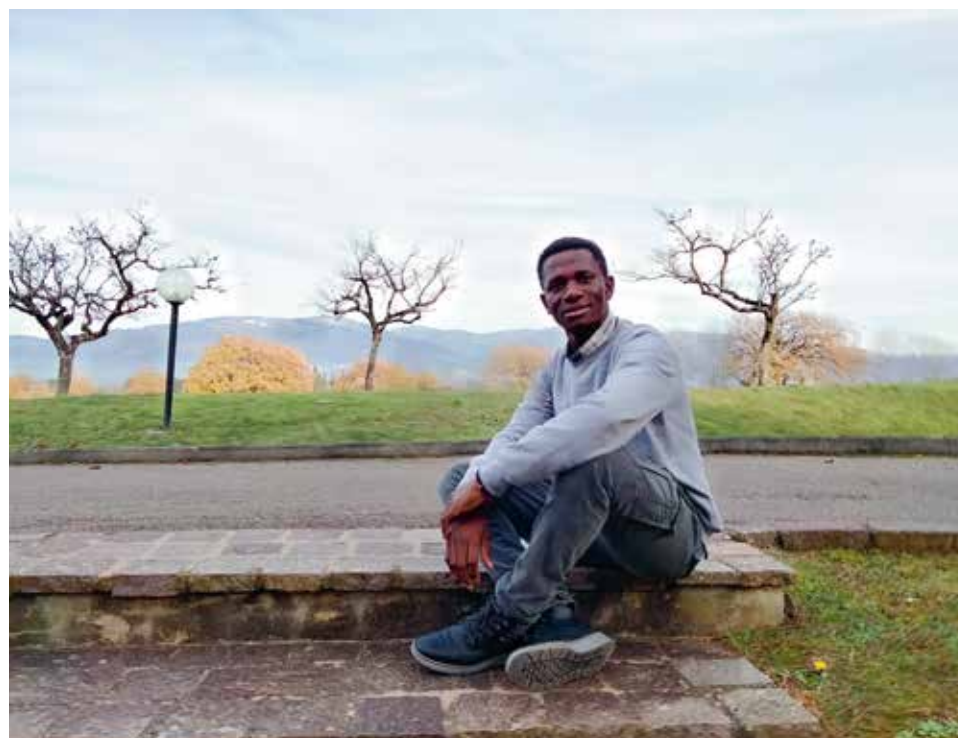
Min Frelser

Efter at have arbejdet som religionslærer i to år åbnede vejen sig til Sophia-universitetet i Loppiano, hvor jeg i juni afslutter mit andet kandidatår i økonomi og management. Jeg

ser mine studier som en forberedelse til fremtiden til den vej, der venter forude.

For mig er Gud min Frelser. Når jeg ser tilbage på min tid som børnesoldat, tror jeg, at Gud reddede mig fra oprørernes hænder. Jesus opfordrer os til at elske hinanden, som han elsker os. Jeg længes efter at omsætte det i praksis fra bunden af. Min drøm er fortsat at undervise, at være blandt unge mennesker og at give det bedste af mig selv. Jeg har brug for mennesker omkring mig, som jeg kan give Guds kærlighed videre til”.

Artiklen har været bragt i Tertio, et belgisk kristent ugeblad, www.tertio.be
Oversættelse: Lida van Dijk

”Min barndomshjerne blev påvirket af volden omkring mig, men tilgivelse er mulig, og det er den eneste rigtige vej”, vidner den tidligere børnesoldat Joseph Konah Koroma.

Chiara Lubich –
Focolares grundlægger
– lærte mig kunsten at
lytte og at elske

Pave Frans om Ukraine, 2. Vatikankoncil og synodalitet

Den 14. juni blev der offentliggjort et længere interview med paven og chefredaktørerne for jesuitternes europæiske tidsskrifter, der var i audiens i Vatikanet den 19. maj.

Tekst: Niels Messerschmidt

INTERVIEW I audiensen understregede pave Frans, at den menneskelige virkelighed er langt vigtigere end abstrakte idéer.

I sine svar på spørgsmål om krigen i Ukraine, den åndelige fornyelse i Kirken og synodalitet fremhævede paven flere gange faren ved udelukkende at beskæftige sig med abstrakte idéer og negligere den menneskelige erfaring. Begrebet 'skelnen' (eng. *discernment*) har været kernen i Frans' undervisning siden pontifikatets begyndelse.

På spørgsmålet om, hvordan redaktørerne skal rapportere om krigen i Ukraine svarede paven, at der i denne konflikt "ikke findes et metafysisk gode og onde i abstrakt forstand". Han bemærkede "den brutalitet og vildskab, hvormed denne krig begås af de russiske tropper, ofte lejesoldater", men advarede mod faren ved ikke at se det større drama, der udspiller sig bag krigen og som våbenhandlerne har en klar interesse i. "Det er meget trist", tilføjede Frans, "men i sidste ende er det dét, der er på spil".

"Her vil nogen måske indvende og sige: 'Du støtter Putin!' Nej, det gør jeg ikke. Det ville være forsimplet og forkert at sige det. Men jeg er imod, at man ignorerer situationens kompleksitet ved blot at opdele folk i gode og onde, og derefter ignorere de underliggende årsager og interesser, som faktisk er ganske komplekse. Når vi er vidner til den russiske hærs brutalitet og grusomhed, må vi ikke glemme de underliggende problemer, men forsøge at løse dem".

Virkeligheden overgår idéerne

Samme princip om i arbejdet med de jesuitiske kulturtidsskrifter at give de konkrete realiteter bag de abstrakte overvejelser større opmærksomhed er vigtigt, mener paven.

"Generelt mener jeg naturligvis, at tidsskrifter har til opgave at kommunikere med omverdenen. Jeg vil dog gerne tilføje, at de bør kommunikere på den mest 'inkarnerede' og personlige måde, dvs. uden at miste kontakten med virkeligheden og menneskene. Kommunikationen bør foregå 'ansigt til ansigt'. Med andre ord er det ikke kun idéer, der skal formidles. Det er ikke nok. Det, der skal formidles, er først og fremmest idéer baseret på reelle erfaringer. Jeg mener, det er meget vigtigt: idéerne skal komme fra virkelige erfaringer".

Paven ser også denne indstilling som central for jesuitternes måde at ræsonnere på

"Idéer skal diskuteres. Diskussion er en god ting; men for mig er det ikke nok. Det er den menneskelige virkelighed, der skal

erkendes. Det er den, der virkelig tæller. En jesuitisk publikation kan ikke kun have til opgave at diskutere: den skal først og fremmest kunne bidrage til en skelnen, der fører til handling".

For Frans er skelneevne også nøglen til at ansue problemstillinger i Kirken: "Sansen, at være opmærksom på konkrete og levede erfaringer som en måde at skelne på i alle livets forhold, er også af stor betydning for de troendes liv i Kirken".

Manglende accept af koncilet

På spørgsmålet om Frans ser tegn på en åndelig fornyelse i Kirken, svarer han:

"Det er ikke let at se en åndelig fornyelse, hvis man benytter forældede fortolkningskabeloner. Vi er nødt til at forny vor måde at se og vurdere virkeligheden på. I Kirken i Europa ser jeg først og fremmest fornyelsen i nogle spontane fænomener, der dukker op: bevægelser, grupper, nye biskopper, der ikke har glemt, at der faktisk var et koncil for ikke så længe siden. Ja, for det er koncilet i Trent visse præster husker bedst. Det, jeg siger, er ingen absurditet!"

"Restaurationistiske grupper har givet 2. Vatikankoncil mundkurv på. Det er imponerende at se, hvor mange reaktionære grupperinger, der findes, fx i USA. [...] Det er et problem, at der stadig findes sammenhænge, hvor 2. Vatikankoncil ikke er blevet accepteret. Men det er også rigtigt, at det tager mindst et århundrede, før et koncil slår rod. Det vil sige, at vi fortsat har 40 år til at sikre, at koncilet slår rod og blomstrer!"

"Visse tegn på fornyelse kommer også fra grupper, der giver Kirken et nyt ansigt ved at tilbyde hjælp i sociale og pastorale sammenhænge. Franskmændene er meget kreative i den henseende".

Chefredaktørerne for jesuitternes europæiske kulturtidsskrifter var i pavelig audiens, hvor pave Frans i samtalen med dem berørte en lang række problemstillinger i Kirken i dag. Foto: Vatikanets medier.

Synodalitet og evangelisering

Pave Frans blev spurgt om sit syn på den synodale vej i Tyskland, hvor en flerårig samling af biskopper og lægfolk diskuterer de fire hovedemner: magtudøvelsen i Kirken, præstedømmet, kvindernes rolle og Kirkens seksualmoral.

"Jeg har sagt til formanden for den tyske bispekonference, biskop Bätzing: 'I Tyskland findes der allerede en meget god evangelisk kirke, og vi har ikke brug for to'. Der opstår problemer, når den synodale vej udformes af intellektuelle og teologiske eliter, og når den påvirkes af et stærkt ydre pres. Men der findes også bispedømmer, hvor man på fredelig vis går den synodale vej sammen med de troende".

På den svenske p. Ulf Johnssons (chefredaktør for tidsskriftet Signum) spørgsmål om, hvordan man skal evangelisere i en sekulær kultur uden en levende religiøs tradition, og hvor det at tro betragtes med skepsis, siger paven:

"Det er ikke let for mig at besvare spørgsmålet. Jeg mødtes med Det svenske Akademi, der udpeger vinderen af Nobelprisen i litteratur. Som gave havde de medbragt et billede af Ignatius af Loyola, købt i et antikvariat – et maleri fra 1700-tallet. Da jeg modtog det tænkte jeg: 'En gruppe svenskere bringer mig den hellige Ignatius. Jeg er sikker på, at han vil hjælpe dem!' Men for at være ærlig ved jeg ikke, hvordan jeg skal besvare dit spørgsmål. Kun den, der lever dér og i den sammenhæng vil virkelig kunne forstå og finde den rette vej. Jeg vil dog gerne henvise til et godt forbillede, nemlig kardinal Anders Arborelius. Han er ikke bange for noget: han taler med alle og opsøger aldrig konflikt, men tilstræber altid det positive. Jeg tror, at en sådan person har evnen til at vise den rette vej".

Ukraine

Den katolske Kirkes situation i landet. Læs mere på side

4

Valfarter

Øm og Haraldsted. Valfartsteologi. Læs mere på side

5

Interview

Biskop Czeslaw om Den katolske Kirke i Norden. Læs mere på side

6

Næstved

Redemptoristerne fejrer 100 års-jubilæum. Læs mere på side

8

KO mener

En livslang kærlighed

Vatikanet retter et nyt blik mod ægteskabsforberedelsen. Dikasteriet for Lægfolk, Familie og Liv har offentliggjort en vejledning til de personer, der er involveret i dette pastorale arbejde. Den indeholder også retningslinjer til bispedømmerne med opfordring til, at de søsætter et 'pilotprojekt' i sognene.

I forordet til Den katekumenale køreplan til det ægteskabelige liv advarer paven mod de alvorlige konsekvenser af en utilstrækkelig ægteskabsforberedelse såsom ugyldige ægteskaber eller ægteskaber med "fundamenter, der er så skrøbelige, at de smuldrer i løbet af kort tid".

Dokumentet, der indtil videre kun findes på italiensk og spansk, er på godt 100 sider og behandler de tre faser: ægteskabsforberedelsen, bryllupsceremonien og ledsagelsen i de første år af ægteskabet, især "i tider med krise og modløshed".

Hvad angår sidstnævnte opfordrer Frans i forordet til, at dikasteriet også udarbejder et dokument om ledsagelsen af fraskilte og gengifte. Når alt kommer til alt er det katolske ægteskab ikke bare en éndagsbegivenhed, men "et kald og en rejse mod hellighed, der omfatter hele livet", hedder det.

Ligesom forberedelsen til at udleve kaldet til præstetjenesten eller ordenslivet strækker sig over lang tid – år, ikke bare et par uger – bør forberedelserne til kaldet til ægteskabet også strække sig over tid, hedder det videre.

Dikasteriet siger, at ægteskabsforberedelsen bør vare længe nok til at give parrene tid til reel refleksion og modning, til at sætte troen og mødet med Kristus i centrum. Forberedelsen bør også være "formuleret i etaper, markeret – hvor det er muligt og passende – af overgangsritualer som skal fejres i fællesskabet", og omfatte "uddannelse, refleksion, diskussion, dialog, liturgi, fællesskab, bøn og fejring".

"Ægteskabskatekumenatet er ikke en forberedelse til at bestå eksamen, men til at leve et liv", og det tilføjes, at udfordringen kan være større i lande, hvor mange eller endog de fleste par er samboende inden ægteskabet. Derfor opfordres de unge til at have modet til at leve i kyskhed, "selv om det i dag er i direkte modstrid med den herskende mentalitet".

Dikasteriet anmoder også om, at andre par inddrages i den pastorale ledsagelse, og anbefaler, at man trækker på eksperter til visse emner, fx bioetiske spørgsmål i forbindelse med seksualitet. Disse vil kunne belyse "problematisk moralske aspekter", der kræver "specifik uddannelse og viden".

De involverede i ægteskabsforberedelsen har en "alvorlig pligt" til at få "de forlovede pars virkelige hensigter frem", og det understreges, at de, der "udtrykkeligt og formelt afviser" Kirkens lære, ikke kan modtage ægteskabets sakramente.

Efter ægteskabets indgåelse kommer dikasteriet med forslag til at holde flammen i live fx ved fornyelse af ægteskabsløfterne ved de vigtigste årsgange samt ved at yde særlig støtte til par i krise.

Selvfølgelig, understreger paven i sit forord, kommer dokumentet ikke med "magiske formler, der virker per automatik". Retningslinjerne skal "modtages, tilpasses og omsættes i praksis i de konkrete situationer". Alt dette så parret "aldrig mister tilliden til kærligheden", håber Frans. *NM*

Patriark Kirill afskediger sin højre hånd

Metropolit Hilarion er blevet afsat fra posten som Den russisk-ortodokse Kirkes øverste økumeniske leder. Det skrev ortodokse medier den 7. maj.

Tekst: Niels Messerschmidt

RUSLAND Den 55-årige Metropolit Hilarion af Volokolamsk var siden 2009 formand for Moskva-patriarkatets afdeling for eksterne kirkelige relationer og en af de mest internationalt synlige personer i Den russiske-ortodokse Kirke. I rollen som Moskva-patriarkatets 'udenrigsminister' har han mødt både Benedikt XVI og Frans.

På Moskva-patriarkatets officielle hjemmeside stod der den 7. juni, at dens hellige synode har besluttet, at metropolit Hilarion fremover skulle lede bispedømmet Budapest og Ungarn og videre, at Hilarion "var blevet fritaget for sine pligter" som formand for afdelingen for Kirkens eksterne relationer og fast medlem af den hellige synode – en stilling, der knytter sig til hans formandshverv.

I hans sted er udnævnt udenrigsdelingens næstformand, metropolit Antonij af Chersonesus og Vesteuropa.

Hjemmesiden gav ingen forklaring på de personalemæssige rokast.

Modstand mod Ruslands krig

Som Den russiske-ortodokse Kirkes økumeniske leder deltog Hilarion i en lang række internationale kirkelige møder, herunder katolske, og han har flere gange besøgt Vatikanet.

I september 2021 holdt han den indledende katekese på den internationale eukaristiske kongres i Budapest, og i december samme år mødtes han med pave Frans i Vatikanet. Dette møde gav anledning til håbet om endnu et møde mellem pave Frans og patriark Kirill, Den russiske-ortodokse Kirkes leder. Efter Ruslands invasion af Ukraine er planerne blevet skrinlagt.

Metropolit Hilarion besøgte også for nylig Ungarn og mødtes med kardinal Péter Erdő, ærkebiskop af Esztergom-Budapest og primas af Ungarn.

I et interview i januar, lige inden Ruslands invasion af Ukraine, udtrykte Hilarion modstand mod invasionen og henviste til Ruslands tidligere krige, der havde kostet landet dyrt.

"Lad os erindre hvilken pris, Rusland har måttet betale for at vinde disse krige. En pris i form af millionvis af menneskeliv. Lad os også erindre, at enhver krig medfører uoverskuelige menneskelige lidelser", sagde Hilarion.

Iagttagere peger på, at metropolit Hilarions holdning til krigen i Ukraine og hans forhold til de andre kirkesamfund under Moskva-patriarkatet ikke er gået ubemærket hen. I maj mødtes han med ærkebiskop Chrysostomos af Cypem i forbindelse med det ortodokse rådsmøde i Kirkernes Verdensråd, hvilket skete til trods for, at Den russiske-ortodokse Kirke afbrød nadverfællesskabet med ærkebiskoppen efter dennes anerkendelse af Ukraines autokefale kirke. På mødet vedtog Kirkernes Verdensråd en erklæring, som enstemmigt fordømmer krigen i Ukraine. Hilarion deltog på mødet som leder af Den russiske-ortodokse Kirkes mission, ligesom han også var til stede under de drøftelser, der mundede ud i den endelige resolutionstekst.

I flere udtalelser for nyligt om relationerne til "de ortodokse kirker i Konstantinopel, Alexandria, Cypem og Grækenland" understregede Hilarion også, at "han ikke mener, at vi [Den russiske-ortodokse Kirke, red.] bør betragte dem som fjender".

Metropolit Hilarion, Den russiske-ortodokse Kirkes tidligere 'udenrigsminister', skal fremover stå i spidsen for bispedømmet Budapest-Ungarn – en degradering ifølge iagttagere. Her ses han under et møde med pave Frans. Foto: Vatikanets medier.

Ti ordinationer udskudt i Sydfrankrig

Fire præster og seks diakoner skulle være viet i sidste måned.

FRANKRIG Efter anmodning fra Vatikanet har det sydfranske bispedømme Fréjus-Toulon udskudt præstevielse, som var planlagt til at finde sted i juni. Den franske katolske avis *La Croix* spekulerer i, om det muligvis skyldes utilstrækkelig uddannelse, eller om kandidaterne ikke er egnede. Bispedømmet i departementet Var ordinerer regelmæssigt flere kandidater end gennemsnittet, selv hvis man tager højde for tallene for verdenskirken. I slutningen af juni skulle fire præster og seks diakoner have været viet.

Ifølge *La Croix* skulle ærkebiskoppen af Marseille, som i slutningen af august bliver

kreeret til kardinal, have besøgt eller foretaget en visitation i bispedømmet. Flere af Vatikanets myndigheder har derfor opfordret til en "omstrukturering af præsteseminaret" og en ændring af "bispedømmets optagelsespolitik". "Det er svært at afgøre, om denne yderst sjældne beslutning fra Vatikanets side er af disciplinær karakter eller blot udgør en sikkerhedsforanstaltning", skriver *La Croix* videre.

Biskoppen af Fréjus-Toulon, Dominique Rey, har udtalt, at han er bekymret. Han beskrives som en af de vigtigste repræsentanter for nyevangelisering i Den katolske Kirke i Frankrig. Fra bispedømmets side

Tegn på svaghed eller manglende loyalitet

Efter Metropolit Hilarions uventede afskedigelse som leder af Moskva-patriarkatets udenrigsafdeling analyseres de underliggende årsager nu af teologer og østkirkelige eksperter. Hilarions afskedigelse betyder, at "han er blevet degraderet fra at være udenrigsminister til regionalbiskop", forklarede teologen Regina Elser i et interview med internetportalen *kath.ch*. Lederen af Den russisk-ortodokse Kirke "synes at være i en undtagelsestilstand i øjeblikket", tilføjer Elser:

"Han [patriark Kirill, red.] har set sine forhåbninger blive knust. Kirken i Ukraine har vendt ham ryggen, og med undtagelse af Ungarn har de fleste lande taget afstand fra Moskva-patriarkatet".

Regina Elser forklarer, at ændringen er et tegn på manglende tillid. I debatten om det russiske angreb på Ukraine har Hilarion sandsynligvis anlagt en for tilbageskuende tilgang efter Kirills smag. "Hilarion har bestemt aldrig fordømt Putins krig, men han har heller ikke tilsluttet sig patriarkens radikale krigsretorik. Fra Kirills perspektiv kan dette være blevet opfattet som et tegn på svaghed eller manglende loyalitet".

Det er også "tænkeligt", at Hilarion ikke længere ønsker at stå i centrum for politiske intriger. "Han er tydeligvis ikke en krigsmager. Det kan være en af grundene til, at han faktisk har bedt om at blive forflyttet", mener Elser.

Hans efterfølger

Den nye udenrigsminister, Antonij af Chersonesus og Vesteuropa, har tidligere været Kirills personlige sekretær, og fra og med 2018 til midten af 2019 var han russisk-ortodoks biskop af Østrig. Med sine 37 år er Antonij, ifølge Regina Elser, "ganske ung". "Han repræsenterer den postsovjetske generation og er en af Kirills elever. Antonij er vokset ind i hans hierarki og har gjort hurtig karriere".

Som tidligere eksark for Vesteuropa er den nye metropolit ganske fortrolig med Kirills udenrigspolitiske strategier, forklarer Elser. Det eksarkat, som Antonij ledede, oprettedes desuden ikke før 2018 og desuden "som svar på patriarken af Konstantinopels indgreb i Ukraine".

Den russiske-ortodokse Kirke med anslået 150 millioner medlemmer udgør mere end halvdelen af de ortodokse kristne i verden.

hedder det, at ordinationerne ikke er indstillet, men desværre "udskudte". Man har dog ikke oplyst, hvornår de vil finde sted. Bispedømmets præsteseminar fejrer i år sit 100-års jubilæum. *NM*

Kilde: *Signum.se*

Biskop Dominique Rey i samtale med verdens ældste nulevende person, den franske ordenssøster André, 118 år. Foto: Bispedømmet Fréjus-Toulon.

Vigende interesse for Tysklands førende katolske kongres

Langt færre katolikker end normalt deltog i slutningen af maj i et af Tysklands største halvårslige katolske arrangementer.

KIRKETRÆF Den 102. udgave af den tyske Katholikentag, en katolsk kongres for lægfolk, som har været afholdt hvert andet år siden 1840'erne, blev efter to års coronaudsættelse afholdt i Stuttgart i dagene 25.-29. maj.

Den forrige udgave af Katholikentag, afholdt i Münster i 2018, tiltrak 50.000 besøgende med passepartout-billet og 20.000 gæster med dagbillet. I år havde 19.000 besøgende købt passepartout-billet, hvoraf de 7.000 var arrangører. Primært på grund af overgrebssagerne i Kirken lå det samlede antal deltagere i år, inklusive dem med dagbilletter, på ca. 27.000 – hvilket er 45.000 færre end i 2018, oplyser *The Tablet*.

Nyheden op til starten på det fire dage lange arrangement om, at bispekonferencens formand, biskop Georg Bätzing, havde forfremmet en præst, der tidligere – under Bätzings forgænger – var anklaget for 'chikane', har sikkert været en medvirkende årsag til den faldende deltagelse på årets Katholikentag. Bätzinger forklarede, at han

siden rådførte sig med rådet for overgrebsofre, og sagde i en tale på Katholikentag den 26. maj, at fysisk eller verbal chikane mod kvinder er "et absolut no-go".

Synodalitet og fredsindsats

I et interview med den tyske tv-station ZDT fortalte bispekonferencens formand om den "omfattende" modstand mod den tyske 'synodale vej' og kommenterede de åbne breve, han havde modtaget fra biskopper i USA, Polen og Nordeuropa, med ordene: "I den situation, vi befinder os i, fratager vi mange mennesker en forbindelse til Gud, hvilket smerter mig meget, men hvorfra jeg også henter styrke til at gøre alt, hvad der står i min magt, for at ændre situationen".

Katholikentag fokuserede lørdag den 28. maj på fredsetik og krigen i Ukraine. Holdningen om at "skabe fred uden brug af våben" havde "i en vis forstand tabt", udtalte den tyske militærbiskop Franz-Josef Overbeck fra Essen til nyhedsbureauet KNA. Til *domradio.de* forklarede biskop Gerhard

Fürst fra Rottenburg-Stuttgart, at ukrainerne havde ret til at forsvare sig selv, og dertil havde de brug for våben: "Budskabet er, at fred betyder så meget for os, at en person, som ønsker at leve i fred, må være i stand til at kunne forsvare sig selv. Vi bliver nødt til at justere vor fredsetik og hjælpe med at gøre selvforsvar muligt", var begrundelsen.

De konservative tyske biskopper kardinal Rainer Maria Woelki fra Köln og biskop Rudolf Voderholzer fra Regensburg, der er i mindretal i bispekonferencen, var inviteret til Katholikentag, men valgte ikke at deltage.

Efter Katholikentags afslutning fortalte formanden for De tyske katolikkers Centralkomité og hovedarrangøren, at man allerede er i gang med en "større gentænkning" af Katholikentag.

NM

Billede fra forrige Katholikentag i Münster i 2018. Foto: Katharina Tenberge.

Sammen i stedet for alene

'Fra du til vi' er temaet for dette års Bonifatiuswerks diasporaaktion.

PADERBORN I forbindelse med fejringen af Bonifatiusdagen præsenterede De tyske katolikkers Bonifatiuswerk temaet for dette års landsdækkende diasporaaktion.

Det tyske hjælpeværk støtter katolikker i diasporaen til at leve deres tro, og som et tegn på solidaritet med dem indsamles hvert år en kollekt i de katolske kirker i Tyskland, den 3. søndag i november, den såkaldte 'Diasporasøndag', til fordel for Bonifatiuswerks hjælpearbejde i de nordiske lande, Baltikum og det tidligere Østtyskland. Diasporakampagnen åbnes den 6. november i domkirken i Speyer.

"Bonifatiusdagen minder os om, hvor vigtigt 'vi' er, og at dette 'vi' har brug for et 'du'. Det er kun gennem den anden, at man bliver et fællesskab. I diasporaen afhænger det meget af den enkelte. Men vor tro lever af mennesker, der opmuntrer hinanden, fejrer troen sammen og er i dialog. Dette 'vi' er essensen af vores tro og vort forhold til hinanden og til Kristus. Vi er ikke en national kirke, men en universel kirke med Jesus Kristus som forbillede, og som har indflydelse på verden af i dag", siger Bonifatiuswerks generalsekretær monsignor Georg Austen.

Medarbejdere fra Bonifatiuswerk præsenterer dette års tema for diasporaaktionen – 'Fra du til vi'. Foto: Bonifatiuswerk/Simon Helmers.

Det tyske Hilfswerk für den Glauben har til dette års aktion udarbejdet kampagnemateriale til brug for diasporasøndagen, som udsendes til samtlige katolske sogne i Tyskland. Ud over plakater, donationsposer og skabeloner til sognebrev indeholder det også et gratis 'Vi'-lys i en flot designet papiræske, ideel til uddeling under gudstjenester, til at tage med hjem eller give videre til andre. Derudover tilbyder Bonifatiuswerk et hæfte med inspiration til gudstjenester og et temahæfte med idéer og inspiration til brug i sognene uden for diasporasøndagen – især til arbejdet med børn og unge. NM

Kort nyt

22.000 unge polakker og ukrainere deltog i den 26. udgave af Lednica-møderne før pinsen. Det årlige træf i det vestlige Polen har været afholdt siden 1997. Herom siger p. Tomasz Nowak O.P.: "Fænomenet Lednica byder på alt det, et ungt menneske kan have brug for – entusiasme, glæde, dans og sang, men også bøn, messe og skriftemål". Møderne holdes ved Lednickie-søen, hvor Polens kristning ifølge arkæologerne fandt sted i år 966.

Kristne i det østlige Kina, der ønsker at rejse til udlandet for at studere, rapporterer, at myndighederne nægter dem pas med henvisning til rejserestriktioner pga. corona. I byen Wenzhou i Zhejiang har myndighederne angiveligt afvist pasansøgninger fra mange studerende, der ønsker at studere i udlandet. "Studerende fra Wenzhou med kirkelig tilknytning havde planlagt at tage til oversøiske universiteter for at studere, men regeringen har nægtet at udstede pas til dem", sagde Zhu, en kristen, der kun har oplyst sit efternavn.

Det katolske samfund i Newfoundland kæmper for at redde sine sogne, hvor 18 af 34 sogne i ærkebispedømmet Saint John's er sat til salg. Ærkebispedømmet har iværksat en offentlig udbudsrunde for sine ejendomme – herunder ærkebispesædet – for at skaffe midler til at betale de mere end 100 overgrebsofre fra børnehjemmet Mount Cashel. Canadas højesteret fastslog sidste år, at ærkebispedømmet skulle kompensere ofrene på det nu lukkede børnehjem, der tidligere blev drevet af irske Christian Brothers.

En fremtrædende traditionalistisk katolik, som adskillige biskopper har nægtet at ordinere, er blevet suspenderet efter at være blevet hemmeligt ordineret af en unavngiven "højststående prælat". Dom Alcuin Reid, liturgisk forsker og prior for et klosterkommunitet i Sydfrankrig, er en højlydt kritiker af pave Frans' beslutning om at begrænse fejringen af den tridentinske messe. En erklæring på klostret Monastere St. Benoit's hjemmeside forklarer, at i forbindelse med at Dom Alcuin foretog en pilgrimsrejse til Rom tilbød en "højststående prælat at foretage ordinationen", der herefter fandt sted i april "på et diskret sted, der ikke ligger i Frankrig".

Del din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Hvis du beslutter dig for at betænke Caritas, dækker vi omkostningerne ved oprettelsen af testamentet. Caritas kan henvise dig til en advokat.

Kontakt indsamlingskoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på: ssm@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas
Danmark

Martyrkirkens troværdighed. De græske-katolske kristne i Spas tilhører den kirke i Ukraine, som stadig flere ukrainere håber kan lede vejen mod en forening af landets kristne.

Den katolske Kirkes situation i Ukraine: To kirker blandt mange?

Tre ud af fire ukrainere betegner sig som ortodokse. Katolikkerne er i mindretal, men de indtager en vigtig plads i landet. Den kirkelige situation i Ukraine befinder sig i en spændende forandringsproces.

Tekst: Pater Stefan Dartmann SJ

UKRAINE I det 8. århundrede blev Kyiv centrum for en sammenslutning af østslaviske stammer, kaldet rus'erne. I det 9. århundrede, længe før Moskva eksisterede, sendte Konstantinopel missionærer ud. Da rus'erne blev tvunget til at flytte sit tyngdepunkt nordpå af den mongolske invasion, var dens indbyggere allerede kristne efter østlig eller byzantinsk ritus. Med tiden fik Moskva stigende politisk og religiøs betydning, og da det russiske imperium udvidede sit styre til Ukraine i det 17. århundrede, blev kirken i Ukraine underlagt patriarken i Moskva.

I år 1596 – da store dele af det nuværende Ukraine var en del af det polsk-litauiske rige – indgik nogle ortodokse biskopper en underkastelsesaftale med Rom. Den såkaldte Brest-union havde også politiske årsager, da man håbede, at tilhørsforholdet til Den katolske Kirke i Polen ville give beskyttelse mod osmannerne og russerne. Imidlertid blev unionen afvist af flertallet af de ortodokse biskopper, hvilket øgede splittelsen og vreden, og resulterede i martyrdøden på begge sider. Det, som den ene part i konflikten fejrede som en genvunden enhed med Rom, opfattede den anden side som en trojansk hest. Betegnelsen 'unerede' bruges derfor ofte som et skældsord i økumeniske sammenhænge den dag i dag.

Når vi i dag taler om 'Kirken i Ukraine' taler vi i virkeligheden om fire kirker: to ortodokse og to katolske kirker.

To ortodokse kirker

Den ortodokse Kirke i Ukraine blev for første gang splittet i 1921 ved dannelsen af en autokefal, selvstyrende kirke. Selv om den var forbudt i Sovjetunionen, overlevede den i USA. Efter Ukraines genfødsel som en uafhængig stat i 1991, og i protest mod Moskva-patriarkatets samarbejde med

regimet i Moskva under kommunismen, erklærede lederen af Den ukrainske Kirke kirken for selvstændig på trods af voldsomme protester fra Moskva, og i 2018 lykkedes det at forene den med den tidligere USA-baserede autokefale kirke. Da det nye Kyiv-patriarkat i 2018 blev anerkendt af det økumeniske patriarkat i Konstantinopel ('Moderkirken'), blev skismaet mellem Konstantinopel og Moskva beseglet. Striden om, hvilket patriarkat, der kunne gøre krav på hvilke kirkebygninger i Ukraine, brød ud og er stadig uløst.

Ruslands krig mod Ukraine har nu fået selv hidtil loyale tilhængere af Moskva-patriarkatet til i stigende grad at nærme sig Kyiv-patriarkatet. Den ukrainske stat har erklæret, at den Moskva-tro kirke i Ukraine ikke længere må kalde sig 'ukrainsk kirke', men kun 'russisk kirke'.

Den ukrainske græske-katolske Kirke

De to katolske kirker er begge forenet med Rom og med hinanden. Af Ukraines fem og en halv millioner katolikker (ud af en befolkning på over fyrrer millioner) tilhører kun 10% den latinske ritus, resten den græske-katolske ritus. De spændinger, der har eksisteret mellem dem (og til dels stadig eksisterer), har også historiske årsager.

Den ukrainske græske-katolske Kirke er hovedsageligt koncentreret i det vestlige Ukraine, hvor den i nogle områder (Galicien) endda udgør flertallet af kirken. Fra 1947 til 1989 var den forbudt, og dens ejendom blev overdraget til Den russiske-ortodokse Kirke. Efter Sovjetunionens fald vendte mange troende i det vestlige Ukraine tilbage til Den græske-katolske Kirke, ofte med henvisning til, at deres familier var blevet tvunget til at blive russiske-ortodokse under kommunisttiden.

I det centrale og østlige Ukraine udgør Den græske-katolske Kirkes troende et lille mindretal på knap én procent. I alt har Den græske-katolske Kirke omkring 3.600 sogne. Kirkens overhoved, storærkebiskop Sviatoslav Shevchuk, tituleres ofte patriark af sine troende, hvilket Vatikanet hidtil har valgt at ignorere af økumeniske hensyn.

Håb om unik genforening

Det var en kontroversiel gestus af stor symbolsk betydning, at den daværende 'patriark' i 2005 flyttede sit sæde fra Lviv til Kyiv, og dermed gjorde det klart, at Den græske-katolske Kirke har krav på at eksistere i hele landet, også hvor der tidligere kun havde eksisteret Den ortodokse Kirke. Flytningen løste også det problem, at der i Lviv tidligere havde været både en romersk-katolsk og en græsk-katolsk 'storærkebiskop'. Rivaliseringen mellem de to kirker var til tider meget tydelig i Lviv.

Den græske-katolske Kirke, som kommunisterne officielt havde udslettet, overlevede som undergrundskirke. Forfølgelsen under det kommunistiske regime med et stort antal martyrer til følge, har givet kirken en troværdighed, som også er tydelig i den krig, som Rusland fører mod Ukraine. Efterhånden som flere og flere ortodokse kristne i landet, selv om de er russisktalende, tager afstand fra Den russiske-ortodokse Kirke, er mange begyndt at nærme det dristige håb, at ortodokse og græske-katolske kristne inden for en overskuelig fremtid vil forene sig og danne en ukrainsk kirke efter byzantinsk ritus, der er anerkendt af både paven i Rom og den økumeniske patriark i Konstantinopel.

Livskraftig genopbygning

Den ukrainske græske-katolske Kirke har i dag mange kald. Præsteuddannelsen finder sted i Ukraine, men også i udlandet. Gennem sit lange eksil har Kirken i dag et veludviklet internationalt netværk at trække på. Især de amerikanske og de tyske katolikker har med organisationer som *Renovabis* og den pavelige stiftelse *Aid to the Church in Need* bidraget til kirkens hurtige genopbygning og udvidelse.

Internationalt anerkendte institutioner som fx det ukrainske katolske universitet i Lviv, der blev grundlagt i 2002, producerer veluddannede lægfolk. Det græske-katolske Caritas Ukraine adskiller sig sammen

med sin meget mindre romerske-katolske pendant Caritas Spes Den katolske Kirke fra en ortodoks tradition, hvor sociale problemer stadig primært betragtes som statens opgave.

Hvorfor 'græsk' og ikke 'ukrainsk'?

Da Romerriget i det 4. århundrede blev delt i en østlig og en vestlig del, voksede kirken i disse to riter også fra hinanden, indtil man i begyndelsen af det 11. århundrede kunne konstatere en splittelse mellem Den østlige Kirke (= Den ortodokse Kirke eller 'grækere') og Den vestlige Kirke (= Den katolske Kirke eller 'latinere'); en tragisk begivenhed, da Kirken skulle være både ortodoks (ret lære, ret gudstjeneste) og katolsk (universel, altomfattende).

For de bispedømmer, der er 'unerede' med Rom, har det været vigtigt at bevare deres 'græske' traditioner med hensyn til teologi, kanonisk ret og liturgi. Man følger den byzantinske gudstjenesteordning og anvender både kirkeslavisk og ukrainsk som liturgisk sprog.

Den romerske-katolske Kirke i Ukraine

Den katolske Kirke af latinske ritus, som mange ukrainere fejlagtigt betragter som 'Den polske Kirke', har syv bispedømmer i landet og udgør omkring én million troende. Præster uddannes på tre seminarer i landet eller i udlandet, og lægfolk ved teologiske institutter i Kyiv og Lviv. Bispekonferencens formand er ærkebiskop Mirczyslaw Mokrzycki, som tidligere har været privatsekretær for både Johannes Paul II og Benedikt XVI.

Det, som den ene part i konflikten fejrede som en genvunden enhed med Rom, opfattede den anden side som en trojansk hest”

Tag med på valfart til Haraldsted

Den årlige valfart til Haraldsted på Midsjælland afholdes i år søndag 3. juli.

VALFART Bispedømmets ældste valfart, Haraldsted-valfarten, afholdes til ære for Sankt Knud Lavard, Sjællands værnehelgen, som blev myrdet i Haraldsted i 1131.

Valfarterne til Haraldsted startede i 1914, men blev afbrudt af Den første Verdenskrig. Hvert år siden 1920 er danske katolikker samledes i Haraldsted for at mindes den hellige Knud Lavard. Han er Sjællands værnehelgen og far til kong Valdemar den Store. Knud Lavard blev myrdet af sin fætter Magnus den 7. januar 1131 i Haraldsted. På mordstedet blev der bygget det lille kapel, som er valfartsmålet.

Programmet for dette års valfart er kort fortalt:

Klokken 14:00 holder der åbningsandagt i Haraldsted Kirke. Herefter går man samlet i procession til kapelruinen, hvor biskop Czeslaw Kozon holder valfartsmesse kl. 15:00.

Efter messen følger vi sakramentet til kapellet i Knud Lavards Hus, der ligger i umiddelbar nærhed af kapelruinen. Efterfølgende vil der være samvær med kaffe/te og kage, ligesom der vil være mulighed for køb af pølser med brød og diverse drikkevarer

Valfarten afsluttes med en kort andagt med sakramental velsignelse.

Den 28. juni 1914 afvikledes den første valfart til Haraldsted, og siden 1920 har katolikker i Danmark hvert år valfartet til kapelruinen i Midsjælland.

For yderligere information: kontakt Ruth Simonsen (Knud Lavards Hus, tlf. 24 26 25 49)

Valfartsprocessionen.

Ømvalfarten en succes, men...

“Vi mangler flere stærke hænder”

TEAMWORK Sol, sommer, glade første kommunikanter og masser af mennesker, der jubledede over at se hinanden efter en corona-pause på to år. Ømvalfarten den 12. juni i år blev en kanonsucces med god stemning, og alt klappede fint. Der deltog omkring 400 i vandringerne gennem skoven og under messen stødte omkring 200 mere til.

Som almindelig deltager tænker man nok ikke altid over, hvor meget det kræver at lave sådan et arrangement. Der ligger en masse usynligt arbejde bag, og man ser det faktisk kun, når det ikke er gjort. “Hvis bare vi fik flere hænder, ville det være en fornøjelse”, siger Anna Bohn Smitshuysen med et lille suk. Sammen med sin mand Erik har hun været valfartsleder fra 2015. De overtog efter Ole le Févre, der havde været aktiv i valfarterne helt tilbage fra 1976 og blev valfartsleder i 2000. I familien Smitshuysen er hele familien valfartsaktiv. Når ellers familielivet tillader det, leverer børnene musikalske input i form af sang, fløjte- og orgelspil, der sammen med et vietnamesisk kor sørger for overdådighed i musikken.

At gennemføre en valfart er faktisk hårdt arbejde. Måneder før begynder de første forberedelser til dette komplicerede logistiske puslespil. Ømborgen ligger i et sårbart naturområde, som valfartskomitéen har lovet lodsejerne at passe godt på. Man kan ikke bare smide bilen, hvor man har lyst. Al parkering foregår på boldbanen. Der sættes flagstænger op og rulles minørtape ud til afspærring. Der skal bruges folk til vagtposter op ved alle indgående veje og der skal være parkeringsvagter. Der er ingen mobildækning i området, så kommunikationen foregår med walkie talkies.

Økonomisk hviler arrangementet i sig selv uden støtte fra bispedømmet. Indtægterne fra salg af valfartsmærket til 35 kr. per person og 70 kr. for en familie og fra madsalg er med til at få det hele til at løbe rundt. Alle arbejder gratis og får ikke kørselsgodtgørelse. Eneste lønnede medarbejder på valfarten er en erfaren lydmand, der har været med år efter år

og bruger to døgn på at rigge anlægget til. Erik og Anna får produceret sanghæfter

Valfarten har velfungerende, faste kontor – og køkkenteams; men der mangler en fast sakristan til at holde styr på liturgien. Fra lørdag kl. 10 er fem mand i sving med gryderne i køkkenet. De laver mad til alle medhjælperne under opholdet og til valfartens cafeteria.

Lørdag formiddag kommer en stor flok vietnamesere, der sætter telte op og laver forårsruller. Sideløbende plejer der at være ministrantlejr med 20-25 deltagere og sin egen helt specielle stemning – dog ikke i år. Når valfartsdeltagerne tager hjem – trætte efter en god dag – begynder en af de tungeste opgaver. Så skal der ryddes op og gøres klar til næste bruger af bygningerne. “Vi har gennemprøvede procedurer og faste møder både før og under valfarten og vi ved lige præcist, hvad der skal gøres. Men vi mangler i den grad flere stærke hænder. Og flere unge kræfter til at hjælpe”, siger Anna. Den lader vi lige stå lidt...

LR

Vor Frue af Øm – den gotiske Mariastatue som biskoppen i 1959 gav til valfartsstedet. Fotos: Anna Bohn Smitshuysen

Traditionen tro var der møde med første kommunikanterne. Biskoppen var i år forhindret p.g.a. sygdom. Her ses generalvikar Niels Engelbrecht sammen med børnene foran valfartskirken.

Kirken i Norden: Udfordringen er at holde på de unge

”Om jeg havde nægtet Nancy Pelosi og Joe Biden kommunion på grund af deres syn i abortsagen?” Biskop Czeslaw Kozon tænker sig om i nogle sekunder.

Tekst & foto: Hans Rossiné, Oslos katolske bispedømme

INTERVIEW Vi sidder på den danske overhyrdes rummelige kontor i bispekontoret på Gammel Kongevej 15, et stenkast fra planetariumet og Sankt Jørgens Sø. De tunge, brune boghylder er fyldt med salmebøger, bønnebøger, opbyggelig katolsk litteratur, encyklopædier og ordbøger. På skrivebordet ligger dagens udgaver af Politiken og Kristeligt Dagblad – klar til at blive læst.

Ikke et oplagt svar

Bispekontoret blev overdraget af jesuitterne i 2017, og inden da lejede bispedømmet sig ind dér. Bispedømmets informationschef, Niels Messerschmidt, kan i øvrigt på vejen ind til biskoppens kontor fortælle, at det var en af hans forfædre, der lod bygningen opføre i midten af 1800-tallet. Pågældende var dengang Københavns største garver og byens næststørste skatteyder – efter brygger J.C. Jacobsen, grundlæggeren af Carlsberg.

”Det er et vanskeligt spørgsmål, og der er ikke et oplagt svar. Jeg forstår godt de amerikanske biskopper, som er skuffede over katolske politikeres bifalden til en liberalisering af abortspørgsmålet, især når præsident Biden jo selv er praktiserende katolik. Selv kan jeg ikke forstå, at en katolsk politiker kan være fortalende for højesteretsafgørelser eller en lovgivning, der udvider mulighederne for abort”.

Fra sit rummelige kontor på Vesterbro i København betjener biskop Czeslaw Kozon omkring 52.000 katolikker i Danmark, Færøerne og Grønland.

Kan blive kontraproduktivt

”Men generelt at nægte kommunion er mere kompliceret. Direkte medvirken til abort udelukker én fra kommunionen, men det er mindre entydigt om medvirken til abortfremmende lovgivning også skal gøre det. En tilspidsning af spørgsmålet vil nemt kunne virke kontraproduktivt”, siger biskop Kozon.

”I Norge skal et udvalg gennemgå abortlovgivningen. Er spørgsmålet også oppe på den politiske dagsorden i Danmark?”

”Abort står for de fleste i Danmark ikke længere til diskussion, men betragtes som et uddebatteret emne. Selv et parti som Kristendemokraterne er splittet i synet på, om abort nu skal defineres som en menneskerettighed. Dette må dog ikke betyde, at vi som kristne opgiver at forsvare livet”.

Grønland og Færøerne

Biskop Kozon er formand for Den nordiske Bispebispekonference (NBK) og biskop for katolikkerne i Danmark, på Færøerne og Grønland. På grund af indvandrede filippinere vokser antallet af katolikker på Grønland.

Bispedømmet har 71 præster og elleve permanente diakoner, som betjener godt 52.000 katolikker, (i 2009: 35.000 katolikker).

Halvdelen af de registrerede katolikker har udenlandsk baggrund. Man formoder, at der derudover findes tusindvis af ikke-registrerede katolikker.

Den katolske kirke i Danmark ejer kirkebygninger, præsteboliger og menighedslokaler. Religiøse institutioner i Danmark betaler ikke ejendomsskat, og bispedømmet får årligt ind omkring 22 millioner i kirkeskat. Biskoppen beder katolikkerne om mindst at give én procent af deres bruttoindkomst til Kirken, men desværre er det kun ca. 25 procent af dem, der går i kirke, der betaler kirkeskat.

Den anstrengte økonomien er forsøgt forbedret med frasalget af bygninger som fx bispedømmets kursussted, Magleås, på Nordsjælland. Det blev opført i 1910 af Karen Blixens onkel, Aage Westenholtz, solgt i 1942 til pavelig kammerherre grev Tostrup Paus og overtaget af Den katolske Kirke i Danmark i 1974. De sidste år blev kursusstedet brugt mindre og mindre til katolske arrangementer.

Sekulære samfund

De katolske kirker i Norden virker i ret sekulære samfund, men biskop Kozon mener ikke, at der er nogen modstand eller fjendtlighed mod katolikker i Danmark.

”Men Danmark er et sekulært land, hvor jeg mener, at der kan findes en vis mistænksomhed over for trossamfund. Det så vi i forbindelse med Trossamfundslovforslaget for fire år siden, hvor jeg fandt, at man gik langt i at foreslå en gennemkontrollerende lov, især på det økonomiske område, og hvor det ville blive omstændeligt og dyrt at få udenlandske præster her til Danmark. Der findes også stramme regler for, at man ikke støtter såkaldte danske værdier.

Trossamfundsloven skal inden længe revideres, hvilket kan betyde stramninger. I forarbejdet til loven hed det, at trossamfund skal være demokratisk organiserede. Loven blev ikke vedtaget sidste gang, men jeg er bange for, at den måske vil blive genfremsat. Jeg er også bekymret for, hvis nogle af de økonomiske privilegier for registrerede trossamfund kan bortfalde”.

Næste år afskaffes desuden, at en række kirkelige handlinger har civil gyldighed, men hvordan det så skal registreres, er fortsat ikke afklaret”.

'Aftensang'

”Hvordan er samarbejdet med Folkekirken?”

”Vi har et godt samarbejde med Den danske Folkekirke. Vi deltager sammen i fejring, jubilæer, en årlig økumenisk kirkevandring og står sammen, hvis noget dramatisk sker. Vi har også en teologisk dialoggruppe, som mødes to gange årligt. Selv om vi står langt fra hinanden i enkelte spørgsmål, er det fint at have en samtale.

Forskellen på nadversynet er stort, men i løbet af de seneste tre år er der blevet fjernet fælles fordomme og uvidenhed, og vi har i dag fået flere fælles berøringsflader.

Under pave Johannes Paul II's besøg i Danmark i 1989 stod der i programmet i Roskilde Domkirke, at der skulle være 'aftensang', men der stod intet om, at paven var på besøg. Men trods vore teologiske forskelle tror jeg, at paven i dag ville blive mødt med langt større velvilje”.

Fælles udfordringer

Biskop Kozon mener at de katolske kirker i Norden har mange fælles udfordringer.

”Kirkens største udfordring i Danmark er, at den katolske praksis går tilbage. Med undtagelse af vietnameserne og enkelte andre udenlandske grupper er det vanskeligt at holde på de unge. Det er udfordrende for unge katolikker at have klare, klassiske katolske standpunkter og vanskeligt at navigere.

En bedre katekese skal sørge for, at vi bliver dygtigere til at fastholde det katolske, og at katolikkerne tydeligere får at vide, hvad der er katolsk.

Det glædelige er dog, at kirkegangen er stabil, den ligger på 20-23 procent, og at den ikke er faldet efter coronapandemien. Situationen er måske bedre i Norge og Sverige, hvor Kirken jo er vokset voldsomt på grund af indvandring. Vi har fx ingen planer om at opføre nye kirker i Danmark”.

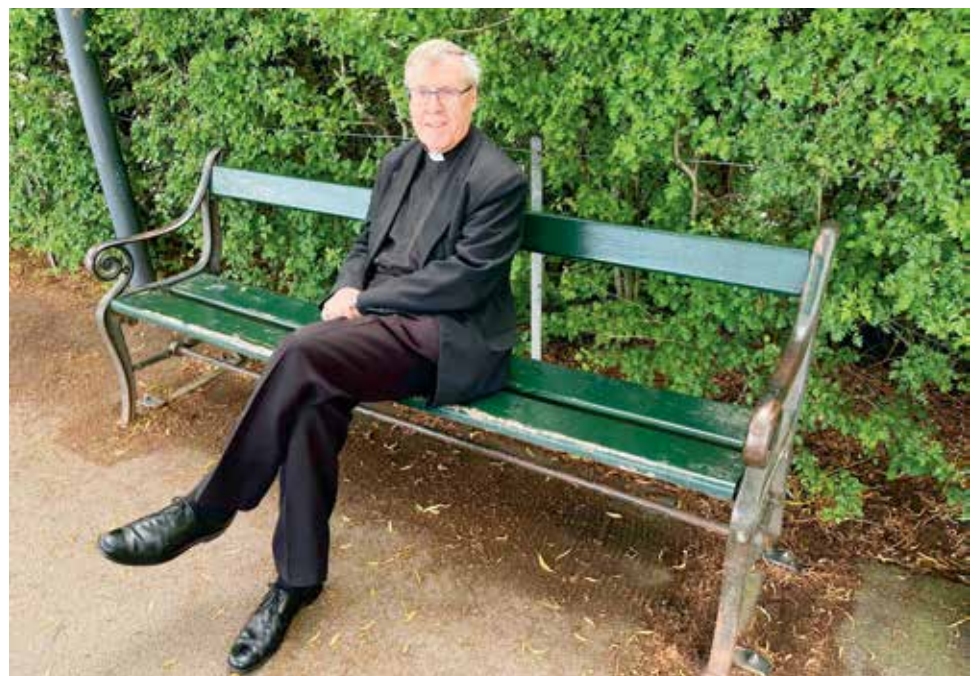
Den synodale vej

Biskop Kozon er optaget af den synodale proces, indledt af pave Frans, som Kirken nu vandrer ad.

”Den nordiske bispekonference før hårdt frem mod Kirken i Tyskland?”

”Nuvel, men tyskerne forsvare den synodale vej, de har begivet sig ud på, med næb og kløer.

Baggrunden er muligvis nedgangen for kirkerne i Tyskland, hvor mindre end halvdelen af befolkningen i München og Köln

Glædeligt overrasket. Biskop Kozon har fået mange positive tilbagemeldinger på den synodale proces i Danmark. De fokuserer på de tre nøgleord: Fællesskab, deltagelse og mission.

kalder sig kristne.

Vore indvending var ikke, såsom det er blevet hævdet, en modstand mod pave Frans' synodale proces. Pavens proces skal ikke ses i lyset af den tyske synodale vej, der på ingen måde er et forbillede for den danske.

Det, der har bekymret os, er tyskernes fire bastante temaer og det store pres for at ændre ting, der er blevet afgjort: kvinders adgang til præsteembedet, vielse af homoseksuelle par og cølibatet; det sidste er ikke et dogme, men pave Frans har udtrykt sig til fordel for det. Det eneste område, der er åbent og kan overvejes, er magtfordelingen i Kirken mellem præster og lægfolk. Det er ikke i alle henseender et klart defineret område, og vi må også inddrage opfølgningen på pave Frans' kuriereform”.

Digitalt spørgeskema

I slutningen af maj opgjorde det danske bispedømme en foreløbig status på den synodale høring. 1.207 personer havde besvaret et digitalt spørgeskema, 37 menigheder havde indsendt et udvidet spørgeskema, mens ti havde indsendt deres egne svar via e-mail.

Den danske koordineringsgruppe er nu i færd med at læse alle svar og lave en opsummering af det indsendte materiale til et dokument på ti sider, som sendes til Den nordiske Bispekonference den 15. august. Dette dokument vil også blive offentliggjort på bispedømmets hjemmeside.

”I Danmark har man taget godt imod pave Frans' synodale proces. Folk har engageret sig, de er glade for at blive taget med på råd og lyttet til”.

”Og biskoppen selv?”

”Jeg er åben over for positive overraskelser. Vi var lidt skeptiske i udgangspunktet. Vi syntes, der manglede konkretiseringer. Men nu er vi fokuserede og koncentrerer os om de tre nøgleord: fællesskab, deltagelse og mission.

Jeg er glædeligt overrasket over de troendes interesse og engagement. Det vigtige er, at processen foregår på en synodal måde, og som sådan er vi godt i gang”, siger biskop Czeslaw Kozon.

Ny bog sætter lys på Tolkien som forsker og katolsk forfatter

Forfatteren til Ringenes Herre mistede ikke sin katolske tro, da han oplevede rædslerne under 1. verdenskrig, men besluttede at genfortrylle verden med eventyr inspireret af både kristendom og hedenske sagnfortællinger. Ny bog fortæller historien om Tolkiens forskning i mytiske Jylland, men kommer også ind på troens betydning for hans forfatterskab.

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

BIOGRAFI I sommeren 1916 blev den unge J.R.R. Tolkien sendt til fronten ved floden Somme i Frankrig, hvor han deltog i et slag, der resulterede i flere end 700.000 dræbte. For mange af de overlevende soldater betød mødet med krigens brutalitet, at de mistede troen på Gud. Men for Tolkien gik det anderledes. Da han vendte tilbage til Oxford, hvorfra han var uddannet i lingvistik, havde han sin katolske tro med sig og var fast besluttet at holde to løfter. Det ene løfte, som han havde afgivet ved sin mors dødsleje, handlede om, at han ville holde fast ved katolske tro. Det andet var et løfte, han og tre kammerater, der alle var optaget af poesi og mytologi, havde givet hinanden: Hvis nogen af dem døde, skulle de overlevende fortsætte indsatsen for at fortrylle verden med poesi, skønhed og eventyr. De tre kammerater døde, og Tolkien stod alene tilbage med sine løfter. Hvordan

det kom til at forme hans virke som forsker og forfatter kan man læse i historiker og kulturformidler Casper Clemmensens bog ”Tolkien og det mytiske Jylland”.

I bogen fortæller han om Tolkiens opvækst, hans uddannelse i Oxford og det miljø, han der bliver en del af – sammen med bl.a. C.S. Lewis. Han fortæller også, hvordan Tolkien efter hjemkomsten fra fronten satte sig for at give englænderne en skabelsesmyte, de kunne være stolte af og hente mod og inspiration fra. Ved hjælp af lingvistisk ’arkæologi’ dykkede han ned i ældgamle angelsaksiske kilder, og ved at tage elementer derfra og stykke dem sammen på ny opdagede han en historie om Jylland som et selvstændigt rige med egne guder og kongerækker, der strakte sig så langt tilbage som til bronzealderen. Denne jyske kultur forsvandt ifølge Tolkien fra sit oprindelige hjemsted omkring år 450 e.v.t. og

levede herefter videre i England. De danske kongeslægter fra Sjælland havde nemlig erobret store dele af det sydlige og nordlige Jylland, og tilbage var kun et område i Midtjylland, hvor jyderne holdt stand. De fik valget mellem at underlægge sig danerne eller udvandre, og omkring halvdelen rejste i skibe, der ligner dem, vi forbinder med vikingetidens begyndelse over 400 år senere, over Nordsøen til det nuværende England. I Kent grundlagde de et nyt Jylland og navngav bebyggelserne efter bebyggelser som Malling, Ry og Grindsted. Dermed kom de til at bidrage afgørende til udviklingen af angelsaksisk kultur.

Tolkien fik aldrig samlet sin forskning i en sammenhængende afhandling, fordi han i stedet kom til at bruge meget af sin tid på de skønlitterære værker ”Hobbiten”,

”Ringenes Herre” og ”Silmarillion”, som han er blevet verdenskendt for. I sin bog viser Casper Clemmensen, hvordan disse værker blev præget af Tolkiens forskning, fx i form af stednavne fra jernalderens Djursland og personerne, der er kalkeret over figurer fra de gamle sagn.

Casper Clemmensen kommer også ind på det religiøse – og specifikt katolske – aspekt af Tolkiens univers, og han lægger stor vægt på den indflydelse, Tolkiens mor, Mabel, havde på sønnen. Da Tolkien og hans bror var små, konverterede Mabel Tolkien, der var blevet enke, til katolicismen. Det førte til, at hun blev udstødt af familien og måtte flytte fra en idyllisk landsby ind til Birmingham, hvor hun og hendes sønner indtil hendes død levede i stor fattigdom. Mabel satte alt ind på at danne og uddanne sine sønner, og før sin død fik hun en katolsk præst til at love at tage sig af drengene og sikre dem en god uddannelse. Det var baggrunden for, at Tolkien trods dårlige odds blev uddannet fra Oxford og uddannet og for, at Tolkien – med sin mors offer in mente – ikke veg en tomme fra sin katolske tro.

Man kunne som katolsk læser af bogen ønske, at den kristne side af Tolkiens liv og forfatterskab blev udfoldet endnu mere. Men det er ikke rimeligt at forvente af en bog med et andet hovedærinde. I stedet kan man håbe på en fortsættelse – og i mellemtiden glæde sig over det spændende stof, som Casper Clemmensen formidler i sin første bog.

Casper Clemmensen: Tolkien og det mytiske Jylland. Hovedland, 2022. Pris: 329,95

Når bøn bliver til lægedom

Ny bog fra Katolsk Forlag er en lille perle.

Tekst: Kirsten Krog

BØN I Dawn Edens bog ”Husk på Guds barmhjertighed”, som netop er udkommet på Katolsk Forlag, lukker forfatteren op for Kirkens skatkammer til helbredelse af sjælesår. Det gør hun gennem en personlig beretning om, hvordan hun – en jøde, der som teenager valgte Gud fra – gennem Kirkens lære og bønsspraksis og gennem eukaristien efter sin konvertering til Den katolske Kirke fandt lægedom for dybe sår efter seksuelt misbrug.

Udover at være en personlig beretning, tager Dawn Eden især udgangspunkt i ignatiansk spiritualitet, som den kommer til udtryk hos Ignatius af Loyola, Pierre Favre og ikke mindst hos pave Frans.

Hun kommer bl.a. ind på, hvordan vores erindringer – også de traumatiske – i forening med Guds hukommelse (jf. bl.a. s. 31) kan gå fra at være skadelige til blot at være ubehagelige. Hvor de før førte til tungsind og angst, er de nu kun skygger uden virkelig substans, som hun udtrykker det (jf. s. 122). Man husker stadig sin fortid, men man husker den på en ny måde – i Guds lys.

Hvordan sker det? Det sker ved, at min langfredag møder sin påskemorgen, min lidelsehistorie sin opstandelse (jf. s. 60). Det sker, når jeg forener mit sårede hjerte med Jesu sårede hjerte (jf. s. 59).

For at gøre det mere konkret viser forfatteren bl.a. hen til forskellige bønner fra Kirkens tradition. Man tilegner sig disse bønsspraksisser, så de bliver til indre helbredelse. Det gælder bl.a. Suscipe, der er en overgivelsesbøn skrevet af Ignatius. I

den overgiver man sin frihed, sin erindring, sin forstand og sin vilje, ja alt, man ejer og har, til Gud. Dawn Eden pointerer, at denne overgivelse ikke kun gælder alt det ”pæne”, men også vores synd, vore sår og vore traumer.

På samme måde med Jesusbønnen. Længe kunne forfatteren ikke bevæge sig til at bede Jesusbønnen, selvom hun vidste, hvor meget lægedom, den havde bragt til andre. Hendes modstand skyldtes, at hun oplevede denne gentagne påmindelse om, at hun er en synder, som en kilde til selvmedlidenhed og svælgen i egen elendighed. Men i en periode med genoplevelse af barndommens traumer tyede hun pludselig spontant til Jesusbønnen og oplevede derigennem, hvordan Guds rensende kærlighed helbredte hende fra en dyb vrede.

Noget af det mest befriende i bogen er den måde, forfatteren vender vores meget menneskelige måde at forholde os til Gud og til vor egen helbredelse på hovedet. Det sker, når hun understreger, at nåden altid kommer først. Det betyder, at min helbredelse først og fremmest ligger i at være set og elsket af Gud – før jeg ser på og elsker ham. Det betyder, at jeg lader mig elske af Gud (jf. s. 96) og lader mig omfavne af hans barmhjertighed (jf. s. 98). Først dér kan jeg elske og give tilbage til Gud. Men alt, hvad jeg i mit Suscipe giver til Gud, har jeg først fået af ham.

Helbredelsen af fortidens minder sker dog ikke på en gang eller med lethed. Derfor understreger forfatteren også betydningen af tålmodighed.

Skulle man have oplevet en vis skepsis i begyndelsen af læsningen – hjulpet godt på vej af bogens undertitel ”Forløs din fortid og bliv befriet fra dine smertefulde minder”, der både kan antyde, at forløsningen ligger hos læseren, og at der er tale om et kvikfiks – bliver man glædelig overrasket. Der er på ingen måde tale om en overfladisk bog, eller en bog, der lægger en byrde og et krav på læseren eller lover en smertefri løsning.

Bogen forherliger på den anden side heller ikke lidelsen. Som den pointerer, er traumerne frygtelige at leve med, men fantastiske at blive helbredt for (jf. s. 114). For helbredelsen betyder ikke bare en befrielse for det nedbrydende i traumat. Lidelsen skaber også en dybde i livet, som man ikke vil være foruden. Dawn Eden henviser her til felix culpa – den lykkelige brøde. ”Resterne” af traumat bliver dermed en påmindelse om Guds nåde.

Men helbredelsen af de smertefulde minder har endnu en forjættende karakter: den gør sårene til kanaler for Guds

helbredelse af andre, eller som forfatteren siger, den forandrer ”vores lidelser til kanaler for nåden” (s. 116).

Kombinationen af personligt vidnesbyrd og solid teologisk gennemgang af emnet gør bogen til en lille perle, som kan læses af alle. Den er ikke svær at læse, men bør læses langsomt, meditativt og gerne under bøn.

Der er fra forskelligt kristent hold gennem årene skrevet en del om emnet, men ”Husk på Guds barmhjertighed” er bestemt blandt det bedste, jeg har læst – og så er den udpræget katolsk.

Dawn Eden: Husk på Guds barmhjertighed. 130 sider; paperback, 150,- kr. Katolsk Forlag.

To runde og et halvrundt jubilæum

Festdag i Næstved.

REDEMPTORISTERNE Vor Frue Kirke i Næstved var fyldt til sidste plads, da menigheden den 12. juni fejrede tre jubilæer. Først det runde. Den 1. januar 1922 kom redemptoristerne til Næstved. I år fejrer sognepræst Julian Bodnar 65 års ordensjubilæum og 60 års jubilæum som sognepræst. I dagens festlige anledning var en række af Bodnars medbrødre kommet for at være med til at fejre dagen. Janusz Turek, tidligere Sankt Annæ Kirke, var kommet rejsende fra Attnang-Puchheim i Østrig, Martin Gacek kom fra Amager og superior Bernhard Kofod fra Sankt Albani Kirke i Odense.

Bodnar har i mange år været økumenisk aktiv. Det har været skik i flere år at lave meditatív askeonsdagsvandring med afslutning i Vor Frue Kirke. Repræsentanter fra andre kirker i byen var kommet for at være med til at fejre jubilæerne. Fra Folkekirken kom Henning Marcher, Herlufsholm, fra Evangelisk frikirke i Næstved kom Leo Hansen og fra Frelsens Hær i Næstved kaptajn Ole Hansen. Der var sørget for en flot musikalsk ramme med Stephen Holm SMMass, Sorø, der spillede orgel og sang under messen sammen med Annelies van der Meer. Den 15-årige Erik Lammert Köhl Hansen spillede smukt trompet – bl.a. ”Se, sejrherren kommer” fra Händels Judas Maccabæus.

Sådan kom de til Næstved

Biskop von Euch inviterede alle missionsordener til Danmark. Ja tak, sagde redemptoristerne. Først kom de til Odense, så til Amager og så til Næstved. Deres ordensnavn C.s.s.R. (*Congregatio Sanctissimi Redemptoris*) betyder den allerhelligste forløserkongregation. Nogle kalder dem redempturisterne, andre redempterrorister-

ne, sagde pastor Stephen Holm i sin prædiken, hvor han spillede på ordet forløsning. Når en mor er blevet forløst er hun blevet befriet for en byrde. Hun har født.

Men hvilken byrde tænkte man på i 1700-tallet? Syndens byrde! En byrde ikke ret mange føler sig tyngt af i dag. I Paradise Hotel-programmet tynges de unge af at skulle være den første og den bedste, så de ikke bliver stemt ud. Luksusfælden handler om gældsbyrder – andre programmer handler om at rage så meget til sig så man dårligt kan være i sit hus for skrammel.

Alfonso af Liguori var en succesrig ung advokat fra en fornem familie. Midt i en blomstrende advokatkarriere tabte han en meget stor sag. Det var en stor ydmygelse for ham; men han havde en mystisk oplevelse af Jesus, der kom og sagde: Jeg er den advokat, der samler på tabte sager. Da Alfonso havde hørt det, sadlede han helt om. Han begyndte at tjene landbefolkningen, som ingen interesserede sig for, og det var starten på redemptoristerne.

Bernhard Kofod takkede ved messens afslutning for fællesskabet med andre kirker og beklagede dybt, at de ikke kunne være med i nadverfællesskabet. ”Hvad ville Gud sige til det her? Nok dette: hvad er det I har gang i? Hvis jeg kunne bestemme, var den sag ordnet for længst”, sagde han. Der var en glad og let stemning efter messen i Vor Frue Skoles gymnastiksal, hvor alle samlede til grillmad og kagebord. Blandt talerne var Leo Hansen fra Evangelisk Frikirke. ”Jeg har boet i Næstved i 26 år – 16 som præst. Julian og jeg fulgtes i det økumeniske arbejde. Der skete noget historisk i 2003, da Danske Kirkers Råd blev stiftet.

De sidste 20 år har der været en større og dybere erkendelse af det økumeniske

Processionen på vej ind i kirken til festgudstjenesten. Efter korsbæreren: gæster fra andre kirker: Ole Hansen, kaptajn i Frelsens Hær i Næstved, Henning Marcher, folkekirkepræst i Herlufsholm og Leo Hansen, evangelisk frikirke i Næstved. Foto: Finn Ritz

Leo Hansen fra Evangelisk Frikirke i Næstved var kommet for at fejre dagen sammen med pater Bodnia. Foto: Finn Ritz

Søren Vilstrup, skoleleder ved Vor Frue Skole i Næstved, ønsker Julian Bodnar tillykke på skolens vegne. Foto: Lisbeth Rütz

samarbejde. Gud bruger os i vores land og by. I vores sårbarhed findes der en stor kraft, når vi tillader det. Jeg blev meget berørt, da jeg deltog første gang i en skolegudstjeneste i Vor Frue Kirke, hvor mit barnebarn gik. Jeg kan høre, mine børnebørn har gået i katolsk skole”, sagde Leo Hansen, der

fremhævede pater Bodnars beskedenhed og venlige måde at være på samtidig med, at han giver plads til så mange andre.

Skoleleder Søren Vilstrup takkede til sidst for det fantastiske gode naboskab, der siden 1926 har været mellem kirke og skole i Vor Frue Kirkes menighed. LR

Han blev bøn hørt og kom til Næstved

Sjælesorg, kirke, skole, hospital – det boblede med initiativer, da redemptoristerne kom til byen.

ORDENSLIV ”Gud har fundet noget til mig. Han har tildelt os NÆSTVED for min skyld. Dette er et vidunder af bøn hørt”, skrev pater Peter Damian Steidl i 1922 i sin dagbog. Steidl kom til Næstved sammen med to ordensbrødre. De belgiske præmonstratensere, der ejede ejendommen, kunne ikke polsk og solgte den derfor til redemptoristerne. Steidl kunne gøre sig forståelig på polsk og blev derfor udvalgt til at komme til Næstved.

Som kun 31-årig havde han i Odense fået ansvaret for Sankt Albani Kirke, der blev mere end dobbelt så dyr, som budgetteret. I 1906 fik han Sankt Hedvig Søstre til Odense. Her lykkedes det ham på ordenens vegne og lige for næsen af Folkekirken at købe herresædet Christiansdal, der fik navnet Dalum Kloster og blev til søstrenes rekreationshjem.

Steidl var en mand med mange kasketter, og han var tillige en meget flittig skribent.

I Næstved blev han superior, sognepræst, skolelærer og bygherre. I et brev fra 1924 til August Dietmar skriver han om de mange børn, der bliver åndeligt hjemløse: ”Vi har her i Næstved fundet 6 danske Familier, der helt har mistet Troen. Og Elendigheden bliver hvert Aar større, idet saa mange dansk-polske Ægteskaber indgaas. Moderen, som er polsk, kan ikke de danske Bønner, og den danske protestantiske Fader ved ikke et Muk om den katolske Religion. Hvad bliver der saa af saadanne Børn?”

Penge var der ikke mange af; men Steidl kom igennem med sine initiativer. Han oprettede skole i lejede lokaler og fik Sct. Elisabeth Søstre til byen, hvor de byggede børnehjem og siden hospital og børnehjem. 1926 blev den nye kirke indviet, og denne gang blev budgettet overholdt!

I en tid, hvor Kirken her i Danmark var optaget af at definere sig som dansk og katolsk, udgav Steidl også flere bøger

om Mariadyrkelsen og fremragende personligheder i dansk middelalder

Menigheden i Næstved voksede meget i Steidls tid. I 1930 – hans sidste år som sognepræst – beskriver Katolsk Ugeblad en Kristi Legemsfestprocession i byen. 74 hvidklædte piger deltog – alle med en fyldt blomsterkurv og mange med blomsterkranse i håret. Desuden var der 37 drenge med, og der blev sunget polske salmer undervejs.

Den 9. januar 1899 var pater Gaudentius Schmiederer og Steidl som de første redemptorister kommet til missionsmarken i Danmark.

Mange af redemptoristerne var energiske og stærke personligheder, der brændte for missionsvirksomheden i Danmark og satte en masse nye initiativer i gang. Takket være pater Frans Klar ved vi meget om redemptoristerne i Danmark mellem 1899 og 1970. Klar kom til Danmark i 1909 og var sognepræst i Næstved fra 1942-46. Han udgav en hel række bøger om redemptoristerne i Danmark mellem 1899 og 1970. Her tegnede han en række nærgående portrætter af sine medbrødre. Indirekte giver portræterne nogle skarpe og præcise tidsbilleder af de fattige forhold, præsterne arbejdede under. Vi møder den gennemtrængende lugt af surkål, mennesker, der søger trøst i flasken, familiefædre, der har rodet sig ud i

kriminalitet og unge familier, hvor 90% af børnene bliver født uden for ægteskab. Redemptoristerne i Danmark arbejdede i den jævne befolkning i en tid, hvor der var stor fattigdom. De var folkelige forkyndere – prægede af en stærk og inderlig spiritualitet med stor vægt på jomfru Maria.

”Mit arbejde er næsten altid det samme: Skolen med alle de ”kloge og artige” børn, næsten hver søndag prædiken, en gang om ugen 20-22 km. Ud på landet for at undervise børn, dertil andre arbejder, der jo nok ikke regnes for store, men dog tager megen tid, såsom ministrant-uddannelse, sangprøver på glasværket, skrive noder og lignende – Ja, jeg har det godt og går smilende gennem den snavsede verden”, skriver Karl Harmer, der sammenlagt nåede at være præst i Næstved i over 30 år.

Klar var født i Schlesien som søn af en murermester. Han beskrives af sin ordensbror Laurits Brunicardi som en både flittig, praktisk og from mand, der sled sig op i sit arbejde. Selv blev han ansvarlig for byggeriet af Sankt Annæ kirke og senere Sankt Annæ Hjem på Amager.

Kilde: Franz Klar: *Redemptorister i det danske vikariat og Levnedsbilleder af redemptorister i Danmark II.*

Pastor Jørgen Erichsen afgang ved døden

DØDSFALD Tirsdag den 14. juni afgang pastor Jørgen Erichsen ved døden i sin lejlighed i Ordrup efter længere tids svaghed. Dagen før modtog han endnu de syges salvelse af pastor Quang og var i den seneste tid foruden den kommunale sygepleje omgivet af personer fra menigheden, der drog regelmæssig og ivrig omsorg for ham.

Pastor Erichsen blev født i Berlin den 9. april 1940 som søn af den danske ægyptolog Wolja Erichsen og hans tyske hustru Hildegard Schöne. Faderen var professor ved universitetet i Berlin, fra 1948 i Mainz og fra 1955 i København. I Danmark uddannede Jørgen Erichsen sig til lærer og virkede en årrække i folkeskolen.

I midten af 1970'erne begyndte han sin

præsteuddannelse ved Bedakollegiet i Rom og blev præsteviet i Sct. Ansgars domkirke den 13. december 1981. Herefter virkede han som andenpræst ved Sct. Nikolaj kirke i Hvidovre og senere som konstitueret sognepræst sammesteds indtil 1985. 1985 var han knyttet til Sct. Pauls kirke i Taastrup og fra 1987 til 1989 sognepræst ved Sct. Mariæ kirke på Frederiksberg. I 1989 blev han andenpræst ved Sct. Therese og Sct. Andreas kirker i Hellerup og Ordrup, og i denne funktion virkede han, også efter menighedernes sammenlægning. I en periode var han også hospitalspræst i København. Efterhånden begyndte helbredet af svigte: men selv om han havde nået pensionsalderen, var det

Arkivfoto, Katolsk Orientering.

ham magtpåliggende at fortsætte, så længe mobiliteten tillod det, og indtil for få år siden fejrede han flere ugentlige messer i Sct. Andreas kirke.

Det første indtryk, mange fik af pastor Erichsen, var nok, at han var en indadvendt karakter, men et nærmere bekendtskab viste hurtigt, at der bag den reservede facade bankede et varmt præstehjerte, som kom til udtryk stor omsorg for de syge og også gjorde ham til en søgt skriftefader. I de rette omgivelser var han også en livlig og humorfyldt samtalepartner. Til det sidste bevarede han interessen for fortsat fordybelse i teologien og var omhyggelig med forberedelsen af sine prædikener.

Må Gud tage imod sin trofaste tjener og give ham den evige hvile.

+Czeslaw

Glæde i Stenosgade

Tak for Charles de Foucaulds vidnesbyrd.

HELGENFEJRING Jesu Hjerte Kirke i Stenosgade var onsdag den 15. juni rammen om en usædvanlig messe. Jesu Små Søstre havde indbudt til taksigelsesmesse for Charles de Foucaulds helgenkåring. Mange havde taget imod invitationen, og kirken var fyldt.

Christian Noval koncelebrerede på grund af biskop Czeslaws sygdom i messen sammen med sognepræst ved Jesu Hjerte Kirke Tomislav Cvetko O.F.M. Conv., p. Stephen Bejo O.F.M. Conv., diakon Ole Lundsteen, p. Paul Marx O.M.I. og p. Roman Groszewsky S.J.

Bashar og Nihaya fra den kaldæiske menighed sang a cappella. Sognepræsten udtrykte i sin tale sin store tak for alt det arbejde, søstrene i Charles de Foucaulds ånd gør i det stille for menigheden og for mennesker på Vesterbro.

Flere af Jesu Små Søstre på Vesterbro fortalte i små indlæg om broder Charles. Mikaela Engell og Hanne Gregersen fortalte om, hvordan hans spiritualitet inspirerer mennesker i dag.

Efter messen havde søstrene inviteret til en velbesøgt reception med arabisk inspireret mad. Jesu små Søstre har to kommuniteter i Danmark – ét i Saxogade på Vesterbro i København og ét i Øm i Jylland.

Deres kongregation blev stiftet den 8. september 1939 i Sahara (Touggourt) af Petite Soeur Magdeleine de Jesus, der var inspireret af Charles de Foucaulds eksempel. Første Lille Søster i Danmark var Lille Søster Noële, der som den første kom til Danmark den 6. oktober 1953. I juni 1954 grundlagde hun sammen med Lille Søster Andrea det første komunitet i Dannebrogsgade.

De Foucauld blev dræbt i Algeriet den 1. december 1916 af lokale oprørere, der kæmpede mod den franske kolonimagt. Han blev saligkåret af kardinal José Saraiva Martins den 13. november 2005. Den 27. maj 2020 udstedte pave Frans et dekret, som anerkendte det andet mirakel, der tilskrives br. Charles. Den 15. maj i år blev han kanoniseret i Rom sammen med 9 andre. Hans festdag bliver den 1. december med hvid som liturgisk farve.

De Foucauld vedbliver mere end 100 år efter sin død med at inspirere mange mennesker til en livsstil, der er inspireret af det enkle liv, Jesus og hans familie levede i Nazaret. Han er stamfar til en frodigt blomstrende ordensfamilie, der omfatter Jesu Små Brødre, Jesu Små Søstre og 18 andre forskellige fællesskaber. LR

Synodehøring: Hvad er de overordnede resultater?

På et online-møde tirsdag 9. august kl. 19.30-20.30 kan du blive klogere på, hvad et udsnit af bispedømmets katolikker har svaret på i den synodale høring.

ZOOMMØDE Bispedømmets koordinationsgruppe for den synodale høring i bispedømmet er ved at lægge sidste hånd på sammenfatningen af de mange besvarelser, som menigheder, diverse grupper samt mange enkeltpersoner har indsendt. Det vil munde ud i en ca. ti sider lang sammenfatning, der efter planen bliver overdraget til biskop Kozon den 15. august.

Med overdragelsen af dokumentet afsluttes den første fase i den treleddede synodale proces. Den næste fase vil foregå på bispekonferencens niveau – i vores tilfælde Den nordiske Bispekonference – hvor de lokale besvarelser vil blive sammenfattet i et dokument, der sendes til videre bearbejdning i bispesynodens sekretariat. Sidste fase er selve bispesynoden om synodalitet i Vatikanet i oktober næste år.

For interesserede, der ønsker at vide mere om de overordnede resultater af høringen i vort bispedømme, afholder koordinationsgruppen et åbent online-møde tirsdag den 9. august kl. 19.30-ca. kl. 20.30, hvor de forskellige resultater gennemgås. Mødet foregår via Zoom og der kræves ingen tilmelding for at deltage.

Linket til mødet vil blive offentliggjort på bispedømmets hjemmeside, katolsk.dk, nogle dage forud for mødet og linket vil være aktivt ca. 15 min. før mødets start.

Har du ikke mulighed for at deltage i mødet vil du kunne læse den ca. ti sider lange sammenfatning på bispedømmets hjemmeside, når koordinationsgruppen har overdraget den til biskoppen. NM

Et portræt af broder Charles var stillet op i kirken til fejringen.

Lille sr. Agnes fortæller om broder Charles.

August

1. *hvid*. Mandag i 18.alm.uge. (II Ps).
Alfons Maria de' Liguori, biskop og kirkelærer (†1787)(m)
V. SI 119,29.43.79.80.95.102.
R. Lær mig dine love, Herre!
L.: Jer 28,1-17. Ev.: Matt 14,13-21.
2. *grøn*. Tirsdag i 18.alm.uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Eusebius af Vercelli**, biskop (†371)
Eller *hvid*. **Peter Julian Eymard**, præst (†1868)
V. SI 102,16-18.19-21.29+22-23.
R. Herren genopbygger Zion, han viser sig i sin herlighed.
L.: Jer 30,1-2.12-15.18-22. Ev.: Matt 14,22-36.
3. *grøn*. Onsdag i 18.alm.uge. (II Ps).
V. Jer 31,10.11-12ab.13.
R. Herren vogter os som hyrden sin hjord.
L.: Jer 31,1-7. Ev.: Matt 15,21-28.
4. *hvid*. Torsdag i 18.alm.uge. (II Ps).
Johannes Maria Vianney, præst (†1859) (m)
V. SI 51,12-13.14-15.18-19.
R. Skab et rent hjerte i mig, Gud.
L.: Jer 31,31-34. Ev.: Matt 16,13-23.
5. *grøn*. Fredag i 18.alm.uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Kirkevielsesfest for kirken Santa Maria Maggiore**
V. 5 Mos 32,35cd-36ab.39abcd.41.
R. Det er mig, der dræber og gør levende.
L.: Nah 2,1.3; 3,1-3.6-7. Ev.: Matt 16,24-28.
6. *hvid*. Lørdag. HERRENS FORKLARELSE (f)
Gl. Særl.pf
(Der vælges enten 1. eller 2. læsning)
1.L.: Dan 7,9-10.13-14
V. SI 97,1-2.5-6.8-9
R. Herren er konge, den Højeste over hele jorden
2.L.: 2 Pet 1,16-19
Ev.: Luk 9,28b-36
Bededag for præste- og ordenskald
7. *grøn*. 19. ALM. SØNDAG.
* *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Visd 18,6-9;
V. SI 33,1+12.18-19.20+22.
R. Lykkeligt det folk, Gud udvalgte sig til ejendom.
2.L.: Hebr 11, 1-2.8-19 eller 11,1-2.8-12.
Ev.: Luk 12,32-48 eller 12, 35-40.
8. *hvid*. Mandag i 19.alm.uge. (III Ps).
Dominikus, præst (†1221) (m)
V. SI 148,1-2.11-12.13.14.
R. Himmel og jord er opfyldt af din herlighed
eller R. Halleluja!
L.: Ezek 1,2-5.24-28c. Ev.: Matt 17,22-27.
9. *rød*. Tirsdag. THERESA BENEDICTA AF KORSET, jomfru og martyr, værnehelgen for Europa (Edith Stein) (†1942)(f) (III Ps).
Gl.Mart.pf
L.: Hos 2,16b,17b.21-22
V. SI 45,11-12.14-15.16-17
R. Hør efter, min datter, lyt opmærksomt! Eller:
R. Se brudgommen er der, gå Kristus Herren i møde!
Ev.: Matt 25,1-13
10. *rød*. Onsdag. LAURENTIUS, diakon og martyr (†259)(f) (III Ps).
Gl.Mart.pf
L.: 2 Kor 9,6-10
V. 112,1-2.5-6.7-8.9
R. Lykkelig den, der låner gavmildt ud
Ev.: Joh 12,24-26

11. *hvid*. Torsdag i 19.alm.uge. (III Ps).
Klara, jomfru (†1253) (m)
V. SI 78,56-57.58-59.61-62.
R. Glem ikke Herrens gerninger!
L.: Ezek 12,1-12. Ev.: Matt 18,21—19,1.
12. *grøn*. Fredag i 19.alm.uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Johanne Franciska Chantal**, ordenssøster (†1641)
V. Es 12,2-3.4bcd.5-6.
R. Din vrede svandt, og du blev mig til trøst.
L.: Ez 16,1-15.60.63 eller Ez 16,59-63.
Ev.: Matt 19,3-12.
13. *grøn*. Lørdag i 19.alm.uge. (III Ps).
Eller *rød*. **Pontianus**, pave, og **Hippolyt**, præst, martyr (†3.årh.)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
V. SI 51,12-13.14-15.18-19.
R. Skab et rent hjerte i mig, Gud!
L.: Ezek 18,1-10.13b.30-32. Ev.: Matt 19,13-15.
14. *grøn*. 20. ALM. SØNDAG.
* *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Jer 38,4-6.8-10;
V. SI 40,2.3.4.18.
R. Skynd dig til hjælp, Herre!
2.L.: Hebr 12,1-4.
Ev.: Luk 12,49-53.
(*Maximilian Maria Kolbe*, præst og martyr (†1941) fejres ikke)
15. *grøn*. Mandag i 20.alm.uge. (IV Ps).
V. 5 Mos 32,18-19.20.21.
R. Gud, der fødte dig, forsømte du.
L.: Ezek 24,15-24. Ev.: Matt 19,16-22.
16. *grøn*. Tirsdag i 20.alm.uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Stefan af Ungarn** (†1038)
V. 5 Mos 32,26-27ab.27cd-28.30.35cd-36ab.
R. Det er mig, der dræber og gør levende.
L.: Ezek 28,1-10. Ev.: Matt 19,23-30.
17. *grøn*. Onsdag i 20.alm.uge. (IV Ps).
V. SI 23,1-3.4.5.6.
R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
L.: Ezek 34,1-11. Ev.: Matt 20,1-16.
18. *grøn*. Torsdag i 20.alm.uge. (IV Ps).
V. SI 51,12-13.14-15.18-19.
R. Jeg vil stænke rent vand på jer. Jeg renser jer for al jeres urenhed.
L.: Ezek 36,23-28. Ev.: Matt 22,1-14.
19. *grøn*. Fredag i 20.alm.uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Johannes Eudes**, præst (†1680)
V. SI 107,2-3.4-5.6-7.8-9.
R. Tak Herren, for hans trofasthed varer til evig tid
eller R. Halleluja!
L.: Ezek 37,1-14. Ev.: Matt 22,34-40.
20. *hvid*. Lørdag i 20.alm.uge.
Bernhard, abbed og kirkelærer (†1153)(m)
V. SI 85,9ab-10.11-12.13-14.
R. Herrens herligheden skal bo i vort land.
L.: Ezek 43,1-7a. Ev.: Matt 23,1-12.
20. Lørdag aften: **VIGILIEMESSE**
hvid. **DEN SALIGE JOMFRU MARIAS OPTAGELSE**
I HIMLEN (h)
Gl.Cr.Særl.pf.
1.L.: 1 Krøn 15,3-4.15-16;16,1-2
V. SI 132,6-7.9-10.13-14
R. Herre, bryd op til dit hvilested sammen med din magtfulde ark.
2.L.: 1 Kor 15,54-57 Ev.: Luk 11,27-28
21. *hvid*. **JOMFRU MARIAS OPTAGELSE I HIMLEN** (h) (21. ALM. SØNDAG)

- * *Gl.Cr.Særl.pf.*
1.L.: Åb 11,19a; 12,1-6a.10ab
V. SI 45,10.11-12.16
R. Dronningen står ved din højre side, smykket med ofirguld.
2.L.: 1 Kor 15,20-26
Ev.: Luk 1,39-56
(*Pius X, pave (†1914) fejres ikke*)
Kirketælling
22. *hvid*. Mandag i 21.alm.uge. (I Ps).
Den salige Jomfru Maria, vor Dronning (m)
V. SI 113,1-2.3-4.5-6.7-8
R. Lovet være Herrens navn fra nu af og til evig tid!
L.: Es 9,1-6 Ev.: Luk 1,26b-38
23. *grøn*. Tirsdag i 21.alm.uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Rosa af Lima**, jomfru (†1617)
V. SI 96,10.11-12a.12b-13.
R. Herren kommer for at holde dom over jorden.
L.: 2 Tess 2,1-3a.14-17. Ev.: Matt 23,23-26.
24. *rød*. Onsdag. BARTHOLOMÆUS, apostel (f) (I Ps).
Gl.Ap.pf.
L.: Åb 21,9b-14
V. SI 145,10-11.12-13ab.17-18
R. Dine hellige, Herre, vil gøre dit riges herlighed kendt.
Ev.: Joh 1,45-51
25. *grøn*. Torsdag i 21.alm.uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Ludvig** (†1270)
Eller *hvid*. **Josef af Calasanz**, præst (†1648)
V. SI 145,2-3.4-5.6-7.
R. Jeg vil prise dit navn, Herre, for evigt og altid.
L.: 1 Kor 1,1-9. Ev.: Matt 24,42-51.
26. *grøn*. Fredag i 21.alm.uge. (I Ps).
V. SI 33,1-2.4-5.10-11.
R. Herrens godhed fylder jorden.
L.: 1 Kor 1,17-25. Ev.: Matt 25,1-13.
27. *hvid*. Lørdag i 21.alm.uge. (I Ps).
Monika (†387) (m)
V. SI 33,12-13.18-19.20-21.
R. Lykkeligt det folk, Herren udvalgte sig til ejendom.
L.: 1 Kor 1,26-31. Ev.: Matt 25,14-30.
Ad libitum læsning til Monika:
Ev.: Luk 7,11-17
28. *grøn*. 22. ALM. SØNDAG.
* *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Sir 3,17-18.20.28-29;
V. SI 68,4-5ac.6-7ab.10-11.
R. I din godhed skaffede du bolig for de hjælpeløse, Gud.
2.L.: Hebr 12,18-19.22-24a.
Ev.: Luk 14,1.7-14.
(*Augustin, biskop og kirkelærer (†430) fejres ikke*)
Kollekt for Caritas Danmark
29. *rød*. Mandag i 22.alm.uge. (II Ps).
Johannes Døberens Martyrium (m)
V. SI 71,1-2.3-4a.5-6ab.15ab+17
R. Min mund skal forkynde din frelse.
L.: Jer 1,17-19
Ev.: Mark 6,17-29
30. *grøn*. Tirsdag i 22.alm.uge. (II Ps).
V. SI 145,8-9.10-11.12-13ab.13cd-14.
R. Herren er retfærdig på alle sine veje.
L.: 1 Kor 2,10b-16. Ev.: Luk 4,31-37.
31. *grøn*. Onsdag i 22.alm.uge. (II Ps).
V. SI 33,12-13.14-15.20-21.
R. Lykkeligt det folk, som Gud har udvalgt sig til ejendom.
L.: 1 Kor 3,1-9. Ev.: Luk 4,38-44.

Bønnens apostolat

August

For små virksomheder

Vi beder for små og mellemstore virksomheder; at de midt i økonomiske og sociale kriser må finde veje til fortsat at virke i og tjene deres lokalsamfund..

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

**Føler du dig alene, trist eller
bekymret? Ved telefonen sidder
et kristent medmenneske, som
vil lytte og bede for og med dig.**

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 10/2022, som udkommer den 12. august 2022, skal være KO i hænde senest den 25. juli 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 11/2022, som udkommer den 2. september 2022, skal være KO i hænde senest den 15. august 2022.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

**Nogle oplevelser behøver
du ikke at rejse efter**

Spis godt – spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?

Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

10% MEDBRING DENNE KUPON OG
FÅ 10% RABAT PÅ MENU'EN

Guldbryllup

Fredag den 15. juli 2022 kl. 11.00

fejrer Karin og Einar Johannessen

guldbryllupsmesse med reception

i Hellig Kors Kirke

4800 Nykøbing F.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Niels Arbøl, Malene Fenger-Grøndahl, Kirsten Krog, Torben Riis, Finn Ritz, Hans Rossiné og Anna Bohn Smitshuysen,

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V,
tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.

- Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

R.I.P

Inger Lau Rolvsen

* 7. januar 1922

† 14. juni 2022

På familiens vegne

Gudrun, Jon og Aslak

Bisættelsen har fundet sted

FONDEN MARIAHJEMMET

yder støtte til katolikker ud fra to forskellige formål:

1) Mariahjemmets legat yder støtte til katolikker under uddannelse. Studerende på en videregående uddannelse bliver prioriteret.

2) Lensbaron og lensbaronesse STAMPE CHARISIUS LEGAT yder legatstøtte til katolske kvinder og børnerige katolske familier i svære økonomiske kår.

År 2022-skemaerne for begge legater downloades fra fondens nu fælles hjemmeside www.mariahjemmet.dk

Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra sognepræst eller anden gejstlig myndighed fra indeværende år og skal modtages med posten på:

Katolsk Bispekontor

Att. Mariahjemmets legat / Stampe Charisius legat

Gammel Kongevej 15, 2. sal

1610 København V

NB: Ansøgningerne modtages senest d. 1. september 2022.

Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema, vil modtage svar inden jul.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Hvem var Jérôme Lejeune?

Og hvem opdagede det ekstra kromosom?

Tekst: Niels Arbøl, cand.scient. et art., fhv. lektor og Torben Riis, cand.mag., fhv. lektor.

LÆGEVIDENSKAB Mange har aldrig hørt om Jérôme Lejeune; men hans fortjener inden for biologisk videnskab og lægelig omsorg er store. Han var uddannet læge og blev medicinsk forsker, hvilket førte til, at han kom til at stå i spidsen for arvelighedsforskning – genetik – og han opdagede årsagen til Downs syndrom (mongolisme). Han opdagede også andre kromosomafvigelser hos mennesket og lagde derved grunden til hele dette område af lægevidenskaben.

Lejeune kom af en fransk katolsk familie, og gennem hele sit liv var han en dedikeret katolik, der både i sit liv og i sin videnskab viste, at tro og videnskab udmærket kan forenes. Han var motiveret af en dyb

kærlighed til de svageste i samfundet og blev en markant forsvarer for beskyttelsen af ufødt liv og modstander af abort. I 2021 blev Lejeune af paven erklæret 'ærværdig', således at processen hen mod en mulig salig- og helgenkåring kunne blive påbegyndt.

Jérôme Lejeune blev født i 1926, og han fik tidligt et kald til at tage sig af syge mennesker. "Jeg valgte medicin, fordi menneskehedens lidelser synes at være så store", udtalte han senere. Inderst inde følte han sig altid som en slags landsbydoktor. Han afsluttede sin uddannelse på flere hospitaler i Paris. Her blev han af sin overordnede, professor Turpin, bedt om at tilse patienter med Downs syndrom. Han blev så optaget af at kunne hjælpe disse

patienter, at han satte sig som mål at finde årsagen til denne sygdom for derved om muligt at finde frem til en behandling.

Samtidig lærte han sin kommende hustru, Birthe fra Kerteminde, at kende. Det førte i 1952 til ægteskab. Forinden var hun konverteret til katolsk tro. De fik et lykkeligt ægteskab og fem børn sammen, og Birthe blev en stor støtte for sin mand i hans forskning og karriere.

Den mest udbredte kromosomafvigelse

Downs syndrom, er, som vi ved i dag, den mest udbredte kromosom-afvigelse hos mennesket (cirka én ud af 1.000 nyfødte) og medfører mental retardation i forskellig grad. De fleste børn kan dog gå i normal skole, selv om nogle har brug for specialundervisning, og mange kan som voksne have et arbejde. Det store flertal af Downs syndrom patienter ser ud til at være rigtig glade for deres liv. Alligevel bliver så godt

som alle fostre med Downs sorteret fra herhjemme og aborteret.

Lejeune gav sig tid til sine gratis konsultationer af Downs syndrom børn og deres forældre og viste dem stor omsorg. De kom langvejs fra for at besøge ham. Samtidig forskede han og skrev en række videnskabelige artikler om Downs syndrom. For at kunne lave sine mikroskopiske præparater fik han hjælp fra en medarbejder, Marthe Gautier, der en gang imellem kom på laboratoriet, selv om hun egentlig var kardiolog. Hun havde forbindelse til Canada, hvor en ny teknik var undervejs. Lejeune og Gautier gennemgik præparaterne for at finde mulige afvigelser fra det normale kromosomtallet hos mennesket, som det netop var lykkedes forskere i Sverige at fastslå til at være 46.

Endelig lykkedes det. Den 22. maj 1958 blev Lejeune den første i historien, der identificerede et unormalt kromosomtallet hos mennesket. Hos Downs patienter var der et ekstra kromosom, og vel at mærke

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks stregkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 9
 1. juli 2022 · 48. årgang

PP
 DANMARK

ikke et for lidt, som han først havde tænkt. Han skrev omhyggeligt opdagelsen ned i sin logbog. Han fortalte også andre om den, men man kunne ikke være helt sikker. Først den 26. januar 1959, mente Lejeune sig efter andre undersøgelser sikker nok til at offentliggøre sine resultater i l'Académie des Sciences, hvor han identificerede det ekstra kromosom som hørende til par nummer 21. Heri beskrev han også, hvordan en sådan fejl kunne opstå i fosterets udvikling.

Og nu gik det rask verden over med at påvise andre kromosomfejl hos mennesket. Lejeune opdagede selv adskillige andre, heriblandt Cri-du-Chat syndromet (1963).

Han forsvarede sin doktorgrad, og sammen med andre fik han ændret det racistisk lydende navn mongolisme. Selv foreslog han trisomi-21, men det blev så Downs syndrom. Amerikanske videnskabsfolk kom til hans laboratorium for at tjekke, hvad der havde ledt til opdagelsen, og han blev derefter tildelt Kennedy-prisen i 1962, overrakt af præsidenten selv. Lejeune blev forfremmet til professor i fundamental genetik ved fakultetet i Paris. Under hele forløbet i sin karriere var Birthe hans faste ledsager, som han delte enhver af sine oplevelser med, og som tog del i hans begejstring

Blev hun snydt for æren?

Opdagelsen af årsagen til Downs syndrom førte desværre til, at kromosom-analyser nu blev intensiveret i forbindelse med graviditet for at undgå, at sådanne børn blev født til verden. Det var stik imod Lejeunes intentioner – for ham var opdagelsen en anledning til at finde en mulig behandling. Så frem til sin død i 1994 blev han en uforfærdet talsmand for pro-life bevægelsen i Frankrig og verden over. Lejeune og

mange med ham hævdede på videnskabelig basis, at livet begynder ved undfangelsen, og at et fosteranlæg er et unikt menneske fra dette øjeblik. Men derved skaffede han sig også mange modstandere.

Det er måske på baggrund af det sidste, at man skal se en artikel, som Marthe Gautier offentliggjorde i 2009. Her hævdede hun, at det i virkeligheden var hende, der først havde gjort den opdagelse, at Downs syndrom skyldes et ekstra kromosom, og at Lejeune snød hende for æren, fordi han havde et foto-mikroskop, der kunne tage et billede af kromosomerne.

En nekrolog over hende bragt i *Kristeligt Dagblad* den 25. maj i år godtog denne påstand uden videre: "Hun fandt forklaringen, men fik ikke æren", står der i overskriften, og Lejeune "snød sig til hæderen." Desværre har avisen ikke villet bringe andre

vinkler på denne historie, hvilket vi derfor tillader os at gøre her:

1. Der foreligger ikke det mindste bevis for, at Gautier gjorde denne opdagelse. Det er en ren påstand, som heller ikke ville holde i en retssag.

2. Derimod er der dokumentation for, at Lejeune som den første skrev opdagelsen ind i sin logbog i maj 1958. Endvidere var der grundige undersøgelser af uvildige fagfolk, før Lejeune fik tildelt Kennedy-prisen. Og en tredje part, professor Turpin, skrev til Lejeune i tiden omkring opdagelsen: "Frøken Gautier og fru Macé tæller stadig kun 46 kromosomer." Hermed sagt, at hun ikke har observeret noget ekstra kromosom som årsag til Downs syndrom.

3. Lejeune har ved enhver lejlighed offentligt rost Gautier for hendes arbejde, der var medvirkende til opdagelsen, og

tilføjer hende med navn i de artikler, han offentliggør.

4. De arbejdede udmærket sammen, og der var ingen indvendinger fra hendes side mod Lejeune, så længe han levede. Først 15 år efter hans død og 50 år efter opdagelsen fandt hun anledning til at hævde sin påstand.

Årsagen forbliver uklar. Måske er hun blevet påvirket til at stå frem med denne påstand for at skade eftermælet til Lejeune, der også i sin samtid blev forfulgt for sin abort-modstand.

I mellemtiden var kvinders anerkendelse inden for videnskabelig holdning blevet øget, naturligvis berettiget. Men det ændrer ikke ved, at Gautier burde føre bevis for sine påstande, og det kunne hun som sagt ikke. At det var Lejeune, der opdagede årsagen til Downs syndrom fremgår derimod af de primære kilder. Det burde en avis som *Kristeligt Dagblad* respektere og ikke blot overtage nogle franske avisers påstande, der er baseret på sekundære kilder, og som sandsynligvis er farvet af deres egen holdning til Lejeunes position som ihærdig abortmodstander, eller som simpelthen bare rider ukritisk med på tidsånden.

Jérôme Lejeune. Foto: Fondation Jérôme Lejeune.

Birthe Pedersens nekrolog om Marthe Gautier stod den 24. i *Kristeligt Dagblad* under overskriften: Marthe Gautier fandt forklaringen på Downs syndrom. I 50 år blev hun glemt". Den 25.5. bragte bladet Birthe Pedersens artikel: "Hun fandt forklaringen, men ikke æren".

Lad os genopdage liturgiens skønhed

I pave Frans' seneste apostoliske brev om liturgien opfordres Guds folk til at dvæle ved liturgiens sandhed og skønhed.

Tekst: Niels Messerschmidt

LITURGI I den seneste tid har pave Frans skænket spørgsmålet om liturgien stadig større opmærksomhed. Den 29. juni – næsten ét år efter *motu proprio* 'et *Traditionis custodes* om brugen af den romerske liturgi før reformen af 1970 – offentliggjorde han sit apostoliske brev *Desiderio desideravi*; 'Om den liturgiske dannelse af Guds folk'.

Det 15-sider lange brev indeholder ingen nye instruktioner eller særregler for messefejringen, men er en meditation over messens skønhed og dens rolle i evangelisering. Formålet med brevet er at "genopvække vores forundring over skønheden og sandheden i den kristne messefejring, at minde os om vigtigheden af en ægte liturgisk dannelse, og at anerkende betydningen af messefejringen i lyset af påskemysteriets sandhed og alle de døbtets deltagelse i den".

Brevetstitel *Desiderio desideravi* stammer fra Lukas 22,15: "Jeg har længtes meget [efter at spise dette påskemåltid sammen med jer...]". Lukas' ord, der indleder beretningen om Den sidste Nadver, er "den sprække, hvor igennem vi overraskende får mulighed for at få et indblik i dybden af den kærlighed, den Allerseligste Treenigheds personer har til os". Frans forklarer i brevet, hvordan liturgien meddeler, gennemtrænger og vejleder os om alle de andre aspekter

af Kirkens liv, ligesom *Sacrosanctum Concilium* – 2. Vatikankoncilskonstitution om den hellige liturgi – gør det ved at kaste lys over alle de andre koncilsdokumenter.

Evnen til at forundres

Ligesom konciliet sigter *Desiderio desideravi* på at fremme en ret forståelse og fejring af messen, forklarer paven. Af konciletets to hovedmål – *aggiornamento* (ajourføring) og en vendt tilbage til kilderne – er det mest indlysende formål med Frans' apostoliske brev at genvinde det, der er gået tabt eller glemt, hvad angår liturgien og forståelsen af den.

Således skriver paven, at Kristi "store

Med et nyt apostolisk brev om den liturgiske fejring ønsker paven at genopvække de troendes forundring over skønheden og sandheden i den kristne messefejring. Foto: Andreas Solaro, Reuters.

ønske om at genskabe fællesskabet med os, hvilket var og forbliver hans oprindelige hensigt, ikke kan gå i opfyldelse, for alle mænd og kvinder fra 'alle stammer og tungemål, folk og folkeslag' [Åb 5,9, kursiveret af Frans] har spist hans legeme og drukket hans blod. Og derfor må den samme nadver gøres nærværende i den eukaristiske fejring, indtil han kommer igen".

Videre skriver Frans, at en fejring, der ikke evangeliserer, ikke er autentisk, ligesom en forkyndelse, der ikke fører til et møde med den opstandne Herre i fejringen, heller ikke er autentisk. "Den kristne tro er enten et møde med ham i levende live, eller også eksisterer den ikke. [...] Vi har brug for at være til stede ved denne nadver for at kunne høre hans røst, spise hans legeme og drikke hans blod [...] Den frelsende kraft af Jesu offer, hvert eneste af hans ord, gestus, blik og følelse når os gennem fejringen af sakramenterne".

Skønheden i liturgien, fortsætter paven, handler dog ikke om at "stræbe efter et æstetisk ritual", som fokuserer på "en nøjagtig, men overfladisk udførelse" eller "en punktlig overholdelse af regler". Ligeledes ønsker paven heller ikke at se den katolske messe reduceret til "en sjusket og banal forestilling" eller udtryk for "en overfladisk uvidenhed". Messen må forberedes og udføres nøje, så de troende med forundring deltager i sakramentet, hvor – ifølge katolsk opfattelse – brødet og vinen forvandles til Jesu legeme og blod.

Så det grundlæggende spørgsmål, skriver Frans, er: "Hvordan genvinder vi evnen til at deltage fuldt ud i den liturgiske fejring?" Denne genvinding er det, paven sigter efter i sit apostoliske brev *Desiderio desideravi*.

Trækker grænser for den synodale vej i Tyskland

I en erklæring den 21. juli præciserede Vatikanet, at den tyske synodale vejs samtaleinitiativ ikke "har beføjelser til at forpligte biskopperne og de troende til antagelse af nye ledelsesformer og nye retningslinjer for moral og lære". Samtidig inviteres der til at integrere den synodale vejs forslag i verdenskirken synodale proces.

Tekst: Lisbeth Rütz, for Vatikanets medier

SYNODALITET Med en kort meddelelse, der blev offentliggjort tidligt om eftermiddagen den 21. juli, har Den hellige Stol reageret på den synodale vej i Tyskland. "Til bevaring af Guds folks frihed og udøvelsen af det biskoppelige embede", hedder det i dokumentet "synes det nødvendigt at klarlægge: Den synodale vej i Tyskland er ikke bemyndiget til at forpligte biskopperne og de troende til at antage nye ledelsesformer og nye udformninger af lære og moral".

"Det ville ikke være tilstedeligt i bispedømmerne og før aftaler afstemt efter hinanden på Den universelle Kirkes niveau at indføre nye embedsstrukturer eller læreformer, som ville skade det kirkelige fællesskab og repræsentere en trussel for Kirkens enhed", lyder det videre i den meddelelse,

der i denne sammenhæng citerer fra den pavelige skrivelse i 2019 til pilgrimsfolket i Tyskland: "Verdenskirken lever i og af delkirkerne lige som delkirkerne lever i og blomstrer i kraft af verdenskirken: hvis

Den hellige Stol trækker grænser for Den synodale Vej i Tyskland. Foto: Wikipedia.

de var adskilte fra verdenskirken, ville de svækkes, visne og dø. Deraf kommer nødvendigheden af altid at bevare fællesskabet med hele Kirkens levende og virksomme legeme".

Derfor, lyder slutkonklusionen i den aktuelle meddelelse, "er det ønskværdigt, at den synodale vejs forslag fra delkirkerne i Tyskland kan flyde ind i den synodale proces, som universalkirken er undervejs i, for således at bidrage til den gensidige berigelse og give et enhedens vidnesbyrd med hvilket Kirkens legeme forkynder sin troskab til Kristus Herren".

Her er meddelelsens officielle ordlyd:

"Til bevarelsen af Guds folks frihed og for udøvelsen af det biskoppelige embede synes det nødvendigt at gøre klart: Den 'synodale vej' i Tyskland har ingen beføjelser til at forpligte biskopperne og de troende til antagelse af nye ledelsesformer og nye former for moral og lære, som ville udgøre en trussel for Kirkens enhed. I denne mening kom Den hellige Fader i sin skrivelse til Guds pilgrimsfolk med en opfordring. Verdenskirken lever i og af delkirkerne lige som delkirkerne lever i og af verdenskirken; hvis de var adskilt fra verdenskirken, ville de svækkes, visne og dø. Deraf kommer nødvendigheden af at bevare fællesskabet med Kirkens Fortsættes side 2 ▶

Pastoralrådsmøde

Rapport fra første møde i den nye pastoralrådsamling.

Læs mere på side

4 og 14

Flandern

Vejle og Fredericia menigheder på klosterbesøg.

Læs mere på side

6 og 14

Caritas

75 års jubilæumsindsamling.

Læs mere på side

7-10

Randers

De strikker til søfolkene.

Læs mere på side

11

KO mener

Bodsrejse til Canada

Paven undskyldte in persona 25. juli Canadas oprindelige folk for Kirkens rolle i fortidens stærkt kritisable forhold på landets internatskoler. Mange af dem var drevet af Kirken og finansieret af den canadiske regering som led i en samordnet indsats for at assimilere de oprindelige folk til den europæiske-canadiske kultur. I internatskolesystemet blev børnene adskilt fra deres familier og sendt på kostskoler, hvor de blev oplært i at opgive deres forfædres traditioner og modersmål. Mange af eleverne blev desuden udsat for alvorlige svigt og overgreb af kirkelige medarbejdere.

Den pavelige undskyldning blev fremsat i overværelse af en stor gruppe oprindelige folk i Maskwacis, Alberta, hvor en af de tidligere katolske kostskoler lå. Paven sagde til de forsamlede:

“Jeg er kommet til jeres hjemland for personligt at udtrykke min sorg og bede om Guds tilgivelse, helbredelse og forsoning, at udtrykke min nærhed og bede sammen med jer og for jer”.

Paven talte om betydningen af det sted, hvor de var forsamlet, og hvordan det fremkaldte smertefulde og traumatiske minder for mange af dem, og hentydede til, at nogle i samfundet ikke var glade for hans besøg:

”Det sted, hvor vi er samlet, fornyer i mig den dybe følelse af smerte og anger, som jeg har følt i de seneste måneder. Jeg tænker tilbage på de tragiske situationer, som så mange af jer, jeres familier og jeres samfund har oplevet; på det, I har fortalt mig om de lidelser, I har udstået i skolerne. Det er traumer, som på en eller anden måde vækkes til live igen, når emnet bringes på bane; jeg er klar over, at vores møde i dag bringer gamle minder og sår frem, og at mange af jer måske føler ubehag, mens jeg taler”.

Frans beskrev sin rejse som en ”bodsrejse” og bemærkede, at en undskyldning kun er ”det første skridt” til at hele sårene: “Jeg er her i dag, i dette land, der sammen med sine gamle erindringer bevarer arrene fra stadig åbne sår. Jeg er her, fordi det første skridt på min bodsrejse hos jer er at bede om tilgivelse og endnu engang udtrykke, at jeg er dybt ked af det”.

I de seneste årtier har fraværet af en formel pavelig undskyldning været kilde til spændinger mellem Kirken i Canada og landets oprindelige folk. Der er også mange, der har opfordret Kirken til at yde økonomisk kompensation for de skader, den har påført oprindelige folk og deres familier.

Tiden vil vise, om pave Frans’ besøg i Canada er begyndelsen på en ny æra. Lad os håbe, at mødet er et skridt i forsoningen mellem de oprindelige folk og Den katolske Kirke. Ved at række hånden ud til de oprindelige folk og anerkende deres historie viser pave Frans, at han er indstillet på at arbejde sammen med dem for at bygge broer, men der er fortsat meget arbejde at gøre – også andre steder i verden.

NM

For første gang i Kirkens historie

Pave Frans har udpeget tre kvinder til bispedikasteriet. Det samme er kardinal Anders Arborelius.

VATIKANET Ti dage efter at pave Frans havde sagt, at han ville udnævne to kvinder til det organ, der rådgiver ham med at udvælge nye biskopper, har han udpeget tre kvinder til opgaven.

Vatikanet meddelte den 13. juli, at paven havde udnævnt 14 nye medlemmer af bispedikasteriet, blandt dem den svenske kardinal Anders Arborelius, biskop af Stockholm. For første gang nogensinde er nu også kvinder blandt dets medlemmer, nemlig franciskanersøster Raffaella Petrini, generalsekretær for det kontor, der styrer Vatikanstaten, den franske salesianersøster og tidligere generalsuperior Yvonne Reungoat samt argentinske Maria Lia Zervino, præsident for World Union of Catholic Women’s Organizations.

Dikasteriet ledes af den canadiske kardinal Marc Ouellet og har til opgave at bistå paven med at udvælge biskopper til bispedømmer efter den latinske ritus uden for Kirkens missionsområder. Medlemmerne mødes to gange månedligt for at gennemgå de sagsmapper, som Vatikanets nuntier har indsendt om mulige kandidater, og for at stemme om de personer, de anbefaler til paven.

Før pave Frans’ kuriereform trådte i kraft

i juni, var bispedikasteriet udelukkende sammensat af kardinaler og nogle enkelte biskopper.

De andre nye medlemmer af bispedikasteriet omfatter – ud over kardinal Anders Arborelius – blandt andet kardinalerne Jose F. Advincula fra Manila i Filippinerne, José Tolentino de Mendonca, Vatikanets arkivar, og Mario Grech, generalsekretær for bispesynoden.

Pave Frans har også udpeget flere biskopper, der udnævnes til kardinaler på konsi-

Fra venstre sr. Raffaella Petrini, sr. Yvonne Reungoat og dr. Maria Lia Zervino. Fotocollage: Vatikanets medier.

► *Fortsat fra forside* hele legeme og virksomt at bevare det. Derfor er det ønskværdigt, at den synodale vej fra kirkerne i Tyskland flyder ind i den synodale proces, som Kirken er undervejs i, for at medvirke til den gensidige berigelse og give et vidnesbyrd til enheden, med hvilken kirkens legeme forkynder sin troskab mod Kristus Herren”.

”Så tydeligt har Vatikanet endnu aldrig ytret sig til den synodale vej. Men også efter Den hellige Stols erklæring står mange spørgsmål åbne om, hvad det nu konkret betyder for Den katolske Kirkes reformdialog i Tyskland og hvordan det kan gå videre med processen”, kommenterer websitet *katholisch.de* i en analyse.

Kommentaren er, skriver *katholisch.de*, ikke til at misforstå. Men som artikel 12, paragraf 2 i forberedelsesdokumentet siger

det, henvises beslutninger, hvis temaer hører hjemme på et universalkirkeligt niveau, allerede til Den apostoliske Stol. Den synodale vej kan allerede nu ikke gå videre end en appel til biskopperne om at forpligte sig. I praksis har erklæringen fra Vatikanet ikke potentiale til at lægge sten på vejen for den synodale vej, hedder det videre i analysen. Lokalkirken kan og må ikke foregribe, hvad hele Kirken efter en afslutning på den verdensomfattende synodale proces måtte være kommet frem til. Det ligger allerede fastlagt i den synodale vejs forberedelsesdokumenter, siger *katholisch.de*.

Rækkevidden af forbuddet mod nye embedsstrukturer er åben for fortolkning, siger *katholisch.de*. For menes der hermed kun kirkelige embeder i en mere snæver forstand (som i can. 145 paragraf 1 CIC) eller enhver organisatorisk forandring?

storiets slutningen af august, til medlemmer af bispedikasteriet, nemlig Arthur Roche, præfekt for dikasteriet for gudstjenesten og sakramentsordningen, Lazarus You Heung-sik, præfekt for præstedikasteriet, Jean-Marc Aveline fra Marseille i Frankrig, og Oscar Antoni fra Como i Italien.

De øvrige nye medlemmer er ærkebiskop Drazen Kutlesa fra Split-Makarska i Kroatien, biskop Paul Tighe, sekretær for det tidligere pavelige kulturråd, og benediktinerabbeden Donato Ogliari, abbed for Sankt Paul uden for Murene i Rom og apostolisk administrator for klosteret Montecassino i Italien.

De nye medlemmer føjer sig til de nuværende medlemmer, de amerikanske kardinaler Blase J. Cupich fra Chicago og Joseph W. Tobin fra Newark, New Jersey.

NM

”En historisk dag”

Fredag den 24. juni blev det offentligt kendt, at USA’s højesteret har ophævet kendelsen ’Roe mod Wade’ fra 1973, der gav amerikanske kvinder en føderal ret til abort.

KENDELSE ”En historisk dag i vort lands liv”. Sådan betegnede USA’s bispekonference Højesterets tilsidesættelse af Roe vs. Wade-kendelsen, der siden 1973 har givet amerikanske kvinder ret til at få foretaget abort. Nu bliver det op til de enkelte delstatspolitikere at bestemme abortlovgivning i de pågældende delstater.

Højesteretsdommer Samuel Alito skrev på vegne af flertallet i dommerkollegiet, at det er Højesterets vurdering, at det er det politiske USA – og ikke retsvæsenet – der skal afgøre et så vigtigt spørgsmål som abortspørgsmålet. Med kendelsen står det

nu altså de enkelte delstater frit for at vedtage deres egen abortlovgivning.

Højesterets beslutning blev truffet i sagen ’Dobbs vs. Jackson Women’s Health Organization’, der omhandlede Mississippis abortlovgivning, som forbyder stort set alle aborter efter 15. graviditetsuge. Højesteret godkendte Mississippis lovgivning og ophævede dermed den føderale ret til abort sikret med kendelsen ’Roe vs. Wade’ i 1973.

En uretfærdig lov

I en udtalelse den 24. juni, underskrevet af bispekonferencens formand José H.

Flere bispedømmer i Tyskland arbejder allerede nu med at ændre tildelingskriterier for den kirkelige undervisningstilladelse *missio canonica*. Et eksempel ses i bispedømmet Hildesheim, hvor tildeling og fratagelse af *missio canonica* (kirkelig undervisningstilladelse), har været betinget af efterlevelse af Kirkens lære i underviserens egen livsstil. Fraskilte og gengifte og homoseksuelle har derfor ikke kunnet undervise.

Hvad der nu kræves er, at man er parat til ”at varetage religionsundervisningen troværdigt i overensstemmelse med Den katolske Kirkes lære og i kritisk loyalitet at bidrage til en levende kirke, der har en positiv udstråling og virker indbydende for unge mennesker”.

Kilde: *Katholisch.de* og *Vatican News*

Gomez, ærkebiskop af Los Angeles og lederen af bispekonferencens pro-life aktiviteter, William E. Lori, ærkebiskop af Baltimore, står det følgende:

”I næsten 50 år har Amerika haft en uretfærdig lov, der har tilladt nogen at bestemme, om andre skal have lov til at leve eller dø. Denne politik har resulteret i millioner af ufødte børns død – generationer, der er blevet nægtet retten til at blive født.

Amerika blev grundlagt på sandheden om, at alle mænd og kvinder er skabt lige, med gudgivne rettigheder til liv, frihed og stræben efter lykke. Denne sandhed blev alvorligt krænkede af USA’s højesteretsdom ’Roe vs. Wade’, der legaliserede og normaliserede det at tage uskyldige menneskers liv.

Vi takker i dag Gud for, at domstolen nu har ophævet denne beslutning. Vi beder om, at vore folkevalgte nu *Fortsættes* ►

Længere tid på skolebænken

Vatikanet offentliggør forslag til en længere og grundigere ægteskabsforberedelse.

Tekst: Niels Messerschmidt

UNDERVISNING Pave Frans har udtalt, at et 'overfladisk' ægteskabsforberedelsesforløb efterlader mange par i risiko for at indgå ugyldige ægteskaber eller stå uforberedte over for konflikter, der rammer ethvert ægteskab. Derfor støtter paven et forslag om et årelangt 'ægteskabskatekumenat', som er udarbejdet af dikasteriet for lægfolk, familie og liv.

Paven har skrevet forordet til dikasteriets 'Katekumenale køreplan til det ægteskabelige liv', et dokument, som Vatikanet offentliggjorde på italiensk og spansk den 15. juni.

I forordet skriver Frans, at han håber, at dokumentet følges op af et andet, der giver vejledning og anvisninger til at ledsage par, "der har oplevet, at deres ægteskab er gået i stykker, og som nu lever i et nyt forhold eller er blevet gift igen civilt".

Selv om dokumentet er vejledende, skriver paven, må det tilpasses de lokale situationer og de involverede personer.

Dokumentet er ikke et egentligt ægteskabsforberedelsesprogram, forklarer dikasteriet, men anvisninger til at iværksætte "en katekumenal køreplan for det ægteskabelige liv", som kan hjælpe unge med at forstå sakramentet, forberede forlovede par til at fejre deres ægteskab samt støtte nygifte i de første år af ægteskabet.

Et flerårigt forløb

Ud over generelle præsentationer for unge om ægteskabet som et kald, bør et egentligt 'ægteskabskatekumenat' for par løbe over ét år og begynde med en fejring eller et 'forlovelsesritual', forklarer dikasteriet. Den anden fase bør vare et par måneder og indeholde en mere umiddelbar forberedelse og en retræte op til brylluppet. Den tredje fase, der handler om hjælp til det nygifte par, bør strække sig over to eller tre år.

"Det faldende antal giftemål, men også – og især i lyset af mange ægteskabers korte varighed, selv de sakramentale ægteskaber, ligesom problemet med gyldigheden af indgåede ægteskaber – udgør en stigende udfordring", siger dikasteriet om baggrunden for at udsende retningslinjerne.

Med henvisning til opfordringer i Kirken, som går helt tilbage til 1950'erne, om

Foto: pasja1000 / Pixabay.com.

en mere seriøs forberedelse til fejring af ægteskabets sakramente, siger dikasteriet, at på samme måde som med forberedelsen til voksnes dåb bør der også afsættes tid og energi til at hjælpe par med at forberede sig på at udleve det kristne kald i ægteskabet.

Ved at tale om et 'ægteskabskatekumenat' ønsker dikasteriet at tydeliggøre, at målet med ægteskabsforberedelsen ikke alene er at videregive Kirkens lære om seksualitet, ægteskab og ægteskabeligt samliv – selv om dette er vigtigt – men at hjælpe parrene med at erkende og trives i "den sakramentale nådes mysterium, som tilhører dem i kraft af sakramentet".

Når alt kommer til alt, tilføjer dikasteriet, er det katolske ægteskab ikke blot en éndagsbegivenhed, men "et livslangt kald på vej mod hellighed".

Selv om dikasteriet for lægfolk, familie og liv ikke fremlægger en egentlig køreplan, siger de, at ægteskabsforberedelsen bør vare længe nok til at give parrene tid til en reel refleksion og modning, så de kan sætte troen og mødet med Kristus i centrum. Den skal desuden være "formuleret i etaper markeret – hvor det er muligt og passende – af overgangsritualer, der skal fejres i fællesskabet", og omfatte "uddannelse, refleksion, diskussion, dialog, liturgi, fællesskab, bøn og fejring".

Forberedelsestiden bør også tilskynde parrene til at overholde en "førægteskabelig kyskhed", så de i stedet for at "blive fastlåst i den fysiske instrumentalisering af den anden" kan fokusere på dialog og at lære hinanden bedre at kende. "Selv når det gælder samboende par, er det altid godt at tale om kyskhedens dyd, som lærer alle døbte om den rette brug af deres seksualitet i enhver livsfase", skriver dikasteriet.

Byder tre nye kommuniteter velkommen

Tre kommuniteter, herunder abbediet Mariavall i Sydsverige, har tilsluttet sig den engelske benediktinerkongregation.

ORDENSLIV Benediktinerinderne fra Kylemore Abbey i Galway, Irland, abbediet Mariavall i Tomelilla nær Malmø, og Jamberoo Abbey nær Wollongong i Australien, blev budt velkommen på kongregationens generalkapitel, der mødtes på abbediet Buckfast i Devon.

Generalabbed Christopher Jamison, genvalgt for endnu en fireårig periode, sagde: "Det er en styrke for vores kongregation at have kommuniteter af nonner og munke som ligeværdige medlemmer. Tre nye kommuniteter tilføjer større international mangfoldighed som endnu en styrke. Vi er glade for at byde dem velkommen".

Generalkapitlet blev holdt over ti dage fra den 11. juli, hvor man drøftede centrale områder ved det monastiske liv, som er dukket op i løbet af den tolv måneder lange forberedelsesperiode, hvor spørgsmålet om beskyttelse (safeguarding) stod øverst på agendaen.

Kapitlet brugte én dag med helbredelse og bøn på at overveje følgerne af overgrebene på mindreårige. Et andet emne var noviciatet. Generalkapitlet blev enige om at indføre en tremåneders fælles uddannelsesperiode for novicer fra alle klostre.

Abbediet Kylemore Abbey er hjemsted for et benediktinerkloster af nonner, der

► vil vedtage love og politikker, der kan fremme og beskytte de mest udsatte blandt os".

Udfordrer verden

Også det pavelige Livets Akademi har kommenteret højesteretsafgørelsen.

"Det faktum, at et stort land med en lang demokratisk tradition har ændret sin holdning til dette spørgsmål, udfordrer hele verden", hedder det. "Beskyttelsen og forsvaret for menneskeliv er ikke et spørgsmål, der lader sig begrænse til udøvelsen af individuelle rettigheder, men er i stedet et spørgsmål af almen social betydning".

Akademiet støtter de amerikanske biskopper, men opfordrer samtidig til en ideologisk fri debat om beskyttelse af livet:

"Det handler om at træffe politiske beslutninger, der kan fremme livet uden at falde ned i ideologiske skyttegrave fra starten af. Dette indbefatter at sikre tilstrækkelig seksualundervisning, at sikre, at sundheds tjenester bliver tilgængelige for alle, og at forberede lovgivende tiltag til beskyttelse af familien og moderens rolle for at overvinde eksisterende uligheder".

NM

Kilder: Vatican News og Kathpress.

Kort nyt

Vatikanet har offentliggjort programmet for saligkåringen af Johannes Paul I. Pave Frans vil saligkåre sin forgænger på Peterspladsen den 4. september.

Aftenen forinden bliver der afholdt en bønsvigilie præsideret af kardinal Angelo De Donatis i Laterankirken. Gratis billetter fås ved henvendelse til Præfektoret for den pavelige Husholdning.

Johannes Paul I blev født som Albino Luciani i 1912. Han blev valgt til pave den 26. august 1978, men døde efter kun 33 dage i embedet. Han efterfulgtes af den polske pave Johannes Paul II (1978-2005).

Den 77-årige ordenssøster Simone Campbell, kendt for sit arbejde for social retfærdighed, har modtaget USA's højeste civile fortjenstmedalje, da hun sammen med 16 andre personer fik overrakt 'den præsidentielle frihedsmedalje' af præsident Joe Biden.

Sr. Simone Campbell har været en af de ledende personer i paraplyorganisationen Leadership Conference of Women Religious.

Som talsmand for USA's fattige har hun været en af de stærkeste fortalere for den daværende 'Affordable Care Act'-sundhedsordning under præsident Barack Obama (2009-2017). Den statslige lov, også kendt som Obamacare, gjorde det muligt for millioner af borgere at få en sygeforsikring.

Den største valfart i Slovakiet, som afholdes hvert år ved Mariabjerget i Levoča, samlede i år ca. 400.000. Sidste år blev valfarten gennemført i en stærkt beskåret udgave på grund af coronapandemien.

Den ugelange valfart, der begyndte søndag den 26. juni, bød bl.a. på en familiedag på bispedømmeplan i forbindelse med det 10. internationale familiemøde i Rom. I år var det også 100-året for biskop Jan Vojtassaks indvielse af valfartskirken på Mariabjerget. Hans store arbejde for valfarten er ét af argumenterne i hans kanoniseringsproces, der påbegyndtes i 1996.

Da Johannes Paul II ankom til Slovakiet for anden gang i 1995, besøgte han Levoča sammen med 65.000 pilgrimme. Det er det ældste pilgrimssted i Øst-slovakiet, og valfartens rødder går tilbage til det 13. århundrede. I den sidste ordinære valfart i 2019 deltog ca. 400.000 personer.

Del din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Hvis du beslutter dig for at betænke Caritas, dækker vi omkostningerne ved oprettelsen af testamentet. Caritas kan henvise dig til en advokat.

Kontakt indsamlingskoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på: ssm@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas
Danmark

Pastoralrådet tager hul på en ny periode

Overblik over rådets møde den 25.-26. juni i Middelfart.

Tekst og fotos: Lisbeth Rütz

RÅDSMØDE Det nye pastoralråds første møde betød et farvel og tak til det gamle råd og et velkommen til en del nye, yngre medlemmer. I forhold til tidligere var der i år usædvanlig stor appetit på at stille op til forretningsudvalget, ligesom der var stor lyst til at spørge og kommentere i debatterne. Her følger et kort overblik.

Beretning fra valgstyrelsen

Valget til menighedsråd i april i år er i det store og hele forløbet uden problemer, fremgik det af valgstyrelsens beretning ved Pernille Wedel, medlem af bispedømmets centrale valgkommission. Desværre var valgdeltagelsen beskeden, viser stemmeprocenten (gennemsnitlig ca. 10,5 % mod 13,7 % i 2018). Paul Jørgensen fra Sankt Annæ på Amager beklagede meget, at ikke flere havde ladet sig stille op til valg og satte spørgsmålstegn ved, hvor tit præsterne havde prøvet at motivere menigheden til at deltage i valget.

Asbjørn Nordam fra Sankt Kjelds i Viborg efterlyste mere kommunikation og fandt det sørgeligt, at der ikke er flere kampvalg. Han fandt det meget vigtigt, at de forskellige grupper i menighederne får repræsentanter ind. Vi skal snakke til grupperne og ikke om dem, og vi skal være inspiratorer for hinanden, sagde han.

Michael Münchow fortalte, at der havde været fredsvalg i Sakramentskirken på Nørrebro, hvor man har koncentreret sig om at få de forskellige sproggrupper i menigheden repræsenterede.

Vi har haft kampvalg i Kolding, fortalte Helle Bartelsen. Her var stemmetallet blevet fordoblet i forhold til sidst. Hun tilskrev resultatet det forhold, at mange unge familier er flyttet til sognet.

Det er ikke lykkedes at gøre den danske menighed ved Sankt Annæ Kirke mere aktiv, sagde Paul Jørgensen. Pastor Thomas Birkheuser fra Sankt Josefs i Horsens oplevede det som meget svært at få folk til at stille op til menighedsrådsvalget i Horsens. For unge er fire år meget at overskue. Man havde prøvet at få fat i flere nationaliteter; men det lykkedes ikke helt.

Biskoppen udtrykte forbavselse over an-

tallet af fredsvalg (26 i år mod 16 i 2018). Krisen kan ikke forklares med manglende demokrati. Det er alles opgave at motivere folk til at stille op. Situationen er langt fra tilfredsstillende, og vi må gøre noget, sagde biskoppen.

Alle lod til at være enige med biskoppen i, at der burde gøres noget for at styrke valgdeltagelsen og øge motivationen; men hvordan dette konkret skulle foregå, var der ikke klarhed om.

Biskoppens og forkvindens beretning

Traditionen tro kom biskoppen i sin beretning ind på, hvad der i Danmark og udlandet har betydning for vores lille bispedømme. Han lagde ud med en glædelig begivenhed. Det nye missale er "stærkt på vej", og nogle eksemplarer er allerede kommet til gennemsyn. Engang i efteråret håber man at kunne præsentere det. Revisionen af trossamfundsloven er meget præget af kontrol og mistillid og rammer de kristne trossamfund hårdt. Her oplevede biskoppen Folkekirken som meget støttende. Lovgivningen medfører store udgifter for vores bispedømme. Hver gang en præsts opholdstilladelse skal forlænges, er det forbundet med udgifter på op til 10.000 kroner, sagde biskoppen.

Den synodale vej i Tyskland ser biskoppen på med et vist forbehold. Processen kører i to forskellige spor – pave Frans' spor og det tyske spor, kaldet den synodale vej. Biskoppen fremhævede, at den synodale proces skal være en konsultationsproces. I den synodale proces i Tyskland behandles fire bastante punkter. Der er blevet fokuseret for meget på, at årsagen til overgreb skal findes inden for bestemte felter. Man går tæt på emner, der anses for lukkede andre steder i Kirken ifølge biskoppen. De delegerede i den tyske synodale vej er ikke hentet fra basis, sagde biskoppen. Han nævnte, at bl.a. den polske og den nordiske bispekonference har taget forbehold over for processen. Senest har kardinal Schönborn og kardinal Kasper udtrykt store forbehold.

Spørgsmålet om abort er atter blevet aktuelt gennem højesteretskendelsen i USA i Roe vs. Wade-sagen. Mht. katolsk luthersk

Det nyvalgte pastoralråd klar til at gå i gang med opgaverne.

dialog planlægges der en rejse til Rom til efteråret. Efter biskoppens beretning kom en række kommentarer. Samfundsproblemer i nogle lande kan true Kirken. Der er fundet grave med oprindelige folks børn på katolske institutioner i Canada. Lad os håbe, at pavens kommende besøg i Canada kan blive en vej til forsoning, sagde Mikala Engell.

Ingrid Petersen fra Sankt Knud Lavards i Lyngby spurgte, om der var noget, biskoppen ville lægge særlig meget vægt på i den sidste periode af sit embede. Biskoppen oplyste, at han ser katekesen og en udvidet ægteskabsforberedelse som meget vigtige områder i fremtiden.

Paul Jørgensen nævnte som kommentar til biskoppens bemærkninger om den synodale vej i Tyskland, at bispekonferencer i Holland, Schweiz, Spanien og Irland har taget emner op som i Tyskland. Frafaldet i Tyskland vil få kolossale konsekvenser for vores økonomi.

Den dalende praksis har udviklet sig over årtier. Den skal mødes med intensiveret katekese og evangelisering, sagde biskoppen. Folk fra kerneområderne træder ud i massevis. Der er ret stor forskel på, hvad biskopperne mener, sagde pastor Thomas Birkheuser.

Lillian Kristensen, Pastoralrådets forkvinde fra Sankt Thøgers i Thisted, takkede i sin beretning for godt samarbejde i det gamle Pastoralråd og fandt, at Pastoralrådet og forretningsudvalget i den forløbne valgperiode var blevet gode til at anvende den digitale mødeform.

Fremlæggelse af årsregnskab – status for kirkeskat

Bispedømmets administrationschef, Thomas Jakob Larsen, nævnte 2021 som "et fantastisk år". Sankt Ansgars Skole på Nørrebro er solgt for 19,5 millioner kroner med et overskud på 11 millioner kroner. De mid-

ler, der er kommet ind ved salg af mursten, er omsat til værdipapirer, som giver løbende afkast og stigning i finansielle indtægter.

I 2021 gik den løbende drift næsten op med et underskud på lidt over 800.000 kroner – modsat 2020, hvor der var et underskud på omkring 8 millioner kroner.

Kirkeskattebidraget steg i 2021 med 7,4 % og udgør nu i alt 20,7 millioner kroner. Det er mere end de 3%, som kirkeskatteaftalerne er reguleret med, men fortsat ikke nok til at dække de nuværende udgifter. Målet er, at kirkeskatten skal stige med yderligere 25-30 % frem mod 2025. Efter indstilling fra administrationen og økonomisk råd er det blevet besluttet, at november måned fremover er kirkeskattemåned med bl.a. artikler og annoncer i K.O..

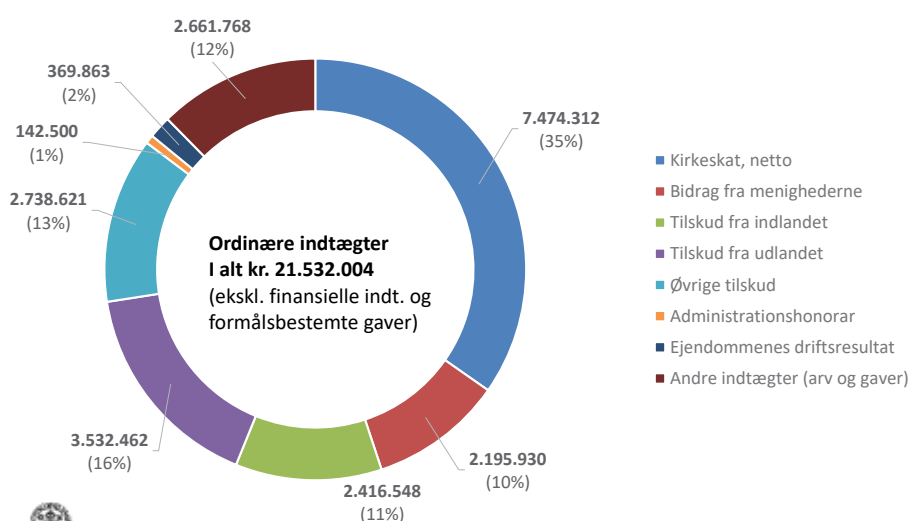
Gode resultater fra 17 testsogne i 2021 har vist, at sogne, hvor sognepræsten sender et brev ud, giver betydelig bedre resultater end hvis biskoppen står som afsender. ROI på biskoppens brev er 1,8 og på sognepræstens 8,6. ROI betyder *return of investment* og udtrykker, hvor stort afkastet af en investering er. En positiv ROI er udtryk for, at der er tjent penge på investeringen, og en negativ, at der er tabt penge på den.

Den synodale proces i bispedømmet

Formanden for bispedømmets synodegruppe, Stine Rørbæk Møller fra Sankt Ansgars i Bredgade, fremlagde de foreløbige resultater fra bispedømmets synodale høring. I den store spørgeundersøgelse er der sendt breve til 27.500 husstande, og der er indkommet 1.214 besvarelser. Der er flest besvarelser fra folk over 60 år, der tegner sig med 48,28% af besvarelserne. Næststørste gruppe er folk mellem 39-60 år med 39,05% mens 11,93% er fra gruppen 18-25 år og 0,75% er under 18 år. Cirka halvdelen af besvarelserne kommer fra København og omegn. Ordenssamfundene, de gudviede jomfruer og fem *Fortsættes side 14* ►

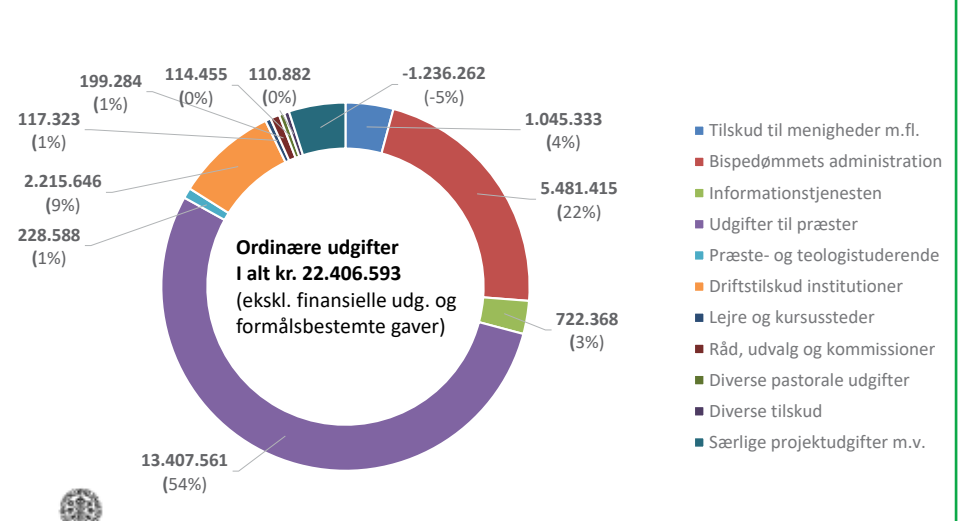
Ansgarstiftelsens årsregnskab

Hvor kommer pengene fra 2021...?

Ansgarstiftelsens årsregnskab

Hvad bruges pengene til 2021...?

Traditionsrige rammer med plads til nyskabelse

At blive en ny skabning i Kristus – og at drage omsorg for skaberværket: Skabelsesteologi på den 48. nordiske studieuge i Osnabrück for de nordiske bispedømmer.

Tekst: Diakon Michael Münchow

STUDIEUGE Traditionen tro blev den årlige studieuge i Osnabrück afholdt for 48. gang i slutningen af juni, som en indgangsport til sommerferien. Studieugen bliver tilbudt til gejstlige, ordensfolk og andre teologisk engagerede i de nordiske bispedømmer. Hver nation kan nyde godt af at sende en håndfuld deltagere afsted, og ugen giver derfor lejlighed til i et mindre forum at møde andre fra Sverige, Norge, Finland og Island. Ugen finansieres generøst af Ansgarwerk i bispedømmerne Osnabrück og Hamburg. De fysiske rammer og den praktiske organisation forestås af det franciskansk ledede retræte- og kursuscenter Haus Ohrbeck, som ligger i smukke omgivelser lidt udenfor Osnabrück med optimale faciliteter og en smuk klosterkirke vidunderligt udsmykket med et tankevækkende nyere maleri i koret udført af Hermann Gottfried.

Deltagerskaren på nogle og tyve bestod mestendels af gengangere med fornyet engagement. De to sidste år måtte studieugen nemlig aflyses grundet corona, som også gjorde sit indhug i sidste øjeblik blandt deltagere og bidragydere. Alligevel lykkedes det for arrangørerne at sammensætte et rigt og afvekslende program. Det blev gennemført med en ro og sikkerhed, der bidrog til, at kursusmaterialet kunne fæstne sig med rigelig tid til refleksion og hyggeligt socialt samvær, både blandt de nationale grupper såvel som i interaktionen med de øvrige nordiske deltagere. Daglig messe og vesper sikrede en åndelig ro og fordybelse. Hele programmet foregik på tysk, hvilket naturligvis fordrede gode forhåndskundskaber. Fra Danmark deltog biskop Czeslaw Kozon og generalvikar Niels Engelbrecht. Desuden deltog sr. M. Dorothea, diakonerne Ole Lundsteen og Michael Münchow samt Dorthe Schubert og Ann-Lise Åsedatter.

Skabelsesteologi som tema

Årets tema var 'Kristelig skabelsesteologi – med omsorg for vores fælles hus'. Dermed blev der henvist til skaberværket, til det at blive et nyt menneske i Kristus, men også med et blik for ungdommen, der helt konkret er nyskabte og kommer til at skulle bære skaberværket ind i fremtiden. Kadencen var som vanligt bibelsk funderet med et fagligt stærkt og samtidig kreativt bidrag fra professor i eksegesi Hans-Georg Gradl. Derefter tilbragte man en dag i pave Frans' ånd, som den udmøntes i *Laudato Si'* med omsorg for skaberværket. Herpå fulgte meget jordnære og historisk presserende refleksioner over på corona-pandemien, men også den aktuelle krigssituation i Ukraine – forskellige udfordringer og kampe, som har plaget både globalt og lokalt. Et væsentligt element var opmærksomheden på ungdommen, og hvorledes unge mennesker trives i dag og i særlig grad mentalt, hvor der gør sig store udfordringer og besludt psykisk lidelse og sygdom gældende. Her udgjorde bidrag fra ungdomspsykologen dr. Christoph Hutter er yderst relevant og energisk element. Ugen sluttede med refleksioner over, hvorledes deltagerne selv kunne

omsætte ugens temaer konkret hjemme i sognene og de lokale omgivelser. I det følgende skal give nogle korte uddybende rids af disse mange aspekter.

Skabelse i Biblen – nye og gammeltestamentlige overvejelser

Hans-Georg Gradl begyndte sine skabelsesteologiske overvejelser med henvisning andre tidlige babyloniske skabelsesmyter, hvor en urkonflikt blandt guder og mennesker gjorde sig gældende, og hvor skabelsesberetningerne havde en besludt voldsom dimension. Hermed tydeliggjordes kontrasten til det moment af ro og orden, som omgærdede de bibelske skabelsesberetninger. Det er tale om orden og rækkefølge i universets skabelse, ligesom Edens Have i vores anden beretning ånder fred og fordragelighed i en opdyrket og frugtbar sammenhæng: haven. At ordenen forstyrres af synd, bliver indledning på en langvarig – og stadig pågående – vendt sig væk fra og derpå tilbage til Gud. Vi lever fortsat på afveje, med omvendelse og forsoning.

Den lille fortælling om liljen på marken og fuglene i himlen (Luk 12,22-31), som hverken sår eller høster, dannede afsæt for den næste sekvens af ro og harmoni i skaberværket. Der er meget at lære af den naturlige tillid og tilforladelighed, der trues af en moderne livsførelse med effektivisering og ressourceoptimering som indbygget drivkraft på vejen mod sikker stress og udbrændthed.

Hos Paulus læser vi gentagne gange, at vi med kristustroen bliver skabt på som nye skabninger. Gennem Kristus forsones vi med Gud, og på den måde er skabelsesteologien hos Paulus et meget personligt anliggende, der samtidig fører os ind i Gudsfolkets fællesskab og dermed Kirken. Paulus omtaler de velkendte veråb til at minde os om den konkrete fødsel med al dens smerte og vidunder (Rom 8,18-23). Vi er frelste ved Kristus, minder Gradl os om; og samtidig afventer vi Kristi genkomst, hvilket giver den dobbelte spænding mellem et 'allerede' og 'endnu ikke', som både giver fortrøstning her og nu og håb for fremtiden.

Dette fremtidssigte kommer endnu klarere til udtryk i Johannes' Åbenbaring. Her åbnede Gradl øjnene for at læse denne vanskelige tekst som en vision om en ny skabelse. Gud troner på ny i himlen med skaberværket og naturens kræfter i form af lyn og torden og levende væsener: løven, oksen, mennesket og ørnen. Visionen om Guds skaberkraft gennemsyrrer universet og fører menneskeheden mod den nye himmel og jord og sluttelig det ny Jerusalem (Åb 4,1-11 og kap 21). Guds bolig kommer til menneskeheden og på den måde bliver vores hus og Guds hus – en tanke som fører frem mod pave Frans' *Laudato Si'*.

Laudato Si', corona og de næste generationers udfordringer

Den bibelske fundering blev fulgt op fra franciskanerne Franz Richardt og Andreas Brands, som supplerede hinanden med en gennemgang af *Laudato Si'* og tekstens

relevans for os i dag. Der er mindst tre niveauer for bekymringen for skaberværket: Klimaforandringerne, forureningen og den mikrobiologiske ubalance. Særligt blev det tydeligt omkring klimaforandringer, hvordan disse gør sig gældende på forskellig vis i de vidtstrakte nordiske lande. Særligt i Island oplever man meget foruroligende temperaturstigninger i nord, mens den sydvestlige del med hovedstaden faktisk har haft usædvanlig koldt og tåget vejr – en tåge og kulde, der også har gjort sig gældende på Grønlands vestkyst i år. Således blev deltagernes erfaringer berigende for ugens indhold. Der blev også holdt et glimrende foredrag af psykologen dr. Christoph Hutter

om ungdommens mange psykiske udfordringer med angst, depression og stress – ikke mindst forårsaget af Corona og senest bekymringerne for krigen i Ukraine. Således pegede ugen også ind i fremtiden og de næste generationer.

Sluttelig skal der lyde en stor taknemmelighed for at ugen igen kunne lade sig gøre. Om to år, hvis alt går vel, kan denne årlige indsprøjtning af teologisk viden og nordisk udveksling fejre 50-års jubilæum. Man må håber, at tilslutningen vil være stor trods de vigende tysk kundskaber. En fælles nordisk inspiration er svær at erstatte og livgivende for på præster, ordens- og lægfolk.

Deltagerne på dette års Studienwoche. Fra Danmark deltog biskop Czeslaw Kozon og generalvikar Niels Engelbrecht. Desuden deltog sr. M. Dorothea, diakonerne Ole Lundsteen og Michael Münchow samt Dorthe Schubert og Ann-Lise Åsedatter. Foto: Marko Tervaportti.

Tak til dig, som betaler kirkeskat. Det betyder, at Josefine ikke behøver at kunne alle salmer udenad.

Tilmeld dig i dag
katolsk.dk/kirkeskat

Der ligger et kloster i Flandern

Skummende klosterøl, stilhed og fordybelse, kunst- og kulturindtryk er nogle af de ting, folk fra menighederne i Vejle og Fredericia fik med hjem fra Averbode.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

MENIGHEDSREJSE “Se nu stiger solen af havets skød”, synges der for fuld kraft i bussen. Pastor Jakob Mannheimer har lige holdt en kort andagt med bøn og kraftfulde bibelcitater. Så kommer der “roomservice” på. Anna og Stefan Hoyos er på vej rundt med kaffe og rundstykker med tandsmør. Lidt senere kommer der minsanden også en Gammel Dansk. Freden sænker sig i bussen, mens regnen pisker mod ruderne. Der bliver hyggesnakket, raftet og løst kryds og tværs.

Vi er i gang med vores rullende busbanko. “Nu er det pladen fuld”, råber Stefan Hoyos, og vi glemmer alle sammen, at der er kilometerlang Stau udenfor. 37 mennesker fra Vejle og Fredericia menigheder er på vej mod Flandern. De yngste er teenagerne Sif og Victoria – den ældste er 90-årige Nis Schmidt.

Sådan en tur danner fællesskab på tværs af generationerne, siger 25-årige Axel Ljungquist. Jeg spørger Sif og Victoria, om det ikke er lidt kedeligt at rejse sammen med så mange gråhårede. Overhovedet ikke, siger de og ser ud som om de mener det.

Da Averbode kom til Vejle

Averbode ligger i Flandern lidt uden for den lille by Scherpenheuvel, og sådan gik det til, at der opstod tætte bånd mellem Vejle og Averbode: En vinterdag i 1904 kom Ludolfus Josef Brems og Simon Eykens til Vejle for at grundlægge en katolsk mission. Dagen efter – den 2. februar læste brødrene den første messe ved et interimistisk sammentømret alter, og den dag regnes

Brødrenes hvide korkapper hænger parat til korbønnen ved indgangen til kirken.

På klosterkirkegården er KO's mangeårige redaktør, Willem Wuyts, begravet.

for menighedens grundlæggelse. I 117 år arbejdede de belgiske præmonstratensere fra Averbode i Vejle og andre byer – primært i Jylland. Der blev længere og længere mellem klosterkaldene i Belgien, og til sidst kunne Averbode ikke sende flere præster til Danmark. Sidste år rejste Henri Kerkhofs, Jan Ophoff og Baoudouin Willocx tilbage til Belgien. Men heldigvis er klostret i Vejle nu fremtidssikret. Tre unge præmonstratensere kom sidste år til Vejle fra abbediet Hamborn i Tyskland. De grundlagde et nyt kommunitet i Vejle og er kommet godt i gang med at lære dansk og lære menighederne at kende.

Tilbage i 70'erne mens Henri Kerkhofs var sognepræst i Vejle, begyndte traditionen med at arrangere menighedsture til Averbode og den fortsatte senere under hans efterfølger Jan Ophoff. Senere blev det fast skik, at 9. klasses eleverne fra Sct. Norberts Skole kom på en 6-dages tur til klostret.

Det hele begyndte med en utilpasset ung mand

I 1100-tallet blev Norbert født ind i en lavadelig familie tæt ved den nuværende grænse mellem Holland og Tyskland. Han var meget kritisk over for den daværende kirke og ønskede som mange andre unge på den tid at finde tilbage til en ægte, autentisk kristendom. Men han vendte ikke Kirken ryggen af den grund. Norbert levede som eremit og vandreprædikant. Han gik barfodet rundt og forkyndte omvendelse. Mange anså ham nok for at være lidt gal; men flere og flere sluttede sig efterhånden til hans bevægelse. Sammen med sine tilhængere valgte han sig en ordensdragt af ufarvet uld. Uldens hvide farve skulle symbolisere, at de bragte evangeliets glæde med sig og forkyndte Opstandelsen. Brødrene levede sammen i en enkel og fattig livsstil. Den hvide ordensdragt har brødrene bevaret til i dag med små varianter fra kloster til kloster. Deres sære, nye ideer mødte stor modstand; men i 1126 blev de officielt anerkendt af Rom som et selvstændigt ordenssamfund. De tog navnet præmonstratensere efter Premontré – en ejendom, de fik stillet til disposition af ærkebiskoppen af Laon. I 1134 – samme år som ordensstifteren Norbert døde – blev Averbode grundlagt.

De gav deres bedste år til Danmark

“Her kan I se portrættet af Stappers, der i mange år var sognepræst i Vejle”, fortæller Jan Ophoff, der hjemmefant leder os gennem abbediets lange hvide gange, mens

Højtidelig fejring af Peters og Pauls fest i klosterkirken.

Pastor Jan Ophoff viser rundt på Averbode.

han fortæller om abbediets omskiftelige historie. Store portrætter af Averbodes abbeder følger os opmærksomt med øjnene i klostrets korsgang. Nogle af dem ligner hoffolk med deres pudrede hvide parykker, andre holder et kranie i hånden og stirrer tænksomt ind i de tomme øjenhuler.

Abbediet voksede sig stort; men under den franske revolution var det tæt på at få dødsstødet. Flandern blev tvangsindlemmet i Frankrig, og i 1798 blev Averbode ophævet som kloster. Klosterkirken blev sognekirke og fik lov til at blive stående; men bygningerne blev solgt fra. Allerede i 1834 – fire år efter at den nye belgiske stat var blevet grundlagt – fik brødrene lov til at genoprette de nedlagte klostre. Dengang var der kun seks brødre tilbage; men de troede på deres sag. Bygninger og jord blev købt tilbage, og 100 år efter var der over 300 brødre på klostret.

I en lang række ved indgangen til kirken hænger brødrenes hvide korkapper parat til den fælles bøn i kirken. Vi går videre ud på kirkegården, hvor abbediets beboere ligger under en lang række hvide trækors. Ved et af korsene ligger en lille sten med Dannebrog på. Besøget her er et vemodigt “gensyn” med nogle af dem, der levede det meste af deres arbejdsliv i Danmark. Her ligger bl.a. Frans Luis Vervoort (1896-1976) sognepræst ved Sankt Norberts kirke fra 1937-1956. Han malede mange landskabsmalerier i naturalistisk stil især med hedemotiver. Når Sankt Norberts Skole manglede penge, solgte han af og til et par billeder, derfor hænger hans malerier stadig i mange katolske hjem i Vejle. På kirkegården ligger også Willem Wuyts, K.O.'s farverige, mangeårige redaktør og sognepræst i Vejle og Herning, begravet. Mange i Vejle husker også lægbrøder Raymond Strobants. Et mindekort beskriver ham som “en medbrøder der forstod den evangeliske kunst at udføre små ting med den allerstørste troskab”. I 42 år tog han sig af køkken og indkøb i klostret i Vejle, hvor han blev legendarisk for sin evne til at få mest muligt ud af små ressourcer. “Han havde mange venner i byen og besøgte gerne de ældre. Især om vinteren var han med sin franske baret og sorte kåbe, som en anden abbé Pierre, en pittoresk figur i Vejles bybillede”, fortæller Jan Ophoff.

Under en stor forvitret sten ligger Ludolfus Brems – sognepræst i Vejle indtil han i 1923 blev bispeviet på Averbode som von Euchs efterfølger. Hans bror Adolf, kaldet lille Brems blev som hans efterfølger ansvarlig for bygningen af Sct Norberts Kirke. “Min bror har bestemt, vi skal have en

De store smil er fremme, da Stefan Hoyos overrækker abbeden en flaske dansk snaps.

ny kirke; men det er mig der skal betale for den”, klagede han af og til.

Biskop Brems måtte i 1928 på grund af sygdom rejse tilbage til Belgien, hvor han døde i 1958. Kirkehistorikerne vil fra 2028 få mulighed for at føje nye brikker til dansk katolsk kirkehistorie, for hans omfattende korrespondance fra Averbode er for få år siden blevet ordnet.

En by bag klostrets mure

Klostrets hovedbygning og kirken ligger højt på en bakke med udsigt over en stor grøn plæne med mange æbletræer. og dets bygninger omgivet af røde mure. I gamle dage var man selvforsynende med alt.

Her ligger trykkeriet og avlsgården, hvis fine økologiske produkter gæsterne nyder godt af. Engang var der masser af brødre, som arbejdede i staldene og i trykkeriet. Mange af bispedømmets katekismer og bønnebøger blev trykt i Averbode. I en gammel stald er spisestedet Het Moment indrettet. Her mødes vi og nyder klostrets øl sammen med en solid gang gullasch. Gennemsnitsalderen er høj på Averbode. “Da jeg trådte ind i 1964 var vi i alt ca 250 præster og lægbrødre i selve abbediet, Brasilien, St.-Michielscollege Brasschaat, priorat Bois-Seigneur-Isaak, Averbode Trykkeri og Forlag og sogneapostolatet. I dag er vi 50 hvoraf 30 er i selve abbediet”, siger Jan Ophoff. Han lever efter mange år som sognepræst i Vejle en meget aktiv

Fortsættes side 14 ►

Hvis du vil vide mere om Averbode og Hamborn

Man kan se billeder og film fra Averbode på abdijaverbode.be (kun på nederlandsk) eller læse om mulighederne for rundvisning m.m. på averbodemoment.be/en/home-en (på engelsk og andre sprog). Læs i næste nummer om abbediet i Hamborn som de tyske præmonstratensere kommer fra.

Grundlagt i ruinerne af 2. verdenskrig

En Caritas lastbil bliver læsset med nødhjælp.

I år kan Caritas Danmark fejre 75-års jubilæum. Organisationen blev grundlagt i 1947 og er én af Danmarks ældste nødhjælpsorganisationer. Den første Caritas-organisation i verden blev dog allerede grundlagt 50 år tidligere i 1897 i Tyskland. Meget er sket siden da, og Caritas er i dag en af de største humanitære nødhjælpsnetværk i verden.

Caritas Danmark opstod, ligesom så mange andre hjælpeorganisationer, i asken og ruinerne af 2. verdenskrig med et ønske om at hjælpe de mange millioner mennesker, der var blevet fordrevet på grund af krigen.

Det var en enorm flygtningekrise som man i mange år ikke troede kunne gentage sig i samme skala. Det viste sig desværre at være en forkert antagelse, for i dag er flere end 100 millioner mennesker på flugt og fordrevet fra deres hjem. Det er flere end nogensinde før i historien og igen er det krige og konflikter som i Syrien, Ukraine, Myanmar og Sydsudan, der er en stor del af årsagen til at mennesker forlader deres hjem og deres liv for at komme i sikkerhed.

Caritas Danmark har siden 1947 tjent mennesker på flugt med et ønske om at give dem

et værdigt liv og den sikkerhed, de har forladt deres hjem for at finde. For selv i de mest uværdige situationer har ethvert menneske sin umistelige værdig.

Caritas Danmark har derfor valgt, at årets Caritas-kollekt og jubilæumsindsamling skal gå til at hjælpe flygtningefamilier i verdens brændpunkter. På de følgende sider kan du læse tre historier om mennesker, der har været eller stadig er på flugt.

*Af Jacob Nue Sønderstrup,
national chef, Caritas Danmark*

Pastor Knud Ballin grundlagde sammen med dr. Kaj F. Meldahl for 75 år siden Caritas Danmark i kølvandet på 2. verdenskrig, hvor de organiserede nødhjælp til flygtninge i Europa. Antallet af flygtninge har i år slået en kedelig rekord. Flere end 100 mio. mennesker er på flugt fra deres hjem pga. krige, katastrofer og fattigdom. Der er derfor mere end nogensinde brug for Caritas Danmark, og jeg opfordrer derfor alle til at bidrage rundhåndet til kollekten søndag d. 28. august, som går til at hjælpe flygtningefamilier i verdens brændpunkter.

- Rohingyaerne er en statsløs muslimsk minoritet i Rakhine-delstaten i Myanmar.
- De forfølges af de myanmarske myndigheder og har siden 1982 ikke kunnet opnå statsborgerskab.
- Over en million rohingyaer er siden de tidlige 1990'ere flygtet fra forfølgelse i Myanmar.
- Den nuværende udvandring begyndte i august 2017.

Kilder: lex.dk, unhcr.org, caritas.dk

Abdul Rahman og hans fire måneder gamle datter bor nu i Kutupalong-lejren i Bangladesh efter flugten fra Myanmar

Tusindvis af familier har brug for langsigtet hjælp i verdens største flygtningelejr

Rohingyaerne har været ofre for periodisk forfølgelse fra de myanmarske myndigheder siden de tidlige 1990'ere. Den seneste forfølgelse begyndte i 2017 og har sendt op mod 900.000 på flugt.

I løbet af de sidste fem år er hundretusinder af muslimske rohingyaer flygtet fra etnisk udrensning i Rakhine-delstaten i Myanmar til Cox's Bazar i det sydøstlige Bangladesh.

Abdul Rahman er en af dem.

Han var netop blevet far, da regeringshæren i 2017 angreb hans landsby, skød hans kone i ryggen og tvang ham på flugt med sin blot fire måneder gamle datter i armene.

Da han ankom til Cox's Bazar, fortsatte prøvelserne. Barnet ville ikke stoppe med at græde, og den 21-årige enkemand måtte spørge ammende mødre, om de ville give hende bryst.

Der var mangel på fødevarer, så godt som ingen adgang til rent drikkevand og ringe sanitære forhold. På ganske kort tid var området blevet omdannet til verdens største flygtningelejr med 400.000 mennesker. Hvor end man kiggede hen, blev der hugget bambusrør og opført midlertidige shelters.

En dreng var blevet skudt i skulderen. En anden havde to skudsår i armen, og endnu en måtte humpe rundt på krykker, efter hans ene ben var blevet amputeret. Fra højtalerne på en rickshaw, der kørte rundt i lejren, kunne man høre, at en syvårig pige var forsvundet og ikke var blevet set i fire dage.

Abdul Rahman var langt fra den eneste, hvis familie var blevet revet i stykker af de stats-sanktionerede forfølgelser. De fleste, der var ankommet til lejren, havde mistet flere af deres slægtninge under de rutinemæssige militære angreb.

I dag bor der omkring 900.000 rohingyaer i Kutupalong, som flygtningelejren i Cox's Bazar hedder. Den stadige strøm af flygtninge har sat de offentlige ydelser, de lokale ressourcer og infrastrukturen under pres. Derudover er Kutupalong ofte udsat for cykloner og mudderskred, fordi den ligger tæt på Den Bengalske Havbugt, og fordi terrænet er kuperet.

For at afhjælpe den humanitære katastrofe og forbedre levevilkårene og sikkerheden i Kutupalong har Caritas Danmark siden 2019 været til stede i Bangladesh.

I tæt samarbejde med Caritas Bangladesh

har Caritas Danmark hjulpet med at udbygge infrastrukturen med trapper, broer, veje, gadebelysning, afvandingkanaler, vandre-servoarer og bæredygtige shelters. Det har også været en prioritet at støtte sårbare familier i de omkringliggende landsbyer med at opstarte små virksomheder, eftersom flygtningestrømmen har haft en negativ indvirkning på deres økonomi.

Rohingyaerne har lange udsigter til at vende tilbage til Myanmar i sikkerhed, og der er ingen tvivl om, at militærkuppet i februar 2021 kun har forværret deres allerede forfærdelige situation i landet.

Derfor har flygtninge som Abdul Rahman brug for langsigtet og bæredygtig hjælp. Den kan du være med til at give ved at støtte Caritas Danmarks arbejde.

**Af Peter Christian Rude,
kommunikationskoordinator,
Caritas Danmark**

Flygtet 18 gange

“Vi er flygtet 18 gange på få år. Vi har mistet vores værdighed. Vi er trætte og udmattede.”

Ordene kommer fra den syriske kvinde Fowziah Daher. Fowziah er fra Aleppo i Syrien og hun havde lige mistet sin mand og var alene med fire børn, da krigen i landet brød ud. Familien blev boende i Aleppo indtil kampene nåede byen og de var tvunget til at flygte. Fowziah Daher nåede at få de vigtigste dokumenter og sin opsparing med sig, men vidste ikke, hvor hun kunne bringe sine børn i sikkerhed.

“Jeg følte mig alene og bange. Mit hjerte bankede voldsomt fordi jeg var rædselsslagen for af der skulle ske mine børn noget. Vi stod midt på vejen uden at vide i hvilken retning vi skulle gå.”, fortæller hun.

I kort tid boede de hos Fawziehs familie i en landsby i nærheden, men også her blev de indhentet af krigen og måtte flygte igen. Denne gang til en forladt skole uden vinduer eller døre. Det var vinter og koldt, så familien forsøgte at lukke de tomme

vinduesrammer med mudder og sten. De kæmpede for at overleve på skolen i fire år, men igen kom kampene tæt på, og denne gang måtte de flygte i hast og efterlade alle deres ejendele.

- Krigen i Syrien brød ud i 2011
- 6,6 mio. mennesker er flygtet fra Syrien siden krigen brød ud. Langt de fleste bor i nabolandene.
- 6,7 mio. er internt fordrevne i Syrien.

Kilde: UNHCR

I lang tid herefter bevægede familien sig videre til fods indtil de kom til en gård, hvor andre flygtninge havde samlet sig og sov i telte eller under åben himmel.

En dag kom der en gruppe ISIS-krigere til gården og begyndte at skyde vildt omkring sig, og alle på gården måtte flygte endnu engang, men Fowziah Daher kunne ikke mere. Hun bad derfor sine børn om at efterlade hende og selv søge i sikkerhed. Fowziah gemte sig i en olivenmark og overlevede af de oliven hun kunne plukke af træerne.

“Imens jeg gemte mig, brugte jeg tiden på at bede for mine børns sikkerhed og for at vi vil finde hinanden igen.” siger Fawzieh Daher og fortsætter:

“Mine bønner blev hørt, for en dag blev jeg fundet af en mand på motorcykel, som kørte mig til den nærmeste flygtningelejr.”

I flygtningelejren blev familien mirakuløst genforenet, og Fawzieh besluttede sig for at de skulle rejse tilbage til Aleppo, hvor der nu ikke længere var voldsomme kampe. Da de nåede frem til Aleppo, blev de mødt af Caritas, som stod klar med uddeling af mad og anden hjælp til de familier, der nu igen skulle skabe et hjem i byens ruiner.

Godt 2300 familier er blevet støttet af Caritas Aleppo og de har alle sammen hver deres tragiske historie at fortælle om årene på flugt.

*Af Jacob Nue Sønderstrup,
national chef, Caritas Danmark*

Fowziah Daher er vendt tilbage til Aleppo i Syrien, som hun flygtede fra, da krigen brød ud. Hun får hjælp af Caritas Aleppo til at klare dagen og vejen.

STØT

Støt via **MobilePay 61100**

Støt via netbank:
Reg.nr. 2191
Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage
via **www.caritas.dk**

STØT

Støt via **MobilePay 61100**

Støt via netbank:
Reg.nr. 2191
Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage
via **www.caritas.dk**

Ilyena er flygtet fra Ukraine til Polen med sin 9 måneder gamle søn. Hendes mand blev tilbage i Ukraine.

Ilyena flygtede ud af landet med sin nyfødte søn. Faren måtte blive tilbage

Krig splitter familier ad. Det er Ruslands invasion af Ukraine endnu et eksempel på. For mens kvinder og børn flygter ud af landet i hobetal, bliver mændene tilbage for at kæmpe.

Ilyena Kamarolena forlod d. 4. marts Kharkiv i det østlige Ukraine sammen med sin mand Andrej og sin 9-måneders gamle søn Bagdan. Da bomberne begyndte at falde, flygtede de til en metrostation. Her lå folk og sov, nogle i senge, andre på jorden. Der blev mere og mere overfyldt dag for dag.

Udenfor kunne hun høre raketnedslag. Nogle gange rystede væggene. Hun frygtede for sin søns sikkerhed. De begav sig alle tre afsted til hovedbanegården for at tage toget til Lviv i den vestlige del af landet.

Men da de nåede frem, var det umuligt at få en plads på toget. Det ville have taget dem flere dage at komme ud af byen. De besluttede sig for at flygte i deres bil, som de havde efterladt foran deres lejlighed – seks metrostationer væk. Det var mørkt, den offentlige transport kørte ikke, og der var udgangsforbud.

De gik langs skinnerne i mørket i timevis, indtil de nåede frem til metrostationen nær

deres hjem, hvor de kun havde et par minutter til at pakke. Det tog dem seks dage i bil at nå den polske grænse. De måtte finde et nyt sted at sove hver dag.

Da Ilyena og Bagdan krydsede grænsen til Polen, tog Caritas-frivillige imod dem. Forinden havde de været nødt til at sige farvel til Andrej. Han blev tilbage. Måske for at kæmpe.

Ilyenas historie er typisk for flygtningefamilier fra Ukraine. Siden Ruslands invasion d. 24. februar, er flere end 13 mio. mennesker blevet drevet på flugt, og mange familier er blevet splittede ad.

Caritas-organisationerne i Ukraine var allerede i beredskab før krigsudbruddet. Efterfølgende er det strømmet ind med donationer, der gør en virkelig forskel for mennesker på flugt.

I Danmark har Caritas indsamlet ca. 1 mio. kr. fra privatpersoner, 5 mio. kr. fra Sammen for Ukraine-støttekoncerten på Rådhuspladsen og 8 mio. kr. fra Udenrigsministeriet. Den overvældende støtte har gjort det muligt at levere flere hundrede tons nødhjælp i samarbejde med partnerorganisationer i Ukraine og i nabolandene Rumænien og Moldova.

Det er vildt imponerende. Men der er desværre stadig hårdt brug for hjælpen. For krigen ser ikke ud til at slutte lige foreløbig.

*Af Peter Christian Rude,
kommunikationskoordinator,
Caritas Danmark*

- De to Caritas-organisationer i Ukraine – Caritas Ukraine og Caritas-Spes – laver normalt socialt arbejde og har siden 2014 også hjulpet ofre for konflikten i den østlige del af landet.
- Da krigen brød ud d. 24. februar, iværksatte de en øjeblikkelig indsats for internt fordrevne og andre sårbare grupper i landet.
- De udstedte en fælles nødhjælpsappel via Caritas-netværket d. 26. februar.
- Caritas-organisationer i de omkringliggende lande har fra krigens første dage modtaget og støttet ukrainske flygtninge.

Katolikker i Randers strikker for søens folk

En gruppe kvinder fra Jesu Hjerter Kirke i Randers mødes en gang om måneden for at strikke strømper, huer og halsdisser til de søfolk, som Stella Maris' frivillige om bord på container- og krydstogtskibe i danske havne. Vi strikker kærlighed, bønner og omsorg ind i gaverne, siger kvinderne.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

DIAKONI ”Jeg var træt af at strikke sokker til børnebørnene, og de var også trætte af alle de hjemmestrikkede strømper. Så er det godt at få et projekt som det her.”

Snakken går rundt om bordet i menighedslokalerne ved Jesu Hjerter Kirke i Randers. Her har to af menighedens medlemmer, Birgit Clausen og Birgitte Holmark Thorsen, taget initiativ til en Stella Maris strikkeklub.

”David Noval fra Stella Maris var på besøg i menigheden i vinter og fortalte om arbejdet med at betjene de mange søfolk, der arbejder på havet i månedsvis – ofte til en lav løn og under svære vilkår. De rejser langt væk fra familien og deres hjemland for, at vi kan få de varer og goder, vi ønsker os. Det er en god tanke at kunne give en lille smule igen ved at strikke noget, som søfolkene kan bruge i den kolde årstid,” siger Birgit Clausen.

Hun gik selv i gang med at strikke i det små sidste efterår, da hun havde læst om Stella Maris' genetablering i Danmark, men efter David Novals besøg i menigheden i Randers slog det hende, at der måtte være flere, der havde lyst til at gøre en indsats for sømændene ved at strikke til dem.

Hun talte med Birgitte Holmark Thorsen om idéen, og de to skrev ud til menighedens medlemmer og inviterede dem til at deltage i strikkeklubben.

Klubben mødes den sidste tirsdag i hver måned i to timer for at strikke sammen – og drikke kaffe og snakke om løst og fast. Efter mødet er der messe, som de fleste vælger at deltage i. Mødet indledes og afsluttes med en bøn. Kvinderne indleder dette møde med en bøn til ”Maria, Havets Stjerne”, som pave Johannes Paul II holdt meget af at bede for de søfarende.

Mødested for katolske kvinder

”Det giver noget særligt, at vi mødes som katolske kvinder om en sag som denne her. Vi kan snakke om alt muligt, men vi kommer også ind på troen og på emner, som vi ikke lige ville tale med nogen på gymnasstikholdet om,” siger Birgit Clausen.

Birgitte Holmark Thorsen er enig: ”Vi mødes om troen og omsætter den i praksis. Det er en form for næstekærlighed, hvor vi strikker kærlighed, omsorg og bønner ind i det, vi laver. Det kan jo være billigere at købe fabriksfremstillede sokker eller huer – og måske er de endda varmere – men jeg tror på, at man kan mærke den kærlighed, der ligger bag.”

I de foregående to timer er der blevet strikket og snakket i højt tempo. Der er kaffe, te, vand, fyldte chokolader og småkager på bordet, nogle af kagerne er endda hjemmebakte; det er en af de ældste deltagere, Hanne Fraulo på 81 år, der har bagt dem.

”De er virkelig gode; dem må du gerne bage igen,” siger Anne Marie Gulmann med et smil og bøjer sig igen over strikketøjet.

Indtil videre er de seks kvinder, der mødes og strikker, og de er alle garvede med

garn og pinde. Så mens de strikker halsdisser i gule, grønne, grå, brune og blå nuancer, går snakken ivrigt om pindestørrelser, striketechnikker og mønstre, og der udveksles erfaringer med at strikke norske sweatre, sømandstrøjer, strømper og elefanthuer. Det meste af garnet har kvinderne selv taget med, men de har også fået nogle rester fra en garnbutik i byen, og skulle de løbe tør, kan de købe garn til favorable priser hos Stella Maris, som også stiller mønstre til rådighed. Nogle af kvinderne har medbragt færdige huer og halsdisser, som de har strikket derhjemme, siden de var samlet i strikkeklubben sidst for en måned siden.

”Hvor er de flotte. Dem bliver søfolkene med garanti glade for,” siger Mona Kristensen, da Marianne Skovmand lægger en bunke huer med stjernemotiver frem, som hun har strikket hjemme.

”Kan I huske, da der var oversvømmelser i Holland i 1953, og man sendte gummi-støvler og alt muligt af sted dertil?” spørger Anne Marie Gulmann, og de andre supplerer med erindringer om Ungarnshjælpen efter opstanden i 1956 og om årene under Den Kolde Krig med atomkrig som en reel og nærværende trussel. Samtalen går videre til krigen i Ukraine og derfra til Uffe Ellemann Jensens bisættelse og hans valg af salmer.

Tanker til søens folk

”Jeg satte mig ned bagefter og skrev ned, hvilke salmer jeg kunne tænke mig til min begravelse,” fortæller Hanne Fraulo, og derfra går samtalen videre til erfaringer med pårørendes dødsfald, ønsker til egen dødsproces og arbejdet som sygeplejerske på hospice.

Indimellem afbrydes samtalen af udvekslinger om forskellige måder at strikke ret og vrang på, og Marianne Skovmand, der er vokset op i England, viser den teknik, hun har lært, som er anderledes end den, de andre kender til. Herfra glider samtalen over til fordelene ved som katolik at kunne følge messens forløb overalt i verden – og de følelser, der knytter sig til at bede på sit modersmål.

Hanne Fraulo, der har boet mange år i Italien, fortæller, at når hun sidder derhjemme med et strikketøj, ofte taler lidt højt med den sømand, hun forestiller sig skal modtage huen eller strømperne. ”Jeg siger, at jeg håber, at du bliver glad for den, og at den kan give dig varme, når du er kold og føler dig alene,” siger hun og tilføjer, at det har gjort indtryk på hende at høre om de mange unge søfolk fra fx Filippinerne, som tilbringer mange måneder langt væk hjemmefra.

Anne Marie Gulmann fortæller, at når hun strikker til Stella Maris, tænker hun ofte på sin bror, der har været erhvervsfisker i mange år.

”Min mor strikkede muffedisser til ham, og de var helt iset til, når han kom hjem om vinteren. Jeg husker min mors ængstelse, når han var længe på havet,” siger hun.

Birgitte Holmark Thorsen siger:

Snakken går om stort og småt, mens der strikkes og hyggen breder sig.

”Jeg tænker ofte på, at søfolkene må stå derude på skibene og kigge ind mod kystlinjen, hvor de kan se lysene fra alle os, der er samlet fx juleaften og på andre tidspunkter, hvor fællesskabet betyder særlig meget. Jeg håber, at det kan blive en trøst for dem, at de modtager noget fra os, så de kan mærke, at de ikke er glemt af fællesskabet.”

Der bliver nikked rundt om bordet, og Birgitte Holmark Thorsen tilføjer:

”Synes I ikke, at vi skal lave nogle små sedler med en bøn på den ene side og en eller anden personlig hilsen på den anden. Så kan vi lægge en seddel sammen med hver hue eller halsdisse, så søfolkene kan mærke, at der ligger omsorg og omtanke bag,” foreslår Birgitte Holmark Thorsen.

Den ide er der opbakning til, og kvinderne taler videre om, hvornår og hvordan de skal pakke alle de færdigstrikkede sager sammen og aflevere dem til en af Stella Maris' frivillige i Aarhus.

Strikkede huer er klar til at blive sendt ud til søfolkene med en lille, personlig hilsen fra Strikkeklubben i Randers.

Stella Maris er Den katolske Kirkes pastorale arbejde med søens folk, hvor 1.000 ansatte og frivillige i 57 lande besøger 70.000 skibe i 330 havne. Arbejdet udføres under de lokale bispekonferencer og er tæt tilknyttet disse.

Stella Maris blev genetableret i Danmark i januar 2021 og forventer at være tilstede i hele norden inden for nogle år. Der findes indtil videre Stella Maris-strikkeklubber fire steder i landet. Læs mere om Stella Maris i Norden på stellamarisnordic.org

Academicum Catholicum indbyder

Foredrags- og debataften med Bjørn Thomassen om Personalismen onsdag den 21. september kl. 19 i Englesalen, Jagtvej 183, Kbh. Ø (indgang fra gården ved Sankt Augustin Kirke)

Efter en lang sommerferie slår AC atter dørene op for en ny sæson med en serie foredrags- og debatarrangementer. Vi lægger vi ud med en aften med professor Bjørn Thomassen (Roskilde Universitet) om den franske filosof Emmanuel Mounier og hans klassiske værk *Le personalisme*. Om emnet skriver Bjørn Thomassen:

Tænketanken Cura har netop genudgivet den katolske filosof Emmanuel Mouniers klassiske værk ”Personalismen” fra 1949 på dansk. Forfatter Jonas Norgaard Mortensen og professor Bjørn Thomassen har skrevet et fyldigt forord og en introduktion til Mounier, bogen og filosofien personalisme, som i det 20. århundrede stod stærkt som en af Europas store stemmer. Personalismens menneskesyn var Mouniers forsøg på at redefinere livsfilosofien, revitalisere personen og rekonstruere samfundet ud fra en betoning af frie relationer, ånd og engageret værdighed.

I dette oplæg vil Bjørn Thomassen introducere bogen og åbne op for en diskussion af personalismens relevans i dag.

En fyldigere omtale af emnet vil kunne findes på AC's hjemmeside: academicumcatholicum.dk

NB: Det næste arrangement i AC forventes at blive lørdag den 8. oktober, et eftermiddagsseminar med overskriften ”Reformation – Modreformation – Katolsk reform?” Og med deltagelse af forskere fra Spanien og Danmark.

Alle er velkomne!

Lidelsens mysterium

Pastor Jørgen Erichsen in memoriam

Tekst: Iben Thranholm

MINDEORD Jeg fik det store privilegium at våge ved pastor Jørgen Erichsens dødsleje de sidste ugers tid af hans jordiske liv. Selvom jeg altid har oplevet pastor Erichsen som en mild og kærlig skriftefader og en meget dedikeret præst, der fejrede messen med stor værdighed, så blev hans dødsleje på mange måder den største velgerning og velsignelse, som jeg modtog fra ham.

Da pastor Erichsen blev sengeliggende i sit hjem på Ordrupvej og havde brug for hjemmeplejen døgnet rundt, havde han allerede i over et år ikke kunne fejre messe i Sankt Andreas Kirke på grund af alvorlig sygdom. Til sidst var han for afkræftet til at føre en samtale, men hviskede blot igen og igen de samme ord som Kristus udtalte på korset: "Jeg tørster".

Trods sin fysiske svaghed var pastor Erichsen dog helt klar i ånden. Han var nemlig ikke påvirket af medicin, da han gennem hele sit sygdomsforløb havde takket nej til smertestillende behandling. Når plejepersonalet flere gange i døgnet spurgte, om han havde smerter, rystede han bare på hovedet. Personer med et sygdomsforløb som pastor Erichsen plejer ellers normalt at være plaget af stærke smerter. Men pastor Erichsen lå helt roligt uden at skære en eneste grimasse som tegn

på smerte. Samtidig var rummet fyldt af en sjælden fred, som gjorde, at det at sidde ved hans seng blev til en meditation i sig selv.

Det var en stor gåde for plejepersonalet, at pastor Erichsen ikke gav udtryk for smerte, og at der var denne fylde af fred omkring ham. En palliativ sygeplejerske, som havde fulgt ham gennem hele forløbet, følte ligesom jeg selv, at der var noget usædvanligt på færde, og vi faldt i snak. Hun sagde til mig, at hun ikke kunne finde ud af, om pastor Erichsen bare havde en ualmindelig høj smertetærskel eller om han havde valgt at tage smerten på sig. Hendes forundring gjorde, at det gik op for mig, at freden, ja den nærmest salige stemning, omkring pastor Erichsens dødsleje, som jeg faktisk straks havde fornemmet, da jeg begyndte at våge, måtte have en mystisk dimension. Med ét gik det op for mig, at pastor Erichsen frivilligt havde valgt at gå ind i et lidelsesfællesskab med Kristus. Derfor føltes det også helt naturligt at fortælle sygeplejersken om den side af katolsk spiritualitet, hvor man kan vælge at gå korsvejen med Kristus og forene sine egne lidelser med hans og især om den store kærlighed og nærvær, der kan være forbundet med det. "Tak, nu begynder alle brikkerne at falde på plads", svarede sygeplejersken.

VI var flere fra menigheden, der vågede på skift dag og nat, heriblandt Astrid Andresen, Arturo Pacheco, Lisbeth Poulsen, Paul Amberg, Adrienne Mulimbi, Fred Sturm, Marianne Groesmeyer og pastor Quang Minh Nguyen. På få dage opstod der ikke blot en følelse af tæt forbundethed med hinanden, men også en klar oplevelse af Kristi nærvær, som havde lægende effekt på os alle i åndelig forstand. For selvom det i princippet var os, der plejede pastor Erichsen, så var det faktisk ham, som gennem Kristus tog sig af os. Da pastor Erichsen ikke længere kunne fejre messeofret på alteret i kirken, så gav han sig selv og sine lidelser som offer. Som et afsluttende tegn på hans forening med Kristus, så fandt vi ham, efter han havde udåndet, i ganske samme stilling som Kristi. da han blev taget ned fra korset. Med let bøjede ben, hænderne ned langs siden og hovedet let på skrå.

Selvfølgelig er det nærliggende at spørge,

Pastor Jørgen Erichsen døde den 14. juni i sit hjem i Ordrup. Biskoppens mindeord om ham kan læses i KO nummer 9.

om ikke det bare var os gode katolikker, der læste vores egen tro ind i situationen. Hvad, der overbeviser mig om, at det ikke er tilfældet, var det dybe indtryk, som pastor Erichsen gjorde på plejepersonalet.

Få dage efter han var gået bort, løb jeg på Ordrupvej ind i en hans faste hjemmehjælper, som havde haft fri netop den dag, han døde. Hun havde mange spørgsmål til det ganske usædvanlige dødsleje, hun havde været vidne til. Selvom det kan være svært at tale med danskerne om tro, så var hjemmehjælperen lutter øren, da vi kom ind på pastor Erichsens mystiske forening med Kristi lidelse. Som hun selv udtrykte det: "Jeg suger det til mig".

Vi talte også om, at der hersker en udbredt holdning i vores behandler- og plejesystem om, at det er uværdigt for døende at ligge og lide, og at det gælder om at få det overstået så hurtigt som muligt, fordi mange opfatter lidelse som meningsløs. Pastor Erichsens eksempel viser det modsatte. Selv når vi er allersvagest, ikke har kræfter til at sige noget og ligger for døden, så kan vi berøre andre med dyb kærlighed, hvis vi forener os med Kristus og hans lidelse. For os fra menigheden var det selsagt et meget stærkt og håndgribeligt vidnesbyrd om, at evangeliet holder, hvad det lover.

Må pastor Erichsens eksempel som Kristi tro tjener være et forbillede for os alle. Æret være hans minde.

Vi er her endnu!

Rosenkranskirken i Aakirkeby fejrede sit 90-års jubilæum.

BORNHOLM I 2007 holdt Rosenkranskirken sit 75-års jubilæum. Jeg husker ved den lejlighed, at jeg i en tale sagde, at uden Søstre af det Dyrebare Blod var der ingen menighed på Bornholm. På det tidspunkt var det egentlig en ganske fornuftig konklusion, da søstre jo var dem, der fik tingene til at ske; fik menigheden samlet til arrangementer, fx Sankt Nicolaus festen; fik organiseret katekesen for børnene; sørgede for de frivillige til rengøring af to kirker. Ud over det var sr. Carina også gudstjenesteleder, så når vi var uden præst, blev der stadig holdt gudstjeneste. Klosteret i Lille Madsegade var ofte logi for præster, der kom over for at fejre messe i Rosenkranskirken, og indtil 2004 også i Sankt Hyacinthus – der det år blev solgt til KFUM og KFUK. Hos søstre kunne præsterne nyde sr. Ansvras dejlige mad og opleve noget af den fred og ro, der er på Bornholm.

I 2012 fik menigheden så chokket, men det var dog ikke uventet, da søstre meddelte, at de inden for et år ville lukke klostret i Lille Madsegade i Rønne og rejse hjem til deres kloster i Neubecken i Tyskland. Nu gik det op for mange i menigheden, hvor stort et arbejde søstre egentlig havde lavet. Jeg selv var i lære hos sr. Carina som sakristan, og andre overtog stille og roligt andre ansvarsområder, og da søstre forlod os i 2013, skulle prøven stå: kunne vi klare det alene og uden støtte? Alle holdt vejret, men det gik. 15 år er nu gået, og kirken kan fejre endnu et jubilæum med ordene – 'Vi er her endnu'. Men ikke bare er vi her – vi er også vokset i medlemstal!

Søndag den 26. juni kunne vi fejre endnu et jubilæum. Denne gang var det Rosenkranskirken 90-års jubilæum. Kirkens

sognepræst mons. Niels Engelbrecht var kommet over for at fejre jubilæet sammen med menigheden, og for at gøre det hele endnu mere festligt havde han taget diakon Daniel Ebert med.

Menigheden mødte trofast op, men mange var udenlandske og danske turister, der havde slået vejen forbi i det dejlige sommervejr.

Pastor Niels havde inviteret folk fra de øvrige kristne kirker og borgmesteren på Bornholm, men desværre kun alle ikke komme. Blandt deltagerne var Eva Welander fra Frelsens Hær og Bjarne Hartung Kirkegaard, der kom i dobbeltrollen som journalist på Bornholms Tidende og som repræsentant fra kommunalbestyrelsen, hvor han repræsenterer Kristendemokraterne.

Efter messen var der reception i haven, hvor der var dækket op med slik til børnene og barnlige sjæle samt snacks og sodavand. I dagens anledning var der også champagne, doneret af en af menighedens trofaste støtter. Sognepræsten bød velkommen til de fremmødte og så hyggede vi i en times tid, hvor især turisterne skulle videre ud på øen og holde sommerferie.

Vi andre glæder os til om ti år, når Rosenkranskirken kan holde 100-års jubilæum, hvor vi ligesom under messen havde de to dominikanerpræster I. P. Nielsen og T. J. Zometulder i vore tanker, for det var jo dem, der med biskop Johannes von Euchs tilladelse startede det hele med oprettelsen af et kommunitet i Rønne, som senere spredte sig til et lille kapel i Aakirkeby. Nu har vi så en stor og dejlig kirke, som frivillige fra menigheden til stadighed holder ved lige, så vi også i fremtiden kan byde velkommen til både fastboende og turister. *John Krüger.*

Fra venstre ses diakon – nu netop præsteviet – Daniel Ebert, journalist og repræsentant i kommunalbestyrelsen for Kristendemokraterne Bjarne Hartung, pastor Niels Engelbrecht og Eva Welander fra Frelsens Hær. Foto: Fraciska Pedersen.

Meddelelser fra bispekontoret

Præsteudnævnelser i Nordjylland og på Sjælland.

BISPEDØMMET Pastor Livio Casale, der blev præsteviet den 2. juli i Sct. Knud Lavards Kirke, Lyngby, udnævnes fra 1. september 2022 til andenpræst ved Jesu Hjerte kirke i Randers, Vor Frue kirke i Silkeborg og Sct. Kelds kirke i Viborg.

Pastor Davide de Nigris, hidtil andenpræst i ovennævnte menigheder, udnævnes fra samme dato til andenpræst ved Sct. Mariæ kirke i Aalborg.

Pastor Roberto Oliverio, hidtil andenpræst ved Sct. Pauls kirke i Taastrup, udnævnes fra 1. august 2022 til andenpræst ved Sct. Laurentii kirke i Roskilde og bevarer samtidig ansvaret for 'Missio ad Gentes' i Brøndby Strand. Øvrige forudsatte udnævnelser meddeles senere. *København, den 22. juni, 2022 +Czeslaw*

Vi valfarter til en levende frelser

Årets Haraldstedvalfart.

VALFART Haraldsted Kirke var den 3. juli den smukke ramme om Danmarks ældste, mindste og smukkeste valfart. Sognepræst Mette Marbæk Johansen lagde ud med en meditation over W.A. Wexels påskesalme ”Stat op min sjæl i morgengry”. ”Døden kan ikke tales væk. Den sluger alt lys og liv til sig. Selv den største optimist kan ikke bortforklare virkeligheden. Der var en masse knuste drømme og forhåbninger, som blev lagt i graven Langfredag. Men det kristne håb er en kærlighedens gave. Vi er genfødt til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde. Kristendom er ikke noget med, at nu skal du bare mande dig op – så går det nok alt sammen. Græd og sørg, men vid at du har et levende håb. Når vi har forstået det, så valfarter vi til en levende frelser”, sagde Mette Marbæk Johansen.

Efter den indledende andagt bad deltagerne rosenkransen på vandringen fra kirken ud mod kapelruinen. Der hvor hertug Knud Lavard blev myrdet den 7. januar af sin slægtning Magnus, sprang en kilde frem, og

I procession med Sakramentet ved kapelruinen i Haraldsted.

Foto: Lisbeth Rütz.

her blev der bygget et lille kapel. I kapelruinen blev messen fejret med biskop Czeslaw som hovedcelebrant og noget af Danmarks smukkeste natur som ramme. Guds ord er ikke bundet – det er ikke som andre ord; men mange vil binde Guds ord – de ønsker, at det skal forstumme. Kirken kan blive beskyldt for hate speech og for at være ekskluderende. Knud Lavard var en eksemplarisk kristen fyrste; men der var megen menneskelig misundelse i hans liv, og Magnus følte sig ikke bundet af Guds ord”, sagde biskoppen i sin prædiken.

Efter messen gik deltagerne i stilhed til Knud Lavards Hus, hvor der var sakramental velsignelse med efterfølgende hyggeligt samvær i Ruts og Marias have. En stor tak for deres aldrig svigtende gæstfrihed. LR

Processionen beder rosenkransen på vej mod kapelruinen. Foto: Jan Kozon.

”Kærlighedens overvældende kraft”

Præstevielse af Livio Alloa Casale i Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby.

Tekst: Ingrid Petersen

BISPEDØMMET I en af festdagens smukke neokatekumenale sange over 2 Korintherbrev 4,6-12 blev der sunget om kærlighedens overvældende kraft, der kommer fra Gud, og weekenden 2.-3. juli 2022 stod virkelig i kærlighedens tegn ved pastor Livios præstevielse i Sankt Knud Lavard Kirke i Lyngby, der var fyldt til randen af glade gæster.

Kærligheden mellem Gud og Livio, der hørte Guds kalden og på denne lørdag sagde sit definitive ”Amen” til Gud. Kærligheden mellem Livio og hans familie og venner, der har fulgt hans vej til Gud. Og kærligheden mellem Livio og menigheden i

Lyngby, der har set ham vokse fra at være prætestuderende til diakon til præst. Jo, vi vidste det godt: Livio er præsteklar!

Dagen efter fejrede vi pastor Livios primitivmesse, hvor kærligheden igen kom til udtryk i menighedsrådsformanden Eric Maillets tale: ”Det bedste fra Italien er ikke pizza eller pasta. Det bedste er Livio!” – hvortil pastor Livio svarede: ”I er min første kærlighed!”

Jo, kærligheden blomstrede om kap med de meget smukke hvide blomsterarrangementer i kirken, og det er med vemod, at vi sender pastor Livio Alloa Casale videre til Randers med et ”på snarligt gensyn!”

Livio Alloa Casale modtog præstevielsen i en fyldt Sankt Knud Lavards Kirke lørdag den 2. juli.

Læsere skriver

Postulatet om Lejeune kan ikke underbygges

Kommentar til KO's bagsidehistorie nr. 9.

Jeg er rystet over KO's store bagsidehistories postulat, at Jérôme Lejeune skulle være solo-forskeren, der opdagede eksistensen af det ekstra kromosom, der definerer Downs syndrom. Jeg skal ikke elaborere over Torben Riis' optagethed af 'fordelen' ved Lejeune, qua hans abortmodstand, ej heller over hans – Riis' – frækhed med at påstå, at Marthe Gautier ikke engang var læge, 'kun' kardiolog – en kardiolog er så sandelig også læge, men artiklens udtryk og vending afdækker ganske tydeligt forfatterens slet skjulte hensigter med at underkende hende, allerede ved udgangspunktet for hendes videnskabelige baggrund..., og endvidere at hun kun 'en gang imellem kom på (hans) laboratorium'.

Den oprindelige historie nævner ikke, om hvorvidt Marthe Gautier overhovedet kom på laboratoriet, selv om han påstod at arbejde tæt sammen med hende - artiklerne understreger blot det faktum, at hun udleverede sine resultater til Lejeune til affotografering, da han var i besiddelse af de da omkostningstunge redskaber til dette arbejde, hvilket hendes økonomi ikke tillod hende at anskaffe, – se bemærkningerne om hendes fortvivlede begrænsede økonomiske rammer, hvor hun selv måtte spæde til – ligesom hun nogle gange var henvist til at bruge sit eget blod til nogle af prøverne. Hvor og hvordan pladerne blev overdraget, melder den oprindelige historie intet om, og i

Lejeunes – og dermed Riis og Arbøls artikel, – nævnes slet intet herom – til gengæld fastslås det med syvtommersøm, at hun aldrig så sit materiale igen, og at Lejeune kun få måneder efter skabte kraftig interesse om sin person med denne 'hans' epokegørende opdagelse – som altså Marthe Gautier havde stået for, og som han tyvstjal. Han undertrykte hendes navn i samtlige sine referencenoter og sørgede overalt for, at hun blev mistænkeliggjort, hvis hun da overhovedet blev omtalt – se ovenfor om 'laboratoriebesøgene' – og endda udslettet totalt i såvel forskerkredse som i offentligheden generelt. At der endda nu er kræfter i gang for at få ham helgenkåret er jo fuldstændig absurd!

Forfatterne til artiklen her i KO skriver ligeud som argument for deres postulat, at det kun er Kristeligt Dagblad, der fremfører omtalen af Marthe Gautier, og omtaler overhovedet ikke de indtil flere internationale videnskabelige artikler, samt Wikipedia et al, der alle har historien på plads, og de påstår yderligere som bevis på hendes 'falske påstand' om hendes egen rolle i opdagelsen af Trisomi 21, at hun først sent i livet fremkom med 'påstanden', nemlig efter Lejeunes død. At hendes mangfoldige priser og udmærkelser heller ikke nævnes, er jo kun yderst betegnende for hensigten bag artiklen – at smadre hende totalt og atter forsøge at udslette hende fra vor bevidsthed, nu hvor der endelig stilles ind på hende.

Jeg har listet nogle af de artikler, som dels får sat tingene på plads, dels – ikke mindre vigtigt – omtaler (nogle af) de mængder af priser og udmærkelser, hun modtog for sit eget arbejde – og ligeledes, hvordan Lejeune sammen med to andre modtog en Nobelpris for 'sit arbejde'; læg også

mærke til omtalen af Lejeunes sabotage mod en konference, hvor hun skulle have forelæst om sin opdagelse, og skulle modtage en stor pris, – konferencen lykkedes det Fondation Jérôme Lejeune at få forhindret; men prisen fik hun alligevel, men i det stille. Ingen omtale, ingen eksistens! Artiklerne affærdiger Riis og Arbøl som 'nogle franske avisers påstande, der er baseret på sekundære kilder, og som sandsynligvis er farvet af deres egen holdning til Lejeunes position som ihærdig abortmodstander, eller som simpelthen bare rider ukritisk med på tidsånden'. Den lader vi lige stå et øjeblik, ikke?

Endelig en artikel som – langt nede i teksten, læs tålmodigt! – omtaler Matilde-effekten – om den historiske undertrykkelse af kvinder i forskning og på andre væsentlige områder, men primært i videnskabens verden.

Maria Steiness-Illum, 2970 Hørsholm

Links til de artikler Maria Steiness-Illum omtaler findes i KO's onlineudgave, hvor også Riis' og Arbøls artikel kan læses. Med venlig hilsen redaktionen

en.wikipedia.org/wiki/Marthe_Gautier
www.medscape.com/viewarticle/974222?reg=1#vp_1
information.tv5monde.com/terriennes/sciences-au-feminin-marthe-gautier-une-decouvreuse-oubliee-parmi-d-autres-455918
www.radiofrance.fr/franceculture/marthe-gautier-decouvreuse-de-la-trisomie-21-6341929

Webadresserne kan læses i onlineudgaven.

► *Fortsat fra side 4* tredjeordener har også arbejdet med den synodale proces i særskilte, kollektive besvarelser.

I 36 menigheder har der været arbejdet med spørgsmålene om fællesskab, deltagelse og mission. Fire menigheder har også eller kun arbejdet på en anden måde. Samlet mener den største gruppe, at Kirken skal være mere inkluderende og åben, mens en mindre gruppe mener, at Kirken skal stå fast og skille sig ud fra alt det, der ikke er katolsk.

Undersøgelsen viser et ønske om rummelighed over for gengifte, LGBT-personer, singler og andre der står udenfor en kernefamilie. Der ønskes fornyelse i katekesen. Der ønskes større ansvar til kvinder, frivilligt cølibat for præster og en mere transparent ledelsesstil. Der er et ønske om præster, der taler godt dansk og har godt kendskab til dansk kultur.

Bevidstheden om at vi er forbundet med hinanden i Kirken via forskellige nådegaver styrker fællesskabet i følge mange besvarelser. Styrkende for fællesskabet er også valfarter og katekese og at man påtager sig forskellige opgaver i Kirken. Derimod svækker det deltagelsen, hvis der er klikeagtige grupper i menigheden. Spørgsmålet blev rejst, om der mangler støtte og opfølgning på nye præster. Den manglende åbenhed om kriser i klostre og i hierarkiet skaber utryghed. Det er vigtigt, at grupperne taler med hinanden og ikke om hinanden. Kirken bør gøres mere synlig i lokalsamfundet, og det er vigtigt med en styrket katekese for børn og voksne.

En stor udslaggivende faktor for engagement er, at man kommer til søndagsmessen. Det opleves som svækkende for engagementet, hvis man oplever, at det ikke gør nogen forskel om man kommer eller ej. Deltagelse i frivilligt arbejde opleves også om noget, der styrker fællesskabet.

Overgrebsagerne har skadet manges engagement i Kirken. Mange ønsker en tilpasning af messen og flere aktiviteter for børnefamilier. Der var også ønske om at arbejde videre med den synodale proces og med inddragelse af lægfolket i beslutningstagninger samt ønsker om mere plads for den tridentinske ritus.

To lægmandsorganisationer deltog i undersøgelsen. De fremhæver fællesskabets betydning for det kristne liv og er bekymrede over fragmentering i forskellige former for menigheder. De finder, at tiltagende klerikalisme og svækket deltagelse fra lægfolket skaber frustration og udtrykker bekymring for, at de unge forsvinder. Præsterne ønskes bedre uddannet inden for psykologi og pastoralteologi.

Ti præster deltog i undersøgelsen med egne spørgsmål. Her fremhæves det bl.a., at præster bør være mere inkluderende og opsøgende. Præsterne ønskede flere opgaver delegeret ud til lægfolket og mere synodalitet. De oplevede generelt, at de forskellige sproglige grupperinger gør fællesskabet svært.

Se video om den synodale høring i bispedømmet på: katolsk.dk/synode. Her finder du også små filmklip blandt andet med forklaringer af hvad synode, synodalitet og

Så meget koster det at holde et PR-møde:

Den samlede udgift til PR møde i Middelfart den 25.-26. juni i år var på i alt 98.941,31 kr.

Udgiften til kursuscentret (bespisning, overnatning og 2 kursusdøgn) og til møde og overnatning for FU (forretningsudvalget) fra fredag til lørdag var 87.489,00 kr – det resterende beløb 11.452,31 kr er udbetalte rejserefusioner.

Samlede udgifter for to PR-møder i 2021 var inkl. rejserefusion m.v. 183.756,15 kr.

Kilde: Administrationschef Thomas Jacob Larsen

synodal vandring betyder.

Ønsker om arbejdsområder for PR til næste valg

I fem forskellige grupper drøftede PR-medlemmerne, hvilke emner de kunne tænke sig at arbejde med indtil næste valg. Mange emner blev foreslået – her er nogle få eksempler. Kan de katolske skoler også kaldes katolske om 20 år i en tid, hvor der bliver stadig færre katolske elever og lærere? Hvordan har corona påvirket os? Hvordan kan vi styrke katekesen – både for børn og voksne? Hvordan skaber vi flere tilbud for børn og voksne? Hvordan skaber vi værdige rammer for forberedelse til døden?

► *Fortsat fra side 6.*

pensionisttilværelse på præmonstratensernes skole Sint-Michielscollege i en af Antwerpens forstæder Brasschaat og hjælper blandt andet til ude i sognene.

I spisesalen på Averbode møder vi Raymond Minnaert. Han startede som kapellan ved Skt. Norberts Kirke i Vejle i 1983 og var senere sognepræst i Horsens i mange år. Cancer tvang ham i 2011 tilbage til Flandern; men han kom, som han siger, igennem det “med hjælp fra gode læger, Guds hjælp og manges forbøn”. Da han var kommet nogenlunde til kræfter igen efter sin sygdom, begyndte han at arbejde i arkivet og biblioteket, hvor han tog fat på mindre opgaver i biblioteket der kunne laves siddende. En gammel drøm gik i opfyldelse. Han fik mulighed for at studere kunstvidenskab ved universitetet i Leuven. I 2020 blev han ansvarlig for at registrere abbediets kunstskatte i samarbejde med proviseren – der er ansvarlig for bygningerne og inventaret. Også det pastorale arbejde kunne han genoptage. I dag er han weekendpræst i de fire sogne, der passes af en af hans medbrødre fra Averbode.

For Minnaert var det katolsk set lidt af et

chok for mig at komme tilbage til Belgien fra Danmark. “I Belgien havde jeg jo været vant til en fyldt kirke hver søndag og en menighed, der sang “højt og lydeligt”. Kærligheden til Danmark har han stadig.” I

Averbodes 53. abbed Marc Fierens giver gruppen sin højtidelige latinske afskedsvelsignelse i kapitelsalen.

hertet bærer jeg Danmark med mig hver eneste dag, og når danskere lægger deres vej forbi Averbode, er det dejligt at kunne snakke dansk igen. Danmark er en højtelsket, højrøstet og nogle gange lidt

irriterende ven for resten af livet”, siger han.

Stilheden

“Jeg er et barn af stormen. Derfor har jeg stilheden kær”, står der på et indrammet billede i gæstespisesalen. “Det som vi søger i ordenslivet, er en frugtbar arbejdsstilhed. En jord, der nærer vores tanker, ord og gerninger”, skriver Minnaert i en publikation om klostrets spiritualitet og historie.

Stilheden er blevet en mangelvare, og netop stilheden er nok noget af det, der gør størst indtryk på Averbode, hvor der konstant er venteliste til gæsteafdelingen. Vi sår et lille frø hos nogen og håber det giver mere forståelse og fordybelse i vores tro, siger Britta. I årevis var hun sammen med sin mand Gert ansvarlig for menighedens ture til abbediet Averbode. Der har altid været både en åndelig og kulturhistorisk side af turene – blandt andet med besøg på slagmarken i Waterloo eller i store flamske kulturbyer som Brügge og Antwerpen. I år var et af højdepunkterne besøget i Hamborn Abbedi i Ruhrområdet.

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefondt kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00 lovprisning, kl. 18:00 messe;** katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen.

Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 11/2022**, som udkommer den **2. september 2022**, skal være KO i hænde senest den **15. august 2022**.

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 12/2022**, som udkommer den **23. september 2022**, skal være KO i hænde senest den **5. september 2022**.

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

**Føler du dig alene, trist eller
bekymret? Ved telefonen sidder
et kristent medmenneske, som
vil lytte og bede for og med dig.**

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Bønnens apostolat

August - For små virksomheder

Vi beder for små og mellemstore virksomheder; at de midt i økonomiske og sociale kriser må finde veje til fortsat at virke i og tjene deres lokalsamfund.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

**Nogle oplevelser behøver
du ikke at rejse efter**

Spis godt - spis vietnamesisk!

Kom og smag de mange autentiske vietnamesiske specialiteter eller bestil mad med hjem som *take away*, inden du overvejer at bestille mad til din næste fest.

Ønsker du en restaurantoplevelse i din egen spisestue?

Så kontakt vores køkkenchef.

Find menuen på www.homelandkitchen.dk

Homeland Brasserie & Cafe

Nordre Fasanvej 158, 2000

Frederiksberg - Tlf. 42 92 98 89

En del af Vietfood Catering Est.

10% MEDBRING DENNE KUPON OG
FÅ 10% RABAT PÅ MENU'EN

Teresa Music Services

Musik til Begravelse Muzyka na Pogrzeb

похоронна музика Musica para Funeral

**Mp3 samples & info:
musiczealand.com**

Biskoppens kalender

August 2022

1. Den Nordiske Valfart til Lourdes
2. kl. 14.00 Bestyrelsesmøde i Pastoral-Centret
6. kl. 16.00 Præstevielse af Daniel Steiner Ebert i Domkirken
7. kl. 10.00 Messe i Vor Frue Kirke, Slagelse
13. Vietnamesisk valfart til Øm
14. kl. 10.00 Firmelse Vor Frue Kirke, Silkeborg
- kl. 15.00 Firmelse Jesu Hjerter Kirke, Randers
16. Møde i Den Nordiske Bispekonferences Permanente råd - online
17. kl. 10.00 Møde i Biskoppeligt Råd
- kl. 16.00 Aftenseminar hos Religion og Samfund (RESAM)
18. kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råds forretningsudvalg
- kl. 17.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
21. kl. 10.00 Fejring af Sankt Birgitta Kirkes 125-års jubilæum, Maribo
- kl. 14.00 Festgudstjeneste i Roskilde Domkirke i anledning af stiftets 1000-års jubilæum
22. kl. 10.00 Messe hos Kærlighedens missionærer
25. kl. 08.00 Messe på Karmel
27. Tamilsk Valfart til Øm
28. kl. 10.00 Messe i Sankt Norberts Kirke, Vejle
- kl. 12.30 Firmelse i Sankt Peters Kirke, Herning
- kl. 16.00 Firmelse i Sankt Kjelds Kirke, Viborg

Udleveret og sat på plads af en ubetinget kærlighed

– om Erik Rostbølls forfatterskab.

Tekst: Kirsten Krog

PORTRÆT Sidste år døde forfatter, foredragsholder og præst Erik Rostbøll, 94 år gammel, kort tid før sin 95-års fødselsdag. Mit første ”møde” med ham var i den norske tv-serie ”Der ingen skulle tro nogen kunne bo”, som også er vist flere gange på DR. I serien besøger NRK forskellige personer, der bor ”langt uden for lands lov og ret” forskellige steder i Norge. I én af udsendelserne er man på besøg hos det danske ægtepar Erik og Kirsten Rostbøll, og her får man indblik i en særdeles levende – trods aldrende – personligheds liv.

Jeg tror på Jesus Kristus

Erik Rostbøll blev født 25. marts 1926 i Aarhus. Allerede som barn kunne man skimte fortælleren, der siden blev til foredragsholderen og forfatteren Erik Rostbøll. Således gav kammeraterne ham tilnavnet Saga pga. hans fortælletrang.

Som ung kom han under Anden Verdenskrig med i modstandsbevægelsen og blev til sidst kort før befrielsen fanget af Gestapo. Under forhøret, hvor han nægtede at angive sine ”medskyldige”, forsøgte forhørslederen at tvinge ham til at heile foran et billede af Hitler. Til dette svarede Erik: ”Jeg tror ikke på Hitler, men på Jesus Kristus”,

hvilket resulterede i tortur, hvorefter han blev kastet blødende i fangehullet. Egentlig dødsdømt, blev han befriet af en hipomand og flygtede til Sverige.

Klostret og kirken

Trods det, at Erik Rostbøll ikke havde læst teologi, blev han i 1964 ordineret til præst. Efter at have virket som præst i Den danske Folkekirke, flyttede han og hustruen, Kirsten, til England, hvor han blev præst i et økumenisk kloster.

I 1995 flyttede parret imidlertid til Norge, hvor Erik også tidligere havde boet og søgt stilhed i en svær periode af sit liv. Her byggede de en stavkirke, som de kaldte ”Noas ark”, og hvor de to dagligt holdt gudstjenester sammen.

Med katolsk inspiration

Erik Grosbøll var på mange måder inspireret af katolsk spiritualitet. Fra tiden i England var han fortrolig med klosterlivet, og en rejse til Medjugorje fik stor betydning

for både ham og hustruen og formede deres trosliv. Gennem en årrække bad de rosenkransen sammen.

Selvom Erik ifølge ham selv – som han udtalte det til Kristeligt Dagblad i anledningen af sin 80-års fødselsdag – ikke havde levet efter manualen for en helgen, viser hans udtalelser til pressen og temaerne i hans bøger, at hans trosliv på ingen måder var overfladisk, men netop båret af en dyb afhængighed af Guds barmhjertighed.

Udleveret af Guds kærlighed

Dette kommer klart til udtryk i et interview med Else Marie Nygaard i Kristeligt Dagblad i 2016. Erik var nu 90 år, og til spørgsmålet om, hvorfor Jesus blev korsfæstet, understregede han Guds ubetingede kærlighed, som mennesket ikke kan tåle, fordi vi selv altid stiller betingelser. Men ”i mødet med absolut kærlighed bliver vi udleveret, for så kan vi heller ikke kræve eller opstille betingelser. [...] og når kærligheden bliver ubetinget, har vi intet forsvar”.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 10
12. august 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

Forfatterskabet

Sammenhængen mellem Guds ubetingede kærlighed og vores selverkendelse skinner også igennem i Erik Rostbølls forfatterskab. I 1953 debuterede han med romanen ”Og hanen galede anden gang”. I anledningen af udgivelsen skrev Vagn Riisager i en anmeldelse til Kristeligt Dagblad: ”Det er så afgjort den betydeligste kristelige roman herhjemme siden Jakob Knudsen døde”. Jeg er tilbøjelig til at give ham ret, og sammenligningen netop med Jakob Knudsen er også velvalgt.

Herefter udgav Erik Rostbøll en række bøger, både romaner, essays og skuespil, hvorefter der i lang tid var stille omkring ham på det litterære felt. Indtil der i 2004 endelig udkom endnu en roman fra hans hånd, ”Når tiden er inde. Et indblik”, som en anmelder kaldte en ”camoufleret selvbiografi”. Dette kan man imidlertid også ifølge ham selv sige om hans debutroman, dog i endnu mere camouflagt.

”Og hanen galede anden gang”

I begyndelsen af romanen befinder vi os i hovedpersonen, Frederiks hjem, hvor han bor med sin demente far, Arnold og datteren, Ida.

Frederik er forfatter og skal modtage en pris for sit forfatterskab, så huset er på den anden ende. Familien er samlet og venter på at Frederik kommer hjem fra prisoverrækkelsen. Men han kommer ikke. I mellemtiden bliver læseren præsenteret for familien og nogle af dens hemmeligheder. Frederik har været gift i et glædesløst ægteskab med Helen. Hun er nu død, og Frederik var en overgang mistænkt for at være skyld i hendes død. Allerede inden hun døde, var han nemlig blevet forelsket i sin sekretær, Elise. Helen styrtede ned fra

en klippe på en tur med både Frederik og Elise, hvilket satte spekulationerne i gang. Igennem hele romanen er det uklart, hvorvidt Frederik virkelig er skyldig. Også da han mod slutningen indrømmer sin skyld, står det ikke klart om denne skyld er i overført forstand eller konkret. Om det er det ene eller det andet virker imidlertid underordnet, da Helen længe inden sin fysiske død var sjælelig død i Frederiks bedømmelse af hende og i hans dom over hende. Han havde hævet sig over hende og ikke ladet hende uvidende om, at hun i hans øjne var underlegen.

De dømtes benådning

Romanen tematiserer på en sublim måde forholdet mellem skyld og tilgivelse. Læseren får et indblik i, hvordan flugt fra skyld og nederlag kan dækkes af fine og endog sande ord. I Frederiks bestræbelse for at forstå sammenhængen i sit liv, ”tyede hans tanker til den yderste løgn, der er mennesket anvist, den løgn at omforme sit livs fallit til en sandhedens filosofi”, som det hedder i romanen. De tanker, man derefter indlemmes i, har imidlertid meget sandt i sig, men er altså hos Frederik en flugt fra at se sandheden i øjnene. Noget af det samme siges igen senere: ”Intet er så godt til at skjule sandheden med som de rigtige tanker”.

Mod slutningen af romanen indhentes Frederik imidlertid af sandheden om sit liv, og først dér er der forløsning. Som Elise siger mod slutningen siger: ”Jeg tror på de dømtes benådning”. Først da Frederik lader sig dømme, finder han nåde.

Romanen er med andre ord en tematisering af, hvordan Guds kærlighed sætter mennesket på plads, men også dermed sætter det i frihed fra sig selv.

”Lyset”

I 1955 udkommer romanen ”Lyset”. Allerede på bogens anden side introduceres læseren for bogens personer: ”Han hed Johan. Stig hed en ven, han havde haft engang. Hans kone hed Eva. Men det navn han hvi-skede ned i puden, når natterne blev for mørke var Maria”. Så er scenen sat kort og præcis.

Hovedpersonen Johan, en ung lærer ligger efter et nervøst sammenbrud på et psykiatrisk hospital. Her forsøger han at finde frem til årsagen til, at han er havnet dér, ved at genspille sit liv i tankerne. Ad den vej får læseren også i brudstykker indblik i hans liv.

Under krigen er Johan med i modstandsbevægelsen og efter et forhør under tortur flygter han til Sverige. I beskrivelsen af forhøret ses klare paralleller til, hvad Rostbøll har fortalt om sine egne erfaringer i Gestapos klør.

Da Johan står ansigt til ansigt med ondskaben og løgner og vælger sandheden, får han en åbenbaring. Han bliver rolig og rykkes ud af den lidelsesfulde situation og ind i lyset. Pludselig ser han verden og livet, som det virkelig er og lover derfor fremover at leve i sandheden og lyset, hvis han overlever.

På flugt til Sverige knytter han bånd til Eva, som han senere gifter sig med. Men i virkeligheden er han forelsket i barndomsveninden Maria. Giftermålet er hans forsøg på at gøre det rigtige og leve i lyset fra åbenbaringen, men alt går skævt. Nu ligger han i en hospitalsseng og undres.

Når man gør lyset til sit eget

Gennem et forvirret tankeforløb med gentagelser og uordnet kronologi, finder han til sidst ind til årsagen til sit livs

forlis. I en scene, som smelter sammen med forhørsscenen hos Gestapo, siges det tydeligt: ”Ved du ikke, at du har tilbudt dig selv som lyset? [...] I stedet for, at du skulle være i lyset, ville du, at lyset skulle være i dig. Det var dit lys, det var dig, som lyste! [...] Intet er så vanskeligt som at skelne imellem det, Gud vil et menneske, og det, mennesket vil – med Gud!”

I sin bestræbelse på at gøre det gode og rigtige havde Johan gjort sig selv til godheden og sandheden, og dermed havde han forrådt den sande åbenbaring, han havde modtaget. Det er ikke uden grund, at der på bogens første side står: ”Led os ikke ind i fristelse”. For den største fristelse iklæder sig lysets skikkelse. Eller snarere Johan er blevet fristet til at vendt sandheden til løgn og lyset til mørke.

Dermed er bogens tema dybest set det samme som i debutromanen: Mennesket har en evne til at dække løgner med sandhedens kappe, og i mødet med lyset står det altid i fare for at gøre sig selv til lyset.

Stillet over for dommen er det befriende budskab imidlertid, ”Lyset er nåde, kun den renhed, som er at leve under nåden, er til velsignelse”, som det siges mod slutningen af bogen. – Dermed er der håb for Frederik, Johan og for os.

Så er missalet ankommet!

Otte paller med i alt 510 nytrykte danske missaler ankom mandag den 8. august til bispekontoret i København.

MISSALE Efter mange års venten vil menighederne rundt om i landet i den kommende tid endelig kunne tage den definitive danske oversættelse af det romerske missale, Kirkens officielle messebog, i brug.

Den engelske udgave af missalet har stået model for selve den fysiske udformning af det nye danske missale. Den danske over-

sættelse er baseret på tredje grundudgave af det romerske missale, der udkom i 2008 og blev godkendt den 23. september sidste år af Arthur Roche, præfekt for kongregationen for gudstjenesten og sakramentsforvaltningen.

Missalet indeholder retningslinjerne, som der fejres messe efter, en gennemgang af

Pastoral-Centrets medarbejdere Rosa Maria Ørtved Knudsen (tv), Marcelino Gaguin og Ingrid Petersen stod mandag den 8. august klar til at pakke de otte paller indeholdende 510 nytrykte danske udgaver af det romerske missale ud. Foto: Lisbeth Rütz.

messens struktur, elementer og enkeltdele, en redegørelse for gejstlighedens pligter, gudsfolkets opgaver og de forskellige former for messefejring.

Derefter kommer generelle instruktioner mht. brug af ting – kar, messeklæder m.m., der bruges i fejringen. Missalet indeholder endvidere en tabel for de vigtigste datoer i kirkeåret indtil 2047 og retningslinjer for kirkeår og kalender.

Det nye missale er en kvalitetsudgivelse beregnet til mange års ihærdig brug. Den er trykt på 70 g ivory (elfenbensfarvet) mat papir, og er trykt og indbundet i ægte læder i Italien. Den er på 1.494 sider og indeholder bl.a. 11 farveillustrationer, seks læsebånd og 24 faner. Prisen er kr. 2.900,-

Læs mere i dette nummer på side 8-9 om biskoppens præsentation af det nye missale og fire eksempler på påfaldende ændringer i det nye missale, blandt andet i Fader vor.

NM

Bispedømmet: Syntesen af synodehøringen

Koordinationsgruppen for den synodale høring i bispedømmet har offentliggjort sin syntese. De vigtigste konklusioner af høringerne og spørgeundersøgelserne fremhæves under hovedoverskrifterne 'Fællesskab, deltagelse og mission'.

Tekst: Niels Messerschmidt

HØRING Helt centralt i de over 1.400 indkomne besvarelser, koordinationsgruppen har modtaget, er glæden ved at deltage i messen og være en del af det kirkelige fællesskab. I nogle menigheder er fællesskabet dog udfordret, da grupper af troende ikke deltager i den almindelige søndagsmesse, men primært fejrer messe for sig selv; det være sig sproggrupper, bevægelser, den ekstraordinære ritus m.m. Synodale samtaler – hvor vi lærer at lytte til og forstå hinanden – ses som et redskab til at vokse i fællesskab og enhed, og lære at være Kirke trods vores forskelligheder.

En udfordring for dette fællesskab er personer, der af den ene eller anden grund er forment adgangen til fx sakramenterne, her peges især på fraskilte og gengifte katolikker og LGBT+ personer. Af andre ekskluderende faktorer nævnes præsters ringe sprogkundskaber og en utidssvarende eller irrelevant forkyndelse.

Mange respondenter værdsætter bispedømmets engagement i økumeniske og ikke-kristne sammenhænge, og at Kirken italesætter samfundsspørgsmål og inspirerer andre i vores samfund.

Deltagelse fordrer et større medansvar

En stor andel af respondenterne mener, at præster med ikke-dansk baggrund kan give anledning til sproglige og kulturelle udfordringer: uden gode sprogkundskaber er det desuden vanskeligt at forstå og orientere sig i det danske samfund og kultur og for præstens vedkommende at omsætte det til relevante og fængende prædiker. Der efterspørges generelt en forkyndelse, der kan motivere og inspirere katolikker til at udleve deres trosliv som en del af Kirkens sendelse.

Besvarelserne viser, at der blandt mange mangler en klar forståelse af sammenhængen mellem messens *communio* og *missio*: at messen er et fællesskab, som ikke kun er vendt mod sig selv og hinanden, men også er udsendt til verden. Kirkens *communio* er det missionerende fællesskab. Og her skal Kirken blive bedre til at tale om troen, det at bekende sig som kristen og vidne om det. Et vigtigt indsatsområde er Kirkens støtte til børne- og ungdomsarbejdet i en sekulær kontekst, og denne indsats ønskes styrket.

Mange nævner spørgsmålet om lægfol-

kets rolle og medansvar i Kirkens ledelse. Der findes et udtalt ønske om at blive engageret i Kirkens mission, men også at blive medinddraget i de principielle beslutninger. En udbredt holdning er, at uden dette medansvar kan de troende ikke udleve deres kald som led i Kirkens sendelse.

Mission kræver troværdighed

Undervejs mod en mere synodal Kirke har høringen vist, at missionsbefalingen ikke kun bør overlades til præsterne, men er vores alles ansvar.

Et gennemgående træk i besvarelserne er ønsket fra såvel lægfolk som gejstlige om en større inddragelse af lægfolket. Når det ikke allerede er sket, skyldes det, at lægfolket og præsterne ofte taler forbi hinanden, og her angiver mange klerikalismen som årsagen. Men, som præsterne påpeger, mangler mange lægfolk den fornødne trosmæssige og kirkelige viden. Derfor ses det som helt afgørende at uddanne/opkvalificere lægfolk til at kunne påtage sig større ansvarsområder i kirkelig sammenhæng.

Kirkens mission er i disse år alvorligt svækket af rapporterne om de mange internationale overgrebsager og hierarkiets håndtering af dem. Det er en åbenlys anstødssten såvel internt i Kirken som i dens forkyndelse udadtil. Det har betydet, at mange katolikker har mistet tilliden til Den katolske Kirke, og her udestår fortsat et stort arbejde med at få genoprettet tilliden til Kirkens ledelse.

Traditionelt har Kirken prædikeret autoritativt, men dens autoritet er blevet eroderet i takt med specifikt overgrebsagerne og generelt den stigende Fortsættes side 2 ▶

Valfart

Indtryk fra nordisk Lourdesvalfart.

Læs mere på side

5

Hamborn

Et kloster i Ruhr.

Læs mere på side

6

Medier

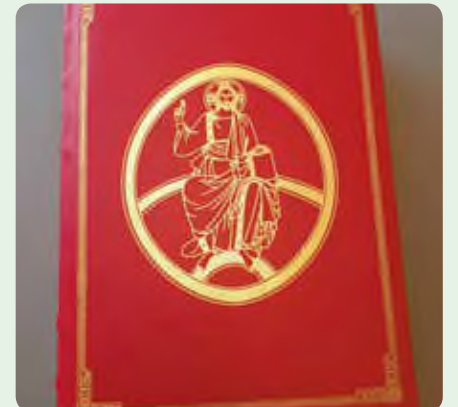

Præsentation af websitet Katolsk Liv.

Læs mere på side

7

Missale

En bog alle kan få at se.

Læs mere på side

8-9

KO mener

Fordømmelser

Pave Frans, katolikker og det internationale samfund protesterer i samlet flok over den eskalerende krise i Nicaragua, hvor Kirken, medierne og ngo'ere gennem længere tid har været udsat for systematisk chikane af Daniel Ortegas sandinistiske regime.

Sammenstødene har bl.a. resulteret i, at flere katolske radiostationer er blevet lukket. Ngo'ere er forhindret i at udføre deres arbejde. Ordenen Kærlighedens Missionærer er blevet smidt ud af det land, og flere præster er sat i husarrest. Midt i sidste måned blev biskop Rolando Álvarez af Matagalpa – efter at havde siddet indespærret i sin bispebolig siden starten af august – arresteret og siden sat i husarrest sammen med præster og medarbejdere på det lokale bispekontor.

Politiet hævder, at biskoppen har forsøgt at organisere voldelige grupper og tilskyndet til hadefulde aktioner for at destabilisere landets styre. Biskop Álvarez forsøgte at bede offentligt på gaden foran domkirken med eukaristien i en monstrans, men blev stoppet af politibetjente.

I sin tale under Angelus søndag den 21. august sagde pave Frans: ”Jeg følger, med bekymring og sorg, nøje situationen i Nicaragua, der berører såvel personer som institutioner [...]. Jeg vil gerne udtrykke min overbevisning og mit håb om, at det gennem en åben og oprigtig dialog fortsat er muligt at finde et fundament for en respektfuld og fredelig sameksistens”.

I en tweet skrev biskop Rolando Álvarez: ”Vi ønsker at gøre Guds vilje, vi er i Hans hænder”. Det er blevet rapporteret, at den 55-årige prælat lider af alvorlige helbredsproblemer. Myndighederne har nu givet Álvarez lov til at få besøg af sin familie og at mødes med næstformanden for landets katolske bispekonference, kardinal Leopoldo Brenes.

FN har også udtrykt uro over situationen i Nicaragua, og generalsekretær Antonio Guterres er alvorligt bekymret over det, han kalder ”en alvorlig hindring af det demokratiske og offentlige liv” i landet. En FN-talsmand tilføjer, at Antonio Guterres har opfordret Daniel Ortegas regering til at sikre alle borgernes rettigheder, navnlig de universelle rettigheder som fx retten til forsamlingsfrihed, samvittigheds- og religionsfrihed, og FN's generalsekretær har også opfordret myndighederne til at løslade alle, der er blevet vilkårligt tilbageholdt i den senere tid.

Organisationen af Amerikanske Stater (OAS) og Den interamerikanske Menneskerettighedskommission (IACHR) har advaret om stigende ”forfølgelse” og ”kriminalisering” i Nicaragua. Også de opfordrer Daniel Ortegas regering til at stå vagt om de universelle menneskerettigheder og løslade vilkårligt fængslede.

Katolske bispekonferencer verden over har udsendt støtteerklæringen og opfordrer de troende til at bede for det latinamerikanske land.

Biskop Álvarez udtrykker i et tweet tillid til alles forbønner i denne vanskelige situation, og skriver: ”I bevidstheden om, at forbøn er de kristnes styrke [...] opfordrer jeg alle til fortsat at bede til Kristus og at Han må våge over sin lille hjord”.

NM

Tysk synodesammenfatning: Ønsker større inddragelse af lægfolk og en mere tolerant Kirke

Den katolske Kirke i Tyskland har offentliggjort en sammenfatning af den synodale vej og høringerne i bispedømmerne. Resultaterne var ventet med spænding i lyset af den fra flere sider stærkt kritiserede synodale vej i landet.

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODALITET I en sammenfatning, der opsummerer konklusionerne af den nationale høringsproces blandt tyske katolikker, giver landets biskopper udtryk for ønsket om en større medinddragelse af lægfolk, og især kvinder, og at Kirken udviser større rummelighed over for personer, der er uenige med den i visse moralske anliggender.

Rapporten, med titlen ’Mod en synodal Kirke – fællesskab, deltagelse og mission’, opsummerer konklusionerne af Den tyske Bispekonferences ’synodale vej’, og er sendt til bispesynoden i Rom forud for næste års internationale bispesynode om synodalitet i Vatikanet.

Den 13 sider lange sammenfatning er op-

delt i to dele, hvoraf første del reflekterer over landets egne erfaringer med de synodale høringer, der er gennemført på bispe- og ærkebispedømmeniveau samt på nationalt niveau i bispekonferencen. Anden del opsummerer tilbagemeldinger fra høringen om de ti emner, som findes i Vatikanets officielle håndbog, den såkaldte *Vademecum: For Synoden om Synodalitet*.

Rapporten bemærker bl.a., at kvinder, unge og troende, der tilhører Kirken men har forskellige holdninger til spørgsmål som fx ægteskab mellem homoseksuelle, prævention og abort, ofte føler sig ”marginaliseret” i deres respektive kirkelige fællesskaber, og at Kirken bør give mere plads til at lytte til deres røst.

Diplomat: paven rejser snart til Ukraine

Ifølge Kyivs ambassadør i Vatikanet har pave Frans til hensigt at besøge Ukraine, inden han rejser til Kasakhstan i september.

UKRAINE Efter en privataudiens hos paven citerer den ukrainske diplomat Andriy Yurash paven for at have udtalt: ”Jeg er meget tæt på Ukraine og vil gerne udtrykke min nærhed gennem et besøg.”

På *Twitter* forklarede ambassadør Yurash videre, at Ukraine har ventet på paven i flere år og især efter krigens udbrud. ”Det vil glæde mig meget at byde ham velkommen, inden han rejser til Kasakhstan,” skrev Yurash.

Vatikanet har bekræftet, at Kyivs ambassadør var i audiens hos paven søndag den 7. august, men de er ikke kommet med detaljer om, hvad der blev drøftet på mødet.

Pave Frans mødtes med metropolit Anthony af Volokolamsk i Vatikanet den 5. august. Foto: Vatikanets medier.

► sekularisering i samfundet. Selv om mange i dag fortsat er lydhøre over for Kirkens budskab, skal dens forkyndelse gøres relevant for moderne mennesker og deres livssituation.

Ikke mindst er de unge lydhøre over for autenticitet, fremgår det af besvarelserne. Og hvis forkyndelsen skal være autentisk, må den tale til mennesket. En sådan autenticitet forudsætter en ubetinget næstekærlighed til ens medmennesker uden nogen form for fordømmelse. Kirken bør derfor gå fra at prædike med autoritet til at vidne med autenticitet. Inkarnationen handler om autenticitet: som fuldkomment menneske mødte Jesus sine medmennesker med en fordomsfri autenticitet.

Koordinationsgruppen anbefaler i sin rapport, at det overvejes, hvordan man kan styrke lægfolkets forståelse af dets rolle i

Kirken, bl.a. med fokus på trosundervisning. Dette vil ikke alene skabe rammerne for en større medinddragelse i ansvaret for Kirkens liv, men også gøre lægfolk mere opmærksomme på deres medansvar i missionen.

Den videre vej frem...

Kirkens ledelse anbefales desuden at styrke arbejdet med at genoprette tilliden i kølvandet på overgrebssagerne. Koordinationsgruppen anbefaler, at man løbende opdaterer de nationale retningslinjer, at der bliver større transparens i håndteringen af sagerne, og at bispedømmerne årligt offentliggør rapporter om den løbende indsats på området. For kun gennem åbenhed og et fortsat fokus er det muligt at hele eksisterende sår og genoprette tilliden til

Rapporten slår også til lyd for, at lægfolk generelt, og særligt kvinder, får en større rolle i visse liturgiske handlinger som fx dåb og begravelser, hvilket ifølge rapporten også vil give kvinder og lægfolk generelt mere plads til at udlægge skrifterne.

Det bliver også foreslået, at lægfolk får mere indflydelse i forvaltningen af deres sogne, og hvem der er deres præst.

De tyske biskopper nævner faldende messegang, faldende engagement i menighedsrådene og andre katolske sammenslutninger, og nedgang i kirkeskatteindtægterne pga. de mange udmeldelser som nogle af de vigtigste årsager til at organisere deres synodale vej.

Den synodale vej blev lanceret i forsøget på at revitalisere Kirken i Tyskland og genoprette tilliden efter offentliggørelsen i september 2018 af en rapport, bestilt af Kirken selv. Her beskrives tusindvis af seksuelle overgreb begået af katolske præster over et tidsrum på tre år. Den synodale vej har i høj grad haft til formål at give lægfolk en mere fremtrædende rolle i Kirkens ledelse.

I deres rapport insisterede de tyske biskopper på, at hovedformålet med processen var ”at tage fat på de systemiske årsager til overgreb og mørklægningen af det, så evangeliet atter kan forkyndes på troværdig vis”.

De understreger samtidig, at ”kontinuiteten i undervisningen og fællesskabet med Den universelle Kirke skal bevares i denne proces”.

Der har længe været spekulationer om, hvorvidt pave Frans vil rejse til Ukraine forud for den interreligiøse konference i Kasakhstan i næste måned. Da den pavelige direktør for udenrigsanliggender, ærkebiskop Paul Gallagher, sidst udtalte sig, udelukkede han det ikke. Pave Frans har selv flere gange erklæret, at han har til hensigt at besøge Kyiv.

Det er også uklart, om pave Frans og den russisk-ortodokse patriark Kirill vil mødes på kongressen den 14.-15. september i Kasakhstans hovedstad Nur-Sultan. Begge har bekræftet, at de vil deltage, men ikke om de vil mødes.

Fredagen inden mødet med den ukrainske ambassadør mødtes pave Frans med metropolit Anthony (Sevryuk), der er Moskva-patriarkatets leder for udenrigsanliggender. Metropolitten er en af patriarks Kirills nærmeste fortrolige.

NM

Kirken som en autentisk samtalepartner i samfundsdebatten.

Koordinationsgruppen slutter sin rapport med at udtrykke ønsket om, at de danske katolikkers anliggender, som de kommer til udtryk i rapporten, bringes videre til Vatikanet og vil indgå i drøftelser på bispesynoden i oktober 2023 i Vatikanet og efterfølgende danne grundlag for, hvordan den synodale proces forankres og videreføres i de lokale bispedømmer.

Syntesen afsluttes med ordene: ”I den forstand håber bispedømmets koordinationsgruppe, at ovenstående dokument kan tjene som udgangspunkt og køreplan for sammen at gå i fællesskab, deltagelse og mission”. Hele syntesen kan læses på www.synode.dk.

Verdens ældste kardinal er død

Den ældste kardinal, den slovakiske Jozef Tomko, døde i Rom, 98 år gammel.

VATIKANET Den nys afdøde kardinal Jozef Tomko var i mange år en af pave Johannes Paul II's nære medarbejdere.

Den slovakiske kardinal har arbejdet i Vatikanet siden 1945 og har bestridt vigtige politiske stillinger i Vatikanet. I 1979 udnævnte pave Johannes Paul II ham til generalsekretær for Bispesynoden og ordinerede ham kort efter til biskop.

Tomko blev efterfulgt som Bispesynodens generalsekretær af den flamske kardinal Jan

Pieter Schotte i 1985, da han blev udnævnt til kardinal af den polske pave.

Han var dog mest kendt som præfekt for Kongregationen for folkenes Evangelisering, en stilling som han beklædte indtil han gik på pension i 2001 i en alder af 77 år.

Kardinalen blev ifølge *Vatican News* indlagt på hospitalet den 25. juni på grund af en skade på halshvirvelsøjlen. Han vendte tilbage til sin lejlighed i Rom den 6. august for at fortsætte sin pleje i hjemmet

Foto: Vatikanets medier.

med en dedikeret sygeplejerske, men døde om morgenen den 8. august i sin lejlighed, oplyste nyhedstjenesten.

Den ældste kardinal i verden er nu angoleneren Alexandre do Nascimento, der er 97 år gammel.

NM

Spansk kardinal: nye åndelige fællesskaber skaber håb

I anledning af ungdomsfestivalen 'Mladifest' i Medjugorje har den spanske kardinal Juan José Omella omtalt de nye åndelige fællesskaber i Kirken som en stor kilde til håb for Den katolske Kirke i Europa,

FÆLLESSKABER Midt blandt al den sekularisering, som han ser i sit ærkebispedømme Barcelona, findes der også en "ny generation af mennesker, der læser og praktiserer evangeliet på en ny måde". De udgør en mængde "fællesskaber af grønne skud, som på en levende måde formidler troen og arbejder for andre, og herigennem vidner om deres tro," forklarede kardinal Omella i et interview med det østrigske katolske nyhedsbureau *Kathpress*.

Mere specifikt henviste kardinal Omella til grupper som *Communione e Liberazione*, *Emmaus*, *Ephata*, katolske aktionsgrupper og også *Medjugorjes* bedegrupper, der alle har fået fodfæste det seneste årti, og som har givet Kirken et nyt ansigt udadtil. Omella forklarede videre, at det, der kendetegner disse grupper, er et aktivt bønsliv i fællesskab, og at de har påtaget sig opgaver henvendt til deres

medmennesker, fx dem, der er ramt af fattigdom, hjemløshed eller som sidder i fængsel. Ifølge kardinalen tilhører "de unge ikke samfundets og Kirkens fremtid, men dens nutid ved at fortsætte apostlenes virke på nye måder."

En ny ild

Det 'gamle Europa', hvor den apostoliske iver og de kristnes rødder til tider synes at være helt forsvundne, oplever nu, ifølge kardinal Omella, "Helligåndens pust, hvis vind blæser hen over asken og genopvækker gløderne til live, så der udbryder en ny ild".

I denne proces mener kardinalen at kunne se, at tros- og pilgrimssteder såsom *Medjugorje*, *Lourdes* og *Fatima* spiller en særlig rolle. De understøtter det, som er ved at ske, hvor så mange mennesker disse steder "bliver berørt af Gud og Jomfru Maria, så deres liv får en ny retning, og

de begynder et nyt apostolisk liv, præget af tro." Ofte handler det om at få øje på de ting, som de ikke længere havde lagt mærke til, og som de havde brug for at genopdage – fx først og fremmest blikket for "det store mirakel, at Herren bliver nærværende i et lille stykke brød, i ordet vi forkynder og i fællesskabet."

Kardinal Omella forklarede endvidere, at for de unge er det blevet særligt vigtigt at have store religiøse begivenheder, der handler om troen, såsom 'Mladifest' eller verdensungdomsdagene, der blev indstiftet af Johannes Paul II.

"For unge er det til stor hjælp at kunne træffe andre, der deler samme tro og det samme håb, og som gør det muligt for dem at møde Jesus Kristus. Det viser dem, at de ikke er alene, og det befrier dem fra frygten for at tro og hjælper dem til at lægge deres liv i Guds hænder."

"Det vigtige er imidlertid ikke antallet af mennesker, der samles. For Gud interesserer sig ikke for matematik; når det drejer sig om Ham, tæller alle med. For den enes skyld er Han villig til at forlade de tusindvis af de andre."

Signum.se

Kort nyt

Syv katolske biskopper, blandt dem kardinal Josip Bozanic, ærkebiskop af Zagreb, har sendt en protestskrivelse til patriark Porfirije, Den serbiske-ortodokse Kirkes overhoved. De kritiserer den serbiske Kirkes kanonisering af "martyrbarnet fra Jastrebarsko og Sisak", der hævdes at være blevet offer for det had, som nogle katolikker, herunder visse ordenssøstre, nærer mod de ortodokse.

Biskopperne fordømmer denne historieskrivning og påpeger fejl i dokumentationen bag kanoniseringen.

"Vi er uforstående og bedrøvede, fordi vi oplever, at Den serbiske-ortodokse Kirkes bispesynode tilsyneladende har accepteret en retorik og en usand og manipulerende kommunistisk propaganda," skriver biskopperne og advarer om, at sådanne kanoniseringer kan påvirke forholdet mellem de kroatiske katolikker og de serbisk-ortodokse troende.

Antallet af legale aborter i Polen er faldet med 90% efter en skelsættende domstolsafgørelse, viser nyligt offentliggjorte tal.

Den polske avis *Rzeczpospolita* rapporterede 30. juli, at der i 2021 blev registreret 107 legale aborter sammenlignet med 1.076 året før. Statistikken synes at bekræfte forudsigelsen om, at en afgørelse truffet af Polens forfatningsdomstol i oktober 2020 ville betyde et kraftigt fald i antallet af legale aborter, som i gennemsnit har ligget på omkring 1.000 om året.

Polens forfatningsdomstol erklærede 22. oktober 2020, at en lov fra 1993, der tillader abort i forbindelse med alvorlige og uoprettelige handicap eller en livstruende uhelbredelig sygdom, er forfatningsstridig.

Den sicilianske biskop Antonio Staglianò af Noto (63 år) er udnævnt til ny formand for Det pavelige teologiske Akademi. Staglianò efterfølger Ignazio Sanna (80 år), der har bestridt embedet siden 2019. Staglianò fortsætter samtidig som biskop af Noto.

Biskop Staglianò har studeret teologi i blandt andet Milano, Rom og Tyskland, og har været rektor og docent i systematisk teologi ved Calabriens teologiske institut. I 2009 blev han biskop af Noto, og i Den italienske Bispekonference har han ansvaret for migrationsafdelingen.

Billede fra den store friluftsgudstjeneste i det internationale ungdomstræf Mladifest i Medjugorje, Bosnien-Herzegovina, som i år blev afholdt i dagene 1.-6. august. Foto: pressefoto, Mladifest.com.

Caritas Rådgivning
- Gratis rådgivning udført af frivillige rådgivere -

<p style="text-align: center;">Retshjælp</p> <p>Åbningstider: - Onsdag 17-19 - Torsdag 15-17 (ukrainsk tolk tilgængelig)</p> <p>Rådgivning pr. mail legal-aid@caritas.dk</p>	<p style="text-align: center;">Socialrådgivning</p> <p>Åbningstider: - Onsdag 17-19</p> <p>Telefonisk rådgivning: 22 99 38 18</p> <p>Rådgivning pr. mail raadgivning@caritas.dk</p>
---	--

Drop-in fysisk rådgivning:
Stenosgade 4a, 1616 København V

Film, litteratur og podcast i Caritas Danmark

I år fejrer Caritas Danmark sit 75-års jubilæum. Caritas Danmark blev grundlagt for blandt andet at løse de problemer, der opstod med store flygtningestrømme ude i Europa efter Anden Verdenskrigs afslutning. Gamle mennesker i Danmark kan fortælle om, hvordan der kom mange tyske og østeuropæiske flygtninge til Danmark efter krigen. Her var de ikke særlig velkomne. Siden da har vores land været rigt og fredeligt; men desværre er der på globalt plan lige så mange

problemer som dengang med mennesker på flugt fra krig og fattigdom. Caritas Danmark forsøger på forskellige måder at sætte spot på disse problemer.

Ikke alle kan rejse ud til verdens brændpunkter. Men alle kan rejse med derud i Caritas Læseklub. Her får du mulighed for at læse og diskutere god litteratur, der handler om mennesker, som trods kriser stadig har livsmod til at kæmpe for en bedre tilværelse. Du kan også følge med i Caritas nye podcast. Den kan du læse mere om på denne side, hvor du også kan læse om filmen "The last shelter".

Du kan læse mere om Caritas Læseklub på caritas.dk/laeseklub.dk.

nye podcastserie, hvad det er, der får mennesker til at forlade alt. Formålet er at øge bevidstheden om verdens brændpunkter og flygtninge. I hver episode tager en fortæller dig med på rejse til en ukendt afkrog af verden. Turen går blandt andet til Columbia, Fransk Polynesien og Ukraine.

Eventet finder hos Cinemateket i København og billetter kan købes på Cinematekets hjemmeside: dfi.dk/cinemateket

Hvornår: Klokken 14.00, lørdag den 3. september 2022

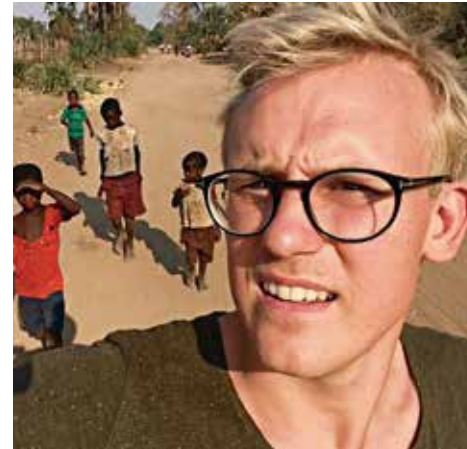
Hvor: Cinemateket, Gothersgade 55, 1123 København

Pris: 50 kr.

Caritas Danmark

Præsten Mr. Mkundiza (tv.) er omdrejningspunktet i Daniel Ryes fortælling om klimaflygtninge i Malawi, som du kan høre i første episode af den nye podcastserie. Præstens største drøm har altid været en automatiseret vandpumpe, der kan lette hans arbejde i marken. Men en altødelæggende tyfon og voldsomme oversvømmelser har kostet ham sin drøm. Drømmen er nu i stedet at kunne genopbygge sit hjem. Foto: Daniel Rye.

Som tidligere gidsel hos Islamisk Stat bliver fotograf Daniel Rye ofte selv til centrum for historien. Men i premieren på denne nye podcastserie, er det en anden mands historie, fotografen skal fortælle. Syv gange har Daniel Rye besøgt en afrikansk præst i Malawi og dokumenteret, hvordan et helt almindeligt liv langsomt smuldrer under klimaforandringeres altødelæggende kræfter. Foto: Daniel Rye.

QR-kode: Scan QR-koden med din foto-app på mobilen. Tryk så 'Følg' i din podcast-app. Så får du automatisk besked, når nye episoder af podcasten udkommer.

Lyttebiograf: Tørke, Tyfoner og Klimaflygtninge – rejs med Daniel Rye til Malawi

Hør Caritas Danmarks nye podcastserie fra Afrika.

TPODCAST Det er tidlig morgen. Daniel Rye hopper i en taxa, der fører ham ud til landsbyen Kakoma i Malawi. Han har været her før. Flere gange har han levet under den vanvittige, varme sol og brændt sine fodsåler på det tørre sand. Han troede, han havde fanget essensen af klimahistorien i sin kameranlinse, men det går op for ham, at han ikke har set det værste endnu...

Lørdag den 3. september kan du lukke øjnene og synke ned i biografsetet til eksklu-

siv forpremiere på podcastserien "Jeg har set verden styrte i grus". Serien er blevet til i samarbejde mellem Udenrigsministeriet/Danida og nødhjælpsorganisationen Caritas Danmark. Oplev på tættest hold, hvorfor mennesker ender som klimaflygtninge, når Daniel Rye i podcastens første episode fortæller om sine skelsættende oplevelser i Malawi.

Gennem personbårne rejsefortællinger fra verdens brændpunkter, undersøger den

"Her hviler Amadou"

Filmkunst der sætter spot på migranterne fra Afrika.

FILM "Ici repose Amadou" (Her hviler Amadou), står der på det kors, der bliver sat ude i ørkenen på en ung migrants grav. Bare én grav blandt mange andre, ser vi i indledningen til filmen "The last shelter", et værk af den maliske dokumentarfilmsinstruktør Ousmane Samassekou. Med støtte fra IMS (International Media Support) og Danida har han instrueret "the last shelter" der blandt andet er blevet vist og præmieret på filmfestivalen CPH. Dox. Filmen har en flot billedside med storslåede billeder fra Sahara. Instruktøren har tilegnet filmen sin onkel Amadou der rejste for 32 år siden og

forsvandt sporløst.

Caritas Danmark viste filmen den 21. august som en del af fejringen af organisationens 75-års jubilæum. Lotte Niemann Jørgensen introducerede filmen og kaldte den "en ærlig og nøgtern skildring af en række menneskeskæbner". Hun nævnte strukturelle uligheder i samfundet som en af årsagerne til, at mennesker i landene syd for Sahel-regionen ønsker at migrere. Siden filmen blev optaget er situationen i Mali desværre blevet forværret med flere internt fordrevne i Mali og Burkina Faso.

Filmen viser, hvordan migranterne mod-

tages i Maison du migrant (migrantens hus), Caritas' modtagelsescenter i Nordmali, hvor migranterne bliver omsorgsfuldt modtaget. De får husly, mad, drikke og hjælp til personlig pleje. Klientellet er meget blandet – nogle har opgivet og er nu på vej hjem igen, andre tager trods mange advarsler chancen og håber på at komme gennem Algeriet til Europa.

Vi ser i filmen, hvordan Caritasmedarbejderne forsøger at give migranterne et informeret grundlag for den beslutning, de skal tage for deres fremtid. For der er under 1% chance for at deres planer lykkes. Mange dør ude i ørkenen, hvor de bliver overfaldet af kriminelle bander. Midt i denne trøstesløse situation arbejder Caritas på den lange bane med at skabe bedre muligheder for migranterne ved at hjælpe med skolegang eller

ved at oprette spare - låneopgaver - typisk for kvinder, der vil starte en lille virksomhed. Caritas arbejder også med at styrke mulighederne for dialog og fredelig sameksistens i området.

I filmen følger vi pigerne Esther og Kadi – to teenagepiger fra Burkina Faso på vej mod nord. Vi ser, hvordan pigerne støtter hinanden i en svær tid og hører om migranternes overvejelser, mens de forbereder sig i modtagecentret på at komme videre. Mange af dem føler, de er kommet til point of no return, for det vil være for stor skam for dem at vende tilbage. LR

Du kan se en trailer til filmen *the last shelter* på youtube.

Kadi og Esther er to unge kvinder fra Burkina Faso. Filmen "The last Shelter" følger dem i Caritas' udrejsecenter i det nordlige Mali, hvor de forbereder sig på at rejse til Algeriet og senere Europa. Foto: IMS (International Media Support).

Vand til Jerikos rose

Sådan fik troslivet næring i Lourdes.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

PILGRIM Både forrige og sidste år blev det ikke til noget på grund af covid. Men i år lykkedes det endelig at gennemføre den nordiske valfart til Lourdes fra den 25. juli til den 1. august. Valfarten blev særlig festlig, fordi en stor gruppe fra bevægelsen Tro og Lys var med for at fejre 50-året for deres første valfart.

”Troslivet er som Jerikos rose”, sagde biskop Czeslaw i en af sine prædikener i Lourdes. Og hvor har han ret. I Lourdes var der hjælp at hente. En hel palet af messer, lysprocessioner, rosenkransbøn og andagter med tilbedelse og korsvejsvandring gav rige muligheder for at revitalisere eller måske ligefrem genoplive et sluttent trosliv og gøre det kraftfuldt igen.

”Hvis vi ikke forbliver i Kristus, mister vi de frugter, vi bærer. Han er det sande vintræ, og uden Ham vil det, der var på vej til at begynde, svinde ind”, sagde biskoppen i Rosenkransbasilikaen, hvor vi fornyede dåbsløfterne.

”Et godt og solidt bønsliv er fundamentet for et kristent liv”, sagde pastor Jan Hansen i sin prædiken ved grotten, hvor jomfru Maria viste sig for Bernadette. Som regel er vi tilbøjelige til at fortælle Gud, hvad vi

vil der skal ske. Men vi skal ikke fortælle Jesus, hvad Han skal gøre – blot have tillid til Ham. Vi bør gøre som Maria gjorde ved brylluppet i Kana, hvor hun sagde; “der er ikke mere vin. Og så overlod hun resten til sin søn. Som troende kan vi gøre det samme, når vi tager rosenkransen i hånden og betror os til jomfru Maria”, sagde Jan Hansen.

”Den katolske Kirke har en lang række fromhedstraditioner der kan hjælpe os til at komme nærmere Gud”, sagde diakon David Noval, der fremhævede tilbedelsen af det Allershelligste som en måde at komme Jesus fysisk nærmere på.

Efter pandemien er Lourdes p.t. kun oppe på omkring 42% af sin kapacitet; men dette tal til trods var aktivitetsniveauet højt. Der var kø ved de fleste af korsvejsstationerne, da mange valfartsdeltagere gik den store korsvej sammen med biskop Czeslaw. Fællesbøn, sang og perioder med stilhed og plads til personlig bøn gjorde sammen med det storslåede landskab vandringen til en stor oplevelse.

Lørdag aften lyste biskop Czeslaw velsignelsen ved slutningen af lysprocessionen, hvor grupper af unge skiftedes til at

bære Mariafiguren, mens den lange række af grupper fra hele verden sang mariasalmer. Et af valfartens højdepunkter blev søndagens højmesse, der blev fejret i Pius X's basilika, hvor vi sad tusindvis af mennesker fra hele verden i den store, underjordiske basilika, hvor man føler sig som Jonas i hvalfiskens bug, fordi tagkonstruktionen minder os om hvalens ribben.

Biskop Czeslaw prædikede på engelsk med resumé bagefter, hvor han ubesværet skiftede mellem dansk, tysk, polsk og italiensk. ”Pandemien har gjort os usikre. I to årtier har vi haft fred; men nu trues Europa af krig. Dette skal ikke ses som en straf men som et wake up call. Kristendommen har i sin institutionelle form mistet stor indflydelse. Den risikerer at blive minimeret og latterliggjort. Men vi vil fortsat være et håbstejn, for vores opgave er at udbrede den gode nyhed. Den rige mand prøver at gøre sit liv sikkert med materielle goder; men man kan ikke bygge sit liv på materielle ting. Lad os lægge pessimismen bag os og ikke kun bygge vores liv på materielle ting”, sagde biskop Czeslaw i sin prædiken over lignelsen med den rige mand.

I Lourdes mødte de nordiske pilgrimme en gammel ven – diakon Damien Lejeune fra Communauté Saint Martin, der varetager mange opgaver inden for sjælesorg i Lourdes. ”Vi har brug for solide og pålidelige fader- og modermodeller. Bernadette peger hen mod Maria og Jesus i eukari-

Biskop Czeslaw lyser velsignelsen efter lysprocessionen lørdag den 30. juli.

stien”, sagde don Damien i et oplæg, hvor han understregede bøn og en generøs accept af prøvelserne i vores liv som en vej til personlig helliggørelse. ”Alle har en plads i Lourdes. Gud når os gennem forskellige kulturer og religioner”, sagde don Damien, der havde oplevet, hvordan mange muslimske kvinder kom til Maria-helligdommen i Lourdes.

Hvem arrangerer Lourdes-valfarten? Hvordan oplevede deltagerne valfarten? Hvordan er det at være med som frivillig hjælper? Læs mere om det i næste nummer af KO.

Det er både sjovt og fysisk hårdt at være med som hjælper.

Den danske gruppe går med i lysprocessionen, mens de synger til Marias ære.

En glad og anderledes oplevelse

Økumenisk valfartsgudstjeneste hos Tro og Lys.

BEVÆGELSER “Kik forsigtigt på din nabo og sig: Det skal nok blive godt alt sammen”. Sådan indledte Erik Hviid Larsen Tro og Lys-gruppens økumeniske valfartsgudstjeneste i Lourdes, og den skulle vise sig at blive turens gladeste oplevelse. Erik er præst i Folkekirken for børn og unge med særlige behov. Eller som han selv foretrækker at kalde det – alternativt begavede. Og så er han leder i Tro og Lys af lokalafdelingen for Danmark, Norge, Sverige og Estland. Valfartsgudstjenesten blev en forfriskende og meget anderledes oplevelse. Det blev den nok, fordi Tro og Lys i mange år har arbejdet med anderledes gudstjenesteformer. Folk, der er anderledes begavede, har nemlig også brug for anderledes måder at fejre gudstjenester på. Gudstjenesten var i en stramt opbygget form, som deltagerne tydeligvis var kendt med og følt sig trygge i.

Men samtidig var der også plads til at overraske og improvisere. For der sker altid noget, man ikke lige havde set komme i Tro og Lys.

Gudstjenesten var bygget op over salme 23 – Herren er min hyrde og handlede om den omsorg, Gud har for os. Der blev vekslet mellem kreative og sjove elementer og øjeblikke med dyb alvor, der ramte lige i hjertekulen og gjorde indtryk.

Hvor er jeg glad for at have fundet mit får igen, råbte hyrden (pater Herbert). Med stort skuespiltalent spillede han den lykkelige hyrde, der endelig har fundet sit får igen, mens resten af gruppen kravlede rundt på gulvet og brægede som en lille fåreflok! Liturgien fungerede som et velsmurt teamwork, hvor medlemmer af tro og Lys læste bibelteksterne op og formulerede forbønner. Eriks datter Sara var sakristan – en op-

Pastor Erik Hviid Larsen og pater Herbert Krawczyk lyser sammen velsignelsen. Læg mærke til billedet af et skib på stolaen. Skibet symboliserer bevægelsen Tro og Lys.

gave, hun lagde stor omhu og kærlighed i. Gudstjenesten var meget præget af lovsang med glade melodier og klappen i hænderne,

så alle de mange deltagere følte sig involverede.

“Rør hjertet

Fortsettes side 11 ►

Fra Ruhr til Vejle

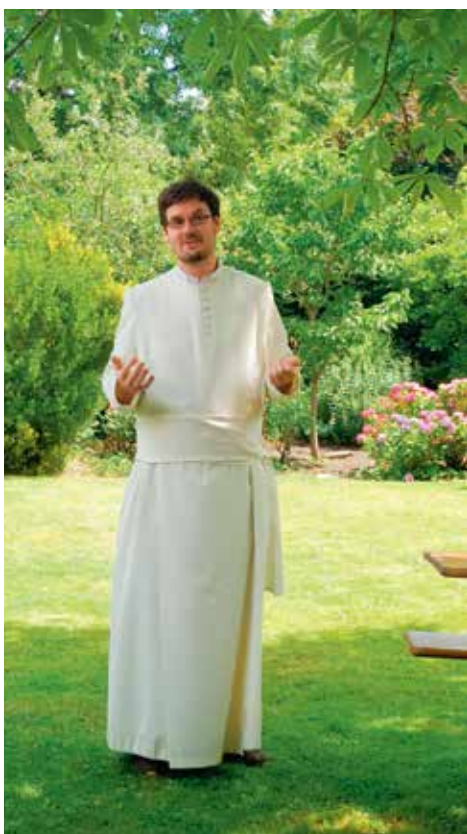
Tre unge præmonstratensere fra Abtei Hamborn i Tyskland har overtaget ansvaret for menighederne i Vejle og Fredericia. Her fortælles om deres baggrund.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

KLOSTERLIV Hamborn står der pludselig på skiltet, og den lange køretur fra Flandern er slut. En stor gruppe på 37 fra Vejle og Fredericia menigheder er på opdagelsesrejse i Flandern og Tyskland. De er taget afsted, fordi de gerne vil vide mere om præmonstratensernes rødder. Lige siden menigheden i Vejle blev grundlagt i 1904 af brødre fra Averbode i Flandern, har deres efterfølgere taget sig af en række menigheder, primært i Jylland. Da de flamske præmonstratensere forlod Vejle sidste år, tog et nyt kommunitet fra samme orden over – denne gang kom brødrene fra Hamborn i Tyskland.

Kontrasten mellem Averbode og Hamborn er stor. Det fornemt tilbagetrukne, slotslignende Averbode ligger ude på landet i grønne omgivelser, mens Hamborn er en del af Duisburg. Her – i delstaten Nordrhein-Westfalen – er Hamborn vokset sammen med Duisburg, Bochum, Dortmund, Essen og flere mindre byer til et stort sammenhængende område – Ruhr-distriktet – hvor der i dag bor omkring 5,3 millioner mennesker – næsten lige så mange som i hele Danmark.

Jakob Mannheimer fra det nye kommunitet i Vejle viser os hjemmenvant rundt på sit abbedi og fortæller på letflydende dansk om historien bag. Et kloster er ikke lige det, man venter at se i det industrielt prægede Duisburg; men faktisk har byen taget navn efter klostret. Det blev grundlagt allerede i 1136 – kun to år efter Averbode. I 1136 gav Gerhard von Hochstaden gården Hamborn til ærkebiskoppen af Köln med den betingelse, at her skulle der bygges et kloster. Da franske tropper besatte Rhinlandet, blev klostret ophævet; men kirkebygningen stod tilbage og blev brugt som sognekirke. Fra 1880'erne blev området industrialiseret. Masser af katolske arbejderfamilier fra mange forskellige lande flyttede hertil. De kom for at arbejde i minerne og på stålvær-

Pastor Jakob fortæller om abbediets historie.

kerne, og kirkelige initiativer til at afhjælpe den store sociale nød skød op af jorden som paddehatte. I 1959 blev klostret gengrundlagt af syv brødre, og i 1994 blev det igen ophøjet til abbedi.

Ødelagt, men rejst igen

Året 1944 blev et frygteligt år for Hamborn. Det meste af klostret blev bombet sønder og sammen. Jakob viser os fotografier af en næsten fuldstændig ødelagt klosterkirke. Gennem store huller i hvælvingerne ser man direkte ud i himmelrummet. Korset står tilbage som det eneste – alt andet er pulveriseret.

Dele af den romanske korsgang blev bevaret og leder os hen til en supermoderne klosterbygning i glas og stål fra 2011. For enden af korsgangen står en skulpturgruppe med den korsfæstede Jesus sammen med Maria og Johannes. Gammelt og nyt mødes i effektiv kontrast.

Inde i klostergården er idyllen total. Der er eksplosivt frodigt med grønt og blomster overalt. Et par ænder snadrer i et hjørne, mens klostrets sorte kat løber hen over plænen. Vi slapper af i havestolene og spiser en specialitet fra egnen med masser af kål og pølser. Her møder vi også den ældste i klostret – 90-årige pastor Norbert, der har fulgt med i klostrets liv lige fra bomberne faldt i 1944 og til i dag. Hamborn har altid været et lille sted; men i dag er abbediet vokset til 21 brødre. Der er to satellitklostre – ét i Vejle og ét i Magdeburg. Gennemsnitsalderen på brødrene er omkring 55 og dermed lavere end i de fleste andre klostre. Omkring 10 brødre bor fast på klostret, mens resten bor ude i sognene eller i Vejle og Magdeburg.

Sidste år kunne satellitklostret i Magdeburg i anledning af ordenens 900-års jubilæum med støtte fra Bonifatiuswerk indvie en helt ny bygning, der i fremtiden skal blive et åndeligt og økumenisk centrum. I 1991 kom Clemens – en bror til abbed Albert – til Magdeburg for at undersøge mulighederne for at oprette et kloster dér. Tre brødre mere fulgte efter, og i 1996 blev Magdeburg et priorat. At det lige er her – i et af de mest sekulariserede områder i Europa – at der kom et kloster, er ikke tilfældigt. Ordensgrundlæggeren Norbert blev få år før sin død ærkebiskop af Magdeburg og grundlagde her klostret Unser Lieben Frauen. Under den kommunistiske tid blev det indrettet til museum og koncertsal. Det var også her, den hellige Norbert af Xanten blev begravet i 1134. I 1600-tallet blev hans jordiske rester flyttet til præmonstratensernes kloster Strahov i Prag.

En tidløs klosterregel

Lige siden den hellige Norbert grundlagde det første kloster, har brødrene levet efter augustinerne regel. I modsætning til andre ordener som jesuitter og franciskanere, hvor man kan flyttes fra sted til sted, binder præmonstratenserne sig til at blive i et bestemt kloster og flytter kun, hvis der er tungtvejende grunde til det (*stabilitas loci*). Så vidt det er muligt, samles brødrene tre gange om dagen til tidebøn i klostret. De løser mange opgaver uden for klostret inden for sjælesorg, undervisning eller

En del af den gamle korsgang er stadig bevaret og bygget sammen med en nyere. Her ligger nogle af brødrene begravet.

socialt arbejde. Kvarteret har ændret sig markant efter krigen, og i dag er der mange indvandrere og en høj arbejdsløshed. Der er mange indvandrere fra Tyrkiet, Rumænien og Bulgarien. Mange er arbejdsløse og på overførselsindkomster.

“Multikulti er noget man må leve,” har abbed Albert sagt i et interview på *domradio.de*. Samtidig med at være abbed passer han også jobbet som sognepræst ved klosterkirken. “Mange kongregationer bliver nedlagt, fordi de har opfyldt deres formål; men præmonstratensernes regel bygger både bygger på et kontemplativt og et udadvendt aspekt,” siger abbed Albert, der derfor ser præmonstratensernes spiritualitet som tidløs.

De nye præmonstratensere har visioner for Sankt Norberts Kirke. Det er meningen, at kirken efter biskoppens ønske skal være et åndeligt center, skriver pastor Gregor i sognebladet. Allerede nu bedes tidebønnen i kirken med vesper på latin om tirsdagen og om lørdagen sekst (middagsbøn).

Inden udgangen af året vil der blive præsenteret et kontemplationsprogram med tilbud om meditation og ideer til uddybelse af bønslivet. Der arbejdes også for et mariansk apostolat, som mange troende har efterspurgt. Fokus i udviklingsarbejdet vil ligge på unge troende, fortæller sognebladet. Og nu glæder vi os til at se, hvad der kommer til at ske i Vejle...

Henri Kerkhofs og Jan Ophoff var med på besøg i Hamborn.

Abbediet er vokset siden gengrundlæggelsen i 1959, og derfor har man været nødt til at bygge til i flere omgange. Her den nye fløj, der blev taget i brug i 2011. Foto: Wikipedia.

Katolsk Liv vil puste ny ilt i livet som katolik

Som trofast læser af Katolsk orientering synes jeg, at tiden er inde til en præsentation af medieprojektet 'Katolsk Liv', som efterhånden har eksisteret nogle år med det formål at formidle levende tro i overensstemmelse med Kirkens lære til danske katolikker.

Tekst: Birgit Bidstrup Jørgensen

MEDIE 'Katolsk Liv' fortjener omtale i Katolsk Orientering, fordi den som medieplatform giver et tilbud, der adskiller sig fra og samtidig supplerer andre katolske medier. Katolsk Orientering og bispedømmets hjemmeside, *katolsk.dk*, giver saglig og konkret orientering om vores tro og om internationale og danske katolske nyheder. Det er vigtigt og kan ikke undværes, men i kraft af det internetbaserede medies muligheder for at bringe lyd- og videooptagelser – uden at være bundet af en udgivelsesplan – udgør hjemmesiden 'Katolsk Liv' et levende supplement til de øvrige medier. Derfor vil jeg prøve at tegne et portræt af, hvad man kan få ud af et bekendtskab med 'Katolsk Liv' og samtidig i al korthed præsentere manden, der står bag, Kuno Arnkilde.

For en ordens skyld, må jeg hellere først indrømme, at jeg selv er blevet en del af teamet 'Katolsk Liv', efter at jeg en dag så et opslag, hvor 'Katolsk Liv' søgte frivillige medarbejdere til at oversætte nyhedsartikler om Kirken og om livet som katolik. Det lød som noget for mig, men da jeg ville være sikker på, at dét, man kan finde på 'Katolsk Liv' er i overensstemmelse med Kirkens lære, satte jeg mig for at undersøge det hele lidt nærmere både ved at nærlæse hjemmesiden og ved at stille nogle spørgsmål til Kuno Arnkilde. Det er baggrunden for denne præsentation.

Næsten alle kan have glæde af 'Katolsk Liv'

'Katolsk Liv' retter sig, ifølge det formål, der kan læses på siden, mod fem målgrupper. Først de katolikker, der har en levende trospraksis, dernæst gruppen af katolikker, der ikke kommer så meget i kirken og måske ikke kender deres tro så godt, men alligevel er nysgerrige efter, hvad der sker i Kirken. Den tredje gruppe er udlændinge, som måske har et særligt behov for at orientere sig om den katolske kirke i Danmark. Den fjerde gruppe er de unge i Kirken, som skal have en mulighed for at forstå, hvad det vil sige at være katolsk kristen. Den sidste målgruppe er den danske befolkning, som får mulighed for at lære Den katolske Kirke at kende mere bredt.

Mange og varierede tilbud

Klikker man ind på *katolskliv.dk* bliver man mødt af en levende forside, der vidner om, at man kan hente katolsk inspiration fra mange kilder. Øverst kører et bånd med links til de seneste nyheder på siden, så man kan følge med.

Længere nede kan man streame katolsk tv. Da jeg for nylig vendte hjem fra valfart til Åsebakken, kunne jeg glæde mig over små videoreportager, der viste scener fra valfarten og et interview med en af præsterne. Den slags reportager findes fra flere katolske begivenheder. 'Katolsk Liv' adskiller sig fra andre medier ved denne levende formidling, som også ses i videointerviews, der giver mulighed for at få et indtryk af mange forskellige personer og deres måde at leve katolsk. Det giver

altså en ekstra dimension at se en persons gestik og høre ham tale. Fx kan man se interview med formanden for DUK, Lea Noval, med sr. Gertrud fra Åsebakken i anledning af hendes 90-års fødselsdag, med diakon Daniel Steiner-Ebert, der netop har modtaget præstevielsen, med formand for pastoralrådet Lilian Kristensen, der fortæller om at være konvertit og gudstjenesteleder i Sankt Thøgers Kirke i Thisted, foruden med pastor Jesper Fich om at være konvertit og præst samt ikke mindst en koncert med Hildegard-ensemblet.

Man kan også lytte til forskellige podcast. Bl.a. findes en samtale med br. Wilfrid Stinissen, der døde i 2013, og hvis bøger mange danske katolikker kender. Samtalen er skrevet ud på dansk, så de, der har svært ved at forstå svensk, også kan følge med. Her gælder det emnet "At blive den elskede".

Der bydes på nyhedsartikler, ofte helt friske. Vilkårene er sådan, at det ikke kan nås at oversætte alt til dansk, men så gives der en introduktion på dansk med link til den engelske originalartikel. Intentionen er dog at oversætte væsentlige nyhedsartikler til dansk, så flest muligt kan have glæde af dem. Foruden nyhederne findes der artikler om katolsk tro, boganmeldelser, en brevkasse, Spørg 'Katolsk Liv' og meget mere.

Samarbejdet med EWTN

Som noget helt særligt har 'Katolsk Liv' et samarbejde med EWTN (*Eternal Word Television Network*), det globale amerikanske tv-netværk, som præsenterer programmer med katolsk tema døgnet rundt. Gennem samarbejdet får 'Katolsk Liv' mulighed for at bringe nyhedsstof fra EWTN både i form af artikler og som tv. Ikke blot fra den amerikanske, men også fra den tyske redaktion. Netværket sender også programmet Katolsk Skandinavien med katolske nyheder fra de nordiske lande. Her bydes der bl.a. på et interview med kardinal Arborelius. Ikke mindst bringes

det ugentlige program Vaticano, produceret af EWTN's redaktion i Vatikanet – en flot produktion, der foruden nyheder om paven, og hvad der foregår i Vatikanet, som regel også indeholder indslag om kunsthistoriske eller kulturelle emner. Teksten til de forskellige indslag bringes i dansk oversættelse, så alle kan følge med. Foruden med EWTN samarbejder 'Katolsk Liv' med CNA (*Catholic News Agency*) og NCR (*National Catholic Register*), hvis artikler 'Katolsk Liv' har lov til at bringe i oversættelse.

Samarbejdet med disse medier gør, at nyhedsformidlingen på 'Katolsk Liv' bliver af høj kvalitet.

KirkePOP – sidste skud på stammen

Det lyder måske lidt "poppet", men KirkePOP, det seneste initiativ på 'Katolsk Liv' er inspireret af *Church POP*, som er et EWTN-produkt. KirkePOP har til hensigt at være et helt særligt tilbud til unge kristne, for at de kan erfare værdien af katolsk liv og lære, og så andre unge får mulighed for at forstå, hvad det vil sige at være katolik. Siden er stadig under udvikling og indeholder stof af særlig relevans for unge.

"Bagmændene"

Vil man vide lidt mere om kvaliteten af noget, som fx 'Katolsk Liv', er det klogt at kigge på, hvem der står bag hele projektet.

Formand for bestyrelsen og ansvarshavende er initiativtageren til det hele, Kuno Arnkilde, der har en baggrund som multimediedesigner. Næstformand og ansvarlig for presse er cand.mag. Torben Riis, tidl. redaktør for Katolsk Orientering. Cand. jur. Hans Thomsen er juridisk konsulent og teologisk konsulent er pater Paul Marx O.M.I. Denne gruppe varetager ansvaret for 'Katolsk Liv'. Dertil kommer det såkaldte Team 'Katolsk Liv', der består af frivillige medarbejdere, der varetager forskellige, konkrete opgaver.

Jeg har bedt Kuno Arnkilde, der i realiteten står for den daglige drift om at fortælle lidt om sig selv og om baggrunden for, at han grundlagde platformen.

Kuno fortæller, at han er 66 år, født på Amager, og døbt og firmet i Sankt Annæ Kirke, hvor han også var ministrant i mange år. Kuno er gift og har børn og børnebørn, der har en stor plads i hans liv. Uddannelsen som multimediedesigner tog han i 2004, og derefter gik det stærkt. Han blev ansat til at udvikle hjemmesiden *katolsk.dk* og senere andre katolske hjemmesider, før han op-

rettede sin egen: 'Katolsk Liv'.

Det gjorde han af to grunde: "Jeg synes ikke, vi som katolikker kom nok 'ud over rampen' til hele Danmarks befolkning, og jeg vil gerne puste ny ilt i systemet. Derudover mener jeg, at vi, som har fået troens gave, har en forpligtelse til at fortælle om denne gave. Vi kan ikke tillade os at sidde på den". 'Katolsk Liv' er 100% baseret på frivilligt arbejde. Det gælder også Kunos eget arbejde. "Hjerteblod er brændstoffet og skal præge indholdet på 'Katolsk Liv'", mener han.

Hvad er dine visioner for 'Katolsk Liv' og KirkePOP, og hvad drømmer du om at få hjælp til fra andre frivillige?

"Jeg tror og håber, det lykkes os at skabe en moderne katolsk medieplatform, hvor lægfolk sammen med præster og ordensfolk, udvikler et medie, der loyalt og til Kirkens ære formår at fortælle om den virkelighed og skønhed, der lever i Kristi Kirke".

Hvordan får du det til at hænge sammen økonomisk?

"Ja, det er en udfordring. Katolikker i almindelighed er ikke vant til at betale for kirkelige ydelser, men vi kommer nok til at se i øjnene fremover, at det må der til. På den anden side er det også meget sundt. Hvis Kirken betyder noget for den enkelte, vil vi også gerne betale for, hvad det koster. Hvis vi kan. Ellers må aktiviteten lukke. Men der vil altid opstå noget nyt, fordi Kristus gør alting nyt – hele tiden".

Startkapitalen til 'Katolsk Liv' var et privat indskud, som foreningen tilbagebetaler over en årrække, og Kuno har selv ydet et væsentligt økonomisk tilskud – og lykkeligvis har 'Katolsk Liv' i den senere tid modtaget substantielle tilskud fra forskellige institutioner i Den katolske Kirke. Men det er stadig bydende nødvendigt at få en mere stabil økonomi, for selv om alt arbejde er frivilligt og ulønnet, er der betydelige omkostninger ved at drive sådan en platform.

Derfor har bestyrelsen i dette forår vedtaget at oprette en abonnementsordning, hvor man for 20 kr. kan få adgang til alt materiale på 'Katolsk Liv' i en måned, og for 200 kr. får man et års abonnement.

"Det er væsentligt at fremhæve, at 'Katolsk Liv' ikke er et privat projekt, men en medlemsforening. Man kan melde sig ind i foreningen og få indflydelse", fortæller Kuno.

Og jeg vil tilføje, at som frivillig får man også indflydelse foruden et interessant og sjovt arbejde i den tid, man har mulighed for at yde. Arbejdet belønnes med indblik i både den verdensomspændende og den lokale Kirke, vi er medlemmer af.

Kuno Arnkilde foran Vor Frue Kloster, Åsebakken. Den samme græsplæne han sad på som 9-årig. Foto Narumi F. Erichsen.

Det nye danske missale

Her i september 2022 kan vi efter mange års venten endelig tage den definitive danske oversættelse af det romerske missale, Kirkens officielle messebog, i brug.

Tekst: Biskop Czeslaw Kozon

LITURGI I 1969 godkendte Den hellige Pave Paul VI en ny udgave af den romerske messebog. Messebogen var det vigtigste resultat af den reform af Kirkens liturgi, som var foranlediget af Andet Vatikankoncil, hvis første dekret, *Sacrosanctum Concilium*, netop handlede om liturgien og dens betydning. Samme år blev en reformeret udgave af Kirkens kalender godkendt, ligesom der også fulgte en total ændring af ordningen for messens bibelske læsninger, som har givet os et langt bredere udvalg af tekster fra Den hellige Skrift, fordelt på de tre søndagstekstrækker og de to for hverdage.

Formålet med fornyelsen af missalet var at skabe en messeordning, som i højere grad inddrager lægfolket og understreger messen som hele gudsfolkets fejring, der skal komme til udtryk ved, at både gejstlighed og lægfolk giver udtryk for deres aktive deltagelse i både ord og handling. Dette blev fremmet både ved en øget brug af modersmålet og ved at flere funktioner i liturgien skulle kunne varetages af lægfolk. Kalenderreformen bestod bl.a. i en under-

stregning af betydningen af de 'stærke tider' i kirkeåret – advents-, jule-, faste- og påsketid, en forenkling af klassificeringen af festernes rang og en reducere af antallet af helgenfester, men dog også med indføjelser af nye helgener, så både flere lande og også vor tid blev repræsenteret.

Efter indførelsen af de ovennævnte reformer blev der straks iværksat oversættelser af de latinske grundtekster til de relevante modersmål. Brugen af modersmålet var dog allerede begyndt for dele af messen i 1965, altså mens den let ændrede form af den såkaldte 'tridentinske messe' stadig var i kraft.

Også herhjemme begyndte man hurtigt på oversættelsesarbejdet, som har haft en bevæget historie og også har taget uforholdsmæssigt lang tid sammenlignet med processen i andre lande. Flere personer og arbejdsgrupper har siddet med opgaven i tidens løb, og tilsvarende flere versioner af teksterne har været i omløb og brug.

I de seneste år har arbejdet været intensiveret, dog stadig over lang tid, også fordi de

personer, der var engageret, havde mange andre opgaver. Arbejdet er foregået i en efterhånden tættere kontakt med Gudstjenestekongregationen, hvis ledelse og medarbejdere har været yderst hjælpsomme og med til at fremme processen, således, at den endelige romerske godkendelse forelå den 23. september 2021.

Denne godkendelse betød, at man nu kunne sætte gang i trykningen og den endelige udgivelsesproces. Udover den nødvendige kontakt til trykkeri, bogbinder, grafiker m.fl. var der også mulighed for at korrigere enkelte fejl i ortografi og layout. Det har også været en ambition at finde smukke illustrationer til missalet. Det havde været oplagt at kunne vælge noget fra danske middelaldermissaler; men desværre er materialet her ret sparsomt. I stedet bliver det motiver fra Ingeborgpsalteret, ganske vist et fransk illumineret håndskrift fra 1195, men fremstillet til den danske prinsesse Ingeborg, hustru til den franske konge Philip II. Uden at skulle bagatellisere den lange tid, det har taget, at få udgivet missalet på dansk, har den sidste fase af arbejdet gjort det muligt at få en række nye helgenfester med, som først for nylig er blevet optaget i den universelle kalender, så missalet er i hvert fald opdateret.

Fire påfaldende ændringer i den nye danske udgave af missalet

Den danske oversættelse af missalet, som nu foreligger, følger det forlæg, som har dannet grundlag for messens liturgi siden 1969. Messen vil derfor absolut være genkendelig og sådan, som vi har været vant til.

Dog er der i hvert fald fire ændringer i den nye oversættelse, af sproglig art og af forskelligt omfang, men alligevel af en sådan karakter, at det kræver en vis opmærksomhed at tilegne sig dem.

Derudover vil man kunne bemærke mindre ændringer i fx nadverbønnerne og andre bønner, som fremsiges af præsten, ændringer som blot er en mere korrekt gengivelse af den latinske tekst.

Vedrørende kalenderen

I vort bispedømme har vi de sidste mange år fejret en række datobestemte fester søndagen før eller efter. Det gælder festerne for Sct. Ansgar, Herrens fremstilling, Kristi Legeme og Blod, de hellige Apostle Peter og Paul, Jomfru Marias optagelse i himlen og Alle Helgen. De vil fortsat blive fejret en søndag, selv om de i missalet står under de respektive datoer uden angivelse af, at de hos os fejres en søndag. Efter henstilling fra Gudstjenestekongregationen skal fejring af disse fester på en søndag betragtes som en

Ny tekst til Fader vor

Den mest gennemgribende ændring er en ny oversættelse af Fader vor, gennemgribende fordi det ikke blot drejer sig om brugen af Herrens bøn under messen, men også i vort øvrige bønsliv.

Fader vor er en bøn, som alle kristne er fælles om. Modsat andre sprogområder har vi herhjemme altid opereret med både en katolsk og folkekirkelig hhv. frikirkelig version af denne vigtige bøn. Selv om forskellene er små og kun af sproglig karakter, har det ofte været et let irritationsmoment, at vi har forskellige versioner af bønnen, fx ved dåb, bryllup, begravelser, økumeniske gudstjenester og på vore katolske skoler, hvor børn af forskellige kristne konfessioner mødes. Det har ikke gjort forvirringen mindre, at Folkekirken for nogle år siden indførte en alternativ version, som dog ikke er generelt forpligtende.

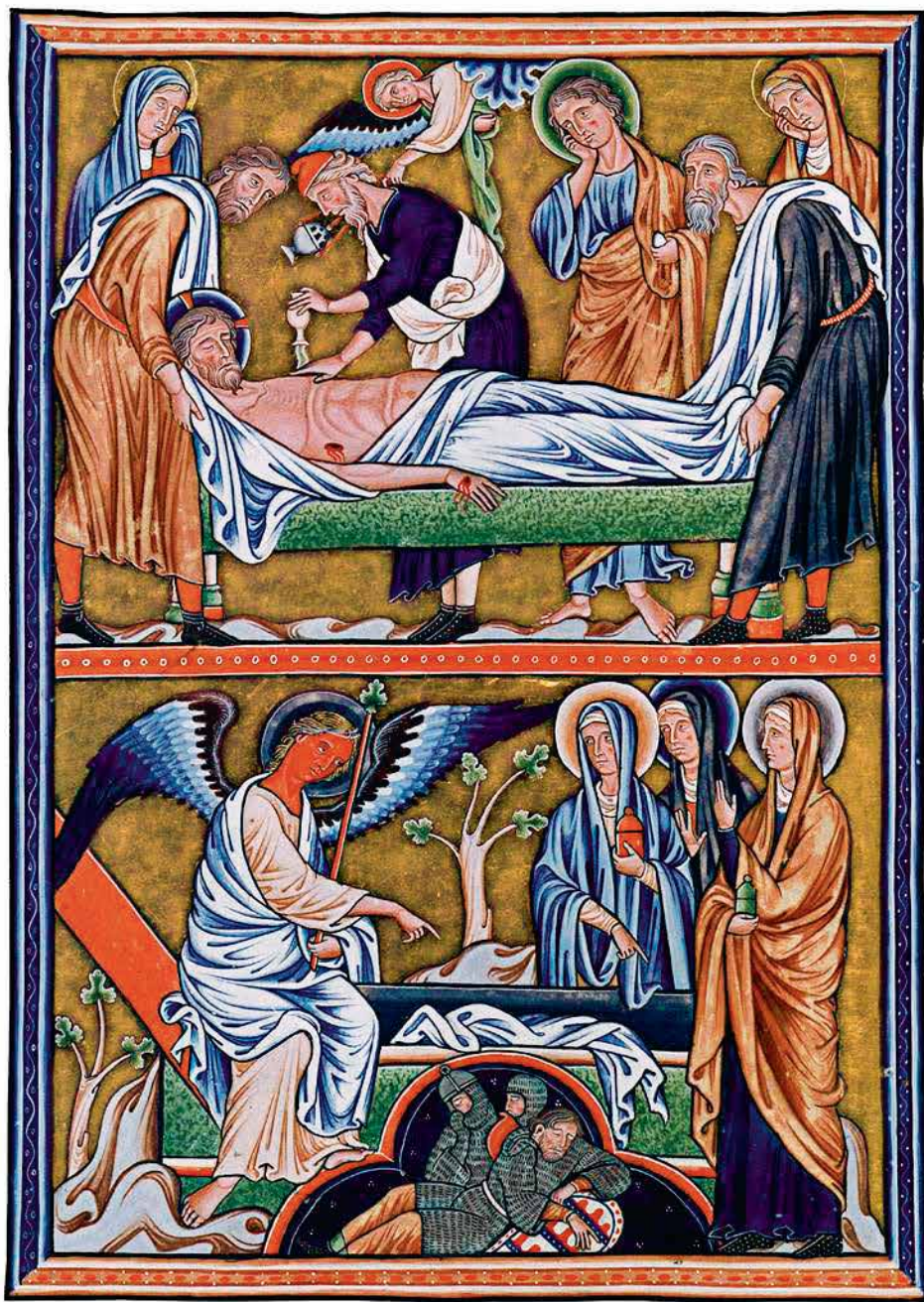
På den baggrund blev der for nogle år siden fremsat et forslag i pastoralrådet om, at vi fra katolsk side skulle arbejde på, at den samme version af Herrens bøn blev bedt i alle kristne sammenhænge. Dette forslag blev senere drøftet og bifaldet i

præsterådet, men bestemt til først at skulle træde i kraft med udgivelsen af den endelige oversættelse af missalet, da den nye version af Fader vor specifikt skulle godkendes af Gudstjenestekongregationen.

Resultatet er blevet, at vi har overtaget den version, som indtil den ovennævnte alternative version kom i brug, var den gængse i Folkekirken. Udover, at vi nu får den samme tekst, så er det faktisk også sådan, at den 'folkekirkelige' version i højere grad svarer til den latinske.

Den nye version af Herrens bøn i katolsk sammenhæng herefter som følger (med fremhævelse af de ændrede ord):

*Fader vor, du som er i himlene!
Helliget worde dit navn, komme dit rige.
Ske din vilje som i himlen, således også på jorden.
Giv os i dag vort daglige brød og forlad os vor skyld,
som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde.*

Illustrationerne i det nye missale stammer fra Ingeborg-psalteret. Det blev fremstillet omkring 1195 i Nordfrankrig for prinsesse Ingeborg, der i 1193 blev gift med kong Filip II af Frankrig. Ingeborg var datter af Valdemar den Store og hans dronning Sophie af Minsk. Psalteret opbevares nu i Musée Condé i Chantilly i Frankrig. Her ses til påskeliturgen Kristi gravlæggelse og kvinderne ved graven påskedag. Foto: Wikimedia Commons.

undtagelse, der dog hvert år vil blive angivet som hidtil i vor lokale liturgiske kalender. Kristi Legems og Blods fest kan dog også ifl. Universalkalenderen fejres den følgende søndag, hvilket således er angivet i missalet.

En vigtig begivenhed og afslutningen på en lang proces

Som allerede nævnt består udgivelsen af det komplette missale på dansk kun i, at det

værk, som siden 1969 har været grundteksten for fejringen af messen nu foreligger i en endegyldig, opdateret, korrigeret og ikke mindst æstetisk set præsentabel udgave.

Det har været en lang proces at nå så vidt, og mange mennesker har i dette spand af tid været involveret. Den lange tid betyder også, at flere af de involverede ikke opnåede at se resultatet af deres engagement.

Der skal således lyde en stor tak til alle disse personer: medlemmer af skiftende liturgikommissioner, særlige arbejdsgrupper og enkeltpersoner. En helt speciel tak skal – desværre posthumt – lyde til bibliotekar Jacob Thomsen, hvis utrættelige og yderst kompetente oversættelsesarbejde med det samlede missale har dannet grundlag for den tekst, der til sidst kunne forelægges til godkendelse i Rom. Erik Christiansen nåede heller ikke at se det færdige resultat af sit arbejde, ikke mindst af opsætningen af teksterne. Også til ham en stor tak for en dedikeret indsats.

Udover, at den latinske tekst skulle oversættes til dansk, forestod der også et stort arbejde med musikken. Her har der både skullet komponeres nye melodier og arbejdes med en tilpasning til dansk diktion og sprogrytme. Tak til Erling Rasmussen, af hvis værker væsentlige dele er indgået i missalet. Tak til Jette Thomsen samt til Knud-Erik Kengen og Michael Stæger, som i den sidste del af processen har ydet en stor indsats for den endegyldige

Nyt menighedssvar ved afslutningen af offertoriet

Siden indførelsen af den oversættelse af messens liturgi, vi indtil nu har kendt, har menighedens svar på præstens opfordring ”Lad os forenes i bøn, at vor offergave må blive Gud til behag” lydt: ”Herren til ære og verden til frelse.”

Dette er en stærkt forkortet og ikke indlysende version i forhold til den latinske tekst. Derfor vil svaret på præstens opfordring fremover lyde: ”**Herren modtage ofret af dine hænder, til pris og ære for hans navn og til gavn for os og hele hans hellige Kirke.**”

Ny formulering af forvandlingsordene over kalken

Disse ord berører ikke menigheden direkte, da de jo fremsiges af præsten. Dog er ændringen ret iørefaldende og anderledes end før. Samtidigt har spørgsmålet til tider været genstand for en intensiv diskussion blandt teologer.

Det drejer sig om ændringen fra ”som udgydes for jer og for alle...” til ”som udgydes for jer og for mange... I lande som Frankrig, Sverige og Polen har man fra

begyndelsen sagt ”for mange,” i det engelske sprogområde er man i den seneste udgave af missalet gået fra ”for all” til ”for many,” mens det i andre sprogområder fortsat er genstand for diskussion.

Akklamation efter forvandlingen

I den latinske udgave af Det romerske Missale har der fra begyndelsen foreligget tre mulige akklamationer efter forvandlingen. Dog har kun én akklamation været almindeligt brugt herhjemme, nemlig ”Herre, vi forkynder din død, vi priser din opstandelse, vi forventer dit komme i herlighed.” Denne version svarer dog ikke til nogen af de latinske forlæg, og vil derfor ikke være at finde i det nye missale. På førstepladsen står nu: *Herre, vi forkynder din død, vi priser din opstandelse, indtil du kommer.* Den svarer ordret til den første akklamation i den latinske grundtekst, og er den, der fremover skal promoveres.

En let forandret version af den indtil nu mest brugte akklamation, står på andenpladsen og lyder: ”Herre, vi forkynder din død, vi priser din opstandelse, **indtil du kommer i herlighed.**”

version af melodier og nodebilleder.

I den sidste del af færdiggørelsesprocessen har en særlig missalegruppe intensivt arbejdet med missalet. Ved oversættelsesarbejde er det altid en opgave både at være tro mod grundteksten og søge at få den gengivet på et værdigt og forståeligt dansk. Med udgangspunkt i Jacob Thomsens arbejde, der i høj grad søgte at tilgodese disse to behov, har generalvikar Niels Engelbrecht og Elisabeth Hansen ydet en væsentlig indsats. Også til dem en stor tak, til Elisabeth Hansen også for i den sidste fase at have givet værdifulde råd med hensyn til grafik og design, et felt, som også Maria Hammershøj har været inde over og fortjener stor tak for.

En banal, men vigtig opgave i et udgivelserproces, er korrekturlæsning. Her skal der lyde en tak igen til Elisabeth Hansen, Michael Stæger, Kirsten Dam og pastor Finn Arvé.

Et par personer har i tidligere faser og på det sidste ydet et godt arbejde. Det er pastor Raymond Minnaert, Jakob Egeris Thorsen og afdøde Kåthe Lund og afdøde Mette Olsen. Også for deres indsats en stor tak.

Endelig men ikke mindst skal der lyde en stor tak til Pastoral-Centrets leder, Marcelino Gauguin, som har været med i tiden op til den endelige godkendelse i Rom, men ikke mindst her i den sidste fase har haft en stor og krævende opgave med at tage hånd om processen i form af kontakt med trykkeri og bogbinderi, organisering af bestillinger og distribution, deltagelse i korrekturarbejdet og meget mere.

Midt i de mange udfordringer, vi ofte står i, er det glædeligt at se afslutningen på et vigtigt arbejde med liturgien og nu på en helt ny måde kunne gøre brug af den åndelige og teologiske rigdom, som missalet indeholder. Det nye missale vil være en æstetisk berigelse og betyder, at alle messens tekster er samlet i én bog.

Pave Frans opfordrer til fordybelse i liturgien

Den 29. juni i år udsendte pave Frans et apostolsk brev *Desiderio desideravi*. Emnet for dette brev er ’Gudsfolkets liturgiske dannelse’. Det lange brev er skrevet på baggrund af pavens ønske om at skabe enhed

Helligånden udgydes over jomfru Maria og disciplene påskedag. Foto: Wikimedia Commons.

omkring liturgien; men hans hovedanliggende er at få vakt og styrket de troendes sans for liturgien og dens betydning. I brevet advarer han både mod tom understregning af ydre former og mod en forsimpning og banalisering af liturgien. De troende skal ifølge paven have vakt evnen til at undres.

”Mangler denne evne til at undres over påskemysteriet, som bliver nærværende i de sakramentale tegns håndgribelighed, kan vi virkelig risikere at blive uimodtagelige for det hav af nåde, som gennemstrømmer enhver fejring,” siger pave Frans (nr. 24).

Dette er naturligvis intet nyt. Liturgien har altid skullet kunne formidle evnen til få os til at undres, og ikke mindst har Andet Vatikankoncil villet fremme dette. Derfor bringer den endelige oversættelse af vort missale heller ikke noget nyt. Alligevel kan vi godt bruge anledningen til en fornyet fordybelse i liturgien og dens rigdomme, således, at ”genopdagelsen af den teologiske forståelse af liturgien og dens betydning for Kirkens liv må fremme en fuld, bevidst, aktiv og frugtbar deltagelse i fejringen af den og dermed kunne indgive os den ægte kristne ånd” (jf nr. 16).

Kom og se

Oplev det nye missale på biblioteket.

BIBLIOTEK Alle interesserede har nu mulighed for at opleve det nye missale. De vil kunne mærke fornemmelsen af det bløde, røde kalveskind med fine, små detaljer i guldsnit mod fingerspidserne og blade i det, mens de beundrer de farvestrålende billeder fra Ingeborg-psalteret, der ledsager teksterne til de store højtider. Bispedømmets bibliotek – Sankt Andreas Bibliotek – har et eksemplar af missalet, som alle har mulighed for at kikke og blade i.

Den vigtigste del af missalet er selvfølgelig messens forskellige led. Bogen indeholder de retningslinjer, som messen fejres efter. Messens opbygning, dens elementer og enkeltdele gennemgås.

Missalet præciserer, hvad rollefordelingen er. Hvad er præstens opgave og hvad er lægfolkets? For at afviklingen af messen kan foregå planmæssigt, er der rubriker. Det er en slags regibemærkninger og er trykt i rødt (fra latin rubrica ”rødkridt” afledt af ruber rød). Her er der anvisninger om, hvordan liturgien skal forløbe.

Det danske missale er stadfæstet 23. september 2021 af Arthur Roche, præfekt for kongregationen for gudstjenesten og sakramentsforvaltningen og indledes med Paul V’s apostolske konstitution fra 1969, hvori paven redegør for koncilets tanker bag fornyelsen af liturgien. Den danske oversættelse er i overensstemmelse med tredje grundudgave af det romerske missale, der blev udgivet i 2008.

Den engelske udgave af missalet har været model for selve den fysiske udformning af det nye danske missale. Missalet har bånd i forskellige farver, der kan hjælpe præsten med at huske, hvor de vigtigste afsnit er. Desuden er der små ”håndtag” af læder ved de helt centrale dele.

Missalet er ikke til hjemlån; men alle interesserede er meget velkomne til at se det på biblioteket i åbningstiderne som er tirsdag, onsdag og torsdag fra 13 til 17. Biblioteket ligger på Gammel kongevej 15. Telefonnummer: 33 55 60 90

LR

Kampen for at leve et helligt liv

Katolsk Forlag udgiver Ignatius af Loyolas selvbiografi.

Tekst: Kirsten Krog

HELGENER Det tog tid, inden selvbiografien blev tilgængelig for en bredere kreds, hvilket p. Daniel Nørgaard S.J. forklarer med, at den på ingen måder skjuler Ignatius' svagheder og kampe.

Først i 1731 udkom den i en latinsk oversættelse, og det var ikke inden den i 1899 udkom på engelsk og i 1904 i den originale spansk-italienske udgave, at den blev udbredt til en større læsekreds.

Til forskel fra de fleste selvbiografier, er den ikke skrevet i jeg-form, men i tredje person, med et "han" eller "pilgrimmen". Den er da heller ikke skrevet af Ignatius selv, men fortalt til Luis Gonçalves de Câmara, der har nedskrevet, hvad han fik fortalt.

Bogen beskriver Ignatius' omvendelse, hvordan han kæmper for at leve et helligt liv, og hvordan han vokser i indsigt og hellighed. Fra begyndelsen begår han nogle af de fejl, som den nyomvendte ofte begår. Fx

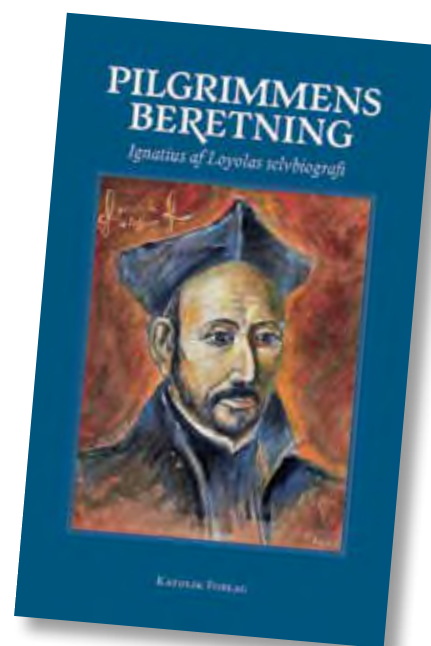
tror han, at han ved egen kraftpræstation kan opnå hellighed.

Efterhånden lærer han imidlertid at skelne mellem ånderne, både når det gælder indskydelser og åbenbaringer.

Han må også se sin ærekærhed i øjnene og tage kampen op mod den. Derigennem bliver Guds ære grundmotivet for alt, hvad han gør.

Som en del af kampen for Guds ære vælger Ignatius ikke at sætte sin lid til noget andet end Guds ledelse og underhold.

Da han tager på pilgrimsrejse til Jerusalem, nægter han derfor at tage penge med til opholdet. På samme måde vil han rejse alene uden rejseledsagere. For som det berettes i selvbiografien: "Hvis han fik en rejsefælle, ville han forvente hjælp af ham, når han var sulten, og hjælp til at rejse sig, når han faldt. Han ville komme til at stole på ham og holde sig til ham" (s. 60), men han ønskede, at al hans tillid og kærlighed alene

skulle rette sig mod Gud, og at hans hjælp skulle komme alene fra ham – så ham ville få al æren.

I selvbiografien følger vi Ignatius på hans rejser, og vi får indblik i, hvordan han flere gange bliver anklaget og undersøgt af inkvisitionen, som dog aldrig finder noget at udsætte på hans lære og liv. Vi ser, hvordan åndelige samtaler er helt centrale i hans

kald, og vi får baggrunden for de åndelige eksercitier, som mange har stiftet bekendtskab med på retræter og lignende.

Beretningen slutter, mens jesuiterordenen stadig er i sin vorden. Men, som Nadal – den jesuit, der opfordrede Ignatius til at skrive sin selvbiografi – skriver i sit forord, var motivet til denne opfordring, at jesuiterordenen og de åndelige eksercitier på det tidspunkt var blevet anerkendt af pavestolen, og at konstitutionerne var færdigskrevet. Ignatius havde nemlig tidligere udtalt, at han håbede, at Gud ville lade ham opnå disse tre ting, inden han døde.

Nu, hvor det var sket, var Nadal bange for, at Ignatius skulle dø. Derfor blev det vigtigt for ham, at hans åndelige far skulle efterlade ham og hans jesuitter-brødre et åndeligt testamente. Efter mange opfordringer gik Ignatius med til det, og efterlod med sin selvbiografi en åndelig arv til sine åndelige sønner dengang og i dag.

Med den danske oversættelse når denne arv også ud til alle danske katolikker – og hvem der ellers er inspireret af Ignatius' spiritualitet.

Ignatius af Loyola. Pilgrimmens beretning. Oversat af p. Daniel Nørgaard S.J. 128 sider. Paperback. Pris: 150 kroner. Katolsk Forlag.

Kaldet til kærlighed

Ny bog om katolsk ordens- og klosterliv i dag bliver en klassiker.

Tekst: Lisbeth Rütz

ORDENSLIV Hvorfor går man i kloster i dag? Hvad giver glæde i klosterlivet? Hvordan lærer mennesker, der ikke har valgt hinanden, at leve sammen i et fællesskab? Hvad kan klostrene give samfundet i dag? Det er nogle af de spørgsmål, journalist og forfatter Malene Fenger-Grøndahl har stillet til 17 mænd og kvinder – danske eller opvoksede i Danmark. Denne bog er mig bekendt den første, hvor en række gudviede i Danmark lukker op for posen og fortæller, hvordan de selv ser på den livsform, de har valgt, og på det gudviede livs fremtid.

Størstedelen af bogen er en række interviews, hvoraf nogle i forkortet form har været bragt i K.O. Ud af de 17 gudviede er 11 kvinder – 6 er mænd. Den 90-årige søster Gertrud fra Vor Frue Kloster på Åsebakken er ældste deltager. Søster Teresa Ignatia Tran er med sine 37 år den yngste. De interviewede bor i Danmark, Tyskland, Italien og Frankrig. Tre lægfolk er med. Beata Golubowski er birgittineroblat, Jonna Bachdal Johansen er medlem af den franciskanske sekularorden og Martin Emil Ebert er medlem af Karmels sekularorden. Gennem interviewene møder vi meget forskellige typer gudviet liv – lige fra de kontemplative ordener til ordener, der arbejder ude i samfundet. Syv af de interviewede er konvertitter, mens resten er katolsk døbt. De interviewedes erfaring med det gudviede liv spænder fra nogle få år til en menneskealder, og dermed får bogen også erfaringer fra før koncilet med.

Klostret som livsvalg

Det er ikke helt ligetil for alle de interviewede at svare på, hvorfor klostret blev deres livsvej. For nogle kom kaldet let og som den eneste mulighed – andre mødte det først ad kringledede omveje. Søster Susanne Hoyos fremhæver det stærke fællesskab om troen i et kommunitet som tiltrækkende.

For bogens to benediktinere, moder Benedikte Nielsen og broder Jakobus, har korbønnen og liturgien været væsentlig. Deres klosterliv har vist dem, hvordan Benedikts regel er så tilpas smidig, at den kan tilpasses både et traditionelt klosterliv og et mere udadventt virke som sygeplejerske.

Interviewene viser den store rigdom af spiritualiteter inden for Den katolske Kirke. Den lige helgenkårede Charles de Foucauld er inspirator for Jesu Små Søstre, som mange af os kender fra Vesterbro og Øm. Her ligger kaldet i at leve Bethlehem-mysteriet – at Gud gør sig selv svag og kommer helt tæt på os. Derfor prøver de at være nærværende – især der hvor folk er udsatte.

Det gudviede liv er ikke let. Man skal kun vælge det, hvis man ikke kan lade være, lyder rådet fra moder Christiane. Bogen rummer dybe indsigter i, hvordan oplevelsen af egne nederlag og svaghed kan blive et vendepunkt, hvor Gud kan komme til og give os muligheder, vi ikke før havde set. Jesuiterpræst Daniel Nørgaard fortæller om, at han har oplevet Gud stærkest i sin svaghed, som Paulus beskriver det i 2. Kor. 12.

For søster Ignatia betyder klostret et tilvalg af en konkret livsstil. Hun er mere fri til at være der for andre og behøver ikke bekymre sig for det materielle. I klostret lever hun i et fællesskab, hvor hun kan øve sig "i at elske Gud gennem ordenslivets mange "frihedsberøvende" regler og i at elske medsøstre, som jeg ikke selv har valgt, ud fra hvad der passer mig bedst". Bogen giver os også et eksempel på nye former for gudviet liv. Broder Christoffer Andersen er præst og lever i Italien, hvor han arbejder i en Foucauld-inspireret bevægelse med brødre og søstre, der har afgivet de traditionelle løfter for et gudviet liv, men samtidig arbejder tæt sammen med familier og andre lægfolk.

Og fremtiden?

Den moderne velfærdsstat er én af årsagerne til, at mange kvindelige kongregationer er forsvundet. Den har overtaget mange af de opgaver, som søstrene tidligere løste inden for sygepleje, undervisning og fattigforsorg, nævner historikeren Sebastian Olden-Jørgensen i sit forord.

Oftentimes udråbes sekulariseringen som den største årsag til, at klostrene tømmes. Det er nok ikke helt rigtigt. Vi tror på en anderledes måde i dag. Man designer selv sin religiøse praksis, og respekten for kirkelige autoriteter er stærkt dalende.

Der kan også være rent praktiske grunde til kaldskrisen – for eksempel dårlig formidling og mangel på gudviede, som børn og unge kan spejle sig i. "Vi er ikke så gode til at fortælle om ordenslivet", siger sr. Susanne Hoyos. Ordensfolk er blevet mindre synlige i sognenes hverdag. Det gør så også, at man ikke længere så let kommer til at se ordenslivet som en mulighed, mener broder Andreas Riis. Han er i øvrigt ret ubekymret med hensyn til det gudviede livs fremtid og ser de mange nye bevægelser indenfor Kirken som et sundhedstegn, der giver nye muligheder.

Benediktinernes strukturer er måske stadig for prægede af middelalderen og det 19. Århundrede. Mange klostre er stadig

præget af en vis klerikalisme, siger broder Jakobus.

Der kommer ikke nogle færdige svar på, hvad der kan gøres for at få flere gudviede. Vi får se hvad der viser sig, siger moder Benedikte Nielsen. Selv lever hun i et kloster, der i hendes tid er svundet ind fra 28 til 4 søstre. Jeg lader søster Gertrud få det sidste ord om det gudviede livs fremtid: "Men der findes en anden virkelighed, som klosterlivet er en del af, hvor det handler om noget mere alvorligt, og hvor der gælder andre normer. Det er vigtigt at fastholde, for verden udenfor svinger i bølger; men i klostrene er der noget, der ikke ændrer sig. Derfor tror jeg, at verden har brug for, at klostrene er der, og jeg tror, at klostervæsenet vil leve videre".

En ny åbenhed

Med koncilet fulgte en ny åbenhed over for andre former for tro. "Tidligere lærte man, at Gud er i kirken først og fremmest; men egentlig er han overalt, man skal bare åbne øjnene for det", siger broder Jakobus uden at det af den grund skal udlægges som pan-teisme. "Og jeg tror, at Jesus er meget, meget tolerant. Han vil ikke spørge os om vi har været katolikker eller protestanter eller hvor meget vi har bedt", siger søster Emanuela.

Vi hører også, hvordan Charles de Foucauld inspirerer Jesu små Søstre i hverdagens kulturmøde med de muslimske naboer til religionsdialog gennem foreningen "Tro i harmoni", hvor troende fra forskellige religioner mødes og forholder sig til begreber som døden, mystik og ritualer.

Lydighed

De vestlige samfund er blevet rigere og den enkelte har fået en enorm, personlig frihed. Hvad får så nogle mennesker til frivilligt at give afkald på retten til selvbestemmelse og afgive lydighedsløfte? Det har de interviewede forskellige svar på. "Løftet om lydighed er klart det sværeste at efterleve", siger broder Theodor, for lydighedsløftet indebærer jo, at man skal vise lydighed over for dem, man egentlig ikke har lyst til at ►

Forholdet mellem Kristus og det enkelte menneske

Tanker over nr. 243 i Lovsang "Her vil ties, her vil bies".

Tekst: Rolf Tönshoff

SALMER Når talen falder på yndlings-salme, er det så teksten eller melodien, man tænker på – eller måske ligefrem begge dele? Ribe-Biskoppen Hans Adolph Brorson (1694-1764) skrev et af dansk lyriks mærkværdigste og mest storslåede digte med den mystificerende indledning "Her vil ties, her vil bies" (udgivet posthumt sammen med 69 andre salmer 1765) Digtet på 6 strofer er svært at forstå, hvis man overser dialogen, hvor Brorson forkynder Guds riges "sommer". Dens oprindelige titel var "Vinterhymne", hvor Brorson længes efter at blive forenet med sin Frelser. Man kan opfatte teksten, der helt står i den strenge pietismes tjeneste, som fortællingen om duen, der flyver ud over vandene fra Noahs ark for at finde liv – nu, hvor Regntiden er ovre. Teksten tematiserer forholdet mellem Kristus og det enkelte menneske; hver strofe deles op i replikskifter – man kunne kalde det et samtale-digt, skønt de talende ikke er angivet. Brorson har ladet sig inspirere af Højsangen 2,11-13. Jesus, hvis replikker er i stroferne 1, 3, 5 og 6 indleder i første strofe med lavmælt samtale og maner til tålmodighed: "vist skal du vente, kun ved at vente, vor sommer ind". Det klagende menneske – sjælen (?) – kan knap nok vente, og Brorson gør en fin meteorologisk iagttagelse om det danske vintervejr: "Dagene længes, vinteren strenges ..." Dagene bliver længere, lyset tager til, og alligevel bliver vinteren hårdere. Jesus trøster dog ved at pege på gærdet, bag hvilket man kan finde de første spæde tegn på forsommeren – på samme måde som i Højsangen 2,10. Sjælen

udbryder derfor i jubel "Eja, søde første-grøde". Jesus uddyber dernæst i to strofer, at den ventede årstid – forløsningstiden – er nær.

Brorsons samling Svane-Sang er ikke noget svagt alderdomsværk: Denne indadvendte lyrik falder harmonisk, intim med dansende let versifikation og en udpræget forfinet natursans. H. A. Brorson havde megen modgang i sit privatliv og led af et tungt sind og skrøbeligt helbred. Tre af hans ti sønner og en datter døde som små, og hans hustru – og i øvrigt kusine – Catharina døde i barselssengen med deres trettende barn. Trods sine mange fysiske og psykiske kvaler skal Brorson have været en yderst veltalende og søgt prædikant til gudstjenesterne; jeg kan ikke her lade være med at nævne hans personlige mod: i 1734 skrev han den kendte salme "Op al den ting, som Gud har gjort", hvor han i 2. strofe skriver: "Gik alle konger frem på rad i deres magt og vælde, de mægted ej det mindste blad at sætte på en nælde".

Brorson var et oplagt bispeemne i 1734 og da kongen, Christian VI, to år senere skulle udnævne en biskop over Ribe Stift, kunne netop denne strofe om alle kongers afmagt måske anses som majestætsfornærmelse og vække anstød hos den enevoldsmægtige konge; men Brorson blev udnævnt! En af hans brødre, Broder Brorson, som i øvrigt også var biskop (i Ålborg), udgav samlingen Svane-Sang med efterladte digte og flg. forord af digterens søn: "...fornemmelig til hans egen og nærmeste Paarørendes indbyrdes gudelige Opmuntring, under hans

ofte store Sinds og Legems Lidelser; uden at den Tid havdes nogen egentlig Hensigt til deres Bekendtgørelse ved Trykken ..."

"Her vil ties, her vil bies" blev i øvrigt yderst populær og nærmest betragtet som en fædrelandssang i Sønderjylland – ikke mindst i de trange tider efter tabet 1864 til Genforeningen i 1920.

Den Danske Koralbog fra 1954 tilbyder to melodier på "Her vil ties, her vil bies". Den ene er af Thomas Laub (1917), der lavede en "fornyelse af kirkesangen" – en veritabel udrensning af romantikkens salmemelodier, som ramte en lang række danske komponister fra 1800-tallet; men Laubs reformation fik ikke bugt med den anden melodi til "Her vil ties, her vil bies" skrevet af organist, komponist og lærer i musikteori Andreas Peter Berggreen (1801-1880). Berggreen, der blev vejleder for senere store danske komponister som Niels W. Gade og Peter Heise, var Statens sanginspektør og organist ved Trinitatis Kirke i København. Vi kender en række af Berggreens melodier fx "Krist stod op af døde/Kraften fra det høje", "Velkommen igen Guds engle små", "Julen har englelyd", den mere koralprægede "Du Herre Krist",

"Vær velkommen, Herrens år" – og så altså "Her vil ties, her vil bies". Hvad gør så denne melodi til noget enestående smukt? De mange "sukkefigurer" fx ties, bies smyer sig tæt opad Brorsons sødlatne tekst. Melodien er i sin enkelthed yderst veldrejet: tre toner og en tone ned, det samme lidt højere oppe på skalaen og endelig næsten det samme endnu højere oppe på skalaen. Ved gentagelsen af en tonerække i et andet toneleje opstår der det, som man i fagsproget kalder en sekvens. Sekvenser er nemme at huske, og i denne højromantiske salme er der flere af slagsen.

Melodien har ikke noget stort toneomfang, men stor udtryksfuldhed. Der er tekstlighed i strofernes to første og to sidste vers – og det mestrer Berggreen til fulde! Nu er det jo en smagssag, hvordan man afsynger denne ypperlige salmemelodi; ofte hører man den i en højtidelig, trist langsommelighed for at understrege vedholdende længsel efter – i pietistisk forstand – mødet med Frelseren. Jeg synes, at det er en misforståelse: "Her vil ties, her vil bies" er ganske vist en udtryksfuld melodi, men samtidig en glad, fremadskridende og forventningsfuld sang.

Her vil ties, her vil bies

Musik: A.P. Berggreen 1854

Tekst: H.A. Brorson 1765

Lovsang under gudstjenesten.

► *Fortsat fra side 5* i hver eneste af os og før os derhen hvor du vil, vi skal være". "Tak for alle dem der var iblandt os, men ikke længere er hos os. De var elskede af os", var to af de forbønner, gruppens medlemmer selv havde formuleret. Der blev bedt for, at alle handicappede kan finde et fællesskab at være i. Lourdes er et sted hvor det anderledes og det marginaliserede er i centrum, og det blev gudstjenesten et billede på. For mange af medlemmerne har Tro og Lys ændret deres liv. Som Simon Gough siger: "Tro og Lys har forandret mit liv. Det har beriget mit trosliv og jeg har fået venner for livet, der er mere umiddelbare og siger tingene lige som de er".

Gudstjenesten blev afsluttet med fælles velsignelse fra pastor Erik og pater Erik. Biskop Czeslaw gik som en af de første op og modtog velsignelsen.

LR

Du kan læse mere om Tro og Lys på: trooglys.dk.

Rettelse

En artikel i KO nr. 10 side 6 fortæller, at biskop Brems rejste tilbage til Averbode i 1928. Det rigtige årstal er 1938.

Vi beklager.

Med venlig hilsen fra redaktionen.

► vise respekt. Broder Andreas Riis kalder lydighedsløftet "provokerende", men ser det som en betingelse for, at fællesskabet kan fungere. På den anden side bliver pligten til lydigheden afbalanceret af, at en prior hos dominikanerne vælges for tre år. Det betyder så, at den, der p.t. er prior, senere kan komme til at opleve, at han nu selv skal være lydighedsloft over for en af sine medbrødre.

Mange erhvervsledere opsøger klostrene for at få råd om ledelse. For hvordan går det

til, at man kan få benediktinske munke og nonner til at arbejde så hårdt uden at de kan se frem til en materiel belønning? Det skyldes blandt andet visdommen i Benedikts regel. Den ved, at magt kan korrumpere, når man skal leve sammen i et forpligtende fællesskab. Derfor sidder abbeden ikke med enevældig magt over pengene, siger moder Christiane. "Den som ikke kan beherske sig selv, skal ikke herske over andre", siger hun i øvrigt i en kommentar til moder Teresas

rolle som leder af det nu lukkede Sostrup Kloster.

Bliver et standardværk

"Kaldet til kærlighed" er blevet en stor, flot bog med fotos af de interviewede. Prisen kan holdes lavt, fordi udgivelsen støttes af Åsebakken, klosteret i Helfta, Sankt Lioba Kloster, Sankt Joseph Søstre og jesuitterne i Danmark. Bagest i bogen er der fylde forklaringer af begreber, der hører det

gudviede liv til, og undervejs står der i tekstruder forskellige bønner og lidt om de religiøse ordeners historie. Bogen er skrevet i et letflydende, naturligt sprog og vil uden tvivl blive et standardværk for alle, der vil sætte sig ind i, hvordan det gudviede liv leves i dag.

Malene Fenger-Grøndahl: *Kaldet til kærlighed*. 626 sider. Indbundet. Pris: 295 kroner. Katolsk Forlag. Udkommer den 7. september.

“At du vil velsigne ham, du her har udvalgt”

Tillykke Daniel Ebert!

PRÆSTEVIELSE “Festen for Forklaren på Bjerget er en vigtig og velvalgt dag for en præstevielse. Denne fest skal give håb i en vanskelig tid for Kirken. Vi kan komme ud for stunder, hvor vi er i ørkenen; men i dag er vi på Taborbjerget.

”Som præster skal vi kunne sprede håb og glæde omkring os som en afglans af Guds herlighed. Vi har altid brug for at finde styrke og tilgivelse hos Kristus, og du vil altid kunne tære på det, du er blevet en del af i denne stund”, sagde biskop Czeslaw til Daniel Eberts ved hans præstevielse den 6. august i Sankt Ansgars Kirke.

Organist Klaus Munk-Nielsen og koret

sørgede i et vellykket teamwork for en fornem, musikalsk ramme omkring præstevielsen. Den 11. messe i Lovsang blev sunget, og der blev brugt det meget omfattende Allehelgens litani. Koret sang Erling Rasmussens vekselsang “Herren er konge, den højeste over al jorden”.

Som noget helt usædvanligt sang Stephen Yeseta fra koret et specielt alleluja, som han selv havde komponeret til lejligheden. Den mindede med sine lange toneranker om ortodoks og byzantinsk kirkesang. Under kommunionen sang koret den gregorianske udgave af *Ave Verum* og *Christus vincit*.

Efter aflæggelsen af præsteløftet blev

Daniel Ebert og biskop Czeslaw efter præstevielsen. Foto: Lisbeth Rütz

Daniel iført en ny messehagel. Den er en gave fra naboen – Grønnegårdsteatret, hvor de dygtige skræddere har hængt i med nål og tråd.

”For 15-16 år siden kom Kristus ind i mit

liv. Jeg har verdens sejeste mor. Hun lærte mig, at det at give op ikke var en mulighed, ligegyldigt hvor svært det så ud. Og tak til far. Du var min profet barndommen igennem. En dag vil du takke mig for, at jeg tager dig med i kirke, sagde du engang. Og tak til mine to brødre Sebastian og Jonathan. De er mine bedste venner”, sagde en jublende glad Daniel efter messen, hvor han takkede alle dem, der hjalp ham på vejen til at blive præst.

Daniel havde før sin præstevielse et halvt års praktik i Sankt Ansgars Kirke, hvor han indtil videre fortsætter. Han har markeret sig med kateketisk arbejde i en række små film om katolsk tro og har udgivet “Herre, vis os dit ansigt” og “Hellige Josef, bed for os” – to små hæfter med novener på Pastoral-Centret. LR

Fest, hverdag og fremtid for Jesu Selskab i Danmark

De for tiden 11 jesuitter i Danmark, fordelt på to kommuniteter i Aarhus og i København, varetager mange forskellige opgaver, og senest har ordenen på verdensplan besluttet at give åndelig vejledning og indføring af folk i Ignatius’ åndelige øvelser førsteprioritet.

Tekst og fotos: Jesuitterne i Danmark

ORDENSLIV Jesuitterne har en lang historie i Danmark. Allerede tilbage fra 1650 udøvede de sjælesorg for udlændinge i København og Fredericia, og især fra 1872 har de været meget til stede i Danmark. Flere sognekirker som den i Ordrup og de to Jesu Hjerter Kirker i København og Randers er bygget og har været drevet af jesuitterne. For tiden er der 11 jesuitter i Danmark fordelt på to kommuniteter: det ved Katolsk Vor Frue i Aarhus og det ved Niels Steensens Gymnasium i København.

Det ignatianske år

Ordenens grundlægger, Ignatius af Loyola (1491-1556), vendte sig bort fra et verdsligt liv i søgen efter berømmelse som hofmand og kriger, efter at han i 1521 blev alvorligt såret under et slag. Man har fra 500-året for hans sår den 20. maj 2021 og frem til den 31. juli 2022 markeret denne milepæl ved et særligt ignatiansk år, der på verdensplan har været fejret ved utallige arrangementer og begivenheder. I Danmark har man i den forbindelse fået udgivet Ignatius’ selvbiografi, Pilgrimmens Beretning, på Katolsk Forlag. Den er en refleksion over hans personlige omvendelse, og en guide til den løbende omvendelsesproces, som han mente er grundlæggende for enhver kristens liv. Det er håbet, at mange vil kunne lære Ignatius og hans spiritualitet bedre at kende gennem den, da den er en ret enkel indføring i at kunne forstå ignatiansk spiritualitet. Det ignatianske år blev i Danmark afsluttet med en festmesse i Aarhus med jesuitter fra begge kommuniteter den 31. juli, som er den årlige mindedag for Ignatius.

Jesuitternes opgaver i Danmark

Jesuitternes tager sig i Aarhus af sognearbejdet i Danmarks største katolske sogn, og man udøver samtidig sjælesorg på vietnamesisk og polsk og tager sig af udenlandske universitetsstuderende. Selvom sognepæst

Kris Augustyniak har nok at se til med sine normale gøremål, ser han gerne, at jesuitterne fremover også kan øge indsatsen på endnu et område:

”Der er i Danmark en fornyet interesse for ignatiansk spiritualitet også uden for Den katolske Kirke, og mange mennesker ønsker at tage på retræte. Det er netop noget, vores orden er specialiseret i, og det er blandt jesuitterne på verdensplan for få år siden blevet besluttet at have som førsteprioritet at give åndelig vejledning og indføre folk i Ignatius’ åndelige øvelser. Det er en utroligt meningsfuld opgave, så vi vil se på, hvordan vi kan engagere os mere i denne tjeneste.”

I forbindelse med Niels Steensens Gymnasium i København ligger Skt. Augustins Kirke på Jagtvej. Her har jesuitterne messer på dansk, polsk og engelsk og særlig sjælesorg for polske børnefamilier og gruppen af internationale studerende og unge voksne. En af jesuitterne er fra i år også blevet børne- og ungdomspræst og arbejder for Danmarks Unge Katolikker, hvis sekretariat ligger i samme ejendom. Også i kommunitetet i København står ønsket om at tilbyde Ignatius’ åndelige øvelser og åndelig vejledning højt på listen over prioriteter, og man har allerede i flere år tilbudt de såkaldte ’åndelige øvelser i hverdagslivet’ i udvalgte perioder. Det er også en høj prioritet at forøge jesuitternes nærvær på skolen, som har 6.-10. klasse samt gymnasium. Fra august måned i år arbejder en af jesuitterne fuld tid her som skolepræst.

Ordenens fremtid i Danmark

Jesuitternes ordensgeneral ønsker, at ordenen fortsat skal virke i Danmark, og der er gennem de seneste år kommet yngre kræfter til især fra Polen og Vietnam. Siden 2007 har man ladet en lang række skolastikere (jesuitternes præstestuderende) have 2-3 års praktik i Danmark, og mange

af dem har befundet sig godt og er allerede vendt tilbage eller kommer tilbage, når de er blevet færdiguddannede og præsteviet. I 2019 indtrådte en dansker også i ordenen, og det er et klart håb, at flere vil følge efter.

Martin Chase er overordnet for kommunitetet i København og er selv vendt tilbage til Danmark i 2021 efter godt tyve år i udlandet: ”Jeg har en forkærlighed for Kirken

i Danmark og for Niels Steensens Gymnasium, så det er rart at have mulighed for at vende tilbage. For mig er det inspirerende at leve og arbejde med yngre jesuitter. Efter ret mange år som underviser, nyder jeg nu at have mere tid til åndelig vejledning, som sammen med undervisning er jesuitternes prioritet”.

Jesuitternes tager sig i Aarhus af sognearbejdet i Danmarks største katolske sogn, og man udøver samtidig sjælesorg på vietnamesisk og polsk og tager sig af udenlandske universitetsstuderende.

I forbindelse med Niels Steensens Gymnasium i København ligger Skt. Augustins Kirke på Jagtvej. Her har jesuitterne messer på dansk, polsk og engelsk og særlig sjælesorg for polske børnefamilier og gruppen af internationale studerende og unge voksne. En af jesuitterne er fra i år også blevet børne- og ungdomspræst og arbejder for Danmarks Unge Katolikker, hvis sekretariat ligger i samme ejendom.

Med blik for de unge og evangelisering

Maria Immaculata-søster Teresa Piekos fejrer i år to runde jubilæer og kan se tilbage på et langt liv i Kirkens tjeneste.

Tekst & foto: Niels Messerschmidt

MÆRKEDAGE Sjældent er det ellers så forslidte ord 'ildsjæl' så velvalgt som i søster Teresa Piekos' tilfælde. Mange i bispedømmet kender hende som energisk og vedholdende, når hun i forskellige sammenhænge smittende fortæller om sine evangeliseringsprojekter. På Amager nyder menigheden godt af hendes store indsats i kirkens børne- og ungdomsarbejde, og en hel generation af elever på Sct. Albani skole i Odense mindes hende som en solid og kreativ lærer, hvor hun i mere end 35 år underviste i religion og billedkunst, og bl.a. stod for passionsspillene og syede dragterne.

Søster Teresa fejrer to jubilæer i år. Den 8. maj fyldte hun 70 år, og dagen blevet markeret i Sct. Annæ Kirke under Familiekirken – ét af hendes mange initiativer – anden søndag i maj. I år fejrer hun også sin 50 års ordensprofes, ja endda ad tre omgange. Først blev jubilæet fejret den 26. juni i Góra Motyczna i Polen, landsbyen hvor hun kommer fra; dernæst i søstrenes moderkloster Debica den 2. august, og søndag den 18. september i Sct. Annæ Kirke under den danske højmesse kl. 10, der i anledningen celebreres af biskop Czeslaw, med efterfølgende reception.

Opvæksten i en katolsk familie med daglig fællesbøn prægede tidligt den lille Maria, og kaldet kom til hende, da hun var

fem år. Et par røde laksko i et butiksvindue fascinerede hende, men opmærksomheden blev hurtigt afledt af to forbigående damer. De bar lange kapper, og Maria spurgte sin mor, hvem de var. Nonner, sagde moderen, de tjener Gud. At tjene Gud var noget nær det ypperligste for den unge Maria, for hun havde lært, at Gud var hellig og stor. I øjeblikket forsvandt lakskoene fra hendes tanker. Hun oplevede et kald: hun ville tjene Gud – selv om hun langt oppe i skoleårene fortsat drømte om at blive skuespiller eller lave noget kreativt med sine hænder.

I dag hedder Maria Piekos søster Teresa og bor sammen med fire Maria Immaculata-søstre på Amager i en patriciervilla, der fungerer som et kloster for de polske søstre. Selv kom hun som 23-årig til Danmark for at bo i klosteret. Det er nu 47 år siden.

Fokus på evangelisering

Teresa, der er kunstnerisk anlagt, har undervist børn i billedkunst og lavet projekter på byens rådhus, og fik kaldet til at evangelisere, da pave Johannes Paul II besøgte Øm i 1989. Hun havde til opgave at sørge for blomsterdekorationerne og sad selv på anden række under friluftsmessen, da den polske pave prædikede over temaet 'Forkynd Evangeliet for al Skabningen'. Teresa

husker, at hun følte, at det var Jesus selv, der talte til hende.

"Jeg følte, at Gud gennem 13 år havde forberedt mig til denne opgave, men jeg vidste ikke, hvordan jeg skulle gribe det an," husker hun. Siden skulle dette kald udmønte sig i projekterne Guds Frelse og Guds Barmhertighed, og senest i Ikon Amen.

"De første projekter kredsede om Guds frelse og barmhertighed, men i årenes løb

har jeg mere og mere rettet blikket mod Maria og hendes fiat om at gøre Guds vilje. Det har jeg ønsket at udtrykke i Ikon Amen, som er inspireret af pavens budskab om at fremhæve Jomfru Marias rolle i Guds frelsesplan."

Projektet Ikon Amen er lavet af unge fra Sct. Annæ menighed, og afspejler grundlæggende sr. Teresas trosunivers og indeholder ifølge hende "en dyb symbolik og dyb teologi".

"Min drøm er, at vi viser Marias rolle i Guds frelsesplan. At folk kommer til hende – hun er vores redningsplanke og hun viser os videre til Jesus."

Søster Teresa har på de seneste verdensdage utrætteligt engageret sig med at udbrede budskabet om Guds frelse og barmhertighed, og senest om Jomfru Marias rolle i frelseshistorien. Efter i mange år at have været lidt af en ildsjæl, har hun i de senere år bedt meget og fornemmer, at tiden nu er inde til at give stafetten videre – enten til de unge i DUK eller unge katolikker i Polen.

Også på næste års verdensdage i Lissabon i Portugal vil Ikon Amen-projektet være at finde, oplyser hun – dog ikke i form af den store og tunge Ikon Amen, men en kopi opbygget af mange små billeder af folk fra hele verden ikklædt Ikon Amen T-shirts – et slags symbol på en levende Ikon Amen. Selv regner sr. Teresa ikke med at deltage, men vil følge projektet i ånden og på afstand nyde frugter af sin store og mangeårige indsats.

Maria Immaculata-søster Teresa Piekos fejrer i år ikke alene 70 år, men fejrer også sin 50-års ordensprofes.

Behandlingen af de 'pædofile præster'

A) Jeg er ikke i tvivl om, at Kirken (Den katolske Kirke) ikke har taget det hensyn til ofrene for de pædofile præster som den burde. B) Jeg er ikke i tvivl om at det har været hensynsløst over for de 'kommende ofre' at forflytte de præster, der har skadet børn. C) Jeg er meget mere i tvivl om hvad biskopperne skulle have gjort ved de 'pædofile præster' når de ikke 'bare måtte forflytte dem'.

Kirken er kaldet til, på 'Jesus vegne', at tilgive de angrende synder. Også når synderen er præst! Det er det biskopperne oprindeligt er blevet præster for.

At de som biskopper også her fået et forvaltnings- ansvar har ikke givet dem nye evner eller indsigt. De er stadig kaldet til at tilgive de angrende synder. Også når synderen er en af de præster som biskoppen har ansvar for.

A) Jeg er ikke i tvivl om, at Kirken (Den katolske Kirke) ikke har taget det hensyn til ofrene for de pædofile præster som den burde.

Men vores nuværende viden om hvor skadet ofrene kan blive af at være udsat for en pædofil præst som barn er netop vores nuværende viden. For ganske få år siden vidste men det ikke. Og vi kan derfor heller ikke anvende vores nuværende viden som om det er en viden som biskopperne burde have haft i fortiden!

B) Jeg er ikke i tvivl om at det har været hensynsløst over for de 'kommende ofre' at forflytte de præster der har skadet børn.

I dag ved vi heldigvis meget om hvor skadet ofrene for en pædofil præst kan blive og vi har set at en del præster med pædofile tilbøjeligheder (trosanger) ikke altid ændre sig. Det er derfor godt og rigtigt at præsterne altid skal anmeldes til politiet hvis der er mistanke om pædofile handlinger. For år tilbage ville sådanne sager kunne behandles i fortrolighed mellem biskoppen og den pågældende præst. Det er nu udelukket, og det ved begge parter nu.

Der er meget vi kan og bør gøre bedre med vore nuværende viden. Men vi skal holde os fra at fordømme fortidens mennesker (også biskopperne) med vores nuværende viden.

Det vi er blevet bedre til er primært at vide hvad vi ikke skal gøre.

Det er fortsat svært at sige hvordan vi (Kirken) skal behandle evt. nye ofre eller pædofile præster. Det kræver at vi (kirken) finder hensynsfuld og retfærdig måde at behandle både præster og ofre på.

Det er nok til at se hvordan vi skal behandle evt. ofre i fremtiden.

Det er meget svære at se hvordan kirken fortsat kan forsvare at være tilgivende på Jesus vegne og samtidig præsteembedets forvalter uden at komme i konflikt med præstens kald og tavshedspligt.

Er det nødvendigt at adskille biskoppens stilling som 'ypperstepræst' og hans funktion som forvalter for præsterne og sognene?

Ole Schnell, 9280 Storvorde

Det sker i bispedømmet

Lørdag d. 10/9-22 kl. 10-15 Fremtidsdag i det økumeniske retrætehus "Skovhuset"

Da Skovhusets ledelse står overfor et generationsskifte indbydes alle interesserede fra før og nu til en fælles tværkirkelig fremtids- og inspirationsdag. Dagen byder på en lille pilgrimsvandring i skov og ådal, enkle måltider, andagt og et oplæg om retræter af svenske Charlotte Thaarup. Skovhusets adresse er Gudenåvej 19, 8740 Brædstrup. Tilmelding til Tine Døring 29845589 eller tinejensen78@gmail.com.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym,

uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerseligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

September

1. *grøn*. Torsdag i 22.alm.uge. (II Ps).
 V. Sl 24,1-2.3-4ab.5-6.
 R. Jorden med alt, hvad den rummer, tilhører Herren.
 L.: 1 Kor 3,18-23. Ev.: Luk 5,1-11.
Bededag for Skaberværket
2. *grøn*. Fredag i 22.alm.uge. (II Ps).
 V. Sl 37,3-4.5-6.27-28.39-40.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: 1 Kor 4,1-5. Ev.: Luk 5,33-39.
3. *hvid*. Lørdag i 22.alm.uge. (II Ps).
Gregor den Store, pave og kirkelærer (†604)(m)
 V. Sl 145,17-18.19-20.21.
 R. Herren er nær ved alle, der råber til ham.
 L.: 1 Kor 4,6b-15. Ev.: Luk 6,1-5.
Bededag for præste- og ordenskald
- I Domkirken**
ÅRS DAGEN FOR DOMKIRKENS
KONSEKRATION (h)
1. vesper til Kirkevielse
4. *hvid*. Søndag. (23. ALM. SØNDAG)
I Domkirken:
ÅRS DAGEN FOR DOMKIRKENS
KONSEKRATION (h)
 ✠ *Gl. Cr. Særl. pf.*
 1.L.: 1 Kong 8,22-23.27-30
 V. Sl 84,3.4.5+10.11
 R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
 2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22 eller Joh 4,19-24
2. vesper til Kirkevielse
Bededag for bispeddømmets børne- og ungdomsarbejde
- I andre kirker:**
4. *grøn*. 23. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
 1.L.: Visd 9,13-18b;
 V. Sl 90,3-4.5-6.12-13.14+17.
 R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
 2.L.: Filem 9b-10.12-17.
 Ev.: Luk 14,25-33.
Bededag for bispeddømmets børne- og ungdomsarbejde
5. *grøn*. Mandag i 23.alm.uge. (III Ps).
 V. Sl 5,5-6a.6b-7.12.
 R. Herre, led mig i din retfærdighed.
 L.: 1 Kor 5,1-8. Ev.: Luk 6,6-11
(Teresa af Calcutta, ordenssøster (†1997), kan fejres)
6. *grøn*. Tirsdag i 23.alm.uge. (III Ps).
 V. Sl 149,1-2.3-4.5-6a+9b.
 R. Herren glæder sig over sit folk.
 L.: 1 Kor 6,1-11. Ev.: Luk 6,12-19.
7. *hvid*. Onsdag i 23.alm.uge. (III Ps).
I andre kirker end i Domkirken:
ÅRS DAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRA-
TION (f)
 Læsninger fra søndagen i Domkirken, hvor der vælges
 enten 1. eller 2. Læsning
I Domkirken:
7. *grøn*. Onsdag i 23.alm.uge. (III Ps).
 V. Sl 45,11-12.14-15.16-17.
 R. Hør efter, min datter, lyt opmærksomt!
 L.: 1 Kor 7,25-31. Ev.: Luk 6,20-26.
8. *hvid*. Torsdag. DEN SALIGE JOMFRU MARIAS
 FØDSEL (f)
Gl. Jomfru Marias pf.
 L.: Mika 5,1-4a eller Rom 8,28-30
 V. Sl 13,6ab.6cd
 R. Jeg fryder mig over Herren!

- Ev.: Matt 1,1-16.18-23 eller 1,18-23
 9. *grøn*. Fredag i 23.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Claver**, præst (†1654)
 V. Sl 84,3.4.5-6.12.
 R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
 L.: 1 Kor 9,16-19.22b-27. Ev.: Luk 6,39-42.
10. *grøn*. Lørdag i 23.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 116,12-13.17-18.
 R. Herre. Jeg bringer dig slagtoffer til tak.
 L.: 1 Kor 10,14-22. Ev.: Luk 6,43-49.
11. *grøn*. 24. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
 1.L.: 2 Mos 32,7-11.13-14;
 V. Sl 51,3-4.12-13.17+19.
 R. Jeg vil bryde op og gå til min far.
 2.L.: 1 Tim 1,12-17.
 Ev.: Luk 15,1-32 eller 15,1-10.
12. *grøn*. Mandag i 24.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Marias allerhelligste navn**
 V. Sl 40,7-8a.8b-9.10.17.
 R. Vi forkynder Herrens død, indtil han kommer.
 L.: 1 Kor 11,17-26.33. Ev.: Luk 7,1-10.
13. *hvid*. Tirsdag i 24.alm.uge. (IV Ps).
Johannes Chrysostomos, biskop og kirkelærer (†407)
 (m) V. Sl 100,1b-2.3.4.5.
 R. Vi er hans folk og de får, han vogter.
 L.: 1 Kor 12,12-14.27-31a. Ev.: Luk 7,11-17.
14. *rød*. Onsdag. DET HELLIGE KORS' OPHØJELSE
 (f)
Gl. Særl. pf. eller Pass. pf.
Der vælges enten 1. eller 2. læsning
 1.L.: 4 Mos 21,4-9
 V. Sl 78,1-2.34-35.36-37.38
 R. Glem ikke Guds gerninger, men hold hans befalinger.
 2.L.: Fil 2,6-11
 Ev.: Joh 3,13-17
15. *hvid*. Torsdag i 24.alm.uge. (IV Ps).
Den salige Jomfru Marias Smerter (m)
 L.: Hebr 5,7-9
 V. Sl 31,2-3a.3bc-4.5-6.15-16.20
Sekvens Ad libitum.
 R. Frels mig, Herre, i din trofasthed!
 Ev.: Joh 19,25-27 eller Luk 2,33-35
16. *rød*. Fredag i 24.alm.uge. (IV Ps).
Cornelius, pave, (†253), og **Cyprian**, biskop, (†258),
 martyrer (m)
 V. Sl 17,1.6-7.8b+15.
 R. Jeg mættes ved synet af dig, når jeg vågner, Herre.
 L.: 1 Kor 15,12-20. Ev.: Luk 8,1-3.
17. *grøn*. Lørdag i 24.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Robert Bellarmin**, biskop og kirkelærer
 (†1621)
 Eller *hvid*. **Hildegard af Bingen**, jomfru og kirkelærer
 (†1179)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 56,10.11-12.13-14.
 R. Jeg kan vandre for Guds ansigt i livets lys.
 L.: 1 Kor 15,35-37.42-49. Ev.: Luk 8,4-15.
18. *grøn*. 25. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
 1.L.: Amos 8,4-7;
 V. Sl 113,1-2.4-6.7-8.
 R. Lovpris Herren, som løfter den fattige fra skarnet.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Tim 2,1-8.
 Ev.: Luk 16,1-13 eller 16,10-13.
- Kollekt for Katolsk Menighedspleje.*
19. *grøn*. Mandag i 25.alm.uge. (I Ps).
 Eller *rød*. **Januarius**, biskop og martyr (†305)
 V. Sl 15,2.3.4.5.
 R. Den retfærdige skal bo på dit hellige bjerg.

- L.: Ordsp 3,27-35. Ev.: Luk 8,16-18.
20. *rød*. Tirsdag i 25.alm.uge. (I Ps).
Andreas Kim Taegon, præst, og **Paulus Chong**
Hasang og lidelsesfæller, martyrer (†19.årh.) (m)
 V. Sl 119,1.27.30.34.35.44.
 R. Før mig ad den sti, du befaler.
 L.: Ordsp 21,1-6.10-13. Ev.: Luk 8,19-21.
21. *rød*. Onsdag. MATTÆUS, apostel og evangelist (f)
 (I Ps).
Gl. Ap. pf.
 L.: Ef 4,1-7.11-13
 V. Sl 19,2-3.4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
 Ev.: Matt 9,9-13
22. *grøn*. Torsdag i 25.alm.uge. (I Ps).
 V. Sl 90,3-4.5-6.12-13.14+17.
 R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
 L.: Præd 1,2-11. Ev.: Luk 9,7-9.
23. *hvid*. Fredag i 25.alm.uge. (I Ps).
Pius de Pietrelcina, præst, (Padre Pio) (†1968) (m)
 V. Sl 144,1a+2abc.3-4.
 R. Lovet være Herren, min klippe.
 L.: Præd 3,1-11. Ev.: Luk 9,18-22.
24. *grøn*. Lørdag i 25.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 90,3-4.5-6.12-13.14+17.
 R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
 L.: Præd 11,9—12,8. Ev.: Luk 9,43b-45.
25. *grøn*. 26. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
 1.L.: Amos 6,1a.4-7;
 V. Sl 146,7.8-9a.9bc-10.
 R. Min sjæl, lovpris Herren. Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Tim 6,11-16.
 Ev.: Luk 16,19-31.
 "Livets dag"
26. *grøn*. Mandag i 26.alm.uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Cosmas og Damian**, martyrer (†3.årh.)
 V. Sl 17,1.2-3.6-7.
 R. Vend dit øre mod mig, hør mine ord.
 L.: Job 1,6-22. Ev.: Luk 9,46-50.
27. *hvid*. Tirsdag i 26.alm.uge. (II Ps).
Vincent af Paul, præst (†1660) (m)
 V. Sl 88,2-3.4-5.6.7-8.
 R. Herre, lad min bøn nå dig.
 L.: Job 3,1-3.11-17.20-23. Ev.: Luk 9,51-56.
28. *grøn*. Onsdag i 26.alm.uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Wenceslaus**, martyr (†929)
 Eller *rød*. **Laurentius Ruiz og lidelsesfæller**,
 martyrer (†omkr.1635)
 V. Sl 88,10b-11.12-13.14-15.
 R. Herre, lad min bøn nå dig.
 L.: Job 9,1-12.14-16. Ev.: Luk 9,57-62.
(Lioba, abbedisse (†780), kan fejres)
29. *hvid*. Torsdag. DE HELLIGE ÆRKEENGLE,
 MICHAEL, GABRIEL OG RAFAEL (f)
Gl. Englenes. pf.
 L.: Dan 7,9-10.13-14 eller Åb 12,7-12a
 V. Sl 138,1-2a.2bc.3-4-5
 R. I guders påhør lovsynger jeg dig, Herre.
 Ev.: Joh 1,47-51
30. *hvid*. Fredag i 26.alm.uge. (II Ps).
Hieronymus, præst og kirkelærer (†420) (m)
 V. Sl 139,1-3.7-8.9-10.13-14b.
 R. Led mig, Herre, ad evigheds vej!
 L.: Job 38,1.12-21; 40,3-5. Ev.: Luk 10,13-16.

Husk du også kan hente liturgisk kalender
 som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

R. I. P.

Maria-Therese Wulffsberg

er gået hjem til Gud

* 22. juli 1966 † 4. august 2022

Familien

Begravelsen har fundet sted

R.I.P

Kunstmaler og Scenograf

Ina Irina Olesen

* 20. april 1943 † 02 august 2022

Døde efter kort tids sygdom
(dobbelttidig lungebetændelse)

på plejehjemmet Hermann Koch Gården, Valby

Venner

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Biskoppens kalender

September 2022

3. kl. 10.30 Messe hos Kærlighedens missionærer
4. kl. 14.00 Bispevielse i Roskilde
- 5.-8. Møde i Den Nordiske Bispekonference i Hildesheim
- 9.-10. Deltagelse i Synodaler Weg
11. kl. 10.00 Messe i Vor Frue Kirke i Århus i forbindelse med pater Herbert Krawczyks 50 års præstetjubileum
13. kl. 14.00 Afskedsreception hos Caritas
- kl. 14.30 Møde i Økonomisk Råd
14. kl. 10.00 Møde i Biskoppeligt Råd
15. kl. 15.00 Rådsmøde i Danske Kirkers Råd
- 16.-17. Investitur OESSH i Stockholm
18. kl. 10.00 Jubilæum i Sankt Annæ Kirke, Amager
- 19.-23. Præsternes studieuge i Dalum
28. kl. 10.00 Møde i Præsterådet
- kl. 17.00 Migrantkirkernes Domkirketræf

Teresa Music Services

Musik til Begravelse Nhạc cho đám tang

இறுதி சடங்கிற்கான இசை Muzyka na Pogrzeb

Mp3 samples & info:

musiczealand.com

Bønnens apostolat

September

– For dødsstraffens afskaffelse

Vi beder for at dødsstraffen, der angriber den menneskelige persons værdighed, må blive afskaffet ved lov i samtlige lande.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 12/2022, som udkommer den 23. september 2022, skal være KO i hænde senest den 5. september 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 13/2022, som udkommer den 14. oktober 2022, skal være KO i hænde senest den 26. september 2022.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Abort, nu igen!

Nu synes abortproblematikken igen at komme på dagsordenen også i Danmark. Denne gang gælder det spørgsmålet, hvor grænsen for at få abort skal gå: 12 uger eller højere, som i vore nabolande m.fl. Politikere har allerede været ude for at slå fast, at abort er en ret for en kvinde, så det kan ikke diskuteres. Man konsulterer læger og etiske kyndige for at få at vide, hvornår en kvinde kan tåle at få abort uden selv at lide skade osv. Det er problemstillingen!

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

REFLEKSION Det er helt tydeligt, at hverken det etiske råd, politikere eller biologer stiller det afgørende spørgsmål, om abort overhovedet er etisk forsvarligt. Forklaringen er ganske enkel: Etik har ikke en objektiv karakter, men kun en subjektiv og relativ karakter. Det handler altså ikke, om en bestemt handling i sig selv er

etisk forkert eller tilladt, men om den kan forsvares under visse omstændigheder.

Så kernespørgsmålet er altså, om der er noget, der hedder objektiv etik. Lad os stille følgende spørgsmål: Kan det være etisk forsvarligt at dræbe et andet menneske, eller starte en krig? Ja, hvis der er tale om selvforsvar ellers ikke. Er det etisk

forsvarligt at undertrykke mindretal fx flygtninge? Kort og godt, hvad betyder de såkaldte menneskerettigheder, som vi påstår ligger til grund for vores velfærdssamfund? Har disse menneskerettigheder absolut karakter? De indledes med ordene: ”Disse rettigheder gælder for alle mennesker, overalt på jorden, og altid”! Jeg kan kun forstå denne sætning, som at vi alle overalt på jorden er etisk forpligtet af dem. Der står absolut intet i disse rettigheder, om at en kvinde har ret til abort! Tværtimod handler de egentlig alle om respekten for liv, for ethvert menneskes liv.

Dog finder man ingen definition på, hvornår et menneske er et menneske og altså dækket af menneskerettighederne. Så man kan ikke sige, at menneskerettighederne forbyder abort. Forklaringen er måske, at abortproblematikken slet ikke var relevant på det tidspunkt.

Jeg plejer at sige, at disse menneskerettigheder er inspireret af det kristne men-

neskesyn, af Guds lov, selvom det ikke er bevidst.

Det principielle spørgsmål i denne sag er derfor, om et foster er et menneske, og hvornår et foster bliver et menneske. Sker det efter 12 uger eller 20 uger eller hvad? Jeg har overhovedet ikke hørt politikere eller andre, der taler om abort, stille det spørgsmål. Det handler alene om kvinden – ikke om barnet.

Nu er det tankevækkende, at da kristendommen bredte sig til det, vi i dag kalder Europa, eksisterede den praksis, at et nyfødt barn først havde ”ret” til at leve, når faderen havde accepteret det ved en symbolsk handling: at ’knæsætte’ det, dvs. tage det nyfødte barn og sætte det på sit knæ (=”føde” det). En sådan skik fandtes overalt. Det var denne praksis, Kirken gik skarpt imod og oprettede institutioner, der kunne tage imod børn, der var blevet ”sat ud”, som det hed, nemlig til de vilde dyr eller for at dø af sult. Det var disse kulturers form for abort.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 11
2. september 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

Hvad er den grundlæggende forskel på vor tids abort og datidens? Kun barnets/fosterets alder. Hvorfor kæmper man (med rette) for at redde et for tidligt født barn? Vel fordi det er et menneske.

Hele denne diskussion kan samles om spørgsmålet: Hvornår er et foster et menneske? Svaret er, at det kan man ikke biologisk slå fast! Det kan man kun slå fast ved et filosofisk og etisk ræsonnement. Helt konkret: Hvornår begynder et menneskeliv? Ved undfangelsen? Efter en uge? Efter 12 uger? Eller?

Min erfaring med samtaler med mange kvinder, der har fået abort, er at de udmærket ”ved”, at undfangelsen er begyndelsen på et nyt menneskes eksistens. Jeg tror også, at biologer vil indrømme, at kvindens organisme er bygget sådan, at den indretter sig i forhold til det nye liv, der er undfanget, således stopper f.eks. øjeblikkeligt menstruationen. Nu skal hendes kvindekrop ”alene” være koncentreret om dette nye menneskeliv, som fuldstændigt er afhængig af hendes organisme. Man kan sige det således, at set med naturens øjne har kvindens krop primært (ikke eksklusivt) til opgave at skabe nyt liv, forsørge og beskytte det, så det kan fødes. Det er det, jeg kalder en ”grøn” forståelse af manden og kvinden. Hvorfor tænker vi så meget på den ”grønne omstilling” i vore dage, at beskytte og redde naturen, men udelukker fuldstændigt menneskets egen kønsbestemte natur?

Som sagt har jeg gennem mange år beskæftiget mig pastoralt med denne problemstilling, og jeg har aldrig mødt nogen kvinde, der ikke har fået dybe sår i sjælen efter en abort. Denne problemstilling tager man heller ikke officielt op. Man kunne dog sociologisk og psykologisk

undersøge følgerne efter abort. Men det er tabu!

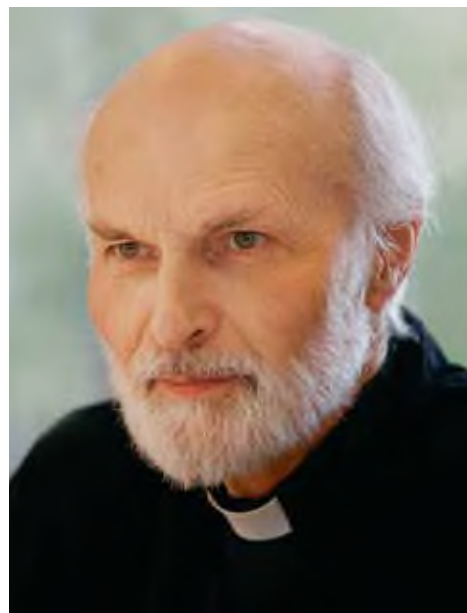
Der er efter 68-revolutionen (?) opstået et nyt kvindesyn. Kvinden er ikke primært skabt for at være mor, men for at være mandens partner i samfundslivet. Også hele diskussionen om fødselsorlov afspejler denne problematik, nemlig at indskrænke den tid, en kvinde skal tilbringe hjemme for sit nyfødte barns skyld og være fraværende fra arbejdsmarkedet. Med andre ord, det er igen ikke barnet, der er i centrum, men kvinden heller ikke moderen: Hvor lang tid har et spædbarn brug for at blive ammet af sin mor? I Amerika lavede man for nogle år siden en undersøgelse af børn, der fik bryst og af børn, der fik flaskemælk. Undersøgelsen viste helt klart, at børn, der fik bryst, udviklede sig hurtigere end børn, der fik flaske. Det handler altså igen om barnet og menneskets natur! Hvorfor indgår barnet overhovedet ikke i diskussionen om abort? Fordi det endnu ikke er et rigtigt levende menneske, når det er et foster?

Hvor er vi blinde!

Det er Kirkens opgave, og har altid været det, at forkynde Guds ord i alle livets forhold og ikke mindst, når det drejer sig om liv og død. Hvem vil for alvor benægte, at vi aldrig ville have fået den menneskeverdige civilisation, som vi praler af, hvis ikke Kirken havde forkyndt Guds lov, som har absolut karakter? Altså må Kirken igen blande sig i den opdukkede debat om abort, ikke for at diskutere, hvornår en kvinde ”har ret” til abort, men for at forsvare barnets ret til livet fra undfangelsen af. Argumentet, at en kvinde har ret til sin krop, er falsk. Selvfølgelig har hun ret til sin krop, men det fundamentale spørgsmål er, om fosteret har ret til kvindens krop. Ingen biolog vil

med hånden på hjertet benægte, at kvindens krop er skabt ikke mindst for barnets skyld. Det tror jeg heller ikke nogen kvinde vil gøre, hvis hun lytter til sit instinkt og ikke til sin forstand, som i den moderne kultur er programmeret til at tænke anderledes. Man siger, at den gruppe, der er i størst risiko for at få stress, er kvinder fra 19-25 år. Jeg har hørt en skarpsindig professor forklare det med, at det just er i denne alder, at samfundet ”presser” hende til at tage uddannelse og starte på arbejdslivet. Men han tilføjede ikke: det er også i den alder, at hendes frugtbarhed topper, hvilket betyder, at hendes organisme ”presser” hende til at blive mor med alt, hvad det indebærer. Hun er i en konflikt mellem sin kvindelige natur og samfundets krav. En første-gangs fødende kvinde i Danmark er vist 28-29 år. I andre europæiske lande endnu senere.

Hvor mange børn føder en dansk kvinde i gennemsnit: 1,8? Hvis det er sandt, så vil den danske befolkning efter så og så mange årtier uddø (det står endnu værre til i Italien). Alt det peger på, at moderne kvinder har mistet forståelse for, at deres vigtigste (ikke eneste) opgave er at føde børn, fordi ethvert nyt barn har sin egen værdi, og menneskeslægtens overlevelse afhænger af hende, så hun skal i gennemsnit føde mindst tre børn. Det er det kristne menneskesyn, og det udelukker totalt enhver form for abort fra undfangelsen af. En abort er altså imod Guds lov, Gud som har skabt menneskene – ethvert menneske – i kærlighed. Fratager man et menneske dets ret til livet, lige fra undfangelsen af, går man imod livets lov og fratager mennesket dets værdighed, og så nytter den grønne omstilling intet.

Pastor Lars Messerschmidt.

Den synodale proces træder ind i sin anden fase

Katolikkerne bliver igen opfordret til at give deres mening tilkende i den anden fase af den verdensomspændende synodale proces, der af en kardinal bliver beskrevet som "et hidtil uset øjeblik i Kirkens liv".

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODEN Samme måned som vores bispedømme sendte sin syntese af de lokale høringer til Den nordiske Bispekonference, blev detaljerne om den anden 'kontinentale fase' offentliggjort den 26. august i Vatikanet. Det skete i forbindelse med, at kardinaler fra hele verden var forsamlet i Rom for at gennemgå pavens dokument om moderniseringen af Kirkens centrale ledelse, Den romerske Kurie.

De første resultater af høringerne på lokalt plan har vist, at katolikkerne over en bred kam ønsker at gøre en ende på klerikalismen (en lille elites kontrol over Kirken, ordinerede såvel som lægfolk), at kvinder får en mere synlig rolle og en større inddragelse af marginaliserede grupper som fx LGBT+-katolikker. For mange er synoden første gang, at de er blevet bedt om at deltage i en høringsproces i Kirken.

Kardinal Jean-Claude Hollerich, relator eller koordinator for bispesynoden om synodalitet i 2023, sagde på en pressekonference den 27. august, at med den synodale

proces er der blevet indledt en "kirkelig dialog uden fortilfælde i Kirkens historie", og at mere end hundrede af i alt 114 bispekonferencer har indsendt deres sammenfatninger til synodsekretariatet.

Ærkebiskoppen af Luxembourg tilføjede, at et projekt, som en række influencers har gennemført på de sociale medier, havde affødt 110.000 svar og er nået ud til tyve millioner mennesker. Også ordenssamfund og Vatikanets afdelinger har gennemført lignende høringer.

Lokalkirkerne skal høres igen

Den maltesiske kardinal Mario Grech, der leder synodekontoret i Vatikanet, fortalte journalisterne, at næste fase af den synodale proces også vil inddrage almindelige katolikker og ikke kun en gruppe af biskopper. Han forklarede, at der vil blive udarbejdet et dokument, som sammenfatter materialet indsendt af de lokale kirker, og at det vil blive offentliggjort i slutningen af næste måned eller i begyndelsen af november.

Kardinal Grech forklarede videre, at denne tekst siden vil blive sendt til de lokale kirker med henblik på yderligere drøftelser og overvejelser, og at hver enkelt biskop ville blive bedt om at "gør sin lokale kirke bekendt med dette dokument". Målet er ifølge Grech, at dokumentet skal vende tilbage til det sted, hvor "høringen fandt sted", og at sikre, at det bliver modtaget på passende vis af de almindelige troende.

Herefter vil skelneprocessen, januar-marts 2023, fortsætte gennem afholdelse af regionale møder med deltagelse af biskopper, præster, diakoner, ordensfolk og lægkatolikker.

Den europæiske samling holdes i Tjekiet den 5.-12. februar 2023, mens den afrikanske samling holdes i Addis Abeba, Etiopien, den 1.-7. marts. Den central- og latinamerikanske Kirke planlægger fem forskellige arrangementer i El Salvador (13.-17. februar), Den Dominikanske Republik (20.-24. februar), Ecuador (27. februar-3. marts) og Brasilien (6.-10. marts). Disse samlinger er en mulighed for at uddybe lytningen og skelnen i forbindelse med den synodale proces og vise, at synoden er tænkt og udformet som en løbende proces snarere end en engangsforeteelse.

Den kontinentale fase afsluttes den 31. marts 2023, og indlæggene fra de ovennævnte samlinger vil indgå i udarbejdelsen af det endelige arbejdsdokument til brug på bispesynoden i Vatikanet i oktober næste år – den tredje del af synoden, også kendt som den 'universelle fase'.

herefter resultatet af afstemningerne og datoen for kanoniseringerne.

Universalitet og periferier

Navnene på de nye kardinaler blev offentliggjort af pave Frans fra vinduet i det apostolske palads under Angelus den 29. maj, sammen med anmodningen om at bede for dem, "så de, når de bekræfter deres troskab mod Kristus, kan hjælpe mig i mit embede som biskop af Rom til gavn for hele Guds hellige folk".

Navnelisten bekræftede de to udvælgelseskræfter som har været gældende ved pave Frans' syv forrige konsistorier. Deres internationale sammensætning med særlig fokus på det globale syd samt en opmærksomhed på områder i periferien, som historisk set aldrig har haft en kardinal fremfor lande, der traditionelt set har haft mange kardinaler.

Ud over tre prælater i Den romerske Kurie, præfekterne for dikasterierne for hhv. gudstjenesten og præsterne, samt formanden for Vatikanstatens styrelse, omfatter listen over de nye kardinaler også en række europæiske kardinaler, seks fra Asien, to fra Afrika, én fra Nordamerika og fire fra Central- og Latinamerika.

Fire nye lande er nu repræsenteret i kardinalkollegiet: Mongoliet, Paraguay, Singapore og Østtimor. Desuden findes der nu syv gudviede, hvoraf de fem er stemmeberettigede.

Fortsættes side 2 ▶

Tyve nye kardinaler og to nye helgener

Tyve nye kardinaler modtog 27. august den røde biretta og en ring af paven som tegn på deres nye værdighed. Blandt dem er repræsentanter for tre nye ordener og fire nye lande nu at finde i kardinalkollegiet.

KONSISTORIUM I slutningen af august var kardinalkollegiet samlet i Rom, hvor paven kreerede tyve nye kardinaler. Seksten af dem er under 80 år og dermed stemmeberettigede ved et kommende konklave. I dagene herefter reflekterede kollegiet over *Praedicate Evangelium*, pavens konstitution for modernisering af Den romerske Kurie, offentliggjort tidligere i år.

Under ceremonien i Peterskirken lørdag den 27. august satte Frans den røde biretta på de nye kardinalers hoveder, gav dem deres ring og overrakte dem bullen, der angiver deres titulærkirke og deres rang. Efter at have lovet paven og hans efterfølgere troskab og lydighed "lige indtil blodsudgydelsen" modtog de herefter en fredsomfavnelse af pave Frans og siden af hhv. kardinaldekanen, den ældre kardinalpræst og senior-kardinaldiakonen som repræsentanter for hele kardinalkollegiet.

Derefter fulgte et ordinært konsistorium med afstemning om kanoniseringen af de salige Giovanni Battista Scalabrini, biskop

af Piacenza og grundlægger af Kongregationen af Karl Borromæus-missionærerne, bedre kendt som scalabrinierne, og Artemide Zatti, en lægmand tilknyttet salesianerordenen.

Kardinal Marcello Semeraro, præfekt for dikasteriet for helgenkåring, præsenterede kort de nye helgener, og paven meddelte

Efter konsistoriet besøgte pave Frans sammen med de nye kardinaler pave emeritus Benedikt XVI på Mater Ecclesiae-klosteret i Vatikanets haver, sådan som paven har gjort det ved alle tidligere konsistorier. Foto: Vatikanets medier.

Trosfællesskaber

Ny konvertitundervisning, vietnamesisk forening.

Læs mere på side

4

Søndagens tekst

Prædiken af David Noval.

Læs mere på side

5

Kolding

Velkommen hjem.

Læs mere på side

7

Saligkåring

Refleksion om Johannes Paul I.

Læs mere på side

12

KO mener

Køn & identitet

De australske biskopper har udgivet en vejledning om et af tidens 'hotteste' emner tænkt som en hjælp til katolske skoler til bedre at kunne tackle eleverns individuelle sociale og pastorale behov.

'Created and Loved: A guide for Catholic schools on identity and gender' anviser en pastoral tilgang med afsæt i den teologiske, medicinske og lovgivningsmæssige kontekst, de katolske skoler virker i.

Biskopperne har rådført sig med uddannelsesspecialister, skoleledere og lærere, interviewet forældre med børn, som konfronteres med spørgsmål om kønsidentitet, forhørt sig blandt bioetikere og andre eksperter på området samt det internationale kirkelige bagland.

Den omsiggribende kønsuoverensstemmelse blandt unge, ikke kun i det australske samfund, men også i vestlige lande, bør ses som en anledning til at reflektere over det bibelske og kristne vidnesbyrd om menneskets værdighed. Vejledningen indeholder derfor principper, som underviserne kan bruge i deres lokale sammenhæng.

"Den katolske Kirke og vore skoler tager udgangspunkt i det grundlæggende princip om, at ethvert menneske er skabt i Guds billede og lighed, og er elsket af Gud", forklarer ærkebiskop Peter A. Comensoli, formand for bispekonferencens kommission for liv, familie og offentlige virke.

"Princippet er retningsgivende for vejledningen, som vi tilbyder skolerne for at støtte dem i deres medfølelse vandrings med hver enkelt elev, vi har fået ansvaret for at uddanne".

Comensoli tilføjer, at vejledningen bygger på en kristen antropologi, der værdsætter ethvert menneskes værdi og værdighed, og anskuer ethvert menneske holistisk set.

Jacinta Collins, adm. direktør for National Catholic Education Commission, forklarer, at vejledningen var på dagsordenen på et nationalt møde med hundredvis af undervisere på katolske skoler.

"Det var den første af flere muligheder for undervisere på katolske skoler for at reflektere over, hvordan de kan reagere på spørgsmålet om køn og identitet med omhu og følsomhed", forklarer Collins. "De katolske skoler er allerede i stand til at håndtere elevernes behov på området, men vejledningen kommer med yderligere råd funderet i en teologisk, psykologisk, medicinsk og lovgivningsmæssig kontekst".

Også i Danmark møder de katolske skoler disse udfordringer, og derfor er det så meget desto vigtigere, at de også formår at formidle Kirkens lære om disse spørgsmål på en informativ måde, og underbygger det med udgangspunkt i principperne om respekt og menneskelig værdighed.

De katolske skoler er enestående pastorale fællesskaber, der gerne skulle gennemsyres af den katolske vision om 'det hele menneske'. En sådan forståelse vil med fordel kunne forankres i en dansk pendant til 'Created and Loved'.

Fremsynede ledere på katolske skoler står i en gunstig position til at kunne reagere på nye pastorale behov på en informativ og rationel måde, fri af (parti)politiske holdninger og uden den splittelse, som til tider kendetegner det omgivne samfund.

Læs og lad dig inspirere af biskoppernes vejledning på <https://bit.ly/CreatedandLoved>. NM

Synoder rapport: Forandringer efterlyses, men ej doktrinære

Polske katolikker ønsker, at Kirken skal forandre sin måde at fungere på, men ikke dens doktrin eller struktur.

SYNTESE Det er hovedkonklusionerne i den nationale synoderapport for Polen offentliggjort den 25. august. Den 23 sider lange rapport opsummerer de drøftelser, der har været ført på bispedømmeplan som led i den globale høringsproces, kulminerende med bispesynoden om synodalitet i Rom i 2023.

I dokumentet hedder det, at "synoden har skabt en forventning om forandringer i Kirken – om måden, den fungerer på, men ikke om dens doktrin eller struktur".

Det vurderes at godt 100.000 polakker, ud af en samlet katolsk befolkning på 32,5 millioner, deltog i høringerne. Det svarer til en deltagelsesprocent på under 1%, skriver netmediet *The Pillar*.

Den polske Bispekonferencens formand, ærkebiskop Stanisław Gądecki, betegner den kritik af Kirken, som fremkommer i den nationale synoderapport, som en kritik sket "af kærlighed til Kirken". Foto: *Episkopat.pl*.

På pressekonferencen medgav Den polske Bispekonferencens formand, ærkebiskop Stanisław Gądecki, at "synoden ikke havde fremkaldt massiv interesse".

Ifølge rapporten har lægfolket fokuseret især på det, "der gør mest ondt på dem i Kirkens fællesskab", lokalt såvel som universelt. Noget af kritikken går på, at Kirken opfattes som "gammeldags, konfliktsky og træt", "noget for de ældre generationer" og som "løsrevet fra livet".

Der var "hård kritik" af præstestanden, men også ros til de præster, der udviser en "dyb tro" og "ægte fromhed".

"Høringerne afslørede en dybt rodfæstet og udbredt klerikalisme, som ikke alene præsterne er ansvarlige for, men også lægfolk, som forstærker disse holdninger blandt præsterne", hedder det i syntesen.

"Af kærlighed til Kirken"

Ærkebiskop Gądecki antydede, at den fremkomne kritik primært var motiveret af "kærlighed til Kirken. [...] Men der var også en egentlig kritik af Kirken, blot i en anden form end den kritik, vi møder i aviserne. Det vil sige en kritik, der ikke udspringer af had til Kirken, men af kærlighed til Kirken", forklarede han journalisterne.

Den nationale rapport pegede på flere gennemgående "konkrete pastorale krav" i bispedømmernes rapporter. "Fælles for dem var behovet for voksenkatekese, en pastoral

omsorg, der sigter på de troendes egentlige behov; en styrkelse (eller opbygning helt fra bunden) af den pastorale omsorg for børn, unge, familier og ældre, der ses som et uudnyttet potentiale i sognets liv; og [et behov for] at yde pastoral omsorg for dem, der lever i Kirkens periferi (navnlig dem, der lever i ikke-sakramentale forhold, mennesker med handicaps og – mindre udtalt – LGBT+-personer)".

"Disse krav drejer sig i høj grad om evnen til at aflæse sognebørnenes åndelige behov".

Rapporten indeholder en grafik, der viser at halvdelen af bispedømmernes rapporter nævner LGBT+, mens mere end 90% berører "ikke-sakramentale forhold" (sambørende par).

Ifølge undersøgelsen 'Kirken i Polen' fra 2021 beskrev 91,9% af polakkerne sig selv som medlemmer af Kirken, mens 36,9% af dem regelmæssigt går til messe.

De polske biskopper har gentagne gange udtrykt bekymring over den stigende sekularisering af samfundet. 2021-undersøgelsen viste, at den religiøse praksis blandt unge var halveret i løbet af næsten 30 år. Undersøgelsen viste også et fald i antal polakker, der udtrykker støtte til den katolske morallære, især dens seksualmoral. Endelig viste de, at blot 20% af de polske katolikker anser samliv før ægteskab som moralsk forkert.

Kirken i Polen yder for tiden en stor indsats for at støtte de ukrainske flygtninge, og ifølge FN er mere end 5,6 millioner ukrainske flygtninge strømmet ind over den polske grænse siden den russiske invasion begyndte den 24. februar.

Herom siger den nationale rapport, at den store tilstrømning af flygtninge – hvoraf størstedelen er ortodokse kristne – understreger behovet for, at sognene styrker de økumeniske bånd. NM

Næsten alt om og af Joseph Ratzinger

NETMEDIE Tysk- og engelsksproget hjemmeside samler mange informationer om den forhenværende paves og teologs liv og arbejde.

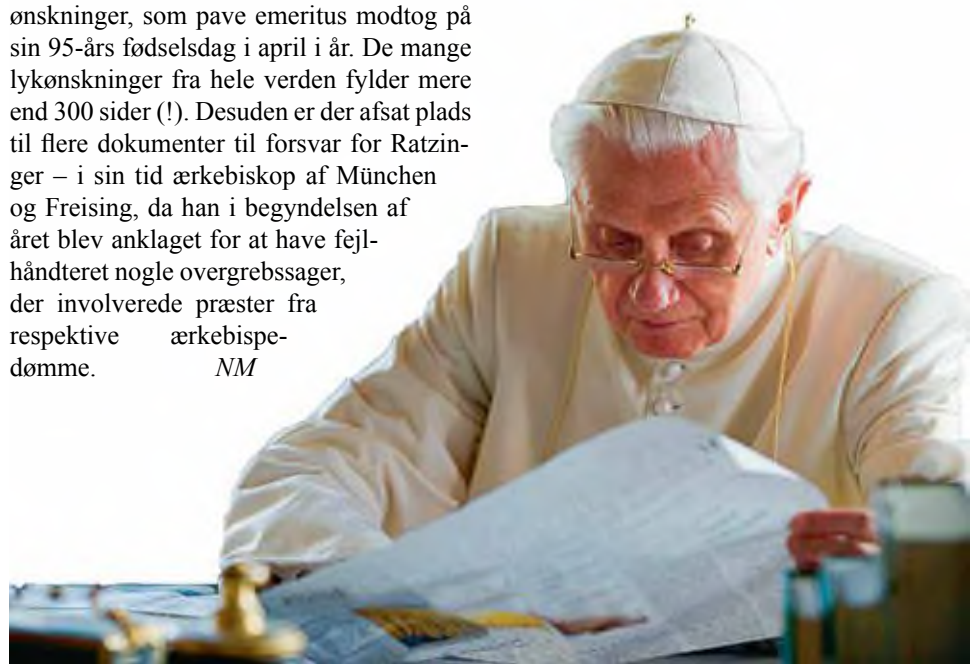
Det tyske internetsite Tagespost-Stiftung, som er dedikeret til Joseph Ratzinger (pave emeritus Benedikt XVI), har nu været i luften i godt et års tid, og tilbyder en bred vifte af informationer om den forhenværende tyske paves og teologs liv og arbejde. Nu er sitet også udkommet i en engelsk version på adressen www.benedictusxvi.org.

Sitet vedligeholdes og opdateres løbende i samarbejde med Pave Benedikt XVI's institut i Regensburg, Tyskland.

Ifølge nyhedsbureauet Kathpress er offentliggørelsen af sitet angiveligt sket med pave emeritus' godkendelse. Formålet er "at tilbyde en autoritativ samling af Joseph Ratzinger/Benedikt XVI's liv og værker på internationalt plan". Hjemmesiden indeholder en lang række artikler, prædikener og tekster fra hans pen samt fotografier, video- og lydoptagelser, blandt andet fra hans be-

søg i Østrig i 2007.

De seneste tilføjelser er de mange lykønskninger, som pave emeritus modtog på sin 95-års fødselsdag i april i år. De mange lykønskninger fra hele verden fylder mere end 300 sider (!). Desuden er der afsat plads til flere dokumenter til forsvar for Ratzinger – i sin tid ærkebiskop af München og Freising, da han i begyndelsen af året blev anklaget for at have fejlhåndteret nogle overgrebsager, der involverede præster fra respektive ærkebispedømme. NM

Pave emeritus læser. Forsidebillede fra hjemmesiden www.benedictusxvi.org.

Tre nye ordenssamfund er nu indlemmet i kardinalkollegiet: Kongregationen for Jesus og Maria (eudisterne), Consolata Missionsinstitutet og Kristi Legionærer. Salesianerne er den største gruppe i kardinalkollegiet med i alt ti kardinaler.

Kardinalkollegiet

Pr. 27. august består kardinalkollegiet nu af 226 kardinaler, hvoraf 132 er stemmeberettigede og 94 er ikke-stemmeberettigede. 52 kardinaler blev kreeret af Johannes Paul II, hvoraf 11 er stemmeberettigede, 64 blev

kreeret af Benedikt XVI. Heraf er 38 stemmeberettigede, mens 112 er blevet kreeret af Frans, hvoraf de 83 er stemmeberettigede. NM

En af Vestens kendteste ortodokse teologer er død

Metropolit og teologen Kallistos Ware døde 24. august i London, 87 år gammel, efter et langt liv med teologisk forskning og undervisning, dialog og åndelig vejledning.

DØDSFALD Mange vesterlændinge har opdaget den klassiske kristendom i dens ortodokse skikkelse gennem Kallistos Wares mange bøger. Med sin lettilgængelige måde at formidle klassisk kristendom på, gav han alle en oplevelse af ægte, varm og dyb åndelighed.

Kallistos Ware (født Timothy Richard Ware) fødtes i 1934 i en anglikansk familie i England. Som 25-årig konverterede han til den ortodokse tro og blev ordineret som præst af det økumeniske patriarkat i Konstantinopel i 1966. Han virkede herefter som sognepræst i Oxford og var professor ved byens universitet. I 1982 blev han bispesviet og i 2007 udnævnt til metropolit af bispedømmet Dioclea i Frygien.

Kallistos er især kendt i vestlige ortodokse kredse og blandt teologisk interesserede, og hans værker om den tidlige kirke, ørkenfædrene og Den ortodokse Kirkes historie er uomgængelige. Nævnes skal især bogen 'Vejen: Ortodoks kristendom', der udkom på dansk i 2001, der er en pædagogisk beskrivelse af ortodoks kristendom og tro, og måske den vigtigste nutidige teologiske lærebog om ortodoks kristendom. Han var også med til at oversætte *Philokalia* til engelsk – en omfattende samling af den ortodokse kristendoms åndelige tekster.

Mange katolikker værdsatte Kallistos Ware som en fremragende lærer og vejleder i klassisk kristendom og en engageret partner i den økumeniske dialog. *NM*

En af vor tids mest indflydelsesrige teologer og åndelige vejledere i Den ortodokse Kirke, metropolit Kallistos Ware, er død, 87 år gammel. Foto: pantocratore.com.

Paveligt dokument om lægfolkets opgaver i Kirken

Der skal på bispekonferenceniveau indledes en debat om lægfolkets opgaver og tjenester i Kirken, fastslår pave Frans i et nyt dokument.

LÆGFOLKET Pave Frans vil igangsætte en overordnet debat og høring om lægfolkets opgaver og tjenester i Kirken. I de kommende måneder vil han indlede en dialog med bispekonferencerne om de almindelige, permanente og ekstraordinære tjenester i Kirken, men også de lægopgaver, som de facto findes og udøves i mange bispedømmer. Det skriver han i et brev til præster og lægfolk offentliggjort den 24. august.

Skrivelsen kommer i anledning af 50-årsdagen for offentliggørelsen af *Ministeria quaedam*, med hvilket pave Paul VI 15. august 1972 afskaffede subdiakonembedet, de såkaldte lavere ordener og den klerikale tonsur.

I lyset af emnets kompleksitet anbefaler pave Frans en omfattende debat- og skelneproces, men advarer mod især at fokusere på at opnå umiddelbare resultater, ligesom beslutningerne ikke må være "ideologisk" funderet. Med hensyn til døbte lægfolks opgaver i Kirken er der mange aspekter at tage hensyn til, fx tjenesternes navne, deres teologiske og juridiske grundlag samt forholdet mellem lægopgaverne og den liturgiske dimension.

Som eksempel peger Frans på de seneste ændringer af lægopgaverne i Kirken. I januar 2017 åbnede han med dekretet *Spiritus Dominus* for kvinders adgang til lektortjenesten og gjorde det kirkeretligt bindende. Herved stadfæstede han en udvikling, som

allerede længe havde været praktiseret de facto i flere bispedømmer.

Nogle måneder senere fulgte dekretet *Antiquum ministerium*, hvorved paven oprettede kateketembedet. Allerede siden 1970'erne har kateketerne spillet en vigtig rolle i blandt andet Latinamerika og Afrika, hvor de i mange menigheder er mere aktive end de viede præster.

Pave Frans betoner, at de nye lægopgaver, han har indstiftet, ikke indebærer, at man "går væk fra tidligere praksis", men at de skal ses som "en videreudvikling" – og at hver tjeneste i sidste ende er noget, Gud kalder én til, til gavn for fællesskabet. *NM*

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Tak fordi du støtter KO!

Dit økonomiske bidrag rækker langt.

AVISDRIFT Som så mange gode ting og oplevelser her i livet er det heller ikke gratis at producere og distribuere Katolsk Orientering, der udsendes til godt 13.000 modtagere seksten gange årligt.

Udgifterne til at layoute, trykke og distribuere avisen løber årligt op i ca. 1,3 mio. kroner (heri er ikke medregnet lønudgifter), men heldigvis har avisen også en række indtægter, ca. 1,7 mio. kroner om året, som i det væsentlige stammer fra abonnenter, annoncesalg, distributionstilskud og frivillige bidrag.

Især de sidstnævnte, de frivillige bidrag fra avisens trofaste og generøse læsere,

skæpper godt i kassen. Det er grunden til, at Katolsk Orientering to gange om året – i henholdsvis april og september – udsender en opfordring til katolske husstande og avisens læsere om et frivilligt bidrag til avisens drift.

I den kommende tid udsendes en sådan opfordring via indbetalingskort eller betalingsservice. Vi håber, at mange vil tage godt imod opfordringen. Store såvel som små bidrag er lige velkomne! På opfordringen er anført beløbet 255 kroner, men du bestemmer naturligvis selv, hvor meget du vil give – og om du i det hele taget vil give noget!

Husk, at du altid kan støtte Katolsk Orientering ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen – og hvis har vi dit cpr-nummer er beløbet ydermere fradragsberettiget!

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små!

Kort nyt

Ny pavelig instruktion offentliggjort den 23. august bekendtgør, at alle Vatikanets finansielle aktiver senest 30. september skal overføres til Vatikanbanken.

Vatikanbanken, formelt *Istituto per le Opere di Religione* (IOR), blev grundlagt i 1942 og forvalter Vatikanets økonomiske aktiver. Banken med over hundrede medarbejdere forvalter værdier for mere end 5,2 mia. euro for over 14.000 kunder – dikasterier og andre af Vatikanets organer, ordenssamfund, præster, katolske institutioner, ansatte i Vatikanet og mange af Roms basilikaer.

Flere organer under Den hellige Stol, herunder statssekretariatet, har tidligere brugt udenlandske banker, men det sætter dekretet, der skal øge åbenheden og forhindre hvidvask af penge, nu en effektiv stopper for (altså sidstnævnte).

Trappisterne har netop åbnet deres fjerde kloster i Indonesien.

Ordenen, hvis navn stammer fra det første kloster La Grande Trappe i Normandiet, lever et strengt og nøjsomt liv sammen i kommuniteter – til forskel fra fx karteuserne, der bor og spiser alene og kun møder hinanden for at fejre messe.

Allerede i 1953 åbnede trappisterne deres første kloster i Indonesien, det andet i 1987 og nummer tre i 1996. De åbnede i juni deres fjerde kloster i landet, som med sine 270 mio. indbyggere er verdens fjerdestørste land befolkningsmæssigt set. Det nye kloster i Pegadungan ligger over tre timers kørsel fra nærmeste storby – helt isoleret og omgivet af skov.

Pave Frans har bedt de nordkoreanske myndigheder om at invitere ham til landet og siger, at han ikke ville afslå en officiel invitation.

"Hvis de inviterer mig, og med det mener jeg: 'invitér mig venligst', vil jeg ikke sige nej", sagde han i et interview med Sydkoreas nationale tv-station *KBS* 26. august.

Et potentielt pavebesøg blev foreslået af Sydkoreas tidligere præsident Moon Jae-in i 2018, efter diplomatiske møder med Nordkoreas leder Kim Jong-un. Moon, der selv er katolik, siger, at Kim har sagt, at paven vil blive "entusiastisk" modtaget i landet.

Samtale-terapi

DROP-IN TERAPI PÅ 10 FORSKELLIGE SPROG

TIRSDAG KL. 17-20

AMERIKAVEJ 15C,
1756 KØBENHAVN V.

DET ER OGSÅ MULIGT AT BESTILLE TID PÅ KLINIK@CARITAS.DK

Ny konvertitundervisning i Storkøbenhavn

Et længere konvertitforløb med flere åndelige emner og et tættere parløb med menigheden skal være med til at fastholde de nye konvertitter i Kirkens fællesskab.

Tekst og foto: Niels Messerschmidt

UNDERVISNING Konvertitundervisningen i Storkøbenhavn har fået en ordentlig overhaling. Efter i mange år at have kørt over skabelonen 'Start september-slut påsken', begynder det nye forløb nu i første uge af det nye år og løber frem til påsken

året efterdet efterfølgende år, og varer med nuandre ord næsten halvandet år. Hvorfor denne ændring?

"Det er der flere grunde til", forklarer søster Anna Mirijam CPS, der i flere år har været tovholder på kurserne: "Dels hører vi

tit, når vi evaluerer forløbet med deltagerne, at de efter endt kursus stadig har svært ved fx at følge med i messens forløb. Dels siger mange, at de under forløbet ikke har etableret gode og varige relationer til deres menighed".

Konvertitprogrammet er nu udvidet med flere åndelige emner og flere praktiske ting, 1-dages retræter i faste- og adventstiden, klosterbesøg osv., så teori og praksis knyttes tættere sammen. Er emnet 'Maria og rosenkransen', lærer deltagerne først lidt teori og siden går man sammen over i Kirken og beder. Er emnet 'Eukaristiens sakramente' byder den efterfølgende uge på en halv times tilbedelse foran Det allerhelligste Sakramente, så deltagerne får indblik i denne bønform i trygge rammer.

Spiller en afgørende rolle

Op til konvertitkurset vil sr. Anna Mirijam tage kontakt til menighederne i hovedstadsområdet og forklare nærmere om det nye forløb, og vil samtidig opfordre menighederne til at gøre en større indsats for at byde deltagerne velkommen i deres respektive menighed.

Hun ser gerne, at hver menighed udpeger en kontaktperson til konvertitterne. Det bliver så pågældendes opgave at tage imod de nye konvertitter, invitere dem ind i menighedslivet og tage dem med til kirkekaffen, så konvertitterne hurtigt bliver en del af fællesskabet.

"Det er vores erfaring, at slår konvertitten ikke rod i menigheden et halvt til et helt år efter at være optaget i Kirkens fællesskab, forsvinder de lige så stille ud af menigheds-

livet igen – og holder i sidste ende måske op med at komme i Kirke. Får de derimod først fodfæste i menigheden, er det erfaringen, at de for det mest bliver et aktiv for menigheden".

Hvilke krav stiller det så til menigheden?

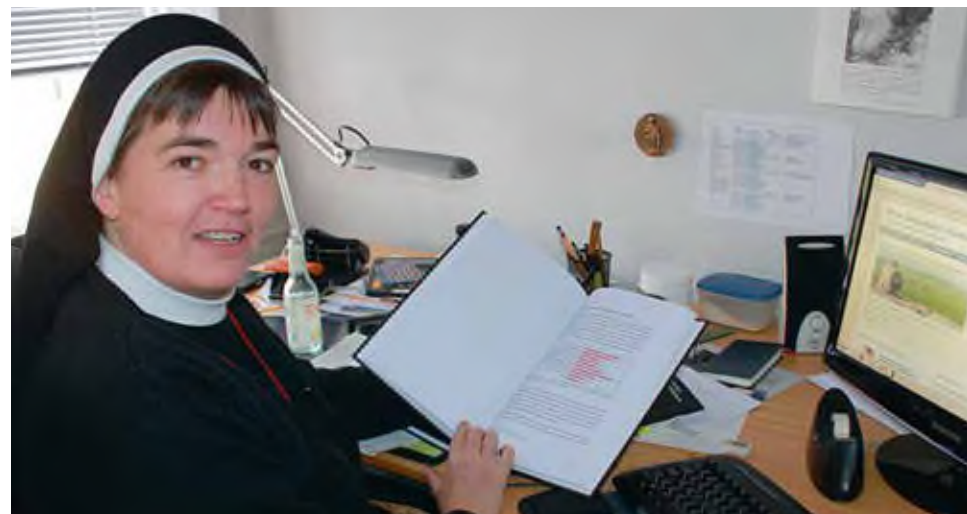
"Det er helt afgørende, at man bliver opmærksom på nye personer, der begynder at komme i menigheden, og at man viser dem interesse og opmærksomhed".

Tre grupper

Hvem er så den typiske konvertit i dag? En konvertit kommer typisk fra folkekirken. Skulle man opdele dem i tre grupper, så kommer de første fordi de har nogle katolske personer i familien og derfor kender lidt til Den katolske Kirke, og efter i længere tid at have fået vakt interessen for den katolske tro tager de så endelig springet. Den anden gruppe kommer især af interesse for den katolske liturgi: De har måske oplevet en katolsk messe, fx i forbindelse med højtidet som påske eller jul, en barnedåb eller et bryllup..

"Dette er ret interessant", forklarer sr. Anna Mirijam, "for da den nordiske bispekonference sidst var på ad limina besøg i Rom, talte biskopperne blandt andet med gudstjenestekongregationens daværende præfekt, kardinal Robert Sarah, der fortalte til os, at man ikke skal undervurdere liturgien som et evangeliseringsmiddel. Og det er det faktisk for denne gruppe af konvertitter".

En tredje gruppe er dem, som sr. Anna Mirijam "personligt synes er mest spændende", nemlig *Fortsættes side 5 ►*

Søster Anna Mirijam CPS har i mange år været tovholder for konvertitundervisningen i Storkøbenhavn, og hun håber med det nye og længere forløb at klæde deltagerne bedre på til at træffe den endelige beslutning om at blive optaget i Den katolske Kirkes fulde fællesskab.

Vi bliver stærke sammen i troen

40 års jubilæum for Den vietnamesiske katolske Forening i Danmark

Tekst: Linh Nguyen

FORENINGEER I weekenden 12.-14. august 2022 havde vietnamesiske katolikker en stor sammenkomst på Ømbyen for at fejre 40 års jubilæum for Den vietnamesiske katolske forening i Danmark.

De fleste vietnamesiske katolikker er kommet til Danmark efter 1975 som flygtninge, da Nordvietnams kommunistiske regime overtog det demokratiske Syd-vietnam, og hele landet blev kommunistisk.

I de næste 10 år steg antal af vietnamesiske flygtninge i Danmark, og der er indtil nu ca. 7.000 vietnamesiske katolikker i landet, inklusive dem som blev familiesammenført, hvis vi regner med at de udgør

halvdelen af det totale antal vietnamesere i Danmark.

Vietnamesiske katolikker blev fra starten blev godt spirituelt støttet af Den danske katolske Kirke, med biskop Hans L. Martensen i spidsen. Ifølge den gode tradition fra Vietnam, var vietnamesiske katolikker meget flittige til at gå i kirker og deltog aktivt i de kirkelige aktiviteter.

Den første vietnamesiske katolske forening i Danmark blev dannet i april 1982, hvor pater Maria Bao Tinh Tran Van Bao blev første præst, pastor Josef Chu Huy Chau andenpræst, Nguyen Trong Luu var generalsekretær. Nogle medlemmer tog sig

af religionsundervisning, ungdomsarbejde, økonomi etc.

Da pater Bao rejste til Schweiz, blev pastor Chau præst for vietnamesiske katolikker i hele Danmark fra 1985-2005 indtil han gik på pension og døde i København.

Vigtigt at tage hånd om de unge

Der var to ungdomspræster (pastor Dominique Tran Duc Thanh fra 1989 til 1991, og pastor Peter Nguyen Ngoc Tuyen fra 1992 til 2000). Hvert år var der sommerlejr for de unge, hvor man havde det sjovt sammen og samtidigt dyrkede troen.

I dag er pastor Peter Nguyen Kim Thang ansvarlig for Sjælland og pater Peter Nguyen Duc Tri SJ for Jylland (efterfulgte pater Gioan Baotixita Nguyen Ngoc The SJ som rejste til Tyskland). Pastor Tuyen er nu sognepræst i Svendborg, men tager sig også af vietnamesiske katolikker i Odense. Pastor Josef Nguyen Minh Quang, præst for vietnamesiske katolikker i Jylland 2006-2010, havde arrangeret mange pilgrimsrejser for vietnamesiske katolikker og er nu sogne-

præst for Sankt Therese kirke i Hellerup. Nuværende formand for Den vietnamesiske katolske forening i Danmark er Nguyen Khanh Hai.

Samlingspunkt for vietnamesiske katolikker i Danmark er Ømby, hvor de i 1988 rejste en mindesten for de 117 vietnamesiske martyrer. Hvert år holdes der højmesse her, hvor den danske biskop altid deltog. Der kom flere hundrede vietnamesiske katolikker fra hele landet. Kommunikation til vietnamesiske katolikker blev støttet med udgivelse af blade, og nu en hjemmeside.

40 år er gået; men Den vietnamesiske katolske Forening i Danmark er blevet bevaret. Lokale foreninger blev oprettet i mange byer og aktiviteter holdes ved lige: vietnamesiske messer (meget vigtige for fællesskabet, og især for de ældre), retræter, religionsundervisning, ungdomslejr, sangkor etc.

Vietnamesere fungerer bedst i fællesskab, og det er nok derfor vi kan ikke undvære hinanden i vores tro, hvor vi bliver stærke sammen.

Der pyntes op med blomster foran Mariastatuen.

Jubilæumsmesse i Øm.

”Mind the Gap!”

Prædiken til søndag den 25. september, 26. alm. søndag – lignelsen om den rige mand og Lazarus (Luk 16, 19-31).

Tekst: Diakon David Noval, leder af Stella Maris Nordic

PRÆDIKEN Denne meddelelse hører man, når man rejser med tog i England. De fleste af os kender den fra London, hvor vi har fragtet os med undergrundsbanen. Den henviser til den sprække/spalte, der er mellem tog og perron på stationen. Man skal passe på ikke at træde ned i denne spalte og sidde fast. Det sker let og er forbundet med fare.

I Astrid Lindgrens elskede fortælling om Ronja Røverdatter hører vi, hvordan lynet slog ned i Mattisborgen, da Ronja blev født og splittede borgen i to dele, der var adskilt af en dyb spalte. Denne spalte dannede grundlag for at adskille menneskene i to grupper: der var Mattis bande på den ene side og Borkas bande på den anden side.

I lignelsen om den rige mand og Lazarus findes også en spalte, der deler de to. Ikke en fysisk spalte som i Mattisborgen, men nok nærmere en mur eller et hegn. Vi hører, hvordan Lazarus ligger uden for porten med åbne sår, der bliver slikket af vilde hunde. Han ønskede kun at spise sig mæt i dét, der faldt fra de riges bord.

Efter døden er den rige mands og Lazarus' plads byttet om. Hvor den rige på jorden havde fine klæder, masser af mad og stor rigdom, så endte han efter døden et frygteligt sted. Hvorimod Lazarus, der på jorden ikke levede et fantastisk liv – han fik plads i Abrahams skød. I skødet på troens fader tænker jeg, at der er godt at være. Helt som det er for et lille barn i skødet på én af sine forældre – ingen kan gøre skade og man har hvad man behøver.

Abraham beskriver den dybe kløft, der er i dødsriget. En dyb kløft, der skiller menneskene og gør, at ingen kan komme over på den anden side.

Som så ofte provokerer Lukas os. Normalt vil vi sige, at hvis man omvender sig, så kan man komme på den anden side. Men her i dødsriget gives der ingen chancer for dette. Det accepteres ikke, at den rige kommer til Lazarus og får del i det gode og helles ikke, at Lazarus forbarmer sig og viser barmhjertighed over for den rige, der lider så frygteligt.

Da de levede på jorden, var der en port. En åbning mellem deres to verdener. En mulighed for dialog, for barmhjertighed og for at dele goderne.

Bemærk, at den rige kender Lazarus ved

navn, men hans eget navn nævnes ikke – det er uinteressant – han fremstilles uden identitet. Det er nedladende og vil for mange være stærkt provokerende. Man kan tolke det som, at det ikke er en bestemt person, men alle rige mennesker det vil gå sådan i dødsriget.

Om ikke at skabe kløfter, men om at bygge broer

Igen er Jesus ikke specifikt ude efter de rige, de, der har mange muligheder. Nej – han er ude efter os alle sammen, når vi skaber kløfter frem for at bygge broer over dem. Porten som Lazarus sidder ved er netop den mulighed for at bygge bro over kløften, at møde det andet menneske.

Den rige mand kendte til Lazarus, han vidste, at han sad der ved porten og levede af de rester, der faldt fra bordet – affald, noget der blot skulle fejes væk. Ikke hvad der var tilbage på bordet, men det der faldt af bordet.

Mattisborgen rammes af en lang og kold vinter. Borkas mænd fryser og sulter, men hos Mattis er der varme og mad. Røverdatteren Ronja, der tidligere på året har leget med Birk (Borkas søn), bliver bekymret for Borkas folk og nok ikke mindst Birk. Gennem en hemmelig passage finder Ronja vej til Birk og giver ham mad. Ronja kommer altså gennem den åbning eller rettere porten mellem Lazarus og den rige mand. Hun bygger bro mellem forskellene og stridighederne.

Der er absolut intet galt med at være rig. Det er godt for os alle, at der er nogle der har succes og evner til at skabe vækst. Det, der gør forskellen, er hvad man gør med sin rigdom – eller evner om man vil.

Bruger man den på at skabe endnu højere mure – dybere spalter? Eller bygger man bro over dem og arbejder for lige værdighed? Det er hvad der gør forskellen.

Om at give af os selv

Lignelsen og den rige mand og Lazarus beretter ikke hvad den rige mand gjorde forkert, eller hvad han skulle have gjort for at være endt på den gode side i dødsriget.

Det er ikke nok at vide, at de andre er der og lade dem få hvad vi alligevel ikke vil have. Det er ikke nok blot at kende navnet, men vi skal vittelig bygge broer – eller

i Abrahams skød. Også den rige døde og blev begravet. Da han slog øjnene op i dødsriget, hvor han pintes, ser han Abraham langt borte og Lazarus i hans skød. Fader Abraham! råbte han, forbarm dig over mig og send Lazarus, så han kan dyppe spidsen af sin finger i vand og læske min tunge, for jeg pines i disse luer. Men Abraham svarede: Barn, husk på, at du fik dit gode, mens du levede, og Lazarus

Under en lang og kold vinter finder Ronja Røverdatter gennem en hemmelig passage vej til Birk og giver ham mad. Ronja kommer gennem åbningen eller rettere porten mellem Lazarus og den rige mand. Hun bygger bro mellem forskellene og stridighederne. Foto: tv.nrk.no.

måske endda opfylde spalterne, så de ikke er der længere. Vi må tage os tid til at anerkende de lidende – de fattige – de, der har behov for vores hjælp. Ikke blot ved at give almisser, men ved at sætte os ind i deres situation og at møde dem i deres behov.

Søndag den 2. oktober fejrer vi Havets Søndag. Her vil der ved kirkedøren være indsamling til Stella Maris. Disse penge bruges til at opfylde den spalte, som er mellem os og de søfarende, hvis arbejde betyder alt for vores måde at leve på. De bringer 90% af alle varer i verden og dog lever de isoleret og ensomt på skibene i flere måneder – ja nogle gange flere år – uden at blive bemærket.

Når Stella Maris frivillige kommer på besøg med hjemmestrikkede sager, så lærer de søfolkene at kende, ikke blot ved navn; indimellem opbygges der venskaber ud over landegrænser. Som Alfred og Elvin, der i måneder var i Assens Havn. De fik besøg, der blev fejret messe og de følte sig bemærket – elsket og en del af verden. Jeg besøgte dem nogle gange og får stadig væk hilsner fra dem hjemme fra Filippi-

på samme måde det onde; nu trøstes han her, mens du pines. Desuden er der lagt en dyb kløft mellem os og jer, for at de, som vil herfra over til jer, ikke skal kunne det, og de heller ikke skal komme over til os derovre. Da sagde han: Så beder jeg dig, fader, at du vil sende ham til min fars hus, for jeg har fem brødre, for at han kan advare dem, så ikke også de kommer til dette pinest. Men Abraham svarede:

Der er absolut intet galt med at være rig. Det er godt for os alle, at der er nogle der har succes og evner til at skabe vækst. Det, der gør forskellen, er hvad man gør med sin rigdom – eller evner om man vil.

nerne. Billeder af familien og lidt om hvad de laver. Ofte efterfulgt af en invitation til at komme på besøg.

Når vi opfylder sprækkerne, så giver vi af os selv og der bliver plads til andre. Venskaber dannes – helt lige som Ronja og Birk, der blev gode venner. De måtte meget igennem, men det endte med at de to bander blev genforenet.

Vi skal alle blive som Ronja og Birk. Lad os opfylde de sprækker, der deler os.

Mind the Gap! – pas på ikke at sidde fast i sprækken, for den vil tage livet af dig.

De har Moses og profeterne, dem kan de høre. Nej, fader Abraham! sagde han, men kommer der en til dem fra de døde, vil de omvende sig. Abraham svarede: Hvis de ikke hører Moses og profeterne, vil de heller ikke lade sig overbevise, selv om en står op fra de døde”.

Lignelsen om den rige mand og Lazarus (Luk 16, 19-31)

”Der var en rig mand, som klædte sig i purpur og fint linned og hver dag levede i fest og pragt. Men en fattig mand ved navn Lazarus lå ved hans port, fuld af sår, og ønskede kun at spise sig mæt i det, der faldt fra den riges bord, og hundene kom tilmed og slikkede hans sår. Så døde den fattige, og han blev af englene båret hen

► personer med en ”omvendelseserfaring”. Aldersmæssigt spænder konvertitterne også vidt: nogle er over 70 år, men andre er unge i starten af tyverne. Det samme er tilfældet med deres forudsætninger og viden om Kirken og den kristne tro. En kvinde fortalte engang sr. Anna Mirijam,

at ”hun var her, fordi hun gerne vil lære hvordan man beder og til hvem”. Jeg tænkte straks: ’Ok, hvordan og hvor er det lige jeg skal begynde ...’ Og så er der nogle på holdet, der måske har læst græsk eller teologi på universitetet og allerede er velbevandret i Bibelen”. I snit starter 20-25 personer på

holdet hvert år – heraf finder en tredjedel hurtigt ud af, at det ikke er noget for dem og de stopper typisk efter 3-4 gange. Andre venter lidt længere med at træffe den endelige beslutning om at blive optaget i Den katolske Kirkes fællesskab, primært fordi de stadig ikke føler sig godt nok klædt på til

at træffe beslutningen. Det er primært dem, sr. Anna Mirijam og de andre undervisere på holdet nu håber at kunne klæde bedre på med det nye og lidt længere konvertitforløb.

De forskellige moduler i det nye konvertitforløb findes på katolsk.dk under menu-punktet ’Katolsk tro’ → ’Bliv katolik’.

Pilgrimmene tilbage i Lourdes

Optimisme, men krisen kradser.

INDTRYK Endelig tænker mange besøgende, når de drejer om hjørnet og ser den store, kronede Mariastatue foran Rosenkransbasilikaen i Lourdes. Man er tilbage på de kendte, kære steder, kan gå til grotten, og fylde sin flaske med det hellige vand eller have en stille stund på den store korsvej. Brikkerne falder på plads, for alt er jo som det plejer. Eller?

Døde butiksfacader og lukkede hoteller møder blikket på vej gennem Lourdes. Byen har efter Paris og Nice den tredjestørste hotelkapacitet i Frankrig. Derfor har pandemien ramt byen hårdt, og mange mennesker har mistet deres jobs. Lourdes

Foto: Lisbeth Rütz.

har også været ramt af oversvømmelser i flere omgange under pandemien. Erstatninger fra forsikringsselskaberne har givet de hårdest ramte hoteller råd til at investere i forbedringer. Men mange af hotellerne er små familiehoteletter, der ikke er økonomisk polstrede til at komme igennem pandemien. Der er også kommet flere miljøkrav, og de har så valgt at dreje nøglen om.

”Lige nu er man i Lourdes kun oppe på 42% af den normale kapacitet”, fortæller Georg Høhling, formand for den nordiske Lourdesvalfart. Det koster millioner af euro at drive valfartsområdet. Der skal være rene toiletter, der skal hele tiden ryddes op efter de mange gæster, og der skal være en velfungerende informationstjeneste. Det er også blevet mere uregelmæssigt, hvornår pilgrimsgrupperne kommer, fordi mange stadig er bange for covid. Men man kan mærke, at alle har en vilje til at få det til at fungere. Der er både stemning, optimisme og puls i byen igen”, siger Georg Høhling.

Den nordiske valfart er stamgæster på Hotel Paradis, der er for de selvhjulpne, og Accueil, der er til handicappede og deres hjælpere. Her mærker man også krisen; men direktøren på Hotel Paradis har spillet en stor rolle i det lokale netværk. Han har brugt sin specialuddannelse inden for hotelbranchen på intense samtaler med myndighederne og arbejdet for en hjælpepakke til Lourdes. Det er lykkedes at få forståelse hos de lokale myndigheder for, at det er nødvendigt med hjælpepakker.

Den nordiske valfart har en høj stjerne i Lourdes, hvor skandinaverne regnes for trofaste gæster, der kommer tilbage år efter år. LR

“Lourdes er et fedt sted at være som katolik”

Cornelia var med i ungdomsgruppen.

PILGRIM Femtenårige Cornelia Rønnow Thomsen, der til daglig går på Rygårds Skole, var med i ungdomsgruppen som hjælper på den nordiske valfart til Lourdes.

Var det hårdt at være med som hjælper? Hvad var jeres opgaver?

Det kan godt være hårdt at være hjælper, når det er meget varmt og man er træt. Hvis man ikke går så godt, kan det være svært at komme rundt i Lourdes, så vi hjalp dem der havde brug for det med at komme til messe. Det foregik enten i en af de blå trækvogne eller i kørestol. Vi hjalp også med til måltiderne, hvor vi øste op og tog af bordet. Hvis de ældre eller handicappede havde lyst til at komme lidt ud, tog vi på café sammen.

Hvad får du ud af at være med som hjælper?

Det giver en forståelse for handicappede og deres situation. Man gør andre glade ved at tilbyde dem sin hjælp, og man bliver også selv glad af det. Så det har været lidt af en øjenåbner for mig at være med som hjælper i Lourdes.

Kendte du nogle af de andre unge i forvejen?

Ja, jeg kendte flere af folkene i ungdomsgruppen fra DUK's ungdomslejre eller har mødt dem, når jeg har været til messe.

Hvad syntes du om at være på valfart?

Jeg synes, Lourdes er et fedt sted, man bare skal opleve. Man er med i Lourdesfællesskabet og møder folk fra hele verden. Især var lys- og sakramentsprocessionerne en stor oplevelse. Det var virkelig hjertevarmende at gå sammen og synge sammen. Det er noget man husker, når man er kommet hjem. De tændte lys man løfter, når man synger Ave Maria sammen, det er noget, der

gør indtryk. Det var også en anderledes og meget flot gudstjeneste, vi havde med Tro og Lys.

Hvad var det allerbedste i Lourdes?

Det allerbedste var fællesskabet i ungdomsgruppen. Der var tid til at hænge ud med hinanden, spille spil eller gå på café sammen. Der var en god kommunikation i gruppen, og man forstod, hvad man skulle. LR

Cornelia på arbejde i Lourdes. Privatfoto.

“I tankerne vender jeg tit tilbage til grotten”

Sådan oplevede sr. Adriana Lourdes.

PILGRIM Sr. Anna er et kendt ansigt i Stenosgade, hvor biskoppens gæster og mange i menigheden har nydt godt af hendes moderlige omsorg. Nu har hun fået en ny medsøster. Sr. Adriana kom til Danmark i juli i år og arbejder nu sammen med sr. Anna i biskop Czeslaws husholdning i Stenosgade. De to søstre kommer fra Bethaniasøstrene – et polsk religiøst institut, der blev grundlagt i 1930 og anerkendt i 1992 af pave Johannes Paul II. Søstre er først og fremmest aktive i Polen, hvor de er aktive i sjælesorgen ude i menighederne og tager sig af opgaver med syge og fattige. I år var både sr. Anna og sr. Adriana med på den nordiske valfart til Lourdes.

Hvad betyder Lourdes for dig?

“Lourdes betyder meget for mig. Min mor døde den 11. februar på dagen for åbenbaringerne i Lourdes. Jeg kom her første gang med en italiensk gruppe lige efter at have aflagt de evige løfter. Mens jeg var dernede på valfart i år, fejrede jeg 28-års dagen for aflæggelsen af de evige løfter i Polen.”, fortæller sr. Adriana synligt bevæget ved mindet.

Hvordan var det at komme til Danmark?

“Vi er jo vant til at blive flyttet rundt til forskellige opgaver i vores fællesskab, så

Sr. Anna (tv.) og sr. Anna (th.) i Lourdes. Foto: Lisbeth Rütz.

jeg er glad for at være kommet til Danmark.

”Det er en mulighed for at lære en anden kultur og en anden mentalitet at kende. Jeg får kun positive reaktioner på min daglige tur rundt om søerne. Jeg prøver selv på at være åben over for andre, og jeg møder også meget åbenhed og venlighed her. Der er mere roligt her i Danmark. Italienerne kan jo være støjende”, smiler sr. Adriana.

Hvad var det bedste ved at komme tilbage til Lourdes?

”Den største oplevelse denne gang var at være tilbage. Jeg ser det som en mulighed for at vokse i troen. Nu er jeg hjemme igen; men næsten hver dag vender jeg i tankerne tilbage til grotten. Mange ting i Lourdes forstår jeg bedre nu. Jeg er blevet mere moden og tænker dybere. Lourdes har bevaret sin ånd som et bønnens sted. Meget er som da jeg var her første gang; men stedet er blevet endnu mere internationalt. I år mødte jeg for eksempel grupper fra Marokko og Irak”.

Hvor var du før du kom til Danmark?

”I omkring 30 år har jeg arbejdet på min ordens alderdomshjem i Italien, så nu er jeg blevet halvt italiensk og halvt polsk. Jeg arbejdede i Firenze sammen med sr. Anna, og senere kom jeg til Porto Maggiore og Empoli. Her arrangerede jeg rosenkransandagter, forberedte messen og hjalp beboerne med personlig pleje. Tit bragte jeg Sakramentet ud til de gamle. Jeg fik mange nye venner i Italien og har også bevaret nogle af de venskaber”.

Sr. Adriana fortæller, hun har været meget glad for den familiære atmosfære på den nordiske valfart. “Alle har været meget venlige. De unge hjælpere, der var med, tog sig virkelig godt af de ældre og handicappede”, siger hun. LR

Kaffe, kage og gademission

Velkommen hjem sagde Sankt Michaels menighed.

KOLDING I et rigtigt hjem er der masser af omsorg, mad og kærlighed. Men sommetider glemmer man sit hjem. Sker det, gælder det om ikke at sidde på hænderne og vente på, at de forsvundne dukker op igen af sig selv. Man må selv ud af hullerne. Det var ideen bag Sankt Michaels Kirkes Velkommen hjem-arrangement i Kolding fra torsdag den 1. til søndag den 4. september. Fra tidlig morgen til sen aften slog kirken dørene op med tilbud for alle temperamenter. Man kunne mødes til måltiderne og falde i snak med folk, have en stille stund for sig selv i kirken, være med i tidebønnen og messerne eller høre spændende oplæg og diskutere om aftenen.

Om formiddagen tog frivillige sammen med sognepræst Gregers Mærsk-Kristensen og pastor Sigurd Sverre Stangeland fra Odense ud på gademission i Vejen, Vamdrup, Lunderskov og Kolding Midtby. Et partytelt blev slået op, og den ene af kirkes mariastatuer blev brugt som blikfang. Menigheden i Kolding er et åndeligt hjem for mennesker fra mange forskellige kulturer, og den tamilske gruppe har skænket kirken en kopi af *Our Lady of Velankanni* – en by, der også kaldes Sydindiens Lourdes. Den farvestrålende kopi af statuen gjorde sig godt som blikfang i gadebilledet og udsendte et tydeligt signal om, at Den katolske Kirke er universel og evner at integrere sig i alle kulturer.

Men hvad er gademission? Er det noget med at kikke folk dybt og inderligt i øjnene for at spørge dem om, hvordan de har det med Jesus? Nej, det handler først og fremmest om at lytte, siger Teresa Starzynski fra menigheden i Nykøbing Falster. Teresa har mange års erfaring i at evangelisere. Hun har blandt andet været aktiv i Mobilkirken. Hun har stået på Strøget i København og været til Folkemødet på Bornholm for at evangelisere sammen med blandt andet diakon Kaare Nielsen. Mange danskere har en vis berøringsangst i trosspørgsmål. Men bjerge af kager og spandevs af kaffe skabte kontakt til de folk, der kom forbi. I Lunderskov plyndrede en skoleklasse kagebordet, mens de spurgte løs. Nogle af dem var

voldsomt interesserede i mariamedaljerne og rosenkransene. "Nogle gange er det så lidt der skal til, for at mennesker, måske i få øjeblikke, bliver set; men da det grundlæggende i os alle er så vigtigt at elske og blive elsket kan vi på denne måde (måske) gøre en forskel for andre, så de i det mindste mærker Guds kærlighed gennem os. Og jeg tror, det er den oplevelse der gør, at jeg brænder for at gøre det jeg gør ved at missionere", siger Teresa.

Og så blev der stemt dørklokker

Præster og frivillige fra menigheden drog to og to ud for at stemme dørklokker hos "kartotekskatolikker", man ikke har haft kontakt med meget længe. Var de ikke hjemme, blev der smidt en brochure om Velkommen hjem-arrangementet i postkassen. Langt de fleste steder blev vi godt modtaget, fortæller pastor Gregers.

Pastor Sigurd Sverre (i programmet præsenteret som den balstyriske andenpræst fra Odense) fortalte torsdag aften historien fra 4 Mos 22. kapitel om Bileams æsel – en fantastisk tekst, som er meget kendt i jødiske miljøer. Den handler om, at vi skal være opmærksomme på, hvordan Gud viser sig for os i hverdagen.

"Det ligger i Kirkens selvforståelse, at den er missionerende", sagde biskop Czeslaw Fredag aften, hvor han også opfordrede til, at præsterne går mere på husbesøg, når de har tid.

Lørdagen var international familiedag. Børnekatekesen handlede om dengang Jesus forvandlede vand til vin ved brylluppet i Kana. Bagefter var det de voksnes tur. Imens knoklede et brasiliansk medlem af menigheden med at grille kød til aftenens barbecue. Hele 28 kilo blev der spist. Maria Hammershøj, generalsekretær i Caritas Danmark, fortalte om aftenen, hvordan hun havde fundet vej til Den katolske Kirke gennem sine børn, der efter ferierejser til Sicilien ønskede at blive døbt katolsk. Selv var hun vokset op i et sekulært hjem, hvor Kirken blev betragtet som et fortidslevn. Efter lang tids overvejelser valgte hun selv at lade sig døbe. Beslutningen ændrede

Sognepræst Gregers Mærsk-Kristensen illustrerer en vigtig pointe i søndagens prædiken.

alt for hende. Hun beskrev det som en kæmpégave at være med til at bekæmpe uretfærdigheden i verden som daglig leder af Caritas Danmark.

Gademissionen og de mange husbesøg bar frugt. Fem af de unge, man havde mødt ved gademissionen, dukkede op til messe og barbecue om lørdagen. Her kom der også medlemmer, man ikke havde set meget længe. Til Velkommen hjem-arrangementet kom alle menighedens talenter i spil. Nogle havde taget fri fra skole og arbejde for at være med, andre havde ordnet blomster eller bagt. En var stået op hver dag klokken 4 om morgenen for at bede for projektet, fortalte pastor Gregers til søndagsmessen, hvor han udtrykte sin taknemmelighed over de frivilliges indsats. Velkommen hjem-arrangementet ser også ud til at have styrket sammenholdet i menigheden på tværs af grupperinger. LR

Mariastatuen i Sankt Michaels Kirke er en gave fra menighedens tamilske medlemmer og er en tro kopi af *Our Lady of Velankanni* fra "Sydindiens Lourdes".

AC indbyder til et eftermiddagsseminar

Lørdag den 08. 10. 2022 kl. 14 - 17 over temaet:
Reformation – Modreformation – Katolsk reform?

Sted: Englesalen, Jagtvej 183 D, København Ø

Med seminaret ønsker vi at markere 400-året for kanoniseringen (1622) af blandt andet Teresa af Avila, Ignatius af Loyola og Francisco Xavier: Sct. Teresa mystiker og reformator af Karmeliterordenen, Sct. Ignatius stifter af Jesuiterordenen, Sct. Fransisco, ligeledes jesuit og måske den største missionshistoriske skikkelse til alle tider – og desuden alle tre spanske!

Disse tre skikkelser er desuden repræsentative for det, der – ensidigt og muligvis misvisende – er blevet kaldt *Modreformationen*: idet betegnelsen *Katolsk reformation/reform* i højere grad anskuer denne bevægelse indefra og tager hensyn til, at den er opstået betydeligt tidligere end Reformationen nord for Alperne, der især var inspireret af Luther og Calvin. Inderlighed og konsekvens i troslivet er to nøgleord i den reformation, som Tridentinerkoncilet iværksatte i midten af 1500-tallet. Desuden vil vi på seminaret analysere og diskutere de forandringer og de historiske konsekvenser, Den katolske Kirkes reformation indebærer.

Oplægsholdere vil være: Sebastian Olden-Jørgensen, ph.d. og lektor på Saxo Institutet og Julio Hans Casado Jensen, ph.d., lektor på Institut for Engelsk, Germansk & Romansk, ligeledes Københavns Universitet.

Ved seminaret vil den netop hjemvendte pater Daniel Nørgaard, SJ introducere den (af ham selv) fra spansk til dansk oversatte "*Pilgrimmens beretning. Ignatius af Loyolas selvbiografi*" (Katolsk Forlag 2022). Ligesom Julio Hans Casado Jensen vil give en omtale af Ignatius' "*Åndelige Øvelser*", som han netop har oversat til dansk.

Der vil blive budt på en forfriskning. Derfor gerne forhåndstilmelding til: acatholicum@gmail.com.

Efter seminaret, kl. 17:30, vil der være lejlighed til at deltage i en fælles messe i Huskapellet.

Alle er velkomne!

Frivillige fra Sankt Michaels Kirke og andre menigheder gør sig klar til at fortælle koldingenserne om Den katolske Kirke på Axeltorv.

Desværre ikke fake news

Dolores Bachmann stopper i Caritas.

AFSKEDSRECEPTION Det må være fake news! Sådan reagerede kollegerne i Caritas Internationalis på nyheden om, at Dolores Bachmann ville gå på pension.

Til afskedsreceptionen på Dolores fødselsdag den 13. september lagde kollegerne i Caritas Danmark ikke skjul på, at de kommer til at savne hende både som kollega og som menneske. Samarbejdspartnere fra hele verden havde sendt en filmhilsen med gode ønsker for hendes fremtid. Biskop Czeslaw betegnede Dolores som "et stilfærdigt, trofast medlem af Kirken" og udtrykte stor taknemmelighed for hendes indsats i Caritas.

"Det tror jeg lige vi spørger Dolores om", er blevet en standardvending, når man sid-

der med en vanskelig problemstilling på Caritas. Dolores er kendt for sine alsidige kompetencer og for at være utrolig passioneret i sit arbejde. I årevis arbejdede hun i Bruxelles som lobbyist og oversætter for et internationalt advokatfirma. Derfor ved hun, hvordan EU-bureaukratiet fungerer internt, og det er kommet Caritas til gode. På Caritas årsmøder har vi også nydt godt af hendes evne til at pædagogisere komplicerede økonomiske og politiske problemstillinger.

Dolores er grundig med sans for detaljer og lidt af en administrativ nørd; men hun er også eminent i det personlige møde i øjenhøjde, hvor hun sætter sig ind i, hvordan situationen er for de mennesker,

Caritas er sat i verden for at hjælpe. Siden 1993 har hun arbejdet for Caritas i Danmark og i hovedkvarteret i Rom. De sidste par år har hun som programkoordinator for Syrien og Jordan især beskæftiget sig med helbredsprogrammer for sårbare jordanere og syriske flygtninge i Jordan.

I sin takketale fremhævede Dolores den stigende professionalisering, der er sket på alle niveauer, siden hun startede i Caritas Internationalis. Her er katolsk sociallære altid den faste grund under arbejdet ude i marken. Dolores har været en faglig søjle på Caritas. Bare vi havde været unge sammen, var det forgæves ønske fra yngre kollegaer. Et guldhjerte var kollegernes afskeds gave. Tag det på. Så kan vi altid være tæt på dig, lød det. LR

Biskop Czeslaw kom forbi for at takke for Dolores Bachmanns mangeårige indsats. Bemærk at Dolores bærer den pavelige Sylvesterorden, som hun modtog sidste år den 16. november for sin indsats i Caritas.

Læserne skriver

Nyt 'Romersk missale' er taget i brug – og hvad synes man?

Det véd jeg ikke! Jeg kan kun konstatere, hvad jeg selv synes, og det vil jeg så gøre i denne 'anmeldelse'. Omend en anmeldelse egentlig ikke kan have den store interesse for kirkefolket som sådan, der aldrig får bogen i hænde. Men nu gør jeg det alligevel og tillad mig at sammenligne med det i det tyske sprogområde gældende missale, som jeg kender. Og som ikke kalder sig 'romersk missale' men ganske enkelt: 'Messebog'

Først bogens udstyr. Umiddelbart var jeg meget begejstret, for det er bestemt en meget smuk bog. Men begejstringen fordampede ved konstatering af, at bogen er for smuk, for 'æstetisk' til at imødekomme den fornyede, gældende liturgi, som ikke desto mindre er årsag til dens udgivelse. Den er for meget en kopi af før-koncilære romerske missaler, som liggende på en lille bogpult, var bundet til altret, og af ministranter båret fra den ene side af altret til den anden, liggende på denne pult. Ligesom disse missaler er den ny bog ikke egnet til at blive båret af mange forskellige hænder ved mange forskellige lejligheder. Og dét skal den være! Ikke bare skal den bæres og holdes foran præsten ved hans stol under dagens bøn (som nu, slavisk oversat, kaldes 'kollekt') og under bønne-efterkommunionen. Den skal være 'bærbare' osse kyndelmisse ved introduktion og lysvielse, askeonsdag ved aksevielsen, palmesøndag ved introduktion og palmevielse, påskemat under orationerne efter de mange læsninger o. s. v..

Den tyske messebog er mindre, lettere at håndtere og af slidstærkere papir, idet man hér har taget hensyn til de krav, der stilles til en messebog af i dag. Den er på størrelse med det ny *Missale Romanum* (på latin), som det osse er tilfældet med det aktuelle norske missale. Det tyske missale har i øvrigt en meget tydelig typografi. Var det i slutningen af halvfjerdserne, at vores kirker og kapeller for første gang fik tilsendt 'Ordo Missae' på dansk i et smukt tryk, – på paplignende løsblade? Tydelig tekst på holdbart papir.

Næsten lisså godt er afløseren, det nu ugyldige 'Ordo Missae' fra 2010. Bogen indeholder kun de tekster, der er bundet til altret. Ikke desto mindre med slidstærkt, hvidt papir, som tydeliggør teksten.

Det er klart, at det ny missale med de mange bladevenlige sider (1500 tekstsider = 750 blade) måtte trykkes på tyndere papir, men den gullige valgte 'antik'farve gør teksten svagere og vil ganske sikkert volde dårlige og aldrende præste-øjne problemer. Typografisk havde det været klogt at skele til den tyske messebog og måske forud have sendt skriftprøver til udtalelse hos os præster, som skal være bogens brugere. Billederne kunne vi have undværet. Og hvis endelig, så kopier af de fine, mere moderne, tegninger, som er i det ny latinske missale fra 1970

Nu til indholdet, som vel er, som det skal være. Hér vil jeg indskrænke mig til dét, der i al almindelighed mest vil interessere / irritere, nemlig ændret ordlyd af kendte bønner / akklamationer. Hér berøres hele kirkefolket. Og jeg tænker på forholdet til 'Rom'. . . Er det Rom, der siger til os: 'Sådan må I ikke sige det!'. . . Eller er det os, der siger til Rom: 'Sådan vil vi gerne sige det!' Og så, efter

godkendelse, gi'r Rom ansvaret??

I det store tysktalende område har katolikker og protestanter opnået enslydende formulering m. h. t. trosbekendelsen og Fadervor. Det undrer, hvorfor det hos lille os kun er lykkedes m. h. t. Fadervor??? Spørgsmål: Har Rom befalet, at vi skal bibeholde den apostoliske trosbekendelse i den aktuelle umulige, uökumeniske ordlyd?? Jeg tror vi alle sammen er glade for, når vi i kor skal sige Fadervor, at vi ikke længere skal tænke på, om vi er i folkekirken eller hos os selv. Så langt, så godt og så positivt. Blot lidt trist, at vi nu, hvor der, ihvertfald i de romanske lande, med paven i spidsen, gøres noget ved det umiddelbart uforståelige 'Led os ikke i fristelse', har lagt os fast på netop denne formulering.. Siden 2018 siger italienerne: 'Overlad os ikke til fristelse', I de fransksprogede lande siges noget lignende.

Endelig det komplicerede svar ved 'Orate, Fratres...', slavisk oversat fra latin.

I den tyske messebog er det en mulighed, der kan undlades. Og i det af Rom godkendte norske missale (2011) står det så enkelt og fint: 'Til lov og ære for hans navn og til hele verdens frelse!', – næsten parallelt med "Herren til ære og verden til frelse"

'Romersk Missale' på dansk er nu et givet faktum, hvorefter vi have os at rette. Uanset hvad er bogen en præstation. Lad os så henad vejen se, hvordan tingene u'vikler sig, som de siger på Sy'havsøerne. Jeg véd ikke, hvorfor jeg kom til at tænke lidt sydligere, på Robert Schumanns ord: "Formel hält uns nicht gebunden, unsre Kunst heisst Poesie" . . .

P. Stephen Holm SMMass, 4180 Sorø

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00 lovprisning, kl. 18:00 messe;** katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89,

e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Fredag den 30. september kl. 19-21: Fransk musik og præsentation af den franske karmelitternonne, mystiker og helgen Thérèse af Lisieux (1873-97) i Sankt Thérèse Kirke, Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.

Organist Christian Rangel Pedersen spiller orgel akkompagneret af messingblæsere. Forfatter Lissie Lundh taler om den hellige Thérèse af Lisieux. Lissie Lundh har oversat den hellige Thérèses breve fra fransk til dansk.

1. Introitus: Maurice Duruflé, Requiem, op. 9, "I. Introit"
2. Kort præsentation af Thérèse
3. Stykke for messingblæsere: Maurice Duruflé, Quatre Motets sur des thèmes grégoriens, op. 10, "I. Ubi Caritas"
4. Thérèses mirakuløse helbredelse i barndommen, hendes kærlighed til Jomfru Maria og hendes kamp for at blive karmelitternonne: "Pludselig syntes jeg, at Jomfru Maria så smuk ud... hendes ansigt udstrålede en usigelig godhed og ømhed" (Thérèse 1883)

5. Ave Maria: Charles-Francois Gounod, Méditation sur le Premier Prelude de Piano de J. S. Bach, CG 89a, "Ave Maria"

6. Thérèses åndelige vej: "Jeg har fået den nåde at forstå Jesu hjertes kærlighed" (Thérèse 1896)

7. Camille Saint-Saëns: "Ave Verum Corpus" op. 145

8. Thérèses død: "Jeg dør ikke, jeg går ind til livet" (Thérèse 1897)

9. Exodus for orgel: Maurice Duruflé, Requiem, op. 9, "VII. Libera me"

Efter foredraget og koncerten bliver der mulighed for at stille spørgsmål og diskutere aftenens temaer i menigheds-salen. Anne Balleby, der er leder af sekularkarmeliterne i Danmark, deltager i diskussionen efter arrangementet i kirken.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Videnskab, følelser og ideologi

Den store franske genetiker Jérôme Lejeune (1926-1994), der var personlig ven af pave Johannes Paul II, og som af Kirken har fået godkendt vejen til helgenstatus, med de grundige undersøgelser af hans liv, der deraf følger, har fået på puklen her i bladet af Maria Steiness-Illum (Katolsk Orientering, nummer 10). Det samme gælder os to forfattere til artiklen 'Hvem var Jérôme Lejeune', som man har kunnet læse forinden, og hvor vi forsvarer Lejeune som den, der opdagede årsagen til Downs syndrom (mongolisme) i 1959.

Sommerferien er kommet på tværs, så vi først får lejlighed til at svare nu.

Steiness-Illum er ganske vist langt fra den eneste, der har villet fratage Lejeune denne hæder og påstået at det i virkeligheden var en kvindelig kollega, Marthe Gautier, der fandt forklaringen på Downs syndrom.

Steiness-Illum henviser til Wikipedia og nogle franske kilder, men der er en række eklatante fejl i hendes artikel. Lejeune modtog ikke Nobelprisen (desværre, og det var på grund af hans abortmodstand). Han saboterede heller ikke nogen konference, hvor Gautier skulle forelæse om sin opdagelse (2014), for da havde han været død i 20 år.

Det ville bestemt være gavnligt for Steiness-Illum at sætte sig ind i, hvem Lejeune var, f.eks. den udmærkede biografi af Aude Dugast: "Jérôme Lejeune. A Man of Science and Conscience," oversat fra fransk.

Især anbefalelsesværdig i forhold til den standende diskussion er Fondation Jérôme Lejeune's artikel: "Jérôme Lejeune pioner in the discovery of Trisomy 21", der findes på nettet.

Her finder man nemlig, ligesom i bogen, de relevante primære kilder til Lejeunes opdagelse af Downs syndrom. For uanset hvor mange franske medier, der er sprunget med på vognen i feminismens navn ('Mathilde-effekten') er der

ingen vej uden om at se de nøgne fakta i øjnene:

1. Lejeune var beviseligt den første, som talte 47 kromosomer i præparater af Downs syndrom-patienter (det normale antal er 46), nedskrevet i hans laboratoriejournal.

2. Når Gautier hævder som den første at have talt 47 kromosomer, har hun ingen dokumentation for sin påstand. Det indrømmer hun også selv. Intet foto, men heller ingen optegnelse. Ifølge instituttets leder, professor Turpin talte Gautier stadig kun 46 kromosomer," fem måneder efter Lejeunes optælling.

3. Selv om man nu skulle godtage Gautiers påstand om at have talt 47 kromosomer, bestred hun ikke, at Lejeune var den første, der identificerede det ekstra kromosom som nr. 21. Så selv ifølge hendes eget udsagn, var det ikke hende, der opdagede årsagen til Downs syndrom.

4. Lejeune var den drivende kraft i laboratoriet omkring Downs syndrom, det var ikke Gautier. I begyndelsen af 1958 havde Lejeune allerede deltaget i 7 videnskabelige publikationer om Downs, Gautier intet som helst. Lejeune var genetiker, Gautier kardiolog, så hun kom kun om eftermiddagen, da hun havde andre pligter. Lejeune havde daglige konsultationer med Downs patienter og var anerkendt læge og forsker, og han blev af Turpin betroet at være medforfatter til en stor lærebog i genetik – altså ikke den ukendte person, som Gautier senere hævdede.

5. Lejeune fremhævede ikke sig selv som opdageren af årsagen til Downs syndrom. Det var hans overordnede, professor Turpin, der anerkendte Lejeune som opdageren ved at lade hans navn stå først i de artikler, der beskrev opdagelsen i 1958 og 1959. Derefter fulgte Gautier, der medvirkede til den, og Turpin, alt sammen en normal procedure ved udsendelsen af videnskabelige artikler.

6. Hverken Lejeune eller Turpin ville skjule noget for Gautier, men især sidstnævnte var meget bekymret for, at hans institut skulle lægge navn til en opdagelse, der i hvert fald i 1958 endnu var meget usikker.

7. Der var et venskabeligt og hjerteligt forhold mellem Lejeune og Gautier, der arbejdede tæt sammen, som

brevvekslingen mellem dem, der varede flere år efter offentliggørelsen af opdagelsen, også vidner om. Havde Gautier været utilfreds, er det besynderligt, at hun ikke tog til genmæle.

8. Især er det besynderligt, for ikke at sige mistænkeligt, at Gautier først i 2009 fremsatte sin påstand, eftersom de to mest involverede parter, Lejeune og Turpin, var døde for længst og ikke kunne tage til orde.

9. I 2014 udgav det franske sundhedsinstitut Inserm's etiske komite et notat, der tillagde Gautier en større betydning end Lejeune for opdagelsen af årsagen til Downs syndrom, specifikt under henvisning til den nye metode for cellekulturer, hun havde indført. Men det er beklageligt, at den ikke nævner de mange gange, Lejeune selv, både privat og offentligt, gav udtryk for sin værdsættelse af Gautiers arbejde med at fremskaffe egnede cellekulturer, uden hvilke opdagelsen ikke havde været mulig. Desuden fortier den, at en metode ikke er det samme som selve opdagelsen (punkt 1 og 2). Inserm's udtalelse er tydeligvis påvirket både af ønsket om at tage afstand fra sexistisk diskrimination i forskningsverdenen (uanset at Lejeune var yngre end Gautier og bestemt ikke nogen macho), og af ønsket om at stille Lejeune i et dårligt lys på grund af hans ihærdige modstand mod at abortere Downs syndrom-fostre – et synspunkt, der skaffede ham mange fjender både dengang og senere.

Det er ikke ukendt i historien, at videnskab let bliver et redskab i tidsåndens tjeneste, hvor følelser og ideologi får større vægt end kendsgerninger. På den anden side er det temmelig sikkert, at Lejeune ville have haft det godt med den anerkendelse, der blev Gautier til del samme år. I videnskab står man altid på skuldrene af hinanden. Men samme videnskab må også forholde sig til, hvad der rent faktisk kan dokumenteres, og her kommer Gautier uvægerligt til kort.

Niels Arbøl, cand. scient. et art., fhv. lektor, 9330 Dronninglund, Torben Riis, cand. mag., fhv. lektor 4750 Lundby

Kommentar fra Maria Steiness-Illum

Replik til Riis og Arbøl i KO på min gennemgang af d'herrers bagsidehistorie om Lejeune og hans postulerede ene mands påvisning af Trisomi 21 – optællingen af de 47 kromosomer, hvor det ekstra kromosom angiver Downs syndrom, som det senere blev kendt som.

Det er jo et eklatant eksempel på 'mansplaining', som er en udbredt mekanisme hos mænd, der føler trang til at belære kvinder om 1) noget vi godt ved i forvejen eller 2) felter vi er bedre orienteret i end de 'mansplaining' herrer. Om ikke det værste, der er refereret rundt omkring – men det tangerer, da dets formål er at fornægte Marthe Gautier hendes enestående viden, indsigt og opdagelse – ja, hele hendes berettigelse, som kan nævnes i forskerkredse – selv hendes faglige kvalifikation som videnskabs-uddannet inden for feltet in vitro fibroblast cellekulturer – hun afskrives her flot som 'bare' 'kardiolog', - tak for kaffe!

Hun tog til genmæle 15 år – femten år!! – efter Lejeunes død – hvorfor ikke lige efter hans død? Idet d'herrer angiver, at hendes indsigelser og forsvar for sit banebrydende arbejde efter hans død i deres optik ikke er validt – fordi han var død – jamen, hvorfor ventede hun så????? Men samtidig at hendes modsvar efter hans død skulle være et yderligere bevis for en kogende usandhed fra hendes side. Jamen dog! Her er vi ude i lidt for udvidet argumentation – husk lige: et modsvar på noget, man oplever helt i skoven, vindes ikke på mængder af argumenter, men blot på et enkelt, der kan holde vand. Har man brug for mange argumenter, kan man mistænkes for at stå på et svagere fundament, et fundament, som vakler...og det ser vi jo her i svaret på mit indlæg... Hun resignerede helt enkelt over for dels massive angreb og dels den ondskabsfulde negligering, hun var blevet til del, men kom på banen langt senere støttet af de i det følgende omtalte franske institutter.

I stedet for at forsøge at vinde anerkendelse over for Lejeune/Turpin vendte hun sig mod pædiatrien, hvor hun også indtog landvindinger, vidt og bredt anerkendte i dag.

Og så til postulatet om Marthe Gautiers sparsomme fysiske deltagelse/tilstedeværelse i – ikke Lejeunes, men prof. Turpins!!, - laboratorium, hvor det forholdt sig ganske

anderledes: Det var i Marthe Gautiers eget laboratorium, som hun oprettede efter hjemkomsten fra USA med formålet netop at arbejde med in vitro cellekulturer, hvor hun lod Lejeune komme ind om eftermiddagen som den meget yngre og uden med den på det tidspunkt større videnskabsmæssige tyngde – han var reelt under optræning. Hvorvidt han var særligt macho eller ej kan vist overlades til gæsteriernes tågede verden...og er vel totalt ligegyldigt i denne forbindelse? Samme Lejeune havde imidlertid i prof. Turpins (ikke sit eget!) laboratorium adgang til affotografering af de plader, hvor Gautier havde optalt de 47 kromosomer, et udstyr hende laboratorium ikke havde økonomiske muskler til – hun afleverede pladerne – og vupti, så hun dem aldrig mere og måtte blot konstatere, at Lejeune få måneder efter proklamerede opdagelsen af dette ekstra kromosom som sin egen – selvfølgelig uden at tillægge Gautier blot et minimum af æren for hendes plader! Det lugter, bortset fra 'Mathilde-effekten', i retning af det i øvrigt velkendte både tidligere og stadigvæk i dag (bl.a. på Københavns Universitet) hvor ældre lectores stjæler andres opdagelser med arme og ben. At det er en yngre mand, gør ikke sagen bedre, når han gik i kompagniskab med prof. Turpin... Et i Danmark og vidt bekendt iøvrigt eksempel er, at Nils Stensens professor Blasius i Holland forsøgte at stjæle hans opdagelse af 'ductus stenonianus'.

Et andet eksempel på 'Mathilde-effekten' fra de hjemlige breddegrader er Inge Lehmann, hvis far stoppede hendes studier i matematik i første omgang, da han ikke mente, at kvinder burde forfølge en akademisk karriere...efter et sammenbrud gennemførte hun studiet om seismologi og blev en af verdens førende inden for feltet.

Med hensyn til Lejeunes i begyndelsen manglende omtale af Marthe Gautier fik han lidt mere styr på dette med tiden og fik hende skruet ind i sine eulogier over sig selv – nok påvirket af de videnskabelige institutter i hjemlandet, der så igennem ham og hans egennyttige bestræbelser, og var instrumentelle i diverse priser og udnævnelser af hende. Men som først sent efter hans død fik udtrykt oprejsning til Gautier – og derfor den lange ventetid, før hun selv slog den rette sammenhæng fast offentligt – privat havde hun aldrig holdt det for sig selv, men orkede med al sandsynlighed ikke mere ballade. – hun var en gammel dame på det tidspunkt og har vel overvejet hvorledes bedst bruge sine restår her på

jord. Men det er mit gæt.

Men jeg huskede forkert om den missede Nobelpris, hvilket jeg beklager...

Til gengæld mener jeg ikke, at Lejeune burde være on track til en helgenforklarelse – en missed Nobelpris på grund af abortmodstand mener jeg ikke kan komme bare i nærheden af et martyrium

Maria Steiness-Illum, 2970 Hørsholm.

Hermed betragter Katolsk Orientering diskussionen om Lejeune som afsluttet. Første indlæg af Torben Riis og Niels Arbøl om Lejeune blev bragt i K.O. nummer 9 på side 12. Andet indlæg af Maria Steiness Illum i KO nummer 10 på side 13.

Ældre numre af KO kan downloades fra katolsk-orientering.dk.

Med venlig hilsen, redaktionen.

Bønnens apostolat

Oktober

– For en Kirke, der er åben for alle

Vi beder for Kirken; at den, altid tro mod og modig i sin forkyndelsen af evangeliet, må være et fællesskab af solidaritet, broderskab og velkomst, og altid leve i en ånd af synodalitet.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 13/2022, som udkommer den 14. oktober 2022, skal være KO i hænde senest den 26. september 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 14/2022, som udkommer den 4. november 2022, skal være KO i hænde senest den 17. oktober 2022.

Oktober

1. *hvid*. Lørdag i 26.alm.uge. (II Ps).
Therese af Jesusbarnet (af Lisieux), jomfru og kirkelærer (†1897) (m)
 V. SI 119,66.71.75.91.125.130.
 R. Lad dit ansigt lyse over din tjener.
 L.: Job 42,1-3.5-6.12-17. Ev.: Luk 10,17-24.
Bededag for præste- og ordenskald
2. *grøn*. 27. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Hab 1,2-3; 2,2-4;
 V. SI 95,1-2.7-7ab.7c-9.
 R. Om I dog i dag ville lytte til wHerren! Gør ikke jeres hjerter hårde!
 2.L.: 2 Tim 1,6-8.13-14.
 Ev.: Luk 17,5-10.
Havets søndag.
De hellige værneengle fejres ikke
3. *grøn*. Mandag i 27.alm.uge. (III Ps).
 V. SI 111,1-2.7-8.9+10c.
 R. Herren husker på sin pagt for evigt eller R. Halleluja!
 L.: Gal 1,6-12. Ev.: Luk 10,25-37.
4. *hvid*. Tirsdag i 27.alm.uge. (III Ps).
Frans af Assisi (†1226) (m)
 V. SI 139,1-3.13-14.15.
 R. Led mig ad evigheds vej!
 L.: Gal 1,13-24. Ev.: Luk 10,38-42.
5. *grøn*. Onsdag i 27.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Faustina Kowalska**, jomfru (†1938)
 V. SI 117,1.2.
 R. Gå ud i alverden og prædik evangeliet!
 eller R. Halleluja!
 L.: Gal 2,1-2.7-14. Ev.: Luk 11,1-4.
6. *grøn*. Torsdag i 27.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Bruno**, præst (†1101)
 V. Luk 1,69-70.71-72.73-75.
 R. Lovet være Herren, Israels Gud, for han har besøgt sit folk.
 L.: Gal 3,1-5. Ev.: Luk 11,5-13.
7. *hvid*. Fredag i 27.alm.uge. (III Ps).
Den salige Jomfru Maria af Rosenkransen (m)
 V. SI 111,1-2.3-4.5-6.
 R. Herren husker på sin pagt for evigt eller R. Halleluja!
 L.: Gal 3,7-14. Ev.: Luk 11,15-26.
8. *grøn*. Lørdag i 27.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 105,2-3.4-5.6-7.
 R. Evigt husker Herren på sin pagt eller R. Halleluja!
 L.: Gal 3,22-29. Ev.: Luk 11,27-28.
9. *grøn*. 28. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 2 Kong 5,14-17;
 V. SI 98,1.2-3ab.3cd-4.
 R. Herren har kundgjort sin frelse for folkenes øjne.
 2.L.: 2 Tim 2,8-13.

- Ev.: Luk 17,11-19.
10. *grøn*. Mandag i 28.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 113,1-2.3-4.5a+6-7
 R. Lovet være Herrens navn fra nu af og til evig tid!
 eller R. Halleluja!
 L.: Gal 4,22-24.26-27.31—5,1. Ev.: Luk 11,29-32.
11. *grøn*. Tirsdag i 28.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Johannes XXIII**, pave († 1963)
 V. SI 119,41.43.44.45.47.48.
 R. Lad din godhed nå mig, Herre.
 L.: Gal 5,1-6. Ev.: Luk 11,37-41.
12. *grøn*. Onsdag i 28.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 1,1-2.3.4+6.
 R. Den, der følger dig, Herre, skal have livets lys.
 L.: Gal 5,18-25. Ev.: Luk 11,42-46.
13. *grøn*. Torsdag i 28.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 98,1.2-3b.3c-4.5-6.
 R. Herren har kundgjort sin frelse.
 L.: Ef 1,1-10. Ev.: Luk 11,47-54.
14. *grøn*. Fredag i 28.alm.uge. (IV Ps).
 Eller *rød*. **Callistus I**, pave og martyr (†222)
 V. SI 33,1-2.4-5.12-13.
 R. Lykkeligt det folk, Herren udvalgte sig til ejendom.
 L.: Ef 1,11-14. Ev.: Luk 12,1-7.
15. *hvid*. Lørdag i 28.alm.uge. (IV Ps).
Teresa af Jesus, (af Avila) jomfru og kirkelærer (†1582) (m)
 V. SI 8,2-3a.4-5.6-7.
 R. Du har sat din Søn over dine hænders værk.
 L.: Ef 1,15-23. Ev.: Luk 12,8-12.
16. *grøn*. 29. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 2 Mos 17,8-13;
 V. SI 121,1-2.3-4.5-6.7-8.
 R. Vor hjælp kommer fra Herren, himlens og jordens skaber.
 2.L.: 2 Tim 3,14-4,2.
 Ev.: Luk 18,1-8.
17. *rød*. Mandag i 29.alm.uge. (I Ps).
Ignatius af Antiochia, biskop og martyr (†107) (m)
 V. SI 100,1b-2.3.4.5.
 R. Herren har skabt os, ham hører vi til.
 L.: Ef 2,1-10. Ev.: Luk 12,13-21.
18. *rød*. Tirsdag. LUKAS, evangelist (f) (I Ps).
Gl.Ap.pf.II
 L.: 2 Tim 4,10-17b
 V. SI 145,10-11.12-13ab.17-18
 R. Dine hellige, Herre, vil gøre dit riges herlighed kendt.
 Ev.: Luk 10,1-9
19. *grøn*. Onsdag i 29.alm.uge. (I Ps).
 Eller *rød*. **Jean de Brébeuf og Isaac Jogues**, præster, og **lidelsesfæller**, martyrer (†1647)
 Eller *hvid*. **Paul af Korset**, præst (†1775)
 V. Es 12,2.3+4bcd.5-6.
 R. I skal øse vand med glæde af frelsens kilder.
 L.: Ef 3,2-12. Ev.: Luk 12,39-48.
20. *grøn*. Torsdag i 29.alm.uge. (I Ps).
 V. SI 33,1-2.4-5.11-12.18-19.
 R. Herrens godhed fylder jorden.
 L.: Ef 3,14-21. Ev.: Luk 12,49-53.
21. *grøn*. Fredag i 29.alm.uge. (I Ps).

- V. SI 24,1-2.3-4b.5-6
 R. Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
 L.: Ef 4,1-6. Ev.: Luk 12,54-59.
22. *hvid*. Lørdag i 29.alm.uge. (I Ps).
Johannes Paul II, pave († 2005) (m)
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus!
 L.: Ef 4,7-16. Ev.: Luk 13,1-9.
23. *grøn*. 30. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Sir 35,15b-17.20-22a;
 V. SI 34,2-3.17-18.19+23.
 R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
 2.L.: 2 Tim 4, 6-8.16-18.
 Ev.: Luk 18,9-14.
24. *grøn*. Mandag i 30.alm.uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Antonius Maria Claret**, biskop (†1870)
 V. SI 1,1-2.3.4+6.
 R. Vi skal ligne Gud som hans kære børn.
 L.: Ef 4,32—5,8. Ev.: Luk 13,10-17.
25. *grøn*. Tirsdag i 30.alm.uge. (II Ps).
 V. SI 128,1-2.3.4-5.
 R. Lykkelig hver den, der frygter Herren.
 L.: Ef 5,21-33. Ev.: Luk 13,18-21.
26. *grøn*. Onsdag i 30.alm.uge. (II Ps).
 V. SI 145,10-11.12-13ab.(13cd)-14.
 R. Trofast er Herren i alle sin ord.
 L.: Ef 6,1-9. Ev.: Luk 13,22-30.
27. *grøn*. Torsdag i 30.alm.uge. (II Ps).
 1 SI 144,1.2.9-10.
 R. Lovet være Herren, min klippe.
 L.: Ef 6,10-20. Ev.: Luk 13,31-35.
28. *rød*. Fredag. SIMON OG JUDAS, apostle (f)
Gl.Ap.pf.
 L.: Ef 2,19-22
 V. SI 19,2-3.4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
 Ev.: Luk 6,12-19
29. *grøn*. Lørdag i 30.alm.uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 42,2.3.5bcd.
 R. Min sjæl tørster efter den levende Gud.
 L.: Fil 1,18b-26. Ev.: Luk 14,1.7-11.
30. *grøn*. 31. ALM. SØNDAG.
 ✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Visd 11,22—12,2;
 V. SI 145,1-2.8-9.10-11.13cd-14.
 R. Jeg vil prise dit navn, min Gud og konge, for evigt og altid.
 2.L.: 2.Tess. 1,11—2,2
 Ev.: Luk 19,1-10.
Kollekt for verdensmissionen.
31. *grøn*. Mandag i 31.alm.uge. (III Ps).
 V. SI 131,1.2.3.
 R. Herre, bevar min sjæl i fred hos dig.
 L.: Fil 2,1-4. Ev.: Luk 14,12-14.

Husk du også kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

► spørgsmålet: "Hvad kunne de have udrettet, hvis de havde levet længere?"

Reformvenlige katolikker mener, at Luciani – i lyset af hans offentlige udtalelser som patriark i Venedig – måske ville have haft en anden tilgang til spørgsmålet om kunstig prævention end hans efterfølger, pave Johannes Paul II. Men at tro, at pave Paul VI's efterfølger blot ville have omstødt en af hans mest gennemgribende beslutninger, er bestemt urealistisk.

Mere konservative katolikker fremhæver Lucianis stigende villighed til at kritisere dem, han mente førte Kirken langt udover 2. Vatikankoncilis visioner. Men intet i pave Johannes Paul I's baggrund antyder, at han

ville have haft den nødvendige jernvilje til at overvåge ortodoksiens grænser lige så nidkært som sin efterfølger.

Man må formode, at han ligesom pave Paul VI ville have arbejdet hårdt for at fastholde Kirkens vitale centrum på et tidspunkt, hvor stærke kræfter syntes at trække den i forskellige retninger. Netop af den grund ville han – ligesom pave Paul VI – have skuffet dem, der med stor sikkerhed gav udtryk for den retning, de ønskede Kirken skulle bevæge sig i.

I et halvt århundrede har vi vænnet os til paver, der er verdensledere og globale rejsende. De formulerer dristige visioner og vejleder såvel de enkelte katolikker som

Kirken som helhed på deres færd. Det er svært at forestille sig, at den ydmyge og lidt provinsielle pave Johannes Paul I let kunne passe ind i denne form. Hvis hans saligkåring er mere end blot én i rækken af stadig mere rutineprægede kanoniseringer af nyere paver, er den en påmindelse om, at 'kendiseffekten' ikke er den eneste model for pavedømmet. Det er måske heller ikke den sundeste.

Artiklen har været bragt i september-udgaven af *U.S. Catholic*, og er oversat af Niels Messerschmidt

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

**Føler du dig alene, trist eller
bekymret? Ved telefonen sidder
et kristent medmenneske, som
vil lytte og bede for og med dig.**

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
Skree

Mette
Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

UDSTILLING AF LINH NGUYENS MALERIER

Fernisering søndag d. 9. oktober 2022,
kl. 11.30-14.00.

Sankt Thérèse Kirkes menighedssal,
Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup

Linh Nguyen er fra Vietnam.
Hun har malet i flere år og bruger akvarel,
akryl, sort blæk...

Der er demonstration af den
asiatiske maleteknik kl. 11.30

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information,
kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Havets Søndag

Havets Søndag er en mærkedag for søens folk,
som markeres i katolske kirker og menigheder i store
dele af verden. I Danmark fejres Havets Søndag første
søndag i oktober.

Indsamlingen denne søndag går til Stella Maris' arbejde
blandt søfolk og andre, som arbejder i eller ved havne
i Danmark.

Læs mere og støt:

www.stellamarisnordic.org

MobilePay 909890

eller Danske Bank: 3001 3002039427

Facebook: www.facebook.com/StellaMarisNordic

Der kan gives skattefradrag for støtte

(Husk at oplyse CPR-nummer)

Biskoppens kalender

Oktober 2022

1. kl. 16.00 Messe og Sankt Therese Fest
i Sankt Therese Kirke
2. kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke,
København
- 5.-11. Fejring af Caritas 75 års jubilæum
i Rom
- 12.-14. COMECE - Bruxelles
16. kl. 14.00 Messe i Sankt Johannes Paul II's
Kirke, Struer
22. kl. 10.00 Jubilæumsmesse i Sankt Ansgars
Kirke, Aabenraa
25. kl. 14.00 Møde i Økonomisk råd
kl. 17.00 Møde i Pastoralrådet
forretningsudvalg
26. kl. 10.00 Møde i Biskoppeligt Råd
- 27.-28. CCEE plenarmøde (online)
29. kl. 10.00 Landsmøde i Danske Kirkers Råd
Studietur til Rom med
samtalegruppen mellem
Den katolske Kirke og Folkekirken
- 31.

Teresa Music Services

Musik til Begravelse Muzyka na Pogrzeb

葬礼音乐

Musique pour Enterrement

Mp3 samples & info:

musiczealand.com

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

R.I.P.

Ildefonsa Arjona Berg

* 13. juli 1941 † 4. september 2022

Familien

Bisættelsen har fundet sted

Et alternativ til en 'kendishelgen'

Den nylige saligkåring af Johannes Paul I er en anledning til at overveje en anderledes model for pavedømmet.

Tekst: J. Peter Nixon, uscatholic.org

PONTIFIKAT I august 1978 blev kardinal Albino Luciani fra Venedig valgt til den 263. biskop af Rom og tog navnet 'pave Johannes Paul I'. Kendt som varm og empatisk, med særlig interesse for de fattige, fik han hurtigt tilnavnet 'Den smilende pave'. Han forenkede den pavelige etikette ved at droppe det royale 'Vi' i sine offentlige taler, afviste at blive kronet med den pavelige tiara og stoppede brugen af *sedes gestatoria*, den pavelige bærestol, som paver har brugt i offentlige processionser i mere end tusind år.

Knap en måned senere var han død.

Den 4. september blev han saligkåret og kom dermed et skridt nærmere en helgenkåring. Kun få katolikker under 50 år husker ham. Selv ældre katolikker uden for Italien vil have svært ved at huske ham for andet end de få fakta, som er nævnt ovenfor. Hans korte pontifikat er fortsat kilde til fascination, da det giver katolikkerne lejlighed til at spekulere over den kurs, han ville have givet Kirken i de spændende og udfordrende år, som fulgte i kølvandet på 2. Vatikankoncil.

Søn af en muremester

Luciani fødtes i 1912 i Forno di Canale, en bjerglandsby ca. 150 kilometer nord for Venedig. Moderen Bortola var troende katolik. Faderen Giovanni, der var murer, var socialist og mistroede Kirken. Ikke desto mindre bøjede han sig, da den unge Luciani ønskede at indtræde på præsteseminariet. Giovanni bad kun om, at sønnen som præst skulle tage arbejdernes og de fattiges parti, "for det var hvad Kristus gjorde".

Luciani blev præsteviet i 1935 og tilknyttedes sit lokale sogn i Forno di Canale. Hans overordnede bemærkede hans evner som lærer og gjorde ham snart til religionslærer på en lokal skole for minearbejdere. I 1937 underviste han på det regionale seminarium i Belluno, hvor han også var vicerektor. I denne periode færdiggjorde han sin doktorgrad på det pavelige Gregoriana universitet i Rom.

Hans møde med den akademiske teologi frarøvede ham ikke sansen for det jordnære. I 1949 udgav han bogen *Catechetica in Bri-*

ciolo (Kateketiske krummer), dedikeret til sin mor, sin 'første kateket'. Bogen, der forklarer den katolske lære i enkle vendinger, var genoptrykt syv gange da Luciani blev valgt til pave.

Humilitas

I 1958 blev Angelo Giuseppe Roncalli, patriarken af Venedig, valgt til pave og tog navnet Johannes XXIII. Han udnævnte Luciani til biskop af Vittorio Veneto, et bispedømme syd for Belluno. Luciani var overrasket over sin udnævnelse og bemærkede i sin første prædiken som biskop, at "Herren med mig atter benytter sin gamle fremgangsmåde: han kalder de små fra gadens dynd ... Han kalder andre væk fra deres net i havet eller søen, og gør dem til menneskefiskere". Luciani gjorde ordet *Humilitas* (ydmyghed) til sit biskoppelige motto. Han blev kendt for sin enkle påklædning og for at besøge sogne og hospitaler på cykel eller i en gammel bil.

Lucianis lederevner blev hurtigt sat på

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks stregkode
	<p>MASKINEL MAGASINPOST 42512 Afsender: Katolsk Orientering Katolsk Orientering · nr. 12 23. september 2022 · 48. årgang</p> <p>POST PP DANMARK</p>

prøve. I begyndelsen af 1962 fortalte to præster ham, at de havde spekuleret i fast ejendom og havde tabt hundredtusindvis af dollars. Luciani fortalte præsterne i sit bispedømme, at han ikke ville benytte den almindelige fremgangsmåde og påberåbe sig gejstliges fritagelse fra loven. "Vi må ikke gemme os bag nogen form for immunitet", sagde han. "I denne skandale er der en lektion for os alle; at vi skal være en fattig Kirke".

Pave Johannes XXIII indkaldte til 2. Vatikankoncils første session i 1962. Luciani deltog i samtlige fire sessioner, der havde en dybtgående indvirkning på ham. Da han senere reflekterede over den ophidsede debat om religionsfrihed, husker Luciani, at han kæmpede med Kirkens historiske synspunkt om, at "fejlløst har ingen ret". Han bemærkede, at han havde "studeret spørgsmålet indgående og var nået frem til den konklusion, at vi havde taget helt fejl".

Luciani tilhørte de biskopper, der håbede på en tilsvarende udvikling af doktrinen i spørgsmålet om kunstig prævention. Da pave Paul VI udelukkede denne mulighed ved at offentliggøre encyklikaen *Humanae Vitae* i 1968, var Luciani tydeligt skuffet. I et hyrdebrev til sit bispedømme erklærede han, at "jeg i mit hjerte håbede, at vanskelighederne kunne overvindes". Samtidig opfordrede Luciani til "en oprigtig tilslutning til pavens lære" og bad sine præster om at vise "evangelisk venlighed" overfor de par, der kæmpede med det.

Patriarken

Lucianis kombination af loyalitet, ortodoksi og pastoral følsomhed fangede pave Paul VI's opmærksomhed. Da patriarken af Venedig døde i 1969, udpegede paven Luciani som hans efterfølger. Vanen tro

afviste Luciani den traditionelle pomp og pragt, som var forbundet med indsættelsen af en ny patriark, til fordel for en simpel velkomstsceremoni.

1970'erne var ikke nogen nem tid at være katolsk biskop i Italien i. Lucianis præster i Venedig blev ofte involveret i bevægelser for social forandring. Luciani disciplinerede villigt dem, hvis offentlige udtalelser afveg fra Kirkens lære. Men han følte sig ofte fanget mellem dem i Kirken, der så ham som "låst fast i 1. Vatikankoncil, hvis ikke ligefrem i Tridentinerkoncilet", og dem, der "planlagde en hurtig overgang til endnu et koncil".

Selv om nogle betragtede Luciani som konservativ, var han fortsat engageret i de fattiges og arbejderklassens sag. Opstod der

Johannes Paul I. Foto: Wikipedia.

strejker i hans bispedømme, forsøgte han lejlighedsvis at mægle, men endte ofte med at blive kritiseret både af arbejdsgivere og fagforeninger. På bispesynoden i 1971 foreslog Luciani, at bispedømmer i rige lande skulle give én procent af deres indkomst som tiende til Vatikanets velgørende institutioner, som arbejder i udviklingslandene. Dette skulle gives, sagde han, "ikke som almisser, men som noget, man skylder ... som kompensation for de uretfærdigheder, vores forbrugsverden begår".

"Må Gud tilgive jer for det, I har gjort"

Den 6. august 1978 døde pave Paul VI af et hjerteanfald. Konklavet, der skulle vælge hans efterfølger, samledes i Vatikanstaten den 25. august. De fleste journalister, der dækkede konklavet, så ikke Luciani som en spidskandidat, men kardinalerne sluttede hurtigt op om ham. Han opnåede de nødvendige to tredjedels stemmer ved tredje afstemning.

Da kardinalerne henvendte sig til ham for at spørge om han accepterede sit valg, svarede en forbløffet Luciani: "Må Gud tilgive jer for det, I har gjort". Derefter smilede han – det første af mange pavelige smil – og sagde ja. Han valgte navnet Johannes Paul I, det første dobbeltnavn i to tusinde års pavehistorie.

Den nye paves enkelhed og ydmyghed vandt hurtigt katolikkernes hjerter i Italien og over hele verden. Sammenlignet med sine forgængere virkede han ubesværet og uformel. Under sine audienser inviterede han lejlighedsvis børn op og talte med dem. De italienske troende, der utvivlsomt opfattede hans fulde pavens navn som lidt af en mundfuld, forkortede det til 'Gianpaolo'.

Privat fik pavens ord af og til et mere

alvorligt præg. Hans personlige sekretær, pater John Magee, huskede senere, at han ofte talte om sin død og forventningen til, at hans pontifikat ville blive kort. Det var ikke blot morbide spekulationer, idet paven havde taget medicin mod hjertekarsygdomme siden sin tid som patriark i Venedig.

Den 28. september, efter en travl dag med møder og telefonsamtaler, oplevede paven flere gange smerter i brystet. Han nægtede at modtage lægehjælp og insisterede på, at smerterne ville gå over. Om aftenen var han i godt humør og gav sine medarbejdere sin sædvanlige velsignelse: "Godnat! Vi ses i morgen – om Gud vil".

Næste morgen stillede pavens husholderske, søster Vincenza Taffarel, kaffe på en bakke uden for hans dør. Da hun kom tilbage en time senere og fandt den urørt, gik hun forsigtigt ind i værelset. Der fandt hun paven liggende i sin seng; han var død i løbet af natten.

Det efterfølgende chok og forvirring gav næring til spekulationer om paven mon var blevet forgiftet af skiftende påståede modstandere. Vatikanets afvisning af en obduktion gav uden tvivl næring til disse rygter. I slutningen af 1970'erne var det imidlertid ikke usædvanligt, at en mand midt i 60'erne døde af en hjertekarsygdom. Efterhånden som yderligere oplysninger om pavens helbredshistorie kom frem, er konspirationsteoriene gledet i baggrunden.

Eftermælet

Vatikanisten John L. Allen Jr. bemærkede engang, at pave Johannes Paul I's korte pontifikat har lighedspunkter med præsident John F. Kennedys korte embedsperiode. Begge giver os anledning for at stille

Fortsættes side 10 ►

Ignorerede overgrebsofres rettigheder

Det nordtyske bispedømme Osnabrück har i årtier ikke opfyldt sin pligt til at reagere på beskyldninger om seksuelle overgreb. Det fremgår af en undersøgelse offentliggjort den 19. september.

Tekst: Niels Messerschmidt

TYSKLAND Det tyske katolske nyhedsbureau *KNA* skriver, undersøgelsen viser, at kirkelige medarbejdere indtil for nylig har forsømt at foretage en passende overvågning af præster, efter at de var blevet fjernet fra deres embede grundet beskyldninger om at have begået seksuelle overgreb.

Det vigtigste område, der trænger til forbedring, er kommunikation med ofrene, skriver rapportens forfattere. Desuden har bispedømmet været for defensivt og bureaukratisk i sin behandling af overgrebsagerne og for ”nær” med udbetaling af kompensation til ofrene.

Undersøgelsen viser, at biskop Franz-Josef Bode, der har været i embedet siden 1995 og desuden er næstformand for Den tyske Bispekonference, har misligholdt sine pligter ”i ganske få tilfælde”. Disse overtrædelser var ”uagtsomme, men ikke forsætlige”, hedder det.

Det tilføjes, at selv om Bodes bøn om tilgivelse fik landsdækkende opmærksomhed i 2010, da overgrebskandalen dukkede op

til offentlighedens kendskab i Tyskland, blev hans løfte om at yde al mulig hjælp til ofrene ikke gennemført i praksis de efterfølgende år.

Undersøgelse i to dele

Nyhedsbureauet *KNA* rapporterer, at ifølge den 600 sider lange første delrapport i undersøgelsen, havde bispedømmet Osnabrück ”i visse tilfælde alvorligt misligholdt sine forpligtelser” til at forhindre yderligere krænkelse selv efter år 2000. Ofte blev der

Biskop Franz-Josef Bode af Osnabrück på pressekonferencen efter offentliggørelsen af første delrapport. Foto: YouTube.

lagt større vægt på at forhindre at sagerne blev offentliggjort, hedder det.

Dette gælder især for tiden under biskopperne Helmut Hermann Wittler (1957-87) og Ludwig Averkamp (1987-94), viser undersøgelsen. I de seneste år havde der kun været få overtrædelser af tilsyns- og interventionspligten, tilføjes det.

I første del af undersøgelsen har forskerne analyseret 16 anonyme casestudier – 15 præster og én diakon – i detaljer. Anden del af det treårige projekt har til formål at fastslå det fulde omfang af den seksualiserede vold siden 1945.

Endelig overgrebsrapport i 2024

På en pressekonference den 22. september sagde biskop Franz-Josef Bode, at han ville rådførte sig med dem, han arbejder sammen med, og at han i stedet for at træde tilbage ”har besluttet at gøre mit bedste resten af min embedsperiode og påtage mig de opgaver og pligter for at følge op på det, den foreløbige rapport allerede viser, og også at se resultaterne af den endelige rapport i øjnene”, skriver *CNA Deutsch*.

Den 71-årige biskop har været næstformand for Den tyske Bispekonference siden 2017. Han er også vicepræsident for den tyske synodale vej.

Den endelige overgrebsrapport, som udføres af universitetet i Osnabrück på vegne af bispedømmet, forventes at blive offentliggjort i september 2024.

Bekymret for religionsfriheden

Den nordiske Bispekonference udtrykte på deres plenarmøde i Hildesheim, Tyskland, bekymring over to svenske lovforslag, der vil gøre det sværere at etablere og drive religiøse friskoler i vort naboland.

RELIGIONSFRIHED Efter de nordiske biskoppers plenarmøde den 5.-8. september i den nordtyske by Hildesheim udsendtes en sluterklæring, der udelukkende fokuserede på mulige stramninger af religionsfriheden i Sverige. Sluterklæringens ordlyd er som følger:

”Den Nordiske Bispekonference ønsker at udtrykke sin bekymring over situationen i Sverige hvad angår holdningen til religion og religionsfrihed, men også over den manglende respekt for internationale menneskerettighedskonventioner.

Baggrunden er de to lovforslag, der blev fremlagt i foråret 2022, hvor vi især finder forslaget om at stoppe etableringen af religiøse friskoler og uafhængige fritidscentre meget bekymrende.

I dag går én procent af Sveriges elever på religiøse privatskoler. Langt de fleste af disse skoler er velfungerende og er en ressource, der bidrager positivt til at give børn og unge mulighed for at udøve deres religionsfrihed. Disse skoler giver børn og unge adgang til viden om og erfaring med religiøs tro og praksis, og styrker dermed deres evne til at møde troende mennesker i en multireligiøs social sammenhæng.

I henhold til Europakonventionen skal staten respektere forældrenes ret til at give deres børn en opdragelse og uddannelse,

der er i overensstemmelse med deres religiøse og filosofiske overbevisning. I FN’s børneretskonvention – som har været svensk lov siden 2020 – står der, at børn har ret til religionsfrihed og åndelig udvikling. Det svenske forslag om at forbyde oprettelsen af religiøse privatskoler er derfor i strid med begge konventioner.

I andre europæiske lande er religiøse privatskoler en naturlig del af samfundet. I Danmark går 25% af eleverne på en religiøs

friskole, og i Holland er tallet 75%.

I Sverige synes man i stedet at opfatte religion som noget problematisk. Vi mistænker, at man ikke blot ønsker at opretholde en sekulær stat, men også stræber efter et sekulært samfund, hvor religion udelukkende er et privat anliggende.

Vi synes at se den samme mistænksomhed over for religion og religiøse samfund i lovforslaget om nye demokratiske betingelser for statsstøtte til civilsamfundet og trossamfund. Hvis lovforslaget vedtages i sin nuværende form, risikerer det at bringe trossamfundenes stilling i det svenske samfund i fare på lang sigt.

Lad os ikke glemme, at religionsfrihed også betyder retten for alle individer til frit at kunne udøve deres religion”.

Forsamlet i Hildesheim. Fra venstre biskop emeritus Teemu Sippo, biskop-prælat Berislav Grgic, biskop-prælat Erik Varden, biskop emeritus Peter Bürcher, sr. Anna Mirijam Kaschner, biskop Czeslaw Kozon, kardinal Anders Arborelius, biskop David Tencer, pater Marco Pasinato. Biskop Bernt Eidsvig af Oslo var sygemeldt og deltog der ikke i mødet. Foto: Den nordiske Bispekonference.

Bileams æsel

Bibelmeditation af Sigurd Sverre Stangeland.

Læs mere på side

5

Børn

Børnekunstprojekt, Ikon Amen-projektet.

Læs mere på side

11

Økumeni

Forbøns gudstjeneste i Viborg.

Læs mere på side

12

Den synodale vej

Status før ad limina-besøg.

Læs mere på side

16

KO mener

Vatikanets tavshed

Kardinal Joseph Zen sidder på anklagebænken på et tidspunkt, hvor Vatikanet står foran at forny sin omdiskuterede aftale med styret i Beijing om biskoppers udnævnelse. Zen har højlydt kritiseret aftalen, som han kalder et 'udsalg' af landets undergrundskatolikker, der bliver forfulgt for ikke at ville lade sig indlemme i den kommunistisk støttefr patriotiske forening af kinesiske katolikker.

Den nu 90-årige tidl. biskop af Hongkong blev arresteret sammen med fem andre i maj. De bestyrede alle en fond, der ydede juridisk bistand til demokratiforkæmpere under urolighederne i Hongkong i 2019. Fonden blev nedlagt i 2021.

Udover kardinalen er de anklagede advokaten Margaret Ng, sangerinden og aktivisten Denise Ho, det tidligere medlem af den lovgivende forsamling Cyd Ho og aktivisterne Hui Po-keung og Sze Ching-wee. Alle erklærer de sig uskyldige, mens anklagemyndigheden hævder, at fonden brugte midler til politiske aktiviteter og andre ting end velgørenhedsarrangementer.

Alle var tidligere anklagede for at samarbejde med udenlandske kræfter; men denne sigtelse er nu frafaldet. I stedet er de anklaget for den mindre alvorlige forseelse at have undladt at registrere deres fond korrekt som en forening.

Zen har også udtalt sig kritisk om den nationale sikkerhedslov, som blev indført for at undertrykke de prodemokratiske protester, og han deltog selv i protesterne i 2019, 2014 og 2003. Hans anholdelse og retssag møder kritik fra kristne verden over, mens Vatikanet er afdæmpet i sin reaktion.

Paven har afvist at kommentere retssagen, og iagttagere kæder det sammen med de igangværende forhandlinger med Beijing om at forny førnævnte aftale. Mange mistænker timingen for Zens anholdelse og den udskudte retssag mod ham for at være led i en plan, der har til hensigt at vride armene om på Vatikanets forhandlere, da Vatikanet tilsyneladende fortsat er opsat på at ville have indflydelse på udnævnelsen af biskopper i Kina.

Mange katolikker kritiserer Vatikanets tilnærmelser til styret i Beijing og henviser til fortiden for at understrege, at aftaler indgået med de kinesiske kommunister ikke er det papir værd, de er skrevet på. De kinesiske kommunister følger deres egen vej uanset internationale konventioner og diplomatiske aftaler, siger de.

På trods af Zens advarsel om, at aftalen kan bane vejen for at Kina 'kupper' Den katolske Kirke i landet, har Vatikanet valgt at fokusere på de positive aspekter af aftalen, der har hjulpet 12 mio. katolikker i Kina med at forenes som én katolsk Kirke. Vatikanet hævder, at "alle de katolske biskopper i Kina i dag er i fuldt og offentligt fællesskab med biskoppen af Rom" takket være aftalen.

For Pavestolen er det vigtigt med en blomstrende og forenet katolsk Kirke i Kina, som kan gøre en ende på opdelingen mellem en undergrundskirke og en statsstyret kirke. Men spørgsmålet består fortsat: Hvis hele Den katolske Kirke i Kina bliver én forenet Kirke, vil den så nogensinde være fri for de kinesiske myndigheders kontrol? Og vil slutresultatet være de moralske ofre værd, som Vatikanet nu bringer? NM

Nordirland: katolikkernes antal overgår nu protestanternes

Dengang staten Nordirland blev oprettet som politisk enhed i 1921 udgjorde protestanterne 2/3 af befolkningen.

STATISTIK For første gang i staten Nordirlands historie er den nu mere katolsk end protestantisk, befolkningsmæssigt set. Den seneste folketælling viser, at 45,7% af befolkningen nu betegner sig som katolikker eller er opvokset som katolikker, hvilket overstiger de 43,5% af befolkningen, der betegner sig som protestanter eller er opvokset i den protestantiske tro.

Ved forrige folketælling, for elleve år siden, udgjorde protestanternes antal 48% mod katolikkernes 45%.

"Skiftet kommer hundrede år efter, at den nordirske stat blev oprettet med det formål, at opretholde et pro-britisk, 'unionistisk' protestantisk flertal som modvægt til den nylig uafhængige og overvejende katolske irske stat mod syd", skriver nyhedsbureauet Reuters. "På det tidspunkt udgjorde befolkningsfordelingen [i det nordirske område, red.] omtrent to tredjedele protestanter mod en tredjedel katolikker".

Et andet spørgsmål i folketællingen viser, at 32% af de adspurgte udelukkende iden-

tificerede sig som briter, hvilket er et fald fra 40% fra sidste folketælling i 2011, mens 29% anser sig selv for irere, hvilket er en stigning fra 25%. Yderligere svarer 20% at de er nordirere.

Det irske politiske parti Sinn Fein har intensiveret dets opfordringer til at afholde en folkeafstemning om et forenet Irland efter Storbritanniens beslutning om at forlade EU i 2016. Partiet siger, at ændringerne i Nordirlands religiøse landskab er endnu en grund til at afholde en folkeafstemning.

En folkeafstemning om irsk genforening er op til den britiske regering at afgøre, skriver Reuters. Meningsmålinger har konsekvent vist, at et stort flertal ønsker at forblive en del af Storbritannien. NM

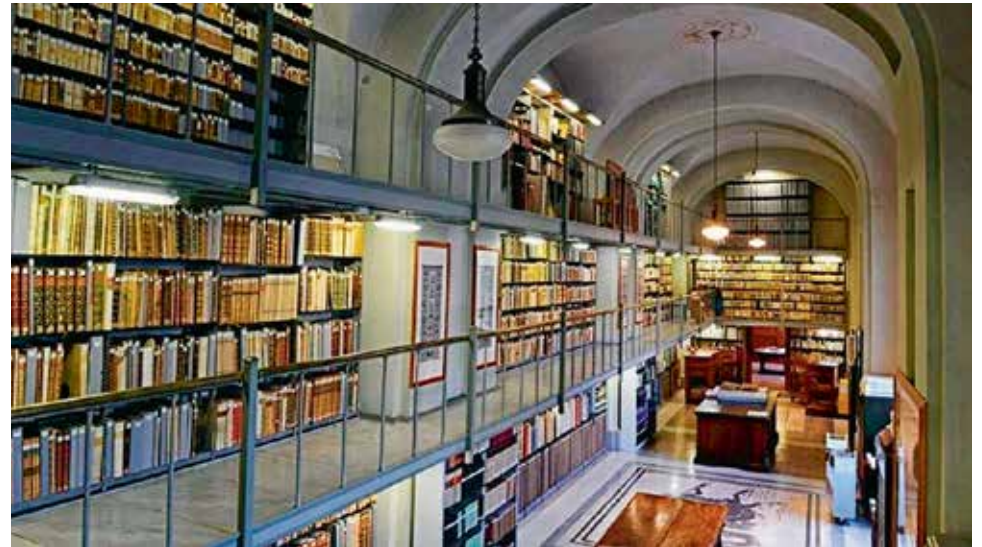
Vatikanet lancerer nyt videnskabeligt tidsskrift

'The Vatican Library Review' er navnet på et nyt videnskabeligt tidsskrift udgivet af Vatikanets bibliotek.

TIDSSKRIFT Vatikanets bibliotek, der er et af verdens vigtigste ældre biblioteker, har lanceret et nyt specialtidsskrift kaldet *The Vatican Library Review* (VLR).

Der er tale om et internationalt 'peer reviewed' tidsskrift – dvs. et tidsskrift, der bedømmes af fagfæller – som publicerer artikler af høj videnskabelig kvalitet med afsæt i bibliotekets omfattende samling. VLR søger at formidle især bidrag baseret på innovative idéer, fokusområder og tværfagligt samarbejde. Med det nye initiativ forsøger Vatikanets bibliotek som forskningscenter og kulturformidler at facilitere et fællesskab for intellektuel udveksling, der overskrider sproglige, nationale og faglige skel, men også uafhængig af sprog, nationalitet og faglige specialer. I denne sammenhæng er Vatikanets bibliotek et sted, hvor forskere, der enten står i begyndelsen af deres karriere, eller hvis værker ikke passer ind i de traditionelle discipliners afgrænsninger, får mulighed for at nå ud til et bredt publikum. *The Vatican Library Review* optager ma-

nuskripter skrevet på engelsk, tysk, fransk og italiensk. Det vil udkomme to gange årligt og vil indeholde kortere artikler og notitser, som blandt andet kunne omfatte

Vatikanets bibliotek er et af verdens vigtigste ældre biblioteker og er et skatkammer for forskere fra hele verden.

Anerkendt katolsk historiker død

Jesuiterpater John O'Malley, en internationalt anerkendt historiker og forfatter til talrige værker, døde i en alder af 95 år.

DØDSFALD Den amerikanske jesuiterpater og katolske historiker John O'Malley døde søndag den 11. september på Columbiere Jesuit Community i Baltimore, hvor han havde boet de sidste mange år.

O'Malley var i en årrække professor i kirkehistorie på den teologiske og religionsvidenskabelige afdeling på Georgetown University i Washington, DC.

Han fødtes i Ohio i 1927 og indtrådte hos jesuitterne som 18-årig. Han fik senere en ph.d. i historie fra Harvard University. Han begyndte sin lærergerning i 1965 på University of Detroit, flyttede derefter til jesuitternes Weston School of Theology i Cambridge, Massachusetts i 1979, inden han endte på Georgetown.

Foto: Wikipedia.

O'Malley var en anerkendt ekspert i det tidlige moderne Europas religionshistorie og skrev bl.a. om Tridentinerkonciliet samt det første og andet Vatikankoncil.

Blandt hans mest kendte værker er *The First Jesuits* (1993) og *What Happened at Vatican II* (2008) – førstnævnte er i dag oversat til tolv sprog, mens den anden bog blev udgivet op til 50-års dagen for Johannes XXIII's bekendtgørelse af Andet Vatikankoncil.

O'Malley har modtaget adskillige priser inden for katolsk historie, religiøs kultur og teologi, blandt dem Harvard University's Graduate School of Arts Centennial Medal og Johannes Quasten Medaljen fra Catholic University of America.

Han modtog også Society of Italian Historical Studies Grand Prize i 2002, og blev hædret af Renaissance Society of America i 2005. I 2014 modtog han John Gilmary Shea Prize for bogen Trent: *What Happened at the Council*. NM

Lægfolk skal hjælpe med at udvælge næste ærkebiskop

Ærkebispedømmet Paderborn meddelte 5. september, at det ved lodtrækning har valgt de første ni medlemmer til en gruppe af lægfolk, som skal hjælpe med at vælge dets næste leder.

Tekst: Niels Messerschmidt

UDVALG Ærkebispesædet i det centrale Tyskland, oprettet tilbage i år 799, forventes snart at blive ledigt når nuværende ærkebiskop Hans-Josef Becker fylder 75 år den 8. juni 2023. Han indsendte sin afskedsansøgning til paven tidligere i år.

Af historiske og regionale grunde følger udnævnelsen af biskopper ikke samme mønster over hele Tyskland. Således opererer ærkebispedømmet Paderborn inden for rammerne af det preussiske konkordat, mens andre bispedømmer hører under det bayerske eller det badenske konkordat.

Domkirken i Paderborn spiller en vigtig rolle ved udvælgelsen af ærkebiskopper, da den udarbejder en liste over kandidater, der forelægges paven, som siden udvælger tre navne. Domkapitlet udvælger herefter én af kandidaterne til ærkebiskop ved hemmelig afstemning.

Ifølge ærkebispedømmets hjemmeside "bliver de relevante delstatsregeringer først informeret efter valget, i henhold til konkordatets bestemmelser, og spurgt om de har politiske forbehold overfor den valgte person. Siden udnævner paven den nye ærkebiskop".

Skal repræsentere 'hele gudsfolket'

Paderborn er i gang med at nedsætte en gruppe bestående af 14 lægfolk m/k, der sammen med 14 kannikker skal udarbejde

den første liste og siden vælge mellem de tre navne, som paven har udpeget.

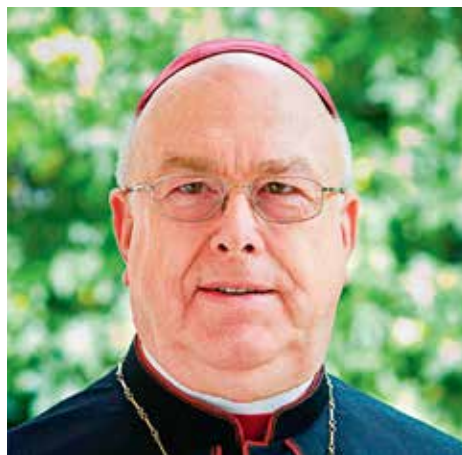
Etableringen af den 28 mand store gruppe sker som svar på det dokument, som blev vedtaget af de delegerede på den tyske synodale vej i februar. Dokumentet 'Inddragelse af de troende i udnævnelsen af stiftsbiskoppen' specificerer, at de respektive domkapitler skal samarbejde med et valgt organ, der er repræsentativt for "hele gudsfolket i bispedømmet", om at udarbejde listen over egnede kandidater, som kapitlet sender til Vatikanet.

Tyske katolske medier skriver, at Paderborn var det første bispedømme til at konkretisere forslaget og implementere det på baggrund af førnævnte dokument. Ærkebiskop Becker er selv en stærk tilhænger af den synodale vej og har ifølge ærkebispedømmet godkendt planen om, at lægfolk skal deltage i valget af hans efterfølger.

Planen er, at gruppen på det indledende møde drøfter procedurer og den ideelle profil for næste ærkebiskop og på det efterfølgende møde udarbejder listen over kandidater, der sendes til Vatikanet via den apostolske nuntius i Tyskland.

Flere problemstillinger

Vatikanet meddelte tidligere i år, at de tyske bispedømmer ikke bør indføre foranstaltninger, som er godkendt af den tyske

Når Paderborns ærkebiskop Hans-Josef Becker snart træder tilbage på grund af alder, vil en gruppe sammensat af blandt andet lægfolk skulle vælge hans efterfølger. Foto: De tyske katolikkers Bonifatiuswerk.

synodale vej, før den verdensomspændende proces er afsluttet i Rom i oktober 2023.

Ifølge en erklæring fra statssekretariatet "er det ikke tilladt at implementere nye officielle strukturer eller doktriner" i de tyske bispedømmer "inden der er opnået enighed på det universelle plan". Da ærkebispedømmet Paderborns initiativ er direkte inspireret af den synodale vej, synes initiativet at falde ind under dette forbud.

Ærkestiftet Paderborn har selv konstateret yderligere to problemer. For det første vil lægfolk kun kunne medvirke i udvælgelsen af en ærkebiskop blandt de tre endelige kandidater, hvis paven udvider den pavelige tavshedspligt til også at omfatte gruppen. For det andet kræver konkordatet, at den nye ærkebiskop vælges af et flertal af domkapitlets medlemmer. Derfor vil den første kandidatliste, som den 28 mand store gruppe har udarbejdet, kun være gyldig, hvis den udtrykkeligt bliver godkendt af et flertal af kannikkerne.

Kort nyt

Paven opfordrer unge til at arbejde for fred og medmenneskelighed i lyset af nutidens kriser. "I repræsenterer altid håbet om ny enhed i en splittet og fragmenteret verden", siger han i budskabet til Verdensungdomsdagen 2023 i Lissabon. "I kan naturligvis ikke løse alle verdens problemer. Men I kan måske begynde med udfordringerne tættest på jer selv, dem i jeres omgivelser".

Temaet for verdensungdomsdagen 1.-6. august 2023 er; "Maria brød op og skyndte sig" (jf Luk 1,39). "I disse svære tider, hvor menneskeheden lider under pandemiens følgevirkninger og plages af krigsbegivenheder, viser Maria os, og især de unge, vejen til nærhed og møde", skriver Frans. Maria er et forbillede for dynamiske unge, som ikke står ubevægelige foran spejlet og kigger på deres eget billede eller er 'fanget' i de sociale netværk.

Den 88-årige japanske skulptør Eiji

Oyamatsu er snart færdig med en ca. ti meter høj statue af jomfru Maria, som han påbegyndte for 40 år siden, og har dedikeret til de mere end 31.000, der døde under Shimabara-oprøret. Halvøen var i 1637-38 skueplads for et oprør mod den sociale og religiøse undertrykkelse, som med nederlandsk flådeassistance blev brutalt nedkæmpet af Tokugawa-styret. Hovedparten af oprørerne var kristne, hvilket betød, at kristendom blev forbudt.

Katolikken Oyamatsu besøgte stedet i 1971, og blev "slået af fraværet af mindesmærker eller andre lignende markeringer på stedet". Ti år senere, da Johannes Paul II besøgte Japan, besluttede han at lave en gigantisk statue af Jomfru Maria som mindesmærke.

Provinsregeringen i den sydlige delstat

Karnataka i Indien har godkendt en lov, der kriminaliserer religiøse konversioner. Delstatens lovgivende forsamling vedtog 15. september et omstridt lovforslag om Karnatakas ret til religionsfrihed.

Ærkebiskop Peter Machado af Bangalore, formand for det regionale bisperåd, kalder loven "irrelevant og ondsindet" og "med det formål at adskille kristne fra andre religiøse mindretal". Religionsfrihed er en forfatningssikret rettighed i Indien.

Nationale råd og styrende organer

De delegerede på den tyske synodale vej har besluttet at oprette et nyt ledelsesorgan og har godkendt et dokument om kvinders rolle i Kirken.

SYNODE På den tyske synodale vejs fjerde plenarforsamling i Frankfurt am Main i sidste måned blev et dokument, der ønskede ændringer af Kirkens seksuallære, forkastet grundet den manglende fornødne biskoppelige opbakning. Derimod fik dokumentet 'Kvinder i Kirkens tjeneste og embede' overraskende stor støtte, idet 92% af de delegerede stemte for dokumentet, ligesom 45 af de 62 tilstedeværende biskopper gjorde det.

I sidstnævnte dokument, der ikke indeholder bindende beslutninger, opfordres Verdenskirken til at genoverveje spørgsmålet om kvinders embeder og stillinger

i Kirken. Der opfordres til større ligestilling mellem kønnene og det påpeges, at kvinder er underrepræsenteret i sjælesorgen i ledende positioner.

Teksten, der kan bane vejen for at give kvinder en stærkere position i Kirkens ledelse og forkyndelse, var ellers tæt på ikke at opnå det nødvendige to tredjedel af biskoppernes stemmer. Under debatten var et mindretal af biskopperne kritiske over for teksten og påpegede, at det pavelige lærerembede allerede har forholdt sig til disse spørgsmål, hvilket biskopperne i de respektive lande ikke kan tilsidesætte. Andre biskopper opfordrede til, at teksten skulle

medtages som et bilag til den kirkelige synodale debat på verdensplan.

På mødet tog de delegerede også et vigtigt skridt mod oprettelsen af et landsdækkende råd og ledelsesorgan for Kirken i Tyskland, idet 92,8% stemte for at oprette et såkaldt synodalt udvalg. Dette udvalg skal forberede grundlaget for et synodalt råd, hvor biskopper, præster og lægfolk fremover i fællesskab vil kunne drøfte og træffe beslutninger om grundlæggende spørgsmål i Kirken samt om hvordan Kirkens midler skal anvendes.

NM

Foto: Maximilian von Lachner, Der Synodale Weg.

Del din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Hvis du beslutter dig for at betænke Caritas, dækker vi omkostningerne ved oprettelsen af testamentet. Caritas kan henvise dig til en advokat.

Kontakt indsamlingskoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på: ssm@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas
Danmark

Altid frejdig, når du går

Historien bag frihedskæmpernes yndlingsang.

Tekst: Rolf Tönshoff

KIRKEMUSIK Vi kender den så godt, at de fleste kan de tre strofer udenad; men tekstens oprindelse er langt væk fra kirkerummet – den var slet ikke tænkt som en salme. Digteren, præst og kunstanmelder Christian Richardt (1831-1892) skrev bl.a. librettoen til Peter Heises opera ”Drot og Marsk” og teksten til en række syngespil – herunder også til det lille eventyrstykke ”Tornrose” (1867). Emnet for Tornrose er det samme som i eventyret af samme navn; men Chr. Richardt udelader begyndelsen og koncentrerer sig i stedet om prinsen, der ved hjælp af tro, kærlighed og harpespil befrier Tornrose fra søvnen. Her er det en væbnersang; middelalderens væbnere var selv adelige og riddernes tro følgesvende og da ridderen her i syngespillet uforfærdet står på vindebroen foran tjørnehækken for at komme ind til prinsessen, udbryder han:

*Paa Vindebroen er jeg, — fra dens Planker
det giver Gjenlyd alt for hvert et Skridt;
nu vil jeg stemme op den lille Vise,
min Fader lærte mig, da jeg blev Væbner:*

Så slår han – fortrøstningsfuld og stærk i troen – harpens strenge an og bryder ud i ”Væbnersangen” med de velkendte tre strofer i såkaldt trokæisk versemål ”Altid frejdig, når du går”. I stykket hører man faktisk de tre strofer igen lidt senere, hvor ridderen – måske for at indgyde sig selv mod – gentager de tre strofer på

bagscenen afbrudt mellem hver strofe af ”Røsterne” på scenen, hvor de prøver at forhindre ridderen i sit forehavende. Dette er romantik med en lille ubetydelig flig af dramatik, og hvad det hele ender med, har tilhørerne for længst gættet. Kritikeren og forfatteren Georg Brandes karakteriserer Chr. Richardt således: han er ”som ren Kunstner uovertruffen i dansk lyrik”. ”Hans Omraade som Digter var snevert, men han var af allerførste Rang paa sit Felt. Ingen har i vore Dage naaet hans rene og udadledige Mesterskab i Versbehandling.« Sangen er brugt i mange sammenhænge – både i freds- og krigstid. Den blev optaget under rubrikken ”aftensang” i spejder- og ungdomssangbøger, herunder i Højskolesangbogen og den er således blevet folkeeje.

Teksten går på en noget ældre melodi, nemlig ”Dagen går med raske fjed”, som C. E. F. Weyse komponerede og udgav i samlingen Syv Aftensange i 1838. Melodien bevæger sig næsten udelukkende trinvist nedad og opad uden nævneværdige spring; dog bør man være opmærksom på Weyses markante punkteringer i denne ellers så enkle melodi, der helt fortrængte den melodi, som Peter Heise oprindeligt skrev til Chr. Richardts tekst. I Weyses selvstændigt udarbejdede klaverakkompagnement til sangen, der i sin stil er inspireret af roman-

”Altid frejdig, når du går” står i Lovsang som nummer 257.

cen, som er en enkel og følelsesfuld, strofisk vokalkomposition og som var så yndet i 1800-tallet; i sangen her finder vi flere såkaldte forudhold, der krydrer den dissonerende harmonik: de lidt ”skæve” akkorder bliver opløst til en fin og varm klang.

”Altid frejdig, når du går” blev udsættelsen livsens brød for det danske folk og ikke mindst for frihedskæmperne, der havde et nært forhold til denne sang; dens enkle tolkning og måske lidt naive budskab bidrager uden tvivl til dens usædvanlige popularitet – skønt B. S. Ingemanns fine aftensang ”Dagen går med raske fjed” er af en ganske anden karat!

Man finder afskedsbreve fra frihedskæmpere med citater fra ”Altid frejdig” – ikke mindst fra de dødsdømte; og det er bevidnet, at denne sang blev sunget, mens kammerater blev ført til henrettelsespladsen. Derfor var det også naturligt at

bruge den ved begravelsen af frihedskæmpere i Ryvangen i Hellerup efter krigen. Mange synger netop denne salme ved bisættelseshøjtideligheder til udbæringen fra kirken eller vælger at synge den udenfor, mens rustvognen kører kisten bort. ”Altid frejdig, når du går” blev optaget i den Danske Salmebog i 1953 – og kom naturligvis også med i vores ”Lovsang”.

Christian Richardt er yderligere repræsenteret i vores salmebog med nr. 362: ”Et kors det var det hårde, trange leje” fra samlingen Smaadigte 1860 og nr. 344: ”Du, som vejen er og livet” (1885) sat i musik af en anden af romantikkens komponister i Danmark, organisten ved Trinitatis Kirke i København, A. P. Berggreen.

Mozarts Requiem i Jesu Hjerte Kirke lørdag den 5. november kl. 15.

KONCERT Jeg har nu været organist i Jesu Hjerte Kirke i et år, hvilket er en både en spændende og livgivende opgave. Kirkerummets smukke udformning og akustik, de dejlige orgler, det kompetente frivillige kor, salmerne, liturgien, musikken og ikke mindst mødet med præster og menighed/menighedsråd udgør altsammen en kilde til glæde hos mig hver uge.

Vi har haft en velbesøgt orgelindvielseskoncert i maj måned, og jeg ønsker at bruge kirkerummets unikke skønhed til at lave smukke koncerter, så åndfuld musik kan skabe glæde også udenfor vores almindelige messer. Som dirigent for forskellige kor

vil jeg derfor afholde nogle koncerter i Jesu Hjerte Kirke, og jeg håber I som menighed vil bakke op om disse, så vi også kan dele koncertoplevelser i kirken sammen.

Lørdag den 5 november kl. 15 dirigerer jeg således Mozarts Requiem her i kirken med 60 sangere i Søborg Motetkor, 4 professionelle solister og et lille professionelt orkester. Dette koster ikke kirken penge, men er støttet af forskellige fonde i musiklivet. Der vil dog være en entré på 100 kr. – det er ikke nødvendigt at bestille billetter på forhånd. Jeg håber, at mange har lyst til at høre dette meget elskede værk, og at dette og kommende koncerter vil medvirke til at øge glæden ved kirkerummet og vores fællesskab. Alle er naturligvis velkomne til koncerten – også selv om man ikke har sin faste gang i Jesu Hjerte Kirke.

Klaus Munk-Nielsen

Hvis du vil vide mere

Mozart døde den 5. december 1791. Han begyndte at komponere på requiet i oktober 1791 – tre måneder efter at have fået det første forskud. Ved hans død var værket en skitse. Du kan læse mere om Mozarts sidste værk i Peter Ryoms bog: ”Mozarts ’Requiem’ – efterladt og færdiggjort” (2020), hvor der fortælles om værkets tilblivelseshistorie, eleven Süsmayrs færdiggørelse og senere forsøg på at forbedre værket.

Mozart i 1789. Tegningen er af Doris Stock og regnes for at være et af de få portrætter, der virkelig ligner komponisten. Wikipedia.

Cæcilie og musikken

Historien om hvordan Cæcilie blev musikkens værnehelgen

HELGEN Den hellige Cæcilie, jomfru og martyr, er musikkens værnehelgen. Hun grundlagde en kirke i Rom i Trastevere-kvarteret. Et skrift om hendes lidelseshistorie blev skrevet omkring 545. Hun var af fornem romersk familie og trolovet med en ung hedning ved navn Valerian. På selve bryllupsdagen fortalte hun ham, at hun havde viet sig til at være Kristi brud. Hun overtalte Valerian til at lade sig døbe. Hans bror Tiburtius blev også kristen. De to brødre blev arresteret og henrettet sammen med en tredje kristen ved navn Maximus. Cæcilie blev dømt til at lide kvælningsdøden i sit badeværelse, da hun nægtede at gennemføre en hedensk ceremoni. Da det ikke lykkedes at kvæle hende, skulle en soldat halshugge hende. Det lykkedes heller ikke trods tre forsøg. Først efter tre dage døde hun.

Det fortælles, at hun sang, mens hun led martyrdøden omkring år 230. Hun blev begravet i San Calisto katakomberne. Senere blev hendes hus til en kirke. I 821 blev hun flyttet til basilikaen Santa Cecilia in Trastevere. Da hendes sarkofag blev åbnet her i 1599, var hun ikke gået i forrådnelse, men udsendte en duft af liljer og roser. I kirken viser en berømt statue af Carlo Maderno under alteret hende som hun så ud, da sarkofagen blev åbnet.

Fra det 6. århundrede er hun blevet fejret af kristne i Vesten. Hun er siden det 16. århundrede blevet regnet for musikernes værnehelgen og afbildes derfor ofte sammen med et orgel. Cæcilies skæbne har inspireret talrige komponister

og billedkunstnere. I nyere tid har hun inspireret den estiske komponist Arvo Pärt til hans ”Cecilia, vergine romana” (2000). Den flamske kunstner Rubens har malet ”Den hellige Cæcilies ekstase” (1514). I litteraturen optræder hun blandt andet i Geoffrey Chaucers ”Canterbury Tales” (skrevet mellem 1387 og 1400). Cæcilie fejres den 22. november.

LR

Kilde: Donald Attwater: Helgenleksikon, Katolsk Forlag 1998 og www.turismoroma.it

Den hellige Cecilie afbildet med et af sine attributter – orgelet. Maleri af den franske maler Simon Vouet fra ca. 1626.

Historien om Bileams æsel

Gud Herren er ikke en underordnet skikkelse, som skal stå til disposition for os hver gang vi i from bøn påkalder Ham, og ellers lade os i fred. Dette er hyklerens og den åndelig blindes gudsforståelse. Det er historien om Bileam og hans æsel et billede på.

Tekst: Pastor Sigurd Sverre Stangeland, andenpræst ved Skt. Albani Kirke, Odense

MEDITATION En af de mærkeligste historier, vi støder på i hele Bibelen, er historien om Bileam og hans æsel i 4. Mosebog, 22. kapitel. Mange bibellæsere irriteres ikke så lidt i mødet med denne tekst, uden at tænke over det afskriver de den som en myte uden at skænke den tanke, at det jo måske er en vigtig tekst. Om en tekst er mytisk, betyder det jo slet ikke, at den ikke er en integreret del af Guds Hellige Ord. Det taler kun til os på en anden måde end hvad vi er vant til. Fx er Jobs bog en myte; Job har aldrig levet. Det vidste da også det gamle Israels folk. Men Jobs bog er alligevel en integreret del af Den hellige Skrift, af den bibelske kanon. Så må vi heller ikke glemme, at samtlige af Jesu lignelser også er myter; de er opdigtede historier, som skal fortælle os meget vigtige ting, som vi bedst kan opfatte på en sådan indirekte måde.

Historien om Bileam optager 22.-24. kapitel i 4. Mosebog. Den kommer lige efter den dramatiske historie om kobberslangen og om Arons død. Vi befinder os i en kontekst, hvor Israels folk til stadighed gør oprør mod Moses og indirekte mod Gud Herren selv.

Her har de gamle jødiske skriftlærde, da de for omtrent 2.500 år siden var i gang med at organisere de forskellige dele af den hellige Tora (=de fem Mosebøger) valgt at indflette historien om Bileam og hans æsel. Det havde de gode grunde til.

Hvad er Bileam for en skikkelse? Blandt bibelforskere fremstår han som en højst speciel figur. Rigtig nok opfatter han nok sig selv som en Herrens profet; men set udefra har vi i vor moderne sprogbrug et andet begreb, som måske passer bedre; han var en shaman. Det vil i denne historiske kontekst sige en mystiker, som mod betaling forbandede menneskene.

Fra Det gamle Testamente kender vi ikke kun velsignelsen som fænomen, men også

forbandelsen. Vi har i Salmernes Bog tre salmer, som karakteriseres som forbandelsessalmer; Salmerne 58, 83 og 109. Indholdet er ikke videre opbyggeligt; det er delvis uhyggelig læsning. Tidligt i det forrige århundrede fandtes der italienske præster, som mod klækkelig betaling forbandede enkeltpersoner ved at bede disse forbandelsessalmer over dem. Dette var da vidst nok også grunden til, at pave Paul VI valgte at fjerne disse tre salmer fra de obligatoriske tidebønner, som alle præster og desuden ordensfolk er forpligtede til at bede fem gange dagligt. Paven ville markere, at præster er kaldede til at velsigne, ikke til at forbande.

Men Bileam er en mand som slet ikke er fremmed for tanken om at forbande. Rigtig nok tilbyder han ikke fremmede guder; men han er alligevel ikke fremmed for at forbande Israels-folket.

Og så sker det: Kongen i Moab, Balak, ligger i strid med Israels folk og tilkalder mystikeren/shamanen Bileam for at få ham til at forbande Israels folk for sig. Han håber, at han derigennem kan nedkæmpe Israels folk på slagmarken.

Bileam søger Guds ansigt, han vil vide, hvad der er Guds vilje. Men Gud Herren advarer ham mod at forbande det folk som Han, Gud Herren, selv har velsignet. Bileam føler sig egentlig forpligtet til at acceptere Guds vilje. Men på den anden side vælger han alligevel at tage afsted til kong Balak, og her begynder den fantastiske, men højst interessante historie om Bileam og hans æsel, for det er på et æsel Bileam rider afsted, ikke helt fremmed for tanken om at forbande Israels folk.

Æslet har blikket fæstet på Herren, mens Bileam er åndeligt blind

I den fantastiske historie møder vi tre vigtige skikkelser: Bileam selv, hans æsel samt Herrens engel. Der er også nævnt et

par tjenere; men de spiller ingen væsentlig rolle i historien, og dem kan vi derfor se bort fra. Herrens engel repræsenterer Gud og hans vilje. Bileam repræsenterer det åndeligt blinde menneske. Og Bileams æsel repræsenterer det menneske, som hele tiden har blikket fæstnet på Herren.

På rejsen til Israels modstander, Kong Balak, forsøger Herrens engel tre gange at forhindre Bileam i at gennemføre sin rejse. Han ved jo, at Bileam vil kunne forbande Israels folk ved rejsens ende. Bileam er i sin grænseløse selvfokusering kun optaget af sig selv. Han ved, hvem han er og hvad han kan. Han kan velsigne og han kan forbande. Og på mange måder opfatter shamanen og mystikeren Gud Herren mest af alt som sin personlige tjener. Gud Herren skal være så god at indfinde sig hver gang Bileam opsøger ham. Derudover skal Han lade ham være i fred. I Bileams gudsforhold er det ikke Gud, der er vigtig, men Bileam selv. Han opfatter sig selv som det selvskrevne centrum i sin egen relation til Gud. Der er tale om en ellipse som hænger ned til den ene side.

Bileam fremstår som åndeligt blind. Under hele rejsen er han fuldstændig ude af stand til at opfatte, at Herren gennem sin engel forsøger at kontakte han, selv om det sker tre gange. Men æslet er opmærksomt.

I det første møde mellem det opmærksomme æsel og Herrens engel står englen med et sværd i hånden. Æslet opfatter straks Guds vilje og hensigt, og drejer af fra vejen og begiver sig ud på marken. Men den åndeligt blinde Bileam har slet ikke opfattet Herrens nærvær, og giver sig til at kritisere og slå sit æsel. Bileam har været alt for optaget af sin egen fortræffelighed til at kunne mærke, at Herren er tilstede. Nu er et samarbejde etableret mellem Gud Herren på den ene side og æslet på den anden side. De to ved, at de kan stole på hinanden.

I det andet møde mellem det skarpt seende æsel og Herrens engel stiller englen sig op mellem to stengærder. Æslet opfatter straks Guds advarsel og klemmer Bileams ben ind mod stenmuren for at få den dumme mand, han bærer på ryggen, på bedre tanker. Men den forblindede shaman, dybt optaget med sig selv, mærker heller ikke nu noget til Herrens nærvær og slår sit æsel til straf. Gud Herren er tilfreds med æslet, men mægtig provokeret over den navlebeskuende Bileam.

”

Gud Herren skal være så god at indfinde sig hver gang Bileam opsøger ham. Derudover skal Han lade ham være i fred. I Bileams gudsforhold er det ikke Gud, der er vigtig, men Bileam selv. Han opfatter sig selv som det selvskrevne centrum i sin egen relation til Gud. Der er tale om en ellipse som hænger ned til den ene side.

For tredje gang kommer det til et møde mellem det årvågne æsel og Herrens engel. Englen gør nu kort proces, han afspærker fysisk vejen. Æslet opfatter med det samme dette som et tegn på Guds absolutte vilje, og lægger sig ned, på samme måde som den gudfrygtige profet kan finde det befriende at lægge sig ned på gulvet helt udstrakt som en synlig underkastelse for Guds uendelige majestæt. Men den navlebeskuende Bileam har heller ikke nu forstået noget som helst. Han slår atter æslet. Nu giver Gud Herren æslet talens gave. Og det kommer til en underfundig samtale mellem Bileam og hans æsel, hvor æslet fremstår som den intelligente part. I denne samtale blander Gud Herren sig og tager æslets parti imod Bileam.

Æslets vigtige rolle som forbillede for den troende

Bileams æsel er tillagt stor vægt i den gamle jødiske tradition. Og heller ikke i dag er det helt ualmindeligt at se T-shirts med afbildninger af Bileams æsel i den jødiske bydel i Jerusalem. For Bileams æsel er et forbillede i den jødiske religiøse tradition. Historien er en potent påmindelse om at Gud kalder os, når vi mindst venter det. Når vi fromt tilbyder Ham er det ikke altid, at Han giver sig direkte tilkende. Men når vi er på vej til at gøre det onde og ikke har Herren i vore tanker, lige da kan Han give sig til kende for os. Men lige da er vi ofte ikke særligt opmærksomme på Ham.

Gud Herren er ikke en underordnet skikkelse, som skal stå til disposition for os hver gang vi i from bøn påkalder Ham, og ellers at lade os i fred. Dette er hyklerens og den åndelig blindes gudsforståelse. Hykleren vil altid betragte sig selv med større opmærksomhed og begejstring end han vil betragte Gud Herren. Historien om Bileams æsel åbenbarer os en stor sandhed: Herren opsøger os når vi mindst aner det. Ja, han opsøger os når vi ikke tænker på Ham, og når vi ikke vil have noget med Ham at gøre. Det er denne sandhed Jesus selv åbenbarer for os i Matthæus kapitel 25, vers 31-46.

Bileams æsel forbliver et forbillede for alle som ønsker at have blikket rettet mod Kristus.

Amen.

'Bileam en de ezelin'. Oliemaleri, ca. 1622, af Pieter Lastman (1583-1633). The Israel Museum, Jerusalem.

Tilbageblik og refleksion på Caminoen

”Når man vil nå et andet menneske skal man passe på at finde ham hvor han er. Er det sådan det var, både med mennesker og det naturgivne, er skællene faldet fra øjnene, er mennesket parat til at se sine medmennesker, dér hvor de er?”

Tekst: Ole Due Jakobsen, Skt. Thérèse menighed

PILGRIMSTUR Hjemme i Hellerup forberedte jeg mig på at tage på endnu en camino. Men hvilken var uklart, eftersom jeg tidligere havde gået fra Vezelay til Lourdes i Frankrig. Men en vandring over Pyrenæerne begyndte dog at tage form; jeg ville tilslutte mig massen af vandrende pilgrimme i uendelige rækker undervejs – en tusindårig erfaring at gå på samme stier, en måde at anerkende og hædre mine brødre og søstres trængsler og stræben på uvejsomme stier, hvor de var sendt afsted, nu som dengang: undervejs mod et sted havde disse ’slægtninge også haft en ordløs længsel, en stræben efter at ære Skaberen vor Gud. Det var også en tiltalende tanke at forsage den materielle verden – for en stund og få kontakt med sig selv. Jeg endte med at vælge Camino Frances og starte fra byen Saint-Jean-Pied-de-Port. Byen er en befæstet middelalderby fra 1200 tallet beliggende på grænsen til Spanien i Pyrenæerne med et højtliggende citadel og byporte, der er optaget som verdensarv.

Første logi på pilgrimsrejsen

Om aftenen deltog jeg i pilgrimsmessen i den lokale kirke ved Nive-floden, hvor bænkerne var tæt besat. Vi blev sendt afsted af præsten med velsignelser og overgav os i Guds hænder på vores færd. Sulten blev stillet på et af de mange spisesteder, som havde pilgrimsmiddag til ti euro alt inklusive. Bistrotterne var tætpakket med pilgrimme ved bordene, opstemte til den kommende færd, og den færdige menu: blandet salat, flûtes, vin, kylling à la Basque, flan og kaffe. Udmattet pakkede jeg soveposen ud, kravlede ned i den og faldt i søvn til en snorkekoncert på herberget, som jeg sikkert selv deltog livligt i.

Næste morgen var mange oppe før solopgang for at pakke grej og rygsæk sammen. På hovedgaden var der endnu halvmørkt. Da jeg så mig omkring var der allerede mange pilgrimme på den vej, som fører gennem byporten og over middelalderbroen, og snart er man uden for byen og på vej mod højderne for at krydse landegrænsen til Spanien. Herefter går det ned mod Ronce-

valles – en stigning mod skyerne til 1.400 meters højde over havet.

På stien, med stop i by og land

Sovesalen i Roncesvalles var viist indrettet med små halvprivate rum, hvor sengene var sat i vinkel to-og-to mod hinanden, og adskilt med et lav træskærm til at skabe et privatrum. Hvilen faldt på under den lavmælte snakken og puslen med at forberede rygsækken til morgendagens mål. Vandringen til Burgos var lang, det meste af dagen havde jeg krydset indfaldsveje, stier, skovområder, flodlejer med tid til svalende fodbad og undersøgelse af føddernes tilstand og førstehjælp til andre med plaster til ømme vabler.

Hen på eftermiddagen kom det storslåede gotiske mesterværk – katedralen til syne. Var sind og krop blevet stimuleret, mere modtagelig for pilgrimslivet, det gjorde mig godt på en ubeskrivelig positiv måde, den tanke var jeg taknemmelig og glad for. Det blev sent, jeg var udmattet, men fandt et nyt albergue nær katedralen, hvor en venlig nonne lukkede mig ind.

Den fordringsløse vandrer

Der var langt fra caminostien i Spanien til det hjemlige overflod, magelig livsstil og mobiltelefon. Det er en udfordring for et bymenneske, vant til komfort, at vandre i Guds natur. Imidlertid skulle der gå lang tid som vandrende med Ibskallen fra kamuslingen dinglende på rygsækken og pilgrimspasset i lommen før blivende oplevelser indfandt sig i bevidstheden. Langsomt og drypvis blev jeg slebet, bøjet og afrundet af sol, vind og regn og mudder, kirkebesøg, messer, ermitaer, alberguer og samvær med pilgrimme. Der ligger dybt i ethvert menneske, en stræben efter livet, at stå ved sig selv, hver dag er ny og har muligheder og håb, som giver mening. Som troende kristen har jeg påtaget mig opgaven at efterfølge Jesus Kristus.

På afveje og andre oplevelser

Når man går i egne tanker har stiens gule pile ’la flecha’ en evne til at forsvinde,

fordi der er noget i tankerne, der tager ens opmærksomhed, som her ved mødet med pilgrim Pierre, der går fra vest mod øst tilbage til Frankrig, efter at have vandret fra øst til vest mod målet Santiago de Compostella. Hvad betyder det at gå i begge retninger? Pludselig er man på afveje, i nogle tilfælde bliver fraværende stedsans til en ’detour’ og man styrer mod et ukendt herberg, der måske kommer frem bag næste bakke.

Jeg blev indlogeret på et dobbeltværelse, kaster mig på sengen og vågner ved at en mand er i færd med at pakke ud. Jeg bemærker hans nedslidte støvler, der er holdt sammen med ståltråd. Han fortæller, at han har gået fra Frankfurt og hedder Leo. Jeg gør opmærksom på, at vores navne indeholder samme tre bogstaver og kan betyde Elo, Leo og Ole, hvilket bliver oplægget til snak over to dage, som senere den aften fortsættes på et spisested. Leo beretter om sit tyve år lange ophold som buddhistmunk i USA, og nu vendt hjem for blandt andet at få talt med sine voksne børn om forskellige familiegenvidigheder. Mørket har lagt sig, vi bryder op, og går langsomt hjem under samtale, og med tændte pandelamper for at finde herberget. Vi aftaler at mødes den kommende dags aften på et albergue én dags vandring fremme. Indlogeret den følgende dag finder vi et spisested i landsbyen, og taler om kristendom og mødet med den. Efter måltidet har vi behov for afslutning, en fælles bøn som punktum for vores samtaler, men hvor? Da vi efterfølgende går hjemad gentager vi det fælles ønske om at bede et Fadervor og bøn for børn og familie, at de må modtage Herrens nåde og blive ledt af Guds lys. Vi mangler et ermita – og pludselig, til højre foran os medens vi går, står et meget stort træ, et hult træ, hvor vi finder vores ermita. Vi kan begge stå dér, bede og holde en andagt omsluttet af det gamle træ, som beredvilligt har givet os ly. Vi føler os styrkede, lettede og med fornyet kraft af oplevelsen med bøn, fællesskab og træet som vært, jf. Matt 18,18-20 og Fil 4, 6-7.

Det sidste bjerg

Langsomt kravlede jeg op til bjerglandsbyen O’Cebreiro. Det var 26. etape og 160 kilometer fra Santiago de Compostella. Om aftenen, i en nærliggende restaurant, var det, at jeg fandt sammen med andre pilgrimme om et langt bord ved siden af knitrende pejseild, som vi varmede os ved. Menuen var en skøn galicisk ret. Der opstod nærmest spontant et broderskab som ved et nadverbord den aften. Den følgende morgen vågnede jeg tidligt på herberget, samlede mine ting i rygsækken og listede ud fra sovesalen for at starte ved det første morgenlys. Jeg var på vej ned ad et bjerg – var det forklarelsens bjerg? jf. Matt 17,1-9, et arkaisk landskab. Var det hele Guds overstrømmende kærlighed, der kom os i møde i fællesskabet, i naturen og her på vejen. På vej ned kom jeg gennem en flække, hvor en dame fra sit vindue vinkende sendte en hilsen, Buen Camino, ja det var det, hvad det var.

Efter ugers nomadeliv i uvejsomt terræn, fra flække til landsby, fra kapel til storslåede kirker, fra albergue til hotel og fra café til restaurant, og et endeløst antal stop for en tanke, bøn eller sulten og samvær med andre pilgrimme, var sindet blevet ført tilbage til sin oprindelse, hvor forfængelighed var væk, jf. Prædikerens bog 1,2.

Naturen var uendelig smuk, var vi blevet forenet? Sindet var blevet modtageligt på

Ole Due Jakobsen. Privatfoto.

en måde, som ikke opleves hjemme. Herom siger Søren Kierkegaard:

”Når man vil nå et andet menneske skal man passe på at finde ham hvor han er. Er det sådan det var, både med mennesker og det naturgivne, er skællene faldet fra øjnene, er mennesket parat til at se sine medmennesker, der hvor de er?”

Stien bredte sig ud, føddernes rytme satte deres aftryk, det gjorde godt, omgivelserne i denne smukke morgen blev jeg forenet med; var jeg blevet en idé i Guds skaberværk sådan som naturen var det omkring mig? Var alt som det plejer at være? Nej: pilgrimsvejen giver oprejsning til den menneskelige tros tvivl. Troen bliver genoprettet og om den genfundne Åbenbaring, Epifani, får indflydelse på troslivet når det møder den materielle verdens ubønhørlige krav igen, er en overvejelse og tanke værd for enhver pilgrim.

Ønske og tanke virkeliggjort

Pilgrimsmessen i den overdådige katedral i Santiago Compostella var i gang, og det imponerende 60 kilo tunge Butafumeiro røgelskar blev sat til at svinge af seks rød-klædte Tiraboleiros, alt sammen meget stemningsfuldt med orgel og nonners smukke sang. Det var med tilbageholdt åndedræt at messen blev fejret. Efter endnu en dag inden for bymuren og messe i katedralen var jeg mættet med oplevelser og parat til at sætte mig i et fly med kurs nordover.

Et sted på en væg på vejen til Santiago var denne smukke poesi skrevet af en ukendt pilgrim – måske af præsten Eugene Garibay Banos.

Støv, mudder, sol, regn, det er vejen til St-Jacques,

Tusindvis af pilgrimme, og over en million år

Pilgrim hvem kalder på dig?

Hvad er denne mørke kraft, der tiltrækker dig?

Hverken stjernernes vej eller de store katedraler.

Det er ikke navarresisk tapperhed, ej heller vinen fra Rioja,

Hverken lyden af det galiciske hav eller de castilianske marker.

Pilgrim hvem kalder på dig? Hvad er denne mørke kraft, der tiltrækker dig?

Hverken vejens mennesker eller skikkene på landet.

Det er ikke historien og dens kultur, heller ikke hanen fra Cazalda,

hverken Gaudis palads eller Ponferrada-slottet.

Alt dette ser jeg i forbifarten, og det er en glæde for mig at se det hele, men stemmen der kalder på mig, jeg mærker den inderst inde.

Den kraft, der presser mig. Den kraft, der tiltrækker mig.

Jeg ved ikke engang hvordan jeg skal forklare det.

Kun Himmelen ved det.

Undervejs på Caminoen. Privatfoto.

50-års præstejubilær: 'Jeg savner indimellem den åbne dør fra min tid som sognepræst'

Pater Herbert Krawczyk har været præst i 50 år, og det blev fejret med messe og fest i menigheden i Aarhus, hvor han har virket siden 1976. Han er kendt for sin særlige evne til at lytte, for sit økumeniske engagement og for sin stilfærdige facon, som skaber tillid og tryghed.

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

JUBILÆUM "Når jeg analyserer min fortid med hensyn til mit kald og min præstegering, ser jeg Guds forsyn i alt. Handlinger, ord og møder med mennesker hænger sammen, så jeg ser sammenhænge hele vejen igennem. Mit hjerte er fyldt med dyb taknemmelighed."

Sådan lød det fra 77-årige pater Herbert Krawczyk, andenpræst ved Vor Frue Katolske Kirke i Aarhus, da hans 50-års præstejubilæum blev fejret med messe og menighedsfest søndag den 11. september.

Kirken var fyldt til sidste stol og mere til ved højmesse, hvor biskop Czeslaw Kozon prædikede og i sin prædiken også takkede pater Herbert for hans mangeårige virke.

Ved den efterfølgende fest i sognegården var der dækket op med festlig buffet med retter fra mange lande og et overvældende kagebord. Menighedens mange nationaliteter var godt repræsenteret med både deltagere og forskellige madretter, og der var gaver, taler og musikalske indslag, som afspejlede, at pater Herbert, der fungerede som sognepræst i menigheden fra 2006 til 2018, har en stor plads i manges hjerter – ikke kun i den polsktalende del af menigheden, som han i første omgang kom til Aarhus for at betjene.

Tak til forældre og bedsteforældre

Pater Herbert blev født i Schlesien i Polen den 16. november 1944 og voksede op i en katolsk familie med to søskende, en bror og en søster. Om sin opvækst siger pater Herbert, at forældrene lærte ham og hans søskende at elske Gud og mennesker og indgav dem guds frygt og tillid til Gud.

"De vigtigste dyder, som jeg og mine

søskende har arvet fra vores forældre, er udholdenhed i hverdagen og kampånden mod det onde, der er i os og omkring os," sagde han i sin jubilæumstale under messen.

Når han skal forklare, hvordan han allerede som 15-årig havde erkendt sit kald til at blive præst og valgte at indtræde i jesuiterordenen, peger han på en række mennesker, som øvede afgørende indflydelse på ham: "Jeg takker mine bedsteforældre, først og fremmest min elskede bedstemor Franciszka, min mormor, som med sin naturlige fromhed bibragte mig kærligheden til Jesus og lidenskab for bøn. Hun bidrog også indirekte til at tænde mit ordenskalds gnist."

Også præsterne i menigheden i Szombierki i det sydlige Polen, hvor han voksede op, gjorde indtryk med deres gode eksempel, og samtaler med dem var – uden at den unge Herbert var bevidst om det – med til at styrke hans kald. I menigheden arbejdede også en gruppe Elisabeth-søstre, der med deres udholdende tjeneste for de syge – med glæden strålende ud af deres ansigter – inspirerede Herbert Krawczyk.

Et "tilfældigt" møde

Men det, der fik den unge dreng til at erkende sit kald og handle på det, var et tilsyneladende tilfældigt møde med en præst, der viste sig at være jesuit.

"I min menighed i Szombierki var der tradition for at invitere præster fra nabomenigheder til at tage imod børns skriftemål i begyndelsen af sommerferien. Drengene valgte som regel en præst fra en anden menighed. De var vist nok så uartige, at de ikke turde skrifte hos deres egne præster. Overraskende nok valgte jeg også en ukendt præst,"

fortæller pater Herbert.

"Efter skriftemålet, mens jeg stadig var i skriftestolen, spurgte præsten, som altså var jesuit, mig, om jeg tænkte på at blive præst. Han overraskede mig meget med dette spørgsmål, måske fordi jeg faktisk ofte selv tænkte på det, og i det øjeblik, han spurgte, spekulerede jeg på, hvordan han kunne vide det. Så jeg svarede 'Ja'."

Præsten inviterede den unge dreng hjem til sig til en samtale, og kort efter, den 31. juli 1960, få måneder før sin 16-års fødselsdag, begyndte pater Herbert noviciatet i jesuiterordenen. 12 år senere, da pater Herbert nærmede sig sin 28-års fødselsdag, blev han præsteviet i Warszawa.

At han herefter skulle til Danmark, skyldtes også noget, der kunne ligne en tilfældighed. Om sommeren, mens det var eksamensperiode, kom to jesuitter fra Danmark på besøg i Warszawa, og rektoren spurgte Herbert, om han ville tage sig af de danske gæster. Da han allerede havde overstået sine eksamener, sagde han ja til opgaven. Han viste de to besøgende rundt i Warszawa. Da der kom en voldsom regnbyge, inviterede han dem på et glas vin på en vinstue i Warszawas gamle bydel.

"Og som man siger: *in vino veritas* – vinen er sandheden. Da vi sad der, fortalte de mig, at de ikke bare var i Warszawa for at holde ferie, men var sendt på en mission for at skaffe en jesuit til at tage sig af de mange polsktalende katolikker i Danmark, som der på det tidspunkt kom flere af på grund af en større flygtningebølge fra Polen," fortæller pater Herbert.

Fra Stenosgade til Aarhus

Da de spurgte ham, om han ville påtage sig opgaven, takkede han straks ja, og selv om hans overordnede i første omgang var modvillig, sagde også han ja efter lidt betænkningstid. Et år senere, i sommeren 1973, kom pater Herbert til Danmark, i første omgang til København og det daværende jesuiterkommunitet i Stenosgade. Her begyndte pater Herbert på sprogskole og blev samtidig introduceret for arbejdet. Da en af præsterne kort efter skulle på ferie, fik pater Herbert en hurtig oplæring i at læse messens tekster på dansk og blev så kastet ud i at holde dansksprogede messer.

I de første år koncentrerede han sig dog især om de polsktalende katolikker, der var knyttet til Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade, og dem var der mange af. Kort efter begyndte pater Herbert også at tage til Aarhus en

gang om måneden for at læse messe for de polsktalende katolikker der, og dermed fik han et første indtryk af den by, som blev hans primære hjemby i Danmark.

I 1976 blev pater Herbert flyttet til Aarhus, fordi der var behov for en polsktalende præst både i selve Aarhus og i bl.a. Grenå og Pindstrup. Ret hurtigt kom pater Herbert dog også til at lære den dansktalende del af menigheden at kende, bl.a. via en gruppe, der kaldte sig TIK – Teologisk Interesserede Katolikker – og som jævnligt holdt møder, hvor pater Herbert blev inviteret til at deltage.

Da pater Herbert rejste fra Warszawa, havde en af hans lærere, som underviste i økumenik, sagt til ham: "Jeg har lært dig noget om teorien bag økumeni. Nu kommer du til at omsætte det til handling."

"Han fik ret, for i Aarhus blev jeg hurtigt involveret i økumenisk arbejde, bl.a. via nu afdøde Eva Nordentoft, som var blandt de mest fremtrædende personer i det økumeniske arbejde i byen. Det blev en meget stor glæde for mig, og jeg har fået nære venner blandt præster fra andre kirkeretninger, som jeg stadig har god kontakt med," siger pater Herbert.

Tro og Lys

Også i det økumeniske Tro og Lys-fællesskab har pater Herbert fået nære venskaber både blandt præster og lægfolk. I Tro og Lys-fællesskaberne er mennesker i alle aldre, som bærer på et større eller mindre mentalt handicap, omgivet af deres forældre og venner.

"I første omgang var jeg skeptisk over for Tro og Lys, fordi jeg troede, at det var en form for sekterisk katolsk gruppe, som der fandtes en del af i årene efter Andet Vatikankoncil. Men det viste sig snart, at det tværtimod var en meget fin gruppe, som havde taget en meget alvorlig og vigtig opgave på sig. Jeg er meget glad for, at jeg sagde ja til at være med i den", fortæller pater Herbert.

Under bl.a. hans ledelse voksede en Tro og Lys-gruppe frem i Aarhus, som blev anerkendt som selvstændig gruppe inden for den internationale Tro og Lys-bevægelse. Gruppen var i mange år et sted, pater Herbert gjorde en stor og værdsat indsats og samtidig hentede støtte til sit eget liv.

"Tro og Lys-gruppen hjalp mig med at komme ud af nogle vanskeligheder, som jeg på det tidspunkt havde. Det er jeg dem meget taknemlig for," siger pater Herbert.

Taknemligheden går begge veje. Johannes Glenthøj, sognepræst på Samsø, og hans kone, Elisabeth Glenthøj, teolog, hjælpepræst og familierapeut, har lært pater Herbert at kende i Tro og Lys-sammenhæng, hvor de er kommet sammen med deres datter Hannah, som er handicappet. De har bl.a. delt Tro og Lys-oplevelser med pater Herbert i Tilst og i Aarhus samt på retræter på Magleås. Om deres indtryk af pater Herbert siger de: "Herbert har altid vist en dyb respekt og forståelse for mennesker med særlige behov sammen med kærlighed til dem. Det har varmet, at han hver gang, vi har mødt ham, har spurgt til vores datter Hannah med indlevelse," siger ægteparret.

Også i menigheden i Aarhus bliver pater Herbert rost for sin indlevelse og sin evne til at lytte, for sit engagement i retræter og for sit stilfærdige nærvær, som virker beroligende på både børn og voksne. Da han i 2006 blev indsat som sognepræst i Aarhus, skrev et medlem af menigheden, Ida Wæde, et digt til ham, hvor der bl.a. stod:

Fortsættes side 8 ►

En glad pater Herbert i fødselsdagshumør.

Klezmerduo spillede traditionel jødisk festmusik – klezmer.

Der var mad fra alverdens lande på fødselsdagsbuffeten.

Så er vi i gang!

De første erfaringer med netbaseret undervisning og erfaringsdeling for kateketer i Danmark.

Tekst: Ann-Lise Aasesdatter, kateket i Skt. Kjelds kirke i Viborg

KATEKESE "Vi mangler et sted med inspiration, sparring, uddannelse" eller "hvor er det ærgerligt vi ikke længere har uddannelse gennem Pastoral-Centeret". Formuleringerne har været forskellige; men de er sagt igen og igen, når kateketer har været sammen i Jylland. Det har sikkert ikke været anderledes andre steder i landet.

Idéen med etablering af en eller anden form for fagligt netværk har været undervejs en rum tid og er blevet drøftet utallige gange, når kateketer har mødtes blandt andet på DUK's sakramentalleje på Øm-borgen. Efterhånden som jeg selv har deltaget i adskillige af disse samtaler i flere forskellige kontekster og også har hørt, hvad helt nystartede kateketer har stået med uden opbakning eller konkret viden om, hvordan man kan gribe katekismen an, tænkte jeg at vi måtte gøre noget sammen. I første omgang var der et spinkelt håb om, at Pastoral-Centeret kunne prioritere ressourcer til at starte op med en ny version af den tidligere udbudte kateketuddannelse over en række af moduler, men det viste sig ikke muligt.

I Midtjylland, som var det første sted jeg selv var med til at tale om et nyt initiativ, drøftede vi, hvad der kunne lade sig gøre rent praktisk. Vi er meget spredt geografisk og flere har små børn. Det er dyrt, besværligt og synes nærmest praktisk umuligt at mødes fysisk. Et spørgsmål var også, hvor og hvem der kunne lægge hus til, så det var nemt for de fleste.

Efterhånden som flere ytrede ønske om at være med i et eller andet, viste det sig, at vi geografisk og erfaringsmæssigt var så spredt, at det gav mest mening at overveje en form på nettet, som alle kan bidrage til, alle kan deltage i og hvor alle potentielt også kan få fagligt input ligesom det har været et tema, om det er muligt at skabe et forum med tilstrækkelig fortrolighed til også at kunne drøfte udfordringer og

problemer, der naturligt opstår undervejs i undervisningsforløb af enhver karakter.

14. september 2022 holdt "Netværk for kateketer" sit første møde, virtuelt på Zoom og med god tilslutning fra kateketer spredt geografisk over hele Danmark. En del flere interesserede er kommet til listen siden, så det ser ud til, at der er både et behov og en vis interesse for et sådant initiativ.

Zoom gør det muligt, at kateketer fra hele landet kan deltage, flere havde da også børnene med på sidelinjen under det første møde, og det er helt uproblematisk, når lyden slukkes. Pastoral-Centeret har været overordentlig hjælpsomme med information gennem deres digitale platforme på Facebook og nyhedsbreve. Ligeledes har de været behjælpelige i forhold til Zoom og fremtidige faglige oplæg.

Princippet for deltagelse er, at man kontakter undertegnede via e-mail (se info i boksen). Så kommer man på en postliste og modtager før hvert møde en invitation med et link. Efter mødet kommer der via mail opsamling på mødets indhold. Man dukker op, når man kan og bidrager i det omfang, man synes man har noget på hjerte, der kan være andre til inspiration, hjælp og støtte.

Meningen med netværket er at vi udvikler os sammen og hver for sig som kateketer, at vi bliver stadig dygtigere til at formidle troen til børn og unge i vores menigheder og at vi fagligt kan støtte og inspirere hinanden.

Tidligere var der ovenfor omtalte super tilbud om uddannelse via Pastoral-Centeret. Jeg har selv deltaget i de fleste moduler for år tilbage og har været meget taknemmelig for det hele. Der er mange faglige og pædagogiske overvejelser når troen skal gives videre til børn, der lever deres hverdag i et meget sekulariseret samfund og hvor de ofte står alene i skolen med tro, kirkegang og mange spørgsmål om hvad det vil sige at være kristen og følge Jesus.

På første møde lavede jeg derfor et oplæg om den tidligere uddannelse i store træk og gav eksempler på noget af det, hvor kursusrækken under Pastoral-Centeret har givet min egen praksis et boost. Et eksempel er bibeldrama, som hos os i Viborg været til stor fornøjelse hos både kommunikanter og firmander. Af og til har vi faktisk også haft forældre, som har fået en rolle. Evangeliet får et andet liv for børn og unge, når det ikke kun er ord i en bog vi taler om. Det gør en forskel om man har "mødt" Jesus og "set" ham gøre mirakler, eller måske man selv spiller Jesus? Det er tydeligt at det kan gøre en forskel på børn og unge selv spille et lam, der pludselig kan gå – bare fordi man har mødt Jesus! Det kan også

være, man oplever Zakæus forvandling fra forhadet og foragtet overtøler til et omvendt, frit, gavmildt, ja frelst menneske. Og derefter naturligvis dialog om hvad det betyder at være frelst? Bibeldrama er blot et eksempel på hvad der kan formidles gennem netværkets møder.

Netværk for kateketer

Formål: Etablering af netværk, faglig inspiration, konkret og relevant uddannelse og sparring mellem katolske kateketer regional/ nationalt via Pastoral-Centerets netværk og informationskanaler.

Hvem kan være med: alle som har berøring med katekese. Der kan løbende tages nye folk ind og det er velkomment at invitere interesserede som har opgaver i kirken i forhold til katekese. Hver mødegang indledes med præsentationsrunde, så alle er trygge og vi ved, hvem hinanden er.

På første møde enedes vi om at alle må anerkende en høj grad af fortrolighed. Det skal være muligt at drøfte udfordringer og få faglig sparring uden at der i andre kontekster fortælles noget der kan være kompromitterende for nogen. Det katolske Danmark er ganske lille, men det gør ikke behovet for et fagligt forum for kateketer mindre.

Hvordan gør vi: vi mødes i første omgang via Teams en gang om måneden, om aftenen på skiftende aftener mandag til torsdag. Vi gennemfører nedenstående program frem til januar og evaluerer derefter i fællesskab med deltagerne med henblik på at etablere et netværk, der kan fungere fremadrettet dynamisk, dvs. med plads til udvikling undervejs i forhold til hvad der er brug for.

Drømmen er et nationalt netværk af kateketer, der kører fremadrettet med 8-9 årlige møder på zoom og 1-2 dage om året, hvor vi mødes fysisk i forskellige kirker, der vil lægge hus til.

Hvorfor: fordi der ikke er et uddannelsesstilbud pt under Pastoral-Centeret og katekesen er en helt central opgave i Kirken i forhold til at give troen videre til næste generation. Ofte står kateketer alene med opgaven og mangler input til struktur, indhold, pædagogik, materiale, forældrekontakt og sparring. Vi har brug for hinanden og møder på nettet kan de fleste deltage i uafhængigt af job, geografi og familiesituation.

Hvornår: aftener på forskellige hverdage fordelt mandag til torsdag kl. 19.30-21.30 via Zoom

ALT er GRATIS: Pt ingen økonomi overhovedet. Alt må være båret af frivillighed.

Vil du være med?

Kontakt:

Ann-Lise Aasesdatter, kateket i Skt. Kjelds kirke i Viborg

Mobil: 23291833

Mail: annliseaasesdatter@gmail.com

De næste møder: Information om kommende møder findes på www.katolsk.dk.

► *Herbert – dig en fremtid venter, hvor du kan bruge alle dine talenter. I dine øjne læser vi glæde over dit nye sæde. I menighedens sind har du længe været lukket ind. Du Guds salvede er for os, vi ser dig gerne som vores boss. At du er en kosmopolit og langt fra en eremit ses af det samlede selskab, for her er både præsteskab, naboskab, broderskab, fællesskab, venskab, Tro og Lysskab, Lourdesskab.*

Valfartspræst

At Lourdes nævnes i digtet er langtfra nogen tilfældighed. Pater Herbert var i over 30 år valfartspræst for Den Nordiske Valfart til Lourdes, og det var et vigtigt hverv for ham.

"Det var en meget vigtig periode i mit liv, også åndeligt set, hvor jeg gennem samtaler og skriftemål kom tæt på mange mennesker, som kom til betyde meget for mig," siger han.

Hvervet som sognepræst tog han til

gengæld imod med en vis tøven.

"Det var ikke mit ønske at blive sognepræst; men da pater Meister gerne ville give embedet fra sig, og biskoppen ønskede, at jeg skulle overtage, sagde jeg ja – da jeg var blevet forvisset om, at det ikke blot var, fordi de ikke kunne finde andre," siger pater Herbert med et smil.

Om sin tid som sognepræst siger han: "Jo, jeg klarede det – med Guds hjælp."

Han tilføjer, at han som sognepræst lagde vægt på at være til rådighed for sognebørnene, og det tydeliggjorde han ved altid at lade døren til sit kontor i stueetagen i sognegården stå åben.

"Man behøvede ikke at banke på, men kunne bare gå ind. Den åbne dør var et symbol på, at alle, der kom, var velkomne hos mig."

Efter at han overgav sognepræsteembedet til pater Kris Augustyniak i september 2018, har han haft kontor på 2. sal i sognegården, og placeringen betyder, at knap så mange sognebørn finder vej til ham i hverdagen.

"Den forskel kan jeg mærke, og jeg kan godt savne tiden med den åbne dør i stueetagen. Men jeg er glad for ikke længere at have det store ansvar, som

sognepræsteembedet indebærer, og jeg er taknemlig for at kunne gøre gavn på andre måder," siger pater Herbert og nævner bl.a. sit ansvar for Bønnens Apostolat, pavens globale bønnetværk.

Pater Herbert har bl.a. lavet en hjemmeside for Bønnens Apostolat, som han stadig arbejder på at udbygge og forbedre. På siden bliver der hver måned lagt en refleksion over pavens bønssintention for den pågældende måned op, som pater Herbert har bedt et medlem af menigheden eller en anden af sine bekendte om at bidrage med.

"Jeg prøver fortsat at være til stede for andre mennesker og bidrage med det, jeg kan. Det har altid været det vigtigste for mig i min præstegerning," siger han og tilføjer: "Siden jeg indtrådte i noviciatet, har jeg ikke tvivlet på, om det var den rigtige vej. Jeg har altid været glad for mit præsteembede, også i svære perioder. Men jeg har indimellem spurgt mig selv, om jeg levede op til det, jeg var kaldet til".

Pater Herbert siger tak

Mit hjerte er fyldt med dyb taknemmelighed

Paulus spørger: "Hvad har du, som du ikke har fået givet?" (1 Kor 4,7)

Alt, hvad jeg er og har, har Gud givet mig. Det takker jeg Ham først og fremmest for.

Jeg takker Gud for alt, hvad der er sket med mig, i mit liv, på godt og ondt.

Dernæst takker jeg jer, som så talrigt mødte op til fejring af mit jubilæum, søndag den 11. september i Vor Frue Kirke i Aarhus, først til messe kl. 10.00 og derefter til receptionen.

Tak for de mange hilsner, som jeg har modtaget både ved receptionen og i mails.

Festen var overvældende.

Det alt sammen viser mig, hvor god Gud er og hvor meget han elsker mig. Gud være lovet i al evighed!

P. Herbert

Vitaminer til hovedet

Filosofiaften på Jagtvej.

FORENINGER Omkring tyve meget diskussionslystne mennesker mødtes den 21. september i Englesalen på Niels Steensens Gymnasium for at høre Bjørn Thomassen fortælle om personalisme. Thomassen er ansat på Institut for Samfund og Globalisering på RUC. Siden 2014 har han været klummeskribent på Kristeligt Dagblad med fokus på globale værdidebatter. Thomassen markerede sig kraftigt i den offentlige debat i reformationsåret 2016 og deltog bl.a. i A.C. s reformationsseminar. Han har også været en hyppig gæst i radio og TV, hvor han især har talt om italienske emner. Thomassen har boet i Italien, hvor han blev katolik som 30-årig.

Aftenens emne var personalisme – en filosofisk retning, der prægede slutningen af 40'erne og begyndelsen af 50'erne og nu er ved at blive genopdaget i Europa. En hovedperson i personalismen er Emmanuel Mounier, der døde alt for tidligt som kun 45-årig i 1950. Han voksede op i et katolsk miljø i Grenoble; men hans tænkning vakte interesse langt ud over Kirkens inderkreds. Her i Danmark har Jonas Mortensen hjulpet af Bjørn Thomassen de sidste 10 år gjort en stor indsats for at præsentere personalismen for danskerne.

Under II Vatikankoncil bærer flere dokumenter præg af Mouniers tanker. Bjørn Thomassen kaldte Mouniers bog *Personalismen* (fransk 1950 og dansk 1952) for "en beåndet, digterisk, drømmende bog med en omfattende filosofisk vision om enkelt-

mennesket i forhold til samfundet". Udgangspunktet er en sammenfatning af det guddommelige i mennesket og dets miljø som menneske. Men hvad er personalisme? Personalismen kan ikke uden videre sættes i bås og den er ikke et lukket, filosofisk system. Den er en modpol til ekstrem individualisering og til at alt overlades til kollektive fællesskaber.

Baggrunden for personalismen er de ekstreme erfaringer med fascismen, nazisme og kommunisme, og der er stærke elementer af eksistentialisme hos Mounier. Mennesket er frit – men det er en frihed på betingelser.

Personalismen er ikke særlig kendt i dag; men betingelserne for at den igen kan komme til at spille en rolle er til stede i dag, vurderede Bjørn Thomassen.

Og der er behov for personalismen i en tid, hvor katolsk og protestantisk fundamentalisme vokser frem og fremhæver sig selv som kristen. Religion bruges i den politiske debat af populistiske bevægelser, der fremhæver sig selv som kristne. En af grundene til at de kan gøre det er at kristendemokraterne ikke længere er til stede i det offentlige rum, mente Thomassen.

Efter Thomassens indlæg var der en livlig debat, hvor Mounier blev anskuet fra forskellige synsvinkler. Hans tænkning blev sammenlignet med Løgstrups tale om de suveræne livsytringer og betragtet som en slags dialogfilosofi, der kan være udgangspunkt for den nødvendige samtale.

LR

Så er det tid at tænke på julen!

Focolare udgiver julekalender til dine børn.

KATEKESE 'Nye Familier' indenfor Focolare-bevægelsen har i mere end 30 år lavet en julekalender for børn i alderen 3 til 12 år. Kalenderen kommer med kreative forslag til, hvordan man kan opleve advent derhjemme, i skolen eller i menigheden. Adventstiden begynder i år søndag den 27. november og varer 28 dage. Det er tiden for forberedelser til jul. For kristne er fejring af Jesu fødsel for mere end 2.000 år siden et vigtigt øjeblik, skriver Nye familier.

Udgangspunktet for adventskalenderen er hvert år, hvad der sker ude i verden.

I år er vi på grund af krigen i Ukraine kommet meget tættere på det, der desværre er virkelighed for mange mennesker ude i

verden. Julekalenderen fokuserer i år på, hvad vi alle kan gøre fra en ung alder for at skabe fredelige løsninger og bringe Jesu kærlighed ud til alle mennesker.

Overskuddet fra årets kalender går til familier, der gerne vil leve en spiritualitet, som handler om universelt broderskab.

I år er der lavet en juleby med huse og en julekrybbe, man kan have stående. Hver uge kommer der et nyt hus med én dør og seks vinduer. Døren kan åbnes, så man kan tage imod de mennesker, der måtte komme. Bag på døren og vinduerne finder man dagens "opgaver" – små kærlighedshandlinger. På bagsiden af julekrybben kan man læse julehistorien. Adventskalenderen vil være klar i midten af oktober og kan derefter sendes fra Danmark.

Sådan får du fat på julekalenderen

Prisen er 25 kroner pr. adventskalender. De betales til Alida van Dijk ved modtagelsen. Forsendelsesomkostningerne betales af modtageren. Adventskalenderen vil være klar i midten af oktober og kan derefter sendes. Du kan sende din bestilling allerede nu til Alida van Dijk på alidavandijk@gmail.com Info på telefon: (+32) 471 20 35 78. (WhatsApp)

LR

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Hvis du vil vide mere om personalisme

På portalen personalisme.dk kan du læse mere om, hvad personalisme er og læse om de fire personalistiske grundprincipper.

Academicum Catholicum

Foreningen, der blev stiftet i 1896 af en kreds af katolske akademikere og intellektuelle, ønsker – ligesom dengang – at skabe og opretholde et miljø for mødet mellem på den ene side vor katolske tro og religion og på den anden side kultur og videnskab. Dette sker blandt andet gennem oplysning og fri debat om tidens tendenser og udfordringer set i lyset af katolsk tro og lære, i respekt for Evangelierne og den 2.000-årige Tradition i Kirken. Deltagelse i AC's arrangementer er som hovedregel gratis.

AC lægger vægt på at skabe en ramme for medlemmernes fordybelse og vækst i troen, spirituelt såvel som intellektuelt. Dette sker ved foredragsvirksomhed, studiekredse eller på anden måde.

Bestyrelse:

Niels-Henrik Assing (formand), Nik Bredholt, Hans Julio Casado Jensen og Carsten Günther (kasserer)

E-mail: acatholicum@gmail.com

Mail til kasserer: Carsten Günther,

E-mail: carstengunther@city.dk

Tak til dig, som betaler kirkeskat. Det betyder, at Pastor Quang kan fortælle Irene om Moses og den brændende busk

Tilmeld dig i dag
katolsk.dk/kirkeskat

Oplysende og underholdende læsning

Ny bog belyser Kayser som menneske, musiker og komponist.

Tekst: Rolf Tönshoff

MUSIK I serien ”Danske Komponister” på forlaget Multivers har organist Jørgen Ellegård Frederiksen (JEF) skrevet en bog om komponisten og præsten Leif Kayser.

Forfatteren sætter Leif Kayser (1919-2001) ind i en letforståelig tidssammenhæng for læseren, hvad angår de førende modernister og den påvirkning, de har på Kayser. Han anses for at være den mest produktive danske orgelkomponist i 1900-tallet og han underviste i en lang årrække på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og var enormt talentfuld. I vores sammenhæng er Leif Kayser, der allerede som 19-årig blev betragtet som arvtager efter Carl Nielsen; interessant, fordi han studerede teologi og filosofi i Rom, blev præsteviet i 1949 og derefter virkede som kapellan ved Sankt Ansgars Kirke i København indtil 1964, hvor han blev løst fra sit præsteløfte.

Gennem interviews af komponister, organister og andre musikere om Leif Kayser er bogen blevet særdeles informativ – også om musikmiljøet omkring Leif Kayser gennem årene. Her findes citater fra komponistens artikler og breve, hvor hans syn på kunstnere, på harmonier, kontrapunkt og på tidens herskende tolvtonemusik dokumenteres – ikke mindst i hans kunstneriske trosbekendelse fra 1947 – et credo, hvor JEF vurderer Kaysers synspunkter med lidt forbehold; det gælder også Kaysers ledsagesatser. Forfatteren er også en anelse kritisk over for nogle af de mange – og sådan set spændende og sjove – anekdoter; fx den om Kaysers notation efter hukommelsen af Sjostakovitjs 5. symfoni. Bogen er i øvrigt

spækket med muntre beretninger og citater bl.a. om Kaysers mening om sine samtidige komponistkolleger. Det er helt igennem oplysende, men også underholdende læsning. JEF har gjort et grundigt forarbejde for at belyse Kayser som menneske, musiker og komponist fra så mange vinkler som muligt. Anekdoter og citater står i kø her i bogen og gør den i den grad ”brugervenlig”.

Flere steder slår JEF tonen an til en kort analyse af et værk af Kayser fx hans Tre Improvisationer fra den tid, hvor han som organistvikar spillede i Sct. Ansgar kirke, der fyldte 100 år i 1942. Eller omtalen af hans Tre Salmi fra 1956 for altstemme og orgel er også opklarende og let forståelig

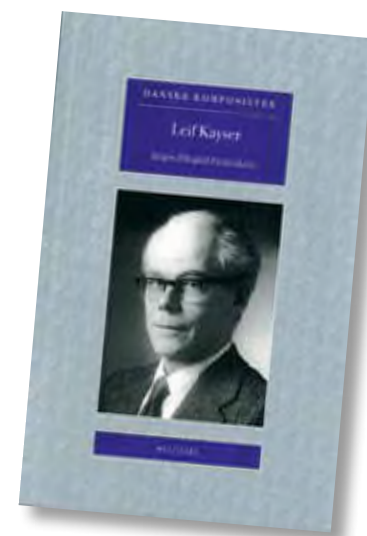

Klokketårnet ved Sct. Ansgars kirke i København er opført i 1943. Selve klokkedåben fandt sted 2. oktober 1949 – og syv dage efter ringede de tre klokker for første gang. Leif Kayser, præsteviet 31. juli 1949, ved den største klokke ”Vor Frelser”, der bærer inskriptionen *Hil dig Frelser og Forsoner*.

– ikke kun for orgel-nørder men også for en ikke-musiker. Et af Kaysers vægtigste værker, Concerto per Organo fra 1965 er genstand for en kort redegørelse; også klassikeren blandt hans orgelværker Toccata sopra Ave Maria er under kyndig behandling i bogen. Til gengæld er gennemgangen af hans 3. symfoni nok mere for *Kenner und Liebhaber*.

Bogen indeholder også komponisten Niels la Cours vurdering af Leif Kayser i en berettiget sammenligning med Carl Nielsen. I det hele taget har JEF på ypperlig vis skildret den mere facetterede Leif Kaysers karakteregenskaber og holdninger, fx Leif Kaysers syn på, hvad sakralmusik er og om der overhovedet er forskel på kirkemusik og den øvrige musik. Kan fx saxofonen give indtryk af ægte kirkemusik? Læs selv.

I bogen får man også Kaysers svar på spørgsmålet, om det ikke havde været svært leve i cølibat. JEF kommer også ind på mulige årsager til at Leif Kayser blev løst fra sit præsteløfte i 1964. Han var jo blevet lærer på konservatoriet med et stadigt sti-

gende arbejdspress, som nok var svært foreneligt med præstegerningen; en ny biskop i 1965 og der var jo et langsomt opbrud i 1960'erne med den nye pave, Johannes XXIII og den Romermesse, som Leif Kayser var så fortrolig med og som han holdt så meget af. Den største del af hans kirkemusik bygger på citater fra gregoriansk sang og vidner om hans dybe kendskab til katolsk kirkemusik.

Bogen er – som nævnt – spækket med beretninger og anekdoter, som viser Leif Kaysers særlige personlighed, der umiddelbart godt kunne virke lidt tør og brysk; men hans ofte underspillede humor var ikke til at tage fejl af. I bogen beskrives, hvor underholdende og overraskende han kunne være. Leif Kayser kunne måske fremstå som en finkulturel modernist i sit elfenbenstårn; men sådan var han ikke og bogen beretter om hans filmmusik, potpourri og skæmtende firhændige klaverstykker.

Bogen indeholder en komplet og dermed værdifuld værkfortegnelse, grundige kildehenvisninger og et solidt noteapparat.

Jørgen Ellegaard Frederiksen: *Leif Kayser (serien Danske komponister: Forlaget Multivers ApS, 2022. 144 sider. Pris: 159,95*

Danske middelalderhelgener i nyt lys

Brian Patrick McGuire tegner i bogen ”Glemte danskere – helgener i Danmarks skabelse” et nuanceret og grundigt billede af vores danske middelalderhelgener.

Tekst: Kirsten Krog

KIRKEHISTORIE Med udgangspunkt primært i de skriftlige kilder og med stor sans for middelalderens mentalitet og fromhed introducerer McGuire Poppe, Thøger fra Vestervig, Knud den Hellige, Knud Lavard, Vilhelm af Æbelholt, Margrethe af Roskilde, Kjeld af Viborg, Niels af Aarhus og Erik Plovpenning så både den kyndige og den mindre kyndige på området kan få noget ud af læsningen.

Med sin analyse og fortolkning af kilderne og ved samtidig fortløbende at kommentere og vurdere andre forskeres analyser af kilderne påpeger han gang på gang vigtigheden af ikke at lægge vores moderne tids syn ned over kilderne og derudfra frakende dem deres værdi som autentiske historiske vidnesbyrd om tiden og dens skildrede helgen.

For at kunne finde ind til den historiske kerne i legenderne og brugsteksterne om helgenerne må man derfor være bevidst om genrene. F.eks. viser McGuire, hvordan der i kilderne til Knud den Hellige hele

tiden skabes paralleller mellem Knud og bibelens beretninger og personer – og ikke bare som en alter Kristus, dvs. en anden Kristus (jf. bl.a. s. 54, 108, 199 og 265). Knud den Hellige sammenlignes således med Abraham, Josef, Moses og David fra Det gamle Testamente og Skt. Stefanus fra Apostlenes Gerninger. På samme måde sammenlignes forræderen Piper med Judas, som forrædde Jesus.

Gennem disse paralleller til bibelske personer og episoder skaber legendeskrivere – heriblandt Ælnoth – ifølge McGuire er fortsættelse af bibelens fortællinger (jf. s. 63). Også flittig brug af egentlige bibelcitater bl.a. fra Salmernes Bog understreger dette.

McGuire er imidlertid ikke blind for de forbehold man også må tage overfor kilderne, om det så skyldes overdrivelser af politisk eller fromhedsmæssige årsager, eller det skyldes afstanden mellem tidspunktet for kildernes nedskrivning i forhold til tidspunktet for de faktiske hændelsesforløb.

Jeg vil her særlig fremdrage kapitlet om Margrethe af Roskilde – Danmarks eneste kvindelige helgen. Hun står, som McGuire skriver, i skyggen af sine mandlige helgenkollegaer, men er ganske interessant, da hun hverken er kongelig eller nonne. Dog påstår legenderne om hende, at hun er i familie med Absalon og dermed Hvideslægten. Man har imidlertid ikke kunnet præcisere dette slægtskab. Hun er altså, hvad man kan kalde en ganske almindelig middelalderkvinde, endda i et voldeligt ægteskab.

De primære kilder til kendskabet til Margrethe er to legender.

Den ene er den såkaldte Roskilde-kilde, der fremhæver hendes slægtskab med Absalon og samtidig fremhæver hans rolle i sagen.

Den anden er nedskrevet hos cisterciensermunkene i Clairvaux af broder Herbert, efter beretninger fortalt af ærkebiskop Eskil af Lund, der på det tidspunkt var tilbage i Clairvaux, Margrethe var altså kendt også udenfor Danmarks grænser, hvilket også er tilfældet med flere af de øvrige danske middelalderhelgener.

I begge legender beskrives det, hvordan Margrethe blev mishandlet af sin ægtemand, indtil han til sidst slog hende ihjel og fik det til at se ud som selvmord. Derfor blev hun begravet i uindviet jord.

Ifølge Clairvaux-kilden skete det på stranden sammen med to røvere, hvilket er en klar henvisning til Jesus, der blev korsfæstet mellem to røvere. Da en blind mand

to år senere standsede op for at vaske sine hænder og sit ansigt tæt på hendes grav, blev han straks seende, og man måtte erkende, at hun var død som helgen.

I Roskilde-kilden begravnes hun på en mark, hvorefter ”graven lå badet i et himmelsk lys” (s. 180).

Margrethe blev overført til Vor Frue Kirke i Roskilde hos cisterciensermønstre og blev æret som helgen.

McGuire påviser, at helgenkulten omkring de danske helgener ikke blot har været nogle få år efter deres død, men ”at vore glemte danske helgener faktisk blev dyrket i lang tid efter 1500-tallets begyndelse” (s. 273). Således kan ”Den levende tradition om Knud som helgen følges [...] frem til 1510” (s. 87), mens Marethe er blevet æret i hvert fald ind i senmiddelalderen (jf. s. 185).

”Glemte danskere” bør være et must for alle danske katolikker, da den er et unikt indblik i vores danske katolske arv. Samtidig er den – som bogen undertitel ”helgener i Danmarks skabelse” antyder det – en indføring i, hvordan Danmark blev til det Danmark vi i dag er medborgere i.

”Glemte danskere – helgener i Danmarks skabelse”, af Brian Patrick McGuire. Forlaget Jensen & Dalgaard, 274 s., 299,95 kr.

Børnene er krigens ofre

Nyt kunstprojekt i Bredgade fortæller om børns oplevelse af krig.

BØRNEKUNST Tegningen viser et hus, der står i flammer, efter at to fly har kastet bomber ned. Ved siden af huset hænger en kvinde i en galge. På en anden tegning ligger en kvinde på jorden ved siden af sit hjem, mens tre soldater retter deres geværer mod hende. Andre tegninger viser børn, der sidder i et beskyttelsesrum og drømmer om fred, mens deres by bliver smadret af tanks. Nogle af tegningerne er reproduktioner af børnetegninger i det polske nationalarkiv. De blev tegnet af polske børn i 1946 og fortæller om, hvordan børnene oplevede den tyske besættelse af Polen fra 1939-1945. På andre tegninger fortæller ukrainske børn om det, der lige nu foregår i deres land. Tegningerne fortæller om krigens gru, men udtrykker samtidig også håb og drømme om en fremtid med fred.

Tegningerne kan ses ved Sankt Ansgars Kirke i Bredgade, hvor de hænger på kirkens gitter ud mod gaden. Her standser masser af mennesker hver eneste dag for at kikke på dem. At det lige er ved kirken tegningerne er kommet op at hænge skyldes flere sammenfald – dels ambassadørens kendskab til biskop Czeslaw, dels at den ukrainske menighed fejrer ugentlig messe i kirken.

Udstillingen er arrangeret af Polens og Ukraines ambassader i Danmark og er en del af det ukrainske, verdensomspændende børnekunstprojekt ”Mom, I don't want war” (Mor, jeg vil ikke have krig), Polens uden-

rigsministerium og det polske nationalarkiv *Archiwum Akt Nowych*.

Den blev officielt indviet den 16. september med en kort andagt, hvor Vasily Tykhovych, præst for ukrainske katolikker af den østlige ritus og Kamil Broghovich, andenpræst ved Sankt Ansgars Kirke, bad på ukrainsk og polsk ved en lille andagt for fred i Ukraine. Derefter indviede Ukraines ambassadør i Danmark, Mykhailo Vydoinyk, udstillingen sammen med Polens ambassadør Antoni Falkowski.

”Kunst når længere ud end ord. Billederne udtrykker en universel og tidløs problematik”, siger den polske ambassadør i en samtale med KO. Han fortæller om, hvordan ti millioner ukrainere er blevet tvunget til at forlade deres hjem. I tiden efter Ruslands angreb på Ukraine den 24. februar så han tusinder af ukrainske mødre og børn på Warszawas gader. Siden har hundredtusinder af polakker åbnet dørene til deres hjem for ukrainerne. ”Vi investerer i børnene. De er nøglen til en bedre fremtid”, siger ambassadøren, der fortæller, at Polen har en lang tradition med omsorg for børn, der er traumatiserede af krig og terror. Den anden Verdenskrig gjorde mere end en million polske børn forældreløse.

Lige nu er der mere end to millioner ukrainske flygtninge i Polen, siger ambassadøren. Mange ukrainere, der bor fast i Polen, har også hjulpet med til den kæmpeopgave det er at integrere ukrainske flygtninge. Alle

Et ukrainsk barn drømmer om freden i beskyttelsesrummet, mens krigen raser.
Foto: Lisbeth Rütz.

Et polsk barn beskriver sine oplevelser under tyskernes besættelse af Polen.
Foto: Lisbeth Rütz.

Den ukrainske ambassadør i Danmark Mykhailo Vydoinyk (t.v.) åbner udstillingen sammen med den polske ambassadør Antoni Falkowski (t.h.).
Foto: Den polske ambassade.

de ukrainske familier har fået tildelt CPR-nummer i Polen og ret til at bruge sundhedsvæsenet og uddannelsessystemet. ”Vi må arbejde hårdt for at bygge en bedre verden op. Vi har fået en kæmpeopgave med modtagelsen af ukrainerne i Polen”, slutter ambassadøren. LR

Udstillingen kan ses ved Sankt Ansgars Kirke i Bredgade 64 indtil midten af november.

Læs mere om det ukrainske børnekunstprojekt på engelsk og ukrainsk på momiseewar.com

Børn er kirkens fremtid!

I anledning af søster Teresa af Maria Immaculata Søstrenes 50-års ordensjubilæum.

Tekst & foto: Theresa Doan

AMAGER Søndag den 18. september fejrede søster Teresa sit 50-års ordensjubilæum i Sankt Annæ menighed på Amager.

Søster Teresa fødtes i Polen og hendes kald som katolsk nonne skete da hun var fem år. Hun så to nonner og efter at have spurgt af nysgerrighed fortalte hendes moder, at de er gudselskende tjenere. Dette blev også hendes ønske og hun kunne i år fejre sit 50-års ordensjubilæum.

Som 23-årig blev søster Teresa sendt til Danmark, hvor hun siden har været tilknyttet børn som den vigtigste del af hendes evangeliseringsarbejde. Hun har undervist i religion og billedkunst på Skt. Albani skole i Odense.

Gennem hendes arbejde med børn har søster Teresa haft vilje og mod, og med Helligåndens styrke, til at skabe Familiekirke-traditionen blandt katolikker.

Denne tradition blev en succes i Skt. Albani

Søster Teresa fejres af børn og familie iført Ikon Amen T-shirts.

menighed og er fortsat aktuelt i dag.

Siden søster Therese flyttede til København, har hun været fast besluttet på at etablere denne succesfulde tradition i Skt. Annæ menighed på Amager, som hun nu tilhører.

Takket være Helligåndens styrke og kraft voksede Skt. Annæ-menigheds Familiekirke til at have 44 medlemmer.

Søster Teresa har altid ment, at Familie-

kirken giver os katolikker mod og kræfter til at give vidnesbyrd om vores tro og sprede Evangeliet med glæde til alle, vi møder. Børn og familier skal derfor styrkes, da børn er Kirkens fremtid.

Ikon Amen og Familiekirke

Efter at have mødt pave Johannes Paul 2 fik søster Teresa et nyt kald til 'Evangelietets forkyndelse'. Dette kald udmøntede sig i de kunstneriske projekter 'Guds Frelse' og 'Guds Barmhjertighed'. Med årene rettede hun blikket mod Jomfru Maria, og hendes projekt 'Ikon Amen' blev til som en nytænkende forkyndelse af Evangeliet. Gennem Ikon Amen ønsker hun at ændre hele verden og føre enhver til Gud.

Ikon Amen er en sand kraft fra Helligånden. Maria-ikonen lærer os katolikker gennem sine mange symboler, hvordan vi skal leve i harmoni med Gud som Guds familie. Familiekirken og Ikon Amen er i harmoni med hinanden: de bedste, vigtigste og mest solide redskaber til forkyndelse af Evangeliet. At komme til Gud ved hjælp af Jomfru Maria som et naturligt redskab skal starte allerede fra barndommen.

”Vores vigtigste våben er bøn og kærlighed”

Økumenisk forbønsgudstjeneste i Viborg Domkirke for forfulgte kristne i Afghanistan.

Tekst: Ann-Lise Aasesdatter

ØKUMENI I år vil der for niende år i træk i Viborg Domkirke blive afviklet forbønsgudstjeneste for verdens forfulgte kristne. Viborg Stiftsudvalg for Kirken i Verden står bag arrangementet, der plejer at være endda meget velbesøgt med mellem 150-200 deltagere fra forskellige kristne kirker. Biskop Henrik Stubbkjær har de seneste år ledet liturgien og gør det igen i år.

Baggrunden for forbønsgudstjenesten er, som stiftsudvalget selv formulerer det, ønsket at minde os selv og hinanden om, at vi er en del af en global kirke – Kristi legeme – og lider ét lem, lider vi alle. Det er håbet, at gudstjenesten kan opmuntre os til, på tværs af forskellige kirkelige tilhørsforhold, at huske lidende og forfulgte kristne i vores forbøn. Samtidig skal vi også være bevidste om, at ikke kun kristne forfølges, og at der i de lande, hvor kristne forfølges ofte samtidig, er andre religiøse mindretal, der forfølges.

Gennem årene har præster og lægfolk fra Skt. Kjelds kirke i Viborg medvirket til forbønsgudstjenesten med bl.a. oplæsning af forbøn på hver deres individuelle modersmål.

I år er planlægning af forbønsgudstjenesten for første gang økumenisk. Skt. Kjelds kirke i Viborg er inviteret og deltager med flere repræsentanter i den bredt sammensatte arbejdsgruppe, som tæller flere kristne kirker fra Viborg Stift. Gruppen har siden maj 2022 i fællesskab drøftet mulige medvirkende til gudstjenesten, indhold, liturgi og i øvrigt alt det forberedende arbejde, som ligger bag et sådant arrangement. Det er et ønske, at gudstjenesten skal have et både økumenisk, internationalt og tværkulturelt islæt. Derfor inviteres personer med forskellige kirkelige og nationale og etniske baggrunde til at prædike, bede og synge på forskellige sprog. Beboere fra Udrejsecenter Kærshovedgård vil igen i år møde op og synge med deres kor.

Hvert år har forbønsgudstjenesten haft særlig opmærksomhed rettet mod en udvalgt gruppe af forfulgte kristne, og de senere år har det udviklet sig til et fokus på forbøn for specifikke lande: Nigeria (2018), Sri Lanka (2019), Iran (2020). I 2021 skulle der have været fokus på Kina, men prædikanten blev syg, og gudstjenesten fik derfor et mere generelt præg.

I 2019, da det var Sri Lanka, der fik særlig opmærksomhed fordi landet det år i påsken blev udsat for en terrorhandling, hvor omkring 250 mennesker mistede livet, og flere kirker blev ødelagt, medvirkede vores katolske pastor Alren, som selv har rødder i Sri Lanka. Pastor Alren prædikede det år ved gudstjenesten og talte i sin prædiken dengang stærkt om forsoning og kærlighed som kirkens og de kristnes vigtigste kendetegn.

”Vores vigtigste våben i kampen mod terrorisme er bøn og kærlighed. Vi må kalde alle til at omvende sig til Guds kærlighed, og vi må bede om, at Gud må nå alle mennesker”, sagde pastor Alren blandt andet i sin prædiken i november 2019.

I år er fokus på Afghanistan, der i 2022 har fået den tvivlsomme førsteplads på *World Watch List* over lande med forfølgelse af kristne. Sidste år lå de som nummer to. I år efterfølges Afghanistan af Nordkorea og Somalia. Forfølgelsen i Afghanistan betegnes af *Open Doors* som ”ekstrem forfølgelse”.

Ekstrem forfølgelse af kristne i Afghanistan

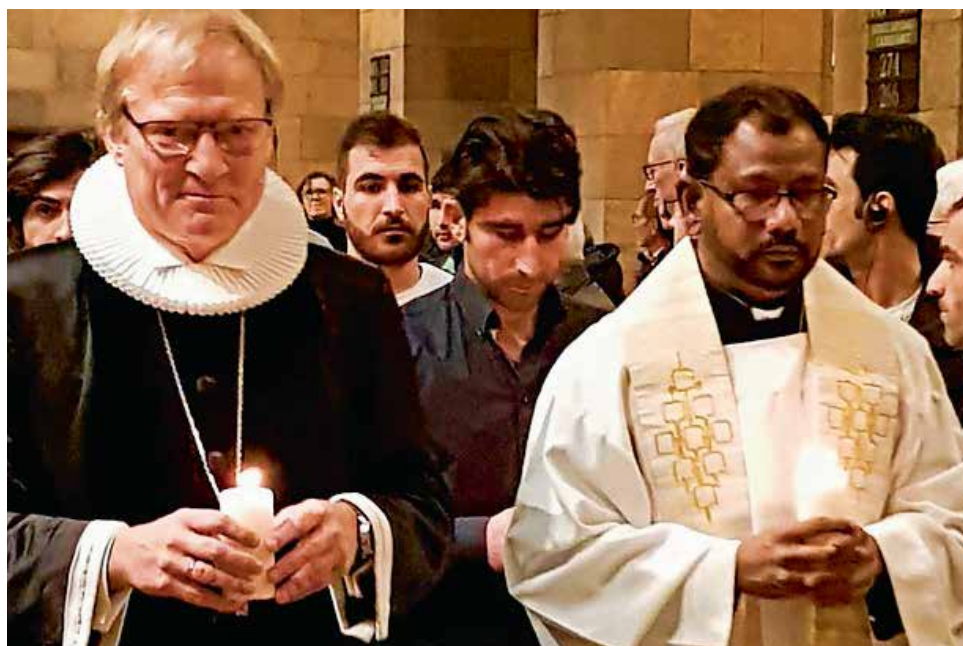
Ekstrem forfølgelse i Afghanistan beskrives således, at det er umuligt at leve åbent som kristen i Afghanistan. Det betragtes for særdeles skamfuldt at forlade Islam, og kristne konvertitter møder frygtelige og livstruende konsekvenser, hvis deres tro bliver afsløret. Ofte må de flygte fra landet, fordi de ellers risikerer at blive dræbt. Sådant har det været både før og efter Talebans magtovertagelse i august 2021; men situationen er blevet mere alvorlig efter magtovertagelsen. Taleban arbejder målrettet og konsekvent på at implementere islamiske regler og traditioner på alle niveauer i samfundet, og kristne konvertitter har oftest ikke andet valg end at adlyde Talebans regler for adfærd både i det offentlige såvel som i det private.

Familier til kristne med muslimsk baggrund er forpligtede til at redde deres ære ved at udstøde den kristne af familien eller alternativt at slå den kristne ihjel. Konvertitter risikerer også at blive indlagt på psykiatrisk hospital, fordi konvertering opfattes som alvorlig sindslidelse.

Alle kristne i Afghanistan er ekstremt sårbare over for forfølgelse. Drab, trusler

Foto: Koret fra Kærshovedgård, foto Henrik Helms.

Procession med p. Alren og biskop Stubbkjær 2019, fotograf ukendt.

om drab, tortur, fængsel og udstødelse af samfundet på grund af deres kristne tro er en realitet, kristne står overfor konstant.

Talebans magtovertagelse i Afghanistan har, som det er almindeligt kendt, lagt et stort pres på især afghanske kvinder og piger, som ikke må gå i skole, og kvinder må kun forlade deres hjem, hvis de er ledsaget af et mandligt familiemedlem.

Fazlias liv blev forandret på en dag

Open Doors fortæller på deres hjemmeside et eksempel om undertrykkelse og flugt fra Afghanistan:

Under Talebans styre dødsdømmes kvinder, som har en professionel karriere. Det samme gælder enhver afghaner, som er kristen. Derfor har magtovertagelsen forandret den kristne lærer Fazlias* liv. Der gik kun én dag fra Taleban tog magten, til de kom og ledte efter hende. Den ene dag var hun skolelærer. Den næste dag var hun ikke. Den ene dag var hun respekteret i sit lokalsamfund. Den næste dag måtte hun flygte for sit liv (*Navnene i beretningen er ændret af *Open Doors* af sikkerhedsmæssige hensyn.)

Fazlia flygtede til et af Afghanistans nabolande, hvor *Open Doors* har mødt hende. Hun tog syv af sine elever og nogle nevøer og niecer med på flugten. Hun underviser dem nu i både traditionelle fag og i bibelhistorier.

”Hele sit liv har hun levet i en kultur, hvor en far, en ægtemand, en bror eller en søn tager sig af og beskytter familiens kvinder. Mændene tager beslutninger på familiens vegne. Derfor er det en stor udfordring for Fazlia at skulle stå med ansvaret selv, og så endda i et fremmed land”. forklarer Hana Nasri, som er kontaktperson i *Open Doors* og fortæller af beretningen om Fazlia.

Ud over det lever Fazlia også med uopfyldte drømme om sit eget bryllup. Planlægningen var i fuld gang, da Taleban tog magten i august 2021. Den drøm er nu sat på hold. Hun havde allerede købt brudekjolen, men alt er anderledes nu. Fazlia er sig bevidst om hun måske har forspildt chancen for et bryllup og for selv at stifte familie, fordi hun valgte at tage sig af de børn, hun tog med, da hun flygtede.

”Jeg har altid elsket de børn. Jeg ville ikke stole på, at nogen andre kunne tage sig af dem, så jeg har taget den rigtige beslutning; men jeg ved ikke, hvor min historie ender”, sagde Fazlia til *Fortsættes side 14* ▶

Forbønsgudstjenesten i Viborg

Domkirke finder sted den 13. november 2022 kl. 16.30.

Den 13. november markeres i de katolske kirker De Fattiges Dag.

Kl. 12.00 samme søndag, er der messe i Skt. Kjelds kirke med efterfølgende brunch og indsamling til fordel for Caritas. Alle er velkomne.

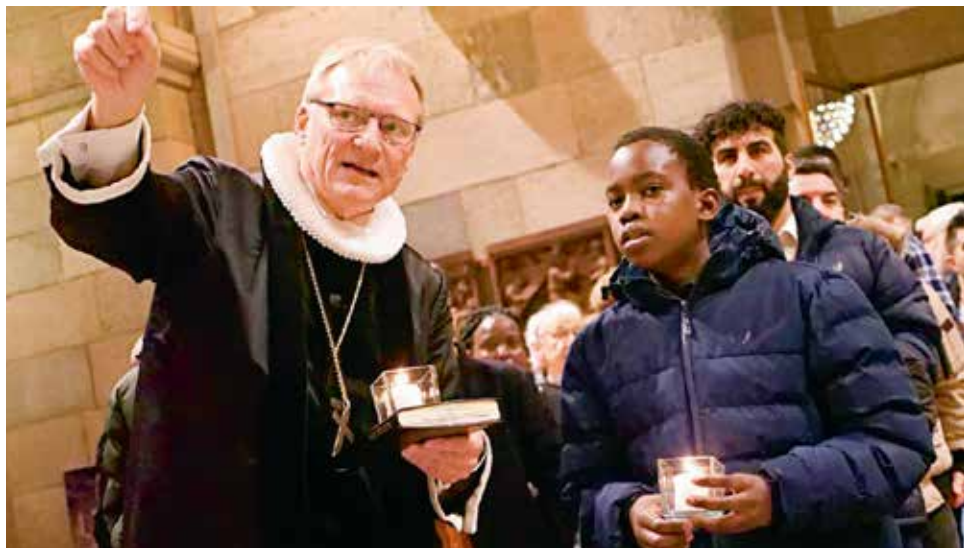
Der er godt 200 meter mellem Skt. Kjelds kirke og Viborg Domkirke, så det er nemt at komme fra den ene kirke til den anden og der er også gode parkeringsforhold, når man kommer i god tid.

Her kan du læse mere.

Kilderne til artiklen er flg.:

Materiale og artikler i forbindelse med forbønsgudstjeneste i Viborg Domkirke Opendoors.dk

Tænketankenforforfulgtekrisne.dk

Procession: Biskop Stubbkjær fører an. Foto: Viborg Nyt 9. nov. 2021.

Vi er midt i rosenkrans-måneden oktober

For en måneds tid siden blev det ny missale med samtlige messtekster taget i brug i alle bispeddømmets kirker og kapeller. Ajourført, 'up-to-date'.

Det var i 2001, at pave Johannes Paul II 'ajourførte' rosenkransbønnen og gav os 5 ekstra mysterier! Indtil da havde vi kendt de 5 glædesfulde (Jesus fra undfangelsen til 12-årig), de 5 smertefulde (Jesus fra skærtorsdag nat til langfredag eftermiddag) og de 5 herlighedsfulde (Jesus efter opstandelsen).

Paven mente, – og jeg synes med rette, – at der var et for stort spring fra den glædesfulde til den smertefulde. Han savnede mysterier omkring Jesu offentlige virke og indførte således officielt 5 lysfyldte mysterier: dåben

i Jordan, brylluppet i Kana, Forkyndelsen af Gudsriget, Forklarelse på Taborbjerget, indstiftelsen af nadveren.

I 'Lovsang' findes kun én rosenkrans-salme, nemlig nr. 532: "Af favre roser små", af H. Kejser (omkr. 1900). I sagens natur ta'r den kun højde for de tre traditionelle rosenkrans-serier. Den er intet kunstværk, men et brugs-håndværk, hvorfor den bør opdateres, når en fjerde serie officielt er kommet til. Det forsøgte jeg ret hurtigt at gøre, men mit forslag kunne, uvist af hvilken grund (?), ikke bruges. Blev afvist.

Salmen taler om de hvide, de røde og de gule roser: glædesfulde, smertefulde, herlighedsfulde. Til et vers om de nye lysfulde mysterier var der ikke mange tilbageblevne farver at vælge imellem, så jeg valgte rosa. Rosa roser findes jo. Og rosa en fin overgang fra hvid til rød. Min opdatering ér, mener jeg, salmen stil-tro.

I anledning af oktober måned videregives

hermed den ajourførte version, – til brug for dem, der måtte ønske det. Ændringer / tilføjelser er noteret med kursiv:

Af favre roser små en krans jeg flette må.
*Med hvidt og rosa, gult og rødt
de fryder hjertet sødt.*

Den krans, jeg binde skal, er mine
bønners tal.
Jeg binder den, min sjæl til gavn,
i Jesu frelsers navn.

Gudsmoder, mild og god, tag kærligt
den imod,
for hver en blomst, jeg føjer ind,
så har jeg dig i sind.

De hvide rosers sne er som din sjæl at se,
er pletfri, som den fryd, du nød,
med Jesus på dit skød

*De rosa rosers flor de er dit liv som mor,
hvor skjult du følger Jesu færd
og dog er ham så nær.*

De røde rosers blod er dine tårers flod,
er al din kval og hjertenød
ved Jesu bitre død.

De gule rosers pragt det er din glans og
magt det er din rige himmelløn
hos din opstandne Søn.

Gudsmoder i din glans tag mod min
rosenkrans
Jeg bringer ydmyg dén til dig,
bed du til Gud for mig!

P. Stephen Holm SMMass, 4180 Sorø

De faktiske udgifter til Katolsk Orientering

Det er nu 2. år i træk vi læser om indtægter og udgifter ved udgivelsen af bispeddømmets blad Katolsk Orientering.

Begge gange vælger I en opgørelse uden lønudgifter, hvilket er besynderligt og misvisende.

Hvordan skal vi så få at vide, hvad de faktiske omkostninger er for bispeddømmet?

Der er jo tale om flere tale ansættelser på K.O., så lønudgiften må da være en betragtelig del af omkostningerne.

Hvorfor kan vi ikke modtage en sand og retvisende orientering?

Kuno Arnkilde, 2990 Nivå

Administrationschef Thomas Larsen svarer

De samlede indtægter og udgifter for Katolsk Orientering fremgår af årsrapporten note 4, side 16 – se https://www.katolsk.dk/fileadmin/dokumenter_bispekontoret/AArsrapporter/2021_aarsrapport_Den_

Katolske Kirke Bispeddømmets fællesadm.pdf

Som det fremgår har fælleskassen i 2021 ydet et tilskud til KO på ialt 722.078 kr. idet udgifterne har oversteget indtægterne ved driften af KO. Det er korrekt, at omkostningerne ikke specificeres i regnskabet.

Med venlig hilsen
Thomas Larsen, administrationschef.

Himmelske Dage kommer til Silkeborg i 2025

Det er nu besluttet, at naturskønne Silkeborg skal være værtsbyen i Aarhus stift, hvor den store fælleskirkelige festival Himmelske Dage afholdes.

KIRKETRÆF Himmelske Dage holdes hvert tredje år og altid i Kristi himmelfartsferien. I 2025 er det i dagene 29. maj-1. juni, at kirkefolk og andre interesserede fra nær og fjern vil samles i Silkeborg. Himmelske Dage er en stor kirkefestival med et væld af aktiviteter. Der er alt fra koncerter, debatter, gudstjenester, fællessang, børne- og ungdomsaktiviteter til pilgrimsvandring, samtaler og masser af kaffe. Her er der mulighed for, at alle, uanset overbevisning og kirkeligt ståsted, kan hente inspiration og viden – men også lade sig udfordre

"Vi laver Danske Kirkedage, fordi vi tror, det har betydning for dansk kirkeliv, at vi samles på tværs af kirkesamfund og kirkelige retninger til gensidig opmuntring, erfaringsudveksling og gudstjenestefejring. Og så vil vi gerne vise noget af alt det, som kirken kan", siger landssekretæren for Himmelske Dage, Anne Mie Skak

Johanson, som er med i arbejdet med Himmelske Dage i Silkeborg. Hun tilføjer: "Himmelske Dage er et sted, hvor vi mødes på tværs – på tværs af kirkeskel, på tværs af kirkekultur, på tværs af holdninger og på tværs af smag. Når vi gør det, får vi mulighed for at lære hinanden at kende og lære af hinanden og inspirere hinanden".

Der nedsættes i løbet af efteråret en lokalkomiteé, som kommer til at lede det store frivillige arbejde, det er at planlægge og afvikle dette store event. Formandskabet er dog på plads. Jacob Krogh Rasmussen, der er sognepræst i Mariager, er formand, mens næstformanden bliver en repræsentant fra en af de ikke-folkekirkelige kirker i Silkeborg.

"Himmelske Dage bliver afviklet i Silkeborg, og vi håber, at planlægning og afviklingen af dagene vil inddrage folk bredt fordelt ud over hele det geografiske område,

som er Aarhus Stift. Vi vil gerne have mange kirker, foreninger og grupperinger i det østjyske med, så det bliver mangfoldigt og festligt og afspejler hele det østjyske

område", siger Jacob Krogh Rasmussen og slutter: "Vi glæder os til at komme i gang".

Nogle af standene ved dette års Himmelske Dage ved pladsen foran Roskilde Domkirke. Foto: Niels Messerschmidt.

Det sker i bispeddømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 17:00 lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19-20:00 i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86

89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

November

1. *grøn*. Tirsdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 V. SI 22,26b-27.28-30a.31-32.
 R. Herre, du er min lovsang i den store forsamling.
 L.: Fil 2,5-11. Ev.: Luk 14,15-24.
2. *grøn*. Onsdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 V. SI 27,1.4.13-14.
 R. Herren er mit lys og min frelse.
 L.: Fil 2,12-18. Ev.: Luk 14,25-33.
3. *grøn*. Torsdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Martin af Porres**, ordensmand (†1639)
 V. SI 105,2-3.4-5.6-7.
 R. De, der søger Herren, skal glæde sig *eller* R. Halleluja!
 L.: Fil 3,3-8a. Ev.: Luk 15,1-10.
4. *hvid*. Fredag i 31.alm.uge. (III Ps).
Karl Borromæus, biskop (†1584) (m)
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Lad os med glæde drage til Herrens hus!
 L.: Fil 3,17-4,1. Ev.: Luk 16,1-8.
5. *grøn*. Lørdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 112,1-2.5-6.8a+9.
 R. Lykkelig den, der frygter Herren *eller* R. Halleluja!
 L.: Fil 4,10-19. Ev.: Luk 16,9-15.
Bededag for præste- og ordenskald
6. *hvid*. **ALLE HELGEN** (h)
 (32. ALM. SØNDAG)
 ✠ *Gl. Cr. Sær. pf.*
1.L.: Åb 7,2-4.9-14
 V. SI 24,1-2.3-4ab.5-6
 R. Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
2.L.: 1 Joh 3,1-3
 Ev.: Matt 5,1-12a
Kirketælling
7. *viol*. Mandag. IHUKOMMELSE AF ALLE AFDØDE TROENDE (ALLE SJÆLE)
De afdødes pf.
 L.: 2 Makk 12,43-46 eller Rom 8,31b-35.37-39
 V. SI 23,1-2a.2b-3.5-6
 R. Herren er min hyrde, mig skal intet fattes
 Ev.: Joh 14,1-6
Der kan også vælges andre tekster fra begravelsesliturgien.
8. *grøn*. Tirsdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 37,3-4.18+23.27+29.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: Tit 2,1-8.11-14. Ev.: Luk 17,7-10.
9. *grøn*. Onsdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 23,1-3a.3b-4.5.6.
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 L.: Tit 3,1-7. Ev.: Luk 17,11-19.
10. *hvid*. Torsdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
Leo den Store, pave og kirkelærer (†461)(m)
 V. SI 146,7.8-9a.9bc-10.
 R. Lykkelig den, hvis hjælp er Jakobs Gud *eller* R. Halleluja!
 L.: Filemon 7-20. Ev.: Luk 17,20-25.
11. *hvid*. Fredag i 32.alm.uge. (IV Ps).
Martin af Tours, biskop (†397) (m)
 V. SI 119,1.2.10.11.17.18.
 R. Lykkelig den, som vandrer efter Herrens lov.
 L.: 2 Joh 4-9. Ev.: Luk 17,26-37.
12. *rød*. Lørdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
Josaphat, biskop og martyr (†1623) (m)
 V. SI 112,1-2.3-4.5-6.
 R. Lykkelig den, der frygter Herren *eller* R. Halleluja!
 L.: 3 Joh 5-8. Ev.: Luk 18,1-8.
13. *hvid*. **LATERANKIRKENS INDVIELSE** (f)
 (33. ALM. SØNDAG)
 ✠ *Gl. Cr., Sær. pf.*
1.L.: Ez 47,1-2.8-9.12
 V. SI 46,2-3.5-6.8-9
 R. Flodløb glæder Guds by, den Højstes hellige bolig.
2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22
Pavens dag
Kollekt af Peterspenge
De fattiges søndag
14. *grøn*. Mandag i 33.alm.uge. (I Ps).
 V. SI 1,1-2.3.4+6.
 R. Den, der sejrer, vil jeg give at spise af livets træ.
 L.: Åb 1,1-4; 2,1-5a. Ev.: Luk 18,35-43.
15. *grøn*. Tirsdag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Albert den Store**, biskop og kirkelærer (†1280) V. SI 15,2.3.4.5.
 R. Den, der sejrer, vil jeg give sæde hos mig på min trone.
 L.: Åb 3,1-6.14-22. Ev.: Luk 19,1-10.
16. *grøn*. Onsdag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Margrethe af Skotland** (†1093)
 Eller *hvid*. **Gertrud**, jomfru (†1302)
 V. SI 150,1-2.3-4.5-6.
 R. Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den Almægtige.
 L.: Åb 4,1-11. Ev.: Luk 19,11-28.
17. *hvid*. Torsdag i 33.alm.uge. (I Ps).
Elisabeth af Ungarn, ordenssøster (†1231) (m)
 V. SI 149,1-2.3-4.5-6a+9b.
 R. Du har gjort os til konger og præster for vor Gud *eller* R. Halleluja!
 L.: Åb 5,1-10. Ev.: Luk 19,41-44.
18. *grøn*. Fredag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peters- og Pauls basilikaernes indvielse**
 V. SI 119,14.24.72.103.111.131.
 R. Hvor er dit ord sødt for min gane.
 L.: Åb 10,8-11. Ev.: Luk 19,45-48.
Hvis Peter og Pauls basilikaernes indvielse fejres:
 V. SI 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret sin retfærdighed.
 L.: ApG 28,11-16.30-31. Ev.: Matt 14, 22-33
19. *grøn*. Lørdag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 144,1.2.9-10.
 R. Lovet være Herren, min klippe.
 L.: Åb 11,4-12. Ev.: Luk 20,27-40.
20. *hvid*. Søndag. **VOR HERRE JESUS KRISTUS UNIVERSETS KONGE** (h).
 (34. ALM. SØNDAG)
 ✠ *Gl. Cr. Sær. pf.*
1.L.: 2 Sam 5,1-3;
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
2.L.: Kol 1,12-20.
 Ev.: Luk 23,35-43.
21. *hvid*. Mandag i 34.alm.uge. (II Ps).
Den salige Jomfru Marias fremstilling i templet (m)
 L.: Zak 2,14-17
 V. Luk 1,46b-47.48-49.50-51.52-53.54-55
 R. Den Mægtige har gjort store ting mod mig;
 helligt er hans navn.
22. *rød*. Tirsdag i 34.alm.uge. (II Ps).
Cæcilie, jomfru og martyr (†230) (m)
 V. SI 96,10.11-12.13.
 R. Herren kommer for at holde dom over jorden.
 L.: Åb 14,14-19. Ev.: Luk 21,5-11.
23. *grøn*. Onsdag i 34.alm.uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Clemens I**, pave og martyr (†97)
 Eller *hvid*. **Columban**, abbed (†615)
 V. SI 98,1.2-3b.7-8.9.
 R. Store og underfulde er dine gerninger, Herre.
 L.: Åb 15,1-4. Ev.: Luk 21,12-19.
24. *rød*. Torsdag i 34.alm.uge. (II Ps).
Andreas Dung-Lac, præst, og **lidelsesfæller**, martyrer (†1615) (m)
 V. SI 100,1b-2.3.4.5.
 R. Salige er de, der er indbudt til Lammets bryllupsfest.
 L.: Åb 18,1-2.21-23; 19,1-3.9a. Ev.: Luk 21,20-28.
25. *hvid*. Fredag i 34.alm.uge. (II Ps).
Niels Steensen, biskop (†1686) (m)
 L.: Sir 17,5-15 *eller* 2 Tim 4,1-8 *eller* Kol 1,12-16a.16c-20
 V. SI 139,1+6.13-14.15-16.17-18
 R. Jeg vil takke dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 Ev.: Matt 6,24-33.
26. *grøn*. Lørdag i 34.alm.uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Katarina af Alexandria**, jomfru og martyr (†ca.306)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 95,1-2.3-5.6-7.
 R. Marana tha! Kom, Herre Jesus!
 L.: Åb 22,1-7. Ev.: Luk 21,34-36.
Hermed afsluttes det almindelige kirkeår.

ADVENTSTIDEN I

27. *viol*. **1. SØNDAG I ADVENT**. (I Ps).
 ✠ *Cr. Adv. pf. I.*
1.L.: Es 2,1-5
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.6-7.8-9.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
2.L.: Rom 13,11-14.
 Ev.: Matt 24,37-44.
1. søndag i advent indleder tekstrække A.
28. *viol*. Mandag i 1.uge i advent. (I Ps).
Adv. pf. I.
 V. SI 122,1-2.3-4a.(4b-5.6-7.)8-9
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
 L.: Es 4,2-6. Ev.: Matt 8,5-11.
29. *viol*. Tirsdag i 1.uge i advent. (I Ps).
Adv. pf. I.
 V. SI 72,2.7-8.12-13.17
 R. Retfærdighed skal blomstre i hans dage, og freden være stor.
 L.: Es 11,1-10. Ev.: Luk 10,21-24.
30. *rød*. Onsdag. **ANDREAS**, apostel (f) (I Ps).
Gl. Ap. pf.
 L.: Rom 10,9-18
 V. SI 19,2-3.4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
 Ev.: Matt 4,18-22

Husk du også kan hente liturgisk kalender
 som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

► Fortsat fra side 12 Hana Nasri.

Et lille bitte lyspunkt finder man dog ved læsning om kristne kvinder i Afghanistan fordi det på nogle punkter dog er nemmere at være kristen og kvinde i Afghanistan end det er for mænd at være kristne. Det er paradoksalt nok fordi kvinderne i en vis forstand er gjort usynlige qua Talebans regimes regler, så det er nemmere for dem at mødes i det skjulte og for eksempel bede sammen. Kvinderne kan tale sammen i private kontekster, hvilket er en kilde til håb og trøst. For mændene er det sværere, fordi

alles øjne er på dem, når de samles andre steder end i deres hjem, forklarer Hana Nasri.

Problematikken omkring forfølgelse af kristne må dog ikke få os til at tænke, at kun kristne forfølges, omend antallet af forfulgte kristne stiger år for år. Også andre grupper af religiøse grupper udsættes for forfølgelse af forskellig karakter. Også i Danmark oplever vi lovgivning, der strammes omkring forkyndelse og religion generelt.

Tænketanken for forfulgte kristne, hvor også biskop Czeslaw sidder som medlem,

skriver på deres hjemmeside i et kort overblik over den aktuelle situation bl.a. således:

”Statslige restriktioner i forhold til religionsfrihed er øget over det seneste årti. Det er også tilfældet i Europa. Derfor er det afgørende, at vi fra dansk side holder fast i, at tros- og religionsfrihed er en umistelig individuel frihed. Hvis vi ønsker religionsfrihed for forfulgte kristne andre steder i verden, må vi tilkende vores egne religiøse minoriteter samme frihed og værdige behandling, som vi selv kræver

på vegne af de forfulgte kristne.” Teksten er skrevet af Jonas Adelin Jørgensen, Folkekirkens Mellemkirkelige Råd

Summa summarum: der er meget at bede Gud om, når vi taler om forfølgelse på grund af tro – både forfølgelse af kristne såvel som andre grupper fra verdens religioner.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

**Føler du dig alene, trist eller
bekymret? Ved telefonen sidder
et kristent medmenneske, som
vil lytte og bede for og med dig.**

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
Skree

Mette
Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Vedrørende brug af materiale offentliggjort i Katolsk Orientering

Katolsk Orientering har efter aftale med de respektive skribenter eksklusivretten til artikler offentliggjort i avisen.

KO's redaktionen gør opmærksom på, at brug af artikler – eller substantielle dele heraf – fra avisen kun må ske efter skriftlig tilladelse fra redaktionen.

I øvrigt henvises til gældende citatregler.

Redaktionen

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Biskoppens kalender

November 2022

1.-3.	Rom med katolsk-luthersk samtalegruppe
4.-6.	Deltagelse i Diaspora-aktionsøffnung 2022 i Speyer
7.-9.	Speyer
10. kl. 15.30	Fejring af Caritas 75 års jubilæum
13. kl. 10:00	Højmesse i Domkirken i anledning af Pavens Dag
16. kl. 14.00	Messe for polske arbejdere i Brørup
18. kl. 16.00	Møde i Pastoralrådet forretningsudvalg
19.-20.	Pastoralrådsmøde i Middelfart
23. kl. 10.00	Møde i Biskoppeligt råd
27. kl. 10.00	Fejring af Haderslev Stifts 100-års jubilæum
kl. 12.00	Fejring af Sankt Pauls Kirke i Sønderborgs 25 års jubilæum
28. kl. 10.00	Møde i RESAM (Religion & Samfund)

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Theresa Doan, Ole Due-Jakobsen, Malene Fenger-Grøndahl, Kirsten Krog, Sigurd Sverre Stangeland og Ann-Lise Aasesdatter.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.

- Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Bønnens apostolat

November

– *For børn, der lider*

Vi beder for lidende børn, især de hjemløse, forældreløse og ofrene for krig; at de må sikres adgang til uddannelse samt muligheden for at opleve familiær hengivenhed.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 14/2022, som udkommer den 4. november 2022, skal være KO i hænde senest den 17. oktober 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 15/2022, som udkommer den 25. november 2022, skal være KO i hænde senest den 7. november 2022.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Hvad kan vi forvente os af de tyske biskoppers ad limina-besøg?

De tyske biskopper mødtes i byen Fulda i slutningen af sidste måned forud for en afgørende rejse til Vatikanet. Deres efterårsplenarmøde var dedikeret de to hovedtemaer: landets omdiskuterede 'synodale vej' og biskoppernes kommende ad limina-besøg i Rom i næste måned.

Tekst: Luke Coppen, The Pillar (www.pillaratholic.com)

ANALYSE Meget er på spil for de tyske biskopper. Vatikanet har gentagne gange udtrykt sine betænkeligheder ved den tyske synodale vej – det flerårige tyske initiativ, der bringer biskopper og lægfolk sammen for at drøfte de fire hovedemner: om magten i Kirken, præsteskabet, kvinders roller i

Kirken og Kirkens seksuallære.

I juli i år understregede Vatikanets statssekretariat, at den tyske synodale vej ikke har nogen bemyndigelse til at "tvinge biskopper og troende til at vedtage nye ledelsesstrukturer og nye tilgange til Kirkens doktrin og seksuallære".

Tidligere i september måned deltog de tyske biskopper på den synodale vejs tredje samling, hvor de blandt andet godkendte dokumenter med anbefalinger til at indføre nye ledelsesformer og nye tilgange til Kirkens doktrin og morallære.

Hvad vil de tyske biskopper sige i Rom?

Den tyske bispekonferences formand, biskop Georg Bätzing, gav på mødets første dag et indblik i de tyske biskoppers strategi for deres ad limina-besøg. Han forklarede, at biskopperne vil bruge rejsen til at fremme forståelsen for deres synodale vej i Vatikanet. De tyske biskoppers forrige ad limina-besøg fandt sted i november 2015, altså fire år før den synodale vej blev lanceret.

Biskop Bätzing forklarede, at der vil blive holdt i alt elleve fokuserede drøftelser med en række af Vatikanets dikasterier, hvor en repræsentant for Den tyske Bispekonference vil blive udpeget som talsmand for hver

af disse drøftelser.

Bätzing tilføjede, at programmet også vil byde på en nyskabelse: "et forum, hvor vi tyske biskopper vil sidde sammen med paven og flere af præfekterne og endnu en gang kigge indgående på den synodale vej".

Bispekonferencens formand vil formentlig sætte sin lid til, at pave Frans ønsker at deltage i disse drøftelser. Bätzinger har nemlig udtrykt irritation over antydninger om, at paven skulle være imod processen. I et interview med *Bayerischer Rundfunk* den 26. september insisterer Bätzing på, at "paven trods alt jo selv er en stor reformator, så det ville ikke være en rigtig læsning at sige, at han skulle være modstander af den synodale vej".

Presset af pavens hyppige bemærkninger om, at det tyske initiativ burde fokusere mere på evangelisering end på at pille ved kirkelige strukturer, kommenterede Bätzing det således: "Men vi siger, at vi først skal opbygge strukturerne på en sådan måde, at

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 13
14. oktober 2022 · 48. årgang
POST
PP
DANMARK

folk igen kan tage imod evangeliet. Vi må altid søge at finde en forståelse med paven om dette".

Hvad vil Vatikanets embedsmænd formentlig sige?

Vi fik en forsmag på Vatikanets sandsynlige budskab til de tyske biskopper, da ærkebiskop Nikola Eterović, den apostoliske nuntius for Tyskland, talte til plenarforsamlingen i Fulda mandag den 26. september.

Eterović syntes indirekte at henvise til den synodale samling i Frankfurt tidligere i september måned, der kortvarigt endte i kaos, da en tekst, der opfordrede til en revision af den katolske seksuallære, ikke opnåede de nødvendige to tredjedels flertal blandt biskopperne for at blive vedtaget.

Mødet blev siden genoptaget efter protester, men senere blev der holdt afstemning ved navns nævnelse i stedet for, som hidtil, gennem hemmelig afstemning – et skridt, som kritikere hævdede havde til formål at øge presset på det mindretal af tyske biskopper, der var imod den synodale vejs retning.

Nuntius Eterović fremhævede pave Frans' advarsler om, at synodalitet ikke må forveksles med "parlamentarisme", og han tilføjede: "Der er ingen grund til at forfalde til en parlamentarisme, hvor der skabes flertal og mindretal, og hvor der bruges unødigt pres for at nå de ønskede mål".

Nuntius understregede, at "hemmelig afstemning er en af de metoder i Kirken, som i århundreder har været praktiseret ved vigtige afstemninger, ved valg af overordnede i mange ordenssamfund og i menigheder og helt frem til valget af paven under et konklave".

"En høj grad af godkendelsen af et resolutionsudkast ved en hemmelig afstemning afhænger af dybden i den forudgående dialog i plenum og ude i arbejdsgrupperne samt af villigheden til at acceptere ændringer i tekstudkastene", tilføjede han.

Eterović er ikke en enlig røst. I slutningen af september udtrykte den schweiziske kardinal Kurt Koch, formand for det pavelige råd for fremme af kristen enhed, sin skepsis over drøftelserne i Frankfurt. Til dagbladet *Neue Zürcher Zeitung* gav han udtryk for, at

det "i høj grad er funktionærer, der nu former diskussionerne".

"Hvordan er en meningsfuld og virkelig synodal diskussion mulig, når taletiden begrænser sig til bare ét minut? Der er alt for lidt plads til, at man virkelig kan gennemdiskutere kontroversielle emner", udtalte han.

Hvad bliver det sandsynlige resultat?

Spørgsmålet om hvordan de tyske biskopper vil klare sig på deres kommende ad limina-besøg vil først og fremmest afhænge af pave Frans' indstilling – og udfra hvilken kurs Vatikanets embedsmænd siden vil kunne navigere. Vil paven byde dem velkommen som brødre, der er motiveret af "et pastoralt ønske" om at søge radikale forandringer, eller vil han behandle dem som hyrder, der har "mistet lugten af fårene"?

Pave Frans' offentlige kommentarer om den tyske synodale vej i løbet af det seneste år tyder på, at udfaldet af biskoppernes ad limina-møde vil kunne gå begge veje. Selv om der er visse tegn på, at paven har sine dybe betænkeligheder ved den tyske proces, har han ikke grebet direkte ind i den, siden han skrev et brev til de tyske katolikere i 2019, som han brugte en måned på at forfatte. Brevet understregede vigtigheden af enhed, evangelisering og Helligåndens rolle i processen.

"Dette er det pavelige magisterium om den synodale vej", udtalte Frans i juli.

Paven har også gjort det klart, at brevet er det grundlag, som det tyske initiativ og deres drøftelser vil blive vurderet ud fra. Hvis Frans mener, at de tyske biskopper har ignoreret det, kan de risikere at få en kølig modtagelse i november i Rom.

Oversættelse: Niels Messerschmidt

Den tyske synodale vej

Den synodale vej (på tysk: *Der Synodale Weg* eller *Synodaler Weg*) er en række samlinger i Den katolske Kirke i Tyskland med henblik på at diskutere flere aktuelle teologiske og organisatoriske spørgsmål vedrørende Den katolske Kirke samt mulige reaktioner på krisen om de seksuelle overgreb på mindreårige i Kirken i Tyskland.

Organisation

Den synodale vejs øverste organ er den synodale forsamling. Den består af 230 medlemmer, sammensat af ærkebiskopper, biskopper og hjælpebiskopper samt et lige så stort antal lægmedlemmer fra de tyske katolikkers centralkomité ZDF. Til dette antal skal tilføjes repræsentanter fra de forskellige ordenssamfund og andre kirkelige grupperinger.

Den synodale vej i Tyskland er yderligere opdelt i fire synodale samlinger, der hver især fokuserer på et bestemt emne, nemlig:

- Magten og magtens adskillelse i Kirken – Fælles deltagelse og medinddragelse i missionen
- Livet i succesfulde forhold – Om den levende kærlighed i seksualitet og parforhold
- Præsteembedet i dag
- Kvinder i kirkelige tjenester og embeder

En løbende diskussion knytter den tyske synodale vej sammen med den internationale synodale proces om synodalitet, som blev initieret af pave Frans i 2021, og som munder ud i bispesynoden om synodalitet i Rom i oktober 2023.

Den tredje synodale samling i den tyske synodale vej, som blev afholdt i Frankfurt am Main den 8.-10. september. Foto: Synodaler Weg/Maximilian von Lachner.

Fra Dalum Kloster til Klosterbrynet

Klostret solgt til MT Højgaard

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

EPOKE Efter 116 år i Sankt Hedvig Søstrenes besiddelse er Dalum Kloster solgt til storetreprenøren MT Højgaard. Det har ikke været muligt at få oplyst salgssummen. Salget sker efter to års forhandlinger, og ved en reception den 25. oktober, hvor Sankt Hedvigs Søstrenes ledelse fra Berlin, søstrenes advokater og bispedømmets ledelse deltog sammen med repræsentanter fra MT Højgaard, løftede projektudviklingsdirektør Frank Østergaard Kristiansen sløret en smule for, hvad der skal ske med bygningerne og den 8,5 hektar store grund. MT Højgaard overtager hele komplekset fra den 1. januar næste år. "Her skal være et sted, man har lyst til at bo og besøge", sagde direktøren, der lovede, at man ville vise respekt for bygningernes historiske karakter og den ånd, søstrene har arbejdet i. Der planlægges boliger og en børnehave – og måske også andre institutioner i søstrenes ånd, viser det foreløbige materiale, der blev fremlagt. 'Klosterbrynet' er projektets navn. Boligerne tænkes opført, hvor de gamle dyrefolde ligger, og der planlægges et byggeri

i et åbent, grønt område med væksthuse og bevarelse af mange af de gamle træer. Nu forestår der lang tids arbejde og forhandlinger med Odense Kommune, før planerne kan omsættes til virkelighed. Hvor mange boliger, der planlægges opført, vides ikke. Det ligger heller ikke helt fast, hvad der

Sankt Hedvig Søstrenes ordensledelse, generalpriorinde sr. Simona (tv) og generalvikar sr. Vincentia.

skal ske med den historiske hovedbygning. Måske bliver den hotel.

Klosterkirkens inventar er skænket til to kirker i Polen. Kirkebygningen bliver stående, men skal i fremtiden kunne anvendes til kulturelle arrangementer. Der er nu kun to Sankt Hedvig Søstre tilbage i Danmark. Sr. Berchmana og sr. Krystyna vil inden længe flytte ind i et hus, kongregationen har købt til dem i Hjallelse. Sr. Gorutti er flyttet hjem til Polen.

Dagen startede for søstrene med, at de på klosterkirkegården bad for de nu afdøde søstre, som har lagt en stor indsats i Danmark. Generalpriorinde sr. Simona fra ordenens hovedhus i Berlin takkede ved receptionen alle, der har været involveret i salget af klostret og udtrykte beskeden stolthed over søstrenes store indsats inden for sygepleje, undervisning og omsorg for børn og ældre. "I har haft stor indflydelse på nyere katolsk kirkehistorie i Danmark", sagde biskop Czeslaw. I sin tale mindedes han det rige, katolske liv, der har været på Dalum Kloster med hvilehjem, retræter og talrige, katolske arrangementer. I mange år var der procesion på Kristi Legemsfest i parken.

Biskoppen sluttede af med at bede for et godt byggeforløb og for at de mennesker, der kommer til at arbejde på byggepladsen, bliver forskånedes for arbejdsulykker. *KO vil i de kommende numre bringe artikler, der fra forskellige vinkler belyser Dalum Klosters historie.*

Et år mere

Pave Frans har meddelt, at den synodale proces om synodalitet udstrækkes til 2024.

HØRING Efter Angelus-bønnen søndag den 16. oktober meddelte pave Frans sin beslutning om at opdele næste års bispesynode om synodalitet i to møder, som vil blive afholdt i Rom i henholdsvis oktober 2023 og oktober 2024.

Paven forklarede, at han har truffet beslutningen "for at opnå en roligere fase med tid til skelnen [eng. *discernment*, red.]"

"Frugterne af den igangværende synodale proces er mange; men for at de kan nå deres fulde modenhed er det nødvendigt ikke at have travlt", forklarede Frans og tilføjede:

"Jeg har tillid til, at denne beslutning vil fremme forståelsen af synodaliteten som

en konstituerende dimension af Kirken og hjælpe alle til at udleve den som en rejse for brødre og søstre, der forkynder evangeliets glæde".

De to sessioner af bispesynodens 16. ordinære generalforsamling afholdes fra den 4.-29. oktober 2023 og i oktober 2024 og vil samle biskopper fra hele verden for at drøfte og udarbejde et rådgivende dokument til paven.

Et verdensomspændende initiativ

Pave Frans lancerede den synodale proces om synodalitet i oktober 2021 som et verdensomspændende initiativ, hvor katolikker

blev opfordret til at indsende feedback til deres lokale bispedømme.

Den flerårige synodale proces er blevet opdelt i etaper: Den indledende lyttefase på bispedømmeniveau afsluttedes med, at 112 af de i alt 114 katolske bispekonferencer på verdensplan indsendte deres sammenfatninger, oplyser bispesynodens generalsekretariat.

Næste trin – den kontinentale fase – løber fra september 2022 til marts 2023. I denne fase vil der blive indkaldt til en række kontinentale synodale møder i perioden januar-marts 2023.

Bispesynodens generalsekretariat beskriver disse kontinentale møder som møder, der har til formål at "genlæse den allerede tilbagelagte vej og fortsætte lytningen og skelnen ... idet man går frem i overensstemmelse med de sociokulturelle særtræk i de respektive regioner".

Bispesynodens arbejdsdokument, *Instrumentum laboris*, vil være retningsgivende for drøftelserne i den kontinentale fase. Dokumentet forventes offentliggjort i begyndelsen af næste måned, og er ved at blive udarbejdet af synodens ledelse, rådgivende udvalg og en gruppe på godt tyve 'eksperter'.

Den sidste, universelle fase vil begynde med bispesynodens 16. ordinære generalforsamling i Vatikanet i oktober 2023 og fortsætte i oktober 2024 om temaet: 'Mod en synodal kirke: Fællesskab, deltagelse, mission'. *NM*

Pave Frans har forlænget den synodale proces med yderligere et år, og emnet bliver nu genstand for to bispesynoder, som vil blive afholdt i Rom i henholdsvis oktober 2023 og oktober 2024. Foto: Vatikanets medier.

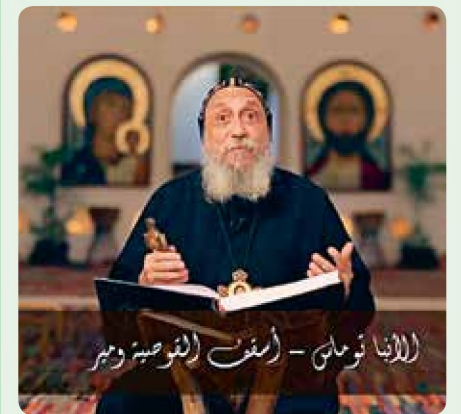
Prædiken

Alle Helgens fest.
Læs mere på side

5

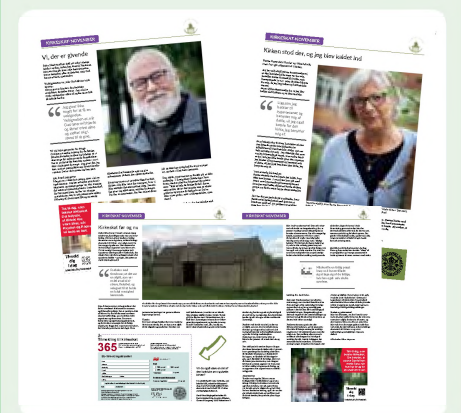
Klima

Biskop Thomas talte på Emmaus.
Læs mere på side

6

Kirkeskat

Det handler om solidaritet.
Læs mere på side

7-10

Kunst

Portræt af Nis Schmidt.
Læs mere på side

16

KO mener

Koncilet var 'nødvendigt'

2. Vatikankoncil var "ikke alene meningsfuldt, men også nødvendigt". Det skriver pave emeritus i et brev til deltagerne på en konference i USA om hans teologiske arbejde.

"En teologisk forståelse af verdens forskellige religioner, forholdet mellem tro og fornuft, og især Kirkens natur og mission i den moderne verden var udfordringer, som Den katolske Kirke måtte tage op", skriver han i brevet, der blev læst op på konferencen om 'Joseph Ratzingers vision af Kirken og dens relevans for nutidens udfordringer', arrangeret af Joseph Ratzinger-Benedict XVI Foundation.

Pave emeritus udtrykte håbet om, at diskussioner og forståelse af hans teologiske arbejde før, under og efter konciliet vil "være nyttige i kampen om den rette forståelse af Kirken og verden i vor tid". Som præst og teolog deltog Ratzinger selv i alle koncilets samlinger som teologisk rådgiver for ærkebiskoppen af København.

Johannes XXIII's beslutning om at indkalde konciliet var en overraskelse for alle, og mange troede i første omgang, at det ville "forstyrre og ryste Kirken mere end at give den en ny klarhed om sin mission", skriver Ratzinger. Men "behovet for at omformulere spørgsmålet om Kirkens natur og mission er efterhånden blevet tydeligt. På den måde er koncilets positive kraft også langsomt ved at vise sig".

En af de vigtigste frugter af konciliet, der begyndte 11. oktober 1962, var Paul VI's indstiftelse af bispesynoden på mødets sidste samling som svar på mange koncilsfædres anmodning.

60 år senere ligger pave Frans synodale proces i forlængelse af koncilets ånd. Begrebet 'synodalitet' gik som en rød tråd gennem konciliet, selv om det ikke eksplicit nævnes i koncilsdokumenterne. Men den synodale proces' køreplan er koncilets konstitution om Kirken, dets teologi om Guds folk som ét folk, "i hvis hjerter Heligånden har sit tempel, har som livsvilkår fået den værdighed og frihed, som tilkommer Guds børn" (*Lumen Gentium* 9).

Begreberne 'fællesskab, deltagelse og mission', som Frans har gjort til nøgleord i den synodale proces, har rod i konciliet: Den Kirke, vi er kaldet til at drømme om og opbygge, er et fællesskab af kvinder og mænd, knyttet sammen om den ene tro, vores fælles dåb og Eukaristien: kvinder og mænd, der sammen i mangfoldigheden af tjenester og karismer aktivt deltager i opbygningen af Guds rige med en missionsiver om at bringe det glædelige vidnesbyrd om Kristus, verdens Frelser, til alle.

Allerede inden Kirken begav sig ud på den synodale rejse, bekræftede pave emeritus, at "de synodale dimensioner er konstituerende for Kirken: at alle folk og kulturer samles, så de bliver ét i Kristus og vandrer sammen i efterfølgelse af Ham, der sagde: 'Jeg er vejen, sandheden og livet'" (Angelus, 5. oktober 2008). På samme måde har pave Frans i anledning af 60-årsdagen for bispesynodens oprettelse bekræftet, at synodalitetens vej er "en konstitutiv dimension af Kirken", og at det "er den vej, som Gud forventer af Kirken i det tredje årtusinde".

NM

Grundlæggeren af Open Doors, der hjælper forfulgte kristne, er død

Hollænderen Anne van der Bijl, også kendt som Broder Andrew, grundlægger af hjælpeorganisationen Open Doors, der hjælper millioner af kristne verden over, døde 27. september i en alder af 94 år.

DØDSFALD Broder Andrew begyndte sit arbejde med at smugle bibler ind på den anden side af jerntæppet under den kolde krig, hvilket gav ham tilnavnet 'Guds smugler'.

Han fødtes i 1928 i landsbyen Sint Pancras i det nordlige Holland og voksede op under nazisternes besættelse af landet. Som 18-årig, kort efter 2. Verdenskrigs afslutning, indtrådte han i den hollandske hær og gjorde tjeneste i det nuværende Indonesien.

Han vendte hjem til Holland med en skudskadet ankel, og mens han lå på et katolsk hospital, begyndte han at læse Bibelen, blev kristen og viede sit liv til at følge Gud.

Broder Andrew brugte to år på at studere til missionær i Glasgow, Skotland, hvor han blev inspireret til at rejse ind bag jerntæppet. I 1955 rejste han med en hollandsk delegation til en international ungdomskonference i Warszawa, Polen og opdagede, at den lokale kirke havde desperat brug for bibler.

Han nåede også at besøge Vietnam flere gange og foretog sin første rejse til Kina i 1965, kort før kulturrevolutionen. Han besøgte også Cuba første gang i slutningen af 1960'erne og besøgte siden flere andre latinamerikanske lande.

I 1981 gennemførte Open Doors sin mest ambitiøse operation, da de på en enkelt nat afleverede 1 million bibler til kristne, der

ivrigt ventede på dem på en afsides beliggende strand i Kina. I 2001 mødtes han med lederne af den colombianske oprørsgruppe Autodefensas de Colombia og opfordrede dem til at nedlægge våbnene, og i løbet af et år afleverede 15.000 medlemmer deres våben i bytte for bibler.

Som 67-årig blev Broder Andrew slået til ridder af dronning Beatrix af Holland. Fire

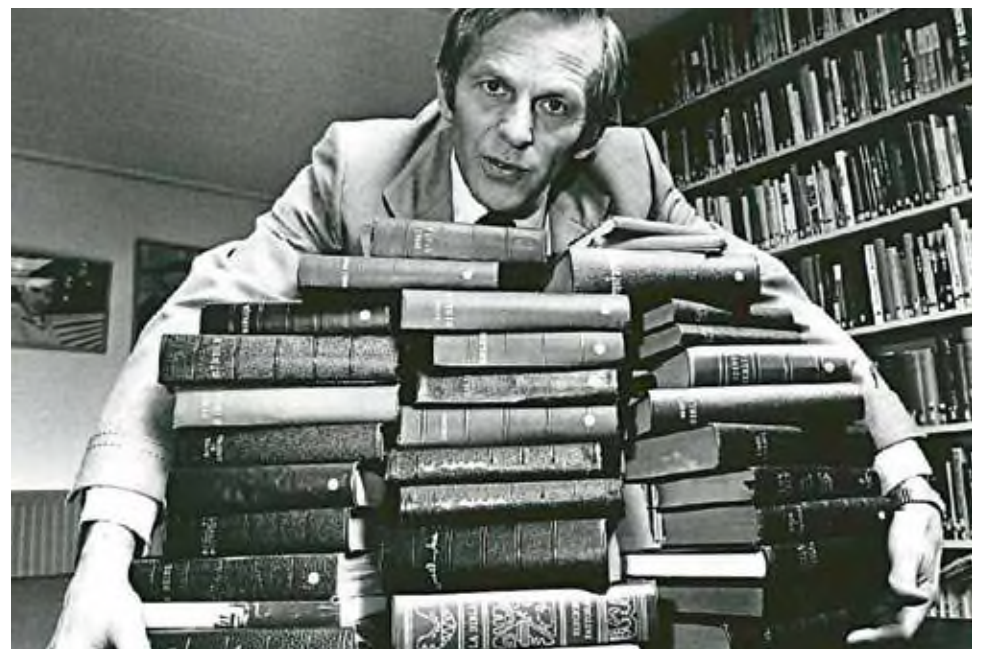

Foto: Open Doors USA.

Frygter krigens konsekvenser

På COMECE's plenarmøde i Bruxelles 12.-14. oktober 2022 drøftede de europæiske biskopper de humanitære, økonomiske og sociale konsekvenser af krigen i Ukraine.

SLUTERKLÆRING Efter COMECE's plenarmøde udsendte biskopperne en sluterklæring, hvori de udtrykker deres "dybe sorg over de forfærdelige menneskelige lidelser, der påføres Ukraines befolkning af den brutale militære aggression iværksat af de russiske myndigheder".

Biskopperne udtrykte også deres bispedømmers nærhed til "de millioner af flygtninge og alle dem, der lider på grund af dette krigsvanvid", samt deres dybe bekymring over, at de seneste krigshandlinger "risikerer at eskalere krigen med katastrofale konsekvenser til følge for menneskeheden".

Efter indgående drøftelser om krigen i Ukraine og dens stadig mere dramatiske socioøkonomiske konsekvenser, der påvirker borgere i og uden for Europa, understregede biskopperne "den dybe værdi af Den europæiske Union og dens grundlæggende vision", og opmuntrede kraftigt dens politiske ledere til "at bevare deres enhed og forblive engagerede i det europæiske projekt".

Biskopperne kom i sluterklæring med "en stærk appel til aggressorerne om omgående at indstille fjendtlighederne, og til alle par-

ter om at være åbne for forhandlinger om 'seriøse forslag' til en retfærdig fred, og om at arbejde hen imod en løsning på konflikten, der respekterer international lov og Ukraines territoriale integritet".

Et budskab om ansvar og solidaritet COMECE's generalsekretær, pater Manuel Barrios Prieto, sagde i et interview med *Vatican News*, at "Europa har brug for en sjæl, og vi tror på bønnens kraft og virkning".

De katolske biskopper i EU drøftede på COMECE's plenarmøde i Bruxelles 12.-14. oktober de humanitære, økonomiske og sociale konsekvenser af krigen i Ukraine. Foto: COMECE.

år senere modtog han World Evangelical Fellowship's Religious Liberty Award som en anerkendelse af hans livslange indsats for den forfulgte kirke og udbredelsen af evangeliet. I 2003 modtog han Heritage of Faithfulness Award fra Christian Association of Senior Adults.

Open Doors arbejder i 77 lande og indsamler hvert år 70 millioner dollars til at hjælpe forfulgte kristne og støtte indfødte kristne i fjendtlige lande, så de kan udbrede evangeliet i deres kulturer og på deres sprog.

I 2021 leverede organisationen 1.048.000 bibler og anden kristen litteratur og uddelte mad, medicin og hjalp med behandling af traumer og juridisk bistand. Organisationen uddanner også tusindvis af præster og lægledere over hele verden.

Broder Andrew efterlader sig fem børn, elleve børnebørn og organisationen Open Doors, som han grundlagde.

NM

Han tilføjede, at "de europæiske biskoppers bekendelser har så et våben – hvis styrke og effektivitet de kender – nemlig bønnen. Vi skal bede om en afslutning på krigen, vi skal bede om fred. Desuden skal de europæiske bispekonferencer sende et budskab om ansvarlighed og solidaritet".

Hvad angår bøn som våben sagde Barrios Prieto, at vi som kristne skal vidne om bønnens kraft, "som virkelig kan omvende hjertet". Et andet redskab til at fremme fred og retfærdighed er "undervisning, prædikener, oplæring og en korrekt brug af kommunikationsmidler" og tilføjede, at falske nyheder skjuler sandheden, selv i denne krig.

Generalsekretæren oplyste, at COMECE deltager i en 'taskforce', som skal forsøge at komme med et koordineret svar på den humanitære krise, og at komiteen også har til opgave at føre en dialog med EU's institutioner og sende en klar opfordring til dem om at forpligte sig til at spille deres rolle med hensyn til modtagelse og integration. "Vi må dog ikke glemme, at der er andre flygtninge end dem fra Ukraine, som skal hjælpes og støttes", understregede generalsekretæren og sluttede med ordene:

"COMECE's mission er at minde befolkningerne om værdien af solidaritet og social samhørighed".

NM

Enhed mellem kaldæerne og assyrerne?

Patriark ser intet til hinder for at genforene to af Mellemøstens trængte kirkesamfund.

Tekst: Niels Messerschmidt

KIRKEPOLITIK Kardinal Louis Raphaël I. Sako, patriark for den i Bagdad-baserede kaldæiske kirke, har i en tale luftet muligheden for, at kirkesamfundet kan genforenes med den syriske-ortodokse kirke.

”Jeg har studeret vores orientalske arv og kirkefædrenes skrifter, og ser intet til hinder for at genforene den kaldæiske kirke og den assyriske kirke under navnet ’Den orientalske Kirke’”, sagde patriark Sako. Han ser gerne, at man begynder en fælles og broderlig refleksion om en mulig genoprettelse af det fulde sakramentale fællesskab mellem de to kirkesamfund. Disse tanker fremkom i en længere tale med titlen ’Om Kirkens enhed og pluralitet’, hvori Sako blandt andet nævnte, at ”det samme gælder for den syriske-katolske kirke og den syriske-ortodokse kirke”.

Kardinal Sako, der pointerede, at forslaget kun er ”hans personlige mening”, kom med solide doktrinære og teologiske argumenter for at vende tilbage til fuldt sakramentalt fællesskab mellem nogle af de orientalske katolske kirker og de gamle orientalske kirker, der deler samme liturgiske, teologiske og åndelige arv, og som – selv om de ikke er i fuldt fællesskab med paven – aldrig har haft egentlige dogmatiske konflikter med Romerkirken og dens biskop.

”Kirkerne har udviklet sig i forskellige kulturelle, sproglige og geografiske sam-

menhænge, men deler samme apostoliske tro”, forklarede Sako. Han understregede, at ”den væsentlige enhed mellem den katolske kirke og de gamle orientalske kirker af apostolisk oprindelse kommer objektivt til udtryk i de fælles kristologiske erklæringer, disse kirker har underskrevet de sidste årtier på deres økumeniske vandring”.

”Denne troens enhed”, fortsatte den irakiske kardinal, ”er ikke fiktiv, men reel og anerkendes af alle. Det er en enhed af bøn, som kommer tydeligere til udtryk, når den afspejles i mangfoldigheden af de administrative, hierarkiske og kulturelle muligheder, den leves og anerkendes på”, idet ”der er mere, der forener os end adskiller os”.

Sako tilføjede, at ”kilden til enhed mellem den katolske kirke og de gamle ikke-katolske orientalske kirker ligger i det fælles tilhørsforhold til den apostoliske tradition”.

Såvel den kaldæiske som den syriske-ortodokse kirke er skrumpet i løbet af de sidste 40 år på grund af økonomisk udvandring, primært på grund af religiøs forfølgelse og politisk uro. Ifølge nyhedsbureauet *Agenzia Fides* mener patriark Sako, at der er et presserende behov for at overveje et muligt ’enhedsprojekt’ inden for rammerne af en modig dialog med udgangspunkt i ”den situation, som så mange kristne samfund i Mellemøsten befinder sig i, og som er præget af

Med baggrund i de kristnes trængte situation i Mellemøsten har den kaldæiske kirkes overhoved Louis Raphaël I. Sako i en tale luftet muligheden for, at hans kirke kan indgå i fuldt fællesskab med den syriske-ortodokse kirke. Foto: Wikipedia.

emigrationsprocesser, der har tvunget vort folk til at sprede sig i ’diasporaen’ i dag”.

70 procent af Iraks kaldæere menes at have forladt landet siden 2003.

Under Johannes Paul II underskrev de to kirkesamfund i 2001 en aftale, der giver mulighed for gensidig adgang til eukaristien. Den kaldæiske kirke opstod i det 18. århundrede fra den ældre assyriske-ortodokse kirke efter at være blevet udsat for europæisk påvirkning og uddannelse.

Fornuftigt at tro på Gud

Den østrigske videnskabsmand og kvantefysiker Anton Zeilinger, som for nylig modtog Nobelprisen i fysik, er et glimrende eksempel på, at der ikke er nogen modsætning mellem tro og videnskab.

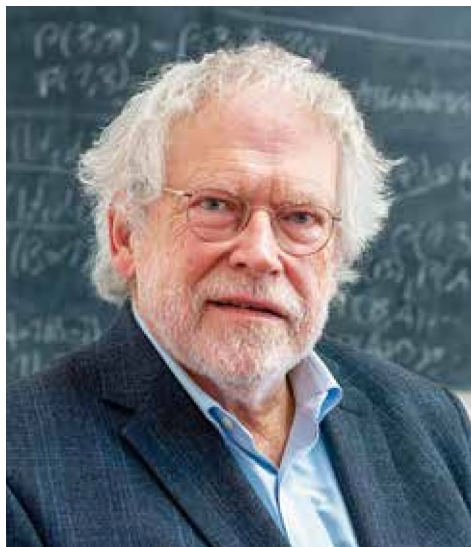
TRO & VIDEN Det gjorde kardinal Christoph Schönborn opmærksom på i sin ugentlige klumme i dagbladet *Heute*.

”Zeilinger har aldrig lagt skjul på, at han finder det fornuftigt at tro på Gud”, mindede Schönborn, der er ærkebiskop i Wien, om. Den 77-årige kvantefysiker, der 4. oktober blev annonceret som en af årets nobelpris-modtagere, bliver konstant spurgt, om han i løbet af sin forskning nogensinde har ”mødt Gud, verdens skaber”. Hertil har fysikeren roligt svaret: ”Den gode Gud kan man ikke opdage. Det er et spørgsmål om tro, ikke om viden”.

Kardinal Schönborn udtrykte i sin ugentlige klumme ”den største respekt for denne store videnskabsmand”, og han har ofte deltaget i spændende diskussioner med kvantefysikeren. ”Jeg beundrer hans forskning i materiens mindste bestanddele. Hele vores verden er opbygget af dem”, sagde Schönborn. ”Mange mener, at alt er opstået og påvirkes af tilfældigheder. Men Anton Zeilinger minder os om, at naturlovene ikke kan forklares. Og han vil ikke udelukke, at Gud står bag dem”, skriver Schönborn videre.

Anton Zeilinger har i årenes løb ofte talt for en sameksistens mellem videnskab og religion. Konflikterne opstår først, når en af de to discipliner overskrider sit kompetenceområde, hævder han. Var det i den tidlige middelalder Kirken, der indtog delvist

uholdbare holdninger, så kommer sådanne overskridelser i dag fra naturvidenskabens side. Dens repræsentanter tror til dels, at de er i stand til at modbevise et religiøst

Den østrigske kvantefysiker Anton Zeilinger, dette års modtager af Nobelprisen i fysik sammen med franskmændene Alain Aspect, amerikaneren John F. Clauser for deres forskning i kvantemekanik. Deres udforskning af partiklerne kan anvendes i udviklingen af supercomputere og i krypteret kommunikation. Foto: Jaqueline Godany, Wikipedia.

verdensbillede eller griner af det – hvilket er ”tåbeligt”, fordi ”Gud ikke kan forstås fuldt ud”, siger Zeilinger og citerer i den forbindelse en anden nobelpristager i fysik, tyskeren Werner Heisenberg (1901-1976), for at have sagt: ”Den første slurk af naturvidenskabens bæger gør én til ateist, men i bunden af bægeret venter Gud”.

Kathpress og Signum.se

Kort nyt

Vatikanet har præsenteret en ny dokumentar om klimaforandringerne. Instruktøren Nicolas Brown ønsker med ’The Letter’ at formidle budskabet i pave Frans’ rundskrivelse *Laudato Si’*. Siden rundskrivelsens offentliggørelse for syv år siden er miljøkrisen blevet drastisk forværret, sagde kardinal Czerny, præfekt for Dikasteriet for integreret menneskelig udvikling, ved lanceringen.

Dokumentaren havde premiere på *YouTube* den 4. oktober. Samme dag meddelte Vatikanet, at man har tilsluttet sig FN’s rammekonvention om klimaforandringer fra 1992 og Paris-aftalen fra 2015.

Bispedømmet Haarlem-Amsterdam regner med at lukke op imod 60% af sine kirker pga. svigtende kirkegang og færre frivillige.

Coronapandemien har fremskyndet udviklingen, hvor de trofaste kirkegængere bliver stadig ældre, nogle holder op med at komme i kirke og frivillige stopper, siger Hendriks ifølge *The Pillar*.

Kirkegangen er mere end halveret siden 2013, og blot 3% af bispedømmets katolikker går nu i kirke mod 80% i 1950’erne. Derfor planlægger man at lukke 99 af bispedømmets 164 kirker i løbet af fem år. Desuden er planen at lukke yderligere 37 kirker om 5-10 år, hvormed bispedømmet kun vil råde over 28 kirker, dvs. mindre end hver femte af det nuværende antal.

Kardinal Anders Arborelius er bekymret over den synodale vej. I et interview med *kath.de* siger biskoppen af Stockholm, at han deler mange af de bekymringer, som den synodale vej giver anledning til. Han er dog bekymret over, at debatten er så kontroversiel. ”For mig betyder synodalitet, at man lytter seriøst til hinanden og nærmer sig hinanden. Det betyder, at vi ikke skal indtage ekstreme holdninger. Ellers er der fare for en stærk polarisering”.

Ifølge Arborelius er paven optaget af deltagelse: ”Uden deltagelse ville vores sogneliv i Sverige bryde sammen. Vi har ca. 600 frivillige kateketer”. Ifølge biskoppen begyndte man selv den synodale proces ”ganske ydmygt”. I processen, tilføjer han, har det været slående, at indvandrergrupper har andre forventninger til Kirken end de indfødte: ”De har mindre forståelse for radikale reformer”, siger han. Godt halvdelen af landets 120.000 katolikker er indvandrere.

Køb Caritas’ julelys i din menighed eller på www.pastoral.dk

Overskuddet fra salget går ubeskåret til at hjælpe familier i Ukraine igennem vinteren.

Ham kommer vi til at savne!

Knud Helsted Kluge in memoriam

MINDEORD Mit venskab med Knud startede via de katolske sommerlejre på Øm i 1970'erne. Knud voksede op i Brønshøj med sine 3 brødre og 2 søstre. Efter studentereksamen valgte han på et tidspunkt at flytte til Odense, hvor han ville studere dansk på universitetet.

Det var også i Odense han lærte Solveig at kende, og de flyttede senere sammen og blev gift i København. Knud var meget interesseret i journalistik og blev i 1973 ansat ved Katolsk Orientering som redaktionssekretær. Det var i en tid, hvor bladets individuelle artikler i begyndelsen blev produceret efter "klippe og klistre-metoden" på skrivebord på kontoret og på hjemmefronten. På besøg i hjemmet blev jeg af og til præsenteret for hans arbejde med udkast til layoutet af sider, han tog med fra arbejdet, ligesom formuleringen af artiklernes overskrifter godt kunne være et emne under indtagelse af kaffen efter maden.

Senere engagerede Knud sig levende i bladets opbygning og indhold via nye digitale design-programmer, med de nye udfordringer, denne teknik medførte. Udover evnerne med det journalistiske indhold, så beviste Knud også, at han havde talent og evner med fotograferingen. Specielt var han interesseret i arbejdet med sort/hvide fotos.

I sin tid ved Katolsk Orientering blev han også udpeget som dansk repræsentant i en nordisk pressegruppe, der fik til opgave at dække pave Johannes Paul II's rejse til Norden i juni 1989.

Pressegruppen rejste til Vatikanet og

fulgte på tæt hold forberedelserne til besøget i Danmark, Norge, Sverige og Finland og fulgte paven rundt til de fire lande med opgaven at foto-dokumentere og beskrive landebesøgene. Et udvalg af de mange fotos, der blev taget på den nordiske rundtur, blev efterfølgende sammensat og redigeret af pressegruppen til en minderig erindringsbog. Knud Helsted Kluge var redaktionssekretær ved Katolsk Orientering 1973-1999.

Kommunikationsmedarbejder og redaktør af Caritas Nyt 1998-2008

Efter sin tid på Katolsk Orientering fortsatte Knud sin karriere i Caritas i 10 år. Han var en respekteret og vellidt medarbejder, hvis 10 år i organisationen var præget af et væld af forskellige aktiviteter, fra redaktionen af Caritas Nyt og udarbejdelse af kommunikationsmateriale og strategi- og projektbeskrivelser til afrapportering og IT.

Han satte dog i særlig grad pris på den megen rejseaktivitet, der fulgte med jobbet. "Jeg kom på en del rejser og så den virkelige verden – hvordan fattigdommen så ud, og hvordan Caritas kunne gøre en stor forskel med ret enkle midler. Det var meget spændende og gav inspiration til mange forskellige måder at fortælle om Caritas' projekter på," fortalte han til skribent Malene Fenger Grøndahl, da hun sidste år interviewede ham til Caritas Danmarks kommende jubilæumsbog, '75 år i tjeneste for næsten'.

Da Børnenes U-landskalender i 2002 gik til Caritas Danmarks projekt med at støtte indianske børn med indlæringsvanskelig-

Knud Helsted Kluge. Foto: Malene Fenger-Grøndahl.

heder i Bolivia, forfattede Knud Kluge børnebogen 'Indianerdrengen Hugo'. Hugo var på dette tidspunkt en 8-årig dreng, som Knud besøgte sammen med hans klassekammerater og flere andre børn i Bolivia. Historien om Hugo blev sammen år udgivet som en digital kalenderhistorie på Caritas Danmarks hjemmeside.

Senere fulgte undervisningsbogen 'Uganda – på vej mod en bedre fremtid' og 'Manipur – Indiens perle', der ved læsning sammen med indholdet af "sansekassen", der med sit indhold af 1 pose med gurkemeje, 1 pose med indhold af medicinske planter fra urskoven, et vævet tørklæde, øreringe, armbånd, et lille spejl, en hinduistisk bedekrans og en katolsk rosenkrans, skulle have til formål at børnene ved at sanse de origi-

nale effekter skulle få en mere konkrete og nærværende oplevelse af bogens indhold.

Bestyrelsesmedlem og redaktør af Sankt Vincent Gruppernes pjeceudgivelser 2009-2022

Efter hans pensionering fra Katolsk Orientering spurgte jeg Knud, om han kunne tænke sig opgaven med at producere Sankt Vincent Gruppernes (SVG) kvartalspjece. Den blev på daværende tidspunkt fremstillet som sprit-dupliserede A4 eksemplarer, og den udfordring tog han imod med stor iver.

Med Knud som redaktør blev pjecen forvandlet til en digitalt fremstillet 4-farvet pjece i A5 format på et offset trykkeri og pjecen har efterfølgende vist sig at blive SVG's vigtigste kommunikationsmiddel udadtil. Knud fremstillede også de indstik der skulle leveres til Katolsk Orientering.

Som bestyrelsesmedlem i SVG påtog Knud sig også opgaven med at være projektansvarlig for organisationens Manipur kontrakt. Fra sin tid i Caritas og hans besøg i Manipur blev det en hjertesag for Knud at holde en personlig kontakt til den lille nordøstindiske stat, hvor SVG støtter dette projekt med penge, med henblik på at 70 fattige familier kan få deres børn i skole og modtage undervisning. Vi kommer til at savne Knuds engagement for de fattigste, hans hjælpsomhed og gode humør. Knud Kluge blev født den 19. januar 1946 og døde den 16. oktober 2022.

Knud efterlader sig Solveig, deres to børn og 4 børnebørn.

Æret være hans minde

Mindeord ved Stig Gelslev

Ungarnske søstre imponerer!

Pædagogstuderende fra Holstebro fortæller om deres besøg hos Norbertiner Søstre.

Tekst: Poul Skallerup. Fotos: Sankt Vincent Grupperne

PÆDAGOGIK Efter en gruppe pædagogstuderendes besøg på Norbertiner Søstrenes dagcenter i Zsambék, Ungarn, har vi modtaget denne positive rapport.

"Seks unge social/special pædagogstuderende fra VIA Camps Holstebro tog i starten af september på studietur til Budapest ifølge deres valgmodul "kultur og interkulturalitet". De seks studerende havde i sinde at undersøge forholdene for udsatte børn og unge samt de ressourcer de har, eller mangel på samme.

Helt overraskede blev vi, da vi kom frem til dagcenteret. Lokaler fyldt med bøger, store udendørs faciliteter med bl.a. boldbane og bordtennisbord, som børnene frit kunne benytte sig af. Børnene udfoldede sig i lege på kryds og tværs af køn, aldersgrupper og sociale klasser.

Vi blev mødt af sr. Katalin. Hun havde sat en hel time af til at fortælle os om arbejdet på dagcenteret, historien bag og formålet med det. Hun viste os slideshow og meget mere. Vi blev mødt med åbne arme og blev endda guidet rundt i området af en af medarbejderne, Gabriel, som tidligere selv har været på dagscenteret. Han viste os bl.a. plejehjemmet, ruinerne fra det oprindelige kloster, den nye skole til de unge som kunne uddanne sig indenfor alt fra tømrer til kok til social- og sundhedsassistent.

Til sidst gik vi sammen ned til skolen for de yngre børn og hentede de børn, der

skulle direkte fra skolen til dagcenteret. Her blev de mødt med smil fra madmødrene og nonnerne, som også underviser dem i bl.a. diktat. Børnene startede med at få frokost, og her var vi så heldige at få lov at spise- og bede bordbøn sammen med dem.

Efter frokost blev børnene hjulpet med deres lektier, og når de var færdige med det de havde for, var det tid til leg.

Udendørsarealet gik fra en tom og pinlig stilhed til en overvældende latter, gynger der knirker og børn i forhandling med hinanden. For hvad er bedst – at lege fodbold eller banke, banke, bøf? Vi ender alle sammen ude i en stor cirkel, børnene har allerede taget godt imod os, og vi fornemmer, at de er ellevilde over at have gæster udefra. Legen bliver banke, banke, bøf og både børn såvel som de voksne deltager ivrigt.

Senere er det tid til et spil med et lidt andet formål, nemlig matematiske færdigheder. Vi studerende, der deltager, bliver revet i armene og bombarderet med kærlighed fra børnene – alt for at få vores opmærksomhed, så de kan sikre sig, at vi leger med. Det gør vi. Ud på kirkepladsen og skolegården i to hold. Alle med seks numre på panden, som det er meningen det andet hold skal sige højt, for at de kan vinde. Børnene ender med at løbe alle de voksne forpustet og er stadig klar til mere leg. En herlig oplevelse for alle.

Inden vi skulle med bussen tilbage til

Glade børn i dagcenteret.

Budapest, er vi inviteret til at overvære sr. Johanna uddele resterne fra frokosten til de hjemløse, som er i byen. En tradition, som følges hver eneste dag kl. 16. Og tydeligt er det for os udefrakommende, at traditionen lever i bedste velgående. Mange mennesker er nemlig mødt op for at få noget mad, og de står alle klar kl. 16. Ligesom Johanna gør, med et smil der kunne smitte enhver, uanset hvor de kommer fra".

Helena Hingebjerg – Pædagogstuderende på VIA University College, Campus Holstebro.

Sankt Vincent Grupperne har støttet søstrenes arbejde i 20 år. Ud over støtten til driftsomkostninger, som pt. er på 56.000 kr. om året, har vi i 2019 ydet en ekstraordinær støtte på 52.000 kr. til indkøb af computere og i 2020 ekstra støtte på 5000 kr. til dækning af Covid-19 relaterede omkostninger.

Tre af dagcenterets brugere sammen med pædagogstuderende Helena Hingebjerg og sr. Katalin.

Du kan støtte dagcenteret ved at indbetale et beløb på reg. nr. 3667, Konto nr. 1097164 eller MobilePay 19379. Mærk indbetalingen Ungarn.

”Disse mennesker havde en drøm”

Prædiken over læsningerne til Alle helgen Fest, søndag den 6. november (Åb 7,2-4.9-14; 1 Joh 3,1-3; Matt 5,1-12a).

Tekst: Pastor Minh Quang Nguyen

PRÆDIKEN I slutningen af kirkeåret fejres Alle helgen, og vi opfatter det spontant som en efterårsfest. Med ’efterår’ tænker vi ikke blot på årstiden, men også på den symbolske betydning, der ligger i udtrykket ’livets efterår’. Alle helgen og efterår har noget at gøre med høst, tilbageblik og status, men også med et udsyn til målet for vores livsvej.

Før Alle helgen blev en fest for alle kristne hellige, var det en fest for alle martyrer. I det 6. århundrede samlede man i Rom martyrerne knogler fra katakomberne – de store underjordiske gravanlæg uden for byens mure – og placerede dem i det gamle romerske tempel, Pantheon, der var omdannet til kirke. Denne dag blev fundamentet for festen for alle helgen. Hvorfor gjorde man det? For de kristne var det imidlertid vigtigt at hente disse knogler. De var en erindring – en håndgribelig opfordring: Se her! Disse mennesker havde en drøm, der også er vores drøm. De levede i denne drøm og levede efter den – ja, de døde endog for den.

Alle helgensfest er en stor festdag for hele Kirken. Vi glæder os i dag over alle dem, som har opnået deres livs mål. Men står alle disse helgener ikke ligesom lidt fjernt fra os? Der findes også mange levende helgener i dag. I al stilhed og tilbagetrukkethed lever de blandt os, og de er et bevis for, at Kirken også i dag opfylder sin mission og fører menneskene til frelsen. Men med hvilken ret kan vi antage, at et menneske er helligt? Kan vi eller Kirken afgive et svar? Kan man få et svar på om den hellige Frans af Assisi, Therese af Jesusbarnet eller en af vores egen familie virkelig nu skuer Gud i himlen? Biblens budskab tillader os at tælle en stor mængde til de udvalgte. Visionen i dagens første læsning er ikke et fantasibillede, men den er en bekræftelse på vores tro, et håb, som vi har fået til denne verden, vi lever i, så at vi har noget at holde os til. Netop denne store vision lader os opleve og se og lytte, at alle de hellige kommer fra alle folkeslag, stammer, sprog og nationer.

Kirken er Guds børns fællesskab, og ikke blot vi jordiske mennesker, men også de fuldendte hellige hos Gud tilhører dette fællesskab. Det er netop de hellige, som holder os denne meget betydningsfulde dimension af virkeligheden for øje. De erindrer os om at rette vort blik mod himlen, og når vi hvert år fejrer Alle helgen, indbydes vi til intensivt på ny at blive bevidst om denne dimension. Vi ved, at også vi engang som de hellige skal blive ligesom Gud. Når vi ser på vort liv i dette perspektiv, bliver meget af det, som vi betragter som stort og vigtigt, relativiseret. Meget af det, som vi beskæftiger os med til daglig, får en anden betydning. Vi vil mere afslappet kunne omgås de ting, der kræver

vor opmærksomhed.

Festen for alle de hellige konfronterer os med vores egen hellighed eller snarere vores mangel på hellighed. Ikke for at tage modet fra os. Tværtimod. Det er håbet, der er denne fests budskab. Kirken siger ganske vist, at alle helgenerne går i forbøn for os. Men vores hellighed opstår ikke ved hjælp af magi eller pr. automatik. Vi er nødt til at arbejde på den. Evangeliet på denne dag viser os vejene til hellighed. Hvis vi har

Billede: Ukendt oprindelse.

tænkt os at gå i gang, så lad os prøve ganske kort at gennemgå disse veje enkeltvis.

Saligprisningerne

Dagens evangelium omhandler saligprisningerne. I den jødiske litteratur fra Jesus tid anvendes ordet ’salig’ om dem, der skal få del i den endegyldige frelse; ordet betegner altså en nutidig tilstand, som et menneske befinder sig i, når det har det rette forhold til Gud. At være salig betyder ikke, at man bliver befriet fra ydre vanskeligheder, men de har en arv, der venter på dem, og som de vil få del i i evigheden. Saligprisningerne er en lykønskning til alle tilsyneladende ulykkelige mennesker i verden – de fattige, de lidende, de ydmyge, de barmhjertige, de rene af hjertet, fredsstifteren, de, der hungre og tørster efter retfærdighed og derfor bliver forfulgt – alle sammen mennesker, som vi i levende live aldrig ville lykønske. I saligprisningerne synes Jesus at have vendt op og ned på verden – eller har han måske netop stillet alt på sin rette plads? Her drejer det sig ikke om moral, men om religion: Først den åbne hånd, der kan modtage gaverne, og først derefter den virksomme hånd, der kan give gaver. Der propaganderes ikke for idealer, ingen dyder lovprises og ingen præstationer belønnes. I Guds navn lovprises mennesker, sådan som de er, og fordi de er sådan, som de er.

”Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres. Salige er de, som sørger, for de skal trøstes. Salige er de sagtmødige, for de skal arve jorden. Salige er de, som hungre og tørster efter retfærdigheden, for de skal mættes.

Helgenernes fællesskab

Vi begrænser ofte Kirken til den organisation af mennesker, som identificerer sig klart som dens medlemmer. Men Kirken, som er alle mennesker, der hører Kristus til, som det legeme, der består af vidner, der åbenbarer den levende Kristus, når langt ud over de grænser, som nogen som helst menneskelig institution har. Som Jesus selv siger: Ånden ”blæser hvorhen den vil” (Joh 3,8). Jesu Ånd kan røre hjerter når som helst, den ønsker det; den er ikke underlagt nogen menneskelige grænser. Det er et fællesskab af helgener, der vidner om den opstandne Kristus, som når ud til verdens ende og endnu længere. Den indbefatter mennesker fra for længe siden og langt borte fra. Det er dette enorme fællesskab af mænd og kvinder, der i ord og gerning har forkyndt og forkynder Jesu Herredømme.

hellige og fromme og afbilleder dem med en glorie rundt om deres hoveder og et ekstatiske blik, så er virkelige helgener meget mere tilgængelige. De er mænd og kvinder ligesom vi, som lever et almindeligt liv og slås med almindelige problemer. Det, der gør dem til helgener, er deres klare og faste koncentration om Gud og Guds folk. Nogle af disse liv ser måske helt anderledes ud, men de fleste liv er bemærkelsesværdige i forhold til vores eget liv. Helgener er vores brødre og søstre, der kalder os til at blive ligesom dem.

Hvad vil det sige ’at være hellig’?

Hellighed er en betegnelse for mennesker, der har fundet noget, der giver dem kræfter, et holdepunkt, fast grund under fødderne. De hviler helt åbenbart i sig selv, er bærere af et ’segl’. De er i levende kontakt med deres inderste kerne, i hvilken de ved sig helliget og antaget. De er i kontakt med deres drøm eller tro, selv i vanskeligheder og fortvivlelse. For mig er de mennesker hellige, som kan leve kærlighed, fordi de elsker sig selv. Ifølge Skt. Thomas Aquinas: ”Hellighed består ikke i at vide, betragte eller tænke meget. Hellighedens store hemmelighed er: at elske meget”.

Saligprisningerne viser os, hvad der er i Jesu hjerte, hvad han betragter som tegnene på Guds rige. Lad os bede Gud om, at vores øjne må blive velsignet, så vi kan genkende Guds rige i og omkring os. Hver af de helgener, som vi husker på i dag, bringer et aspekt af saligprisningerne til live. Vi takker Gud for det, som vi har lært af deres mange eksempler og for deres opmuntring ved at leve det liv, de gjorde.

Amen.

Helgener, der lever et kort liv

Når vi ser så mange mennesker, der dør i en ung alder i krige, af sult, af gadevold og af fysisk eller følelsesmæssig afvisning, undrer vi os ofte over, hvilken værdi deres korte liv har. Det synes som om, at deres rejse igennem livet er blevet afbrudt, før de kunne nå nogen af deres mål, virkeliggøre nogen af deres drømme eller fuldføre nogen af deres opgaver. Men kort som deres liv måske har været, så hører de til det enorme fællesskab af hellige, fra alle tider og alle steder fra, som står foran Lammet iførte lange hvide klæder ... og de råber med høj røst og siger: ”Frelsen tilhører vor Gud” (Åb 7, 9-10). Historien om de uskyldige børn, der blev myrdet af kong Herodes, er et forsøg på at ødelægge Jesus (Matt 2,13-18); den minder os om, at hellighed ikke kun er for dem, der levede længe, og som havde et hårdtarbejdende liv. Disse børn og mange andre, der døde unge er lige så meget Jesus vidner som dem, der fuldførte heroiske bedrifter.

Helgener, mennesker som os

Ved dåben bliver vi en del af en familie, der er meget større end vores biologiske familie. Det er en familie, der består af mennesker, der er reserveret af Gud til at være lys i mørket. Disse reserverede mennesker kaldes helgener. Skønt vi er tilbøjelige til at tænke på helgener, som

Festen for alle de hellige konfronterer os med vores egen hellighed eller snarere vores mangel på hellighed. Ikke for at tage modet fra os. Tværtimod.

Matt 5,1-12a

Saligprisningerne (Matt 5,1-12a)

Da Jesus så skarerne, gik han op på bjerget og satte sig, og hans disciple kom hen til ham. Og han tog til orde og lærte dem:

Salige er de barmhjertige, for de skal møde barmhjertighed. Salige er de rene af hjertet, for de skal se Gud. Salige er de, som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn. Salige er de, som forfølges på grund af retfærdighed, for Himmeriget er deres.

Salige er I, når man på grund af mig håner jer og forfølger jer og lyver jer alt muligt ondt på. Fryd jer og glæd jer, for jeres løn er stor i himlene”.

”Hvordan bevarer vi verden?”

Indtryk fra klimakonferencen i Haslev.

Tekst: pastor Elizabeth Knox-Seith, pilgrimspræst i Roskilde Stift og sognepræst i Stege-Nyord sogne

MILJØ I weekenden den 7.-9. oktober blev der afholdt klima-konference og retræte på Galleri Emmaus i Haslev, arrangeret af missionsorganisationen Areopagos, der til daglig især har fokus på mødet med den åndelige søgen.

Konferencen rummede et alsidigt program – med oplæg, paneldebatter og workshops, musik og meditative andagter – og i løbet af det sidste døgn blev der givet mulighed for at være i stilhed og fordybe sig i alle de mange indtryk undervejs.

I de seneste år har Areopagos udviklet et samarbejde med biskop Thomas fra den koptiske kirke i Egypten, og netop biskop Thomas var en af hovedtalerne på konferencen, sammen med meteorolog Michael Jarnvig og professor i systematisk teologi Niels Henrik Gregersen.

Michael Jarnvig indledte mødet fredag aften med en videnskabeligt dokumenteret gennemgang af klima-situationen, som den har udviklet sig gennem århundreder, med en markant stigning i niveauet af CO₂ over hele kloden i de seneste årtier, især forårsaget af den høje industrielle produktion i den rige del af verden.

Michael Jarnvig talte op imod de forskere og politikere, som har forsøgt at nedtone betydningen af klima-forandringerne, og påpegede, at stigningerne ikke er ”tilfældige”, men har uigenkaldelige konsekvenser på globalt plan, hvis ikke vi gør noget ved vores overproduktion og energiforbrug.

Den blomstrende ørken

Efter Michael Jarnvig fulgte biskop Thomas, der på sin stille og karismatiske måde talte om Guds perspektiv på mennesket og naturen. Han blev i sig selv et levende vidnesbyrd om, hvordan vi kan undgå at miste håbet midt i den overvældende mængde af information om, hvor grelt det står til i verden.

Biskop Thomas fik som ganske ung, da han netop var færdiguddannet som dyrlæge, et kald om at følge Kristus og gå klostervejen som munk. ”Det indre kald

er dybt lejret i sjælen, og det får dig til at foretage en handling,” forklarer biskop Thomas, der for godt 20 år siden, i 1999, startede refugiet Anafora 75 kilometer nord for Kairo. Området var oprindeligt et sted, hvor ørkenmunke for godt 1.500 år siden levede deres stille liv.

I dag er Anafora et lille ”paradis” af frodige marker, frugtplantager og haver, som omhyggeligt er blevet dyrket op af biskop Thomas og de mange frivillige, der bor og arbejder på stedet. De arbejder meget bevidste om kreativ genanvendelse af alle slags materialer, som en del af vejen ud af fattigdom.

Anafora betyder ”at løfte” og for biskop Thomas er det en del af kærlighedens væsen at knæle ned, lytte og lære, og på den måde løfte hinanden op i gensidig respekt. ”Vi har alle brug for en hånd til at lede os gennem tunnelen”, siger han.

For den nu 65-årige Biskop Thomas er det vigtigt at gøre visioner til virkelighed ved ganske enkelt at gå i gang. Det er i det enkle og livsnære, at forandringerne kan ske.

– Vi må ikke lade os overvælde af al smerten i verden og tro, at vi ikke kan gøre noget. Selv den mindste forandring er et bidrag til social retfærdighed og til at skabe en verden i bedre balance, er budskabet fra Biskop Thomas.

Der er brug for brønde

Anafora modtager hvert år mange gæster, der kommer med det formål at se, hvordan man kan få ørkenen til at blomstre, leve bæredygtigt, genbruge materialer og skåne miljøet ved at affaldssortere.

Center for Kirkeligt Udviklings samarbejde (CKU) har igennem Areopagos støttet Anafora, og håbet er nu at danne en dansk støttegruppe. Biskop Thomas har i forvejen gode kontakter i Sverige og et stort netværk der, men i sit ønske om at bygge bro og inspirere andre til konkret klima-handling, vil han gerne udvide sin kontakt i andre dele af Skandinavien. Han er allerede et kendt an-

Biskop Thomas (yderst t.v.) taler ved konferencen den 7.-9. oktober på Galleri Emmaus. I midten Thomas Hornemann-Thielke, sognepræst ved Herlufsholm, der gennem mange år har været optaget af ortodoks spiritualitet og har besøgt Anafora. Yderst t.h. artiklens forfatter, Elizabeth Knox-Seith.

sigt i de kirkelige miljøer gennem sine tidligere besøg i Danmark, bl.a. under ”Himmelske Dage” i Herning 2019 og i Roskilde i maj 2022, hvor han bl.a. var i dialog med den nyligt pensionerede biskop Peter Fischer-Møller, der også har gjort klimaindsatsen til en vigtig del af sit kald.

Biskop Thomas er ved at danne et ”Anafora 2” syd for Kairo, på et område, han har fået stillet til rådighed af den egyptiske regering. Det ligger i selve El-Qussia provinsen, hvor biskop Thomas har sit stift og er relativt tæt på stiftets kirker og medlemmer i området. Udfordringen her er – med kort tidsfrist – at få dyrket jorden op, på samme måde som det er sket i det oprindelige Anafora. Visionen er at skabe endnu en bæredygtig minilandsby i ørkenen, hvor fattige kan flytte ud med deres kvæg, gøde jorden, plante træer og andre afgrøder, leve sundt og inspirere andre til det samme.

Der er allerede fundet vand i ørkenen, og biskop Thomas planlægger som det første at bore brønde, så der kan plantes, vandes og leves et bæredygtigt liv. Men udfordringen er at få skaffet enkle og billige brønde til formålet, og det arbejdes der for øjeblikket på. Biskop Thomas opfordrer derfor alle, der har lyst til at støtte projektet, til at bakke op, økonomisk og praktisk.

Vi er selv natur

Blandt de andre oplægsholdere var professor i systematisk teologi Niels Henrik Gregersen, der i særlig grad lagde vægt på vores natursyn, som i disse år er i forandring. Som han udtrykte det, ganske kort: ”Naturen er ikke kun noget, mennesket skal bruge, men noget vi er”.

Vores forhold til naturen har gennem århundreder bygget på en forestilling om, at naturen alene eksisterer som en nytteværdi for mennesket – men med den gryende klima-katastrofe bliver det mere og mere tydeligt, at vi må gøre op med denne forestilling, og i stedet samvirke med naturen. Mennesket er ikke naturens centrum, tværtimod. Naturen er i centrum alle vegne, også i os, understregede Niels Henrik Gregersen. Vi er faktisk natur, fuldt og helt.

Helt lavpraktisk indånder vi luften, som gives til os fra skabelsen. Ånd har noget med åndedrag at gøre. Ånden ånder i os, også rent fysisk. Vi hænger sammen med naturen, helt ind i de inderste celler.

Et omdiskuteret sted i Bibelen er Første Mosebog kapitel 2. Her står der i mange af de ældre oversættelser, at mennesket skal være hersker over naturen. Men går man tilbage til det, som oprindeligt står på hebraisk, er betydningen, at mennesket skal passe på og bevare naturen, det vil sige hele Guds skaberværk.

”Dette er for Kirken en særlig motivation i klima-spørgsmålet. Udover de mange andre motivationer, man kan have for at passe på klimaet, er der en særlig teologisk, spirituel og religiøs motivation for at bevare verden, netop fordi tanken er, at verden er skabt af Gud og bærer Guds spor i sig”, konkluderede Niels Henrik Gregersen.

Udsigt over Anafora. Foto: Areopagos.

Den opstandne Kristus. Opstandelseskirken i Anafora. Foto: Areopagos.

Vi, der er givende

Peter Fleetwood har haft sit virke i mange lande i verden, inden han kom til Færøerne. Men en ting går igen i alle hans tjenester. Det er længslen efter at dele det, som Gud har givet ham, med andre.

Velsignelsen er, når Gud åbner mit hjerte.

Det at give er hjertet i den katolske sociallære, fortæller Peter. Jeg vil give Guds velsignelse videre til andre og se folk gå lettede herfra.

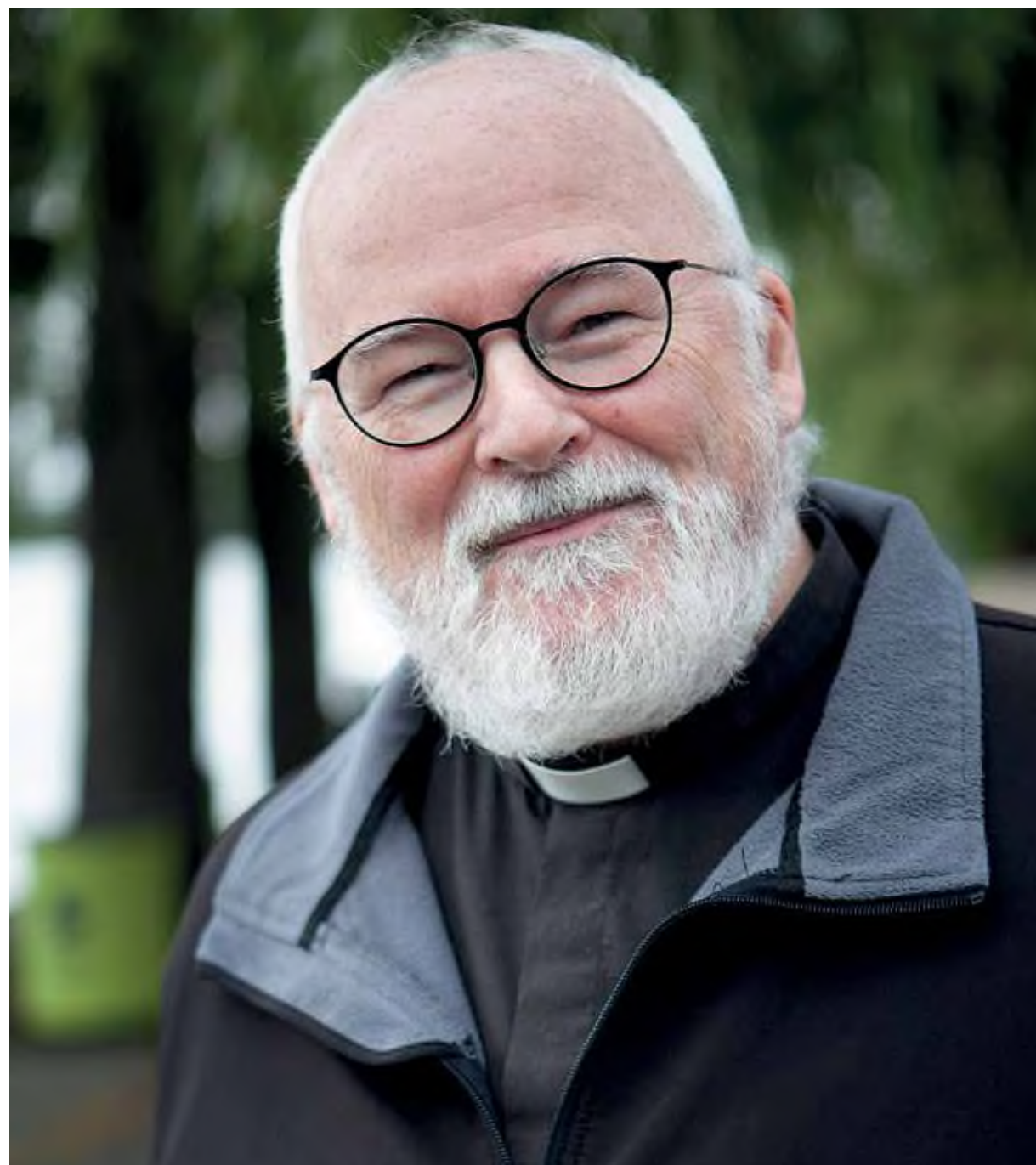
“ Jeg giver ikke noget for at få en velsignelse. Velsignelsen er, når Gud rører mit hjerte og åbner mine øjne og sætter mig i stand til at give.

Vi vil ikke glemme de svage

Gud har en særlig omsorg for de fattige. Bibelen fortæller os klart og tydeligt, at vi skal sørge for enkerne og de forældreløse. Det er en del af det katolske system – at vi ikke vil glemme de svage. Jeg giver det, jeg kan, som en påmindelse om Kristi tilstedeværelse. Det er det eneste, jeg kan gøre.

Alt, hvad jeg giver

I dag giver vi ikke kun penge, men vi giver også omsorg. Jeg har arbejdet som hospitalspræst, og mange gange var min stemme det sidste et menneske hørte. I særdeleshed, da Coronaen kom, og der var strenge restriktioner om, hvem patienterne måtte få besøg af. Som præst fik jeg en særlig

tilladelse til at besøge de syge og give sakramenter til dem, der måtte ønske det.

Ressourcerne er uretfærdigt fordelt
Kirken ville ikke være der i morgen, hvis vi ikke støttede den økonomisk i dag. Personligt giver jeg altid mere, end der forlanges. For der er mennesker, der har mistet deres

job og ikke har mulighed for at give noget nu, og dem vil jeg bære igennem.

Den måde, ressourcerne er fordelt på, er ikke retfærdig. I Evangeliets Glæde siger Pave Frans med et citat fra Johannes Chrysostomos: “Ikke at lade de fattige få del i deres egne goder, det er det samme som at stjæle goderne og berøve de fattige livet. Det er ikke vores goder, som vi tilbageholder, men deres”.

Så når jeg giver til dem, der har mindre end mig, giver jeg dem det tilbage, der tilhører dem.

At give er ikke udelukkende en religiøs handling

Når jeg giver på denne måde, er det ikke kun af religiøse årsager. Det er et spørgsmål om solidaritet med de troende. Det handler om at være praktisk.

Jeg har gennem årene set mange give til kirken. Men det lader ikke til, at det afgørende er, hvor mange penge man har, når man giver noget. For jeg har set fattige give meget mere end rige.

Tekst og foto
Susanne Debora Madsen

Tak til dig, som betaler kirkeskat. Det betyder, at Kirken kan være åben, når Raychel og Raquel vil bede en bøn.

Tilmeld dig i dag

katolsk.dk/kirkeskat

Kirkeskat før og nu

Ordet kirkeskat er i katolsk sammenhæng relativt nyt, for tidligere talte man om kirkebidrag. Når navnet blev ændret, skyldtes det ønsket om at signalere, at det at bidrage økonomisk til kirken er en pligt, man ikke kan smyge sig udenom. I den forstand er kirkeskat lige så gammel som kirken selv. Vi skal nemlig ikke mange kapitler ind i Apostlenes Gerninger, før vi møder folk, der sælger deres ejendom og lægger pengene for apostlenes fødder – og nogle, der prøver at snyde (ApG 4,32-5,11)!

“ Fordelen med tiende var, at det var en afgift, som var enkel at administrere, fleksibel, og velegnet til at holde en lokal menighed kørende.

Lige så interessant er, at begrundelsen for denne overførsel af økonomiske resurser også fremstår tydeligt. Der er nemlig to sider af kirkens liv, der helt fra start har været absolut nødvendige, og som derfor skulle organiseres og finansieres. Det ene er forkyndelse og regelmæssig gudstjeneste, og det andet er omsorgen for de fattige (ApG 6,17). Begge dele er permanente behov, der krævede permanente løsninger. Disse

Tiendelader blev brugt i store dele af Nordeuropa gennem middelalderen. Her kom bønder med 10% af deres afgrøder til præsterne og til Kirkens arbejde med at sørge for de fattige. Laden på billedet står i landsbyen Guiting Povung.

permanente løsninger har gennem tiderne taget mange former.

Tiende

Den mest oplagte forløber for vores moderne kirkeskat er tiende, dvs. en ti procents afgift af alle afgrøder og produkter. Tienden har

rod i jødedommen, hvor det var en blandt flere religiøse afgifter (3 Mos 27,30). Tiende gik ikke direkte over i kristendommen, bl.a. fordi der i Romerriget eksisterede en velfungerende pengeøkonomi, og tienden jo netop bestod i naturalier: korn, olie, husdyr etc. Men i løbet af 400-tallet og 500-tallet bredte

Tilmelding til kirkeskat

365

GODE GRUNDE TIL AT GIVE

Din kirke er der for dig hver eneste dag året rundt. Din gavmilde støtte gør dette muligt. TAK!

OPRET AFTALEN I DAG

Udfyld blanketten og send den til Bispekontoret. Du kan også aflevere den i din egen kirke eller ringe til os på 33 55 60 80 for at oprette en aftale over telefonen.

BS-tilmeldingsblanket

Navn	
Adresse	
Postnr./By	
E-mail	
Telefon	
Bankkonto reg.nr.	kontonr.
CPR-nr.	
☐ Jeg bekræfter at være døbt/optaget i Den katolske Kirke (Sæt kryds)	
Dato	Underskrift

Dit bidrag reguleres hvert år. Reguleringssatsen er p.t. 3 %
Satsen vedtages af Pastoralrådet.
Biskoppen anbefaler, at man betaler 1% af sin skattepligtige indkomst.
På www.katolsk.dk/bispedmmet/privatlivspolitik kan du læse om, hvordan vi behandler dine oplysninger og dit samtykke til at behandle data.
Du kan til enhver tid ændre eller tilbagekalde dit samtykke.

Beløb

200 kr. pr. md.   350 kr. pr. md.
 500 kr. pr. md.
 Andet beløb kr. pr. md.

Ret min nuværende kirkeskatteaftale

Fremover vil jeg betale kr. pr. md.

DEN KATOLSKKE KIRKE I DANMARK
ANSGARSTIFTELSEN

GAMMEL KONGEVEJ 15
DK-1610 KØBENHAVN V
TLF. (45) 33 55 60 80
E-MAIL: KIRKESKAT@KATOLSK.DK

Vil du også være en del af den katolske arv og støtte kirken?

I modsætning til vores forfædre, som betalte 10%, anbefaler biskoppen i dag, at enhver katolik støtter Kirken økonomisk med mindst 1% af deres skattepligtige indkomst.

Send tilmeldingsblanketten til:
Den katolske Kirke, Ansgarsstiftelsen
Gammel Kongevej, 1610 København V

der, som en donation til Kirken. Disse gaver blev både
ver, Gloucestershire, England

tienden sig, for den egnede sig fortrinligt til de små kristne menigheder, der efterhånden bredte sig ud i alle egne af det smuldrende Romerrige.

Fordelen ved tiende var altså, at det var en afgift, som var enkel at administrere, fleksibel og velegnet til at holde en lokal menighed kørende ved at brødføde præsten og andre kirkelige medarbejdere. Problemet var, at det kunne blive en fristelse for præsten til at æde det hele op selv.

Den altid praktisk tænkende pave Gregor den Store formulerede derfor sidst i 500-tallet en grundregel for fordeling af tienden: En fjerdedel til præsten, en fjerdedel til biskoppen, en fjerdedel til kirkebygningen, og en fjerdedel til de fattige. Man kan diskutere procentsatserne, men Gregors blik for de centrale opgaver var klart, især at kirken aldrig må glemme de fattige, og at opgaverne over sogneniveau er et fælles anliggende.

Alternativet

Tienden var langt fra Kirkens eneste indtægtskilde i middelalderen og senere. Mange kirkelige institutioner erhvervede også fast ejendom, men på sogneniveau var tienden ganske afgørende og helt klart kirkens foretrukne løsning, også selv om det gav administrativt bøvl og konflikter med de lokale bønder, der prøvede på at slippe billigere.

Men hvad var alternativet? Det reelle alternativ til tiende var brugerbetaling, dvs. at præsten modtog kontant afregning for at forvalte sakramenterne. Det ville uvægerligt betyde, at præsterne ville få en stærk tilskyndelse til at yde væsentlig bedre kirkelig service til de rige, mens "dårlige betalere" fik tilsvarende ringere betjening. Ja, måske ville en fattig præst knap nok kunne tillade sig at tage sig af de fattige, hvis han også selv skulle overleve. For slet ikke at tale om muligheden for at opnå særlige fordele eller blid behandling mod passende

af tienden. Sognekirkernes lokale finansiering gennem tienden blev der derimod sjældent pillet ved, for det var som nævnt et praktisk og fleksibelt system. Det gjaldt i hvert fald på landet, og det var jo dér, langt størstedelen af befolkningen boede frem til omkring 1900.

Med tiden udviklede økonomien sig dog. Flere og flere steder blev tienden "afløst" af en pengeydelse og i mange protestantiske lande opkrævet af staten sammen med andre

“

Måske ville en fattig præst knap nok kunne tillade sig at tage sig af de fattige, hvis han også selv skulle overleve.

betaling, dvs. bestikkelse.

Kort sagt: Tiendesystemet var administrativt tungt, men havde til formål at sikre finansieringen af de nødvendige kirkelige opgaver for høj og lav og samtidig gøre præsten i det mindste delvis uafhængig af lokalbefolkningen. Brugerbetaling giver derimod magten til den stærke forbruger og rummer mange fristelser for alle parter, og det ønskede kirken at undgå.

Reformationen og alt det dér

Så kom reformationen, og i de protestantiske dele af Europa overtog de verdslige magthavere i vid udstrækning ansvaret for religionen. Det medførte ofte en massiv overførsel af indtægter fra kirkelige til verdslige formål, især de indtægter, der stammede fra fast ejendom. I Danmark overtog kongen simpelthen biskoppens del

skatter og afgifter. Det er i grove træk også, hvad der skete i folkekirken i Danmark i begyndelsen af 1900-tallet. Trossamfund uden for folkekirken måtte så finde på andre måder at organisere sig på, typisk gennem forskellige frivillige bidragsordninger.

Døden og skatterne!

Man kan diskutere, om det i katolsk sammenhæng bør hedde kirkeskat, for skat er jo normalt en afgift, der betales til staten, og den katolske kirke er jo ikke en statskirke. Men måske er det meget godt at holde fast ved ordet, for det indikerer, at det at bidrage økonomisk til kirkens ve og vel er nødvendigt og uundgåeligt – ligesom døden!

Af Sebastian Olden-Jørgensen

Tak til dig, som betaler kirkeskat. Det betyder, at pastor Daniel kan møde Sara, når hun har brug for en snak om troen

Tilmeld dig i dag

katolsk.dk/kirkeskat

Kirken stod der, og jeg blev kaldet ind

Bente Rosendahl Duvier var ikke katolik, men hun gik alligevel ind i kirken.

Jeg har nok altid haft en fornemmelse af, at den katolske kirke mere var for mig, fortæller Bente Rosendahl Duvier, som konverterede i 2017. Men det blev klarere for mig, da jeg begyndte at gå til katolske messer.

Jeg er dybt taknemmelig for, at jeg blev kaldet ind i kirken, og at den stod der.

“

Ligesom jeg betaler til sygevesenet og benytter mig af dette, vil jeg også betale for den kirke, jeg benytter mig af.

Fra folkekirke til Den katolske Kirke

Jeg flyttede straks min kirkeskat fra folkekirken til Den katolske Kirke. Det var helt naturligt for mig. Jeg ville føle det, som om jeg lukkede på noget, som andre betaler for, hvis jeg ikke havde gjort det. Ligesom jeg betaler til sygevesenet og benytter mig af dette, vil jeg også betale for den kirke, jeg benytter mig af.

Variierende kirkeskat

Bente startede med at betale det beløb, hun følte hun kunne. I 2019 blev hun gift med Peter, som hun mødte på konvertitkurset. Som par med fælles økonomi havde de flere penge, og derfor satte begge deres kirkeskat op.

Der var dog en periode på 9 måneder, hvor Bente satte kirkeskatten ned igen for at betale en gæld ud. Da gælden var afviklet, satte hun sin kirkeskat op igen.

Jeg vil gerne gøre en forskel

Det er vidunderligt at besøge kirken i Maribo, selv om det ikke er det sogn, jeg bor i, fortæller Bente. Jeg er glad for, at kirkeskatten også dækker de sogne, som har en mindre økonomi. Jeg ville føle mig medansvarlig, hvis de lukkede pga. af den lille økonomi, og jeg ikke havde betalt min

I samme øjeblik, som Bente Rosendahl Duvier meldte sig ind i Den katolske Kirke i Danmark, flyttede hun sin kirkeskat fra Folkekirken til den lokale katolske menighed.

kirkeskat. Jeg føler det, som om jeg gør en forskel, når jeg betaler kirkeskat. Som om jeg er med til at bevare de små kirker.

Kirkeskat hænger sammen med fællesskabet

For mig hænger det hele sammen. Jeg bidrager med min bøn, og jeg bidrager med kirkeskat. Alle har glæde og gavn af præster

og aktiviteter i kirken. Messen koster også penge. Jeg forstår ikke, hvad argumentet skulle være for ikke at betale. Jeg ønsker, at det var en selvfølge for alle.

Tekst og foto
Susanne Debora Madsen

725

Katolikker har tegnet en ny kirkeskatteaftale i

2022

Utallige flere har hævet deres nuværende støtte

8865

katolikker har en kirkeskatteaftale i dag

Vi siger
TAK

“Vi skal være et modsigelsens tegn”

Nyt relikvie krytter kirken i Struer endnu tættere til Johannes Paul II.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

MENIGHEDSLIV Med salmesang på tamilsk, vietnamesisk og polsk fejrede menigheden i Struer søndag den 16. oktober sammen med biskop Czeslaw, at den nu har et relikvie fra den hellige Paul Johannes Paul II i deres Kirke. På netop denne dag blev daværende kardinal Karol Wojtyla i 1978 valgt til pave.

Sankt Johannes Paul II's kirke i Struer er byens første katolske kirke efter reformationen og den eneste i Danmark, der bærer hans navn. Menigheden har selv valgt ham som værnehelgen, fortæller sognepræst Wienczynslaw Barwinski. Kirken i Struer er den tredje katolske kirke i Danmark, der har et relikvie fra Johannes Paul II. De to andre kirker er Sankt Nikolaj Kirke i Esbjerg og Sankt Annæ Kirke på Amager. Relikviet er en bloddråbe og er formidlet af den afdøde paves privatsekretær, Stanislaw Dziwisz, nu ærkebiskop i Krakow.

Kirken i Struer blev indviet den første

søndag i advent for to år siden og bruges flittigt af menighedens omkring 150 medlemmer. Hver søndag fejres messen på dansk med indslag fra de store sproggrupper. Om onsdagen er der rosenkrans på polsk og vietnamesisk og om fredagen på tamilsk.

Kirken er købt af Indre Mission og ligger i det tidligere missionshus Bethania, der ligger meget centralt på hjørnet af Torvegade og Enggade. Bygningen blev opført i 1906 og er bevaringsværdig i kategori 3. Indre Mission har haft stor betydning på den jyske vestkyst og præger stadig det kirkelige liv på egnen. Fromme, bibelhistoriske billeder fra Indre Missions tid hænger i dag side om side med et billede af Johannes Paul II, og en lille figur af Vor Frue af Fatima pryder bagvæggen i kirkens mødesal.

Biskop Czeslaw tog i sin prædiken udgangspunkt i dagens tre tekster fra Esajas 52,7-10, 2. Timoteus 4,1-5 og

Biskop Czeslaw fejrede messen sammen med sognepræst Wienczynslaw Barwinski.

Menighedens nye relikvie med en bloddråbe fra den hellige Johannes Paul II.

Johannesevangeliet 21,15-17. De handler om glæden over den, der bringer godt nyt, kampen mod tidsånden og om kirkens læremyndighed og passer i grunden på enhver hyrde, sagde biskoppen.

“Som kristne er vi kaldede til at være et modsigelsens tegn. Det betyder ikke, at vi skal gå rundt og være en Rasmus Modsat; men hvis vi har den kristne tro alvorligt er det nødvendigt, at vi står ved den og viser at der findes andre værdier. En menighed

er ikke til bare for at vi skal hygge os der i en lille, lukket kreds. Kun ved radikal omvendelse for hele samfundet kan vi bane vejen for fred. Først når vi begynder at lukke Gud ind i vores liv, kan der ske noget nyt” sagde biskop Czeslaw i sin prædiken.

En overdådig buffet med hjemmelavede tamilske, polske og vietnamesiske specialiteter satte et festligt punktum for en dag i trosfællesskabets tegn.

Slægt skal følge slægters gang

Erling Brodersen udgiver usædvanlig slægtsbog.

HISTORIE Mange danskere vil gerne vide mere om deres rødder. De vil vide, hvor de kommer fra og går på opdagelse i deres slægts historie. Pastor Erling Brodersen er en af dem. Han har i år udgivet ”Slægt skal følge slægters gang” – et mammutværk på næsten 1.200 sider.

Som teolog har Brodersen en usædvanlig profil. Han uddannede sig på den berømte Max Reinhardt dramaskole i Wien. Her blev han i 1968 cand. theol. I 1970 fik han doktorgraden i teologi på Catholic University of America.

I Danmark arbejdede han som adjunkt på Efterslægten i religion, latin og oldtidskundskab indtil han i 1981 blev præsteviet og bl.a. arbejdede som sognepræst i Haderslev.

Sommeren 2014 begyndte Brodersen at arbejde med sin slægts stamtræ og gjorde mange opdagelser undervejs. Resultatet er blevet en labyrintisk bog med mange forskellige indgange. Her er artikler om f.eks. reformationen, forskelle i katolsk og reformatorisk nadveropfattelse, dansk herregårdskultur på Fuglsang, kirken Santa Maria in Traspontina i Rom og ikke mindst teaterminder.

KO vil i de næste par numre dykke ned i nogle af bogens emner og præsentere dem for læserne. LR

”Slægt skal følge slægters gang” er udkommet på forlaget BoD (Books on demand – www.bod.de).

Pastor Erling Brodersen. Foto: Lisbeth Rütz.

Academicum Catholicum inviterer

Niels Stensens festdag den 25. november 2022

fejrer vi i år – i overensstemmelse med en solid AC-tradition – med en højtidelig Messe.

Tid og sted: 25. november 18:00, Sankt Augustins Kirke, Jagtvej 183, 2100 København Ø.

Efter Messen vil læge Jesper Brandt Andersen fortælle om den salige Niels Stensen og især hans betydning som banebrydende naturforsker.

Aftenens foredragsholder skriver selv om emnet:

Niels Stensen er en af danmarkshistoriens mest betydningsfulde naturvidenskabsmænd. Gennem 350 år har han fascineret og inspireret både fagfolk og lægfolk i ind- og udland. Danske nobelprismodtagere som August Krogh, Niels Bohr og Niels K. Jerne kiggede Stensen over skulderen og lod sig inspirere. I løbet af et enkelt årti – 1660'erne – gjorde Stensen i kraft af sine enestående evner til iagttagelse og analyse og sin anvendelse af stringent videnskabelig metode en perlerække af nye opdagelser inden for anatomi, zoologi, geologi og krystallografi.

Foredraget kaster med udgangspunkt i foredragsholderens nye omfattende biografi Niels Stensen. Kongelig anatom og fyrstelig geolog lys over Niels Stensens naturvidenskabelige indsats, baggrunden for hans imponerende karriere og årsagerne til hans konversion til katolicismen, som fik ham til at forlade naturvidenskaben til fordel for teologien.

Bogen, som udkom den 17. november 2021, vil kunne erhverves og signeres i forbindelse med foredraget.

ADVENTSRETRÆTE med pater Martin Chase, S. J.

Igen i år indbyder Academicum Catholicum medlemmerne og andre interesserede til en mini-adventsretræte.

Tid: Lørdag d. 3. december 2022 kl. 15 med forventet afslutning kl 17.

Tidsplan:

15:00-15:45: Oplæg (v. p. Martin)

15:45-16:30: Meditation.

Der vil være lejlighed til skriftemål efter aftale.

Kl. 17:30 I direkte tilslutning til retræten, vil der være vigiliemesse i huskapellet med pater Martin som celebrant.

Sted: Sankt Augustin (Jagtvej 183D, indgang fra gården). Huskapellet og Murstenslokalet vil blive anvendt til selve retræten og den efterfølgende vigiliemesse.

Alle er velkomne, men vi beder om tilmelding.

Med venlige hilsner

P. Martin Chase, S. J. / Niels-Henrik Assing

Hvorfor diakon og hvorfor en viet tjeneste?

To af bispedømmets permanente diakoner med hver deres indfaldsvinkel til tjenesten giver her deres bud på diakonatets kendetegn og relevans i Kirkens liv.

Tekst & foto: Niels Messerschmidt

DIAKONALT Var det ikke for den lille diskrete 'præsteflip' ville mange sikkert ikke forbinde disses arbejde med en viet tjeneste, når man møder dem på steder, Kirken normalt ikke når ud. Det er de permanente diakoner, vi taler om, og i vort bispedømme har vi seks af dem. To af dem har vi sat i stævne – Kaare H. Nielsen, der netop har fejret sit 25-års diakonjubilæum, og David Noval, nordisk chef for den maritime velfærdsorganisation Stella Maris – for at høre nærmere om, hvad diakontjenesten går ud på.

"Der findes mange kald til diakontjenesten: nogle har det bedst med at arbejde inden for Kirkens fire vægge, men andre har mere udadgående tjenester, hvor de også møder folk uden tilknytning til Kirken", forklarer Kaare Nielsen. Han betjener selv den tysktalende menighed i København, er økumenisk engageret (på Folkemødet og Danske Kirkedage, hvor han er næstformand i landsledelsen) og arbejder desuden som par- og psykoterapeut.

Den røde tråd i Kaares tjeneste er at hjælpe mennesker til at finde ind til sig selv og til Gud – i deres aktuelle livssituation. "Det er fløjtende ligeegyldigt, om det så er ude på havet eller inde i Kirken, eller vi taler om en ægteskabskrise. Det handler om at få dem til at mærke indad og mærke Gud i deres eget liv".

David Noval – netop hjemvendt fra Stella Maris' verdenskongres i Glasgow, hvor han blev hædret for sit arbejde med at opbygge den nordiske organisation med nu 55 frivillige alene i Danmark (i en tid hvor andre landeafdelinger har mistet 1/3 af deres fri-

villige) – beskriver sin diakontjeneste således:

"Min tjeneste foregår primært uden for Kirken. Det er også det, jeg finder mest interessant. Kirken er god nok i sig selv og liturgien er også vigtig, og giver én energi til arbejdet udenfor. At være diakon er at stå med et ben i hver lejr – Kirken og det omgivne samfund, og i mit tilfælde at betjene de mange sømænd, som lider store afsavn over at skulle være væk fra deres familie og deres land i længere tid", siger han og tilføjer:

"Med mine +50 år og erfaringerne fra mange jobs kan jeg bidrage med noget andet end mange præster, der primært er uddannet på universitetet og præsteseminaret. Men heldigvis findes der også præster med erhvervs erfaring i bagagen, fordi folk ofte er villigere til at åbne sig over for én, de kan spejle sig i".

Opsøgende og udadgående

Diakonuddannelsens struktur og indhold afhænger meget af det enkelte bispedømme. I England fx findes der to spor; det ene meget akademisk med masser af teori, mens det andet, som David Noval har valgt, i Birmingham, vægter det praktisk højere, fx dét at skrive prædikener, holde oplæg i menigheder og undervise på ægteskabskurser.

"Jeg havde selv nogle idéer, da jeg forelagde ønsket om at blive diakon for biskoppen. Men jeg endte med at arbejde med noget helt andet, end jeg oprindeligt havde ønsket: noget i retningen af det, Kaare arbejder med, nemlig ægtepar og

David Noval (t.v.) og Kaare Nielsen lagde vejen forbi bispeskontoret for en snak om det permanente diakonat.

familier, men med min erhvervs erfaring som brandmand, ambulancekører og kriserådgiver hos Falck, faldt det mig naturligt at arbejde mere udadgående og tale med alle typer folk, hvilket jo udmønter sig i mit arbejde hos Stella Maris".

"Min uddannelse", forklarer Kaare Nielsen "var anderledes, idet jeg læste teologi, hvilket passer godt ind i mit arbejde, hvor jeg får mange spændende teologiske spørgsmål og møder folk med mange udfordringer. Selv om jeg føler, at Gud har kaldt mig til denne tjeneste, nåede jeg til et punkt, hvor jeg følte at mangle noget, og efter at have drøftet det med generalvikaren og biskoppen, begyndte jeg at læse psykologi og psykoterapi. Jeg ser det som en stor fordel, at vi diakoner i bispedømmet ikke bare bliver smidt ind på et bestemt spor, men får lov at specialisere os".

"Det, at en diakon står med et ben i såvel det kirkelige som det civile, må give et eller andet. At jeg er gift er et stort plus, når jeg har par i terapi, for så er dét, jeg siger ikke bare noget, jeg har læst mig til, men er noget jeg selv har praktisk erfaring med. Det giver parrene en vis tryghed", forklarer Kaare Nielsen.

Begge diakoner er enige om, at centralt i deres diakontjeneste ligger det at være opsøgende og at prioritere mødet med mennesker uden for Kirken.

Som diakon hører man ikke under ens egen sognepræst, men refererer direkte til biskoppen. Diakonen står til biskoppens disposition og er særligt tilknyttet ham på en anden måde end præsterne er det. Biskoppen giver også diakonerne til opgave at støtte de pågældende sognepræster og hjælpe dem med sogneopgaver. Alt sammen skal oftest passes ind med diakonens familieliv og normale 'civile' arbejde, da diakoner som udgangspunkt ikke er lønnet af bispedømmet.

Diakonatet i fremtidens Kirke

Er diakontjenesten svaret på mange af Kirkens udfordringer i dag, fx præstemanglen og andre problemstillinger, som de synodale høringer i bispedømmerne har blotlagt?

"Det tror jeg så afgjort", svarer David Noval. "Andet Vatikankoncil fornyede det permanente diakonat som svaret på eksiste-

rende behov i samtiden – og det er måske i endnu højere grad aktuelt i dag. Men det må ikke resultere i en konkurrence mellem de forskellige kirkelige tjenester, idet præsterne jo gør de ting, de er supergode og uddannede til, mens vi diakoner har et helt andet kald. Begge kald er vigtige for Kirkens liv og virke i dag".

Kaare Nielsen mener, at hvis Kirkens hierarki anskues som et tjenende hierarki, er ingen tjeneste finere end den anden. "Vi er heldige at være diakoner i et bispedømme, hvor vi ikke presses ind i en bestemt forståelse af, hvad vores tjeneste er og rummer. Jeg synes, at vi langt hen ad vejen selv har lov til at definere indholdet af vores tjeneste – selv om der naturligvis også er opgaver, vi bliver pålagt, hvilket ikke kan være anderledes".

David Noval er flere gange blevet spurgt, om han, hvis det var muligt, ikke helst ville have været præst. Hans svar kommer prompte: "Under ingen omstændigheder! For mit kald er ikke til præstegerningen, men til diakonatet. Det er to helt separate ting".

Hvordan ser I fremtiden for det permanente diakonat i Europa?

Vi ser fx i England og Tyskland ganske mange permanente diakoner. I Norden er der nogen – i Sverige en del, mens der er færre i Norge. De har til gengæld deres egen diakonuddannelse, mens Sverige pt. har sat deres på pause. "Men behovet begynder at vise sig, især fordi der i bispedømmerne er et stigende behov for diakonale opgaver, der skal løses. Dér, hvor det fungerer allerbedst, er, hvor der er en god balance mellem antal præster og diakoner, og hvor man deles om opgaverne, og langt hen ad vejen supplerer hinanden", siger David Noval.

Kaare Nielsen mener, at det grundlæggende er vigtigt for Kirken, sådan som Johannes XXIII påpegede det, at den altid har brug at reformeres for bedre at kunne forkynde sit budskab i samtiden. I den forbindelse tror jeg, at det er en stor fordel at indtænke diakonerne, vel at mærke veludannede diakoner, i fremtidens Kirke og bruge diakonatet på en tydeligere måde. Og det synes jeg egentlig, vi er ganske gode til her i bispedømmet".

På besøg hos en landsmand

3.g'erne fra Niels Steensens Gymnasium besøger Firenze.

Tekst og billede: NSG

STUDIETUR Uge 41 lige før efterårsferien er højsæson for studieture i gymnasiet. Det gælder også for Niels Steensens Gymnasium, hvor 2. og 3.g'erne fordelte sig over Europakortet fra Paris og Budapest til Malta og Bilbao.

For 3.a gik turen til Firenze med fokus på renæssancen og Medici-familien. Et lokalt gymnasium, Liceo Niccolò Machiavelli, fik også besøg af de 23 danske elever, og – hvem ved? – måske ender det med en fast udvekslingsaftale mellem de to skoler. Stemningen var i al fald til det.

Ingen studietur til Firenze for NSG ville dog være komplet uden et besøg i Mediciernes familiekirke, San Lorenzo, hvor videnskabsmanden, biskoppen og skolens navnehelgen Niels Steensen ligger fornemt begravet.

"Nej, I vil besøge Niccolò Stenone", udrød den rare dame og kirketjener, der fra kirkens port holdt øje med turisterne. "Han er en af mine yndlingshelgener. Så ydmyg, så moderne". Og så blev der helt ekstraordinært åbnet for det afgrænsede område i kirken, hvor Niels Steensens kapel

ligger, og hans smukke sarkofag står. Det gjorde indtryk, at klassen havde en stor buket af røde og hvide nelliker med som en hilsen til deres berømte landsmand.

Klassen kom med blomster til Niels Steensens grav.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Liturgisk fornyelse i Den katolske Kirke

Til lykke til det katolske bispedømme med det færdige danske Missale!

Nu foreligger Missalet på dansk efter lang tids forarbejde.

Den klassiske, latinske Romermesse har sine rødder i Oldkirken og er udviklet fra pave Gregor den Stores reformer og de følgende århundreder i Rom. Noget at det sidste, der blev tilføjet, var Credo, Nicænum, da Henrik 2. den Hellige i 1014 blev kronet som tysk-romersk kejser af paven i Peterskirken i Rom. Credo var allerede indført i Konstantinopel i det 6. århundrede, men herved kom det tydeligt frem, at Romerkirken havde tilføjet "filioque" i Credos tredje led: Helligånden, som udgår fra Faderen "og fra Sønnen", som ikke var sanktioneret af de ortodokse, og derfor uantageligt – selvom det måske i virkeligheden ikke var en teologisk uenighed. Dette var med til at fremkalde Det store Skisma i 1054. Herefter var der ikke rigtig nogen liturgisk fornyelse, snarere tværtimod, da man i forbindelse med Modreformationen i Tridentinerkonciliet (1545-63) fastslog den latinske Romermesse som normen i kirken, en status, den ikke formelt havde haft tidligere, så den overalt i kirken var ens.

I løbet af det 20. århundrede fik den liturgiske bevægelse indflydelse på kirkens arbejde med at forny liturgien, og den udgik fra Romerkirken og bredte sig også til andre kir-

ker, blandt andet den lutherske. Allerede i 1950'erne blev der indført nogle ændringer i liturgi og kalender, og det kulminerede i 2. Vatikankoncil (1962-65) arbejde og beslutning om at reformere liturgien, ikke mindst med officiel vægtlægning på modersmålet i messen. Det var baggrunden for koncilets første dekret, *Sacrosanctum Consilium*. Dette resulterede i det nye Missale fra 1969/70 med en kraftigt revideret kalender. Missalet var på latin, men var grundlaget for oversættelserne til modersmålene. En ny tidebog i fem bind kom samtidig. Modersmålet medførte også, at der blev komponeret ny musik til messen i de enkelte lande, som var med til at give Messen dens nationale særpræg sammen med modersmålet, selv om kirkens internationale fælles liturgi blev bibeholdt ved, at forlægget var det samme. Det betød også, at den gregorianske sang ikke længere var enerådende, men den bliver stadig brugt i forbindelse med, at den latinske messe anvendes - med mellemrum, hvilket er foreskrevet. Det klæres ofte ved, at man synger ordinariet, Kyrie – Gloria – (Halleluja) – Credo – Sanctus – Agnus Dei, som en af de gregorianske messer.

I Danmark er det særlig Erling Rasmussens messer, der bruges. De findes i den katolske salmebog, Lovsang, som derved bliver menighedens messebog. Det skal også nævnes, at man for nogle år siden udgav 'Lovsyng Herren', desværre nu udsolgt, en samling med vekselsange til alle søndage i kirkeåret, komponeret af Erling Rasmussen. Denne samling havde undertegnede fået den store ære at anmelde i tidsskriftet *Katolsk Orientering* og må konstatere, at det er en meget velfungerende måde for menighe-

den at synge messens gradualpsalmer på, med let sangbare antifoner og vers sunget af en forsanger (kendt blandt andet fra den økumeniske kirkevandring i København, der har sin eget vekselsang).

Det må slås fast, at den katolske kirke med Missalet har opnået den liturgiske fornyelse, den havde savnet i århundreder, selv om de konservative kritikere som ventet ikke har holdt sig tilbage i kritikken af det, de kalder traditionstab. De har ikke ganske uret, men enhver fornyelse har sin pris.

Den katolske messe, der tidligere var yderst konservativ, var blevet førende i den liturgiske fornyelse, der som nævnt forplantede sig til andre kirkesamfund. Det er tydeligt i vore nabolande, men mindre tydeligt i Danmark, der har en liturgisk konservatisme.

Netop nu har den katolske kirke i Danmark endelig langt om længe fået udsendt det fuldstændige danske Missale (efter 1969/70-messen), som det sidste land. Det har været et stort arbejde for den forholdsvis lille kirke i Danmark, så en med rette stolt biskop Kozon kunne præsentere den fine alterbog, som lige er kommet fra trykkeriet.

Oldkirkelig spiritualitet ønsker hjertelig til lykke med det færdige arbejde, der også har haft afsmittende virkning på vores lutherske højmesse.

Kim Thinggard, kantor og organist i Bethlehemskirken, København, samt redaktør af Facebook-gruppen Oldkirkelig Spiritualitet.

For alle eller for nogle?

Kommentar til det nye danske missale.

I det nye missale er indstiftelsesordene over kalken ændret, som mange sikkert har lagt mærke til.

Før: dette er kalken i mit blod, som udgydes for jer og for *ALLE*.

Nu: dette er kalken i mit blod, som udgydes for jer og

MANGE. Hvilket man kan opfatte som en begrænsning eller en eksklusion af nogle.

Det er rigtigt, at den græske tekst siger "mange", men dette mange skal meningsmæssigt oversættes til "alle".

For år tilbage kommenterede Erling Tiedemann spørgsmålet. Han var også særdeles vidende om ny testamente.

I det svenske missale har man valgt den løsning som Erling Tiedemann dengang foreslog: Dette er kalken i mit blod, som udgydes for jer og for *DE MANGE* (altså

alle). I Sverige har man løst opgaven med at oversætte både sprogligt og meningsmæssigt korrekt. Det er mega ærgerligt, at man ikke har gjort det samme i det nye danske missale.

Jesper Fich, sognepræst for Sct. Mariæ Kirke, Frederiksberg.

Kan den synodale vej omvende Kirken til Kristus?

Hundredtusinder af katolikker i Europa og USA har forladt Den katolske Kirke i de seneste år. Kun få procent af døbtte katolikker deltager i søndagsmessen, under 1% har vist tilstrækkelig interesse for Kirken til at deltage i de sidste par års synodeproces, der skulle pege på årsagerne og løsninger til problemet.

Den katolske Kirkes troværdighed er afgørende for, om omverden lytter til os og især til Kirkens professionelle talsmænd: paven, biskopper og præster. Hvis betroede medarbejdere i Kirken handler stik imod Kristi budskab, så svigter Kirken både Gud og mennesker og gør afstanden til Gud større. Især i de seneste par årtier har seksuelle overgreb på børn og unge samt andre seksuelle udskjelser blandt præster og biskopper skabt forfærdelse og forargelse. Dét har pave Benedikt og pave Frans forsøgt at modvirke gennem opdatering af ansvarsområder, procedurer og andre forhold, der tidligere har gjort en hemmeligholdelseskultur mulig.

Efter en treårig prøveperiode er pave Frans dekret om kirkelige lederes skærpede ansvar for håndtering af overgrebssager nu stadfæstet. "I er verdens lys" (*Vos estis lux mundi*, Matt 5, 14) gør det til en pligt for en biskop at sikre en offentlig og let tilgængelig måde, hvor man

kan anmelde overgreb. Overgreb kan både være seksuelt samvær med unge under 18 år, men også med sårbare voksne og eventuelt viderebringelse af pornografisk materiale. Anmeldelse og efterfølgende kirkelig efterforskning må dog ikke hindre anmeldelse til politi eller kommune, der altid skal ske som det første, hvilket er en pligt for alle jf. serviceloven §153 og §154. Her skal man i øvrigt gøre sig klart, at der ikke er nogen forældelsesfrist for seksuelle overgreb på børn.

Meget af forargelsen over de mange kirkelige overgreb, der er sket i alle lande, skyldes en indgroet tilbøjelighed til hemmeligholdelse og usundt kammerateri blandt præster, biskopper og kirkens centrale ledelse i Vatikanet. Hvor biskopper med deres underlagte personale skulle være 'verdens lys' har de i nogle tilfælde direkte foretaget seksuelle overgreb eller deltaget i hemmeligholdelse og aktiv tildækning af klerikale overgreb foretaget af andre. I pavens nye dekret fremhæves det, at Kirkens ledere (fx biskopper), der deltager i overgrebskulturen ikke blot gennem egne gerninger, men også ved at skjule den slags sager, skal indrapporteres til overliggende kirkelige myndighed, evt. via den Apostoliske nuntius, og sagerne skal efterforskes, så en passende straf af den pågældende leder kan fastlægges.

Desværre er der ikke udbredt tillid til, at tiltagene virker eller blot ærligt ment. Præster og biskopper bliver ved med at forgrube sig seksuelt på forsvarsløse mennesker, og særligt

børn er udsat. Senest er den stærkt opreklamerede biskop i Øst-Timor, Carlos X. Belo, blevet troværdigt anklaget for at have voldtaget små drenge fra fattige familier og sikret deres tavshed ved beskeden betaling. Det værste ved denne sag mod den engang så berømte biskop, der fik Nobels Fredspris for sit humanitære arbejde, er måske, at Vatikanet kendte til hans overgreb, men at han i stedet for retssag eller straf blev flyttet til Afrika som del af et børneprogram – vel at mærke uden at følge de nye regler om anmeldelse og straf i *Vos estis* dokumentet, men overlade afsløringerne til den almindelige presse.

Det er ikke muligt at undskylde sig med, at det kun er nogle få perverse forbrydere, der har sneget sig ind i kirkens kleresi og fået ansættelse som præster og biskopper. Der er ingen tvivl om, at der er en systematisk fejlkonstruktion i kirkens organisering, som først og fremmest søger hemmeligholdelse af al snavs og beskyttelse af magtfulde forbrydere. Den indsigt har allerede fået mange tusind katolikker til at forlade Den katolske Kirke og enten klare sig selv i mørket eller søge Kristus i andre kirkesamfund. Om den synodale vej kan føre Den katolske Kirke tilbage til Kristi vej er måske det eneste håb, men det virker i dag mere og mere tvivlsomt.

John-Erik Stig Hansen, læge, dr.med., 2860 Søborg

Det sker i bispedømmet

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (tefontid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 17:00 lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19-20:00 i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86

89, e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

November

1. *grøn*. Tirsdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 V. SI 22,26b-27.28-30a.31-32.
 R. Herre, du er min lovsang i den store forsamling.
 L.: Fil 2,5-11. Ev.: Luk 14,15-24.
2. *grøn*. Onsdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 V. SI 27,1.4.13-14.
 R. Herren er mit lys og min frelse.
 L.: Fil 2,12-18. Ev.: Luk 14,25-33.
3. *grøn*. Torsdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Martin af Porres**, ordensmand (†1639)
 V. SI 105,2-3.4-5.6-7.
 R. De, der søger Herren, skal glæde sig *eller* R. Halleluja!
 L.: Fil 3,3-8a. Ev.: Luk 15,1-10.
4. *hvid*. Fredag i 31.alm.uge. (III Ps).
Karl Borromæus, biskop (†1584) (m)
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Lad os med glæde drage til Herrens hus!
 L.: Fil 3,17-4,1. Ev.: Luk 16,1-8.
5. *grøn*. Lørdag i 31.alm.uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 112,1-2.5-6.8a+9.
 R. Lykkelig den, der frygter Herren *eller* R. Halleluja!
 L.: Fil 4,10-19. Ev.: Luk 16,9-15.
Bededag for præste- og ordenskald
6. *hvid*. **ALLE HELGEN** (h)
 (32. ALM. SØNDAG)
 ✘ *Gl. Cr. Sær. pf.*
1.L.: Åb 7,2-4.9-14
 V. SI 24,1-2.3-4ab.5-6
 R. Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
2.L.: 1 Joh 3,1-3
 Ev.: Matt 5,1-12a
Kirketælling
7. *viol*. Mandag. IHUKOMMELSE AF ALLE AFDØDE TROENDE (ALLE SJÆLE)
De afdødes pf.
 L.: 2 Makk 12,43-46 eller Rom 8,31b-35.37-39
 V. SI 23,1-2a.2b-3.5-6
 R. Herren er min hyrde, mig skal intet fattes
 Ev.: Joh 14,1-6
Der kan også vælges andre tekster fra begravelsesliturgien.
8. *grøn*. Tirsdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 37,3-4.18+23.27+29.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: Tit 2,1-8.11-14. Ev.: Luk 17,7-10.
9. *grøn*. Onsdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
 V. SI 23,1-3a.3b-4.5.6.
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 L.: Tit 3,1-7. Ev.: Luk 17,11-19.
10. *hvid*. Torsdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
Leo den Store, pave og kirkelærer (†461)(m)
 V. SI 146,7.8-9a.9bc-10.
 R. Lykkelig den, hvis hjælp er Jakobs Gud *eller* R. Halleluja!
 L.: Filemon 7-20. Ev.: Luk 17,20-25.
11. *hvid*. Fredag i 32.alm.uge. (IV Ps).
Martin af Tours, biskop (†397) (m)
 V. SI 119,1.2.10.11.17.18.
 R. Lykkelig den, som vandrer efter Herrens lov.
 L.: 2 Joh 4-9. Ev.: Luk 17,26-37.
12. *rød*. Lørdag i 32.alm.uge. (IV Ps).
Josaphat, biskop og martyr (†1623) (m)
 V. SI 112,1-2.3-4.5-6.
 R. Lykkelig den, der frygter Herren *eller* R. Halleluja!
 L.: 3 Joh 5-8. Ev.: Luk 18,1-8.
13. *hvid*. **LATERANKIRKENS INDVIELSE** (f)
 (33. ALM. SØNDAG)
 ✘ *Gl. Cr. Sær. pf.*
1.L.: Ez 47,1-2.8-9.12
 V. SI 46,2-3.5-6.8-9
 R. Flodløb glæder Guds by, den Højstes hellige bolig.
2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22
Pavens dag
Kollekt af Peterspenge
De fattiges søndag
14. *grøn*. Mandag i 33.alm.uge. (I Ps).
 V. SI 1,1-2.3.4+6.
 R. Den, der sejrer, vil jeg give at spise af livets træ.
 L.: Åb 1,1-4; 2,1-5a. Ev.: Luk 18,35-43.
15. *grøn*. Tirsdag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Albert den Store**, biskop og kirkelærer (†1280) V. SI 15,2.3.4.5.
 R. Den, der sejrer, vil jeg give sæde hos mig på min trone.
 L.: Åb 3,1-6.14-22. Ev.: Luk 19,1-10.
16. *grøn*. Onsdag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Margrethe af Skotland** (†1093)
 Eller *hvid*. **Gertrud**, jomfru (†1302)
 V. SI 150,1-2.3-4.5-6.
 R. Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den Almægtige.
 L.: Åb 4,1-11. Ev.: Luk 19,11-28.
17. *hvid*. Torsdag i 33.alm.uge. (I Ps).
Elisabeth af Ungarn, ordenssøster (†1231) (m)
 V. SI 149,1-2.3-4.5-6a+9b.
 R. Du har gjort os til konger og præster for vor Gud *eller* R. Halleluja!
 L.: Åb 5,1-10. Ev.: Luk 19,41-44.
18. *grøn*. Fredag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peters- og Pauls basilikaernes indvielse**
 V. SI 119,14.24.72.103.111.131.
 R. Hvor er dit ord sødt for min gane.
 L.: Åb 10,8-11. Ev.: Luk 19,45-48.
Hvis Peter og Pauls basilikaernes indvielse fejres:
 V. SI 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret sin retfærdighed.
 L.: ApG 28,11-16.30-31 Ev.: Matt 14, 22-33
19. *grøn*. Lørdag i 33.alm.uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 144,1.2.9-10.
 R. Lovet være Herren, min klippe.
 L.: Åb 11,4-12. Ev.: Luk 20,27-40.
20. *hvid*. Søndag. **VOR HERRE JESUS KRISTUS UNIVERSETS KONGE** (h).
 (34. ALM. SØNDAG)
 ✘ *Gl. Cr. Sær. pf.*
1.L.: 2 Sam 5,1-3;
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
2.L.: Kol 1,12-20.
 Ev.: Luk 23,35-43.
21. *hvid*. Mandag i 34.alm.uge. (II Ps).
Den salige Jomfru Marias fremstilling i templet (m)
 L.: Zak 2,14-17
 V. Luk 1,46b-47.48-49.50-51.52-53.54-55
 R. Den Mægtige har gjort store ting mod mig; helligt er hans navn.

Eller R. Salig er du, Jomfru Maria, som bar den evige Faders Søn.
 Ev.: Matt 12,46-50

22. *rød*. Tirsdag i 34.alm.uge. (II Ps).
Cæcilie, jomfru og martyr (†230) (m)
 V. SI 96,10.11-12.13.
 R. Herren kommer for at holde dom over jorden.
 L.: Åb 14,14-19. Ev.: Luk 21,5-11.
23. *grøn*. Onsdag i 34.alm.uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Clemens I**, pave og martyr (†97)
 Eller *hvid*. **Columban**, abbed (†615)
 V. SI 98,1.2-3b.7-8.9.
 R. Store og underfulde er dine gerninger, Herre.
 L.: Åb 15,1-4. Ev.: Luk 21,12-19.
24. *rød*. Torsdag i 34.alm.uge. (II Ps).
Andreas Dung-Lac, præst, og **lidelsesfæller**, martyrer (†1615) (m)
 V. SI 100,1b-2.3.4.5.
 R. Salige er de, der er indbudt til Lammets bryllupsfest.
 L.: Åb 18,1-2.21-23; 19,1-3.9a. Ev.: Luk 21,20-28.
25. *hvid*. Fredag i 34.alm.uge. (II Ps).
Niels Steensen, biskop (†1686) (m)
 L.: Sir 17,5-15 *eller* 2 Tim 4,1-8 *eller* Kol 1,12-16a.16c-20
 V. SI 139,1+6.13-14.15-16.17-18
 R. Jeg vil takke dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 Ev.: Matt 6,24-33.
26. *grøn*. Lørdag i 34.alm.uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Katarina af Alexandria**, jomfru og martyr (†ca.306)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 95,1-2.3-5.6-7.
 R. Marana tha! Kom, Herre Jesus!
 L.: Åb 22,1-7. Ev.: Luk 21,34-36.
Hermed afsluttes det almindelige kirkeår.

ADVENTSTIDEN I

27. *viol*. **1. SØNDAG I ADVENT**. (I Ps).
 ✘ *Cr. Adv. pf. I.*
1.L.: Es 2,1-5
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.6-7.8-9.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
2.L.: Rom 13,11-14.
 Ev.: Matt 24,37-44.
1. søndag i advent indleder tekstrække A.
28. *viol*. Mandag i 1.uge i advent. (I Ps).
Adv. pf. I.
 V. SI 122,1-2.3-4a.(4b-5.6-7.)8-9
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
 L.: Es 4,2-6. Ev.: Matt 8,5-11.
29. *viol*. Tirsdag i 1.uge i advent. (I Ps).
Adv. pf. I.
 V. SI 72,2.7-8.12-13.17
 R. Retfærdighed skal blomstre i hans dage, og freden være stor.
 L.: Es 11,1-10. Ev.: Luk 10,21-24.
30. *rød*. Onsdag. **ANDREAS**, apostel (f) (I Ps).
Gl. Ap. pf.
 L.: Rom 10,9-18
 V. SI 19,2-3.4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
 Ev.: Matt 4,18-22

Husk du også kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

► *Fortsat fra side 16.* Her befinder han sig godt og har et lille værksted. "Vi får fremragende mad og bliver passet og plejet her", siger han. P.t. er han meget optaget af at male fugle og har lige lagt sidste hånd på et billede af en sort fugl på vej ind i en blå-grå himmel. "Jeg er meget betaget af Hammershøys og hans gråtonemalerier. Heroppe lever vi jo i et gråvejr, og det har præget mig. Mine billeder har ingen stærke farver – de er en slags kammermusik", siger han.

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

**Føler du dig alene, trist eller
bekymret? Ved telefonen sidder
et kristent medmenneske, som
vil lytte og bede for og med dig.**

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Stig Gelslev, pastor
Elizabeth Knox-Seith, Susanne Debora Madsen,
pastor Minh Quang Nguyen og Poul Skallerup.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610
København V.

Tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@
katolskoriering.dk. - Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

*Vedrørende brug af materiale offentliggjort i Katolsk
Orientering. Katolsk Orientering har efter aftale
med de respektive skribenter eksklusivretten til
artikler offentliggjort i avisen. KO's redaktionen
gør opmærksom på, at brug af artikler – eller
substantielle dele heraf – fra avisen kun må ske efter
skriftlig tilladelse fra redaktionen. I øvrigt henvises til
gældende citatregler.*

Bønnens apostolat

November

– For børn, der lider

Vi beder for lidende børn, især de
hjemløse, forældreløse og ofrene for krig;
at de må sikres adgang til uddannelse samt muligheden
for at opleve familiær hengivenhed.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens
Apostolat.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 15/2022, som
udkommer den 25. november 2022, skal være KO
i hænde senest den 7. november 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 16/2022, som
udkommer den 16. december 2022, skal være KO
i hænde senest den 28. november 2022.

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk

www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af
fast ejendom i Danmark og udlandet

Annoncer

For booking af annonce, indstik
eller yderligere information,
kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail:
annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Biskoppens kalender

November 2022

1.-3.	Rom med katolsk-luthersk samtalegruppe
4.-6.	Deltagelse i Diaspora- aktionsöfning 2022 i Speyer
7.-9.	Speyer
10. kl. 15.30	Fejring af Caritas 75 års jubilæum
13. kl. 10:00	Højmesse i Domkirken i anledning af Pavens Dag
16. kl. 14.00	Messe for polske arbejdere i Brørup
18. kl. 16.00	Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
19.-20.	Pastoralrådsmøde i Middelfart
23. kl. 10.00	Møde i Biskoppeligt råd
27. kl. 10.00	Fejring af Haderslev Stifts 100-års jubilæum
kl. 12.00	Fejring af Sankt Pauls Kirke i Sønderborgs 25 års jubilæum
28. kl. 10.00	Møde i RESAM (Religion & Samfund)

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

“Vi må gå på jorden, men ikke nøjes med det”

Kunstneren Nis Schmidt åbner sprækker i hverdagslivet ud til en større sammenhæng.

Tekst: Lisbeth Rütz

KUNST Det er ikke til at se det, hvis man ikke lige ved det. Nis Schmidt er fyldt 90 i år, men er still going strong som kunstner. Han voksede op i et hjem med et stærkt familiesammenhold. Hjemme i Haderslev blev der kun talt sønderjysk, og først da Nis kom i skole lærte han rigsdansk.

Det var en tryk og hel verden. Men pludselig en dag slog trygheden revner. Uden at sige noget tørrede bedstefaderen sine øjne i køkkenhåndklædet, og så vidste Nis, at noget var helt galt. Efter kun 20 års frihed var Sønderjylland sammen med resten af Danmark blevet besat af tyskerne.

Nu er du student, og så kan du blive postmester, sagde Nis Schmidts far glad til ham, da han var blevet student. Helt tilbage til Nis' tipoldeforældre havde slægten nemlig arbejdet ved postvæsenet.

Men Nis havde helt andre planer. Fra sine forældre havde han arvet æstetisk sans og lyst til at arbejde kreativt. Som kunstner er han autodidakt. Allerede i 2. g begyndte han at male og valgte læreruddannelsen for at arbejde videre med sit talent. Lærerarbejdet ville give ham mere tid til at arbejde med det kunstneriske, regnede han med. Den dygtige portrætmaler Harald Toft Andersen,

der var uddannet i Paris, blev hans tegnelærer på seminariet og opmuntrede ham til at fortsætte med det kunstneriske. Nis blev lærer på en kommuneskole og fra 1974 ansat på Sankt Norberts Skole i Vejle. Han havde det godt med at være lærer og blev gift med kollegaen Inge. Da han som 61-årig stoppede som lærer for at få mere tid til sin kunst, var han for længst blevet en anerkendt kunstner med talrige udstillinger og mange bestillingsarbejder bag sig.

En alsidig kunstner

Nis Schmidt er præget af stor alsidighed. “Når jeg en gang imellem kørte træet i et materiale, skiftede jeg til et andet”, fortæller Schmidt, der har udsmykket omkring 30 danske kirker og arbejdet med oliemaleri, skulpturer i bronze og stål og glaskunst. Et hovedværk i hans kirkekunst i Sct. Michaels Kirke i Kolding er hans glasmosaikker, som blev inspireret af den daværende sognepræst Georg Bertlings ord: “Denne jord er velsignet af Gud”.

Bronze-krucifiks.

“I glasmaleriet kommer Guds lys ind gennem små felter af forskelligt farvet glas. Sådan en rude med mange små felter af forskelligt farvet glas er i grunden et symbol på menigheden”, siger han.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 14
4. november 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

I starten af sin karriere malede Nis Schmidt abstrakt som alle andre. Alt det med dybde i et billede var jo snyderi af øjet, blev der sagt. Men en dag kom han

hjem efter at have set en udstilling med Eckersberg-malerier i København. “Gå nu ind og mal det. Du bliver så uomgængelig, når du ikke maler”, sagde Inge til ham.

Og så gik han i gang med det figurative maleri. “Jeg ville ikke lave stilleben i en tid hvor overdådighed og forædthed er suspekt”, sagde han. Han ledte efter noget, der var enkelt, fordringsløst og symbolsk.

Et krus er ikke bare et krus

Pludselig en dag så han et ramponeret, blåt emaljekrus i en opvaskemaskine. Og han begyndte at male slidte, ydmyge hverdags ting – et krus, han købte på Vorbasse marked og gammelt, slidt værktøj fra bedstefaderen og oldefaderen, der begge var skomagere. Han overvejede at kalde sine billeder franciskanske nature mortar, men endte med at kalde dem portrætter.

Nis Schmidt konverterede tilbage i 1966 til Den katolske Kirke efter mange års overvejelser og har i mange år sammen med sin kone Inge været medlem af Sankt Norberts menighed i Vejle. Her har han udsmykket præmonstraternes kirke med fire korruder, en gavlrøset og Sct. Norberts rude. Han har også lavet en skulptur af den hellige Norbert, præmonstraternes grundlægger, der står i stål i Vejle uden for Sct. Norberts Kirke og i bronze uden for abbediet Averbode.

Der er kristne symboler i mange af Nis Schmidts billeder, men de er der på en diskret måde. Han var bevidst om, at han gerne ville have det kristne med i sine billeder samtidig med, at det skulle være noget typisk dansk. Det er nok en af grundene til hans mange billeder af gamle kirkemure – ofte med revner eller med fragmenter af en tympanon. Og dermed udtrykker han i høj grad en sandhed om vores tid. “Udgangs-

punktet er netop, at de romanske buer revner og alting spejler sig på tilfældige flader, og alting krakelerer. Ind i en sådan verden planter han en historie: først og fremmest krucifikset. Og han vedkender sig, at det også er en del af hans egen historie”, skrev Vita Andreasen i bogen “Nis Schmidt – med kors og krus”, den første samlede beskrivelse af hans værker, som udkom i 2012 i anledning af hans 80-års fødselsdag.

Skepsis over for kristen kunst

Nis Schmidt vedkender sig at male på kristen inspiration, men er skeptisk over for begrebet “kristen kunst”. “Kunstværket skal først og fremmest fungere som kunst”, siger Nis Schmidt, der er bange for at kunsten spændes for en vogn. For så bliver den slave, og det har vi set rigeligt af i forrige århundrede, hvor kunsten blev spændt for ideologiernes vogn af magthavere, der var bange for den frie kunst.

Maleriet går langsommere nu end i gamle dage; men det er da blevet til omkring 20 billeder, som han har malet, siden han flyttede på plejehjem sammen med sin kone for 16 måneder siden. *Fortsættes side 14* ▶

Her kan du p.t. se kunst af Nis Schmidt

Udstillingen med Nis Schmidts kunst kan ses på Emmaus Galleri i Haslev indtil den 22. november. Galleriet er åbent onsdag-fredag mellem 13 og 17 og 1. lørdag i måneden mellem 13 og 17. Se også emmaus.dk. Nogle af Nis Schmidts værker kan også ses på Galleri Hope, Ravnsborg Tværgade 7, København. Galleriet er åbent efter aftale via tlf. 23 60 47 22 (se også gallerihope.dk).

Titel: Romansk mur. Billedets revner og en svævende tympanon vil fortælle os om en udvisket fortid, som vi kommer fra. Galleri Emmaus.

Aarhus-arkitektfirma skal transformere Dalum Kloster

”Vi ønsker at videreføre og udvikle områdets historiske arv med dens betydning for natur, mennesker og samfund”, skriver arkitektfirmaet i en pressemeddelelse.

HISTORISK ARV Dalum Klosters bygninger tæt på Odense, der kan dateres helt tilbage til år 1600, skal nu nænsomt og bæredygtigt transformeres samtidig med, at hele det omkringliggende landskab genoprettes, udvikles og gives nyt liv. Det meddeler C.F. Møller Architects – et af Skandinavien ledende arkitektfirmaer med hovedsæde i Aarhus – i en pressemeddelelse.

I 2021 blev det besluttet at sælge Dalum Kloster samt det omkringliggende grundareal, og efter en længere dialogproces og udbudsrunde blev MT Højgaard Projektudvikling sammen med C.F. Møller Architects udvalgt til at stå for udviklingen af hele området og forvaltningen af den helt særlige historiske arv.

”Vi ser utrolig meget frem til at arbejde videre med dette spændende projekt og ser

et unikt potentiale i at forene kulturhistorie, arkitektur og landskab omkring nye fællesskaber og aktiviteter, fortæller Michael Kruse, partner og arkitekt hos C.F. Møller Architects, og uddyber:

”Vi ønsker at videreføre og udvikle områdets historiske arv med dens betydning for natur, mennesker og samfund og vil have stor fokus på at skabe liv i både gamle og nye rammer ud fra et gennemgående socialt og bæredygtigt perspektiv”.

Lang og interessant historie

Bygningsanlægget har sin oprindelse i benediktinerordenen ca. år 1193 og har siden undergået store forandringer og også fungeret som privat ejendom. Det har bl.a. været ejet af den kongelige familie og benyttet af kong Christian 4. og fungeret som

kalt og offentligt samlingspunkt. Herudover har det fungeret som lokalt tuberkulosestuehus og de seneste 150 år som kloster for Sankt Hedvig Søstrene, som har udøvet en meget betydelig social indsats for svage og udsatte i regionen.

Dalum Kloster er, som mange ældre bygningsanlæg, opført og udvidet igennem forskellige tidsperioder. Dele af klosterets nordlige bygning kan således dateres tilbage fra omkring år 1600, mens resten af bygningerne i dag hovedsageligt er bygget i løbet af 1800-tallet med løbende udvidelser.

I 1930 blev klosterkirken opført, og i 1958 blev yderligere lejligheder mod syd tilføjet.

Klosteret er naturskønt placeret i et stort bakketerræn med fantastiske landskabskvaliteter. Området rummer bl.a. et stort åbent parkanlæg, et imponerende skovdækket terræn samt Fredskov med store lysninger, der tidligere husede nonnernes dyrefolde og køkkenhaver.

Helhedsplan og sammenhæng

Transformationen af Dalum Kloster skal ses som sammenhængende med transformationen af Dalum Papirfabrik, som er et større nedlagt industriområde, som er nabo til klostret. C.F. Møller Architects står bag helhedsplanen for denne transformation samt en række byggerier, der skaber en ny mangfoldig bydel med tæt kontakt til både natur og Odense by.

Planen indbefatter opførelse af 450 boliger af blandede boligtyper, hvoraf en del etableres som lejligheder i de eksisterende fabriksbygninger. Derudover vil der være erhvervsbyggerier, og C.F. Møller har allerede transformeret et af områdets ikoniske byggerier til AG Gruppens nye hovedkontor, som blev taget i anvendelse i 2022. *NM*

Et fugleperspektiv over området omkring Dalum kloster. Foto: C.F. Møllers Architects.10-

”Det var forkasteligt”

Fransk kardinal melder sig selv for sexovergreb.

MISBRUG Elleve franske biskopper eller biskopper emeriti undersøges eller er blevet undersøgt for anklager om seksuelt misbrug af mindreårige eller forsømmelighed i misbrugssager. Det meddelte msgr. de Moulins-Beaufort, præsident for den franske bispekonference (CEF) den 7. november ved en pressekonference i Lourdes i forbindelse med den franske bispekonferences efterårsplenarforsamling. Plenarforsamlingen har i dette efterår haft fokus på de mange misbrugssager, der har præget Den katolske Kirke i Frankrig. Moulins-Beaufort sagde i sin tale, at de franske biskopper havde reageret med ”blandede følelser af vrede, skam, hjælpeløshed, mangel på forståelse og måske mistro”. En af de anklagede biskopper er død. Ud af 10 tidligere biskopper anklages otte for misbrug og to for ikke at have grebet ind over for misbrug.

En af de 11 biskopper er kardinal Jean-Pierre Ricard, ærkebiskop emeritus af Bordeaux. Ricard meldte sig selv til bispekonferencen for ”forkastelig opførsel”. Han har tilstået at have misbrugt en 14 år gammel pige for 35 år siden.

Ricard blev i 2001 ærkebiskop af Bor-

deaux, og fra 2001 til 2007 var han leder af den franske bispekonference. Han blev kreeret kardinal den 24. marts 2006 af pave Benedikt XVI. Ricard var med i konklavet, der i 2013 valgte pave Frans og har beklædt en del høje poster i Vatikanet. Bl.a. har han været medlem af *Ecclesia Dei* kommissionen, der beskæftigede sig med forholdet til Pius X's broderskabet, gudstjenestekongregationen, rådet for kristen enhed og kongregationen for katolsk uddannelse. Han sidder nu i dikasteriet for tros læren, der blandt andet beskæftiger sig med gejstliges involve-

Bispekonferencens formand under presse mødet. Foto: Charly Triballeau, AFP/Vatikanets medier.

ring i misbrugssager. Fire andre kardinaler – Groër (Østrig), O'Brien (Skotland), Pell (Australien) og McCarrick (Skotland) har været anklaget i sager om seksuelt misbrug.

Sidste efterår viste en rapport fra den uafhængige Sauve-kommission, at mellem 2.900-3.200 personer med tilknytning til Den katolske Kirke i Frankrig har begået overgreb mod børn over de seneste 70 år. Tallene er usikre og det drejer sig om et ”minimums-estimat”.

Halvdelen af overgrebene fandt ifølge rapporten sted mellem 1950 og 1970, resten af overgrebene skete derefter. Op mod 300.000 børn – de fleste drenge – er blevet seksuelt misbrugt af præster og andre personer med et tilknytningsforhold til Den katolske Kirke i Frankrig.

Studiet viser, at mere end en tredjedel af overgrebene inden for Den katolske Kirke blev begået af lægpersoner. Kommissionen har ikke undersøgt antallet af voksne ofre i Kirken.

I 2021 trådte biskop Michel Santier tilbage som biskop af pariserforstaden Creteil – angiveligt pga. dårligt helbred. Det var dog ikke hele sandheden, afslørede senere tidskriftet *Famille Cretienne*. Vatikanet greb i oktober sidste år til sanktioner mod biskoppen, der i 90'erne over for to unge mænd havde misbrugt sin autoritet som gejstlig til voyeurisme under et skriftemål. *LR*

Caritas Danmark

75 års jubilæum.

Læs mere på side

4-5

Synodalitet

Nyt arbejdsdokument.

Læs mere på side

6

Hedvig Søstrene

Søstrenes historie i Danmark.

Læs mere på side

8-9

Pressekonference

Pave Frans om aktuelle emner.

Læs mere på side

16

KO mener

Stigende intolerance

Websitet *signum.se*, som den katolske uddannelsesinstitution Newmaninstitutet i Uppsala står bag, omtaler på hjemmesiden en "foruroligende rapport om hadforbrydelser mod kristne i Europa".

Den østrigske ngo-organisation Observatory on Intolerance and Discrimination Against Christians in Europe (OIDAC) har i deres seneste årsrapport dokumenteret mere end 500 tilfælde af hadforbrydelser mod kristne og kristne institutioner i 19 europæiske stater i 2021. Ifølge rapporten blev fire kristne myrdet i Europa i 2021 [underforstået: på grund af deres religion, red.]. Der omtales også 14 fysiske angreb.

"På grund af de mørketal, man generelt må indkalkulere når det drejer sig om hadforbrydelser, må vi formode at det virkelige antal er langt højere," fastslår rapporten. Lignende data kan læses i 'Hate Crime Data'-rapporten fra Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE), der blev offentliggjort den 16. november.

Ud over disse hadforbrydelser oplyser OIDAC, at den har registreret et "foruroligende antal" negative stereotyper og påstået retfærdiggørelse af voldshandlinger eller krænkende tale mod kristne og den kristne tro fra personer i offentlige stillinger, herunder politikere og journalister. Man noterer sig også "den foruroligende tendens til, at de europæiske samfund synes at være ligeglade med nedladende udtalelser og usande fremstillinger af kristne, især sammenlignet med andre religiøse og ikke-religiøse grupper".

OIDAC advarer desuden om, at den "stigende sekulære intolerance" har negative konsekvenser for de kristnes religionsfrihed. Bemærkelsesværdigt nok omfatter den største stigning i intolerancen den selvcensur, som kristne selv udøver i det offentlige rum, på medieplatforme, i privatsfæren eller på deres arbejdspladser.

"Medier og politik bidrager ofte til at øge kløften mellem kristne og sekulære grupper", minder organisationens leder Madeleine Enzberger om: "Tolerance og respekt må gælde lige meget for alle grupper i samfundet og bør beskyttes. Dermed understreger vi vigtigheden af religionsfrihed ikke kun for kristne verden over, men også for ikke-troende".

I den forbindelse spiller politikere, journalister og andre offentlige personer en afgørende rolle i opbygningen af et mere tolerant samfund. Forkert journalistik og ufølsomme politiske udtalelser kan øge spændingerne mellem grupper, især når negative stereotyper forstærkes af medierne eller meningsdannere.

Derfor arbejder OIDAC for, at vi gennem en øget bevidsthed om de spørgsmål, der påvirker kristnes rettigheder, støtter både tusindvis af europæiske kristnes menneskerettigheder samt bidrager til at beskytte ytrings- og frihedsrettighederne i samfundet generelt set. Som det fremgår af Den europæiske Menneskerettighedskonvention er tros- og ytringsfrihed værdifuldt for mennesker uanset religion eller ej. Beskyttelse af de grundlæggende frihedsrettigheder er derfor afgørende for at opretholde et demokratisk samfund og fremme tolerance, fred og respekt blandt borgerne.

Årsrapporten kan downloades fra www.intoleranceagainstitians.eu. NM

Katekismen på ét år

Podcast-serien 'Katekismen på ét år' har til formål at uddybe den katolske tro hos såvel katolikker som ikke-katolikker.

MEDIER Med over 1,5 millioner lyttere på verdensplan er podcast-serien 'Bible in a Year' den mest populære podcast i kategorien 'religion og spiritualitet' på Apples podcast-liste. Nu inviteres katolikker og andre interesserede med på endnu en lytterejse med serien 'Catechism in a Year', der har premiere den 1. januar 2023.

Den amerikanske pater Mike Schmitz er vært for begge podcast-serier, og det er hans håb, at lytterne "ikke kun vil vokse i viden, men også i reel transformation" med de nye podcasts.

'Catechism in a Year' vil følge samme skabelon som 'Bible in a Year' med daglige episoder (365 i alt), men de bliver af kortere varighed, nemlig 15-20 minutter mod de 30-45 minutter, som hver episode i 'Bible in a Year' typisk varede.

"Det, vi gjorde med Bibelen, ønsker vi også at gøre med katekismen", forklarer pater Schmitz: "I løbet af 365 dage vil vi behandle et lille afsnit af katekismen hver eneste dag. Vi vil læse det, forklare og uddybe det, så vi ved årets udgang kan sige: 'Nu ved jeg, hvad Kirken tror på; nu ved jeg, hvad Guds plan er med mit liv; nu ved jeg, hvordan jeg skal tale med Gud, hvordan jeg skal lytte til hans røst, og hvordan jeg skal bede til ham'. Det bliver helt utroligt".

"Lige siden podcasten 'Bibelen på ét år' blev lanceret, har vores lyttere opfordret os til at lave en tilsvarende podcast om katekismen på ét år", forklarer Ascensions forlagsdirektør Jonathan Strate, der står udgivelsen: "Vi er glade for, at pater Mike Schmitz kommer med dette tilbud til vores lyttere, især da Den katolske Kirke i oktober fejrede 30-årsdagen for udgivelsen af katekismen".

Podcast-serien vil være gratis tilgængelig på alle større podcastplatforme samt på Hallow-appen, hvilket gør den til et effek-

Den amerikanske pater Mike Schmitz vil fra og med 1. januar næste år føre lytterne trin for trin gennem Den katolske Kirkes katekismus i form af daglige korte podcasts. Foto: Ascencion.

Stor amerikansk undersøgelse kortlægger katolske præsters trivsel og situation

Undersøgelsen peger på generelle trivselsproblemer blandt katolske præster – manglende tillid til deres biskop, udbrændthed og frygten for at blive overgrebsanklaget.

Tekst: Niels Messerschmidt

USA En undersøgelse blandt amerikanske præster, der blev offentliggjort den 19. oktober, beskriver i detaljer præsters "manglende tillid" til deres biskopper samt frygten for, hvis de fejlagtigt blev anklaget for at have begået overgreb, at deres overordnede straks vil smide dem "under bussen" og ikke hjælpe dem med at rense deres navn og rygte.

Undersøgelsen 'Well-being, Trust and Policy in a Time of Crisis', gennemført af The Catholic Project tilknyttet The Catholic University of America i Washington DC, tegner et billede af et flertal af præster, der føler sig svigtet af de mænd i spidsen for deres bispedømme, som de burde have tillid til.

Selv om undersøgelsen viser, at præsterne i overvældende grad støtter foranstaltninger til bekæmpelse af seksuelle overgreb og forbedring af børns sikkerhed, siger flertallet – 82% – også, at de jævnligen frygter at blive uretmæssigt anklaget. Hvis det skete, ville de føle, at de ville blive udsat for en "de facto-politik" om, at de er skyldige, indtil det modsatte er bevist.

Undersøgelsen dokumenterer trivslen mellem præster og deres biskopper i lyset af

'Charteret for beskyttelse af børn og unge', indført i 2002 af den amerikanske katolske bispekonference. Charteret, der almindeligvis kaldes Dallas Charteret, fastlægger en politik for, hvordan man skal forholde sig, når beskyldninger om seksuelle overgreb på mindreårige begået af præster eller kirkelige medarbejdere dukker op.

"Faktisk føler mange præster, at de politikker, der er blevet indført med Dallas Charteret, har afpersonaliseret deres forhold til deres biskopper; de ser dem mere som administratorer, bureaukrater og lega-

Amerikansk trivselsundersøgelse blandt de katolske præster peger på en række forhold, der giver anledning til bekymring. Foto: Pfarrbriefservice.de.

tivt kateketisk værktøj for katolske skoler, sogne og universiteter.

Med over 8 millioner trykte eksemplarer på mere end tyve sprog giver Den katolske Kirkes Katekismus klar og omfattende besked om alle væsentlige emner i den katolske tro. Bogen er delt op i fire dele – omhandlende troen, liturgien, moralen og bønner – og repræsenterer en autoritativ og ajourført fremstilling af Den katolske Kirkes lære på grundlag af Bibelen og hele traditionen, deriblandt særlig 2. Vatikankoncil.

Katekismen blev lanceret af daværende pave Johannes Paul II i 1992. Den er den første nye universelle katekismus i mere end 400 år og er fortsat den verdensomspændende standard for undervisning i katolsk tro. NM

listiske vogtere af stiftets finanser end som fædre og brødre", påpeger undersøgelsen og citerer en verdenspræst for at sige:

"Vores ærkebiskop er en fjern figur. Han er upersonlig og utilnærmelig og virker mest som en travl leder og religiøs funktionær".

Dokumentet afslører, at 40% af de responderende præster anser nultolerancepolitikken som "for hård" eller "hårdere end strengt nødvendigt" og tilføjer, at det er for let at indgive falske overgrebsanklager mod dem. Dertil kommer, at de føler, at biskopperne ikke vil støtte en præst i den periode, der er nødvendig for vedkommende at bevise sin uskyld.

"Der er denne fornemmelse [...] at biskopperne er imod en anklaget præst i stedet for at gøre det, biskoppen skal gøre, nemlig fortsat at støtte præsten", siger en af de hundrede præster, som forskerne har lavet dybdegående interviews med.

"De fleste præster er enige i Kirkens reaktion på overgrebskrisen, men de frygter samtidig, at deres biskop ikke vil bakke dem op, hvis de bliver anklaget uretmæssigt", siger en af undersøgelsens forfattere.

Af de 10.000 adspurgte verdens- og ordenspræster svarer kun 24%, at de har tillid til de amerikanske biskopper generelt: "Jeg stoler ikke rigtig på de fleste biskopper, for nu at være ærlig. Jeg viser dem alle en stor respekt. Og hvis jeg var i deres bispedømme, ville jeg virkelig forsøge at tjene dem", siger en præst til forskerne. "Men hvis man ser på tværs af USA og på tværs af mange biskopper, [...] vil jeg sige, at jeg har en generel negativ opfattelse af biskopper i USA".

Ifølge undersøgelsen deltog 131 biskopper også i undersøgelsen, der analyserede holdningerne til præsternes trivsel, deres tillid og politikkerne i forbindelse med overgrebskrisen.

Paven accepterer ærkebiskops anden anmodning om at fratræde

Vatikanet meddeler, at pave Frans nu har accepteret en 73-årig tysk ærkebiskops afskedsansøgning.

TYSKLAND Ærkebiskop Ludwig Schick fortalte katolikerne i sit ærkebispedømme Bamberg i et brev den 1. november, at paven i første omgang havde bedt ham om at forblive på posten, efter at han første gang anmodede om at træde tilbage i foråret, to år før biskoppers normale pensionsalder på 75 år.

Schick, der har ledet det sydtyske ærkebispedømme siden 2002, skrev, at han atter har anmodet paven om sin afsked, og at pave Frans imødekom det i slutningen af september, men bad ham om først at bekendtgøre det i november.

Tyske medier skriver, at Schicks tilbage-træden kommer som en overraskelse, selv om han i efteråret 2021 fratrådte som formand for bispekonferencens kommission for internationale kirkelige anliggender efter 15 år på posten.

Afskeden var også uventet, idet pave Frans for nylig afviste flere tyske kirkelederes anmodninger om at træde tilbage inden deres 75-års fødselsdag. Paven har indtil videre afvist, at München og Freising's kardinal Reinhard Marx, Hamborgs ærkebi-

skop Stefan Heße og Kølns kardinal Rainer Maria Woelki gjorde det. Til gengæld accepterede han den 74-årige ærkebiskop Hans-Josef Beckers afgang fra Paderborn 1. oktober i år.

Tyske medier skrev tilbage i september, at Ludwig Schick var udsat for kritik for sin håndtering af præsters overgrebsanklager.

I sit brev til ærkebispedømmets katoliker skrev Schick: "Efter megen refleksion og bøn samt mange samtaler med min åndelige vejleder nåede jeg allerede i første kvartal i år frem til den konklusion at bede paven om at fritage mig for mit embede den 21. september 2022, efter tyve år i embedet. Jeg overbragte paven denne anmodning både mundtligt og skriftligt under en privat audiens i april i år".

Schick siger, han fortalte paven, at han følte, at han havde "opfyldt og fuldført sine pligter i ærkebispedømmet".

"Fra efteråret 2022 vil der være nye beslutninger og projekter, som langt overstiger de to år op til min 75-års fødselsdag; fx en ny pastoral- og personaleplan, nye domkapellaner og ledere for de vigtigste

Ærkebiskop Ludwig Schick af Bamberg har to gange bedt paven om at måtte fratræde sit embede som hyrde for det sydtyske ærkebispedømme. Foto: Wikipedia.

kontorer skal udnævnes, den synodale vejs beslutninger og den [globale] synodale proces skal implementeres", skrev han og tilføjede:

"Pave Frans har lyttet til og overvejet mine argumenter. I den mellemliggende periode bad han mig om at blive i embedet, og efter atter at have fremlagt mine grunde blev min afskedsansøgning imødekommet ultimo september".

NM

Bonifatiuswerk vælger ny bestyrelsesformand

Den 61-årige Manfred Müller er valgt til ny formand for de tyske katolikkers Bonifatiuswerks bestyrelse.

PADERBORN Den tidligere landsrådsformand i Paderborn-distriktet blev valgt den 7. november på Bonifatiuswerks generalforsamling i Speyer. Martin Müller afløser Heinz Paus (74 år), Paderborns tidligere borgmester, der har været formand for den tyske katolske velgørenhedsorganisation siden 2013.

"Bonifatiuswerk muliggør med sit arbejde 'troens fyrtårne', sagde Martin Müller i sin tiltrædelsestale: "Den repræsenterer og udlever 'Evangeliets gode nyheder'. "Men Kirken og den kristne tro har – især nu –

brug for meget mere end blot solidaritet mellem de kristne", fortsatte han og tilføjede, at Kirken må nå ud til folk med den smittende begejstring og glæde, som den kristne tro og det overbevisende budskab giver grund til; noget, Martin Müller gerne vil bidrage til som bestyrelsesformand for Bonifatiuswerk.

De tyske katolikkers Bonifatiuswerk hjælper katolikker i Nordeuropa med at leve deres tro som et mindretal i diasporaen og støtter forskellige projekter i Tyskland, de nordiske lande og Baltikum.

Manfred Müller er uddannet i administration og var fra 2004 og 16 år frem leder af distriktsadministrationen i Paderborn. I denne periode var han også medlem af bestyrelsen for Landkreistag i Nordrhein-Westfalen og formand for dets økonomi- og transportudvalg. Før han blev valgt til landsrådsformand var Müller borgmester i sin hjemby Lichtenau i Paderborn-distriktet. Han er gift, far til to døtre og har to børnebørn.

Bonifatiuswerkets generalsekretær, Monsignor Georg Austen, lykønskede Müller valget med ordene: "Den nye formand er en berigelse for os, og han kan med sin store erfaring fra sine tidligere aktiviteter bidrage til at føre Bonifatiuswerk ind i en god fremtid trods alle udfordringer".

NM

Kort nyt

Som i mange andre europæiske lande er antallet af præstekandidater i Polen faldende – selv om landet stadig har langt flere præstekandidater end andre tilsvarende lande. Tallene fra oktober 2021 viser, at antallet af nye seminarister det år var 356, hvilket er 20% færre end året før og langt færre end de 828, der begyndte præsteuddannelsen i 2012.

Antallet af permanente diakoner er derimod stærkt stigende. Så sent som i 2019 var der kun 30 diakoner i Polen; nu er antallet tre gange så højt. Fire af landets 87 diakoner tilhører Den ukrainsk-græsk-katolske Kirke, og de resterende arbejder i den latinske ritus.

Propos ovennævnte står Irland til at miste en fjerdedel af sine præster i løbet af de næste 15 år. En undersøgelse viser, at i samtlige 26 irske bispedømmer er færre end 2,5% af de arbejdende præster under 40 år.

Undersøgelsen viser, at 547 af de 2.100 arbejdende katolske præster i landet pt. er mellem 61 og 75 år, og at næsten 300 eller 15% af dem er 75 år eller derover. De gør tjeneste i 1.355 sogne og 2.652 kirker på hele den irske ø. Undersøgelsen viser også, at 52 præster eller mindre end 2,5% af dem i de 26 irske bispedømmer er under 40 år, og at der kun er 47 seminarister i Maynooth.

Siden 13. oktober har det været forbudt at slå korsets tegn, bruge vievand eller bede højt inden for en vis afstand af en abortklinik i den engelske by Bournemouth.

Et hundrede pund eller retssag; det er prisen for at blive taget i at slå korsets tegn, vise bannere med religiøse budskaber eller på anden måde gøre synlige religiøse tegn i tidsrummet kl. 7-19 i hverdage efter at de lokale myndigheder har indført en såkaldt 'sikker zone' omkring British Pregnancy Advice Service i det centrale Bournemouth.

Ordren gælder i foreløbigt tre år, hvorefter den vil blive taget op til revision, hedder det i en pressemeddelelse.

Bonifatiuswerks adm. direktør Ingo Imenkämper (til højre) lykønsker Manfred Müller med valget og siger samtidig farvel til den tidligere bestyrelsesformand Heinz Paus (til venstre). Foto: Bonifatiuswerk/Marius Thöne.

CARITAS INVITERER TIL

JULEBASAR

Søndag d. 27. november 2022 kl. 11-16.30

i Sankt Ansgar Kirke i Kbh. K.

Caritas
betyder kærlighed

KOM OG VÆR MED TIL ÅRETS HYGGESLIGSTE JULEBASAR. ALT OVERSKUD GÅR TIL AT HJÆLPE SÅRBARE FAMILIER I UKRAINE IGennem VINTEREN.

Caritas Danmark lancerer nyt migranthus på Vesterbro

Behovet for mere udenlandsk arbejdskraft har været et tema i valgkampen; men ofte bliver mennesket bag arbejderen glemt. Torsdag den 10. november lancerer nødhjælpsorganisationen Caritas Danmark et nyt migranthus tæt på Københavns Hovedbanegård, der står klar til at hjælpe de migrantarbejdere, der som følge af deres placering i samfundets periferi befinder sig i en skrøbelig position.

Tekst: Kommunikationskoordinator Peter Christian Rude, Caritas Danmark

SOCIALT ARBEJDE Med åbningen af migranthuset samler Caritas Danmark mange af sine eksisterende sociale tilbud under ét tag: psykologtilbud, socialrådgivning og retshjælp. Derudover vil der blive udrullet et helt nyt tilbud med fokus på beskæftigelse og erhvervsrelevante kurser.

”Migranthuset er en nødvendig udvikling af det stigende pres, der har været på vores aktiviteter. Antallet af arbejdsmigranter er støt stigende, og i takt med at der er flere og flere ansættelser, er der også flere og flere, der kommer i klemme,” fortæller Maria Krabbe Hammershøj, generalsekretær i Caritas Danmark.

Selvom behovet for mere udenlandsk arbejdskraft har været et tema i valgkampen, er der ikke mange, der taler om, at migrantarbejderne er rettighedsbærende individer,

der har krav på hjælp, når problemerne opstår. Det kan være dårlige arbejdsvilkår eller en uventet fyreseddel. Men det kan også være udfordringer med at komme ind på boligmarkedet, ringe adgang til sundhedssystemet og et manglende netværk, der kan stille den enkelte i en både ensom og sårbar position.

”Langt hen ad vejen kan vi takke arbejdsmigranterne for Danmarks vækst og fremgang. Tænk bare på metroen i København og den kommende Femern Bælt-forbindelse. Men vi er nødt til at sikre os, at de også har et sikkerhedsnet og en mulighed for at få hjælp. Det er det, vi ønsker med migranthuset,” udtaler Maria Krabbe Hammershøj.

”Mange af migrantarbejderne kommer fra det globale syd og Syd- og Østeuropa og kender allerede til Caritas. Det er dér,

de uvilkårligt går hen, når de ankommer til landet,” fortæller Ditte Dandanell Bihl, leder af det nationale arbejde i Caritas Danmark. ”Tidligere har vi nogle gange skullet henvise dem til andre tilbud, men med etableringen af migranthuset kan vi forhåbentligt imødekomme alle deres behov på ét sted.”

Caritas Danmark er en del af Den katolske Kirkes humanitære hjælpeorganisation.

Organisationen er én af Danmarks ældste nødhjælpsorganisationer.

Vi arbejder ud fra et kristent menneskesyn uden hensyn til politisk eller religiøst tilhørsforhold eller etnicitet. Vi er en del af det verdensomspændende Caritas-netværk med flere end 160 nationale Caritas-organisationer. Se mere på caritas.dk.

Vi går en hård vinter i møde. I Ukraine er det et spørgsmål om liv og død

Millioner af mennesker går en bidende kold vinter i møde i Ukraine – uden vand, strøm og varme. Med dit bidrag til adventsindsamlingen kan du være med til at støtte Caritas' arbejde for de mest sårbare familier i landet.

Tekst: Kommunikationskoordinator Peter Christian Rude, Caritas Danmark

INDSAMLING Stigende energipriser betyder, at vi skal tage flere lag på, end vi plejer, og tænke os en ekstra gang om, før vi skruer op. Vinteren er på vej, og selvom den ser ud til at blive alt andet end problemfri herhjemme, tyder meget på, at den bliver særligt hård i Ukraine, hvor de russiske bombardementer har ført til, at mange mennesker på tværs af landet står uden tag over hovedet og ikke har adgang til hverken vand, strøm eller varme. Derfor har vi besluttet os for, at Caritas Danmarks adventsindsamling i år går til at støtte de lokale Caritas-organisationer i det krigsramte land med at hjælpe de mest sårbare familier igennem vintermånederne.

Nogle af dem, som Caritas allerede har hjulpet, er Kateryna og Ivan Mazur på henholdsvis 74 og 80 år, der er blandt de 2,3 millioner mennesker, hvis hjem er blevet helt eller delvist ødelagt som følge af de russiske angreb. Det ældre ægtepar bor tæt på hovedstaden Kyiv, i byen Irpin, hvor nogle særligt voldsomme kampe udspillede sig i begyndelsen af krigen fra den 27. februar til den 28. marts. Under kampene blev deres hjem ramt af hele fem granater. To granater eksploderede i deres baghave og væltede et træ og et hegn. En anden granat ramte taget, og selvom den ikke faldt ned gennem loftet, sprængte den alle ni vinduer

i huset i stykker og væltede hoveddøren. De sidste to granater gik ikke af, men sad fast – den ene ved siden af huset, den anden i fundamentet.

Det er ikke kun Kateryna og Ivan Mazur, der har fået nye vinduer. Caritas hjælper mange familier på tværs af landet med at forberede sig på vinteren. © Caritas Ukraine.

Spørger man naboerne, er det faktisk lidt af et mirakel, at Katerynas og Ivans hus står der endnu. ”Vorherre må åbenbart beskytte dette hus,” fortæller de. Men huset var alligevel godt medtaget og så dårligt isoleret, at det ikke ville kunne holde på varmen og beskytte Kateryna og Ivan mod kulden. Derfor var Caritas for nyligt ude for at måle op og installere nye vinduer. Det hele klarer på blot ti dage.

I Ukraine er der lige nu millioner af mennesker som Kateryna og Ivan, der har hårdt brug for al den hjælp, som de kan få. En del af Caritas' indsats består i at reparere ødelagte huse og etablere modtagecentre med generatorer og varmeanlæg, og der er også uddeling af akut nødhjælp i form af fødevarer, rent drikkevand, varmt tøj, tæpper og brændsel – som det for kort tid

siden var tilfældet i den sønderbombede havneby Mykolajiv.

Ved at give et bidrag til Caritas Danmarks adventsindsamling er du – bogstaveligt talt – med til at sprede varme i de mørke og kolde vintermåned.

Om Caritas

Caritas blev grundlagt i 1897 af en ung katolsk præst Lorenz Werthmann. Formålet var socialt arbejde for marginaliserede i samfundet. Lignende grupper opstod i andre lande. I 1924 opstod der en sammenslutning af en række nationale katolske hjælpeorganisationer. Den fik i 1928 navnet Caritas Catholica.

I 1951 blev Caritas Internationalis grundlagt.

Evangelierne og katolsk sociallære er idégrundlaget for Caritas Internationalis. Kirken har med baggrund i evangeliet altid haft tanker om den rette udvikling af samfundet; men først med den industrielle revolution kom Kirken med et mere systematisk svar på den store sociale nød, der opstod i de industrialiserede lande. Caritas arbejder blandt andet med nødhjælp, fred og forsoning, klimaændringer og deres betydning for de fattige, kvinders og migranternes rettigheder og økonomisk retfærdighed.

Caritas har i dag mere end 160 medlemmer. Organisationens hovedkvarter er i Vatikanstaten og arbejder i mere end 200 lande over hele verden. LR

De to søjler i Kirkens apostolat

Pontifikalmesse og en velbesøgt reception afrundede sammen med et nyt migrantcenter og bogudgivelse Caritas Danmarks 75-års jubilæum.

Tekst: Niels Messerschmidt. Fotos: Omar Ingerslev

JUBILÆUM Mere end hundrede gæster, herunder sognerepræsentanter fra det ganske land, en halv snes præster og diakoner, Polens ambassadør, to af Caritas Danmarks tidligere generalsekretærer, repræsentanter for Frelsens Hær og Danmission samt Caritas-sekretariatets medarbejdere, fejrede torsdag den 10. november – på Martin af Tours festdag – organisationens 75-års fødselsdag med biskoppelig festmesse og efterfølgende reception i Jesu Hjerter Kirkes menighedssal i København.

I sin prædiken mindede biskop Czeslaw om vigtigheden af at have sin næste for øje gennem de to søjler i Kirkens apostolat, troens forkyndelse og næstekærlighedens gerninger, som ”altid må gå hånd-i-hånd”, sagde han: ”Det kan lyde lidt floskelagtigt og måske patetisk på en dag som i dag [...] hvor vi ofte fristes til at se mennesker i nød som noget forstyrrende i vores hverdag”

Med henvisning til dagens læsning fra Pauli brev til Filemon sagde biskoppen, at dets anliggende om den bortløbne slave, er ”en anledning for os til på ny at forkynde troen og omsorgen for vore medmennesker”.

I sin efterfølgende tale ved receptionen takkede biskoppen alle, Caritas’ grundlæggere såvel som dem, der fører ”dette for-tjenstfulde arbejde videre”, og de mange fremmødte var for biskoppen et tegn på, at Caritas og dets anliggende og virke fortsat fylder rigtigt meget for mange.

”Det er sket rigtigt meget i Caritas 75-års historie, og navnlig i de senere år”, konstaterede han og glædede sig over de mange aktiviteter, der er blevet sat i gang i især København i de seneste år. ”Det vidnede om et rigtigt stort engagement blandt Caritas’ medarbejdere og repræsentanterne og de mange ildsjæle ude i sognene”, fortsatte han og understregede atter, at de to sider af Kirkens apostolat – forkyndelsen og næ-

stekærligheden – hører uløseligt sammen, sådan som Caritas eksemplificerer det i sit virke.

Migranthus og jubilæumsbog

Caritas Danmarks bestyrelsesformand Christa Bonde fremhævede i sin tale pastor Knud Ballin, medgrundlægger af Caritas Danmark for 75 år siden i kølvandet på 2. Verdenskrig, hvor de organiserede nødhjælp til de mere end 100 mio. flygtninge i Europa. Hun trak tråde op til dagens situation, hvor også mange mennesker er på flugt pga. krige, katastrofer og fattigdom.

”Situationen i dag med de mange, især ukrainske, flygtninge gør også vores arbejde højaktuelt i dag”, sagde Christa Bonde og nævnte organisationens seneste tiltag, det nye Migranthus tæt ved Københavns Hovedbanegård, der står klar til at hjælpe de migrantarbejdere, der som følge af deres placering i samfundets periferi befinder sig i en skrøbelig position.

Med åbningen af migranthuset samler Caritas mange af sine eksisterende sociale tilbud under ét tag: psykologtilbud, socialrådgivning og retshjælp. Derudover vil der blive udrullet et helt nyt tilbud med fokus på beskæftigelse og erhvervsrelevante kurser.

Under en nylige tur til Rom fik en delegation fra Caritas Danmark m.fl. lejlighed til at besøge suppekøkkener, der bespiser flygtninge og andre marginaliserede personer, og de var i audiens hos paven, hvor Frans – med afsæt i sin rundskrivelse *Laudato Si’* – mindede delegationen om, at coronapandemien har lært os, hvordan en krise kan ramme os alle, og at vi må lære at bruge denne bevidsthed til at skabe en bedre verden for alle.

Generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj takkede for det store fremmøde, og henledte opmærksomheden til den nye

Biskop Czeslaw ses her sammen med generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj og et lille udsnit af de mange fremmødte.

Mere end hundrede gæster var med til at fejre Caritas Danmarks 75-års fødselsdag den 10. november, som bød på pontifikalmesse og efterfølgende reception.

bogudgivelse, som blev offentliggjort på selve jubilæumsdagen, og hvilket stort privilegium det var at arbejde med den, at få lov til at dykke ned i Caritas’ 75 års historie og finde historier om dem, der ”gik forud for os”.

I bogens 34 bidrag skinner glæden ved at arbejde for Caritas og at virkeliggøre visionen om det sande menneskelige

fællesskab igennem. 50 mennesker har været involveret i arbejdet med bogen.

Som et kuriosum nævnte Maria Krabbe Hammershøj, at pave Frans fik overrakt et eksemplar af bogen under audiensen og ”at han så ud til at være glad for den”.

NM

Professionel tigger på de fattiges vegne

Ny jubilæumsbog om Caritas Danmark.

HJÆLPEARBEJDE ”60 præster forsvarede de tyske flygtninge” var overskriften på en artikel i Berlingske den 24. juni 1945. Biskop Theodor Suhr var en af underskriverne, der kæmpede mod ”den nazisme, som ikke i tyskeren vil se et medmenneske”.

Udtalelsen siger meget om ånden i Caritas’ arbejde. Her har fokus nemlig altid været at give en hjælpende hånd til de mennesker i nød - uanset hvad de tror på eller hvor de kommer fra, viser bogen ”75 år i tjeneste for Gud og næsten”. En nøglefigur i Caritas Danmarks historie er pastor Knud Ballin, der i 1947 grundlagde organisationen sammen med dr. Kaj F. Meldahl og stod i spidsen for Caritas helt frem til 1982. I 1951 var Ballin med til at grundlægge Caritas Internationalis. Pga. sin jødiske afstamning må-

te han flygte til Sverige under krigen. Tiden i eksilet brugte han bl.a. på at organisere nødhjælpssækker i stor stil. Han sendte dem til gamle bekendte og studiekammerater i Innsbruck, Strasbourg og Tübingen. Nu var de selv blevet flygtninge.

Tilbage i Danmark var Ballin med til at organisere tilbud om sjælesorg til de over 200.000 tyskere, der på det tidspunkt var flygtninge i Danmark. Han beskrives af daværende generalsekretær i Dansk Flygtningehjælp Arne Piel Christensen som ”en ildsjæl næret af troen”.

Ballins efterfølger blev hans nære medarbejder Annelise Timmermann, der kaldte sig selv ”professionel tigger på de fattiges vegne”.

Jubilæumsbogen afspejler Caritas’ dobbelthed. På den ene side er Caritas med

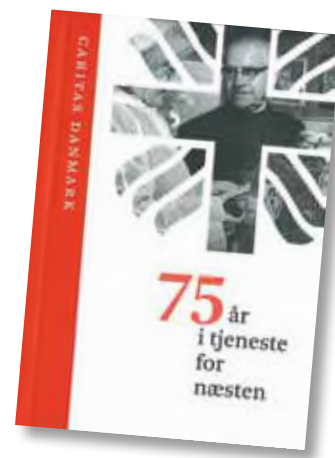
tiden blevet en superprofessionel organisation, der i takt med et stadig tættere samarbejde med Danida og EU er blevet professionaliseret for at kunne imødekomme krav om transparens, afrapportering og projektstyring. På den anden side er organisationen velforankret i det nære kirkelige miljø med mange ildsjæle ude i sognene og på skolerne. Det bobler med initiativer fra de lokale Caritas-græsrodder, hvilket ses i afsnittet ”Caritas Danmark i billeder 1947-2022”, der byder på mange gensyn med kendte og kære ansigter. Her ses for eksempel sr. Elisabeth fra Jesu Små Søstre til demonstrationen ”Create Climate Justice” ved COP 15 i København 2009 og Daniel Nørgaard i et velkomstarrangement for syriske flygtninge i 2016. I Kalundborg menighed har bl.a. Beatrice Musomandera været aktiv i integrationsprojekter for flygtninge.

Et af de nyeste initiativer er Caritas Klinik, der sidste år blev indstillet til Kristeligt Dagblads initiativpris. En af initiativtagerne er Chi Le, der kom hertil som flygtning fra Vietnam. Nu er hun læge og driver klinikken Vesterbro Familielæge på Vesterbro,

hvor Caritas Klinik har lokaler. Caritas Klinik er et initiativ målrettet grupper med en svag kontakt til det offentlige sundhedsvæsen.

”75 år i tjeneste for Gud og næsten” anbefales alle, der er interesserede i at vide mere om trosbaseret socialt arbejde. LR

Jubilæumsbogen kan købes på Caritas Danmark. Tlf.: 38 18 00 00. Kan også lånes på Sankt Andreas Bibliotek www.sanktandreasbibliotek.dk

Større inklusion efterlyses

Nyt arbejdsdokument til brug for den kontinentale fase af den synodale proces fremhæver flere kendte udfordringer for Kirken, men kommer kun med få løsninger.

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODALITET Bispesynodens sekretariat offentliggjorde den 27. oktober arbejdsdokumentet til næste fase af den synodale proces. Dokumentet 'Enlarge the Space of your Tent' er en sammenskrivning af de nationale bispekonferencers synteser.

I næste fase af den synodale proces, den kontinentale fase, mødes bispekonferencerne på verdens syv kontinenter for at drøfte arbejdsdokumentets indhold. Resultatet af disse møder vil siden foreligge i form af syv synteser, der efterfølgende sammenskrives til en rapport, det såkaldte instrumentum laboris, til brug for tredje og sidste fase af den synodale proces i form af de to bispesynoder i hhv. 2023 og 2024.

Bekymringspunkter

Det nye arbejdsdokument beskriver første fase af processen (den ude i bispedømmerne) i et positivt lys og bemærker, at deltagelsen globalt set "oversteg alle forventninger" på trods af en mere beskedent deltagelse i flere vestlige lande. 112 af de i alt 114 bispekonferencer, alle 15 østkatolske kirker, 17 af kuriens 23 dikasterier samt flere internationale organer for ordenssuperiorer og lægbevægelser har indsendt deres synteser, tilføjes det.

Dokumentet beskriver en række generelle og længerevarende udfordringer i Kirkens liv, fx kvinders rolle i Kirkens ledelse og den manglende inklusion og velkomsthed af "marginaliserede grupper" (familier i irregulære forhold, fraskilte og gengifte par, og LGBT-personer). Andre bekymringspunkter er eftervirkningerne af overgrebskrisen, de liturgiske slagsmål, klerikalismen og den stigende ulighed mellem rig og fattig, hvor mange katolikker udtrykker frustration over Kirkens manglende vilje til altid at lytte til de fattiges, de marginaliseredes og migranternes røst.

Til trods for, at vi nu er mere end ét år inde i den synodale proces, er en af udfordringerne blandt katolikkerne fortsat at forstå, hvad begrebet 'synodalitet' egentlig betyder og indebærer, fastslås det. Modstanden blandt visse grupper af lægfolk og præster til den synodale proces og dens udkomme bygger fx på den antagelse, at paven skulle have igangsat processen med den skjulte hensigt at ville forandre væsentlige dele af Kirkens lære.

Dokumentet efterlyser også en større kirkelig indsats på det økumeniske og in-

terreligiøse område især de steder, hvor katolikkerne udgør et mindretal, eller hvor forskellige kristne riter og/eller kirkesamfund sameksisterer.

Lyt til de marginaliserede

Selv om arbejdsdokumentet ikke kommer med mange konkrete løsningsforslag, hedder det, at mange af bispekonferencernes synteser er tydelige i deres vision af Kirken som "et ekspansivt, men ikke homogent hjem, der giver husly til alle" – en vision om en Kirke, der er i stand til "radikal inklusion og fælles tilhørsforhold, og dyb gæstfrihed i overensstemmelse med Jesu lære, som er kernen i den synodale proces".

De førnævnte marginaliserede gruppers røster har ofte "været fraværende under processen og optræder kun i synteserne, fordi andre har nævnt dem og beklager deres udelukkelse", står der.

Dokumentet fremhæver også behovet for at lytte mere opmærksomt til de unge og handicappede, og om at være mere "velkommen og beskyttende" over for kvinder og børn af præster, der har brudt deres cølibatære løfte og "risikerer at udsættes for grov uretfærdighed og diskrimination".

Andre marginaliserede grupper er ofrene for seksuelle og åndelige overgreb, indsatte samt personer, der diskrimineres og udsættes for vold på grund af race, etnicitet, køn, kultur og seksualitet.

Synodalitet, hedder det, "er en opfordring fra Gud om at gå sammen med hele den menneskelige familie uanset tro eller kulturel baggrund".

Emnet 'inkulturation' berøres også, og visse bispekonferencer, fx Laos og Cambodja, efterlyser "en mere meningsfuld interkulturel tilgang" til Kirkens liv og tjeneste, og en større integration af lokale kulturer i især liturgien.

Klerikalisme

Klerikalisme fremhæves som et vigtigt punkt i dokumentet, og det siges, at mange bispekonferencers synteser udtrykker ønsket om "bedre uddannede, mere ledsagede og mindre isolerede præster" og betegner klerikalisme som en form for "åndelig forarmelse, en berøvelse af de sande goder ved den ordinerede tjeneste, og en kultur, der isolerer præster og skader lægfolket".

Denne mentalitet, fortsætter dokumentet, skiller de troende fra Gud og skader for-

holdet mellem de døbte, da klerikalismen "fremavler rigiditet, legalisme og autoritetsudøvelse, der er udtryk for magt snarere end tjeneste".

Det bemærkes, at klerikalisme kan være "lige så tillokkende for lægfolk som for præster", og at løsningen er at udtænke nye ledelsesformer, der i deres natur er mere samarbejdsorienterede.

Kvinders rolle

Et af de mest fremtrædende spørgsmål i dokumentet er ønsket om "en forandring af Kirkens kultur", særligt hvad angår kvinders rolle og tjeneste i Kirken.

"Der er en stigende opmærksomhed og følsomhed over dette spørgsmål over hele verden", hedder det, og synteserne fra samtlige kontinenter indeholder en appel til, at kvinder – lægkvinder såvel som gudviede – værdsættes som "ligeværdige medlemmer af Guds folk".

Dokumentet fremhæver specifikt den kendsgerning, at selv om kvinder er i flertal, hvad angår deltagelse i liturgiske og andre kirkelige aktiviteter, indtager mænd fortsat de fleste beslutnings- og ledelsesroller i Kirken.

I den forbindelse fremhæves antallet af opfordringer i de indsendte synteser til en større medinddragelse af kvinder i Kirkens organisatoriske struktur. Dokumentet bemærker også, at "der blev givet udtryk for en ganske varieret holdning til spørgsmålet om præstevielsen af kvinder, hvilket nogle nationale synteser opfordrer til, mens andre betragter det som et afsluttet spørgsmål".

De synodale strukturer

For at forankre den synodale proces i Kirken opfordres det til, at Kirken "giver sine institutioner og strukturer en synodal form og arbejdsmåde, også hvad angår ledelse", og at Kanonisk Lov skal understøtte denne proces og "skabe de nødvendige forandringer i de gældende forordninger".

På lokalt plan ses pastoralråd, økonomiske og biskoppelige råd som gode bidrag til at fremme såvel synodalitet som gennemsigtighed i bispedømmerne, og tilføjer, at disse organer er "uundværlige" og "i stigende grad [skal være] institutionelle organer til medinddragelse, dialog, gennemsigtighed, skelnen [discernment, red.], evaluering og bemyndigelse af alle". Hertil kræves, at beslutningerne træffes "snarere på grundlag af en proces af fælles skelnen end på baggrund af et flertalsprincip, sådan som det sker i demokratiske ledelsesformer", hedder det.

Dokumentet understreger også det stigende behov for medinddragelsen af flere kompetente lægfolk på det økonomiske og ledelsesmæssige område, og det foreslås, at universiteter og højere læreanstalter underviser i og udarbejder uddannelsesprogrammer baseret på synodalitet.

Om liturgien

Liturgien er et af de områder, der i de senere år har skabt flest spændinger internt i Kirken, og den amerikanske bispekonference peger i sin syntese specifikt peger på den splittelse, som pave Frans' reformer af den traditionelle latinske messe har affødt. De skriver, at "splittelsen vedrørende den liturgiske fejring kom til udtryk i de synodale høringer", og at "den eukaristiske fejring desværre også giver anledning til splittelse i Kirken, især når det drejer sig om fejringen efter den førkonciliære ritus".

Den amerikanske syntese "beklagede begrænsningerne i adgangen til fejring efter

1962-missalet; mange føler, at denne uenighed "undertiden når et fjendtligt niveau", og "at folk i begge lejre føler sig stigmatiseret af dem, der tænker anderledes end dem selv".

I lyset heraf insisterer dokumentets forfattere på, at Eukaristien – sakramentet for enhed i kærlighed til Kristus – "aldrig må give anledning til konfrontation, ideologi, stridigheder eller splittelse".

Arbejdsdokumentet berører også spørgsmålet om, hvordan liturgien kan "nytænkes" med henblik på en større medinddragelse af lægfolket, og "ved at hilse alle forskelle velkomne, værdsætte alle tjenester og anerkende alle karismaer".

Et af de mest fremtrædende spørgsmål i dokumentet er ønsket om 'en forandring af Kirkens kultur', særligt hvad angår kvinders rolle og tjeneste i Kirken.

De næste skridt

I næste fase af den synodale proces foreslår arbejdsdokumentet, at drøftelserne fokuserer på de tre primære spørgsmål:

1) *Efter at have læst dokumentet og bedt sammen, hvilke intuitioner giver så størst genklang med de levede erfaringer og realiteter i Kirken på jeres kontinent? Hvilke erfaringer er nye eller oplysende for jer?*

2) *Efter at have læst dokumentet og bedt sammen, hvilke væsentlige spændinger eller divergenser fremstår da som særligt vigtige i jeres kontinents perspektiv? Hvilke spørgsmål eller emner bør som følge heraf tages op og overvejes i de næste skridt af processen?*

3) *Hvis I ser på, hvad der fremgår af de to foregående spørgsmål, hvad er de prioriteter, de tilbagevendende temaer og opfordringerne til handling, som kan deles med andre lokalkirker rundt om i verden og drøftes på den første samling af bispesynoden i oktober 2023?*

Som nævnt i indledningen bliver resultatet af de synodale drøftelser på kontinentalt plan en syntese for hvert kontinent, som vil danne grundlag for udarbejdelsen af Instrumentum Laboris (det officielle arbejdsdokument) til den universelle og sidste fase. Dette dokument forventes færdigt senest i juni 2023.

I tiden op til den universelle fase af synoden vil synteserne fra den kontinentale fase blive sendt til samtlige stiftsbiskopper, som så vil blive bedt om at gennemføre en 'skelneproces' på baggrund af de ovennævnte tre spørgsmål. Bispekonferencerne vil siden indsamle og sammenfatte disse overvejelser, og sammenfatningerne vil blive delt med de kontinentale samlinger, der vil være sammensat af gejstlige og lægfolk fra flere lande.

Ved afslutningen af hver samling vil der blive udarbejdet et endeligt dokument på ca. 20 sider, som vil blive sendt til Rom senest den 31. marts 2023.

Gruppen af ca. 30 teologer, pastoralarbejdere og biskopper, som har sammenfattet de nationale synteser til ét samlet dokument. Foto: Vatikanets medier.

Der kom bud til Maria

Og i adventstiden ser vi frem til opfyldelsen af bebudelsen.

BETRAGTNING Sådan beskrives verdenshistoriens vigtigste begivenhed – at Gud blev menneske – i en af vores adventssalmer: "Nu kom der bud fra englekor":

*Livsalligste blandt Evas køn!
Gud så til dig i nåde,
du føde skal Guds egen Søn,
som haver alt at råde,
som strækker ud sin kongestav
fra hav til hav,
til alle slægters både.*

*Guds kraft dig overskygge skal,
og Ånden fra det høje
med nåde uden mål og tal
sig over dig skal bøje;
og Jesus er hans søde navn,
som du i favn
skal se med moderøje!*

"Ærkeenglen Gabriels hilsen til Maria kaldes angelus (engel – dvs. engelens budskab.) Når kirkeklokkerne ringer tre gange dagligt, morgen, middag og aften, bedes bønner tilsvarende tre gange med betragtning af

og tak for bebudelsen, Marias ydmyge svar (det JA hvorpå Gud byggede frelsen og hans søns Kristi menneskevordelse ved Helligånden gennem jomfru Maria (Matt 1,20, LK 2,6)"):

*Herrens engel bragte Maria det glade budskab.
– Og hun undfangede ved Helligånden.
Hil dig Maria...
Se, jeg er Herrens tjenerinde.
– Det ske mig efter dit ord.
Hil dig Maria...*

*Og Ordet er blevet kød. [Man bøjer hovedet]
– Og tog bolig iblandt os.
Hil dig Maria...*

*Bed for os, hellige Gudsmoder!
– At vi må blive værdige til Kristi forjættelser.
Lad os bede.
Herre! Opfyld vore hjerter med din nåde,
for at vi, som ved engelens budskab har
erkendt Kristi, din Søns, menneskevordelse,
ved hans lidelse og kors må føres til
opstandelsens herlighed.
Ved Kristus, vor Herre. Amen.*

vil han forlade dig dem. Han er en kilde fuld af nåde og barmhjertighed, og ingen, som beder om nåde og miskundhed, vil han afvise. Beder du om hjælp, da vil han styrke dig. Er du bange for døden, da er han det evige liv. Længes du efter Himmeriget, da er han vejen. Vil du undgå mørket, da er han lyset. Vil du søge hans hus, da er han selv din næring.

Mærk dig, menneske, hvor sød og god vor Herre er: Enhver, som af hjertet længes efter ham, vil han give det evige liv sammen med sig i evighed.

Visdoms Spejl

Adventsmeditation fra dansk senmiddelalder

Menneske, ihukom, at det er nu, Gud kommer til menne- skens hjerte for at oplyse enhver, der beder om det, med sin nåde og miskundhed. Vor Herre siger nu til mennesket: Jeg står ved din dør og banker på. Jeg vil gå ind til ham, som åbner for mig, og blive hos ham og vise ham den rette vej til mit rige.

Derfor, menneske, åbn nu dit hjerte for din Herre, bed om syndernes forladelse, så

Skriftlæsning

Det folk, der vandrer i mørket, skal se et stort lys,
lyset skinner for dem,
der bor i mørkets land.
Du gør jubelen stærk,
du gør glæden stor;
de glæder sig for dit ansigt,
som man glæder sig over høsten,
som man jubler,
når man deler byttet.
For det tyngende åg,
stangen over deres skulder,
og slavefogedens kæp
brækker du som på Midjans dag.
Hver støvle,
der tramper i larmen,
og kappen,
der er sølet i blod,
skal brændes
og fortæres af ild.
For et barn er født os,
en søn er givet os,
og herredømmet skal ligge
på hans skuldre.
Man skal kalde ham
Underfuld Rådgiver,
Vældig Gud,
Eviigheds Fader,
Freds Fyrste.

Stort er herredømmet,
freden uden ophør
over Davids trone
og over hans rige,
så han kan grundfæste det
og understøtte det
med ret og retfærdighed
fra nu af og til evig tid.
Hærskarers Herres nidkærhed skal
udvirke dette.

Esajas' Bog 9,1-6

Salme 24

Løft jeres hoveder, I porte,
løft jer, I ældgamle døre,
at ærens konge kan drage ind. Hvem er ærens konge?
Herren, stærk og vældig, Herren,
vældig i krig!
Løft jeres hoveder, I porte,
løft jer, I ældgamle døre,
så ærens konge kan drage ind. Hvem er han, den ærens konge? Hærskarers Herre,
han er ærens konge!

Esajas' Bog 9,1-6

*Fra Bønnebog for Den katolske Kirke.
Ansgarstiftelsen 2013.*

"Menneskevordelsen, begyndelsen til frelsen, opfyldelsen af bebudelsen fejrer de kristne til julefesten. Uden Marias ja (Luk 1,38) var der ikke blevet nogen frelse, og mennesket ville være dømt til fortabelse. Derfor tilkommer Maria grundet Guds nåde, som hun i ydmyghed positivt modtog langt mere ære end andre helgener."

LR

Citaterne er fra Erling Brodersens: Slægt skal følge slægters gang. En familiejournal med artikler, beskrivelser, portrætter og profiler. Udgivet på BOD (www.bod.dk)

Annoncer

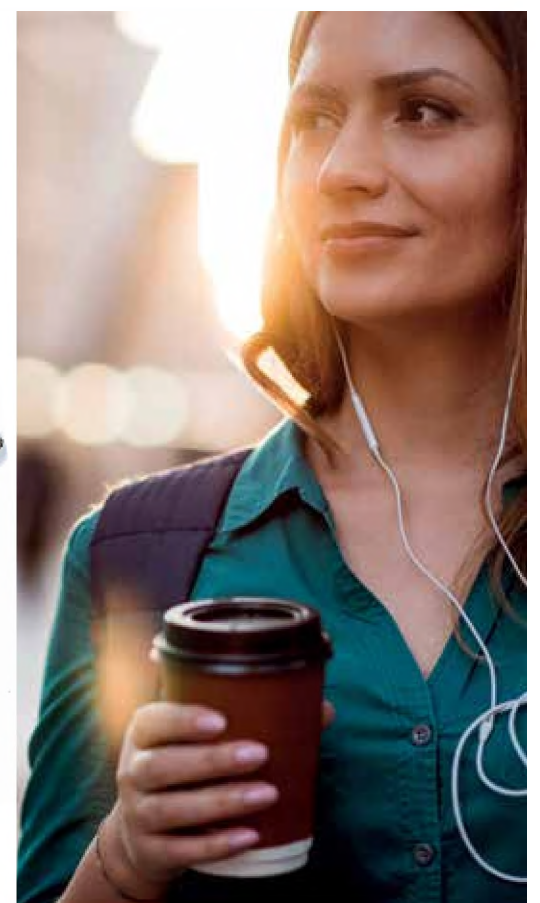
For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Forventning om Jesu komme. Foto: friedbert Simon. Pfarrbriefservice.

Find gaven på Katolsk Webshop
Sølvarmbånd og rosenkranse i sølv
Krucifikser
Bøger
Ikoner
Hurtig levering
Fragt fra 29,-
Besøg os på www.KatolskWebshop.dk

En æra er forbi

Sankt Hedvig Søstrenes indsats i Danmark 1906-2022

Tekst: Susanne Malchau Dietz, sygeplejehistoriker, PhD

Den historiske hovedbygning på Dalum Kloster. Foto: C.F. Møller Architects.

KIRKEHISTORIE Sankt Hedvig Søstrenes hovedsæde i Danmark 'Dalum Kloster' er solgt efter 116 år i søstrenes eje. De sidste to søstre flytter ud i slutningen af 2022 og en æra er forbi. Det giver en god anledning til at kaste et blik på disse søstres indsats i det danske samfund gennem mere end et århundrede.

Sankt Hedvig Søstre blev stiftet af prælát Robert Spiske (1821-1888) i 1859 i Breslau. Kongregationens grundlæggelse skal ses i forlængelse af 1600-tallets romersk-katolske filantropi, hvor St. Vincent de Paul (1581-1660) og St. Louise Marillac (1591-1660) i 1633 grundlagde De Barmhjertige Døtre (Filles de la Charité) i Paris. Det banede vejen for Kirkens godkendelse af aktive kongregationer, hvor søstrenes virke var helliget samfundets fattige, syge og nødlidende. I 1800-tallet blev mange af disse kongregationer grundlagt og de spredte sig globalt. Således også Sankt Hedvig Søstre.

Mission og faglighed

Danmark var efter den grundlovssikrede religionsfrihed i 1849 en oplagt missionsmark for Den romersk-katolske Kirke. Så der var fuld støtte, da kongregationer begyndte at sende søstre til Danmark. Det fik stor betydning i Danmark, fordi selvsamme kongregationer tilsammen opbyggede et imponerende imperium af katolske skoler og hospitaler spredt ud over landet. Sankt Joseph Søstre ankom som de første i

1856, og omkring århundredskiftet fulgte mange efter. Blandt dem finder vi Sankt Hedvig Søstre, som slog sig ned i Odense i 1906. I Danmark, hvor antikatolicismen rådede, gjorde man sit bedste for at dæmme op for alt, hvad der lignede katolsk mission, mens man samtidig bød søstrenes faglighed velkommen. En velfærdsstat var under opbygning, og landet havde brug for hjælp til at opkvalificere et nødlidende social- og sundhedsvæsen.

Dalum Kloster

Således var forholdene, da tre Hedvigsøstre – sr. Athanasia, sr. Cordula og sr. Patricia – ankom i 1906. Deres ankomst var kommet i stand gennem pater P. Steidl, C.ss.R. (1873-1946) fra Sct. Albani Kirke i Odense. Han havde fået en aftale med moderhuset i Breslau og priorinde M. Pancratia fra Schlesien. De tre søstre bosatte sig i et lille hus i Absalonsgade, hvor de også indrettede en vuggestue, som siden blev et børnehjem. Flere søstre kom til, og allerede i ankomståret købte kongregationen 'Kristiansdal', det tidligere benediktinerkloster 'Dalum Kloster', som var grundlagt omkring år 1200. Søstre gav klosteret dets oprindelige navn tilbage og åbnede et sanatorium for brystsyge kvinder, som, da tuberkulosen som folkesygdom kom under kontrol, blev rekreations- og hvilehjem samt pensionat. I 1926 blev 'Dalum Kloster' også søstrenes moderhus og i 1929 kongregationens danske provinshus og noviciat. Den udvikling

Søstre på Dalum Kloster 1983. Foto: Dalum-Hjallelse Lokalkiv.

viser, at Hedvigsøstre havde succes med deres virke i Danmark. Kun få kongregationer i Danmark fik tilladelse til eget noviciat. I 1931 indviede søstre en ny kirke på klosterets grund. I 1958 og 1962 udvides klostret med nye bygninger.

Fra få til mange til få

Sankt Hedvig Søstre blev den næststørste aktive kongregation i Danmark, kun overgået af Sankt Joseph Søstre. I lighed med de øvrige kongregationer og ordner der etablerede sig i Danmark, var starten ganske beskedent. Men det udviklede sig. Flere søstre kom til, og i 1920 var der 43 søstre. I 1940 nåede antallet af søstre sit maksimum på 114, og i 1960'erne ramte kaldskrisen ubønhørligt, som den ramte øvrige ordner og kongregationer. En opgørelse fra 1965 viser, at der var 98 søstre som fordelte sig med 61 fra Tyskland, 12 fra Polen, 2 fra Italien og 23 fra Danmark, og blandt de danske søstre var der 8 konvertitter. Gennemsnitsalderen var høj, og kun 12 søstre var under 45 år. I 1982 var der 52 søstre fordelt over seks kommuniteter. I år 2000 var der 15 søstre, og nu er der blot to tilbage.

Udbredelse i Danmark

Men lad os gå tilbage i tiden og se hvilke opgaver de fordums mange søstre har varetaget. Det var sådan, at efter en årrække i Odense og 'Dalum Kloster' med fokus på etablering, rekruttering og uddannelse af nye søstre, ja så var Hedvigsøstre klar til at udvide deres virke. Så nu fulgte nogle årtier, hvor provinshuset uddannede og udsendte de mange søstre til et virke inden for undervisning eller sygepleje i en lang række byer. Nye kommuniteter etableres hastigt: Haderslev 1920, Kolding 1921, Aabenraa 1926, Bornholm 1927 og i 1930erne adskillige steder på Sjælland og Falster. I 1965 varetog søstre trods kaldskrisen således stadig 13 forskellige institutioner, hospitaler, hvile- og plejehjem, skoler og børnehjem.

Med det smukke og store provinshus 'Dalum Kloster' i Odense undrer det måske, at Hedvigsøstre overvejende lagde deres virke og institutioner andre steder i landet. Det skyldes, at Odense var optaget af en anden kongregation, hvad angik hospital og sogneskole (Sankt Joseph Søstre). Hedvigsøstre måtte derfor finde andre missionsmarker i landet. Første trin hertil var oftest en henvendelse til søstre fra en katolsk sogneskole eller en lokal læge. Når søstre først var etableret i en given by, var det nærliggende at påbegynde andre virkefelter. Således var det ofte søstre fra samme kongregation, der både drev hospital og skolevirksomhed i en given by.

Kolding – skole og hospital

Som eksempel på Sankt Hedvig Søstrenes indsats har jeg valgt Kolding. Det var ikke blot et centralt virkested for søstre gennem årtier, men også et betydeligt bidrag til udviklingen af byens hospitals- og skolevæsen. Det var byens læger, der kaldte søstre til byen.

Sankt Hedvigs Klinik i Kolding

Det må antages, at Koldings speciallæger var helt på det rene med, at landets katolske hospitaler var begyndt at give indlæggelsesret til speciallæger bl.a. indenfor øjen- og øresygdomme, specialer der endnu ikke var oprettet på de offentlige hospitaler. Det var attraktivt, og det ville de også gerne have. Så tre speciallæger henvendte sig Koldings katolske sognepræst pastor Klemp, om han

Sr. Athanasia, sr. Cordula og sr. Patricia var de tre første søstre i Danmark.

De ses her sammen med priorinde M. Pancratia fra Schlesien (øverst tv.) og kongregationens daværende leder: moder Felizitas. Foto: Dalum-Hjallelse Lokalkiv.

kunne få Sankt Hedvig Søstre til byen. Det lykkedes, og i foråret 1921 ankom tre søstre og snart endnu to. De åbnede en lille klinik i Kathrinesgade 9 med to operationsstuer og otte sygestuer med plads til 17 patienter. Det var hurtigt for småt. Gennemsnitsbelægningen var efter kort tid 28. En ny klinik blev planlagt med økonomisk støtte fra moderhuset i Breslau og stor velvilje fra byen, som stillede en grund i Domhusgade til disposition på fordelagtige vilkår. Den 2. april 1929 blev Sankt Hedvigs Klinik i Kolding indviet med 72 sengepladser og på kontrakt med Vejle amtsråd vedrørende brug og betaling. Klinikken var for alle uanset konfession og omfattede en øre-, næse- og halsafdeling, en øjenafdeling, en kirurgisk afdeling, en børneafdeling og en lys- og badeafdeling. I 1951 blev den kirurgiske afdeling opgivet og der blev indgået kontrakt med Samfundet og Hjemmet for Vanføre om oprettelse af en ortopædisk afdeling.

I 1959 blev endnu en fløj åbnet, og der var nu 105 sengepladser med ca. 2.500 indlæggelser årligt og 26.000 ambulante behandlinger. Ved indvielsen af den nye fløj takkede overlæge Hvidt søstre for deres uegennyttige arbejde som skabte forudsætningen for, "at en række specialister på det lægevidenskabelige område har kunnet nedsætte sig i provinsen, idet det havde været umuligt at udføre dette specialarbejde uden at råde over de sengepladser, der er stillet til rådighed på de katolske hospitaler." (*Katolsk Ugeblad* 1959, nr. 47, s. 683).

I starten var alle klinikens sygeplejersker Sankt Hedvig Søstre, men efterhånden kom der verdslige sygeplejersker til, fordi antallet af patienter voksede, og tilgangen af søstre aftog. Søstre er blevet fremhævet for deres store faglighed, og fordi de tog sig af hele mennesket og ikke kun den syge krop. Fra søstrenes side var det vigtigt, at enhver som var i deres hus skulle befinde sig vel og deres eget tilhørsforhold kom naturligt til udtryk: "De missionerede ikke på afdelingerne; men hver aften blev der sunget en aftensang og bedt et fadervor. Og derefter gik en søster rundt og sagde godnat til patienterne." (Hechmann, s. 36)

Efter 40 års virke begyndte det at gå den anden vej. I 1965 blev klinikken indordnet under Kolding by- og Amtssygehus, og først på det tidspunkt ændrede den navn fra klinik til hospital. Det næste årti blev

Et stille liv med en kærlig ånd

På Dalum Kloster blev der dannet stærke katolske kvindenetværk. Her kommer historien om, hvad stedet betød for Danmarks katolske Kvindeforening.

FÆLLESSKABER Vi vidste godt, at der ikke ville komme flere søstre til Dalum Kloster. De sidste 5-7 år kom der ikke nye pensionærer på klostret, der startede i 1907 som katolsk hvilehjem. De få tilbageværende søstre har båret store arbejdsbyrder med at holde omgivelserne vedlige, tage sig af gæster og passe de gamle medsøstre, der kom til, da søstrenes klostre i Sønderjylland blev lukket. Men selv om lukningen af Dalum Kloster på ingen måde kom som en overraskelse, sidder mange mennesker alligevel tilbage nu med et stort savn. Klosteret betød nemlig meget for lokalmiljøet. Her kom mange mennesker i årenes løb på retræte eller som individuelle gæster. I mange år var stedet et åndeligt kraftcenter for katolikker i provinsen. Her holdt Danmarks katolske Kvindeforening (tidligere Danmarks katolske Kvindeforbund – stiftet i 1925) sine retræter fra kort efter krigens afslutning og helt frem til 2019. Retræterne var umådelig populære, så der var venteliste hvert eneste år. Ofte benyttede DKKF også klostret til at mødes om generalforsamling, bestyrelsesmøder og planlægning af foreningens arbejde. Forholdet til naboen – Dalum Kirke – var godt, og sognegården blev gæstfrit stillet til rådighed.

I de første mange år tog de to katolske ildsjæle, Ruth Christophersen og Ruth Meyer, sig af de praktiske rammer omkring retræterne – senere kom Birgit Clausen til fra 2009.

Retræterne var fra mandag til fredag og vekslede mellem stilhed, daglig messe, tidebønner og oplæg fra præsterne. I haven blev korsvejen sat op, og en aften var der lysprocession op til Lourdesgrotten. For nogle var det lidt svært at skulle være stille

så længe, og der var glæde torsdag aften, når stilheden blev brudt efter kompletorium. Så var der hygge sammen med søstrene, og der var sørget for lidt underholdning, fortæller Benedicte Knudsen.

Præsterne havde ansvaret for den åndelige side af retræterne, der for dem var en travl tid, for i pauserne skulle der være mulighed for samtaler og skriftemål. Lars Messerschmidt, Benny Blumensaat, Paul Marx, Herbert Krawczyk og Jan Ophoff var de sidste 10-15 år sjælesørgere for retræterne. Jan Ophoff, tidligere sognepræst i Vejle og senere åndelig vejleder for DKKF, husker stadig de lange, lidt ensomme dage som ung præst, hvor han endnu ikke kunne så meget dansk. Her blev DKKF-møderne i præstegården i Vejle et åndehul. Man var i et fællesskab med et godt miljø, der var berigende for den enkelte. Der blev drukket umådelige mængder kaffe og spist boller med tandsmør, og der blev der blev snakket og hygget og lavet smukt håndarbejde til julebasaren, mens man talte om sin katolske tro, husker Jan Ophoff.

Bøn og næstekærlighed

I et hjørne af kirkegården ved Dalum Kloster ligger de mange søstre, der lagde hele deres arbejdsindsats på Dalum Kloster. De fleste af dem var polske; men nogle danske kom dog til med tiden.

“De har sat sig et fantastisk aftryk, som vi har med i os. Klosteret var virkelig et åndehul. Bønnen og næstekærligheden strålede ud fra væggene”, siger Birgit Clausen. Hun husker priorinde sr. Chrysantha som en tjenende kvinde, der var stedets altomfavnende mor, men så sandelig også kunne være meget bestemt, når der var behov for det.

det ene speciale efter det andet flyttet til offentlige sygehuse. Den 1. april 1975 modtog Sankt Hedvig Søstre brev fra amtsborgmesteren, at der ikke var brug for dem mere, og at hospitalet måtte lukke, når kontrakten udløb tre måneder senere. Den 1. april 1976 overtog toldvæsenet bygningerne.

Sct. Michaels Skole

Sct. Michaels Skole blev oprettet i 1882 som katolsk sogneskole af pastor Clemens Storp. Skolens elevtal steg, og i 1886 bad pastor Storp Den guddommelige Kærligheds Søstre i Paderborn om at overtage undervisningen. Det gik fint en række år. Men i 1906 ansættes en ny sognepræst pastor Klemp, og hans forhold til søstrene var anspændt, angiveligt fordi han gav dem opgaver, de fandt uforenelige med klosterreglen. Pastor Klemp prøvede uden held i 1910 at få Sankt Hedvig Søstre fra Breslau til at overtage skolearbejdet. Det lykkedes først 1921 da de tre, allerede nævnte Sankt Hedvig Søstre fra Odense, kom til byen for at åbne en klinik. Blandt dem blev det søster Hortulana, der overtog skolearbejdet. Men hun faldt heller ikke i pastor Klemps smag, så året efter blev hun udskiftet med søster Placidia fra Dalum. Klemp var stadig utilfreds, for han ønskede, at søstrene dan-

nede et kommunitet på skolen. Hans ønske blev opfyldt. I 1922 ankom Moder Julitta, som blev skolens priorinde og herfra udvikledes skolens søsterkommunitet sig. I 1935 begyndte skolen at optage protestantiske elever, som i stigende grad søgte skolen. I 1940'erne faldt elevtallet meget, og der var derfor lokaler til at åbne en børnehave i 1943 under søster Ingeborgs ledelse. Samtidig havde søstrene det håb, at børnehaven ville betyde større elevtilgang til skolen. Den forudsigelse fik de ret i, og efter krigen voksede elevtallet støt.

Til trods for dette var Kirken efterhånden pessimistisk vedrørende skolens videre drift. Men det var søstrene ikke. Så i 1947 købte Sankt Hedvig Søstre Sct. Michaels Skole af bispedømmet for 20.000 kr. Søster Benedicta Valborg Andersson blev udnævnt som skolens leder, og det skulle vise sig at være kloget. For søster Benedicta havde det talent, der skulle til for at opnå de rette ministerielle og lokale tilladelser til at modernisere skolen. Hun iværksatte en modernisering af skolen over flere etaper i 1950'erne med tilføjelse af moderne skolebygninger, gymnastiksal og idrætsanlæg samt et fritidshjem. Det var også søster Benedictas fortjeneste, at skolen i 1960 blev udvidet fra grundskole til realskole. I 1981 blev Sct. Michaels Skole en selvejende insti-

Gruppebillede fra sidste retræte i DKKF (Danmarks katolske Kvindeforening) i 2019 på Dalum. Privatfoto.

Tre søstre arbejdede de sidste par år sammen på klostret. Sr. Krystyna tryllede lækre sager frem fra køkkenet, og sr. Goretti tog sig af spisestuen og kontakten til gæsterne. Sr. Berchmana, der overtog ledelsen efter sr. Chrysanthas død, havde det overordnede ansvar for klostret, pensionærerne og gæsterne.

Kirsten Wenneberg husker Dalum Kloster som et fristed: “Først kom jeg som deltager i retræterne – senere blev klostret mit lille fristed, hvor jeg ind imellem kom som gæst. Der var meget ro i at være der. Her blev der levet et stille liv med en kærlig ånd.

Søstrene var altid utrolig venlige – og jeg blev altid modtaget med et smil. De lavede dejlig dansk mad med et polsk tvist, og det smagte alt sammen sundt og godt. Alt var økologisk, og man var selvforsynende med grøntsager. Hver dag var der friske æg, og der var meget klimavenligt. Dyrene levede af madrester der blev bragt til dem”, fortæller Kirsten.

Hun husker, hvordan de store staudebede og de mange blomster blev passet så fint med hjælp fra frivillige. Man kunne gå tur i parken, hvor der også blev holdt dyr eller sidde inde i havepavillonen, der var

Sankt Hedvig Søstrenes gravsted på Dalum Kirkegård. Foto: Else Dupont.

helt overgroet med efeu. Mange af DKKF's medlemmer var meget glade for omgivelserne. Søstrene var praktiske og fantastisk omsorgsfulde. Alt foregik i trygge rammer. Man blev virkelig forkælet på klostret, for det var jo meningen, man skulle slappe af fra ansvaret og de mange pligter derhjemme, husker Anna Smitshuysen.

Endnu et katolsk kraftcenter er lukket. Men minderne har vi da lov at ha'. Og dem er vi taknemmelige for.

LR

Litteratur

- Bertling, Georg. Sct. Michaels Menighed i hundrede år. Kirke og Skole. Sct. Michaels Menighed, 1982
- Det Danske Sygehusvæsen bd. II, 1962, s.976-978
- Heckmann, Gudrun. ”Sct. Hedvigs-søstrene var gode værtsfolk”.
- Koldingbogen, 1976, s. 33-37
- Katolsk Haandbog for Danmark, 1917, 1934, 1943, 1983
- Katolsk Ugeblad. ”Det nye hospital og kapel i Kolding”, 1959, nr. 47, s. 683
- Malchau, Susanne. ”Romersk-katolske sygeplejeordner i Danmark efter reformationen”. Kvinder, køn og forskning, nr. 1-2, 2005, s. 88-105
- Raun, Jytte. ”Sct. Hedvig Søstre i Dalum Kloster”. Dalum-Hjallese Lokalhistoriske Forening, Årsskrift 2010, s. 40-45.
- Redemptoristernes første 100 år i Odense C.ss.R., Redemptoristerne 1999
- Vestergaard, Alice. ”Derfor lagde jeg ordens-dragt og slør”. Søndags BT, 12.7.1968

Irlands kamp for troen – historien om 17 katolske martyrer

Spændende fremstilling af reformationens og modreformationens betydning for Irland.

Tekst: Alexander Søndergaard

KIRKEHISTORIE Hvor mange katolikker kender historien om Margaret Ball? Den irske kvinde, der fødte 20 børn, og som endte sine dage som martyr i 1584 efter at være blevet idømt tortur og fængselsstraf af sin protestantiske søn, der så det som sin livsopgave at udrydde Den Katolske Kirke i Irland. Historien om Margaret Ball er én af 17 historier om de martyrer, som pave Johannes Paul II saliggærede i 1992, og som på forskellig vis mistede livet i hundredåret efter den engelske reformation, hvor englænderne forsøgte at påtvinge irerne den engelske udgave af protestantismen.

Iernes kamp for at bevare deres forfædres tro i reformationsperioden bliver, med udgangspunkt i de 17 personlige martyrhistorier, bragt til live i en ny bog, som den tidligere irske præsident, Mary McAleese, har udgivet tidligere i år. Bogen giver et godt og grundigt indblik i de 17 martyrs liv og de begivenheder, som førte til deres martyrium. Men lige så interessant er skildringerne en samlet fortælling om, hvad reformationen – og modreformationen – fik af betydning for Irland og den irske katolicismes udvikling fra 1500-tallet og indtil protestanternes forsøg på at udrydde den katolske tro i Irland når sit højdepunkt i midten af 1600-tallet.

Det er en periode i irsk historie, hvor hundredvis af katolikker fik lov til at betale den højeste pris – lægfolk såvel som præster – i deres kamp for fortsat at praktisere troen. Men Mary McAleese tager i denne bog særligt udgangspunkt i de 17 martyrer, hvis liv og martyrium er udførligt dokumenterede af samtidige kilder, og som derfor også blev udvalgt i den proces, som førte frem til saliggøringen af de 17 i 1992.

At dø for troen og Kirken

Bogens nok mest interessante fortælling er historien om Margaret Ball. Opvokset i Irlands bedre borgerskab og blot en

teenager, da Henrik den 8's reformation og brud med Rom skyldte hen over den irske kyst i 1530'erne. Hun blev gift, og hendes mand indsat som borgmester af Dublin. Som nævnt indledningsvist fødte hun 20 børn, hvoraf blot fem nåede voksenalderen i en tid med meget høj børnedødelighed – selv i velstillede kredse.

Margaret var en talentfuld og energisk kvinde, som brugte sin store indflydelse og rigdom til at understøtte en katolsk skole og adgang til messen i en tid, hvor de protestantiske magthavere lovede sikkerhed og velstand for dem, der ville forsage deres katolske tro. Margaret fik også tilbuddet, men svarede afvisende, at den hellige messe var omdrejningspunktet for hendes liv, og at Den katolske Kirke var hendes vej til Gud.

Margarets kamp for at holde fast i sin tro førte hende første gang i fængsel i en kort periode som 55-årig i 1570, da de protestantiske myndigheder skruede op for undertrykkelsen og under en ransagning af hendes hjem anholdt en katolsk præst, som skulle til at fejre messen.

I 1580 efterfulgte hendes ældste søn, Walter, hendes mand på posten som borgmester af Dublin. Walter var, til hans mors sorg, konverteret til protestantismen. Hendes store kærlighed til ham gjorde, at hun aldrig forspildte en chance for at omgive ham med katolikker og præster, når han var på besøg i hendes hjem, så han, under deres indflydelse, kunne påvirkes til at vende hjem til Kirken.

Mange protestanter så med mistro på sønnen Walters konversion. Hvor oprigtig kunne den være, når hans mor var kendt som en af Dublins mest forbenede og urokkelige katolikker? Denne tvivl blandt sønnens nye trofæller kan meget vel være årsagen til, at han blev drivkraften bag endnu en fængsling af sin egen mor. Hun blev anklaget for at skjule katolske præster i sit hjem og for at facilitere fejringen af den hellige messe.

Iført gabestok blev hun fængslet i Dublin Castle, hvor hun sad de næste fire år frem til 1584. Tiltagende underernæret og plaget af smitsomme sygdomme i det uhumske og fugtige fængsel blev hun regelmæssigt tilbudt løsladelse og at få sin rigdom og ejendom tilbage mod at opgive sin katolske tro og i stedet omfavne protestantismen. Margaret nægtede til det sidste og døde som martyr omkring sin 70-års fødselsdag i 1584.

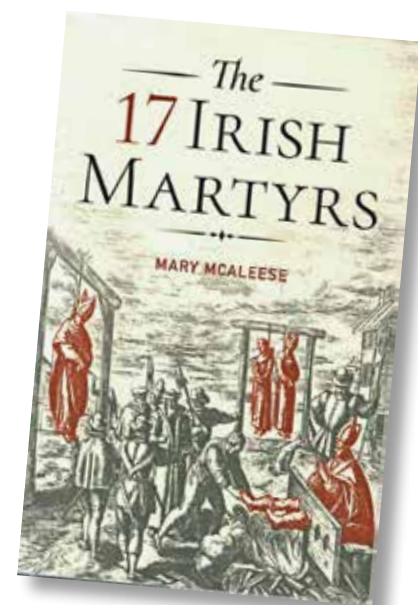
Historien om Margaret Ball er blot én af bogens 17 fortællinger, hvor forfatteren samlet set formår at ramme den gyldne middelvej, hvor hver eneste skildring er detaljeret nok til, at man som læser kan indleve sig i fortællingerne, men uden at blive overlæsset med historiske detaljer. Det er med til at understøtte det opbyggelige budskab, der på forskellig vis stråler ud af personfortællingerne, uden at man dog derved som læser føler sig ført for langt i hånden af forfatteren hen til konklusionerne. Det gør også bogen utrolig læseværdig, om end professionelle historikere nok kunne tænke sig mere dybde i beskrivelserne, og at bogen var udstyret med fodnoter og litteraturliste.

Englændernes forsøg på at kvæle Kirken

Forsøget på at indføre protestantismen i Irland er flettet ind i de 17 beretninger som et baggrundstæppe for de konkrete historier om martyrens liv og død. Til forskel fra protestantismens indførelse i Danmark, hvor systematisk modstand fra katolsk side må anses for at have været relativt begrænset, mødte englændernes forsøg på at indføre den engelske statsreligion i Irland modstand fra store dele af det irske samfund.

Englænderne forfulgte katolske præster og lægfolk, som i de mest repressive perioder blev undertrykt med massedrab, beslaglæggelse af ejendom og tvungne genbosætninger, hvor befolkningen blev forsøgt udskiftet med protestantiske tilflyttere fra Skotland og England. I de mere tolerante perioder blev katolikernes ytrings- og forsamlingsfrihed begrænset sammen med adgangen til indflydelsesrige stillinger i samfundet, men myndighederne så trods alt igennem fingre med, at katolikkerne samlede til messer på lofterne i private hjem, og katolsk kultur- og skoleliv i offentligheden blev i et vist omfang tolereret.

Men den katolske tro og tradition var så dybt rodfæstet i irernes folkesjæl, at englændernes forsøg på at kvæle Kirken i

Irland mislykkedes. Ierne betaler dog fortsat prisen den dag i dag med den komplicerede situation i Nordirland, som forfatteren også gennemgående i bogen trækker tråde til for at binde fortid og nutid sammen.

Det er dog tydeligvis ikke Mary McAleese's hensigt med denne bog at producere et historisk-videnskabeligt værk henvendt til fagfolk. Hun ønsker i stedet at udbrede kendskabet til 17 af de hundredvis af katolikker, som led under protestantisk undertrykkelse i århundrederne, efter at englænderne forsøgte at påtvinge irerne protestantismen. Det lykkes forfatteren med til fulde samtidig med, at bogen giver et unikt indblik i denne del af den europæiske reformationshistorie og udgør et redskab til forståelse af den religionskonflikt, som stadig sætter sit dybe præg på den irske ø. Dertil er bogens forord også en stor hjælp.

Jeg kan varmt anbefale bogen til alle, som har en interesse for reformationsperioden i europæisk historie, Irlands historie i særdeleshed eller blot er almindeligt historisk interesseret. Bogen kan desværre endnu ikke lånes på noget dansk bibliotek, men den er tilgængelig hos de fleste boghandlere på internettet.

The 17 Irish Martyrs, Columba Books, 160 sider, 130 kroner.

Händels Messias i Jesu Hjerte Kirke

JULEKONCERT Den 5. november dirigerede jeg Mozarts Requiem i Jesu Hjerte Kirke, og det var en stor glæde at opleve den store publikumsopbakning i form af en fyldt kirke og den skønne stemning i vores smukke kirke.

Lørdag den 10 december kl. 15 dirigerer jeg et andet elsket værk ligeledes i Jesu Hjerte Kirke, når jeg sammen med Lillerødkoret 50 sangere og 20 musikere samt to vidunderlige solister vil fremføre ca en times uddrag af Händels Messias – værket der jo slutter med det berømte Hallelujakor. Koncerten indledes med Stanfords Magnificat et Nunc dimittis, som er henholdsvis Marias og den gamle

Simeons lovprisninger af Jesusbarnet, så der bliver rigelig mulighed for at komme i julestemning.

Sopransolist er Sophie Thing-Simonsen og bassolist er Simon Schelling, og der er i anledning af den forestående jul gratis adgang til koncerten.

Klaus Munk-Nielsen – organist i Jesu Hjerte Kirke

Fakta om Messias

Efter en personlig krise i slutningen af 1730'erne vendte Händel tilbage til oratoriegenren med oratorierne Saul, Israel i Egypten og Messias. Messias er skrevet på mindre end en måned. Oratoriet blev uropført i Dublin i april 1742 til fordel for tre velgørende institutioner. Det blev opført 36 gange i Händels levetid, senest få dage før hans død i 1759.

Ved opførelsen i London året efter blev Messias præsenteret under den neutrale titel A New Sacred Oratorio. Georg Friedrich Händels oratorium Messias er skrevet til en tekst, der er sammensat af udvalgte citater fra Det gamle

og Det nye Testamente, formentlig samlet af Ch. Jennens (1700-73). De tre dele skildrer henholdsvis profetierne om Frelserens komme (1), Kristi lidelse og død, menneskenes forkastelse af ham og Kristi endelige sejr over døden (2) og menneskets tak til Gud for frelsen (3). I

Danmark er der i sidste halvdel af 1900-tallet opstået en tradition for at opføre Messias i december måned. LR

Kilde: Den store danske Encyklopædi.

Ny debatbog om kærlighed og skilsmisser

Sekretariatet for Religion & Samfund (RESAM) har udgivet en debatbog om konsekvenser af skilsmisser og strategier for forebyggelse. Den gratis e-bog er tænkt som et oplæg til debat om familiens situation i Danmark i dag – og om hvorfor familien er værd at forsvare ud fra de religiøse traditioner.

DEBATBOG Kirker og trossamfund har noget vigtigt at bidrage med i samtalen om familien. Mange par vælger at give hinanden deres 'ja' i en kirke, en moske, eller i en synagoge, og i alle tre traditioner spiller familie og ægteskab en central rolle.

Grundlæggende er mennesker relationelle væsener, og vi finder os selv ved at forpligte os i fællesskaber. En fast livsledsager er også et gennemgående livsvidne. Med skiftende relationer er den rolle svær at erstatte. Et trygt fællesskab med nærvær og stabilitet er også den bedste ramme for børn at vokse op i.

I debatbogen stilles det spørgsmål, om vi, på samme måde som vi forebygger sundhedsproblemer, kan hjælpe par med at ved-

ligeholde det gode familieliv og være på forkant med nogle af de problemer, der kan opstå i familierne.

Ikke et entydigt svar

Der findes ikke et entydigt svar på, hvorfor folk bliver skilt. Et kort svar kan være, at folk i dag i højere grad end tidligere bliver skilt, fordi de kan. Der er ikke den samme stigma omkring skilsmisser som før i tiden, og økonomisk er det muligt at komme igennem en skilsmisse.

Men afviklingen af autoriteter og den stigende sekularisering har også sat sit præg på familien, og som et led i denne udvikling bliver der i stadig højere grad sat spørgsmålstegn ved familiens normative status.

Samtidens mantra om selvrealisering og omstillingsparathed kan overfladisk set synes i modstrid med den familiære relation og den forpligtende kærlighed. I det lys kan de traditionelle familie- og kærlighedsformer fremstå som fastlåste og bremsende for det enkelte individs udvikling, hvor den enkeltes måske kortvarige lykke synes vigtigere end de familiære relationers forpligtende bånd.

Forestillingen om 'den eneste ene' er fantastisk, men overskygger nemt de problemer, som altid uvilkaarligt vil opstå i et parforhold. Når parforholdet idealiseres, kan det kun fejle. I det perspektiv kan venner eller venskabsrelationer fremstå som dem, der altid vil være der. Venskabsform passer også godt ind i en travl hverdag, da det ikke kræver specielt meget af de deltagende parter.

Endelig kan trossamfundene også bidrage i arbejdet med at følge de par, som vælger at stifte familie. Bogen giver i et afsluttende kapitel eksempler på, hvordan trossamfund kan arbejde præventivt med samlivsbrud.

Samtalen om familien er nødt til at ske uden moraliseringen og i respekt for de mange måder, man kan være menneske og familie på. Familiens situation i dag er kompleks, og kun en god offentlig samtale kan gøre os

En gratis e-bog fra Religion & Samfund kaster lys på familiens situation i Danmark i dag – og om hvorfor familien er værd at forsvare ud fra de religiøse traditioner.

klogere. Derfor kommer debatbogen ikke med færdige svar.

RESAM's debatbog om familiens situation kan downloades gratis via sekretariatets hjemmeside, www.resam.dk. NM

Serie med små fagbøger udvides

Bibelselskabets Håndbibliotek er en serie med små fagbøger, der udforsker væsentlige temaer og begreber i Bibelen. Nu udvider serien med bøgerne Messias og De ti bud.

HÅNDBØGER Har De ti bud noget at sige mennesker i dag? Det mener teolog og forfatter Ulrik Nissen (lektor i etik og religionsfilosofi på Aarhus Universitet og professor i teologisk etik i Oslo), der ser buddene som et koncentreret udtryk for Guds vilje, der også er gældende i dag. Ikke kun som almen moral og etiske retningslinjer, men særligt for et kristent menneskes livsførelse, både når det gælder kærlighedslivet, forældreskabet,

livet som samfundsborger og tilgangen til klimakrisen.

I bogen 'Messias' går teolog Søren Holst (en af landets dygtigste formidlere af Bibelen og dens kulturhistorie) på jagt efter Bibelen forestilling om en frelser. Det er velkendt, at Jesus i Det Nye Testamente ses som opfyldelsen af gamle profetier – og at denne fortælling bliver forlæg for helteskikkelsen i et utal af film og bøger fra moderne tid. Men hvad er egentlig

Foto: Bibelselskabets Forlag.

baggrunden for Bibelen forventning om en frelser? Det besvarer Søren Holst ved at udfolde en af sine kongstanker: Vil man forstå kristendommen, skriver han, må man trænge ned til dens jødiske rødder og sætte sig ind i det, der skete i tiden mellem Det Gamle Testamente og Jesus. Søren Holst forklarer:

"Der er et stort hul mellem Det Gamle og Det Nye Testamente – men vi ved fra

arkæologi og andre kilder, at der skete utrolig meget i den periode. Så vi har faktisk mulighed for delvist at fylde det hul ud i dag. Og det, vi ved i dag, udfordrer vores opfattelse af, hvad 'Messias' er – og det er med til at forklare, hvorfor titlen, der blev til 'Kristus' på græsk, blev tillagt en tømrersøn fra Nazaret".

Messias og De ti bud er en del af Bibelselskabets Håndbibliotek, som nu rummer elleve små fagbøger, der udforsker væsentlige temaer og begreber i Bibelen.

NM
Håndbøgerne 'De ti bud' og 'Messias' er udgivet på Bibelselskabets Forlag. Begge bøger er hver på 144 sider og koster 199,95 inkl. moms pr. stk.

Vil du annoncere i Katolsk Orientering i 2023 og få opmærksomhed fra mere end 13.000 læsere?

Så book din annonce, indstik eller få yderligere information, ved at kontakte Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Katolsk Orienterings udgivelsesplan i 2023

Udgave:	Udkommer fredag den:	Materiale deadline:	Liturgisk kalender:
KO nr. 1	13. januar	20. december	februar
KO nr. 2	3. februar	16. januar	
KO nr. 3	24. februar	6. februar	marts
KO nr. 4	17. marts	27. februar	april
KO nr. 5	onsdag den 5. april	20. marts	
KO nr. 6	28. april	tirsdag 11. april	maj
KO nr. 7	19. maj	1. maj	juni
KO nr. 8	9. juni	22. maj	juli
KO nr. 9	30. juni	12. juni	august
KO nr. 10	11. august	24. juli	
KO nr. 11	1. september	14. august	september
KO nr. 12	22. september	4. september	oktober
KO nr. 13	13. oktober	25. september	november
KO nr. 14	3. november	16. oktober	
KO nr. 15	24. november	6. november	
KO nr. 16	15. december	27. november	december
KO nr. 1 - 2023	12. januar 2024	18. december	januar

Strøtanker om salmer

Kontrafaktur kaldes det, når et nyt kunstværk opstår med baggrund i et andet. Her kommer nogle eksempler fra kirkemusikkens verden.

Tekst: Rolf Tönshoff

KIRKEMUSIK Den gregorianske sang – udført af scholaen – havde med sin musikalske mangfoldighed alle dage en naturlig førstehedsrang i kirkens og klostrenes liturgi; men i forbindelse med processioner og mysteriepillene i det 9. århundrede dukker der vidnesbyrd op om åndelige viser på modersmålet. Det var også her menighedens omkvæd ”kyrieleis” på forsangerens forbønner – de såkaldte leiser – opstod. De udviklede sig til en slags verslinjer forud for Kyrie, og inden for rammerne af krybbespillene opstod hymner og sekvenser i en sproglig blandingsform på latin og modersmålet. Musikalsk bevæger disse salmer sig mellem gregoriansk og gejstlige folkesange – ikke sjældent i tredelt taktart og i treklange, som vi kender fra fx ”In dulci jubilo/En sød og liflig klang” eller ”Adeste fideles/I troende sjæle.”

Desuden opstod der en bølge af verdslige sange, som blev overført til kirkerummet: melodien, som menigheden kendte, blev overtaget og teksten, som det hedder, ”kristeligt forvendt” – egnet til kirkebrug.

Ordet *kontrafaktur* – lat.: *contra* „imod“ og *facere* ”at gøre” – er betegnelsen for at skabe et nyt kunstværk på baggrund af et andet kunstværk, hvor man har bibeholdt forskellige, bestemte bestanddele. Det kan være en nyere sangtekst, der kan synges på en eksisterende melodi, som alle kender. I videre litteraturhistorisk forstand betyder kontrafaktur også skabelsen af et nyt litterært værk på baggrund af et ældre: Leonard Bernsteins musical *West Side Story* er således en kontrafaktur af William Shakespeares tragedie *Romeo og Julie*. På samme måde som G. B. Shaws *Pygmalion* blev inspiration til musicalen *My Fair Lady*.

Klangfulde og velegnede melodier fik ikke sjældent en ny tekst – og omvendt; Peter Heises melodi til ”Altid frejdig” blev – med god grund – hurtigt kasseret til fordel for Weyses melodi til ”Dagen går med raske fjed”. Vi kender det fra salmebogen, hvor forskellige salmetekster kan synges på samme melodi. Prøv at se den metriske gruppeinddeling i ”Lovsang” side 969 gruppe 14. Her vil man – under Jambisk 8.8.8.8. – se, at fx ”Kom, sandheds Ånd!” med sine fire verslinjer ville kunne synges på et utal af andre melodier, selv om netop denne salmetekst har sin egen melodi. I teorien kunne den synges på Carl Christian Balles stemningsfulde ”Det kimer nu til julefest” – i de flestes ører ville det nok være musikalsk helligbrøde.

Gregoriansk inspiration

I musikhistorien er der talrige eksempler på nykompositioner, der er inspireret af eller ligefrem læner sig op ad en ældre gregoriansk melodi, fx Introitus til 4. søndag i Advent ”*Rorate*” og sammenholdt med nr. 291. ”O Herre, kom og tøv ej mer.” Også ”Krist stod op af døde” er kontrafaktur, hvor det melodiske materiale er hentet fra Påskesekvensen ”*Victimae paschali laudes*”. nr. 212 ”Aleneste Gud i Himmerig” har sit udspring i påskemessens Gloria. En interessant kontrafaktur-detajle: I forbindelse med at kejser Maximilian fik flyttet sin residens fra Innsbruck til Wien, skrev den flamske komponist Heinrich Isaac (ca.1450-1517) sin melodi til en – naturligvis – verdslig tekst på tre strofer, hvis ophavsmand er ukendt ”Innsbruck, ich muss dich lassen” (1485). Isaac brugte selvsamme melodi til kyrie i sin ”*Missa carminum* (sangmesse)” fra 1496. Melodien fik siden teksten – igen med tre strofer om længslen efter at blive forenet med Gud: ”O Welt, ich muss dich lassen/Gud efter dig jeg længes” (Hesse, 1555) og den veldrejede melodi anvendes ligeledes til den gejstlige aftensang: ”Nun ruhen alle Wälder/Nu hviler mark og enge” (P. Gerhardt, 1655).

Man skal huske på, at salmesangen på modersmålet – også med Martin Luthers reformation i 1500-tallet – foregik enstemmigt uden kor- eller orgelledsagelse. Menigheds-sang med orgelledsagelse efter en koralbog findes først efter midten af 1600-tallet. Vi finder en anden sælsom kontrafaktur i nr. 472 ”Rind nu op i Jesu navn”: teksten er af Thomas Kingo, men melodien er en fransk dansemelodi taget fra en ballet fra 1661 med musik af komponisten (og danseren) J. B. Lully. nr. 231 ”Sorrige og glæde de vandre til hobe” ligeledes et digt af Kingo synges på en verdslig melodi fra 2. halvdel af 1600-tallet.

Katolske salmebøger i Danmark

I vores sammenhæng er *Orgelbuch der katholischen Gemeinde zu Kopenhagen* fra 1847 af kantor og organist ved ”kaiserlich-königliche Gesandtschaftskapelle”/Sankt Ansgars kirke i København, Josef Gettel, den første af sin art. I Danmark har vi også metriske salmer fra før Reformationen; de kan, som Peter Schindler skriver i sin bog om liturgi, *med stærk, men nænsom hånd befries fra reformatorernes overkalkning (som de gamle fresker kan det) og restaureres til nutidsbrug* – også en slags kontrafaktur. En række af de første katolske salme-

Noden ”Mein Gmüt ist mir verwirret”.

bøger herhjemme er på tysk, men den første dansksprogede katolske salmebog udgivet af C. F. W. Karup *Lovsynger Herren! Katholsk Psalmebog* er fra 1857 med 186 salmer med indsatte håndskrevne nodesider. Vi finder fx i netop den salmebog melodien fra 1600-tallet til ”*Regina coeli laetare*” oversat og gendigtet fra tysk til præcis den samme melodi, som vi bruger i dag til nr. 530 ”Fryd dig, du Himmeldronning prud.” Karups gendigtning af salmen er i tidens løb dog blevet justeret en del – alt efter tidens smag. Det skal også nævnes, at modviljen mod 1800-tallets romantiserende kirkesang har affødt en række salmekompositioner i sidste århundrede – ikke mindst af den musikalske reformator, Thomas Laub (1852-1927). Han forsøgte med noget held at reformere Folkekirkens sangskat (omkring 1890) og genoplivede den lutherske salme med dens oprindelige rytme og harmoni. Denne ”anti-romantiske” indstilling prægede på det tidspunkt også mange organister, hvor barokmusikken med bl.a. J. S. Bach og D. Buxtehude blev sat højere end fx Max Reger el. César Franck. Det er svært at sige, om Thomas Laubs kontrafaktur til kendte salmetekster blev en folkelig succes. Han efterfulgte den højromantiske Niels W. Gade som organist ved Holmens kirke, og Thomas Laubs vitaminløse og lidt sterile harmoniseringer var i gammel stil; hans opfattelse var, at kirkemusikken burde søge tilbage til sine rødder, dvs. til musikken fra før år 1600. Hans udsættelser til fx ”Dejlig er den himmel blå”, ”Den store hvide flok”, ”Hil dig, Frelser og Forsoner” eller ”Fred hviler over land og by” fejede på ingen måde de oprindelige – og elskede – melodier med deres krydrede harmonier af banen. Laub – som mange kender fra kvarters- og timeslagene til klokkerne på Københavns Rådhus – er dog i vores salmebog repræsenteret med 6-7 ganske kønne salmemelodier – heriblandt lovsangen nr. 216 ”Alt, hvad som fuglevinger fik”, dåbssalmen nr. 567 ”Alle mine kilder skal være hos dig” og nr. 484 ”Sov sødt, barnlille!”

Kommentar til noden ”Mein Gmüt ist mir verwirret”

*En skønjomfru har forvirret mine sanser
er helt igennem rådvild;
mit hjerte længes sygeligt og
finder ej hvile dag og nat,
store klage(sange) fører det med sig,
(jeg) sukker og græder stedse
i næsten sorgfuld fortvivelse.*

Første strofe af originalteksten til ”Mein Gmüt ist mir verwirret.” Forfatteren er ukendt. Digtet har fem strofer og stammer fra det 16. årh. Lidt pudsigt er det, at hver af de fem strofer har et begyndelsesbogstav, der tilsammen – som et såkaldt akrostikon – danner navnet M-A-R-I-A. Hans Leo Hassler udgav sin særdeles populære melodi i samlingen *Lustgarten Neuer Teutscher Gesäng* (1601). Allerede i 1613 finder vi melodien i skolesangbogen *Harmoniae sacrae* med Christoph Knolls gejstlige tekst (fra 1599) ”*Herzlich tut mich verlangen/Mig hjertelig nu længes.*”

I midten af 1600-tallet forenklede Johann Crüger rytmen fra den tredelte til den todelte taktart, som vi kender den i dag. Paul Gerhardt skrev flere tekster til melodien ”*O Haupt voll Blut und Wunden/O hoved højt forhånet*” og ”*Befiehl du deine Wege/Befal du dine veje*”. (1656) Melodien findes i Bachs *Matthäuspassion* og som 1. koral i første del af hans *Juleoratorium* med teksten ”*Wie soll ich dich empfangen*” (1653) og ”*Nun seid ihr wohl gerochen*” (1648) i 6. dels slutkor. Melodien danner også grundlag for et utal af koralvariationer for orgel.

Det sker i bispedømmet

Søndag den 4. December fra kl. 11.-16. Katolsk Menighedspleje arrangerer loppetorv, café og vinbod med mere. Vi regner med besøg af en gammel biskop fra Tyrkiet. Indgang fra Stenosgade 4B, Der er gratis adgang.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og

håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19-20:00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89,

e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

KATOLSK LIV og EWTN

Jeg vil først sige til lykke med det nye medieprojekt KATOLSK LIV. Tak for mange spændende artikler og oplysninger om katolsk liv i Danmark og i verden.

På hjemmesiden anføres at KATOLSK LIV arbejder sammen med verdens største religiøse medienetværk EWTN, et katolsk netværk baseret i USA, der i mange år har tilladt gæster udefra og andre kommentatorer at angribe pave Frans og hans utrættelige arbejde for at reformere Den katolske Kirke.

I det ansete katolske blad *The Tablet* (29. oktober 2022) refereres til en tale af kardinal Pietro Parolin til EWTN's europæiske afdelinger samlet til møde i Rom. Her opfordrer kardinalen dem til "at forblive i et åndeligt fællesskab med Roms Biskop", især når "alt for dramatiske debatter" i Kirken "end ikke skåner paven". Parolins tale kommer et år efter, at paven beskrev EWTN's angreb imod ham som "djævelens gerning". Der kunne anføres en lang række af udelukkende negative kommentarer fra kendte fjender af paven, bl.a. ærkebiskop Carli Maria Viganò, som i 2018

opfordrede paven til at træde tilbage. I parentes bemærket kunne man anføre EWTN's konstante opbakning til tidligere præsident Trump.

Alt dette foruroliger mig, og jeg stiller spørgsmålet: hvordan kan et dansk katolsk medieprojekt støtte og samarbejde med et sådant foretagende?

Henning Lawaetz, tidl. sem.ektor, cand.pæd., 8600 Silkeborg

Kommentar til John-Erik Stig Hansens indlæg: "Kan den synodale vej omvende Kirken til Kristus?"

Jeg er i modsætning til John-Erik Stig Hansen overbevist om, at langt størstedelen af de katolske præster og biskopper, som har øvet overgreb og misbrug, er gået ind i kirken med det ene formål. Her var en institution, der var fyldt med muligheder, og her kunne man skjule sig.

Misbrug og overgreb især på drenge har man altid kendt helt tilbage i kirkens begyndelse. I skriftet *Didake* fra ca. 100 e. Kr. står der i 2,1: Du må ikke slå ihjel eller bedrive hor, ikke forføre drenge... (en anden oversættelse har: ødelægge drenge).

Nu taler vi meget om misbrug og overgreb i kirken; men det er og har altid været lige så udbredt i samfundet og i familier. Vi skal ikke langt tilbage i vor egen tid for at opdage, at kirkens hemmeligholdelse, benægtelse, venden det døve øre og det blinde øje til, har været helt det samme i samfundet og familierne.

Jeg kender mange eksempler både fra familier og fra samfundet, fortalt af ofrene.

I 50'erne og 60'erne vidste alle i en by, at der var en børnelokker (som en pædofil jo hed før i tiden). Han var gift og havde en pæn forretning. Han ødelagde flere drenge i sin kælder; men ingen greb ind. Han var også hjælper hos drengespejderne.

I en anden by misbrugte en onkel sin niece fra hun var 12 år, hver gang han kom på besøg i familien.

Et ægtepar (for længst døde) havde kvindens gamle far boende hos sig i mange år, en sød gammel mand. Senere kom det frem, at han havde lavet overgreb på sine døtre, da de var yngre.

Hvis ofrene nævnte noget til deres øvrige familie, fik de at vide, at de skulle tie stille og holde sig væk fra personen. Det var nemlig forbundet med stor skam for familien. Og selv om ofrene var uskyldige, blev mange af dem fyldt med skyldfølelse og skam.

Det er bare for at forklare, at hele samfundet incl. kirken og alle andre institutioner, ikke ønskede at disse vederstyggeligheder kom offentligt frem.

At kirken var med på denne vogn er utilgiveligt. De skulle have vidst bedre; men de tænkte kun på deres eget og

kirkens renommé. Så det eneste, de gjorde var at forflytte børnelokkeren, så han kunne fortsætte sine overgreb et andet sted. Ofrene blev glemt og formodentligt truet til tavshed, ganske som i familierne.

Jeg er bestemt ikke imponeret over, at de kirkelige (og andre) organisationer nu prøver at overgå hinanden i dekretter om, hvordan man undgår disse overgreb. For sandheden er, at de aldrig havde gjort det, hvis ikke den verdslige presse havde offentliggjort deres afsløringer. Hvor er det pinligt og skamfuldt for kirken.

Derfor kan det også være misvisende at kalde en kirke hellig, for det giver folk det indtryk, at det er institutionen, der er hellig. Alle kirker er institutioner, hvor gode og onde mennesker færdes side om side, ikke mindst Djævelen færdes hjemmevant her (han kender jo som bekendt også Bibelen bedre end de fleste).

I trobekendelsen siger vi: "jeg tror på den hellige, katolske kirke"; men vi mener vel at mærke ikke institutionen. Vi mener den ene hellige, universelle kirke, som er usynlig, og hvis medlemmer hverken kendes af præster eller biskopper, men kun af Gud. Og det må vi lære at leve med.

Lene Larsen, 4100 Ringsted

Kirken i Danmark

Ny plade sætter melodi til Johannes Jørgensens digt fra Matador

I en verden, hvor mørket sænker sig, har vi brug for poesi og eftertænksomhed. Fire digte af Johannes Jørgensen er blevet til fire melodiske sange af Nikolaj Muldkjær.

MUSIK Det var Matador-afsnittet 'Hr. Stein', der i sin tid fik musikeren Nikolaj Muldkjær til at lede efter Johannes Jørgensens digtsamlinger. Der sker nemlig andre dramatiske ting i det afsnit end Maude og Hr. Steins flugt i grisebilen. Med bristet

hjerte sender Ulrik Varnæs en masse roser og en Johannes Jørgensen digtsamling i bryllupsgave til sin ungdomskærlighed, Ellen Skjern. Ulrik havde sat en cirkel om en enkelt strofe, og Ingeborg læser herefter smukt op for både Mads Skjern og tv-seere;

Nikolaj Muldkjær fortolker på sin EP fire tekster af forfatteren og digteren, katolikken Johannes Jørgensen (1866-1956). Foto: Rikke Bianca Colburn.

"Bedøvet jeg lytter og stirrer / Med krog for vinduet sat / Det er, som min allerkæreste / døde i denne nat.

Det er melodien og den akustiske guitar, der sætter scenen på Nikolaj Muldkjær EP. Melodierne er, ligesom teksterne, enkelte og umiddelbare. Den musikalske inspiration henter Nikolaj Muldkjær fra fx Paul Simon og Paul McCartney, men også vor egen Carl Nielsen og hans helt utrolige evne til at skabe stemninger i sine smukke melodier.

'Den ellefte Time' udkom på diverse streamingtjenester på Johannes Jørgensens 156-års fødselsdag den 6. november 2022.

NM

Meddelelser fra bispekontoret

To præster forlader bispedømmet af to helt forskellige grunde.

BISPEDØMMET Fra 22. oktober i år er pastor *Kamil Klaudiusz Brogowicz* fritaget for tjenesten som andenpræst ved Sct. Ans-gars domkirke og bevilliget et års orlov til at prøve sit kald til livet i et præstefællesskab i Polen.

Vi takker pastor Kamil for hans hidtidige tjeneste i bispedømmet og anbefaler ham til alles forbøn for hans videre overvejelser.

Tilbage den 11. januar i år blev det meddelt, at pastor *Mariano Cardiello* var blevet fritaget for sin tjeneste som konstitueret sognepræst ved Sct. Josefs menighed på Lolland-Falster og bevilliget en timeout til

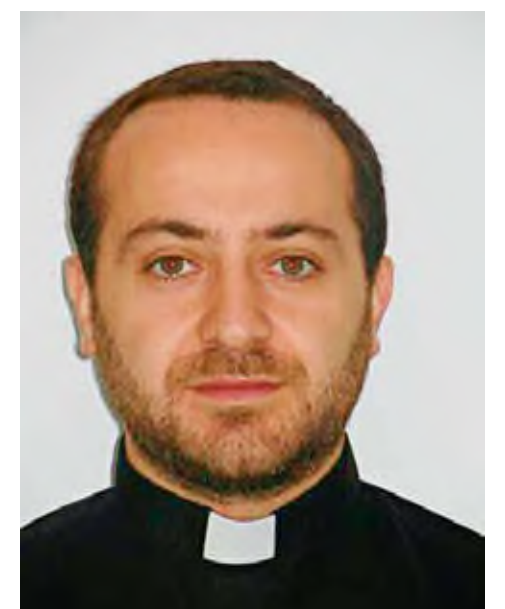
personlig fordybelse og overvejelser. I løbet af den tid, der er gået siden, er pastor Mariano nået frem til beslutningen om at forlade præstegerningen og søge om at blive fritaget for de forpligtelser, som er forbundet med denne gerning.

Det er med stor smerte, at jeg har modtaget og nu meddeler pastor Marianos beslutning, hvormed bispedømmet mister endnu en ivrig og engageret præst. Jeg siger tak for pastor Marianos indsats i bispedømmet og anbefaler ham og hans fremtidige liv til jeres forbøn.

+Czeslaw

Pastor Kamil Klaudiusz Brogowicz. Foto: Keld Dahlwad.

Pastor Mariano Cardiello. Foto: Keld Dahlwad.

December

1. *viol.* Torsdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 118,1+8-9.19-21.25-27a
R. Velsignet være han, som kommer i Herrens navn.
L.: Es 26,1-6. Ev.: Matt 7,21.24-27.
2. *viol.* Fredag i 1. uge i advent. (I Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 27,1.4.13-14
R. Herren er mit lys og min frelse.
L.: Es 29,17-24. Ev.: Matt 9,27-31.
3. *hvid.* Lørdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Frans Xaver, præst (†1552)(m)
Adv.pf. I.
V. Sl 147,1-2.3-4.5-6
R. Lykkelig hver den, der venter på Herren.
L.: Es 30,19-21.23-26. Ev.: Matt 9,35-10,1.6-8.
Bededag for præste- og ordenskald
4. *viol.* **2. SØNDAG I ADVENT.**
✠ *Cr. Adv.pf. I.*
L.: Es 11,1-10
V. Sl 72,1-2.7-8.12-13.17.
R. Retfærdighed skal blomstre i hans dage og freden være stor til evig tid.
L.: Rom 15,4-9.
Ev.: Matt 3,1-12.
5. *viol.* Mandag i 2. uge i advent. (II Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 85,9ab-10.11-12.13-14
R. Se, vor Gud kommer og frelser os.
L.: Es 35,1-10. Ev.: Luk 5,17-26.
6. *viol.* Tirsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Nicolaus**, biskop (†4. årh.)
Adv.pf. I.
V. Sl 96,1-2.3+10ac.11-12.13
R. Se, vor Gud kommer i styrke.
L.: Es 40,1-11. Ev.: Matt 18,12-14.
7. *hvid.* Onsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Ambrosius, biskop og kirkelærer (†397) (m)
Adv.pf. I.
V. Sl 103,1-2.3-4.8+10
R. Min sjæl pris Herren!
L.: Es 40,25-31. Ev.: Matt 11,28-30.
8. *hvid.* Torsdag. **DEN SALIGE JOMFRU MARIAS UPLETTEDE UNDFANGELSE** (h)
Gl. Cr. Særl.pf.
L.: 1 Mos 3,9-15.20
V. Sl 98,1.2-3ab.3cd-4
R. Syng en ny sang for Herren, for han har udført undere.
L.: Ef 1,3-6.11-12
Ev.: Luk 1,26-38
9. *viol.* Fredag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Juan Diego Cuauhtlatotzin** (†1548)
Adv.pf. I.
V. Sl 1,1-2.3.4+6
R. Den, der følger dig, Herre, skal have livets lys.
L.: Es 48,17-19. Ev.: Matt 11,16-19.
10. *viol.* Lørdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Eller *hvid.* **Den salige Jomfru Maria af Loreto**
Adv.pf. I.
V. Sl 80,2ac+3b.15-16.18-19
R. Gud, rejs os igen, lad dit ansigt lyse, så vi bliver frelst.
L.: Sir 48,1-4.9-11. Ev.: Matt 17,10-13.
11. *viol. eller rosa.* **3. SØNDAG I ADVENT.**
✠ *Cr. Adv.pf. I.*
L.: Es 35,1-6a.10
V. Sl 146,6c-7.8-9a.9b-10.
R. Herre, kom og frels os!
Eller: R. Halleluja!
L.: Jak 5,7-10.
Ev.: Matt 11,2-11.
12. *viol.* Mandag i 3. uge i advent. (III Ps).
Eller *hvid.* **Vor Frue af Guadalupe**
Adv.pf. I.
V. Sl 25,4-5ab.6-7bc.8-9
R. Vis mig dine veje, Herre.
L.: 4 Mos 24,2-7.15-17a. Ev.: Matt 21,23-27.
13. *rød.* Tirsdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Lucia, jomfru og martyr (†304) (m)

- Adv.pf. I.*
V. Sl 34,2-3.6-7.17-18.19+23
R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
L.: Sef 3,1-2.9-13. Ev.: Matt 21,28-32.
14. *hvid.* Onsdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Johannes af Korset, præst og kirkelærer (†1591)(m)
Adv.pf. I.
V. Sl 85,9ab-10.11-12.13-14
R. Lad det dryppe fra oven, himmel, lad retfærd strømme ned fra skyerne.
L.: Es 45,6b-8.18.21b-25. Ev.: Luk 7,18b-23.
  15. *viol.* Torsdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 30,2+4.5-6.11-12a+13b
R. Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
L.: Es 54,1-10. Ev.: Luk 7,24-30.
  16. *viol.* Fredag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. I.
V. Sl 67,2-3.5.7-8
R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
L.: Es 56,1-3a.6-8. Ev.: Joh 5,33-36.

ADVENTSTIDEN II

17. *viol.* Lørdag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 72,1-2.3-4ab.7-8.17
R. I hans dage skal retfærdighed blomstre og freden skal være stor.
L.: 1 Mos 49,2.8-10. Ev.: Matt 1,1-17.
NB: Tidebønnen følger et særligt skema de sidste 7 dage før jul. Særlige antifoner til Zakarias' og jomfru Marias lovsange.
18. *viol.* **4. SØNDAG I ADVENT.**
✠ *Cr. Adv.pf. II.*
L.: Es 7,10-14
V. Sl 24,1-2.3-4ab.5-6.
R. Herren skal drage ind, han er ærens konge!
L.: Rom 1,1-7.
Ev.: Matt 1,18-24.
19. *viol.* Mandag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 71,3-4a.5-6b.16-17
R. Min mund er fuld af lovsang til dig, jeg priser din herlighed dagen lang.
L.: Dom 13,2-7.24-25a. Ev.: Luk 1,5-25.
20. *viol.* Tirsdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 24,1-2.3-4b.5-6
R. Herren vil drage ind, han er ærens konge.
L.: Es 7,10-14. Ev.: Luk 1,26-38.
21. *viol.* Onsdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 33,2-3.11-12.20-21
R. Bryd ud i jubel for Herren, I retfærdige, syng en ny sang for ham.
L.: Højs 2,8-14. eller Sef 3, 14-18a. Ev.: Luk 1,39-45.
(Petrus Canisius, præst og kirkelærer (†1597) kan ihukommes)
22. *viol.* Torsdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. 1 Sam 2,1.4-5.6-7.8abcd
R. Mit hjerte fryder sig over Herren, min frelser.
L.: 1 Sam 1,24-28. Ev.: Luk 1,46-56.
23. *viol.* Fredag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 25,4-5b.8-9.10+14
R. Ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig.
L.: Mal 3,1-4.23-24. Ev.: Luk 1,57-66.
(Johannes af Kenty, præst (†1473) kan ihukommes)
24. *viol.* Lørdag i 4. uge i advent. (IV Ps).
Adv.pf. II.
V. Sl 89,2-3.4-5.27+29
R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
L.: 2 Sam 7,1-5.8b-12.14a.16. Ev.: Luk 1,67-79.
Adventstiden afsluttes efter non.

JULETIDEN

24. *hvid.* Lørdag aften **HERRENS FØDSEL** (h).
VIGILIEMESSE.
Gl. Cr. Jul. pf.
L.: Es 62,1-5
V. Sl 89,4-5.16-17.27+29.
R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
L.: Ap.G 13,16-17.22-25.
Ev.: Matt 1,1-25 eller 1,18-25.
25. *hvid.* Søndag. **HØJTIDENS MESSE**
✠ *Gl. Cr. Jul. pf.*
Julenat. L.: Es 9,1-6
V. Sl 96,1-2a.2b-3.11-12.13.
R. I dag er der født os en Frelser; han er Kristus, Herren.
L.: Tit 2,11-14.
Ev.: Luk 2,1-14.
Julemorgen. L.: Es 62,11-12
V. Sl 97,1+6.11-12.
R. Lyset skal stråle over os i dag; for Herren er os født.
L.: Tit 3,4-7.
Ev.: Luk 2,15-20.
Juledag. L.: Es 52,7-10
V. Sl 98, 1.2-3b.3c-4.5-6.
R. Hele den vide jord har set vor Guds frelse.
L.: Hebr 1,1-6.
Ev.: Joh 1,1-18 eller 1,1-5.9-14.
26. *rød.* Mandag. **STEFAN**, den første martyr (f).
Gl. Jul. pf.
L.: Ap.G 6,8.10; 7,54-60
V. Sl 31,3cd-4.6+8ab.16bc-17.
R. I dine hænder, Herre, befaler jeg min ånd.
Ev.: Matt 10,17-22.
Bededag for de forfulgte kristne
27. *hvid.* Tirsdag. **JOHANNES**, apostel og evangelist (f).
Gl. Jul. pf.
L.: 1 Joh 1,1-4
V. Sl 97,1-2.5-6.11-12.
R. I retfærdige, glæd jer i Herren.
Ev.: Joh 20,2-8.
28. *rød.* Onsdag. **DE USKYLDIGE BØRN**, martyrer (f).
Gl. Jul.pf.
L.: 1 Joh 1,5—2,2
V. Sl 124,2-3.4-5.7b-8.
R. Vor sjæl slap fri som en fugl af fuglefængerens snare.
Ev.: Matt 2,13-18.
29. *hvid.* Torsdag. **5. DAG I JULEUGEN.**
Gl. Jul.pf.
V. Sl 96,1-2a.2b-3.5b-6.
R. Himlen skal glæde sig, jorden juble.
L.: 1 Joh 2,3-11. Ev.: Luk 2,22-35.
(Thomas Becket, biskop og martyr (†1170), kan ihukommes.)
30. *hvid.* Fredag. **DEN HELLIGE FAMILIE, JESUS, MARIA OG JOSEF** (f).
✠ *Gl. Jul.pf.*
L.: Sir 3,2-6.12-14 eller Kol 3,12-21
V. Sl 128,1-2.3.4-5.
R. Lykkelig hver den, der frygter Herren og vandrer ad hans veje.
Ev.: Matt 2,13-15. 19-23
31. *hvid.* Lørdag. **7. DAG I JULEUGEN.**
Gl. Jul.pf.
V. Sl 96,1-2.11-12.13.
R. Himlen skal glæde sig, jorden juble.
L.: 1 Joh 2,18-21. Ev.: Joh 1,1-18.
(Silvester I, pave (†335), kan ihukommes).

Husk du også kan hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Støtter mindre projekter
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk
Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Føler du dig alene, trist eller bekymret? Ved telefonen sidder et kristent medmenneske, som vil lytte og bede for og med dig.

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18

(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Keld Dahlwad, Susanne Malchau Dietz, Omar Ingerslev, Klaus Munk-Nielsen, Peter Christian Rude, Alexander Søndergaard og Rolf Tønshoff

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk. - Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Vedrørende brug af materiale offentliggjort i Katolsk Orientering. Katolsk Orientering har efter aftale med de respektive skribenter eksklusivretten til artikler offentliggjort i avisen. KO's redaktionen gør opmærksom på, at brug af artikler – eller substantielle dele heraf – fra avisen kun må ske efter skriftlig tilladelse fra redaktionen. I øvrigt henvises til gældende citatregler.

Bønnens apostolat

December

Før ngo-organisationer

Vi beder for, at frivillige ngo-organisationer, engageret i menneskelig udvikling, må finde folk, der arbejder for det fælles gode og utrætteligt søger nye veje til internationalt samarbejde.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 16/2022, som udkommer den 16. december 2022, skal være KO i hænde senest den 28. november 2022.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 1/2023, som udkommer den 13. januar 2023, skal være KO i hænde senest den 27. december 2022.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller på e-mail: annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Pave Frans: “Tre verdenskrige på et århundrede – vær pacifister!”

På vejen tilbage fra besøget i Bahrain fra den 3. til den 6. november talte pave Frans om Ukraine og de mange konflikter i verden. Han fortalte om venskabet med storimamen ved Al-Azhar moskeen i Cairo, om kvinders rettigheder, om migration og misbrug af mindreårige. “Tyskland har allerede én stor evangelisk kirke; jeg ønsker mig ikke en mere”, sagde han.

Tekst: Lisbeth Rütz

PRESSEKONFERENCE Her følger de spørgsmål, der blev stillet til paven og et sammendrag af hans svar under pressekonferencen den 6. november i flyet på vej tilbage til Italien.

Fatima Al Najem (*Bahrain News Agency*) spurgte pave Frans, hvordan han vurderede resultaterne af det historiske besøg i Bahrain og hvordan han så på indsatsen i

Bahrain for at skabe fællesskab på tværs af religioner, køn og racer.

Pave Frans svarede, at formålet med mødet var dobbelt – det var et interreligiøst dialogmøde med Islam og et økumenisk dialogmøde sammen med Bartolomeios, overhoved for patriarkatet i Konstantinopel. Han understregede vigtigheden af at kende sin egen religiøse identitet, hvis man vil

deltage i en dialog og fandt det velgørende, at både storimamen ved Al-Azhar og patriark Bartolomeios har en fastdefineret, religiøs identitet. “Vi kristne har en temmelig grim historie, der skyldes de forskelle, som førte os til religionskrige: katolikker mod ortodokse eller mod lutheranere. Men takket være Gud nærmer vi os nu hinanden efter koncilet. Vi kan have en dialog sammen og arbejde sammen, og det er vigtigt”, sagde paven.

Imad Atrach (*Sky News Arabia*) omtalte det “dokument om menneskeligt broderskab”, han underskrev for tre år siden i Abu Dhabi og spurgte, om man måske kunne forestille sig et kommende møde i Vatikanet om samme emne. Han udtrykte håb om, at paven snart kommer til Libanon.

Paven beskrev i sit svar, hvordan Abu Dhabi dokumentet var blevet til. Storimamen var kommet på besøg i Vatikanet. Derefter foregik mødet helt efter protokollen. Da imamen skulle videre, spurgte paven ham: “Hvor spiser De egentlig frokost

henne?”. “Kom med, lad os spise sammen”, var svaret.

“Da vi så sad ved bordet, han, hans sekretær, to rådgivere, jeg, min sekretær og min rådgiver, tog vi brødet, brød det og gav det til hinanden. Det var en venskabsgestus at byde på brød, og det var en meget smuk, broderlig frokost”, sagde paven. Ved slutningen af måltidet fik de ideen at skrive et dokument om mødet. Sådan blev ideen om at mødes i Abu Dhabi til. Dokumentet i Abu Dhabi blev grundlaget for pavens rundskrivelse “Fratelli tutti”.

Carol Glatz (*CNS*) spurgte, hvordan paven stillede sig til kvindernes kamp i Iran mod undertrykkelse.

“Lad os bare fortælle hinanden sandheden. Kampen for kvinderettigheder fortsætter”, sagde paven, der kaldte omskæring af små piger for “en kriminel handling”. Han fremhævede, hvad apostlen Paulus skriver om mænds og kvinders ligeværd og kaldte Paulus revolutionerende for sin tid.

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 15
25. november 2022 · 48. årgang

POST
PP
DANMARK

Han nævnte, at i Vatikanets økonomiske råd var der tidligere seks kardinaler og seks lægfolk - alle mænd. Paven udskiftede lægfolkene med en mand og fem kvinder, og det virkede som en hel revolution, sagde han. Han fremhævede, at kvinder ikke må blive som mænd. Men der er endnu et stykke vej at gå, sagde paven, der nævnte, at han selv kommer fra et mandschauvinistisk land. “Mandschauvinismen dræber det menneskelige”, sagde paven.

Antonio Pelayo (*Vida Nueva*) spurgte, om paven fornylig havde talt med Putin eller om han agtede at gøre det i nær fremtid.

Paven svarede, at Vatikanets statssekretariat Vatikanets udenrigsminister, monsignor Gallagher, arbejder godt med tingene. Han nævnte, at han havde været i kontakt med den russiske ambassadør, med Ukraines præsident Zelinski og den russiske udenrigsminister. Man nærmer sig hinanden, sagde paven, der udtrykte forfærdelse over den grusomhed, krigen foregik med og mente, at den slet ikke svarer til Ruslands høje niveau som en stor kulturnation. Samtidig udtrykte han sin beundring for Dostojevskij, der fortsætter med at inspirere de kristne. Han var chokeret over, at vi på mindre end 100 år har haft tre verdenskrige – den første fra 1914-1918, den anden fra 1939-1945 og så den nuværende. “Paven opfordrede journalisterne til aktivt at arbejde for pacifisme.

Hugues Lefevre (*L.Media*) talte om, at mange franskmænd havde mistet glæden ved at være kristne på grund af de mange misbrugsskandaler. Mange franskmænd var chokerede, da pressen afslørede, at Kirken havde hemmeligholdt domfældelsen i 2021 af en nu pensioneret biskop, der havde begået seksuelt misbrug i 90'erne, da han var præst. Da denne historie kom ud i pressen, dukkede fem nye vidner op. Mange katolik-

ker ønsker at vide, om tavshedskulturen vil blive afløst af transparens, sagde han.

Paven svarede, at der altid har været et misbrugsproblem i hele samfundet, og at 42-46 % af misbruget sker inden for familien eller med naboer. Han sagde, at Kirken først for alvor skiftede spor efter Boston-skandalen, hvor kardinal Law måtte gå af, fordi han havde dækket over mange misbrugstilfælde. Paven henviste til statistikker fra Unicef og FN. Disse statistikker viser, at misbrug af mindreårige er et generelt samfundsproblem. “Nu er det ikke let at sige, vi vidste det ikke, eller Det var kulturen dengang”, sagde paven. Han bemærkede, at Kirken er fast besluttet på at bekæmpe misbrug og takkede kardinal O'Malley for hans indsats i bekæmpelsen af misbrug ved nedsættelsen af en kommission til beskyttelse af mindreårige. Han gjorde også opmærksom på, at der stadig inden for Kirken findes mennesker, som ikke forstår nødven-

digheden af en indsats mod misbrug.

Vania De Luca (*Rai-TV-avis 3*) talte om de mange migranter, der sætter livet på spil for at komme til Europa. I den forbindelse spurgte han paven, hvad han mente om nogle nordeuropæiske landes stillingtagen? Helt generelt ville han gerne vide, hvordan paven vurderede den nye italienske regering, der for første gang ledes af en kvinde.

“Den er en udfordring, virkelig en udfordring. Hvad migranter angår, så bør princippet være: migranter skal modtages, ledsages, støttes og integreres, og hvis man ikke kan tage disse fire skridt, så bliver indsatsen for flygtninge ikke god”, sagde paven. Han sagde, at enhver regering i Den europæiske Union må gøre op med sig selv, hvor mange migranter den kan modtage. Han påpegede, at Cypern, Grækenland, Italien og Spanien, der ligger nærmest Middelhavet, har en tung byrde at bære og kaldte Middelhavet en “kirkegård” pga. de mange flygtninge,

der er druknede der. Paven fremhævede nødvendigheden af, at landene i Den europæiske Union samarbejder om en mere retfærdig fordeling af migranter. Med henvisning til den tidligere tyske kansler Angela Merkel sagde han, at migrantproblemet skal løses i Afrika. Han ønskede sig et godt samarbejde om migrantpolitikken og undrede sig mere generelt over, at Italien i det 21. århundrede allerede har haft 20 regeringer.

Ludwig Ring-Eifel (*Centrum Informationis Catholicum*) drog i sit spørgsmål til paven en sammenligning mellem Kirkens situation i Bahrain og i Tyskland. “I Bahrain har vi set en lille kirke, en lille flok, en fattig kirke med mange, mange restriktioner etc. Men det er en levende kirke i vækst, og den er fuld af håb. I Tyskland derimod har vi en stor kirke, med store traditioner, rig, med teologi, penge og alt det. Men hvert år mister den 300.000 troende, der forlader Kirken, som er i dyb krise. Kan vi tyskere lære noget af denne lille flok, som vi så i Bahrain?”, spurgte Ludwig Ring.

“Jeg siger til de tyske katolikker: Tyskland har en stor og smuk evangelisk kirke. Jeg ønsker mig ikke én mere, der aldrig vil blive lige så god som den, der er der i forvejen. Men jeg vil have Den katolske Kirke, der lever broderligt sammen med den evangeliske”, sagde paven. Paven sagde, at kirken måske fortaber sig i indviklede teologiske diskussioner og glemmer den enkle, dybe religiøsitet. Det gælder om at finde tilbage til troens rødder, sagde paven. Centrum er mødet med den levende Guds søn. Derfra fødes modet til at gå ud i periferien – også den moralske – og møde andre, sagde paven.

Sammendrag af “*Il Papa: Tre guerre mondiali in un secolo, siate pacifisti!*” (Vatican News) – en transskription af pavens udtalelser på flyet fra Bahrain til Italien.

Fra pavens In-flight pressekonference på vej hjem fra Bahrain. Foto: Vatikanets medier.

Følelsesladet brev til ukrainerne

Ukraines krigsplagede befolkning er dagligt i pave Frans' tanker og bønner, skriver han i et brev til landets hårdt prøvede befolkning i anledning af ni måneders dagen for den russiske invasion.

MEDFØLELSE Paven har skrevet et følelsesladet brev til den ukrainske befolkning, hvori han udtrykker sin medfølelse og nærhed med den krigsplagede befolkning: "Jeres smerte er min smerte", skriver han i brevet dateret den 24. november og tilføjer, at "der går ikke én dag, hvor I ikke er i mine tanker og mine bønner".

I brevet, der er skrevet på ukrainsk, beskriver paven situationen i landet i klare og utvetydige vendinger og taler om "krigens absurde vanvid", "terror" og "aggression". "Jeres himmel genlyder fortsat af eksplosionernes ildevarslende larm og sireneres uophørlige hyl. Jeres byer rammes af bomber, medens missilregn spreder død og ødelæggelse og påfører jer smerte, sult, tørst og kulde".

Paven skriver videre, at sporene efter tortur på lig "fundet i massegravene i flere byer får én til at skribe højt 'Hvorfor?'"

Han minder om de mange grupper, som er ramt af krigen, herunder de "dræbte, sårede eller forældreløse børn" og deres mødres "umålelige smerte".

Frans udtrykker også sin "sympati og beundring for de unge mennesker, som modigt forsvarer deres hjemland og de kvinder, der har mistet deres mænd eller selv er blevet udsat for vold". Han tænker også på de ældre, frivillige og omsorgspersoner, der

Foto: Vatikanets medier.

"dagligt yder en indsats for folket" og de mange flygtninge.

Frans beundrer det ukrainske folk, der "på trods af den store tragedie ikke lader sig slå ud af modløshed eller fortvivelse. ...Verden ser et modigt og stærkt folk, der lider og beder, græder og kæmper, gør modstand og håber; et ædelt og plaget folk", tilføjer han.

"I er mig nær i mit hjerte og mine bønner, men også min medmenneskelige omsorg, så I må føle, at nogen kerer sig om jer, så I ikke må vænne jer til krigen, ikke overlades til jer selv i dag og især i morgen, når det bliver fristende at glemme jeres lidelser".

Ligesom ved generalaudiensen dagen forinden nævner paven i brevet Holodomor-sultkatastrofen 90 år tidligere. På det tidspunkt døde op imod 4 millioner ukrainere af hungersnød, som Sovjetunionen bevidst var skyld i. I brevet beskriver paven det som "et forfærdeligt folkemord".

Pave Frans skriver i slutningen af brevet, at "om nogle få uger er det jul, og derfor vil jeres gennemtrængende smerteskrig føles endnu stærkere. Jeg ønsker at vende tilbage til Betlehem sammen med jer, til den hellige families prøvelser denne nat, hvor alt syntes koldt og mørkt. Men lyset brød frem – ikke fra mennesker, men fra Gud; ikke fra jorden, men fra himlen". NM

"Klostrets mørke hemmeligheder"

En kirkeretlig kommentar til sostrupsagen.

KLOSTERVÆSEN DR2 har i november vist dramadokumentarserien "Klostrets mørke hemmelighed". Serien handler om Maria Hjerte Kloster og dets leder indtil 2011, Theresa Brenninkmeijer. Serien bygger på et omfattende researcharbejde. Biskop Czeslaw Kozon, generalvikar Niels Engelbrecht og en del af klostrets tidligere naboer interviewes i udsendelserne. To tidligere søstre fra klosteret, sr. Jordana, nu dominikanerinde, og Helene Hægglund er gennemgående figurer i serien. Helene Hægglund udgav i 2009 nøgleromanen "Nonne tur-retur", hvor hun fortæller om sine 12 år på Sostrup Kloster. I bogen rettede hun anklage mod daværende abbedisse Theresa Brenninkmeijer for at have skabt et sekterisk miljø på klosteret, hvor fysisk og psykisk vold angiveligt var en del af dagligdagen. I 2011 blev moder Theresa afsat som abbedisse af Vatikanet med en teologisk begrundelse. Sammenblandingen af cistercienserordenens og Den neokatekenale Vandringsspiritualitet var ikke gavnlige for klostrets indbyggere, var konklusionen.

I 2013 forlod moder Theresa sammen med nonnerne klosteret, som efterfølgende blev solgt til Kirsten Swift, der nu driver stedet som hotel og conferencecenter. Samtlige nonner på klosteret forlod i 2013 cistercienserordenen for at træde ind i den nye orden, moder Theresa ville grundlægge. Moder Theresa grundlagde i 2013 instituttet Hermanas de Claraal, der arbejder i tre lande med godkendelse fra de lokale biskopper. I dag er moder Theresa leder af

tre klostre i bispedømmet Callao i Peru, i Düsseldorf i Tyskland og i Real de Gandia ved Valencia i Spanien.

Kirkerettens regler er strammet

Siden moder Theresa og hendes søstre forlod cistercienserordenen, er der kommet en stramning af kirkerettens regler for nye ordensgrundlæggelser. Det betyder i praksis en yderligere centralisering af Vatikanets magt på området. Paragraf 579 i *Codex Iuris Canonici* (CIC), den kanoniske ret, er blevet revideret flere gange. I 2016 blev det gjort obligatorisk, at den lokale biskop konfererer med Vatikanet, før en ny ordensgrundlæggelse finder sted. I efteråret 2020 ændrede pave Frans med motu proprio "*Authenticum charismatis*" igen paragraffen. Tilladelse fra Vatikanet til nye grundlæggelser blev gjort nødvendig. Den 16. juni i år indskærper et reskript, at nye ordensgrundlæggelser ikke må finde sted uden forudgående skriftlig tilladelse fra Vatikanet. Der er med revisionen af paragraf 579 sket en centralisering af myndigheden. Med andre ord – det er Vatikanet, og ikke

Det tidligere Maria Hjerte kloster der blev bygget fra 1989-1992. Foto: Wikipedia.

den lokale biskop, der bestemmer, hvornår der må grundlægges nye ordensfællesskaber.

Ændringerne af paragraf 579 skal ses som et udtryk for, at Vatikanet ønsker at have mere kontrol med tingene. Det kan begrundes med, at Vatikanet har betydelig mere erfaring med disse ting end en lokal biskop, udtalte Stephan Haering OSB, kirkeretsekspert fra München i 2020 til *kath.net*: "Jeg formoder, at der før i tiden har været grundlæggelser, der ikke var livskraftige og derfor snart måtte opløses igen", sagde Haering. Han uddybede dette med, at de nye grundlæggelser ofte ikke har haft et tilstrækkeligt sikkert økonomisk fundament til at sikre deres overlevelse. En anden forklaring kan ligge i, at grundlæggelsen ikke har udviklet sig, sådan som det var håbet.

"Der er jo hos særlig fromme mennesker af og til fare for at blive hængende i bestemte forestillinger og så mene, at man må begynde med noget nyt. Men det er jo ikke enhver idé, der kommer fra Helligånden", sagde Haarding dengang.

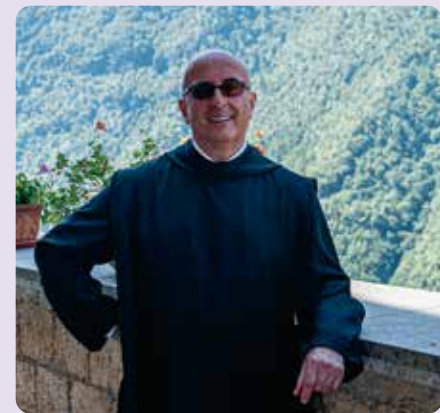
Haarding fortolkede også ændringerne som en forhindringsmekanisme mod for liberale eller for konservative fællesskaber, så man dermed kunne undgå uønskede ekstremer. Ændringerne skal ses på baggrund af, at en del nyere fællesskaber og kommuniteter i Latinamerika og Europa er blevet opløst, blandt andet på grund af seksuelt eller åndeligt betonet magtmisbrug.

LR

Man kan læse mere om hermanas de Claraal her: hermanasdeclaraal.com

De fire udsendelser om moder Theresa og Maria Hjerte Abbedi kan ses på dr.dk/drtv/serie/klostrets-moerke-hemmeligheder.

Klosterbesøg

På sporet af San Benedetto.

Læs mere på side

4

Pastoralrådet

Budget, missalet, den synodale proces etc.

Læs mere på side

6-7

Det glade budskab

Juleprædiken.

Læs mere på side

9

Ukraine

Hvordan kan vi hjælpe?

Læs mere på side

16

KO mener

'Caritas reglen'

I det katolske univers er visse personer og grupper mere 'indadvendte', dvs. fokuseret på Kirkens indre liv, mens andre har et 'udadvendt' fokus, dvs. er mere engageret i omverdenen. I den forbindelse er få kirkelige entiteter generelt mere 'udadvendte' end de katolske velgørhedsorganisationer, og det er der flere grunde til.

For det første: Når man forsøger at redde mennesker fra sult, vold, menneskehandel og overgreb, virker det sikkert ikke så preserende, hvor udbredt tilladelsen til latinsk messefejringer bør være, eller hvem der bør ordineres til diakon. For det andet er mange katolske nødhjælpsarbejders naturlige samtalepartnere ikke kardinaler, biskopper eller Vatikanets dikasterier, men medarbejdere fra andre tilsvarende organisationer, fx Røde Kors, FN eller Læger uden Grænser. For det tredje stammer hovedparten af finansieringen af de fleste katolske velgørhedsorganisationer ikke fra Kirken, og derfor er det naturligt, at mange af dem synes mere fokuseret på forventningerne hos dem, der betaler regningerne, end hos de kirkelige tilsynsførende.

Sandheden er dog, at uanset hvor autonom en katolsk velgørhedsorganisation end måtte tro, at den er, kan kirkelige autoriteter – især paver – altid finde måder at minde dem om, hvem der faktisk har ansvaret. Det er en pointe, der især er blevet særlig relevant for Caritas Internationalis nu, påpeger John L. Allen Jr. fra netmediet *CruX* i en kommentar.

For anden gang på tolv år har en pave nemlig sat Caritas under administration, fjernet ledelsen og beordret en revision af dens regler. Det skete under pave Benedikt XVI og det sker nu under pave Frans. I 2011 blokerede Vatikanet for genudnævnelsen af den britiske lægkvinde Lesley-Anne Knight som generalsekretær for Caritas, bl.a. på grund af bekymringer om Caritas' samarbejde med organisationer, der promoverede 'familieplanlægning', fx fødselskontrol og abort, i strid med Kirkens lære.

Den 22. november fyrede paven ledelsesteamet i Caritas Internationalis og udpegede en midlertidig administrator til at lede organisationen frem til dens generalforsamling i maj 2023. Vatikanet har ikke begrundet beslutningen ud over at sige, at det har intet at gøre med overgreb eller økonomisk misforvaltning. Kilder i Caritas siger, at beslutningen sikkert skyldes problemer med Aloysius Johns ledelsesstil. Han blev generalsekretær i 2019 og beskyldes for at have skabt et dårligt arbejdsmiljø.

Nogle af Caritas' medarbejdere hilser pavens beslutning velkommen, selv om holdningen på ingen måde er universel. Uanset baggrunden må læren af det pavelige indgreb være, at ledende medarbejdere i katolske velgørhedsorganisationer gør klogt i at opdyrke gode relationer til biskopper og andre kirkelige ledere lige fra starten i stedet for at prøve at uskadeliggøre bomben efter at den er detoneret.

I den forstand eksisterer der nu en 'Caritas-regel' for katolske velgørhedsorganisationer, bemærker John L. Allen Jr.: "Glem derfor aldrig, at paver og andre kirkeledere kan gøre dit liv virkelig, virkelig surt, hvis de ønsker det. Så prøv derfor så vidt muligt at undgå at give dem en anledning hertil".

NM

Ny apostolisk nuntius udnævnt til Sverige og Island

Monsignor Guiseppe Commissio, chargé d'affaires ved nuntiatoret i Stockholm, har i et brev meddelt de katolske biskopper i de nordiske lande, at en ny apostolisk nuntius er blevet udnævnt som efterfølger for ærkebiskop James Patrick Green.

DIPLOMATI Monsignor Commissio skriver i sit brev: "Hans Hellighed pave Frans har udnævnt til apostolisk nuntius for de nordiske lande Hans Excellence, den mest ærværdige monsignor Julio Murat, titulær-ærkebiskop af Orange, der indtil nu har indehavet embedet som apostolisk nuntius til Cameroun og Ækvatorial Guinea".

I meddelelsen dateret den 7. november udnævnes Julio Murat til ny apostolisk nuntius for Sverige og Island. Udnævnelsen for de øvrige nordiske lande forventes at ske i løbet af kort tid, som det har været kutyme ved tidligere udnævnelser.

Ærkebiskop Julio Murat er født i Karsiyaka, Tyrkiet, den 18. august 1961. Han blev præsteviet i ærkebispedømmet Izmir, Tyrkiet, 25. maj 1986, og har erhvervet en doktorgrad i kanonisk ret. Efter at være indtrådt i Den hellige Stols diplomatiske korps den 1. januar 1994, har han været udstationeret i følgende lande: Indonesien, Pakistan, Belarus og Østrig, ligesom han har arbejdet i Statssekretariats afdeling for udenlandsrelationer.

Julio Murat blev i 2012 udnævnt til titulær-ærkebiskop af Orange og apostolisk nuntius til Zambia, og modtog kort tid efter bispevielsen. Som apostolisk nuntius har han arbejdet i Malawi (2012-18), Cameroun (2018-2022) og Ækvatorial Guinea (2018-2022). Han taler fransk, engelsk, italiensk, tysk og græsk.

Pavens budbringer

Titlen 'apostolisk nuntius' anvendes til at beskrive en diplomat med rang af ambassadør udsendt af Den hellige Stol. 'Nuntius' kommer af latin og betyder 'budbringer'.

Den pavelige nuntius er chef for Den Hellige Stols diplomatiske repræsentation i et land eller ved en international organisation. Nuntius har rang som ambassadør og er i katolske lande oftest doyen (den af ambassadørerne i et land, som har indehavet posten længst). Han varetager normalt også forbindelserne mellem Den hellige Stol og den lokale katolske kirke. Nuntius vil oftest være en prælat med rang af biskop, ærkebiskop eller højere.

Julio Murat afløser monsignor James Patrick Green, ærkebiskop af Altinum, der i årene 2017-2022 var apostolisk nuntius til Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island.

Posten som apostolisk nuntius til de nordiske lande har været vakant siden 30 april i år.

NM

Foto: meyomessalainternational.com.

Offentliggør sin første rapport om overgreb og børnebeskyttelse

De italienske bispedømmers 'lyttcentre' for overgrebsofre modtog anmeldelser fra 89 personer af 68 præster eller andet kirkeligt personale i 2020 og 2021, oplyser Den italienske Bispekonference.

ITALIEN Et halvt år efter at have lovet at iværksætte en årlig revision af Kirkens børnebeskyttelsesindsats præsenterede bispekonferencens generalsekretær, ærkebiskop Giuseppe Baturi af Cagliari, den første rapport 17. november på en pressekonference i Vatikanet.

Bispekonferencen er også i gang med en mere dybtgående undersøgelse af gejstliges seksuelle overgreb i årene 2000-2021, men har ikke oplyst om, hvornår undersøgelsen bliver offentliggjort. Generalsekretær Baturi nævnte dog, at der i perioden var blevet indrapporteret anmeldelser mod 613 præster til den daværende Trosælærekongregation.

Den toårige revision, der blev præsenteret 17. november, viste, at samtlige 226 italienske bispedømmer enten har iværksat deres egne børnebeskyttelsesforanstaltninger eller indgår i en ordning på tværs af flere bispedømmer; lidt over 73% af dem svarede på den undersøgelse, bispekonferencen udsendte i forbindelse med revisionen.

Lidt over 70% af bispedømmerne – og næsten 85% af Italiens største bispedømmer – har oprettet såkaldte 'lyttcentre' bemandet med fagfolk, hvor overgrebsofre, deres forældre eller pårørende kan henvende sig for at anmelde overgreb og få rådgivning og anden form for hjælp.

Angående de indberetninger, der blev foretaget i 2020 og 2021, viser revisionen,

at næsten 53% af indberetningerne drejer sig om "aktuelle sager", mens 47% var "historiske sager".

61 af ofrene var i alderen 10-18 år, da det påståede overgreb fandt sted, 16 var sårbare voksne, og 12 var under 10 år, fremgår det af revisionen. Anmeldelserne drejede sig primært om "upassende adfærd og sprogbrug" og upassende "berøring".

Den italienske Bispekonference præsenterede på en pressekonference 17. november en national rapport om beskyttelsen af mindreårige i landets 226 katolske bispedømmer. Skærmbillede fra YouTube.

Der er rapporteret om ni tilfælde af voldtægt eller samleje, mens fire ofre hævdede, at krænkeren havde vist dem pornografi, og to rapporterede om "ekshibitionisme".

Tredive af de 68 påståede krænkerere var verdenspræster, 23 var lægfolk – lærere, sakristaner, kateketer og gruppeledere – og 15 var medlemmer af ordenssamfund, hedder det i revisionen. Omkring en tredjedel af overgrebene fandt sted i en sognegård, ca. 21% i en katolsk bevægelses eller forenings lokaler, og 12% på et seminarium eller et religiøst uddannelsessted.

Revisionen oplyser desuden, at i godt en tredjedel af sagerne blev de påståede krænkerere sendt til specialiserede behandlingscentre, og i omkring en fjerdedel af sagerne blev krænkerne tilbudt "psykoterapeutisk ledsagelse".

NM

Afsætter Caritas Internationalis' ledelse

Pave Frans har helt uventet afsat Caritas Internationalis' ledelse og udpeget en midlertidig administrator for den internationale katolske bistandsorganisation.

ORGANISATION Paven udstedte et dekret den 22. november, hvori den italienske ledelseskonsulent Pier Francesco Pinelli udnævnes til midlertidig administrator af Caritas Internationalis.

I samme dekret kundgøres det, at den hidtidige ledelse fratræder med øjeblikkelig virkning. Det gælder både Caritas Internationalis' præsident kardinal Luis Antonio Tagle og generalsekretær Aloysius John, organisationens næstformænd, kassereren samt hele styrelsesrådet og repræsentantskabet. Caritas Internationalis, skriver paven i dekretet, bistår ham personligt i hans tjeneste for de fattigste og mest trængende. Organisationen håndterer humanitære kriser og samarbejder om at distribuere nødhjælp over hele verden "i lyset af evangeliet og Den katolske Kirkes lære".

Pave Frans begrundet også i dekretet sin beslutning om at udpege en midlertidig le-

der og skriver, at dette skridt var nødvendigt for at få tid til at gennemgå Caritas' normer og procedurer samt at træffe de nødvendige forberedelser op til de valg, der skal træffes på næste generalforsamling.

Den filippinske kardinal Luis Antonio Tagle og Aloysius John, henholdsvis tidligere præsident for og generalsekretær for Caritas Internationalis. Fotomontage: Catholic Register.

Vil katolikker og ortodokse fremover fejre påske samtidig?

En aftale om en fælles fejring af Jesu opstandelse vil være en af de vigtigste begivenheder under jubelåret i 2025, der vil markere 1700-året for konciliet i Nikæa.

KONCIL En aftale om fejringen af Jesu opstandelse samtidig vil være en af de vigtigste begivenheder under det kommende jubelår i 2025, der vil markere 1700-året for afholdelsen af konciliet i Nikæa i år 325. Det var det første økumeniske koncil, hvor biskopper fra hele den kristne kirke var samlet og blev sammenkaldt af kejser Konstantin.

Konciliet blev indledt den 20. maj 325 og sluttede den 25. juli, og dets hovedtema var arianismen. Tidligere lokale konciler havde også diskuteret hæsieser, men konciliet i Nikæa markerer noget nyt; hvor man tidligere blot havde vedtaget en række defensi-

ve tiltag, blev der i Nikæa indtaget en mere offensiv holdning. Desuden drøftede man også mere indgående end tidligere teologiske spørgsmål samt praktiske spørgsmål såsom påskefejringen, forholdet til frafaldne kristne, gyldigheden af dåb foretaget af kættere og andre emner.

I et interview med tyrkiske medier den 16. november udtalte den økumeniske patriark Bartholomæus af Konstantinopel, at der er forhandlinger i gang mellem repræsentanter for den katolske og den ortodokse Kirke.

Formålet med disse drøftelser er at nå til enighed om en fælles fejring af den vigtig-

Arbejds miljøundersøgelse

I en erklæring fra Vatikanets dikasterium for integreret menneskelig udvikling, som fører tilsyn med Caritas, refereres til en undersøgelse af arbejdsmiljøet i Caritas Internationalis, der ikke viste "økonomisk dårlig forvaltning eller seksuel upassende opførsel". Men undersøgelsen afslørede "reelle mangler i ledelse og procedurer, hvilket i alvorlig grad skader teamånden og personalets moral".

Den nyudnævnte administrator vil i sit arbejde blive assisteret af Maria Amparo Alonso Escobar, Caritas Internationalis' 'PR-chef', og pater Manuel Morujão SJ, som vil yde personlig og åndelig omsorg for Caritas' medarbejdere, i henhold til det pavelige dekret.

Blandt Pinellis administrative opgaver bliver at opdatere organisationens statutter og vedtægter som led i forberedelsen til den næste generalforsamling i maj 2023.

Caritas Internationalis, der blev grundlagt i 1951, er et katolsk forbund af 162 velgørenhedsorganisationer med base i 200 lande rundt om i verden. Dens hovedkvarter er beliggende på Vatikanets område i Rom, og Vatikanet fører tilsyn med dens aktiviteter.

Dens ledelse vælges for fire år ad gangen på organisationens generalforsamling. NM

ste dato for alle kristne, nemlig påsken.

Patriark Bartholomæus afslørede, at man ønsker at rådføre sig med specialister på det videnskabelige område for at finde frem til den mest præcise dato for påskefejringen, altså ikke ty til religiøse overvejelser, men basere det på astronomiske observationer og beregninger.

"Vores mål er at finde en løsning for en fælles fejring af påsken i denne jubelårs-sammenhæng. Paven har de bedste intentioner, og jeg mener, at øjeblikket er kommet både for den ortodokse og den katolske Kirke til at fastsætte en fælles dato for fejringen af Kristi opstandelse. Jeg håber, at vi ved denne lejlighed vil kunne nå frem til enighed", sagde patriarken af Konstantinopel.

1700-året for afholdelsen af konciliet i Nikæa falder sammen med Den katolske Kirkes almindelige jubelår i 2025, en kirkelig begivenhed af globalt omfang, der normalt fejres hvert 25. år. I den forbindelse vil en aftale om fejringen af Jesu opstandelse være et af dette jubelårs vigtigste øjeblikke.

NM

Kort nyt

Apropos fælles påskefejring: Vil ortodokse ukrainere fejre julen i år den 25. december? Ifølge den engelske dagblad *The Guardian* agter Ukraines ortodokse kristne til at flytte julefejringen som en protest mod en 'Putin-venlig Kirke'.

Efter i flere århundreder at have fejret Jesu fødsel den 7. januar, tillader Den ortodokse Kirke i Ukraine nu for første gang sine troende at fejre julen den 25. december i stedet for – sådan som fx katolikker og protestanterne gør det.

Beslutningen omfatter godt 7.000 kirker over hele landet; men der er ingen tvang forbundet hermed, oplyser ærkebiskop Yevstratiy Zoria, der ser det for sig som en langsommelig, men omsiggribende proces.

Pave Frans vil markere 400-året for den hellige Frans af Sales' dødsdag (1567-1622) med et apostolisk brev, planlagt til offentliggørelse den 28. december, erfarer det franske dagblad *La Croix*.

Francis de Sales var født i Savoyen, hvor han levede en stor del af sit liv, og blev udnævnt til biskop i Genève, men blev tvunget til at leve i eksil i det nærliggende Annecy på grund af protestantismens fremmarch i den schweiziske by. Han blev en vigtig figur i den katolske vækkelse eller modreformation og prædikede utrætteligt om overgivelse til Gud.

De amerikanske biskopper har valgt ny formand på deres efterårsplenarmøde i Baltimore, Maryland. Ærkebiskop Timothy Broglio for militærtjenesterne i USA er ny formand, mens ærkebiskop William Lori fra Baltimore er næstformand.

Den 70-årige Timothy Broglio, der har en doktorgrad i kanonisk ret, blev præsteviet i 1977 og er medlem af Vatikanets diplomatiske korps i 1983. Han var siden sekretær på det apostolske nuntiat i Abidjan, Elfenbenskysten, herefter i Asunción, Paraguay.

Fra 1990 til 2001 var Broglio personlig sekretær for Johannes Paul II's tidligere statssekretær, kardinal Angelo Sodano. I 2001 blev han udnævnt til apostolsk nuntius i Den Dominikanske Republik og apostolsk delegat i Puerto Rico og ordineret til ærkebiskop af Johannes Paul II. Han blev indsat som den 4. ærkebiskop for militærtjenesterne i USA i 2008 og har varetaget den rolle i 14 år.

Konciliet i Nikæa i 325, afbildet i en byzantinsk freske i Sct. Nikolaus basilikaen i Demre, Tyrkiet. Foto: ImageBrooker, britannica.com.

Julen kan både bære glæde og sorg med sig...

Ønsker du at dele dine bønner med nogen? Eller at der er nogen, der beder for dig?

Ring til SOS Forbøn

– Vi er klar til både at lytte og bede for dig - også i julen! Telefonen er åben hver torsdag og søndag mellem kl. 19 og 21.

Ring på telefon: 53 60 38 18

På sporet af San Benedetto

San Benedetto-klostret i den østlige del af Lazio-regionen er omfavnet af en poetisk afsondrethed. Fra pladsen foran klostret er der udsigt til et bølgende hav af grønne skove, og indvendigt går arkitektur, ånd og historie hånd i hånd.

Tekst og foto: Jesper Storgaard Jensen

KLOSTERBESØG Vejen fra byen Subiaco – i den østlige del af Lazio-regionen, ca. 75 kilometer fra Rom – op imod det berømte San Benedetto-kloster, går igennem en række hårnålesving. På begge sider af den vej, der slanger sig opad og opad, ser man en vildtvoksende skov. Når man få minutter senere endelig når parkeringspladsen foran den lille indgangsport til San Benedetto-klosterområdet, vil man for første gang kunne nyde udsynet til den vidtstrakte, grønne dal, der nu åbenbarer sig nedenfor ens fødder. Det er Aniene-dalen, der har taget navn efter den flod, der løber småklukkende afsted. Dal og flod får selskab af de bjergtoppe, der tilsammen danner Simbruini-bjergkæden. Det er storslået og uberørt natur, der ligger og passer sig selv, og som således lokker med naturoplevelser ud over det normale.

Og det er netop al den natur, man har en 360-graders udsigt til, når man befinder sig på San Benedetto-klostret, der blev opført omkring det 12. århundrede. Klostret, der også går under navnet Sacro Speco (Den hellige Grotte), er en vaskeægte arkitektonisk perle, der ligger og læner sig op ad Taleo-bjerget. På visse steder er bjergvæggen faktisk synlig i klostrets konstruktion.

Da Benedikt dukkede op

For at finde grunden til begge navne – både San Benedetto-navnet og Sacro Speco – er det dog nødvendigt at gå omkring fire århundreder tilbage i tiden.

Før en ung mand, Benedikt, fra byen Norcia, i Umbrien, fik munke- og helgenstatus og senere også verdensberømmelse, voksede han op som en ganske almindelig ung mand. Han blev født omkring år 480, og allerede i en tidlig alder besluttede han sig for at vie sit liv til Gud. Efter at han havde fuldført de første studier, begav han sig til Rom, hvor han dog slet ikke faldt til. Historiebøgerne beretter, at "Benedikt slet ikke kunne forlige sig med den omsiggribende korrupsion, som han oplevede hos

romerne". Således forlod han Rom og drog i retning af den lille by Affile, ikke langt fra Subiaco. Han hungrede efter ensomhed for at kunne dyrke og udforske sin indre spiritualitet og ledte således efter et øde sted, hvor han kunne være sig selv. Benedikt havde hørt om Adeodato-klostret, og da han en dag var ude på en af sin [sine] vandreture i området, mødte han en af stedets munke, Romano, som han straks blev ven med. Han betroede sig til Romano, der efterfølgende viste Benedikt en ældgammel grotte, som ikke var i en speciel god stand. Men den var afskåret fra omverdenen, og det var netop, hvad Benedikt søgte.

Benedikt levede efterfølgende en eneboertilværelse i tre år. Kun Gud og Romano kendte til hans opholdssted. Og det var kun via Romanos gavmildhed, at Benedikt formåede at overleve. For dagligt firede Romano en kurv indeholdende de madrester, som var blevet til overs den pågældende dag, ned til den unge eneboer.

Skønt Benedikt selv havde valgt eneboertilværelsen, var den ingen dans på roser. Øjeblikke med stærk modløshed viste sig ofte, og således dukkede også fristelsen til at forlade grotten op. En særlig dag, under hans årelange ophold, var fristelsen til at forlade stedet så stor, at det krævede en ekstraordinær indsats, som han fandt ved at kaste sig fuldstændig nøgen i et buskads med tjørnebuske og brændenælder! Via denne smertefulde oplevelse fik han troen tilbage.

En ånd af religiøsitet og historie

Flere århundreder senere opførtes det smukke kloster, der, som allerede nævnt, læner sig op ad Taleo-bjerget

Som man træder indenfor, kan man ikke undgå at mærke en markant ånd af både religiøsitet og historie. Da pave Pio II i 1461 besøgte klostret, kaldte han det straks for "svalernes rede", angiveligt fordi han var imponeret over de mange svaler, der fløj kvidrende rundt i området.

Klostrets daglige leder, fader Maurizio, har boet på klostret i de sidste 18 år. "I middelalderen lå her et væld af klostre i dette område, faktisk hele 20 i alt. I dag er der kun to større klostre tilbage, nemlig vores San Benedetto-kloster og Santa Scolastica-klostret, der ligger lidt længere ned i dalen", siger han.

Den første sal, som den besøgende møder, i klostrets såkaldte øvre del, er et enestående eksempel på udsmykning med fresker, der henter kunstnerisk inspiration fra den såkaldte sienesiske skole, som i perioden fra 1200 til 1400 var toneangivende udi malerkunsten. Det er ligeledes i den første sal, at man, når man løfter blikket mod loftshvælvingerne, vil kunne få øje på San Benedetto i pavelige klæder, men også historien om Benedikt, der ruller sig i tjørnebuskene for at genfinde troen, er blevet foreviget på klostrets loftshvælvinger.

De blå og gyldne farver blander sig, og de mange smukke loftsmalerier synes omfavnet af en spirituel aura, der er med til at gøre hele den øvre kirke til en intens oplevelse.

Via klostrets tværskib har man nu adgang til en ekstern gård, hvorfra trapper fører ned til en natursti, der bevæger sig rundt om klostrets fod. Da jeg går ned ad denne sti, bliver jeg mødt af flere geder, der står og betragter mig med forundring.

Da jeg senere spørger klostrets daglige leder og tilfornordede præst, fader Maurizio, om de to håndfulde geder rent faktisk leverer mælk til stedets beboere, smiler han og siger: "Nej nej, de har skam kun en dekorativ funktion".

Fader Maurizio har boet på klostret i de sidste 18 år. "Alligevel, selv efter så mange år her på stedet, bliver jeg aldrig træt af at beundre den storslåede natur, som vi har udsigt til her oppe fra", siger han til mig, mens vi går rundt ude på klostrets terrasse.

"I middelalderen lå her et væld af klostre i dette område, faktisk hele 20 i alt. I dag er der kun to større klostre tilbage, nemlig vores San Benedetto-kloster og Santa Scolastica-klostret, der ligger lidt længere ned i dalen", siger han.

Den smukke og historiske arkitektur, stedets poetiske afsondrethed og et sandt bølgende hav af grøn natur betyder, at de to klostre er blevet yndede udflugtsmål, ikke kun for pilgrimme, men også for ganske almindelige turister, der er på udkik efter en anderledes oplevelse.

"Ofte får vi besøg af skoleklasser. Men også turistgrupper med autoriserede guider hører efterhånden til dagens orden. På årsbasis har vi vel omkring 100.000 besøgende", fortæller fader Maurizio.

Jeg spørger ham, og han selv viser grupper rundt. "Nej, det er guidernes arbejde. Jeg fører et mere tilbagetrukket liv, der især er gjort af bibelske studier, praktisk arbejde på

klostret samt bønner", forklarer han.

Grotten i bunden af klostret

Som man begiver sig ned i den nedre kirke, forekommer atmosfæren næsten at blive endnu mere intens, blandt andet fordi det naturlige [naturlige lys er blevet markant reduceret. Dog ikke så meget, at man ikke stadig vil kunne nyde de smukke væg- og loftudsmykninger. Faktisk bør man straks lægge mærke til et maleri fra det 13. århundrede af pave Innocens III, der hænger til højre, lige som man er kommet ned ad trapperne.

Et af den nedre kirkes hovedværker er imidlertid loftsmaleriet af San Benedetto, hvor han på en smuk blå baggrund er omgivet af hele otte benediktinermunke.

Den første sal, som den besøgende møder, i klostrets såkaldte øvre del, er et enestående eksempel på udsmykning med fresker, der henter kunstnerisk inspiration fra den såkaldte sienesiske skole, som i perioden fra 1200 til 1400 var toneangivende udi malerkunsten.

Info:

Besøgstider:

Formiddag: kl. 9.00-12.30

Eftermiddag: kl. 15.00-18.30

<https://monasterosanbenedettosubiaco.it/en/>

De blå og gyldne farver blander sig, og de mange smukke loftsmalerier synes omfavnet af en spirituel aura, der er med til at gøre hele den øvre kirke til en intens oplevelse.

På vej til Emmaus

Medvandring i praksis.

Tekst: Elizabeth Knox-Seith

HASLEV Temaet på årets Emmaus-møde var ”medvandring”, inspireret fra fortællingen om de sorgfyldte disciple, der lige efter korsfæstelsen møder Jesus på vejen mod byen Emmaus uden at ane, at det er ham. Han skænker dem tro og håb, midt i en meget kaotisk situation, og da han til sidst deler måltid med dem og bryder brødet, bliver de klar over, at det er ham. Det åbner en brønd af visdom for dem.

Stævnet på Galleri Emmaus i Haslev blev indledt med en række kortere oplæg, der i koncentreret form gav billeder og eksempler på, hvad medvandring kan være i praksis.

Eva Green Meinel, der arbejder med ”stressfri haver” via Menighedsplejen i Danmark, fortalte om betydningen af at kunne være i naturen, når man er hårdt ramt af stress.

Lisbeth Smedegaard Andersen, nu 88 år, men bemærkelsesværdigt frisk og klar, fortalte levende om medvandring og sjælesorg i kunst, litteratur og salmer, og kom både med billedeksempler og med et udpluk af sine egne, kendte salmer, bl.a. ”Du spør mig om håbet”:

”Du spør mig om håbet – hvad ved jeg?
fra Gud er det kommet engang en længsel
i solmørke hjerter mod handling og tale og sang

og bedst som du tænker der ingenting er
så synger det håbet
så synger det her”

Et vigtigt eksempel på praksis kom fra Jesu Små Søstre, repræsenteret ved Lillesøster Johanne-Marie og Lillesøster Els, der fortalte om engagementet på Vesterbro, gennem kontakten til stofsmisbrugere og

andre af gadens mest udstødte, bl.a. gennem fodterapi, hvor det enkelte menneske nås på ”lige fod”, bogstaveligt talt, og gennem den konkrete, følbare omsorg bliver mødt med accept, kærlighed og omsorg.

Det sidste af indlæggene byggede bro til lørdagens tema og handlede om kirkens møde med flygtninge og indvandrere og om måden at samarbejde med migrant-kirkerne, der efterhånden er blevet ganske talrige i Danmark. Det var migrant-præst David Varming Winsløv, som lagde for, og han blev dagen efter fulgt op af Niels Nymann Eriksen, sogne- og indvandrerpræst i Apostelkirken på Vesterbro, der delte ud af sine erfaringer om, hvad gæstfrihed betyder.

De korte oplæg blev fredag fulgt op af runder ved café-borde, hvor deltagerne kunne komme i samtale med de enkelte oplægsholdere. Der var en livlig debat og stor spørgelyst, og ved bordet, hvor Jesu Små Søstre stod, gik spørgsmålene især på, hvordan et kald kan være så radikalt, at

Lillesøster Els fra Jesu Små Søstre på Vesterbro fortæller om sin kaldsvej.
Foto: Elizabeth Knox-Seith.

man opgiver alt og hengiver sig til arbejdet blandt de mest udstødte, endda ved at leve midt iblandt dem på meget enkel vis.

I en tid, hvor det er svært at finde håb, kom søstrenes livsstil til at være en påmindelse om, at håb skabes i det helt nære, men at det også kan indebære en given-slip på egen tryghed – en hengivenhed, som bæres af visheden om, at Gud vandrer med i hvert eneste skridt i dagligdagen, usynligt eller synligt, som på vejen mod Emmaus.

Lillesøster Johanne-Marie sagde bl.a.: ”Vi oplever vore egne skrøbeligheder og menneskers skrøbeligheder, side om side. Jeg sidder altid lavere end stofbrugere, når jeg behandler som fodterapeut. Der er en ”tredje til stede”, og alt, hvad der foregår i mellem os er inspireret. Det er en tillidsfuld holdning, der også skaber tillid den anden vej”.

Arbejdet foregår i Sundhedsrummet, et tværfagligt tilbud under Mændenes Hjem for hjemløse og stofbrugere. Flere kommer i længere sårplejeforløb eller til regelmæssig fodbehandling. Alle har smertende, trætte fødder, der har gået langt ... lidt som pilgrimme på livets fattigste veje. Gennem øjnene, hænderne og det man mærker, opstår et møde, en relation.

Jesu Små Søstre har virket i Danmark siden 1953. Søstrene lever et kontemplativt liv i små fællesskaber, hvor bønner hver dag er et vigtigt omdrejningspunkt. De enkelte søstre ernærer sig ved at udføre manuelt arbejde og dele vilkårene med andre i lokalmiljøet. I et samfund, hvor hver husstand og familie normalt lever som små ”velbjergede øer”, blev søstrenes livsstil en påmindelse om, at der er andre veje. Det udfordrede og inspirerede deltagerne – og udkrystalliserede håb.

Mødet sluttede med foredrag om medvandring og åndelig vejledning af Charlotte Rørth lørdag aften, og søndag morgen kom Roskilde Stifts nye biskop, Ulla Thorbjørn Hansen, for at fejre højmesse. Hendes prædiken kom til at dreje sig om det vigtige i, at kirkerne engagerer sig socialt, og deltager som medvandrere i krise-situationer, ikke mindst via indsatsen med sjælesorg. Biskoppens opfordring til at opbygge et større kriseberedskab, og styrke medvandringen og den diakonale indsats, kom til at stå som den afsluttende konklusion på mødet.

Mødet på Emmaus kom i sig selv til at udtrykke håb, idet deltagerne delte livserfaringer på kryds og på tværs. Undervejs var der mange muligheder for at synge, deltage i andagter og workshops, og lytte til musik i kirkerummet. Alt i alt et vidnesbyrd om, at medvandring indebærer fælles oplevelser, og at kunst og musik er med til at bære håbet og give styrken til det sociale engagement.

Læs mere om Emmaus

på www.emmaus.dk

Et godt interview med søster Johanne-Marie kan læses her:

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/en-forkommen-aeldre-dame-blev-en-kristusfigur-mig>

En labyrintisk fortælling

Slægt skal følge slægters gang er både personal- og tidshistorie.

HISTORIE Genealogi er historiens moder, skriver pastor Erling Brodersen med et citat fra den græske historiker Herodot. Citatet findes i indledningen til det værk, han begyndte at skrive på i sommeren 2014. Otte år senere – i maj i år – kom resultatet – et over 1.000 sider langt værk med titlen ”Slægt skal følge slægters gang” – og undertitlen ”En familiejournal med artikler, beskrivelser, profiler og portrætter”. Det lyder pompøst og er det på en måde også. Brodersen skriver med udgangspunkt i sine fire bedsteforældre om slægterne Brodersen, Harrsen, Dircks, Müller m.fl. Men Brodersens bog er langt mere end anetavler og traditionel slægtsforskning. Hele mylderet af personer er knyttet sammen med artikler om de mest forskellige emner – men især teologi, kirke, kunsthistorie og teater.

”Slægt skal følge slægters gang” er blevet et værk med mange labyrintiske indgange, som man kan gå på lystvandring i. I de mange nærgående personbeskrivelser kombineres en skarp iagttagelsesevne med sansen for den gode historie. Især er der fokus på teologi og kirkehistorie. Et gennemgående tema er historierne om det vildtvoksende kirkelegeme med dets mange vildskud som menonitter, amish, mormoner, Jehovas Vidner o.m.a. Værket er tilgængeligt for enhver med interesse i emnet, og takket være re-

gistret kan man relativt let finde de emner, man leder efter.

Det teologiske kommer ikke fra fremmede. Brodersens morfar var første grundtvigske valgmenighedspræst i Odder og efterlod sig et desværre utrykt teologisk forfatterskab. Som ældste fungerende præst i Danmark stod han på prædikestolen på sin 90-års dag. Farfaderen Paul Brodersen var proprietær, men blev senere præst ved Den katolsk-apostolske Kirke i Kolding og Fredericia. Kirken er altid *semper reformanda* – den har altid brug for reformer – men hvordan? Kirkelige fornyelsesbevægelser kan, som Brodersen skriver, give Kirken en blodtransfusion – men samtidig må man være på vagt over for den altid truende fare for, at de bliver en kirke i Kirken. Neokatekumenatet, Focolare og den karismatiske fornyelse nævnes som tre eksempler på ny-pietistiske strømninger, som måske kan tilføre Den katolske Kirke ny energi.

I et historisk tilbageblik beskrives spændingerne mellem ortodoksien og pietismen i Danmark i 1700-tallet og den enevældige statsmagts brug af pietismen i dens behov for jernhård kontrol over sjælene.

Millenarismen – eller troen på, at vi lever i de sidste tider – fik stor indflydelse også i Danmark i første halvdel af 1900-tallet med grundlæggelsen af katolsk-apostolske me-

nigheder over hele Danmark. Den katolsk-apostolske Kirke blev grundlagt i 1832 af Henry Drummond og Edward Irwing. Irwing beskrives som en præst, der kunne prædike, så folk blev tiltrukket i massevis. Han var forberedt på Kristi snarlige genkomst. Efter at være blevet ekskommunikeret af Den presbyterianske Kirke grundlagde han en ny, stærkt katolsk inspireret kirke. Der var 12 apostle i spidsen, og kun apostlene kunne ordinere præster. Da den sidste præst, som var ordineret af en apostel, døde i 1971, kunne der ikke ordineres flere præster, og kirken døde reelt ud.

En del af Brodersens bog handler om eskatologiske spørgsmål. - bl.a. med gennemgang af hvad Johannes Paul II og Benedikt XVI senest har sagt om himmel, helvede og skærsild, men også med tilbageblik på middelalderlige helgeners visioner af det hinsidige – især Birgitta af Vadstenas visioner. Pater Pios og Therese Neumanns visioner beskrives fyldigt, lige som den omstridte Vassula Rydén er kommet med som eksempel på aktuel millenarisme.

Brodersen griber tilbage til egne positive økumeniske erfaringer i den karismatiske bevægelse i USA samt i sin tid som sognepræst i Haderslev. Og han ser økumeni som en forudsætning for, at en effektiv evangelisering kan finde sted. At alle anerkender paven som Kirkens leder, er en forudsætning for kirkelig enhed, og det er også en forudsætning for enhed, at de forskellige kristne kirkesamfund får lov til at beholde deres traditioner. Det katolske ligger nemlig i ac-

cepten af forskelligheder i enheden. Brodersen tager også stilling til præstevielse af kvinder – et brændende varmt emne: ”I samklang med i.a. nogle andre katolske teologer – og i modsætning til Kirkens hidtidige ledelse mener jeg derimod, at fremtidig ordination af kvinder til præst eller i hvert fald diakon er mulig”.

LR
Læs mere i nummer 1 2023. Her kommer noget om værkets beskrivelse af klosterordener og forskelle i kirkernes nadveropfattelse.

Erling Brodersen: Slægt skal følge slægters gang er udkommet på forlaget BoD.dk. Bind I (514 s.) koster 234,99 bind II (670 s.) 250 kr. som paperback. Fås også som e-bog til henholdsvis 99 og 199 kr.

Katolikkerne skal høres igen

Pastoralrådet blev præsenteret for næste fase af den verdensomspændende synodale proces.

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODALITET På sidste måneds pastoralrådsmøde i Middelfart orienterede Stine Rørbæk Møller og undertegnede, begge fra bispedømmets synodale koordinationsgruppe, om konklusionerne af den danske syntese og om arbejdsdokumentet for næste fase i processen (se KO nr. 15, s. 6). Deltagerne fik også præsenteret et oplæg til videre drøftelser i menighederne, grupper m.m., som koordinationsgruppens leder, Stine Rørbæk Møller, vil medbringe til det europæiske kontinentale møde i Prag den 5.-12. februar 2023. Lignende møder afholdes i Nordamerika, Latinamerika, Afrika, Mellemøsten, Asien og Oceanien.

Som optakt til disse møder opfordres katolikker verden over til at komme med deres 'input' med afsæt i de temaer i arbejdsdokumentet, som de finder mest relevante i deres lokale sammenhæng.

Ligesom ved den lokale høringsfase har koordinationsgruppen udarbejdet en guide til de nye drøftelser i menighederne og andre, som ønsker at komme med input. Disse drøftelser vil tage udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- *Hvilke af temaerne i dokumentet vækker størst genklang i jeres kirkelige erfaring og virkelighed? Er nogle af disse erfaringer nye eller kaster de nyt lys på jeres virkelighed? Hvilke?*
- *Hvilke væsentlige spændinger eller meningsforskelle i arbejdsdokumentet fremstår som særligt vigtige i et dansk perspektiv? Som følge heraf, hvilke*

spørgsmål eller udfordringer bør tages op og overvejes i de næste skridt i den synodale proces?

- *Med udgangspunkt i svarene på de to foregående spørgsmål: Hvilke temaer og opfordringer til handling synes I bør prioriteres, når bispesynoden samles første gang i oktober 2023?*

Lad os inspirere af de fremmedsprogede grupper

Efter at temaerne i det 40 sider lange dokument var blevet pædagogisk opstillet i 22 punkter, blev deltagerne på pastoralrådsmødet bedt om i grupper at drøfte nogle af fornævnte spørgsmål.

I den efterfølgende feedback i plenum angav flere 'børn og unge' som det vigtigste tema, fordi "de er Kirkens fremtid", og i den forbindelse at styrke katekesen og troens videregivelsen i familierne. Nogle påpegede det forhold, at menighederne generelt ikke er gode til at byde nye personer velkommen, og én foreslog, at vi burde lade os inspirere af de fremmedsprogede grupper i bispedømmet:

"Som mangeårig deltager på den nordiske Lourdesvalfart har det været inspirerende at opleve de unges begejstring over Kirkens universalitet og navnlig deres begejstring over musikken på valfarterne. Noget lignende oplever vi fx i menigheden på Amager, som har et godt greb om de unge og er gode til at aktive de fremmedsprogede grupper. Lad os gå på jagt efter hvad vi fra

dem kan trække ind i vort eget bispedømmes kultur", foreslog Georg Høhling, repræsentant for Nordsjælland.

Mens én fandt de 22 punkter for at være rene selvfølgeligheder og uden overraskelser, kritiserede en anden dem for udelukkende at være for procesorienterede og efterlyste flere temaer med åndeligt indhold.

Vi bør skele til Folkekirken

Som en kommentar til, hvordan Kirken bliver bedre til at fastholde medlemmerne, bemærkede pastor Sigurd Sverre Stangeland, at som nordmand fandt han det interessant at iagttage den danske Folkekirke, som han sagde er langt bedre til at holde på sine medlemmer end den norske Folkekirke, hvor aktiviteterne – ligesom som i Den katolske Kirke – primært er centreret om ting, der har med messen af gøre:

"En sådan tilgang ville måske fungere for 50 år siden, hvor børn havde et mere solidt kristent fundament med hjemmefra. I dag bør missionen være langt mere udadrettet ligesom i Folkekirken. Vi skal også være dygtigere til at nå ud til folk, som ikke længer kommer i kirke, i stil med efterårets katolske 'Kom hjem'-arrangement i Kolding. Vi må være mere offensive og lade os inspirere af Folkekirken".

Biskop Czeslaw Kozon rundede diskussionen af med at sige, at "der gives udtryk for mange positive tanker og motiver ved den synodale proces, som vi skal sørge for at fastholde. Men der udtrykkes også en vis usikkerhed om processens udkomme, hvilket vi dog ikke må lade os skræmme af. Den synodale proces er igangsat på et meget bredt grundlag, og vi herhjemme er allerede godt i gang med processen, og ser derfor nogle af de punkter, der nævnes i det kontinentale arbejdsdokument, som selvfølgeligheder".

Biskoppen påpegede også vigtigheden af at inddrage det åndelige aspekt, så processen ikke udelukkende kommer til at handle om strukturelle forandringer, og han udtrykte tillid til det videre forløb: "Vi kan roligt blive ved med at engagere os i den synodale proces". Adspurgt om sine forventninger til resultatet af processen svarer biskoppen, at han "altid er åben overfor positive overraskelser".

Ultrakort deadline

Bispedømmets katolikker modtager i denne måned et brev fra koordinationsgruppen for den synodale proces herhjemme. Her gør man bl.a. opmærksom på, at tilbagemeldingerne skal være dem i hænde **senest den 31. januar 2023**, så de kan nå at indgå i drøftelserne i Prag, der holdes den efterfølgende uge.

Inputtene skal indsendes på e-mail til synode@katolsk.dk.

På mødet i Prag deltager – udover biskop Czeslaw Kozon og Stine Rørbæk Møller – også repræsentanter fra de andre nordiske bispedømmer.

“Et skisma har aldrig været en mulighed”

Det konkluderer biskop Georg Bätzing, præsident for den tyske bispekonference, efter de tyske biskoppers ad limina-besøg.

DRØFTELSE Som ventet viste de tyske biskoppers ad limina-besøg i Vatikanet fra den 14. til den 18. november, at forholdet mellem den tyske lokalkirke og Vatikanet pt. er meget anstrengt. Torsdag den 24. november offentliggjorde Vatikanet en udførlig kritik af hovedpunkterne i den tyske synodale vej. Kritikken blev rejst på et møde mellem de tyske biskopper og fremtrædende kuriekardinaler fredag den 18. november på det pavelige institut Augustinianum i Rom. Mødet mellem kuriekardinalerne og de tyske biskopper blev styret af statssekretær Piero Parolin, hvis bidrag ikke er blevet offentliggjort. På mødet kritiserede præfekten for trosræderikasteriet, kardinal Luis Ladaria, den kirkeopfattelse, der kommer til udtryk i den tyske synodale vejs dokumenter. Teksterne reducerer iflg. Ladaria Kirken til en magtinstitution. Der er fare for, at man undervurderer Det andet Vatikankoncil lære om biskoppernes og de lokale kirkers rolle, sagde Ladaria videre i sin tale. Han vendte sig skarpt mod, hvad de synodale tekster skriver om Kirkens seksuallære. Og han sagde, at synodale teksterne i spørgsmålet om præstevielse af kvinder skaber det indtryk, at kvinders ligeværdig-

hed kan reduceres til, om de kan modtage præstevielse eller ej. Endvidere var det hans opfattelse, at dokumenterne overser koncils lære om biskoppernes rolle i Kirken.

Kardinal Ouellet, præfekt for bispekongregationen, konstaterede i sin tale i Augustinianum bl.a., at de tyske synodaldokumenter skaber et indtryk af, at de mange overgrebsager "blev udnyttet for at sætte andre idéer igennem, der ikke umiddelbart hænger sammen med det". "Det forekommer os, at vi står over for projekt kirkeforandring og ikke bare pastorale fornyelser", sagde kardinalen. Han anklagede projektet for at skade Kirkens fællesskab "fordi det sår tvivl og forvirring blandt Guds folk".

Georg Bätzing, biskop af Limburg og præsident for den tyske bispekonference, erklærede sig "bekymret" over uenigheden mellem Rom og den tyske kirke mht. præstevielse af kvinder, seksualmoral og cølibat. Under mødet foreslog kardinal Ouellet et moratorium (en midlertidig udsættelse) for den tyske synodale vandring.

"Det ville betyde et stop for vores vandring. Det er ikke en mulighed, det er ikke en løsning. Det sagde mange biskopper på en klar måde, og så blev det taget af bor-

Den tyske bispekonferences på audiens hos pave Frans (17.11.2022). Biskop Bätzing overrakte pave Frans en symbolsk rygsæk og en kontant gave til Vatikanets arbejde for hjemløse og flygtninge. Foto: Deutsche Bischofskonferenz/Matthias Kopp.

det", sagde Bätzing på pressekonferencen i Augustinianum.

Ifølge Georg Bätzing er Rom meget bekymret for, om den synodale vandring i Tyskland kan blive en ildebrand, der vil sprede sig og derved antænde ulmende gnister andre steder i verdenskirken.

Pave Frans var ikke til stede i Augustinianum; men dagen før var de tyske biskopper i en to timer lang audiens i Det apostoliske Palads. Biskop Bätzing omtaler samtalen

her som "en stimulerende og tillidsfuld dialog".

“Ansvaret for den synodale vej ligger ikke blot i Rom”

Biskoppernes ad-limina besøg har vist, at ansvaret for den synodale vej ikke blot ligger i Rom, siger Irme Stetter-Karp, præsident for ZdK (de tyske katolikkers centralkomite) "Det nytter ikke at stille sig op på reform- *Fortsættes side 11* ▶

Status quo

Udramatisk fremlægning af budgettet for 2023.

ØKONOMI Administrationschef Thomas Jacob Larsens fremlægning af budgettet for 2023 viste ikke de store overraskelser. Budgettet blev fremlagt med et forventet underskud på - 635.000 kr. og med et budgetteret underskud på den ordinære drift på 4.835.000 kr. Det er forsøgt at lave så realistisk et skøn som overhovedet muligt. "Vi vil ikke budgettere med tal, vi ikke tror på", siger adm.chef Thomas Jacob Larsen. Der er tale om status quo. Hvordan driftsresultatet bliver, afhænger af finansielle indtægter. I 2020 og 2021 var der store indtægter på værdipapirerne. Pga. krise på finansmarkederne er det svært at sige, hvad vi ender med.

Kirkeskatten er fortsat det ømme punkt. Vi skal betydelig højere op i kirkeskat - til mindst 25 millioner - før det hænger sammen. Generalvikar Niels Engelbrecht

sagde: Vi har stabiliseret formuen og solgt ud af ting, som vi ikke nødvendigvis har brug for (f.eks. Magleås). Målet er en drift, der kan hvile i sig selv. Samme målsætning gælder for DUK og Ømborgen.

Der er sendt udkast til ny kontoplan for sognene i høring. En kontoplan er en oversigt over alle de konti, der bruges til bogføring af indtægter og udgifter. Thomas Larsen kom med en opfordring til sognene om at tilslutte sig E-economic løsningen, der p.t. bruges af 31 ud af 40 sogne. Der kommer snart en ny bogføringslovgivning, der betyder, at alle bilag skal være elektroniske. Et udkast til en revision af trossamfundsloven vil muligvis komme til at betyde, at vores regnskaber fremover skal revideres af statsautoriserede revisorer.

Konklusionen er, at vi fortsat lever lidt over evne. Den negative spiral er vendt, så

Ansgarstiftelsens budget

Budget 2023, hovedtallene

	R2021	B2021	B2022	B2023
Ordinære indtægter i alt	35.689.638	19.058.900	21.279.000	21.765.000
Ordinære udgifter i alt	-36.562.635	-22.583.000	-25.568.400	-26.600.000
Resultat af ordinær drift	-872.998	-3.524.100	-4.289.400	-4.835.000
Finansielle indtægter	14.370.907	3.150.000	4.725.000	4.200.000
Resultat i alt	13.497.909	-374.100	435.600	-635.000
Ekstraordinære poster	10.960.046			
RESULTAT	24.457.956			

Ansgarstiftelsens budget viser også i 2023 et rødt tal på bundlinjen.

vi ikke graver huller dybere. Men vi behøver større opbakning til at øge indtægterne til kirkeskatten. Det er årsagen til, at november er gjort til kirkeskattemåned. De

almindelige indtægter vi har, dækker stadig ikke udgifterne, så vi lever fortsat af ældre generationers opsparing. LR

Messen er en fest

Biskop Czeslaw præsenterede det nye missale med et liturgihistorisk oplæg.

LITURGI En af de allervigtigste begivenheder for danske katolikker har i år været udgivelsen af det nye missale. I mange år har vi opereret med en række midlertidige oversættelser i prøveudgaver; men nu er alle messens elementer omsider samlede i én bog. Biskop Czeslaw fortalte i et længere indlæg om udviklingen i messefejringen frem til i dag. Det var en stor begivenhed, da vi fik reformeret messen. Det andet Vatikan-koncil beskæftigede sig kun med ændringer i overordnede retningslinjer; men der blev sat en del nye accenter, der er mindst lige så vigtige som indførelsen af modersmålet i messefejringen, sagde biskoppen. Koncilets liturgiske reformer understregede, at messen skal være fællesskabets fejring. *Lex orandi lex credendi* - det man udtrykker i bønner, afspejler det man tror.

Biskoppen så ikke den fortsatte fejring i bispedømmet af den tridentinske ritus som en stor udfordring. Han understregede, at messens offerkarakter ikke er trængt i baggrunden som hævdet. Vi skal holde fast ved, at messen er en aktualisering af det offer, der sker. Den er et udtryk for det fællesskab, vi har omkring Gud. Ham har vi i centrum,

og det er hans hensigt at samle os alle.

De initiativer, koncilet tog til fornyelse var frugten af en lang udvikling. Både Pius XI og Pius den XII legede med tanken om at indkalde til et koncil; men det blev forhindret af to verdenskrige.

Pius V's missale, der var grundlaget for messefejring før koncilet, er en frugt af Tridentinerkoncilet (1545-1563 med afbrydelse i 1547-1551, og 1552-1562 pga. krige), der fandt sted i Trento. Her var man opsat på at skabe en enhedsliturgi. Indtil da var der mange lokale traditioner. En af hensigterne med koncilet i Trento var at markere en klar katolsk identitet. Biskopper og sognepræster skulle - trods latinen - gøre folk fortrolige med liturgien og styrke katekesen. Der var fortsat en del særformer - bl.a. den ambrosianske liturgi, den mozarabiske og den særlige liturgi i Braga i Portugal.

Efterhånden skrumpede den daglige messe ind til en reciteret messe uden nogen større interaktion mellem præst og menighed. I Frankrig tog de Gueranger initiativ til at forske i liturgien. Den liturgiske bevægelses formål var blandt andet at komme bort fra passivitet og at folk bad andre

Folkekirken kan lære os meget om, hvordan vi får de kirkefremmede i tale, sagde pastor Sigurd Sverre Stangeland fra Sankt Albani menighed i Odense. Foto: Lisbeth Rütz.

bønner under messen. Bevægelsen fik stor indflydelse i Frankrig, Belgien og Tyskland, og der kom initiativer til tosprogede messeboøger i mange lande. Den første danske messebog udkom i 1907 og blev afløst af en ny i 1926. I Tyskland og Danmark kom der sangmesser, hvor messens faste led blev erstattet af salmer.

Den nye messeform, der vokser frem efter koncilet, giver større muligheder for interaktion mellem præst og lægfolk med

lægfolkets ansvar for frembæring af offergaver, forbønner og læsninger. Biskoppen fandt det vigtigt, at præsten deler sin rolle med andre under messen; men han må ikke blive en performer.

Efter koncilet er der kommet en forenklet liturgi med færre korstegn og knæbøjninger; men det er fortsat vigtigt at lære børnene betydning af knæbøjning og stilhed i kirken.

Den nye liturgi har også den fordel, at der er kommet et langt større udvalg af tekster og bønner. Man kom ikke ret meget rundt i Bibelen i den gamle liturgi.

Søndagsmessen er en fest og ikke bare noget, der skal sidde af. Det må også godt afspejles i påklædningen, sagde biskoppen. Han så gerne, at der blev sunget så meget som muligt til messen - evt. også med guitar-akkompagnement. Biskoppen fremhævede det italienske kor i Jesu Hjerter kirke for deres sang.

Herefter fulgte en længere debat med stor spørgelyst og mange detaljspørgsmål. Debatten afspejlede behovet for, at der snarest muligt kommer klare og tydelige retningslinjer for, hvordan menigheden skal opføre sig under messen. Biskoppen fremhævede, at kommunionen skal modtages stående. Både hånd- og mundkommunion kan anvendes. LR

Bispedømmets udfordringer

Ny lovgivning, præstesituationen m.m.

OPSAMLING Forkvinde Lillian Kristensen glædede sig i sin beretning over de mange nye medlemmer af Pastoralrådet, men også de gamle, der sikrer en god kontinuitet. Biskop Czeslaw nævnte i sin beretning, at bispedømmet i år har fået to nye præster - Livio Casale, der nu er andenpræst i Randers og Daniel Ebert, der er andenpræst i Domkirken og i Hvidovre. Daniel Nørgaard er trådt ind hos jesuitterne og indgår i kommunitetet på Jagtvejen. Der er nu en halv snes kandidater på Neokatekumenatets præsteseminarium Redemptoris Mater i Vedbæk.

Vi kan glæde os over, at tidligere sognepræst i Odense, Pater Janusz Turek C.Ss.R.

primo 2023 vender tilbage til bispedømmet, hvor han skal være præst i Næstved. Turek forlod Danmark i 2005 efter at have været sognepræst i Odense.

To præster forlader Danmark af vidt forskellige grunde. Mariano Cardiello fratræder som præst og Kamil Brogowicz indtræder i et traditionalistisk præstefællesskab i Warszawa.

Efter et propædeutisk år med studier i Valladolid studerer Lukas Stanislaw Macko nu i Rom.

Med lukningen af Dalum Kloster er endnu en orden på vej til at forsvinde fra Danmark. Klosteret er solgt til entreprenørvirksomheden MT Højgaard. Biskoppen

nævnte at der havde været overvejelser om at overtage Dalum Kloster. Det ville have været fantastisk som kursuscenter, men desværre ville det være blevet alt for dyrt, også selv om bispedømmet havde fået det foræret, sagde biskoppen.

Trossamfundsloven står overfor at blive revideret. Denne lov koster bispedømmet mange penge - for eksempel koster en forlængelse af en opholdstilladelse omkring 10.000 kr. Den lille katolsk-lutherske dialoggruppe, der mødes to gange om året, har lige været i Rom med repræsentanter for Folkekirken og Den katolske Kirke.

Med kyndig vejledning ved biskoppens sekretær Jacob Messerschmidt blev problematikken med katolske kirkeboøger gennemgået. Vi skal stadig føre katolske kirkeboøger over dåb, firmelse, optagelser, vielser, begravelse og bisatte samt udstede attester på disse. Vi skal fra årsskiftet ikke

længere føre ministerialbog. Det betyder, at man ikke må foretage navngivning, navneændring og udstede navne-, dåbs, og vielseattester med civil gyldighed. Man er nu i færd med at udarbejde katolske kirkeboøger, der skal føres ens i alle sogne. Civilregistreringer samles et sted - nemlig hos Folkekirken, hvilket gør det lettere for staten. Vi skal stadig skrive katolske attester; men de har kun katolsk gyldighed. Vi fortsætter med at føre de fysiske kirkeboøger, fordi kirkeretten forlanger det.

Marcello Baltasar stoppede med dette møde 40 års arbejde som repræsentant for den spanske sproggruppe og blev takket af biskoppen for sin indsats. Shan Lingeswaran fra den tamilske gruppe fortalte kort om arbejdet med at arrangere tamilske valfarter i Danmark. LR

Smuk kogebog præsenterer den kristne jul i al dens mangfoldighed

Julen er sansernes, mindernes og glædens tid – men også savnets og sorgens. Ny kogebog præsenterer 24 juleretter fra hele verden sammen med stærke små portrætter af de mennesker, som har bragt disse retter – og deres kristne tro – til Danmark

Tekst: Malene Fenger-Grøndahl

MAD ”I min familie var der mange traditioner forbundet med julen. Når den første stjerne viste sig på himlen, satte vi os til bords. Vi begyndte med en bøn, hvor vi takkede Gud for alt. Juleaften skulle der være 12 retter – én ret for hver af Jesu 12 disciple. Det var den sidste dag i julefasten, så det var retter uden kød. Den vigtigste ret var hvedegrøden kutia. Den spiste vi altid først.” Sådan fortæller den græsk-katolske ukrainske præst Vasyl Tykhovych i kogebogen *Jul i mange lande* – migrantmenigheder deler juleopskrifter og traditioner, som Tværkulturelt Center har udgivet. Sammen med sin kone Svetlana har han valgt at give opskriften på netop ukrainsk hvedegrød, lavet på hvedekerner, birkes, valnødder, honning, rosiner og halva (sesam- eller solsikkebaseret masse), og derudover fortæller han om sin barndoms jul i Ukraine, hvor han voksede op i en kristen familie med både ortodokse og græsk-katolske.

I den smukt illustrerede og indbydende bog præsenteres i alt 24 forskellige juleretter fra lige så mange lande, sammen med små portrætter af mennesker, for hvem denne ret har en særlig betydning for deres julefejring – og med fakta om de kirkesamfund og den migrantgruppe, vedkommende tilhører.

Armenske juleris og ghanesisk peanutsuppe

De medvirkende er kristne med rødder i et væld af meget forskellige lande og kirkesamfund – fra Armenien over blandt andet Brasilien, Burundi, Eritrea, Finland, Indonesien, Iran, Pakistan og Serbien til USA. Her er søde, stærke og syrlige retter, bagværk, sammenkogte retter, veganske måltider og retter med masser af kød. Armenske juleris med rosiner, assyriske julekager med sirup og kardemomme, brasiliansk julekylling med forårsløg og bacon, congolesisk kyllingesuppe, etiopisk fladbrød, finske julestjerner med kogte kartofler og svesker, ghanesisk peanutsuppe

med riskugler, irakiske dadelkager og iransk urtesuppe. Og meget mere.

Til retterne knytter sig lige så forskellige traditioner og minder. Læs for eksempel her, hvad Gabriela Nistor fra Rumænien fortæller om juleminderne fra sit oprindelsesland:

”Den 20. december var det Sankt Ignatius’ dag, hvor den særligt udvalgte julegris måtte lade livet. Selv om perioden op til jul er fastetid i den ortodokse kirke, er denne skik så vigtig, at kirken vender det blinde øje til. Når grisen var slagtet, blev der serveret et udendørs festmåltid. I Rumænien spiser vi svinekød til næsten alle måltider i julen.

Den 24. december om aftenen blev der pyntet op. Duften af appelsiner minder mig altid om jul, fordi vi pyntede op med appelsiner alle steder. Også under juletræet lå de og duftede.”

Julecarols i Pakistan

Bogens fortællinger handler om dufte og smag, om familiefejring og fællesskab med de fattige, om kirkegang, salmesang og stærke traditioner. For nogle var julen også forbundet med en bevidsthed om at tilhøre en trængt minoritet; det gælder fx Rukhsana Naveed, der er født i 1984 i Lahore i Pakistan og i dag er en del af en pakistansk menighed i Emdrup Kirke. Om julefejringen i Pakistan fortæller hun: ”Den 24. december om aftenen tog alle flot nytøj på og samledes til midnatgudstjeneste i kirken. Gudstjenesten mundede ud i en stor fest uden for kirken bagefter. Juledag besøgte de kristne familier hinanden og ønskede Christmas Mubarak, sang carols og spiste julekager. Julemaden varierede, men man serverede altid det bedste, man havde. Ikke alle havde råd til at give børnene en gave eller spise stor julemiddag, men vi hjalp hinanden og gav gerne penge eller mad til dem, der manglede. Det gør vi også her i Danmark.”

Jul på asylcentret

For nogle er kristendommen først kommet til dem sent i livet, og juletraditioner er derfor noget, de har fået som voksne, ofte uden for deres oprindelsesland. Det gælder fx Negin Gholami, der har kurdiske rødder og er født i 2004 i det vestlige Iran i en familie, der tilhørte yarsani-religionen. I dag bor hun på Udrejsecenter Avnstrup ved Hvalsø sammen med sine forældre og sine to søskende. Hun blev døbt i Nyborg Kirke i december 2016. Om sin oplevelse af at fejre jul fortæller hun:

”Jeg havde ikke engang hørt om julen, før min far, der havde været i Norge i en årrække, fortalte mig om den. Da jeg var 11 år, flygtede vi til Danmark. Vi ankom sidst på året, og jeg glædede mig til at se et juletræ og alt det andet, som min far havde fortalt mig om. Jeg husker, hvordan alle på asylcentret samledes til en stor julefest, hvor vi dansede om et træ. Dengang var jeg endnu ikke kristen, så for mig var det bare en stor og anderledes social begivenhed midt i alt det nye. Da jeg blev kristen, fik julen en helt anden betydning. Julen er stadig en stor social begivenhed, og i min familie samler vi alle vores venner og familiemedlemmer i vores lejlighed på asylcentret til et overdådigt julebord fyldt med al den mad, man kan forestille sig.”

Traditionernes og troens styrke

De 24 juleretter er indbydende, spændende og forskelligartede. Ikke alle er helt enkle at tilberede, men opskrifterne er fint beskrevet, og der er billeder af de færdige retter, som også kan hjælpe en uerfaren kok. Og selv hvis man – som jeg – næppe får lavet ret mange af retterne, er bogen værd at fordybe sig i. Fordi den minder om, at troen og fællesskabet omkring troen ikke kun skabes med ord, men i høj grad via kropslige, fælles erfaringer. Ritualer, måltider og traditioner forankrer troen i kroppen og erindringer og skaber forbindelse mellem fortid, nutid og fremtid.

Bogen er også værd at bruge tid på, fordi den minder om troens styrke. Det er bevægende at læse om de afsavn og de afgrunde af frygt, lidelse og tab, som mange af de medvirkendes tro har måttet strække sig over. Måltidet og traditionerne hjælper både med at bygge bro til barndommen og skabe håb for fremtiden. De skaber nye fællesskaber og minder samtidig om den skønhed, der findes i kristendommens mange forskellige kulturelle udtryk.

I en dansk-katolsk sammenhæng kan bogen være en påmindelse om, hvor rige traditioner vi har i vores menigheder – og

Tværkulturelt Centers julekogebog er fuld af lækre opskrifter fra alverdens lande. Her ses Tareks libanesiske juleroulade, Rukhsanas pakistanske butterchicken og Gabrielas rumænske kødruller.

i det kristne fællesskab i det hele taget. Og den kan være en inspiration til at invitere en fremmed med ved bordet. Bogen er nemlig også et vidnesbyrd om Tværkulturelt Centers imponerende arbejde med at skabe kontakt mellem danskere og kristne migranter. Også hvad det angår, kan bogen være en inspiration at række ud til hinanden og skabe samhørighed på tværs af nationaliteter, kulturer og sprog.

Jul i mange lande. Migrantmenigheder deler juleopskrifter og traditioner. Opskrifter, interviews og redaktion: Ann Juul Kjestrup og Birthe Munck-Fairwood. Udgivet af Jul i mange lande. Migrantmenigheder deler opskrifter og traditioner. 84 sider: 100 kr + porto. Kan bestilles hos Tværkulturelt Center, info@tvaerkulturelt-center.dk.

Spændende bøger på højkant!

Svar rigtigt på fem spørgsmål om indholdet i KO nr. 15 og 16 og du deltager i konkurrencen om én af fire spændende bogtitler.

JULEKONKURRENCE Fire af Katolsk Orienterings læsere har mulighed for at vinde en bog i dette års julekonkurrence. Førstepremien er Malene Fenger-Grøndahls bog *'Kaldet til kærlighed'* – en bog om katolsk ordens- og klosterliv i dag, udgivet af Katolsk Forlag i år. 2.-4. præmierne er én af følgende tre valgfrie bogtitler fra Ansgarstiftelsens Forlag, doneret af Pastoral-Centret: nemlig den altid populære åndelige klassiker *'I dag er Guds dag'* af Wil-

frid Stinissen, *'At leve som elsket'* af Henri J.M. Nouwen eller *'Tweet med Gud'*, om katolsk tro forklaret gennem 200 spørgsmål og svar.

For at deltage i konkurrencen skal du besvare følgende fem spørgsmål. Du kan finde svarene i Katolsk Orientering nr. 15 eller nr. 16. Har du ikke længere nr. 15, kan du finde en elektronisk version af denne eller tidligere udgaver og/eller årgange af avisen på www.katolskorientering.dk.

- Navet på Caritas Danmarks nyeste initiativ?
- Hvad betyder det musikalske udtryk 'kontrafaktur'?
- Hvad hedder næste fase i den synodale proces?

- I hvor mange år var Dalum kloster i Skt. Hedvig Søstrenes eje?
- Navnet på den nye skoleleder for den katolske skole på Nørrebro i København

Send din besvarelse med adresse per e-mail til redaktion@katolskorientering.dk eller per post til Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, så redaktionen har dine svar *senest fredag den 30. december 2022*.

Husk at angive hvilken af Pastoral-Centrets bogtitler, du er interesseret i. Vinderen af førstepræmien findes ved lodtrækning mellem de rigtige besvarelser.

Vindernes navne offentliggøres i KO nr. 1, der udkommer den 13. januar 2023. NM

En af disse bøger kan måske blive din, hvis du svarer rigtigt på KO's julekonkurrence.

Julen og ordets magt

Ordet blev kød. Ja, Jesus gjorde sig i den grad til ét med os, så han ikke længere kunne, så han ikke længere ville skille sin virkelighed fra vores.

Tekst: Pastor Gregers Mærsk-Kristensen

PRÆDIKEN ”Og det skete i de dage, at der udgik en befaling fra kejser Augustus om at holde folketælling i hele verden [...]”. Sådan lyder det som bekendt i teksten til julenat. Og første juledag lyder teksten: ”I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud [...] Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os.”

Det er to udlægninger af den ene og samme historie. Den ene er mere tolkende og jublende end den anden. Men sagen, det glade budskab, er det samme.

Julenat gik profeters ældgamle løfter og forjættelser i opfyldelse. Julenat ”er et barn blevet født os. En søn er blevet os givet. Og herredømmet skal ligge på hans skuldre.” Han skal ifølge Esajas kaldes: ”Underfuld Råd giver, Vældig Gud, Evigheds Fader, Freds fyrste.”

Ifølge Hebræerbrevet er han ”Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte billede. Og han bærer alt med sit mægtige ord.”

Og det er dette mægtige Guds ord, der julenat blev kød og tog bolig iblandt os.

Dette mægtige Guds ord er det Ord, som alt blev til ved i tidernes morgen, dengang Gud legede med himmelrummets storme, urhavets bølger, den brændende sol og sfærernes klange. Ja, dengang Gud sagde: ”Der blive lys.” Og der blev lys.

Gudsordet gjorde sin virkning dengang. Og uden det Ord, *ER* der intet blevet til af det, som er.

I Ordet er der liv

Ord, ord, ord... blot ord fristes vi måske til at sige affærdigende. Men som vi alle ved, så kan rette ord på rette sted gøre alverden til forskel. Ord har det jo med at skabe virkelighed. Som Benny Andersen skriver: *Man leder efter et ord og finder et sprog. Man kysser en mund og bliver gift med et folk.*

Man graver i haven og støder på en planet. Man ser forundret op, og man er forår.

Ord, Gudsord, skaber virkelighed, skaber sprog, skaber folk, skaber planet, skaber forår – for i Ordet er der liv! Og liv og skaberværk er skabt godt, *er* godt. ”Og Gud så alt, hvad han havde gjort, og se, det var såre godt!”

Men mennesket ville sig selv, valgte sig selv. Ja, mennesket valgte mørket fremfor lyset og det liv, der kommer fra Gud. Og mennesket valgte ikke at se forundret op og være forår. Og alt blev vinter. Alt blev mørke. Og følgen var fald, lidelse og død.

Eller som Johannes skrev: ”I begyndelsen var Ordet [...] Og i ordet var der liv. Og livet var menneskers lys. Og det lys skinner i mørket, men mørket begreb det ikke” Nej, mørket begreb det ikke.

Mennesker af kød og blod

Det fortælles, at en ihærdig folkekirkepræst engang havde fået lavet en meget smuk julekrybbe i papir og papmache i sin kirke med hele persongalleriet fra Bethlehem.

Under en børnegudstjeneste hev denne præst alle børnene op foran, for at de rigtigt kunne se hele sceneriet. ”Se, engang børn,” sagde den gode præst, ”se den glæde og fred, der stråler ud af dem alle sammen. Se Marias lykkelige ansigt. Se Josefs varme

øjne. Se hyrdernes smil. Og prøv at se dyrene! Fårene skubber ikke. Gederne jager ikke omkring. Kamelerne sparker ikke bagud. Hvorfor tror I, ja, hvorfor tror I mon, at de alle sammen er så fredelige, så gode og så lykkelige?”

Der lød da en del mumlen fra børnene. Men med et skar der en klar drengestemme igennem børnenes væven rundt: ”Det er fordi...” sagde knægten: ”Det er fordi, de er af pap!”

Ja, det er af børn og fulde folk, man skal høre sandheden! Mennesker af kød og blod flyder ikke uden videre hen i rørstrømske og nok så liflige følelser, heller ikke på en juledag, hverken i Betlehem eller i nogen katolsk kirke i Danmark.

Festen for det lys, der skinner i mørket, er for alt for mange blevet til en mørk og ensom juledepression. Ja, julen er for mange blevet festen for de fulde kasseapparater og de tomme illusioner, festen for de bløde følelser og de hårde aggressioner.

En og anden kan måske en gang imellem tage sig selv i at ønske, at vi dog alle måtte være døde figurer af papmache. For så ville

vi i det mindste passe lidt bedre ind i det idylliserede sceneri. Men nu er vi nu engang mennesker, mennesker af kød og blod.

Men netop til os mennesker af kød og blod lyder det gode budskab om Ordet, om Gudsordet, der blev kød, ja, kød, der kunne le og smile, græde og bløde. Ja, Gud selv gav sig selv totalt og blev kød og blod iblandt os. Og som enhver anden af os fik han et navn. Nemlig navnet Jesus.

Jøderne havde ventet, at Guds Messias, at Kristus skulle komme ovenfra, fra Himlen. Men Jesus kom nedenfra, eller rettere sagt indefra, fra mørket, fra kødet, fra en kvindes skød.

Ja, han fødtes som et menneske af en kvindes skød. Siden blev han hængt som et menneske og lagt i jordens skød. Derfor gælder det, at den, som tilbeder barnet i krybben, beder til en korsfæstet!

Har vi dette perspektiv med ind over det, har vi korsfæstelsen med ind over det, ja så forstår vi også, at julen ikke er nogen papmache idyl.

Ordet blev kød

Mennesket har i vor tid rørt månen og er stolt af at have været der.

Gud har rørt jorden. Ikke for at kunne sige, at han har været her, men for at lade sige, at han *ER* her.

Og da verden, da vi jog ham herfra, da jog vi ham allerinderst ind i det, der er vort; nemlig vor død.

Afklædt i krybben og afklædt på korset.

Han er kommet for at være sammen med det afklædte menneske, med det værgeløse, det skyldige, det hudløst sårbare og det fortabte menneske.

Ordet er blevet kød! Det skete ikke i tankens eller drømmens pap-idyl-verden. Nej, det skete i nederlagets og fortvivlelsens verden. Det skete en bestemt nat i verdenshistorien. Det skete, dengang Augustus var kejser og beordrede en folketælling.

Og det skete under de usleste forhold. Ordet blev kød ved en kvinde, der intet andet ejede end sin tro. Ja, Maria levede, som hendes søn levede, ved at tjene og arbejde for andre.

Og hyrderne på marken, der i vor glansbilledverden fremtræder som agtværdige, blide gamle mænd, ja, de blev dengang regnet som samfundets værste skidt. Ved en retssag talte de for eksempel ikke engang med som rigtige vidner. Ikke desto mindre indkaldte Gud netop disse hyrder som vidner til verdenshistoriens største begivenhed.

Jo, Ordet blev så sandelig kød. Men det skete altså midt inde i det mest forpjuskede stykke hverdag, som man kunne tænke sig. Det er i sandhed ikke nogen sød, idylliseret jule-pap-historie, som vi her har med at gøre. Det er tværtimod en virkelighed så forfærdende, som kun den ufattelige godhed kan være det.

Ordet blev kød. Ja, Jesus gjorde sig i den grad til ét med os, så han ikke længere kunne, så han ikke længere ville skille sin virkelighed fra vores.

Ordet blev således kød under skaberværkets sukken, under sukke fra pinte samvittigheder, under sukke fra ensomhedens tomrum og under sukke fra sygdommens rædsler. Og Jesus gik selv ind under vore sukke og gjorde dem til sine.

Barnets gråd i krybben, den korsfæstedes råb i den lange fredags nat – dét er alt sammen Gud, Gud, som blev menneske, et menneske, der kan blive såret af menneskers ufattelige ondskab.

Lad os tage imod ham

Jesus var altså som Skaberordet med til at skabe den første verden. Men skaberværket faldt som nævnt bort fra sin Skaber. Nu lader Jesus sig føde ind i det faldne skaberværk for at føre det tilbage til Gud.

Med rette siger denne juledags evangelietekst derfor, at han, altså Ordet, kom til sine egne, men hans egne tog ikke imod ham. Men, tilføjer Johannes så, de, der tog imod ham, ja, dem gav han ret til at blive Guds børn. Ja, han gav dem ret til at blive Guds forløste og genløste børn, der allerede nu har del i den nye himmel og den nye jord.

Lad os derfor bede til, at vi må have tro, inspiration, fantasi og kærlighed til at tage imod ham. Ja, lad os tage imod ham sådan, som han kommer til os som et lille sårbart barn på krybbestrå.

Lad os fromt blive inspireret af de smukke krybbescenerier, der findes i de fleste katolske kirker. Lad os tage imod ham, sådan som vi hører om ham i Biblen. Og lad os tage imod ham i Eukaristiens sakramente.

Ja, for tager vi virkelig imod ham, da skal vi som genløste se den enbarnes herlighed, som han har fra Faderen, en herlighed fuld af nåde og sandhed.

I lyset af denne herlighed er der al mulig grund til at ønske hinanden glædelig jul.

Amen.

‘Hyrdernes tilbedelse’, oliemaleri af Guido Reni, ca. 1630-42. The National Gallery, London.

Om cølibat og seksuelle overgreb

Nu foreligger der en rapport om over 2.000 tilfælde af overgreb i Den katolske Kirke i Frankrig. Det stiller så igen spørgsmålet, om der skulle være en forbindelse mellem cølibat og pædofili og seksuelle overgreb.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

KOMMENTAR Det skal til en start understreges, at seksuelle overgreb også finder sted udenfor Kirken, også dét bliver tydeligere og tydeligere. Kan man tale om en overgrebskultur?

Men jeg vil begrænse mig til spørgsmålet, om cølibatet i sig selv kan være en hovedårsag til disse ulykkelige forhold. Mit svar er måske ja og nej.

De færreste er klar over, hvorledes cølibatet lidt efter lidt blev en livsform for gejstlige i den vestlige tradition. I de første århundreder var både biskopper, præster og diakoner gift både i den græske og i den latinske tradition. Efter fire-femhundrede år blev det mere og mere almindeligt både i Øst og Vest kun at vie biskopper, der var ugifte, idet man betragtede bispevielsen som en 'ægtevielse': Biskoppen var gift med sin kirke (og kunne derfor i princippet ikke skifte bispedømme).

Fra 200-tallet begyndte den monastiske bevægelse at brede sig fra Ægypten til hele Kirken. Det var en lægmandsbevægelse. Således var fx den hellige Benedikt ikke gejstlig, og han advarede mod at optage præster i klostret.

Blev efterhånden idealet

I den vestlige tradition blev det lidt efter lidt et ideal også for gejstlige at leve i cølibat, bl.a. inspireret af den hellige Augustin (firehundrede-tallet). Der var tale om et frit valg.

Da kristendommen efter år tusind be-

gyndte at brede sig til Vesteuropa bl.a. takket være benediktinerklostrene, begyndte der at opstå en kobling mellem det gudviede klosterliv og gejstligheden. De to grundlæggende klostertraditioner var klostre, der levede efter augustinreglen eller efter benediktreglen. Præsterne tilhørte altid et lokalt præstefællesskab, et såkaldt ældsteråd. Præsteembedet var kollektivt. Følte disse præster i et lokalt område, at det var et ideal at leve i cølibat, sluttede de sig sammen i bofællesskaber og overtog ofte Augustins regel. Både præmonstratenserne og i en vis forstand dominikanerne er eksempler på denne proces. Mange domkapitler organiserede sig på samme måde. Dvs. cølibat og bofællesskaber gik hånd-i-hånd. Der findes formodentlig ikke mange eksempler på, at præster individuelt valgte at leve i cølibat.

Dobbelt gejstlighed

I de efterfølgende århundreder udviklede der sig i den vestlige kirke nye former for fællesskaber, de såkaldte tiggerordener. Det var ordensfællesskaber, hvor man helt bevidst viede sig til at leve efter de såkaldte evangeliske råd: Cølibat, fattigdom og lydighed. Disse ordensfællesskaber var i langt de fleste tilfælde gejstlige. Hvis de udviklede sig i mange lokale kirker/bispedømmer, endte de med kirkeretligt at blive lagt ind under paveembedet. Således opstod en dobbelt gejstlighed: Verdensgejstligheden og ordensgejstligheden. Biskoppen var den lokale gejstligheds overhoved. Paven

var ordenspræsternes overhoved. Vi nutidige katolikker ser ikke noget problem, men det var faktisk et problem i Middelalderen [middelalderen], som jeg ikke vil gå nærmere ind på, men blot nævne.

Præstecølibatet som institution omkring år 1200 (jf. 4. Laterankoncil 1215) var et stadigt problem ligesom mange andre gejstlige og pastorale forhold. Kirken havde virkelig brug for grundlæggende reformer.

Det grundlæggende problem efter min mening var, at cølibatet for almindelige præster lidt efter lidt blev pålagt dem. Man skelnede ikke mellem kaldet til gudviet liv og en kirkeretlig bestemmelse om at leve i cølibat. Det er stadig problemet. Desværre har Kirken heller ikke i dag gennemskuet det. En mand, der skal vies til almindelig præst, bliver pålagt kirkeretligt at acceptere cølibatet uden egentlig teologisk begrundelse.

Har Kirken ret til at pålægge en person at leve i cølibat, hvis han ikke føler et kald til det? Så vidt jeg er orienteret, så behandler man stort set aldrig dette spørgsmål med en præstekandidat til den såkaldte verdensgejstlighed. Mange af de præster, der i 70'erne ansøgte paven om dispensation for cølibat og dermed ophørte med at fungere som præster (og det var nok 1.000) begrundede deres ansøgning med, at de aldrig havde følt kald til cølibat. Hvor ligger skylden, hvis det er sandt? Naturligvis hos de kirkelige myndigheder og præsteseminarerne [præsteseminarerne], der stort set aldrig personligt talte med kandidaterne om det.

Mangelfuld undervisning

Det forklarer naturligvis ikke alene, hvorfor der i tidens løb skete så mange seksuelle overgreb. Den dybeste forklaring, igen efter min mening, ligger i, at Kirkens forståelse af menneskets seksualitet igennem hele middelalderen og op til vor tid var forkert, således at unge drenge, der skulle forberede sig til præstegerningen, kun fik en meget utilfredsstillende undervisning om mænd og kvinder. Kvinder var pr. definition farlige.

Set med psykologiske øjne udviklede disse unge drenge og mænd aldrig en sund voksen maskulinitet. Kan der være nogen anden forklaring på fænomenet 'pædofili', som jo ordret betyder 'elske (seksuelt) børn'. Disse kandidater var altså, hvad deres menneskelige udvikling angik, endnu ikke i puberteten. De var blokerede takket være en forkert seksuel kultur.

Men det gjaldt ikke kun præstekandidater. Det må også have været en generel kultur, hvis man ser på ægteskabskulturen også den dag i dag. Det vil de kirkelige domstole kunne tale med om.

Kirken fik heldigvis en stor pave, Johannes Paul II, der nytænkte det kristne syn på den menneskelige seksualitet og skabte begrebet 'kroppens teologi', som nu begynder at vinde indpas i Kirkens undervisning (selvom der er lang vej endnu).

Konklusion

Hvis den vestlige Kirke ønsker at fastholde cølibatet for alle præster (og det er jeg ikke imod), må den tænke helt anderledes og fastholde, at alle kandidater til præstegerningen også skal have et personligt kald til cølibat, altså et dobbelt kald: til præstetjeneste og til et liv i cølibat. Hvad det sidste angår, skal også det bedømmes af kompetente personer. Hvis en ung mand ikke er 'giftefærdig', dvs. moden til at indgå i et gyldigt ægteskab, kan han heller ikke helhjertet love Gud cølibat, vie sig til Kristus. Altså kan Kirken kun tillade sig at vie kandidater til præst, hvis de helt bevidst også føler, at Gud kalder dem til at vie deres liv til ham i cølibat. En kandidat skal ikke acceptere Kirkens krav om cølibat, men vie sig til Gud i cølibat. Det vil give cølibatet for almindelige præster dets teologiske og åndelige indhold.

Ikke en bog til natbordet

Om broder Wilfrid Stinissens bog 'Faderen selv elsker jer'.

Tekst: Keld Dahlwad

ANMELDELSE Det lille kvalitetsbevidste forlag Ave Maria, der udgiver bøger inden for spiritualitet og bøn, har denne gang udgivet en lidt usædvanlig, men spændende og velskrevet bog om Faderen og vort fællesskab med Ham gennem Jesus i Helligånden. Bogen er skrevet af broder Wilfrid Stinissen (1927-2013), men udgivet posthumt. Bogen er en del af en grundig gennemgang af den kristne troslære, som broder Wilfrid arbejdede på i løbet af sine sidste leveår, men aldrig nåede at færdiggøre. Dens oprindelige titel var 'Vi har set hans herlighed', men den forblev ufuldstændig og kun udgivet i brudstykker i tidsskriftet Karmel. En del af denne gennemgang var også 'Faderen selv elsker jer', Jesu udsagn fra Johannesevangeliet, der i sin helhed lyder: "Faderen selv elsker jer, fordi I elsker mig og tror, at jeg er udgået fra Faderen" (Joh 16,27).

Bogen er nu blevet udgivet af hans medbrødre under den svenske sekularkarmelit Gunnel Ståhls sproglige vejledning. Bogen er både overraskende og glædelig, fordi den på én og samme tid afslører sider af broder Wilfrids spændvidde og kvalitet som teolog

og åndelig vejleder. Normalt kender vi ham her i Danmark som en gudbenådet åndelig vejleder og en bønnens mester, når han i sine mange bøger skriver om disse emner. Denne gang er det teologen, der reflekterer og mediterer over troens kerne – nemlig vores forhold til Faderen, dennes forhold til Sønnen og Helligånden samt vores fællesskab med Ham – og bogens indhold, kvalitet og grundighed skuffer ikke.

'Faderen selv elsker jer' er spækket med bibelhenviisninger, og vi får en grundig gennemgang af Jesus som Guds Ord og Billede, igennem hvilket Han taler til os. Ligeledes får Helligånden sin rette plads og opgave som del af Treenigheden, og broder Wilfrid kommer også ind på problematikken omkring det såkaldte 'Filioque'-begreb, som har adskilt os fra Den ortodokse Kirke (Østkirken) siden år 1054.

Her kommer broder Wilfrid med nogle tanker om, at i grunden er forskellen mellem os og vore ortodokse medkristne ikke så markant, og han har nogle spændende betragtninger om, at vi som forklaringsmodel måske kan hente inspiration i atomteorien. Det er virkelig spændende læsning og

giver i hvert fald denne anmelder en logisk og fornuftig forklaring på forklaringen, som Den Katolske Kirke (Vestkirken) har på Helligåndens forhold til Faderen og Sønnen i Treenigheden.

Læseren må dog ikke forvente en bog til natbordet, eller hvordan man nu læser sine bøger, når man lystlæser, fordi broder Wilfrid denne gang – hovedsageligt i bogens første 98 sider – skriver som teologen, mens han i bogens sidste tredjedel udfolder sig som den klare og dybe åndelige vejleder, vi bedst kender ham for at være.

Her skriver han: "Indtil nu har vi i vor meditation over Faderen givet teologien en stor plads. Vi har forsøgt at skildre, ganske vist med menneskelige og jævne ord, men som alligevel er netop de ord, som Jesus har anvendt, om hvem Faderen er og hvad han gør. Vi har set, at Faderens eneste gerning er at føde sin søn.

Hvad betyder nu dette for vort liv? Teologien skal jo ikke kun være en jongleren med begreber, men den skal stå i livets tjeneste. Leder teologien ikke til større kærlighed, så er den 'et rungende malm og en klingende bjælde' (1 Kor 13,1).

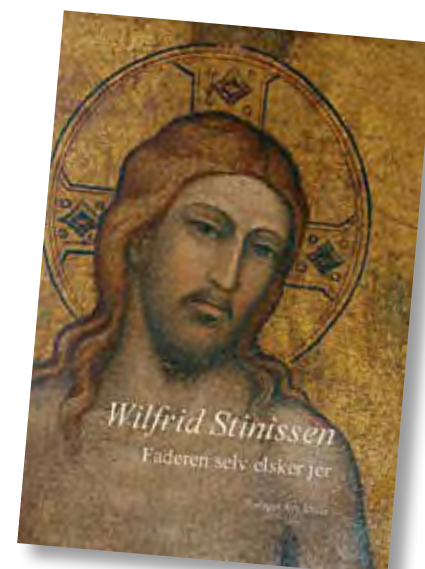
Hvis Faderen er Fader og intet andet end Fader, er det vor opgave at leve som Faderens børn. Hvordan gør vi det? Ved at lægge mærke til hvordan børn lever, og fremfor alt, hvordan Barnet – Faderens enbårne Søn lever – og derefter forsøge at

leve på samme måde."

I bogens sidste kapitel med titlen 'At leve som Faderens barn' udfolder Broder Wilfrid Stinissen netop denne tanke.

Bogen 'Faderen selv elsker jer' kan varmt anbefales. Forordet er skrevet af kardinal Anders Arborelius OCD og bogen er blevet glimrende oversat til dansk af Margot Johansen OCDS.

'Faderen selv elsker jer', Wilfrid Stinissen, Forlaget Ave Maria, paperback 140 sider. Vejledende udsalgspris kr. 199,-.

En ikke polemisk tilgang til islam

Indtryk fra et besøg hos det Dominikanske Institut for Orientaliske Studier i Egypten.

Tekst & foto: Nik Bredholt

STUDIECENTER Jeg havde i oktober den store glæde at bruge ti dage i Cairo, Egypten, på det Dominikanske Institut for Orientaliske Studier, forkortet IDEO. Instituttet har et studiecenter, hvor man som studerende kan få et værelse, og de har et stort bibliotek med islamisk litteratur og materiale om dialogen mellem islam og kristendom. Man har også mulighed for at følge dominikanernes korsang og tale med munkene, som både taler godt engelsk, fransk og stort set flydende arabisk. Nogle af dem underviser endda unge egyptere i sproget. Det gælder blandt andet fr. Jean Druel, der er fransk dominikaner med en Ph.d. i arabisk grammatik, og som jeg møder under mit ophold.

Han fortæller, at da den franske dominikanerprovins åbnede klosteret i Cairo i 1928, var idéen, at det skulle være en forlængelse af centret for bibelstudier i Jerusalem. I 1937 besluttede munkene dog at bruge klosteret som et center, hvor de kunne studere islamisk religion og kultur, da Al Azhar, et af de mest prestigefyldte universiteter i den islamiske verden ligger i Cairo, og egyptisk kultur også er højt anset i Mellemøsten.

Tilgangen var og er, at stedet skal være ikke-polemisk, da der rundt i Kirken er mange grupper, der søger at konvertere muslimer, men kun få, der søger at forstå islam bedre. Ved oprettelsen mente munkene, at kun et center, der ikke søgte at skabe polemik mod islam, kunne komme til en dybdegående forståelse, som ville blive taget alvorligt i den orientalske videnskabs verden.

På en måde blev den vision bekræftet af 2. Vatikankoncil, der med dokumentet om de ikke-kristne religioner, *Nostra Aetate*, fremsatte et mere positivt syn på islam som en monoteistisk religion end det tidligere havde været tilfældet.

En positiv håndsrækning

Mens vores verden står over for truslen fra terrorister, der vil forsøge at bruge islams lære til at retfærdiggøre voldshandlinger mod uskyldige civile, søger IDEO derimod bedre at forstå islam som en religion, der giver åndelig næring til over 1,5 milliarder mennesker.

Hvor mange af de kristne kirker i Egypten hemmeligt accepterer konvertitter fra islam, så står IDEO et andet sted. Det er svært at forstå for de koptiske egyptere, at IDEO ikke søger at kritisere islam, men det er ifølge fr. Jean en fejlagtig opfattelse af IDEO's opgave.

IDEO ønsker at være en ressource for information til det egyptiske samfund. De tilbyder et bibliotek, hvor alle dokumenter ligger åbent fremme. Munkene prøver ikke at gemme noget væk, og rigtig mange egyptiske studerende bruger tid på læsesalen.

"For pave Frans er Kirken ikke i kamp med muslimerne. Vi står hånd i hånd sammen med muslimerne mod ekstremismen. Men selvom pave Frans nok er den pave, der er gået mest op i relationen til islam, så er han ikke optaget af den akademiske tilgang", fortæller fr. Jean: "Paven vil hellere bruge kræfterne på symbolske handlinger, som fx

Dominikanermunkene i haven foran det Dominikanske Institut for Orientaliske Studier i Cairo. Fr. Jean Druel ses yderst til højre.

besøget i Bahrain for nylig".

Tilbage i 2017 var pave Frans indirekte skyld i, at den dybere teologiske dialog med Al Azhar universitetet i Egypten ikke kom længere, da han besluttede at tage til Egypten uden at der var nogen teologisk afklaring. For fr. Jean, som ser den dybere dialog som væsentlig, gik det bare for stærkt.

Men for munkene er det en positiv håndsrækning, når paven er så klar i sin tale. Han viser vejen, selvom han går uden om det akademiske.

Danskere er velkomne

Jeg spørger fr. Jean, om det danske bispedømme kan sende en person til Cairo for at studere islam, for netop den ikke-polemiske tilgang vil have stor værdi i Danmark, hvor alt for få kender noget til de dybere elementer i islam. "Det er I velkomne til", fortæller

han: "I skal blot sørge for, at der er midler til vedkommende".

Jeg spørger til sidst fr. Jean om hvordan han ser på fremtiden for arabisk som sprog. "Mange unge i den arabiske verden værdsætter ikke arabisk. De taler det sjusket og brugere hellere engelsk". Han mener, at islam til dels er skyld i den dårlige relation til sproget. "Det er næsten altid de religiøse, der underviser i arabisk, og de er ofte dårlige undervisere. Arabisk kan godt leve uden islam", fortsætter fr. Jean, "men det vil være et stort tab, hvis sproget afvises, fordi de unge er trætte af den indflydelse, som islam har på samfundene."

Har nogen lyst til og brug for en tid i et studiecenter, hvor der er adgang til et fantastisk fagbibliotek, så er IDEO et godt alternativ, og Cairo er ikke langt væk. Munkene har skabt et lille paradys af blomster og liv midt i en meget travl by.

► *Fortsat fra side 6* bremsen og håbe, at forandringens kalk går Kirken forbi. Kritik fra katolikker over hele verden har her før verdenssynoden vist, at problemerne ligner hinanden overalt og at katolikker overalt appellerer til kirkeledelsen om at blive bevidste om tidens tegn", siger Stetter-Karp.

Vatikanets reservation overfor den tyske reformproces kræver yderligere drøftelser, siger Felix Genn, biskop i Münster, der be-

skriver samtalerne i Rom som "hårde, men fair".

"For første gang havde de tyske biskopper i Rom et forum, hvor de kunne stille krav fra reformdebatten i den synodale vej til beslutningstagerne i den katolske kirkes hovedkvarter. Og for første gang måtte disse udtrykke deres betænkeligheder og indvendinger ansigt til ansigt med biskopperne," skriver Det schweiziske katolske website

kath.ch. Ifølge *kath.ch*, var møderne i Rom sammenlignet med tidligere "et kvantespring i transparens og diskussionskultur".

"I fremtiden kan også andre fortalere for reformer gribe tilbage til hvad tyskerne fortalte kuriekardinalerne i Rom", hedder det på *kath.ch* LR

Irme Stetter-Kamp, præsident for den synodale vej, interviewes. Foto: Synodaler Weg/ Maximilian von Lachner.

Disse temaer arbejdes der med:

Forum 1: Magt

Her vil man besinde sig på, hvordan Kirken har det med magt. Hvordan opnås en deling af magten? Hvilke rammer og strukturer skaber gode vilkår for magtmisbrug? Hvordan begrænses og kontrolleres magten?

Forum 2: Præst i dag

Hvordan ser præstens embede ud i fremtiden under forandrede betingelser? Skal cølibatet fortsat være en del af præstetjenesten?

Forum 3: Kvinder i Kirkens tjenester og embeder

I dette forum belyses kvindens rolle i Kirken. Hvordan kan tro og kirke igen blive en del af samfundsdebatten? Kvinders og mænds rolle i Kirken.

Forum 4: Kærlighed, seksualitet og partnerskab

Her behandles spørgsmål om Kirkens seksualmoral. Kirkens seksuallære finder stadig ringere tilslutning hos de døbt. Hvordan skal vi som troende forholde os til dette? Hvilken rolle skal nye erkendelser inden for teologi og socialvidenskaber spille?

Ad limina besøg:

Kommer af *visitatio ad limina apostolorum* (besøg på tærskelen til apostlene – dvs. deres gravkirker). Efter kirkerettens bestemmelser mødes grupper af katolske biskopper fra hele verden i Vatikanet med paven. De tyske biskoppers sidste ad limina-besøg fandt sted i 2015. Besøgets formål er udveksling af informationer, men også at markere Kirkens enhed.

Den synodale vej:

Beslutningen om en synodal vandring i Tyskland blev taget på en fælles konference for biskopper og lægfolk i Fulda den 14. marts 2019. Den kom efter præsentationen af MHG-rapporten, der blev præsenteret i 2018 på de tyske biskoppers efterårssamling. Rapporten afdækker magtstrukturer og mørklægning af omfattende misbrug i Den katolske Kirke i Tyskland.

Kirkens hjerte og Kirkens lære

Kære Henning Lawaetz,

Tak for dit indlæg i Katolsk Orienterings "Læsere skriver" den 25. november, og tak for din positive omtale af det frivillige medieprojekt KATOLSK LIV.

KATOLSK LIV er et dansk medieprojekt som ønsker at vise katolsk liv til hele den danske befolkning og give omverdenen

mulighed for et kig ind i det katolske Danmark.

Vores samarbejde med verdens største religiøse medienetværk EWTN, som du kalder højreorienteret, kan vi ikke genkende.

I oktober deltog jeg som repræsentant for KATOLSK LIV i den 7. europæiske EWTN-konference i Rom, hvor også EWTN's øverste ledelse deltog. Ved festmiddagen var statssekretær kardinal Pietro Parolin inviteret og holdt en tale, som efterfølgende blev offentliggjort på Vatican

News. Pave Frans havde vel ikke sendt sin nærmeste medarbejder hvis uviljen mod EWTN havde været reel.

Desuden bør nævnes, at den europæiske manager for EWTN, Iwo Bender, den 2. november sidste år, besøgte biskop Czeslaw Kozon på bispekontoret i København, hvor de havde en længere samtale.

KATOLSK LIV har netop fejret fire års fødselsdag, og vi har i denne periode fået et væld af katolske mediekontakter i og udenfor Europa. Kontakter der vil berige

dansk og nordisk katolsk liv og gøre vores Kirke mere synlig i offentligheden.

Vi tager ikke stilling for og imod pave Frans, højre eller venstreorienteret, beton- eller cafeteria, moderne eller umoderne katolikker. Det ville være uforeneligt med Den katolske Kirkes væsen.

Vi er optaget af Kirkens hjerte og Kirkens lære.

Kuno Arnkilde, Redaktør
2990 Nivå

Kommentar til læserbrev af Henning Lawaetz i KO nummer 15

Tak til Henning Lawaetz, for i KO 15 at sætte spot på mediehuset EWTN, som har en helt central rolle og funktion i det højreradikale kirkemiljø, især i USA, men ikke kun dér.

Ikke overraskende kolporterede EWTN løggen om, at der var sket valgfusk i USA og blev dermed en del af det mediemiljø, der indirekte anpriste, at der skulle ske en storm på USA kongres 6. jan. 2021.

Jeg er ikke overrasket over, at EWTN er i pardans med Kuno Arnkilde og Torben Riis, via deres 'KatolskLiv'.

Men jeg er trods alt overrasket over, at biskop Kozon økonomisk har støttet den pardans.

Om det stadig er tilfældet, henstår, for bispedømmet stod før på listen over økono-

miske bidragydere til 'KatolskLiv' på dets website, nu er de fjernet, men der står ikke at bispedømmet er stoppet med at støtte 'KatolskLiv' økonomisk, hvori der jo implicit indgår, hvad bispedømmet selv betegner som kirkeskat.

En sådan brug af de økonomiske midler, bispedømmet råder over, hvad enten de stammer direkte fra katolikernes skattebeholdning bidrag til bispedømmet eller via andre kanaler, vil for katolikker, der vægter at have orden i den etiske kompasnål, svække legitimiteten under at bidrage økonomisk til bispedømmet.

Det er helt evident, at EWTN har en anti-pave Frans optik; men de er jo ikke ubegavede på EWTN, så det sker ofte med ganske subtile greb, retorisk. Så det ikke er alt for tydeligt.

Og ganske smart inviterer EWTN Vatikanets udenrigsminister Pietro Parolin til at tale ved deres nylige 'EWTN Dinner' i Frascati – og da det er velkendt, at pave Frans ønsker dialog med alle, selv med sine fjender, tog Vatikanet selvfølgelig imod den

invitation.

Men meget typisk for EWTN forsøgte de at manipulere om, hvad der faktisk blev sagt i den tale. Det velfunderede og velansete 'America Magazine', som er drevet af Jesuitter, afdækkede, at EWTN's spansksprogede pressebureau 'ACI Prensa' havde en overskrift, der, forlyder det, overraskede mange i Vatikanet:

"Kardinal Pietro Parolin definerer EWTN som 'et værk af Gud i sandhedens tjeneste'."

Det var løgn.

Så to dage efter offentliggjorde Vatikanet den fulde ordlyd af Parolins tale, så alle selv kunne læse, hvad han rent faktisk havde sagt.

Læs hans tale – den er som sagt lagt frem af Vatikanet, men jeg linker også til den fra mit EWTN tema.

Centralt i Parolins tale var dette udsagn:

"Sandheden er det, der adskiller information fra kommunikation".

Hele talen var basalt én lang kritik af EWTN's ageren. Med rette.

På Torben Riis's 'katolskmagasinet.dk' finder man samme subtile greb som EWTN bruger, som fx "Er pave Frans 'skabslutheraner'?" og "Endnu et eksempel på Frans' manipulatoriske retorik."

Så det hele hænger ganske godt sammen. Desværre.

Emnet EWTN, det højreradikale kirke miljø, og dets anti-pave Frans retorik og ageren er omfattende, så jeg har nu søsat en temaside, der løbende vil sætte spot på og dokumentere EWTN, såvel som deres ageren og samarbejde med folk i det danske bispedømme.

Man finder den her:

www.katidialog.dk/ewtn

Frans Josef Meyer, webredaktør,
2100 Kbh. Ø

Lægges ind under Caritas Danmark

Siden 2019 har Stella Maris Nordic draget omsorg for sømænd og fiskere i et område, der strækker sig fra Finland i vest til Grønland i øst. Nu bliver den katolske tjeneste lagt ind under Caritas Danmark.

MISSION De sidste to år har Stella Maris Nordic arbejdet for at forbedre livet for søfarende i nordiske havne. I takt med at der er kommet flere frivillige til, og at antallet af skibsbesøg er steget, er der brug for et øget fokus på fundraising og fastere organisatoriske rammer. Diakon David Noval, der

har stået i spidsen for den katolske tjeneste, og har lagt et stort arbejde i at få organisationen op at stå, vender nu tilbage til en stilling i den virksomhed, hvor han tidligere var ansat, og Stella Maris Nordic lægges ind under Caritas Danmark.

"De sidste to år, hvor jeg har beskæftiget mig med etableringen af Stella Maris på fuld tid, har været fantastiske. Mange virksomheder, menigheder og enkeltpersoner kender nu Kirkens arbejde for søens folk. Det er nu tid til, at der skabes et andet fokus, og det er jeg overbevist om og tryk ved, at Caritas kan bringe. Stella Maris' og Caritas' hjerter banker i takt for dem, der har behov for os, og derfor er jeg glad for, at Caritas kan føre arbejdet i Danmark til næste niveau", siger David Noval.

Biskop Czeslaw er "dybt taknemmelig" for David Novals store indsats i de senere år, og siger, at historisk set har Caritas og Stella Maris mange bånd, der forener: "Da pastor Ballin i sin tid grundlagde Caritas, var han også aktiv i tjenesten for Stella Maris, og i de senere år har Caritas bakket op om Stella Maris' arbejde."

Hos Caritas Danmark er Michael Andrew Dolan Møller udnævnt til national chef for Stella Maris Nordic. Han var aktiv frivillig i opstartsfasen for Stella Maris Nordic, og er Caritas Danmarks sognerepræsentant for menigheden i Århus. NM

Ny ildsjæl søges

Er du den, der ønsker at overtage mine opmålinger over nordiske middelalderlige kirkeanlæg?

KIRKEANLÆG Endnu i ældre tid kunne man stadig opleve landsbykirkegården som et romantisk anlæg, med de mange gravsteder over sorgen og savnet af de efterladte.

Oprindeligt henlå kirkegården, for små 1.000 år siden, med de mange romanske gravmæler, som oftest indhugget i granit. Men efter reformationen i 1500-tallet gik kirkegården og gravene i dybt forfald, for herfra at opstå i 1800-tallets romantiske tid som et vilkårligt anlæg omkring den gamle landsbykirke.

Men i 1960'erne tog undertegnede som landskabsarkitekt kirkegården op til en fornyet vurdering og opdagede her ved studier af de gamle matrikelkort fra først i 1800-tallet, at kirkegården bestemt ikke var vilkårligt anlagt omkring den gamle landsbykirke, men tværtimod var anlagt i helt geometriske former, som oftest kvadratiske eller rektangulære, men også cirkulære og trapezformede som efter det V-formede anlæg i Jelling.

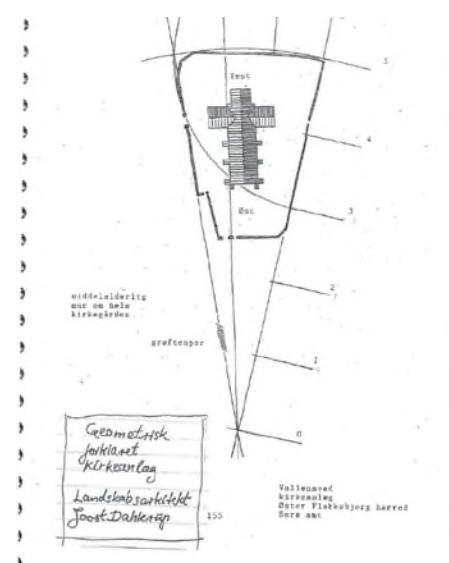
Ved at opmåle disse kirkegårde så jeg også, at kirkebygningen som ofte var lige så geometrisk opført i det kvadratiske eller rektangulære anlæg over en midterakse, så de sammen blev til hele geometriske kirkeanlæg.

Men også landskabet var nøje anvendt, så disse samlede kirkeanlæg som oftest lå højt i terrænet eller ved fjord, sø eller å.

Man kunne også nogle steder se en processionsvej lagt i en af istidens smeltvandsrender, så de lå som hulveje, der førte frem til det samlede kirkeanlæg.

De trapezformede anlæg viste sig ved opmåling at være cirkeludsnitsanlæg på omkring 22,5°, altså en ottendedel af cirkelens omkreds, men også med kirkebygningen geometrisk anlagt i det trapezformede anlæg.

Igennem mere end 60 år har jeg samlet sådanne mange opmålinger og skrevet to bøger om alle disse kirkeanlæg. Men nu da jeg er blevet over 90 år, er det svært at arbejde videre. Skulle der således være nogle, der har lyst og interesse for disse middelalderlige kirkeanlæg, har jeg et stort materiale liggende her i Haslev på Midsjælland, hos landskabsarkitekt Joost Dahlerup, Sygehusvej 6, 4690 Haslev. Tlf. 39 69 27 57, mobil 50 13 13 84.

David Noval blev i efteråret hædret på Stella Maris' verdenskongres i Glasgow for sit arbejde med at opbygge den nordiske organisation til nu at have 55 frivillige alene i Danmark (i en tid hvor andre landeafdelinger har mistet 1/3 af deres frivillige). Foto: Niels Messerschmidt.

Hungry Stars – sultne stjerner

Koncert med internationale musikere blev afholdt i Sakramentskirken til fordel for hjemløse i København.

VINTERHJÆLP Lørdag den 19. november blev der afholdt en støttekoncert i Sakramentskirken på Nørrebro til fordel for hjemløse mennesker i København.

Koncerten med titlen 'Hungry Stars – Sultne Stjerner' var arrangeret af frivillige fra Sant'Egidio-fællesskabet i København, og bød på værker af F. Mendelssohn-Bartholdy, K. Lang, J. Cage, samt J. S. Bachs berømte kantate 'Vergnügte Ruh, beliebte Seelenlust' med den canadiske kontratenor Jonathan Munro.

Musikken blev fremført af en international gruppe musikere under ledelse af den østrigske dirigent Kai Johannes Polzhofer, og efter koncerten er der reception i

menighedslokalerne.

Tilhørerne blev opfordret til at medbringe (nye) tæpper, sokker og handsker, der skal uddeles til hjemmeløse denne vinter, at donere et beløb via MobilePay eller under koncerten. Donationerne vil blive brugt til mad og varmt tøj til de fattige denne vinter.

Er man interesseret at hjælpe som frivillig i Sant'Egidio-fællesskabet, mødes gruppen hver anden fredag i Sakramentskirken kl. 18 til bøn med efterfølgende gåtur rundt på Nørrebro med sandwich og kaffe.

Læs mere om Sant'Egidio på www.santegidio.org eller på Facebook-siden Sant'Egidio København.

NM

Foto: Sant'Egidio København.

Ny bestyrelse for Johannes Jørgensen Selskabet

Oldebarn af den katolske forfatter er ny formand for hans litterære selskab.

FORENING Oldebarn af forfatteren Johannes Jørgensen, jurist Elizabeth Cray Bakra, er ny formand for Johannes Jørgensen Selskabet. Hun afløser tegner og forfatter Stig Holsting, Frederiksberg, som har ønsket at stoppe efter 20 år på formandsposten.

Nye bestyrelsesmedlemmer er også Ove Kreisberg, Bo Alkjær og Birte Lundgreen.

Ove Kreisberg er mag.art. i litteraturvidenskab og har bl.a. været gymnasirektor på forskellige gymnasier (på Niels Steensens Gymnasium fra 2001 til 2007), afdelingschef hos Gyldendal og forsker og underviser på Københavns Universitet. Han har skrevet om Johannes Jørgensen i antologierne 'Via Ricordi' (2012) og 'Novembersjæl' (2016).

Bo Alkjær er mag.art. i religionshistorie og har bl.a. været forlagsredaktør og akademisk medarbejder i Det Kongelige Biblioteks håndskriftsafdeling. På baggrund af forskning i Johannes Jørgensens dagbøger skrev han til antologien 'Via Ricordi' om Johannes Jørgensen og maleren Ludvig Find. I antologien 'Novembersjæl' har han skrevet om Johannes Jørgensen og Knut Hamsun.

Birte Lundgreen er magister i klassisk

arkæologi. Hun er chefkonsulent på CBS, men for tiden på orlov og bor i Jerusalem; hun har tidligere arbejdet på bl.a. Kings College i London, Københavns Universitet og Glyptoteket.

Desuden er cand.mag. i dansk og litteraturhistorie, Ove Klausen, genvalgt til bestyrelsen. Han har redigeret Johannes Jørgensen: Tråden ovenfra (1999) og skrevet og holdt foredrag om Johannes Jørgensen.

Johannes Jørgensen Selskabet er et litterært selskab, som ved dette års generalforsamling kunne fejre 20-års jubilæum. Selskabets formål er at fremme kendskabet til Johannes Jørgensen og hans ca. 80 bøger store forfatterskab. Det sker bl.a. gennem bogudgivelser, nyhedsbreve til medlemmerne og foredrag.

Elizabeth Cray Bakra.

En vellidt skoleleder takker af

Kirsten Poulsen går på pension efter 17 år på Sankt Ansgars Skole på Nørrebro i København.

Tekst: Frode Lundsteen Hansen, bestyrelsesmedlem

LEDELSESSKIFT Da Kirsten Poulsen fortalte bestyrelsen, at hun ville gå på pension, blev vi og lærerkollegiet både overraskede og lidt triste over det. Ved udgangen af 2022 siger vi således farvel til en skoleleder, der efter 40 års arbejde for de katolske skoler, 17 år på Sankt Ansgars Skole, siger farvel for at gå på pension.

Det er altid trist at skulle miste en så vellidt skoleleder, som Kirsten har været.

Kirsten er kendt for sin varme, sin imødekommethed og det, at hun hver dag står klar i kirkedøren til at tage imod både store og små elever. Med sit menneskesyn og sin omsorg har Kirsten sat sit præg på skolen, så både elever, ansatte og forældre har følt sig trygge ved hendes ledelse. Selv om der altid er, og har været, mange opgaver af forskellig art, som en skoleleder er ansvarlig for, har Kirsten altid haft tid, når en ansat, en elev, forældre eller andre har haft brug for en "snak".

Derudover har Kirsten haft en meget fin og god kommunikation med de mange samarbejdspartnere uden for skolen. Dette har resulteret i, at Sankt Ansgars Skole er blevet til 'Sankt Ansgars Skole i hjertet af Nørrebro': et omdrejningspunkt på Nørrebro med en voksende venteliste.

Under Kirstens lederskab er der sparet op og søgt midler til ombygning af skolen, således at man sidste år kunne påbegynde en større ombygning af skolen. Hatten er taget af bygningen, og der er tilført en helt ny etage med faglokaler og tagterrasse. Der er ingen tvivl om, at Kirsten vil blive savnet af elever, forældre og personale, når hun ved udgangen af dette år tager afsked med Sankt Ansgars Skole.

Goddag til Malene

Derfor er det rigtigt og fint, at vi vil savne Kirsten, når hun går på pension, men det er også med glæde, at vi snart kan præsentere Sankt Ansgars Skoles nye skoleleder,

Malene Funck Sørensen, som tiltræder 1. december. Skolen får i Malene en kompetent og erfaren skoleleder, og vi glæder os alle og ser frem til samarbejdet.

Med Malenes egne ord, så glæder hun sig til at starte i jobbet 1. december som skoleleder for Sankt Ansgars Skole. "Jeg brænder for sammen med de ansatte og bestyrelsen at fortsætte det gode samarbejde om at skabe en skole, hvor børn trives og udvikles på en sund måde", siger Malene: "For mig er den gode skole en skole, hvor trivsel er forudsætningen for fagligheden, og hvor det kristne livssyn og de kristne traditioner er fundament. Derfor ser jeg også et godt match med Sankt Ansgars Skole. For mig er forskellighed en berigelse og ordsproget 'Søg først at forstå, før du bliver forstået' en nøgle til at lykkes".

Bestyrelsen og lærerkollegiet ser frem til at byde Malene velkommen og i fællesskab fortsætte udviklingen af Sankt Ansgars Skole.

Marlene Funck Sørensen startede som ny skoleleder for Sankt Ansgars Skole i København den 1. december. Foto: Sankt Ansgars Skole.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 1/2023**, som udkommer den **13. januar 2022**, skal være KO i hænde senest den **27. december 2022**.

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 2/2023**, som udkommer den **3. februar 2023**, skal være KO i hænde senest den **16. januar 2023**.

Bønnens apostolat

December

For ngo-organisationer

Vi beder for, at frivillige ngo-organisationer, engageret i menneskelig udvikling, må finde folk, der arbejder for det fælles gode og utrætteligt søger nye veje til internationalt samarbejde.

Se årets intentioner på Katolsk.dk under Bønnens Apostolat.

Januar

1. *hvid*. Søndag. Juledags oktav. **DEN HELLIGE GUDSMODER JOMFRU MARIA** (h).

✠ *Gl. Cr. Jomfru Marias pf.*

1.L.: 4 Mos 6,22-27;

☞ Sl 67,2-3.5.6+8.

☞ Gud være os nådig og velsigne os.

2.L.: Gal 4,4-7.

Ev.: Luk 2,16-21.

Kollekt for det Danske Bibelselskab.

2. *hvid*. Mandag i juletiden. (II Ps).

Basilius den Store (†379) og **Gregor af Nazianz** (†390), biskopper og kirkelærere (m)

Jul.pf.

☞ Sl 98,1.2-3b.3c-4

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 2,22-28. **Ev.:** Joh 1,19-28.

3. *hvid*. Tirsdag i juletiden. (II Ps).

Eller *hvid*. **Jesu allerhelligste navn.**

Jul pf.

☞ Sl 98,1.3c-4.5-6

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 2,29-3,6. **Ev.:** Joh 1,29-34.

4. *hvid*. Onsdag i juletiden. (II Ps).

Jul pf.

☞ Sl 98,1.7-8.9

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 3,7-10. **Ev.:** Joh 1,35-42.

5. *hvid*. Torsdag i juletiden. (II Ps).

Jul pf.

☞ Sl 100,2.3.4.5

☞ Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden

L.: 1 Joh 3,11-21. **Ev.:** Joh 1,43-51.

6. *hvid*. Fredag i juletiden. (II Ps).

Jul pf.

☞ Sl 147,12-13.14-15.19-20

☞ Jerusalem, lovsyng Herren.

L.: 1 Joh 5,5-13.

Ev.: Mark 1,7-11 eller Luk 3,23-38 eller 3,23.31-34.36-38.

7. *rød*. Lørdag i juletiden. (II Ps).

Knud Hertug, martyr, (†1131) (m)

Jul pf.

☞ Sl 149, 1-2.3-4.5+6a+9b

☞ Herren glæder sig over sit folk.

L.: 1 Joh 5,14-21. **Ev.:** Joh 2,1-11.

Bededag for præste- og ordenskald.

8. *hvid*. Søndag. **HERRENS ÅBENBARELSE** (h).

✠ *Gl. Cr. H.åb.pf.*

1.L.: Es 60,1-6;

☞ Sl 72,1-2.7-8.10-11.12-13.

☞ Alle folkeslag, Herre, skal kaste sig ned for dig.

2.L.: Ef 3,2-3a.5-6.

Ev.: Matt 2,1-12

(Raymund af Penyafort, præst († 1275) fejres ikke)

9. *hvid*. Mandag. **HERRENS DÅB** (f).

Gl. Cr. Særl.pf.

1.L.: Es 42,1-4.6-7

☞ Sl 29,1-2.3ac-4.3b,9c-10

☞ Herren velsigner sit folk med fred.

2.L.: ApG 10,34-38

Ev.: Matt 3,13-17

Hermed afsluttes juletiden.

DET ALMINDELIGE KIRKEÅR

10. *grøn*. Tirsdag i 1. alm. uge. (I Ps).

☞ Sl 8,2a+5.6-7a.7b-9

☞ Du satte din søn over dine hænder værk.

L.: Hebr 2,5-12 **Ev.:** Mark 1,21-28

11. *grøn*. Onsdag i 1. alm. uge. (I Ps).

☞ Sl 105,1-2.3-4.6-7.8-9.

☞ Evigt husker Herren på sin pagt

eller ☞ Halleluja!

L.: Hebr 2,14-18. **Ev.:** Mark 1,29-39.

12. *grøn*. Torsdag i 1. alm. uge. (I Ps).

☞ Sl 95,6-7c.7d-9.10-11.

☞ Om I dog i dag ville lytte til Herren: »Gør ikke jeres hjerter hårde!«

L.: Hebr 3,7-14. **Ev.:** Mark 1,40-45.

13. *grøn*. Fredag i 1. alm. uge. (I Ps).

Eller *hvid*. **Hilarius**, biskop og kirkelærer (†367)

☞ Sl 78,3+4bc.6c-7.8.

☞ Lad os ikke glemme Guds gerninger!

L.: Hebr 4,1-5.11. **Ev.:** Mark 2,1-12.

14. *grøn*. Lørdag i 1. alm. uge. (I Ps).

Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**

☞ Sl 19,8.9.10.15.

☞ Dit ord, Herre, er ånd og liv.

L.: Hebr 4,12-16. **Ev.:** Mark 2,13-17.

15. *grøn*. **2. ALM. SØNDAG.**

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Es 49,3.5-6;

☞ Sl 40,2+4ab.7-8a.8b-9.10.

☞ Se, jeg er kommet; jeg ønsker at gøre din vilje, Gud.

2.L.: 1 Kor 1,1-3.

Ev.: Joh 1,29-34.

16. *grøn*. Mandag i 2. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 110,1.2.3.4.

☞ Du er præst for evigt på Melkisedeks vis.

L.: Hebr 5,1-10. **Ev.:** Mark 2,18-22.

17. *hvid*. Tirsdag i 2. alm. uge. (II Ps).

Antonius, abbed (†356) (m)

☞ Sl 111,1-2.4-5.9+10c.

☞ Herren husker på sin pagt for evigt

eller ☞ Halleluja!

L.: Hebr 6,10-20. **Ev.:** Mark 2,23-28.

18. *grøn*. Onsdag i 2. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 110,1.2.3.4.

☞ Du er præst for evigt på Melkisedeks vis.

L.: Hebr 7,1-3.15-17. **Ev.:** Mark 3,1-6.

Den økumeniske bedeuge begynder

19. *rød*. Torsdag i 2. alm. uge. (II Ps).

Henrik, biskop og martyr (†1158)(m)

☞ Sl 40,7-8a.8b-9.10.17.

☞ Se, jeg er kommet, Herre, for at gøre din vilje.

L.: Hebr 7,25-8,6. **Ev.:** Mark 3,7-12.

20. *grøn*. Fredag i 2. alm. uge. (II Ps).

Eller *rød*. **Fabian**, pave og martyr (†250)

Eller *rød*. **Sebastian**, martyr (†288)

☞ Sl 85,8+10.11-12.13-14.

☞ Troskab og sandhed mødes.

L.: Hebr 8,6-13. **Ev.:** Mark 3,13-19.

21. *rød*. Lørdag i 2. alm. uge. (II Ps).

Agnes, jomfru og martyr (†ca.250)(m)

☞ Sl 47,2-3.6-7.8-9.

☞ Gud drager op under jubelråb, Herren til

hornets klang.

L.: Hebr 9,2-3.11-14. **Ev.:** Mark 3,20-21.

22. *grøn*. **3. ALM. SØNDAG. Guds ords søndag.**

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Es 8,23b-9,3

☞ Sl 27,1.4.13-14.

☞ Herren er mit lys og min frelse.

2.L.: 1 Kor 1,10-13.17.

Ev.: Matt 4,12-23 eller 4,12-17.

(Vincent, diakon og martyr (†304) fejres ikke)

23. *grøn*. Mandag i 3. alm. uge. (III Ps).

☞ Sl 98,1.2-3b.3c-4.5-6.

☞ Syng en ny sang for Herren, for han har udført under.

L.: Hebr 9,15.24-28. **Ev.:** Mark 3,22-30.

24. *hvid*. Tirsdag i 3. alm. uge. (III Ps).

Frans af Sales, biskop og kirkelærer (†1622) (m)

☞ Sl 40,2+4ab.7-8a.10.11.

☞ Se, jeg er kommet, Herre, for at gøre din vilje.

L.: Hebr 10,1-10. **Ev.:** Mark 3,31-35.

25. *hvid*. Onsdag. **DEN HELLIGE APOSTEL PAULUS' OMVENDELSE** (f)

Gl. Ap.pf.

L.: ApG 22,3-16 eller ApG 9,1-22

☞ Sl.117,1,2

☞ Gå ud i alverden og prædik Evangeliet! eller: Halleluja!

Ev.: Mark 16,15-18

26. *hvid*. Torsdag i 3. alm. uge. (III Ps).

Timoteus og Titus, biskopper (m)

☞ Sl 96,1-2a.2b-3.7-8a.10

☞ Fortæl om Herrens underer blandt alle folkeslag!

L.: 2. Tim 1, 1-8 eller Tit 1,1-5 **Ev.:** Luk 10,1-9

27. *grøn*. Fredag i 3. alm. uge. (III Ps).

Eller *hvid*. **Angela Merici**, jomfru (†1540)

☞ Sl 37,3-4.5-6.23-24.39-40.

☞ Retfærdiges frelse kommer fra Herren.

L.: Hebr 10,32-39. **Ev.:** Mark 4,26-34.

28. *hvid*. Lørdag i 3. alm. uge. (III Ps).

Thomas af Aquino, præst og kirkelærer (†1274) (m)

☞ Luk 1,69-70.71-72.73-75.

☞ Lovet være Herren, Israels Gud,

for han har besøgt sit folk.

L.: Hebr 11,1-2.8-19. **Ev.:** Mark 4,35-41.

29. *hvid*. **ANSGAR**, bispedømmet Københavns værnehelgen, (h) (4. ALM. SØNDAG)

✠ *Gl. Cr. Sankt Ansgars pf.*

1.L.: Es 52,7-10

☞ Sl 96,1-2a-2b-3.7-8a.10

☞ Fortæl om Herrens underer blandt alle folkeslag!

eller ☞ Halleluja!

2.L.: 1 Kor 1,18-25

Ev.: Mark 1,14-20

Kirketælling

30. *grøn*. Mandag i 4. alm. uge. (IV Ps).

☞ Sl 31,20.21.22.23.24.

☞ Vær stærke, fat mod, alle I som venter på Herren!

L.: Hebr 11,32-40. **Ev.:** Mark 5,1-20.

31. *hvid*. Tirsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).

Johannes Bosco, præst (†1888)(m)

☞ Sl 22,26b-27.28+30.31-32.

☞ De, som søger dig, Herre, skal prise dig.

L.: Hebr 12,1-4. **Ev.:** Mark 5,21-43.

Husk du også kan hente liturgisk kalender

som pdf til din tablet eller telefon på:

<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

Det sker i bispedømmet

Søndag den 4. December fra kl. 11.-16. Katolsk Menighedspleje arrangerer loppetorv, café og vinbod med mere. Vi regner med besøg af en gammel biskop fra Tyrkiet. Indgang fra Stenosgade 4B, Der er gratis adgang.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og

håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Skt. Thomas fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 17:00** lovprisning, kl. 18:00 messe; katekese efter messen, alt i Niels Steensens kapel, Vor Frue Kirke, Ryesgade 26, Aarhus C, undtagen den første onsdag i måneden.

Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19:20:00** i kirken. Inden er der tilbedelse af Det Allerhelligste i Niels Steensens kapel, kl. 18-18:45, som optakt til messen. Info: p. Herbert SJ, tlf. 24 27 86 89,

e-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk; Aldona Kalek, tlf. 51 53 66 10, e-mail: aldonakalek@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter.

Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Vanløse Begravelsesforretning
Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -
Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

**Føler du dig alene, trist eller
bekymret? Ved telefonen sidder
et kristent medmenneske, som
vil lytte og bede for og med dig.**

Ring til SOS Forbøn på 53 60 38 18
(Åben hver torsdag og søndag 19-21)

Kastrup Begravelsesforretning
Telefon 32 55 55 55
Døgnvagt
Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Bliv synlig med en annonce i KO
For booking af annonce, indstik eller yderligere information,
kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

Martin Ryom
- en katolsk bedemand
T 39 29 60 08
Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor
Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

**Biskoppens kalender
December 2022**

1. kl. 11.00 Møde i Økonomisk Råd
4. kl. 18.00 Messe i Jesu Hjerter Menighed, København
5. kl. 15.00 Repræsentantskabsmøde i Kristeligt Dagblad
7. kl. 7.30 Messe på Redemptoris Mater
8. kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råds forretningsudvalg
- kl. 15.00 Afskedsreception for Georg Høhling, Sankt Joseph Søstrenes Skole.
11. kl. 13.00 Messe i Sankt Vincent Kirke, Helsingør
13. kl. 17.00 Møde i Pastoralrådets forretningsudvalg
14. kl. 13.00 Møde i Biskoppeligt råd
- kl. 15.30 Afskedsreception for Kirsten Poulsen, Sankt Ansgars Skole
17. kl. 11.00 Admissioceremoni i Domkirken
24. kl. 24.00 Midnatmesse i Domkirken
25. kl. 10.00 Højmesse i Domkirken
26. kl. 10.00 Højmesse i Domkirken

Teresa Music Services

Musik til Begravelse Muzyka na Pogrzeb
葬礼音乐 Musique pour Enterrement

Mp3 samples & info:
musiczealand.com

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Informationschef:
Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Nik Bredholt, Joost Dahlerup, Keld Dahlwad, Malene Fenger-Grøndahl, Frode Lundsteen Hansen, Jesper Storgaard Jensen, Elizabeth Knox-Seith, Lars Messerschmidt og Gregers Mærsk-Kristensen.

Redaktion og annoncer:
Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.
Tlf.: 33 55 60 40, kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk. - Giro 205-7042
Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 13.000 – ISSN 0902-297X.

Vedrørende brug af materiale offentliggjort i Katolsk Orientering. Katolsk Orientering har efter aftale med de respektive skribenter eksklusivretten til artikler offentliggjort i avisen. KO's redaktionen gør opmærksom på, at brug af artikler – eller substantielle dele heraf – fra avisen kun må ske efter skriftlig tilladelse fra redaktionen. I øvrigt henvises til gældende citatregler.

Hjælp til det svære

Når jeres kære går bort, og boet skal ryddes. Eller må flytte til et plejehjem, så hjælper Palle Vinther fra Sankt Ansgar Sogn gerne med at rydde dødsboet, eller arrangere flytning til plejehjemmet, overalt i Hovedstadsregionen. Med efterfølgende tømning af bopælen.
Kontakt: Palle Vinther på tlf./sms 50 56 09 49 eller på E-Mail: pallevinther2@gmail.com.

KO ønsker alle sine læsere, annoncører og samarbejdspartnere en glædelig jul og et lykkebringende nytår...

Hjælp Ukraine

Der vil være brug for målrettet støtte mange år fremover.

HJÆLPEARBEJDE Vi nærmer os julen. Gør som i Polen. Gør plads til en mere ved bordet. Det er gammel polsk skik. Ingen skal sidde alene i julen, siger Dominika Chylewska, pressechef for Caritas Polen.

Den 24. februar i år invaderede Rusland Ukraine. Lige siden har Polen som nabo-land åbnet dørene for ukrainere på flugt og budt dem velkommen. Netop nu er der omkring 1.120.000 ukrainske flygtninge i Polen, der har godt 37 millioner indbyggere. Tallet har været oppe på over 2 millioner – men mange er rejst videre til familie i andre lande og nogle er vendt hjem til Ukraine, fortæller Dominika.

Da flygtningene begyndte at komme, var Caritas Polen klar ved grænseovergangene med "håbets telte". Tusindvis af frivillige

stod klar døgnet rundt med tæpper, suppe, varme drikke og praktisk hjælp til flygtningene.

På 32 akutcentre fordelt over hele Polen blev der tilbudt psykologhjælp, sprogstøtte, rådgivning og legepladser for børnene, der blandt andet fik mulighed for at være med i et stort kunstprojekt. Flygtningene fik udleveret kort med et beløb, så de kunne købe det mest nødvendige i lokale butikker. Polsk Caritas har gjort meget for de mest sårbare. Ca. 700 børn fra ukrainske børnehjem blev sammen med personalet evakueret til Polen, hvor det er lykkedes at få dem indkvarteret.

En flygtning fortæller

En af dem der flygtede, var 41-årige Victoria fra Kyiv og hendes 14-årige søn Ivan, der er

autist. "Vi havde planer om at blive i Kyiv; men en bombe slog ned kun tre husblokke fra os, fortæller Victoria. Vi ventede på stationen hver dag. Hvert andet tog blev aflyst og jeg var bange for, at vi ville være nødt til at blive der. Da toget fra Kyiv til Warszawa kom, var det helt forfærdeligt, for alle for hen for at komme ind i toget. De tog ikke hensyn til folk med handicaps. Det var forfærdeligt – ligesom i 1941. Der var ikke nok sæder, så vi måtte vente. En masse børn, der ikke kunne gå, blev bare tilbage midt på stationen. Det blev koldt og mørkt, og sirenerne gik i gang. Så blev det meget hårdt. De satte to vogne mere ind. Der var ikke siddepladser nok, så vi måtte stå op. Vi skulle have været af i Chelm; men vi mistede kontakten til vores gruppe og tog videre til Warszawa, fortæller Victoria.

Før krigen levede vi et helt almindeligt liv med vores børn og børnebørn. Sådan som folk lever ude på landet. Min datter tog på arbejde i Borodianka i Kyiv regionen, og mit barnebarn gik i første klasse", siger

Anzhela Glanc, der fortæller om, hvordan alt i familiens hjem blev smadret af en granat. Familien valgte at flygte, men vendte tilbage i april, hvor de startede med at sætte nye vinduer i og reparere huset så godt de nu kunne.

Nødvendigt med en målrettet indsats Det tegner til at blive en streng vinter med sne og meget lave temperaturer i Ukraine.

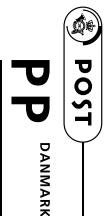
"Vi må være klar over, at den her situation kræver en målrettet indsats i mange år fremover. Vi står i en meget vanskelig situation lige nu", siger Dominika. Hun fortæller om, hvordan mange polakker har åbnet deres hjem for ukrainere og hvordan polakker over hele verden har støttet via en webside, Caritas oprettede. Polsk og ukrainsk er forholdsvis nært beslægtede sprog, og mange ukrainere arbejder hårdt på at lære polsk, så de måske kan skabe sig en fremtid i Polen. Her hjælper Caritas med sprogtræning og giver råd om jobsøgning.

I bevidstheden om at dette kommer til at

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 16
16. december 2022 · 48. årgang

vare længe, har Caritas Polen startet hjælp fra familie til familie programmet. Mange ukrainske familier er blevet hjemløse på grund af bombardementer. Købekraften i den ukrainske valuta hryvnia er ringere, og mange har ikke råd til at genopbygge deres huse. Programmet startede i 2016 med hjælp til krigsramte familier i Syrien og har senere været brugt i Gazastriben, Libanon og Irak.

Mit Ukraine eksisterer ikke længere

Mit Ukraine er holdt op med at eksistere. Der er ingenting tilbage der hvor jeg kom fra – ingenting der kan bruges til noget. Vi er klar over, at vores område vil blive det sidste, der bliver befriet, for det ligger direkte op ad grænsen til Krim. Der begyndte kampene og vi oplevede krigen på

første hånd. Vi så kun russiske soldater på gaden. Det var meget skræmmende, siger Olena, der flygtede fra Kherson sammen med sin 6-årige datter.

En af de modige lastbilchauffører, der kører ind i Ukraine med hjælp, er Valeriy. Alle-rede i krigens første dage startede transporterne. Valeriy transporterede varer til Lviv, Ternopil og Korosten. "Jeg var ikke bange for at gøre det. Du kan ikke være bange, når du er på arbejde", siger han. I dag går transporterne primært ind i Østukraine. Her pakkes lasten om til mindre køretøjer, fordi man kører gennem områder der er ødelagt af krigen og hvor broerne er for skrøbelige til at tage de tunge lastbiler.

Kilde: Dominika Chylewska og Caritas Polen.

Sådan kan du hjælpe

Caritas Danmark har også taget initiativ til at støtte ukrainere i Danmark. Senest med juletræsfest på Sankt Knud Lavard Skole i Lyngby. Julemanden kom på besøg, og alle børnene fik en gave med hjem. P. t. er der 7 millioner internt fordrevne i Ukraine. Mange familier står uden strøm, vand og varme, og situationen er kritisk på grund af vinteren. Caritas Danmark hjælper også de sårbare familier der er tilbage i Ukraine blandt andet med at reparere huse der er skadede, med at installere nye vinduer og hjælpe med brænde.

Caritas DK har holdt julebasar i menighedssalen ved Sankt Ansgars Kirke med et overskud på 23.410 kr. Du kan fortsat

støtte gennem Caritas' adventsindsamling på Caritas.dk/hjaelpukraine eller med MobilePay 61110.

Du kan også støtte ved at købe Caritaslys gennem din lokale sognerepræsentant eller ved at købe dem på Pastoralcentret pastoral.dk/shop/181-caritas.

Przemysl station den 24. februar – folk venter på at komme videre.
Fotos: Philipp Spalek/Caritas.

Budomierz 1. marts – frivillige smører mad til ukrainske flygtninge.